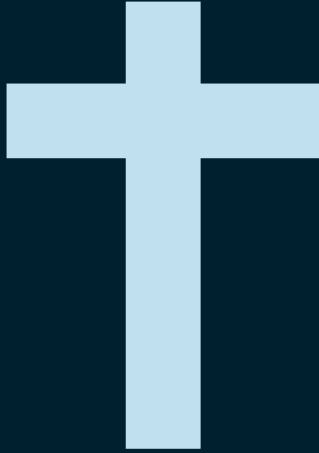

Kálaad Zembî : Sə,
á Gúgwáan

New Testament in Makaa

Kálad Zembî : Sɔ́ á Gúgwáan

New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495

Contents

Matiyô	1
Márkus	38
Lúkas	61
Yuánes	99
Misóólúgá	127
Buud ó Róma	163
1 Buud ó Kōrēnt	180
2 Buud ó Kōrēnt	196
Buud ó Galátia	207
Buud ó Ifēz	214
Buud ó Filipî	220
Buud ó Kolósia	225
1 Buud ó Tesalonika	229
2 Buud ó Tesalonika	233
1 Timotê	236
2 Timotê	241
Títus	245
Fəlmōŋ	248
Wəhebərə	250
Zhāk	263
1 Pyêr	268
2 Pyêr	273
1 Yuánes	276
2 Yuánes	281
3 Yuánes	282
Yûdə	283
Mbégúlú	285

Jɔɔ Kéel Matiyô nyə á cilə yí Isá í dágyá nə Jɔɔ Kéel Matiyô nyə á cilə yí

Nə Matiyô, nə Márkus, nə Lúkas zə bəd Yuánes wə bwə á cilə Jɔɔ Kéel mə Yésus-Krist. Matiyô nyə nyə á tééd fwo bul bwiing mətéédúlé mə cug mə Yésus, nə ntáan nyé, nə byélé dé, nə ikágə byé. Nyə á bul cilə shú nə Oyúden bwə mpúg nə Yésus wə jí Cí Zembí nyə á kaag yé. Matiyô mə cwééd ciyá «Faan» cɔ́ ija məwúm mətóon.

Jɔɔ Kéel mə Matiyô jí nə jé nkúmba sá nə nyə á seɛng fwámé məma kəw lú minjígúla mí Yésus tɔ́n icé í kaand itóon:

- (1) Kaand nyə á lás mbúh dí gwów yí ngə lwágulə nda búúd bwə jéla nə bwánd Faan mə Zembí nə (lúu 5 kə kumə 7).
- (2) Minjígúla myá váal bwə jéla nə jaaw búúd Faan mə Zembí dɔɔng yí (lúu 10).
- (3) Míkanda zangbá mí ngə lwágulə ndimba sá á Faan mə Zembí yí (lúu 13).
- (4) Cug á omínyonhú í jéla nə bə Faan mə Zembí dɔɔng dí yí (lúu 18).
- (5) Nə váal múúd mə jéla nə jí mpwándód nə Faan mə Zembí í bá ntɔ́ yí (lúu 24 kə kumə 25).

Matiyô ngə lwágulə nyádí Jɔɔ Kéel dí nə Yésus jí Cí í á zə cwíy Faan ágúgwáan yí, nyə á zə sá nə buud bwə nyíig Faan dɔɔng dí, bwə bág nə icug í ngə kala minjígúla.

Impáámbé í Yésus (Luk 3.23-38)

1 Sə mə zə tɔ́plə impáámbé í Yésus-Krist, mbyél mə *Dávid, mbyél mə *Aburaham.

2 Aburaham nyə a byá *Izaag. Izaag mú byá *Yákwab. Yákwab mú byá Yúda bənɔ́n omínyonhú bé.

3 Yúda mú byá Fares bá Zára, nyɔɔngá wán wə Tamar. Fares mú byá Esrom. Esrom byá Aram.

4 Aram byá Aminadab. Aminadab byá Naáson. Naáson byá Salúmon.

5 Salúmon bá Ráhab bwə mú byá Bowaz. Bowaz bá Rut bwə mú byá Obéd. Obéd mú byá Yése,

6 Yése ka byá Dávid.

Njwú-buud Dávid bá kúsə mə Uri bwə mú byá Sálumun.

7 Sálumun mú byá Robwam. Robwam byá Abiya. Abiya byá Azaf.

8 Azaf byá Zhwozafat. Zhwozafat byá Zhworam. Zhworam byá Oziyas.

9 Oziyas byá Yótam. Yótam byá Akwaz. Akwaz byá Ezeekyas.

10 Ezeekyas byá Manase. Manase byá Amon. Amon byá Zhwoziyas.

11 Zhwoziyas músə byá Zhekoniyas bənɔ́n omínyonhú bé. Ja jɔɔngá wə buud ó *Izarayél bwə á kə míkám mí dósmb dí *Babilón yí.

12 Nún Babilón, Zhekoniyas músə byá Salátiyel. Salátiyel mú byá Zorobábel.

13 Zorobábel byá Abyúd. Abyúd byá Eliyakim. Eliyakim byá Azor.

14 Azor byá Sadog. Sadog byá Ashim. Ashim byá Eliyud.

15 Eliyud byá Elyazar. Elyazar byá Mátan. Mátan byá Yákwab.

16 Yákwab byá Yóseb, ngwúm mə Mariya. Mariya wɔɔngá wə nyə a byá Yésus, bwə du jów nə Krist, Cugye buud Zembí nyə á bwey kaag yé.

17 Ntə ikala í búúd í á byél wúm nə inɔ́, téédúla wə Aburaham kə jé wə Dávid. Í á bə wúm nə inɔ́ wúlə wə Dávid kə jé ja buud ó Izarayél bwə á kə míkám mí dósmb dí Babilón yí. Bil wúm nə inɔ́ í á nyingə byél tééd ja bwə á kə míkám dí yí kə jé wə Krist.

Byélé mə Yésus-Krist

18 Byélé mə Yésus-Krist í á bə ntága: Nyɔɔngá yé Mariya bá Yóseb bwə á bə nə cɛɛlá bá. Nji bwə kú fwo mpúya, Mariya mú nwa bum nə nkul mə Nkɛ́nkɛ́ Shíshim.

19 Yóseb nyə mú táduga nə a wény cɛɛlá bá wɔɔngá. Nji nda nyə á bə tətəlí muud nə nyə á cɛɛl béegya nə Mariya shwoó, kú wá nyə shwón.

20 A ngə táduga ntə, *éngəles mə Yawé mú zə lésha nə nyə ntámád nə: «Yé Yóseb Mwán mə *Dávid, wo kú fúndə bálə Mariya, nəcə mwán jí nyə mwɔ́ dí éne ngə zhu wə Nkɛ́nkɛ́ Shíshim.

21 A bá byá mwámudúm, wo bá gwiid nyə nə Yésus, nəcə nyə wə mə bá cug kúl búúd jé nə *misóm.»*

22 Sólógú ní wêsh í á bwəma nə ciyá Zembí nyə á bwey ci mpu mə *múúd micúndə yé dí yí, nə:

23 Sás lú mudá njúl ná ncwíyɛ í bá nwa bum, í mú byá mwámudúm.

Bwə bá du jów nyə nə Imanuwél.

Jínə dɔɔng í kə nə Zembí jisə sádí.

24 Ja Yóseb nə juum yí, a mú sá nda éngəles mə Yawé nyə amə ci nə nyə ná. Nyə á shwal bá Mariya,

25 nji bá bwə kú seɛngya, kə jé ja Mariya mə byá mwámudúm yí. Yóseb mú námə gwiid Mwán wɔɔng nə Yésus.

1:1 Rom 1.3-4; 2Tm 2.8; Mat 20.30-31 1:2 Mat 21.2-3; 25.26; 29.32-30.24 1:3 Mat 38.29-30; Rut 4.18-22 1:5 Ráhab: Zho 2.1-2.14 **Rut bá Bowaz:** Rut 1-4 1:6 2Sa 11-12 1:7 2Ib 11.1-13.22 1:8 2Ib 13.23-21.20; 26.1 1:9 1Ib 26.1-28.27 1:10 2Ib 29.1-33.25 1:11 2Ib 34.1-36.21 1:16 Luk 1.27 1:18 Luk 1.35 1:21 Sóm 130.7; Mat 1.25; Luk 1.31; Mis 4.12 * 1:21 Kál lú Oyúden dí, jínə lú Yésus í kə nə Cugye buud. 1:23 Iza 7.14 1:25 1.21

2

Ompuye ó isâ bwá ká gúmál Yésus

¹ Yésus nyà a byêl ngwála á Betulehem, shí á Yudéa, Herod ngó jwú nà loom. Ja Yésus má shîn byêl yí, bósí búúd bwá á zhu ngécé kóómb jwów í ðu cúwo yí, zə jé Yurúsalem. Buud boongú bwá á bə mama ompuye ó isâ, bwá á ðu bigas wəacén-cení.

² Bwá á ka ngə jí ná: «Njwú *Oyúden ngó kúnəw byêl yé, jí ngow? Sə á dág acén-cení yé kóómb jwów í ðu cúwo yí. Sə má ká zə yə nyə gúmá.»

³ Láj ni í á ka zə tí Njwú-buud Herod məkuú shí, bənónj buud wá Yurúsalem bəsh.

⁴ Ntó á mú jów mílúluú myá ofada nə *Oyíguli ó máccə wá kúl búúd *Izarəyél. A mú jí bwo ná bwá jáawug nyə kúl í á bə ná *Kříst mə bá byêl yí.

⁵ Bwá nə né ná: «Betulehem, ngwála á Yudéa.» Sá joongú wá *múúd micúndá nyə á cílə yí, ná:

⁶ Yé Betulehem, ngwála á Yudéa, Wo kú dág ná wo wá má búl cwáágawo míngwála myá Yudéa myésh dí,

nacé wúl mbyágá wó í bá bə cí ánúń. Nyə wá má bá wíl kúl búúd jam Izarəyél.

⁷ Ntó Herod mú jów ompuye ó isâ óńi shwoó, ná bwá mpúg jaaw nyə baan ácén-cení wəongé nyə á tééd nyínúle jon dí yí.

⁸ Ná ndéé nyə mú kənd bwo Betulehem. Nyə ná: «Kagá. Bì kág mpu wámbulə kúl Mwán wəongé jisá yí. Bì má ká kwey nyə, bì mūsə zə jaaw mə, mə bāg námá kə yə nyə gúmá.»

⁹ Ja bwá má shîn gwágulə njwú-buud yí, bwá mú kyey. Bwá mú kwo dág ácén-cení bwá á fwo dág kóómb jwów í ðu cúwo yé, a ngó kə bwo shwóg. A mú kə ná ndéé, kə jé kúl mwán nyə á bə yí, a mú shígula cínəng gwów.

¹⁰ Ja bwá má dág ntó yí, bwá mú bul shwas.

¹¹ Bwá mú nyí njów, dág mwán bá nyəongú yé Mariya. Bwá mú kúd mámpwoombú shí, yə mwán gúmá. Ná ndéé bwá mú juw íwóle byán, nwa isá í gúmá bwá á zə nə ndí yí, cwámbulə nyə. Isá byəong í á bə, nə or, nə *cáá nə *mír.

¹² Ná ndéé, Zembí mú kéwuli bwo ntámád ná bwá kú ná kwo kə wə Herod. Ntó bwá mú kyey zhí shúsúd, nyínjálə kə bwádí.

Bwá ká shwaaw nə mwán Igípten

¹³ Ja ompuye ó isâ bwá má shîn kyey yí, *éngəles mə Yawé mú zə lésha nə Yóseb ntámád. Nyə ná: «Woológ, wo njwág Mwán bá nyəongú, wo wúg nə bwo wa, bì kyéyug, kə shwaaw shí á Igípten, nacé Herod nyə e sɔ́ ná a gwú mwán. Bì é kə jí nún, kə wóós ja má bá cí ná bí nyínjəg zə yl.»

¹⁴ Yóseb mú wəol, nwa Mwán bá nyəongú námá búl níid, bwá mú kyey kə shwaaw shí á Igípten.

¹⁵ Bwá á jí wu, kə jé ja Herod nyə á yə yí. Sólógú ní wəsh í á bwama nda Yawé nyə á bwey lás wá *muud micúndá yé ná, ná: «Mə a jów Mwán wáam, ná a wúg shí á Igípten.»

¹⁶ Ja Herod má dág ná ompuye ó isâ bwá má shüg nyə yí, a mú jág gwág bów. A mú kənd buud bə Betulehem nə mánd má kúná-kúnə, ná bwá kág gwú bwábudúm bəsh, tééd ikény kə jé boong wá mimbú mimbá. Nyə á féesh ntó bəéłə baan ompuye ó isâ bwá á jaaw nyə yí.

¹⁷ Ntó sá múúd micúndá Zheremí nyə á bwey cí yí í mú zə bwama. Nyə á cí ná:

¹⁸ Buud bwá á gwág onkwimbyé ngwála á Rama

nə məyə nə mimbúgú mí áyiyáág. Rashel nyə á ngə jíi bwán bə, a ngó ban ná muud kú cweel nyə mpimbə, nacé bwán bwá cúg é ná.

¹⁹ Mpúsə shwi y mə Herod, Yóseb njúl ná shí á Igípten, éngəles mə Yawé mú kə lésha nə nyə ntámád.

²⁰ Nyə nə né ná: «Tówúg! Nwanj Mwán bá nyəongú, wo nyínjəg nə bwo, kə shí á *Izarəyél, nacé buud bwá á ngə cəel gwú Mwán wá, bwá má shîn yə.»

²¹ Yóseb mú tów, nwa Mwán bá nyəongú, a mú nyínjəg nə bwo, kə shí á Izarəyél.

²² Njí a mú gwág ná Mwán má Herod bwá á ðu jów nə Arkeláwos yé wá má shúgula nə icí yá Yudéa. A mú fúndə kála wu. Zembí nyə á zə kéwuli nyə ntámád, a mú kə shí á Galilé,

²³ kə jí ngwála á Nazarət. Í á síy ntó shú ná bwá bāg ðu jów nyə ná: «Muud á Nazarət». Ntó, sá búúd ó micúndá bwá á bwey cí yí, í mūsə bwama.

3

Iséy í Yuánes Nduu-buud

(Mak 1.1-8; Luk 3.1-18; Yuá 1.19-28)

¹ Na dúl fwála dí, Yuánes Nduu-buud nyə á wóós shí a shwéeshá á Yudéa. A mú ngə cúndə ná:

² «Céndúgá mítádúgá nacé Faan á gwów mú kúná-kúnə.»

³ Muud micúndá Izayí nyə á shí bwey jaaw lāj mə Yuánes ní ná:

Muud ngə cúndə shí a shwéeshád, a ngə cí ná: «Kwambuləgá zhí mə Cwámba, bí sá ikwúŋ byé ná sandòj.»

⁴ Káándy Yuánes nyə á ðu bwaád yí, í á bə síyá nə mímýzɔ́ mí *shamó, kandá yé á kug nə kúúduú cúduú. Nyə á ðu ðə ikájalá nə kwaan.

⁵ Ntó buud ó Yurúsalem nə boong wá shí á Yudéa tə boong wá fuundú ngwəzɔ́ Zhurdé bəsh bwá á ðu kə nyásdí,

6 ká ðu magulá *mísám tām buud, Yuánes mūsá ká ðu duu bwo ngwɔɔ Zhurdê.

7 Nâ ndéé, nâ *Ofarizyên nâ *Osadwisyeŋ bwá á ðu zâ ŋkí bulya ná Yuánes dúúg bwo. Nda nyâ á dág ntó ná, nyâ á ka ŋkáánd nâ bwo ná: «Yé iyalukag iŋá! Bì mî bále fúnda mpimbâ Zembí má bá lwóya yí? Zâ áma kéwali bí éne?»

8 Wúmága fwámé mpúmá*, í lwágúlá ná bí má cénd mítádúgá yí.

9 Kúgá bɛ nji dúlê téduga nó: “Sá bāŋ sá bí mpwoŋ buud má *Aburāham” nácé mē mpú jaaw bí ná Zembí jì nē ŋkul shwɔɔla mákwóógá mága, sá mwo bwān ó Aburāham.

10 Mpugá ná zāŋ í wál zā sámb míkɔɔlélé mí ílí máshugad. Bwá é cal lí jēsh í ádé wúma fwámé mpúmá yí, bwá kul gwo kudad.

11 Mēē mē ngə duu bí nē mājúwó shú lwóla ná bí má cénd mítádúgá. Nji ngwól múúd ngə zə mē mpásə. A jì nē mpífó cɔ mē. Mē ampíyáyé ná mē yílúg nyē mənŋwub mákuúd. Nywáá má bá duu bí nē Ŋkɛŋkɛ Shíshim nē kuda.

12 A mbid fyafaga mbwád. A bá zə béég búúd nda bwá ðu fyaf ŋkwáándó ná. A ŋwa fwámé mpúmá nyé wá ŋkundád; a yíl ílwáásó, shwu kuda jì kú bwele jímə yííd.»

Nduwán má Yésus (Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)

13 Ntó Yésus nyə a wú shí á Galilé, kə ngwɔɔ Zhurdê wá Yuánes shú ná Yuánes dúúg nyə.

14 Nji Yuánes kú magula. Nyə nā Yésus ná: «Í yida jəla ná wo wá dúúg mē, kú bə ná mē wá dúúg wo.»

15 Yésus mú bɛsa ná: «Maguləg ná í yidag bə nda má ngó ci ná, nácé í jəla ná sá jēsh í síyúg nda Zembí má céel ná.» Yuánes mūsə magula.

16 Nji Yuánes nyə á shín duu Yésus yí, Yésus ngó ná wú májúwó dí, jon í mú bāŋ. A mú dág Shíshim má Zembí í ngə shulə nda faf, zə jì nyə nyúúílád. 17 Námá wəla dəŋgá, kál í mú cúwo jonud, í ngə ci ná: «Mwān waamə álām wá éga. Nyádí wə lám wām wəsh wúsá yé.»

4

Sátan mə bwówálá Yésus (Mak 1.12-13; Luk 4.1-13)

1 Shíshim mú kə nē Yésus shí a shwéeshád ná Njwú məjamb kág bwówulə nyə.

2 Yésus mú ci idəw wu tāj mwów məwúm mánə, nē mwásá nē bulú. A mú ka gwág zha.

3 Mása məbwəbúlán mú zə wóós nyádí. Nyə nē né ná: «Ŋkí wo jì *Mwān má Zembí, cíg nē məkwóógú mága ná má nyéég idəw.»

4 Yésus mú yidá bɛsa nē nyə ná: «Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Muud cugé nē ŋkul cugə nji nē idəw. Nji muud má cugə nē ciyá jēsh í wú mpu má Zembí dí yí.»

5 Njwú məjamb mú kə nē nyə ngwəla má Zembí. A mú kə təl nyə zhwááŋgə *Mpáanzá Zembí dí gwów.

6 Nyə nē né ná: «Ŋkí wo jì Mwān má Zembí, bídúg nyúul, kə kud shí. Nácé jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: Zembí mə bá ləsha ná *wəŋgəles bé shú dwó. Bwá é ŋkényu wo məbówad shú ná kuú wó í nda bwím bəəgá.»

7 Yésus mú bɛsa nē né ná: «Jí námə cilyá ná: “Wo ajáláyé nē bwówulə Zembí woó Yawé.”»

8 Njwú məjamb mú nyingə ŋwa nyə, kə nē nyə wú məma mbúŋ dí gwów. A mú lwágula nyə məfaan məsh má shí nē gúlmá jāj.

9 Nyə nē né ná: «Ŋkí wo kúd mpwoombú shí wa mádí míshád, yə mē gúlmá, mē yə wo isá íni byəsh.»

10 Yésus mú bɛsa nē nyə ná: «*Sátan, wúg mē míshád! Jí námə cilyá ná: Dúgá kúd mpwoombú shí nji wá Zembí woó Yéwé.

Nji nyə wá wó dág yə gúlmá yé.»

11 Ja Njwú məjamb má gwág ntúni yí, a mú bíd Yésus. Wəŋgəles bwá mú wóós, bwá mú ka zə sɛy nā Yésus.

Matéédúlé má tséy má Yésus (Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)

12 Ja Yésus nyə a gwág ná bwá má wá Yuánes mímbwug dí yí, nyə á kə shí á Galilé.

13 Nji nyə a shigé ná kwo kə ngwəla á Nazarət. Nyə á yida kə jì ngwəla á Kapernaúm wúsə māj dí koogá, mpwəmə məshí má Zabulon nē Neftali yí.

14 Yésus nyə á kə jì nūŋ shú nē iciyá í Izayí *muud micúndó í bwámag. Izayí nyə á ci ná:

15 Mashí má Zabulon nē Neftali, məŋŋ mē ŋgɛɛ māj dí má, mäsó námə fuundú ngwɔɔ Zhurdê má, kóomb Galilé íkúl ishús í njúl yí.

16 Buud ó máshí məŋŋgá, bwá á ðu jì yidúgád. Bwá má dág mənkenya!

Bwá á ðu cugə shwagó shwiy dí. Mənkenya má má kwan bwo.

17 Ja Yésus nyə á shín jé Galilé yí, nyə a tééd ŋgələ cúndə ná: «Céndúgá mítádúgá nácé Faan á gwóy í mú kúnə-kúnə.»

Yésus má jəw oshweye ó oshú ónə (Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)

18 Dúl jwów, Yésus ngə kyey ncindyə māj má Galilé, nyə a dág omínyonə óbá, Shímun,

3:7 iyəlukag: 12.34; 23.33 **mpimbə Zembí má bá lwóya**yí: 24.15-25, 37-39 * **3:8** Mpumá nyəŋŋə wə misóólúgá. **3:9** Luk 1.54-55; Yuá 8.39; Rom 2.28-29; 4.12 **3:10** 7.19 **3:11** Luk 3.16 **3:12** Zhe 13.24; Mat 13.30 **3:15** 5.17; 28.19 **3:16** Iza 63.19; Eze 1.1-3; Yuá 1.51; Mís 7.56; Mbá 4.1; 19.11 **3:17** Iza 42.1; Sóm 2.7; Mat 12.18; 17.5 **4:1** Heb 2.18; 4.15 **4:2** MmN 34.28; Mat 6.16-17 **4:4** Mbá 8.3 **4:6** Sóm 91.11-12 **4:7** Mbá 6.16 **4:8** 5.1 **4:10** Mbá 6.13; 5.9 **4:12** 14.3 **4:13** Yuá 2.12 **4:14** Iza 9.1-2 **4:16** Luk 1.79 **4:17** 3.2; 4.23; 6.10; 10.7

bwá ðu jôw ná Pyêr yé, bá mínyonâ yé André bwá ngá wusə wód májúwód. Bwá á ðu julə oshû ná məwód.

¹⁹ A mú ci ná bwo ná: «Bəgá mə, mə é sá ná bí dúg julə búud.»

²⁰ Námá cé ná cé, bwá mú lúgə məwód, bə nyə.

²¹ Bwá mú cə kə shwóg. Yésus mú nyingə dúg bóól ómínyonâ óbá, Yuánes bá Zhák, bwán ó Zhébedé. Bánñh sáonğú wáñ bwá á bə byóólúđ, bwá ngə kwambələ məwód máñ. Yésus mú jôw bwo.

²² Cé ná cé, bwá mú lúgə byóól dáñ, ná sáonğú wáñ, bə nyə.

*Yésus má lwag ncúlyá buud
(Luk 6.17-19)*

²³ Nə ndéé Yésus nyə á ngə kyey shí á Galilē nyēsh, a ngə jíguli buud *mámpráanzə má mínjígulá má *Oyúden dí, a ngə cündə Jəjə Kéél á Faan má Zembí, a ngə námá lwag buud məbwás mímíí myēsh, tə ijám.

²⁴ Lāñ yé í á jwə shí á Sirí nyēsh. Buud bwá mú zə nyə ná mimbəl myēsh, buud bwá á bə ná məváál má məbwás mēsh ná məváál má ófímál mēsh, tə mimbúmbwúgú, tə wəáfudə íbwúg, tə bəonğ bwá á ngə lwáf ná məjamb wá. A mú lwag bwo.

²⁵ Buud bwá mú ka zə bə Yésus áncuncuma, bóól bwá ngə wú shí á Galilē, bóólúgá shí á Dekapwól. Bóólúgá bwá mú wú Yurúsəlem ná shí á Yudéa, ná nyəonğ shí nyísə ngwəwə Zhurdə fanwínyi.

5

*Fwámé mpwogé
(Luk 6.20-23)*

¹ Ja Yésus má dúg áncuncuma buud éne yí, a mú bád mbámúmbáñúđ, kə jí shí. *Ompwíín bə bwá mú shísh nyáđí.

² A mú tééd jígúllə ntága:

³ Buud bwá ngə mpu ná *mishíshim myáñ míśə ná məbúwa wə Zembí wá, bwá má jəla, nəcə bwá wə búśə búúđ wə Faan á gwów.

⁴ Buud bí ná macey mílámúđ wá, bwá má jəla, nəcə Zembí mə bá cweel bwo mílám.

⁵ Buud bwá áđé *búgula məñkul máñ wá, bwá má jəla, nəcə bwá bá lúg ná shí ga.

⁶ Buud bwá ngə gwág cug á tətəlí zha ná yēsh wá, bwá má jəla, nəcə bwá bá jílə.

⁷ Buud bwá ngə gwág búúđ ñkúñkwónğúlə wá, bwá má jəla, nəcə Zembí mə bá námá gwág bwo ñkúñkwónğúlə.

⁸ Buud bí ná mílám fúbán wá, bwá má jəla, nəcə bwá wə bwá bá dúg Zembí.

⁹ Buud bwá ðu sá ná buud bwá cəgəg ná shəc wá, bwá má jəla, nəcə bwá bá jôw bwo ná «Bwán ó Zembí».

¹⁰ Buud bwá ngə bwəma ná cúwálí nəcə otətəlí ó Zembí wá, bwá má jəla, nəcə bwá wə búśə búúđ wə Faan á gwów.

¹¹ «Ja buud bwá lwíy bí, bwá lwágulə bí cúwálí, bwá lás ná bí ilís-lís nəcə mə yí, bí má jəla.

¹² Gwágúgá məshusug, bí kəos, ná bí mə bá kə bə ná məma myána gwów.

Nəcə ntáni námá wə bwá á sá ná *buud ó mícúndə bwá á tééd zə ná bí wá; bwá á lwágulə bwo cúwálí.»

*Kaanə ca
(Mak 9.49-50; Luk 14.34-35)*

¹³ «Bí bí ná buud námá nda ca dásə ná idəw ná. Nkí ca í cwál, ye bí bí ná ñkul kwo sá ná í gwámúg? Mbò, í cúgə ná ñkul nyingə sēy. Bwá yida shwu dwo shí, buud jee nyaal.»

*Kaaná mənkenya
(Mak 4.21-22; Luk 8.16; 11.33)*

¹⁴ «Bí bí mənkenya shú búúđ ó shí ga. Nğwəla wúsə mbámúmbáñ dí gwów yí, í cúgə ná ñkul bə kú nyín.

¹⁵ Mbíí ngwúđ ná lámba, ja bwá ðu jida dwo yí, bwá áđé kúđ dwo mpúđ. Bwá yida ðu təl dwo cé lámba dí, í ngə faan, buud ó njów bəsh bwá dúg mənkenya.

¹⁶ Ntə, mənkenya mún má jəlá ná nyín búúđ dí. Bwá dúgúg jəjə míśóólúgú mín, bwá mú ságusə Sáonğú wán jí gwów yé.

Məcəççé má Zembí

¹⁷ «Bí kú ngə téduga ná mə má zə nyaal Məcəççé má Moyiz ná mínjígulá mí *búúđ ó mícúndə. Mə azəyé nyaal myo, mə á yida zə sá ná mí bwámag.

¹⁸ Búbálé má jaaw bí ná, té wəsh gwów ná shí í ngə ná bə yí, tə kanğá ngwúđ á *mbwoomb məcəççé ñkí cúcwán í ábúlé bwele wú, kə jé jwów byēsh í bá fwo bwəma yí.

¹⁹ Ntə wə jí ná, múúđ mə ká mpyēny cúcəççé ngwúđ, ñkí ná á julə búúđ ná bwá sáag ntə, muud wəonğú mə bá bul bə bíbíyá Faan á gwówúđ. Njí muud mə bá bə məcəççé, a julə búúđ ná bwá sáag ntə yé, a bá bə fwámé múúđ Faan á gwówúđ.

²⁰ Mə mpú jaaw bí ná Zembí jí ná ñkul magulə múúđ Faan déđ njí muud tətəlí yé mə cə nyəonğ á *Ofarizyēñ ná *Oyíguli ó məcəççé yé.»

*Sá í dúgyá ná mílamusa yí
(Mak 11.25; Luk 12.57-59)*

4:20 8.21-22 4:23 9.35; 4.17 5:1 Luk 6.20-49 5:1 4.8; 14.23; 15.29; 17.1; 28.16 5:3 Iza 57.15; 61.1 5:4 Sòm 126.5 5:5 Sòm 37.11 5:7 18.33; Zhk 2.13 5:8 Sòm 24.3-5 5:9 Heb 12.14 5:10 1Pr 3.14 5:11 10.22; Luk 6.22 5:12 2Ib 36.16; Mat 23.30; Luk 6.23; Mis 7.52; Heb 11.32-38; Zhk 5.10 5:13 Mak 9.50 5:15 Mak 4.21; Luk 8.16 5:16 Ifz 5.8; Flp 2.15; 1Pr 2.12 5:17 3.15; 7.12; 22.40; Rom 3.31 5:18 Zhk 2.10

21 «Bi a shí gwág ná bwá á ci ná odá ná: “Muud kú gwú múúd. Muud mæ ká gwú múúd, bwá tál nyæ kooðud.”

22 Nji mæe má ci ná bí ná múúd mæ ká gwág mpimbæ ná mínyonâ yé, a tów námá kooðud. Múúd mæ ká lwiy mínyonâ yé, bwá kæ ná né *Mpáánzú milsú á Zembí. Múúd mæ ká jôw mínyonâ yé ná mpúfú, á jêlá ná kæ *Gehên kuda á kandugæd.

23 Í ká wóós ná wo ñgá kæ *alatâr dí ná wo ká yá Zembí gúl sâ, wo ka táduga ná ñgwól mínyonâ woó ñgæ gwág wo mpimbæ,

24 lúgág sâ jooñgú ná kúná-kúnæ ná alatâr, wo tééd fwo kæ kwambulæ ná mínyonâ woó. Cínongú, wo mú ka tæem zæ yá Zembí sâ wó yá nyæ yí.

25 «Ñkí wo má byaagulé ná ñgwól múúd ná ndéé á cæel kæ ná wo mpáánzú milsú, lælug kwambulæ ná né té bí bí ná zhííd ñgólæ kæ yí. Næcé nyæ a bá kænd wo wá sémbye milsú, sémbye milsú mú kænd wo wá fulish, fulish kæ wá wo mímbwugud.

26 Búbálé má jaaw wo ná, wo cugé ná ñkul wú mímbwug myooñgúd, té wêsh wo afwóyé shín jéna tãñ nyêsh, fáda ñgwúd kú lág yí.»

Nyá minoomb

(Mat 18.8-9; Mak 9.43, 47-48)

27 «Bi a shí gwág ná bwá á ci ná: “Muud kú sâ minoomb.”

28 Nji má jaaw bí ná múdúm má ká dág múdá ñkán mædúgya mã wímbulæ nyæ, a má bwey sâ minoomb ná mudá wooñg nyédí lámúd.

29 Ná ndéé, í ká bæ ná jús dwó á mæncwúm í ða sâ ná wo sáág *sám, tíg dwo, wo wusa dwo shwóg-shwóg. Næcé í bul jêlá ná wo jimbálég gúl kúl nyúul gwó, ntó ná bwá wúsæg nyúul nywó ncindí kuda á kandugæd.

30 Ntó ñkí mbwæ wó á mæncwúm í ða sâ ná wo sáág sám, sámbug wæ, wo wusa wæ shwóg-shwóg. Næcé í bul jêlá ná wo jimbálég gúl kúl nyúul gwó, ntó ná nyúul nywó ncindí í kág kuda á kandugæd.»

Mægwú mæ bâ

(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

31 «Gúl ciyá jí námá ná: “Ñkí mudúm má cæel yíl mudá yé bâ, á jêlá ná yá mudá wooñgá fâb lú mægwú má bâ.”

32 Nji mæe má jaaw bí ná, muud yêsh mæ yíl múdá yé báád, muud kú fwo sâ minoomb yé, mudá wooñg mæ ká ká dúl báád íí, ñgwúm yé wá má cindal nyæ ná a sáág minoomb. Múúd mæ ká bá múdá bwá áma yíl bâ yé, muud wooñg má sâ námá minoomb.»

Nyá mæñkaaná

33 «Bi a shí námá gwág ná bwá á ci ná odá ná: “Wó ká kæen Zembí gúl sâ dí, ság sâ jooñgú kú bíd.”

34 Nji mæe má jaaw bí ná bí kú ná ðu kæen tóo sâ. Bi kú kæen jon lu gwów næcé ðúsæ *caangá má Zembí.

35 Bi kú kæen shí næcé cínong wá á ðu tál mækuú yé. Bi kú kæen Yurúsalem næcé jísæ ðánd má Zembí, Njwú-buud ánaní.

36 Wó kú kæen lúu wó, næcé wo cugé ná ñkul shwópla tóo ntand shilú ñgwúd ná í fúmæg ñkí ná í yíndág.

37 Ntó jí ná wó ká ci ná wo sá gúl sâ, ciég nji ná: “Haaw, mæ é sâ”. Wó ká ci ná wo asáyé gúl sâ, ciég nji ná: “Mbð, mæ asáyé”. Ciyá jêsh wó kwáðulæ ná gwów yí, í zhu wá Mbúwúlú múúd.»

Muud nda ðu bweel

38 «Bi a shí gwág ná bwá á ci ná: “Jús í cé jús, jø í cé jø”.

39 Nji mæe má ci ná, muud kú kæ ná lal lúu wá sóól mæbðw. Ñkí muud mæ nyífs wo bóónz mbáñ á mæncwúmúd, yég námá nyæ wúl mbáñ.

40 Ñkí muud mæ ká ná wo njów milsú ná a mánda wo ná wáma gwó á cwú, bíðug á kág námá ná kúúud.

41 Múúd mæ ká zæ ná mpæl zæ yímbuli wo ná wo ñkényúg nyæ mbag, cé kilomáda ñgwúd, wæe kaág ná nyæ okílo máda óbá.

42 Múúd mæ ká gwaámb wo sâ, yég nyæ; nyooñg mæ zæ kwalád wódí yé, wo kú ban.»

Dúla cæel mizhízhij

(Luk 6.27-28; 32-36)

43 «Bi a shí gwág ná bwá á ci ná: “Wó jêlá ná cæel múúd yêsh jísæ wo kúná-kúnæ yé, wo mpii zhízhíj wó”.

44 Nji mæe má ci ná bí ná cæelugá mizhízhij mín, bí jøgula ná Zembí shú booñg bwá ñgá lwágulæ bí cúwúlí wá.

45 Ntó í é mpúy ná bí búsæ bwân ó Sóóngú wán jí gwów yé. Næcé Zembí má ðu sâ ná yásé í fáánug shú buud bêsh, tóo booñg ó ányunywaá tóo booñg ó abúbðw. A ðu námá sâ ná mpú nywóçg shú búúud bêsh, tóo booñg ó átútálí tóo booñg bwá cúgé tátálí wá.

46 Ñkí bí má cæel nji buud bwá cæél námá bí wá, bí mæ mpiyá ná máyé myána? Ngaá buud bwá ðu ñwa otóya wá bwá ðu námá sâ ntó?

47 Ñkí bí má ðu bóda nji omínyonâ bún, ye gúl sâ ágúgwáan wá cí? Ngaá íkúl ishús í ðu námá sâ ntó?

5:21 MmN 20.13; Læv 24.17 5:22 1Yn 3.15 5:24 6.14-15 5:25 Luk 12.58-59 5:26 18.34 5:27 MmN 20.14 5:28 Zhb 31.1; 2Pr 2.14 5:29 18.8-9; Mak 9.43-47 5:31 Mbá 24.1; Mat 19.7; Mak 10.3-4 5:32 19.9; Mak 10.11-12; 1Kr 7.10-11 5:33 23.16-22; Zhk 5.12 5:33 Læv 19.12; Ilñ 30.3 5:34 Iza 66.1; Mis 7.49 5:35 Sóm 48.3 5:37 2Kr 1.17-19 5:38 MmN 21.24 5:39 Rom 12.17 5:40 1Kr 6.7; Heb 10.34 5:43 Læv 19.18; Mat 22.39; Mak 12.31; Luk 10.27 5:44 MmN 23.4-5; Rom 12.20; 1Pr 2.20-23 cæelugá mizhízhij mín: Luk 6.28; 23.34; Mis 7.60; Rom 12.14; 1Kr 4.12; 1Pr 3.9 5:45 Ifz 5.1 5:48 Læv 19.2

48 Bâgá mbii í jâla yí, námá nda Sónngú wán jí gwów yé, a jí mbii í jâla yí.»

6

Yâla Zembí gúmá

1 «Ja bí mós dâ sá misólúgú myâ Zembí yí, sôgá ná í kú dâ bâ lwóyá. Bí mós ká dâ lwóya búúd dí, Sónngú wán jí gwów yé, kú ná kwo yâ bí myána.

2 «Í ká bâ né wo yâ mbúmbúwá *mwaanê, wo kú bângula ná sâ jooŋgú nda búúd ó mákâŋ bwá dâ sâ *mámpáanzé mós mínjígulá, ná mázhíí mázhíí ná. Bwá dâ sâ ntó ná buud bwá yág bwo gúmá. Bábálé mós jaaw bí ná, myán myána myêsh wá míni.

3 Nji wee, ja wó yé mbúmbúwá mwaanê yí, ság ná mbwâ mákóól wó í bág kú mpu sá mbwâ mæncwûm í ngó sá yí,

4 nácé yána dwó í jalá ná sîy shwoód. Sónngú woó mós dâ dág sâ jêsh jí shwoód yé, mós bá fáágulá wo.»

Sálá májægula (Luk 11.2-4)

5 «Ja bí mós sá májægula yí, kúgá sá nda buud ó mákâŋ. Bwá bul cæel dâ sá májægula, bwá tál ótútálí *mámpáanzé mós mínjígulá ná mázhíí mázhíí shú ná buud bwá dág dág bwo. Bábálé mós jaaw bí ná, myán myána myêsh wá míni.

6 Nji wee, wó ká cæel jægula ná Zembí, kag nyíí wódí kál fúm. Wó fad mbê, wo mú ka jægula ná Sónngú woó nácé a jí na kál búúd bwá cúgé yí. Ntó Sónngú woó mós dâ dág ísá í shwoó byêsh yé, a bá fáágulá wo.

7 «Ja bí mós sá májægula yí, kúgá bul íciyá bí kú ná wúmbálé yí. Ikú íshús wá í dâ sâ ntó. Bwá dâ téduga ná Zembí mós dâ gwágulá bwo nácé zhwog íciyá.

8 Bí kú sá nda bwo, nácé Sónngú wán mós dâ bwey mpu sâ bí ngé jii yí, bí njúl kú fwo gwáám bwo nyé gwo.

9 Bí ó bân dágá jægula ntága: “Yé Sónngú wúsú jí gwów yé, jíná dwó í bág ná gúmá ntó sâ jêsh.

10 Ijwúga byó í zág, buud bwá bég micéflá myó shí gaád, námá nda í dâ sîy gwów ná.

11 Yág sá idâw í jalá ná sá múús yí.

12 Juug sá ná mabyaagulá mósú námá nda sá ngó juu buud bwá ngó byaagulá ná sá ná.

13 Wo kú bíd ná mæwbábulán mós ntóg sá ŋkul. Sáág ná sá fáámug mábwâ mós Mbúwúlú múúd dí.

*[Nácé ijwúga ná ŋkul ná gúmá bísé isâ byô, kanduga á kanduga. Amæn.]

14 «Mpugá ná bí mós ká dâ juu búúd ná iwushí byán, Sónngú wán jí gwów yé nyâ bá námá dâ juu bí ná iwushí bín.

15 Nji bí mós ká bâ kú juu búúd ná iwushí, Sónngú wán nyâ abále námá juu bí ná iwushí bín.»

Ici í idâw

16 «ŋkí bí mós ci idâw ná bí mós yé Zembí gúmá, bí ajéláyé ná ngé jí ná shúsúlú-shúsúlú nda buud ó mákâŋ. Buud booŋgú bwá dâ nywadulá mánkágá ná bwá lwóya ná bwá ngé ci idâw. Bábálé mós jaaw bí ná, myán myána myêsh wá míni.

17 Nji wee, wó ká ci idâw ná wo yé Zembí gúmá, gusag mísh, wo kwambulá nyúul.

18 Wó jalá ná sá ná buud bwá kú mpu ná wo ngé ci idâw. Ntó Sónngú woó mós dâ dág ísá í shwoó byêsh yé, mú bá fáágulá wo.»

Fwámé byooŋ (Luk 12.33-34)

19 «Kúgá ŋkúnd byooŋ shí gaád, kál óshê ná myángulá í dâ dâ ísá yí, ijúwâl dâ búgá mímpumbé dâ júwo yí.

20 Yidagá ŋkúnd byooŋ gwów, kál óshê ná myángulá í ádé dâ ísá yí, ijúwâl kú dâ búgá mímpumbé dâ júwo yí,

21 nácé kál byooŋ dwó mbwúg yí, cínong wá lám wó í é bâ námá yé.

22 «Jús dásé lámba á nyúul. Jús í ká bâ kú ná bwás íí, nyúul nyêsh bâ mánkenyad.

23 Nji, mísh mwó mós ká bâ ŋkí bôw, nyúul nywó bâ yidágúd. Ntó, ŋkí mísh mwó mós adúgé tæem bá sâ, á wagawóla jân yidágú!»

Búgúlúla Zembí (Luk 12.22-31; 16.13)

24 «Muud cúgé ná ŋkul sêy ná omása óbá ja ŋgwúd, nácé nyâ é mpii ŋgwól, a cæel ŋgwól; gúl ja nyâ e gwág ná ŋgwól, a mpyény ŋgwól. Bí cúgé ná ŋkul sêy ná Zembí bí ngé sêy ná *mwaanê ja ŋgwúd.»

25 «Mós ka ci ná bí ná, bí kú dâ yáguwo cug jín ná bí é dâ jíí. Bí kú yáguwo mányúul mún ná bí é bwaád jí. Ngáá ná cug í ntó idâw, nyúul ntó míkáándó.

26 Mpugá dág ínunú. Í ádé bę mámpæg, kú mwáágulá mpúmá, kú ná sâ bwá wá ówaag ó idâwud. Nji Sónngú wán jí gwów yé ngé wíl byo. Ngáá, bí bí ná mfií cý ínunú byooŋgá?

27 Zó á ná bídí jí ná ŋkul bâ ná, nácé a ngéla yágáwó, a kwádule jwów ŋgwúd nyádí cug dí yé?

6:1 23.5 6:8 6.32; Luk 12.30 6:9 Eze 36.23 6:10 4.17; 7.21; 12.50; 18.14; 21.31; 26.39-42; Mak 3.35; 14.36; Luk 22.42; Yuá 4.34; 6.38-40; Mis 21.14 6:11 6.24-34 6:12 6.15 6:13 10.16-25; 24.3-28; Zhk 1.12-15; Yuá 17.15; 2Te 3.3; 2Tm 4.18 * 6:13 Míl micilyá mí ayág mí cugé ná iciyá íga. 6:14 5.24; Luk 6.37; Ifz 4.32 6:15 18.35 6:16 Iza 58.5; Mat 4.2; 9.14-15; 17.21; Mak 2.18; 9.29; Luk 2.37; 4.2; 5.33; 18.12; Mis 13.2-3; 14.23; 2Kr 6.5; 11.27 6:19 Zhk 5.2-3 6:20 19.21; Mak 10.21; Luk 12.33 6:24 6.11 6:25 Flp 4.6; 1Pr 5.7 † 6:25 Míl micilyá mí ayág mí á kwádula ná ná «bí ŋgul jíí?» 6:26 10.29-31; Luk 12.6-7

28 «Nacé jí bí mǎ dǎ sá yáguwo mímbwéédí yí? Mpugá dúg nda ofuláwa bwǎ dǎ wý mǎncugú ná. Bwǎ ádé yǎngá nǎ iséy, kú tǎj mǐkáándá.

29 Njǐ mǎ mpú jaaw bí ná cǐ Sólumun nyǎ á teem jág bul bǎ nǎ gúmá, nyǎ á shígé bwelc bwáád nda ofuláwa.

30 Nkámúsá Zembí mǎ fwó bwééd zhizhe sǎ nda akánda á jugá jí ná bwǎ é wusǎ kuda dí mǎn yé, nkámusa nǎ bí. Ye bí wǎ nyǎ é bǎ kú bul mpu bwééd wǎ? Yé búú d wǎ tag búgǎ óga!

31 Kúgá dǎ yáguwo ná: “Sǎ é dǎ jí, sǎ é ngul jí, sǎ é bwáád jí?”

32 Ikúl ishús wǎ í dú ngǎ wáduga sǎ isǎ íni byêsh. Bí báá kúgá dǎ sǎ byo, nacé Sónngǎ wǎn jí gwǎw yé mǎ mpú ná í jǐ bí isǎ byoong.

33 Yidagá dǎ fwo tǎl isǎ í dúgyá nǎ Faan mǎ Zembí yǐ shwóg, bí cugǎ tǎtǎl mǐsh mé d, Zembí ka dǎ kwádulé bí isǎ íni byêsh.

34 Ntǎ bí kú yáguwo sǎ í bá sǐy mǎn yǐ, nacé isǎ yǎ mǎn í é bá námá mpúy mǎn. Mícúŋ myǎ nkúmaba jwǎw mǐ kwaga nǎ dǎŋ jwǎw.»

7

Ságá buud mǎnywa (Luk 6.37-38, 41-42; 11.9-13; 13.25-27)

1 «Kúgá dǎ jéég búú d minjagǎ, bwǎ bǎg námǎ dǎ bǎ kú jéég bí minjagǎ.

2 Bwǎ bá dǎ jéég bí minjagǎ mbií ngwúd bí é dǎ jéég bóól búú d minjagǎ yǐ. Nacé yuug bí é dǎ yigula bóól búú d nǎ ndí yǐ, gwǎ námá wǎ bwǎ bá dǎ yigula bí nǎ ndí yǐ.

3 Nacé jí wó ngǎ mpu dúg ntand shwú jí mǐnyoŋǎ wóó jús dí yǐ, njǐ wo kú dúg mbwúŋ wǐ dwó jús dí yǐ?

4 Ntudelé wó jí nǎ ngul cǐ ná wo yǐl mǐnyoŋǎ wóó ntand shwú júsú d yé, wǎe njúl nǎ mbwúŋ dwó júsú d?

5 Yé múú d makǎŋ, fwog yǐl mbwúŋ wódí júsú d; ja joongǎ wǎ wó é ka dúg nda wó jí nǎ ngul yǐl mǐnyoŋǎ wóó ntand shwú júsú d ná.

6 «Kúgá yǎ ompyǎ isǎ í Zembí, nacé bwǎ á bá yid zǎ kwagula bí. Bí kú kul óŋkuú íjímá í mǎkwóógú mǎ álal-kus bwǎ dǎ jǎw ná pǎrlǎ yǐ, bwǎ á bá nyaal byo.

7 «Gwáámbugá Zembí, nyǎ é yǎ bí; sǎgǎ, nyǎ é lwó bí; kudagá mbé, nyǎ é juw.

8 Nacé muud mǎ gwáám b yé, nyǎ é bii. Muud mǎ sǎ yé, nyǎ é kwey. Múú d mǎ ká kuda mpumbé, bwǎ juw nyǎ wǎ.

9 Nda bí, mwǎn má ká gwáám sóŋngǎ buléd, ye sóŋngǎ nyǎ é yǎ nyǎ kwóógú?

10 Nkǐ ná á gwáám b shú, ye sóŋngǎ nyǎ é yǎ nyǎ kuwó nywǎ?

11 Nkámúsá bí, teem bǎ nda bí búsa nǎ mbiya mílám ní, bí mǎ dǎ yǎ bwǎn bú n isǎ í ányunyaá. Nkámusa nǎ Sónngǎ wǎn á gwǎw, bí mǎ ká gwáám b nyǎ sǎ ányunyaá, á yǎ bí.

12 «Ságá buud sǎ jêsh bí mǎ céél ná bwǎ ságá bí yǐ. Ntǎ wǎ *mbwoomb mǎcǎcǎ nǎ micilyá mí *búú d ó mícúndá mí ngǎ cǐ yé.»

Mazhí mǎsǎ mǎbá

13 «Nyí gǎ mpumbé á mǎmǎnda dí, nacé mpumbé í kǎ mícúŋ myǎ kandugǎ dí yǐ wúsǎ nkǐ bwaag; zhíí á wu nkǐ laasawo. Bulyálé búú d bwǎ ngǎ kǎ wu wǎ.

14 Njǐ mpumbé á mǎmǎnda nǎ zhíí ákukwowulá, í kǎnd búú d cug á kandugǎ dí. Buud bwǎ kǎ wu wǎ, bwǎ ábulýáyé.»

Bwǎ dǎ mpu lí nǎ mpumǎ nyé

15 «Bí cǎ káálúgǎ nǎ *buud cǎ mícúndá wǎ mǎshügá. Bwǎ dǎ zǎ nyíi gwoongǎ jínú d, bwǎ njúl ná shee nda incwambe, í njúl ná búsa nkǐ waguwo nda oŋkweny.

16 Bí mǎ bá dǎ mpu bwo nǎ kuú njǎond wǎj. Ye bwǎ dǎ mwáág mǎbudǎ ngwú dáánzǎ dí, nkǐ ná ífumbí byaag dí?

17 Mpugá ná fwámé lí í dǎ wúmǎ fwámé íbumá, líí ábábǎw í wúmǎ njǐ íbumá í ábábǎw.

18 Fwámé lí í cúgǎ nǎ ngul wúmǎ íbumá í ábábǎw; líí ábábǎw kú námá wúmǎ fwámé íbumá.

19 Muud fambǎ mǎ dǎ cal líí jésh í ádé wúmǎ fwámé mpumǎ yǐ, á wusa gwo kudad.

20 Bí mǎ bá ka dǎ mpu bwo nǎ kuú njǎond wǎj.

21 «Buud bwǎ ngǎ cǐ nǎ mǎ ná: “Yé Cwám bal! Yé Cwám bal!” óni, bêsh dí Zembí mǎ bá magulǎ nyédí Faan dí wǎ. Njǐ boong bwǎ ngǎ cugǎ nda Sónngǎ wǎm jí gwǎw yé mǎ céel ná, bwǎ wǎ á bá magulǎ wǎ.

22 Nacé jwǎw Zembí mǎ bá sám b búú d mílǎsǎ yǐ, zhwog buud bwǎ bá cǐ nǎ mǎ ná: “Yé Cwám bal! Yé Cwám bal! Dugi, sǎ á shí cúndǎ mícúndá mí Zembí nǎ ngul nywó. Sǎ yǐl májamb nǎ ngul nywó, sǎ sǎ námá zhwog *mashimbá.”

23 Njǐ mǎ bá bǎsa nǎ bwo ná ngǎŋǎ ná: “Mǎ á shígé bwelc mpu bí buud wǎ kú bish mǎcǎcǎ óga, wúgǎ mǎ ná.”»

Yuug kǎŋ bá lad (Luk 6.46-49)

24 «Múú d mǎ ká gwág lǎsú mǎ mǎ lǎs ní, á sǎ nda mǎ ngǎ cǐ ná, á jǐ nda kǎŋ nyǎ á shumǎ njǎw kwóógú d gwǎw yé.

25 Ompú bwǎ á nywǎ, mpun wóós mǎncúwó d, oŋkwǎ bwǎ á kunj, isǎ íni byêsh

6:29 10j 10 6:30 14.31 6:32 6.8 6:33 10j 3.11-14; Sòm 37.4-5 6:34 MmN 16.4, 19-20 7:1 Zhk 4.11-12; 1Kr 4.5 7:2 Mak 4.24; Rom 2.1; 14.10-12 7:7 Zhe 29.12-14; Mat 18.19; 21.22; Mak 11.24; Yuá 14.13-14; 15.7; 16.24; Zhk 1.5; 1Yn 5.14-15 7:11 Zhk 1.17 7:12 5.17; Rom 13.8-10; Gal 5.14 7:14 Mís 14.22 7:15 Mbá 13.2-4; Mat 24.11, 24; Mís 20.29; 2Kr 11.13-15; 2Pr 2.1; 1Yn 4.1 7:16 12.33 7:16 Zhk 3.12 7:17 Gal 5.19-23 7:19 3.10; Luk 3.9; Yuá 15.2, 6 7:21 6.10; 7.24-27; 21.28-31; Rom 2.13; Zhk 1.22-25; 2.14-26 7:23 25.12; 2Tm 2.19 7:24 7.21

da nyífa njów wɔɔŋgád, nji njów kú búg, nǎcé nyə á shumə wə málal dí, kwóógád gwów.

²⁶ Njii, múúd mə ká gwág lású mə mə lás ni, a kú sá nda mə ngə ci ná, a ji nda lad nyə á shumə njów shɛ dí yé.

²⁷ Ompú bwá á nywɔ, mpɔɔ wós mǎncúwóɔ, oŋkwɔ bwá kuŋg. Isá ini byɛsh da nyífa njów wɔɔŋgád, njów í mú búg, shugala shí ná mpuu.»

Yésus mə lwóyá ŋkúl ijwúga

²⁸ Ja Yésus mə shín lás yí, ncúlyá buud bwá á bə cínɔŋ wá bwá mú bul káam mbií nyə á ŋgə jíínguli yí,

²⁹ nǎcé nyə á ŋgə jíínguli nǎ kéénd, kú bə nda *Oyínguli ó mǎcɛɛ bǎŋ.

8

Yésus mə lwag zázaaam

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Yésus mú shula, wú mbámábǎŋád, buud bwá mú bɛ nyə áncuncuma.

² Bwá ngə shula, wúl zázaaamé mú cúwo, shísh wə Yésus, zə kúɔw shí, yə nyə gúmá. A mú ci nǎ Yésus ná: «Cwámaba, ŋkí wó magulə wo je lwag mə, nyúúl bə mə nǎ sǎndɔŋ.»

³ Yésus mú séémǎ mbwá, kúnya nǎ nyə, ci nǎ nyə ná: «Má magula. Nyúúl í bǎg wo ná sǎndɔŋ!» Cé nǎ cé, zaaamé í mú shín wú muud éne nyúúlád. Nyúúl í mú bə nyə nǎ sǎndɔŋ.

⁴ Yésus mú ci nǎ né ná: «Ci wo kú jaaw múúd sá í mə síy yí. Yidagú kə lwágulə fada nda wó músó ná, wo ka wá *mátúnuga Moyíz nyə á cilə má. Bwá mpúg nǎ wo mú mpwogé.»

Búgə mə lúluú ózimbi təd

(Luk 7.1-10; Yuá 4.46-54)

⁵ Yésus nyə á ka kə wós Kapernawúm. A ká námá wós ntáni, wúl lúluú á izimbi təd í mú zə téég nyə məbwá,

⁶ ná: «Yé Cwámaba, sǔɔl məsáal waamə mbwug kəga njów; a músə mbúmbwúgú, a ŋgə bul jug.»

⁷ Yésus músə ci nǎ né ná: «Mə é kə lwag nyə.»

⁸ Nji lúluú á izimbi mú bɛsa ná: «Cwámaba, mə ampíyáyé ná wo nyííng mádí njów. Jeg lás lásúg, sǔɔl məsáal waamə yálúg.

⁹ Nǎcé mə ji nǎ omása bwá ngə jwú nǎ mə wá. Mə ji námá nǎ ozimbi mə ngə jwú nǎ ndí wá. Nyɔɔng yɛsh mə é ci nǎ a kyéyug yé, a kə; nyɔɔng mə é ci nǎ a zág yé, a zə. Mə ká ci nǎ lwaá dǎm ná í sáág gúl sá, í sá gwo.»

¹⁰ Ja Yésus mə gwág ntáni yí, a mú bul bí. Nyə nǎ buud bwá á ŋgə bɛ nyə wá ná: «Bábálé mə jaaw bí ná, mə afwóyé bwele dúg múúd nǎ fwámé búgə nda nyíga, tɛm bə kúl búúd *Izarəyél dí.

¹¹ Mə mpú jaaw bí nǎ zhwog ikúl í búúd í bá zhu kósmb jwów í da cúwo yí, zhu kósmb í da jíímə yí, bwá zə sɛɛŋgya nǎ impáámbə bísu *Aburaham nǎ *Izaag, nǎ *Yákwab Faan á gwówád, bǎnɔŋ bwá mú da dína.

¹² Nji buud bwá á jala nǎ bə nǎ ŋkwɔ Faan a gwów dí wá, bwá bá wusow yídúgád tóŋn. Bwá bá bə cínɔŋ, nji bwá ngə bwam nǎ məyá.»

¹³ Yésus músə ci nǎ lúluú á izimbi éne ná: «Wɛɛ kag njów. Í bǎg nda wó ngə *búgula ná.» Námə baan ɔɔŋgá, sǔɔl məsáal mú yál.

Yésus mə lwag mimbál Pyɛr dí njów

(Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Yésus mú ka zə kə Pyɛr dí njów. A mú kə kwey ná Pyɛr cii yé á mudá mbwug shí, ayɔŋ nǎ yɔŋ mə bí nyə.

¹⁵ Yésus mú kúnya nǎ nyə mbwád. Ayɔŋ nǎ yɔŋ mú shín nyə. A mú wɔɔl, a tééd ntǎg séyálə nǎ Yésus.

¹⁶ Mpwó-kugú shí, buud bwá mú zə nǎ zhwog mimbál mí májamb. Yésus mú ŋgə yíl bwo bów-bów mishišim myɔɔŋgá nji nǎ iciyá yá mpu, a shín námá lwag míl mimbál myésh.

¹⁷ Nyə á ŋgə cug buud ntó shú ná cúndá mə Zembí Izayí nyə á cúndə yí, í bwámag. Izayí nyə á ci ná: «Nyə á cug buud ó íjám, a yíl sé ofimál ó məbwas.»

Bɛɣla Yésus

(Luk 9.57-62)

¹⁸ Dúgúlə Yésus nyə á dúg buud bwá á lyɛ nyə nǎ kɛsh yí, a mú ci nǎ *ompwíin bə ná bǎnɔŋ bwá líinág mǎŋ kə fanwiny.

¹⁹ Ngwól Yínguli mǎcɛɛ mú ntǎg shísh zə ci nǎ né ná: «Yé Yínguli, mə zə bá da bɛ wo kúl jɛsh wó bá da kə yí.»

²⁰ Yésus mú ci nǎ nyə ná: «Ontó bí nǎ miku, inunú nǎ maage, nji *Mwǎn mə Múúd cugé nǎ ŋkúmba kál á dúg já yí.»

²¹ Ngwól *mpwíin mə Yésus mú ci nǎ né ná: «Cwámaba, fwog bíd mə, mə kág dul sǔɔŋgú waamə.»

²² Yésus mú yidá bɛsa nǎ nyə ná: «Wɛɛ bɛg mə. Bídúg mimbimbə mí dálug mimbimbə myán.»

Yésus mə ŋkáánd nǎ ŋkwɔ

(Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Yésus mú kə kəwa byóólúɔ, ompwíin bə bwá mú bɛ nyə.

²⁴ Ná ndéé ŋkwɔ mú zə kuŋg mǎŋ nǎ ŋkulú, ikwɔ da bád kə gwów, da shwiy byóólúɔ, nji Yésus njúl gwád.

²⁵ Ntó, ompwíin bwá mú kə juumushi nyə, bwá nǎ né ná: «Cugug sá, yé Cwámaba! Sé wál zə yə.»

7:28 Mak 1.22; Luk 4.32 7:28 11.1; 13.53; 19.1; 26.1; Luk 7.1 8:4 Lev 14.2-32; Mat 12.16; Mak 7.36; Luk 17.14
 8:11 Iza 25.6 8:12 13.42, 50; 22.13; 24.51; 25.30 8:13 9.22; 9.29; 15.28 8:14 1Kr 9.5 8:17 Iza 53.4 8:20
 2Kr 8.9 8:21 4.20, 22; 9.9; 19.21; Mak 1.18, 20; 2.14; 10.21; Luk 5.11, 28; 18.22; Yuá 1.43; 21.19, 22 8:26 Sóm 89.10;
 Mat 14.30-32

26 Yésus nê bwo ná: «Wáyé mbií ífwaas ní? Búgá jín í bul ná tag é!» A músê tšw, njkáánd nê njkwô nê mân, byêsh í mú saláwo ná shee.

27 Buud bœngú bwá mú bul bí. Bwá ná: «Wáyé mbií muud ga! Tœ njkwô tœ mân í bálé sá nyê mægwág í?»

Yésus má yíl mājamb
(Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

28 Ja Yésus má shîn lína mân, jé shí á Gadarên yí, buud obá bwá mú cúwo ban máshwon, mājamb má ngó lwáfúlê bwo, bwá mú zá bwama nê nyê. Buud bœngú bwá á du bul wagáwo. Kú ná nê muud nyê á jísow ná a cǒ kúl bwá á du bə yí.

29 Bwá mú zə nê onkwimbyê wé Yésus, bwá ngó ci ná: «Shé bán nê inéy, yé *Mwân má Zembí? Wo wál læl zə təl sé cwúnd dí fwála dœngú kú fwo wós í?»

30 Na, mæma sœnz œnjkuú í á bə fwámé cícé nê bwo, í ngó də.

31 Mājamb má mú ka téég Yésus mæbwə ná: «Jkí wo yíl sə wa búúd óga dí, kændág sé nŭn œnjkuúd.»

32 Yésus músə ci nê mwo ná: «Kəgá!» Mājamb má mú wú búúd œní mányúúúlád, kə nyí œnjkuúd. Sœnz œnjkuú ní jêsh mú bumb nê mikálá, wú kúl í á bə mbámbán dí yí, kə juwa mân, bêsh bwá mú ngul mójúwó, fudə.

33 Ná ndéé, buud bwá á ngə baagulé œnjkuú wá, bwá mú wœnz kə kwáádá, kə bwiinj búúd sá í amə sŷ nê œnjkuú yí. Bwá bwiinj námá lán búúd bwá á bə nê mājamb wá.

34 Buud œ ngwála bêsh bwá mú tí, kə bwama nê Yésus. Ja bwá má dág nyə yí, bwá mú téég nyə mæbwə ná a wúg bwádí loomád.

9

Yésus má lwag mbúmbwúgú
(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

1 Ntó Yésus mú kə kəwa byóólád, nyingə lína mân, kə nyódí ngwála.

2 A ngó námá jé, buud bwá mú zə nyódí, bwá ngó njkény mbúmbwúgú táádád. Yésus mú dág ná buud bœngú básə nê fwámé búgə, a mú ci nê mbúmbwúgú ná: «Mwân waam! Səlug lám shí! Mə má juu wo nê *misám myô.»

3 Ból *Oyíguli ó mácçé bwá mú ngə nyimbula bwámé nê bwámé ná: «Muud éga ngə *lás nê Zembí bwaasúlə mpu.»

4 Yésus músə mpu sá bwá á ngə téduga yí, a mú lás nê bwo ná: «Nacé jí bí má bđw mitédúgá ntáni yí?

5 Jí í búl bə kúná-kúna? Ye cłə nê muud ná: «Mə má juu wo nê misám myô, ye ná: “Wœlúg, wo kyéyug?”

6 Má ka cœl ná bi mpúg ná *Mwân mə Múúd jí nê ngul ijwúga ná a juu búúd nê misám myán.» Ntó, a mú yid wé mbúmbwúgú. Nyə ná: «Wœlúg, wo njkényug táádə gwô, wo nyíngəg kə njów.»

7 Muud wœngú mú wœl, kyekey kə njów.

8 Ja áncuncuma buud má dág sóólégú ní yí, bwá mú gwág ikukwendé, bwá mú ságusa Zembí, nacé a yélə búúd mbií njkúl ijwúga nyœng.

(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

9 Yésus mú wú na, kyekey. A ngó cǒ kúl búúd bwá du jéna tóya yí, a mú dág ngwól múúd njúl cínœng shí. Muud wœngú nyə á bə nê jíná ná Matiyô. Yésus mú ci nê nyə ná: «Bęg mə.» A mú tšw, bę nyə.

10 Í á ka zə bə ná, Yésus njúl njów a ngó də, zhwog onyenye œ tóya nê bóól ósól ó mábđw bwá mú námá zə, bánŋ nyə nê *ompwíin bə zə də.

11 Ja *Ofarizyên bwá á ka dág ntáni yí, bwá á ci nê ompwíin ó Yésus ná: «Nacé jí Yíguli wán ngə bále də nê onyenye œ tóya nê bóól ósól ó mábđw yí?»

12 Yésus mú gwág sá bwá á ngó ci yí, nyə nê bwo ná: «Mikanz dí mí du jí jówwada, í du bə mímbál.

13 Mpugá téduga sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí ná: “Má bul jí nê buud bwá gwágúg buud cey lámúd, ntó nê bwá dág sá mə *mætúnuga.” Ntó jí ná mə a shigé zə jów ótátalı œ búúd. Mə á yida zə jów ósól œ mábđw.»

Nyá ici í idáw
(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

14 *Ompwíin ó Yuánes Nduu-buud bwá á ka zə wé Yésus zə jí nyə ná: «Sánŋ *Ofarizyên sá má du ci idáw yála Zembí gumá nji ompwíin bwó bán kú ci. Jí í sá ntó?»

15 Yésus mú bęsa nê bwo ná: «Ja múúd má nwa bá yí, a təl zân, a jów óshwá bə; ye oshwá bə bwá yidá zə nê mæcey lámúd bánŋ muud bá bwá njúl kúl ngwúd? Mbó! Nji móól mwđw má ngə zə, bwá bá yíl bwo muud bá yí. Mwđw mœngú dí wé óshwá bə bwá ka bá ci idáw.

16 Mpugá ná bwá ádé nwa kúl káándó ágúgwán* kə wá bágá bwoodú káándád. Nacé bágá dœng í ká juli, í taw, í yida bweeg luun lu káándá.

17 Ntó námá, bwá ádé nwa wáan ágúgwáan kə wá bwoodú lenyad†; lenya í é bá nyey, wáan shwiy shí, lenya ntáma. Bwá du wá wáan ágúgwáan ílenya í ágúgwáanud. Ná ndéé, nê lenya nê mælwəg byêsh í mú cəgə.»

Yésus má gwúmushi shilə mə Zharus
(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

8:29 Mak 3.11; 1Kr 15.24 9:2 Luk 7.48; Sôm 103.3; Yuá 9.2 9:6 Yuá 5.36 9:9 8.21-22 9:10 11.19; Mak 2.15; Luk 5.29; 7.34; 15.1-2; 19.7 9:13 Ozé 6.6; Mat 12.7; Luk 19.10 9:14 6.16-17; 11.18-19; Luk 7.33-34 9:15 22.2; 25.10; Yuá 2.1-12; 3.29; Mbá 19.7 * 9:16 Na jí kúl káándó í afwóyé kə májúwó ná ndéé í juli yí. † 9:17 Oyúden bwá á du sá lenya nê kúúúú cúúú.

18 Yésus ngó ná lás ntáni, ngwól njwú *Oyúden mú jê. A mú kúdow shí, yə Yésus gúmá. Nyə nə né ná: «Súsás jâm má kúnəw yə. Má cœl ná wo zág ka keel nyə mbwà, a cùgag.»

19 Yésus mú tów shí bónđη ompwiín bé bwá mûsa bę nyə.

20 Bwá ngó ná kə, ngwól múdá mú keel bę nyə mpúsə. Mudá macii má á du wú nyə nyúúlad té mímbú wúm nə mímbá. Mudá éne mú shísh Yésus mpúsə kwonj, kúnya nə nyə lwá lá káandá,

21 a ngó táduga ná: «Má ká jisəw kúnya nə káandá má Yésus. mə e yál.»

22 Yésus mú yid mpúsə, dúg mudá éne, nyə nə né ná: «Shilə wâm, səlug lám shí. Wo má *dúg cug nacé búgə gwô.» Mudá mú yál námá cé nə cé.

23 Yésus mú ka kə ná ndeé, kə nyii njwú dí njów. A mú kwey, buud bwá ngó lwó mîlaag, bwo ngó sá saagəwo mímbii mímbii.

24 Yésus mú nkáand nə buud ná bwá cúwóg tóón. Nyə nə bwo ná: «Súsás ga í afwóyé yə, á yidá bə gwád.» Bwá mú yida ngə cágulə nyə.

25 Ja bwá má shín wéesh buud óni tóón yí, Yésus mú nyii fúm, a mú bii súsás mbwád, súsás í mú wəol.

26 Ntó, lân ni í mú zə jwə shí nyəonj nyésh.

Yésus má bəny wəancím-ncím mísh

27 Yésus mú kyey. A ngó kə ntáni, wəancím-ncím óbá bwá mú bę nyə nə onkwimbyé. Bwá ná: «Yé Mwán má *Dávid, bwágúg sə ná nkwoŋá!»

28 Ntó, Yésus mú kə jé njów, wəancím-ncím bwá mú shísh nyédi. Yésus mú jí bwo ná: «Ye bí ngə *búgula ná mə ji nə ŋkul sá ntó?» Bwá ná: «Haaw, yé Cwamba, sə má búgula.»

29 Yésus mûsa ka kúnya nə bwo míshád. Nyə nə bwo ná: «Í bəg nda bí ngó búgula ná.»

30 Mísh má mûsə bənj bwo. Yésus mú mpu baásulə bwo ná: «Mpugá gwágulə. Bi kú jaaw tə muud sá í má bə ga.»

31 Nji bwá bənj, wúlə bwá á wú cínənj yí, bwá á shwal kə ngə bəngula nə lân wəonjgú kákúl jəsh.

Yésus má lwag fifi

32 Nə ndeé cúwólə bwá á cúwo tóón yí, bóól búúd bwá mú zə nə wúl fifi wə Yésus. Jamb í á wá nyə mənəkədad ná a bəg fifi.

33 Yésus mûsə yíl muud éne jamb, a mú tééd lásulə. Buud bwá á bə cínənj áncuncuma wá, bwá mú bul káam ná: «Sá a bwélé dúg mbií sá ga shí *Izərayél.»

34 *Ofarizyēj bənj, bwá mú ci ná: «A ngə yíl məjamb nə ŋkul má njwú məjamb.»

Osól ó másáal bwá ngə fifə

35 Ntó Yésus nyə á ngə kə míngwála míngwála, nə mákwáádə makwáádə. Nyə á ngə jíguli buud *mámpáanzə má mínjígulá má *Oyúden dí, á ngó cúndə Jəjə Kéél á Faan má Zembí, a ngó námə lwag buud məbwas mímbii myésh, tə jám.

36 Yésus nyə á du ngə dúg buud bəsh nyə á du bwəma nə bwo wá. A mú gwág bwo cey lámúd nə dúgúlə ná bwá á ngə cugə mántágula dí, bwá má shín námə tag nda səonj incwəmbə í cúgé nə mbaagulə yí.

37 Ntó nyə á ci nə *ompwiín bé ná: «Dugá, idəw í má tí fambá mənkund mənkund, nji buud bwá kə saag wá búsa cig-cig.

38 Ntó wə má cí náaá: jəgulagá nə amádi fambá ná a ntúg buud, bwá kəg saag.»

10

Buud ə lwámá wúm nə óbá

(Mak 3.13-19; 6.7-13; Luk 6.12-16; 9.1-6)

1 Ntó Yésus mú jəw *ompwiín wúm nə óbá bə. A mú yə bwo ŋkul á dálə yíl búúd bəw-bəw míshishim, lwag məbwas mímbii myésh, tə jám.

2 *Buud ə lwámá wúm nə óbá Yésus nyə á jəw wá, mínə mán wə mága: tééd nə Shímun bwá á du jəw ná Pyēr yé, kala nə mínyonj yé André; zə keel Zhák bá mínyonj yé Yuánes bwán ó Zhébedé.

3 A jəw námə Fílíp bá Batəlumi nə Tómas bá Matiyô ŋwenye tóya. A jəw námə Zhák, Mwán mə Alfé bá Tadé,

4 nə Shímun kambulə ləom bá Yúdas Iskariyót, muud nya á kusha nə Yésus yé.

5 Nə ndeé Yésus mú kənd búúd wúm nə óbá óni lwámád, a mə fwo shín cwíny bwo ná: «Ja bí má kə yí, bi kú kə ikúl í cúgé *Oyúden yíid. Bi kú kə míngwála mí búúd ó Samariya.

6 Yidagá kə búúd ó *Izərayél dí, bwá má jág zhí nda incwəmbə bí kú nə mbaagulə yí.

7 Ja bí ngó kə yí, bi ə kə ngə cúndə ná Faan má Zembí mú kúnə-kúnə.

8 Lwagugá mímbəl, bí gwúmashi mímbə, bí lwag námə mízazaamə, bí yíl búúd məjamb. Bi mə ŋwa ŋkul ga ashwá, kagá námə sēy nə ndí ashwá.

9 Muud kú kə nə *mwaaanə bwúgúd, tə or, tə wúl mbií mwaaanə wəsh.

10 Muud kú ŋwa baamatálá, ŋkí ishimi íbá, ŋkí bóól ósilúfaas, ŋkí watagít, nacé muud ngó sēy yé má jələ nə yéyow idəw.

11 «Ja bí má jé wúl ngwála ŋkí wúl ləom dí yí, bí fwó sə ŋkí bi bí nə ŋkul kwey múúd jí nə

9:20 Lev 15.25-27; Mat 14.36; Mak 5.27; 6.56; Luk 6.19; 8.44 9:22 8.13; Mak 5.34; 10.52; Luk 7.50; 8.48; 17.19; 18.42; Mis 3.16 9:24 Yuá 11.11-13 9:25 Mak 5.41 9:27 20.29-34 9:29 8.13 9:30 12.16; Mak 7.36 9:31 Mak 7.36 9:32 12.22-24 9:34 10.25; 12.24, 27; Mak 3.22; Luk 11.15, 19 9:35 4.23 9:36 1lj 27.17; Eze 34.5; Zak 10.2; Mat 14.14; 15.32; Mak 8.2 10:2 Yuá 1.40-44; Mis 1.13 10:5 Luk 10.4-12 10:5 Luk 10.33 10:6 Zhe 50.6; Mat 15.24; Mis 13.46 10:7 4.17 10:10 1Kr 9.14; 1Tm 5.18 10:13 Luk 2.14

lâm má báágulá bí, bí ó jì nyédí kə wóós jwów bí má bá cǝ yí.

¹² Njów wêsh bí má nyú yí, bí ɔ bádá ná: “Zembí sáág ná bí bág ná shɛɛ.”

¹³ Nkí buud ɔ njów wɔɔŋgá, bwá lág bí, Zembí bále sá ná bwá bág ná shɛɛ. Njì nkí bwá bá kú lág bí, Zembí kú námá sá ná bwá bág ná shɛɛ.

¹⁴ Búud ɔ wúl njów nkí wúl ngwála bwá ká bə kú lág bí, kú gwágulə kél dán, ja bí má wú cínɔŋ yí, bí kudə fumbya í ámə nada bí mákuú dí yí.*

¹⁵ Bábálé má jaaw bí ná, jwów Zembí mə bá zə sámb búud mílású yí, a bá jagulə búud ɔ Sódom nə Gomor ntə ngwála wɔɔŋg.»

Yésus ngə kéwuli buud ɔ lwámá bé (Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Owey, mə má kənd bí nda íncwəmbɛ mpádúgá ɔŋkweny. Bí má jəlá nə kə nda onywá, bí kə nə tédúgá ngwúd nda məfəf.

¹⁷ Dúgá jí nə buud kuú kalá; bwá bá dɛ kusha nə bí mábwá mə osémbɛ ɔ mílásúd, bwá dɛ fyámusə bí milwónj *móm páánzə mə mínjígulá mə *Oyúden dí.

¹⁸ Bí mə bá dɛ kaad mish mə búud ɔ anúnj nə ɔjwú ɔ ləom dí ná, nə bí kág bwaagulə sá bí mə mpú shú jínə dām yí, bí bwaagulə námá ikúl í cúgɛ Oyúden yí.

¹⁹ Ja bwá bá dɛ kusha nə bí yí, bí kú bá dɛ yáguwo mbíí bí mə bá dɛ kaad yí, kú yáguwo íciyá í kəod. Iciyá í bá námá dɛ jé bí cé jəɔŋgád,

²⁰ nəcé bí dí mə bá dɛ lás, Shíshim mə Sóŋgú wán Zembí wə mə bá lás mímpu mínád.

²¹ «Mínɔŋjə mə bá kusha nə mínɔŋjə yé nə bwá kág gwú nyə. Sóŋgú mə bá kusha nə mwán; bwán bwá lúmbuli nə obyɔl, ngə gwú bwə.

²² Buud bəsh bwá bá mpíí bí nəcé jínə dām. Njì, muud mə bá jísəw kə wóós məshínéd yé, a bá cugə.»

²³ Bwá ká lwágulə bí cúwúlí wúl ngwála dí, fúndágá, bí kə ngwála shúsúd. Bábálé má jaaw bí ná, *Mwán mə Múud mə bá nyíngə zə, bí njúl kú fwo shín jaand míngwála myá *Izarəyél myésh.

²⁴ «*Mpwíín nyə ádé bwelə ntə yíguli, lwaá kú ntə mása.

²⁵ Buud bwá dɛ dúg *ompwíín námá nda bwá dúg yíguli ná, bwá dúg námá lwaá nda bwá dúg mása yé ná. Nkámésá bwá

lwíy sóŋgú njów nə Beluzebul, nkəmusə nə bwán.»

Muud fúndág njì Zembí (Luk 12.2-9)

²⁶ «Bí kú dɛ fúnda bwə; nəcé kú nə sá á mbúdulá í bá bwən kú búguli, nkí sá á *ndímba í bwən kú mpúy.

²⁷ Sá má jaaw bí yídúgúd yí, kəgá lás gwə məŋkenyad. Sá mə nyímbalá nə bí lwád yí, kəgá ngə cúnda gwə ikwalúminúd.

²⁸ Kúgá dɛ fúnda búud bí nə nkul gwú njì nyúul, njì kú nə nkul gwú *jím wá. Yídagá fúnda Zembí. Nyə wə jí nə nkul gwúfya múud ncindí, nə nyúul nə jím, a wusə byésh kuda á kandugad.

²⁹ Ngáá nə bwá dɛ kusha mímbá-kwáádə mímbá susəŋj *mwaanə ngwúd. Tɛem bə ntó mbá-kwáádə ngwúd cúgɛ nə nkul kud shí, Sóŋgú wán kú fwo magulə.

³⁰ Bí bəŋ ntəŋ íí, Zembí mə mpú bímbí lú íntand í shílú bisə bí mílúud yí.

³¹ Nə ndɛɛ, kúgá dɛ fúnda. Mpuğá nə bí mə cey Zembí lámúd cǝ mímbá-kwáádə nkí bulya.

³² «Muud yésh mə mágúlá mə mísh mə búud dí yé, mə é magulə námá nyə mísh mə Dá jí gwów yéd.

³³ Njì muud mə káflyá mə mísh mə búud dí yé, mə é káflya námá nyə mísh mə Dá jí gwów yéd.»

Bɛğlə Yésus wúsə dəomb (Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «Bí kú ngə téduga nə mə má zə sá nə buud bwá cúgəg ná shɛɛ shí gaád. Mbó! Mə azəyé sá ntó. Mə má yida zə nə dəomb.

³⁵ Mə má zə wá ífamuga mínjów mí búudəd, mwán nyə é lúmbuli nə sóŋgá, sás lúmbuli nə nyəɔŋgá, cəol lúmbuli nə mpóómbalú.

³⁶ Nə ndɛɛ, buud ɔ njów mə múud ɔ bwá bá lúmbuli nə muud.

³⁷ «Múud mə céél sóŋgú nkí nyəɔŋgá cǝ mə yé, a cúgɛ nə nkul bə *mpwíín waamə. Nyəɔŋg mə céél ncwámá dé nkí sás dé cǝ mə yé, a cúgɛ nə nkul bə mpwíín waamə.

³⁸ Múud mə ká bə kú nkény kwolós jé bɛ mə, a cúgɛ nə nkul bə mpwíín waamə.

³⁹ Muud mə sǝ ná a kaambulə nə cug jé yé, a jím bal gwə. Nyəɔŋg mə jím bal cug jé nəcé mə yé, a mə yidá kaambulə nə gwə.»

10:14 Mis 13.51 * **10:14** Ja Oyúden bwá á dɛ kudə fumbya mákuú dí yí, bwá á dɛ lwágulə ná, kúkul shí bwá ámə təl mákuú máy yí, bwá má kál gwə nə buud bí cínɔŋ wá ná bwá mūsə sá nyéɛ. **10:15** Mat 18.20; 19.1-29; Mat 11.24 **10:16** Luk 10.3 **10:17** 24.9-14; Mak 13.9-13; Luk 21.12-19; Yuá 16.1-4 **10:17** Mis 5.40; 2Kr 11.24 **10:18** Mis 24-26 **10:19** Luk 12.11-12 **10:21** Msh 7.6; Mat 10.35; Luk 12.52-53 **10:22** 5.11; Yuá 15.18 **10:23** 16.28; Mis 8.1 **10:24** Luk 6.40; Yuá 13.16; 15.20 **10:25** 9.34 **10:26** Mak 4.22; Luk 8.17 **10:28** Heb 10.31 **10:30** Luk 21.18 **10:32** Mbə 3.5 **10:33** Mak 8.38; Luk 9.26; 2Tm 2.12 **10:34** Luk 2.14 **10:35** Msh 7.6 **10:35** 10.21; 24.10; Mak 13.12; Luk 21.16 **10:37** Mbá 13.7-10; 33.9; Mat 19.29; Mak 10.29; Luk 18.29 **10:38** 16.24-25; Mak 8.34-35; Luk 9.23-24; Yuá 12.25-26 **10:40** 18.5; Mak 9.37; Luk 9.48; Yuá 13.20; Gal 4.14

*Lâgûla búúd ó Zembí
(Mak 9.41)*

⁴⁰ «Muud mæ lág bí yé má lág mæ. Muud mæ lág ntâg mæ yé má lág múúd nyô á nti mæ yé.

⁴¹ Múúd mæ ká lág *múúd micúndá má Zembí nâcé mpûlâ ná muud micúndá, muud wôongû mæ ñwa myâna mí jálá nâ búúd ó micúndá myá. Nyôong mæ lág múúd jí tâtáli mish má Zembí dí yé nâcé mpûlâ ná tâtáli muud íí, nyâñ ñwa myâna mí jálá nâ otâtáli ó búúd myá.

⁴² Muud mæ bá yána tão ñji láá májúwó mátláa ñgwúð, ñgual ñgwól zhizhe muud éga nâcé bálâ *mpwíin waamá yé, búbálé má jaaw bí ná, muud wôongû nyô abále shúb myâna myá cínong.»

11

¹ Yésus má shîn cwíny *ompwíin wûm nâ óbá bé ntâni. A músá kyey, kâ ñgô ya buud minjúgûlá, ñgô cúndâ bwádí míngwála.

*Yésus bánñ ompwíin ó Yuânes
(Luk 7.18-35; 10.13-15)*

² Ja Yuânes Nduu-buud nyô á bâ mímbwug dí yí, nyô á gwág misólâgú *Křist nyô á ñgô sá myá. A mú kænd bóól ompwíin bé ná bwá kág jí Yésus ná:

³ «Ye wo wá muud sá ñgô bwánd ná á bá zâ yé? Ye sá kwóg ná bwánd íshús?»

⁴ Yésus mú bęsa nâ bwo ná: «Kâgá jaaw Yuânes sâ bí má gwág yí nâ sâ bí má dúg yí.

⁵ Wâancím-ncím bwá ñgô mpu dúgya; mímbúmbwúgú mí ñgô yâl, wëakúmélwê bwá ñgô mpú gwág, mímbimbâ mí ñgô gwûm, ñnkúnkwónâ í búúd í mú ñgô gwág Jǝǝ Kéel.

⁶ Muud nyô é bâ kú bwâma nâ bôogú mádí yé, nywáá má jâla.»

⁷ Ja ompwíin ó Yuânes bwá má nyiñgô yí, Yésus mú zâ lésna nâ buud bwá á bâ cínong áncuncuma wá; a mú ci nâ bwo shú má Yuânes ná: «Ja bí á ðu kâ shí á shwéeshá dí yí, bí á ðu kâ dúg jí? Ye gúl ká í dúgú ntân nâ fufá?»

⁸ Nkí í á shígé bâ ntó, bí á ðu kâ dúg jí? Ye ñgwól múud dúgú bwáád íjimí í mímbwéédí? Mbô, buud bwá dú bwáád íjimí í mímbwéédí wá bwá ðu bâ mínjów mí ójwú-buudud.

⁹ Ká bí á ðu kâ dúg jí? Ye *muud micúndá má Zembí? Haaw, má jaaw bí ná nyôong bí á kâ ðu dúg yé má ntǝ ñkwónj múúd micúndá má Zembí.

¹⁰ Nâcé nyô wá Zembí nyô á ci nda jísá cilyá nyódí Kálaad dí ná, ná: “Dugú! Mæc mæ zâ kænd mbwiiñgye lân waamá ná á kág wo shwóg kâ kwambulâ wo zhií.”»

¹¹ Yésus mú nyiñgô ci ná: «Búbálé má jaaw bí ná, mpádúgá buud bësh bwá má byél mímwô mí búdad wá, kú nâ nyôong má fwo bwele ntǝ Yuânes. Nji tæm bâ ntó, muud má búl bâ zhizhe Faan á gwów dí yé, á ntǝ Yuânes.

¹² Ná ndeé, wúlâ fwála má Yuânes Nduu-buud zâ wós múús íí, Faan á gwów í mú ñgô bâ sâ ñkúl, buud bwá ñgô læl ñnkunkwanz wá, bwá wá bwá ñgô ñwa ðwo.

¹³ Mbwoomb mæcçç nâ micilyá mí búúd ó micúndá bësh mí á ñgô cúnda Faan má Zembí zâ jé baan má Yuânes.

¹⁴ Nkí bí búás cún nâ mæ, mpugá ná Yuânes wá jísá Eli bwá á bwiiñg ná á bá zâ yé.

¹⁵ Muud jí nâ malwá má gwág yé, á gwág.

¹⁶ «Mâ kág yiiga kala búúd á múús nâ ozá? Jí nda ikágá bisá shishé íseeygyá dí yí, bíl í ñgô kâmbula nâ bilúgá ná:

¹⁷ “Sá má lwǝ bí ilúlwón í ábulya makâl, bí kú sáág; sá má nyiñgô wá míngwa mí shwiy, bí kú tãdawa.”

¹⁸ Ntó wá í ñgô bâ éga; Yuânes nyô á zâ, kú ða ídíy-diy, á kú ñgul; buud ná: “A jí nâ jamb.”

¹⁹ *Mwân má Múúd má zâ, á ñgô ða, á ñgô ñgul; bwá ná: “Nyíne nye jise ndâl ðag, ñgule mælwæg, á jí námá shwá onweneye ó tóya nâ osól ó *misám.” Nji má jaaw bí ná fug í ñgô nyín misólâgú myéd ná sâñ.»

Yésus mæ ñkáánd nâ míl míngwála

²⁰ Yésus nyô á ñkáánd nâ buud ó míl míngwála nâcé, nyô á tæm ñgô sá ncúlyá *mëshimbá bwádí, bwá á shígé cénd mítádúgá. Nyô á ñkáánd nâ bwo ná:

²¹ «Mântágula nâ bí buud ó Korazín. Mântágula nâ bí buud ó Betusayida námá. Nâcé bímbí lú mëshimbá má má síy bídí má, má á mbâm síy Tir nâ Sidon, buud ó nûñ bwá á mbâm námá bwey bwáád míñkud, jí ífíí ðí ná bwá cénd mítádúgá.

²² Ná ndeé, má jaaw bí ná, jwów lú cigulé mílósú, intágúli í Tir nâ Sodom í ábálé bul nyaan nda bí bin.

²³ Bí bân buud ó Kapernawûm, bí ñgô tãduga ná bí mæ bá kâ gwów? Mbô, bí mæ bá yidá shula kâ ban mínjim. Nâcé bímbí lú mëshimbá má má síy bídí má, má á mbâm síy ñgwála á Sodom, ñki ñgwála wôongú wúsé ná mpwogé.

²⁴ Gwá wá má mpu jaaw bí ná, jwów Zembí mæ bá zâ sâmb búúd mílósú yí, bí mæ bá bâ nâ intágúli ñki yáág ntǝ búúd ó Sodom.»

*Mbag á yiyása
(Luk 10.21-22)*

²⁵ Yésus nyô á ka lás jân ja ná: «Papa, Cwâmba á gwów nâ shí, má yé wo gúmá nâcé

11:1 7.28 **11:2** 14.3 **11:3** Yuá 1.15, 27; 3.31; 11.27 **11:5** Iza 35.5-6; 26.19; 61.1; Luk 4.18 **11:10** Mal 3.1; MmN 23.20; Mak 1.2; Luk 1.76 **11:14** 10j 17.1; Mal 4.5; Mat 17.12-13; Mak 9.13 **11:15** 13.9, 43; Mak 4.9, 23; 7.16; Luk 8.8; 14.35 **11:18** 9.14; Mak 2.18; Luk 5.33 **11:19** 9.10; 11.2 **11:21** Tir nâ Sidon: 15.21; Iza 23.1-16; Amo 1.9-10; Mis 12.20 **11:23** Iza 14.13, 15 **11:24** 10.15; Luk 10.12 **11:25** Iza 29.14; 1Kř 1.18-29

wo á shweel ompuye bônñh buud ó fug isá íga, wo yida lwágulá ozhizhe ɔ búúd.

²⁶ Haaw Pupa, ntó wó wó á ccel ná í bág yé.

²⁷ «Dâ nyə a cwámbulə mə isá byəsh. Kú nə muud mə wámbulá mpu Zembí Mwân nji Sónngá, kú námá nə muud mə wámbulá mpu Zembí Sónngá, nji Mwân, nə muud yəsh Mwân mə céél sá nə a mpúg yé.

²⁸ «Bí buud bí ngá wáduga nə mimbag mí ájjilá wá, zəgá mádí, mə é sá ná bí wógag.

²⁹ Magulagá ná shé sáág iséy byám fulá, bí zág nwa njígulá wám. Mə ji nə jə lám, mə kú nə intágulí. Bí é yidá mpu yowala,

³⁰ nəcé iséy byám í akwówuláyé, mbag wám wí nki yúsa.»

12

*Yésus nə mæcɛɛ mə Sábaad
(Mak 2.23-28; 3.1-6; Luk 6.1-11)*

¹ Dúl fwála í á bə ná, Yésus bônñh *ompwíin bé bwó á ngə lína ifambó í *blé jwów lú Sábaad. Ompwíin bwó á ka gwág zha, bwó mú ka ngə búgə mikəng mí blé, ngə də.

² *Ofarizyən bwó mú dág sóólúgú wəonngá. Bwó mú ci nə Yésus ná: «Dugí, ompwíin bwó bwó ngə sá sá mæcɛɛ mə amágúláyé nə muud sáág jwów lú Sábaad yí.»

³ Nji Yésus mú hɛsa nə bwo ná: «Ye bí afwóyé bwele lə sá *Dávid nyə á sá ja bônñh buud bé bwó á gwág zha yí?

⁴ Nə nyə á ka nyíi banda *mátúnuga dí, ka də íbuléd í á də bə ci shú yálə Zembí gúms yí; í njúl ná tɔɔ nyə tɔɔ buud bé bwó á shígé bə nə zhíí ná bwó dág byo. Ngáá, mæcɛɛ mə də ci ná nji ofada wə bwó dág də byo, kú nə ngwól múúd shús?

⁵ Bí mə də bwey lə mæcɛɛ mə Moyíz. Ngáá mə ngə ci nə jwów lú Sábaad ofada bwó də sɛy *Mpáánzə Zembí dí? Ntó ji ná bwó də ntə cɛɛ á jwów lú Sábaad, nji Zembí kú yə bwo mæbɛɛ.

⁶ Mə jaaw bí ná shé músə nə gúl sá shé mə jalá nə ságusə ntə Mpáánzə Zembí yí.

⁷ Kálaad Zembí ngə ci ná: “Mə bul jii nə buud bwó gwágúg buud cey lámúd, ntə nə bwó dág sá mə mətúnuga.” Bí mbəm ngə mpu gwág ciyá ni, nki bí shígé fándá yə buud óni mæbɛɛ ntó.

⁸ Mpugá nə *Mwân mə Múúd ngə jwú nə mæcɛɛ mə Sábaad.»

⁹ Yésus mú wú na jíni kúlúd, a mú kyey kə nyíi *mpáánzə minjígulá dí.

¹⁰ A mú kə kwey ngwól múúd cínongú nə mbwó í mə shín shwáamb. Ofarizyən bwó á ka ngə sɔ zhíí ná bwó jéég Yésus njagə, bwó á ka ji nyə ná: «Ye mæcɛɛ məshé mə magulə nə bwó lwágug mbəl jwów lú Sábaad?»

¹¹ A mú yida ci nə bwo ná: «ŋkí ngwól múúd á na gwoonng jínúd ji nə tow ngwúd ná bán, tɔw jəonngú ka kud bíd jwów lú Sábaad, ngáá nyə e kə bíi gwo, a bán, yíl gwo bíd?

¹² Ngáá muud ji nə mfíi cɔ tɔw? Ntó ji ná, mæcɛɛ məshé mə magulə ná sə sáág buud mənnyəa jwów lú Sábaad.»

¹³ A mú ci nə muud á shwáambulə mbwə ná: «Kwéégúg mbwə.» A mú kwéég mbwə, í mú bə mpwogé nda wúlúgá.

¹⁴ Na, Ofarizyən bwó mú wós tóón, kə sá shwushwaga, sɔlə zhíí ná bwó cɛɛlə Yésus shwíy.

¹⁵ Ja Yésus mə mpu yuug jəonng yí, a mú wú cínong. Buud bwó mú bɛ nyə áncuncuma. Yésus mú ngə lwag mimbəl myəsh,

¹⁶ a ngə báásulə bwo ná bwó kú bwele sá ná buud bwó mpúg mbii váál múúd á jisá yí.

¹⁷ Ntó kéel mə Zembí, Izayí nyə á cúndə yí, í mú bwəma. Zembí nyə á ci ná:

¹⁸ Sóol məsáal wám wə éga, nyə wə mə á féesh yé.

A ji abábə waamə, lám wám wəsh wús nyádí. Mə bá yə nyə Shíshim wám.

Nyə wə mə bá zə lwágulə ílwoŋ í búúd tútəlí mə Zembí.

¹⁹ Nyə abulé də shuya nə buud, a kú saaguwə,

kú nə muud mə bá gwáduga kál dé mánkúmbə mə búúd dí yé.

²⁰ Nyə a búle lal lám nda muud mə kə casulə mbwu í mə bwey lənguwə yí, tɔɔ nda muud mə jíms ngwiile lámba í mə shín tag yí.

A bá bə nə jə lám ntəni kə jé ja búúd bəsh bwó bá mpu tútəlí mə Zembí yí.

²¹ Ilwoŋ í búúd byəsh í bá ngə bwánd sóólúgú yé nə búgá.

*Bwó á kú nə ijuugá
(Mak 3.20-30; Luk 11.14-24; 12.10)*

²² Mpásə na, buud bwó mú zə nə wúl mbəl wə Yésus. Jamb í á wá nyə mánkədad nə á bág, nyə áncim-ncím, nyə fifí. Yésus músə yíl muud éne jamb, a mú dúgya, a mú námá lás.

²³ Buud bwó á bə cínong áncuncuma wá, bwó mú bul káam. Bwó ná: «Mwân mə *Dávid dí éga?»

²⁴ Ja *Ofarizyən bwó mə gwág ciyá jəonng yí, bwó mú shwána, bwó ná: «Muud éne ngə yíl məjamb nə nkul mə Belazebul, njwú məjamb.»

²⁵ Nji, Yésus mú mpu mítədágá myán, a mú ka ci nə bwo ná: «Búúd ɔ dúl faan bwó ká bóóg ngə lúmbulí bwámé nə bwámé, faan dəonng í é jɛɛ nə mpaá. Buud wá wúl ngwéla bwó ká béégya, lúmbulí bwámé nə bwámé, ngwéla wəonngá í shín bwíl. Ntó námá, búúd

11:27 28.18; Yuá 1.18; 3.35; 10.15; 13.3; 17.2 11:28 Iza 28.12 11:29 Zhe 6.16 12:1 Mbá 23.25 12:2 MmN 20.8-10 12:3 1Sa 21.2-7; Lav 24.5-9 12:5 Ilh 28.9-10 12:7 9.13 12:9 Mak 2.27-28 12:11 Luk 13.15-16; 14.5 12:14 Yuá 5.16, 18 12:16 8.4; 9.30; Mak 7.36 12:17 Iza 42.1-4 12:18 3.17 12:22 9.32-34 12:23 20.30-31 12:24 10.25

o wúl njów bwá ká bóóg ngə lúmbali bwámé nə bwámé, njów búúd wəonɔŋ í ábáále bwey nə jímbála.

²⁶ Nkí *Sátan má yida nyingə cuwo, ngə yíl nyáméfwó, ntó jí nə a má bóog, faan dé í ka tów na ntudél?

²⁷ Nki Belazebul wə ngə yə mə ŋkul ná mə ngəg yíl buud məjamb nda bí ngə ci ná, zə nyé ngə yə buud bán ŋkul nyəonɔŋá? Ngaá bwáméfwó bwə ngə mpu lwágulə bí ná sán nə bi búsa nə məbɛɛ?

²⁸ Nji, nkí Shíshim má Zembí wə ngə yə mə ŋkul ná mə yilég buud məjamb í, mpugá nə Faan má Zembí í mú wa.

²⁹ «Muud cúgə nə ŋkul nyí njów má ŋkuŋkúl, déég nyə isá byé, a kú fwo figə ŋkuŋkúl wəonɔŋ shí, wəolə nyə məŋkəda. Nji, á ká shín wəolə nyə məŋkəda, a mú ka tɛɛm sha nyə njów.

³⁰ «Muud mə bə kú kɛɛm mə yé, a ngə lúmbali nə mə. Muud mə bə kú zə wá mábwə ná sáná sá sééŋgug yé, a ngə yida caam.

³¹ Sá ɔonɔŋ wə má jaaw bí ná Zembí mə bá juu búúd *misám nə *bwaasúlə mpu bwə ngə sá yí. Nji, múúd mə ká kə nə bwaasúlə mpu wə Shíshim, muud wəonɔŋá nyə abáale bwele bə nə ijuugá.

³² Múúd mə ká jág lás nə *Mwân mə Múúd, Zembí juu nyə. Nji múúd mə ká jág lás nə Nkɛŋkɛ Shíshim, muud wəonɔŋá nyə abáale bwele bə nə ijuugá təo wa cug ga dí, təo ɔonɔŋ í ngə zə yí.

³³ «Bí má ká ci ná líí jí fwámé líí, bí má ci ná ibumá byé bísa fwámé ibumá; bí má ká ci ná líí jí bəw-bəw líí, bí má ci ná ibumá byé bísa bəw-bəw ibumá.

³⁴ Yé iyələkag íga, bí njúl íbəw-bəw í búúd, bí búsa nə ŋkul cí fwámé íciyá na ntudél? Sá múúd ngə bul téduga lámúd yí, gwə wə mpu yé í dú lás yí.

³⁵ Jəjə múúd lám yé wúsa nə jəjə kwəzəzú, í ka du wéeshuli jəjə isá; bəw-bəw múúd yé lám nə bəw-bəw kwəzəzú, ka námá du wéeshuli bəw-bəw isá.

³⁶ Mə mpu jaaw bí ná jwəw Zembí mə bá zə sámb buud mílósú yí, muud yəsh mə bá tów kəodud nə íciyá nyə á lás ilís-lís yí.

³⁷ Wo bá ŋwa ŋkaam ŋkí məbɛɛ íciyá byə dí.»

Kala búúd ámakuu-mə-sómbá
(Mak 8.11-12; Luk 11.24-26, 29-32)

³⁸ Nə ndéé, bóól *Oyíguli ó máɔɔɛ bəndəŋ bóól *Ofarizyən bwə mú cí nə Yésus ná: «Yé Yíguli sə má cɛɛl ná wó lwóg sə dúl *shimbá sə dúgúg.»

³⁹ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Mɛɛ kala búúd í njúl ŋkí bəw, nə mítədúgá olíŋgí í bálé jí nə mə lwóg bwo shimbá! Bwə abáale dúg dúl

shimbá, nji dəonɔŋ í á bə nə Zhwónas *muud micúndá má Zembí yí.

⁴⁰ Nda Zhwónas nyə á já ibulú ílól nə mimwásə mílól shú ánúfí dí mwə dí ná, ntó námá wə *Mwân mə Múúd mə bá já ibulú ílól nə mimwásə mílól mándalú dí cwú yé.

⁴¹ Jwəw Zembí mə bá zə sámb búúd mílósú yí, buud ó Ninivə bwə bá tów tútalí yə kala búúd ga məbɛɛ. Nəcé báá, bwə á cənd mítədúgá ja bwə á gwág cúndə Zhwónas nyə a cúndə yí. Dugá, sá í ntə Zhwónas yí jísa wa.

⁴² Cí á mudá í á wú *máksól má jwəw* yí í bá námá tów tútalí yə kala búúd ga məbɛɛ. Nəcé nyə á gwaa zhu íjumə í shíd zə gwágulə fug má Səlamun. Dugá, sá í ntə Səlamun yí jísa wa.

⁴³ «Ja bəw-bəw shíshim í du wú múúd nyúúlúd yí, í du kə ngə jéɛla máshí má mish-wéeshá ŋgələ sə wogá. Nji ŋkí í bə kú kwey wogá,

⁴⁴ í mú téduga ná: “Mə zə nyingə kə mádí njów, kál má á fwo du jí yí.” Í ká zə kwey njów cwúud, nji ŋgwámbulá, sá jəsh jə kwambulá,

⁴⁵ í é kə ŋwa mílúgá míshishim zəngbá mí njúl nə ŋkád ntə wáméfwó, bəndəŋ bəsh bwə mú kə nyí njów, kwambulə jíya cínəonɔŋ. Nə ndéé, cug mə múúd wəonɔŋá í mú nyingə jág bəw, ntə mbií í á fwo du bə yí. Má jaaw bí ná kala búúd ábábəw ga í bá shúgula mbií wəonɔŋá.»

Fwámé njów búúd má Yésus
(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Yésus ngə ná ləsha nə ncúlýá buud ntáni, nyəonɔŋá yé bəndəŋ omínyonə bə bwə mú jé. Bwə músa tów tóón, bwə ngə sə ná bwə ləsha nə nyə.

⁴⁷ Ngwól múúd mú kə jaaw Yésus ná: «Nyəonɔŋá woó bəndəŋ omínyonə bwə búsa nə tóón, bwə ngə cɛɛl ləsha nə wo.»

⁴⁸ Yésus mú bɛsa nə né ná: «Nyəonɔŋá waamá wə zə? Omínyonə báamá wə ózə?»

⁴⁹ A músa séémb mbwə ŋgeɛ *ómpwíín bə dí. Nyə ná: «Dugá, nyəonɔŋá waamá nə omínyonə báamá, bwə wə óga!

⁵⁰ Muud yəsh má du sá sá Sónɔŋá waamá a gwəw mə jí yé, nyə wə jí mínyonə waamá, ŋkí kóól waamá ŋkí ntəg nyəonɔŋá waamá.»

13

Kanda mbəəl məmpəg
(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Námá jwəw ní dí, Yésus nyə a wú njów, kə ncindye mən, kə jí shí.

² Buud bwə mú kə sɛɛngya nyədəí ŋkí jág bulya nə ndéé, a mú tów kə kəwa byóólúd, kə jí shí, buud bən cínú.

12:28 Luk 17.21	12:29 Iza 49.24	12:30 Mak 9.40; Luk 9.50	12:31 12.24	12:33 7.16-18	12:34 3.7
12:36 Zhk 3.6-10	12:38 16.1-4; Mak 8.11-12	12:38 Yuá 6.30; 1Kr 1.22	12:40 Zhn 2.1; Mat 27.63	12:41 Zhn	
3.5	12:42 10j 10.1-10	* 12:42 máksól má jwəw: Ciyá ní í ká ná Sud; wo é kwey fɛ́l-ɛ́l yé ŋkəw á ofɛ́l-ɛ́l í íciyá dí.	12:45 2Pr 2.20	12:50 6.10	

³ A mú ñgə kənd bwo zhwog mikanda. Nyə nə bwo ná: «Ŋgwól mbəəl məmpəg nyə á zə kə myeeg mpəg.

⁴ Ja á má ñgə myeeg yí, nyúl mpúmá í má shugula zhí nə zhí. Inunú í mú zə, zə shín lúú nywô.

⁵ Nyúlúgá í mú shugula shí á məkwóógúd, kú nə fwámé məndəlú cínəng. Í mú námá ləel wéesh mĩngwu, nəcé məndəlú má á shigé fifə.

⁶ Nji, ja yásá í má faan yí, mĩngwu mi mpwásá mi mú jígə, shín shwáás nəcé kú nə fwámé míkəplá.

⁷ Nyúl mpúmá í mú shugula íbiin-bíinud. Íbiin-bíin byəəng í mú ləel juwo nə ndeé káda íkólá í mpəg.

⁸ Nji, nyúl mpúmá í á shugula shí átutagú dí, í mú ñgə wúma, dúga shug wúma íbumá təd, dúga íbumá məwúm məsaman, dúlúgá məwúm məlólá.»

⁹ Yésus mú ci nə bwo ná: «Muud jí nə məlwə mə gwág yé, á gwág.»

*Nəcé jí Yésus ñgə júguli mikanda dí yí
(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ *Ompwíin bə bwá mú shísh nyádí, kə jí nyə ná: «Nəcé jí wó ñgə júguli buud mikanda dí yí.»

¹¹ Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Jísə nəcé Zembí nyə á má sá nə bí báá mpúg mindimba myá Faan á gwəw; nji nyə á shigé sá bóólúgá ntó.

¹² Muud jí nə baalé fug yé, Zembí mə bá kwádulə nyə nywo, a múšə bul nyiŋgə bə nə ndí. Nji nyəəng cúgə nə ndí yé, Zembí mə bá məel yíl nyə búbaalé á jí nə ndí yí.*

¹³ Mə ñgə júguli bwo nə mikanda nəcé búsa bwá teem kənd mísh, bwá kú dúg, bwá teem gwágula, bwá kú gwág kú námá wámbula.

¹⁴ Ntó kéel má Zembí, Izayí nyə á cúndə yí, í mú bwama shú dánj. Kéel daəng dí ná: Bi mə bá du kənd məlwə, nji: bi kú bwele wámbulə;

bí du kənd mísh, nji bi kú bwele dúg;
¹⁵ nəcé kúl búúd ga í má shín lal milám, bwá má shín juwal məlwə, wə búdal mísh;

nə mísh máŋ má á bá dúg, məlwə máŋ má á bá gwág, milám myáŋ mí á bá wámbulə. Nkwuŋgá bwá á bá cénd kuú njəənd, nə ndeé mə mú lwag bwo.»

¹⁶ Yésus mú ci nə *ompwíin ná: «Bi bāŋ, mísh mún má má jəla nəcé má ñgə dúg; məlwə mún jəla nəcé má ñgə gwág.

¹⁷ Bábólé má jaaw bí ná, zhwog *buud ə mícúndə nə otətəlí ó búúd bwá á bə nə yéesh nə bwá dúg sá bí ñgə dúg yí, nji bwá áshigé

dúg. Bwá á bə nə yéesh ná bwá gwág sá bí ñgə gwág yí, nji bwá áshigé gwág.»

*Féel-féelí á kanda mbəəl məmpəg
(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)*

¹⁸ «Kagá gwágulə nda kanda mbəəl məmpəg í kə ná.

¹⁹ Múúd mə ká bə ná, a gwágulə Kéel á Faan á gwəw nji a kú wámbulə, Mbúwúlú múúd nyə é zə, zə yíl nyə mpəg í áma kə lámud yí: ntó jí nə nyíni jísə tāj mpəg í á shugula zhí nə zhí yí.

²⁰ Muud jísə tāj nda mpəg í á shugula shí á məkwóógú dí yé, jísə nyəəng jí ná, a gwág Mílású mí Zembí, a ləg myə nə mashusəg;

²¹ nji a kú nə míkəplá nyádí cugəd, a kú wá nadá, á bə Mílású mí Zembí nji kúkál baan, á ká námá bwəma nə məntágula ŋkí cúwálí nəcé Mílású mí Zembí, a julə nyúul.

²² Muud jísə tāj nda mpəg í á shugula íbiin-bíin dí yé, jísə nyəəng á ná, a gwág Mílású mí Zembí, nji, yágáwó isá yá māj mwəw, nə wámbulə məbíi í mú zə káda Mílású mí Zembí, mí mú bə nda wúma.

²³ Muud nywáá jísə tāj nda mpəg í á shugula shí átutagú dí yé, jísə nyəəng á ná, a gwág Mílású mí Zembí, a wámbulə myə, a mú wúma, dúl shug wúma íbumá təd, dúl məwúm məsaman, dúlúgá məwúm məlólá.»

Kanda bəw-bəw ká

²⁴ Yésus nyə á nyiŋgə námá kənd buud wúl kanda ná: «Faan á gwəw dúsa nda lāŋ ga: Ŋgwól múúd nyə á zə sá fambá, a myeeg jə mpəg idəw.

²⁵ Nji, mpwó-bulú, búúd bəsh bwá njúl ígwəd hí, wúl zhízhíŋ múšə zə bə gúl bəw-bəw ká na fambá níid nə ndeé a mú keye.

²⁶ Ja mpəg í á kə, í wá məbəga yí, bəw-bəw ká í á kə námá, í múšə nyín.

²⁷ Nə ndeé, amádí fambá osól ó məsáal bə bwá mú kə jí nyə ná: “Mása, ŋgaá wo á bə nji mpəg ányunywaá wódí fambá? Ká, bəw-bəw káá jāŋ í ñgə wú ŋgow?”

²⁸ A mú bəsa nə bwo ná: “Wúl zhízhíŋ wām wó í á jəla nə zə sá ntáni.” Bwá nə né ná: “Ye sá kág tí yíl ikáá byəəngú?”

²⁹ Nyə ná: “Mbó! Kúgá kə. Bi á bá ñgə bəduga ikáá nə fwámé idəw, byəsh í mú ñgə təw.

³⁰ Bídúgá idəw nə káá abúbəw byəsh í wíyúg, kə wósə ja búúd bwá bá zə saag idəw yí. Mə é bá ci nə buud bəəng nə bwá téédúg tí ikáá í abúbəw, bwá wólə byo mimbwoomb, kə bá jígal. Bwá ka teem zə kwós idəw, kə wá ŋkundád.»

*Kaaná búbumá mpəg
(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)*

13:9 11.15 13:12 25.29 * 13:12 Na ñgə cəel ci ná: muud jí nə yéesh ná a keye nə fug má Zembí yé, nyə é nyiŋgə bul bə nə fug nyəəng; muud cúgə nə yéesh jəəng yé, nyə é ñgə yida jímbal búbaalé fug á jí nə ndí yí. 13:14 Iza 6.9-10; Yuá 12.40; Mis 28.26-27 13:17 1Pr 1.10-12 13:22 1Tm 6.9-10 13:30 3.12; Mbú 14.14-15 13:31 17.20; Luk 17.6 13:32 Eze 17.23

³¹ Yésus nyə á nyingə kənd wúl kaanás ná: «Faan á gwôw dúsa nda búbumá *mutárud ηgwól múúd nyə á myeeg nyádí fambá yí.

³² Búbumá jəɔŋ wá í búl cwaáguwo nə bíl íbumá í mǝmpəg byəsh. Nji ja í dú kə yí, í du gwaa cə mǝlúgá mǝmpəg mǝ fambá; í bə fwámé lílú, inunú zə ji nyádí mílúwəd.»

Kaanás ləvur
(Luk 13.20-21)

³³ A mú nyingə kənd wúl kaanás ná: «Faan á gwôw dúsa nda fuú *ləvur. Ja múdá mə ηwa wə, a fugə nə mǝmpí mə ηgug buléd məlól yí, í é sá nə ηgug wəɔŋ wəsh í búndəwəg.»

Nəcə jí Yésus ηgá jíguli mikaanásd yí
(Mak 4.33-34)

³⁴ Yésus nyə á ηgə ci buud isá íni byəsh mikaanásd, nyə a shigé du bwele lás nə bwo kú kənd kaanás.

³⁵ Nyə á ngə sá ntó ná iciyá í ηgwól *múúud micúndá í bwəmag mbii nyə á cilə yí, ná: Mə bá lésha nə bwo mikaanásd. Mə bá wéesh isá búúud bwá afwóyé bwele mpu té Zembí nyə á fwə shí yí.

Féél-féélí á kanda bəw-bəw káá

³⁶ Yésus músə wú kúl búúud bwá á bə áncuncuma yí, kyey kə njów. *Ompwíin bé bwá wá shísh nyádí. Bwə nə nyə ná: «Féélúg sá kanda á bəw-bəw káá í á bə fambá yí.»

³⁷ A mú bəsa nə bwo ná: «Muud nyə á myeeg jə mpəg idəw yé, nyə wə *Mwān mə Múúud.

³⁸ Fambá wá shí búúud bwá njúl ga. Jə mpəg wá buud búsa Faan á gwówad wá. Bəw-bəw ikáá wá buud bwá ηgə bə Mbáwáwú múúud wá.

³⁹ Zhízhíj í á bə bəw-bəw ikáá wá Njwú məjamb. Saagúlə bwá bá saag idəw fambá yí, wá məshíné mə shí. Buud bwá bá saag wá, bwá wá *wəηgales.

⁴⁰ Nda bwá du tí ikáá í abúbdəw, bwá jígal byo bágád ná, ntó námá wá í bá bə məshíné mə shí dí yé.

⁴¹ Mwān mə Múúud mə bá ntí wəηgales bé, bwá zə bigas Faan dé, bwá mú yíl búúud bwá ηgə ndeny ból məláamb wá, nə bəɔŋg búsa kú bish məcəç yá.

⁴² Bwá ká kul bəsh kuda ánúní dí. Bwá bá bə cínəŋg, nji bwá ηgə bwam nə məyá.

⁴³ Ntó otútali ə búúud wá Zembí bwá bá du faan nda yásə Faan mə Sónjgú wáηjúd. Muud jí nə məlwá mə gwág yé, á gwág.»

Kanda jimás lú sá

⁴⁴ «Faan á gwôw dúsa nda gúl jimás lú sá jísə shwoó dí gúl fambá yí. Muud mə kwey gwo yé a nyingə mpu shweel gwo. A músə kə nə məshusəg, a kə kusha məbíi mé məsh ná ndeé a mú kə kusə fambá jəɔŋ.»

Kaanás kwóógú álal-kus

⁴⁵ «Faan á gwôw í nyingə námá bə nda lāŋ ga: ηgwól múúud nyə á du kusə ijímá í məkwóógú bwá du lúlə isá í nyanjgá nə ndí yí, nə á kə du kusha.

⁴⁶ Muud wəηgá mú ka kwey dəɔŋg í búl bə nə mfii cə mǝlúgá məsh yí, a músə kə kusha isá byé byəsh nyə á bə nə ndí yí, kə kusə kwóógú dəɔŋg.»

Kaanás wód

⁴⁷ «Faan á gwôw í nyingə námá bə nda wód bwá mə wusə məjúwód yí. Í bii óshú mímbii mímbii.

⁴⁸ Ja í mə lwánd yí, bwá mú julə, kə nə dwo cínúú. Bwá mú kə ji shí, fəesh fwámé óshú, wá mímanjad. Bwá yíl óshú ə abúbdəw, myaas.

⁴⁹ Ntó námá wá í bá bə məshíné mə shí dí yé. *Wəηgales bwá bá bəég mimbíya mi búúud bəndəŋ otútali ə búúud.

⁵⁰ Bwá bá kul ósól ə məbəw kuda ánúní dí. Cínəŋg mə bá bə bwo, nji bwá ηgə bwam nə məyá.»

⁵¹ Yésus mú jí *ompwíin bé ná: «Ye bi shí mpu gwág isá íni byəsh?» Bwá ná: «Haaw.»

⁵² Nyə nə bwo ná: «Gwá wá mə jaaw bí ná, Yíguli məcəç yəsh mə jíg isá yá Faan á gwôw yé, a ji nda ηgwól sónjgú jísə nə jə kwəzúá yé. A ji nə ηkul wéesh isá í acwúlú nə í agúgwáan cínəŋg kwəzúá dəɔŋgúú.»

Buud ə Nazarət bwá abúgúláyé Yésus
(Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Ja Yésus mə shín jíguli búúud nə mikanda míni yí, a mú wú na,

⁵⁴ kə nyádí kwáádá. A mú ká du yə búúud minjígúla bwádí *mpáanzá minjígúla, mbii í á ná buud bəsh bwá á du káam, bwá ná: «Dúga váal fúg nə dúga váal *məshimbá í á wú nyə ηgow?

⁵⁵ Mwān mə kábíndá dí éga? Nyəŋgú dí Maríya? Omínyəŋú bé wə *Yákwb bəndəŋ Yóseb nə Shímun nə Yúdə?

⁵⁶ Ngáá, okól bé bəsh búsa wá sádí? Məma isá íni byəsh í á wú nyə ηgow?»

⁵⁷ A mú bə bwo kwal-bəɔgú. A mú ka zə ci nə bwo ná: «*Muud micúndá mə du námá bwəma nə mpyóŋ nji nyádí kwáádá nə nyádí njów búúud.»

⁵⁸ Ntó Yésus nyə a shigé bul sá məshimbá cínəŋg, nəcé buud kú *búgula nya.

14

Shwiy mə Yuánes Nduu-buud
(Mak 6.14-29; Luk 3.19-20; 9.7-9)

13:33 1Kr 5.6; Gal 5.9 13:34 13.10-17 13:35 Sóm 7.2 13:40 7.19; Yuá 15.6 13:41 24.31; Mak 13.27 13:42 8.12 13:43 Dan 12.3; OoM 5.31; Mat 11.15 13:44 Flp 3.7-14 13:50 8.12 13:53 7.28 13:54 Yuá 7.15 13:55 Yuá 6.42 13:57 Yuá 4.44 * 14:1 Tatarâk: Ciyá ni í cugé ciyá mákaa; nji í kə ná «ηgwámuna nyə á ηgə jwú nə mpál nə á ηkumba faan yé». Dúgúg námá Luk 3.1; 19; 9.7; Mis 13.1.

1 Mwôw mœŋgá di, Herod á Tatarâk* nyá á gwág bwiŋgyá má Yésus, a mú ka ci ná osóól ó mäsáal bé ná:

2 «Yuánes Nduu-buud má gwúm. Sâ jœŋg wá á músó ná mpífó á ngó sá *mëshimbá ntáni ni.»

3 Herod nyá á ci ntó næcé nyá á bii Yuánes Nduu-buud, wóól nyá mæŋkæda, wá nyá mímbwug dí næcé lósú má Herodyád, mudá má mínyœŋá yé Filíp.

4 Næcé Yuánes Nduu-buud nyá á jum Herod ná: «Wo ajáláyé ná ŋwa mudá éne ná wo bá.»

5 Herod nyá á ka du cœel gwú Yuánes, ŋji á ká du fúnda buud næcé nda bwá á du gwóó Yuánes ná a jisá *muud micúndá ná.

6 Ná ndeé, jwôw Herod nyá a tâl zaŋ byélé dé yí, shilá má Herodyád í á zœ sáág cwánád, Herod músá bul gwág nyá nywa.

7 A mú kaag shilá ni ná: «Yág má lúu má Yuánes Nduu-buud yáásád wa kíkidíga.»

8 Shilá ni músá bæ íshwambulá í nyóóŋgá, nyá ná Njwú-buud ná: «Yág má lúu má Yuánes Nduu-buud yáásád wa kíkidíga.»

9 Njwú-buud músá gwág ngwóómbúlú wœŋgá cey lámád; ŋji nda nyá á bwey kœen ŋkaanó mísh má ójóŋ dí ná, a mú magulá ná bwá yág nyá.

10 A mú kænd múúd njów mímbwug, kœ cíga Yuánes cúŋ.

11 Bwá músá zœ ná lúu yé yáásád, zœ yá shilá ni, a músá kœ ná wá, kœ cwámbulá nyóóŋgá.

12 Ompwíin ó Yuánes bwá músá kœ ŋkœny kug nyúul, kœ dul. Bwá mú kœ ná lâŋ kœ jaaw Yésus.

*Yésus má yá búúd idáw
(Mak 6.30-44; Luk 9.10-17; Yuá 6.1-15)*

13 Ja Yésus nyá a gwág mbii Herod nyá á ŋgœ táduga yí, nyá a wú cínœŋ, kœ kœwa byóólúd kyey ná a kœ jì nyáméfwó bugád kúl búúd bwá cúgé yí. Nji buud bwá mú mpu ntó, bwá músá zœ áncuncuma, bwá ŋgá zhu míngwála, bwá ŋgá kyey ncindye ná ncindye ŋgólá bæ nyá.

14 Ja á má shulá byóól dí yí, a mú dúg máŋkúmbœ má búúd máni; a mú gwág bwo cey lámád, a músá lwag mimbáŋ myáŋ.

15 Ja kugá má bii shí yí, *ompwíin bwá mú shísh nyá kúná-kúná, kœ ci ná nyá ná: «Só búœ wa bugád, kugá námá óga, bídúg máŋkúmbœ má búúd mága, bwá kág mákwáádá, kœ kusá sá má dá.»

16 Yésus mú bæsa ná bwo ná: «Í ajáláyé ná buud óni bwá kág. Bíméfwó, yágá bwo sá má dá.»

17 Ompwíin ná né ná: «Só cugé ná sâ wa, ŋji íbuléd ítœon ná oshú óbá.»

18 Nyá ná bwo ná: «Zágá má ná byo wa.»

19 A mú ci ná buud bêsh ná bwá jíg shí ákándad. A mú ka ŋwa íbuléd ítœon ná oshú óbá óni, a bân mísh gwôw, yœ Zembí akíba. A músá fœy íbuléd, yœ ompwíin. Ompwíin bwá músá kœ kaaw búúd.

20 Buud bêsh bwá mú dá, jíla, idáw lúg, Byœŋg í á lúg yí, í músá lwánd mábwumú wúm ná mába.

21 Buud bwá á dá wá, bwá á jee bæ budúm otóóshin ótœon, kú ló búdá ná ikágá.

*Yésus má kyey májúwó dí gwôw
(Mak 6.45-52; Yuá 6.16-21)*

22 Námá ŋji í á shín yí, Yésus ná *ompwíin ná bwá kœwag byóólúd, bwá línág kœ nyá shwóg máŋ faŋwíny té nyá é ŋgœ fwo bíd zhwog buud bwá á bæ óni yí.

23 Yésus mú shín bíd búúd, a músá bád mbáŋúd nyáméfwó ná a kœ jœgala ná Zembí. Bulú mú zœ yínd a njúl cindú nyámé.

24 Byóól dán í á bæ í má wú bwúŋúd fwámé cé. Nji ikwó í á ŋgœ bul jág ntágulá bwo næcé ŋkwó nyá á ŋgœ yida wú kóómb bwá á ŋgœ kœ yí.

25 Ngœe míngwúm mí kúwo mí ashúshwóógú di, a músá zœ bæ bwo, a ŋgœ kyey ná mœkuú májúwó dí gwôw.

26 Ja ompwíin bwá má dúg a ŋgœ kyey ná mœkuú májúwó dí gwôw yí, bwá mú jág bul fúnda, bwá ŋgœ táduga ná jisá *jím. Bwá músá ka ŋgœ bul bwú óŋkwimbyé ná ífwaas.

27 Nji Yésus mú leel ci ná bwo ná: «Sœlugá milám shí. Má wé éne, kúgá fúnda.»

28 Pyêr mú ci ná nyá ná: «Ŋkí jisá wo, cúg ná má kyéyug májúwó dí gwôw zœ núŋ wódí.»

29 Yésus mú ci ná nyá ná: «Zaág.» Pyêr mú wú byóólúd, a músá ŋgœ kyey májúwó dí gwôw, ŋgœ kœ wá Yésus.

30 Nji, ja á má dúg nda ŋkwó ŋgœ bul kung ná, a mú nyíngœ bæ ná ífwaas, a mú tééd nyasulá májúwó, a músá leel kím ná: «Yé Dá, cugug má.»

31 Yésus mú námá leel séémb mbwá, kœ bii nyá. A mú ci ná nyá ná: «Búg gwó jí ná ŋkí tag. Næcé jí wo ámá sá mæshwán yí?»

32 Bwá músá kœwa byóólúd, ŋkwó mú ntâg shín.

33 Bœŋg bwá á bæ byóólúd wá, bwá mú kúd Yésus mábwóŋ shí, yœ nyá gúmbá, bwá ná: «Wo jì béle bæ *Mwân má Zembí.»

34 Bwá má shín lína máŋ, bwá mú jé loom á Genezarét.

35 Buud wá kúkúl jœŋg bwá má yag Yésus, bwá mú kyey ná lâŋ mánd má kúná-kúna

14:2 16.14 14:3 Lev 18.16; 20.21; Luk 3.19-20 14:5 21.26; Mak 11.32; Luk 20.6 14:13 15.32-39 14:14 9.36 14:20 20j 4.43-44 14:23 5.1; Luk 5.16 14:25 Zhb 9.8 14:26 Luk 24.37 14:30 8.26 14:31 6.30; 8.26; 16.8; 17.20; Luk 12.28 14:33 16.16; 27.54; Mak 15.39 14:36 9.20

mêshud. Buud bwé mú zə nyə nə mimbəl myésh.

³⁶ Bwé mú téég nyə məbwə né a bídúg ná bwé jísówúg nǵə kúnɔyá nǵi ná *mbwaag káándá yé. Bəɔnǵ bwé á nǵə kúnɔyá nǵə nyə wá bwé mú nǵə yál.

15

Məfúlú mə ímpáámǵə ná məççç mə Zembí (Mak 7.1-23)

¹ Bóól *Ofarizyɛn nǵə *Oyígúli ó məççç bwé á wú Yurásəlem wá, bwé á ka shísh wé Yésus, kə ci ná nyə ná:

² «*Ompwíin bwé nǵə nǵə nǵə məcum mə ímpáámǵə, bwé nǵə də kú gusa məbwé. Jí í sá ntó?»

³ Yésus mú bɛsa ná bwo ná: «Nəcə jí bí bǵn nǵə nǵə mpándí mə Zembí, bí nǵə yida baagulé məcum mə ímpáámǵə yí?»

⁴ Zembí nyə á ci ná: «Gúmálúg sósǵú wó ná nyəɔnǵú wó.» A nyinǵə námé ci ná: «Múúd mə ká lweem sósǵú yé nǵi nyəɔnǵú yé, bwé jəlá ná gwú múúd wəɔnǵú.»

⁵ Nǵi bí bǵn bí nǵə ci ná: «Múúd mə ká jaaw sósǵú nǵi nyəɔnǵú ná: ‘Sá mə ámə nywá kwíind wo ná ndí yí í músə məyána shú mə Zembí.’»

⁶ í cúgə bwele bə múúd wəɔnǵú obuluga ná a yəg sósǵú nǵi nyəɔnǵú gúmə.» Nǵá ná bí nǵə sá ná Milésú mí Zembí mí bəg nǵkúnǵúg, məcum mán yidá mpu yáág?

⁷ Bí búsə ná məkəñ! Izayí nyə á bə nə nǵkaam ja nyə á cundə shú dánúd ná:

⁸ Kúl búúd ga í nǵə gúmal mə nǵi mímpu dí, mílám myáñ mí njúl shwóg-shwóg nə mə.

⁹ Wáñ nǵələ ságusə bwé nǵə ságusə mə yí wúsə ntó nǵwas.

Bwé nǵə yida jíguli buud minjígúla myá məmpándí mə búúd.»

¹⁰ Yésus músə ka yid, lésha ná buud bwé á bə cínəɔnǵú áncuncuma wá, nyə nə bwo ná: «Bényégá məlwə, mpu gwágula.

¹¹ Sá í də nyíi múúd mpu dí yí, gwé dí í də wá múúd məlwəaguwə mísh mə Zembí dí; nǵi sá í də yida wú múúd mpu dí yí, gwé wé í də wá nyə məlwəaguwə.»

¹² Ompwíin bwé mú shísh nyədə kúnə-kúnə, kə ci ná nyə ná: «Ye wo mpú ná lésú wó ámə lás ní í ámə bul ntágulə Ofarizyɛn?»

¹³ A mú bɛsa ná bwo ná: «Sá jəsh sósǵú waamə nyə a shígə bɛ yí, í bá tǵw nə míkəplə.

¹⁴ Bídúgá bwo. Búsə wəancím-ncím, bwé nǵə bíi bóól wəancím-ncím mbwəd nə bwé jaand nə bwo. Nǵi ngwól áncím-ncím mə jaand nə ngwól, bəsh bwé é béla bííd.»

¹⁵ Pyér músə ci ná nyə ná: «Féélúg sá mp-wokwoond ní.»

¹⁶ Yésus mú lás ná: «Ye bí búsə námé kú mpu gwág isá?»

¹⁷ Ye bí agwágé ná sá jəsh í nyíi múúd mpu dí yí, í də kə mwó dí, í músə çə kə bííd?

¹⁸ Nǵi isá í də wú múúd mpu dí yí, í də zhu lámúd, byó wé í də wá múúd məlwəaguwə mísh mə Zembí dí.

¹⁹ Nəcə lámúd wé bów-bów mítədəgá mí də zhu yé, nə məgwú mə búud, nə míncəmb, nə janǵa, nə júwo, nə yələ búúd ompwene, nə *bwaasúle mpu.

²⁰ Isá í də wá múúd məlwəaguwə mísh mə Zembí dí wé íni. Dále idǵw kú gusa məbwé í ádé wá múúd məlwəaguwə.»

Búg mə múdá á Kanaan (Mak 7.24-30)

²¹ Yésus músə wú ná kúl nííd. A músə kə kósomb shí á Tir nə Sidon.

²² Ngwól múdá á nún, a njúl shilə Kanaan, mú nǵə zə nyədə a nǵé kím ná: «Yé Cwámǵa, Mwán mə *Dávid, bwígúg mə ná nǵkwonǵ. Jamb í mə jág bul bíi shilə wám.»

²³ Yésus mú jí nyə kúl-kúl. *Ompwíin bwé mú shísh Yésus kúnə-kúnə, zə ci ná nyə ná: «Wínǵúg nyə, a nǵə sá kǵngá bɛɛlə sé nə nǵkwimbyé.»

²⁴ Yésus mú bɛsa ná: «Zembí nyə á nti mə shú íncwəmbé í *Izarəyél, í mú nǵə cwəgawa yí.»

²⁵ Nǵi mudá éne nye músə zə kúd mp-wóómbú shí wé Yésus, jəgula ná nyə ná: «Yé Cwámǵa, shwəgú mə.»

²⁶ Yésus mú bɛsa ná né ná: «Ŋwələ idǵw í bwán ó njów, wusə yə ómpyá, í anywáyé.»

²⁷ Nyə nə Yésus ná: «Jísə bəle bə ntó. Ká, Cwámǵa, ompyé bwé də námé cwála məmpulú mə dú kud túwəli ómása dí shí má.»

²⁸ Yésus músə ci ná nyə ná: «Mudá éga, wo jí nə fwámé búgá. Sá wó nǵə jíi yí, í bəg námé ntó.» Námé wəla dəɔnǵú dí, mwálan mə mudá éne músə yál.

²⁹ Yésus músə wú kúl nííd. A mú nǵə bɛ ncindye mǵn mə Galilé ná ndɛɛ á kə bád wúl mbúnǵú, kə jí shí.

³⁰ Buud bwé mú zə sɛnǵya ná nyədə áncuncuma; bwé nǵə zə nə buud bwé á də nyás wá, nə wəancím-ncím, nə wəakúməlwə nə buud wá íjám, nə míl zhwog mímbəl. Bwé mú zə nǵə bwígé myo Yésus dí shí məkuú, a mú nǵə lwag myo.

³¹ Buud bwé á bul nǵə káam íffíi nǵələ bəle lás, buud ó íjám bwé nǵə bə mpwogé, bəɔnǵ bwé á də nyás wá bwé nǵə kyey kú ná kwo nyás, wəancím-ncím bwé nǵə mpu dúg; bwé mú nǵə ságusə Zembí á Izarəyél.

Yésus má nyiŋgə yə búúd idāw (Mak 8.1-10)

³² Yésus músə jōw *ómpwíin bé, nyə nə bwo ná: «Mə ŋgə gwág buud óga ŋkūŋkwóŋúla nəcé sánđŋ sə má jí mwôw máłsól, bwə cúgé ná nə sá má dā. Mə acéélé nyiŋgə bwo ntáni zha, bwə á bá kə tag nə məntumbəli zhíid.»

³³ Ompwíin bwə mú ci nə nyə ná: «Sə é sá ntədəlé ná sə bəg nə bímbi lú idāw mə yə zhwog buud óga wa bugád?»

³⁴ Yésus mú jí bwo ná: «Bi básə nə íbuléd íné?» Bwə ná: «Zaŋgbá, nə búbaalé íshúshú.»

³⁵ Yésus músə ka ci nə buud bwə jíg shí.

³⁶ Nə ndéé a músə ŋwa íbuléd zaŋgbá byoŋŋgá nə oshú, a yə Zembí akíba, a fēy byo íkúl íkúl, yə ómpwíin bé, bwə mú kə ŋgə kaaw buud.

³⁷ Muud yēsh mú də nə ndéé jíla. Zhwog íkúl í mú lúg tār məkúdá zaŋgbá.

³⁸ Buud bwə á də wá, bwə á bə buud otóóshin onđ, nji budúm kú lú búdá nə íkágá.

³⁹ A músə ka bíd ná buud bwə nyiŋgəg, nyə mú kəwa byóóléd, kə kóómb shí á Magadan.

16

Ofarizyēŋ bwə jí shimbá (Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

¹ Ból *Ofarizyēŋ nə *Osadwisyeŋ bwə á zə jí Yésus njíga məbwəbúlán, bwə ná a lwóg bwo dúl *shimbá í ŋgə zhu gwów.

² Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Bi má du bə, bí má ká dág mpwó-kugú ná jorŋ dásə títi ná zhwuŋ, bí ná jwów á mán í bá bə nə sárŋ.

³ Nkí ná, kúndá mán, bí má ká dág jorŋ ŋkí shíla, bí mpu ná mpú nyə é nywə. Bi má du mpu yag íyuug í jorŋ; nji bí kú mpu yag sá í ŋgə síy mwôw mága dí yí.

⁴ Mbəe kala búúd í njúl ŋkí bôw, nə mitédúga olíŋŋé í bálé jí nə mə lwóg bwo shimbá! Bwə ábulé dág dúl shimbá, nji dooŋŋ í á bə nə Zhwónas yí* .» A músə wú na bwédí, kyey.

Bôw Ofarizyēŋ bəndəŋ Osadwisyeŋ mínjígúla

(Mak 8.14-21)

⁵ *Ompwíin bwə á wusa ŋwaálə íbuléd ja bəndəŋ bwə á lína mārŋ kə faŋwíny yí.

⁶ Yésus mú ci nə bwo ná: «Jígá ncə nə *Ofarizyēŋ bəndəŋ *Osadwisyeŋ *ləvur wāŋ.»

⁷ Bwə mú ka ŋgə nyimbəla bwámé nə bwámé ná: «A lās ntáni nəcé nda sə shígé za nə íbuléd ná.»

⁸ Yésus mú ka mpu sá bwə á ŋgə téduga yí, a mú ci nə bwo ná: «Buud bām tagúla ná búgá jín é! Jí tédúga wúsé bí nji nə bí shígé ŋwa íbuléd yí?

⁹ Jí bí má cá gwág ntáni yí? Ye bí anyíngáyé ná téduga íbuléd ítóon búúd otóóshin otóon bwə á da yí, nə bímbi lú məbwumú má íkúl bí á lúg nə ndí má?

¹⁰ Ye bí kú téduga íbuléd zaŋgbá búúd otóóshin onđ bwə á da yí nə bímbi lú məkúdá má íkúl bí á lúg nə ndí má?

¹¹ Nacé jí bí mə cá gwág ná mə aŋgé nə lās lésú íbuléd yí? Mə ŋgə ci ná: «Jígá ncə nə Ofarizyēŋ bəndəŋ Osadwisyeŋ ləvur wāŋ.»

¹² Bwə mú ka tɛem mpu gwág nə nyə a shígé ŋgə lās nə bwo lésú ləvur á íbuléd. Nyə á ŋgə yida ci nə bwə bəyug mínjígúla Ofarizyēŋ nə Osadwisyeŋ bwə ŋgə jíiguli myá.

Yésus jisə Mesí (Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Ja bwə má kə jé shí á Sezarə mə Fílíp yí, Yésus mú ŋgə jí *ompwíin bé ná: «Buud bwə ŋgə ci nə *Mwān mə Múúd jisə zə?»

¹⁴ Bwə mú bəsa ná: «Ból búúd bwə ŋgə ci nə jisə Yuánəs Nduu-buud, ból ná jisə Eli, bólúgá nə Zheremí ŋkí ntəg ŋgwól *múúd mícúnda.»

¹⁵ Nyə nə bwo ná: «Ká bi bāŋ, bí ŋgə ci nə mə jisə zə?»

¹⁶ Shímun Pyər músə bəsa ná: «Wo jisə *Kříst, *Mwān má Zembí á kuwó»

¹⁷ Yésus músə nyiŋgə lās, nyə nə Pyər ná: «Wəe kú jəla, yé Shímun Mwān mə Zhwónas. Muud dí nyə amə lwágulə wo sá wó má ci ni. Sóŋŋə wām jisə gwów wə nyə amə lwágulə wo gwo.

¹⁸ Məe má ka jaaw wo ná wo wə Pyər. Wo má bəle bə kwóógú. Nda bwə du lwəŋ njów kwóógú dí gwów ná, mə bá seŋŋ *Də lú óbúgula dām kwóógú dwó dí gwów. Tɛem bə shwiy í ábulé sá bwo sá.

¹⁹ Mə bá yə wo ijuwuga yá Faan á gwów. Sā jēsh wó bá cɛɛlə shí ga dí yí, í bá ntó gwów, jooŋŋ wo bá wiinzh shí ga dí yí, í bá bə ntó gwów.»

²⁰ Nə ndéé, a mú ka mpu báásulə ómpwíin ná bwə kú bwələ jaaw múúd nə sá jisə Kříst.

Yésus mə bá yə, a nyiŋgə gwúm (Mak 8.31-33; Luk 9.22-27)

²¹ Tééd na, a músə ka tééd jaawúla *ómpwíin bé ná í jii ná a kág Yurúsəlem, nə ocúmbá buud wə loom na mílilúú myá ofada nə *Oyíguli ó máccɛɛ bwə jəlá nə kə jág jugushi nya, bwə gwú ntəg nya. Nji a bá gwúm shwoŋ dí jwów lú léel.

²² Pyər músə kə nə nyə koogú, kə lās nə nyə ná: «Mbđ! Zembí kyémug wo, Cwámbla! Mbii sá wooŋgə í ábulé bə nə wo.»

16:1 12.38-39; Luk 11.16, 29-30 16:1 Yuá 6.30 * 16:4 Sā jooŋŋ jisə ná Zhwónas nyə a já mwôw máłsól mwəg shúd.
16:6 Luk 12.1 16:7 Mak 6.52 16:8 14.31 16:9 14.20 16:10 15.37 16:14 14.2; 17.10-13; Mat 21.11
16:16 14.33; Yuá 1.49; 11.27 16:18 Luk 22.32; Yuá 1.42; 21.15-17; Ifz 2.20 16:19 Luk 11.52; Mat 18.18; Yuá 21.15-17 16:20 17.9 16:21 17.22-23; 20.17-19; 26.2

23 Nji Yésus mú yid, ñkáánd nà nyà ná: «Wúg mà nà, *Sátan! Wo jì mà màma bəogú. Mitádúgá myô mí cúgé mítádúgá mí Zəmbi, mísə nji mitádúgá myá buud.»

24 A músə ka ci nà ompwíin bé ná: «Ŋkí muud mà cəel bə ma, a bág kú jagula nyáméfwó; a ñkényág kwolós ja, a bə ma.

25 Nacé, múúud mà ká kaambula nà cug jé, a yida jímبال gwo. Nyəɔŋg mà jímبال cug jé nəcə mà yé, a mà yidá kaambulə nà gwo.

26 Ŋkí muud mà bii mábii mēsh mà shí ga ná ndé *shíshim yé jimb, wáyé mfií nyá é bə nà ndí cínɔŋg yí? Muud jì nà ñkul wá jí shú ná a nyíŋgag bii shíshim yé?

27 Nacé *Mwān mà Múúud mà bá zə a ñgə ñkanəwa nda sónɔŋ yé, bānɔŋ *wəəŋgales, a bá zə yə búúud myəna mí mísólólgú bwá á sá myá.

28 Bábálé mà jaaw bí ná, bósól búúud básá wa óga, bwá ábúle bwele yə, bwá kú fwo dág *Mwān mà Múúud mà zə ñwa jiya ici jé.»

17

Yésus mà lwóyá mílwaná myé (Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

1 Mpəsə mɔwə māsaman, Yésus mú ñwa Pyēr nà Zhāk bá mínyonɔ Yuánes. A mú wú nà bwo búúud dí, bwá kə bád wúl màma mbánɔd.

2 Nyúúul nyé mú shwəɔla bwo míshúd, mpwoombú í mú ñgə ñkanəwa nyə nda jwəw, mikáánds myé mí mú ñgə faan nda mənkenya.

3 Seegya ná Moyíz bá Eli bwá mà wós, zə ñgə lésha nà nyə.

4 Pyēr músə ka ci ná: «Cwám̄ba, nywaalə ñgəla jì wa. Ŋkí wó magula, mà shumə mábanda málól, ñgwó shú dwó, dúl shú mà Moyíz, dúlgá shú mà Eli.»

5 Pyēr ñgə ná lás ntáni, seegya nji gúndá á ñkanəwá í mà zə búdal bēsh. Bwá mú gwág kál í ñgə wú gúndá jɔɔŋg dí ná: «Mwān waamə abábə wə éga. Nyádí wə lám wám wēsh wúsə yé. Ságá nyə mágwág.»

6 Ja *ompwíin bwá mà gwág kál dɔɔŋg yí, bwá mú bul bə nà ifwaas, bwá mú wusə mányúúul shí ombúmbudí.

7 Yésus músə shísh, zə kún̄ya nà bwo, a mú ci nà bwo ná: «Bánúgá! Kúgá ná kwo gwág ifwaas.»

8 Bwá mú bān mampwoombú, bwá mú dág nji Yésus nyáméfwó.

9 Ja bānɔŋ bwá mà ka ñgə shulə wú mbánɔ dí yí, a mú lás nà bwo ná: «Ci bí kú jaaw múúud sá bí amə dág yí, kə wós ja *Mwān mà Múúud mà bá gwúm shwonɔ dí yí.»

10 Ná ndéé bwá músə jí nyə ná: «Nacé jí *Oyíguli ó məcəɣ bwá du ci ná í jii ná Eli fwóg téeɗ zə yí?»

11 A mú bəsa ná: «Jí bále bə ntó ná Eli mà jalá nà fwo zə, zə tál isá byēsh ícə byánɔd.

12 Sā ñgwúúud, mee mà jaaw bí ná Eli nyə a shí zə. Buud bwá á shigé yag nyə, bwá á sá nyə mbii wēsh bwá á cəel yí. Ntə námá Mwān mà Múúud mà bá jug məbwə máŋɔd.»

13 Ompwíin bwá músə mpu ná Yuánes Nduu-buud wá á ñgə ci yé.

Yésus mà yíl múúud jamb (Mak 9.14-32; Luk 9.37-45)

14 Ja bwá mà kə wós mən̄kumbə mà búúud dí yí, ñgwól múúud músə zə kúd Yésus məbwonɔ shí, jəgula nà nyə ná:

15 «Yé Cwám̄ba, gwágúg mwān waamə ñkúñkwónúla. A du fudə íbwúg, a ñgə bul jug. A mú du kul nyúúul tɔɔ kuda dí tɔɔ májwówd.

16 Mə amə zə nà nyə *ompwíin bwó dí, nji bwá shigé kwag lwagúla nyə.»

17 Yésus músə bí ná: «Wúu! yé ohááden óga! A bówúla bí mítádúgá e! Mə é bá kə nə bí ntáni kə wós ñgow? Mə é bá jisəw bí kə kumə jáyé ja? Zəgá mà nə mwān wɔɔŋg ká.»

18 Yésus mú ñkáánd nà jamb, í músə wú mwān nyúúulúɗ, ncúncwámá jɔɔŋg músə yál námá cé nə cé.

19 Ná ndéé ompwíin bwá músə shísh wá Yésus, zə nyímbula nà nyə ná: «Nacé jí sá bāŋ shigé kwag yílúla jamb ni yí?»

20 Yésus mú bəsa nà bwo ná: «Jísə nacé bí cugé nə fwámé búgá. Bábálé mà jaaw bí ná, í mbām bə nə búgá tɔɔ nji cig-cig bímbí búbumə *mutárud, bí jé ci nə mbánɔ ga ná: “Túwág nà, wo kág tów wááɗs”, mbánɔ bále kə. Sā kú ná kwo ntə bí ñkul.

21 * [Nji, mbii jamb ni í du wú nji: wo mà fwo mpu jəgula nà Zəmbi, wo ci idəw.]»

22 Ja bānɔŋ bwá á ñgə kyey shí á Galilé yí, Yésus nyə á jaaw bwo ná: «Í jii ná *Mwān mà Múúud bág kaanz məbwə mà búúud dí,

23 bwá bág gwú nyə. Nji a bá gwúm jwəw áléel.» Ompwíin bwá músə ka bul gwág sá jɔɔŋg cey lámúɗ.

Yésus mà jáná tóya

24 Ja bwá mà ka kə wós Kapernawúm yí, búúud bwá á du ñwa tóya á *Mpáanzé Zəmbí wá bwá mú zə jí Pyēr ná: «Yíguli wán mà du námá jána tóya éga?»

25 Pyēr mú magulə ná: «Haaw!»

Ja Pyēr mà kə nyíi nɔw yí, a kú fwo lás, Yésus mú jí nyə ná: «Shímun e, wəe mà dág ná jii? Ozé bwá du jána ójwú ɔ shí otóya nə

16:24 10.38-39; Luk 14.27; 17.33; Yuá 12.25-26; 1Pr 2.21 16:27 Sóm 62.12; Zhb 34.11; Mat 7.23-27; 13.41; 25.31-46; Luk 13.27; Yuá 5.29; Rom 2.6; 1Kr 3.13-15; 1Pr 1.17; 2Tm 4.14; Mbá 22.12 16:28 10.23; 24.34; Mak 9.1; 13.30; Luk 9.27; 21.32 17:1 5.1 17:2 2Pr 1.16-18; Mbá 1.16 17:5 3.17 17:9 16.20 17:10 Mal 4.5; Mat 16.14 17:12 11.14; Luk 1.17; Yuá 1.21 17:17 Mbá 32.5, 20 17:20 13.31; 14.31; 21.21; Mak 11.23; Luk 17.6 * 17:21 Míl míciyá mí ayág mí cugé nà iciyá íga. 17:22 16.21 17:24 MmN 30.13

onɔgasamâŋ? Ye mimbyágá mí máshí máŋ, ye ijigə-jigə?»

²⁶ Pyêr mú bɛsa nə nyə ná: «Ijigə-jigə.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Ŋgaá, ntó ji ná mimbyágá mí ádé jóna?»

²⁷ Nji, shú ná sá kú ntágulə bwo, kaág mán, kə wusə ŋgwéye; shú wó é tééd tí yé, wo bēny nyə mpu, wo mú kwey san *mwaanē í kwágá nə tóya á buud obá yí. Wo músə ŋwa wə, wo kə jóna tóya waamə nə wō.»

18

Muud mə búl bə nə mfií Faan mə Zembí dí yé
(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Baan dɔɔŋgú dí, *ompwíin bwá á shísh wá Yésus zə jí nyə ná: «Zá má búl ná bə fwámé múúd Faan á gwówúd?»

² Yésus mú jów kúkágá, zə təl bwo míshúd,

³ nyə nə bwo ná: «Búbálé má jaaw bí ná, ŋkí bi mə bá kú cénd kuú nɔɔnd ná bi bág nda ikúkágá, bi abúlé bwelé nyíi Faan á gwówúd.

⁴ Gwá wá jí ná, muud mə dág nyáméfwó zhizhe nda kúkágá ga yé nyə wá má bá bul bə fwámé múúd Faan á gwówúd.

⁵ Muud mə lág ntág gúl kúkágá nda jíga jíná dām dí yé, a má lág mə.

⁶ Nji, ikúkágá í ŋgá *búgula mə íga, múúd mə ká kwal gúl bɔɔgá, í bul jəla ná bwá kálug muud wɔɔŋgá məma kwóógú cánúd, bwá kul nyə nə dwo mán, a kú ná cwánawo.

⁷ «Ŋkúŋkwóŋgá búúd nəcé bulyála məbɔɔgá. Cug í cúgé nə ŋkul bə kú nə məbɔɔgá, nji ŋkwéé muud mə kwál búúd mwo yé.

⁸ Ntó, í ká bə ná mbwə wó ŋkí kuú wó í ŋgə kwal wo bɔɔgá, sámbúg wə, wo wúsəg wə shwóg-shwóg; nəcé í bul jəla ná wo cúgəg cuk á kandugə wo njúl nə kúl mbwə ŋkí kúl kuú, ntə ná wo bəg nə məbwə nə məkúú mwó mēsh wo mú kə kuda á kandugə dí.

⁹ Ŋkí jús dwó í ŋgə kwal wo bɔɔgá, tíig dwo, wo wusə shwóg-shwóg nə wo. Í bul jəla ná wo nyíig cuk á kandugə dí wo njúl nə ncwaan jús, ntə ná wo bəg nə mísh mwó mēsh, bwá bá kə kul wo kuda á kandugəd.

¹⁰ «Bí ɔ bɛy ná bi mpyényúg gúl múmwántombú ga, nəcé mə mpu ci nə bí ná *wəŋgales bán bwá təl ja jēsh mísh má Dá jísá gwów yéd.

¹¹ * [Nəcé *Mwān mə Múúd nyə á zə cuk buud bwá á má jím bə zhií wá.]

¹² Bi mə tédúgá ná ji? Ŋkí ŋgwól múúd ji nə íncwəmbə təd, ŋgwúd í mú wú sɔɔnz dí kə ŋgə jéɣla. Ŋgaá ná nyə é lúgə byɔɔŋg yá məwúm

ibuú nə ibuu kúl í ŋgə də yí, a fwo kə sá jɔɔŋg í áma kə ŋgə jéɣla yí?

¹³ A ká kwey gwo, búbálé má jaaw bí ná, nyə é bə nə məshusug nə gwo ntə yá məwúm ibuú nə ibuu í shígé kə ŋgə jéɣla yí.

¹⁴ Námə mbii wɔɔŋgá, Sóŋgú wán jí gwów yé nyə acéélé ná gúl múmwántombú ga í jímbug.»

Ŋkwambulə misám

¹⁵ «Ŋkí ŋgwól mínyɔŋgá woó má sá *sám, kaág lás nə nyə biná obá; á ká magulə gwág wo, wo má sá nyə mpwogé.

¹⁶ Nji ŋkí nyə amáguláyé gwág wo, kaág jów múúd ŋgwúd ŋkí obá, binɔŋ bí kág lás nə nyə, í bəg nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, ná: “Ŋkwambulə nyēsh í jəlá nə sīy nə owúshined obá ŋkí olól.”

¹⁷ A ká ban ná nyə agwágé bwo, kaág jaaw *Dɔ lú óbúgula. A ká námə ban gwág Dɔ lú óbúgula, dúgúg nyə nda muud nyə ampúyé fwámé Zembí yé, nda ŋwenye tóya.

¹⁸ Búbálé má jaaw bí ná, sá jēsh bí má cɛɣlə shí ga dí yí, í bá bə ntó gwów. Jɔɔŋg jēsh bí má bá wiinzhi shí ga dí yí, í bá bwey bə ntó gwów.

¹⁹ Búbálé má nyingə jaaw bí ná, ŋkí buud obá wá gwooŋg jín nə bwá mpu bíwama cún ŋgwúd shí gaád ná bwá gwáamb Zembí gúl sá, tɛem bə jí tɛem bə jí, Sóŋgú waam jí gwów yé nyə é yə bwo gwo.

²⁰ Nəcé kúl búúd obá ŋkí olól bwá má sɛɛŋgya shú dām dí yí, sənɔŋ nə bwo wá búás cínɔŋg.»

Fwámé Ijuugá

²¹ Pyêr nyə á ka shísh wá Yésus, kə jí nyə ná: «Cwámba e, ŋkí mínyɔŋgá waamá mə sá mə məbɔw, má jəlá nə juu nyə ija iné? Ye ija zangbá?»

²² Yésus mú bɛsa ná: «Mə aciyé nə wo ná kə shúg ija zangbá, má ci ná kə kumə məwúm zangbá ija zangbá.

²³ Gwá wá jí ná, Faan á gwów dúsə nda yuug ga: wúl njwú-buud í a zə kə sá osól ɔ məsáal bé shitəg.

²⁴ Ja á má ŋgə sá shitəg wɔɔŋg yí, ŋgwól sól məsáal mūsə biil nə mpwála ŋkí jím bulya *mwaanē, tán búsə nə ŋkul jóna nə ibwēy otósshin otósshin yí.

²⁵ Nda sól məsáal éne nyə á shígé bə nə ŋkul nying mpwála ná, mása mūsə ci ná bwá bíig nyə nə mudá nə bwān bé bēsh, bwá kúshag bwo, tɛem bə ísá byán byēsh, mwaanē wɔɔŋgá zəg jóna mpwála.

²⁶ Sól məsáal éne mūsə zə kəsawa mása yé shí məkúú, zə jəgula nə nyə ná: “Dá, jísówúg mə, mə é jóna wo mpwála ní nyēsh.”

18:1 Luk 22.24 18:3 19.14; Mak 10.15; Luk 18.17 18:4 23.12 18:5 Luk 10.16 18:8 5.29-30 18:10 Yuá 10.11-15 * 18:11 Míl mícilyá mí ayág mí cuké nə icyiá íga. 18:14 6.10 18:15 Lav 19.17; Gal 6.1 18:16 Mbá 19.15; Yuá 8.17; 2Kr 13.1; 1Tm 5.19 18:17 Tit 3.10 18:18 16.19; Yuá 20.23 18:19 7.7 18:20 28.20 18:22 Mat 4.24 18:23 25.19 18:27 Luk 7.42

27 Ìnkúnkwon ɪ mǔsə bii mása lám, a mǔsə bíd nyə ná mpwǎlá nyēsh, kú ná jí tɛɛm bə sá.

28 Ja sǒl mǎsáal éne mǎ wǒs tǒn yí, a mǎ bwəma ná ngwǎl shwǎ yé bá bwǎ á du sɛy yé, nyə á bə ná nyə mwaaɛɛ nji odanarɪ tǎd. A mǔsə bii shwǎ yé éne cǎnɔ́d, yímbulli nyə ná: "Nyingǔg mǎ mwaaɛɛ waam yēsh."

29 Shwǎ yé mǔsə tɛég nyə mǎbwǎ ná: "Jísǒwǔg mǎ, mǎ é jǎna wo mpwǎlá nywǒ."

30 Nji sǒl mǎsáal éne kú magulə. A mú kǎnd shwǎ yé mimbwug dí shú ná a jǎnǎg nyə mpwǎlá nyé.

31 Ja bǒl óshwǎ bǎn bǎnɔ́n bwǎ á du sɛy wǎ bwǎ mǎ dǔg sǒlǔgú wǔɔɔgǎ yí, bwǎ mú bul gwǎg cey lámúd, bwǎ mú kə jaaw mása wǎn sǎ í mǎ sɪy yí.

32 Ná ndɛé mása mǔsə jǔw nyə, zə ci ná nyə ná: "Wo jí bǒw-bǒw sǒl mǎsáal. Mǎ ámǎ bíd wo ná mpwǎlá nywǒ nyēsh, mǎ yíl lám nǎcɛ nda wo ámǎ tɛég mǎ mǎbwǎ ná.

33 Nǔgǎ, wo ámǎ jǎlá ná gwǎg shwǎ woó ñkúñkwǒnǔlǎ nǎmǎ nda mǎ ámǎ gwǎg wo ñkúñkwǒnǔlǎ ná."

34 Mǎsa yé mǔsə kɛɛnzɪ nyə ná wǎal-mǎbag ná a fǔwǒg nǎmǎ nying nyə nyé mpwǎlá nyēsh.

35 Ntǒ nǎmǎ wǎ Dǎ á gwǒw mǎ bá du sǎ bi yé, ñkí bi mǎ bǎ kú du juu ómínyɔ́nǎ bǎn ijuugǎ ná bi yíl lám kandugǎ.»

19

Yésus ná mǎgwú mǎ bǎ (Mak 10.1-12)

1 Ja Yésus nyə á shɪn lás ntǎni yí, nyə á ka wú shí á Galilé, kə shí á Yudéa, Zhurdɛ fanwiny.

2 Buud bwǎ á bɛ nyə nún ñkí jǎg bulya, a mú ngə lwag mimbǎl myǎn, mí shɪn ngə yǎl.

3 Bǒl *Ofarizyɛn bwǎ á zə kə nyádí, kə bwǒwulə nyə, bwǎ ná: "Ye mǎcɛɛ míshé mǎ ngə ci ná muud jí nǎ ñkul yíl múdá yé bá nǎ mbií mǎbɔyaagulə wēsh?"

4 A mú bɛsa ná bwo ná: «Bi a fǔwǒyé lǔ mícilyád ná ja Zɛmbi nyə á tɛ isǎ byēsh yí, nyə a sǎ mudúm bá mudá,

5 a mǔsa ci ná: "Nda mǎ mǎ sǎ bwo ntǎni ná, mudúm mǎ bá lǎgə sǒngú bá nyɔɔngǎ, a kə leedya ná mudá yé, bá obǎ bwǎ mú bə nyúul ngwǒdǎ."

6 Ntǒ jí ná bwǎ cǔgǎ ná búúd obǎ, bwǎ mǔsə muud ngwǒd. Muud nyə ajǎláyé ná kə béég sǎ Zɛmbi mǎ laad yí.»

7 Ofarizyɛn bwǎ mú nyingǎ jí nyə ná: «Kǎ nǎcɛ jí Moyíz nyɛ nyə á cilə ná múúd mǎ kǎ cɛɛl yíl múdá yé bá, a yə nyə kǎlaad mǎgwú mǎ bá yí?"

8 Yésus mú bɛsa ná: «Moyíz nyə á magulə ná muud jéeg yíl múdá yé bá nǎcɛ lal bí milám. Í á shígé du fwo sɪy ntǒ mǎtɛédǎléd.

9 Mɛɛ mǎ ka jaaw bí ná, ñkí muud mǎ yíl múdá yé bá, mudá kú fwo sǎ mǎnɔɔmb, a bá múdá shús íí, muud wǔɔɔng mǎ sǎ mǎnɔɔmb.»

10 *Ompwiín bɛ bwǎ mú lás ná: «Ñkí ntǎni wǎ cɛɛ lu bá í du bii múúdum yé, í yidá bul jǎla ná buud bwǎ jíg kú béya.»

11 A mú bɛsa ná bwo ná: «Buud bēsh dí bí nǎ ñkul gwǎg lǎsú ga, nji bɔɔng Zɛmbi mǎ yə ñkú l nyɔɔng wǎ.

12 Nǎcɛ bǒl búúd bwǎ njul mimyáágǎ zhu byélé dǎnɔ́d; bǒl bwǎ á sɪy mimyáágǎ kukúg; bǒlǔgǎ bǎn bwǎ njul nda mimyáágǎ shú ná bwǎ mpúg wǎ milám Faan á gwǒwǎd. Múúd jí nǎ ñkul gwǎg yé, a gwǎg.»

Ikúkágǎ

(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)

13 Bǒl búúd bwǎ á ka zə ná ikúkágǎ wǎ Yésus ná a bǎdug byo mǎbwǎ, sǎ mǎjǎgula shú dǎnɔ́d. Nji *ompwiín bwǎ mú lás ná bwo.

14 Yésus mǔsə ci ná: «Bídúgǎ ikúkágǎ í zǎg mǎdí, kúgǎ kaambula ná bwo, nǎcɛ Faan á gwǒw dǎsə sǎ á mbií búúd wǎn.»

15 A mú bǎd bwo mǎbwǎ ná ndɛé a mú cǔ cínɔng.

Ncwǎmǎ á bulya mǎbii

(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)

16 Ngwǎl múúd nyə á ka shish wǎ Yésus zə jí nyə ná: «Yígulí, jáyé jǔ sǎ mǎ sǎág shú ná mǎ bǎg ná cug á kandugǎ kandugǎ yí?"

17 Yésus mú ci ná nyə ná: «Nǎcɛ jí wǒ zǎ jí mǎ nǔjǎ shú jǔ sǎ yí? Muud ngwǒd wǎ jí jǔ múúd. Ñkí wǒ cɛɛl nyíi cug dí sǎg nda mǎcɛɛ mǎ ngǎ ci ná.»

18 Nyə ná Yésus ná: «Máyé mǎcɛɛ?» Yésus ná: «Kú gwú múúd, kú sǎ mǎnɔɔmb, kú júwo, kú yə múúd mpwɛnɛ sǎ nyə ampúyɛ yí

19 gúmal sǒngú woó ná nyɔɔngǎ woó, kə nǎmǎ cɛɛl múúd yēsh jísə wo kúnǎ-kúnə yé nda wǒ cɛɛl wóméfwǒ ná.»

20 Ncwǎmǎ ní ná Yésus ná: «Mə ngə bwey bɛ mǎcɛɛ mǎni mēsh. Gúl jí í ngǎ ná fúfə mǎ yí?"

21 Yésus mú ci ná nyə ná: «Ñkí wǒ jí mpu bə nda Zɛmbi mǎ cɛɛl ná, kaá kusha isǎ byēsh wǒ jí nǎ ndí yí, wo yə mimbúbúwǎ *mwaaɛɛ wǔɔɔngǎ, wo ka bá kə bə ná mǎbii gwǒw; sǎg ntǒ wo ka zə bɛ mǎ.»

22 Nji ncwǎmǎ dɔɔng mǎ gwǎg ntǎni yí, a mú shúsula, a mú ntǎg kyey, nǎcɛ nyə á bə ná zhwog mǎbii.

23 Yésus mú ci ná ompwiín bɛ ná: «Búbálé mǎ jaaw bí ná, jísə kwowǎlǎlə ná buud bí ná mǎbii wǎ bwǎ nyíg Faan á gwǒwǎd.

24 Mǎ nyingǎ jaaw bí ná, í yida nywǎ bə kúnǎ-kúnə ná *shamǒ nyíg luun lú ndundu

18:33 5.7 18:34 5.26 18:35 6.12, 15; Ifz 4.32; Kol 3.13; Zhk 2.13 19:1 7.28; Luk 9.51 19:4 Mat 1.27 19:5 Mat 2.24; Ifz 5.31 19:7 5.31 19:9 5.32; Luk 16.18 19:10 1Kr 7.1 19:14 18.3 19:18 MmN 20.12-16; Lav 19.18 19:19 22.39 19:21 6.20; 8.21-22; Luk 12.33 19:22 Sǒm 62.11

dí, ntɔ́ ná muud á bulya məbii nyííg Faan á gwówád.»

²⁵ Nji ómpwíín bwá á gwág ntáni yí, bwá á bul káam, bwá ná: «Ká zó jí nē ŋkul *dúg cug yé?»

²⁶ Yésus mú kənd mísh bwádí, a mú ci nə bwo ná: «Muud cugé nə ŋkul sá jini ján, nji Zembí nywáá ji nə ŋkul sá sá jēsh.»

²⁷ Pyēr mú ka ci nə Yésus ná: «Sé buud sé á mə shín lágé isá byēsh, sé zə bę wo wá, í bá ka bə nə sé bāŋ ntədəle?»

²⁸ Yésus mú bęsa nə bwo ná: «Bábálé mə jaaw bí ná, ja isá byēsh í bá bə ógúgwáan yí, ja *Mwān mə Múúd mə bá ji nyádí *caangó á milwanéd yí, bí báá buud ŋgə bę mə wá, bí mə bá ji bín icaangó wúm nə íbáád, bí ka sám b íbēnd wúm nə íbá yá *Izurayēl milású.

²⁹ Njí muud mə sá ná, tɔɔ minjów, tɔɔ məshí, tɔɔ omínyoŋá, tɔɔ okóól, tɔɔ sóónǵá, tɔɔ nyooŋǵá, tɔɔ bwān, a lágé byo shú dām, a bá nyingə bí byo, sá ŋgwúd ija təd; muud wooŋǵá ka bá kə cugə cug á kandugə kandugə dí.

³⁰ Bóól ncúlyá buud bwá tál shwóg wá, bwá bá tów mpásə, bəoŋg bwá tál mpásə wá, bwá bá tów shwóg.»

20

Mýsna myá bímbí ŋgwúd

¹ «Faan á gwów dásə nda lāŋ ga: ŋgwólǵá múúd nyə á bə nə fambá *vinya. Muud wooŋǵá nyə á ka jóóg mpámán mpámán nə á kə sǵ búúd bwá kəg séy nyádí fambá.

² Bónǵ bwá mú kwambula nə á bá jəna nə bwo *danarí ŋgwúd ŋkúmba jwów nda í də bwey bə ná, a músə kənd bwo iséyúd nyádí fambá.

³ Muud éne mú nyingə wóós ŋgeé məwəla ibuú. A mú dág bóól ósóól ó məsáal bwá njúl tām dánd kú nə sá bwá sáag yí.

⁴ A mú ci nə bwo ná: “Kəgá námá sēy mádí fambá, mə é yə bí sá í jála yí.”

⁵ Báni bwá mú ka. A mú nyingə wóós ŋgeé tólóg dí, a nyingə námá wóós ŋgeé məwəla məlóól, a ŋgə námá kənd buud fambá.

⁶ Ŋgeé məwəla mətónn má mpwó-kugú, a mú nyingə wóós, a mú kə kwey bóól bwá tál námá tām dánd. Nyə nə bwo ná: “Nəcé jí bí mə shínal jwów ncindí na kú nə sá bí ŋgə sá yí?”

⁷ Bwá mú bęsa nə nyə ná: “Nəcé kú nə muud mə ŋwá sá iséyúd.” Nyə nə bwo ná: “Kəgá námá sēy mádí fambá.”

⁸ «Ja kugú í á zə bii shí yí, amádí fambá mú ci nə muud nyə á də vyee nyə jús isá dí yé ná: “Jówúg ósóól ó məsáal, wo yág bwo myána myán. Wo é tédé nə bəoŋg bwá əmə shúgula zə

jé mpámpásə wá, wo ka kə shúgula nə bəoŋg bwá əmə tédé zə shúshwóógú wá.”

⁹ Bəoŋg bwá á ŋwa iséy ŋgeé məwəla mətónn dí wá, bwá mú ŋwa myána myán, muud yēsh danarí ŋgwúd.

¹⁰ Bəoŋg bwá á tédé zə shúshwóógú wá bwá mú shísh ján ja, bwá ŋgə téduga nə myán myána mí é ŋwá bulya; nji bwá mú námá ŋwa muud yēsh danarí ŋgwúd.

¹¹ Ja báni bwá mə lág bímbí dəoŋg yí, bwá mú ŋgə cwaduga nə amádí fambá.

¹² Bwá ná: “Bəoŋg bwá əmə zə mpámpásə wá, bwá mə sēy nji wəla ŋgwúd, wo mú yida yə bwo myána bímbí ŋgwúd nə sá, í njúl nə sé bāŋ sé mə jísow mwásə ncindí nə lal-lal yásá.”

¹³ Amádí fambá mú bęsa nə ŋgwól ná: “Wey, kwába cúgə na. Ŋgáá shwá əmə bwey bə cún nə wo é sēy mwásə ncindí, mə mú yə wo danarí ŋgwúd?”

¹⁴ Ŋwagú kəw dwō, wo kyéyug. Má cəel yə bína muud a mpámpásə bímbí ŋgwúd.

¹⁵ Nə jí, mə ajáláyé nə sá byooǵ dām nda mə céel ná? Ye wo gwág bów nə mə bóle nə jə lám?”

¹⁶ Ntó námá wá búúd wá mpásə bwá bá tów shwóg, bəoŋg wá shwóg tów mpásə yé.»

Yésus mə jaaw nə á bá yə (Mak 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Yésus nyə á ka ŋgə bád kə Yurúsəlem; na zhíd í, nyə á ŋwa *ompwíín wúm nə óbá bə, a wú nə bwo búúd dí, bəónǵ ka ŋgə kyey koogú, a mú ŋgə jaaw bwo ná:

¹⁸ «Dugá, sé ŋgəle bád kə Yurúsəlem óga; mpugá nə *Mwān mə Múúd mə zə kə kaanz məbwə mə milúúú myá ofada na *Oyíguli í məcəǵé. Bwá é cęǵə nyə shwiy,

¹⁹ búúd mú keenzh nyə məbwə mə íkul ishúsúd nə bwá kəg cágula nyə, bwá yíd nyə nə milwón, bwá bwambula nyə kwolós dí. Ná ndeé, jwów álél, a bá gwúm shwóŋud.»

Ŋgwóombúlú mə nyooŋǵá mə bwān ó Zhébedé (Mak 10.35-45)

²⁰ Bwān ó Zhébedé nyooŋǵá wán nyə á ŋwa bwo, bəónǵ ka shísh wá Yésus. Nda nyə á ŋgə kə ŋgwóombúlú ná, nyə á kúdwə shí yə Yésus gúmə.

²¹ Yésus mú jí nyə ná: «Wó jii jí?» Nyə ná: «Yág bwān bām óbá óga wáda nə bwá bāg ji wo, nyíga mbwə mənəcwúm, nyíga mbwə məkóól, Faan dwō dí.»

²² Yésus mú bęsa ná: «Bí ampúyé sá bí ŋgə jii yí. Ye bí bí nə ŋkul ŋgul bálá mə wál zə ŋgul yí?» Bwá ná: «Haaw. Sé bí nə ŋkul ŋgul.»

²³ Yésus mú ka ci nə bwo ná: «Jini kóómb jí ntó. Bí é bá ŋgul bálá jām. Nji, kóómb á ná bí jig mə nyíga mbwə mənəcwúm nyíga mbwə

19:26 Zak 8.6; Luk 1.37 19:28 25.31; Luk 22.30; 1Kr 6.2; Mbá 3.21 19:29 10.37 19:30 20.16; Mak 10.31; Luk 13.30 20:8 Lav 19.13; Mbá 24.15 20:16 19.30 20:17 16.21; 27.26-31 20:22 26.39; Mak 14.36; Luk 22.42; Yuá 18.11 20:23 Mís 12.2

mækóól, mæ dí jí nê ñkul ñwa wáni cígulá, ijiya byoɔŋg bísæ shú bɔɔŋg Sóŋgá waamê nyê á bwey kwamusa byo wá.»

24 Ja bóól ómpwíín wúm bwá á gwág ntó yí, bwá á gwág omínyoŋwá óbá bɔɔŋg bôw.

25 Yésus mú jôw bwo, lás nê bwo ná: «Ñgaá bi mæ mpú ná otówe ɔ shwóg ɔ íkúl ishús bwá ñgæ nteŋŋ ijwúga byáŋ, ofwó búúd bwá ñgá lwóya ñji mpâl.

26 Í nda bá du bæ ntó bí bân dí. Nyɔɔŋg yêsh mæ céél bæ fwó múúd gwoonŋ jín dí yé, yidag séy nê bóól.

27 Nyɔɔŋg mæ céél tów bí shwóg yé, bág bí lwaá.

28 Sá jooŋgá wá jisé ná *Mwân mæ Múúd nyaméfwó nyê a shigé zæ ná bwá séyúg nê nyê. Nyê á yida zæ séy nê buud, a yána námá cug jé shú ná ncúlyá buud bwá bág ofulí. *

Yésus má lwag wáancím-ncím óbá Zheriko (Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

29 Ja bwá á ñgæ wú Zheriko yí, buud bwá á bæ Yésus áncuncuma.

30 Wæancím-ncím óbá bwá á bæ zhíí dí koogá, bwá mú gwáduga né Yésus ñgæ cɔ. Bwá mú ñgæ kím ná: «Cwámba, Mwân mæ *Dávid, bwíígúg sá ná ñkwoŋá.»

31 Buud bwá á bæ áncuncuma wá bwá mú ñgæ ñkáánd nê bwo ná bwá jíg kúl-kúl, ñji bân bwá mú yidá mpu bân mákál gwów ná: «Cwámba, Mwân mæ Dávid, bwíígúg sá ná ñkwoŋá.»

32 Yésus mú shigula, a mú jôw bwo, jí bwo ná: «Bi má jii ná mæ sáág bí jí?»

33 Bwá nê né ná: «Cwámba, ság ná mísh mású má bânúg.»

34 Yésus mú bul gwág bwo cey lámúd, a mûsa kúnya nê bwo mísh; námá cé nê cé mísh má mú nyiŋgæ dágya bwo, bwá mú bæ nyê.

21

Cí Yésus mæ wósó Yurúsalem

(Mak 11.1-11; Luk 19.28-44; Yuá 12.12-19)

1 Ja bwá á ñgæ shísh kúná-kúnê nê Yurúsalem yí, bwá á kè wósó ñgeé Betufazhe, *Mbún wóolivyé dí. Yésus mú lwám *ómpwíín óbá.

2 Nyê nê bwo ná: «Kégá na dánd á shwóg nííd. Í é bæ, bí ká námá jé bi kwey myoólú jakáás cęflá, nê mwân yé. Bi ó ciný byo, zæ mæ nê byo.

3 Ñkí muud mæ jí bí sá, bí bæsa nê nyê ná: “Cwámba wé ñgá jii byo.” Muud wooŋgá nyê é leel námá bíd ná bí zág nê byo.»

20:26 23.11; Mak 9.35; Luk 9.48 20:28 Iza 53.12; 1Kr 6.20; 7.23; Gal 1.4; 1Tm 2.5-6; 1Pr 1.18-19 * 20:28 Bwá á du jéna ñkúmba tãŋ shú ná ñkúmba kwám í bág falí. Tãŋ nyooŋg wá Yésus nyê a jána nê cug jé shú búúd bësh yí. 20:29 9.27-30
20:30 1.1; 9.27; 12.23; 15.22; 21.9, 15; 22.41-46; Mak 10.47-48; 11.10; Luk 1.32, 69; 2.11; 18.38-39; Yuá 7.42 21:5 Iza 62.11; Zak 9.9 * 21:5 Sîyôn: Nyê á bæ mæma mbún bwá á lwó ñgwála á Yurúsalem cínɔŋ gwów yí. 21:8 20j 9.13
21:9 Sóm 118.26; 148.1; Mat 20.30-31 21:11 16.14; 21.46; 26.68; Luk 7.16 21:13 Iza 56.7; Zhe 7.11 21:15 20.30-31 21:16 Sóm 8.3

4 Í á sîy ntó shú ná ciyá má *múúd micúndá í bwémag ná:

5 Cigá nê buud ó Sîyôn* ná:

«Dugá, ñjwú wán ñgæ zæ bídí.

A jí nê lâm nê shæe, a mbéd myoólú jakáásud, cwɔ jakáás, mwân cúdú anķény mimbag dí.»

6 Ompwíín bwá mú námá kè sá nda Yésus nyê ámæ ci nê bwo ná.

7 Bwá mú zæ nê myoólú jakáás nê mwân, bwá ñgæ yíl mikáándé myáŋ ñgæ jæel bwo mikwoŋud. Yésus músæ jí gwów.

8 Bóól ncúlyá buud bwá á bæ cínɔŋg wá, bwá ñgá taalæ mikáándé myáŋ zhíí nê zhíí, bóól bwá ñgá búgæ mæmpúnzú má líí ñgæ zæ taalæ zhíí. 9 Shwíínzhá buud bwá á ñgæ kè Yésus shwóg wá nê bɔɔŋg bwá á ñgæ bæ mpúsé wá bwá á ñgæ wá ñgwa ná:

Hosána nê Mwân mæ *Dávid!

Gúmá í bág nê nyooŋg ñgá zæ jíná má Cwámba dí yé!

Hosána jooŋ lu gwów dí cwù!

10 Ja Yésus nyê á kumæ Yurúsalem yí, ñgwála wêsh í á tów otátálí, buud bwá ñgá jí ná: «Zá nyê éne?»

11 Bóól zhwoŋ buud bwá ñgá bæsa ná: «Jísæ Yésus, *muud micúndá, muud á Nazarét hí á Galilé.»

Yésus mæ wíŋg búúd ó mikus Mpáanzó Zembí

(Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Yuá 2.13-22)

12 Yésus mú kè nyíi *Luj má Zembí, a mú kè wíŋg búúd bwá á ñgæ sá mikus cínɔŋg wá. A shín lwág ítáwuli í búúd bwá á ñgæ sá icénd í *mwaanê wá, nê ishíya í bɔɔŋg bwá á ñgæ kusha mæfaf wá.

13 A mú lás nê bwo ná: «Jísæ cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Bwá bá du jôw ñjów wâm né ñjów májøgula?” Ká bí bân má yida sá ná í bág daage lú íjútáwâl.»

14 Nê ndéé wæancím-ncím nê wa ijâm bwá mú shísh nyédí na Luj dí cwù, a músæ lwag bwo.

15 Ñji milúlúú myá ofada nê *Oyíguli ó mácçé bwá á gwág bôw nê *mæshimbá Yésus nyê á ñgæ sá má, bwá gwág námá bôw nê iyángá íkúkágó í á ñgæ wá Luj dí cwù yí ná: «Hosána, Mwân má Dávid.»

16 Bwá mú ci nê nyê ná: «Ye wo ñgæ námá gwág sá bwá ñgá ci yí?» Nyê nê bwo ná: «Haaw. Ye bi bân bi afwóyé lú cilyá ga ná: “Wo a wéesh gúmá mímpu mí íkúkágó nê ikény í bæl dí?”»

¹⁷ Nə ndeé a mú lúgə bwo, wú ɲgwəla dɛ, kə Betanî, kál nyə é jà yí.

Kundú figyè

(Mak 11.12-14, 20-24)

¹⁸ Mpámán mpámán, ja nyə á ɲgə kə ɲgwəla yí, nyə á ka gwág zha.

¹⁹ A mú dúg shug lu *figyè ɲwɔŋ dí koogá, a mú shísh, a músə kə kwey nji ikáá nə ikáá. A músə ci nə figyè ná: «Wo abulé ná nyiŋgə bwɛlɛ wúmə təɔ bumá.» Cé nə cé, figyè músə shwáás.

²⁰ Ja *ompwiín bwá má dúg ntáni yí, bwá mú bul káam, bwá jí Yésus ná: «Figyè éga má ka lɛl shwáás cé nə cé ntadelé?»

²¹ Yésus mú ntâg ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, bi mbəm bə nə búgá kú nə məshwán, bí sá námá sá má má sá figyè éga yí. Kú bə nji gwo, bí jee námá ci nə mbún ga ná: «Táwúg na, wo kág juwa mârj, í bəle námá sɛy ntó.»

²² Sâ jêsh bí má bá gwáám bəjəgula dí nə búgá yí, bi mə bá bii gwo.

Ŋkul ijwúga má Yésus

(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Yésus nyə á ka kə nyíi *Luŋ má Zembí dí, á mú ɲgə yə buud minjígúla. Ná ndeé, milúlúú myá ofada nə ocúmba buud wá ləəm bwá mú kə nyási kə jí nyə ná: «Nyáyé ɲkul wó ɲgá sá ísá íni nə ndí yí? Zó nyə áma yə wo ɲkul nyəɲgá?»

²⁴ A músə bəsa nə bwo ná: «Mə zə námá fwo jí bí ɲjígá. Bí má ká bəsa, mə mú jaaw bí ɲkul má ɲgá sá misóólúgá míga nə ndí yí.

²⁵ Nduwán Yuánes nyə á ɲgə duu buud yí, í á bə nə nyáyé ɲkúl? Ye ɲkul á gwów wə Zembí, ye ɲkul á buud?» Bwá mú téduga ná: «Ŋkí sá má ci ná «gwów», nyə e jí sá ná: «Ká nəcé jí bí a shígé *búgula nyə yí?»

²⁶ Sə má ká mɛɛl ci ná í á bə ɲkul á buud í, ɲkwée sâ! Buud bəsh bwá ɲgə magulə nə Yuánes nyə á bə *muud micúndá.»

²⁷ Bwá mú bəsa nə Yésus ná: «Sə ampúyé.» A mú námá ci nə bwo ná: «Mə ajááwə námá bí ɲkul má ɲgá sá misóólúgá míga nə ndí yí.»

Kanda bwán óbá

²⁸ Yésus mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Nda wúga lârj bí mə téduga wo ná jí? ɲgwól múúd nyə á bə nə bwán óbá. A músə ci nə ashúshwóógá ná: «Mwán waam, kaag sɛy fambá *vinya múús.»

²⁹ Mwán mú bəsa ná: «Mə acéélé.» Nji, mpúmpúsá, a mú cénd mítédúgá, a músə kə fambá.

³⁰ Muud éne mú lésa nə ɲgwól mwán mbii ɲgwól. Nyân mú bəsa ná: «Dá, mə zə kə.» Nji a kú ka.

³¹ Bwán óbá óniíd, nyáyé má sá nda sóɲgú wárj nyə áma cɛɛl ná?» Bwá mú bəsa ná: «Ashúshwóógá.» Yésus músə ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, Oŋwenye ó tóya nə budá bwá jángá fali wá bwá bá cɔ bí, bwá ká kumə Faan má Zembí dí.

³² Nəcé Yuánes nyə á zə bídí, zə lwágulə bí zhií a tútali, nji bí a shígé *búgula nyə. Oŋwenye ó tóya nə budá ó janga, báá bwá á búgula nyə. Bí á tɛəm dúg ntó, bí a shígé cénd mítédúgá, búgula nyə.»

Kanda ósól ó mäsáal ó abúbw

(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Gwágúlágá wúl kanda. ɲgwólúgá múúd nyə á ba nə shí. A mú sá fambá *vinya, wá gwo luŋgula dí. A fáág bí dúlə bá nyáam mpúmá, a lwó cwám bə ísándlé, a mú yə búúd fambá jəɲg mácéd. A músə kə ɲjəndud. ³⁴ Ja mámwáágulə má á wósó yí, nyə á kənd ósól ó mäsáal bɛé ná bwá kág ɲwa nyə dé kow lu mpúmá búúd bwá á lúg nə fambá wá dí.

³⁵ Nji, buud bəɲgú bwá mú yida kə bii ósól ó mäsáal, bwá dangulə cú ɲgwól, bwá gwú ɲgwól, bwá lúmə ɲgwólúgá məkwóógá nə ndeé a fuda.

³⁶ Muud fambá mú nyiŋgə kənd bóólúgá ósól ó mäsáal ɲkí bulya, cɔ wə ashúshwóógá. Buud bwá á lúg nə fambá wá bwá mú námá sá bwo nji mbii ɲgwúl.

³⁷ Zhúgúla zhúgúla, a músə kənd mwán yé, a ɲgə téduga ná bwá é gwəɔ nyə ná mwán yé.

³⁸ Ká, ja búúd bwá á lúg nə fambá wá bwá á dúg mwán éne yí, bwá á ɲgə ci bwámé nə bwámé ná: «Dugá! Muud mə bá lúg nə lúgí óni. Shé gwúgá nyə, shé bág lúg nə lúgí jé.»

³⁹ Bwá mú ntâg bíi nyə, shɛɛnzɪ julə wú nə nyə fambá, kə gwú nyə ncá.»

⁴⁰ Yésus mú jí bwo ná: «Ja múúd fambá má bá za yí, a bá za sá búúd bəɲgú ntadelé?»

⁴¹ Bwá mú bəsa nə nyə ná: «A bá gwú búúd bəɲgú kú nə ɲkúnkwonj; a mú ɲwa fambá jé, yə búúd oshús, bəɲg bwá bá də yə nyə dé kow ja í jəla wá.»

⁴² Yésus mú ci nə bwo ná: «Ye bí abwélé lɔ micilyá mí Kálaad Zembí dí ná:

Kwóógá ólwəyə bwá á myaas yí, dwó wə í má bə kwóógá lú lámuga †. Cwám bə sáólúgá yé wə ní.

Jísə *sá mímbúgú sádí míshúd í?»

⁴³ Yésus mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Gwá wə má jááw bí ná, Zembí mə bá yíl Faan dé bídí, a kə nə dwo gúl lwonj búúd í é bá mpu wúmə mpúmá yííd.

21:19 Luk 13.6 **21:21** 17.20; Luk 17.6 **21:22** 7.7 **21:26** 14.5 **21:28** 7.21 **21:28** Luk 15.11 **21:31** 6.10 **21:32** Luk 7.29-30 **21:33** Iza 5.1-2 **21:35** 22.6 **21:39** Heb 13.12 **21:41** 22.7 **21:42** Sóm 118.22-23
† **21:42 kwóógá lú lámuga**: Í á da bə kwóógá bwá á da tééd jíi mándalúd yí, dwó wə bwá á da bə ja bwá lám manyunŋ mə ɲjəw yí. **21:43** Dan 2.34-35, 44-45 ‡ **21:44** Míl micilyá mí ayág mí cugé nə icilyá íni.

44: [Muud mə bā bál kwóógú dǎǎŋ dí yé mə bā kweshuli búg; nyǎǎŋ kwóógú dǎǎŋ í bā káda yé mə bā cuguli.]

45 Ja mílúúú myá ofada bǎnǎŋ *Ofarizyēŋ bwá á shǐn gwág mikanda míni yí, bwá á ka mpu ná bwá wá Yésus ŋgá lás nǎ ndí wá.

46 Bwá mú tééd ŋgále sǎ məzhíí nǎ bwá bíi nyǎ. Nji, bwá á ka ŋgǎ fúndǎ məŋkúmbǎ mə búúúd nǎcé buud bēsh bwá á du ŋwa Yésus nǎ *muud micúndǎ mə Zembí.

22

*Kanda zaŋ bǎ
(Luk 14.15-24)*

1 Yésus nyǎ á nyiŋgǎ nǎmǎ lás nǎ bwo mikandad nǎ

2 «Faan á gwǎw dúsǎ nda wúl njwú-buud í á kwǎmusa nǎ á sǎ mwǎn yé zaŋ bá yí.

3 Nyǎ á ka kǎnd osǎól ó mǎsǎal bé nǎ bwá kǎg jǎw búúúd nyǎ á jǎw zǎŋ dí wá; nji buud bǎǎŋgǎ bwá á shígé cǎel za.

4 A mú nyiŋgǎ kǎnd bóól ósǎól ó mǎsǎal, nyǎ nǎ bwo ná: “Kǎgǎ ci nǎ buud mǎ ámǎ jǎw wá ná, mǎ mǎ shǐn kwǎmusa dína. Mǎ mǎ cígǎ ínteny nǎ ocúúú wǎ məwóŋ. Isǎ byésh í mú kwǎmusa, zǎgǎ díndǎ.”

5 Nji buud bǎǎŋgǎ kú bísh njúwúúú mǎ cí, bwá mú yida ŋgǎ bwǎŋya, nyǎŋ kǎ nyásdí fambǎ, nyǎŋ kǎ mákíd mǎd,

6 bóólǎgǎ bwá bíi nǎmǎ *búúúd ó lwámǎ ó cí, bwá cǎg bwo ná ndéé gwú bwo.

7 Njwú-buud mú gwág mpimbǎ. A múǎ kǎnd ózimbi bé, kǎ jaŋgǎle ógwúl ó búúúd bǎǎŋgǎ nǎ ndéé jígal ŋgwǎla wǎŋ.

8 A múǎ zǎ ci nǎ osǎól ó mǎsǎal bé ná: “Dína í mǎ shǐn bǎ kwǎmusa, nji buud mǎ á jǎw wá bwá á shígé mpiya nǎ ndí.

9 Kǎgǎ mǎmaan mǎmaan, bí kǎg ŋgǎ jǎw buud bēsh bí é ŋgǎ kwey wá, bwá zǎg zǎŋud.”

10 Osǎól ó mǎsǎal óni bwá mú kǎ məzhíí məzhíí, kǎ ŋgǎ ŋwa buud bēsh bwá á ŋgǎ kwey wá, tǎo mimbúwǎlúú tǎo ijǎǎ í búúúd. Njǎw zǎŋ í mú lwǎnd nǎ buud nǎ cwǎs.

11 «Njwú-buud mú zǎ nyíi njǎw zǎŋ nǎ á zǎ dúg búúúd bwá ámǎ zǎ njúwúúú dí wá. A mú ŋgǎ dúg nǎ ndéé a múǎ kwey ŋgwól múúúú kú nǎ kǎándǎ zǎŋ.

12 A mú ci nǎ muud wǎǎŋ ná: “Wey e, ntudéle wó ámǎ mpu zǎ wa kú nǎ kǎándǎ zǎŋ yé?” Muud wǎǎŋ nji kǎl-kǎl nǎ kufag, kú mpu nda á bǎsag nǎ.

13 Ntǎ, njwú-buud mú ci nǎ osǎól ó mǎsǎal bé ná: “Wǎlǎlǎgǎ nyǎ məbwǎ nǎ məkuú, bí wúsǎg nyǎ tǎon yídǎgúd, kǎl á bá kǎ bǎ nji a ŋgǎ bwam nǎ məyǎ yí.”

14 Ntǎ, mpugǎ nǎ njúwúúú wúsǎ shú búúúd ŋkí bulya, nji bǎǎŋ bí fééshǎ wá búǎé cíg-cíg.»

Tóya mə Káázél

(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

15 Nǎ ndéé *Ofarizyēŋ bwá mú kǎ shwush-wagád, kǎle sǎ nda búǎé nǎ ŋkul bwéel Yésus nǎ á bílǎg nǎ iciya byé ná.

16 Bwá mú ŋwa bóól *ómpwíin bǎŋ nǎ bóól búúúd ó gwoŋŋ í á du sǎgusǎ ijwúga í Herod yí, bwá mú kǎnd bwo, bwá kǎ ci nǎ Yésus ná: «Yíŋguli! Sǎ ŋgǎ mpu nǎ wo ji búbǎlé muud. Wo ŋgǎ jíŋguli sǎ cǎg á Zembí búbǎlé. Wo ádé nǎmǎ bǎemb sǎ bóól búúúd bwá é ci yí, wo kú nǎmǎ bǎ nǎ ifwaas nǎ mbií múúúú wí nǎ ŋkul tǎw wo míshád yí.

17 Ntǎ, jaawug sǎ. Ye məcǎcǎ məshé mə ŋgǎ magulǎ nǎ sǎ jǎnag tóya mə *Káázél, ye mə anǎé nǎ magulǎ?»

18 Ká, Yésus nyǎ á bwey mpu mbiya lám wǎŋ. A mú ci nǎ bwo ná: «Bí mə zǎ bwǎwulǎ mə nǎcé ji, yé búúúd ó mákǎŋ óga?

19 Lwǎgǎ ná mə *mwaanǎ bwá du jǎna tóya nǎ ndí yé.» Bwá mú zǎ nyǎ nǎ saŋ *danarí. 20 A mú jí bwo ná: «Zǎ jí nǎ vǎguli mpwoombǎ nǎ jínǎ bwá á lúle wa ga?»

21 Bwá nǎ né ná: «Jisa Káázél.» A mú ka ci nǎ bwo ná: «Yǎgǎ Káázél isǎ í Káázél, bí yǎ Zembí isǎ í Zembí.»

22 Ja bwá mə gwág mpǎsǎ ní yi, bwá mú bul kǎam bwá mú kyey, béégya nǎ nyǎ.

*Osadwisyeŋ bwá láámbulǎ Yésus
(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)*

23 Nǎmǎ jwǎw ŋgwúúú ní, *Osadwisyeŋ, buud bwá du ci nǎ mimbimbǎ mí ábúle gwúm məshwon dí wá, bwá á ka zǎ wé Yésus, zǎ jí nyǎ ná:

24 «Yíŋguli, Moyíz nyǎ á ci ná: “Ŋkí muud mə yǎ kundú, mínyonǎ yé mə jǎlá nǎ shúgala nǎ kúsǎ yé, á byág nyǎǎŋ mə yǎ yé mpwon buud.”

25 Kǎ gúl sǎ í á bǎ sǎ wa, bóól omínyonǎ bwá á byél zǎngbǎ, budúm nǎ budúm. Acúmbǎ mú bá mudá, a mú yǎ. Nda nyǎ á yǎ kú nǎ mwǎn ná, a mú lúgǎ mínyonǎ yé nǎ mudá.

26 Nyíne mú nǎmǎ yǎ kú nǎ mwǎn, a lúgǎ ŋgwól nǎ mudá. Í á ŋgǎ kǎ ntáni nǎ ndéé, bēsh zǎngbǎ mbií ŋgwúúú.

27 Mudá mú nǎmǎ zǎ yǎ bwádí mpúsǎ.

28 Ja búúúd bwá bá gwúm yí, nyáyé á omínyonǎ zǎngbǎ mǎ bá ka ŋwa mudá? Nǎgǎ nǎ bēsh bwá á shí bǎ ógwúm bǎé?»

29 Yésus mú bǎsa nǎ bwo ná: «Bí ŋgǎ kwab nǎcé bí ampúyé sǎ Kálaad Zembí ŋgǎ ci yí, bí kú nǎmǎ mpu mpífǎ mǎ Zembí.

30 Ja búúúd bwá bá gwúm məshwon dí yí, budúm bwá ábúle ná bá búdá, budá nda ná kǎ məbǎád. Bwá bá ji nda *wǎŋgales ó Zembí bwá njúl jon dí ná.

31 Kósomb á mimbimbə bálə gwúm máshwoŋ dí, ye bi afwóyé l̄ sá Zembí nyə á lás nə bí yí? Ngaá nyə á ci ná:

32 “Mə ji Zembí má *Aburraham, Zembí má *Izaag, Zembí má *Yákwab.” Nt̄s ji ná Zembí cugé Zembí mimbimbə, á ji yidá bə Zembí á buud bwə ɲgə cugə wá.»

33 Məŋkúmbə má búud má á ɲgə gwág nyə má má á ɲgə bul káam ɲjígú alá yé.

*Shug lá máccɛɛ
(Mak 12.28-34)*

34 Ja *Ofarizyɛŋ bwə má gwág ná Yésus má juwal Osadwisyɛŋ mimpu yí, bwə mú scɛŋgya ná ndéé bwə mú kə nyádí.

35 Ngwól múúd á gwoonɲ jəŋ ɲjúl ɲkumɛ máccɛɛ mú zə bwówulə Yésus, nyə nə né ná:

36 «Yíguli, máccɛɛ míshé mēsh dí, dáyé í nt̄s mósól mēsh?»

37 Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Wó jəlá nə cɛl Zembí woó Yawé nə lám wó wēsh, nə *shíshim wó wēsh, nə lúú wó wēsh.

38 Dáni cɛɛ wá í nt̄s mósól mēsh, dwó wá í tál shwóg.

39 Dooŋg í ká námá nyiŋgə bə nda dwo yí, dwó wə ga: Wo cɛl múúd yēsh jis̄ wo kúnə-kúna yé nda woméfwó.

40 Máccɛɛ məbá mání wə mássá shug á *mbwoomb máccɛɛ wēsh nə minjígú alá mí *búúú ɔ mícúndá myēsh.»

*Kr̄st, Mwân mə Dávid
(Mak 12.35-37; Luk 20.41-44)*

41 Nda *Ofarizyɛŋ bwə á bə scɛŋgyá ná, Yésus mú j̄i bwo ná:

42 «Bí ɲgə ná ci *Kr̄st* ná jí? A ji Mwân mə z̄s?» Bwə ná: «Mwân mə *Dávid.»

43 Yésus mú ci nə bwo ná: «Ká nt̄udɛlé Dávid nə ɲkul mə Shíshim, nyə á j̄ow Kr̄st ná Cwámba yé? Ngaá Dávid nyə á ci ná:

44 Cwámba† nyə á ci nə Cwámba wám ná: “Jígú shí wa mádí mbwə mənɔcwúm, kə wós̄s ja mə é culushi mizhízhíy myô, wo nyaál myo nə məkuú yí!”

45 «ɲkí Dávid má bwey j̄ow Kr̄st ná Cwámba, nyə é ka bə Dávid mwân na nt̄udele?»

46 Kú nə muud nyə á bə nə ɲkul bɛsa sá yé. Tééd jwów ní, muud a shígé ná bwele jí Yésus ɲjígá.

23

*Yésus ɲgə ɲkáánd nə Oyíguli ó máccɛɛ bəndɔŋ Ofarizyɛŋ
(Mak 12.38-40; Luk 11.39-52; 20.45-46)*

1 Yésus músə ka ci nə məŋkúmbə mə búúú nə *ompwín bé ná:

2 «*Oyíguli ó máccɛɛ bəndɔŋ *Ofarizyɛŋ bwə ɲjúl jiya má Moyíz dí ná bwə dúg jíguli búúú máccɛɛ má Zembí.

3 Nt̄s, ságá bwo məgwág, bí bɛ minjígú alá myán. Nji, bí kú ɲwa kuú ɲjooŋd wáy; nəcɛ bwə mpú nji málás, kú ka du sá.

4 Bwə du kəɲlə jilə-jilə mímbag, du zhimb búúú záməbag; nji bwáméfwó kú súsal t̄o nyiná ná bwə kwiy myo.

5 Misóólúgú myán myēsh mísə nji dúlə s̄p mísh. Bwə du bweeg byán *ɲingwabi í máccɛɛ nt̄p bósól búúú byán. Bwə bul námá du gweesh myán mímbwaag mi káánds. 6 Bwə cɛl du ji nji lúú t̄awuli dí ja bwə dú kə ídina dí yí; ja búás *məmpáanz̄s má minjígú alá má *Oyúden dí yí, bwə cɛl kə du ji nji líjya yá shwóg.

7 Bwə cɛl ná buud bwə dúg báda bwo məbódá má gúmá məŋkúmbə mə búúú dí. Bwə cɛl námá ná buud bwə dúg j̄ow bwo ná: *Rabi.

8 Nji bí bəŋ, kúgá s̄p ná buud bwə j̄owág bí ná: *Rabi nəcɛ Rabi wán jí nji ɲgwúú; bí búəsə ominyon̄ú mpádúgá nyínúú.

9 Kúgá j̄ow múúd shí ga dí ná sóonɲgá waamə nəcɛ sóonɲgá wán ji ɲgwúú, nji nyooŋg jis̄s gwów yé.

10 Kúgá s̄p ná buud bwə j̄owág bí ná omása, nəcɛ mása jisə ɲgwúú, nji *Kr̄st.

11 Nyooŋg yēsh má bul bə fwámé múúd mpádúgá nyín dí yé, á jəlá nə s̄ey nə bósól.

12 Muud mə bən nyáméfwó gwów yé, bwə bá səl nyə shí; nyooŋg mə səl nyáméfwó shí yé, bwə bá bən nyə gwów.

13 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyɛŋ. Bí bí nə məkəŋ. Məntágula nəcɛ bí má laa búúú zhí á Faan á gwów. Í músə, biméfwó kú nyii, bí kú námá nyiŋgə bíd nə bəonɲ bwə ɲgə cɛl nyii wá, bwə nyiiɲ.

14 *«Məntágula nə bí *On̄kumɛ ó máccɛɛ nə Ofarizyɛŋ. Bí bí nə məkəŋ. Məntágula nəcɛ bí ɲgə mánda mikúsó mí búdá nə minjów myán, bí ka du sá ígwaa-gwaa í məjəgula nə bwə dúgúg ná bí bí ij̄p̄s í búúú. Bí mə bá bwəma nə int̄águlí í bá bul nyaan yí.]

15 «Məntágula nə bí Oyíguli ó máccɛɛ nə Ofarizyɛŋ. Bí bí nə məkəŋ. Məntágula nəcɛ bí ɲgə nt̄p míshwú nt̄p məkwamb ɲgála s̄p muud ɲgwúú jí nə ɲkul cénd mítádúgá zə nyii mísəon wánúú yé. Ja bí má ka jígá dúg mbii múúd wəonɲ yí, bí mú sá nə á bág nji muud mə jəlá nə kə kuda á kandúgad, nəcɛ bí é sá nə a nyiŋgəg bul sá bów-bów isá nt̄p bí.

22:37 Mbá 6.4-5 22:39 Ləv 19.18; Mat 5.43; 19.19; Rom 13.9; Gal 5.14; Zhk 2.8 22:40 5.17; Rom 13.10 22:41 20.30-31 * 22:42 Kr̄st: Na jisə “Mesí”, muud Zembí nyə á gwáágulə məwúúds má íjwúga ná ndéé a nt̄p yé. 22:44 Sóm 110.1; Mis 2.33-35; 1Kr 15.27; Heb 1.13; 8.1 † 22:44 Cwámba: Wa, jíná lú Cwámba dássə “Yawé”, mbii í ɲgə wú Sóm 110.1 dí yí. 22:46 Mak 12.34; Luk 20.40 23:3 Rom 2.21-23 23:5 MmN 13.9; Mbá 6.8; Ilj 15.37-41; Mat 6.1 23:8 Yuá 13.13 23:11 20.26-27; Mak 9.35; 10.43-44; Luk 9.48; 22.26 23:12 Sóm 75.8; Mat 18.4; Luk 1.52; 14.11; 18.14 * 23:14 Míl mícilyá mí ayág mí cugé ná icyiá íga. 23:16 5.34-37 23:16 15.14

16 «Məntágula nə bî, wəancím-ncím bí mə tšw shwóg ná bi mə lwágula búúd zhií wá, məntágula nəcé bí nǵə ci nə nǵí muud mə kəen *Mpáánzə Zəmbi, sá nyá əmə kəen yí, í cugé nyə yímbálí. Nji, múúđ mə ká kəen or á Mpáánzə Zəmbi, sá nyá əmə kəen yí, jí nyə yímbálí.

17 Yé ímpwúfú íga, wəancím-ncím óga! Jí í ntǵ gúlúgá, ye or, ye Mpáánzə Zəmbi í nǵó sá nə or bág or mə Zəmbi yí?

18 Bí nǵə nǵámə ci nə muud mə ká kəen *alatár, sá nyá əmə kəen yí, í cugé nyə yímbálí. Nji, múúđ mə ká kəen sá mə Zəmbi í mbwúg alatár dí yí, sá nyá əmə kəen yí, jí nyə yímbálí.

19 Yé wəancím-ncím óga! Jí í ntǵ gúlúgá, ye sá í mbwúg alatár dí yí, ye alatár mə sá nə sá jooǵ í bág shú mə Zəmbi yí?

20 Ntǵ, muud mə kéén alatár yé, á kəen alatár nə sá jəsh í mbwúg alatár dí yí.

21 Muud mə kéén Mpáánzə Zəmbi yé, á kəen Mpáánzə Zəmbi nə Zəmbi muud njúl cínǵə yé.

22 Muud mə kéén jǵə lu gwǵw yé, mə kəen jiya ícǵ mə Zəmbi nə Zəmbi muud njúl cínǵə yé.

23 «Məntágula nə bí Oyíguli ó mǵcǵə nə Ofarizyǵə. Bi bí nə məkǵə. Məntágula nə bí nəcé bí nǵə yə Zəmbi *nǵəw wúm á isá nda mǵnt nə anis nə kumín†, ikáá bí mə du teegushi idǵw nə ndí yí. Nji bí yida mpyəny məǵə mǵcǵə mə búl ntǵ má, nda cugǵə nə buud tǵtǵli, nə gwǵgǵə búúđ cey lámúđ nə búgǵlǵə Zəmbi. Sá bí á jəla nə sá wə ni, kú yida mpyəny byooǵə bí nǵə bwey sá yí.

24 Yé ólwóye ǵ zhií wəancím-ncím óga. Bi mə du sál mǵlwǵə, yil ncincǵə jí cínǵə yí, nji bí minə *shamó ncindí.

25 «Məntágula nə bí Oyíguli ó mǵcǵə nə Ofarizyǵə. Bi bí nə məkǵə. Məntágula nəcé bí nǵə gusa bálá nə shúyá nji kwoǵud, cwú nyə njúl lwándúlá nə isá í mándá nə íbǵw-bǵw isá í mə nǵwa bí milám yí.

26 Yé áncím-ncím Farizyǵə! Fwog tééd gusa bálá cwú shú nə kwoǵə bǵə nǵámə nǵí nǵé.

27 «Məntágula nə bí Oyíguli ó mǵcǵə nə Ofarizyǵə. Bi bí nə məkǵə. Məntágula nəcé bí búse nda məshwoǵə bwǵə mə wá fəmə má, nǵí nywa dúg tǵǵn, nji cwú njúl lwándúlá nə iyasó í búúđ nə bíl isá í áđadáná mimbíi mimbíi.

28 Bi búse nǵámə ntǵ, mísh mə búúđ dí, bí nǵə nyin nda buud búás ótǵtǵlí wá; í njúl nə milám mín míse bí nə kwábə nə fúlú a kú bísh mǵcǵə nə cwǵó.

29 «Məntágula nə bí Oyíguli ó mǵcǵə nə Ofarizyǵə. Bi búse nə məkǵə. Məntágula nəcé

bí nǵə lwǵ məshwoǵə mə *búúđ ǵ mícúndá, bí nǵə lugushi ikúl ótǵtǵlí ó búúđ bwǵ á dow yí.

30 Bí nǵə ci nə bi a mbəmə bə ja ímpáámǵə bín í á cugə yí, bi a shíge nywa du wá məbwǵə kúl bwǵ á du gwú búúđ ǵ mícúndá yí.

31 Ciyá jin jooǵə í nǵə bwaagulə nə bi búse bwǵn ǵ búúđ bwǵ á du gwú buud ǵ mícúndá wá.

32 Ká ji, məelugá casulə sá ímpáámǵə bín í á tééd yí.

33 Bi búse mbəe ónywá, iyəlukag. Bí mə bá faam kú kə kuda á kandugə dí? Í bá bə ntǵdele?

34 Gwǵ wǵ í bá bə nə, mə é du nti bí buud ǵ mícúndá, mə nti búúđ ǵ fug, nti Oyíguli ǵ mǵcǵə; bi mə bá gwú búúđ, bí bwambulə búúđ ikwolós dí, bí yid búúđ nə milwǵə bídí məmpáánzə mə mǵnjǵgǵlǵd, bi mə bá júlya nə búúđ mǵngwǵla mǵngwǵla.

35 Í bá nǵámə du sǵy ntǵni nə ndeé, ótǵtǵlí ǵ búúđ bəsh bwǵ á gwúyow wá, məcií mǵn shwiy bí milúúđ; tééd məcií mə Abel, tǵtǵlí múúđ, zə wǵs məcií mə Zakarí mə Barakí bí á gwú mpǵdúgá Mpáánzə Zəmbi nə alatár yé.

36 Búbǵlé, mə jaaw bí ná, kala buud ga í é bwəmə nə íntǵgǵlí byooǵə byésh.»

Yésus nǵə lígya shú Yurúsalem (Luk 13.34-35)

37 «Eéé Yurúsalem nǵə gwú *buud ǵ mícúndá éga! Eéé Yurúsalem! Wo nǵə sá nə, buud Zəmbi nǵə nti lwámád wódí wá, wo nǵə gwú bwo nə məkwóógú! A bweyǵlə mə á tééd nə mə seenǵə bwǵn bwǵ nda ábiyá kúwó mə du seenǵə bwǵn bé mǵfaafugǵ dí nə! Nji, bí kú magula ntǵ.

38 Ká, dugá njǵw wǵn í zǵ lúg wuul.

39 Nəcé mə mpú jaaw bí nə tééd nǵámə kǵkídíga, bí ákwolé ná dúg mə. Mə bá nyinǵə nyin nji ja bí mə bá shwas mə nə: “Gúmá í bǵə nə nyooǵə nǵə zə jiná mə Cwámǵa dí yé!”»

24

Intǵgǵlí í bá bə yí

(Mak 13.1-37; Luk 21.5-30; 17.22-37)

1 Yésus nyə á ka kyey ná a wú *Lun jí Zəmbi, cúwo tǵǵn. A nǵə kə ntǵni, *ompwíin bwǵə mú shísh nyǵdí, kǵl cǵel sá nə a dúgúg mbíi mǵlwǵga búúđ bwǵ á lwǵ cínǵəǵú Lun mə Zəmbi má.

2 A mú yida ci nə bwo nə: «Bi mə dúg dí isá ini byésh í? Búbǵlé, mə jaaw bí ná, kú nə kwóógú í bá lúg í mbǵd dúlúgá na gwǵw. Na yésh mə bá bə íciimi íciimi.»

3 A mú ka kə *Mbún gwǵlivyé dí, kə jí shí. Ompwíin bé bwǵə mú shísh nyǵdí kə jí nyə bǵnǵə bwǵmǵə nə: «Jaawug sǵ, isá ini í bá bə

23:18 MmN 29.37 23:21 10j 8.13 23:23 Lav 27.30; Msh 6.8; Luk 18.12 † 23:23 mānt nə anis nə kumín: Jíse ikáá bwǵ du lugushi jáámə nə ndí yí, isá nda məsəb. 23:24 15.14 23:25 Mak 7.4 23:26 Yuá 9.40 23:28 Luk 16.15 23:30 5.12; Mis 7.52 23:33 3.7 23:34 1Te 2.15 23:35 Mat 4.8-10 23:38 Eze 10.18-19; 10j 9.7-8 23:39 Sóm 118.26 24:2 Luk 19.44

jayé ja? Jí í bá ka lwágulá sá ná wo wál zə, ná cug á shí ga í wál zə shín?»

⁴ Yésus mú bęsa nə bwo nó: «Bí ó bey nə buud bwá bág shiig bí, bí mú bę bów-bów zhií.

⁵ Nəcə buud ŋkí bulya bwá bá du zə nə jíná dām, zə du ci ná: “Mə wá Kríst”. Məshiiğá máŋ maoŋg má bá kənd zhwog buud jugú.

⁶ Bí mə bá du gwág milán mi maoŋb, bí gwáduga ncíndá doomb. Bí kú bá du kənd mílám gwów; í bá jii ná isá ini í bég. Nji teem bə ntó, í ábálé fwo bə məshíné mə shí.

⁷ Gúl lwoŋ í bá lúmbuli nə gúl, dúl faan lúmbuli nə dúl. Zha á ifii mpu í bá bə bíl íkúlúd, shí í bá námá du ntanusa bíl íkúlúd.

⁸ Isá ini byésh í bá ná bə nji mətéédúlé mə mácey mə byéyí.

⁹ Bwá bá du kusha nə bí ní bi bwámag nə məntágula, bwá du gwú bí. Ilwoŋ byésh í bá mpíi bí nəcə jíná dām.

¹⁰ Ntó, zhwog buud bwá bá jimb, bwá cwagawa zhií abábówud. Buud bwá bá bə, bósól kusha nə bósól, mpósódúgá nyánúđ nji zhiŋ nə zhiŋ.

¹¹ Zhwog *buud ó micúndá ó məshiiğá bwá bá zə, zə sá ná buud ŋkí bulya bwá bęg bów-bów zhií.

¹² Nə ndeé, fúlú á kú bish máceę í bá ŋgə mpyáánz, zhwog buud ceeli mú bá ŋgə shín.

¹³ Nji muud mə bá jisəw kə wósós məshíné yé, a bá cugə.

¹⁴ Bwá bá cúnda Jəjə Kéél ní kúl jəsh shú ná ilwoŋ byésh í gwágúg; nə ndeé məshíné mə músə bə.

¹⁵ «Gwá wá jí ná, bí mə bá dúg ájələŋkúŋkwə múúd micúndá Danyél nyə á bwey jaaw yé. Ja á bá kə ŋwa jiya kúl í búl bə ci yí, muud ŋgá lú cilya ga yé, kə mpú gwág!

¹⁶ Ja bí mə bá dúg isá byəoŋg yí, buud bwá bá bə Yudéa wá, bwá bág fúnda, kə mímbámáŋúđ!

¹⁷ Muud mə bá bə kwáminú* yé kú bá shule ná a kə njów kə ŋwa sá. ¹⁸ Nyəoŋg mə bá bə fambá yé, kú ná kwo kə kwáádá ná a kə ŋwa kúúd.

¹⁹ Ŋkwéé budá bwá bá bə nə məbum, nə boŋg bwá bá ŋgə nyéŋgə bwán mwów maoŋg dí wá! Bwá bá bul ŋkúŋkwəŋ.

²⁰ Jəgəlagá nə Zembí ná mitúbúg myəoŋg mí kú bá bə bí ŋkwánúđ, ŋkí jwów lú Sábaad.

²¹ Nəcə *incwaw í ntug í bá bə mwów maoŋg dí mbií í abwélé bə té shí í á tééd yí. Bíl í ábálé kwo bə mbií wəoŋg.

²² Í á mbəm bə Cwámba kú cunal mwów mə incwaw í ntug maoŋgá, təo muud kú faam. Nji a bá cunal mwów maoŋgá nəcə buud á mə bwey féesh wá.

²³ «Ntó, ŋkí ŋgwól múúd mə ci nə bí nó: “Dugá, Mesí jisə wá”, ŋkí ná: “a jisə wá”, kúgá magula.

²⁴ Nəcə omesí ó məshiiğá nə buud ó micúndá wá məshiiğá bwá bá du wósós. Bwá bá du sá məma *məshimbá, nə *isá í mímbúgú mbií wúsé ná ŋkí gúl sá jí nə ŋkul bə ntó, buud Zembí mə bwey féesh wá bwá bę bów-bów zhií.

²⁵ Bí ó bey! Mə mə bwey jaaw bí wá ní.

²⁶ Bwá ká ci nə bí ná: “Dugá, Mesí jii nún shí a shwéeshád”, bí kú kə wu. Ŋkí bwá ci ná: “A jí ká nyúl fúmúd”, shwánágá, bí kú magula,

²⁷ nəcə *Mwán mə Múúd mə bá zə nda njəs í du yas kósómb jwów í du cúwo yí, í nyín kósómb jwów í du jímə yí.

²⁸ Kúl mbimbə wúsé yí, cínəŋg wá ómpal ó du seengya yé.

²⁹ «Í bá bə, mwów mə incwaw í ntug maoŋg mə ká námá shín cə, jwów í bá shila nə ŋkwed kú ná kwo faan; ŋkwoond kú ná wéeshuli máŋŋənyə; wəacén-céni bwá bá du bí shí; isá byésh bíś nə mpífə jwó dí yí í bá kúngala.

³⁰ Ja jəoŋgá, sá í bá lwágulə nə Múúd mə Múúd wál zə yí í mú cúwo jəŋ dí; íkúl í búúd byésh yá shí ga í mú ŋgə tədəwə; bwá múśə dúg Mwán mə Múúd ŋgə zə míŋkúđúđ, a zág nə mpífə nə mílwaná.

³¹ A bá nti *wəéŋgəles bé nə məmá laag í du lás nə ŋkulú yí, bwá zə seeng búúd Zembí nyə á féesh wá, íkósómb íŋə byésh, tééd bíl íjumá í shíd kə wósós bílúgád.

³² «Ŋwagá fug nə yuug bí mə du dúg nə líf *figyé yí. Í du bə, ja mpúnzə nyé í mú ná bud-bud, məncuug mə agúgwáan mə ŋgə kə yí, bí mú mpu ná ompú bwá mú kúná-kúnə.

³³ Ntó námá, ja bí mə bá dúg isá byəoŋg byésh í ŋgə síy yí, mpugá nə ziyé mə Mwán mə Múúd í mú kúná-kúnə, í mú cé máyínda mə nyá.

³⁴ Bábálé, mə jaaw bí ná, kala búúd ga í ábálé cə, isá ini byésh kú fwo síy.

³⁵ Gwów nə shí í bá cə, nji iciyá byám kú cə.»

Muud mə jalá nə jii ŋkwəməsá (Mak 13.32-37; Luk 17.26-30, 34-35)

³⁶ «Shú sá í dúgyá nə jwów nə wəla isá byəoŋg í bá síy yí, kú nə muud mə mpú; teem

24:5 24.24; 2Te 2.9-10; 1Yn 2.18 24:7 2Ib 15.6; Iza 19.2 24:9 10.17-22; Yuá 16.1-4 24:9 5.11 24:10 10.35; Luk 12.52-53 24:11 7.15 24:12 2Tm 3.1-5 24:13 Mbú 13.10 24:14 28.19 24:15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 24:17 Luk 17.31 * 24:17 Ja bwá á du lwə minjów yí, bwá á du mə kwáminú námá nda mənyunŋ. Kwáminú í á du bə ŋkí lal, buud kə du ŋgə kyey wu gwów, muud jee námá kə woga wu. 24:21 Dan 12.1; Mbú 7.14 24:23 Luk 17.23-24 24:24 24.5; 7.15; Mbú 13.13-14 24:27 24.30, 37; 25.31; 1Kr 15.23; 1Te 3.13; 4.15; 2Te 2.1 8; Zhk 5.7-8; 2Pr 3.4; 1Yn 2.28 24:28 2Zh 39.30; Mbú 19.17-18 24:29 Iza 13.10; 34.4; Azh 2.6, 21; 2Pr 3.10, 12; Mbú 6.12-14 24:30 Zak 12.10-14; Dan 7.13-14; Mat 24.27; 26.64; Mak 14.62; Mbú 1.7 24:31 13.41 laag; 1Kr 15.52; 1Te 4.16 24:34 16.28 24:36 Mis 1.7

bə wəéŋgales búsá wə Zəmbí wá bwə ampúyé; tɛɛm bə Mwān nyə ampúyé; nji Sósŋgá wə má mpú.

³⁷ Ja *Mwān mə Múúud mə bá zə yí, isá í bá sŷy námá nda í á sŷy ja mə *Nówe dí ná.

³⁸ Shúshwóógú ná mpuŋ í búdálug shí nyēsh, buud bwə á du da, du ŋgul, bwə béya, bélushi námá bwān bāŋ ná ndeé kə wóós jwów *Nówe nyə a nyíi mama byóól dí yí.

³⁹ Buud bwə á shígé du beemb tɔɔ sá, kə wóós ja mpuŋ í á zə jaŋgulə bwo bēsh yí. Ntó námá wə í bá bə ja Mwān mə Múúud mə bá zə yí.

⁴⁰ Í bá bə, budúm óbá bwə ŋgə sēy fambá, ŋgwúd ŋwiny, ŋgwól lúg.

⁴¹ Budá óbá bwə ŋgə jí isá kwóógú ŋgwúd dí, ŋgwúd ŋwiny, ŋgwól lúg.

⁴² «Ntó, jigá ŋkasə! Bì ampúyé jwów Cwamba wān mə bá zə yí.

⁴³ Mpuḡá nə amádí nǵów mbəm du mpu wəla lu bulú júwál í é zə yí, ŋki á du jí ŋkasə, a kú bíd nə júwál í búgag nyə nǵów, júwo isá.

⁴⁴ Ntó, bí mə jálá nə du jí ŋkwəmusá, nəcé Mwān mə Múúud mə bá zə wəla bí abulé ŋgə téduga nə nyə é zə yí.»

(Luk 12.41-48)

⁴⁵ «Wáyé sóól məsáal wúsə abúgúlág a njúl ŋkí kə məsá mə təl ná a bəg lúluú á buud ɔ nǵów a du yə bwo idaw wəla í jəla yí?

⁴⁶ Sóól məsáal wəɔŋg nywá mə jəla nəcé məsá nyə é zə kwey a ŋgə sá iséy byé.

⁴⁷ Búbálé, mə jaaw bí ná, məsá nyə é jil nyə ná a jwúg nə bil isá í nǵów byēsh.

⁴⁸ Nji ŋkí a jisə bów-bów sóól məsáal, nyə é ci ná: “Cwamba waamá nyə áleleé nyiŋgə”.

⁴⁹ Ná ndeé a mú ka jí yídúla búúd bəndŋgə bwə ŋgə sēy wá, nə dále dag, bəndŋgə oshwégəy é málwəg nji ŋgəlé ŋgul.

⁵⁰ Mása yé mə bá zə wóós nyə dúl jwówúd məseegyá, wəla á shígé ŋgə téduga yí.

⁵¹ Mása nyə é yə nyə intúgúli í ányinyaanə, a kənd nyə kúl búúd é məkəŋgə bwə ŋgə bwəma nə ŋkád yí; nyə é bə cínəŋgú, nji a ŋgə bwam nə məyə.»

25

Oncwíyé é məsás wúm

¹ «Ntó, Faan á gwów í bá bə nda lāŋ ga: oncwíyé é məsás wúm mə á ŋwa məlámba, zə kə ná mə ká lég múúud nyə á bə ná a zə bwéemb shwə wáŋ yé.

² Məsás wúm məni dí, mətóon mə á bə ilad, mətóon okəŋ.

³ Məɔŋg mə á bə ilad má mə á ŋwa məlámba kú bwey ŋwa məsól məwúdə kə nə mwo.

⁴ Nji okəŋ bá, bwə á ŋwa məlámba, bwə kə námá nə ifuundú í məwúdə nə bwə bá kə ŋgə kwádúla.

⁵ Muud nyə á bə ná a zə bwéemb múdá yé, nyə á shígé jŷwa zə; məsás wúm məni məsh mə mú tag nə jiya ná ndeé mə shín kə gwád.

⁶ Tām bulú, cúndá í mú sŷy ná: “Muud bá wə zág ɛ; kəgá lég nyə!”

⁷ Oncwíyé é məsás wúm məni məsh mə músə juum, mə ka zə kwəmusə məlámba.

⁸ Məɔŋg mə á bə ilad má, mə mú ci nə okəŋ ná: “Yágá sə baalé məwúdə, məsú məlámba mə wál jimə.”

⁹ Okəŋ nə bwo ná: “Mbò! Məwúdə mə ákwagayé nə shé bēsh; kəgá íkúl bwə du ŋgə kusha yí, bí kəg kusə mún.”

¹⁰ Té ilad ini í á ŋgə kə ná í kə kusə məwúdə yí, muud bá mú wóós. Bəndŋgə bəɔŋg bwə á bə okəŋ wá, bwə mú nyíi nǵów zāŋ, bwə fad mbé.

¹¹ Məsás mə ilad mə á ka zə wóós nə mpámúsə, ka zə ŋgə jŷwə ná: “Mása, Mása, juwág sə mbé.”

¹² Nyə mú yida bəsa nə bwo ná: “Mə ŋgə ci nə bí fwámé ci ná, mə ampúyé bí.”

¹³ Ntó, jigá ŋkasə, nəcé bí ampúyé jwów nə wəla *Mwān mə Múúud mə bá zə yí.»

Osoól é məsáal ólóol

(Luk 19.12-27)

¹⁴ «Í bá bə nda muud nyə á kə nǵoond dí yé. Ja á mə bə ná a zə tí yí, a mú jŷwə osoól ɔ məsáal bə, zə yə bwo məbii mé tǵŋ nda məcé.

¹⁵ A mú ŋgə yə bwo námá nda bwə á ŋgə bə nə ŋkul iséy ná; a yə nyíga mimbwoomb mí mimbəesh mítóon, a yə nyíga mimbwoomb mímbá, a yə nyíga mbwoomb ŋgwúd. Nyə a shín yə bwo ntáni ná ndeé a músə kyey.

¹⁶ Námá nji bwə á shín lég *mwaané yí, nyəɔŋg nyə á bə nə mimbwoomb mítóon yé mú kə sēy nə yé mwaané; a músə nyiŋgə bíi míl mítóon.

¹⁷ Nyəɔŋg nyə á bə nə mímbá yé mú námá nyiŋgə bíi míl mímbá.

¹⁸ Nyəɔŋg nyə á bə nə ŋgwúd yé nyə nyə á kə fáág bí məndəlúd, a mú shweel mwaané mə məsá yé cínəŋg.

¹⁹ Ja fwámé fwála í á cŷ yí, məsá nyə á ka zə ná a zə sá osoól é məsáal bə shitóg.

²⁰ Nyəɔŋg nyə á lég mimbwoomb mí mimbəesh mítóon yé mú shish, a zág nə míl mimbwoomb mítóon, nyə ná: “Mása, wo á yə mə mimbwoomb mí mimbəesh mítóon; dagí, míl mimbwoomb mítóon mə á bíi wə míga.”

²¹ Mása yé mú ci nə nyə ná: “Uhuŋy. Wo jí jŷjə sóól məsáal abúgúlág. Wo mə bə mə abúgúlág nə isá cíg-cíg, mə é jil wo isá í

ábubulyá dí. Zaá ji máshusug mə mása woó dí.”

²² Nyooŋg nyə á lág mimbwoomb mímá yé mú námá shísh, nyə ná: “Mása, wo á yə mə mimbwoomb mí mímbeesh mímá; dugí, míl mimbwoomb mímá mə á bii wə míga.”

²³ Mása yé mú ci nə nyə ná: “Ʋhúuŋ. Wo ji jɔjɔ sɔl məsáal abúgúlág. Wo mə bə mə abúgúlág nə isá cíg-cíg, mə é jil wo isá í ábubulyá dí. Zaá ji máshusug mə mása woó dí.”

²⁴ Nyooŋg nyə á lág nji mbwoomb ŋgwúd yé músə námá shísh, nyə ná: “Mása, mee mə á bwey mpu ná wo ji ŋkí nyaan, wó du mwáágulə mpúmá kúl wó á shígé bɛ yí, wó du shwo idáw kúl wó á shígé nyeeɣ mpəɣ yí;

²⁵ Gwə wə mə á fúnda yí, mə músə kə sheel mbwoomb mímbeesh wó mándałúđ. Ləgúg, sá gwó wə ga.”

²⁶ Mása yé mú ci nə nyə ná: “Wo ji bów-bów sɔl məsáal. Wo ji mbeé lam. Ŋkí wo á mpu ná mə du mwáágulə mpúmá kúl mə á shígé bɛ yí, mə du shwo idáw kúl mə á shígé nyeeɣ mpəɣ yí,

²⁷ ŋgaá, wo á jəla nə kə wá mə mwaaanə waamə bāŋ dí, nə ja mə wóós yí, mə zə ŋwa nyə nə məbədí gwəw!

²⁸ Déégúgá nyə mbwoomb mímbeesh ni, bi yəɣ nyooŋg jí nə myo wúm yé.

²⁹ Nəcə muud jí nə məbii yé, bwə bá nyingə kwáđulə nyə mwə, á mú bul bii, nji nyooŋg cúgé nə ndí yé, bwə bá meel déég súsúsá á jí nə ndí yí.

³⁰ Biigá mbeé bów-bów sɔl məsáal ga, bi wúsag nyə tɔón, kúl í bá bə nji á ŋgə bwam nə məyə yí.”

Səmyé mílású á məzhúgúlá

³¹ «Ja *Mwān mə Múúđ mə bá zə nyədí íjwúga dí, bəndəŋ *wəŋgəles bəsh yí, a bá zə jí nyədí *caanɔ́ á milwaná.

³² Ntə ilwoŋ byəsh yá shí ga í bá seɛŋgya nyədí mpwoómbúđ. A bá béég búúđ ígwoonɣ íbá nda mbaagulə itəw mə du béég íncwəmbə nə ikálá ná.

³³ A bá təl íncwəmbə nyədí mbwə məncwúm, ikálá nyədí mbwə məkóól.

³⁴ Ná ndeé Njwú-buud mə bá ci nə bəonɣ wá mbwə məncwúm ná: “Zəgá, bí buud Səonɣú wám mə yə ócúncəsh wá. Zəgá jí Faan dɛđ, zə ləg lúgí nyə á bwey bwíɣ bí námá ja nyə á fwɔ shí nə gwów yí.

³⁵ Nəcə mə á gwág zha, bí á yə mə idáw; mə á gwág shwáásúlə minú, bí á ŋgual mə; mə á bə njoŋ, bí á ŋwa mə bídí;

³⁶ mə á bə shushwáás, bí á bwéed mə míkáándá; mə á bwás, bí á zə dúg mə; mə á bə mím bwugud, bí á kə dúg mə.”

³⁷ Ja jəonɣá wə otútəlí ɔ búúđ bwə bá bəsa nə né ná: “Cwámba, jáyé ja sá á dúg wo nə zha sá mú yə wo idáw, sá dúg wo nə shwáásúlə minú sá ŋgual wo yí?

³⁸ Jáyé ja sá á dúg wo, wo njúl njoŋ sá mú ŋwa wo sáđí yí; ŋkí nə wo njúl shushwáás sá mú bwéed wo yí?

³⁹ Jáyé ja sá á mpu ná wo ŋgə bwás ŋkí ná wo jí mím bwugud sá mú kə dúg wo yí?”

⁴⁰ Njwú-buud mə bá bəsa nə bwo ná: “Búbálé, mə jaaw bí ná, ja jəsh bí á sá gúl mímínyonɣú jám wúl sóólúgú ni yí, mə wə bí á sá wə yé.”

⁴¹ «A músə bá ci nə bəonɣ wá nyədí mbwə məkóól ná: “Wúgá mə míshúđ. Bí búsa nə məzhúngúlú mə Zembí. Kyeyugá kə kuda á kandugə kandugə dí, kuda Zembí nyə á kwəmusa shú Njwú məjamb bəndəŋ wəŋgəles bə yí.

⁴² Nəcə mə á gwág zha, bí á shígé yə mə idáw; mə á gwág shwáásúlə minú, bí á shígé ŋgual mə məjúwó.

⁴³ Mə á bə njoŋ, bí á shígé ŋwa mə bídí; mə shushwáás bí kú bwéed mə míkáándá; mə bwás, mə kə mím bwugud, bí kú kə dúg mə.”

⁴⁴ Ntə, bwə bá námá jí nyə ná: “Cwámba, jáyé ja sá á bwele dúg wo, wo ŋgə yə nə zha ŋkí shwáásúlə minú, ŋkí ntəg ná sá á dúg wo, wo njúl shushwáás ŋkí nə wo ŋgə bwás, ŋkí nə wo njúl mím bwugud sá kú bish wo yí?”

⁴⁵ Ntə, a bá bəsa nə bwo ná: “Búbálé, mə jaaw bí ná, ja jəsh bí á bə kú sá ŋgwól mímínyonɣú waamə wúl sóólúgú ni yí, mə wə bí á bə kú sá mánywa məonɣ yé.”

⁴⁶ Nə ndeé, bəni bwə bá kə íntəgúlí yá kandugə kandugə dí; otútəlí ɔ búúđ bāŋ bwə kə cug á kandugə kandugə dí.»

26

Shwushwaga shwiy mə Yésus

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

¹ Í á zə bə ná, ja Yésus nyə á shín lás isá íni byəsh yí, nyə á ka ci nə *ompwíin bé ná:

² «Bí mə mpú ná í mə lúg mwəw məbá ná *Páska bəg. Mpugá ná *Mwān mə Múúđ mə bá kaanz shú ná bwə bāg bwambulə nyə kwolós dí.»

³ Milúúú myá ofada nə ocúmbá buud wá loom bwə á ka kə seɛŋgya luŋ mə Kayíf, Ajəláci á ofada.

⁴ Bwə mú kə cwɔ́ íyuug ná bwə bii Yésus məkánɣúđ, gwú nyə.

⁵ Nji, bwə á ŋgə ci ná: «Í ajəláyé nə sɔfy fwála lu zāŋ, buud bwə á bá bul sá ícucu».

Ŋgwól múdá mə shwu Yésus labínda lúúđ

(Mak 14.3-9; Yuá 12.1-8)

6 Yésus nyə á ka bæ Betanî, Shîmun á zázaamə dí njów.

7 Ngwól mudá mbíd fúfuundú *alubátrə* mú shísh wə Yésus. Fúfuundú jooŋg í á bæ nə labínda álal-kus. Ná ndéé, Yésus ŋgá də, mudá éne mú shwu nyə labínda wooŋg lúúd.

8 Ja *ómpwíín bwə mə dúg ntáni yí, bwə mú gwág bów, bwə mú ŋgə lás ná: «Jí á ntámá labínda éga ntága yí?»

9 Í ámə jəla nə bwə kúshag labínda ni ŋkí lal kus, bwə mú kwíínd mímúmbúwá nə *mwaané wooŋg.»

10 Yésus nyə á ka mpu ná bwə ŋgə lás ntó, a mú ci nə bwo ná: «Nəcə jí bí mə ntágúls mudá éne yí? Sá mánnywa wə á mə sá mə ni.

11 Nəcə bínŋ mímúmbúwá bí é də jí mwów mēsh, nji sənŋn bí sé ábúlé jí mwów mēsh.

12 Ja nyə ámə shwu mə labínda nyúúlád ni, nyə ámə bwey kwəmsa mə dówálə mə bá zə dów yí.

13 Búbálé, mə jaaw bí ná, kúl jēsh bwə bá cúndə jŋj. Kéel ga shí nyēsh dí yí, bwə bá námə də jaaw sá mudá éga mə sá mə yí, buud də téduga nyə.»

14 Mpúsə na, ŋgwól múúd á gwoonŋ ómpwíín wúm nə óbá, nyooŋg bwə á du jów nə Yúdas Iskariyót yé, músə kə dúgya nə milúluú myá ofada,

15 nyə nə bwo ná: «Mə ká sá ná bí bííg Yésus, bí yə mə jí?» Bwə mú ntág lŋ misanŋ mí mwaané məwúm málsól, bwə yə nyə.

16 Tédéd baan doonŋú dí, Yúdas músə ŋgə sŋ fwámé fwála á jí nə ŋkul sá nə bwə bííg Yésus yí.

Yésus bənŋ ompwíín bé bwə sá Páska

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-14, 21-23; Yuá 12.21-30)

17 Jwów mətéédálé mə zān mú ka zə wóós, jwów bwə á jəla nə tééd dólə íbuléd yá kú nə *ləvur yí, *ómpwíín bwə á ka jí Yésus ná: «Wó ceeł nə sə kəg kwísha dína *Páska ŋgow?»

18 Yésus mú bęsa nə bwo ná: «Kagá ŋgwəla, wə mbeé; bí kəg ci nə nyə ná: “Yíguli mə cí nə baan dé í mú kúná-kúnə. Bənŋ ompwíín bé bwə é zə sá Páska wa wódí.”»

19 Ompwíín bwə á kə námə kə sá nda Yésus nyə á cí nə bwo ná, bwə mú kwísha dína Páska.

20 Ja kugú í á bii shí yí, Yésus nyə á kə jí shí, bənŋ *buud ə lwámá wúm nə óbá bé, kálə də.

21 Bwə ŋgə də, Yésus mú cí ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, ŋgwól múúd á na bídí nyə é kusha nə mə».

22 Ompwíín bwə mú bul gwág sá jooŋgá cey lámúd, bwə mú ŋgə jí nyə, múúd yēsh ná: «Cwáməba, yə mə?»

23 Yésus mú bęsa ná: «Muud səná sá ámə juwo məbwə shúyád yé, nyə wə nyə é kusha nə mə.

24 Mwān mə Múúd nywáá, nyə é kə námə nda jisə bwey bæ cilyá shú dé dí ná. Nji məntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé; í á yida nywá bul jəla nə muud wooŋgá kú byél.»

25 Ntó, Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé mú námə lás, a jí nyə ná: «*Rabi e, yə mə?» Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Wo mə cí wə ní.»

26 Bwə ŋgə də ntáni, Yésus mú ŋwa buléd, a yə Zembí cúncésh nə ndéé, a mú fey buléd, yə ómpwíín bé, nyə nə bwo ná: «ŋwagá, bí dág. Nyúul nyām wə ga.»

27 Nə ndéé, a mú ŋwa bálá wáan, a yə Zembí cúncésh, a yə ntág ompwíín bé, nyə nə bwo ná: «Bí bēsh ŋgulugá.

28 Məcií mām wə mání, məcií mǎ sŋ, mə zə shwiy shí má, zə cé búúd ŋkí bulya, nə bwə bəg nə ijuugá í *míisəm.

29 Mə jaaw bí ná, mə abúlé ná kwo ŋgul wáan ni kə wóós ja shé mə bá ŋgul ncuncúmbə Faan mə Sónŋgá waam dí yí.»

30 Bwə mú ka sey Zembí isusa í gúmə ná ndéé bwə músə kyey kə *Mbán wóolivyé dí.

Pyêr nyə e kúlya Yésus

(Mak 14.27-31; Luk 22.31-34; Yuá 13.36-38)

31 Ná ndéé, Yésus mú cí nə *ómpwíín bé ná: «Búlu ga dí, bí e lánŋuwo búgəd nəcé mə. Sá jooŋgá wə jisə cilyá Kálaad Zembí dí yí ná: “Mə é nyífə mbaagulé itəw, incwəmbə í səonz í mú shín ciima.”

32 Nji, ja mə bá gwúm yí, mə bá tééd kə Galilé, bí kə bá kwey mə nūŋ.»

33 Pyêr mú lás, cí ná: «Teem bæ nə bóólégá bēsh bwə lánŋuwo búgəd nəcé wo, mēe mə abúlé bwele lánŋuwo.»

34 Yésus mú bęsa nə nyə ná: «Búbálé, mə jaaw wo ná, námə búlu ga dí, shúshwóógú nə ŋgwúm kúwo kwáágúgi, wo e kúlya mə ija ilól.»

35 Pyêr nə né ná: «Teem bæ ná í wóós nə shwə yəg shwiy ŋgwúdá, mə kú bwele kúlya wəw». Bóól ompwíín bēsh bwə mú námə ŋgə cí ntó.

Yésus mə jagula nə Zembí Getsemane

(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

36 Ná ndéé, Yésus bənŋ *ómpwíín bé bwə músə kumə kál bwə də jów nə Getsemane yí. A mú cí nə bwo ná: «Jígá wa shí, mə fwo kə wə shwóg, kə sá májəgula».

* 26:7 *alubátrə*: Nyə á bæ dúl váál kwóógá, bwə á də mę ifúfuundú í bwił nə ndí yí. 26:11 Mbá 15.11 26:15 MmN 21.32; Zak 11.12; Yuá 11.57; 13.2 26:17 MmN 12.1-20 26:20 Yuá 13.2, 21-30 26:23 Sóm 41.10 26:24 Sóm 22.7-8, 16-19; Iza 53.9 26:26 1Kr 10.16 26:28 MmN 24.8; Zhe 31.31; Heb 7.22; 9.15-20 26:30 Luk 22.39; Yuá 18.1 26:31 Zak 13.7; Mat 26.56; Yuá 16.32 26:32 28.7, 16 26:34 Luk 22.33-34; Yuá 13.36-38 26:34 26.75 26:36 Luk 5.16; Heb 5.7-8

³⁷ A músə jəw Pyēr nə bwân ó Zhébedé óbá, bə́nə́nə́ bwá mú kə; a mú tééd ngá́lə́ bul gwág mə́ccy mə́ lám, mbə́əm í ngə́ shwiy nyə́ nyúú́lúd.

³⁸ A mú ka ci nə bwo ná: «Lám wúsə mə́ nə mə́ccy ki mə́ é yə. Jigá nkasə́ wa shí, bi nyéélə́g mə́.»

³⁹ A mú wú na bwádí, a nwá shísh shwóg, a músə́ kə́ wusə́ nyúú́l shí, a kúd mpwoombá mə́ndəlú́d, jə́gula nə́ Zembí ná: «Pupá e, nkí jí nə́ nkul jə́la ntó, magulə́g nə́ mə́ bə́g kú ngul bálá mə́ccy ga. Nji, í síyúg nda wó céel ná, kú bə́ nda mə́ céel ná.»

⁴⁰ A músə́ zə́ kóómb ómpwíín bwá á bə́ yí, a mú zə́ kwey bwo ígwád. A músə́ lás nə́ Pyēr ná: «Ntó ná bí cugé nə́ nkul ji nkasə́ nə́ mə́ tóo nji wə́la ngwúdá?»

⁴¹ Jigá nkasə́, jə́gula nə́ Zembí, bi bə́g kú biil mə́bwə́bəlánú́d. Lám wúsə́ nə́ yéesh mə́ kyéy jə́ kuú njə́ənd; nji nyúú́l í cugé nə́ nkul kwag kuú njə́ənd wə́əng.»

⁴² A músə́ nyingə́ shísh shwóg ja ábécé, kə́ jə́gula nə́ Zembí ná: «Pupa, nkí tádúgá wó í cugé nə́ wo yíl mə́ bálá ga mə́ kú ngul, í síyúg nda wó céel ná.»

⁴³ A músə́ nyingə́ zə́ ómpwíín bə́ dí, zə́ námə́ nyingə́ kwey bwo ígwád nə́cə́ mísh mə́ á ngə́ ntám bwo.

⁴⁴ A mú wú na bwádí, a shísh shwóg, kə́ sá mə́jə́gula ja áléel, mə́jə́gula mə́mpúd á ngə́ bwey sá má.

⁴⁵ A músə́ nyingə́ zə́ ómpwíín bə́ dí, a mú ci nə́ bwo ná: «Ye bí bə́n bi é bə́ wa nji gwə́ nə́ gwə́ nji ngá́lə́ woga? Dugá! Wə́la í mú kúná-kúná, wə́la *Mwān mə́ Múúd mə́ zə́ kaanz mə́bwə́ mə́ ósól ó *mísəm dí yí.

⁴⁶ Tówágá, sə́ kyéyug. Muud mə́ kusha nə́ mə́ wə́ zág yé.»

Bwá bii Yésus

(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Yuá 18.3-12)

⁴⁷ Yésus ngə́ ná lás ntúni, seegya ná, Yúdas nyə́ á bə́ námə́ gwoong *ómpwíín wú́m nə́ óbá dí yé mú cúwo, a ngə́ zə́ nə́ mə́ma kında búú́d, bwó nə́ ikafwele nə́ mə́búle. Milú́lúú myá ofada nə́ ocúmbá buud wá loom wə́ bwá á nti bwo.

⁴⁸ Yúdas, muud nyə́ á kusha nə́ nyə́ yé, nyə́ a bwey kwambalə́ nə́ buud óni ná: «Muud mə́ é kə́ fúlal, sə́ sə́nya mímpu yé, nyə́ wə́ éne, bi ó bii nyə́.»

⁴⁹ Námə́ nji Yúdas nyə́ á cúwo yí, nyə́ a cə́ kə́ nji wə́ Yésus, nyə́ nə́ né ná: «Rabi, wo ó lás ə́!» A mú fúlal nyə́.

⁵⁰ Yésus mú ci nə́ nyə́ ná: «Wey e, ság sá wo ámə́ zə́ sá yí». Buud bwá mú cíg, zə́ kə́ Yésus, bwá mú bii nyə́.

⁵¹ Seegya ná ngwól múú́d gwoong mə́ Yésus mə́ wéem kafwele jé, taad ngwól sóol mə́sáal mə́ Ajaláci á ofada, í mú sámb nyə́ lwá.

⁵² Yésus músə́ ci nə́ nyə́ ná: «Nyingə́g fə́en kafwele gwó jiya jéd; nə́cə́ muud yésh mə́ bálán nə́ kafwele yé, a bá námə́ bwə́ma nə́ shwiy kafweled.

⁵³ Ye wo ampúyé nə́ mə́ ji nə́ nkul gwaáamb Dá kwííndyá, a leel námə́ nti mə́ mə́ma íkında í *wə́éngə́les wú́m nə́ íbá?»

⁵⁴ Ká, nkí isá í síy ntó, micilyá myá Kálaad Zembí mí é kə́ bwə́ma ntudéle? Sá í ngə́ síy ga í ngə́ lwándulə́ micilyá myə́əng.»

⁵⁵ Yésus músə́ ka ci nə́ buud bwá á zə́ bii nyə́ wá ná: «Bí ngə́ zə́ nə́ ikafwele nə́ mə́búle zə́le bii mə́, mə́ jisə́ zhilunə́aanó hí? Ngáá nə́ shé á də́ bə́ jwə́w dēsh kəl ngwú́d, mə́ ngə́ jíiguli buud *Lun mə́ Zembí dí, bi kú séémb mbwə́ ná bí mə́ bii mə́.

⁵⁶ Isá íga byésh í ngə́ síy ntéga ná isá *búú́d ə́ micúndə́ bwá á cilə́ yí í bwə́mag.» Mpúsə́ wə́əngə́, ompwíín bə́ bwá mú myaas nyə́, bwá shí́n fúnda.

Yésus təl kə́əduud wə́ Kayif

(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Yuá 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Buud bwá á zə́ bii Yésus wá bwá mú kə́ nə́ nyə́ wə́ Kayif, Ajaláci á ofada, kəl *Oyíiguli ó máccə́ nə́ ocúmbá buud wá loom bwá á kə́ seengya yí.

⁵⁸ Pyēr nyə́ nyə́ á ngə́ bə́ bwo shwóg-shwóg ná ndéé kə́ wós nún lun. A mú nyíi ná á céel fwo wámbulə́ sá í é bə́ yí. A mú kə́ ji shí, bə́nə́nə́ bíl ífulish kəl ngwú́d.

⁵⁹ Té ní, milú́lúú myá ofada, bə́nə́nə́ *Gwoong ósəmbye ó mílásá wá Zembí jə́sh bwá á ngə́ sə́ mpwene bwá yág nyə́ ná ndéé bwá gwú nyə́ yí.

⁶⁰ Nji, zhwoog buud bwá á tə́em ngə́ zə́ nə́ ijjə́ ngə́ zə́ yə́ nyə́ ompwene, í á shigé bə́ nə́ tóo sá á shwiy. Bóól búú́d ə́ ompwene óbá bwá mú zə́ cúwo, bwá ná:

⁶¹ «Wey éne, nyə́ á ci ná a ji nə́ nkul búgə́ *Mpáanzə́ Zembí ná ndéé a kwo sá nji mwów mə́sól shumálə́ nyú́l.»

⁶² Ajaláci á ofada mú tów tətə́li, nyə́ nə́ Yésus ná: «Wo abə́sáyé búú́d óga sá bwá ngə́ bwaagula wo ní?»

⁶³ Yésus njúl nji kəl-kəl. Ajaláci mú kwo ci nə́ nyə́ ná: «Jaawug sə́ bábálə́ mə́ Zembí á kuwó, ye wo ji *Křist, *Mwān mə́ Zembí?»

⁶⁴ Yésus mú bə́sa nə́ nyə́ ná: «Wo mə́ ci óni. Mə́ ka jaaw bí ná tééd námə́ kíkídiga, bi é dúg

*Mwân mæ Múúd njúl shí mbwâ mæncwûm kwo Zembí á ñkul nyêsh dí, bi mæ bá námá dúg nyæ, a ñgò zæ míñkúdúd.»

⁶⁵ Ajáláci músæ nyaa míkáándá, nyæ ná: «A má *lás ná Zembí bwaasúlæ mpu, jí shé má kwo sý owúshined yí? Biméfwó bi má gwág nda á má lás ná Zembí bwaasúlæ mpu ná.»

⁶⁶ Bi mæ dúg ná jí?» Bwó ná: «A jalá ná ya.»

⁶⁷ Bwó mú ka ñgæ sey nyæ mæntænd mp-wóóbúd, bwó ñgá wá nyæ ikúda; bóól bwó ñgá tí nyæ mæmpóónz,

⁶⁸ Bwó ñgá ci ná nyæ ná: «Yé Kríst, lwóg ná wo jí *muud micúndá, jaawæg sá muud nyæ áma yíd wo yé.»

Pyêr má kílyá Yésus

(Mak 14.66-72; Luk 22.56-62; Yuá 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Pyêr njúl ná na tóón mbaadé dí, dúl sás í á ðu sêy ná Ajáláci á ofada yí, í músæ shísh nyádí zæ ci ná nyæ ná: «Wo á bæ námá gwoong mæ Yésus muud á Galilé éga dí.»

⁷⁰ Pyêr mú kílyá nyæ tám buud, nyæ ná: «Mæ ampúyé sá wó ñgá ci yí.»

⁷¹ A mú ka tów shí, ñgæ kæ ñgæe mbê kóógálád. Dúl sás í á ðu námá sêy cínong yí í mú yag nyæ, a mú ci ná buud bwó á bæ cínong wá ná: «Muud éga nyæ á bæ gwoong mæ Yésus á Nazarét dí.»

⁷² Pyêr mú kwo kílyá nyæ, a kæen ná: «Búbálé, mæ ampúyé múúd éne.»

⁷³ Kú námá bwey, buud bwó á bæ cínong wá bwó mú shísh nyádí, zæ ci ná nyæ ná: «Wo jí bále bæ múúd á gwoong jooñgá; kál lú lésú dwó í ñgæ bwey lwágulæ ntó ná sáj.»

⁷⁴ Pyêr mú kílyá nyæ ná mæma ñkaaná, nyæ ná: «Ñki má bwiing íjòj, ñkwaal ná mæ. Mæ ampúyé múúd éne.» Námá ñji nyæ á ci ntáni yí, ñgwúm kúwo mú kwáág.

⁷⁵ Pyêr mú téduga ciyá Yésus nyæ á ci ná nyæ yí ná: «Shúshwóógú ná ñgwúm kúwo kwáágúg, wo e kílyá mæ jia ílól.» A mú cúwo tóón ka ðu ság ná yé.

27

Bwó cæglæ Yésus shwiy

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Yuá 18.28-32)

¹ Mán mælém, ná námá mpámán mpámán, milúlúú myá ofada ná ocúmbá buud wá lóom bwó mú sá shwushwaga ná ndeé bwó sámb ná Yésus má jalá ná ya.

² Bwó mú wólæ nyæ mæñkæda ná ndeé bwó kæ cwámbulæ ñgwámuna Pilát.

Yúdas má gwílyá nyúul

³ Ja Yúdas muud nyæ á kusha ná nyæ yé má dúg ná bwó má sámb ná Yésus má jalá ná ya yí, lám í mú cey nyæ cwú ná sóólúgú nyæ á sá yí. A mú kæ ná á kó nyíng milúlúú myá ofada ná

ocúmbá buud misan jí *mwaané mæwûm málól myáy,

⁴ nyæ ná bwo ná: «Mæ má sém ná kushálæ ná muud njúl kú ná mæbyaagulæ.» Bwó mú ci ná nyæ ná: «Sá abíshé. Wóó lésú óni.»

⁵ Yúdas mú shwu mwaané cínong shí *Mpáánzæ Zembí dí, a mú kyey kæ kál kwoólú cájúd ná ndeé ya.

⁶ Milúlúú myá ofada mí mú wásulæ mwaané wóong, bwó ná: «Mwaané éga jí mwaané mæcii. Í á jéláyé ná sá wáág nyæ manja á Mpáánzæ Zembí dí; mæcæç mäsú má amágúláyé ntó.»

⁷ Bwó mú ka sá shwushwaga ná ndeé bwó mú kæ ná mwaané wóong, kæ kusæ kúl shí má mool mæmpií, bwó sá kúl shí jooñgá ban máshwoj ójòj.

⁸ Sá jooñgá í á sá ná bwó dúg jòw kúl shí jooñgá ná fambá mæcii. Jíná ðoong dúsä ná zæ kumæ múús.

⁹ Ntó, sá *múúd micúndá Zheremí nyæ á ci yí í mú bwæma. Nacé nyæ á ci ná:

Bwó á ñwa misan jí mwaané mæwûm málól;

tãñ bwân ó Izaræyél bwó á cígæ ná í kwaga ná muud wóongá yí.

¹⁰ Bwó mú kusæ kúl shí má mool mæmpií ná ndí,

námá nda Dá Zembí nyæ á ci ná mæ ná.

Yésus tal kóodud wá Pilát

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Yuá 18.33-38)

¹¹ Bwó á ka kæ ná Yésus wá ñjwú-buud. Njwú-buud mú ñgæ jí nyæ minjígá; a mú jí nyæ ná: «Ye wo jisæ Njwú *Oyúden?» Yésus ná né ná: «Wo má ci óni.»

¹² Nji ja milúlúú myá ofada ná ocúmbá buud wá lóom bwó búgá Yésus lésú yí, Yésus kú bęsa.

¹³ Ntó Pilát mú jí nyæ ná: «Ye wo anjé ná gwág isá byêsh bwó ñgá bwaagulæ wo íni?»

¹⁴ Nji Yésus kú bęsa ná nyæ tóo sá. Ñgwámuna mí bul káam.

¹⁵ Ñgwámuna nyæ á ðu bæ ná, ja jêsh zãñ nyísá yí, a bíd mbwug ñgwúd, wóong lóom í áma gwáám bæ nyæ yí.

¹⁶ Bwó á ka bæ ná wúl mbámbén mbwug ná jíná ná Barábas.

¹⁷ Nda búúd bwó á bæ sęngyá ná, Pilát mú jí bwo ná: «Mæ bídúg bí wáyé mbwug? Ye Barábas, ye Yésus jí ná jíná ná *Kríst yé?»

¹⁸ Pilát nyæ a jí ntó nacé nyæ á bwey mpu ná bwó ñgæ kusha ná Yésus zhiñúd.

¹⁹ Ja Pilát nyæ á bæ a njúl jiya milósu jéd a ñgá lás lésú má Yésus ní, mudá yé nyæ á nti nyæ mæcwama ná: «Wo kú tééd nyí lésú nííd. Muud éne jí tótólí muud. Mæ má bul wáduga ná ntamá nyé búlu gaád.»

²⁰ Milúluú myâ ofada nê ocúmbá buud wá loom bân bwá má shîn bwey cwîny loom nê bwá gwáámbug Barábas, Yésus yóg.

²¹ Ngwámuna mú lás, nyê ná: «Búud obá ógad, mæ bídúg bí nyáyé?» Bwá ná: «Barábas.»

²² Pilát mú jí ná: «Ká Yésus jí nê jíná ná Kríst éga nye, mæ sáág nyê ntúdele?» Bêsh bwá mú ci ná: «Bwá bwámbulag nyê kwolós dí.»

²³ Ngwámuna mú jí ná: «Dáyé bôw á má sá yí?» Bwá mú kîm gwôw gwôw ná: «Bwá bwámbulag nyê kwolós dí.»

²⁴ Pilát mú dúg ná nyê e tæm wá nadá, sá í ábúlé cénd, icucu í é ngæ yáág yáágúg. A mú ka ñwa májúwú, zæ gusa mæbwê mísh má búúduð, nyê ná: «Muud éga cugé nê mæbyaagulé, shwiý dé í adúgé mæ. Í dúg bí.»

²⁵ Buud bêsh bwá mú magulá ná: «Ñkwaal á shwiý dé bág nê sá, kala nê bwân búsu.»

²⁶ Pilát mú bíd bwo Barábas. A mú sá ná bwá fyámúsóg Yésus milwón ná ndeé a mú yæ bwo nyê ná bwá kág bwambulá nyê kwolós dí.

Ozimbi bwá cágulá Yésus

(Mak 15.16-20; Yuá 19.2-3)

²⁷ Ozimbi ò ngwámuna bwá mú ka kè nê Yésus luñ mæ ngwámuna. Bwá mú jôw ózimbi bêsh bwá zæ señgya cínong. ²⁸ Bwá mú yíl nyê mikáándá, bwá bwééd nyê fwámé jud átítí.

²⁹ Bwá mú ñwa isâ yâ mægwaagulé, bwá lwó *túm gúmá ná ndeé jil nyê lúúð, bwá wá nyê kúl mbwu mbwê mæncwúmúð. Bwá ka zæ ngæ kúd nyê mæbwón, ngæ cágulá nyê, ngæ ci nê nyê ná: «Yé Njwú *Oyúðen, sá ngæ báág nê wo.»

³⁰ Bwá mú sey nyê mæntænd, bwá ñwa kúl mbwu, ða nyífa nyê lúúð.

³¹ Ja bwá á ka shîn cágulá nyê ntáni yí, bwá á ka yíl nyê jud átítí, bwá bwééd nyê mikáándá myé, bwá mú kè nê nyê kále bwambulá nyê kwolós dí.

Bwá bwambulá Yésus kwolós dí

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Yuá 19.17-27)

³² Bwá ngé wú nê nyê ngwála ntáni, bwá mú bwæma nê ngwól múúð á Sirén nê jíná ná Shímun. Ozimbi bwá mú yámbuli nyê ná a ñkényúg Yésus kwolós.

³³ Bwá mú kè kumæ kúl bwá ða jôw ná Golgota yí. Jíná ðoong í ká ná «kúl á bwundú lúu.»

³⁴ Bwá mú ngulal nyê wáan fulá nê wúl myámbé í njúl ñkí gwul. Nji nyê á kag gwo yí, a mú ban ná nyê angúlé.

³⁵ Bwá mú bwambulá nyê kwolós dí, bwá mú wusæ mpaambé ná bwá kawala mikáándá myé.

³⁶ Bwá músæ ka jí shí ða nyéela nyê.

³⁷ Shú ná buud bwá mpúg cwoomb bwá gwú nyê nê ndí yí, bwá á cila, bwá bwambulá nyé dí lúú dí gwôw ná: «Muud éga wá Yésus, Njwú Oyúðen.»

³⁸ Bwá á bwambulá bônón izhilunjaanó íbá, jíga nyé dí mbwê mæncwúm, jíga mbwê mækóól.

³⁹ Buud bwá á ngæ cò cínong wá bwá á ngæ lwíy nyê bwá ngé sagusæ milúu nê mæzhwámá,

⁴⁰ Bwá ngé lás nê nyê ná: «Wæe muud jí nê ñkul búgá *Mpáanzó Zembí ná ndeé wo kwo sá ñjî mwów málól shumále nyúl yé, cugug wóméfwó na. Ñkí wo jí *Mwân má Zembí, wúg na kwolós dí shulá shí.»

⁴¹ Milúluú myâ ofada bônón *Oyúguli ó mæcçé nê ocúmbá buud bwá mú námé ngæ cágulá nyê, bwá ngé ci ná:

⁴² «Nyê á ða cug buud oshús, ñjî a káád cugúlá nyáméfwó. Ñkí a jí Njwú-buud á *Izaræyél, a shúlæg na kwolós dí sá búgúlág nyê.

⁴³ Nyê a shîn shwu nyúul ná Zembí jí nê nyê, a ða námá ci ná: “Mæ jí Mwân má Zembí”. Ntó, ñkí Zembí má ceel nyê, a cugug nyê ja gaád.»

⁴⁴ Tæm bæ izhilunjaanó bônón bwá á bæ íkwolós dí yí, í á ngæ námé lwíy nyê.

Shwiý mæ Yésus

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Yuá 19.28-30)

⁴⁵ Yídúgá í á ka shila shí nyêsh ná ñkwed, tééd tólóg dí kè wósó mæwála málól má mpwó-kugá.

⁴⁶ Ngéé mæwála málól dí, Yésus músæ kîm nê ñkulú ná: «Eli, Eli, lemá sabakutáni?» Ntó má ká ná: «Zembí waam, Zembí waam, wó myaas mæ ná jí?»

⁴⁷ Ja bóól búúð bwá á bæ cínong wá bwá á gwág ntó yí, bwá ná: «A ngæ jôw Eli.»

⁴⁸ Ngwól múúð wáj mú tí kúlá kè ñwa eponzh juwo málwæg má ábilyenzh dí, a fæen gwo líf mbwu dí, a kè dásulá Yésus ná a ngúlæg.

⁴⁹ Bóólúgá búúð bwá mú ci ná: «Bwándég, sá fwóg dúg ñkí Eli nyê é zæ cug nyê.»

⁵⁰ Ja jooñgá, Yésus mú nyíngæ kîm nê ñkulú ná ndeé a mú nyíngæ kend *jim jé wá Zembí.

⁵¹ Seegya ná mamá *sanda í á ða kaluwo *Mpáanzó Zembí yí í mú seel tátám ná cáj wú gwôw wósó shí. Shí í mú ntañusa, mækwóógá má ngé seel.

⁵² Mæshwoñ mæ mú ngæ bân; bóól zhwoñ buud bwá á yæ bwá njúl buud ó Zembí wá mimbimbé myáj mí mú gwúm.

⁵³ Bwé mú wú máshwonj mánjúd ná ndéé, ja Yésus nyá á gwúm yí, bwé mú kə nyí Yurúsalem, ngwála má Zembí. Ncúlyá buud bwé á dúg bwo.

⁵⁴ Ja lúluú ízimbi ná bəonj bəónj bwé á ngə nyéla Yésus wá bwé má dúg nda shí í má ntaŋsa ná, ná sá jəsh í má sɔy yí, bwé mú bə ná inkuŋkúund, bwé mú lás ná: «Búbálé, muud éga nyə á bə Mwān má Zembí».

⁵⁵ Bóólúgá búdá nkí bulya bwé á bə cínənj bwé tál shwóg-shwóg ka du dúg. Budá bəonj bwé á ngə bɛ Yésus té Galilé, bwé ngə sɔy ná nyə.

⁵⁶ Nə Mariya á Magudála, nə Mariya nyóónj mə Zhāk bá Yóseb, nə nyóonj mə bwān ó Zhébedé bwé á bə gwoonj búdá bəonj dí.

Bwé kə dul Yésus

(Mak 15.4-47; Luk 23.50-56; Yuá 19.38-42)

⁵⁷ Ja kugú í á bii shí yí, ngwól múúd nə jíná ná Yóseb, a njúl bíg múúd á Arimaté mūsə zə wós. Nyə á bə námá *mpwíin mə Yésus.

⁵⁸ Nyə á ka kə wá Pilát, kə jì nyə ná á cɛel ŋwa mbimbə mə Yésus. Pilát mú lwām búúd, bwé kə yə nyə wə.

⁵⁹ Yóseb mú ŋwa mbimbə mə Yésus, a mūsə fúla wə ndómbó ágúgwáan dí,

⁶⁰ ná ndéé a mú kə dul shwonj ágúgwáan nyə á sá ná bwé bwáɣuləg kwóógúdí shú dé nyáméfwó yí. A mú bínjal məma kwóógú, juwal shwonj* ná ndéé a mūsə kyey.

⁶¹ Mariya á Magudála nə gúlúgá Mariya bwé á bə bwé njúl cínənj ná bɛendyá nə shwonj.

Ozimbi bwé kə baagusa shwonj

⁶² Mán mələm á mpúsə jwów bwé du kwəmsa Sabaad yí, milúluú myá ofada nə *Ofarizyɛŋ bwé á kə wá Pilát sámbá

⁶³ kə ci ná nyə ná: «Mása e, sé má kə téduga ná muud məshúgá éne nyə á du ci ja nyə á du ná cugə yí ná: “Mə bá gwúm mpúsə mwów málól”.

⁶⁴ Cúg ná buud bwé kəg baagusa shwonj kə wós jwów álél, *ompwíin bə bwé á bá kə júwo mbimbə ná ndéé bwé kə jaaw búúd ná: “A má gwúm”; mán məshúgá má á bá bul ntə má ashúshwóógú.»

⁶⁵ Pilát mú ci ná bwo ná: «Ozimbi wé óni. Nwagá bwo, bi kəg baagusa shwonj nda bí má dúg ná.»

⁶⁶ Bwé mú kə kwambulə mbaagusa á shwonj; bwé wá məyiyé máj kwóógú í á bə mpu shwonj dí yí, bwé tál ózimbi tən nda isándalé ná bwé mpúg ngə dúg.

28

Yésus má gwúm

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Yuá 20.1-10)

¹ Ja Sabaad nyə á cɔ yí, ná námə mpámán mpámán á jwów shwəndə má dú tééd yí, Mariya á Magudála bəná ngwól Mariya bwé á weelya kə ná bwé kə dúg shwonj.

² Seegya ná shí í mú jág ntaŋsa nəcé *əngales mə Yawé nyə á shulə wú gwów, zə bínjal məma kwóógú ná ndéé a jì cínənj gwów.

³ Əngales wəonj nyə á ngə ŋkənuwa nda njəs, mikáándə myé mí njúl nkí jág fumə.

⁴ Isándalé í mú jág bul fúnda, bwé mú ngə lilya ná ndéé bwé shín kán nda mimbimbə.

⁵ Əngales mú lás, ci ná budá ná: «Bí bāŋ, kúgá fúnda. Mə mpú ná bí ngə sɔ Yésus bwé á bwambulə kwólós dí yé.

⁶ A cugé wa. A má gwúm nda nyə á ci ná. Zəgá dúg kúl nyó ámə du bə a mbwúg yí.

⁷ Ná ndéé, leelugá kə, kə jaaw *ómpwíin bə ná a má gwúm, a má kə shwóg kə bwánd bí Galilé. Nún wə bínj bə é dúgya yé. Sá má ámə bə ná mə jaaw bí óni.»

⁸ Budá bwé mú leel wú shwonj dí, bwé njúl lám nə ifwaas lám nə məshusəg. Bwé mú kə ná bwé kə jaaw ómpwíin bə makál.

⁹ Seegya ná Yésus mú zə bwəma nə bwo, nyə nə bwo ná: «Bí ɔ lás ɔ.» Bwé mú shísh nyádi kə kúdwó shí bii nyə məkuú, yə nyə gúmá.

¹⁰ Yésus mú ka ci ná bwo ná: «Kúgá fúnda. Kəgá ci ná bwáəng ná bwé kəg Galilé. Nún wə sánj bwo sá é dúgya yé.»

¹¹ Budá bwé njúl ná zhúdí í, bíl isándalé í má leel kə ngwála kə jaaw milúluú myá ofada sá jəsh í á má sɔy yí.

¹² Milúluú myá ofada mí mú kə seengya nə ocúmbá buud, bwé mú yə isándalé fwámé bímbí lú *mwaanə,

¹³ bwé ná bwo ná: «Bí ɔ bá ngə jaaw ná: “Wey éne ompwíin bə bwé á mə zə mpwóbulú zə júwo nyə, sé njúl ígwód”.

¹⁴ Nkí lāŋ wəonj í gwúg málwə má ngwáməna dí, sé wə má bá cweel nyə lám, bí bāg bə kú bwəma nə intágúli.»

¹⁵ Isándalé í mú ŋwa mwaanə ná ndéé bwé mú námə kə ngə jaaw nda í á cɔy ná bwé ngəg nə jaaw ná. *Oyúden bwé á ngə kala lāŋ wəonj zə wós múús.

Lwámá má Yésus

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Yuá 20.19-23; Mís 1.6-8)

¹⁶ *Ompwíin wúm nə ngwúd bwé á ka kə Galilé, kə kumə mbúnj Yésus nyə á ci ná bwé bāg kə yí.

¹⁷ Ja bwó á dág nyə yí, bwó á kúd mámpwoombú shí, yə nyə gúmá. Nji, bwó á ηgə bə kú fwo mpu *búgala ná jísə nyə.

¹⁸ Yésus músə shísh bwádí kúná-kúnə, zə ci nə bwo nó: «Dá Zembí má yə mə ηkul ná mə jwúg nə isà byêsh, təə ya jon dí, təə ya shí ga.

¹⁹ Ntó, kagá ηgə sá ná mə bóg nə omp-wíín ikúl nə ilwoη byêsh dí, bi ηgə duu bwo jínə má Zembí Sósóηgú, nə Mwân, nə Nkəηkə Shíshim dí,

²⁰ bi ηgə jígali bwo nó bwó bég sá jêsh má á ci nə bí yí. Mpugá ná mə ji nə bí jwów dêsh kə kumə máshíné má shí.»

28:18 Dan 7.14; Mat 11.27 **28:19** ikúl nə ilwoη byêsh: 10.5-6; 24.14; Mak 16.15; Luk 24.47; Mis 1.8; Mbú 7.9 **duu**: Mat 3.15; Mak 16.16; Mis 2.38; 8.36; 1Kr 1.13-16; Ifz 4.5; Yuá 3.22; 4.1-2; Rom 6.3-4 **jínə má Zembí Sósóηgú, nə Mwân, nə Nkəηkə Shíshim dí**: 2Kr 13.13; Mis 2.38; 8.16; Rom 6.3, 4; Gal 3.27; Kol 2.12 **28:20** 1.23; 5.2-7, 27; 11.28-30; 18.20

Jɔɔ Kéel Márkus nyə á cilə yí Isá í dúgyá nə Jɔɔ Kéel Márkus nyə á cilə yí

Márkus ngə lwó cug múud mə Yésus. A ngə bul lwó nə Yésus ji sɔl masáal mə Zembí. Nyə á zə shú ikúl nə ilwon byésh, kú bul bə nji Oyúden.

Kɔw áshúshwóógú dí íí, Yésus nyə á fwo kə bwəma nə məkəgúlə shwéeshá shíd, a mú ka zə tééd byé iséy. Márkus ngə bul lwó nkul mə Yésus, tééd nə ngəlá jɔw buud nə bwə bég nyə, kala nə minjígúlá dí, kumə nə ngəlá yáləshi buud məbwəs dí.

Kóómb kəw ábéé á micilyá myé dí, Márkus ngə lwó nda Yésus ngə kə bwəma nə minjugú ná, nə nda nyə é kə yə á nyingə gwúm Yurúsalem ná.

A kə wóós Yurúsalem bwə ngə lég nyə nda məma cí, a kə wíng búúud bwə á du sá mikus Mpáánz Zembí wá; a mú bwəma nə zhíj á shwiy cínəng (lúu 11 kə kumə 13).

Jɔɔ Kéel mə Márkus ji ná, wó ká shín lɔ dwo, wo məm nda njwú ozimbi á mwá Róma ná: «Yésus á Nazarét nyə á bále mpu bə Mwán mə Zembí.»

Cúndá mə Yuánes Nduu-buud (Mat 3.1-6, 11-12; Luk 3.1-6, 15-18)

¹ Matéédálé mə Jɔɔ Kéel mə Yésus-Krist, *Mwán mə Zembí wə mága:

² Námá nda jís cilyá kálaad mə Izayí *muud micúndá dí ná, ná:

Dugí! Mee mə zə kənd mbwiingye lân waamə ná a kág wo shwóg kə kwambulə wo zhíí.

³ Jísə kál mə múúud ngə cúndə shí a shwéeshád yé,

a ngə cí ná: «Kwambuləgá zhíí mə Cwámba, bí sá ikwún byé ná səndón.»

⁴ Ná ndéé Yuánes Nduu-buud nyə á zə cúwo shí a shwéeshá dí, a mú ngə cúndə ná buud bwə céndúg mitédúgá, bwə zə duwan, Zembí yílég misám myán lámád.

⁵ Ntó, buud ó shí á Yudéa nə bəng wá Yurúsalem bəsh bwə á du kə nyádí, ká du magulə misám myán tám buud. Yuánes mú du duu bwo ngwəz Zhurdé dí.

⁶ Káándú Yuánes nyə á du bwáád yí í á bə síyá nə mimyó mí *shamó, kandá yé á kug nə kúúúú cúúú. Nyə á du də ikájalá nə kwaan.

⁷ Nyə á du cúndə ná: «Ngwól múúud ngə zə mə mpúsə, a ji nə mpífə cɔ mə. Nda mee, mə ampíyáyé ná mə kúúúúwúg shí, ciny nyə mikwoolú mí mángwub.

⁸ Mee ngə duu bí nə məjúwó, nji nyé mə bá duu bí nə Nkérkə Shíshim.»

Yésus mə zə duwan

(Mat 3.13-17; Luk 3.21-22)

⁹ Mwów məngá dí, Yésus mú zə wóós, a ngə wú Nazarét, shí a Galilé; Yuánes mú zə duu nyə Zhurdé.

¹⁰ Í mú zə bə ná, Yésus mə shín duwan, a ngə cúwo wú məjúwó dí, a mú dúg jon mə bān, Shíshim mə Zembí mú ngə shulə nda faf, zə ji nyə nyúúúú.

¹¹ Kál mú cúwo wú jon dí ná: «Wo wə Mwán waamə alálm. Lám wám wəsh wúsə wódí.»

Sátan mə bwówulə Yésus

(Mat 4.1-11; Luk 4.1-13)

¹² Ntó, ja Yésus nyə a shín duwan ntúni yí, kú námá bwey, Shíshim mə Zembí mú cindal kənd nyə shí a shwéeshád.

¹³ A mú kə já wu mwów məwúm mánđ, *Sátan ngə bwówulə nyə. Bónđ ocúúú ó anyinyaaná wə bwə á du ji, *wəngəles bwə ngə sēy nə nyə.

Yésus mə tééd jówulə ómpwín

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Bwə á ka wá Yuánes mímbwug dí. Yésus mú gwág, a mú kə Galilé, kə ngə cúndə Jɔɔ Kéel mə Zembí.

¹⁵ Nyə ná: «Fwála í mə wóós. Faan mə Zembí í mú kúnə-kúnə, céndúgá mitédúgá! *Maguləgá Jɔɔ Kéel!»

¹⁶ Dúl jwów, Yésus ngə cɔ ncindyə mán má Galilé, nyə a dúg Shímun bá mínyoná yé André, bwə ngə wusə wód məjúwó. Bwə á du julə oshú nə məwó.

¹⁷ Yésus mú cí nə bwə ná: «Bégá mə, mə é sá ná bí dúg julə búúú.»

¹⁸ Námá cé nə cé bwə mú lúgə máwó, bə nyə.

¹⁹ Ja bwə mə nwá shísh shwóg yí, Yésus músə nyingə dúg Zhák bá mínyoná yé Yuánes, bwán ó Zhébedé, bwə njúl námá byóólád, bwə ngə kwambulə məwó.

²⁰ Cé nə cé a mú námá jów bwo. Bwə mú lúgə sósngú wán Zhébedé bónđ osóól ó masáal byóólád, bə nyə.

Yésus mə lwóyá nkúl ijwúga

(Luk 4.31-37)

²¹ Bónđ bwə mú kə Kapernawúm. Yésus mú fwo kə nyí *mpáánzə mínjígúlá jwów lú Sábaad, kə yə búúú minjígúlá.

²² Buud bwə mú bul káam mbii nyə á ngə jíguli yí, nəcé nyə á ngə jíguli nə kéénd, kú bə nda *Oyíguli ó máccə.

²³ Cínəng mpáánzə mínjígúlá dí, ngwólúgá múúud nyə á bə nə bów-bów shíshim í du lwáfalə nyə. Cé nə cé a mú kəm ná:

²⁴ «Yésus, muud Nazarét! Shé bān nə iney? Ye wo ámə zə janjúlə sə? Mee mə mpú wo. Wo wə féeshá múúud mə Zembí.»

1:1 15.39; Heb 2.3 1:2 Mal 3.1; MmN 23.20; Mat 11.10; Luk 1.76; 7.27 1:3 Iza 40.3 1:4 Luk 3.3 1:6 20j 1.8
1:11 Sóm 2.7; Iza 42.1; Mak 9.7; 12.6 1:18 Mat 8.21-22 1:22 Mat 7.28-29 1:24 3.11

²⁵ Yésus mú ñkáánd nà jamb. Nyə nà dwo ná: «Fadug mpu! Wúg múúd éne nyúúlád!»

²⁶ Bów-bów shíshim wəɔngú í mú junjg múúd éne nà ñkulú, í kám mæma ñkwiimbyê nà ndéé wós tóón.

²⁷ Buud bësh bwá mú bul káam, bwá ñgá nyimbula ná: «Jáyé ga? Míga mínjígú alá mí má bə gúgwáan e! Nə mæma kéénd! A ká námá lás, tóo íbów-bów míshíshim mí ñgá bále sá nyə magwág!»

²⁸ Jíná dé í mú jwə ləom á Galilé wêsh dí.

Yésus má lwag ncúlyá mimbâl
(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Yésus bəññ Zhâk nà Yuánes bwá mú zə wú mpáánzə mínjígú alá, kə Shímun bá André dí ñjów.

³⁰ Í á bə, Shímun cii yé á mudá mbwúg shí, ayòñ nà yòñ má bií nyə. Bwá ka ləel jaaw Yésus námá ñji bwá á nyii ñjów yí.

³¹ A mú shísh mudá kúná-kúna, bií nyə mbwád, tál nyə tútalí, ayòñ nà yòñ mú shwal shín. Mudá wəɔng mú zə tééd séyálə nə bwo.

³² Mpwó-kugá shí, buud ó ñgwála bwá mú zə nə mimbâl myésh nyádí, tóo mimbâl mí májamb.

³³ Ntó bwá mú zə ñkúndəw mpumbéd nà jed.

³⁴ Cínəng Yésus mú lwag zhwog mimbâl mí á bə nə məbwas mimbíi mimbíi myá, myésh mí yál. A yíl námá zhwog buud məjamb, a kú bíd ná məjamb wəɔngú má lásúg, nəcé má á ñgə mpu nyə.

Yésus ñgə jaaw Jəjə Kéél Galilé
(Mat 4.23; Luk 4.42-44)

³⁵ Ntó, ná mpámán mpámán, jwəw kú fwo sàñ, Yésus mú zə wəól, wós tóón, kə gúl kúl í á shígé bə nə buud yí, kə jəgula nə Zembí.

³⁶ Nyə ñgə ná jəgula wu, Shímun bəññ bəól *ómpwíín bwá mú kə sɔ nyə.

³⁷ Ja bwá má kwey nyə yí, bwá mú ci nə né ná: «Buud bësh, bwá ñgə sɔ wo.»

³⁸ Ntó Yésus mú ci nə bwo ná: «Íñkyenâ! Shé kəg mósól mánd mäsə wa məkoogá məkoogá má! Má jəlá nə cündə námá Jəjə Kéél wu, nəcé sà jəɔng wə má á zə sá yí.»

³⁹ Ntó a mú kə shí á Galilé nyéshud, kə ñgə cündə *məmpáánzə má mínjígú alá má *Oyúden dí, nyə ñgə yíl buud məjamb.

Yésus má lwag zúzaamə
(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Wúl zúzaamə í á ka zə wə Yésus, zə kúd məbwón shí, téég nyə məbwə, ci nə nyə ná, «Íkí wó magulə wo je lwag mə, nyúúl bə má nə səndòñ.»

⁴¹ Yésus mú gwág nyə ñkúnkwoñ, nyə séémb mbwə, kúnnya nə né. Nyə ná: «Má magulə. Nyúúl í bəg wo nə səndòñ!»

⁴² Cé nə cé jəɔngú zaamə í mú shín múúd éne nyúúlád. Nyúúl í mú bə nyə ná səndòñ.

⁴³⁻⁴⁴ Yésus mú báásulə nyə, a ñgə ñkáánd ná: «Ci wo kú jaaw múúd sà í má sɔy yí. Yidagú kə lwəgúlə fada nda wə múús ná, wo ka wá sà Moyíz nyə á ci yí shú yálálə wə má yál ni. Bwá mpúg ná wo mú mpwogé.» Cé nə cé nyə mú nyiing muud éne.

⁴⁵ Yésus nyə á tɛem báásulə muud éne ntáni, muud éne nyə á kə ñgə jaaw ləñ wəɔngú kúl jësh, a ñgə bəngula nə sà í á sɔy nə nyə yí. Sà jəɔngú wá Yésus nyə a shígé ná kwo bə nə ñkul nə a nyiing wúl ñgwála dí buud bwá ñgə dúg nyə yí. Nyə á shwal dú ñji ñkúl búúd bwá á shígé də bə yí. Buud yidá də wú íkul íkul, də zə kwey nyə cínəng.

2

Yésus má lwag mbúmbwúgú
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Mpəsə baalé mwəw, Yésus mú nyiingə zə Kapernawúm. Buud bwá mú zə mpu ná a jì cínəng ñjów.

² Bwá mú zə sɛɛngya áncuncuma, váál á ná kú nə tóo cé kuú tóón balánda dí. Yésus mú ñgə bwiiing bwo Mílású mí Zembí cínəngú.

³ A ñgə bwiiing ntáni, bəól búúd onɔ bwá mú zə nyádí, bwá ñgə ñkény mbúmbwúgú.

⁴ Bwá á shígé dúg kúl bí nə ñkul cɔ nə mbəl wəñ yí nəcé buud bələ áncuncuma. Bwá mú kə cúwo luun kwáminá nə bɛendyá nə kúl Yésus nyə á bə yí, bwá mú shul mbúmbwúgú wəñ cínəng. ⁵ Yésus mú dúg ná buud bəɔngú búsa nə fwámé búgə, a mú ci nə mbúmbwúgú ná: «Mwán waam! Mə má juu wo nə *misəm myò!»

⁶ Í ñjúl ná bəól *Oyígulí ó mácɛɛ bwá á bə cínəng bwá ñjúl shí, bwá ñgə lás mílám dí ná:

⁷ «Nácé jì múúd éne mə mpú lás ntáni yí? A ñgə *lás nə Zembí bwaasələ mpu. Zə ñgwól jì nə ñkul juu búúd misəm myéd kwonə Zembí nyaméfwó yé?»

⁸ Yésus mú ləelú mpu sà bwá á ñgə lás bwádí mílám dí yí. A mú ci nə bwo ná: «Nəcə jì bí ñgə lás ntáni bídí mílám dí yí?»

⁹ Jí í búl bə kúná-kúna? Ye cílə nə mbúmbwúgú ná: «Mə má juu wo nə misəm myò», ye cílə nə nyə ná: «Wəóləg wo ñwág tanú gwó, wo kyéyug?»

¹⁰ Má ka cɛel ná bí mpúg ná *Mwán mə Múúd jì nə ñkul ijwúga ná a juu búúd nə misəm myáñ wa shí.» Ná ndéé a mú ci nə mbúmbwúgú ná

¹¹ «Má ci nə wo ná wəólúg, wo báágúg tanú gwó, wo nyiingə, kə ñjów.»

¹² Cé nə cé, muud wəɔngú mú wəól, báág tanú jé, kyey buud bësh bwá ñgə dúg. Bësh bwá mú ñgə káam, bwá mú yə Zembí gúmə, bwá ná: «Sə abwélé dúg gúlúgá sà ntága!»

*Yésus má jǵw Lévi
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)*

13 Mpúsə cínɔŋ, Yésus mú nyingə kə ngeé mǎŋ, áncuncuma buud nǵə bɛ nyə, a nǵə jǵguli buo Milású mí Zembí.

14 Nyə nǵə kyey, a mú dúg Lévi, mwǎn má Alfè, nǵə sɛy wú bwə du jána ótɔya wá. Yésus mú ci nə né nǵ: «Bɛg mǎ.» A mú tǔw, bɛ Yésus.

15 Í á ka zə bə ná, Yésus njúl Lévi dí njǔw a nǵə də, zhwog oŋwenye ɔ tóya nə bǔól ósól ɔ mábǔw bwə mú námá zə, bǎnɔŋ nyə nə ompwíin bɛ zə də, nəcé mǐmbíi mí búúd myəɔŋǵá nkí bulya mí á nǵə bɛ nyə.

16 *Oyǵguli ɔ mǎcɛɛ bwə á bə *Ofarizyɛŋ wá, bwə á bə námá cínɔŋ. Bwə mú dúg ná Yésus nǵə də kul nǵwúd nə ósól ɔ mábǔw nə oŋwenye ɔ ótɔya. Bwə mú jí ompwíin bɛ ná: «Nǎcé jí á nǵə bále də nə oŋwenye ɔ tóya nə bǔól ósól ɔ mábǔw yí?»

17 Yésus mú gwág sǎ bwə á nǵə ci yí. Nyə mú ci nə bwo ná: «Mikanz dí mí du jí jwǔwada, í du bə mǐmbǎl. Mə a shíge zə jǔw ótǔtǎlí ɔ búúd. Mə á yida zə jǔw ósól ɔ mábǔw.»

*Ici í idǎw nə mǎŋgul
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-38)*

18 Ompwíin ɔ Yuǎnes bǎnɔŋ Ofarizyɛŋ, bwə á nǵə ci idǎw yǎla Zembí gúmá. Buud bwə mú ka kə jí Yésus ná: «Nǎcé jí ompwíin ɔ Yuǎnes bǎnɔŋ *Ofarizyɛŋ bwə nǵə ci idǎw yǎla Zembí gúmá, weɛ bwǔ bǎn kú ci yí?»

19 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ja múúd mə nǵa bá yí, a tǎl zǎŋ, a jǔw óshwə bɛ; ye oshwə bɛ bwə yidá zə nə mǎcɛy lámúd bǎnɔŋ muud bá bwə njúl kúl nǵwúd? Mbǔ. Té wɛsh bǎnɔŋ muud nyǎ ámə nǵa bá yé básá yí, bwə cúge nə nǵkul ci dálə.

20 Njí mǔól mwǔw mə nǵə zə, bwə bá yíl bwo muud bá yí. Mwǔw mǎɔŋǵá dí ɔ óshwə bɛ bwə ka bá ci idǎw yí.

21 Mpugá nə bwə áde nǵa kúl káándá áǵúgwǎan* kə wá bǎgá bwoodú káándád; bǎgá dǔɔŋ í é bá julí, í tǎw, í yida bweeg luun lu káándá.

22 Ntǔ námá, muud cúge nə nǵkul nǵa wǎan áǵúgwǎan kə wá bwoodú lenyad†, wǎan í é bá sǎ ná lenya í búndǵ, nə wǎan nə lenya byɛsh ntǎma. Í jíi nə bwə dúg wá wǎan áǵúgwǎan í lenya í áǵúgwǎanud.»

*Yésus nə mǎcɛɛ mə Sǎbaad
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)*

23 Í á wǔós dúlǵá jwǔw lú Sǎbaad dí ná Yésus bǎnɔŋ ompwíin bɛ bwə á nǵə líina ífambá í *blé, ompwíin bwə mú ka nǵə búgə mǐkɔŋ mí blé.

2:14 Mat 8.21-22 2:15 Mat 9.10 2:17 Luk 19.10 2:18 Mat 6.16-17; 11.18-19; Luk 7.33-34 2:19 Mat 9.15

* 2:21 Na jí kúl káándá í afwǔwé kə məjǔwó ná ndɛɛ í julí yí. † 2:22 lenya: Oyúden bwə á du sǎ lenya nə kúúúd cúúú.
2:23 Mbá 23.25 2:24 MmN 20.8-10 2:25 1Sa 21.2-7; 22.20; Ləv 24.5-9 2:27 Mbá 5.14 2:27 Mat 12.1-14; Luk 13.10-17; 14.1-6; Yuá 5.1-18; 7.21-24; 9.1-16 3:1 2.27-28 3:6 Yuá 5.16, 18

24 Ná ndɛɛ, bǔól *Ofarizyɛŋ bwə mú ci nə Yésus ná: «Dúǵúg, nəcé jí ompwíin bwǔ bwə nǵə sǎ sǎ mǎcɛɛ má amǎǵúlǎyé ná muud sǎáǵ jwǔw lú Sǎbaad yí?»

25 Yésus mú ci nə bwo ná: «Ye bí afwǔwé bwele lǔ sǎ *Dúǵúg, nəcé jí sǎ ja idǎw í á fúfə nyə bǎnɔŋ buud bɛ bwə nǵə gwág zha yí?»

26 Nə nyə á kə nyíi banda *mǎtúnuga dí Abiyatar njúl Ajǎláci á ofada, kə bále də íbuléd í á bə ci shú yǎla Zembí gúmá a yə námá búúd bɛ bwə də námá; í njúl ná mǎcɛɛ má du ci ná nǵi ofada wə bwə dúg də byo.»

27 Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Zembí nyə á tǎl jwǔw lú sǎbaad shú mǎnywa mə múúd. Nyə á shíge kwambələ múúd nəcé jwǔw dǔɔŋǵá.

28 Ntǔ jíi ná, *Mwǎn mə Múúd nǵə námá jwú nə mǎcɛɛ mə Sǎbaad.»

3

*Yésus má lwag búúd jwǔw lú Sǎbaad
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)*

1 Yésus mú nyingə kə nyíi *mpǎánzə mǐnjǵgúlá. Ngwǔl múúd nyə á bə cínɔŋ nə mbwə í má shǐn shwǎám.

2 Bǔólǵá búúd bwə á bə námá cínɔŋ, bwə nǵə fáf nə ka Yésus nyə é lwag múúd wǔɔŋǵá jwǔw lú Sǎbaad. Nyə ká sǎ ntǔ, bwə kə shwǎman nyə.

3 Ntǔ Yésus mú zə ci nə muud á mbwə shwǎámǔlǎ ná: «Tǔwúg tǔtǎlí na tǎm buud!»

4 Yésus mú jí búúd bwə á bə mpǎánzə wá ná: «Mǎcɛɛ məshé mə magulə nə jí í síyúg jwǔw lú Sǎbaad? Ye ná sǎ sǎáǵ mǎnywa, ye ná sǎ sǎáǵ mǎbǔw, ye ná sǎ cúgug buud, ye sǎ gwúg?» Bɛsh bwə mú jí ná kufug!

5 A mú cǐŋ mpwǔómbú nǵə dúg bɛsh nyádí mákoogú, nə mpǐmbə nəcé nyə a dúg ná básə nkílal milúu. A mú ci nə muud á shwǎámǔlǎ mbwə ná: «Kwééǵúg mbwə.» A mú kwééǵ mbwə, í mú bə mpwogé.

6 Ofarizyɛŋ bǎnɔŋ buud wǎ gwoɔŋ í á du sǎǵusə ijwúga í Herod yí, bwə mú ntǎg wǔós tǔɔn, kə sǎ shwushwaga, sǔlə zhíi nə bwə cɛɛlə Yésus shwiw.

*Buud bwə zǎ wə Yésus áncuncuma
(Mat 4.23-25; 12.15-16; Luk 6.17-19)*

7 Yésus bǎnɔŋ *ompwíin bɛ bwə mú wú cínɔŋ, kə mǎŋ, buud bwə nǵə bɛ nyə áncuncuma. Búga wú shí á Galilé, bǔólǵá wú shí á Yudéa,

8 búga wú nǵé nǵwǎla Yurúsǎlem, bǔólǵá wú lǔm Idume, bǔólǵá wú cǐnú Zhurdé, bǔólǵá wú kúná-kúnə nə mǐŋwǎla myá Tir nə Sidon. Buud bǔɔŋǵá bwə á nǵə bɛ nyə

áncuncuma ntó nəcé bwá á ngə gwág isá byésh nyə á ngə sá yí.

⁹ Nyə a ka ci nə ompwíin ná bwá bwígúg nyə nkúmba bíbyóól, nyə é du ji cínəng cwú ncúlyá buud óni bwá nda shúsə nyə.

¹⁰ Nəcé í á du bə ná, nda nyə á du lwag zhwog buud ná, buud bəsh bwá á bə nə məbwas wá bwá á ngə shwə nə bwá kúnyá nə nyə.

¹¹ Bów-bów míshíshim* mí á ka dúg Yésus, mí mú kə wusa mányúúl nyádi shí mákuú, mí ngə kím ná: «Wo wá Mwān má Zembí.»

¹² Nji Yésus mú mpu báásulə nyə ná mí kú bwelə sá ná buud bwá mpúg mbií váál múúd á jisá yí.

Yésus mə féesh búúd ə lwámá bé (Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Yésus mú wú na, kə bád mbámmbúnád. A mú jów búúd nyə á ccel wá. Bwá mú kə nyádi.

¹⁴ A mú féesh búúd wúm nə óbá, gwiid bwo ná *buud ə lwámá bé, ná bwá du námá bə nyádi koogú, a du kənd bwo kə du cúndə Jəjə Kéél.

¹⁵ A mú námá yə bwo nkul ná bwá kág ngə yíl buud məjamb.

¹⁶ Nyə a féesh bwo ntúga: a féesh Shímun, a mú gwiid nyə ná Pyēr,

¹⁷ a féesh Zhâk, bá mínyəŋə yé, Yuánes, bwán é Zhébedé, a mú gwiid bwo ná «Bowanerges», ntó mə ká ná «Bwān ó Nkél Mpu»,

¹⁸ a féesh námá André bəndəh Fílíp nə Batəlumi, nə Matiyó bəndəh Tómas nə Zhâk, mwān mə Alfé, ná Tadə nə Shímun muud nyə á bə «Kambule ləom» yé,

¹⁹ ka zə keel Yúdas Iskariyót, muud nyə á kusha nə Yésus yé.

Yésus bá Beluzebel (Mat 12.24-32; Luk 11.15-23; 12.10)

²⁰ Mpúsə na, Yésus mú nyingə kə njów. Buud bwá á bə áncuncuma wá bwá mú zə seengya cínəng mbií á ná bəndəh *ompwíin bé bwá á shígé bə nə baan ná bwá dág.

²¹ Njów búúd yé í mú gwág sá joəngá. Bwá mú zə ná bwá zə nyə nyə nə nkul, nəcé bwá á ngə ci ná: «Lúu í cugé ná nyə mpwogé.»

²² *Oyíguli ó məcəfə bwá á ka shulə wú Yurúsələm wá bwá mú ngə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Beluzebel mə tów nyə lúúd. A ngə yíl buud məjamb nə nkul mə Beluzebel wəəngá, njwú məjamb.»

²³ Yésus mú ka jów bwo ná bwá shíshúg nyádi. Nyə mú lás nə bwo kaanád. Nyə ná: «Mbií wáyé *Sátan jí nə nkul wíng Sátan yí!

²⁴ Nki buud ə dúl faan bwá bóóg ngə lúmbuli bwámé nə bwámé, faan dəəng í ámpúyé ná tów.

²⁵ Búúd ə wúl njów bwá ká bóóg ngə lúmbuli bwámé nə bwámé, njów búúd wəəng í ábálé bwey nə jimbála.

²⁶ Nki Sátan mə yida nyingə cuwo, ngə yíl nyaméfwó, a mə bóóg wá ní, a cugé ná nə nkul tów, a jəf.

²⁷ Muud cugé nə nkul nyíi njów mə nkunkul, júwo nyə isá byé, a kú fwo figə nkunkul wəəng shí, wóolə nyə mənkəda. Nji, á ká shín wóolə nyə mənkəda, a mú ka təem sha nyə njów.

²⁸ Bábálé, mə jaaw bí ná, *míshim myésh búúd bwá sá myá, nə bímbí lú *bwaasələ mpu dəsh bwá bá sá yí, í bá bə nə ijuugá.

²⁹ Nji, múúd yəsh mə bá kə nə bwaasələ mpu wá Nkəŋkə Shíshim yé, nyə abulé bwelə bə nə ijuugá. Nyíni múúd mə sá sóm á kandəgə kandəgə.»

³⁰ Yésus nyə á lás ntó nəcé bwá á ngə ci ná: «A jí nə bów-bów shíshim.»

Nyəəngá nə omínyəŋə á Yésus (Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Nyəəngá mə Yésus bəndəh omínyəŋə bé bwá á ka jé, bwá mú tów tóón, ka lwám muud ná a kág jów bwo Yésus.

³² Yésus nyə á ka bə mənkúmbə mə búúd dí, bwá mú jaaw nyə ná: «Nyəəngá woó bəndəh omínyəŋə bwó† bí na tóón, bwá ngə sə wo.»

³³ Yésus mú bəsa nə bwo, nyə ná: «Nyəəngá waamə wá zə? Omínyəŋə báamə wá ozá?»

³⁴ A mú kənd mísh dúg búúd bwá á ngə lyə nyə wá, nyə ná: «Dugá, nyəəngá waamə nə omínyəŋə báamə, bwá wá óga!

³⁵ Muud yəsh mə du sá sá Zembí mə jí yé, nyə wá jí mínyəŋə waamə, nkí kóól waamə nkí ntág nyəəngá waamə.»

4

Kanda mbəəl məmpəg (Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Dúlúgá jwów, Yésus nyə á ngə nyingə jííguli buud, bwá njúl ncindye mán. Buud bwá á ka seengya nyádi nkí jág bulya nə ndé, a mú tów kə kəwa byóólúd, jí shí, buud bəŋ cínú.

² A mú ngə jííguli bwo zhwog isá mífandad. Nyə nə bwo nyádi níjígulád ná:

³ «Bényúgá məlwə, bí mpúg gwágulə! Nğwól mbəəl məmpəg nyə á kə myeeg mpəg.

⁴ Í á ka bə, a ngə myeeg í, nyúl mpumə mú shugula zhí nə zhí. Inunú í mú zə, zə shín lúú nywó.

⁵ Nyúl mpumə í mú shugula shí á məkwóógád, kú nə fwámé məndəlú cínəng. Í

3:11 1.24; 5.7; Mat 8.29; Luk 4.34, 41; 8.28 * **3:11** Bów-bów míshíshim míni mí á du ji buud mányúúlad, buud bəəng wá bwá á du wusa mányúúli shí. **3:12** 1.34; Luk 4.41 **3:16** Mis 1.13; Yuá 1.40-44 **3:21** 3.31; Yuá 7.5 **3:22** Mat 9.34; 10.25 **3:27** Iza 49.24 **3:30** Yuá 7.20 **3:31** 3.21 † **3:32** Míl mícilyá mí ayág mí ngə ci na ná: «Nyəəngá woó bəndəh omínyəŋə bwó, nə okóól bwó...» námə nda mpánzə 35 í kə féel ná. **3:35** Mat 6.10 **4:1** 3.9

mú námá lɛɛl wéesh míngwu, nɛcé mɛndəlú má á shígé fifa.

⁶ Njí, ja yásó í mó faan yí, míngwu mí mpwásó mí mú jígə, shín shwáás nɛcé kú nɛ fwámé míkɔ̀lɔ̀.

⁷ Nyúl mpúmó í mú shugala íbiin-bíinud. Íbiin-bíin byooŋg í mú lɛɛl juwo ná ndɛé káda íkɔ̀lɔ̀ í mpəg, í mú bə kú wúmə tɔɔ bumá.

⁸ Njí, nyúl mpúmó í á shugala tag-tag shí dɛ́, í mú kɔ̀, mpu wáy. Í mú ɲgə wúmə, dúl shug íbumá məwúm məlɔ̀l, dúlɛ́gá məwúm məsaman, dúlɛ́gá tɛd.»

⁹ Yésus mú ci nɛ bwo ná: «Muud jí nɛ məlwə mə gwág yé, a gwág!»

*Féél-féélí á kanda mbɔ̀l məmpəg
(Mat 13.10-23; Luk 8.9-15)*

¹⁰ Ja á má kə bə nyáméfwó yí, *ompwíin bé wúm nɛ óbá nɛ buud bə́nɔ̀ŋ bwá á bə wá, bwá mú jí nyə ná á jááwəg bwo nda míkanda mí ká ná.

¹¹ Yésus mú bɛsa ná: «Zembí nyə a má yə bí báá *ndímba á Faan dé. Njí buud ɔ́ tóón bāŋ bwá é dɛ gwág nji mikanda

¹² shú ná bwá dág bə, bwá tɛɛm kənd mísh, bwá kú dág; bwá tɛɛm gwágulə, bwá kú wámbulə, ɲkwanɔ̀gá bwá á bá cənd kuú ɲjɔ̀nd, Zembí juu bwo.»

¹³ A mú jí bwo ná: «Bí agwágé kanda ní? Ká bí é bá ka gwág mílɛ́gá na ntudɛ́?

¹⁴ Mbɔ̀l məmpəg mə dɛ bɛ Mílésú mí Zembí.

¹⁵ Buud básó tāŋ nda zhií nɛ zhií kúl mpəg Mílésú mí Zembí í á myeegya yí, jísa bəoŋg bwá á bə ná, bwá ká námə shín gwág Mílésú mí Zembí, *Sátan lɛɛl ntāg námə zə, zə yíl bwo mpəg í ámə kə lámád yí.

¹⁶ Ntɔ́ námə, bɔ̀l búsa nda bwá dɛ lág mpəg shí á məkwóógúd. Ja bwá gwág Mílésú mí Zembí, bwá tɛéd fwo lág myə nɛ məshusəg;

¹⁷ nji bwá kú nɛ míkɔ̀lɔ̀l bwá dɛ́ cugəd, bwá kú wá nadá, bwá bɛ Mílésú mí Zembí nji kákúl baan, bwá ká námə bwəma nɛ məntāgula ɲkí cúwáíl nɛcé Mílésú mí Zembí, bwá julə mənyúul.

¹⁸ Bɔ̀l bwá dɛ lág mpəg íbiin-bíin dɛ́. Bāŋ búsa ná, bwá gwág Mílésú mí Zembí,

¹⁹ nji, yágáwó isá yá māŋ mwōw, nɛ wámbulə məbíi, nɛ bíl zhwoɲ íwámbúg yá cug í mú zə káda Mílésú mí Zembí, mí mú bə nda wúma.

²⁰ Bɔ̀l báá búsa nda bwá dɛ lág mpəg shí átətagú dɛ́. Bāŋ búsa ná, bwá gwág Mílésú mí Zembí, bwá lág myə, bwá mú wúmə mpúmó, dúl shug wúmə íbumá məwúm məlɔ̀l, dúl məwúm məsaman, dúlɛ́gá tɛd.»

*Kaanó lámba
(Luk 8.16-18)*

²¹ Yésus mú nyiŋgə ci nɛ bwo ná: «Ye bwá dɛ jida lámba ná bwá ká kú dwo mpíid? Yé bwá dɛ kə tál shí gwoŋá? Ngá jí yida bə ná í tówúg cə lámba dɛ́?

²² Kú nɛ sá á *ndímba í bá bwən kú nyín, ɲkí sá á shwoó í bwən kú wóós məŋkenyad.

²³ Muud jí nɛ məlwə mə gwág yé, a gwág!»

²⁴ A mú nyiŋgə ci nɛ bwo ná: «Jígá kuú ná kalá nɛ sá bí mə dɛ gwág yí! Nɛcé yuug bí é dɛ yigula bɔ̀l búud ná ndí yí, gwá námə wə bwá bá dɛ yigula bí nɛ ndí yí, bwá wá məbá dɛ́.

²⁵ Muud jí nɛ baalé fug yé, Zembí mə bá kwádulə nyə nywo. Njí nyooŋg cúgə nɛ ndí yé, Zembí mə bá mɛɛl yíl nyə búbaalé á jí nɛ ndí yí.»

Kaanó mpəg í dɛ kɔ̀ gwáméfwó yí

²⁶ Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Faan mə Zembí dúsə nda yuug ga. Ngwól múúd mə myeeg mpəg nyá dɛ́ fambá.

²⁷ Nyə e já íbulú, wɔ̀l mímwásá. Mpəg jáá í é kál ná ndɛé, í ɲgə wáy gwáméfwó, muud nyá ámə bɛ yé kú mpu nda í ɲgə sɛy ná.

²⁸ Shí nyáméfwó í sá ná mpəg kɔ̀g íkáá, í wá məbəga, mpúmó lwánd məbəga dɛ́.

²⁹ Ns ndɛé, ja mpúmó má tɛ́ yí, bwá mú saag fambá, nɛcé fwála bwá jalá nɛ saag yí í mə wóós.»

Kaanó búbumá mutárud

(Mat 13.31-35; Luk 13.18-19)

³⁰ Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Shé bí nɛ ɲkul ci ná Faan mə Zembí dúsə nda jí? Shé bí nɛ ɲkul yígá dwo nɛ wáyé kaaná?

³¹ Dúsə nda búbumá *mutárud. Búbumá jooŋg wə í búl cwááɲwə nɛ bíl íbumá í məmpəg byəsh.

³² Njí ja bwá bɛ gwo yí, í dɛ gwaa cɔ́ mɔ̀lɔ̀gá məmpəg mə fambá, í wá mílɔ̀w ná ɲkudá, mbii á ná inunú bí nɛ ɲkul zə lwɔ́ məage cínɔ̀ŋ nyá dɛ́ gúgúwád.»

³³ Míl zhwoɲ mikaaná mbii ní d wə nyə á dɛ lás nɛ buud yé, námə mbii bwá á bə nɛ ɲkul dɛ gwág yí.

³⁴ Nyə a shígé dɛ bwɛlɛ lás nɛ bwo kú kənd kaaná. Njí nyə á dɛ kə féel isá byəsh, ja bə́nɔ̀ŋ *ompwíin bé bwá mə kə bə bwáméfwó yí.

Yésus mə ɲkáand nɛ ɲkwə

(Mat 8.18, 23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Jwōw ɲgwúd dəoŋgá mpwó-kugá, Yésus mú ci nɛ *ompwíin bé ná: «Shé línɔ̀gá māŋ, kə fanwíny!»

³⁶ Ompwíin bwá mú béegya nɛ áncuncuma buud, kə kwey Yésus byóólúd. Bə́nɔ̀ŋ bwá mú kə nɛ dwo. Mɔ̀lɔ̀gá mɔ̀lɔ̀l má á bə námə məkoogá, mə ɲgə bɛ bwo.

³⁷ Bwó ngó kə, seegya ná məma ŋkwɔ́ mú tééd kunḡá, ikwɔ́ í mǎjúwó í mú ngə shwiy byóólúd, byóól mú tééd lwándúlə ná mǎjúwó.

³⁸ Í á bə, Yésus mbwúg bán byóólúd, a ngó já, lúú mbwúg filo dí. Ompwíín bə bwó mú juumushi nyə. Bwó ná né ná: «Yíguli sá wál zə ya! Ye sá jooḡgá í acíyé wo too sá?»

³⁹ Yésus mú wóol, nyə ŋkáánd ná ŋkwɔ́. Nyə ná mǎḡ ná: «Saləwóg, jigú ná shee!» Nji nyə á shín lás ntáni yí, ŋkwɔ́ mú shwal shín, mǎḡ bə ná shee. ⁴⁰ Ntó Yésus mú ka ci ná ompwíín bə ná: «Wáyé mbii ífwaas ni? Ye bi cúgé ná búgó ná Zembí?»

⁴¹ Inkuḡkúúnd í mú jág bii bwo, kə je bwó mú ngə nyimbula bwámé ná bwámé ná: «Nyáyé múúd éga nye! Too ŋkwɔ́, too mǎḡ í bálé sá nyə mǎgwág hí?»

5

Yésus mǎ yíl mǎjamb
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Ntó bwó mú kə wóós cínúú fanḡwiny shí á Ogerazenyé.

² Yésus mú shulə byóólúd. A ká námə shín tál makuú shí, ngwólúgá múúd mú wú máshwon dí, bów-bów *shishim ngó lwáfule nyə, zə bwama ná Yésus.

³ Muud wooḡḡá nyə á du ji ban máshwon. Too muud ngwúd nyə á shígé ná bə ná ŋkul ná wálúlə nyə, tɛm bə ná mimbwagó mí inkwánz.

⁴ Ija ŋkí bulya bwó á du tɛm wóolə nyə mǎbwə ná mikwoolú mí inkwánz, bwó wá nyə mimbwagó makuú, nji nyə á du tí isá ini byésh. Too muud ngwúd nyə á shígé bə ná ŋkul ná káágúlə nyə.

⁵ Bulú ná mwásó nyə á du bul bə nji ban máshwon ná mimbúḡ, kə du kám, a ngó bəwali nyúúú nyé ná mǎkwóóg.

⁶ Ntó nda nyə á dúg Yésus ná shwóg-shwóg ná, nyə á ju kúlá, kə kúd Yésus mǎbwóḡ shí, jəgula ná nyə,

⁷ a ngó kím ná: «Yésus, *Mwán má Zembí á gwów-gwów, shwá bǎḡ ná iney? Má jəgula ná wo jíná má Zembí dí ná, wo kú tál mə cwúndud.»

⁸ Nyə á jəgula ná Yésus ntáni nəcé Yésus nyə á ngə ci ná nyə ná: «bów-bów shíshim, wúg nyə nyúúú.»

⁹ Yésus mú jí nyə ná: «Jíná dwó wá zá?» Nyə ná: «Jíná dām wá «Kínda», nəcé sá bí ŋkí bulya.»

¹⁰ Bwó mú téég Yésus mǎbwə ná a kú yíl bwo ləm dí kənd kál shús.

¹¹ Na, məma sənz ŋkuú, í á ngə də mbámḡḡ.

¹² Məjamb má mú téég Yésus mǎbwə ná a nyíngálúg mwo ŋkuú bəḡḡ.

¹³ A mú magulə ná í síyúg ntó. Bów-bów míshishim myooḡḡá, mí mú zə wú múúd wooḡḡá nyúúú, kə nyíi ŋkuú. Sənz ŋkuú ní, je bə ótósḡhín óbá, jésh mú shwal bumb ná mikúlá, wú mbámḡḡ, kə juwa mǎḡḡ. Bwó mú ŋgul mǎjúwó ná ndeé fuda.

¹⁴ Buud bwó á ngə baagulé ŋkuú wá, bwó mú wəenzh kə ngə jaaw buud ngwála ná míləom míləom. Buud bwó mú zə, zə dúg sá í ámə síy yí.

¹⁵ Bwó mú zə wóós kúl Yésus nyə á bə yí. Bwó dúg múúd məjamb mə á du lwáfule yé, a njúl cínəḡ shí ná jəḡ mikáándá, a njúl nəmə ná shee. Bwó mú bul gwág ífwaas.

¹⁶ Buud bwó á dúg sóólúgá í á síy wá bwó mú jaaw bwo sá í ámə bə ná muud wooḡḡá ná ŋkuú yí.

¹⁷ Ntó bwó mú téég Yésus mǎbwə ná a wúg bwádí ləmad.

¹⁸ Ja Yésus má kə bád byóól dí yí, muud nyə á bə ná məjamb yé, mú téég nyə mǎbwə ná a ngwág nyə nyédí gwoonḡud.

¹⁹ Nji Yésus nyə á shígé magulə. A mú yida ci ná nyə ná: «Kw wódí kwáádá kə jaaw búúd bwó sá jésh Cwámba má sá wo yí, nda á má gwág wo ŋkúḡkwóḡúlə ná.»

²⁰ Muud éne mǎsə kyey, kə ngə jaaw buud wá Dekapwól sá jésh Yésus nyə á sá nyə yí. Bəḡḡ bəsh bwó á gwág wá bwó mú bul káam.

Yésus má gwúmushi
shilə mə Zharus
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Ja Yésus má səw kə fanḡwiny byóól dí yí, buud bwó mú zə lyé nyə áncuncuma, a njúl ná bwúḡḡ.

²² Ngwól njwú á *mpáanzó minjígúlá, ná jíná ná Zharus mú wóós. Nji nyə á dúg Yésus yí, nyə á zə kúd mǎbwóḡ shí,

²³ téég nyə mǎbwə. Nyə ná: «Súsás jám í ngə jígula. Má jəgula ná wo ná wo zág kə keel nyə mǎbwə, a bəḡ mpwogé, a cúgag.»

²⁴ Bá Yésus bwó mú kə, buud bwó ngó bə bwo áncuncuma, bwó ngó shúsə Yésus ikóómb byésh.

²⁵ Ngwól múdá nyə á bə cínəḡ, mǎcii má á du wú nyə nyúúú tɛ mímbú wúm ná mímbá.

²⁶ Nyə á bul dúg cún ncúlúyá ojwówada dí sǎlə ná a yál, a shín kəenzh *mwaané yé yésh. Nji, a kú yál, bwas ngó yida yáág yáág.

²⁷ Nda nyə á gwág lǎp má Yésus ná, nyə á kə Yésus mpásə kwon ná áncuncuma buud dí, kə kúnə ná nyə káándá,

²⁸ a ngó téduga ná: «ŋkí mə kúnə ná nji káándá má Yésus, mə yál.»

²⁹ Nji nyə á kúnə ná nyə káándá yí, mǎcii tów ntág nyə cé ná cé, nyə mú gwáduga nyúúú nyéd ná a má yál.

30 Yésus mú gwáduga ná nyúl mpífé má wú nyə nyúúúú. A mú yág mpásə búúú dí, jí ná: «Zá má kúnnya mə nə káándó éne?»

31 *Ompwíin bé bwó mú bəsa nə nyə ná: «Wo nǵó dúg buud ó nǵó shúsə wo íkóómb byēsh, wo nyingə jí ná: “Zá má kúnnya nə mə káándó éne?”»

32 Nji Yésus mú nǵə kənd mǵsh mákoogú mákoogú ná a dúg múúú nyə ámə sá sóólúgú wəonǵú yé.

33 Mudá éne nyə á nǵə lilya nə ifwaas, nəcé nyə á mpu sá í ámə síy nə nyə yí. A mú zə wusə nyúúú shí Yésus dí mpwóómbúú, jaaw nyə búbálé yēsh.

34 Ntó Yésus mú ci nə nyə ná: «Shilə wám, wo má *dúg cug nəcé búgə gwó. Kaág ná shee. Bwas í shínúg wo!»

35 Yésus nǵó ná lás ntáni, buud bwó mú wóós wúla wə njwú á mpáánzə minjǵgúla zə ci nə nyə ná: «Shilə wó má yə. Wó ka kwo nǵə ntáǵulə Yǵgúli nə jí?»

36 Nji, Yésus kú bísh sá bwó á nǵə ci yí, a mú ci nə Zharus ná: «Kú bæeg fúnda, bəg nji nə búgú.»

37 A mú ci ná tóo muud kú bə nyə, a kə ná nji Pyēr nə Zhâk bá mínyonǵú yé Yuánes.

38 Ja bwó má jé njwú á mpáánzə minjǵgúla dí njów yí, Yésus mú dúg buud bwó nǵó sá saagawo mímbíi mímbii, bwó nǵó jii, bwó nǵó kím.

39 A mú nyíi njów, nyə nə bwo ná: «Bí nǵə jii nə nǵə sá bímbí lú saagawo ní nəcé jí? Mwán nyə afwóyé yə, a nǵə yida já.»

40 Bwó mú yida nǵə cágula nyə. Ná ndeé a mú wéeshuli bəsh tóón, lúgə nji sóónǵú nə nyəonǵú mə mwán, nə buud ó gwoonǵú jé. Bwó mú nyíi fúm, kúl mwán nyə á bə yí.

41 A mú bíi mwán wəonǵú mbwé. Nyə nə né ná: «Talita, kúm!» Ntó má kə ná «Mwámuda! Má ci nə wo ná: wəóólǵ!»

42 Cé nə cé, shilə wəonǵú mú wəól, tééd kyeýála, nəcé nyə á bə nə mímbú wúm nə mímbá. Ja bwó má dúg ntáni yí, bwó mú nǵə káám mbíi á ná fúg jímb lúúú.

43 Ntó Yésus mú bul báásulə bwo ná bwó kú bwíing múúú sá í má síy yí. A mú ci ná bwó yág nyə sá má dá.

6

Buud ó Nazarét bwó ban Yésus (Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

1 Yésus mú ka wú na, bəónǵú *ompwíin bé bwó mú kə nyéúú kwááadá.

2 Ja jwów lú Sábaad í á wóós yí, nyə á kə *mpáánzə minjǵgúla, kə nǵə yə buud minjǵgúla. Ncúlyá buud bwó á nǵə gwágula nyə wá bwó mú nǵə bul káam, bwó nǵó jí ná:

«Bíga ísá í á wú nyə nǵow? Dúga váál fúg wé jí? A nǵə mpu sá dúga váál *máshimbá wa ntədəlé?»

3 Kábíndá á mwán má Mariya dí éga? Mínyonǵú má Zhâk, bəónǵú Yózes, nə Yúde nə Shímun dí éga? Nǵaá okóól bə búse wa sádí!» A mú bə bwo kwal-bəonǵú.

4 Yésus mú zə ci nə bwo ná: «*Muud micúndá má dá námə bwama nə mpyóǵ nji nyéúú kwááadá, nə nyéúú máwónǵód, nə nyéúú njów búúúúú.»

5 Nyə a shíge bə nə nǵul sá tóo *shimbá cínonǵú nyéúú kwááadá, nji baalé mímbəl nyə a kəel məbwəw, cug myá.

6 A mú bul káam nda búúú bwó á bə kú *búgula nyə ná. Ná ndeé a mú cǵ, nǵə kə mákwááadá mēsh má faan dəonǵúú kə nǵə yə buud minjǵgúla.

Yésus má lwám ompwíin wúm nə óbá (Mat 9.35; 10.1, 5-14; Luk 9.1-6)

7 Ja ísá íni í má cǵ yí, Yésus mú jǵw *ompwíin wúm nə óbá bə, a mú zə nǵə lwám bwo óbá óbá. A shín yə bwo nǵul á dúlə yíl búúú bǵw-bǵw míshíshim.

8 A báásulə bwo ná: «Ja bí má kə yí, bí kú nǵə íbaduga í nǵəonǵú, ka nji wagatǵ. Bí kú nǵə buléd, tóo baamatálá. Bí kú kə nə *mwaaanē.

9 Bí bwááad osílúfaas! Nji bí kú bwááad íshimí íbá.»

10 A mú nyingə ci nə bwo ná: «Ja bí má jé wúl nǵwála dí yí, bí ó jí njów bí ámə nyíi yíúú, kə jé jwów bí má bá lǵ yí.

11 Búúú bwó ká bá bə kú lǵg bí gúl kálád, bwó kú cəel gwág sá bí má jáaw bwo yí, bí ó bá wú cínonǵú, bí kudə fumbýá í ámə nada bí mákúú dí yí. *Sóólúgú wəonǵú í lwágulə bwo ná bwó má byaagula.»

12 Ná ndeé ompwíin bé bwó mú zə kə, kə nǵə cúndə ná buud bwó céndúg mítədəgá.

13 Bwó má námə yíl buud zhwoǵ májamb má á nǵə ntáǵulə bwo má. Bwó gwááagula zhwoǵ mímbəl məwúúde, nǵə lwag myo.

Shwiy má Yuánes Nduu-buud (Mat 14.1-12; Luk 9.7-9; 3.19-20)

14 Njwú-buud Herod mú gwág jíns má Yésus nǵó jag bul jwǵ, bóólúgá búúú bwó á nǵə ci ná: «Yuánes Nduu-buud má gwúúm, sá jəonǵú wé á músú nə mpífé á nǵó sá *máshimbá ntáni ní.»

15 Bóólúgá ná: «Jísə Eli.» Bóólúgá ná: «Jísə Zembí nǵwól *múúú micúndá yé, nda bəonǵú ó ayág.»

16 Ja Herod nyə á gwág ntó yí, nyə ná: «Yuánes Nduu-buud má á cǵə cúnj wé éne! A má gwúúm shwóonǵú!»

5:34 Mat 9.22 5:39 Yuá 11.11-13 5:41 1.31; 9.27 5:43 7.36 6:2 Yuá 7.15 6:3 Yuá 6.42 6:4 Yuá 4.44

* 6:11 Ja Oyúden bwó á dá kudə fumbýá mákúú dí yí, bwó á dá lwágulə ná, kákúl shí bwó ámə tál mákúú máj yí, bwó má kál gwo nə buud bí cínonǵú wá ná bwó músə sá nyéé. 6:13 Zhk 5.14 6:14 8.28 6:15 Luk 7.16 6:17 Lav 18.16; 20.21; Luk 3.19-20

17 Nacé Herod nyaméfwó nyə á nwa Herodyád, mudá má mínyoná yé Filíp, bá. Lású wəonɔ wə í á sá ná Herod lwámúg buud kə bii Yuánes, wóolə nyə mənəkədə, kə wá nyə mímbwugud.

18 Nacé Yuánes Nduu-buud nyə á jum Herod ná: «Wo ajáláyé nə nwa mudá má mínyoná woó ná wo bá!»

19 Herodyád nyə á ka du fəm Yuánes, a mú du sɔ́ mázhíí ná a gwú nyə. Nji, yuug jé í á shígé bándá

20 nacé Herod nyə á du mpu ná Yuánes ji tátəlí muud mísh má Zembí dí, a njúl muud Zembí, nyə á ka du gwɔ́ɔ nyə. Sá jəonɔ wə nyə á du keem nyə yí. Ná ndeé, teem ba ná iciyá í Yuánes í á du shul nyə lámád, nyə á yida námé du gwágulə nyə nə məshusəg.

21 Ná ndeé, Herodyád nyə á zə dág zhíí má gwú Yuánes jwɔw Herod nyə á təl zan byélé dé yí. Herod nyə á jɔw milúlúú myá ləom nə myá izimbi, a jɔw námá otówe ó shwóg wá Galilé.

22 Í á ka bə, Herod bənɔnɔ buud bəonɔgá bwá njúl shí, shilə má Herodyád mú nyí cínɔnɔ, tééd sáágulə cwánád. Kuú zān yé mú zə bul nywa Herod bənɔnɔ buud ɔni míshád. Kə jé Njwú-buud nyə á ci nə nyə ná: «Jaawúg mə sá jəsh wó céél yí, mə é fáágulə wo gwo.»

23 A mú kaag nyə fwámé kaag ná: «Teem ba nə wó jii məma mpál á faan dām, mə é fáágulə wo gwo.»

24 Shilə ni kú fwo bəsa, a mú wóos tóon, kə ji nyóonɔgá ná: «Mə gwáámbug jí?» Nyəonɔgá mú bəsa nə nyə ná: «Gwáámbug lúu má Yuánes Nduu-buud!»

25 A mú leel ntág jéel nyingə kə jé wə Herod, kə ci nə nyə ná: «Má jii ná wo yág mə lúú má Yuánes Nduu-buud yáásád wa kíkídiga.»

26 Ngwóombálú ni mú shul Njwú-buud lámád. Nji nda nyə á bwey keem nkaanə mísh má ójón dí ná, nyə á shígé nywá nyingə ban ná nyə ayáyé nyə sá nyə áma gwáámbug yí.

27 Námé cé nə cé, a mú kənd nɔwólúgá zimbi ná: «Zaá mə nə lúú má Yuánes Nduu-buud!» Muud wəonɔgá mú kə cígə Yuánes cún.

28 A mú zə nə lúú yáásád, zə yə shilə ni. Shilə ni mú kə nə wo, kə cwáambulə nyóonɔgá.

29 Ná ndeé *ompwíin ó Yuánes bwá mú gwág sósólúgá wəonɔgá. Bwá mú kə nkəny kug nyúul má Yuánes kə wá shwónɔd.

Yésus mə yə búúd idáw

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yuá 6.1-15)

30 Ja *búúd ó lwámá ó Yésus bwá á nyingə yí, bwá á zə bwiinɔ Yésus sá jəsh bwá á kə nɔgə sá yí, nə sá bwá á nɔgə jíiguli buud yí.

31 Yésus mú ci nə nyə ná: «Zagá, shé kág kál búúd bwá cúgé yí nɔwá ná kə woga.» Nyə á ci ntó nacé buud bwá á bə cínɔnɔ njí bulya, bósól

ó nɔgə kə, bósól ó nɔgə nyingə, mbii á ná bənɔnɔ ompwíin bə bwá á shígé bə nə fwála ná bwá dág.

32 Bwá á ka kəwa byóólúú, kyey ná bwá ká ji bwáméfwó bugád kál búúd bwá cúgé yí.

33 Nji buud njí bulya bwá á dág bwá nɔgə kə byóólúú, bwá mú yag bwo. Buud bwá á ka nɔgə wu mɔngwəla myəsh dí, nɔgə kə nə mikúlá, kə sámb Yésus bənɔnɔ ompwíin bə shwóg kə tééd jé.

34 Ja bwá má shulə byóól dí yí, a mú dág mənəkúmbə mə búúd mənɔ, a mú gwág bwo cey lámád nacé bwá á bə nda səonɔz incwəmbə í cúgé nə mbaagula yí. Ntə a mú nɔgə jíiguli bwo isá njí bulya.

35 Nda kugú í á ka jé ná, ompwíin bwá mú kə ci nə nyə ná: «Sá búsa wa bugád, kugú námá óga.

36 Bídúg búúd óga, bwá kág íbaafə nə mákwáádə másə wa kúnə-kúnə má, kə kusə sá má dá.»

37 Yésus mú ci nə bwo ná: «Biméfwó yágá bwo sá má dá.» Bwá mú jí nyə ná: «Sá é sá ntudélé ná sə kúsəg íbuléd kwaga nə buud óga? Í jii ódanarí? mítad mímbá!»

38 A mú jí bwo ná: «Bi búsa nə íbuléd ínéy? Kəgá dúg!» Bwá mú kə lə. Bwá mú zə jaaw nyə ná: «Sá búsa nə íbuléd itóon, nə oshú óbá.»

39 Yésus mú ci nə bwo ná bwá jílug buud shí ikínda ikínda ákanda dí.

40 Bwá mú zə jí shí ikínda ikínda, bíl ikínda nə buud təd, bíl nə buud məwúm mástəon.

41 Ja búúd bwá má shín ji shí yí, Yésus mú ka nwa íbuléd itóon nə oshú óbá ɔni, a bən mísh gwəw, yə Zembí akíba. A mú féy íbuléd, yə ómpwíin bə. Bwá mú kaaw búúd. A mú námə kaaw oshú mbii nɔwúú.

42 Buud bəsh bwá mú də, jílə, idáw lág.

43 Ompwíin bwá mú sɛnɔg ikál í buléd nə ikál í óshú í á lág yí, byəsh í á lwánd məbwumú wúm nə məbá.

44 Buud bwá á dá íbuléd byəonɔg wá, bwá á bə budúm otósshin otóon.

Yésus mə kyey májúwó dí gwəw

(Mat 14.22-33; Yuá 6.16-21)

45 Námə nji í á shín yí, Yésus ná *ompwíin bə ná bwá kəwag byóólúú, bwá lífnág kə nyə shwóg Betusayída, mən fanwinyé té nyə é nɔgə fwo bíd zhwog buud bwá á bə ɔni yí.

46 Yésus mú shín bíd búúd, a músə bád mbúnúú ná a kə jəgula nə Zembí.

47 Bulú mú zə yínd, kwey ná byóól mú tám mən, nye má lág cínú nyəmé.

48 Nyə á ka dág ná júgə í nɔgə bə ompwíin cún nə cún, nacé nkɔw nyə á nɔgə yida wú kóómb bwá á nɔgə kə yí. Nɔgə mɔngwúm mí kúwo mí ashúshwóógú dí, a músə zə bə bwo,

a ngó kyey nə makuú májúwó dí gwǝw. Nyə á ka sá nda a cǝ wɔ.

49 Ja bǝn bwǝ má dúg a ngó kyey nə makuú májúwó dí gwǝw yí, bwǝ má tǝduga ná jísə *jím, bwǝ mú bwú óŋkwiimbyē.

50 Nəcə bēsh bwǝ a dúg nyə, inḱunḱúund í mú bii bēsh. Yésus mú lɛɛl ci nə bwo ná: «Səlugá milám shí. Mə wǝ éne, kúgá fúnda!»

51 A mú kə kəwa byóólúd, kwey bwo, ŋkwǝ mú ntǝg shín. Bwǝ mú káam mbii á ná fug du jím lúú.

52 Bwǝ á bul káam nəcə bwǝ á shígé fwo mpu gwág mbii wúund mə Yésus. Sǝ jǝŋgá ɔ í á sá ná bwǝ kú mǝmbulə sǝ nyə á cɛɛl jǝguli bwo ja nyə á sá ná íbuléd í búlyag yí. Bwǝ á bə ná ŋkí jílə milúu.

Yésus má lwag mímɔ̀l Genezarēt (Mat 14.34-36)

53 Bwǝ má shín lína mǝn, bwǝ mú jé lɔɔm á Genezarēt, bwǝ mú sal byóól.

54 Námə shulálə bwǝ á shulə byóólúd yí, buud bwǝ mú yag Yésus.

55 Bwǝ mú kə nə mikálə kə ngə bǝngula shí nyǝŋg nyésh dí. Bwǝ mú ngə ŋkēny mimbəl itǝnǝd, ngə kə nə myo kúl jēsh bwǝ á ngə gwág ná Yésus jisa yí.

56 Yésus mú ngə kyey məkwaádə nə míngwála, tǝɔ ibaafə. Buud bwǝ mú ngə kə bwǝg mimbəl myǝn mímɔ̀baadəd, íkúl nyə é ngə cǝ yí. Bwǝ mú ngə tǝég nyə mǝbwə ná a bídúg ná bwǝ jísǝwúg ngə kúnya nji nə *mbwaag káandə yé. Bǝŋg bwǝ á ngə kúnya nə nyə wǝ bwǝ mú ngə yǝl.

7

Ofarizyēn nə íjám nə ijag (Mat 15.1-9)

1 *Ofarizyēn nə bóólúgá *Oyǝguli ɔ mǝcɛɛ bwǝ á wú Yurúsəlem, kə wǝ Yésus.

2 Bwǝ mú zə dúg ná bóólúgá *ǝmpwín bə bwǝ á du də idǝw mǝbwə nə mǝbwam. Ntǝ jǝ ná bwǝ á shígé du gusa mwo mbii mǝcum mǝ *Oyúden mǝ ngə jǝgúli yí.

3 Í njúl ná Ofarizyēn námə nda Oyúden bēsh bwǝ á shígé du də, bwǝ kú fwo mpu gusa mǝbwə, nəcə bwǝ á du yáag nə mǝcum ímpáambə í á lúgə má.

4 Ja bwǝ nyǝngǝ mikus dí yí, bwǝ cúgə nə ŋkul də kú fwo gusa. Bwǝ á du námə baagulə bílúgá íjám nə ijag nda dúlə gusa íbalá nə mikáagə nə iwǝngə.

5 Ja Ofarizyēn nə Oyǝguli ɔ mǝcɛɛ bwǝ á dúg ntúnǝ yí, bwǝ mú ci nə Yésus ná: «ǝmpwín bwǝ bǝn bwǝ aŋgə nə baagulə mǝcum mǝ ímpáambə, bwǝ ngə də kú gusa mǝbwə. Jí í sá ntǝ?»

6 Yésus mú bɛsa bwo ná: «Izayí nyə á bə nə ŋkaam ja nyə á cúndə shú dún, bí buud ɔ mǝkəŋ mbii wúśə cilyá yí, ná:

Kúl búúdu ga í ngə gúmal mə nji mímpu dí, milám myǝn mí njúl shwǝg-shwǝg nə mə.

7 Wǝn ngǝlə sǝgusə bwǝ ngə sǝgusə mə yí wúśə ntǝ ngwas.

Bwǝ ngə yida jǝguli buud minjǝgúla myǝ mǝmpǝndí mǝ búúdu.»

8 Yésus mú kwǝdulə ná: «Bí mǝ myaas mǝcɛɛ mǝ Zembí, yida nywǝilya nə mǝcum mún.»

9 A kwo námə ci ná: «Bí mə mpú du ntǝ mpǝndí mǝ Zembí ná bí mǝ yida baagulə mǝcum mún.

10 Moyíz nyə á ci ná: “Gúmálúg sǝŋgú wǝ nə nyǝŋg wǝ.” A nyǝngǝ námə ci ná: “Múúdu mə ká lweem sǝŋgú yé ŋkí nyǝŋgú yé, bwǝ jǝlá nə gwú múúdu wǝŋgú.”

11 «Nji bí bǝn bí ngə ci ná: “Múúdu mə ká jaaw sǝŋgú ŋkí nyǝŋgú ná: ‘Sǝ mə ámə nywǝ kwínd wo nə ndí yí í mǝśə korban (ntǝ mǝ kə ná ŋkəw nyǝŋg í mǝśə mǝyǝna shú mǝ Zembí);”

12 bí kú cǝndal múúdu wǝŋgú ná a sáag sǝ shú mǝ sǝŋgú ŋkí nyǝŋgú.

13 Ngǝá ntǝ jǝ ná bí ngə sǝ ná Milésú mí Zembí mí bǝg ŋkǝngúg, mǝcum mún yida mpu yáag? Bí ngə námə nyǝngə sǝ bíl zhwog isǝ í abúbǝw!»

Isǝ í du wǝ múúdu mǝlwaaguwə yí (Mat 15.10-20)

14 Yésus mǝśə ka kwo yid, lésha nə buud bwǝ á bə cǝŋgú áncuncuma wǝ, nyə nə bwo ná: «Bí bēsh bényúgá mǝlwə, mpu gwágulə.

15 Sǝ í dú wú tǝŋn, nyíi múúdu nyúúúlúd yí, gwǝ dí í dú wǝ múúdu mǝlwaaguwə mísh mǝ Zembí dí; nji byǝŋg í wú nyǝdí lámúd yí, byó wǝ í dú wǝ nyə mǝlwaaguwə.

16 Muud jí nə mǝlwə mǝ gwág yé, nyə mpu gwág.»

17 Yésus mú lúgə áncuncuma buud. Bǝnǝn *ǝmpwín bə bwǝ mú nyǝngə kə njǝw. Cǝŋg bwǝ mú zə jí nyə ná a féélúg bwo kaaná wǝŋgú.

18 A mú ka ci nə bwo ná: «Ye bí búśə námə kú mpu gwág Isǝ? Ye bí agwágé ná sǝ jēsh í wú tǝŋn nyíi múúdu nyúúúlúd yí, í cúgə nə ŋkul wǝ nyə mǝlwaaguwə mísh mǝ Zembí dí.

19 Nəcə í ányíyé nyə lámúd. Í yida kə nyə mwǝ dí ná ndéé í mǝ wǝśə kə búúdu.» (Ntǝ mǝ cɛɛl ci ná idǝw í cúgə nə mǝlwaaguwə mísh mǝ Zembí dí.)

20 Nyə mú nyǝngə ci ná: «Sǝ í wǝśə wú múúdu dí yí, gwǝ wǝ í wǝ nyə mǝlwaaguwə mísh mǝ Zembí dí.

21 Næcé lâm má múúd dí wá bów-bów mítádúgá mí ðu zhu yé, nà janja, nà júwo, nà mægwú mæ búúd,

22 nà mincamb, nà yéesh mábii, nà mbíya lâm, nà mækáñ, nà asíy-síy, nà zhíñ, nà *bwaasúlá mpu, nà dálá ñkény nyúúl, nà cug ímpwúfú.

23 Isâ íni byêsh í wú lâm má múúd dí cwú, byó wá í ðú wá múúd mælwaagawo mísh má Zembí ði.»

*Mudá ikúl má búgula Yésus
(Mat 15.21-28)*

24 Yésus músá wú na kúl nííd. A músá kə kóómb shí á Tir. Wu, nyə mú kə nyíi wúlúgá njówád, nyə ñgə sɔ́ nə muud kú mpu nə nyə jí cínɔŋ. Nji buud bwá mú bále námá mpu.

25 Kú námá bwey, ñgwólúgá mudá mú gwág ná Yésus má jé cínɔŋ. Mudá wɔɔŋgá, bów-bów shíshim í á bul bii shilə yé. Nyə á ka zə kul nyúul Yésus dí shí məkúu.

26 Mudá wɔɔŋgá nyə á bə shilə Ogurək, nyə a byél laom á Fenisí, shí á Sirí. Nyə á ka zə jəgula nə Yésus ná a yílúg shilə yé jamb.

27 Yésus mú ci nə nyə ná: «Fwog bíd nə bwân ó njów bwá dóg nə ndeé, jíla. Næcé ñwála ídáv í bwân ó njów, wusa yə ómpyá, í anywáyé.»

28 Nji mudá éne mú zə bəsa nə nyə ná: «Ká, Cwám̄ba, ompyá bwá ðu námá cwála mámpulú má ðú kud táwuli bwán dí shí má.»

29 Ntó Yésus mú zə ci nə né ná: «Nda wo má mpu bə nə zény ná, nyínggóg kə wódí njów; məjamb má á ñgə lwáfula shilə wô má, má má wú nyə nyúúlád.»

30 Mudá wɔɔŋgá mú nyíngə, kə nyádí njów, kə kwey Mwân mbwúg shí, məjamb má má wú nyə.

Yésus má lwag akúmálwá

31 Mpúsə na, Yésus mú wú ñgwəla á Tir, ciíngya Sidon. Nyə a líina mpál shí á mingwəla wúm kə ñgeɛ m̄ñj má Galilé.

32 Cínɔŋ bwá mú zə nyə nə ñgwól akúmálwə á njúl námá fífi. Bwá mú jəgula nə Yésus ná a bəðug nyə məbwá.

33 Ntó Yésus mú zə ñwa múúd éne kə nə nyə kóómb búúd bwá á shígé bə yí. A mú jil nyə inyíná málwád, a yíl. A sey mántənd nyədí inyínád ná ndeé a cílə múúd éne júmád.

34 Ná ndeé nyə mú yág gwów, nyə səl f̄m, nyə mú ci nə muud éne ná: «Efata!» (Ntó má kə ná «báñgú!»)

35 Cé nə cé jɔɔŋgád, muud éne məlwə má mú b̄ñ, téémbí í mú wú júmád. Nyə mú mpu ñgə lás. Yésus mú nyíngə nə nyə, zə kwey búúd.

36 Ntó Yésus mú báásulə bwo nə bwá kú bwelə jaaw tóo muud. Nyə á tɛem báásulə bwo ntáni, í mú yida bə nda nyə á ñgə lwám bwo nə bwá ñgəg nə cúnda.

37 Buud bēsh bwá mú bul bí, bwá ñgə ci ná: «Isâ byêsh nyá ñgə sá yí bísa ñkí bul nywa! Nyá bále sá nə wəkúmálwə bwá gwágúg, miffíí mí lásúg!»

8

*Yésus má nyíngə yə búúd idáv
(Mat 15.32-39)*

1 Mwów mɔɔŋgá ði, áncuncuma buud nyə á zə seɛngya kúl Yésus nyə á bə yí. Nda bwá á shígélé bə nə sá má ðə ná, Yésus mú jów *ómpwíin bé, nyə nə bwo ná

2 «Mə ñgə gwág buud óga ñkúñkwónhəla nəcə sánɔñ sə má jí mwów málólól, ja gaad bwá cúgé ná nə sá má ðá.

3 Ñkí má nyíng bwo ntáni zha nə bwá kág bwádí, bwá é kə tag nə məntambuli zhííd, nəcə bóólúgá ñkí bulya bwá ñgə gwaa zhu.»

4 Ompwíin bé bwá mú bəsa nə nyə ná: «Sá é wíl bwo ntadélé ná bwá jíla wa bugád?»

5 Yésus mú jí bwo ná: «Bí básə nə íbuléd íné?» Bwá ná: «Zanğbá.»

6 Yésus músá ka ci ná buud bwá jíg shí. Ná ndeé a músə ñwa íbuléd zanğbá byɔɔŋgá, a yə Zembí akiba, a f̄y byo ikúl ikúl, yə ómpwíin bé nə bwá kág ñgə kaaw, bwá mú kə kaaw búúd.

7 Bwá á bə nə búbaalé íshúshú. Nyə mú ñwa námá, yə Zembí akiba. Nyə nə ompwíin bé nə bwá káawug námá byo.

8 Buud bwá mú ðə ná ndeé, jíla. Zhwog ikúl í mú lág t̄ñj məkúds zanğbá.

9 Í njúl ná buud bwá á jee bə otóóshin onɔ. Yésus mú nyíng búúd nə bwá kág ñgə kə.

10 Nyə shwal kəwa byóólád, bəññ ompwíin bé bwá mú kə shí á Dalmanuta.

*Ofarizyên bwá jí ðág sá mímbúgú
(Mat 12.38-39; 16.1-4; Luk 11.16, 29)*

11 Ja bwá má kə jé wu yí, *Ofarizyên bwá mú zə shúsə Yésus nə minjígá mí mábwəbúlán, bwá zə jí nyə ná a lwóg bwo dúl *shimbá í ñgə zhu gwów.

12 Yésus mú səl f̄m nə mətag má nyúul. Nyə nə bwo ná: «Nəcə jí bí kala buud ga bí ñgə céél ðág shimbá yí? Búbálé, má jaaw bí ná, kala búúd ga í ábulé bwelə ðág tóo sá!»

13 A mú béeğya nə bwo, kwo kə kəwa byóólád ná a líina, kə cínú fanjwíny.

*Ompwíin básə nə jág
(Mat 16.5-12; Luk 12.1)*

14 *Ompwíin bwá á ka wusa ñwaalə íbuléd ja bəññ bwá á kəwa byóól dí yí, bwá á bə nə nji ñgwú.

15 Yésus mú báásulə bwo ná: «Jígá ncə nə *Ofarizyên *ləvur w̄ñj, tóo yé má Herod.»

16 Bwá mú ñgə nyimbula bwámé nə bwámé ná: «A lás ntáni nəcə sá cúgé nə íbuléd.»

17 Yésus mú mpu sâ bwá á ngó cì yí. A mú jí bwo ná: «Nacé jí tádúgá wúsá bí nji ná bí shígé ñwa íbuléd yí? Jí bí mǎ cá gwág ntáni yí? Kú wámbulə isá! Bi anyíngáyé ná bə nə fag íí?

18 Bi básə nə mísh, nji bí kú dúg íí? Bi básə nə malwá, nji bí kú gwág íí?

19 Bi anyíngáyé ná táduga ja mǎ á fêy íbuléd ítóon buud otóóshin otóon da yí? Bi á lwándulə mǎbwumú mǎnéy nə ikál bí á lág nə ndí yí?» Bwá ná: «Wúm nə mǎbá.»

20 Nyə ná: «Ja mǎ á fêy íbuléd zangbá buud otóóshin onǎ da yí, bí á lwándulə makúdá mǎnéy nə ikál bí á lág nə ndí yí?» Bwá ná: «Zangbá.»

21 Yésus mú cì nə bwo ná: «Ká jí bí mǎ cá gwág yí?»

Yésus mǎ lwag áncím-ncím

22 Ntó bwá mú kə jé Betusayída. Buud bwá mú zə nyə nə áncím-ncím, zə téég Yésus mǎbwə ná á kúnyág nə né.

23 Yésus mú zə bii áncím-ncím wəəngǎ mbwád, wú nə né kwáádá. Kál bá bwá á kə yí, nyə á ñwa mǎntənd, bwiid múúd éne míshúd, a bəd nyə mǎbwə. A mú jí nyə ná: «Ye wo ñgə ñwá dúg?» 24 Áncím-ncím mú bény mísh, nyə ná: «Mə ñgə dúg buud. Básə nda ílí, nji í ñgə jaand.»

25 Yésus mú nyíngə kwo keel múúd éne mǎbwə míshúd. Nyə mú yál. Nyə mpu dúg ísá byésh ná ñgəñ.

26 Yésus mú cì nə nyə ná: «Nyíngág, wo kág bidí; wo kú nyíngə kə kwáádá níid.»

Yésus jisə Mesí

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

27 Yésus bǎnǎñ *ompwíin bé bwá músə cǎ na, kə ñgeé mǎkwáádá mǎ Sezaré mǎ Filíp. A mú ñgə jí ómpwíin bé nún zhíid ná: «Buud bwá ñgə cì nǎ mǎ jisə zǎ?»

28 Bwá mú bęsa nə nyə ná: «Bóólúgá búúid bwá ñgə cì ná wo jisə Yuánes Nduu-buud, bóól ná wo jisə Eli, bóólúgá bwá ñgə námá cì ná wo jisə ñgwól *múúd micúndá.»

29 A mú nyíngə jí bwo ná: «Ká bi bǎñ ñgə cì ná mǎ jisə zǎ?» Pyér músə bęsa nə nyə ná: «Wo jisə *Krist. *»

30 Nǎ ndéé, a mú báásulə bwo ná cì bwá kú bwele jaaw múúd sá á jisə yí.

Yésus mǎ bá ya, a nyíngə gwúm

(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

31 A mú ka tééd jígálíə bwo ná: «Í jii shú mǎ *Mwán mǎ Múúd ná ocúmbá buud wá loom nə mílúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó mǎcçé bwá kág jág jugushi nyə, bwá kudəwa nyə, bwá gwú ntág nyə. Nji a bá gwúm shwon dí mpúsə mwów mǎlólól.»

32 Nyə á jaaw bwo gwo ná kpwóó. Pyér músə kə nə nyə koogú, kə lás nə nyə.

33 Yésus músə yíid, dúg *ómpwíin bé, a mú ñkáánd nə Pyér ná: «Wúg mə na, *Sátan! Mitádúgá myò mí cúgé mítádúgá mí Zembí, mísə nji mítádúgá myá buud.»

34 A mú ka jǎw ncúlyá buud bwá á bə cínəng wá bǎnǎñ ompwíin bé, nyə nə bwo ná: «Ñkí muud mǎ ceel bę mə, a bág kú jagalə nyáméfwó; a ñkényág kwolós jé, a bę mə.

35 Nacé, múúd mə ká kaambulə nə cug jé, a yida jímbal gwo. Nyəəng mə jímbál cug jé nacé mə nə shú Jójə Kéél yé, a faam.

36 Nkí muud mǎ bii mǎbii mǎsh mǎ shí ga ná ndéé *shíshim yé jímb, wáyé mfií nyó é bə nə ndí cínəng yí?

37 Muud jí nə ñkul wá jí shú ná a nyíngəg bii shíshim yé?

38 Mpugá ná muud mə bá gwág mə shwón, gwág íciyá byám shwón kala búúid á mítádúgá olíñgí í ñgə sá mǎbǎw ga dí yé, Mwán mə Múúd mə bá námá gwág nyə shwón ja á bá zə a ñgə ñkəñəwa mǎñkəñəwa mə Sóónǎ yé, bǎnǎñ mífééshá mí wéəngales yí.»

9

1 A mú nyíngə cì nə bwo ná: «Búbálé mǎ jaaw bí ná, bóól búúid básə wa óga, bwá abálé bwele ya, bwá kú fwo dúg Faan mǎ Zembí mǎ wóós nə ñkul.»

Yésus mǎ lwóyá mílwanó myé
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

2 Mpúsə mwów mǎsaman, Yésus mú ñwa Pyér nə Zhák bá Yuánes. A mú wú nə bwo búúid dí, bwá kə bád wúl mǎma mbéñjád, nji bǎnǎñ kú nə ñgwól múud. Nyúúl nyé mú shwǎpla bwo míshúd,

3 míkáándá nyé mí mú ñgə jág bul faan nə mbii mǎsfumə mǎ ná, tǎə muud cúgə nə ñkul gusa míkáándá ná ndéé mí fumə ntó.

4 Cínəngá, Moyíz bá Eli bwá mú wóós, zə ñgə lésha nə Yésus.

5 Pyér músə kə cì nə Yésus ná: «*Rabi, ny-waálə ñgólə jì wa. Sə shúməgá mǎbanda mǎlól, ñgwúd shú dwó, dúl shú mǎ Moyíz, dúlúgá shú mǎ Eli.»

6 Pyér nyə á shígé mpu sá á cíg yí, nacé bǎnǎñ bóólúgá *ómpwíin bwá á bul gwág ífwaas nda bwá nyé.

7 Seegy nji gúndá í mǎ zə búdal bēsh. Bwá mú gwág mǎ ná, ñgə wú gúndá jəəng dí ná: «Mwán waamə abábə wə éga. Ságá nyə mǎgwág.»

8 Ompwíin bwá mú ntág ñgə yágəwa, bwá kú ná dúg tǎə muud shús, nji bǎnǎñ Yésus wá bwá á bə.

8:18 Zhe 5.21 8:20 8.8-9 8:23 7.33; Yuá 9.6 8:28 6.14-15; 9.11-13; Luk 7.16 8:29 Mat 16.16 * 8:29 Krist: Krist mə kə nə «kwíide buud Zembí nyə á kaag yé.» 8:30 9.9 8:31 9.30-32; 10.32-34 8:34 Mat 10.38-39; Luk 14.27; 17.33; Yuá 12.25 8:34 1Pr 2.21 8:38 Mat 10.33; Luk 12.9 9:1 Mat 16.28 9:7 1.11 *Ságá nyə mǎgwág:* Mbá 18.15 9:9 7.36; 8.30

9 Ja bǎnǒŋ bwǎ má ka ŋgǎ shulǎ wú mbǎŋ dí yí, a mú lás nǎ bwo ná: «Ci bí kú jaaw múúd sǎ bí ámǎ dúg yí, kǎ wóós ja *Mwǎn mǎ Múúd mǎ bá gwúm shwoŋ dí yí.»

10 Bwǎ mú baagulǎ ci ni, nji bwǎ wú ŋgǎ nyimbula bwǎmé nǎ bwǎmé ná: «Gwúmǎlá máshwoŋ dí á ŋgǎ ci ga, í kǎ ná jí?»

11 Nǎ ndeé bwǎ músǎ jí nyǎ ná: «Nǎcé jí *Oyíguli ó mácéŋ bwǎ du ci ná í jii ná Eli fwóg tééd zǎ yí?»

12 A mú bǎsa ná: «Jí bǎle bǎ ntó ná Eli má jǎlá nǎ fwo zǎ, zǎ tǎl isǎ býsh ícé byǎŋúd. Kǎ nǎcé jí jísǎ cilyǎ Kálaad Zembí dí ná bwǎ bá mpyeny Mwǎn mǎ Múúd, bwǎ bul jugushi nyǎ yí?»

13 Sǎ ŋgwúdá, mǎe má jaaw bí ná Eli nyǎ a shí bwey zǎ. Buud bwǎ á sǎ nyǎ mbii wêsh bwǎ á ccel yí, námǎ nda jí cilyǎ shú dé dí ná.»

Yésus má yíl ŋgwól mwǎn jamb (Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

14 Ja bwǎ má kǎ wóós *ómpwiín dí yí, bwǎ mú kwey máŋkumbǎ mǎ búúd má má lyé bwo, bǎnǒŋ Oyíguli ó mácéŋ bwǎ ŋgǎ sǎŋusa makǎl.

15 Nji máŋkumbǎ mǎ búúd máni má má dúg Yésus yí, bwǎ mú seegya, bwǎ mú ŋgǎ kǎ nǎ mikǎl, kǎ ŋgǎ bǎda nyǎ.

16 Yésus mú jí ómpwiín bé ná: «Jáyé bínǒŋ buud óga ŋgǎ sǎŋusa makǎl nǎ ndí yí?»

17 Na zhwog buud éne dí, ŋgwól múúd mú bǎsa nǎ nyǎ ná: «Yíguli má ámǎ zǎ nǎ mwǎn waamá wódí, wúl shíshim í má sǎ ná a bóg kú ná lás.

18 Í mú ntǎg ka du bǎ, kúl jêsh í ámǎ wóós ná í bii nyǎ yí, í jumǎ nyǎ shí, ifílug lwánd nyǎ mpu, a ŋgǎ fúgal mája, a shwal nyǎnawo. Má ámǎ jí ómpwiín bwǎ ná bwǎ yílúg nyǎ jamb dóŋgǎ, bwǎ shígé kwag.»

19 Yésus músǎ bí ná: «Wúul! Yé óhááden óga! Mǎ e bá kǎ nǎ bí ntúni kǎ wóós ŋgow? Mǎ e bá jísow bí kǎ kumǎ jáyé ja? Zǎgǎ mǎ nǎ mwǎn wóoŋg.»

20 Bwǎ mú kǎ nǎ nyǎ. Nji shíshim ni* í má dúg Yésus yí, í mú juŋg mwǎn nǎ ŋkulú, a mú juma shí, ŋgǎ bíŋgula, ifílug í ŋgǎ wóós nyǎ mpud.

21 Yésus mú jí sóŋŋú mwǎn ná: «Í á tééd nyǎ jáyé ja?» A mú bǎsa ná: «Í á tééd nyǎ, a njúl ná mwántombú.

22 Í du ccel gwú nyǎ. Í du kul nyǎ tǎo kuda dí tǎo májúwód ija ija. Nkí wo ji nǎ ŋkul sǎ gúl sǎ shú dé, gwágug sǎ ŋkúnkwónǎ, kwíndúg sǎ.»

23 Yésus mú yagula nyǎ ná: «Ŋkí wo ji nǎ ŋkul!» Ntó, a mú jaaw nyǎ ná: «Múúd yêsh mǎ *búgúlǎ Zembí yé ji nǎ ŋkul sǎ sǎ jêsh.»

24 Cé nǎ cé sóŋŋú mwǎn mú lás gwów gwów ná: «Mǎ ŋgǎ *búgula! Nji, yég mǎ ŋkul ná mǎ mpúg bǎ nǎ búgǎ!»

25 Buud bwǎ mú zǎ sǎŋgya áncuncuma kúl bwǎ á bǎ yí. Ntó Yésus mú ŋkáand nǎ shíshim ábúðw wóoŋ ná: «Wo shíshim ŋgǎ juwo mwǎn mǎlwǎ nǎ mpu ga! Mǎ yímbáli wo ná, wúg nyǎ nyúúlád! Ci wo kú ná bá nyiŋgǎ nyí nyǎ nyúúlád!»

26 Í mú kǎm nǎ ŋkulú, í juŋg mwǎn ná ndeé wú nyǎ nyúúlád. Mwǎn mú cǎ fudud ná nyágúsǎ, zhwog buud bwǎ ŋgǎ ci ná: «A má yǎ.»

27 Nji Yésus mú bii nyǎ mbwǎ, wcel nyǎ. Mwǎn mú tǎw tǎtál.

28 Nǎ ndeé, Yésus mú kǎ nyí njów. Ompwiín bé bwǎ mú kǎ jí nyǎ wu bǎnǒŋ bwǎméfwó ná: «Nǎcé jí sǎ bǎŋ shígé kwag yílúle shíshim ni yí?»

29 A mú bǎsa bwo ná, bwǎ du yíl mbii ni nji nǎ mǎjǎgula.

Yésus má jaaw ja ábceé ná a bá yǎ, a mú gwúm

(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

30 Bwǎ mú zǎ lǎ na. Bwǎ lína Galilé. Yésus nyǎ a shígé ccel ná buud bwǎ mpúg kúl bwǎ á bǎ yí,

31 nǎcé nyǎ á ŋgǎ jíguli *ómpwiín bé. Nǎ ndeé, a mú ŋgǎ jaaw bwo ná: «Í jii ná *Mwǎn mǎ Múúd bǎg kaanz mǎbwǎ má búúd dí, bwǎ bǎg gwú nyǎ. Nji mpúsǎ shwiy dé, nyǎ bá já shwoŋ dí mwǔw mábǎ, a mú gwúm jwǔw áléle.»

32 Nji Yésus nyǎ á teem ŋgǎ jaaw bwo ntó, bwǎ á shígé mpu gwág. Bwǎ mú bul gwág ifwaas. Bwǎ ŋgǎ fúnda jíla nyǎ ná nyǎ féélag bwo isǎ nyǎ ŋgǎ jaaw bwo yí.

Zǎ jí fwó múúd

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

33 Ntó bwǎ mú kǎ jé Kapernawúm. Cínŋŋ bwǎ mú nyí wúl njówád. Yésus mú jí ómpwiín bé ná: «Jí gwáméfwó bí ámǎ ŋgǎ sǎŋusa makǎl nǎ gwo zhí nǎ zhí yí?»

34 Bwǎ mú ji ná kufug, nǎcé zhí nǎ zhí, bwǎ á ŋgǎ shwǎ ná bwǎ ccel mpu nyóoŋg jí bul bǎ fwámé múúd bwǎdí gwoŋg dí yé.

35 Ntó Yésus mú za jí shí. Nyǎ jów *ómpwiín wúm nǎ óbǎ bé. Nyǎ nǎ bwo ná: «Múúd mǎ céél bǎ tǔwe shwóg á gwoŋg jín yé, nyǎ jǎlá nǎ bǎ múúd a mpúsǎ, nyǎ bǎ námǎ sól mǎsǎal á gwoŋg jínád.»

36 Nyǎ kǎ shín lás ntó, nyǎ mú zǎ ŋwa gúl kúkágǎ, tǎl bwo nyǎ míshád, a mú ŋwa nyǎ nyádi mábwád. Nyǎ nǎ bwo ná:

37 «Muud mǎ lég gúl kúkágǎ nda jíga jínád dǎm dí yé, a má lég mǎ. Muud mǎ lég ntǎg mǎ yé, nyǎ alégé mǎ, a lég múúd nyǎ á nti má yé.»

9:11 Mal 4.5; Mak 8.28 9:13 Mat 11.14; Luk 1.17; Yuá 1.21 * 9:20 Bóól bwǎ ŋgǎ ci ná nǎ: «Ja mwǎn nyǎ a dúg Yésus yí.» 9:27 5.41 9:30 8.31 9:33 Luk 22.24 9:35 10.43-44; Mat 20.26-27; Luk 22.26 9:37 Mat 10.40; Luk 10.16; Yuá 13.20

Buud wá shédí kósbúbád
(Luk 9.49-50)

³⁸ Na Yuánes mú cí nà Yésus ná: «Yíguli, sá ámà dúg ngwól múúd ngá balan nà jíná dwò, ngá yíl buud mājamb nà ndí. Sá ámà ka kaambalà nà nyà ná a kú ná ngá sá nácé a cugé sádí gwoonjg dí.»

³⁹ Yésus mú bęsa nà nyà ná: «Kúgá ða kaambalà ná a kú ngá sá. Muud cúgé nà ñkul balan nà jíná ðám, sá *máshimbá nà ndí, nà ndéé nyà nyingá kà ngá lás nà mē ñkí bōw.

⁴⁰ Nácé muud nyá anjé nà mpíi shé yé, jì shédí kósbúbád.

⁴¹ Muud mē bá yána tō ñjì láá májúwò ngwúd, ngulal bí mǎdí jínás nácé bí bálá búúd ò *Kříst yé, búbálé, mǎ jaaw bí ná, muud wōonjg nyà abúlé shúb myána myá cínōnjg.»

Sám í bul jilá
(Mat 18.6-11; Luk 17.1-2)

⁴² «Ñjì, ikákágó í ngá *búgula mē íga, múúd mē ká kwal gúl bōogú, í bul jala ná bwá kálug muud wōonjg mēma kwóógú cǎñúd, bwá kul nyà nà dwo mǎñ.

⁴³ Ntó, í ká bā ná mbwá wò ñkí kuú wò í ngá kwal wo bōogú, sámbúg wā, nácé í bul jala ná wo cúgēg cug á kandugá wo ñjúl nà kál mbwá ñkí kál kuú,

⁴⁴ ntɔ ná wo bág nà mǎbwá mwò mēsh wo mú ká kuda á kandugá jís kú jímá yíd.

⁴⁵ Í ká bā ná kuú wò í ngá kwal wo bōogú, sámbúg wā, nácé í bul jala ná wo cúgēg cug á kandugá wo ñjúl nà kál kuú,

⁴⁶ ntɔ ná wo bág nà mǎkuú mwò mēsh wo mú ká kuda á kandugá jís kú jímá yíd.

⁴⁷ Ñkí jús dwò í ngá kwal wo bōogú, tíg dwo. Í bul jala ná wo nyíg Faan mǎ Zembí dí nà ncwaan jús, ntɔ ná wo bág nà mǎsh mwò mēsh bwá bá ká kul wo kuda á kandugá.

⁴⁸ Cínōnjg kuda jōnjgád ilúmágó í ða ða nyúul yí í ádé fudé. Kuda kú námá bwéle jímá.

⁴⁹ Mpugá ná kuda í bá wá múúd yēsh mǎgwám námá nda ca í ða wá mǎgwám idǎw dí ná.

⁵⁰ Ca dúse jɔ sá. Sā ngwúdā, ñkí ca í sóómb, jí í bá nyingá wá dwo mǎgwám? Bágá námá nda jɔ ca mpádúgá búúd, bí mú ka bā nà ñkul jí mpwogé mpádúgá biméfwó nà biméfwó.»

10

Yésus nà mǎgwú mē bā
(Luk 19.1-9; Luk 16.18)

¹ Ná ndéé, Yésus nyà á ka wú na, ká shí á Yudéa, Zhurdé fanjwiny. Buud bwá mú zà áncuncuma zà ñkúndow cínōnjg nyádí. A mú ngá jíguli bwo nda nyà á ða sá ná.

² Bóól *Ofarizyēñ bwá á zà ká nyádí, ká bwówala nyà, bwá ná: «Ye mǎcēg mǎshé mǎ ngá cí ná muud jí nà ñkul yíl múdá yé bā?»

³ Ntó nyà mú bęsa bwo ná: «Moyíz nyà a báásulá bí ná jí?»

⁴ Bwá ná nyà ná: «Moyíz nyē nyà á cilá ná múúd mē ká cēel yíl múdá yé bā, a yə nyà kálaad mǎgwú mǎ bā.»

⁵ Yésus mú cí nà bwo ná: «Moyíz nyà á yə bí cęg dōonjgá nácé lal bí milám.

⁶ Sā ngwúdā, ja Zembí nyà á té isá byēsh yí, nyà a sá mudúm bá mudá. Ntó nyà á cí ná:

⁷ «Nda mē mǎ sá bwo ntání ná, mudúm mǎ bá lúgá sónjgá bá nyōonjgá, a ká leedya nà mudá yé,

⁸ bá obá bwá mú bā nyúul ngwúdā.» Ntó jí ná bwá cúgé ná búúd obá, bwá músə muud ngwúd.

⁹ Muud nyà ajélayé nà ka béég sá Zembí mǎ laad yí.»

¹⁰ Ja bǎndñ *ompwiín bé bwá mǎ ká wóós ñjów yí, bwá mú kwo jí nyà ná a féélug bwo lású wōonjgá.

¹¹ Ntó wá nyà á cí nà bwo ná: «Ñkí muud mē yíl múdá yé bā, a bá múdá shús íí, muud wōonjg mǎ sá mínōomb mǎsh mǎ múdá nyà ámá yíl yéd.

¹² Tōo mudá, á ká wú bā, a nyingá ká ðul báád íí, a mǎ sá námá mínōomb.»

Yésus mǎ bǎd bwān óntombú mǎbwá
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ Bóól búúd bwá á ka zà nà ikákágó wá Yésus ná a kúnjag nà byo. Ñjì *ompwiín bwá mú lás nà bwo.

¹⁴ Nda Yésus nyà a dúg ntó ná, nyà a lámusa nà ompwiín bé, nyà nà bwo ná: «Bídúgá ikákágó í zág mǎdí, kúgá kaambalà nà bwo, nácé Faan mǎ Zembí dúse sá á mbii búúd wánj.

¹⁵ Búbálé, mǎ jaaw bí ná, muud yēsh nyà amágúláyé Faan mǎ Zembí mǎmǎgulá mē kákágó yé, muud wōonjgá cúgé nà ñkul nyíi cínōnjg.»

¹⁶ A mú ñkēny bwān bōonjgá, ngá bǎd bwo mǎbwá, ngá yə bwo ocúncēsh.

Yésus bá muud byāg
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Yésus mú zə cɔ na. A ngá ká zhúdí, ngwól múúd mú zə nà kúlá, zə kúðow nyádí shwóg. A mú jí Yésus ná: «Jɔjɔ Yíguli, jáyé jɔ sá mǎ sáág ná mē bíig cug á kandugá kandugá yí?»

¹⁸ Yésus mú yida cí nà nyà ná: «Nácé jí wó jów mē ná jɔjɔ múúd yí? Kú nà muud jí jɔ múúd, ñjì Zembí nyáméfwó.

¹⁹ Wo mpú dí mǎcēg mǎga? “Wo kú gwú múúd, kú sá mínōomb, kú júwo, kú yə múúd

9:40 Mat 12.30; Luk 11.23 9:43 Mat 5.30 9:47 Mat 5.29 9:48 Iza 66.24 9:49 Lev 2.13 9:50 mpwogé: Luk 2.14; 1Te 5.13; Rom 12.18 10:1 Luk 9.51 10:3 Mat 5.31 10:6 Mat 1.27 10:7 Mat 2.24 10:11 Mat 5.32; Luk 16.18; 1Kr 7.10-11 10:15 Mat 18.3 10:19 MmN 20.12-16; Mbá 24.14

mpwene á sá nyá ampúyé yí, kú shiig múúd, gúmal sósngá woó ná nyooŋgá woó.”»

²⁰ Muud éne mú beŋsa ná nyə ná: «Yígúli! Mə ngə be məççə mənı mesh, tééd ikágád zə kumə múús.»

²¹ Yésus mú dág nyə ná figá-figá, a mú gwág nyə cey lámúd. Nyə ná né ná: «Í ngə ná fúfə wo sá ngwúd. Kaá kusha isá byəsh wó jí ná ndí yí, wo yə mímbúmbúwá *mwaané wəŋgá, wo ka bá kə bə ná məbii gwôw; ság ntó wo ka zə be mə.»

²² Muud wəŋg mú shúsula ná mpçsá má Yésus, a mú ntág kyey, nəcé nyə á bə ná zhwog məbii.

²³ Yésus mú cing mpwóómbú dág nyádí məkoogú ná ndéé, a mú ci nə *ompwiín bé ná: «A kwowulálə ná buud bí nə məbii wá bwé nyíig Faan má Zembí dí eé!»

²⁴ Ompwiín bé bwé mú káam ciyá çəŋg, Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Yé bwán bām! A kwowulálə ná muud nyíig Faan má Zembí dí eé!

²⁵ Í yida nywá bə kúnə-kúnə ná *shamó nyíig luun lá ndundu dí, ntə ná muud á bulya məbii nyíig Faan má Zembí dí.»

²⁶ Nji bwé á gwág ntáni yí, bwé á bul káam, bwé mú ngə nyímbula bwámé ná bwámé ná: «Ká zə jí nə ŋkul *dúg cug yé?»

²⁷ Yésus mú kənd mish bwádí, a mú ci nə bwo ná: «Muud cugé nə ŋkul sá jini jāŋ, nji Zembí; nəcé Zembí nywáá ji nə ŋkul sá sá jəsh.»

²⁸ Pyér mú ja lésú, nyə ná: «Ká, dūgí! Sá báá sá á má shin lúgə isá byəsh, sá zə be wo.»

²⁹ Yésus mú beŋsa ná: «Búbalé, mə jaaw bí ná, ŋkí muud mə sá ná, təo minjów, təo məshí, təo omínyəŋə, təo okóól, təo nyooŋgá, təo sósngá, təo bwán, a lúgə byo shú dām, nə shú bwiŋgúlə Jjə Kéél,

³⁰ nyə é nyingə bí isá byooŋg byəsh ija təd té nyə é ngə cugə wa shí yí: təo minjów, təo məshí, təo omínyəŋə nə okóól, nə nyooŋgá, nə bwán, ija təd, a bwəma námə nə cúwúlí cínəŋ, ná ndéé a ka bá kə cugə kandugə kandugə cug í zág yíid.

³¹ Bóól ncúlyá buud bwé təl shwóg wá, bwé bá tów mpúsə, bəŋg bwé təl mpúsə wá, bwé bá tów shwóg.»

*Yésus mə jaaw ja álél ná a bá yə, a mú gwúm
(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)*

³² Bwé á ka ngə bád kə Yurúsələm, Yésus təl shwóg, ompwiín bé bwé ngə be nyə mpúsə, mílám mí kəl bwo gwəw nə ifwaas. Təo buud bwé á ngə be bwo wá, bwé á ngə námə beemb. Yésus mú ŋwə *ompwiín wúm nə óbá bé, a wú

nə bwo búúd dí, bənón kə ngə kyey koogú, a mú ngə jaaw bwo isá í bá zə sýy nə nyə yí.

³³ Nyə ná: «Dugá, sə ŋgəla bád kə Yurúsələm óga; mpugá ná *Mwán mə Múúd mə zə kə kaanz məbwə mə mílúluú myá ofada nə *Oyígúli ó máççéd. Bwé é ççələ nyə shwiy, bwé mú kəenzh nyə məbwə mə íkul ishúsúd.

³⁴ Bwé wá bwé bá cágala nyə, bwé sey nyə məntənd mpwóómbú, bwé fyámusə nyə mílwón, bwé mú gwú nyə. Nji nyə bá gwúm shwoŋ dí jwəw álél.»

*Zə jífwó múúd
(Mat 20.20-28)*

³⁵ Ná ndéé, Zhāk bá Yuánəs, bwán ó Zhébedé, bwé mú zə shísh wá Yésus, zə ci nə nyə ná: «Yígúli, sə má téég wo məbwə, ság sá sá sá é jí wo yí.»

³⁶ A múšə jí bwo ná: «Bí mə jíi nə mə sáág bí jí?»

³⁷ Bwé mú beŋsa ná: «Yəg sə wáda ná sə bág jí wo, nyíga mbwə məkóól, nyíga mbwə məncwúm ja wó bá kə jí wódí jiya gúmad yí.»

³⁸ Yésus mú beŋsa ná: «Bí ampúyé sá bí ngə jíi yí. Ye bí bí nə ŋkul ŋgul bálá mə é ŋgul yí, ŋkí ná bí duwan nduwán mə é duwan yí?»

³⁹ Bwé ná: «Haaw. Sə bí nə ŋkul ŋgul.» Yésus nə bwo ná: «Bálá mə zə ŋgul yí, bí é ŋgul gwo, təo nduwán mə zə duwan yí, bí é duwan námə wo.

⁴⁰ Nji, kóómb á ná bí jíg mə nyíga mbwə məncwúm nyíga mbwə məkóól, mə dí jí nə ŋkul ŋwə wáni cígúlá, jiyə byooŋg bísa shú búúd í á bwey kwəmusəw wá.

⁴¹ Ja bóól *ompwiín wúm bwé á gwág ntó yí, bwé á gwág Zhāk bá Yuánəs bəw.

⁴² Yésus mú jəw bwo, lás nə bwo ná: «Ŋgaá bí mə mpú ná buud bwé ngə wúmə nə jiyə təwe shwóg íkul ishús dí wá bwé ngə nteŋg ijwúgə byáŋ, ofwó búúd bwé ngə lwóya nji mpəl.

⁴³ Í ajáláyé nə bə ntó bí bāŋ dí. Nyooŋg yəsh mə céél mə fíwó múúd gwoong jin dí yé, yidag səy nə bóól.

⁴⁴ Nyooŋg mə céél tów bí shwóg yé, bəg bóóləg lwaá.

⁴⁵ Sá çəŋgú wá jisə ná *Mwán mə Múúd nyəmífwó nyə a shígé zə ná bwé séyúg nə nyə. Nyə á yida zə səy nə buud, a yána námə cug jé shú ná ncúlyá buud bwé bəg ofúli*.»

*Yésus mə bəny Bartimé mish
(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Ntó, Yésus bənónə ómpwiín bé bwé mú kə kumə Zherikó. Bwé mú ngə lə ŋgwála wəŋgá; buud bwé á ngə be bwo áncuncuma. Ŋgwól áncím-ncím nyə á bə zhí dí koogú, a ngə

10:21 Mat 19.21 10:22 Söm 62.11 10:27 Mat 19.26 10:29 Mat 10.37 10:31 Mat 19.30 10:32 8.31
10:34 15.15-20 10:38 Mat 26.39; Mak 14.36; Luk 12.50; 22.42; Yuá 18.11 10:39 Mis 12.2 10:43 9.35; Mat 23.11;
Luk 9.48 10:45 Mat 20.28 * 10:45 Bwé á də jána ŋkúmba təŋ shú ná ŋkúmba kwám í bág fúli. Təŋ nyooŋg wá Yésus nyə a jána ná cug jé shú búúd bəsh yí.

gwáamb buud isá. Muud wɔɔŋgá nyɛ á bɛ nɛ jíná ná Bartimé, mwân má Timé.

47 Nyɛ mú gwág ná Yésus á Nazarét wɛ ɔŋgɛ cɔ́ éne. Ntɔ́ nyɛ mú téésd ɔŋgɛlɛ kím ná: «Yésus, mwân má *Dávid, bwúgúg má ná ɔŋkwɔŋá.»

48 Nji buud bwá mú ɔŋgɛ ɔŋkáánd ná nyɛ. Tɔɔ ntɔ́ nyɛ mú mpu bán kál gwɔw ná: «Yé Mwân má Dávid, bwúgúg má ná ɔŋkwɔŋá.»

49 Yésus mú shigala. Nyɛ ná buud ná: «Jówúgá má nyɛ.» Bwá mǔsɛ jɔw áncím-ncím. Bwá ná nyɛ ná: «Sɛlug lám shí! Tówúg! A ɔŋgɛ jɔw wo.»

50 Muud éne mú wusɛ kúúd jé koogá. A mú bumb, leel kɛ wɛ Yésus.

51 Yésus mú ci ná nyɛ ná: «Wó jii ná má sáág wo ji?» Áncím-ncím mú bɛsa ná: «Ye yíguli, ság ná má kwóg dúgya.»

52 Yésus ná nyɛ ná: «Kaág mpwogé, wo má *dúg cug nɛcɛ búgá gwó.» Cé nɛ cé, mísh má mú nyingɛ dúgya nyɛ. A mǔsɛ bɛ nyɛ.

11

Yésus má nyíi Yurúsalem

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yuá 12.12-16)

1 Ja bwá á ɔŋgɛ shísh kúná-kúnɛ ná Yurúsalem yí, bwá á kɛ wɔ́os ɔŋgɛ Betufazhe, *Mbún wɔ́olivyé dí. Yésus mú lwám *ompwíin óbá.

2 Nyɛ ná bwo ná: «Kágá na dánd á shwóg níid. Í é bɛ, bí ká námá jé, bí kwey cwɔ́ jakáás cɛ́lɛ, í njúl ná tɔɔ muud kú fwo bwele kɛwa nyɛ kwɔŋɔd. Bí ó ciny gwo, zɛ má ná gwo.

3 Nkí muud má jí bí ná nɛcɛ jí bí ɔŋgɛ ciny gwo yí, bí bɛsa ná nyɛ ná: “Cwámba wɛ ɔŋgɛ jii gwo.” Muud wɔɔŋgá nyɛ é leel námá bíd ná bí zág ná gwo.»

4 Ompwíin bwá mú kɛ, bwá mú kɛ kwey cwɔ́ jakáás cɛ́lɛ kúná-kúnɛ ná wúl mpumbé, njwón dí koogá. Bwá mú ciny gwo.

5 Bóólágá búúd bwá á bɛ cínɔŋg wá, bwá mú jí jwo ná: «Jí bí ɔŋgɛ sá ní? Bí má ciny cwɔ́ jakáás ní nɛcɛ jí?»

6 Bwá mǔsɛ bɛsa mbií Yésus nyɛ áma jaaw bwo yí. Buud bɔɔŋg bwá mú bíd ná bwá kág ná ndí.

7 Bwá mú zɛ Yésus ná cwɔ́ jakáás, bwá ɔŋgɛ yíl mikáándɛ myán ɔŋgɛ jɛel gwo kwɔŋɔd. Yésus mǔsɛ jii gwów.

8 Ncúlyá buud bwá mú ɔŋgɛ taalɛ mikáándɛ myán zhí ná zhí, bóól bwá ɔŋgɛ búgɛ mǔmpúnzɛ má líf mákoogá ɔŋgɛ zɛ taalɛ zhíid.

9 Shwáinzhá buud bwá á ɔŋgɛ kɛ Yésus shwóg wá ná bɔɔŋg bwá á ɔŋgɛ bɛ mpúsá wá bwá á ɔŋgɛ wá ɔŋgwa ná: «Hosána! Gúmá í bág ná nyoɔŋg ɔŋgɛ zɛ jíná má Cwámba dí yé.

10 Gúmá í bág ná ijwúga í ɔŋgɛ zɛ yí, ijwúga í Dá *Dávid! Hosána jon lu gwów dí cwú!»

11 Ja Yésus nyɛ á kumɛ Yurúsalem yí, nyɛ á kɛ nyíi *Luɔ́ má Zembí, a mǔsɛ kánd mísh Luɔ́ dɛshud. Nda í á bɛ mpwó-kugá shí ná, a mú cúwo tóón, nyingɛ kɛ ná ompwíin bɛ wúm ná óbá Betaní.

Yésus má shwó lí figyɛ (Mat 21.18-19)

12 Mán malɛm, bwá mú wú Betaní. Yésus mú ka gwág zha.

13 A mú dúg shug lá *figyɛ shwóg-shwóg í njúl ná ɔŋkudá. A mú kɛ dúg ná ka nyɛ é kwey mpumá cínɔŋg. Nji, ja á má kɛ wɔ́os líf dí shí yí, a mú kwey nji ikáá ná ikáá, nɛcɛ í á shígɛ fwo bɛ baan lu mpumá. 14 A mǔsɛ ci ná figyɛ ná: «Muud nyɛ abúlɛ ná bá bwele dɛ tɔɔ bumá gwó.» Nyá á ɔŋgɛ lás ntɔ́, *ompwíin bɛ bwá ɔŋgɛ gwág.

Yésus má wíŋg búúd ó míkus Luɔ́ má Zembí (Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yuá 2.13-16)

15 Bwá mú nyingɛ jé Yurúsalem. Nɛ ndéé, Yésus mú kɛ nyíi *Luɔ́ má Zembí, a mú kɛ wíŋg búúd bwá á ɔŋgɛ sá míkus cínɔŋg wá. A shín lwág ítáwuli í búúd bwá á ɔŋgɛ sá icénd í *mwaanɛ wá, ná ishíya í bɔɔŋg bwá á ɔŋgɛ kusha mɛfaf wá.

16 A ban ná muud kú ná líina ná mbag Luɔ́ má Zembí dí cwú.

17 A mú ka zɛ yɛ bwo njúgúlá, nyɛ ná: Nɔ́gá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Bwá bá dɛ jɔw njów wám ná: “njów májɔgula á ikúl ná ilwoŋ byésh?” Ká bí bân má yida sá ná í bág daage lá íjúwál.»

18 Milúlúú myá ofada ná *Oyíguli ó mácɛɛ bwá mú gwág sóólúgá wɔɔŋgá. Bwá mú ɔŋgɛ sɔ́ mɛzhí ná bwá gwú Yésus, nji bwá á ka ɔŋgɛ fúnda nɛcɛ njúgúlá yé á ɔŋgɛ bul nyíi buud mílamúd, buud ɔŋgɛ bul káam.

19 Mpwó-kugá shí, Yésus bánɔŋ *ompwíin bɛ bwá mǔsɛ wú ɔŋwála.

Njúgúlá búgɛ ná dúla sá májɔgula (Mat 21.20-22)

20 Mán malɛm, bwá mú nyingɛ kɛ ɔŋwála, bwá mú dúg líi *figyɛ, í má shín shwáás kɛ jé míkɔ́lɔ́d.

21 Pyér mú zɛ táduga sá Yésus nyɛ áma sá yí, a mú ci ná Yésus ná: «*Rabi! dúg! Figyɛ wó áma shwó yé má shwáás.»

22 Yésus mú ntág ci ná bwo ná: «Búgúlágá Zembí!

23 Búbálɛ, má jaaw bí ná, nkí muud má ci ná mbún ga ná: “Túwúg na, wo kág juwa mân”, a ká bɛ ná lám búgɛ, kú ɔŋgɛ sá mɛshwán, í bálɛ sɛy nda nyɛ áma ci ná.

24 Gwá wá má jáaw bí ná, sá jêsh bí má bá gwáamb májɔgula dí yí, bágá ná búgɛ ná bí má bíi, bí dúg í bá námá nda bí áma gwáamb ná.

25 Ja bí tál títáli ngə sá məjəgula yí, ŋkí muud má tédəgá iwushí ŋgwól múúd nyə á wush nə nyə yí, a júúg muud wəŋgá. Ságá ntá, Sósŋgú wán jísə gwów yé júúg nəmá bí nə iwushí bín.»

26 * [Nji, ŋkí bi mə bə kú du juu bóól búúd íí, Sósŋgú wán jísə gwów yé kú námá du juu bí nə məbów bí má du sá má.]

Ŋkul ijwúga mə Yésus í ngə wú ŋgow (Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

27 Bwá mú zə jé Yurúsalem. Yésus mú kə ŋgə kyey *Luŋ mə Zembí dí cwú ná ndeé, milúluú myá ofada nə *Oyíguli ó məcɛɛ nə ocúmbá buud bwá mú kə nyádí.

28 Bwá mú jí nyə ná: «Nyáyé ŋkul wó ngə sá ísá íni nə ndí yí? Zə nyə ámə yə wo ŋkul nə wo zəg ngə sá byo?»

29 A músə bəsa nə bwo ná: «Mə zə námə fwo jí bí ŋjígá. Bí má ká bəsa, mə mú jaaw bí ŋkul má ngə sá misóólúgú míga nə ndí yí.

30 Nduwán Yuánes nyə á ngə duu buud yí, í á bə nə nyáyé ŋkúl? Ye ŋkul á gwów wə Zembí, ye ŋkul á buud? Bəsa gá mə.»

31 Bwá mú téduga nə: «Ŋkí sə mə ci nə “gwów”, nyə é jí sə ná: “Ká nəcé jí bí á shígé *búgula nyə yí?”

32 Sə mə ká məel ci ná í á bə ŋkul á buud íí, ŋkwéé sə! Buud bəsh bwá ngə magulə nə Yuánes nyə á bə *muud micúndá.»

33 Bwá mú bəsa nə Yésus ná: «Sə ampúyé.» Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə ajááwé námə bí ŋkul má ngə sá misóólúgú míga nə ndí yí.»

12

Kanda ósól ó mäsáal ó abúbwə (Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

1 Nyə á ka zə kənd milúluú myá ofada nə *Ŋŋkume ó məcɛɛ nə ocúmbá buud óni kanda. Nyə nə bwo ná: «Ŋgwól múúd nyə á sá fambá *vinya, wá gwo lun gula dí. A fáág bí dále bá nyáam mpúmá, a lwə cwámáb ísándále, a mú yə búúd fambá jəŋg məcéd. A músə kə njəndud.

2 Fwála lú mámwáágulə dí, nyə á kənd ŋgwól sól mäsáal yé ná a kəg ŋwa nyə dé kəw lə mpúmá búúd bwá á lúg nə fambá wá dí.

3 Nji buud bəŋgá, bwá mú yida bii sól mäsáal wəŋgá, dan gulə nə ndeé nyiŋg nyə məbwə məbwə.

4 Muud fambá mú nyiŋgə kənd ŋgwól sól mäsáal yé. Bwá mú wá nyə fəŋ lúú, séémbəli námə nyə nə məlwíy.

5 Muud fambá nyə á nyiŋgə kənd muud shús. Bwá mú kə gwú nyəŋ. Nyə mú nyiŋgə kənd bóól ŋkí bulya, bwá mú námə sá bwo

nda bəŋg wə ashúshwóógá: bwá cú búga, bwá gwú búga.

6 Muud fambá nyə á ka bə nə mwān yé nyə á du bul du cəel yé. A mú ka zə jəna kənd mwān yé wəŋg búúd bəŋg dí, nyə ngə téduga ná gúl ja, buud óni bwá é gwəzə nyə ná mwān yé.

7 Ká, ja búúd bwá á lúg nə fambá wá bwá á dəg mwān éne yí, bwá á ngə ci bwámé nə bwámé ná: “Dugá! Muud mə bá lúg nə lúgi óni. Shé gwúgá nyə, shé bəg lúg nə lúgi jé.”

8 Bwá mú zə bii nyə, gwú nyə nə ndeé wusa ncá fambá.»

9 Yésus mú jí milúluú myá ofada nə Ŋŋkume ó məcɛɛ nə ocúmbá buud óni ná: «Nda bí, bí má dúg nə muud fambá mə bá zə sá jí? Məe mə dúg nə á bá zə, zə gwú búúd bwá á lúg nə fambá wá, a mú yə búúd óshús fambá jé.

10 Bí afwóyé bwéle lə mícilyá mí Kálaad Zembí dí ná:

Kwóógú ólwəyə bwá á myaas yí, dwó wə í má bə kwóógú lú lámuga *.

11 Cwámaba sósólúgú yé wə ní.

Jísə *sá mímbúgú sádí míshúd í?»

12 Milúluú myá ofada bəndəŋ *Ŋŋkume ó məcɛɛ nə ocúmbá buud óni bwá mú tééd ngəlé sə məzhí ná bwá bii nyə, nəcé bwá á mpu ná lésú wəŋ wə Yésus nyə á ngə lás kandad ní. Nji, nda bwá á ngə fúndə məŋkúmbə mə búúd ná, bwá mú béégya nə nyə, bwá mú kyey.

Mwaanə tóya mə Káázel (Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

13 Bwá mú ka ŋwa bóól *Ofarizyən nə bóól búúd wá gwoŋg í á du ságusə ijwúga í Herod yí, bwá mú kənd bwo nyádí ná bwá kəg bwówulə nyə, ná ka nyə é bii nə iciyá byé.

14 Ja bwá má jé nyádí yí, bwá má ci nə né ná: «Yíguli! Sə ngə mpu ná wo jí búbálé muud. Wo áde bəemb sá bóól búúd bwá é ci yí, wo kú námə bə ná ifwaas nə mbii múúd wí nə ŋkul tów wo míshúd yí. Wo ngə jíguli sə cug á Zembí búbálé. Ntá, jaawug sá. Ye məcɛɛ məshé mə ngə magulə ná sə jónág tóya mə *Káázel, ye má ŋgə nə magulə? Ye sá dúg jəna, ye sá nda du jəna?»

15 Ká, nyə á bwey mpu kwába ján jəŋg, a mú ci nə bwo ná: «Bí mə zə bwówulə mə nəcé jí? Zəgá ná mə nə saŋ *danarí†, mə dúgúg.»

16 Bwá mú zə nyə nə wo. A mú jí bwo ná: «Zə jí nə vuguli mpwoombú nə jíná bwá á lúle wa ga?» Bwá nə né ná: «Jísə Káázel.»

17 A mú ka ci nə bwo ná: «Yəgá Káázel ísá í Káázel, bí yə Zembí ísá í Zembí.» Bwá mú bul káam mpəsá nyé nyəŋgá.

Gwímála búúd bwá bá gwím yí (Mat 22.23-33; Luk 20.27-38)

* 11:26 Míl mícilyá mí ayág mí cúgé nə mpánzə ní. 11:32 Mat 14.5 12:1 Iza 5.1-2 12:6 1.11 12:10 Sóm

118.22-23 * 12:10 Kwóógú lú lámuga: í á du bə kwóógú bwá á du tééd jil mándalud yí, dwó wə bwá á du bə ja bwá lám mənyung mə njów yí. 12:12 11.18 † 12:15 danarí: í á bə mwaanə á Rom, bwá á du jəna tóya nə ndí yí, wo jé dág

Mat 22.18-21 dí. 12:17 Rom 13.7 12:18 Luk 20.27 12:19 Mbá 25.5-6; Mat 38.8

18 *Osadwisyeñ, buud bwá ða ci ná mim-bimbá mí ábúle gwúm máshwoñ dí wá, bwá á ka zə wá Yésus, zə jí nyə ná:

19 «Yíiguli! Moyíz nyə á yə sá cɛɛ ná: “Ñkí muud mə yə kundú, mínyoñá yé mə jəlá nə shúgala nə kúsá yé, a byág nyooñg mə yə yé mpwoñ buud.”

20 Bóól ómínyoñá bwá á byél wa zangbá, budúm nə budúm. Acúmbá mú bə múdá, a mú yə kú nə mwán.

21 Nyooñg nyə á bɛ nə nyə yé, mú bə kúsá acúmbá nyə á lágə yí, a mú nómá yə kú nə mwán. Mbií ñgwúd nə áléel,

22 nə bóól óntombú bə bəsh, kə jé mwán á məzhúgúla. Bəsh, bwá á bə mudá ñgwúd wooñgú, bəsh shín yə, bwá kú lágə mwán. Mpúsa wáñ, mudá wooñg mú nómá zə yə.

23 Ja búúd bwá bá gwúm yí, nyáyé mə bá ñwa mudá? Ngaá ná bəsh bwá á shí bə ógwúm bɛ?»

24 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ñgaá bi mə kwab, nacé bí ampúyé sá Kálaad Zembí ñgə ci yí, bi kú nómá mpu mpifá mə Zembí.

25 Ja búúd bwá bá gwúm máshwoñ dí yí, budúm bwá ábúle ná bə búdá, budá nda ná kə məbáád. Bwá bá jí nda *wəéñgales ó Zembí bwá ñjúl jonj dí ná.

26 Kóómb á mimbimbə bálə gwúm máshwoñ dí, ñgaá ná Kálaad məcɛɛ mə Moyíz dí, bi mə ða ló kúl í ñgə lwágulə nda nyə á kwey ñgwíile ñkanj dí yí. Ngaá Zembí nyə á ci nə nyə ná: “Mə jí Zembí mə *Aburaham, Zembí mə *Izaag, Zembí mə *Yákwab.”

27 Ntə jí ná Zembí cugé Zembí mimbimbə, a jí yidá bə Zembí á buud bwá ñgə cugə wá. Bí ñgə jág bul kwab.»

Cɛɛ í ntə məcɛɛ məsh yí (Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

28 Ngwól Yíiguli məcɛɛ nyə á ñgə gwág nda bwá á ñgə jí nyə minjígá ná. Nda nyə á dúg ná Yésus ñgə mpu bɛsa ná, a mú zə jí nyə ná: «Məcɛɛ mishé məsh dí, dáyé í tál mósól məsh shwóg?»

29 Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Cɛɛ í tál mósól məsh shwóg yí, dí ná:

Gwágúlg, Izurəyé! Zembí wúsú, Cwámba, jisə Zembí ñji nyəmɛfwó.

30 Wó jəlá nə cɛel Zembí wó Cwámba nə lám wó wəsh, nə *shíshim wó wəsh, nə lúú wó wəsh, nə ñkul nywó nyəsh!»

31 Yésus mú nyiñgə ci ná: «Cɛɛ ábɛé díásə ná: Wo cɛel múúd yəsh jisə wo kúná-kúnə yé nda womɛfwó.

Kú nə tɔɔ cɛɛ í ntə məni.»

32 Yíiguli məcɛɛ ntəg nə nyə ná: «Haaw! Wo mə mpu lás! Sá wó ñgə ci yí, jisə tətəlí. Zembí

jisə ñji ñgwúd, kú nə ñgwólúgá shús mpəsə nyə.

33 Muud mə jəlá nə wá lám yé wəsh wá Zembí, a cɛel nyə nə fug nyé nyəsh, nə ñkul nyé nyəsh. A jəlá nə cɛel nómá muud jí nyə kúná-kúnə yé nda nyəmɛfwó. Ntə wá jisə mpwogé, cə jígáálə Zembí ocúdí nə sálə nyə mósól *mótúnga məsh.»

34 Nda Yésus nyə á dúg ná nyə á mpu bɛsa nə nyə ná, a mú ci nə nyə ná: «Í ábúle ná gwaa nə wo ná, wo nyiñg Faan mə Zembí dí.» Nə ndeé, tɔɔ muud nyə á shígé ná nyiñgə jí Yésus ñjígá.

Mesi bá Dávid (Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

35 Ntə, nda Yésus nyə á ñgə jíiguli buud *Luñ mə Zembí dí ná, nyə á jí bwo ná: «Wáyé mbií *Oyíiguli ó məcɛɛ bí nə ñkul ci ná *Krisť jí Mwán mə *Dávid yí?

36 Ngaá *Dávid, nyəmɛfwó, nə ñkul mə Nkɛñkɛ Shíshim, mə ci ná:

Cwámabə nyə á ci nə Cwámabə wám ná: “Jig shí wa mədí mbwə məncwúm, kə wósə ja mə é culushi mízhízhíñ myó, wo nyaál myo nə makuú yí!”

37 Dávid nyəmɛfwó nyə á jów *Krisť nə Cwámabə. Ká nyə é ka bə Dávid mwán na ntədele?» Buud bwá á bə áncuncuma wá bwá á bul gwág məshusəg nə ləsá yé.

Yésus mə kéwúli búud (Mat 23.1-12; Luk 20.45-47)

38 Nə ndeé, a mú kə shwóg nə jíigúllə búud. Nyə nə bwo ná: «Bí ə káálúgə nə Oyíiguli ó məcɛɛ! Bwá cɛel díla məɛla nə ñwəzəla ñwəzəla íjud, nə díla sə ná buud bwá dúg bəda bwo məbədə mə gúmá məñkúmbə mə búúd dí.

39 Bwá cɛel nómá kə ða jí ñji íjiya yá shwóg ja búús *mámpáanzə mə minjígála mə *Oyúden dí yí; bwá cɛel nómá ða kə jí ñji lúú túwáli dí ja bwá dú kə ídina dí yí.

40 Bwá déég míkúsá mí búdá isá byán byəsh. Bwá nyiñgə ða sá ígwaa-gwaa í məjəgula, lwóyálə ná búsa íjə jí búúd. Intúgúli byán í bá bə ñkí jág bul nyaan.»

Yána mə kúsá múdá (Luk 21.1-4)

41 Yésus nyə á ka kə jí nə bɛendyá nə jaadé məyána mə *Mpáanzə Zembí, a ka ñgə dúg nda búúd bwá á ñgə wá məyána ná. Ofwó búúd bwá á ñgə wá ñkí bulya.

42 Nji wúl mbúmbúwá kúsá múdá, í á zə wá isusán íbá, tən yá búbaalé ífáda.

43 Yésus mú jów *ompwíin bɛ, nyə nə bwo ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, mbúmbúwá kúsá múdá ní mə wá məyána cə buud bəsh bwá ámə ñgə wá wá.

12:26 MmN 3.2, 6 12:29 Mbá 6.4-5 12:31 Ləv 19.18; Mat 22.39 12:32 Luk 20.39 12:33 1Sa 15.22; Ozé 6.6
12:34 Mat 22.46; Luk 20.40 12:35 Mat 20.30-31 12:36 Mat 22.44 † 12:36 Wa, jínə lú Cwámabə dísa “Yawé”, mbií í ñgə wú Sóm 110.1 dí yí. 12:38 Luk 11.43 12:41 20j 12.10 12:44 2Kr 8.12

44 Nacé buud bēsh bwó áma nḡə wá óni, bwó áma nḡə nwa mámpuga má byəɔg dápúđ. Ká nye, a njúl mbúmbúwá, nyə áma wá bímbí dēsh nyó áma bə nə ndí yí, bímbí dēsh í áma bə ná nyə é nḡə cugə nə ndí yí.»

13

Məshíné mə shí
(Mat 24.1-14; Luk 21.5-17)

1 Nda Yésus nyə á nḡə cúwo wú *Luḡ mə Zembí ná, nḡwól *mpwíin yé mú ci nə né ná: «Yígúli, fwog dág jɔjɔ mákwóógú máni, nə máma lwóyá ni!»

2 Yésus nyə á ka bəsa nə né ná: «Nə jɔjɔ mákwóógú nə máma lwóyá wó dág ni, tóo kwóógú nḡwúd í ábálé nyingə lág í mbəd na dúlúgá dí gwəw, mēsh má bá shugula shí.»

3 Yésus mú ka kə *Mbáñ wəolivyé dí, kə ji shí, nḡə dág kóomb Luḡ mə Zembí. Pyɛr, Zhák, Yuánes nə André, bánḡn bwó á bə bwáméfwó wá, bwó mú ci nə nyə ná

4 «Jaawug sə, isá ini í bá bə jəy ja? Jí í bá ka lwágulə sé ná isá byəɔng í wál bá nḡə zə bwəma yí.»

5 Yésus mú ka ci nə bwo ná: «Bi ó bey ná buud bwó bəg shüig bí.

6 Nacé buud nḡí bulya bwó bá du zə nə jíná dām; nyāñ wóos, nyə ná: “Mə wə *Křist”. Bwó bá kənd zhwog buud jugá.

7 Bi mə bá du gwág mílám mí móomb, bi gwáduga ncíndə dəomb, bí kú bá du kənd mílám gwəw; í bá jii ná isá ini í bəg. Nji teem bə ntó, í ábálé fwo bə məshíné má shí.

8 Dúl lwoḡ í bá lúmbuli nə gúl, dúl faan lúmbuli nə dúl. Shí í bá námə dū ntaḡusa bíl ikúlúđ, zha á ifi mpu í bá bə. Isá ini byēsh í bá ná bə nji mətéédúlé mə mácey mə byéyí.

9 «Bi ó du bey. Bwó bá du kusha nə bí məbwə mə osəmbye ó míləsúđ, bwó du fyámusa bí mílwónə *mámpáanzə mə mínjígúlá mə *Oyúden dí. Bi mə bá du kaad mísh mə búúđ ó anúní nə ojwú ó loom dí ná, bi kəg bwaagula sá bí mə mpú shú jínə dām yí.

10 Í fwo tééd jii ná bwó cúndág Jɔjɔ Kéél ikúl nə ilwoḡ byēsh dí.

11 Ja bwó bá du kusha nə bí yí, bi kú bá du bwey yágəwo íciyá í kəod. Bi ó bá du lás sá í é bá du jé bí cé jəɔngúđ ná bí lásúg yí; nacé bí dí mə bá du lás, í bá du bə Nkɛḡkɛ Shíshim.

12 Mínyonə mə bá kusha nə mínyonə yé ná bwó kəg gwú nya. Sónḡú má bá kusha nə mwān; bwān bwó lúmbuli nə obyól, nḡə gwú bwo.

13 Buud bēsh bwó bá mpíi bí nacé jínə dām. Nji, muud mə bá jisəw kə wóos məshínéd yé, a bá cugə.»

Incwaw í ntug í bá bə
(Mat 24.15-31; Luk 21.20-28; 17.22-23)

14 «Ja bí mə bá dág ájaləḡkúḡkwə mə kə nwa jiya kúl í búl ba ci yí, muud nḡə lɔ cilyá ga yé, kə mpú gwág! Ja bí mə bá dág isá byəɔng yí, buud bwó bá bə Yudea wá, bwó bəg fúnda, kə mímbámábəñúđ!

15 Muud mə bá bə kwáminú yé kú bá shule ná a kə njów kə nwa sá.

16 Nyəɔng mə bá bə fambá yé, kú ná kwo kə kwáádə ná a kə nwa kúúđ.

17 Nkweé budá bwó bá bə nə məbum, nə bəɔng bwó bá nḡə nyééḡḡbwān mwəw məɔng dí wá! Bwó bá bul nḡkúkwon.

18 Jəgulagá nə Zembí ná isá ini í kú bá wóos bí nḡkánúđ.

19 Nacé *incwaw í ntug í bá bə mwəw məɔng dí mbii í abwélé bə té Zembí nyə á té gwəw nə shí yí. Bíl í ábálé kwo bə mbii wəɔng.

20 Í a mbəm bə Cwámba kú cunal mwəw mə incwaw í ntug məɔngú, təo muud kú faam. Nji, a bá cunal mwəw məɔngú shú buud nyə á féesh ná bwó bəg bə wá.

21 Ntó, nḡí nḡwól múúđ mə ci nə bí ná: “Dugá! Mesí ji wa”, nḡí ná: “a jisə wá”, kúgá *magulə.

22 Omesí ó məshüigá nə *buud ó mícúndə wá məshüigá bwó bá du wóos. Bwó bá du sá *məshimbá nə *isá í ntɔ búúđ nḡkwón yí mbii wúos ná nḡí gúl sá jí nə nḡul bə ntó, buud Zembí mə bwey féesh wá bwó bə bəw-bəw zhíí.

23 Bi ó bey! Mə mə bwey jaaw bí isá byēsh wə ní.

24 «Mə jaaw bí ná mwəw məɔngú dí, mwəw mə incwaw í ntug məɔng mə kə námə shín cɔ, jwóos í bá shila ná nḡkwed kú ná kwo faan; nḡkwoond kú ná wéeshuli máḡkenya;

25 wacén-céni bwó bá du bí shí; isá byēsh bísə nə mpífə jon dí yí í bá kúngula.

26 Ja jəɔngá, bwó bá ka dág *Mwān mə Múúđ nḡə cúwo jəɔḡ, a zág nə mpífə nə mílwanə.

27 A bá nti *wəéngales bə bwó zə seɛḡḡ búúđ Zembí nyə á féesh wá ikóomb ínɔ byēsh, tééd bíl jiumə í shíd kə wóos bílúgáđ.»

Yuug á lí figyé
(Mat 24.32-44; Luk 21.29-33)

28 «Ŋwagá fug nə yuug bí mə du dág nə líí *figyé yí. Í du bə, ja mpúnzə nyé í mú ná budbud, məncaung mə agúgwāan mə nḡə kɔ yí, bí mú mpu ná ompú bwó mú kúnə-kúna.

29 Ntó námə, ja bí mə bá dág isá byəɔng í nḡə sɔy yí, mpugá ná ziyé mə *Mwān mə Múúđ í mú kúnə-kúna, í mú cé máyinda mə nyə.

30 Bábálé, mə jaaw bí ná, kala búúđ ga í ábálé cɔ isá ini byēsh kú fwo sɔy.

13:2 Luk 19.44 13:8 2Ib 15.6; Iza 19.2 13:9 Mat 10.17-22; Yuá 16.1-4 13:11 Luk 12.11-12 13:12 Msh 7.6; Mat 10.35; Luk 12.52-53 13:13 Yuá 15.21; Mbá 13.10 13:14 Dan 9.27 13:15 Luk 17.31 13:19 Dan 12.1; Mbá 7.14 13:21 Luk 17.23-24 13:22 Mat 24.24 13:24 Mat 24.29 13:26 Mat 24.30 13:30 Mat 16.28 13:32 Mis 1.7

³¹ Gwów nə shí í bá cɔ, nji iciyá byám kú cɔ.

³² «Shú sá í dúgyá nə jwów nə wəla ísá byəɔŋg í bá s̄y yí, kú nə muud mə mpú; tɛɛm bə *wáéŋgales búśá wá Zembí wá bwá ampúyé; tɛɛm bə Mwān nyə ampúyé; nji Són̄gá wá mə mpú.

³³ Bí ɔ mpú ji ŋkasə! Nəcə bi ampúyé baan dɔɔŋgá.

³⁴ Í bá bə nda muud mə zə tí nə á kə ŋjɔnd dí, a lúgə njów búúd yé, a yə ósól ó māsáal ŋkul ŋgəle sá isá, nyə nə mbaagələ mbé nə á jíg ŋkasə.

³⁵ Ntó, jigá ŋkasə! Bi ampúyé baan amədə njów mə bá zə yí. A ji nə ŋkul zə mpwókugá, tɔɔ tām bulú, ŋkí nə ŋgwúm kúwó ashúshwóógá, tɔɔ mán mə ləm.

³⁶ Sásúlógá nə á zág məseegya, zə kwey bí ígwád.

³⁷ Sá mə ŋgə jaaw bí ga, jisə shú buud bəsh. Jigá ŋkasə!»

14

Shwushwaga á shwiy mə Yésus
(Mat 26.1-13; Luk 22.1-2; Yuá 11.45-53; 12.1-8)

¹ Nə ndeé, í á lúg mwów məbá nə *Páska nə zan bwá á dɔ da íbuléd yá kú nə *lavur yí í bwámag. Milúluú myá ofada nə *Oyíguli ó máccɛɛ bwá á ŋgə sɔ məzhié nə bwá bii Yésus mákəŋád, bwá gwú nyə.

² Nəcə bwá á ŋgə nyímbula ná: «Shé ajáláyé nə bii nyə baan lú zān, ŋkwanɔgá buud bwá á bá sá ícucu.»

³ Yésus nyə á ka bə Betaní Shímun á zazaamá dí njów. Ŋgwól múdá mbíd fúfuundú *alubátrə * mú shísh wá Yésus. Fúfuundú jɔɔŋg í á bə lwándələ ná labínda álal-kus. Bwá dɔ sá labínda jɔɔŋgú nə mikɔplé mí nār†. Nə ndeé, bwá ŋgə də, mudá wɔɔŋgú mú búgə fúfuundú lúú, shwu Yésus labínda lúú.

⁴ Bóólógá búúd bwá á bə cínɔŋg wá, bwá mú gwág bów, bwá mú ŋgə lás mpədəgá nyāŋ ná: «Wúga mbií yúúdegá wá jí?»

⁵ Í mbəm jəla nə bwá kusha labínda ni oda-nari mítəd milól, bwá kwíind mímbúbúwá nə ndí.» Bwá mú bul jum múdá wɔɔŋgá.

⁶ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bídégá nyə nə shɛɛ! Jí bí ŋgə lúg nyə lám ntáni yí? A mə sá mə jɔjɔ sólógá.

⁷ Binɔŋ mímbúbúwá bí ŋjul jwów dəsh, bi bí nə ŋkul sá bwo manywa ja jəsh bí mə cɛɛl yí. Nji sənɔŋ bí sá ábúlé jí mwów məsh.

⁸ Mudá éga mə sá bímbí nyə ámə kwag yí. Nyə mə bwey gwáagələ mə labínda nyúúléd, shú mэдulya mām.

⁹ Búbálé, mə jaaw bí ná, kúl jəsh bwá bá cúndə Jɔjɔ Kéɛl ga shí nyəsh dí yí, bwá bá námə

dɔ jaaw sá múdá éga mə sá mə yí, buud dɔ tэдuga nyə.»

Yúdas mə kusha nə Yésus
(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ Nə ndeé, Yúdas Iskariyót, ŋgwól múúd á gwoɔŋg *ómpwíin wúm nə óbá, músə kə dógya nə milúluú myá ofada nə á kə kusha bwo nə Yésus.

¹¹ Nda bwá á gwág ntó nə, bwá mú gwág nywa. Bwá mú kaag nə bwá é yə nyə *mwaané. Yúdas músə zə sɔ fwámé fwála á jí nə ŋkul sá nə bwá bíg Yésus yí.

Yésus bənɔŋ ompwíin bé bwá sá Páska
(Mat 26.17-29; Luk 22.7-20; Yuá 13.21-30)

¹² Jwów lú *Páska *Oyúden í á ka jé. Jwów dɔɔŋgá wá bwá á dɔ cigə ncwəmbɛ Páska, í ŋjúl námə jwów á shúshwóógá á zan íbuléd yá kú nə *lavur yí. Ntó wá *ompwíin ó Yésus bwá á zə jí nyə ná: «Jáyé kúl wó cɛɛl nə sá kág kwísha wo dína Páska yí?»

¹³ Yésus mú lwám ompwíin bé óbá, nyə nə bwo ná: «Kagá ŋwála! Bí é bwama nə ŋgwól múúd, a ŋgə ŋkəny káágə majúwó. Bí ó bɛ nyə!»

¹⁴ Njów nyə é kə nyí yí, bí ci nə amədə njów nə Yíguli mə ci nə wo lwóg sá kúl bənɔŋ ompwíin bé bwá é də dína Páska yí.

¹⁵ Nyə e lwágələ bí fúm ánúnŋ njów á gwówád, í ŋjúl kwambulá. Cínɔŋ wá bí é kwísha shé zan Páska yé.»

¹⁶ Ompwíin bwá mú kə jé ŋwála, kə kwey ísá byəsh mbií nyə á jaaw bwo yí. Bwá mú shín kwísha dína Páska.

¹⁷ Ja kugá í á bii shí yí, bənɔŋ *buud ɔ lwámá bé wúm nə óbá bwá mú jé.

¹⁸ Ntó, bwá ŋgə də, Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbélé, mə jaaw bí ná, ŋgwól múúd á na bídí, shénéŋ ŋgə də wa yé, nyə é kusha nə mə.» ¹⁹ Ompwíin bwá mú gwág sá jɔɔŋgú cɛy lámád, bwá mú ŋgə jí nyə ŋgwúd ŋgwúd ná: «Ye jisə mə?»

²⁰ Nyə mú bɛsa nə bwo ná: «Jísə ŋgwúd á bí buud wúm nə óbá, nyɔɔŋg səná ŋgə juwo məbwə shúyá ŋgwúd dí yé.

²¹ *Mwān mə Múúd nywáá, nyə é kə námə nda jisə bwey bə cilyá shú dé dí ná. Nji məntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé; í á yida nywá bul jəla nə muud wɔɔŋgá kú byél.»

²² Bwá ŋgə də ntáni, Yésus mú ŋwa buléd, yə Zembí cúnɛsh nə ndeé, a mú fɛy buléd, yə ómpwíin bé. Nyə nə bwo ná: «Ŋwagá, bí dág. Nyúul nyām wə ga.»

²³ Mpúsə na, nyə mú ŋwa balá wāan, yə Zembí akíba, nyə mú kala bwo. Bəsh bwá mú ŋgul.

13:33 14.42 13:34 Mat 25.14-15; Luk 19.12-13 14:1 11.18 14:3 Luk 7.37-38 * 14:3 alubátrə: Nyə á bə dúl váál kwóógá, bwá á dɔ məc ifúfuundú í bwíl nə ndí yí. † 14:3 nār: Kɔplé wɔɔŋg í dɔ mpə námə nda ntanga. 14:12 MmN 12.1-14 14:12 MmN 12.15-20 14:17 Yuá 13.2, 21-30 14:18 Sóm 41.10 14:23 1Kr 10.16 14:24 Mat 26.28

24 Nyə mú ci nə bwo ná: «Məcií mām wə máni, məcií má sɔ, mə zə shwiy shí, zə cé búúd ŋkí bulya má.

25 Bábálé, mə jaaw bí ná, mə abulé ná kwo ŋgul wáan ni, kə wóos ja mə bá ŋgul ncuncumbə Faan mə Zembí dí yí.»

Pyêr nyə é káŷya Yésus
(Mat 26.30-35; Luk 22.33-34; Yuá 13.37-38)

26 Bwə mú ka sey Zembí isusa i gúms ná ndeé bwə músə kvey kə *Mbún wəolivyé dí.

27 Yésus mú ci nə bwo ná: «Bi e lánɣuwo búgád nəcé mə. Sà jooŋgá wə jísə cilyá Kálaad Zembí dí yí ná: “Mə é nyifə mbaagalə itəw, incwəmbə í sɔonz í mú shín ciima.”

28 Nji, ja mə bá gwúm yí, mə bá tééd kə Galilé, bí kə bá kwey mə nún.»

29 Pyêr mú ci nə né ná: «Tɛem bə ná bóólúgá bəsh bwə lánɣuwo búgád nəcé wo, mɛɛ mə abulé bwɛle lánɣuwo.»

30 Ntə wə Yésus mú ci nə né ná: «Bábálé, mə jaaw wo ná, wo e káŷya mə ija ílól búlu gaád, ŋgwúm kúwó kú fwo kwáág ja ábɛɛ.»

31 Pyêr mú nyingə kə shwóg, mpu báásula ná: «Tɛem bə ná í wóos ná shwə yág shwiy ŋgwúdá, mə kú bwɛle káŷya wo». Bólól *ómpwíin bəsh bwə mú námá ŋgə ci ntó.

Yésus mə jəgula nə Zembí Getsemane
(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

32 Ná ndeé, Yésus bəndŋ *ómpwíin bé bwə músə kumə kál bwə du jəw ná Getsemane yí. A mú ci nə bwo ná: «Jigá wa shí, té mə ké sá məjəgula yí.»

33 A músə jəw Pyêr, nə Zhâk, nə Yuánes, bəndŋ bwə mú kə kóomb shús. Yésus mú ŋgə bə kú ná gwáduga lám ná sheɛ, mbəom í ŋgə shwiy nyə nyúúlúd.

34 Nyə nə bwo ná: «Lâm wúsə mə nə məcəy ki mə é ya. Jigá ŋkasá wa shí.»

35 A mú ŋwá shísh shwóg, kə wusə nyúúl shí mbúmbudí. A mú jəgula nə Zembí ná, ŋkí jí nə ŋkul bə ntó, a kəndug nyə baan lú məcəy nə ifwaas ni shwóg-shwóg.

36 Nyə ná: «Abba! Pəpa! Sà í adé káád wo. Yílúg mə bálá məcəy ga! Tɛem bə ntó, í kú bə nda mə céél ná, nji nda wó céél ná!»

37 Nyə mú wəol shí, zə kwey ompwíin bé ólól ígwád. Nyə nə Pyêr ná: «Shímun! Wo ŋgə bále kə gwád íf? Wo cugé nə ŋkul jí ŋkasə təw nji wəla ŋgwúdá?

38 Jigá ŋkasá, jəgula nə Zembí, bi bəg kú biil məshwəbəlánúd. Lám wúsə nə yéesh mə kyéy jə kú njəond; nji nyúúl í cúgə nə ŋkul kwag kuú njəond wəoŋg.»

39 A mú nyingə shísh shwóg, kə nyingə jəgula nə Zembí, mbii nyə ámə fwo jəgula yí.

40 A músə nyingə zə ómpwíin bé dí, zə námá nyingə kwey bwo ígwád nəcé mísh mə á ŋgə ntám bwo, bwə kú ná mpu sá bwə bí nə ŋkul jaaw nyə yí.

41 Ja áléel nyə á nyingə zə yí, nyə á ci nə bwo ná: «Ja gaád, mpugá kə gwád, bí woga! Í mə shín. Baan í mə jé. Bwə zə kɛɛnzɔ *Mwân mə Múúd məbwə mə ósól zə məbəw dí.

42 Təwúgá, sá kyéyug. Muud mə kusha nə mə ó zág yé.»

Bwə bii Yésus
(Mat 26.47-68; Luk 22.47-55, 63-71; Yuá 18.2-24)

43 Yésus ŋgə ná lás ntáni, seegya ná, Yúdas nyə á bə námá gwoonɣ *ómpwíin wúm nə óbá dí yé mú cúwo, a ŋgə zə nə məma kında búúd, bwó nə ikafwɛle nə məbúlə. Milúluú myá ofada, nə *Oyíɣuli ó məcəɛ, nə ocúmbá buud wá loom wə bwə á nti bwo.

44 Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, nyə a bwey kwambulə nə buud óni ná: «Muud mə é kə fálal, sá sɔnya mímpu yé, nyə wə éne, bi ó bíi nyə, bi ó kə ná nyə kú wúya.»

45 Námá nji Yúdas nyə á cúwo yí, nyə a cə kə nji wə Yésus, nyə nə né ná: «*Rabi!» A mú fálal nyə.

46 Buud óni bwə mú ntəg kə Yésus, bwə mú bíi nyə.

47 Nji, ŋgwól múúd gwoonɣ mə Yésus mə wéem kafwɛle jé, taad ŋgwól sól məsáal mə Ajəláci á ofada, í mú sámb nyə lwə.

48 Ná ndeé, Yésus mú zə ci nə buud óni ná: «Bí ŋgə zə nə ikafwɛle nə məbúlə zələ bíi mə, mə jísə zhiləŋgaanó?

49 Ngaá ntə shé á du bə jwəw dəsh kál ŋgwúd, mə ŋgə jíguli buud *Luŋ mə Zembí dí, bi kú séém bə mbwə ná bi mə bíi mə. Nji bi mə bíi mə ja gaád, shú ná sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwəmag.»

50 Ompwíin bəsh bwə mú myaas nyə, bwə shín fúnda.

51 Wúl shwanzó í á ŋgə bɛ nyə mpúsə, í njúl nji nə *sanda nyúúlúd. Nda bwə á ŋwá námá bíi nyə ná,

52 á mú bíd sanda yé, túb shushwáás.

53 Bwə mú kə nə Yésus wə Ajəláci á ofada. Milúluú myá ofada, nə ocúmbá buud nə *Oyíɣuli ó məcəɛ, bəsh bwə mú kə sɛɛŋgya cínəŋg.

54 Pyêr nyɛ nyə á ŋgə bɛ bwo shwóg-shwóg ná ndeé kə wóos nún lun. A mú kə jí shí, bəndŋ bíl ífulísh, ŋgə gwáalə kuda.

55 Té ni, milúluú myá ofada, bəndŋ *Gwoonɣ ósəmbɛ ó mílású wá Zembí jəsh bwə á ŋgə sɔ njəgə bwə jéeg nyə ná ndeé bwə gwú nyə nə ndí yí. Nji, bwə á shígé kwey.

56 Ncúlyá buud bwə á ŋgə búgə nyə mílású, nji isá bwə á ŋgə ci yí í kú ŋgə bwəma.

57 Ntó, bóól búúd bwá mú tów otátəlí, zə búgə nyə ná:

58 «Sá á gwág a ngó ci nó, nyə e búgə *Mpáánzə Zəmbi búúd bwá á lwó na məbwə ga. Né ndeé, nyə é shumə Mpáánzə íshús nji mwów məlól, nyəh í kú bə ná məbwə mə búúd wá mə shúmə.»

59 Nji bwá á tɛm ci ntó, milású myəh mí á shígé bwəma.

60 Ntó, Ajəláci á ofada mú tów tətəlí mísh mə buud óniíd, a mú jí Yésus ná: «Wo abésáyé búúd óga sá bwá ngó bwaagalə wo ní?» Yésus njúl nji kúl-kúl, kú bɛsa tɔɔ sá.

61 Ntó, Ajəláci mú nyingə jí nyə ná: «Ye wo jí *Krist, *Mwán mə Zəmbi sá ngó gúmal yé?»

62 Yésus músə bɛsa na nyə ná: «Mə jisə nyə. Ntó, bi é dág *Mwán mə Múúd njúl shí mbwə məncwúm mə Zəmbi á nkul nyésh dí, bi mə bá námə dág nyə, a ngó zə mínkúdúd.»

63 Ajəláci músə nyaa míkáándə, nyə ná: «Jí shé mə kwo sɔ owúshinɛd yí?

64 Biméfwó bi mə gwág nda á mə *lás nə Zəmbi bwaasúlə mpu ná. Bi mə dág ná jí?» Bəsh bwá mú sámb ná á jələ nə yə.

65 Ná ndeé, bóólégá búúd wá cínɔŋg bwá mú tédé ngələ sey nyə məntənd mpwómbúd, bwá cɛɣlə nyə sá míshúd, ngə wá nyə ikúda, bwá ngó ci nə nyə ná: «Lwóg ná wo jí *muud micúndə, jaawug sə muud nyə əmə yíd wo yé.» Ifulish í mú ngə tí nyə məmpóónz.

Pyêr mə kífya Yésus

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Yuá 18.25-27)

66 Pyêr njúl na shí, mbaadə dí, seegya ná ngwól múdá mə du sɛy wə Ajəláci á ofada mú wós.

67 Nyə mú yag Pyêr ngó gwáalə kuda, nyə dág nyə ná figó-figó. Nyə nə né ná: «Wo éga! Wo á bə námə gwoonɔ mə Yésus muud á Nazarét dí.»

68 Pyêr mú kífya nyə, nyə ná: «Mə ampúyé, mə agwágé sá gwóméfwó wó ngó cɛl ci yí.» Ntó, nyə mú wú cínɔŋg, cúwo tóón, kə fúm í á bə mbé dí koogú yí, ngwúm kúwó mú kwáág.

69 Mudá wəonɔ mú nyingə dág Pyêr cínɔŋgú, nyə nə buud bwá á bə nyádí koogú wá ná: «Muud éga jisə muud á gwoonɔ ján.»

70 Pyêr mú nyingə kífya. Kú bwey ná, buud bwá á bə cínɔŋg wá, bwá mú nyingə ci nə Pyêr ná: «Jísə búbálé ná wo jisə muud á gwoonɔ ján, nəcə wo jisə námə múúd á Galilé.»

71 Pyêr mú kífya nyə nə məma nkəanə, nyə ná: «ŋkí mə bwiŋg íjɔ, nkəaal nə mə. Mə ampúyé múúd bí ngó ci éne.»

72 Cé nə cé, ngwúm kúwó mú kwáág ja ábɛé. Pyêr mú téduga sá Yésus nyə á fwo ci nyə yí

ná: «ŋgwúm kúwó kú fwo kwáág ja ábɛé, wo e kífya mə ija ílól.» A mú cwíil nə yə.

15

Yésus təl kəɔdud wə Pilát

(Mat 27.1-2, 11-31; Luk 23.1-5, 13-25; Yuá 18.28-19.16)

1 Mán mələm, ná námə mpámán mpámán, milúluú myə ofada, nə ocúmbá buud wá ləom, nə *Oyíguli ó məcɛɛ nə *Gwoonɔ ósəmbye ó milású wá Zəmbi bwá mú seɛnɔgya ná bwá zə sámb lésú mə Yésus. Bwá mú wólə Yésus məŋkəda, kə cwámbulə Pilát.

2 Ntó Pilát mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú *Oyúden?» Yésus mú bɛsa nə nyə ná: «Wo mə ci óni.»

3 Milúluú myə ofada mí mú ngə bul búgə Yésus ləsú.

4 Pilát mú nyingə jí nyə ná: «Fwog dág bímbi milású bwá ngó búgə wo myá. Ná wo abésáyé?»

5 Yésus kú bɛsa tɔɔ ciyá. Pilát mú káam.

6 Pilát nyə á du bə ná, ja jəsh zəh nyísə yí, a bíd mbwug ngwúd, wəonɔ ləom í əmə gwáamb nyə yí.

7 Í á ka bə, ngwól múúd nə jínə ná Barábas bənəh bóól búúd bwá á sá nə buud bwá sáág míngáádə nə ijwú, bwá gwú múúd cínɔŋg, bwá mú ka kə mímbwugud.

8 Ntó, əncuncuma buud mú bád mbəh í du kə mpáánzə milású yí, kə jí Pilát nə nyə sáág bwo sá nyə du bwey sá nə nkəndí yí.

9 Pilát mú jí bwo ná: «Ye bi mə jí nə mə bídég bí Njwú Oyúden?»

10 Nyə á ci ntó nəcə nyə á bwey mpu ná milúluú myə ofada mí ngə kusha nə Yésus zíhígúd.

11 Ja Pilát mə jí bwo ntáni yí, milúluú myə ofada mí mə shwúguli ləom nə Pilát bídég Barábas.

12 Pilát mú kwo jí bwo ná: «Ká mə sáág nyəonɔ bí ngó jəw nə Njwú Oyúden yé ntədəlé?»

13 Bwá mú nyingə kím gwów-gwów ná: «Bwambuləg nyə kwolós dí!»

14 Pilát mú jí ná: «Dáyé bəw á mə sá yí?» Bwá mú kwo kím gwów ná: «Bwambuləg nyə kwolós dí!»

15 Nda Pilát nyə á cɛl cweel ləom mpimbə nə, nyə mú bíd bwo Barábas. Nyə lwám búúd nə bwá fyámáság Yésus milwón. Nyə mú yə bwo Yésus ná bwá kəg bwambulə nyə kwolós dí.

16 Ozimbi bwá mú kə nə Yésus lun mə Pilát dí cwú. Bwá mú seɛnɔg ózimbi bəsh cínɔŋg.

17 Bwá mú bwééd nyə káándə ícɪ atítí. Bwá ŋwa kwoolú íbiin-biin, lwó *túm gúmá, jil nyə

14:58 15.29; Mat 26.61 14:61 Yésus njúl nji kúl-kúl: Iza 53.7; Mak 15.3-5 **Mwán mə Zəmbi**: 15.39 14:62 Dan 7.13; Mat 22.44; 24.30; Mak 13.26; Luk 21.27 14:63 Mat 26.65 14:65 Iza 50.6; 53.5; Luk 7.16 14:72 14.30 15:2 Mat 27.11 15:3 Yuá 19.9; Mak 14.61 15:9 Mat 27.11 15:11 Mis 3.13-14 15:15 10.34 15:17 Luk 23.11 15:18 Mat 27.11

lúúd. 18 Bwó mú ñgə báda nyə məbáda mə cóógú ná: «Yé Njwú Oyúden, sá ñgə báág nə wo.»

19 Bwó mú nyífə nyə mbwu lúúd, sey nyə məntənd, bwó ñgə kúd məbwóñ shí nyádfí mpwóómbád nda bwó ñgə yə nyə gúmá.

20 Ja bwó mə shín cágula nyə ntáni yí, bwó mú yíl nyə káándə ícì atítíí, bwééd nyə míkáándə myé, bwó mú kə nə nyə, kála bwambulə nyə kwolós dí.

Bwó bwambulə Yésus kwolós dí
(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yuá 19.16-24)

21 Bwó ñgə kə ntáni, bwó mú bwəma nə ñgwól múúd ñgə wú ífambá, Shímun, muud á Sirén, sósóñgú mə Aləgəzándrə bá Rúfus. Bwó mú yímbulí nyə ná nyə ñkénnyəg Yésus kwolós.

22 Bwó mú ñgə kə nə Yésus kə jé kúl bwó də jów ná Golgota yí. Jínə dəəñg í kə ná «kúl á bwundú lúu».

23 Bwó mú ñwá yə nyə wáan fulá nə mír * nə á ñgúləg, a mú ban.

24 Bwó mú bwambulə nyə kwolós dí, bwó mú wusə mpaambə ná bwó kawula míkáándə myé, muud yésh á gwoonj jánj bə nə kəw.

25 Bwó á bwambulə nyə kwolós dí, jwów í mú məbaan ibuu má mpámán mpámán.

26 Bwó á cilə cwoomb bwó á gwú nyə nə ndí yí nyádfí kwolós dí nə «Njwú *Oyúden wə éga».

27 Bwó á bwambulə nyə kwolós dí, bánəñ izhiləñgaanə íbá, jíga jé kwolós dí Yésus dí mbwə məncwúm, jíga jéd nyádfí mbwə məkóól.

28 † [Micilyá mí Kálaad Zəmbí mí á bwəma ná: «Bwó á lə nyə gwoonj izhiləñgaanəd.»]

29 Buud bwó mú ñgə lə cínəñg, bwó ñgə lwíy nyə, bwó ñgə sagusə mílúu nə məzhwámá. Bwó nə né ná: «Nə wo wə éga! Wo muud jì nə ñkul búgə *Mpáánzə Zəmbí ná ndeé wo kwo sá ñjì mwów məlól shumálə nyúl yé,

30 cəgəg woméfwó, shuləg, wú kwolós nííđ».

31 Milúúú myá ofada nə *Oyíguli ó máccəgə bwó mú námə ñgə cágula nyə, bwó ñgə cí bwámé nə bwámé ná: «Nyə á də cəg buud oshus, ñjì á káád cəgula nyáméfwó.

32 Yé *Kříst Njwú-buud á *Izəwəyél! shuləg shí kíkídíga, sə dúgəg ná, sə kə *búgula wo». Teem bə búúđ bánəñ bwó á bə íkwolós dí wá, bwó á ñgə námə lwíy nyə.

Shwiy mə Yésus
(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yuá 19.28-30)

33 Yídúgú í á ka shila shí nyésh ná ñkwed, tééd tálóg dí kə wósós məwəla məlól má mpwó-kugá.

34 Məwəla məlól dí, Yésus músə kím nə ñkulú ná: «Eli, Eli, lemá sabakutáni?» Ntó mə kə ná: «Zəmbí waam, Zəmbí waam, wó myaas mə ná jì?»

35 Ja bóól búúđ bwó á bə cínəñg wá bwó á gwág ntó yí, bwó ná: «Gwágá, a ñgə jów Eli.»

36 Ñgwól múúd mú tí kúlá, kə ñwə eponzh, juwo məlwəg mə ábityenzhá dí, a feen shwóg lú lííd. A mú kənd ná Yésus ñgúləg. Nyə ná: «Bwándəgá! shé fwógá ná dəg jíní, ñkí Eli nyə é zə shul nyə shí.»

37 Yésus mú ntəg kím nə ñkulú, a mú jímál.

38 Seegyá nə məmá *sanda í á də kaləwo *Mpáánzə Zəmbí yí í mú seel tətám ná cəñ wú gwów wósós shí.

39 Lúúú ízimbi í á bə Yésus dí shwóg yí mú dúg mbíí Yésus nyə á jímál yí, nyə ná: «Búbálé, muud éga nyə á bə *Mwàn mə Zəmbí.»

40 Bóólúgá búdá bwó á bə cínəñg bwó tál shwóg-shwóg ka də dəg. Mariya á Magudála, nə Mariya nyəəñgú mə Yózes bá Zhàk á ntombú, zə keel Salúma, bwó á bə gwoonj búdá jəəñg dí.

41 Budá bəəñgú bwó á də səy nə Yésus ja nyə á bə Galilé yí. Bóólúgá búdá ñkí bulya bánəñ bwó á bád zə Yurəsəlem wá, bwó á bə námə cínəñg.

Bwó kə dul Yésus
(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yuá 19.38-42)

42-43 Ñgwól múúd nə jínə ná Yóseb, muud á Arimaté, nyə á bə námə gwoonj mílúúú myá bəon dí. Nyə á də bwánd Faan mə Zəmbí. Jwów dəəñgú, kugú í mú ñgə bíí shí, baan bwó də kwísha ísá yá Sábaad† yí, Yóseb wəəñgú mú kə nə ñnkán wə Pilát, kə gwáamb mbimbə mə Yésus.

44 Njì Pilát nyə á gwág ná Yésus mə keelú yə yí, a mú bul bí. A mú jów lúúú ízimbi, zə wámbulə ñkí Yésus mə ñwá bwey yə.

45 Ja á mə shín gwág mpəsá mə lúúú ízimbi yí, a mú magulə ná Yóseb kəg ñwə mbimbə.

46 Yóseb mú kə kusə ndómbó áfufumá, nyə kə shul mbimbə shí, wólə wo ndómbó wəəñgúđ, kə dul shwòñ dí. Bwó á lúmə shwoñ nyəəñgú fífim məkwóógúđ. A mú bíñgal məma kwóógú, juwal shwoñ.

15:19 14.65 15:21 Rom 16.13 * 15:23 mír: Nyə á bə mól mákál mə líí bwó á də sá bóól ólabínda nə míl mímyudú nə ndí yí. Wo é kwey féél-féélí yé ñkəw á oféél-féélí ó íciyá dí. 15:24 Sóm 22.19 15:26 Mat 27.11 15:27 Iza 53.12 † 15:28 Míl micilyá mí ayág mí cugə nə íciyá íni. 15:29 Sóm 22.8; 109.25 15:29 14.58 15:32 Mat 27.11 15:33 Amo 8.9 15:34 Sóm 22.1 15:36 Sóm 69.22 15:38 MmN 26.31; Heb 10.19-20 15:39 1.1; 3.11; 14.61; Mat 27.54 15:40 Luk 8.1-3 ‡ 15:42-43 Jwów lu Sábaad í á də bə, tééd mpwó-kugú shí á jwów lú fláadé, kə jé kugú á súsaađé. Oyúden bwó á shígé də səy jwów dəəñgúđ.

47 Mariya á Magudála bá Mariya nyooŋgá mæ Zhâk, bwó mú ŋgæ mpu dúg kál bwó á ðal nya yí.

16

Yésus mæ gwûm

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-11; Yuú 20.1-2)

1 Ja Sábaad má shîn yí, mpwó-kugá shí, Mariya á Magudála, næ Salúma, næ Mariya nyooŋgá má Zhâk, bwó mú kæ kusæ ólabínda ná bwó bá kæ gwáágulæ mbimbæ mæ Yésus.

2 Ná ndeé, jwôw shwénde má dú tééd yí, bwó mú kæ wóós shwonj dí ná námá mpámán mpámán, lúú jwôw í ŋgæ kúnôw cwíil.

3 Bwó mú ŋgæ jî bwámé næ bwámé ná: «Zé nyæ é kæ bíngal shé kwóógú ðásá shwonj dí yí?»

4 Bwó ka bân mísh, bwó mú dúg mæma kwóógú ní í mbwúg koogú. 5 Bwó mú nyí shwonj dí, kæ kwey wúl shwanzó ínjúl njínjilí, kóómb á mbwæ mæncwûm, nyæ næ mikáándá mí áfufumá. Bwó mú bul gwág ifwaas.

6 Shwanzó ní mú cí næ bwo ná: «Kúgá fúnda! Bí ŋgæ sý Yésus, muud á Nazarét bwó á bwambulæ kwolós dí yé! A cúgé wa, a má gwûm. Dugá kál bwó á bwíng nyæ yí.

7 Ná ndeé, læelugá kæ, kæ jaaw *ómpwíin bé næ Pyêr ná a má kæ shwóg, kæ bwánd bí Galilé. Nûŋ wæ bínónj bí é ðúgya yé, námá nda nyæ á bwíing bí ná.»

8 Ntó, bwó mú wæenzh wú shwonj dí bwó ŋgá lilya, milám kú bæ ná shæ; í mú sá ná bwó nda jaaw tæ muud.

Yésus mæ lwóyá nyúul

9 * [Yésus nyæ á gwûm mpámán mpámán a jwôw lú shwénde. Nyæ á ka tééd lwóyá nyúul wæ Mariya á Magudála, mudá nyæ á yíl mæjamb zangbá yé.

10 Mudá wooŋgá mú kæ jaaw buud ó gwoonj c Yésus sá jooŋgá, næcé bwó á bæ næ mæcey milámúð, bwó ka ŋgæ jii.

11 A mú ka jaaw bwo ná Yésus mæ gwûm, nyæ shí námá dúg nyæ næ mísh mé. Nji, nyæ á tæem jaaw bwo ntó, bwó á shígé magulæ.

12 Mpúsæ na, bósí ómpwíin bé óbá, bwó ŋgá kæ bwódí kwáádá, nyæ mú lwóyá bwo nyúul nyé wúl mbii shús.

13 Buud obá booŋgá bwó mú nyiŋgæ næ mpúsæ, kæ jaaw booŋgá ómpwíin bwó á lúgæ Yurúsalem wá, bân námá nji mæshwán.

14 Gúl ja shús, Yésus mú nyiŋgæ lwóyá nyúul nyé ómpwíin wûm næ ŋgwúð dí, bwó ŋgæ ðæ. Cínong a mú jum bwo næcé bwó á shígé *magulæ kæel búúð bwó á jaaw bwo ná a má gwûm shwonj dí yí. Bwó á bæ ŋkí lal milám.

15 Ná ndeé, a mú cí næ bwo ná: «Kægá shí ga nyêsh, bi kæg cúnda Jjy Kéel, muud yêsh gwáágúg.

16 Nyooŋg má bá *búgula, bwó juwo nyæ yé, nyæ wó má bá *dúg cug yé. Nyooŋg mæ bá bæ kú búgula yé, nyæ bá bwæma næ intúgúlí yá kandaŋgæ.

17 Ntó, booŋg bwó bá búgula wá, bwó bá ðu sá *mæshimbá: bwó bá ðu yíl búúð mæjamb jíná dáámud, bwó lás mákál mæshús,

18 bwó bii ónywâ næ mæbwâ. Nkí bwó dá gwoog, sá kú sá bwo. Bwó kæel mimbâl mábwâ, mimbâl myooŋgá mí yâl.»

Yésus mæ kæ gwôw

19 Ja Yésus má shîn lás næ bwo ntáni yí, a mú ŋkâŋ kæ gwôw, kæ jî mbwæ mæncwûm má Zembí dí.

20 Ná ndeé, *ómpwíin bé bwó mú nyiŋgæ, kæ ŋgæ cúnda Jjy Kéel ikál byêsh. Cwámbe Yésus nyæ á ðu yæ bwo ŋkul ísý byáŋúð. A lwágulæ ná minjígulá myáŋ mí á bæ tátálí næcé bwó á ðu sá mæshimbá.]

16:6 8.31 16:7 14.28; Luk 24.34 * 16:9 Míl mícilyá mí ayág mí cugé næ impánzó tééd 9 kæ kuma 20. 16:15 Mat 28.19 16:16 Mis 2.38 16:17 Mis 8.7; 16:17 mákál mæshús: Mis 2.4; 10.46; 19.6; 1Kr 14 16:18 ónywâ: Luk 10.19; Mis 28.3-6 yâl: Mis 4.30; 5.16; 8.7; Zhk 5.14-15 16:19 Mat 22.44 16:20 Heb 2.4

Jɔɔɔ Kéel Lúkas nyə á cilə yí Isà í dúgyá nə Jɔɔɔ Kéel Lúkas nyə á cilə yí

Lúkas nyə á cilə Tyofil kálaad éga. Njii, teem bə ntó, nyə á cilə Jɔɔɔ Kéel shú buud bwə á shíge bə mímbýagá mí Oyúden wá, bəɔng bwə á du lás Garék wá. A ngə féel bwo iciyá bísə nə n̄kul yáag bwo gwágúlə dí yí, nə isà í dúgyá nə ijám nə ijag í Oyúden yí. Lúkas ngə lwó cug múud mə Yésus.

Nyə á bə íc éé ílól wa Jɔɔɔ Kéel égaad námá nda Matiyó bá Márkus.

- (1) Sáal mə Yuánes Nduu-buud (3.1-20), bə nə nduwán mə Yésus, nə məbwəbálán nyə á bwəma nə ndí má (3.21-4.13).
- (2) Cug mə Yésus nə sáal nyə á sá Galilé yí (4.14-9.50).
- (3) Njəond Yésus nyə á kyeey kálə Yurúsalem yí (9.51-19.28), nə sóólúgá nyə á sá wu yí (19.29-21.38), kə kumə shwiy nyə á yə yí nə gwúmúlə nyə á gwúm shwoŋ dí yí (22-24).

Sá bí nə n̄kul ci nə lúú ciyá á kálaad wúsa 19.10: «Mwán mə Múúud nyə á zə sɔ bəɔng bwə á jímb wá, zə cug bwo.» Zembí mə mpú ná buud bəsh bwə ngə cugə kú nə nyə wá búsa njímbálá. Gwə wə nyə á ntí Yésus-Krist yí, nə á zág cug bəɔng bəsh bwə é ləg nyə wá. Yésus mə du bul julə búúud bwə ngə bwəma nə mpyóŋ wá, nda: osól ɔ mísám, ikúkágá, mimbúbúwá, mimbəl nə ojínə ɔ búúud.

Matéédúlə mə cilyá

¹ Yé Tyofil lwám múúud, zhwog buud bwə á mə ngə she cilə n̄kúmba lāŋ á isà í á s̄ty wa sádí yí.

² Bwə á ngə jaaw isà námá nda búúud bwə á dúg byo tééd matéédúlə wá bwə á bwiing sə ná. Buud bəɔngú wə bwə ngə sá iséy í bwiingúlə mílósú mí Zembí.

³ Nə ndeé mə mə ka námá kwey nə mə jəlá nə cilə wo isà byəɔngú téégyá nda í á ngə s̄ty ná. Mə zə cilə nə mə mə fwo mpu wəmbulə sásúsá jəsh tééd matéédúlə.

⁴ Mə jii ná wo mpúg nə minjígúlá wə á n̄wa nyá mí balé bə bábálə.

Yuánes Nduu-buud mə bá byél

⁵ Ngwól fada nyə á bə nə Zakarí ja Herod nyə á bə njwú-buud á Yudéa yí. Fada wəɔngú bəndŋ Abiya wə bwə á bə ján gwoong. Mudá yé nyə á bə ná Ilisabet, a njúl shilə bag ɔ Arəon.

⁶ Bəsh obá nə mudúm nə mudá bwə á bə otátalí ɔ búúud mish mə Zembí dí, bwə dúgá mpu sá Zembí məgwág, du bə isá byəsh

Cwamba ngə ci nə í bəg yí nə məcəg mə mēsh mbii á kú nə sá á jumúg.

⁷ Nji bwə áshíge bə nə mwān nəcə Ilisabet nyə á bə kundú, bəsh obá bwə á bə ntāg bwə mú icwúcwúul.

⁸ Dúlúgá njəw dí í, Zakarí nyə á ngə sá iséy í fada byə nda í á bə jwanga á gwoong ján ná.

⁹ Ofada bwə á du wusə mpaambə ná bwə féesh nyəɔng kəg nyii *Mpáanzá Zembí yé. Bwə á ka námə wusə jini jaá, mpaambə mú féesh Zakarí nə nyə wə kəg nyii kə jígal *cáa.

¹⁰ Wəla lu jígalúlə cáá ni dí, buud ɔ kúl búúud bəsh bwə á bə tóón bwə ngə jəgula nə Zembí

¹¹ Ngwól *éngales mə Yawé mú zə lwóya nyúul wə Zakarí, zə tšw nyə ngəe mbwə mənəcwúm, *alatār bwə du jígal cáá yé dí koogú.

¹² Mitédúgá mí á búbulə Zakarí lúúud nə dúgúlə nyə á dúg éngales yí, a mú bul bə nə ifwaas.

¹³ Nji, éngales mú ci nə nyə ná: «Zakarí, kú bəeg fúndə, nəcə Zembí mə n̄wa mājəgula mwó. Mudá wó mə bá byə wo mwámudúm, wo bá gwiid nyə nə Yuánes.

¹⁴ Wo bá bul kəos nə mashusəg, ncúlyá buud bwə bá námə bə nə mēshusəg nə byéləla mwān wəɔng mə bá byél yí.

¹⁵ Nəcə a bá bə fwámé múúud mish mə Zembí dí. Nyə abulé bwelə ngul málwag kú ngul gúl sá ányinyaanə. A bá bwey bə lwándúlə nə Nkəŋkə Shíshim a njúl ná mwə mə nyóóngú.

¹⁶ A bá námə sá nə bóól búúud wə bag ɔ *Izarəyél bwə nyíngəg zə wə Zembí wāŋ Yawé.

¹⁷ A bá zə nə lāŋ mə Zembí nə *shíshim nə n̄kul Eli nyə á bə nə ndí yí. A bá zə sá n̄kwambulə mpədúgá osóóngú bəndŋ bwān. A bá námə sá nə bəɔng bwə á du bə nə málwə wá bwə céndúg kuu njəond, bwə bə nə fəg á otátalí ɔ búúud. Ntə, a bá kwamusa Cwamba kúl búúud í njúl nyə fwámé kwéeshá.»

¹⁸ Zakarí mú ci nə éngales ná: «Mə músə cwúcwúul, mudá waamə mə námə jaas; mə e bá wəmbulə sá wó ngə ci ni ntədəlé?»

¹⁹ Éngales mú bəsa nə nyə ná: «Mə wə Gabryél, mə ji mish mə Zembí dí, mə ngə s̄ty nə nyə. Nyə á mə ntí mə ná mə zəg ləsha nə wo, zə jaaw wo jɔɔɔ məkál mání.

²⁰ Nji, nda wó mə ka bə kú *magulə íciyá byám ná, wo é bə fífi. Wo bá ji kú lás kə wós jwəw isá mə á mə zə jaaw wo íni í bá bwəma yí. Nəcə byáá í bá bwəma dán wəlad.»

²¹ Í á bə na, kúl búúud ján í ngə bwánd Zakarí. Buud bwə mú ngə káam nə á mə bul bwey n̄ŋ Mpáanzá Zembí dí cwú.

²² Ja Zakarí nyə á ka cúwo tóón yí, nyə á bə kú ná nə n̄kul məlésha nə buud. Bwə mú mpu

nə a shí dúg gúl sá nŭŋ fúm á ci dí. Nyə á ŋgə fufə nji məbwə. Nyə á shwal bə fifi.

23 Ja nyə á shínal mé mwôw mə ísəy yá Mpáánzə Zembí yí, nyə á ka nyingə kə bwádí.

24 Fwála mú cə, mudá yé Ilísabet músə bə nə bum. A mú shwaaw tŋŋ oŋkwoond otóon kú lwóya nyúul, a ŋgə ci ná:

25 «Sá Cwámba mə sá mə wə ga. A mə nti mísh mé mádí zə yíl mə shwôn mə á bə nə ndí búúd bəm dí yí.»

Yésus mə bá byél

26 Ja bum mə wós Ilísabet ŋkwoond saman dí yí, Zembí mú kənd *Éngəles Gabryél ŋgwála á Galilé bwə dū jŋw nə Nazarət yí.

27 Nyə á kənd nyə nə a kəg ləsha nə nciwíyē sás lú múdá í á bə wu nə Mariya yí. Sás dɔɔŋg í á bə nə cɛɛlá bá nə Yóseb, muud á bag ɔ *Dávid.

28 Éngəles mú nyí Mariya njŋw ci nə nyə nə: «Mə báag nə wo, Yawé ji nə wo, a mə sá mpaam nə jŋ lām.»

29 Iciyá íni í mú sá Mariya mitádúgá búbulə lúú. A mú ŋgə jíl lámúd nə wŋŋ mbii məbádá í ká nə ji.

30 Éngəles mú ci nə nyə nə: «Mariya, kú bɛɛg fúnda. Nəcə wo mə bwəma nə ocúncəsh ɔ Zembí.

31 Dugí, wo zə bə nə bum, wo bá byá mwámudúm, wo gwiid nyə nə Yésus.

32 A bá bə fwámé múúd. Bwə bá dū jŋw nyə nə *Mwán mə Zembí a gwów-gwów. Zembí wúsú Yawé mə bá yə nyə ijwúga í mpáámbə jé Dávid.

33 A bá jwú nə bag ɔ *Yákwab kandugə á kandugə, ijwúga byé í ábúlé bə nə məshíné.»

34 Mariya mú ci nə éngəles ná: «Jŋŋ í bá bə ntədəlé, mɛɛ kú fwo mpu múdúm?»

35 Éngəles mú bɛsa nə nyə nə «ŋkɛŋkɛ Shíshim mə bá zə wódí, ŋkul mə Zembí a gwów-gwów í mú búdal wo nda gúgúwá í dū búdal múúd ná. Gwə wə í bá sá nə mwán wó bá byá yé mə bá bə fééshá, bwə dū jŋw nyə nə Mwán mə Zembí.

36 Dugí, mbyél wə Ilísabet mə zə bə nə bum ícwúúləd. A bá námə byá mwámudúm. Nyə muud bwə á dū ci ná a ji kundú yé, bum mú nyə ŋkwoond saman dí.

37 Mpug nə sá cúgə nə ŋkul bwelé ntŋ Zembí.»

38 Mariya mú ci ná: «Mə ji səl məsáal mə Yawé. A sáag mə nda wó mə ci ná.» Éngəles mú kyey.

Mariya mə kə dúg Ilísabet

39 Námə fwála dɔɔŋgú dí, Mariya mú ŋwa zhí lɛlɛlú kə ŋgwála á kómb Yudéa jisə mímbúŋ mímbúŋ yí.

40 A mú kə nyí Zakarí dí njŋw, bóda Ilísabet.

41 Ja Ilísabet nyə á gwág məbádá mə Mariya yí, mwán nyə á lugusa nyə mwə dɛ, Ilísabet músə lwánd nə Ŋkɛŋkɛ Shíshim ná cwós.

42 A mú kím məma ŋkwiimbyé, nyə nə: «Wo ji nə ibwádán ntŋ bóslúgá búdá bɛsh, mwán jí wo mwó dí yé ji námə nə ibwádán.

43 Jí í mpú sá nə nyɔɔŋgú mə Cwámba waamə zəg mádí yí.

44 Nəcə dugí, nji məlwə məm mə ámə gwág məbádá mwə yí, mwán nyə ámə lugusa mə nə məshusug mwó dí.

45 Wɛɛ mə jəla, wɛɛ muud mə *búgula nə sá jəsh Cwámba mə sá nə bwə jááwug wo yí í é bwəma yé.»

Mariya mə ságúsə Zembí

46 Mariya mú ci ná:

Zembí waam, wo ji məma Zembí.

47 Shíshim wám í ŋgə kɔɔs nə məshusug nəcə cugye waamə Zembí.

48 Nəcə a mə bálɛ nti mísh dúg zhizhe lwaá dé á mudá.

Haaw! Tééd fwála gaád buud wá ikala byésh bwə bá dū ci ná: «mɛɛ mə jəla.»

49 Nəcə Zembí á ŋkul nyésh mə sá mə məma ísá.

Jíná dé dúsə nə gúmá ntŋ sá jəsh.

50 Lám mácey yé wúsə nə bagə shú búúd bwə ŋwá nyə nə fúndúgá wá kə wós ikala ikala.

51 A mə lwóya ŋkúl nyé.

A mə sá nə buud bwə dū ŋkɛny mənyúúl wá bwə címagú.

52 A mə yíl íŋkácíd í búúd íjya í ící byánjúd wusə shí,

a bân ózhizhe ɔ búúd gwów.

53 Buud bwə á bə nə məfúfə wá, a mə yə bwo zhwoŋ tɔɔm

a nying búúd ɔ tɔɔm məbwə ocwúd.

54 A mə zə kwiid bag ɔ səl məsáal yé *Izurəyél,

a mə téduga lám mácey yé,

55 nda nyə á kaag ímpáámbə bísú

shú mə *Aburaham bənbŋŋ mpwoŋ buud nyé kandugə á kandugə nə.

56 Mariya bá Ilísabet bwə á já je bə óŋkwoond olól ná ndeé Mariya músə nyingə kə bwádí.

Byélé mə Yuánes Nduu-buud

57 Wəla lu byeyí í á ka wós Ilísabet. A mú byá mwámudúm.

58 Nə buud bənbŋŋ bwə á bə jəŋ ban wá, nə mímbyéł myé bwə mú gwág nə Yawé mə bul gwág nyə cey lámúd. Bənbŋŋ bwə mú ka zə taag.

1:25 Mat 30.23 1:27 Mat 1.16 1:31 Iza 7.14; Mat 1.21; Luk 2.21; Mis 4.12 1:32 Iza 9.6; 2Sa 7.16; Mat 20.30-31 1:33 Dan 7.14 1:35 Mat 1.18; Luk 4.18 1:37 Mat 18.14; Mat 19.26; Mak 10.27; Luk 18.27 1:46 1Sa 2.1-10 1:50 Sòm 103.13, 17 1:51 Mbá 5.15; 26.8 1:52 Sòm 75.8; Mat 23.12; Zhk 4.6, 10 1:53 Sòm 107.9; 34.11 1:54 Msh 7.20; Sòm 98.3; Mat 17.7; 22.17 1:59 Mat 17.12-13

59 Jwðw mwân nyə a wósos mwðw mwəomb yí, bwə mú zə ná bwə zə sá nyə ábiwáág. Bwə mú cəel gwiid nyə ná Zakarí nda sóngú.

60 Nji nyəngú mú ci ná: «Mbó! Jínó dé wə Yuánes.»

61 Bwə mú ci nə nyə ná: «Muud ngwúd nə ngwúd cugə nə jínó lú Yuánes njów búúd wán wəsh dí.»

62 Bwə mú du lésha nə sóngú mwân du fufə nji məbwə jílə nyə jínó á céél gwiid mwân yí.

63 Sóngú mwân mú gwáamb nə bwə yág nyə kwóógú ná a zág cílə cínəng. A mú cílə ná: «Jínó dé wə Yuánes.» Buud bəsh bwə mú bul káam.

64 Seegya ntág ná Zakarí mpu mə bān, jūm mú nyə fulí ná a je lás. A mú shwal bān kál ngə yə Zembí məshwúb.

65 Buud ó ban bé bwə mú bə nə fúndúgú. Nə ndeé buud bwə mú ngə bwiing lāh á isá í á sīy íni shí Yudeá á mimbúh nyəsh.

66 Buud bəsh bwə á gwág lāh wəng wá bwə á bə kú bwele yíl lám cínəng. Bwə mú du jí ná: «Múmwán jəng í bá bə jí e? Búbále, ŋkul mə Yawé í á ngə nyín cug mə mwân wəngúád.»

Zakarí mə cúndə cúndá mə Zembí

67 Mwân sóngú yé Zakarí mú lwánd nə Nkəŋkə Shishim ná cwóó, a mú cúndə cúndá mə Zembí, nyə ná:

68 Gúmá nə Yawé, Zembí á *Izurəyéł nəcé a mə kwiid kúl búúd jé, yíl bwo mənyámád.

69 A mə wéeshulí sə ŋkácíd cugye mpwəng buud mə sół məsáal yé *Dávid dí.

70 Nyə a shí bwey du jaaw kéel daəngú, *buud ə mícúndá bé nyə á féesh yág wá du jaaw.

71 Nyə á kaag ná a bá zə yíl sə mənyámá mə mízhízhíh mísúd,

a yíl sə məbwə mə bəəng bwə ngə mpii sə wád.

72 A mə lwágulə ná a jí nə lám mácey nə odá; a mə téduga sə nyə á sá nə bwo yí.

73 Nəcé nyə á kəen búbále Nə Dá *Aburaham ná í bá bə ná

74 á ká shīn yíl sə məbwə mə búúd bwə ngə lúmbulí nə sə wá dí,

sə mə bá du yə nyə gúmə kú nə ifwaas,

75 sə ngə lwóya ná sə búsa buud bé,

sə ngə cugə tátəlí nyədí míshúd,

ngə cugə nda búúd ə kúl jé bwə jéla nə cugə ná,

sə bə ntó mwðw mə cug məsú mēsh.

76 Múmwán, bwə bá du jów wo ná *muud micúndá mə Zembí á gwów-gwów.

Nəcé wo bá kə Cwámba shwóg, kə kwambulə nyə zhií

77 kúl búúd jé í mpúg ná a ngə zə ná a zə cug bwo,

juu bwo nə *misəm myāj.

78 Zembí wúsú jí bul bə nə lám mácey.

A mə nti sə məŋkenya mə ngə zhu gwðw

nda məəng mə jwðw ja í du cúwo yí,

79 mə zág kwan bəəng bwə ngə cugə yídúgú shwiy dí wá,

má zág sá ná sá cúgagí ná shəe.

80 Mwân nyə á ka námá ngə wīy, *shíshim yé ngə ŋwa ŋkul. Nyə á du jí məshí má shwéeshá nə ndeé kə wósos jwðw nyə á kə lwóya nyúul kúl búúd jé dí yí.

2

Byélé mə Yésus

1 Í á zə bə máni mwðw di, *Káazel Ogust nyə á cílə ná buud ə shí mishwun bəsh bwə kəg cilya ílāh dí.

2 Ílāh bwelelé sīy wə cí. Í á bə Kirínus njúl ngwámuna á faan lú Sirí.

3 Ntó buud bəsh bwə á ka kə ngə cilya, muud kə ngwála í dúgya nə bəend jé yíid.

4 Yóseb mú námá tí Nazarét faan lú Galilé, bád kə Betulehem, ngwála mə *Dávid faan lú Yudeá, nəcé nyə á bə mwân á njów búúd mə Dávid.

5 Nyə á ngə kə ílāh dí, bá Mariya, mudá í á bə ná bá bwə zə béya yé, Mariya wəəng njúl nə bum.

6 Í á ka bə, bwə njúl nūh, fwála lu byeyí mú wósos Mariya.

7 A mú byá mwân yé acúmbā, mwámudúm. A mú wá nyə bwámád a bwíg nyə kúl bwə á du wá itəw idāw ná í dág də yí, nəcé bwə áshígə bə nə bwágə njów ójōg.

Obaagulə ə itəw bwə dág wəəngəles

8 Obaagulə ə itəw bwə á bə shí nyəəngúád bwə ngə jí mifum tóón íbugád ngə baagulə itəw byāng.

9 Ngwól *əngəles mə Yawé mú zə wósos bwo na, məŋkanəwa mə Cwámba mə mú lyə bwo nə məŋkenya nə kesh. Ifwaas í músə jág bií bwo.

10 Nji, éngəles mú ci nə bwo ná: «Kúgá fúnda, nəcé mə ngə zə bí nə jōjō kéel í é sá kúl búúd jəsh məma məshusug yí.

11 Cugye mə byél bí múús ngwála mə *Dávid. Nyə wə *Krist Cwámba.

12 Bí é yag nyə nə məyiigyé mąga: bí é kwey kúkény í mbwúg bwámád kúl bwə du wá itəw idāw ná í dág də yí.»

1:60 1.13 1:68 Sóm 41.13; 72.18; 111.9; Luk 4.18-21; 7.16; 19.44 1:69 Sóm 132.17; Mat 20.30-31 1:70 Rom 1.2; Iza 9.1-6; Msh 5.1-3 1:71 Sóm 106.10 1:72 Sóm 106.45; 105.8-9; Lav 26.42 1:73 Mat 22.16-18 1:74 Tit 2.12, 14 1:76 Mal 3.1; Mat 11.10; Mak 1.2; Luk 7.27 1:77 Zhe 31.34 1:78 MmN 34.6; Iza 60.1-2 1:79 Iza 9.1, 5; 42.6-7; Mat 4.16 2:4 Mat 2.1; Yuá 7.42 2:11 Mat 20.30-32; Yuá 4.42; Mis 5.31; 13.23; 2Pr 1.11 2:14 Iza 57.19; Mat 10.13, 34; Mak 9.50; Luk 1.79; 10.5-6; 12.51; 19.38, 42; 24.36; Yuá 4.27; Mis 10.36; Ifz 2.14, 17

13 Seegya ná kúdà zhwoḡ wàéngàles wá gwòw bwá mú zà kwey nyíni bwá ngə yə Zembí gúmá səsad ná:

14 Zembí bág nà gúmá jon á gwòw-gwòwúd; wa shí, buud Zembí má gwág nywa wá bwá cùgəḡ ná shɛɛ.

15 Í mú zə bə ná, ja wəéngəles bwá má béégya nə bwo kə jon dí yí, obaagula ó itəw bwá mú ci bwámé nə bwámé ná: «Sá kəgá Betulehem kə dúg sá í má sɔy Zembí má sá ná sá mpúg ga.»

16 Bwá mú ngə kə ná cá-cá, bwá mú kə kwey Mariya nə Yóseb nə kúkényi í mbwúḡ kúl bwá dū wá itəw idáw ná í dúg də yí.

17 Ja bwá má dúg nyə yí, bwá mú bwiing sá éngəles nyá ámə jaaw bwo shú má múmwán jəng yí.

18 Buud bəsh bwá á ngə gwág bwo wá bwá á ngə bul káam sá bwá á ngə bwiing yí.

19 Mariya nyɛ nyə á baagula isá byəngə lámúd, a ngə bigas byo.

20 Ná ndéé obaagula ó itəw bwá mú nyingə bwá ngə yə Zembí gúmá, ngə yə nyə məshwúmb nə isá byəsh bwá ámə gwág nə dúg yí, nəc é í á bə námá nji nda éngəles nyə á jaaw bwo ná.

Bwá kə ná kúkényi Yésus mpáánz

21 Ja jwòw lú mwəomb í á wóos yí, í mú bə fwála ná bwá sáag mwán ábiwáág. Bwá mú gwiid nyə ná Yésus, jíná éngəles nyə á jaaw Mariya a kú fwo nwa bum yí.

22 Ná ndéé í mú zə bə fwála ná bwá sáag ngusa íci Moyíz nyə a ci yí. Bwá mú bád kə nə mwán Yurúsəlem kála lwóya nyə wá Yawé,

23 námá nda jí cilyá *mbwoomb mácéɛ dí ná, ná: «Mwámudúm yəsh mə tééd byél yé, bwá kənd nyə koogú ná a bág shú má Yawé.»

24 Í á jii ná bwá kəg yána ílám í *mátúnuga námá nda jí cilyá nda mbwoomb mácéɛ dí ná, bwá kə nə məwúwo məbá nki icwó í máfaf íbá.

25 Ngwól múúd nyə á dū bə Yurúsəlem ná Símuyon. Nyə á bə tətəlí muud, nyə a wá lám wá Zembí. Nyə á bə nə Nkənjkə Shíshim. Nyə á dū bwánd muud nyə á bə ná a bá zə səl *Izərayél milám shí yé.

26 Nkənjkə Shíshim í á lwágula nyə ntáməd ná nyə abulé yə a kú fwo dúg *Kříst Yawé mə bá ntí yé.

27 Muud wəngú Nkənjkə Shíshim í á sá ná a kəḡ *Luj má Zembí. Ja obyól ɔ Yésus bwá á zə nə mwán Luj ná bwá zə sá nyə nda mbwoomb mácéɛ í ngə ci ná,

28 nyə á nwa mwán nyédí məbwád a mú yə Zembí cúncəsh, nyə ná:

29 Mása, jaá ga í músə wo je bíd ná lwaá dwó í yəḡ ná shɛɛ nda wó á ci ná,

30 nəc é mísh mām má má dúg nda wó zə cug sá ná,

31 cugála wó á kwəmusə ikúl í búúd byəsh í ngə dúg yí.

32 Jisə mənjkenya má bá sá ná ikúl íshús í mpúḡ wo yí,

kúl gwó Izərayél í bág nə gúmá yí.

33 Yésus sónḡú nə nyəngú bwá á ngə káam sá jəsh Símuyon nyə á ngə ci shú dé dí yí.

34 Símuyon mú bwádan nə bwo, nyə nə Mariya nyəngú mə Yésus ná: «Mwán éga Zembí mə ntí nyə ná a zəḡ sá ná zhwoḡ buud ɔ Izərayél bwá búlag, zhwoḡ buud wəəl. A bá bə gúl sá má Zembí í bá ntə búúd nkuł yí, sá búúd bwá ábúle magula yí.

35 A bá zə sá ná zhwoḡ buud mitédúḡ myán mí mpúyúḡ. Wɛɛ ntəḡ íí, məcɛy mə bá nyisuli wo lámúd nda kafwɛɛ.»

36 Ngwól *múúd micúndá ámuđá nyə á bə námá cínəng ná Ana, a njúl shilə mə Fanuél bɛɛnd má Azər dí. Mudá wəngú nyə á bə a má bul jaas. Nyə a béya a mú cugə nə ngwúm mimbú zəngbá.

37 Nyə á jí kúsə kə wóos mimbú məwúm mwəomb nə mínə. Nyə a shígé dū bwélé kə shwóg-shwóg nə Luj má Zembí. Nyə á dū sá Zembí iséy byé nə mwásə nə bulú a dúḡó ci idáw, dū yə Zembí gúmá.

38 Nyə á bə námá cínəngú ja bwá á bə nə Yésus Luj yí, a mú yə Zembí akiba; buud bəsh bwá á ngə bwánd ná Zembí mə bá zə yíl Yurúsəlem mányámád wá, Ana nyə á ngə jaaw ləḡ mə mwán.

39 Ja obyól a Yésus bwá á shín sá isá byəsh Mácéɛ má Yawé má ngə ci yí, bwá á ka nyingə kə bwádí ngwála Nazarət, faan lə Galilé.

40 Mwán nyə á ka námá ngə wáy, *shíshim yé ngə nwa nkuł, a njúl mpaam má Zembí dí.

Yésus mə nyín mpáánz Zembí a njúl kúkəḡ

41 Obyól ɔ Yésus bwá á dū kə zān páska dí Yurúsəlem mbú wəsh.

42 Bwá á ka námá kwo bád kə nda fúlú í á bə ná, Yésus njúl mimbú wúm nə mímbá, bwá mú kə nə nyə.

43 Ja zān í á shín yí, obyól bə bwá mú nyingə. Yésus mú lúḡ Yurúsəlem bwá kú mpu.

44 Bwá á ngə téduga ná Yésus bənbəḡ buud ɔ gwoong búśə zhíd. Bwá múśə kyey mwásə ncindí. Ná ndéé bwá mú ka zə ngə sḡ nyə mímbyéł nə mímbí myán dí.

45 Nda bwá áshígé kwey nyə ná, bwá mú nyingə nə məsḡḡú kə Yurúsəlem.

46 Í á ka zə bə, bwá mə sḡ nyə ná sḡ sḡ tən mwòw məlól, bwá mú kə kwey nyə a njúl tām oyúḡuli ɔ məcéɛ *Luj má Zembí, a ngə gwágula bwo, a ngə jí bwo minjígá.

2:19 2.51 2:21 1.31 2:22 Ləv 12; Ilj 18.15-16 2:23 MmN 13.2 2:30 Iza 52.10 2:32 Iza 42.6; 49.6; 46.13
2:34 Iza 8.14; 1Pr 2.8 2:37 1Tm 5.5; Mat 6.16-17 2:38 Iza 52.9 2:41 MmN 12.1-27; 23.14-17

47 Buud bêsh bwó á ngə gwág nyə wá bwó á ngə káam fúg nyé na mampɛsá mé. Bwó á ngə káam mbíí á ná fúg du jímb lúúd.

48 Ja obyál bé bwó á dúg nyə yí, bwó á jág bul káam. Nyooŋgú mú ci ná nyə ná: «Mwán waam, jí wó mós sá sá ntúni ní? Wó mpú ná sá shwóóŋgú sá mé ngə sɔ́ wo ná milám gwôw?»

49 Nye mú ci ná bwo ná: «Bí áma ngə sɔ́ má ná jí? Bɪ ampúyé ná mós jəlá ná du bə isá í Dá dí?»

50 Nji bəŋ bwó áshígé mpw gwág sá nyə á ci ná bwo yí.

51 Yésus bəndəŋ bwo bwó mú shulə kə Nazarét, a ngə magulə ijwúga byəŋ. Nyooŋgú mú baagulə isá íni byəsh lámúd.

52 Yésus nyə á ka ngə wəof, fúg ngə kwíduli, mpaam mós Zembí ngə kwíduli, a ngə bə jɔ́ kágó mísh mós Zembí ná mísh mós búúdu.

3

Iséy í Yuánes Nduu-buud (Mat 3.1-17; Mak 1.1-11)

1 Í á ka zə bə, ijwúga í *Káázel Tiber í mós wós mbú wúm ná tóón dí, Pons Pilát mú bə ngwámuna á faan lú Yudéa, Herod nyə Tatarák* á Galilé, mínyəŋú yé Fílíp ná faan lú Ityuré ná Trakontídí, Lisanuyas ná faan lú Abilen.

2 Í á bə Hána njúl Ajəláci á ofada, bá Kayíf. Ja jooŋgú, kéel mós Zembí í á wós wó Yuánes mwán mós Zakarí a njúl shí a shwéeshád.

3 Nyə á ka zə ngə kyey shí nyəsh á fundú ngwəŋ Zhurdé, ngə cúnda ná: «Céndágá mitédágá, bí duwan, Zembí nyə é juu bí ná *mísám mín.»

4 Í á bə ntó nda jísé cilyá kálaad má *múúdu micúnda Izayí dí ná. Nacé jísə ná:

Muud ngə cúnda shí a shwéeshád, a ngə ci ná: «Kwambuləgá zhíí mós Cwámaba,

bí ság kwúŋ jé.

5 Bulaləgá íbú byəsh, bí bwú mímbəŋ mí anúní ná mí acíg-cíg myəsh səl shí,

bí ság mósbugə.

Sanduləgá ikúl í ákukwuwulá, sá byo ná səndəŋ

6 muud yəsh ka bá dúg cugúlə Zembí má bá cug búúdu yí.»

7 Buud bwó á du zə wó Yuánes áncuncuma zələ du duwan wá, nyə á ka du ci ná bwo ná: «Yé iyəlukag íga! Bí mós bále fúnda mpimbə Zembí mós bá lwóya yí? Zó áma kéwuli bí éne?

8 Kágá wúmə fwámé mpúmá† í lwágúlə ná bí mós cénd mitédágá yí. Kúgá bə nji dúlə téduga ná: “Só bəŋ sə bí mpwoŋ buud mós

*Aburaham” nəcə mə mpú jaaw bí ná Zembí jí ná ŋkul shwóŋla mákwóógú mága, sá mwo bwán ó Aburaham.

9 Mpugá ná zəŋ í wál zə sámb míkəŋlə mí ílí máshugud. Bwó é cal líí jəsh í áde wúmə fwámé mpúmá yí, bwó kul gwo kudad.»

10 Buud bwó mú zə jí nyə ná: «Só mós jəlá ná sá jí?»

11 A mú bəsa ná bwo ná: «Muud jí ná ishimi íbá yé kééznəŋ ngwúdu yə nyooŋg cúgə ná ndí yé. Muud jí ná idəw yé sáág námá ntó.»

12 Onyenyeyə tóya bwó mú námá zə ná bwó zə duwan. Bwó mú jí nyə ná: «Yúguli e, sá mós jəlá ná sá jí?»

13 Nyə ná bwo ná: «Dugá jí búúdu nji sá məcɛɛ mós yé bí ŋkul ná bí dúg jí yí, bí kú ntɛɛŋg.»

14 Ozimbi bwó mú námá jí nyə ná: «Só bəŋ sə mós jəlá ná sá jí?» Nyə ná bwo ná: «Kúgá mánda múúdu ná sá jé ŋkí ntág ná bí mə lwó múúdu mpəl. Maguləgá ná myána bwó ngə jəna ná bí má má jəla.»

15 Nda búúdu bwó á ngə bwánd bwó ngə téduga ná Yuánes o mós jéé bə Mesí ná,

16 Yuánes nyə á ci ná bwo ná: «Mec mə ngə duu bí ná məjúwó. Nji ngwól múúdu ngə zə, a jí ná mpíf cól mə. Mə ampíyáyé ná mə cínuyug nyə míkwoolú mí məŋgwub. Nywáá mós bá duu bí ná Ŋkəŋkə Shíshim ná kuda.

17 A mbid fwafuga mbwád. A bá zə béég búúdu nda bwó du fyaf ŋkwáándə ná; a ŋwa fwámé mpúmá wá ŋkundá déd, a yíl ílwáásə shwu kuda jí kú bwele jímə yíid.»

18 Yuánes nyə á kwo námá ngə jaaw bwo Jɔ́jɔ́ Kéel, a ngə yáag ná bwo ná bwo máguləg.

19 Í á ka zə wós ná, nyə á jum Herod á Tatarák nəcə lésá mós Herodyád, mudá mós mínyəŋú ná mósól mábəw məsh nyə á du sá má.

20 Herod mú kwádulə dúl bəw cínəŋ gwəw, wá Yuánes mímbwugud.

21 Í á ka bə gúl ja ná, nda búúdu bêsh bwó á ngə duwan ná, Yésus mú námá kə duwan. Ná ndɛɛ, ja nyə á ngə jəgula yí, jon í mú bəŋ,

22 Ŋkəŋkə Shíshim mú nyín ná nyúulu nda faf í mú shulə nyə nyúúlu. Kəl í mú zhu jon dí ná: «Wo wó Mwán waamə aláam. Lám wám wəsh wúsə wódí.»

Impáámá í Yésus (Mat 1.1-17)

23 Ja Yésus nyə á téeđ sáal dé yí, nyə á bə kala múúdu á je bə mímbú məwúm məlól. Buud bwó á ngə téduga ná a jí mwán mə Yóseb, Yóseb mwán mə Heli,

2:49 Yuá 2.16 2:51 2.19 2:52 1Sa 2.26 * 3:1 Tatarák: Ciyá ní í cugé ciyá mákaa; nji í kó ná «ngwámuna nyə á ngə jwú ná mpəl nə á ŋkúmba faan yé». Dégúg námá Mat 14.1; Luk 3.19; 9.7; Mis 13.1. 3:3 Mis 13.24; 19.4; Luk 24.47 3:4 Iza 40.3-5 3:6 2.30-31; Mis 28.28 3:7 Mat 3.7; Luk 21.5-36 3:8 1.54-55; Mat 3.9 † 3:8 Mpúmá nyooŋg wá misóləgá. 3:9 Mat 7.19 3:16 Mis 1.5; 11.16; 13.25; 19.2-4; Luk 4.18 3:19 Mat 14.3-4; Mak 6.17-18 3:21 5.16 3:22 4.18 Mwán: Sóm 2.7; Iza 42.1; Luk 9.35; 20.13

²⁴ Heli mwân mæ Matat, Matat mwân mæ Lévi, Lévi mwân mæ Melukí, Melukí mwân mæ Yanay, Yanay mwân mæ Yóseb.

²⁵ Yóseb mwân mæ Matatíyas, Matatíyas mwân mæ Amos, Amos mwân mæ Nahum, Nahum mwân mæ Hesuli, Hesuli mwân mæ Nagay,

²⁶ Nagay mwân mæ Maad, Maad mwân mæ Matatíyas, Matatíyas mwân mæ Símuyon, Símuyon mwân mæ Yósek, Yósek mwân mæ Yoda.

²⁷ Yoda mwân mæ Yoanan, Yoanan mwân mæ Résa, Résa mwân mæ Zorobábel, Zorobábel mwân mæ Salátíyel, Salátíyel mwân mæ Neri;

²⁸ Neri mwân mæ Melukí, Melukí mwân mæ Adi, Adi mwân mæ Kosam, Kosam mwân mæ Elumadam, Elumadam mwân mæ Er.

²⁹ Er mwân mæ Yésus, Yésus mwân mæ Elyazar, Elyazar mwân mæ Yorím, Yorím mwân mæ Matat, Matat mwân mæ Lévi.

³⁰ Lévi mwân mæ Símuyon, Símuyon mwân mæ Yúda, Yúda mwân mæ Yóseb, Yóseb mwân mæ Yonam, Yonam mwân mæ Eliyakim.

³¹ Eliyakim mwân mæ Mæleya, Mæleya mwân mæ Mæna, Mæna mwân mæ Matata, Matata mwân mæ Natan, Natan mwân mæ *Dávid.

³² Dávid mwân mæ Yése, Yése mwân mæ Yobed, Yobed mwân mæ Bowaz, Bowaz mwân mæ Sala, Sala mwân mæ Naáson.

³³ Naáson mwân mæ Aminadab, Aminadab mwân mæ Adúmin, Adúmin mwân mæ Arni, Arni mwân mæ Hesuron, Hesuron mwân mæ Fares, Fares mwân mæ Yúda;

³⁴ Yúda mwân mæ *Yákwb, Yákwb mwân mæ *Izaag, Izaag mwân mæ *Aburaham, Aburaham mwân mæ Tara, Tara mwân mæ Nakor;

³⁵ Nakor mwân mæ Seruk, Seruk mwân mæ Ragow, Ragow mwân mæ Falek, Falek mwân mæ Eber, Eber mwân mæ Sala;

³⁶ Sala mwân mæ Kaynam, Kaynam mwân mæ Arfagusaad, Arfagusaad mwân mæ Sem, Sem mwân mæ *Nówe, Nówe mwân mæ Lamek;

³⁷ Lamek mwân mæ Matusalem, Matusalem mwân mæ Inoog, Inoog mwân mæ Yared, Yared mwân mæ Maluleel, Maluleel mwân mæ Kaynam.

³⁸ Kaynam mwân mæ Inos, Inos mwân mæ Set, Set mwân mæ Adam, Adam mwân mæ Zembí.

4

Sátan mæ bwówulá Yésus (Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

¹ Yésus nyæ a wú Zhurdé a mæ shín lwánd næ Nkékéké Shíshim ná cwóó. Nkékéké Shíshim mú kæ næ nyæ shí a shwéeshád.

² Njwú mæjamb mú kæ bwówulá nyæ wu tâŋ mwów mæwúm mánŋ. Yésus nyæ a shígé dæ tóó sá mwów mæŋgúd ná ndeé ja mwów mæŋg mæ á shín yí a mú gwág zha.

³ Njwú mæjamb mú ci næ nyæ ná: «ŋkí wo ji *Mwân mæ Zembí, chíg næ kwóóguá ga ná í nyéég idáw.»

⁴ Yésus mú yidá bęsa næ nyæ ná: «Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Muud cugé næ ŋkul cugé nji na idáw.”»

⁵ Njwú mæjamb mú kæ næ nyæ gwów-gwów. A mú lwágulá nyæ mæfaan mã shí mishwun męsh nji ja ŋgwúd ná cág.

⁶ A mú ci næ nyæ ná: «Mæ é yæ wo ijuwuga ná wo juwug næ mæfaan mání męsh wo ŋwa gúmá jáŋ, næcé mæ wá jí næ byo. Mæ ji næ ŋkul yána byo yæ múúd yęsh má céél yæ yé.

⁷ Ntó, ŋkí wo kúd mpwoombú wa shí yæ mæ gúmá, byęsh í é bæ isá byó.»

⁸ Yésus mú bęsa næ nyæ ná: «Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Dugú kúd mpwoombú shí nji wá Zembí woó Yawé. Nji nyæ wá wó dug yæ gúmá yé.”»

⁹ *Sátan mú kæ næ nyæ Yurúsalem, kæ tâl nyæ zhwáánge *Mpáánzú Zembí dí gwów. A mú ci næ nyæ ná: «ŋkí wo ji Mwân mæ Zembí, bídug nyúul wú wa kæ kud shí.

¹⁰ Næcé jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Zembí mæ bá lésha næ *wæŋgales bé ná bwá báágulag wo.

¹¹ Bwá é ŋkény wo mæbwád, kuú wó í nda bwíim boogá.”»

¹² Yésus mú bęsa næ né ná: «Ciyá jisé ná: “Wo ajáláyé næ bwówulá Zembí woó Yawé.”»

¹³ Ja Njwú mæjamb mæ shín bwówulá Yésus mimbii myęsh ntúni yí, a mú kyey béęgya næ Yésus, kæ bwánd ja fwámé fwála í bá bæ yí.

Mætédúlé mæ ísęy mæ Yésus (Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Yésus mú nyingó kæ Gallíe a njúl næ ŋkul á Nkékéké Shíshim. Jíná dé í mú ŋgæ jwó cínŋg yęsh.

¹⁵ Nyæ á ŋgæ yæ buud minjígulá *mæmpáánzú mæ minjígulá mæ *Oyúden dí, buud bęsh bwá ŋgæ yæ nyæ gúmá.

¹⁶ Ná ndeé nyæ á ka kæ Nazarét wú nyæ á woof wá. A mú kæ nyíi *mpáánzú minjígulá jwów lú Sábaad nda nyæ á du bwey sá ná. Nyæ á ka tów tótál ná a lǝ Kálaad Zembí.

3:27 Salátíyel: 1Ib 3.17; Esd 3.2 3:30 Rut 4.18-22; 1Ib 2.1-14 3:31 Natan: 2Sa 5.14 3:33 Mæt 29.35; 25.19-26; 11.10-20; 5.1-32 4:1 Mat 6.16-17; Luk 4.18; Heb 4.15 4:4 Mbá 8.3 4:6 Mat 28.18; Yuá 12.31 4:8 Mbá 6.13; 5.9
4:10 Sóm 91.11-12 4:12 Mbá 6.16 4:13 22.3, 31 4:14 4.18 4:18 1.68 4:18 Iza 61.1-2; Mat 11.5; Luk 7.22
4:18 1.35; 3.16, 22; 4.1, 14; 10.21; 24.49; Mat 1.18, 20; 3.11, 16; 4.1; 12.18, 28, 31-32; 28.19; Mak 1.8, 10, 12; 3.29; Mis 1.2, 5, 8; 2.4, 17, 18

17 Bwá mú yə nyə ɲgwól kálaad Izayí *muud micúndá nyə á cilə yé. A mú wɛf kálaad ná ndéé á mú kwey kákúl jísə cilyá ná:

18 Shíshim mə Yawé wúsə mádí nəcé nyə á gwaáguələ mə məwúdə ná mə zág bwiɲɲ mímíbúmbúwá Jǝǝ Kéel.

Nyə á nti mə ná mə zág jaaw mímibwug ná: «Bi mə wú mímibwug dí»,

mə jaaw wəancím-ncím ná: «Mísh mə mə bāɲ bí».

Nyə á nti mə ná mə zág fɛmushi búúđ bwá cúgɛ ná ɲkul shwɔ mənyúúł wá,

19 mə zə cúndə mbú Yawé mə bá lwóyá mpáam yí.

20 Nyə á ka fúlə kálaad ná ndéé á mú yə fulísh á *Mpáánzə Zembí, a mú jì shí. Buud bəsh bwá á bə mpáánzə minjígúłá wá bwá mú mpu kənd mísh nyáđí.

21 A mú tééd lásúlə nə bwo, nyə ná: «Kúkúl mícilyá mí Kálaad Zembí bí ámə gwág mə ámə lǝ ní í mə bwəma múús.»

22 Buud bəsh bwá á ɲgə ságusə nyə. Bəsh bwá á ɲgə káam jǝǝ íciyá í á ɲgə wú nyáđí mpu dí yí, bwá ɲgə cí ná: «Mwān mə Yóseb dí éga?»

23 A mú cí nə bwo ná: «Mə mpú ná bí é kənd mə kaaná í du cí ná: “Yé jwówuda, lwagug wóméfwó” yí. Sə á shí gwág isá wó á sá Kapernawúm yí. Sáág námə byo wa wóđí kwááđá.»

24 A mú nyiɲgə cí ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, bwá abwélé mpu lág múúđ micúndá nyáđí kwááđá.

25 Mə jaaw bí búbálé ná, ja Eli nyə á bə yí, ja jonj í á feed tǝɲ mímíbú mílól nə oɲkwoond ósaman yáág-yáág zha mú bə shí nyésh yí, zhwoɲ mikúsə mí búdá mí á bə *Izəyél.

26 Njì Zembí nyə á shígé kənd Eli míkúsə myəɲɲ dí! Cwúđ! kú bə tǝɲ ɲgwúđ dí. Nyə á yida kənd nyə Saréputa, shí í gwág nə Sidon yí, wə wúl kúsə múdá á nún.

27 Mizúzaamə mí á bə námə Izəyél ɲkí bulya ja mə múúđ micúndá Elizé nyə á bə yí. Njì, ɲgwúđ nə ɲgwúđ í áshígé lwəguwa; í á bə njì Naaman muud á Sirí.»

28 Buud bəsh bwá á bə mpáánzə minjígúłá wá bwá mú nyada ná á lásúlə ntó.

29 Bwá mú tǝw shí, wáám bə nə nyə ɲgwála dí tǝón, ka bád nə nyə mbún dí gwǝw. ɲgwála wəɲɲ í á bə lwóyá mbúnúđ. Bwá mú kə nə nyə wu gwǝw ná bwá ká ságawo nyə wusə mbún dí shí.

30 Njì, nywáá mú cǝ bwo mpáđúgá ná ndéé a mú kyey.

Yésus mə lwóyá ɲkul ijwúga (Mat 7.28-29; Mak 1.21-28)

31 A mú shulə kə Kapernawúm, wúl ɲgwála á faan lú Galilé. A mú du yə búúđ minjígúłá mwǝw mə ósábaad dí.

32 Buud bwá mú bul káam mbií nyə á ɲgə jíguli yí, nəcé ciyá jé í á du bə nə kéénd.

33 ɲgwól múúđ nyə á ka bə *mpáánzə minjígúłá a ɲjúl nə bǝw-bǝw shíshim jamb, a mú kím nə ɲkulú ná:

34 «Eéékyé! Yé Yésus muud á Nazarət! Shé bāɲ nə iney? Ye wo ámə zə jangulə sǝ? Mɛɛ mə mpú wo. Wo wá féeshá múúđ mə Zembí.»

35 Yésus mú ɲkáánd nə jamb ná: «Fadug mpu! Wúg múúđ éne nyúúłúđ!» Jamb í mú wusə múúđ wəɲɲ shí ná tām buud. Í mú wú nyə nyúúłúđ kú sá nyə məbǝw.

36 Buud bəsh bwá mú bul káam, bwá ɲgə cí bwámé nə bwámé ná: «Wáyé mbií lésú wí nə kéénd nə ɲkul ijwúga ntága ga? Muud éga mə ɲkáánd nə bǝw-bǝw míshíshim, mí wú?»

37 Jínə dé í mú jwǝ kákúl jésh faan dəɲɲgúđ.

Yésus mə lwag ncúlyá mimbəl (Mak 1.29-34)

38 Yésus nyə á ka wú *mpáánzə minjígúłá, a mú kə Shímun dí ɲjǝw. Shímun wəɲɲgá ayǝɲ nə yǝɲ nyə á bíi cíi yé á mudá ná tás. Bwá mú cí ná Yésus ná á sáág sá shú déđ.

39 Yésus mú shísh kə jwaaguwo nyáđí, ɲkáánd nə ayǝɲ nə yǝɲ. Ayǝɲ nə yǝɲ mú bíđ nyə. Mudá wəɲɲ mú wəł cí nə cé tééd ntág ɲgála ɲwa ɲjugú wáj.

40 Ja jwǝw í á ɲgə jímə yí, buud bəsh bwá á bə nə mímibəl mímibíi mímibíi wá bwá á zə nə myo wá Yésus. A mú ɲgə bəđ myo məbǝw ná ndéé mí ɲgə yál.

41 Zhwoɲ buud məjamb mə á ɲgə wú mə ɲgə kím ná: «Wo jì *Mwān mə Zembí.» A mú ɲgə ɲkáánd nə mwə, a kú magulə nə mə ɲgəg nə lás ntó, nəcé mə á ɲgə mpu ná á jisə *Kříst.

42 Ja mán í á ləm yí, Yésus nyə á cúwo tǝón kə kúl búúđ bwá áshígé bə yí. Buud bwá mú ka kə sǝ nyə áncuncuma ná ndéé bwá mú kə kwey nyə. Bwá mú cɛel bíi nyə ná á kú ná kwo béeégya nə bwo.

43 A mú cí nə bwo ná: «Í jii ná mə kág námə bwiɲɲ Jǝǝ Kéel á Faan mə Zembí míl mǝɲgwálad. Gwá wá nyə á nti mə ná mə zág sá yí.»

44 Nyə á ka kə ɲgə cúndə *mámpáánzə mə minjígúłá mə *Oyúden má Yudéa* dí.

5

Yésus mə tééd jǝwúłə ómpwúɲ (Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

1 Dúl jwǝw, Yésus nyə á bə á tál bwúɲ lú cwəogú cindú á Genezarət; buud bwá á ka zə bul shúsə nyə ɲgála gwágulə Milésú mí Zembí.

4:19 Ləv 25.10	4:22 Yuá 6.42	4:24 Yuá 4.44	4:25 10j 17.1, 8-16	4:27 20j 5.1-14	4:32 Mat 7.28-29
4:34 Mak 3.11	4:41 Mak 3.11-12	4:43 11.2	* 4:44 Bì ɔ kálugə, Segond ɲgə cí ná nə Galilé, í ɲjúl ná í jalá nə bə Yudéa.		

2 A mú dúg mósól mábá na ncindyé cwoogúd. Buud ó shwey bwá á shulá mósól maoŋgúd, bwá ka ngə gusa mawód máŋ.

3 Yésus mú kəwa dúl byóól daoŋgúd. Dāŋ í á bə dé mə Shímun. A mú ci nə Shímun nə á wúg ná byóól bwúŋđ shish ngéé bwag. A mú ji shí na byóólúđ ka ngə yə buud minjígúlá.

4 Ja nyə á yow lásúle yí, nyə á ci nə Shímun ná: «Súsálúg byóól dwó kúl jí ŋkí jímə yí bi wúsəg mawód májúwód nə bwá julə óshú.»

5 Shímun mú bəsa nə nyə ná: «Mása, sá má ntəŋ bulú ncindí kú bíí təə sá. Mə zə wusə mawód ŋji nəcé wo má ci.»

6 Bwá mú wusə mawód nə ndeé bwá mú bíi ncutlyá oshú, mawód má ngə nyey.

7 Bwá mú də mas búúđ ó gwooŋg baŋ bwá á bə dúl byóólúđ wá məbwə nə bwá zəg kwíínd bwo. Bwá mú zə, bə́nəŋ bwá mú wá óshú mábá məsh dí nə ndeé má mú tééd nə má nyasula májúwód.

8 Nda Shímun Pyēr nyə á dúg ntó ná, nyə á zə kúd Yésus məbwəŋ shí, nyə ná: «Cwám̄ba, wúg mə kúná-kúnə nəcé mə jí sóól *misám.»

9 Wəoŋg mbii bwá á bíi oshú yí í á sá bə́nəŋ buud bə́sh inkuŋkúúnd.

10 Tεem bə Zhāk bá Yuánes bwān ó Zhébedé bwá á bə buud ó gwooŋg ɔ Shímun wá bwá á bə námə nə inkuŋkúúnd. Nə ndeé Yésus mú ci nə Shímun ná: «Kú bεεg fúndə, tééd fwála gaád wo zə bá də julə búúđ.» 11 Bwá mú zə nə mósól cindú nə ndeé bwá lúgə ntəg isá byəsh, bε Yésus.

Yésus má lwag zəzaamə (Mat 8.1-4; Mak 10.40-45)

12 Na gúl ja, Yésus nyə á bə wúl ngwála dí. Ngwól múúđ nyə á bə cínəŋgú nə zaamə nyúúłúđ nə jəəd. Ja múúđ wəoŋg nyə á dúg Yésus yí, nyə á ləel zə jwaaguwo kúd mpwóómbú mándalúđ, jəgala nə nyə ná: «Cwám̄ba, ŋkí wó magulə wo je lwag mə, nyúúł bə mə nə səndəŋ.»

13 Yésus mú séémb mbwə, kúnya nə nyə, ci nə nyə ná: «Mə magulə. Nyúúł í bəg wo nə səndəŋ!» Cé nə cé, zaamə í mú shín wə muud éne nyúúłúđ.

14 Nji Yésus mú təl nyə mpəndí ná ci a kú jaaw təə muud sá í má sīy yí. Nyə nə né ná: «Yídag kə lwəgúlə fada nda wó yáúsə ná, wo ka wá sá Moyíz nyə á ci yí shú yálúle wó má yál ni. Bwá mpúg nə wo mú mpwogé.»

15 Lāŋ má Yésus í mú ngə bul kyey, buud bwá mú bul ngə sɛɛngya áncuncuma, ngə zə gwəgúlə nyə, ngə námə zə lwəguwa məbwəw máŋ.

16 Nji, nyə mú kə, nyəməfwó íkúl í áshígé bə nə buud yí, kə jəgula nə Zembí.

Yésus má lwag mbúbwúgú (Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

17 Yésus nyə á ngə yə buud minjígúlá dúl jwówúđ. Bóól *Ofarizyēŋ nə *Ōŋkumə ó máccɛɛ bwá á zhu míləəm nyəsh myá Galilə nə Yudéa, bóól zhu námə Yurúsalem. Yésus nyə á bə nə ŋkul mə Cwám̄ba shú ná buud məbwəw mə ngəg nə yál.

18 Ká dúg nə, bóól búúđ bwá mú wósós bwá ngə ŋkəny mbúbwúgú táádád. Bwá mú ngə sɔ́ nə bwá nyíngál nyə njów kənd nyə kúl Yésus nyə á bə yí.

19 Bwá áshígé ka bə nə wú bwá nyíngálúg nyə, nəcé buud bələ áncuncuma. Bwá mú ntəg bád nə nyə kwáminú kə cúwo luun nə ndeé bwá shul nyə nə táádé jé wə Yésus na tām buud.

20 Yésus mú dúg ná buud bəoŋgú bəsə nə fwámé búgú, a mú ci nə: «Amudúm, mə mə juu wo nə *misám myó.»

21 *Oyígúli ó máccɛɛ bə́nəŋ Ofarizyēŋ bwá mú tééd ngə́lə lās bwámé ná: «Wáyé múúđ ngə́ *lās nə Zembí bwaasúlə mpu éga? Ngwól zə jí nə ŋkul juu búúđ nə misám myéd kwəŋ Zembí nyəməfwó?»

22 Yésus nyə mpu sá bwá á ngə tədəga yí, a mú lās nə bwo ná: «Ji bí ngə́ ci bídí mílámúđ yí?»

23 Jí í búl bə kúná-kúnə? Ye cílə nə muud ná: “Mə mə juu wo nə misám myó”, ye ná: “Wəólúg, wo kyéyug?”

24 Mə ka cɛel nə bí mpúg nə *Mwān mə Múúđ ji nə ŋkul ijwúga nə a juu búúđ nə misám myánŋ wa shí.» Ntó, Yésus mú yid wá mbúbwúgú, nyə nə nyə ná: «Mə ci nə wo ná, wəólúg, wo ŋkənyúg táádé gwó, wo nyíngəg kə njów.»

25 Námə cé nə cé, mbúbwúgú mú wəól bwá ngə́ dúg, a mú ŋkəny táádé jé, kyey kə njów a ngə́ yə Zembí gúmá.

26 Buud bəsh bwá mú káam mbii á nə fug də jímblúúđ. Bwá mú yə Zembí gúmá bwá mú bul bə nə ifwaas, bwá mú ngə́ lās ná: «Sə mə dúg *isá í mímbúgú múús.»

Bwá áde fula sá ágúgwāan nə acwúłú (Mat 9.9-17; Mak 2.13-22)

27 Ja isá íni í má shín yí, Yésus mú cúwo tóón, a mú dúg ŋwenyɛ tóya bwá á də jəw ná Lévi yé njúl kúl bwá á də jána tóya yí. Yésus mú ci nə nyə ná: «Bεg mə.»

28 Lévi mú lúgə isá byəsh, təw bε Yésus.

29 A mú kə sá məma dína nyədəí njów. Ōŋwenyɛ ó tóya nə bóól búúđ bwá á kə cínəŋg áncuncuma, bə́nəŋ bwá mú kə də.

30 *Ofarizyēŋ bə́nəŋ *Oyígúli ó máccɛɛ bwá mú kə ngə́ nyímbulə nə *ompwíín ó Yésus ná: «Nəcé jí bə́nəŋ ŋwenyɛ ɔ tóya nə bóól osóól ɔ məbə́w bí ngə́ bələ də nə ngul yí?»

31 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Mikanz dí mú dę jii jwǒwǒda, í dę bę mímbál.

32 Mę a shígę zę jǒw ótátalı ǔ búúd ná bwǎ cęndúg mıtǎdúgá, mę á yida zę jǒw ósǒl ǔ mǎbǒw.»

33 Bwǎ mú ci nę nyę ná: «Ompwíin ǔ Yuánes báá bwǎ dę ci idǎw yǎle Zembí gúmá, ompwíin ǔ Ofarizyęn bwǎ dę námá sá ntǔ; węc bwǒ bǎn ku ci.»

34 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Ja múúd má nęwa bǎ yí, a tǎl zǎn, a jǒw óshwǎ bę; ye bi búsa nę njul sá ná oshwǎ bę bwǎ yidag zę nę męcęy lámúd bǎnǎn muud bǎ bwǎ njúl kúl nęwúd?»

35 Mbǎ! Nji mǒsǎl mwǒw má nę zę zę, bwǎ bá yíl bwo muud bǎ yí. Mwǒw mǒwngú dí ǔ óshwǎ bę bwǎ ka bá ci idǎw.»

36 A mú námá kǎnd bwo kaaná ná: «Bwǎ áde nyaa kǎándǔ ágúgwǎan * nęwa kúl cínǒngú, kę wǎ bágá bwoodǔ kǎándǔ. Múúd mę kǎ sǎ ntǔ, í é bę, a mę nyaa kǎándǔ ágúgwǎan, kúl ję kú nyingę mpiya nę kǎándǔ á bwoodǔd.

37 Ntǔ námá, bwǎ áde nęwa wǎan ágúgwǎan kę wǎ bwoodǔ lenyad; njkwangǎ wǎan í é sǎ ná lenya búndúg, wǎan shwiý shí.

38 Ntǔ, í jii ná bwǎ dęg wǎ wǎan ágúgwǎan ílenya í agúgwǎanad.

39 Muud cugę nę njul bę ná a shín nęgul mǎlwǎg má má lyun má a nyingę gwág yéesh íkwan. Mbǎ! Bwǎ dę ci ná mǎlwǎg má má lyun má wǎ mǎsǎ fwámé mǎlwǎg.»

6

Yésus nę męcę mǎ Sǎbaad (Mat 12.1-14; Mak 2.23-28; 3.1-6)

1 Í á wǒsǎ dúlúgá jwǒw lú Sǎbaad dí ná, Yésus nyę á nęgǎ lína ifambǎ í *blé. *Ompwíin bę bwǎ mú ka nęgǎ búgę mikwng mí blé, nęgǎ nyamusę ná ndeé nęgǎ dę.

2 Bǒslúgá búúd wǎ gwoong *Ofarizyęn bwǎ mú lás nę bwo ná: «Nęcé jí bí nęgǎ sǎ sǎ męcę mǎ amágúlayé ná muud sǎág jwǒw lú Sǎbaad yí?»

3 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Ye bi afwǒyé bwelę lę sǎ *Dávid nyę á sǎ ja bǎnǎn muud bę bwǎ á gwág zha yí?»

4 Ná nyę á kę nyíi banda *mǎtúnuga dí, nęwa íbuléd í á dę bę ci shú yǎle Zembí gúmá yí dę, a yę námá búúd bę bwǎ dę. Í njúl ná męcę mǎ nęgǎ ci ná nji ofada wǎ bwǎ á jǎla nę dę dę byo, kú nę nęwǒl múúd shús.»

5 A mú ci nę bwo ná: «Mwǎn mę Múúd nęgǎ jwǔ nę męcę mę Sǎbaad.»

6 Í á nyingę bę dúlúgá jwǒw lú Sǎbaad dí ná, Yésus nyę á nyíi *mpǎanzǎ minjǎgǎlǎ, a mú dę yę búúd minjǎgǎlǎ. Nęwǒl múúd nyę á bę cínǒngú nę mbwǎ mǎncwǔm shwǎámǎbǎle.

7 *Oyǎgǎlǎ ǔ męcę bǎnǎn Ofarizyęn bwǎ mú nęgǎ fǎf Yésus ná bwǎ dęg njí nyę é lwag múúd jwǒw lú Sǎbaad, bwǎ shwǎman nyę.

8 Yésus mú bwey mpu mıtǎdúgá bwǎ á nęgǎ tǎduga bwǎdí mǎlámúd nyǎ. A mú ci nę muud á mbwǎshwǎámǎbǎle ná: «Tǒwǎg tǎtǎlǎ, wo kág tǒw na tǎm buud.» Muud wǒwng mú kę, kę tǒw.

9 Yésus mú ci nę buud ná: «Mę shílǎ ná bí ná yę męcę mǎ magǎle ná sǎ sǎág mǎnywa jwǒw lú Sǎbaad, ye ná sǎ sǎág mǎbǒw, ye ná sǎ cǎgug buud, ye ná sǎ gwǒg?»

10 A mú cing mpwǒómbǎ nęgǎ dęg bęsh nyǎdí mǎkoogǎ ná ndeé nyę ná muud á shwǎámǎbǎle mbwǎ ná: «Kwéégǎg mbwǎ.» A mú kwéég mbwǎ, í mú bę mpwogę.

11 *Onkume ǔ męcę bǎnǎn Ofarizyęn bwǎ mú bę ná impimbǎ nda bwǎ é cwíil. Bwǎ mú nęgǎ sęnyasa mǎkǎl bwǎmę nę bwǎmę nęgǎlǎ sǎ sǎ bí nę njul sǎ Yésus yí.

Yésus mę fęesh búúd ǔ lwǎmǎ bę (Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

12 Í á zę bę ná dúl fwǎla dí ná, Yésus nyę á bǎd mbǎmbǎnjǎd kę jęgǎla nę Zembí. Nyę á shínal bulú ncindí a nęgǎ jęgǎla.

13 Ja mǎn í á lǎm yí, nyę á jǒw ompwíin bę a mú fęesh wǔm nę óbǎ cínǒngú, a mú gwiid bwo ná *buud ǔ lwǎmǎ.

14 Í á bę, nę Shímun nyę á gwiid ná Pyęr yę, nę André mǎnyǒngǎ mę Pyęr wǒwngǎ, nę Zhǎk nę Yuánes, nę Fílíp, nę Batǎlumí,

15 nę Matiyǒ, nę Tǒmas, nę Zhǎk mwǎn má Alfę, nę Shímun nyę á bę kaambǎle lǒm yę,

16 nę Yúdas mwǎn mę Zhǎk, zę kęel Yúdas Iskariyǒt muud nyę á zę kusha nę Yésus yę.

Yésus mę lwag mímbǎl (Mat 4.24-25; Mak 3.7-11)

17 Yésus nyę á ka shulǎ wú nę bwo mbǎnjǎd zę tǒw kúl í á bę mbwǎanzǎle yí. Ncúlyǎ *ompwíin bę nę kúde zhwog buud bwǎ á bę cínǒngǎ ǎncuncuma bwǎ nęgǎ zhu Yudea yęsh nę Yurúsǎlem, bǒl zhu fundú mǎnǎ á kǒsmb mǎngwǎla nyǎ Tir nę Sidon.

18 Buud bǒwngǎ bwǎ á zę ná bwǎ zǎ gwǎgǎle Yésus zę nęgǎ lwǎgǎwa mǎbwas mǎn. Bǒwngǎ bǒw-bǒw mǎshishim mí á dę tǎl cwúnd dí wǎ bwǎ nęgǎ yǎl.

19 Buud bęsh bwǎ á nęgǎ sǎ ná bwǎ kúnýa nę Yésus nęcé nyúl njkúl í á nęgǎ wú nyǎdí nęgǎ lwag bwo bęsh.

Yésus mę yǎ búúd minjǎgǎlǎ (Mat 5.1-12, 39-48; 7.1-12, 16-21)

20 Yésus mú bǎn mǎsh dęg *ǒmpwíin bę, a mú cí nę bwo ná: Bí buud ǔ mǎbǔwa bí mǎ jǎla, nęcé Faan má Zembí dí shú dán.

5:32 19.10 5:33 Mat 6.16-17; 11.18-19; Luk 7.33-34 5:34 Mat 9.15 * 5:36 Na jí kúl kǎándǔ í afwǒyé kę mǎjǎwǒw ná ndeé í juli yí. 6:1 Mbǎ 23.25 6:2 MmN 20.8-10 6:3 1Sa 21.2-7; Lǎv 24.5-9 6:6 Mak 2.27-28 6:11 Yuǎ 5.16, 18 6:12 5.16 6:14 Mis 1.13; Yuǎ 1.40-44 6:19 Mat 9.20 6:20 Mat 5-7 6:20 Zhk 2.5 6:21 Mbǎ 7.16-17; Zhe 31.25; Sǒm 126.5; Iza 61.3

21 BÍ buud bí ngó gwág zha kidíga wá, bí má jála, nácé bí má bá bə nə jílá.

Bí bəonng bí ngó jii məyə kidíga wá, bí má jála, nácé bí má bá bə nə məshusug.

22 Buud bwó bá mpíi bí, bwó ban ná bí kú ná du seəngya ná bwo, bwó lwíy bí, bwó ŋwa míná mún nda sá nyéé nácé bí ngó bə *Mwān mə Múúd. Ja í bə nə bí ntó yí, bí má jála.

23 Jwəw í bə nə bí ntó yí, gwágúgá nywa, bí kəw nə məshusug,

nácé bí má bá kə bə nə məma myəna gwəw. Mpugá ná nda bwó ŋgá sá bí ní, ntó námə wə ímpááməbə byán í á du sá *buud ə mícúndə yé.

24 Ká məntágula ná bí buud ə kúm, nácé wún təəm wəsh ə bí bí ná ndí ní.

25 Məntágula ná bí buud bí nə jílá wá, nácé bí má bá bə nə zha.

Məntágula ná bí buud bí ngó gwo kidíga wá, nácé bí má bá təduwa, bí jii məyá.

26 Məntágula ná bí ja búúd bəsh bwó fáág bí, cí nə bí nji mənywa yí.

Mbíí ŋgwúđ wəonng námə wə ímpááməbə byán í á du sá buud ə mícúndə wə məshügá yí.

27 «Nji, məe má cí nə bí buud bí ngó gwágula mə wá ná, cəelugá mizhízhín mín, bí sá bəonng bwó ngó mpíi bí wá mənywa.

28 Bwádánúgá nə buud bwó shwó bí wá, bí jəgula ná Zəmbí shú bəonng bwó ngó cúg bí wá.

29 Nkí muud mə nyífə wo bəónn mbánúđ, yág námə nyə wúl mbán. Nkí muud mə mándá wo nə kúúđ gwó, wo kú kaambələ nyə nə wáma gwó á cwú.

30 Nkí muud mə gwááməbə wo sá, yág nyə; nyəonng mə mándá wo nə sá gwó yé, bíđúg á kág nə gwo.

31 Ságá buud sá bí má céél ná bwó ságá bí yí.

32 «Ŋkí bí má du cəel nji buud bwó céél námə bí wá, buud bí nə ŋkul ka lə bí ntədəlé? Ngeá ná osóol ə *mísəmə bwó du námə cəel nji buud bwó céél bwo wá?

33 Nkí bí má sá búúd mənywa nji bəonng bwó sá námə bí mənywa wá, buud bí nə ŋkul ka lə bí ntədəlé? Ngeá ná osóol ə mísəmə bwó du námə sá ntó?

34 Nkí bí má du kənd íkwálá nji wú bí má bwánd nə búgə ná bwó é nyiŋg bí wá, buud bí nə ŋkul ka lə bí ntədəlé? Ngeá ná osóol ə mísəmə bwó du námə kənd íkwálá nji wú bwó du nyiŋg bwo tən ŋgwúđ wá?

35 «Bí bān, cəelugá mizhízhín mín, dugá sá búúd mənywa, bí du yə búúd íkwálá kú bwánd ná bwó nyiŋgug bí. Ntó, Zəmbí mə bá yə bí məma myəna; í é mpúy ná bí búə bwān

ó Zəmbí a gwəw-gwəw. Nácé nywáá jii nə jə lám təem bə shú búúd bwó aŋgə nə yə nyə akíba wá, təem bə shú bəonng wə mbíya milám.

36 Dugá lwóya lám ŋkúŋkwon nda Sóónúgá wún má du lwóya lám ŋkúŋkwon nə.

37 «Kúgá du jéég búúd minjagá, bwó ka námə bá du bə kú jéég bí minjagá. Kúgá du yə búúd intágulí í məbɛɛ máŋ, bwó ka námə bá du bə kú yə bí intágulí í məbɛɛ mún. Dugá juu búúd nə məbɛɛ máŋ, bwó ka námə bá du juu bí nə mún məbɛɛ.

38 Dugá sá yána, bwó bāg námə du sá bí yána. Bwó bá du shwu bí isá məma kwáám káándád, í njúl njinya, bwó san í ngó sow. Nácé yuug bí é du yígula bóól búúd ná ndí yí, gwó námə ó bwó bá du yígula bí nə ndí yí.»

39 Yésus mú námə kənd bwo kaaná ná: «Ŋgwól áncím-ncím jii nə ŋkul jaand nə ŋgwól? Ngeá ná bəsh bwó é búla bíđ?»

40 Mpwiín nyə áde bwele ntə yíguli; nji, *mpwiín má mpú ŋwa njígulá yé má du námə bə nda yíguli.

41 «Nácé jí wó ngó mpu dúg ntand shwú jí mínyonə woó jús dí, nji wo kú dág mbwún wí dwó jús dí yí?

42 Ntədəlé wó jí nə ŋkul cí ná wo yíl mínyonə woó ntand shwú júsúđ wəe kú dág mbwún wús wo dwó júsúđ yí? Yé múúd makəŋ, fwog yíl mbwún wódí júsúđ; ja jəonngá wə wó é ka dág nda wó jí nə ŋkul yíl mínyonə woó ntand shwú júsúđ ná.

43 «Fwámé lí dí í dú wúmə íbumə í abúbəw; lí abúbəw kú námə wúmə fwámé íbumə.

44 Lí jəsh í du mpúy íbuməđ. Bwó áde mwáág ífumbí ŋgwúdáanzə dí, kú saag məbudə ŋgwunúđ.

45 Jəjə múúd lám yé wúsə nə jəjə kwəzəzə, í ka du wéeshuli jəjə isá; bəw-bəw múúd yé lám nə bəw-bəw kwəzəzə, ka námə du wéeshuli bəw-bəw isá. Sá múúd ngó bul tədəga lámúđ yí, gwó wə mpu yé í dú lás yí.

46 Bí ŋge jəw mə ná Cwámə! Cwámə! Ká nácé jí bí búś kú sá sá má ngó cí yí?

47 Muud yəsh mə zə mədí zə gwágulə ləsú mə ngó lás ga, a sá nda mə ngó cí ná, muud wəonngá jisə mbii múúd má zə lwágulə bí ga.

48 A jii nda muud mə sá ná, ja á zə shumə njəw yí, a tédí fáág shí ná fáág fáág fáág, a mú kə təl mífím kwóógúđ. Ja mpanj í wósə yí, kwunjú təem du nyífa njəw wəonngúđ, í kú bwele shwágusa, nácé í bələ fwámé shumyá.

49 Nji, nkí muud mə gwágulə ləsú má ngó lás yí, a kú sá nda mə ngó cí ná, a jisə nda muud mə shumə njəw mətag dí kú fáág ná ndeé kə təl mífím kwóógúđ yé. Kwunjú mə ká nyífa njəw wəonngúđ, í búg shugula shí ná mpuu.»

6:22 Mat 5.11; Yuá 16.2; Mis 5.41; 1Pr 4.14 6:23 Mat 5.12 6:24 Mat 19.23-24; Zhk 5.1 6:25 1Kr 4.8 6:26 Zhk 4.4; Zhe 5.31 6:29 Rom 12.17; 1Kr 6.7 6:35 yə búúd íkwálá: Ləv 25.35-36 6:37 Mat 6.14-15; Mak 11.25-26 6:38 Mak 4.24 6:39 Mat 15.14 6:40 Mat 10.24-25 6:46 Mat 7.21 6:46 Mal 1.6

7

Yésus má lwag sáol masáal má wúl lúluú ózimbi

(Mat 8.5-13; Yuá 4.46-54)

1 Ja Yésus nyə á shîn lás lású yé nə wêsh kúl búúid í ngə gwág yí, nyə á kyey ka Kapernawúm.

2 Wúl lúluú múúid í á du jwú nə ozimbi təd yí í á bə nún, lwaá dé á lám í á ngə bwás ñkí yáág ná í zə yə.

3 Lúluú ózimbi ni í á ka gwáduga Yésus. A mú kənd bábaalé ocumbá buud wá *Oyúden ná bwá kág jəgula nə nyə ná a zág lwag nyə lwaá dé.

4 Ocumbá buud bəɔng bwá mú kə wósós wə Yésus, kə bul bul téég nyə məbwə ná: «Muud éne má jəla ná wo kwíndúg nyə,

5 nəc é cəel lwoŋ búúid jisú, nyə wə nyə á lwǝs sə *mpáanzá minjǝgúla nyísú.»

6 Yésus mú ŋwa zhí, bə́nɔŋ bwá mú kə. Ná bwá wál bá kə kumə njów, lúluú ózimbi mú kənd óshwá bə́ ná bwá kág ci nə Yésus ná: «Cwámba, kú bul ntágula nyúúil, nəc é mə ampíayé ná wo nyíig mádí njów.

7 Gwá wə má shígé kwey tətəlí ná mə zág məmǝfwó zə bwəma nə wo yí. Jeg lás lásúg, sáol masáal waamá yálug.

8 Nəc mə ji nə omása bwá ngə jwú nə mə wá. Mə ji námə nə ozimbi má ngə jwú nə ndí wá. Nyəɔng yəsh má é ci ná a kyeyug yé, a kə; nyəɔng má é ci ná a zág yé, a zə. Má ká ci nə lwaá dām ná í sáág gúl sá, í sá gwo.»

9 Yésus nyə á faag njwú ozimbi éne ja nyə á gwág á má lás ntáni yí. A mú yid dág búúid bwá á ngə bɛ nyə áncuncma wá, nyə nə bwo ná: «Mə jaaw bí ná mə afwóyé bwele dág múúid nə fwámé búgú nda nyíga, tɛem bə́ kúl búúid *Izərəyél dí»

10 Buud bwá á zə lwámád wá bwá mú nyíngə, kə njów má lúluú ózimbi, bwá mú kə kwey sáol masáal mú mpwogé.

Yésus mə gwúmushi mwân mə wúl kúsú múdá

11 Yésus nyə á ka kə ngwála á Nayín, bə́nɔŋ *ompwíin bə́ nə bóól zhwog buud ə bwá á ngə kə.

12 Bwá ngála shísh ngeé mpumbé ngwála, dág ná, buud bwá ngə kə nə mbimbə́ ná bwá kə dul. Í á bə́ cúgú lá mwân, nyəɔngú njúl kúsə. Zhwog buud ə ngwála bwá á ngə lúgal nyə.

13 Cwámba nyə á bul gwág cey lám mwo dí ja nyə á dág kúsú múdá wəɔng yí. A mú ci nə nyə ná: «Kú ná ngə jii.»

14 A mú shísh kə kúnya nə tanjú. Buud bwá á ngə ñkény wá bwá mú shígula. Yésus mú lás ná: «Mwá ncwámá, juumág! Má ci nə wo ntó.»

15 Mbimbə́ mú wəɔl ji njínjilí, tééd ntág ngála lás. Yésus mú ŋwa nyə nyíng yə nyóŋgá.

16 Buud bə́sh bwá mú bə́ nə ñkujkúúnd. Bwá mú ngə yə Zembí məshwúmb bwá ngə ci ná: «Məma *múúid micúndá mə wósós sádí. Zembí má zə kwíid kúl búúid jé.»

17 Lāŋ má Yésus í mú ngə kala ná ndeé í mú kyey Yudeá yəsh nə cínəng məkoogú məkoogú yəsh.

Yésus bá Yuánes Nduu-buud (Mat 11.2-19)

18 Yuánes Nduu-buud nyə á ka gwág misóólúgú míni myəsh nə *ompwíin bə́. Nyə á ka jów óbá cínəngú,

19 a mú kənd bwo wá Yésus ná bwá kág ji nyə ná: «Ye wo wə muud sə́ ngə bwánd nə á bá zə yé? Ye sá kwóg ná bwánd íshús?»

20 Ompwíin ó Yuánes bwá mú kə wósós wə Yésus, bwá mú ci nə nyə ná: «Yuánes Nduu-buud ngə nti sə́ ná sə́ zág ji wo ná: “Ye wo wə muud sə́ á ngə bwánd nə á bá zə yé, ye sá kwóg ná bwánd íshús?”»

21 Námə fwála dəɔngú dí, Yésus mú lwag zhwog buud məbwás, shínal íjám, yíl məjamb, bə́ny zhwog wəancím-ncím mísh.

22 A mú bə́sa nə buud Yuánes nyə á nti wá ná: «Kəgá jaaw Yuánes sá bí má dág yí nə sá bí má gwág yí. Wəancím-ncím bwá ngə mpu dágya; mimbúmbwúgú mí ngə kyey tətəlí, mizúzaamá mí ngə yál, wəakúmlwə́ bwá ngə mpú gwág, mimbimbə́ mí ngə gwúm, ñkúŋkwóŋúla í búúid í mú ngə gwág Jǝjǝ Kéel.

23 Muud nyə é bə́ kú bwəma nə bəɔgú mádí yé, nywáá má jəla.»

24 Ja búúid Yuánes nyə á nti wá bwá má nyíngə yí, Yésus mú zə ləsha nə buud bwá á bə́ cínəng áncuncma wá; a mú ci nə bwo shú má Yuánes ná: «Ja bí á du kə shí a shwéeshá dí yí, bí á du kə dág ji? Ye gúl ká í dágú ntəŋ nə fufə́?»

25 Ñkí í á shígé bə́ ntó, bí á du kə dág ji? Ye ngwól múud dágú bwáád íjímá í mimbwéédí? Mbə́, buud bwá dú bwáád íjímá í mimbwéédí du cəgə cəg əlal-ŋkul wá bwá du bə́ minjów mí ójwú-buudəd.

26 Ká bí á du kə dág ji? Ye *muud micúndá má Zembí? Haaw, má jaaw bí ná nyəɔng bí á kə du dág yé má ntə́ ñkwóŋ múúid micúndá má Zembí.

27 Nəc nyə wə Zembí nyə á ci nda jisú cilyá nyódí Kálaad dí ná, ná: “Dugí! Mə zə kənd mbwiíngye lāŋ waamá ná a kág wo shwóg kə kwambulə́ wo zhíí.”

28 Mə́ ká jaaw bí ná, mpədúgá buud bə́sh bwá má byél mímwə́ mí búdá wá, kú nə muud mə́ ntə́ Yuánes. Nji tɛem bə́ ntó, muud mə́ bul bə́ zhizhe Faan má Zembí dí yé, á ntə́ Yuánes.

29 Buud bêsh teem bæ óghwenye ɔ tóya bwá á nga duwan wá Yuánes wá, báá bwá á nga magulá ná Zembí jì tátáí.

30 Njì, *Ofarizyêñ bânðñ *Oñkume ó máççç bân buud bwá á ban ná bwá adúwáné wá Yuánes wá, bwá á ban sâ Zembí nyá á yagúla shú dáj dí yí.

31 «Má kág ná yiiga kala búúd á múús ná ozá? Má kág ci ná búásè ntádele?»

32 Búsè nda ikágó bísó shishé ísççngvá dí yí, bíl í ngó kámbala ná bílúgá ná: “Sá má lwɔ bí ílúwón ñ ábulya mækál, bí kú sáág; sá má nyíngá wá míngwa mí shwiý, bí kú jù”.

33 Ntó wá í ngó bæ éga; Yuánes Nduu-buud nyá á zà, kú dè ídíy-díy, kú ngul málwæg; bí ná: “A jì ná jamb.”

34 Mwân má Múúd má zə, á ngó də á ngó ngul, bí ná: “Nyíni jísè ndál dæg, ngule málwæg. A jì námá shwá oñwenye ɔ tóya ná osól ɔ *mísám.”

35 Njì buud bêsh bwá ngó bæ fúg má Zembí wá bwá ngə lwó ná jísə jɔjɔ sâ.»

Yésus má juu ngwól múdá

36 Ngwól *Farizyêñ nyá á jów Yésus ná á kág nyádí njów bá bwá kó də. Yésus mú kə nyí njów má Farizyêñ wəngə kə ñwa jiya shú dála.

37 Ngwól múdá nyá á də bæ sól *mísám cínəng ngwála, nyá á kə mpu ná Yésus jì wá Farizyêñ éne, á ngə də. Ká dúg í, múdá wəngə má wóós, á zág ná labínda fúfuundú *alubátrə *dí.

38 A mú zə tów Yésus mpúsa, ñççé kóómb mákuú. A mú də jì, də bweesh Yésus mákuú ná məzhwíle ná ndéé á fim nyá mwo ná shilú jé, á músə ngə ywó nyá mwo ná mpu, á nywɔ mwo labínda. 39 Ja Farizyêñ nyá á jów Yésus yé nyá á dúg sólúgá wəngə yí, nyá á ngə lás nyádí lámúd ná: «Muud éga mbəm bæ *múúd micúndá má Zembí, ñkí á má mpu múdá ngó kúnya ná nyá éga mbii múdá á jísə yí, á mpu ná á jísə sól mísám.»

40 Yésus mú lás ci ná nyá ná: «Shímun e, má ççel jaaw wo gúl sâ.» Shímun ná: «Yígúli, jaawúg.»

41 «Íngwól múúd nyá á bæ ná buud obá bwá mbíd nyá mpwála; ñgwól ná mpwála odanarí mítəd mítəon, ñgwólúgá ná odanarí məwúm mətəon.

42 Nda bwá áshígé bæ ná *mwaañé bwá nyíng nyá yé ná, nyá á shwal bíd bwo ná mpwála nyəng. Búud obá óñif, nyáyé nyá é bul ççel múúd mpwála wáj yé?»

43 Shímun mú bçsa ná: «Mə tédúgá ná í é bæ nyəng á má bíd ná məma mpwála yé.» Yésus ná nyá ná: «Wo má sámb mbii í jála yí.»

44 Yésus mú yid wá múdá, nyá ná Shímun ná: «Wo má dúg múdá éga? Má áma nyí wa wódí njów, wo shígé shwú má məjúwó mákuú; njì nywáá, á má gusa má mákuú ná məzhwíle mé, á fim má mwo ná shilú jé.

45 Wo shígé námá ywó má mpu; njì nywáá, té nyá áma nyí wa yí, á jì njì á ngə ywó má mákuú.

46 Wo shígé nywɔ má məwúdá lúúd; njì nywáá má nywɔ má labínda mákuú.

47 Gwá wá má ká jaaw wo ná, mísám myé mí á teem bulya nda jì, á má bíi íjuugá yá mísám myəng myésh; gwá wá á búl bæ ná ççelí ná má yí. Nacé, muud bwá də juu ná isá cíg-cíg yé á də námá bæ ná ççelí cíg-cíg.»

48 A músə ci ná múdá ná: «Wo má bæ ná íjuugá ná mísám myó.»

49 Buud bwá á bá dína dí wá bwá mú ngə lás bwádí mílámúd ná: «Nyáyé múúd éga nyé? A bálé juu múúd ná mísám?»

50 Yésus mú ci ná múdá ná: «Wo má *dúg ççug nacé búgə gwó. Wççé kaág ná shççé.»

8

Kanda mbəol məmpəg (Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

1 Mpúsa isá íni, í á zə bæ ná, Yésus nyá á ngə kyey míngwála ná məndúd ngə jígúli buud, á ngə cúndə jɔjɔ Kéel á Faan má Zembí. *Buud ɔ lwámá bé wúm ná óbá bwá á ngə lúgal nyá,

2 ná bóól búdá nyá á yíl məjamb wá, ná bóól nyá á lwag wá. Í á bæ, ná Mariya bwá á də jów ná Madalína məjamb zangbá má á wú yé,

3 ná Yuána múdá má Kúsa nyá á də vyece jús isá í Herod dí yé, ná Susána, ná bóól búdá. Budá bəngə bwá á də ngə kwíind Yésus bəñðñ buud ɔ lwámá bé ná məbíi māj.

4 Buud bwá á kə zə sççngya ñkí jág bulya, bwá ngó wú míngwála myésh, ngə zə nyádí. A mú zə lás ná bwo kanda ná:

5 «Íngwól mbəol məmpəg nyá á zə kə myççeg mpəg. Ja á má ngə myççeg yí, nyúl mpúmə í má shugala zhíí ná zhíí. Buud bwá mú nyaal nywo ná mákuú, inunú í zə ntág shín lúu.

6 Nyúl kə shugala kwóógúd, í má kɔ ná ndéé í mú shwáás nacé kú ná məbwaas.

7 Nyúl mú shugala íbiin-bíinud. Bəñðñ íbiin-bíin bwá mú kɔ ná ndéé íbiin-bíin í mú káda nywo.

8 Njì, nyúlúgá mú kə shugala jɔjɔ shíd, í mú kɔ, í wúmə, bumá ñgwúd wúmə íbumá təd.» A mú ci ná bwo ná: «Muud jì ná məlwə mə gwág yé, á gwág.»

Féél-féél á kanda mbəol məmpəg (Mat 13.10-23; Mak 4.10-20)

7:33 Mat 9.14; Mak 2.18; Luk 5.33 7:33 1.15 7:34 Mat 9.10 7:36 11.37 7:37 Mat 26.6-7; Mak 14.3 * 7:37 alubátrə: Nyá á bæ dúl váál kwóógú, bwá á də mççé ífúfuundú í bwíl ná ndí yí. 7:39 7.16 7:42 Mat 18.27 7:44 Mat 18.4; 1Tm 5.10 7:46 Sòm 23.5 7:48 5.20; Mat 9.2; Mak 2.5 7:50 Mat 9.22 8:2 23.49, 55-56; 24.1-10; Mat 27.55-56, 61; 28.1, 8-10; Mak 15.40-41, 47; 16.1, 8 8:8 Mat 11.15

9 *Ompwiín bé bwó mú jí nyə nda kanda wəɔŋg í kó ná.

10 A mú bɛsa nə bwo ná: «Zembí nyə a má sá ná bi báá mpúg mindímbya myá Faan dé; nji a sá ná bóól bāŋ bwó ŋgəg gwág nji mikaaná; bwó bág,

bwó tɛɛm kənd mísh, bwó kú dág; bwó tɛɛm gwágulə, bwó kú wámbulə.

11 «Kanda ni í kó ntága: Mpəg wó Milésú mí Zembí.

12 Buud búś ná bə tāŋ nda zhií ná zhií wá, jisə bəɔŋg bwó dá gwág, nji Njwú məjamb mú zə, zə yíl bwo Milésú mí Zembí lámúd, ná bwó á bá *búgula ná ndɛɛ bwó *bə nə cug.

13 Bəɔŋg búś ná tāŋ nda kwóógúd gwów wá, nyisə bəɔŋg búś ná, ja bwó gwág Milésú mí Zembí, bwó lég myə nə mashusug; nji bwó kú nə mikəplə bwódí cəgud, bwó də búgula nji kúkúl baan. Bwó ká bwəma nə məkəgula, bwó julə mənyúul.

14 Mpəg í á shugula ibiin-biín dí yí, jisə buud búś ná, bwó ká shín gwág Milésú mí Zembí, bwó kə, yágúwó nə təɔm nə məlugə má cug í mú káda bwo, bwó ná nda wúmə mpúmə ná ndɛɛ í tí.

15 Mpəg í á shugula shí átutagú dí yí, nyisə buud báá búś ná, bwó gwág Milésú mí Zembí nə jə milám myá tútəli, bwó bii myə, bwó mú wúmə mpúmə nəcé bələ nə zény.

Kaanə lámba (Mak 4.21-25)

16 «Muud cugé nə ŋkul sá ná, a jida lámba kə kúd mpwo dí, ŋkí ná a kə təl dwo shí gwəŋjə. Bwó də yida təl lámba cé lámba dí ná buud bwó nyíi njów wá bwó dágúg məŋkenya.

17 Kú ná sá á *ndímba í bá bwən kú búguli, ŋkí sá á shwoó í bwən kú mpúy, kú wóśś məŋkenyad.

18 Bi ó ka də bey nə mbii bí má də gwágulə isá yí. Mpugá ná muud jí nə baalé fug yé, Zembí mə bá kwádulə nyə nywo. Nji nyəɔŋg cúgə námə fwo bə nə ndí yé, Zembí mə bá məel yíl nyə bábaalé á ŋgə *búgula ná a ji nə ndí yí.»

19 Nyəɔŋgú mə Yésus bəńđŋ omínyəŋjə bé bwó múśə jə ná bwó zə nyádí. Nji, bwó a shígé bə nə ŋkul mə shish nyə kúnə-kúnə nəcé buud bulələ bulya.

20 Bwó mú ka jaaw Yésus ná: «Nyəɔŋgú woó bəńđŋ omínyəŋjə bwó búśə na tóśn, bwó ŋgə jí dág wo.»

21 A mú bɛsa nə bwo ná: «Nyəɔŋgú waamə nə omínyəŋjə báamə wə buud bwó ŋgə gwág Milésú mí Zembí bwó ŋgə sá nda mí ŋgə cí ná.»

Yésus mə cweel ŋkwə (Mat 8.18, 23-27; Mak 4.35-41)

22 Í á bə dúlúgá jwówád ná, Yésus mə kəwa byóólúd bəńđŋ ompwiín bé, a mú cí nə bwo ná: «Sə líínágá māj mága kə fanjwíny.» Bwó múśə wú bwúŋúd kə bwag.

23 Yésus mú kə gwód ompwiín bé bwó ŋgə júgə. Məma ŋkwə múśə za kunj māj, məjúwó mə mú lwándula byóólúd, í mú bə bwo ŋkí wagəwo.

24 Ompwiín bwó mú kə juuməshi nyə ná: «Mása, Mása, sə wál zə yə.»

A múśə juum, a ŋkáánd nə ŋkwə, ŋkáánd nə ikwə í məjúwó, byəsh í mú cwaaləwo, māj mə mú bə nə shɛɛ.

25 A mú cí nə bwo ná: «Búgú jín jí ŋgow?» Injəŋkúúnd í mú bii bwo, bwó ŋgə bul bí. Bwó mú ŋgə nyímbula bwámé nə bwámé ná: «Nyáyé múúd éga nyé! A ká námə lás, təɔ ŋkwə, təɔ məjúwó í bələ sá nyə məgwág í?»

Yésus mə yíl njumbúlu məjamb (Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)

26 Bwó mú kə səl byóól shí á Ogerazenyé, ná bɛɛndyá nə Galilé.

27 Yésus ŋgə námə wú byóólúd təw shí, ŋgwól múúd a ŋgwála mú zə bwama nə nyə. Muud wəɔŋgú nyə á bə nə məjamb. Bweyála nyə á bwey də jí shushwáás, kú jí minjów, də jí nji máshwoŋ dí.

28 Dúgúle múúd éne nyə á dág Yésus yí, nyə a bwú ŋkwíimbyé a mú zə búla nyə shí məkuú. A múśə kím ná: «Yé Yésus *Mwán mə Zembí á gwów-gwów, shwə bāŋ nə iney? Má jəgula nə wo, kú bɛɛg təl mə cwúndəd.»

29 Nəcə Yésus nyə a lás nə bəw-bəw shíshim mpəl dí ná í wúg muud wəɔŋg nyúúúlúd. Í á də bád nyə ija ija, bwó dúgə wóólə nyə nə mikwoólú mí inkwánz, də wá nyə mimbwagə məkuúd shú ná bwó baagulə nyə. Nji nyə á də tí isá íni byəsh, jamb í mú dá kə nə nyə ikúl í á də bə kú nə buud yí.

30 Yésus mú jí nyə ná: «Jínə dwó wə zə?» Nyə ná: «Jínə dām wə Kínda.» nəcé nɛúlá məjamb mə á bə nyə nyúúúlúd.

31 Məjamb mə mú tɛég Yésus məbwə ná a kú cí nə bwo mpəl dí ná bwó kəg bí nɛíməd.

32 Na, məma səɔnz ŋkúú í á bə í ŋgə də cíɔŋg mbáŋjúd. Məjamb mə mú tɛég Yésus məbwə ná a mágulgə ná mə kəg nyíi ŋkúúid. A mú magulə.

33 Məjamb mə múśə wú múúd éne dí, kə nyíi ŋkúúid. Də lú ŋkúú dəɔŋg dɛsh mú dad wú mbáŋjúd kə juwa māj ná ndɛɛ fuda.

34 Buud bwó á ŋgə baagulə ŋkúú wá, dúgúle kə mə dúg sá í ámə cə yí, bwó mú wɛɛnzŋ kə ŋgə jaaw buud ŋgwála nə mílɔɔm mílɔɔm.

35 Buud bwó mú wú kwáádə zə, zələ dúg sá í ámə cə yí. Bwó mú zə kwey múúd məjamb mə á wú éne a njúl nə mikáándə nə fwámé

fúg, a njúl Yésus shí mækuú. Bwá mú gwág ínkunjúnd.

³⁶ Buud bwá á dág sóólúgú í á síy wá bwá mú jaaw bwo nda njumbálu wóong í á *dág cug ná.

³⁷ Ná ndéé, zhwoog buud bêsh wá shí Oger-azenyê bwá mú zə, zə ci nə Yésus ná a kyéyug wú bwádí shíd, nəcə í á bə fwámé ínkunjúnd í má bii bwo. Yésus mú nyingə kəwa byóólád, nyingə nə mpúsa.

³⁸ Muud nyə á bə nə məjamb yé, mú téég nyə məbwá ná a ηwág nyə nyádí gwoongud. Yésus mú yidá nyingə nyə ná:

³⁹ «Nyingəg kə wódí njów kə jaaw sá jêsh Zembí mé sá wo yí.» A músə kyey, lína ηgwála wêsh a ηgə jaaw sá jêsh Yésus mé sá nyə yí.

Yésus mə gwúmushi shilə mə Zharus (Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

⁴⁰ Nyingəlá Yésus nyə á nyingə yí, buud bwá á shwas nyə áncuncuma, nəcə í á bə bwá ηgə bwánd nyə.

⁴¹ Ká dág ná, ηgwól múúd nə jínə ná Zharus, a njúl njwú á *mpáánzə minjúgúlá, mé zə nə ndéé zə kúd məbwóη shí, téég Yésus məbwə ná a kág nyí nyádí njów.

⁴² Muud wóongú nyə á bə nə súsású ηgwúd nə ηgwúd í njúl nə mimbú wúm nə mimbá. Súsású jəongú í á ηgə júgula.

Ja Yésus má tí njoənd kələ wu yí, buud bwá mú zə ηgə shúsə nyə ikóómb byêsh.

⁴³ ηgwól múdá nyə á bə cínəng məcií mé á də wú nyə nyúúlád té mimbú wúm nə mimbá. Mudá wóongú nyə á kəenzh məbii mé mēsh minjów mí məbyan dí njí a kú yál.

⁴⁴ Nyə á ka shísh wá Yésus ηgeε mpúsə kwon, a mú kúnya nə nyə lwá lí káánd, məcií tów ntág nyə.

⁴⁵ Ná ndéé Yésus mú ci ná: «Zə mé kúnya nə mə éne?» Buud bêsh bwá mú ηgə kúflya né ndéé Pyêr mú ci ná: «Mása, buud bwá ηgə bε zə wə áncuncuma bwá ηgə shúsə wo.»

⁴⁶ Yésus mú ci ná: «ηgwól múúd mé kúnya nə mə. Mə má gwáduga nyúl mpífə mé wú mə nyúúlád.»

⁴⁷ Mudá éne mú mpu ná a cugé ná shwoód. A mú zə a ηgə lílya, zə wusə nyúúl shí Yésus dí mpwóómbúd, zə jaaw búúd bêsh sá í ámə sá ná a kúnýág nə Yésus yí, a jaaw námə nda nyə ámə yál cé nə cé ná.

⁴⁸ Yésus mú ci nə nyə ná: «Shilə wám, wo mé *dág cug nəcə búgə gwó. Kaág ná sheε.»

⁴⁹ A ηgə ná lás ntáni, muud mú wóós wúle wə njwú á mpáánzə minjúgúlá, zə jaaw nyə ná: «Súsás gwó mé yə, kú ná bæεg ntágulə Yíguli.»

⁵⁰ Yésus mú gwág, a mú ci nə Zharus ná: «Kú bæεg fúnda, bág njí nə búgá, nyə é cuga.»

⁵¹ Ja Yésus má kə wóós njów yí, a mú ban ná ηgwól múúd shús kú nyí, njí Pyêr nə Yuánes nə Zhâk nə sóóngú mwân nə nyəongú mwân.

⁵² Bêsh bwá á njí jii súsású jəongú, ηgə tədəwa. Yésus mú ci ná: «Kúgá ηgə jii, nyə afwóyé yə, a ηgə yida já.»

⁵³ Nda bāη bwá á mpu ná súsású mé yə ná, bwá á yida ηgə cágula Yésus.

⁵⁴ Yésus nywáá mú bii súsású mbwəd, a mú ci gwów-gwów ná: «Mwân, wəólúg!»

⁵⁵ *Jím mə mwân mú nyingə zə nyə nyúúlád, a mú wəól cé nə cé. Yésus mú ci ná bwá yág nyə sá mé dá.

⁵⁶ Obyól ə mwân bwá mú bul káam. Yésus mú báásulə bwo nə ci bwá kú jaaw múúd sá í ámə cə yí.

9

Yésus mə kənd búúd ə lwámá bε (Mat 10.1-14; Mak 6.6-13)

¹ Yésus nyə á ka jów *buud ə lwámá wúm nə óbá, a mú yə bwo ηkul nə kéénd á dúlə yíl búúd məjamb, nə ηkul á dúlə lwag bwo məbwə.

² A mú kənd bwo ná bwá kəg ηgə cúndə Faan mə Zembí, kə ηgə lwag mimbál.

³ A mú ci nə bwo ná: «Bi kú ηwa íbaduga í njəənd, təə wagatig, təə baamatála, kú kə nə baléd, kú kə nə mwəanə; muud kú bwáád íshimí íbá.

⁴ Bi ə jii njów bí ámə nyíi yííd, bí ka bá tí cínəngú kə shwóg.

⁵ Búúd bwá ká bá bə kú ləg bí wúl ηgwála dí, bí wú cínəngú, bí kudə fumbyá í ámə nada bí məkuú dí yí.* Sóólúgú wəongú í lwágulə bwo ná bwá mə byaagulə.»

⁶ Buud ə lwámá bəong bwá mú kyey, ηgə kə míləəm míləəm, ηgə kə bwiiηg Jəjə Kéel, bwá ηgə lwag buud kál jêsh.

Herod mə jág Yésus (Mat 14.1-2; Mak 6.14-16)

⁷ Herod á tatarák† mú gwág ísá byêsh í á ηgə síy yí. A mú bə kú ná mpu sá á tádúgág yí, nəcə bóól búúd bwá á ηgə ci ná Yuánes mə gwúm;

⁸ bóól ná Eli wə mé nyingə lwóya nyúúl éne; bóól ná ηgwól *múúd micúndá ayág wə mé gwúm éne.

⁹ Herod mú ci ná: «Mə wə mə a cíga Yuánes cəη. Nyáyé múúd nyə mə búl gwáduga ntága éga?» A mú ka ηgə sɛ ná a dág Yésus.

Yésus mə yá búúd idaw (Mat 14.13-21; Mak 6.30-44)

8:43 Lev 15.25-27 **8:44** Mat 9.20 **8:48** Mat 9.22 **8:52** Yuá 11.11-13 **8:54** Mak 5.41 **8:56** Mak 7.36 **9:1** 10.1-12 **9:2** 11.2 **9:3** 22.35 **9:5** Mis 13.51 * **9:5** Ja Oyúden bwá á də kudə fumbyá məkuú dí yí, bwá á də lwágulə ná, kəkúl shí bwá ámə tál məkuú máη yí, bwá mé kál gwo nə buud bí cínəng wá ná bwá músa sá nyéé. **9:7** 9.19 † **9:7** **Tatarák:** Ciyá ní i cugé ciyá məkaa; njí i kə ná «ηgwámuna nyə á ηgə jwú nə mpál nə á ηkumba faan yé». Dúgág námə Mat 14.1; Luk 3.1, 19; Mis 13.1. **9:9** 23.8

10 *Buud ó lwámá bwá á ka nyingə. Bwá mú zə jaaw Yésus sá jəsh bwá á sá yí. Yésus mú ŋwa bwo, bə́nə́ŋ bwá wú búúd dí, kə bwáméfwó ŋgeé ŋgwála bwá dú jəw nə Betusayída yí.

11 Ncúlyá buud bwá mú mpu ná bwá ŋə kə nŋ, bwá mú bə nyə áncuncuma. Yésus mú lág bwo, a mú ŋə bwiŋg bwo isá í dúgyá nə Faan má Zembí yí, a ŋə lwag bəŋg bwá á ŋə jii luug wá.

12 Ja kugú má bii shí yí, buud ó lwámá wŋm nə obá bwá mú shísh wá Yésus zə ci nə nyə ná: «Cúg nə bwo ná bwá nyíŋgə, bwá kəg ŋə já mákwáád nə ibaafá yá wa kúnə-kúna, bwá kə sə sá má də nacé sá bí wa bugád.»

13 A mú ci nə bwo ná: «Biméfwó yágá bwo sá má də.» Bwá nə né ná: «Sá cugé nə sá, nji íbuléd ítəon nə obá. Ka nji ná sáméfwó sá má kə kusə búúd óga bəsh idəw, í ka teem kwaga nə bwo.»

14 Buud bwá á bə cínəngú je bə budŋm otóshin otəon. Yésus mú ci nə *ompwíin ná bwá jílug bwo shí ikínda ikínda, kínda jəsh nə buud je bə máwŋm mátsəon.

15 Bwá mú námá sá ntó, shín jil búúd bəsh shí.

16 A mú ka ŋwa íbuléd ítəon nə oshú obá óni, a bən mísh gwəw, yə Zembí akíba. A mú fəy byo yə ómpwíin bə bwá kə ŋə yə buud.

17 Buud bəsh bwá mú də, jíla, idəw lág. Bwá mú sɛɛŋg íkəl í á lág yí, wá məbwumúd təŋ məbwumú wŋm nə məbá.

Yésus jisə Mesí

(Mat 16.13-21; Mak 8.27-31)

18 Í á ka zə bə, a má kə koogú kə jəgula nə Zembí, ompwíin bə bwá mú kə sɛɛŋgya nə nyə. A mú jí bwo ná: «Buud bwá ŋə ci nə mə jisə zə?»

19 Bwá mú bəsa ná: «Bóól búúd bwá ŋə ci nə wo jisə Yuánes Nduu-buud, bóólúgá nə wo jisə Eli, bóólúgá nə wo jisə ŋgwól *múúd micúndá ayág má gwŋm yé.»

20 A mú ci nə bwo ná: «Ká bí bən bí ŋə ci nə mə jisə zə?» Pyər mú bəsa ná: «Wo jisə *Křst Zembí nyə á nti yé.»

Buud bwá bə Křst wá

bwá bá námá jug

(Mat 16.24-28; Mak 8.34-9.1)

21 Yésus mú mpu báasulə bwo nə ci bwá kú bwele jaaw múúd ntó.

22 A mú ka jaaw bwo ná: «Í jii shú má *Mwān mə Múúd nə ocumbá buud wá loom nə milúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó məcɛɛ bwá kəg jág jugushi nyə, bwá kudəwa nyə, bwá gwú ntəg nyə. Nji a bá gwŋm shwoŋ dí jwəw lú léel.»

23 A mú ci nə bəsh ná: «ŋkí muud má cɛel bə mə, a bág kú jagulə nyáméfwó; a ŋkényúg kwolós je jwəw dəsh, bə mə.

24 Nacé, múúd mə ká kaambula nə cug je, a yida jímbal gwo. Nyəŋg mə jímbál cug je nacé mə yé, a faam.

25 ŋkí muud má bii məbii məsh má shí ga, nji a yə, ŋkí ntəg nə a ntámá cug je, wáyé mfií nyá é bə nə ndí cínəng yí?

26 Mpugá nə muud mə gwág mə shwŋn, gwág íciyá byám shwŋn yé, Mwān mə Múúd mə bá námá gwág nyə shwŋn ja á bá zə a ŋə ŋkənwə məŋkənwə mə nə məŋkənwə mə Sóŋgú, bə́nə́ŋ míféeshá mí *wə́ŋgales myé dí yí.

27 Bábálé má jaaw bí ná, bóól búúd básá wa óga, bwá abále bwele yə, bwá kú fwo dúg Faan má Zembí.»

Yésus mə lwóyá mílwaná myé
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

28 Í á ka zə bə, Yésus má shín lás ləsá ni, mwəw má mú cə je bə mwəomb, nyə á ŋwa Pyər nə Yuánes nə Zhák. Bə́nə́ŋ bwá mú bád mbúŋg gwəw kə jəgula nə Zembí.

29 Ja nyə á ŋə jəgula yí, mpwoombá nyé í á shwə́la, mikáándé myé mí mú bə ŋkí fumə, mí ŋgə faan nda njəs.

30 Seegya ná buud obá, Moyiz bá Eli bwá mú bwá ŋgə lésha nə nyə.

31 Moyiz bá Eli bwá á lwóyá mənyúúl mílwanád. Bwá mú ŋə lésha nə Yésus shú shwiy á bá kə yə Yurásalem yí.

32 Na nyə á bə, Pyər bə́nə́ŋ buud ó gwoŋg bə bwá mú ígwád ná cúg. Bwá á ka juum, bwá mú dúg Yésus ŋgə jág ŋkənwə, buud obá bwá ŋgə lésha nə nyə.

33 Ja Moyiz bá Eli bwá á ŋə béégya nə Yésus yí, Pyər nyə á ci nə Yésus ná: «Mása, nywaále ŋgəle ji wa. Sə shúməgá məbanda məlól, ŋgwúsh shú dwó, dúl shú má Moyiz, dúlúgá shú má Eli.» Nyə a shígé mpu sá nyə á ŋə ci yí.

34 A ŋgə ná lás ntáni, seegya ná gúndá í má zə búdal bəsh. Inkuŋkúúnd í mú bii bwo ja bwá má dúg gúndá má búdal bwo yí.

35 Kál í mú wú gúndá joŋg dí ná: «Mwān waam má á féesh wə éga. Ságá nyə məgwág.»

36 Ja kál í má shín lás ntáni yí, bwá mú dúg Yésus nji nyáméfwó. Bwá mú jí ókəl-ókəl. Bwá á jí mwəw məŋgúd kú jaaw tə muud sá bwá á dúg yí.

Yésus mə lwag wúl mbəl jamb
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-27)

37 Jwəw í á bə cínəng yí, bwá má shulə wú mbúŋ di, buud bwá mú zə bwəma nə nyə áncuncuma.

9:10 Mat 15.32-39 9:10 6.13; 10.17 9:17 20j 4.43-44 9:18 5.16 9:19 9.7-8; Luk 1.17; 7.16 9:20 Mat 16.16; Luk 22.67 9:21 9.36 9:22 9.43-45; 17.25; 18.31-34; 24.6-7 9:23 14.27; 17.33; Mat 10.38-39; Yuá 12.25-26; 1Pr 2.21 9:26 12.9; Mat 10.33; 2Tm 1.8; 2.12 9:27 Mat 16.28 9:28 5.16 9:29 2Pr 1.16-18 9:31 9.22; 13.33 9:32 Yuá 1.14 9:35 3.22; Mbá 18.15 9:36 9.21

38 Ká gwág íí, ηgwól múúd mó kîm na máηkúmba má búúd dí ná: «Yíguli, má jagula ná wo, kændug mísh dúg mwân waamê dí. Má ji ná nyə nji ηgwúd éne.

39 Jamb í du bii nyə, a mú du kîm, ifúlug í dúgá wós nyə mpud. Jamb í du jugashi nyə ná ndeé í ka tɛm zə ηgə bíd nyə í má fwo líduga.

40 Mə áma jagula nə *ompwíin bwə ná bwə yílúg nyə jamb dɔɔηgú, bwə shígé kwag.»

41 Yésus músə káam ná: «Wúu! yé óhááden óga! A bówálə bí mitódúgá! Mə e bá kə nə bí ntúni kə wós ηgow? Mə e bá jísow bí kə kumə jáyé ja? Zaa má nə mwân wó wɔηg.»

42 Mwân ηgə shísh wə Yésus íí, jamb mú kaduwo nyə shí, ηgə jág sagusə nyə. Yésus mú ηkáánd nə jamb, a lwag mwân ná ndeé a nying kənd nyə wə sóɔηgá.

43 Dúgála búúd bəsh bwə á dúg misóólúgá mí Zembí yí, bwə á káam ntə ηkúl.

Buud bəsh bwə ηgə ná káam isə byəsh Yésus nyə á ηgə sá yí, nye mú ci nə ompwíin bɛ ná:

44 «Mpugá gwágulə lésú má zə lás ga: *Mwân mə Múúd wál bá zə kaanz məbwə má búúdud.»

45 Nji bəη bwə á shígé mpu gwág lésú wɔɔηgá, í á bə bwo shwiilyá ná bwə kú gwág nda í kə ná. Bwə á ka ηgə fúndə jíle nyə lésú wɔɔηgá.

*Zə mə ntə bóól
(Mat 18.1-5; Mak 9.33-37)*

46 Bwə mú zə tɛéd sɛηjúsálə mákəl ná bwə cɛl mpu nyɔɔηg jí bul bə fwámé múúd bwédí wooηg dí yé.

47 Nji Yésus nyə á bwey mpu sá bwə á ηgə téduga bwódí mílámúd yí. A mú ηwa gúl kúkágə, təl nyédí kúnə-kúna.

48 A mú ci nə bwo ná: «Muud mə lóg kúkágə ga jíns dām dí yé, a má lóg mə. Muud mə lóg ntág mə yé, nyə alógé mə, a lóg múúd nyə á nti mə yé. Mpugá ná muud mə ηwá nyáméfwó zhizhe mpódúgá nyín yé, nyə wə jí fwámé múúd ntə bóól.»

*Muud mə bə kú lúmbulí yé ηgə magulə
(Mak 9.38-41)*

49 Yuánes mú ka zə lás cí ná: «Mása, sə áma dúg ηgwól múúd ηgə balan nə jíns dwo, ηgə yíl buud məjamb nə ndí. Sə áma ka kaambulə nə nyə ná a kú ná ηgə sá nəcé a cugé sódí wooηg dí.»

50 Yésus mú yidá bɛsa nə nyə ná: «Kúgá du kaambulə ná a kú ηgə sá, nəcé muud nyə aηgé nə mpii bí yé, jí bídí kóómbúd.»

51 Fwála í á bə ná Yésus mə zə bá ηkân wú shí ga dí yí í á ηgə shísh. Ntó Yésus nyə á ηwa cígúlá ná tɔɔ jí tɔɔ jí a kə Yurúsalem.

52 Nyə á ka lwám bóól búúd ná bwə kág nyə shwóg. Bwə mú ηwa zhíí, kə nyíi dúl dánd á Samariya dí ná bwə kə kwəməsa, Yésus bāg kə shigula cínoηg.

53 Nji, buud ɔ dánd dɔɔηgú bwə mú ban ná bwə alógé nyə nəcé nyə á ηgə kə ηgɛé Yurúsalem.

54 Nda *ómpwíin bɛ Zhâk bá Yuánes bwə á dúg ntó ná, bwə á ci nə nyə ná: «Cwamba, ye wó jí ná sə jówúg kuda í shúlag wó gwôw zə cumbal jígal wôw?»

55 Yésus mú yid, ηkáánd nə bwo, †[nyə ná: «Bí ampúyé wɔɔηg shishim í ηgə shwambulə bí ni.»]

56 Bwə mú ηwa zhíí kə dúl dándúd.

*Bɛglo Yésus
(Mat 8.19-22)*

57 Bwə ηgə kyeη zhíí nə zhíí, ηgwól múúd mú ci nə Yésus ná: «Mə zə bá du bɛ wo kúl jəsh wó bá du ka yí.»

58 Yésus mú ci nə nyə ná: «Ontə bí nə miku, inunú nə maage, nji *Mwân mə Múúd cugé nə ηkúmba kúl á dúg já yí.»

59 A mú ci nə ηgwól múúd ná: «Bɛg mə.» Nyíni nə né ná: «Cwamba, fwog bíd mə, mə kág dul sóóηgú waamə.»

60 Yésus mú ci nə nyə ná: «Bídúg mímbimbə mí dúlag mímbimbə myáη. Wɛɛ, kaág ηgə bwiiηg buud Faan má Zembí.»

61 ηgwól múúd mú námé ci nə nyə ná: «Cwamba, mə zə bɛ wo. Nji bwándég nə mə fwóg kə jəna nə njów búúd wám.»

62 Yésus mú ci nə nyə ná: «Múúd mə ká ηkəny bəog ná á waad fambá, a nyingə yág dúg mpása, muud wɔɔηgú cugé nə mfii Faan má Zembí dí.»

10

*Yésus mə kənd búúd məwúm zəηgbá lwámád
(Mat 9.37-38; 10.7-16; 11.21-24)*

1 Ja Cwamba nyə a shín lás isə íni yí, nyə a cwééd *ompwíin məwúm zəηgbá nə óbá* a mú kənd bwo ná bwə ηgə nə kə óbá óbá íkúl byəsh nyáméfwó nyə á jəla nə kə yí.

2 Nyə a lás nə bwo ná: «Dugá, idaw í má tí fambá məηkund məηkund, nji buud bwə kə saag wá búsé cíg-cíg. Ntó wə má cí náəə: jégulagá nə amádí fambə ná a kændug buud, bwə zəg saag.

3 Kəgá, mə mə kənd bí nda bwán ɔ íncwəmbɛ mpódúgá onkweny.

9:43 9.21-22 9:45 18.34 9:46 22.24-26 9:48 10.16; 22.26; Mat 10.40; 20.26-27; Mak 10.43-44; Yuá 13.20 9:50 11.23; Mat 12.30 9:51 24.50-51; Mat 19.1; Mak 10.1; Mis 1.9 9:52 10.33 9:54 20j 1.10, 12 † 9:55 Míl míciyá mí ayág mí cugé nə icyíá íni. 9:61 10j 19.20 9:62 11.2; Flp 3.13 10:1 9.1-6 * 10:1 Míl míciyá mí ayág mí ηgə cí ná bwə á bə nji məwúm zəηgbá. 10:4 22.35; 20j 4.29 10:5 2.14

4 Muud kú kə nə *mwaanê nkí kwáám. Muud kú nwa bósł osilúfaas; muud kú ká ji mábádád zhí nə zhíí.

5 «Njów wəsh bí má nyíi yí, fwogá ci ná: «Zembí sáág nə bí bág nə shee.»

6 Nkí ngwól muud á nə shee ji cínəngú, mábádá mán má kə nyádí; nkí ntó dí, má nyingə zə bídí.

7 Bí ó ji njów wəəngúd, bí də dá nə ngul isá bwé é də yə bí yí, nəcə sósł mäsáal má jəlá nə bə nə myána. Bí kú bá də kyey minjów minjów.

8 Ngwála wəsh bí é nyíi buud lág bí yí, bí ó dš isá bwé yé bí cínəng yí,

9 bí ó lwag mímbál myá cínəng, bí jaaw bwo nə Faan má Zembí í mú bí kúná-kúnə.

10 Wəəng ngwála bí má nyíi buud kú lág bí yí, bí kə tám dšnd kə lás ná:

11 «Só má kuda yə bí fumbyá a ngwála wán í ámə nada sə mákuú dí yí. Nji mpugá nə Faan má Zembí í má shísh kúná-kúnə.»

12 Mə mpú jaaw bí nə jwəw Zembí mə bá zə sámb búúd míləsú yí, a bá jagulə búúd ó Sódóm ntə ngwála wəəng.

13 Məntágula nə bí buud ó Korazín. Məntágula nə bí buud ó Betusayída nómá. Nəcə bímbí lú *máshimbá má má wósł bídí má, má á mbəm wósł Tir nə Sidon, buud ó núnj bwé á mbəm nómá wəwey bwáád mínkud ji ífí dí nə bwé cénd mítədúgá.

14 Nə ndeé, cigulé míləsú dí, intégúli í Tir nə Sodom í ábúlé bul nyaan nda bí bín.

15 Bí bəh buud ó Kapernawúm, bí ngə táduga nə bí mə bá kə gwəw? Mbš, bí mə bá yídá shulə kə bəh minjím.

16 Muud mə gwágulə bí yé, má gwágulə mə. Muud mə bə kú gwágulə bí yé, má bə kú gwágulə mə. Muud mə bə ntág kú gwágulə mə yé, a má bə kú gwágulə múúd nyə á nti mə yé.»

Ompwín bwé má kə nyingə nə məshusug (Mat 11.25-27; 13.16-17)

17 *Ompwín məwúm zəngbá nə óbá[†] bwé mú kə nyingə nə məshusug bwé ngə ci ná: «Cwámba, teem bə məjamb má ámə ngə bə nə məgwág nə sə ja sə ámə ngə lás nə mwó jínš dšwé dí yí.»

18 A mú ci nə bwo ná: «Mə á ngə dóg *Sátan ngə kud wú gwəw nda njəs.

19 Mə má yə bí nkul ijwúga nə bí nyáálug onywá nə wəacálaafš nə məkuú, bí nyaal nómá mpífé má múúd ngə lúmbuli nə bí yéš nyəsh, sá kú sá bí.

20 Nji bí kú bul gwág məshusug nə məjamb ngələ magulə ijwúga bín, yidagá gwág məshusug nə mínə mán bələ cilyá gwəw jon dí.»

21 Námá wəla dəəngú dí, Yésus mú kəos nə məshusug má Nkənkə Shíshim, a mú ci ná: «Pəpa, Cwámba á gwəw nə shí, mə yə wo gúmə nəcə wo á shweel ompuye bəndəh buud ó fug isá íga, wo yida lwágulə ozhizhe ó búúd. Haaw Pəpa, ntó wə wó á cəel ná í bág yé.

22 Də nyə a cwámbulə mə isá byəsh. Kú nə muud mə mpú Zembí Mwán, nji Sónngú; kú námá nə muud mə mpú Zembí Sónngú, nji mwán nə muud yəsh mwán má cəel sá ná a mpúg yé.»

23 A mú yág dóg ómpwín bə, ci nə nji bwo ná: «Bí bəh mísh mán má má jəla nəcə má ngə dóg isá bí ngə dóg íni.

24 Bábálé má jaaw bí ná, zhwoğ *buud ó mícúndə nə minjwú-buud mí á cəel dóg sá bí ngə dóg yí, nji mí áshígé dóg. Bwé á cəel gwág sá bí ngə gwág yí, nji bwé áshígé gwág.»

Kanda Jəjə múúd á Samariya (Mat 22.34-40; Mak 12.28-31)

25 Ka dóg ná, ngwól *Nkume məcəçé má zə bwówulə nyə ji nyə ná: «Yíguli, mə sáág ji ná mə ləgúç cug á kanduga kanduga?»

26 Nyə ntág nə né ná: «Jí ji cilyá *mbwoomb məcəçé dí yí? Wó də lə cínəng nə ji?»

27 A mú bəsa ná: «Wó jəlá nə cəel Zembí woó Yawé nə lám wə wəsh, nə *shíshim wə wəsh, nə nkul nywə nyəsh, nə lúú wə wəsh. Wo cəel námá múúd yəsh jísə wo kúná-kúnə yé nda woméfwó.»

28 Yésus nə né ná: «Wo má bəsa mbíi í jəla yí. Sáág ntó wo bəg də cug.»

29 Nyə, cəelələ lwágulə ná a ji tətəli, a mú ji Yésus ná: «Muud ji mə kúná-kúnə wə zə?»

30 Yésus mú nyingə lás, a mú ci ná: «Ngwól múúd nya á ngə wú Yurúsəlem ngə shulə kə Zheriko. Izhiləngaanə í mú bíi nyə zhídí, déég nyə isá byé byəsh, yíd nyə nə ndeé lúgə nyə cig-cig ná á fudə.

31 Í mú jé ná ngwól fada kyéyug zhíi nyəəngúd. A mú dóg múúd wəəngú, a mú cə lúú təl gwəw.

32 Ngwól *Levit mú námá zə wósł kúl jəəngúd, a dóg múúd énc, a cə lúú təl gwəw.

33 Nji ngwól múúd á Samariya ngə námá kyey yé njəənd íi, a mú wósł kúl múúd énc nyə á bə a mbwúg yí. Ja á má dóg nyə yí, lám mú bul cey nyə cwú.

34 A mú shísh kúná-kúnə, a lwag nyə məfəj nə məwúdə nə wáan nə ndeé a shín wóolə. A

10:7 1Tm 5.18; 1Kr 9.6-14 10:9 1.12 10:11 Mis 13.51; 18.6 10:12 Mat 10.15 10:13 Iza 23.1-16 10:15 Iza 14.13, 15 10:16 9.48; Mat 18.5; Mak 9.37; Yuá 13.20 10:17 9.10; Mak 6.30 † 10:17 Míl micilyá mí ayág mí ngə ci ná bwé á bə nji məwúm zəngbá. 10:18 Yuá 12.31; Mbá 12.9 10:19 Sóm 91.13 ‡ 10:19 múúd ngə lúmbuli nə bí yé: Wa jisə Sátan. 10:20 MmN 32.32; Flp 4.3; Mbá 3.5 10:21 4.18; Mat 11.25 10:22 Mat 11.27 10:24 1Pr 1.10-12 10:25 18.18; Mat 19.16; Mak 10.17 10:27 Mat 22.37, 39 10:28 Lav 18.5; Rom 10.5; Gal 3.12; Yuá 13.17 10:33 múúd á Samariya: Mat 10.5; Luk 9.52; 17.11, 16; Yuá 4.9, 39-40; Mis 1.8; 8.1, 5, 14-17, 25; 9.31

mú nkêny nyə bəd nyádí jakáás dí, kə nə nyə njów ójòŋ kə kweemb nya.

³⁵ Mán malêŋ, muud á Samariya mú ŋwa ódanarí obá, yə múúđ njów ójòŋ. Nyə nə né ná: “Kweembəgú mə muud éga. Bímí dēsh wo é kwo kēenzh shú dé yí, mə é zə nyiŋ wo ja mə é nyiŋgə yí”.

³⁶ Yésus mú jí ná: «Búúđ olóol óni bēsh dí, nyáyé nyə á bə muud ízhiləŋgaanó í á yíd yé kúná-kúna yé?»

³⁷ Yígúli məççç ná: «Jísə nyəççŋ nyə á gwág nyə çey lámúd yé.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Kaág, wo kég sá ntó.»

Ləŋ mə Mááta bá Mariya

³⁸ Ja Yésus bəŋŋŋ *ompwiín bē bwó á ŋgə kyey yí, bwó á kə nyíi dúl dándúd. Ngwól múdá nyə á bə dénd dōŋŋ dí nə Mááta, a mú lág bwo nyádí njów.

³⁹ Mudá wəççŋ nyə á bə nə mínyəŋú ná Mariya. Nyə á zə jí Cwámba shí məkuú, də gwágula lású yé.

⁴⁰ Mááta nyə nyə á ŋgə yíŋga nə zhwog iság-ság shú ójòŋ. A mú ka zə, zə ci nə Cwámba ná: «Ja Mariya mə yida bíđ nə mə ŋgəg nə sēy məmɛfwo ga, sá çəŋŋ í aciýé wo sá? Çíç nə nyə nə á zág kwiid mə.»

⁴¹ Cwámba mú bəsa nə nyə ná: «Mááta, Mááta, wo ŋgə kənd lám gwəw ŋgə ntágula nyúúl nə zhwog isá.

⁴² Sá jí nə mfií yí jí nji ŋgwúd. Mariya mə fēsh sá í búl nywa yí, muud nyə abúle kwo ŋwa nyə gwo.»

11

Yésus mə jígúli ómpwiín məjəgula (Mat 6.9-13)

¹ Dúl jwəw dí, Yésus nyə á bə gúl kákúlúd a ŋgə jəgula. Ja nyə á yow jəgulálə yí, ŋgwól *mpwiín yé mú ci nə nyə ná: «Cwámba, jígúliç sá jəgulálə nda Yuánes nyə á jígúli bē ómpwiín ná.»

² Yésus mú ci nə bwo ná: «Ja bí mə bá du jəgula yí, bí ç bá du ci ná:

Pəpa,

Jíná dwo í bəg nə gúmá ntə sá jēsh.

Íjwúga byó í zəg.

³ Yəg sá idəw í jálá nə sá yí jwəw dēsh.

⁴ Juug sá *misəm misú

nəcé sə ŋgə námá juu buud bwé ŋgə byaagula nə sə wá.

Wo kú bíđ nə məbwəbúlán mə ntə sə ŋkul.»

⁵ A mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Shé fwógá ná ci nə ŋgwól múúđ na bídí jí nə yé shwá. Muud wəççŋgá ka kə wá shwá yé mpwó-bulú kə ci nə nyə ná: “Wey e, kwalug ná mə ibaléd ilól

⁶ nəcé ŋgwól shwá waamá ŋgə zhu njəçnd dí, a mə wósə mə ká njów mə kú nə sá mə yá nyə.”

⁷ Shé fwógá ná ci nə shwá yé mə bəsa nə nyə nŋŋ njów dí cwú ná: “Kú zə ntágula mə, sənŋŋ bwán bəm sá mə bwey já shí, mə cugé nə ŋkul wəol zə yə wo ibaléd.”

⁸ Mə jaaw bí ná, tɛɛm bə ná a cugé nə ŋkul wəol zə yə nyə ibaléd nə a jí shwá yé, nyə é wəol nəcé ŋgwól sála kəngá ŋgwómbúlú, nyə é zə yə nyə sá jēsh á ŋgə gwáamb yí.

⁹ «Mɛɛ mə ka ci nə bí ná: Gwáámbugá Zembí, nyə é yə bí; sǵá, nyə é lwó bí; kudagá mbē, nyə é juw.

¹⁰ Nəcé muud mə gwáamb yé nyə é bíi, muud mə sǵ yé nyə é kwey, múúđ mə ká kudə mpumbé, bwó juw nyə wə.

¹¹ Nyáyé sósŋgú mwán na bídí gwoççŋ dí jí nə ŋkul sá nə mwán yé gwáamb nyə shú, a yidá yə nyə kuwó nywá yé?

¹² Nkí ntəg ná Mwán yé gwáamb nyə kíf, a yidá yə nyə acəlaaf?

¹³ Nkámúsá bí, tɛɛm bə nda bí búsa nə mbiya mílám ní, bí mə du yə bwán bún isá í ányunywaá. Nkəmusə nə Dá á gwəw; ŋkí bí mə gwáamb nyə Nkəŋkə Shíshim, a yə bí.»

Yésus mə lwag ákúmalwə á ffi (Mat 9.32-34; 12.22-30; Mak 3.22-27)

¹⁴ Yésus nyə á ŋgə yíl muud jamb í á wá nyə məŋkədád nə á bəg ffi yí. Í á ka bə ná, ja jamb í á wú yí, muud wəççŋgá nyə a tééd lásúla, buud bēsh bwó mú ŋgə káam.

¹⁵ Ból búúđ wá cínəŋgú bəŋ bwó mú yidá ci nə Beluzebul* wə ŋgə yə Yésus ŋkul nə a ŋgəg nə yíl buud məjamb.

¹⁶ Bólúgá bwó mú zə nə nígá məbwəbúlán wə Yésus, zə ci nə a wéeshúg bwo gúl *sá í ntə búúđ ŋkwón yí, í ŋgə zhu gwəw.

¹⁷ Nyə mú mpu mítədúgá myán, a mú ka ci nə bwo ná: «Búúđ ç dúl faan bwé ká bósŋ ŋgə lúmbuli bwámé nə bwámé, faan dōŋŋ í é jçç nə mpaá. Búúđ ç wúl njów bwé ká bósŋ ŋgə lúmbuli bwámé nə bwámé, njów búúđ wəççŋ jímb.

¹⁸ Bí ŋgə ci nə Beluzebul wə ŋgə yə mə ŋkul nə mə ŋgəg nə yíl buud məjamb. Ntó jí ná *Sátan mə yida nyiŋgə cuwo, ŋgə yíl nyəməfwó. Ká dé faan í é ka tšw na ntudel?

¹⁹ Nkí Beluzebul wə ŋgə yə mə ŋkul ná mə ŋgəg yíl buud məjamb nda bí ŋgə ci nə, zə nyə ŋgə yə buud bún ŋkul nyəççŋgá? Ngaá bwáməfwó bwə ŋgə mpu lwágula bí nə sán nə bí búsa nə məbççé?

²⁰ Nji, ŋkí nyinə mbwə mə Zembí wə í ŋgə yə mə ŋkul nə mə yilúg buud məjamb í, mpugá nə Faan mə Zembí í mú wa.

10:38 Yuá 11.2; 12.2-3 11:1 5.16 11:2 Íjwúga byó: 4.43; 9.2, 62; 10.9, 11; 17.21; 19.11; Mis 1.6-8; 19.8; 28.23, 31
11:3 12.22-32 11:7 18.5 11:9 Mat 7.7 11:14 Mat 9.32-34 * 11:15 Beluzebul wə Njwú íbów-bəw í míshíshim.
11:16 Mak 8.11; Mat 16.1 11:20 17.21 11:21 Iza 49.24

21 Ja ηκνηκúλ múúd wí nə fwámé isá í dóómb í ngə baagula njów yé yí, muud cugé nə ηkul kúnya nə məbii mé.

22 Nji múúd mə ntɔ nyə ηkul yé má ká námá zə, zə figə nyə shí déég nyə məkwɔɔ mə dóómb á du *búgula má, muud wəɔng mú ka teem ηwa məbii mé ηgə kaaw buud.

23 Muud mə bə kú keem ma yé ηgə lúmbali nə mə. Muud mə bə kú zə wá məbwə ná səná sá sééηgug yé, a ηgə yida caam.»

Yésus mə yə búúd minjígúálá mimbii mimbii

(Mat 12.43-45)

24 «Ja bəw-bəw shíshim í du wú múúd nyúúlúd yí, í du kə ηgə jééla máshí má mish-wéeshá ηgála sɔ wogá. Nji ηki í bə kú kwey wogá, í mú tóduga ná: “Mə zə nyiηgə kə mádi njów kúl má á fwo du ji yí.”

25 Í ká zə kwey njów ηgwámbulá, sá jəsh jɔ kwambulá,

26 í é kə ηwa mílágá míshíshim zəηgbá mí njúl nə ηkúd ntɔ wáméfwó, bənónη bəsh bwə mú kə nyii njów, kwambulə jiya cínəηg. Ná ndeé, cug mə múúd wəɔngá í mí nyiηgə jág bəw, ntɔ mbii í á fwo du bə yí.»

27 Í á ka zə bə, Yésus ηgə lás ntáni, ηgwól múdá mú wéesháli kál mənəkúmbə mə búúd dí ci nə nyə ná: «Mudá nyə á byá wo nyééηg wo yé nywáá má jəla.»

28 Yésus nye mú ci ná: «Buud bwə ηgə gwág Milású mí Zembí wá, bwə ηgə sá nda mí ηgə ci ná, bwó wə bwə má jəla.»

29 Buud bwə á ka ηgə seηgya ηki bulya. Yésus mú ci nə bwo ná: «Mbeé kala búúd í njúl ηki bəw, í bálé jí ná mə wéeshúg bwo gúl *sá í ntɔ búúd ηkwón yí! Bwə abulé dúg gúl sá í ntɔ búúd ηkwón yí, nji ɔəηg í á bə nə Zhwónas yí.

30 Nda Zhwónas nyə á bə sá í á ntɔ buud ɔ Ninivə ηkul ná, ntɔ námə wə *Mwán mə Múúd nyə é bə sá í ntɔ búúd ɔ kala ga ηkul yé.

31 Jwəw Zembí mə bá zə sámb búúd mílású yí, Cí á mudá í á wú *mákóól mə jwəw† yí í bá təw tətəlí yə kala búúd ga məbɛɛ. Nəcə nyə á gwaa zhu íjuma í shid zə gwágulə fəg mə Səlumun. Dugá, sá í ntɔ Səlumun yí jisə wa.

32 Buud ɔ Ninivə bwə bə námə təw tətəlí, yə kala búúd ga məbɛɛ. Nəcə báá bwə á cénd mítədugá ja bwə á gwág cúndá Zhwónas nyə á cúndə yí. Dugá, sá í ntɔ Zhwónas yí jisə wa.

33 Muud cugé nə ηkul sá ná, a jida lámba ná ndeé á kə shweel dwo shí təwuli. Í du bə a yida təl dwo cé lámba dí ná buud bwə nyii njów wá bwə dúgúg məηkenya.

34 Jús dwə dúsa lámba á nyúúl nywə. Jús dwə í ká bə kú nə bwás íí, nyúúl nywə nyésh

bə məηkenyad. Nji, jús dwə í ká bə ηki bəw, nyúúl nywə bə yidúgád.

35 Ntɔ, wo ɔ bey ná məηkenya másə wódí má má bəg yidúgá.

36 Nki nyúúl nywə nyésh í bə məηkenya dí kú ná kúkál jisə yidúgád yí, nyúúl nywə nyésh í faan nda ja lámba í kwan wo nə məηkenya mé yí.»

Yésus mə lás nə Ofarizyēη bənōη Onkume ɔ máCɛɛ

(Mat 23; Mak 12.38-39)

37 Ja Yésus nyə á shīn lás yí ηgwól *Farizyēη nyə á jəw nyə ná a kəg dá nyásá njów. Yésus nyə á ka námə kə, kə ji shí kálə də.

38 Farizyēη éne mú káam ná Yésus nyə á shígé sá ηgusa bwə du sá shúshwóógú ná bwə zəg dá yí.

39 Cwámba mú ci nə nyə ná: «Bí bāη Ofarizyēη bí má du sá ná bí gusa kwon bálá nə kwon shúyá, cwú nye njúl bí lwándulá nə isá í mándá, nə bəw-bəw isá.

40 Yé ilad íga! Ngaá né muud nyə á sá tóón yé, nyə námə wə nyə á sá cwú?

41 Yidagá keenzh isá bí sísə cwú yí, yə mímbúmbúwá, isá byésh í mú bə bí ηki ηkɛ.

42 Məntágula nə bí Ofarizyēη nəcə isá nda mânt nə ru† nə bíl íkáá í dá byésh, bí ηgə yə Zembí *ηkəw wúm á isá byəɔngá, bí yida mpyeny cugála nə buud tətəlí nə ceelúla Zembí. Í njúl ná sá bí má jálá nə sá wə ní, kú yida mpyeny byəɔng bí ηgə bwey sá yí.

43 Məntágula nə bí Ofarizyēη nəcə bí má ceel kə du ji nji íjiya yá shwóg yá bí búś *məmpáánzə mə mínjígúálá mə *Oyúden dí yí; bí má ceel námə ná buud bwə dúg báda bí məbádá mə gúmá məηkúmbə mə búúd dí.

44 Məntágula nə bí nəcə bí búśə nda məshwon másə kú nə məyiηgyé; buud bwə du kyey mwo gwəw kú mpu.»

45 ηgwól *Nkume məɛɛ mú bɛsa nə Yésus ná: «Yíguli, ja wə ηgə lás ntáni ní, wo ηgəlá námə lwiy sá óni.»

46 Yésus mú ci ná: «Məntágula nə bí *Onkume ɔ máCɛɛ námə, nəcə bí má du zhimb búúd jilə-jilə mímbag záməbag, í njúl ná biméfwó bí áde bwele sásal nyiná ná bí má kwiid bwo nə ηkényúlə myo.

47 Məntágula nə bí nəcə bí ηgə lwɔ məshwon mə *búúd ɔ mícúndə ímpáámbə bín í á du gwú yí.

48 Ntɔ ji ná bí ηgə bwaagulə misóólúgá mí ímpáámbə bín, bí ηgə gwág myo nywa. Bāη bwə á gwú, bí mú zə lwɔ məshwon.

49 Gwə wə jí ná, Zembí nyə á cí fúg nyé dí ná: “Mə bá du kənd bwo buud ɔ mícúndə

11:23 9.50; Mak 9.40 11:26 2Pr 2.20 11:28 8.21 11:29 Mat 16.2-4; Mak 8.12; Yuá 6.30 11:30 Zhn 2.1
11:31 10j 10.1-10 † 11:31 *mákóól mə jwəw*: Ciyá ní í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ηkwə á oféél-féélí í ɔciyá dí.
11:32 Zhn 3.5 11:33 8.16; Mak 4.21 11:37 7.36 11:38 Mak 7.2-4; Mat 15.2 11:41 12.33 11:42 Mat 23.23;
Luk 18.12 ‡ 11:42 *mānt nə ru*: Jisə íkáá bwə du lugushi jáámb nə ndí yí, isá nda məsəb. 11:43 20.46; Mak 12.38-39
11:47 Mís 7.52 11:49 6.13

nə *buud ɔ lwamá. Bwə bá ɗu gwú bɔ́l wá cínɔ́ngá, bwá lwágulá bɔ́lɔ́gá cùwúli.

⁵⁰ Bwə bá ɗu sá ntó shú ná kala búúd ga í bág tɔ́w kɔ́ɔd dí nɛ́cɛ́ mɛ́cií mɛ́ búúd ɔ mícúndá bɛ́sh bwá á gwúyɔ́w tɛ́éd mátɛ́édálé mɛ́ shí wá.

⁵¹ Í bá bə, tɛ́éd mɛ́cií mɛ́ Abel zə wɔ́s mɛ́ mɛ́ Zakarí nyə á gwúyɔ́w mpédúgá *alatár nə Njɔ́w Zembí yé.” Haaw. Mə mpú jaaw bí nə kala búúd ga í bá tɔ́w kɔ́ɔd dí nɛ́cɛ́ mɛ́cií mɔ́ɔ́ng.

⁵² Məntágula nə bí Onkume ó mɛ́cɛ́cɛ́ nɛ́cɛ́ bí a mɛ́ mánda juwuga jí nə nkul juw búúd mbé nə bwə bəg nə mpúyá yí. Biméfwó bí anyíyé mpúyá wɔ́ɔ́ngúɗ, bí kú ná mɛ́ nyingə bíɗ nɔ́ bɔ́ɔ́ng bwə ngə cɛ́el nyíi wá, bwə nyíig.»

⁵³ Ja Yésus nyə á wú njɔ́w wɔ́ɔ́ng dí cùwo tɔ́ɔ́n yí, *Oyíguli ó mɛ́cɛ́cɛ́ bə́nɔ́n Ofarizyɛ́n bwə á ngə nándula nyə nə zhwog mishílí ngə jí nyə isá mimbíi mimbíi,

⁵⁴ bwə ngə bwéél ná á lásúg gúl sá abábɔ́w.

12

Buud bwə jə́lá nə fúndaŋ njí Zembí (Mat 10.26-33; 12.32; 10.19-21)

¹ Ja jɔ́ɔ́ngá, buud bwə á sɛ́ɛ́ngya nkí jág bulya mbii bwə cúgɛ́ nə nkul ló yí, bɔ́l bwə ngə nyaal bɔ́l. Yésus mú ka zə fwo tɛ́éd lás nə *ompwíin bé ná: «Jigá nɛ́ɔ́ nə *Ofarizyɛ́n *lɛ́vur wáj, ntó jí ná kwába bú́s ná ndí yí.

² Kú nə sá á mbúɗúlá í bá bwɛ́n kú báguli, nkí sá á shwoó í bwɛ́n kú mptý.

³ Gwə wə jí ná, sá jɛ́sh bí mɛ́ lás yídúgúɗ yí, í bá gwíig mánkenyad; jɔ́ɔ́ng bí mɛ́ nyimbála nə muud lwáɗ kúl fúm yí, bwə bá ngə cúnda gwo ikwaláminúɗ.

⁴ «Mə cí nə bí oshwə́ bəm ná, kúgá ɗu fúnda búúd bí nə nkul gwú njí nyúul kú ná kwo sá gúl sá mpəsə́ wɔ́ɔ́ng wá.

⁵ Mə zə lwágulá bí muud bí mɛ́ jə́lá nə fúnda yé. Fúnda gá muud jí nə nkul ijwúga nə á gwú múúɗ, á kənd námə́ nyə kuda á kandugə́ dí yé. Haaw, mə ngə́ cí nə nyə wə́ bí mɛ́ jə́lá nə fúnda yé.

⁶ Ngaá ná bwə ɗu kusha mbá-kwáádə́ mítóɔ́n ifáda íbá? Tɛ́em bə́ ntɔ́, Zembí nyə awúsáyé tɔ́ mbá-kwáádə́ ngwúɗ.

⁷ Bí bə́n ntág íí, Zembí mə́ mpú bímbí lú íntand í shílú bí́s bí mílúúɗ yí. Nə́ ndɛ́é, kúgá ɗu fúnda. Mpugá nə́ bí mɛ́ cɛ́y Zembí lámúɗ cɔ́ mimbá-kwáádə́ nkí bulya.

⁸ «Mə́ jaaw bí ná muud yésh mə́ mágúlá mə́ mish mɛ́ búúd dí yé, *Mwán mə́ Múúɗ mə́ bá námə́ magulá nyə́ mish mɛ́ *wə́ɛ́ngales ó Zembí dí.

⁹ Njí, nyɔ́ɔ́ng mə́ kíflyá mə́ mish mɛ́ búúd dí yé, Mwán mə́ Múúɗ nyə́ é kíflya námə́ nyə́ mish mɛ́ wə́ɛ́ngales ó Zembí dí.

¹⁰ Muud yésh mə́ bá jág lás nə́ Mwán mə́ Múúɗ yé mɛ́ bá bə́ nə́ ijuugá. Njí nyɔ́ɔ́ng mə́ bá kə́ nə́ *bwaasúla mpu wə́ Nkɛ́nkɛ́ Shíshim yé nyə́ abúle bə́ nə́ ijuugá.

¹¹ Ja bwə́ bá ɗu kə́ nə́ bí *mámpáanzá mɛ́ mínjígúlá mɛ́ *Oyúden dí, nə́ ósəmbye ɔ́ mílɛ́sú dí, nkí ójwú ó lɔ́om dí yí, bí kú bá ɗu yágawo mbii bí mɛ́ bá shwɔ́ mánnyúul yí, kú yágawo íciyá í kɔ́ɔd.

¹² Nɛ́cɛ́ Nkɛ́nkɛ́ Shíshim mə́ bá ɗu jíiguli bí lásá bí mɛ́ bá ɗu lás yí cé jɔ́ɔ́ngúɗ.»

Fwámé mə́bii (Mat 6.25-34)

¹³ Ngwól múúɗ nyə́ á ka lás mánkúmbə́ mə́ búúd dí ná: «Yíguli, cíg nə́ mínyɔ́nɔ́ waamá ná á kááwug sá mə́bii sɔ́ɔ́ngú wúsú nyə́ á lúgə́ sá nə́ ndí má.»

¹⁴ Yésus mú cí nə́ nyə́ ná: «Muud éga, zə́ nyə́ a təl mə́ ná mə́ dúg sámb bí mílɛ́sú ɗu kaaw bí mənkwɔ́?»

¹⁵ A mú cí nə́ bə́sh ná: «Bí ó bey, bí ɔ́ káálúgá nə́ nkóóg. Nɛ́cɛ́, muud tɛ́em bə́ nə́ mə́bii mənkwund mənkwund íí, cug jí é cúgə́ mə́bii dí.»

¹⁶ A mú zə́ kand bwo kanda, nyə́ ná: «Wúl kúkúm í á bə́ nə́ mə́shí; mə́shí mɔ́ɔ́ng mɛ́ á ka zə́ wééshúli nyə́ zhwog mə́bii.

¹⁷ A mú ka zə́ ngə́ jí lámúɗ ná: “Mə́ cugé nə́ kúl mɛ́ é nkúnd mə́bii mām yí. Mə́ é ka sá ntúɗel?”

¹⁸ A mú cí ná: “Mə́ zə́ sá ntúga: mə́ zə́ céég ífwɔ́ɔ́ byám, mə́ lwɔ́ɔ́ byɔ́ɔ́ng í búl bwaag yí, mə́ mú nkúnd *blé waamá nə́ mə́bii mām cínɔ́ng.

¹⁹ Mə́ músə́ cí nə́ lám wám ná: Yé lám, wo mú nə́ zhwog mə́bii mɛ́ nkúndú ná wo é ɗu balan nə́ mwo mimbú mimbú. Wogagá ja gaád, wo dég wo ngul wo zhwiimbya.”

²⁰ Zembí mú cí nə́ muud wɔ́ɔ́ngú ná: “Yé lad, nkí mə́ yíl wo cug gwó búlu gaád isá wó mɛ́ shín nkúnd íni í bə́ isá í zə́?”

²¹ Yésus mú cí ná: «Muud mɛ́ ɗu nkúnd mə́bii shú nyáméfwó, kú nə́ mə́bii mə́ jə́lá mish mɛ́ Zembí dí yé, nda í ɗu bə́ nə́ nyə́ wə́ ná.»

²² Yésus mú cí nə́ *ompwíin bé ná: «Mə́ ka cí nə́ bí ná, bí kú ɗu yágawo cug jí nə́ bí é ɗə́ jí. Bí kú yágawo mánnyúul mən ná bí é bwaád jí. ²³ Cug í ntɔ́ idáw, nyúul ntɔ́ míkáándə́?

²⁴ Mpugá dúg ínkwólɔ́nkwo. Í ádé bɛ́ mǎmpə́g, kú mwáágulá mpúmá, í cúgɛ́ nə́ ífwɔ́ɔ́, kú nə́ owaag ɔ́ idáv. Njí, Zembí ngə́ wíl nyi. Nkə́musa nə́ bí, bí bú́sə́ nə́ mfíí cɔ́ ínkwólɔ́nkwo.

²⁵ Zə́ á na bídí jí nə́ nkul bə́ ná, nɛ́cɛ́ á ngə́lá yágawó, a kwáɗula jwɔ́w ngwúɗ nyóɗí cug dí yé?

11:51 Mət 4.8-10; 2Ib 24.20-22 11:52 Mat 16.19 11:53 20.20 12:1 Mat 16.6; Mak 8.15 12:2 8.17; Mak 4.22
12:5 Heb 10.31 12:7 21.18 12:9 9.26; Mak 8.38 12:11 21.14-15; Mat 10.19-20; Mak 13.11 12:15 1Tm 6.9-10
12:19 Sòm 49.20 12:22 11.3 12:24 Sòm 147.9 12:27 10j 10

26 Nkí bí cugé nà ñkul sà súsúsá acíg-cíg, bi má ka ða yáguwo bil nácé jí?

27 «Mpugá dúg nda ófuláwa bwé ða wîy ná. Bwé ádé yíngá nà iséy, kú tîñ mikaándó. Nji mæ mpú jaaw bí ná cî Sálumun nyæ á tæm jág bul bæ nà gúmá, nyæ á shígé bwelè bwáád nda ofuláwa.

28 Nkámásá Zembí mæ fwó bwééd zhizhe sâ nda akânda jí ná bwé é wusæ kuda dí mán yé, ñkamusa nà bì; bi wó nyæ é bul mpu bwééd wá. Yé búúd wá tag búgó óga!

29 Nji bí báá, kúgá ða sô sâ bí é ða yí nà sâ bí é ñgul yí; kúgá ða yáguwo.

30 Ikúl ishús yâ shí mishwun wó í dú ñgæ wáduga sô isâ ñni byêsh. Bi báá kúgá ða sô byo, nácé Sónnú wán mæ mpú ná í jii bí isâ byoñgá.

31 Yidagá ða tâl isâ í dúgyá nà Faan mæ Zembí yí shwóg, Zembí ka ða kwádule bí isâ ñni.

32 «Yé susózá ñcwæmbe, kúgá fúndæ tæ sâ nácé Sónnú wán nyæ á gwág nywa ná a yé bí Faan dé.

33 Kushagá mæbii mán bí kááwug mimbumúwá *mwaané wœñg. Kwæmusagá mimannga mí ábále bwelè cóóg myá, ñkúndúgá mækwœzú mæ bá bæ kú bóg má gwôw kúl íjuwâl í cúgè nà ñkul kumæ, oshê kú námá ða yí.

34 Nácé kúl byœg ðán mbwúg yí, cínœng wó lâm wán í é bæ námá yé.»

Mæcum má jajj sôl masáal (Mat 24.43-51)

35 «Yáásúlógá wéáfigusa, bí jí ñkasé.

36 Bágá nda buud bwé ñgæ bwánd mása wán nà a ñgæ wú zan bá dí wá. Bwé ñgæ bwánd ná ja nyæ é wós yí, á ká námá kuda mbé, bwé ó juw.

37 Mælwáá má bá bæ ná, mása wán ká wós, a zæ kwey bwo bwé ñjúl ñkasé má, mælwáá mœñg má má má jala. Búbálé, má jaaw bí ná, ja mása mæ kwéy bwo ntó yí, nyæ é yáásulæ yé áfigusa a jílú bwo shí ná bwé dág, nyæ mú ka sêy nà bwo.

38 Nkí mása mæ wós tâm bulú ñkí ñgwúm kúwó ashúshwóóg dí, a kwey mælwáá má ñgæ bwánd ntó, mælwáá mœñg má má jala.

39 Mpugá ná amádí ñjów mbêm ða mpu wala jiwâl í é zæ yí, a kú bíd ná jiwâl búgóg nyæ ñjów júwo isâ.

40 Ntó, bi má jálá nà ða jí ñkwæmusá, nácé *Mwân mæ Múúd mæ bá zæ wala bí ábále ñgæ téduga ná nyæ é zæ yí.»

41 Pyêr mûsa ka ci ná: «Lósá wó ñgæ lás ni, ye í ñgæ dúgya nji nà sâ, ye í dúgyá nà buud bêsh?»

42 Cwamba mú bæsa nó: «Dáyé kulág dúsá abúgúlág í ñjúl ñkí kè mása má tâl ná í bág lúluú á osól œ mäsáal í ða yæ bwo idâw wæla í jála yí?

43 Sól mäsáal wœñg nywáá má jala nácé mása nyæ é zæ kwey í ñgæ sâ iséy byé.

44 Búbálé, má jaaw bí ná, mása nyæ é jil nyæ ná a jwúg nà bíl isâ í ñjów byêsh.

45 Nji ñkí sól mäsáal má yida nó: “Cwamba waamæ nyæ álelelé nyíngæ”, a mú ka jí yídúle ósól œ mäsáal wá budá nà wa budúm, nà déle dæg, nà ñgulúle ná ndeé shwág ii,

46 mása yé má bá zæ wós nyæ dúl jwówúd mæseegyá, wala á shígé ñgæ téduga yí. Mása nyæ é yæ nyæ íntúgáli í ányinyaané, a kænd nyæ kúl búúd ó makón bwé ñgæ bwæma nà ñkád yí.

47 Lwaa dí ná, í ñgæ mpu sâ mása yé ñgæ jii yí nji í kú kwæmusa, í kú sâ nda mása mæ jí ná, lwaá dœñg í ða bwama næ bigó áyíyáág.

48 Dœñg dí ná, í kú mpu sâ mása ñgæ jii yí, í mú ñgæ sâ isâ í jálá nà bigó yí nyæ é bwæma næ bigó kú bul yé. Muud yêsh bwé ða yæ isâ ñkí bulya yé, nyæ námá wé bwé ða gwáamb ñkí bulya yé. Nyœñg bwé ða yæ isâ kú nà ñkágúlá yé nyæ námá wé bwé ða jí ñkí bulya yé.

Yésus mæ yé búúd minjígúla

(Mat 10.34-36; 16.1-4; Mak 8.11-13; Mat 5.25-26)

49 «Mæ á zæ ná mæ zé jida kuda shí gaád. Mæ mú námá ka jii ná kuda jœñg í jidæg.

50 Má jálá nà duwan wúl nduwán, lâm í cúgè mæ ná shee té nduwán wœñg í afwóyé bæ yí.

51 Bí ñgæ téduga ná mæ á zæ sâ ná buud bwé cúgæg nà shee shí ga dí? Mbô! Má jaaw bí ná mæ má yidá zæ nà mbéégí ðé.

52 Nácé í zé bá ða bæ ná buud otœon bwé ñgæ cugæ ñjów ñgwúdâ, bwé béégya; olóol lúmbuli nà óbâ, óbâ lúmbuli nà olóol.

53 Mbéégí mánkœomá í bá bæ; sœñngá lúmbuli nà mwân, mwân lúmbuli nà sœñngá; nyœñngá lúmbuli nà sâs dé, sâs lúmbuli nà nyœñngá yé; mpóómbálú ámuðá lúmbuli nà cœol, cœol lúmbuli nà mpóómbálú ámuðâ.»

54 Yésus nyæ á ci námá nà buud bwé á bæ áncuncuma wá nó: «Bí má ða bæ ja bí má dúg ñkúdí í má báð kóómb jwów í ða jima yí, ñgaá bí ci ná mpú má zé nywô; mpú nywô námá?

55 Ja ñkwô mæ dú kung wúle ñgeæ *mákóól má jwów* yí, ñgaá bi má ða ci ná yásó í é yáág, yásó yáág námá?

56 Bi bí næ makón. Bi má ða mpu yag íyuug í shí nà ya gwôw; ká nácé jí bí ampúyé yag sâ í ñgæ síy mwôw mága dí yí?

12:28 Mat 14.31 12:32 Iza 41.14; Luk 22.29 12:33 Mat 6.19; 6.20; Luk 11.41; 18.22; Mis 2.45; 4.34-37; Kol 3.1-2
12:35 Mat 25.1 12:36 Mbá 3.20 12:39 Mat 24.43 12:40 Mat 24.42 12:42 19.17-19 12:47 Zhk 4.17
12:50 Mak 10.38 12:51 2.14 12:52 14.26; 21.16; Mat 24.10; Mak 13.12 12:53 Msh 7.6 * 12:55 makóól má
jwów: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-fééli yé ñkow á oféél-fééli ó íciyá dí.

57 «Biméfwó bí cugé nà ñkul mpu sámb nà: «Tútalí wá éga.» Nacé jí?

58 Ñkí wo má byaagulà nà ñgwól múúd nà ndéé á ñgà kà nà wo wá sémye milású, sósó ñ wá wo kwámbuláǵí nà nyà zhííd. Nacé nyà á bá kà nà wo wá sémye milású nà ndéé sémye milású mú kænd wo wá fulish, fulish kà wá wo mímbwugúd.

59 Mə mpú jaaw wo ná wo cugé nà ñkul wú mímbwug myəñǵád wo kú fwo tǵ wōñ jəñǵá kə wós fada á məshínéd.»

13

Buud bwá jalá nà cénd mítádúǵá

1 Bóól búúd bwá mú zə wós ja jəñǵád zə jaaw nyə sá Pilát nyə á sá bóól búúd ó Galilé yí. Ná nyə á gwú bwo, á fula mácií máñ nà mácií má lám í *mátúnuga byáj.

2 Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Ye bí mə tádúǵá nə buud ó Galilé bəñǵ bwá á jəç ntó nacé bwá bulúlá bul sá *mísám ntǵ bóólúǵá búúd ó Galilé bəsh íí?

3 Mból! Mə yida ci nə bí ná ñkí bí mə bə kú cénd mítádúǵá, bí bəsh mə bá námá jəç mbií ñgwúdú wəñǵ.

4 Ñkí ntǵ nə ye buud wúm nə mwəmb cwámáb á Siloy í á káda í shín gwú wá, bəñ ó bwá á bul bə nə mabyaagulə ntǵ bóól búúd ó Yurúsalem bəsh?

5 Mból! Mə yidá ci nə bí ná ñkí bí mə bə kú cénd mítádúǵá, bí bəsh mə bá námá jəç mbií ñgwúdú wəñǵ.»

6 A mú námá kænd bwo kanda ga ná: «Ñg-wól múúd nyə á bə nə *figyè tál nyədí fambá *vinyə. Nyə á ka kə sǵ mpumá lí jəñǵád á kú kwey.

7 A mú ci nə muud nyə á du baagulə nyə fambá yé ná: wo má dúǵ íí? Mímbú mílól ó míga, mə ñgə sǵ mpumá wa figyè égaád mə kú kwey. Cígálúǵ gwo. Í é ñgə fándá laa shí na ntó ñgwas ná jí?

8 Mbaagulə fambá mú bəsa nə nyə ná: «Mása, fwog ná kwo bíd gwo mbú gaád. Mə é fáág na mákoogá məkoogá, mə shwu мэndəlú mé kund,

9 ja jəñǵá wá í bá jee wúmá yí. Ñkí í ka námá bá nyiñgə bə kú wúmə, wo ka bá cal.»

Yésus má lwag ñgwól múdá jwǵw lú sábaad

10 Dúl jwǵw lú Sábaad íí, Yésus nyə á bə nyúl *mpáánz minjǵgúlá dí. Nyə á ñgə yə buud minjǵgúlá.

11 Ñgwól múdá nyə á ka bə cínǵǵá nə wúl shíshim í á sá nə á jámúǵ mbámbeeli té mímbú wúm nə mwəmb, kú bwele sǵ bə títali.

12 Ja Yésus nyə á dúǵ mudá wəñǵ yí, nyə á jǵw nyə ci nə nyə ná: «Muda, wo mé wú ményámá mə jám gwó dí.»

13 A mú bəd nyə məbwá, mudá mú sǵ námá cé nə cé, á mú yə Zembí gúmá.

14 Njwú á mpáánz minjǵgúlá mú gwág bǵw ná Yésus má jág sá na lwagúlə múúd jwǵw lú sábaad. A mú lámusa nə buud ná: «Mwǵw búúd búús nə ñkul sǵy má məsə mwǵw mäsaman. Zəǵá du lwəguya mwǵw wəñǵád; kú bə jwǵw lu Sábaad.»

15 Cwámba mú bəsa nə nyə ná: «Bí bí buud ó mákəñ. Nǵaá bí mə du bə jwǵw lú Sábaad muud yəsh ciny nteny jé ñkí kabulí jé kúl í du dá yí kə nə gwo kə ñgual gwo məjúwó?

16 Ká, ñkəmsa nə shilə bag ó *Aburahaman *Sátan nyə á má wólə té mímbú wúm nə mwəmb éga. Ye í shíǵé jəla nə nyé ñkáda nyəñǵ í wíinzhuǵ jwǵw lú Sábaad?»

17 Ja Yésus nyə á ci ntó yí, buud bəsh bwá á du lúmbulí nə nyə wá bwá á bə nə shwǵn nə ñkwed. Bóólúǵá zhwoǵ buud bəsh bwá á bə nə məshusug nə *isá í mímbúǵú Yésus nyə á ñgə sá yí.

Yésus mə lwágulə búúd Faan má Zembí míkaanád

(Mat 13.31-33; Mak 4.30-32)

18 A mú ka ci ná: «Faan má Zembí dásə nda jí é, mə kág ná yúga dwo nə jí?

19 Dásə nda búbumá *mutárud múúd mə ñwá kə myeeg nyədí fambá yí. Ja í dú kǵ yí, í du gwaa, bə fwámé lílí, inunú zə lwǵ maage nyədí mílǵwud.»

20 A mú nyiñgə ci ná: «Mə yúǵag ná Faan má Zembí nə jí?

21 Dásə nda fuú *ləvur. Ja múdá mə ñwa wə, á fugə nə məmpíí má ñgug buléd məlól yí, í é sá nə ñgug wəñǵ wəsh í búndowəǵ.»

Mpumbé ámámánda

(Mat 7.13-14, 22-23; 25.10-12)

22 Yésus nyə á ka ñgə líina mingwála nə мэnd a ñgə yə buud minjǵgúlá, á ñgə kə ñgeé Yurúsalem.

23 Ñgwól múúd mú ka ci nə nyə ná: «Cwámba, ye ñji búbaalé buud wá bwá bá *dúǵ cug?» Cwámba mú ci ná

24 «Yáágúǵá nə bí nyííǵ mpumbé ámámánda dí. Nacé má jaaw bí ná zhwoǵ buud bwá bá sǵ nə bwá nyííǵ, ñji bwá ábulé nyíí.

25 Ja ámádí ñjǵw mə bá wəł zə fad mbé bí lúǵ tóón yí, bí mə bá tééd kudála mbé bí ñgə ci ná: «Mása, juwág sə mbé». Á bá ci nə bí ná: «Mə ampúyé bí dán shug.»

26 Bí mú bá ci nə nyə ná: «Nǵaá nə shé á du dá du ñgul kul ñgwúd? Wo á du námá yə buud minjǵgúlá sádí ikálúd.»

27 Nyɛ nɛ bɛ́ nɛ́: “Mɛ́ n̄gɛ́ cɛ́ nɛ́ bɛ́ fwámé́ cɛ́ nɛ́, mɛ́ɛ́ mɛ́ ampúyɛ́ bɛ́ dún shug. Wúgá mɛ́ nɛ́, bɛ́ á n̄gɛ́ bɛ́ mɛ́zhíí mɛ́ olɛ́n̄gí.”

(Mat 8.11-12)

28 «Ja jooŋgá, bɛ́ mɛ́ bá d̄úg *Aburaham nɛ́ *Izaag nɛ́ *Yákwab b́n̄n̄j̄ *buud ɔ́ mícúndá b́sh b́wɔ́ n̄júl Faan mɛ́ Zɛmbi dí, bɛ́ b̄n̄j̄ bɛ́ n̄júl t́ón. Bɛ́ mɛ́ bá ka bɛ́ cín̄n̄gú n̄jɛ́ bɛ́ n̄gɛ́ bwam nɛ́ mɛ́yɔ́.»

29 Buud b́wɔ́ bá zhu ḱómb j́wɔ́w í d̄u cúwo yí, zhu ḱómb í d̄u j́m̄y yí, zhu *máncwúm mɛ́ j́wɔ́w* nɛ́ *máksól mɛ́ j́wɔ́w†, b́wɔ́ zɛ́ jɛ́ shí zɛ́ dɛ́ dína Faan mɛ́ Zɛmbi dí.

30 Nt́, b́sól n̄cúlýá buud b́wɔ́ t́ál shwóg wá, b́wɔ́ bá t́w mpáse, b́oŋg b́wɔ́ t́ál mpáse wá, b́wɔ́ bá t́w shwóg.»

Yésus nɛ́ Herod

31 Námé wala d̄oŋgá, b́sólúgá *Ofarizyɛ́n̄ b́wɔ́ mú shish zɛ́ cɛ́ nɛ́ Yésus nɛ́: «Kyeýúg, wúg wa nɛ́cɛ́ Herod n̄gɛ́ cɛ́l gwú wo.»

32 A mú cɛ́ nɛ́ bwo ná: «Kɛ́gá cɛ́ nɛ́ muud kwába w̄oŋg nɛ́: “Dugí mɛ́ n̄gɛ́ yíl buud m̄ajamb mɛ́ n̄gɛ́ lwag mimbál múús nɛ́ mán. Mɛ́ bá casulɛ́ ísɛ́y byám w̄n̄j̄ mánád”.

33 Njɛ́ í j̄i nɛ́ mɛ́ kág shwóg múús nɛ́ mán nɛ́ w̄n̄j̄ mán. Nɛ́cɛ́ í cúgɛ́ nɛ́ n̄kul bɛ́ nɛ́ *muud micúndá b́wɔ́magí nɛ́ shwiy kál shúsúd, n̄jɛ́ Yurúsalem.»

Yésus mɛ́ gwág cɛ́y Yurúsalem lámúd (Mat 23.37-39)

34 «Eéé Yurúsalem n̄gɛ́ gwú buud ɔ́ mícúndá éga! Eéé Yurúsalem! Wo n̄gɛ́ sá nɛ́, buud Zɛmbi n̄gɛ́ n̄tɛ́ lwámád wódí wá, wo n̄gɛ́ gwú bwo nɛ́ m̄ækwóógú! A bweyúle mɛ́ á t́ééd nɛ́ mɛ́ sɛɛŋg bwán bwɔ́ nda ábiyá kúwó mɛ́ d̄u sɛɛŋg bwán bɛ́ m̄afaafugá dí nɛ́! Njɛ́, bɛ́ kú magulɛ́ nt́.

35 Ká, dugá n̄jów wún í zé lúg cwúdagá. Nɛ́cɛ́ mɛ́ mpú jaaw bɛ́ nɛ́ t́ééd námá kíkídíga, bɛ́ ákwolɛ́ ná d̄úg mɛ́. Mɛ́ bá n̄yɛ́n̄gɛ́ nyín n̄jɛ́ ja bɛ́ mɛ́ bá shwas mɛ́ ná: “Gúmá í b́g nɛ́ nyooŋg n̄gɛ́ zɛ́ j́n̄s mɛ́ Cwám̄ba dí yé”.»

14

Yésus mɛ́ lwag mbál j́wɔ́w lú Sábaad

1 Í á ka zɛ́ bɛ́ dúl j́wɔ́w lú Sábaad nɛ́, Yésus nyɛ́ á kɛ́ wúl lúlúú *Ofarizyɛ́n̄ dí n̄jów kálɛ́ dɛ́. Ja nyɛ́ á kɛ́ nɛ́, Ofarizyɛ́n̄ b́wɔ́ á n̄gɛ́ fáf nyɛ́.

2 Ka d̄úg nɛ́, n̄gwól múúd nyɛ́ á bɛ́ á n̄júl Yésus dí shwóg, muud w̄oŋgá n̄gɛ́ bwas s̄óg m̄ájúwó.

3 Yésus mú lás cɛ́ nɛ́ *Ōŋkume ɔ́ m̄ócɛ́ɛ́ b́n̄n̄j̄ Ofarizyɛ́n̄ nɛ́: «Ye m̄ócɛ́ɛ́ míshé mɛ́ n̄gɛ́ magulɛ́ nɛ́ s̄é lwágug buud j́wɔ́w lú Sábaad, ye mɛ́ an̄gɛ́ nɛ́ magulɛ́ nt́?»

4 B́wɔ́ mú jɛ́ ɔ́kúl-ɔ́kúl nda b́ɛsa. Yésus mú n̄wa mbál, lwag nyɛ́ nɛ́ ndɛ́é á mú bíd nyɛ́ nɛ́ á kág.

5 A mú cɛ́ nɛ́ Ōŋkume ɔ́ m̄ócɛ́ɛ́ b́n̄n̄j̄ Ofarizyɛ́n̄ nɛ́: “Zé j́f nɛ́ n̄kul bɛ́ nɛ́ bídí nɛ́, mwán yé, n̄kí ntág n̄teny jé í kud taamb dí, á kú lɛ́l cáás kɛ́ yíl gwo nɛ́cɛ́ í b́lɛ́ j́wɔ́w lú Sábaad yé?”

6 B́wɔ́ mú bɛ́ kú nɛ́ n̄kul nɛ́ b́wɔ́ b́ɛsa nɛ́ nyɛ́.

Zɛmbi wɔ́ mɛ́ d̄u b̄n̄ búúd gwɔ́w

7 Yésus nyɛ́ á d̄úg nɛ́ buud b́wɔ́ á bɛ́ fééshá nɛ́ b́wɔ́ z̄óg dɛ́ wá, b́wɔ́ á n̄gɛ́ féésh j̄lɛ́ n̄jɛ́ íj̄iya í gúmád; á mú k̄and bwo kaanás nɛ́:

8 «Ja múúd mɛ́ jów wo z̄n̄j̄ báád yí, kú kɛ́ n̄wa j̄iya gúmá. Wo ampúyɛ́ n̄kí nyɛ́ ám̄ə jów n̄ámá n̄gwól múúd mɛ́ j̄álá nɛ́ gúmá nt̄ə wo yé.

9 Ja múúd w̄oŋgá nyɛ́ e wóós yí, b́wɔ́ é cɛ́ nɛ́ wo nɛ́: “Yág nyɛ́ j̄iya”, í n̄júl nɛ́ b́wɔ́ ám̄ə jów b́n̄á b́sh. Wo é ka n̄gɛ́ kɛ́ nɛ́ shwôn kɛ́ n̄wa j̄iya wáampyal-kogú.

10 Yidagú sá nɛ́, ja b́wɔ́ jów wo yí, kaág n̄wa j̄iya wáampyal-kogú shú nɛ́ ja múúd nyɛ́ ám̄ə jów wo yé mɛ́ wóós yí, á cig nɛ́ wo nɛ́: “Wey e, shíshíg zɛ́ n̄wa fwámé j̄iya”. Ja jooŋgá, wo é bul n̄wa gúmá mísh mɛ́ búúd b́n̄n̄j̄ bɛ́ ám̄ə bɛ́ fééshá wád.

11 Nɛ́cɛ́, muud mɛ́ b̄n̄ nyáméfwó gwów yé, b́wɔ́ bá s̄al nyɛ́ shí; nyooŋg mɛ́ sál nyáméfwó shí yé, b́wɔ́ bá b̄n̄ nyɛ́ gwów.»

12 Yésus mú námá cɛ́ nɛ́ *Farizyɛ́n̄ nyɛ́ á jów nyɛ́ yé nɛ́: «Ja wó cɛ́l yɛ́ búúd id̄aw n̄kí dína yí, kú n̄gɛ́ jów oshwá b́wɔ́ n̄kí om̄inyoŋá b́wɔ́ nɛ́ mimb̄yél̄ myó. Nda n̄gɛ́ jów buud ɔ́ kúm b́n̄n̄j̄ b́sá m̄abwugálu wá. Nda n̄gɛ́ jów mb̄ií búúd w̄oŋgá, nɛ́cɛ́ b́wɔ́ á bá námá jów wo ján̄ ja, í mú bɛ́ nɛ́ b́wɔ́ mɛ́ n̄yɛ́ng wo sá wó á sá bwo yí.

13 Njɛ́, ja wó sá dína yí, jówúg mimb̄úbúwá nɛ́ ɔ́ á íj̄am, nɛ́ buud b́wɔ́ d̄u nyésh wá nɛ́ w̄aancím-ncím.

14 Wó ká sá nt́, wɛɛ́ mɛ́ j̄ala, nɛ́cɛ́ b́wɔ́ cúgɛ́ nɛ́ sá b́wɔ́ nyíng wo m̄anywa mwó nɛ́ ndí yí. Zɛmbi nyɛ́ é bá nyíng wo mwo j́wɔ́w á bá gwúmashi ɔ́tátalí ɔ́ búúd yí.»

Kanda m̄ama z̄n̄j̄ (Mat 20.1-14)

15 N̄gwól múúd á buud b́wɔ́ á n̄gɛ́ dɛ́ wá, ja á mɛ́ gwág nt̄áni yí, á mú cɛ́ nɛ́ Yésus nɛ́: «Muud mɛ́ bá dɛ́ id̄aw Faan mɛ́ Zɛmbi dí yé nywáá mɛ́ j̄ala.»

16 Yésus mú cɛ́ nɛ́ nyɛ́ nɛ́: «N̄gwól múúd nyɛ́ á kw̄amusa nɛ́ á sá m̄ama dína; á mú jów búúd n̄kí bulya.

17 Nyɛ́ á ka k̄and s̄óól m̄asáal yé ja w̄ala lu dína í á wóós yí, nɛ́ á kág cɛ́ nɛ́ buud nyɛ́ á jów wá nɛ́: “Zɛ́gá, isá byésh í mú m̄it̄éégyá”.

* 13:29 m̄ancwúm mɛ́ j́wɔ́w: Í ká nɛ́ Nord; wo é kwey féél-féélí yé n̄kow á oféél-féélí ɔ́ íciyá dí. † 13:29 m̄akásíl mɛ́ j́wɔ́w: Í ká nɛ́ Sud; wo é kwey féél-féélí yé n̄kow á oféél-féélí ɔ́ íciyá dí. 13:30 Mat 19.30 13:35 Sôm 118.26; Eze 10.18-19 14:1 Mak 2.27-28 14:5 13.15-16; Mat 12.11 14:7 20.46 14:8 Mik 25.7 14:11 Mat 23.12 14:13 Mbá 14.29 14:15 13.29

18 Nji, bêsh bwá mú ñgə yida lwágula ná bwá cùgè nà fwála ná bwá kág dínad. Ashúshwóógú ná: “Mə má kúnəw kusə fambá, í jii ná mə kág dóg gwo, má jəgula nə wo, bídúg ná mə bág kú zə.”

19 Ñgwól ná: “Mə má kúnəw kusə mímbáág mí íntený íbá íbá tãñ mímbáág mítóon; mə ké shee myo, má jəgula nə wo, bídúg ná mə bág kú zə.”

20 Ñgwólúgá ná: “Mə má kúnəw bá múdá, gwá wə má cùgè nà ñkul zə nə ndí yí.”

21 «Sóól məsáal mú nyingə zə wə mása yé zə jaaw nya nda búúd óni bwá ámə ñgə bəsa ná. Mása mú gwág mpimbə. A mú ci nə sóól məsáal yé ná: “Nə cá. Kaág wa ñgwála íkúl búúd bwá də seɛɛɲya yí, nə mínjwónj mínjwónj kə ñgə ɲwa mímbúbúwá nə ɔ á íjám, nə wəancím-ncím nə bəonjg bwá ñgə nyésh wá wo zág nə bwo wa.”

22 Nə ndeé sóól məsáal mú zə jaaw nya ná: “Mása, í má bə nda wó ámə jii ná. Nji fwála dúšə ná ñjów.”

23 Mása músə ci nə nya ná: “Kaág məzhíí məzhíí nə ífambá kə ñgə yímbəli buud ná bwá zág nyii, ñjów í lwándúg mə.

24 Mə jaaw bí ná buud mə ámə jów wá, ñgwúd nə ñgwúd nya ákageé tə sə mádí dínad.”

Bələ mpwíín mə Yésus í cùgè tagú-tagú sá (Mat 10.37-38)

25 Zhwoɲ məɲkúmbə mə búúd mə á ñgə kə sámbá nə Yésus. A mú yid ci nə bwo ná:

26 «Ñkí muud mə zə mádí a nda cəɛl mə ntɔ sósɔɲgá bá nyəonjgá, ntɔ múdá yé, ntɔ bwán bə, ntɔ ómínyonj bə nə okóól bə, a kú cəɛl mə ntɔ námə cug jé gwáméfwó, muud wəonjgá cugé nə ñkul bə *mpwíín waamə.

27 Muud mə bá kú ñkény kwolós jé nyaméfwó ñgə bə mə yé, a cugé nə ñkul bə mpwíín waamə.

28 «Zə jí nə ñkul sá nə bídí ná ja á cəɛl lwɔ cwámáb yí, a tééd nji lwɔlə kú fwo jí shí fwo bála tãñ á jəlá nə kəenzh yé? A jəlá nə fwo bála, a dóg ñkí a jí nə bímbí lə məbíi á jí nə ñkul lwɔ ñjów nə ndí shínal má.

29 Nacé í á bá bə ná a shín lim ñjów ná ndeé a kú nyingə bə nə ñkul mə shínal málwɔga. Buud bwá bá də dág wá bwá ka bá də cágula,

30 də ci ná: “Muud éga nya a tééd ná a lwɔ ñjów a kú nə ñkul mə shínal ísáy.”

31 Í kwo námə bə ná, wáyé njwú-buud wúsá nə ñkul tíkə lúmbuli dósomb nə wúl ci, a kú fwo jí shí faas yé? Kí á jəlá nə fwo faas ñkí nya nə buud otósshin wúm a jí nə ñkul lúmbuli nə nyəonjg zág dósomb dí nyédí nə buud otósshin məwúm məbá yé.

32 Ñkí a dóg ná a cugé nə ñkul lúmbuli dósomb dəonjgá, nya é bwey fwo kənd búúd,

muud nyaand yé njúl ná shwóg-shwóg. Bwá kə jí nya ná í jii ná bəónjg bwá bág ná shee.

33 Ntɔ jí ná, muud yésh jí na bídí ná nya ayílé lám məbíi məəd yé, muud wəonjgá cugé nə ñkul bə mpwíín waamə.»

(Mat 5.13)

34 «Ca dúšə jɔ sə. Nji ñkí ca í cwál, jí bwá é nyingə wá dwo məgwám nə ndí yí?

35 Kú nə sə. Í mú bə kú nə mfíí tə shú mándəlú, tə shú kund; bwá shwu dwo tóón. Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág.»

15

Məshusug ja múúd misám mə cénd mítédúgá yí

1 Zhwoɲ zhwoɲ onwenye ɔ tóya nə bósól búúd ɔ *misám bəsh bwá á ñgə zə wə Yésus ná bwá zə gwágula nya.

2 *Ofarizyɛɲ bəónjg *Oyíguli ó məcɛɛ bwá mú ñgə nyímbəla nə nya ñgə ci ná: «Muud éga ñgə mpu ləɲ buud ɔ misám bəónjg ñgə də kul ñgwúdí!»

Kanda ncwəmbə í á jím yí (Mat 18.12-14)

3 Yésus mú ka zə ɲwa bwo mpwokwoond ná:

4 «Nyáyé múúd na bídí jí nə ñkul sá ná, nya nə íncwəmbə təd, ñgwúd á cínəonjg jím, a kú sɔ gwo yé? Ngaá ná nya e lúgə byəonjg yá məwúm íbuú nə íbuu bugád, a fwo kə sɔ jəonjg í ámə jím yí ná ndeé kə wóss ja nyé é kwey gwo yí?

5 A ká kwey gwo, ngaá ná nya é bə nə məshusug, a bəd gwo záməbag

6 a mú nyingə kə ñjów, kə seɛɛɲ óshwə bə nə buud bəónjg búś məbhwugúlu wá, nya nə bwo ná: “Shé sáágá məshusug nəcé mə mə kwey ncwəmbə jám í ámə jím yí?”

7 Mə jaaw bí ná məshusug mə bá námə bə ntɔ jon dí nə muud *misám ñgwúd mə cénd tédúgá yé, ntɔ mbié məś ná ñkul bə nə otátəlí ɔ búúd məwúm íbuú nə íbuu bwá anjé nə jii céndúlə tédúgá wá.

Kanda sanj mwaañé í á jím yí

8 «Shé fwógá ná nyingə ci ná ñgwól múdá ñgə bə nə misan mí *mwaañé wúm, ñgwúd mú jím. Ngaá ná nya é jida lámba, a wáámbulə ñjów ñgə mpu sɔ sanj ná ndeé kə wóss ja nyé é kwey wə yí?

9 Ja á kwéy yí, ngaá ná nya é seɛɛɲ bə óshwə nə budá bəónjg búś məbhwugúlu wá, nya nə bwo ná: “Shé sáágá məshusug nəcé mə mə kwey sanj mwaañé wám í ámə jím yí?”

10 Gwá wə məs jááw bí ná məshusug mə də bə *wəəɲgələs ɔ Zembí dí ja múúd *misám ñgwúd mə cénd mítédúgá yí.»

Kanda mwán á caamú-caamú

11 Yésus mú nyingə ci ná: «Ŋgwól múúd nyə á bə nə bwán óbá budúm nə budúm.

12 Á ntombú mú ci nə sónǵú ná: “Pupa, yég mə nyám ŋkəw lú məbíi mə jálá nə bə nə ndí yí”. Sónǵú wáj mú kaaw bwo məbíi mé.

13 Baalé mwōw mə mú cǵ, mwán á ntombú mú kusha nyé ŋkəw lú məbíi nə ndéé a mú kyey kə wúl ləəm á shwóg-shwógád. A mú kə gwiimb cug núnj ná ndéé shín caam byəəg dé.

14 Ja nyə á shín kəenzh kúm dé yí, məma zha mú zə wóəś ləəm wəəŋǵád. Mwán éne mú zə bə məfúfəd.

15 A mú zə kə nyíi ísáyád wə wúl mbyágá á shí nyəəŋǵ. Muud wəəŋǵú mú kənd nyə nyádí məshíd kə du wíl nyə oŋkuú.

16 Ja nyə á ŋgə wáil oŋkuú bəəŋǵ yí, nyə á du bə nə yéesh ná a dś mímwag mi mpúmá oŋkuú bəəŋǵ bwé á du də myá, nji kú nə muud mə yə nyə.

17 «A mú zə nying lām, zə táduga ná: “A zhwog idāw ósəl ə məsáal ə sónǵú waam bəsh búsə nə ndí yí e! Məe mə ŋgə fudə nə zha wa?”

18 Mə zə nyingə kə wə sónǵú waamə. Mə é kə ci nə nyə ná: Pupa, mə á mə səm nə Zembí, mə səm nə wo.

19 Mə ampíyáyé ná nə wo ŋwág mə nə mwán woó. Ŋwag mə nda ŋgwól səl məsáal woó.”

20 Mwán éne mú zə tí kə wə sónǵú.

«A mú ŋgə kə ná ndéé sónǵú mú dúg nyə a ŋgə ná gwaa zə. A mú bul gwág nyə cey lámúd. A mú kə nə kúlá kə shwiy nyə nyúúílád kúlal nyə.

21 Mwán mú ci nə sónǵú ná: “Pupa, mə á mə səm nə Zembí, mə səm nə wo. Mə ampíyáyé ná nə wo ŋwág mə nə mwán woó”.

22 Sónǵú mú ci nə osəl ə məsáal bé ná: “Nə cá! Zəgá nə káánd í búl bə káánd gúmá yí, zə bwéed nyə. Wágá nyə lwondó mbwád, bí wá nyə osílúfaas məkuúd.

23 Bí ka námá zə nə mwá nteny a wóŋú zə cígə tár lúm, sá dég, sə zhwimbya.

24 Nəcé mwán waam éga nyə á yə, a mə gwúm; nyə á jimb, a mə nyín.” Bwé mú tééd zāŋ.

25 «Í á bə na mwán a cúmbá njúl ífambá. Ja nyə á ka ŋgə nyingə yí, a mú ŋgə zə, zə wóəś kúná-kúnə nə njów, a mú gwág íbwamugá-bwámug nə ísusa.

26 A mú jəw ŋgwól mwá mpáánzə zə jì nyə sá í ŋgə cǵ yí.

27 Mwá mpáánzə mú jaaw nyə ná: “Mínyonǵú woó mə wóəś. Shwóonǵú nyə ámə cígə mwá nteny a wóŋú nəcé mínyonǵú woó mə nyingə zə mpwogé.”

28 Mwán a cúmbá mú gwág bəw, a ban nə nyə anyíyé njów. Sónǵú mú cúwo tóón kə téég nyə məbwə.

29 A mú ci nə sónǵú ná: “Mə mə səy nə wo mimbú mimbú kú bwele mpyəny ciyá gwó təə ŋgwúd. Nji, wo abwélé yə mə təə nji mwá təw nə sənǵi oshwə bām sə zhwímbyag.

30 Nji, mwán woó nyə á shín kə kəenzh wo byəəg dwó kálə ŋgə cugə nə budá ə janǵa éga, ja á mə wóəś yí, wo mə cígə nyə mwá nteny a wóŋú.”

31 Sónǵú mú ci nə nyə ná: “Mwán waam wo njul nə mə wa mwōw məsh isá byám bíś isá byó.

32 Nji í ámə jii ná sə zhwímbyag nəcé mínyonǵú woó éne, mə ŋgə dúg nyə na nda nyə á yə nə ndéé a mə gwúm; nyə a jimb, a mə nyín.”»

16

Kanda kulág á inkwíl

1 Yésus nyə á nyingə ci nə *ompwín bé ná: «Ŋgwól múúd byəəg nyə á bə nə kulág. Í mú zə búguli wə muud éne ná kulág dəəŋǵú í ŋgə caam nyə məbíi.

2 Muud byəəg mú jəw kulág zə ci nə nyə ná: “Wəəŋǵ lāŋ mə ŋgə gwág ga wí ná jì? Zaá shitəgud, mə wámbulág nda wó ŋgə kyey nə iséy byó ná.”

3 Kulág mú zə lás lámúd ná: “Ja Mása mə zə yíl mə íkulág dí ga, mə e sá ntədél? Mə cugé nə ŋkul nə mə kág fulə mándalú, bə məmpəg. Sálə námá shwón nə mə bəg muud míŋgwóombúlú.

4 Mə mə mpu sá mə zə sá yí. Í jii ná ja bwé é yíl mə íkulág dí yí, mə bəg nə buud bwé é du ŋwa mə bwádí wá.”

5 Buud bwé á ŋgə bə nə Mása yé məmpwálá wá, a mú ŋgə jəw bwo ŋgwúd ŋgwúd. Nyə nə ashúshwóogú ná: “Wo mbid Mása waamá mpwálá tan nə?”

6 Muud mpwálá ná: “Mə mbid nyə məwúdə məfwánda wúm*.” Kulág mú ci nə nyə ná: “Ləgúg, fəb lú mpwálá dwó wə ga; jigú shí wo léélug cilə nə məfwánda məwúm mətəón.”

7 Nyə nə ŋgwól ná: “Wəe jì nə mpwálá tan nə?” Nyíni ná: “Iyuug í *blé təd.” Nyə nə né ná: “Ləgúg, fəb lú mpwálá dwó wə ga. Ciləg nə məwúm mwəəmb.”

8 Mása mūsə yə kulág á inkwíl nə məshwúmb nəcé a sálə sósólúgú mákyé. Nəcé í ŋgə nyín nə buud bwé ŋgə bə cug á shí ga wá bwé ŋgə bul kyé mpádúgá nyáŋ ntə bəəŋǵ búś búúd ə mánkenya wá.»

9 Yésus mú nyingə ci ná: «Məe mə ci nə bí ní, balanəgá nə *mwaané inkwíl ŋgə cəg məshwə nə ndí: ja bí mə bá bə məfúfə dí yí,

15:13 Mik 29.3 15:24 Ifz 2.5 * 16:6 məfwánda wúm: Iciyá í gurék í ŋgə ci gúl sá nda olitres 2100. 16:8 Ifz 5.8
† 16:9 Mósł məkál mə ŋgə ci na ná: Zembí bəg ŋwa bí nyədí njów kandugə kandugə. 16:10 19.17-19; Mat 25.21-23

oshwá bân bɔɔŋg bwá bâg ŋwa bí mábanda má kandugə kandugə díʔ.

¹⁰ Muud mə báágúá ísúsásá í acíg-cíg kú teeg búúđ məbwón yé, nyə é baagulé námá ísá í anání kú teeg búúđ məbwón. Muud mə tág búúđ məbwón ísúsásá í acíg-cíg dí yé, nyə é teeg námá búúđ məbwón ísá í anání dí.

¹¹ Ŋkí bí mə tééd teeg búúđ məbwón ja bí mə bálán nə mwaané ñkwíl yí, zə nyə é yə bí mwaané á fwámé a kú bə nə məsus lámúd yé?

¹² Bí mə ká tééd teeg búúđ məbwón nə sá ŋkán, zə nyə é yə bí ɔɔŋg í jéál nə bə sá jín yé?

¹³ Lwaábulé cúgə nə ŋkul sɛy nə omása obá ja ŋgwúđ, nəcé nyə é mpii ŋgwól, a cɛel ŋgwól; gúl ja nyə é gwág nə ŋgwól, a mpyəny ŋgwól. Bí cúgə nə ŋkul sɛy nə Zembí bí ŋgə sɛy nə mwaané ja ŋgwúđ»

¹⁴ *Ofarizyɛŋ, nda bwá á du bul cɛel mwaané ná, bwá á ŋgə gwágulé lósá ní wêsh bwá ŋgə cágulé Yésus.

¹⁵ A mú ci nə bwo ná: «Bí ŋgə cɛel lwóya mísh mə búúđ dí ná bí búsa otátálí ɔ búúđ, ŋji Zembí mə mpú mílám mín; nəcé sá búúđ bwá dúg ná fwámé sá yí, Zembí nyə mə dúg gwo sá nyéé.

¹⁶ *Mbwoomb mǎcɛɛ nə micilyá mí *búúđ ɔ micúndá mí á ŋgə cwíny buud zə shúg wəla mə Yuánes. Kálə wú fwála mə Yuánes í, Jɔjɔ Kéel á Faan mə Zembí wó í ŋgə bwiingya, muud yêsh ka ŋgə nádawo nə ŋkul nyé nyêsh ná á ŋwa kɔw cínɔŋg.

¹⁷ Jísə ŋkí fwanəwo ná gwɔw nə shí í cɔg, ntɔ ná gúl lúlándə kangá á mbwoomb mǎcɛɛ í jumbúg.

¹⁸ Muud yêsh mə yíl múdá yé bá a nyiŋgə bā múdá shús yé, mə sá mínɔomb. Muud mə bā múdá bwá ámə yíl bá yé, mə sá mínɔomb.»

Kanda múúđ byɔɔg bá Lazár

¹⁹ «Ŋgwól múúđ nyə bə nə byɔɔg, a dúgá bwaád mikáándə mí álal-kus ófwo búúđ bwá du bwaád myá. Nyə á du cugə cug áyíyáág, du sá ídina jwɔw dɛsh.

²⁰ Gúl ntágúá-ntágula múúđ ná Lazár, nə nyúúl məfɔŋ məfɔŋ, í á du já múúđ byɔɔg wɔɔŋg dí mpumbéd.

²¹ Lazár nyə á du bə nə yéesh ná a dá məmpulú mə á du kud wú múúđ byɔɔg dí tawúl dí yí. Ŋji, ompyá bwá á du zə jáal nyə məfɔŋ.

²² Ntágúá-ntágula í á ka yə; *wəɔŋgales bwá mú kə nə nyə kə jéég *Aburaham dí buəd. Muud byɔɔg mú námá yə, a mú daw.

²³ Kə wós nə ŋŋ bəj mɔnjɔm, muud byɔɔg mú kə bwəma nə cwúnd. A ŋjúl ŋkááŋgə dí ntúni, a mú bân mísh, a mú dúg Lazár njóóg Aburaham buəd.

²⁴ A mú kámb Aburaham, nyə ná: “Eéé Pupá Aburaham, bwíígúg mə ná ŋkwonjú. Kəndúg Lazár kág juwo nyiná mbwá

májúwóđ zə cweel mə júm; mɔŋgwíle míga mí ŋgə sá mə ŋkááŋgə mbiya.”

²⁵ Aburaham mú ci nə nyə ná: “Mwán waam, wo á shí bə nə tɔom ja wó á ŋgə cugə yí, Lazár nyə ŋgə bwəma nə micúŋ. Ja ga dí, Lazár micúŋ myé mí mə cwaalawo, wɛɛ mú cwa bwəma nə ŋkááŋgə.

²⁶ Sá í búl bə yí jí ntág nə məma bí ncimə jísə shé wa tátám nə buud bwá cɛél wú wa zə ŋŋ wá bwá cúgə nə ŋkul lína; bɔɔŋg bwá cɛél wú ŋŋ zə kága wá bwá kú lína.”

²⁷ Muud byɔɔg mú ci ná: “Pupá, nda jí ntó ná, mə jəgula nə wo: kəndúg Lazár njów mə sóŋgú wamá.

²⁸ Omínyonú bām búsa ŋŋ ótɔon. A kág lás nə bwo ná bwá ɔ bey, bwá kú bá zə wa kál mə jí cwúnd dí ga.”

²⁹ Aburaham mú ci nə nyə ná: “Omínyonú bwó búsa nə Məcɛɛ mə Moyiz nə micilyá mí *búúđ ɔ micúndá, bwá bɛg myo.”

³⁰ Muud byɔɔg ná: “Nda bə ntó, Pupá Aburaham. Ŋji, ŋkí muud mə wú mɔnjɔm kə lésha nə bwo, bwá é cénd mítádúgá.”

³¹ Aburaham mú ci nə nyə ná: “Ŋkí bwá bə kú bɛ micilyá mí Moyiz bəndɔŋ buud ɔ micúndá, mpug nə muud teem gwúm mɔnjɔm kə lésha nə bwo, bwá ábúlə magulə lāŋ yé.”»

17

Yésus mə yá búúđ mɔnjígúá

¹ Yésus mú kwo ci nə *ompwíin bé ná: «Cug í cúgə nə ŋkul bə kú nə kwal-bɔɔgú. Ŋji, ŋkwéɛ muud mə bə ból kwal-bɔɔgú yé.

² Í yídá nywa nyə ná bwá kálug nyə məma kwóógú cúnúđ kul nyə nə dwo mɔŋ, ntɔ ná a kwálug ŋgwúđ á ikúkágə íga bɔɔgá.

³ Bí ɔ bey. Ŋkí mɔnyonú woó mə sɛm nə wo, jumúg nyə. A ká cénd mítádúgá, wo juu nyə.

⁴ Ŋkí ŋkúmba jwɔw a sɛm nə wo ija zangbá, a du námá zə wódí ija zangbá zə du ci ná: “Mə mə cénd táduga,” juugú nyə.»

⁵ *Buud ɔ lwámá bwá mú ci nə Cwámba ná: «Kwádúłg sá búgá.»

⁶ Cwámba mú ci ná: «Bí mbəm bə nə búgə tɔo ŋji cíg-cíg bímbi búbumá *mutárud, bí je ci nə lí síkomər ga ná: “Munúg kə tɔw mɔŋ,” lí sá bí məgwág.

⁷ Zə á na bídí jí nə ŋkul sá ná ŋkí a mbid lwaá dé í du waad nyə ifambá ŋkí ntág ná í du wíil nyə iwoó, lwaá dɔɔŋg ŋgə wós wúlə ísɛyúđ, nyə nə lwaá ná: “Leelugú zə jí shí zə də?”

⁸ Ye nyə áyidayé ci nə nyə ná: “Kwəməsag mə idúw, wo yáásulə áfigusa zə sɛy nə mə. Mə ká shín də mə ŋgul, wo ka tɛem də nə ŋgul gwó ja?”

⁹ Ye nyə e lɔ lwaá dé nə nyə ná sá ísá byêsh nyə ámə lwám nyə ná a sáág yí?

10 Ntós námé wá jísé shú dánúd yé. Ja bí má shín sá sá jésh bwé áma lwám bí ná bí sáág yí, ñwagá bíméfwó nó: “Sé búsé ozhizhe osóól ɔ mäsáal wá kú ná mfií, sá má sá ñji sá í áma bə ná sá sáág yí.”»

Wúl zúzaamé í zə yə Yésus akíba

11 Yésus nyə á ñgə kyey Samariya nə Galilé, ñgə kə Yurúsalem.

12 Ja nyə á ñgə nyíi dúl dánd dí yí, mizúzaamé wúm mí á zə ná mí zə bwəma nə nyə, ñji mí mú tšw shwóg-shwóg kú fwo kumə nyádi.

13 Mí mú bān məkál gwōw ci nə nyə ná: «Yé Yésus, éé yé mása, bwúgúg sá ná ñkwonú.»

14 Yésus mú dúg bwo, a mú ci ná: «Kəgá lwóya mánnyúul ófada dí.» Bwó má ka námé ñgə kə ná bwé kə ófada dí, bwé mú yál zhíid, mənnyúul bə bwo ná səndōj.

15 Ñgwólúgá nywáá, ja á má dúg ná a má yál yí, a mú cuwalí nyíngə, a mú ñgə zə a ñgə lás gwów-gwōw ñgə yə Zembí gúmá.

16 A mú zə kəl nyúul Yésus dí shí məkuú, kúd mpwoombú shí yə Yésus akíba. Nyāñ nyə á bə muud á Samariya.

17 Yésus mú ci ná: «Ñgáá ná bēsh wúm bwé áma yál? Ká bóól íbuu búsə ñgow?»

18 Ntós ná bwé bēsh dí, kú ná muud mə zə yə Zembí gúmá ñji ñjōñ muud éga á?»

19 A mú ci nə nyə ná: «Tówúg wo kyéyug wo má *dúg cug nəcé búgə gwó.»

Mbií Mwān mə Múúd mə bá zə yí

(Mat 24.26-27; Mak 13.21-22)

20 *Ofarizyēñ bwé á jì Yésus ná: «Faan má Zembí í bá ka zə jáyé ja?» A mú bəsa nə bwo ná: «Faan má Zembí í abulé zə nda gúl yanğá-yanğá sá búúd bwé bá beny yí.

21 Í abulé bə sá ná bwé ci ná: “Gwó wó jì wa ga”, ñkí ná: “Gwó wó jì wáádá mí!” Nəcé Faan má Zembí dúsə na bídí.»

22 A mú ci nə *ompwiín ná: «Móól mwōw mə bá bə, bí mə bá gwág yéésh ná bí mə dúg *Mwān mə Múúd nə ijwúga byé tōo ñji jwōw ñgwúd, ñji bí kú dúg.

23 Bwé bá du ci nə bí ná: “Dugá nyə wáádá,” gúl ja ná: “Dugá nyə wa.” Bí kú bá du kə, bí kú bə,

24 nəcé, jwów Mwān mə Múúd mə bá zə yí, a bá zə námá nda ñjəs í du yas wú bíga ljuma kə wósó bíga dí ná.

25 Ñji í bá fwo jì ná a bāg bul jug, kala búúd ga í ban nyə.

(Mat 24.37-39)

26 «Mwōw Mwān mə Múúd mə bá zə má, isá í bá sīy námá nda í á sīy ja mə *Nówe dí ná.

27 Buud bwé á du də, du ñgul, bwé béya, bélushi námá bwān bāñ ná ndéé kə wósó jwōw Nówe nyə a nyíi məma byóól dí yí. Mpuñ í mú zə byaluga nə buud ná ndéé janğulə isá byésh.

28 Ntós námé wá í á bə mwōw mə Lót dí yé. Buud bwé á du də, du ñgul, bwé du sá míkus, du bə mampəg, shumə mínjōw.

29 Ñji jwōw Lót nyə a wú Sódóm yí, Zembí nyə a sá ná kuda nə fumbya ágúgwó í nywóg nda mpú, zə janğulə búúd bēsh.

30 Mbií ñgwúd wōoñg námé wá í bá bə ja Mwān mə Múúd mə bá lwóya nyúul yí.

(Mat 24.17-18; Mak 13.15-16)

31 «Jwōw dōoñg í bá bə ná, muud mə bá bə kwáminə*, kú bá shulə ná a kə ñwa sá. Nyōoñg mə bá bə fambá yé, kú ná námé kwo kə kwáádá.

32 Bí ɔ tádúgá sá í á bə nə mudá mə Lót yí.

33 Muud mə bá sə ná á kaambulə nə cug jé yé, a bá jimbál gwo. Nyōoñg mə jimbál cug jé nəcé mə yé, a má yidá kaambulə nə gwo.

(Mat 24.40-41)

34 «Má jaaw bí ná, í bá bə búlú jōoñg dí ná buud óbá bwé mbwóg gwonə ñgwúd, ñgwúd mə bá ñwiny, ñgwól lúg.

35 Budá óbá bwé ñgə jì isá kúl ñgwúd dí, ñgwúd mə bá ñwiny, ñgwól lúg.

36 [Budúw óbá bwé bá bə fambá, ñgwúd mə bá ñwiny, ñgwól lúg.]†»

37 Ompwiín bwé mú jì nyə ná: «Cwámba, sá jōoñg í bá sīy ñgow?» A mú bəsa nə bwo ná: «Kúl mbimbə í bá bə yí, cínōñg wá ómpal ó bá sēñgya yé.»

18

Kanda kús múdá bá sémbye milású

1 Yésus nyə á jì zə lwágulə bwo ná bwé dúg jəgula ja jésh kú teeg mánnyúul. Gwó wó nyə á kənd bwo kanda ga yí.

2 Nyə á ci ná: «Ñgwól sémbye milású nyə á bə wúl ñgwála dí kú fúndə Zembí, kú bish tōo muud.

3 Wúl kús múdá í á bə námé ñgwála wōoñg dí, í mú du zə ci nə sémbye milású éne ná: “Ñgwól múúd ñgə lúmbulí nə mə, kyemug mə.”

4 Sémbye milású nyə á ka du ban malú malú ná nyə alálé lésú yé wōoñg.

«Ñji a mú zə ci ná: “Tēem bə ná mə afúndáyé Zembí mə kú námé bish tōo muud íi,

5 mə zə kyem kús múdá ga nəcé mə mə gwág nyə kəngá. Nyə a bá bul zə ntágulə mə lúu.”»

17:12 Lev 13.46 17:14 Lev 14.2-32; Mat 8.4; Mak 1.44; Luk 5.14 17:16 10.33 17:19 Mat 9.22 17:21 11.2, 20; Mat 12.28 17:22 21.7-24 17:23 Mat 24.23-25; Mak 13.21-23 17:25 9.21-22 17:28 Mat 19.24-25 17:31 Mat 24.17-18; Mak 13.15-16 * 17:31 Ja bwé á du lwóş minjōw yí, bwé du mə kwáminə námé nda mənnyunğ. Kwáminə í á du bə ñkí lal, buud kə du ñgə kyey wu gwów, muud jee námé kə woga wu. 17:32 Mat 19.26 17:33 9.24; Mat 16.25; Mak 8.35 † 17:36 Sá jísé cilyá wa mpánzá ga dí yí, míl mícilyá mí ayág mí cúgə ná gwo. 17:37 Zhb 39.30 18:1 11.2; Rom 12.12; Flp 4.6; Kol 4.2; 1Te 5.17 18:5 11.7-8

6 Cwámba mú ci ná *ompwíín ná: «Bí mǎ gwág sǎ sémbye mílǎsú á olíngí éne mǎ ci yí?

7 Nkǎmusa ná Zembí, nkí buud bé nyǎ á mǎ fǎésh wǎ bwǎ jǐlya nyǎdí ná mwásǎ ná bulú, yé nyǎ é sǎ ná bwǎ cáág bwánd?

8 Mǎ jaaw bí ná nyǎ é lǎel kyem bwo ná máás. Nji, ja *Mwǎn mǎ Múúd mǎ bá zǎ yí, ye a bá ná zǎ kwey búgǎ shí ga dí e?»

Kanda Farizyēn bá ηwenye tóya

9 Bǎál búúd bwǎ du tǎduga ná búás otátalí, bwǎ ηwa bǎólúgǎ mpyóη ná mpyóη. Yésus nyǎ á ka kand kanda shú dánú, nyǎ ná:

10 «Buud obá bwǎ á zǎ kǎ *Lunǎ mǎ Zembí ná bwǎ kǎ jǎgula ná Zembí. Ngwól nyǎ á bǎ *Farizyēn, ηgwólúgǎ nyé ηwenye tóya.

11 Farizyēn nyǎ á tǎw tǎtálí a mú du jǎgula nyámǎfǎw dí ná: “Yé Zembí, mǎ yǎ wo cúnǎesh nácé mǎ cugé nda bǎólúgǎ búúd. Bí ijúwǎl, bwǎ céel olíngí, ná mínǎomb, tǎem bǎ nda ηwenye tóya éga, mǎ cugé nda nyǎ.

12 Mǎ du ci idǎw ija íbǎ nkúmba shwǎnde; mǎ du jǎna *ηkǎw wúm á sǎ jǎsh mǎ bí yí.”

13 Njwenye tóya nywǎá nyǎ á tǎw shwóg-shwóg. A kú námsǎ she bǎn tǎw mpwoombú ná a yǎg ηgeε jon dí; nyǎ á yida du *bí mbwǎ bǎd dí a ηgǎ ci ná: “Yé Zembí, bwǎgǎgǎ mǎ ná ηkwoǎ, mǎ jǎ sǎl *misǎm.”

14 Mǎ jaaw bí ná á mazhúgǎlǎ éga nyǎ á kǎ nyǎdí njǎw Zembí mǎ sǎ ná a bǎg tǎtálí nyǎdí míshú, kú bǎ ashúshwóógú nyé. Nácé, muud mǎ bǎn nyámǎfǎw gwǎw yé, bwǎ bá sǎl nyǎ shí; nyǎonǎg mǎ sǎl nyámǎfǎw shí yé, bwǎ bá bǎn nyǎ gwǎw.»

Yésus mǎ bwǎdan ná ikúkágǎ

(Mat 19.13-15; Mak 10.13-16)

15 Bǎál búúd bwǎ á zǎ námsǎ ná ikúkény wǎ Yésus ná a kúnýág ná byo. *Ompwíín, nda bwǎ á dúg ntǎ ná, bwǎ mú lǎs ná bwo.

16 Yésus nywǎá mú jǎw bwo, nyǎ ná: «Bídúgǎ ikúkágǎ í zǎg mǎdí, kúgǎ kaambǎlǎ ná bwo, nácé Faan mǎ Zembí dúásǎ sǎ á mbíi búúd wǎη.

17 Bǎbǎlé, mǎ jaaw bí ná, muud yǎsh nyǎ amǎgǎlǎyé Faan mǎ Zembí mǎmǎgulǎ mǎ kúkágǎ yé, muud wǎonǎgǎ cúgé ná ηkul nyíi cǎonǎg.»

Cí á bulya mǎbii

(Mat 19.16-26; Mak 10.17-27)

18 Wúl cí *Oyúden í á jí Yésus ná: «Jǎjǎ Yíguli, jáyé jǎ sǎ mǎ sǎág ná mǎ bííg cug á kandúga kandúgǎ yí?»

19 Yésus mú yida ci ná nyǎ ná: «Nácé jí wó jǎw mǎ ná jǎjǎ múúd yí? Kú ná muud jí jǎ múúd, nji Zembí nyámǎfǎw.

20 Wo mpú dí mǎcǎε mága? “Wo kú sǎ mínǎomb, kú gwú múúd, kú júwo, wo kú yǎ

múúd mpwene á sǎ nyǎ ampúyé yí, wo gúmal sǎonǎgǎ wóo.”

21 Cí ná Yésus ná: «Mǎ ηgǎ bǎ mǎcǎε mǎní mǎsh, tǎéd wú íkǎgǎd zǎ kumǎ múús.»

22 Ja Yésus mǎ gwág ntǎni yí a mú ci ná nyǎ ná: «Sǎ ηgwúd í ηga ná fúfǎ wo: kaá kusha ísǎ byǎsh wo jí ná ndí yí, wo kaaw mímbúbúwǎ *mwaané wǎonǎgǎ, wo ka bá kǎ bǎ ná mǎbii gwǎw; sǎg ntǎ wo ka zǎ bǎ mǎ.»

23 Cí wǎonǎg mú shúsula ná mpǎsǎ mǎ Yésus, nácé nyǎ á bǎ ná zhwog mǎbii.

24 Yésus mú dúg * [ná a mǎ shúsula], a mú ci ná: «A kwowǎlǎlǎ ná buud bí ná mǎbii wǎ bwǎ nyíig Faan mǎ Zembí dí eé.

25 Í yida nywǎ bǎ kúnǎ-kúnǎ ná *shamó nyíig luun lǎ ndundu dí, ntǎ ná muud á bulya mǎbii nyíig Faan mǎ Zembí dí.»

26 Buud bwǎ á ηgǎ gwǎgula Yésus wǎ bwǎ á ηgǎ ci ná: «Kǎ zǎ jí ná ηkul *dúg cug yé?»

27 A mú bǎsa ná bwo ná: «Ísǎ í ntǎ múúd ηkul yí, Zembí nywǎá jí ná ηkul sǎ byo.»

28 Pyēr mú ci ná: «Sǎ bǎá sǎ á mǎ lúgǎ ísǎ byǎsh, sǎ zǎ bǎ wo.»

29 A mú ci ná bwo ná: «Bǎbǎlé, mǎ jaaw bí ná, nkí muud mǎ lúgǎ tǎw njǎw, tǎw mudá, tǎw omínyonǎ, tǎw obyǎl, tǎw bwǎn shú Faan mǎ Zembí,

30 nyǎ é nyinǎgǎ bii ísǎ byǎonǎg byǎsh nkí bulya tǎ nyǎ é ηgǎ cugǎ wa shí yí, a bá námsǎ cugǎ kandúgǎ kandúgǎ cug í zǎg yíid.»

Yésus mǎ jaaw ná a bá ya

(Mat 20.17-19; Mak 10.32-34)

31 Yésus nyǎ á ka ηwa *ompwíín wúm ná óbǎ bé, a mú ci ná bwo ná: «Dúgǎ, sǎ ηgǎlǎ bǎd kǎ Yurúsalem óga. Ísǎ byǎsh *búúd ná mícúndǎ bwǎ á cilǎ shú mǎ *Mwǎn mǎ Múúd yí í zǎ kǎ bwǎma.

32 A zǎ kǎ kaanz mǎbwǎ mǎ íkúl ishúsú, a bwǎma ná cóógú, buud cúg nyǎ, bwo sey nyǎ mǎntǎnd nyúúlǎd.

33 Bwǎ é fyámusa nyǎ milwónǎ, bwǎ gwú nyǎ. Nji, a bá gwúm jwǎw álǎel.»

34 Bǎη bwǎ áshígé ηgǎ mpu gwág nda lǎsú wǎonǎg í á ηgǎ ka ná. Í á bǎ bwo sǎ shwóo, bwǎ kú wǎmbǎlǎ sǎ Yésus nyǎ á ηgǎ ci yí.

Yésus mǎ lwag áncím-ncím

(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

35 Í á ka zǎ bǎ ná, ja Yésus nyǎ á ηgǎ shísh Zheriko yí, ηgwól áncím-ncím nyǎ á bǎ zhí dí koogú, a ηgǎ gwǎámǎ buud *mwaané.

36 Nyǎ á ka gwág buud bwǎ ηgǎ cǎ áncuncuma, a mú jí ná: «Jí í ηgǎ cǎ yí?»

37 Bwǎ mú jaaw nyǎ ná Yésus á Nazarēt wǎ ηgǎ cǎ éne.

38 A mú kím ná: «Yésus Mwǎn mǎ *Dávid, bwǎgǎgǎ mǎ ná ηkwoǎ!»

18:12 11.42; Mat 6.16-17; 23.23 18:13 5.8; Sóm 51.3, 5 18:14 Sóm 51.19; Mat 23.12 18:17 Mat 18.3 18:18 10.25 18:20 MmN 20.12-16 18:22 12.33; Mat 8.21-22 * 18:24 ná a mǎ shúsula: Mí mícilyá mí ayág mí cugé ná icyá í ini. 18:27 Zak 8.6; Luk 1.37 18:29 14.26; Mat 10.37 18:31 9.21-22 18:34 9.45 18:38 Mat 20.30-31

39 Buud bwá á ngə kyey mpwoombá gwoong dí wá bwá mú nkááand na nyə ná a jíg kúl-kúl. Nye mú yidá mpu bán kál gwów ná: «Mwán mə Dávid, bwíhgúg mə ná nkwoŋá.»

40 Yésus mú tów, a mú ci ná bwá zég na nyə. Ja áncím-ncím mə zə wóós nyə kúná-kúná yí, Yésus mú ji nyə ná

41 «Wó jii ná mə ság wo jí?» Nyə ná Yésus ná: «Cwámba, mish mām mə kwóg dúgya.»

42 Yésus mú ci ná nyə ná: «Mish mwó mə kwóg dúgya. Wo mə *dúg cug nəcé búgú gwó.»

43 Námá cé nə cé, mish mə mú kwo dúgya nyə. A mú ngə bę Yésus a ngó ya Zembí gúmbá. Buud bəsh bwá á dúg sósólúgá wəonŋ wá bwá mú ngə ya Zembí məshwúmb.

19

Zashé mə cénd mítádúgá

1 Nə ndeé Yésus mú nyíi Zheríko, a mú ngə lína ngwála.

2 Ngwól múúd nyə á bə cínəŋg ná Zashé, a njúl njwenye tóya, a mbíd zhwog məbii.

3 Nyə á ngə sọ ná a dúg Yésus; nji nyə a shígé bə ná nkul mə dúg nyə nəcé buud bwá á bə áncuncuma, Zashé nyə njúl ntəg wúlə-wúlə.

4 A mú ju nə kúlá kə shwóg kə bád sikomār* dí shú ná a bəg dúg Yésus ja á bə cọ cínəŋg shí yí.

5 Ja Yésus nyə á zə wóós kúkúl jəonŋ dí yí, nyə a bán mish a mú ci nə Zashé ná: «Zashé, leclug shulə nəcé í jii nə mə jíg wódí njów múús.»

6 Zashé mú lecl shulə, a mú kə lég Yésus nə məshusug.

7 Nda búúd bwá á dúg ntó ná, bəsh bwá á ngə nyímbəla ná: «A mə kə nyíi kə ji múúd misəm dí njów!»

8 Zashé nywáá mú tów tútəlí ci nə Yésus ná: «Cwámba e, mə zə kaaw məbii mām tútám nə cág, mə ya mimbúbúwá dúl kəw. Nkí mə a shí ntəg mánda múúd nə sá jé mə nyinŋ nyə gwo ija in.»

9 Yésus músa ci ná: «Zembí mə cug búúd ó njów ga múús, nəcé a ji námá múúd á bag mə *Aburaham.

10 Nəcé *Mwán mə Múúd nyə á zə sọ bəonŋ bwá á jimb wá, zə cugushi bwo.»

Kanda misaŋ wúm

11 Buud bwá mú gwág lésú Yésus nyə á lás yí. Yésus mú kə nə lésú shwóg kənd bwo kanda nəcé bwá á ngə tóduga ná, nda a mú kúná-kúnə nə Yurúsəlem nə Faan mə Zembí í zə nyín.

12 Ntó Yésus mú ci ná: «Ngwól múúd nyə a byəl njów míci dí. Nyə á ka zə bə ná a ká nyúl

shí a shwóg-shwógúđ bwá ká tál nyə Njwú-buud nə ndeé a mú nyinŋə.

13 Ja á mə bə ná a zə tí yí, a mú jów osól ó mäsáal bə wúm, zə ya bwo *mwaané, muud yəsh sáŋ mína† ngwúđ; nyə nə bwo ná: “Ngəgá nə sá omákid nə mwaané éne té mə é bə njəonđ dí yí.”

14 Nji, nda búúd ó ləom yé bwá á də mpii nyə ná, bwá á kənd buud nyádí mpəsə kə jaaw ná: “Sə acéélé nə muud éne jwúg nə sá.”

15 «Ja bwá á shín tál nyə njwú-buud yí, nyə á ka nyinŋə. A mú zə wóós, a mú jów osól ó mäsáal bə nyə á kaaw mwaané wá nə bwá zég lwágulə nyə nda mákid máŋ mə á kyey ná.

16 Ashúshwóógá mú zə wóós, nyə ná: “Mása, saŋ wó í á mə sá nə mə bíig misaŋ wúm.”

17 Njwú-buud mú ci nə nyə ná: “Ehúəŋ, wo ji jəjə sól mäsáal. Wo mə bə mə abúgúlág nə sásúsá ácig-cig. Mə mə ya wo ijwúga nə wo jwúg nə miŋgwála wúm.”

18 Sól mäsáal ábécé mú námá zə, nyə ná: “Mása, saŋ wó í á mə sá nə mə bíig misaŋ mítəon.”

19 Njwú-buud mú námá ci nə nyə ná: “Mə mə ya námá wo ijwúga nə wo jwúg nə miŋgwála mítəon.”

20 «Ngwól mú námá zə, nyə ná: “Mása, saŋ wó wə ga. Mə a fálə wo nábəkən dí nə ndeé mə baagula.

21 Mə á ngə fúndə wo nəcé wo ji muud nkúđ; wó də ŋwa sá jí nə wo dí wo á bwíig yí, wo də saag isá bíisá nə wo dí wo á bę yí.”

22 Njwú-buud mú ci nə nyəŋ ná: “Mə zə sámb wo lésú wó na wódí íciyád. Wo ji bów-bów sól mäsáal. Wo á ngə mpu nə mə ji muud nkúđ, mə də ŋwa isá bíisá nə mə dí mə a bwíig yí, mə də saag isá bíi nə dí mə á bę yí.

23 Ká nəcé ji wó áshígé kə wá mə mwaané waamá bəŋ dí, nə ja mə wóós yí, mə zə ŋwa nyə nə məbədí gwów yí?”

24 A mú ci nə buud bwá á bə cínəŋg wá ná: “Déégúgá nyə saŋ ni bi yég nyəonŋ jí nə misaŋ wúm yé.”

25 Bwá mú ci nə nyə ná: “Cwámba, á bwey fwo bə nə misaŋ wúm.”

26 Mə mpú jaaw bíi nə muud jíi nə baalé yé, Zembí mə bá kwáđulə nyə. Nji nyəonŋ cúgé nə ndí yé, Zembí mə bá məcúŋ yíl nyə búbaalé á jíi nə ndí yí.

27 “Nə ndeé mizhízhíŋ myám mí á ban nə mə kú jwú nə bwo wá, zəgá nə bwo wa, zə cígə bwo məcúŋ mə ngə dúg.”

28 Ja Yésus nyə á shín lás ntəni yí nyə a tów shwóg ŋwa zhíf kálə Yurúsəlem.

18:42 Mat 9.22 * 19:4 sikomār: jise dúl váál líi í á də bul ba mbwaanəzələ shí á Yudéa (10j 10.27; 11b 27.28; 21b 1.15; 9.27), tə shíshíŋ á Zhurdé dí (Luk 19.4); bwá á də námá sá məbósmbú ná ndi. Buud ó Igipten bwá á də bę líi jəonŋ (Sóm 78.47). 19:7 Mat 9.10 19:8 MinN 21.36; Eze 33.14-16 19:9 13.16; Mis 16.31 19:10 Eze 34.16; Mat 9.13; Mak 2.17; Luk 5.32; 1Tm 1.15 19:11 11.2; Mis 1.6 19:12 Mak 13.34; Mis 1.11; 2.33-36 † 19:13 Saŋ mína ngwúđ í á də bə odanarí tad. 19:14 Mis 4.17; 5.28; 13.44-46; 28.25-28 19:17 12.42-44; 16.10 19:26 Mat 25.29

Yésus mæ zə nyii Yurúsalem

(Mat 21.1-9; Mak 11.1-10; Yuá 12.12-19)

29 Í á ka zə bæ, Yésus nyə á ngə shísh kúnə-kúnə nə Betufazhe nə Betaní, a mú kə wósos ngéé mbúnj bwá dújǝw ná *Mbúnj wóolivyé yí. A mú lwám *ómpwíin óbá.

30 Nyə nə bwo ná: «Kəgá na dánd á shwóg níid. Í é bæ, bí ká námós jé bi kwey cwǝ jakáás cççlá, í njúl ná tǝ muud nyə a bwéle kəwa gwod. Bí ó ciny gwo, zə mæ nə ndí.

31 Nkí muud mæ jí bí ná nəc é jí bí ngə ciny gwo yí, bí bęsa nə nyə ná: «Cwámba wə ngə jii gwo.»

32 Buud nyə á lwám wá bwá mú kə, kə námós kwey ísá nda nyə á ci ná.

33 Ja bwá mǝ ciny cwǝ jakáás yí, wəamádí bé bwá mú ci nə bwo ná: «Bí mǝ ciny gwo nəc é jí?»

34 Bwá ná: «Cwámba wə ngə jii gwo.»

35 Bwá mú zə Yésus nə cwǝ jakáás jǝng. bwá ngə yíl mikáándós myáj ngə jeeł gwo kwonjəd, bwá mú jil Yésus gwǝw.

36 Yésus mú ngə kə jakáás dí, buud bwá ngə taalə mikáándós myáj zhíid.

37 Ja nyə á ngə shísh kúnə-kúnə nə Mbúnj wóolivyé yí, ompwíin bēsh bwá á bæ áncuncuma wá bwá mú bæ nə məshusug, bwá mú ngə yə Zembí məshwúmb gwǝw-gwǝw nəc é mama misóólǝgú mí njkúl bwá á dúg myá.

38 Bwá mú ngə ci ná:

Gúmá í bǝg nə Njwú-buud ngə zə jínə mǝ Cwámba dí yé.

Jonj í bǝg ná shee,

gúmá jonj lə gwǝw dí cwú.

39 Bóólǝgú *Ofarizyēn bwá á bæ na mǝnjkúmbə mæ búúd dí wá bwá mú ci nə Yésus ná: «Yíguli, wo aláse nə ompwíin bwǝw ná bwá yǝwug kímála?»

40 A mú bęsa nə bwo ná: «Mǝ jaaw bí ná nkí bwá jí kál-kál, mǝkwóógú kím.»

Yésus mæ gwág cey Yurúsalem lámúd

41 Yésus nyə á ngə shísh ngwála ná ndeé ja nyə á dúg wə yí, nyə á jii yə nə gwágulə wə cey lámúd.

42 A mú ci ná: «Eéé! Jwǝw gaád wo mbəm mpu nda wó jálá nə sǝw ná wo jíig ná shee ná! Ká jisə wo shwíilyá, mísh mwó kú dúg.

43 Nəc é mǝsł mwǝw mǝ bá bæ wo ná mizhízhíj myó mí bá laá wo nə mímýsǝg, mí lyə wo nə dǝmb, shúsa wo ikóómb byēsh.

44 Bwá bá caam wo nə bwán bwǝw, lǝgə wo shí nə shí kú nə tǝw kwóóógú í mbád dúlǝgáád. Í bá bæ wo ntó nəc é wo a shígé mpu fwála Zembí nyə á zə ná a zə cugushi wo yí.»

Yésus mæ wíng búúd ó mikus Mpáánzə Zembí

(Mat 21.10-16; Mak 11.11, 15-18; Yuá 2.13-17)

45 Ná ndeé, Yésus mú kə nyii *Luj mǝ Zembí, a mú kə wíng búúd bwá á ngə sá mikus cínong wá,

46 nyə nə bwo ná: «Jísə cilyá Kálad Zembí dí ná: “Njǝw wám í bá bæ njǝw mǝjǝgula.” Bí bǝn mǝ yida sá ná í bǝg daage lú íjwál!»

47 Nyə á ka du yə buud minjígulá Luj mǝ Zembí jwǝw dēsh. Ná ndeé, nə Milúluú myá ofada, nə *Oyíguli ó mǝcçç, nə míci mí kúl búúd mí mú ngə sǝw ná mí gwú nyə.

48 Nji bwá áshígé mpu nda bwá sáág ná, nəc é mǝnjkúmbə mæ búúd mēsh mǝ á du gwágulə nyə nə lám wēsh.

20

Nkul íjwúga mæ Yésus í ngə zhu ngwə

(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

1 Í á bæ dúl jwǝwád ná, Yésus ngə yə buud minjígulá *Luj mǝ Zembí, a ngə jaaw jǝjǝ Kéel, seegya ná milúluú myá ofada, nə *Oyíguli ó mǝcçç, nə ocúmbá buud bwá mǝ wósos.

2 Bwá mú jí nyə ná: «Jaawug sə. Nyáyé njkul wó ngə sá ísá íni nə ndí yí? Zə nyə á mæ yə wo njkul nyǝngǝ?»

3 A mú bęsa nə bwo ná: «Mə zə námós fwo jí bí njígá.

4 Nduwán Yuánes nyə á ngə duu buud yí, í á bæ nə nyáyé njkúl? Ye njkul á gwǝw wə Zembí, ye njkul á buud?»

5 Bwá mú tǝduga ná: «Nkí sǝ mǝ ci ná: “gwǝw”, nyə é jí sǝ ná: “Ká nəc é jí bí a shígé *búgula nyə yí?”

6 Sǝ mǝ ká mǝel ci ná í á bæ njkul á buud í, kúl búúd jēsh gwú sǝ nə mǝkwóógú, nəc é bēsh bwá ngə magulə ná Yuánes nyə á bæ *muud micúndá.»

7 Bwá mú bęsa ná bwá ampúyé kúl í á ngə wú yí.

8 Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə ajááwé námós bí njkul mǝ ngə sǝ misóólǝgú míga nə ndí yí.»

Kanda ósól ə mǝsáal ó abábəw

(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

9 Yésus nyə á ka kənd buud kanda ga ná, «ngwól múúd nyə a sǝ fambǝ *vínəyə a mú yə búúd fambǝ jǝng mǝcéd. A músə kə njǝond dí ná nyə é já fwámé fwála.

10 Fwála lú mǝmwáágulə dí, nyə á kənd ngwól sǝsł mǝsáal yé ná a kǝg nwa nyə dé kəw lu mpúms búúd bwá á lǝg nə fambǝ wá dí. Nji buud bǝngǝgú bwá mú kə danǝgulə cú sǝsł mǝsáal ná ndeé nyinj ngə mǝbwə mǝbwə.

11 Muud fambá mú ñwa cígúlá ná á nyingə námá kənd ngwól sól masáal yé. Bwá mú námá kə danɣulə cú nyāñ, séémbuli nyə nə malwíy ná ndéé nyingə nyə məbwə məbwə.

12 Muud fambá ná á nyingə námá kənd sól masáal áléel. Bwá mú kə wá nyāñ məfəñ ná ndéé bwá wíñg nyə.

13 «Muud fambá mú ka zə ci ná: “Mə sáág nə e? Mə zə kənd mwān waam mə búl cəel yé, ka bwá é gwóɣ nyə.”

14 Ká, buud bwá á lág nə fambá wá, dúgúlə bwá á dúg *Mwān mə Múúd fambá mə wós yí, bwá á nyimbula bwámé nə bwámé ná: “Muud mə bá lág nə lágí wə énc. Shé gwúgá nyə shé bāg lág nə lágí.”

15 Bwá mú julə wú nə nyə fambá, kə gwú nyə ncə.» Yésus mú jí bwo ná: «Muud fambá mə bá sá búúd óni ntudél?

16 Ngaá ná a bá zə gwú bwo ná ndéé a ñwa fambá yə búúd oshús?»

Ja búúd bwá á gwág á mə ci ntó yí, bwá á lás ná: «Mbđ! Í cúgé nə ñkul bə ntó!»

17 Yésus mú dúg bwo nə fig-fig, a mú jí bwo ná: «Micilyá muga mí ká ná jí?

Kwóógá ólwəye bwá á myaas yí, dwó wá í mə bə kwóógá lú lámuga *.

18 Muud mə bá búl kwóógá dəñg dí yé mə bá kweshuli búg; nyəñg kwóógá dəñg í bá káda yé mə bá cuguli.»

19 Oyíguli ó məcɛɛ bəñññ milúlúú myā ofada bwá á mpu ná lású wāñ wə Yésus nyə á ñgə lás kaanəd ni. Bwá mú tééd ñgələ sɔ məzhií ná bwá bii nyə námá wəla dəñgúđ. Nji bwá á ka ñgə fúndə məñkúmbə mə búúd.

Otəwe ə shwóg ə Oyúden bwá bwéel Yésus (Mat 22.5-22; Mak 12.3-17)

20 Ná ndéé bwá mú ñgə baagusə Yésus. Bwá kə kənd búúd ná bwá kəg nda buud wá tútəlí. Bwá ká də bwéel ná ka bwá é gwág gúl ciyá í ajáláyé yí, bwá kusha nə nyə, a bə mányámá mə ñgwáməna dí, nyádí mpəl dí.

21 Buud bwá mú zə jí Yésus ná: «Yíguli! Sə ñgə mpu ná lósú wə nə ñjígúlá wə bísə tútəlí. Wə də námá dúg búúd nji nda ñjígúlá wə wí ná. Wo ñgə jíguli sə cug á Zəmbi búbálé.

22 Ntó, jaawug sə. Ye məcɛɛ məshé mə ñgə magulə ná sə jəñág tóya mə *Káázəl, ye mə aŋgé nə magulə?»

23 Ká, Yésus nyə á bwey mpu məkəñ máñ, a mú ci nə bwo ná:

24 «Lwógá ná mə sañ *danarî†. Zə jí nə vuguli mpwoombú nə jíná bwá á lúlə wa ga?» Bwá ná: «Jísə Káázəl.»

25 Nyə ntəg nə bwo ná: «Ntó, yágá Káázəl isá í Káázəl, bí yə Zəmbi isá í Zəmbi.»

26 Bwá mú kú nə sá bwá júmug Yésus mísh mə búúd dí yí; bwá mú bul káam mpɛsá ní, bwá shwal fad mímpu.

Osadwisyēñ bwá bwéel Yésus (Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

27 Gúl búbaalə *Osadwisyēñ, buud bwá də ci ná mimbimbə mí ábúle gwúm məshwon dí wá, í á ka zə wə Yésus, zə jí nyə ná:

28 «Yíguli, Moyiz nyə á yə sə cɛɛ ná: “Ñkí muud mə yə kundú, mínyəñ yé mə jəlá nə shúgula nə kúsə yé, a byág nyəñg mə yə yé mpwon buud.”

29 Bóól ómínyəñə bwá á byél wa zəñgbá budúm nə budúm. Acumbá mú bá múdá, a mú yə kú nə mwān.

30 Nyəñg nyə á bɛ nə nyə yé mú ñwa múdá,

31 áléel ñwa námá nyə, ná ndéé bəsh zəñgbá bwá á ñwa múdá wəñgə, bwá ñgə yə kú byá mwān.

32 Zhúgúlá zhúgúlá, mudá mú námá yə.

33 Ja búúd bwá bá gwúm yí, nyáyé mə bá ka ñwa múdá? Ngaá ná bəsh bwá á shí bə ógwúm bɛ?»

34 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Buud wá cug ga bwá ñgə bə, budúm bə búdá, budá kə məbáád.

35 Nji, bəñg bwá bá nyín nə bwá jəlá nə gwúm bwá cugə cug í zág wá, bwá ábúle də sá məbá: budúm nda ná bá búdá, budá nda ná kə məbáád.

36 Bwá ábúle ná námá bə nə ñkul yə, nəcɛ bwá bá bə nda *wəñgəles. Bwá bá bə bwān ó Zəmbi nəcɛ í bá bə bwá mə wú shwiy dí kə cugud.

37 Kóómb á mimbimbə bálə gwúm məshwon dí, Moyiz nyə á lwágulə ntó ja nyə á kwey ñgwile ñkan dí yí; nyə á jəw Cwamba ná Zəmbi mə *Aburaham, Zəmbi mə *Izaag, Zəmbi mə *Yákwab.

38 Ntó jí ná Zəmbi cugé Zəmbi mimbimbə, a jí yidá bə Zəmbi á buud bwá ñgə cugə wá. Ntó jí shú déd ná bəsh bwá ñgə cugə.»

39 Bóólúgá *Oyíguli ó məcɛɛ bwá mú lás ci ná: «Yíguli, wo mə mpu lás.»

40 Bwá áshígé ná nyingə bwelə jí Yésus təw ñjígá ñgwúd nə ñgwúd.

Ye Mesí jí mwān mə Dávid (Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

41 A mú ci nə bwo ná: «Ntudelé búúd bwá mpú də ci ná *Křst jí mwān mə Dávid yé?

42 Ngaá Dávid nyə á ci nyádí kálaad Osóm dí ná:

20:13 3.22 20:16 21.20-24 20:17 Sóm 118.22 * 20:17 kwóógá lú lámuga: Í á də bə kwóógá bwá á də tééd jil mándəlúđ yí, dwó wá bwá á də bɛ ja bwá lám manyunɣ mə njów yí. 20:18 1Pr 2.8 20:19 19.48 20:20 11.53-54 † 20:24 danarî: Í á bə mwaañé á Rom bwá á də jəna tóya nə ndí yí (wo je dág Mat 22.18-9). 20:25 Rom 13.7 20:27 Mis 4.1-2; 23.6-8 20:28 Mbá 25.5-6; Mat 38.8 20:36 1Yn 3.1-2 20:37 MmN 3.2, 6 20:39 Mak 12.32 20:40 Mat 22.46; Mak 12.34 20:41 Mat 20.30-31 20:42 Sóm 110.1; Mis 2.33-35 ‡ 20:42 Cwamba: Wa, ja ashúshwóógú jísə “Yawé”, mbii í ñgə wu Sóm 110.1 dí yí.

Cwám̄baꝑ nyə á ci nə Cwám̄ba wám̄ ná:
“Jig shí wa mádí mbwə mən̄cwūm,
43 kə wós ja mə é culushi mízhízhíj myō,
wo nyaál myo nə məkuú yí!”

44 Nkí Dávid má bwey jōw *Kříst ná Cwám̄ba,
nyə é ka bə Dávid mwán na ntad̄le?»

45 Yésus mú ci nə *ompwíin bə buud bēsh
bwə ngə gwág ná:

46 «Bi ɔ káálúgə nə Oyúguli ɔ máccɛɛ bwə céél
du məɛla nə ηwəɔla ηwəɔla íjud wá, bwə céél
námə ná buud bwə dúg bəda bwo məbədá má
gúmə mánkúmbə mə búúd dí wá, bwə námə
wə bwə céél dúlə kə jɪ njɪ íjɪya yá shwóg ja búśá
*mám̄páánzə má múnjúgúlá má *Oyúden dí yí,
nə dúlə du jɪ njɪ lúú túwáli dí ja bwə dú kə ídina
dí yí.

47 Bwə du déég míkúś mí búdá isá byánj
byēsh ka du sá igwaa-gwaa í mójəgala ná bwə
dúgúg ná búśə íjɔɔ í búúd. Intúgúli byánj í bá
bə ηkí jág bul nyaan.»

21

Yána mə kús múdá
(Mak 12.41-44)

1 Yésus nyə a bān mish a mú dúg ofwó búúd
bwə ngə wá máyəna máj jaadə máyəna má
*Mpáánzə Zembí dí.

2 A mú námə dúg wúl mbúbúwá kús
múdá ngə wá isusánj íbá.

3 Yésus mú ci ná: «Búbálé, má jaaw bí ná,
mbúbúwá kús múdá ni má wá máyəna cɔ
búúd bēsh.

4 Nəcə buud óni bwə ámə ngə wá óni, bwə
ámə ngə ηwa mámpugə má byəɔg dájúđ. Ká
nye, a njúl mbúbúwá, nyə ámə wá bímbí
dēsh í ámə bə ná nyə é ngə cugə nə ndí yí.»

Luɲ mə Zembí í bá cūm
(Mat 24.1-3; Mak 13.1-3)

5 Bóól búúd bwə á ngə faag *Luɲ mə Zembí
bwə ngə ci ná məlwɔ́gə má cínəng māsə nə jɔjɔ
mákwóógú, jɔjɔ isá búúd bwə á ngə yə Zembí
yí í ngə kwádule íjɔɔ. Nda bwə á ngə faag ntó
ná, Yésus mú ci ná: 6 «Sá bí ngə dúg ηkí nywa
ni í bá cūm jēsh, dúl kwóógú í ábúlé lúg na í
mbəd díl gwōw.»

7 Bwə mú ka jí nyə ná: «Yúguli, ján sá í bá bə
jáyé ja? Jí í bá ka lwágulə sə ná í wál zə síy?»

Yésus mə jaaw nda mácey mə bá tééd ná
(Mat 24.4-8; Mak 13.5-8)

8 Yésus mú ci nə bwo ná: «Bi ɔ bey ná buud
bwə bág zə kənd bíjugú. Nəcə buud ηkí bulya
bwə bá du zə nə jínə dām zə ci ná: “Mə wə
*Kříst, bwə ná: “Wəla í má wós.” Bí kú bá
du bɛ bwo.

9 Ja bí má bá du gwág milánj mí móomb
yí, bí kú bá du gwág waguwo. Bí teem gwág

nə buud bwə mú ngə sá mینگáádə nə íjwú,
bí kú bá gwág waguwo. Nəcə í bá jii ná isá
byəɔng í ngəgə nə tééd fwo síy; njɪ, í ábúlé ləel
bə máshínə má shí.»

10 A mú nyíngə ci nə bwo ná: «Gúl lwonj í bá
lúmbuli nə gúl, dúl faan lúmbuli nə dúl,

11 shí í bá du jág ntaɲəsa, zha á ífí mpu nə
okwaa-gjumə ɔ məbwas í bá du bə íkál íkál,
isá í áwuwaguwə nə məma isá í ntɔ́ búúd fug
yí í bá du zhu gwōw jon dí.»

Zembí mə bá kwínd
(Mat 10.17-22; 24.9-14; Mak 13.9-13)

12 «Njɪ, shúshwóógú nə isá ínɪ byēsh í bág,
bwə bá du bii bí, du lwágulə bí cúwáli,
bwə bá du kusha nə bí məbwə mə wəamádí
wá *mám̄páánzə má múnjúgúlá má *Oyúden,
bwə wá bí mímbwugud. Bí mə bá du kaad
mish má ójwú ɔ ləom nə buud ɔ anánj dí nəcə
jínə dām.

13 Njɪ sósólúgú wəɔng wēsh í bá bə shú ná bí
kág bwaagulə sá bí má mpú shú dām yí.

14 Bweyugá wá mílúúđ ná bí ajáláyé nə bá
du kwəmsa mbii bí má bá du shwɔ́ mányúúl
yí.

15 Məméfwó mə bá du yə bí íciyá í lésú nə
fug mbii í bá du bə ná, buud bēsh bwə bá
du lúmbuli nə bí wá, ηgwúd nə ηgwúd kú tí
sá bí má cí yí, ηgwúd nə ηgwúd kú wá íciyá í
onkwafad.

16 Obyól bān bwáméfwó, təɔ omínyəɲə bān,
təɔ mimbyél mín nə oshwə bān bwə bá du
kusha nə bí, bwə sá nə bí bóól ηkí bulya bí
bwámag nə shwiy.

17 Buud bēsh bwə bá mpii bí nəcə jínə dām.

18 Njɪ, sá í ábúlé sá bí təɔ bíbíyá.

19 Bí ɔ bá jísow kə wós məshínéd, bí mú bá
cugə.

(Mat 24.15-22; Mak 13.14-20)

20 «Njɪ, ja bí má bá dúg ígwoɔng í dósomb í
mə lyɛ Yurúsalem ná kesh yí, bí ɔ bá mpu nə
Yurúsalem wál zə cūm.

21 Nə ndéé, buud bwə bá bə Yudéa wá bwə
bág fúndə kə mímbúbúwá! Bəɔng bwə bá
bə tám ηgwəla wá, bwə bág wú; bəɔng bwə bá
bə mpásə míləom wá, bwə kú bá zə ηgwəla.

22 Nəcə mwōw məɔng mə bá bə mwōw
Zembí mə bá zə yə búúd intəgúli má, sá jēsh
Mícilyá mí ngə ci yí í bá bwəma.

23 Nkwéé budá bwə bá bə nə məbun,
nə bəɔng bwə bá ngə nyééng bwān mwōw
məɔng dí wá! Bwə bá bul ηkúɲkwonj. Nəcə
məntágula mə bá bul bə ləom dí, mpimbə mə
Zembí í bá bii kúl búúd ga.

24 Bóól bwə bá gwúyow nə íkafwələ, bóól kə
míkwámúđ íkúl byēsh í cúgə Oyúden dí; íkúl í
cúgə Oyúden í bá yád Yurúsalem, tagulə nyaal

nyə ná ndeé kə kumə məshíné mə jwanǵa dáj.»

Ja Mwân mə Míúúđ mə bá bə ná a wál zə yí (Mat 24.29-36; Mak 13.24-32)

25 «*Məshimbá mə bá wósó jwǵw nə ɲkwoond nə wəacén-cénid. Shí í bá bə ná, ilwoŋ í bá bə ifwaasud, muud kú woof nəcé mǵn mə bá sá məma ncíndá, ikwǵ bul junǵya.

26 Buud bwó bá ɲǵə kǵn nə fúndágú ɲǵólə bwánd cúǵó í bá wósó shí mishwun yí, nəcé isá byəsh bíśó nə mpífó jon dí yí í bá kúngula.

27 Ja jooŋǵá, bwó bá ka dúǵ *Mwân mə Míúúđ ɲǵó zə míɲkúúđ, a zǵg nə mpífó nə milwanə.

28 Ja isá byooŋǵ í bá tééd ɲǵólə síy yí, bí ǵ bá súg mənyúúł íjyad, bí bǵn milúu nəcé í bá bə wəla bí mə bá zə wú mənyámád yí í mú kúná-kúna.»

29 A mú kənd bwo kaaná nó: «Ŋwagá yuug nə *figyè nə bíł ílíf byəsh.

30 Ja mancuug mə agúǵwáan mə ɲǵó kǵ yí, ɲǵaá bí mə dá mpu cínooŋ nə ompú bwó mú kúná-kúna.

31 Ntó námá, ja bí mə bá dúǵ isá byooŋǵ í ɲǵó síy yí, mpugá nə Faan mə Zembí í mú kúná-kúna.

32 «Búbálé, mə jaaw bí ná, kala búúđ ga í ábálé cǵ, isá íni byəsh kú fwo síy.

33 Gwów nə shí í bá cǵ, ɲjɪ iciyá byám kú cǵ.»

Ompwíín ó Yésus bwó jǵlá nə du ji ɲkwəməsá

34 «Bí ó bey nə milám mí kǵg bá wamba bí məzan nə ɲngulǵa nə zhwiimbyálə nə cug dí nə ndeé, jwǵw dooŋǵá zə bá byalǵa nə bí

35 nda wód í du byalǵa nə cúúú ná. Nəcé jwǵw dooŋǵ í bá bíi búúđ ǵ shí mishwun óga bəsh.

36 Jigá ɲkasó, bí du jǵgula nə Zembí ja jəsh shú ná bí bǵg faam isá byooŋǵ byəsh dí, bí mú bá kə wósó ótútálí mísh mə *Mwân mə Míúúđ dí.»

37 Yésus nyə á du sá ná, mwásó wəsh a ji *Lun mə Zembí a ɲǵó yə buud minjǵgúlá; mpwó-bulú, a kə mbámábún á wəolivyé kə cǵngulí búłú wu.

38 Buud bwó á ka du zə nyódí cínooŋ Lun ná kúndá mǵn zə du gwágulə nyə.

22

Yúdas mə kusha nə Yésus (Mat 26.1-5; Mak 14.1-2)

1 Wəla lu *Páska í á ɲǵó shísh. Páska nyə á bə zan bwó á du də íbuléd yá kú nə *lǵvur yí.

2 Milúłúú myá ofada bəndŋ *Oyǵguli ó məcçç bwó á ɲǵó sǵ məzhií nə bwó gwú Yésus, bwó á ka ɲǵó fúndə məɲkúmbə mə búúđ.

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

3 Yúdas bwó á du jǵw nə dúł jíná nə Iskariyót yé, a ɲjúl ɲǵwól múúđ á gwoonǵ *Ompwíín wúm nə óbá, *Sátan mú nyii nyə lámád.

4 Yúdas músa zə kə, kə ləsha nə milúłúú myá ofada bəndŋ ojwú wá buud bwó á du baagulə *Lun mə Zembí wá. A mú kə lwágulə bwo nda nyə é sá nə bwó bíǵ Yésus ná.

5 Bwó mú gwág nywa, bəndŋ bwó mú bə cún ɲə bwó é yə nyə *mwaanə.

6 Yúdas mú ka ɲǵə sǵ fwámé fwála á jí nə ɲkul sá nə bwó bíǵ Yésus məɲkúmbə mə búúđ kú mpu yí.

Ompwíín ó Yésus bwó kwəməsa Páska (Mat 26.17-19; Mak 14.12-16)

7 Jwǵw lú zǵn bwó du tééd dálə íbuléd yá kú nə *lǵvur yí í mú ka wósó. Jwǵw dooŋǵá wó bwó du cǵgə ncwəmbə *Páska yí.

8 Yésus mú lwám Pyêr bá Yuánes ná: «Kagá kwisha sá dína Páska, sá bǵg kə dá.»

9 Bwó mú jí nyə ná: «Wo ɲǵə cəel nə sá kǵg kwisha gwo ɲgow?»

10 Nyə nə bwo nó: «Kagá, ja bí é nyii ɲǵwála yí, bí é bwəma nə ɲǵwól múúđ ɲǵó ɲkəny káágá májúwó; bí ó bǵ múúđ wooŋǵá kə wósó ɲjǵw nyə é nyii yí.

11 Bí mú cí nə muud ɲjǵw nó: «Yíǵuli mə cí nə wo lwǵó sá kúł bəndŋ *ompwíín bə bwó é dá dína Páska yí.»

12 Nyə e lwágulə bí fúm ánúní ɲjǵw á gwówád, í ɲjúl kwambulá. Cínooŋ wó bí é kwisha shé zan Páska yé.»

13 Ompwíín bwó mú kə ɲǵwála, bwó mú kə kwey isá námá nda nyə á jaaw bwo nó. Bwó mú kwisha dína Páska.

Dína mə Cwámba (Mat 26.20-29; Mak 14.17-25)

14 Ja wəla lu dína í á wósó yí, Yésus nyə á kə jí shí, bəndŋ *buud ǵ lwámá bə.

15 A mú cí nə bwo nó: «Mó amə bul jíi nə səndŋ bí sá dúǵ *Páska éga té mə afwóyé bwəma nə cún yí.

16 Mə jaaw bí nə mə abúlé ná kwo də ídǵw í Páska kə wósó ja Zembí mə bá fééǵ sóólǵú á cínooŋ nyódí Faan dí yí.»

17 Nə ndeé, a mú ɲwa bálá, a yə Zembí akíba, a mú cí nó: «Ŋwagá bálá məlwəg ga bí kááwulǵ mpóđúǵá nyín.

18 Mə jaaw bí nó, tééd kíkídíga mə ǵnguleé ná wáan ní; mə bá kwo ɲgul gwo ɲjɪ ja Faan mə Zembí í bá zə tǵw yí.»

19 Nə ndeé a mú ɲwa buléd, a yə Zembí akíba nə ndeé, a mú féy buléd, a yə ompwíín, nyə nə bwo nó: «Nyúúł nyám í mə kaanz shú dán dí wə ga. Dúǵá sá sóólǵú ga, du tǵđúǵá mə.»

20 Námá mbii ɲǵwúúđ, ja bwó mə shín də yí, a mú námá ɲwa bálá wáan, yə bwo, nyə nə bwo nó: «Bálá ga jíśə sǵ á gúǵwáan í zə

síy mácii mām dí yí. Nəcə mácii mām mǎ zǎ shwíy shí, zǎ cé bí.

21 «Nji, dugá, muud nyǎ é kusha nǎ mǎ yé ji wa, sǎnǎŋ ngǎ dǎ.

22 Nəcə *Mwǎn mǎ Múúd mǎ zǎ kǎ nda cǎǎlá mǎ Zembí wí nǎ. Nji mǎntágula nǎ múúd mǎ kǎéznh nyǎ yé!»

23 Bwǎ mú ngǎ sǎŋusa mǎkǎl bwámé nǎ bwámé, ngǎ jí nǎ zǎ nyǎ e sǎ sǎólúgú wǎoŋgú na mpǎdúgá nyǎŋúd?

Fwámé múúd mpǎdúgá buud ǎ lwámá (Mat 20.25-28; Mak 10.42-43)

24 *Buud ǎ lwámá bwǎ á sǎŋusa mǎkǎl nǎ bwǎ cǎel mpu nyǎoŋg jí bul bǎ fwámé múúd bwǎdí gwoonǵ dí yé.

25 Yésus mú ci nǎ bwo ná: «Micí myǎ ikúlishús mí ngǎ nteŋŋ ijwúga byǎŋ; buud ǎ mpǎl bwǎ ngǎ yida jii nǎ buud bwǎ ngǎg bwo nǎ ijǎǎ í búud.

26 Í ajǎláyé nǎ bǎ ntǎ bí bǎŋ dí. Nyǎoŋg yǎesh mǎ céél bul bǎ fwǎ múúd gwoonǵ jín dí yé, yidag bǎ nda nyǎ wǎ mǎ búl bǎ mwǎntombú; nyǎoŋg mǎ tǎw bí shwǎg yé séyág nǎ bǎólúgá.

27 Mpǎdúgá muud njúl shí ngǎ dǎ yé nǎ nyǎoŋg ngǎ séy nǎ nyǎ yé, zǎ jí fwámé múúd? Ngǎá nǎ nyǎoŋg njúl shí ngǎ dǎ yé? Nji, mee mǎ yidá ngǎ jiya sǎól mǎsǎal mpǎdúgá nyínúd.

28 «Bí báá, bí mǎ kyey nǎ mǎ zǎ wǎós wǎla lú mákugulá dǎm dí.

29 Nǎ ndeé mǎ jí nǎ njkul yǎ bí Faan mǎ Zembí nda Dǎ nyǎ á yǎ mǎ dwo ná.

30 Mǎ jí nǎ njkul sǎ ntǎ shú nǎ bí bǎg dǎ nǎ njkul mǎdí táwǎli dí ja mǎ bá bǎ mǎdí Faan dí yí, bí jí nǎmǎ ícaŋgǎd sǎmb íbǎend wúm nǎ íbǎ yǎ *Izarǎyél milǎsú.»

Pyêr mǎ bá kíŷya Yésus (Mat 26.33-34; Mak 14.29-30)

31 Yésus mú ci nǎ Pyêr ná: «Shímun, Shímun, *Sátan mǎ gwáamb njkúl nǎ á zǎ fyǎ bí nǎ mǎbwǎbúlán nda múdá mǎ dǎ fyǎ máwúda nǎ.

32 Nji mee mǎ áma jǎgula shú dwǎ dí nǎ búgǎ gwǎ í bǎg kú tag. Nǎ ndeé, wo ǎ bá ka lulushi ómínyŋŋú bǎw ja wǎ é bá cénd kuú njǎond yí.»

33 Pyêr mú ci nǎ nyǎ ná: «Cwámba, mǎ jí kwéeshá nǎ tǎw mímǎbwug shwǎ kǎ, tǎw shwíy shwǎ bǎsh yǎ.»

34 Yésus mú ci nǎ nyǎ ná: «Pyêr, mǎ jaaw wǎ nǎ shúshwǎógú nǎ ngwúm kúwǎ kwáágúg wǎ e kíŷya ija ilǎól nǎ wo ampúyé mǎ.»

Wǎla lǎ gwáná (Mat 26.30-46; Mak 14.26-42)

22:21 Yuá 13.2, 21-30 22:24 9.46-48 22:24 Mat 18.1; Mak 9.33-34 22:26 9.48; Mat 23.11; Mak 9.35 22:27 Yuá 13.4-5, 12-17 22:30 Mat 19.28 22:31 22.3 22:32 Mat 16.18; Yuá 21.15-17 22:34 22.61; Mat 26.75; Mak 14.72 22:35 9.2-3; 10.4 22:37 Iza 53.12 22:39 5.16 22:39 21.37; Mat 26.30; Mak 14.26; Yuá 18.1 22:42 Mat 6.10; 20.22; Mak 10.38; Yuá 12.27-28 * 22:44 Sǎ jǎsh jisǎ cilyǎ wa ímpǎnzǎ íga dí yí, míl micilyǎ mí ayǎg mí cúgé nǎ byo.

35 A mú ci nǎ bwo ná: «Ja mǎ á lwám bí kú nǎ *mwaané, kú nǎ mǎkwáám, kú nǎ osílúfaas yí, jí í á fúfǎ bí?» Bwǎ ná: «Kú nǎ sǎ.»

36 A mú ci nǎ bwo ná: «Í zǎ yidá bǎ ja ga dí nǎ, njki muud jí nǎ mwaané, a ngǎ; njki muud jí nǎ kwáám, a ngǎ; muud cúgé nǎ kafwǎle yé kusha kúúd jé, kusǎ kafwǎle.

37 Nəcə mǎ jaaw bí nǎ micilyǎ míga mí jalá nǎ bwama cug jǎm dí. Micilyǎ mí ná: “Bwǎ á sǎeŋg bǎnǎŋ izhilŋŋaanǎ.” Ntǎ jí nǎ, sǎ í dúgyǎ nǎ mǎ yí í jalá nǎ síy nda í jí nǎ.»

38 Bwǎ mú ci nǎ nyǎ ná: «Cwámba, dugí ikafwǎle íbǎ wa.» Nyǎ nǎ bwo ná: «Bímí ní í jalá.»

39 A mú cúwo tǎón, kǎ *Mbǎŋ wǎolivyé nda nyǎ á dǎ bwey sǎ ná. *Ompwíin bǎ bwǎ mú bǎ nyǎ.

Yésus mǎ jǎgula nǎ Zembí Getsemane (Mat 26.30-46; Mak 14.26-42)

40 Ja bwǎ mǎ kǎ wǎós kúkúl jǎoŋg dí yí, Yésus mú ci nǎ *ompwíin ná: «Jǎgulagá nǎ Zembí, bí bǎg kú bíil mǎbwǎbúlánúd.»

41 Nyǎ, a músǎ nywǎ shísh shwǎg-shwǎg nǎ bwo, cé bǎǎl dí nǎ njkul shúg yí. A mú kú mǎbwǎŋ shí, tééd ngǎlá jǎgula nǎ Zembí,

42 nyǎ ná: «Pupa, njki wǎ céel, yílúg mǎ balá mǎccy ga! Nji, kú bǎ nda mǎ jí nǎ, í síyág nda wǎ céel ná.»

43 [Nǎ ndeé, ngwǎl *éngǎles mú wǎós zhúle gwǎw, zǎ ngǎ lulushi nyǎ.

44 Ifwaas í shwíy í mú bul bíi nyǎ, a mú bul nyíngǎ jǎgula nǎ Zembí, gúŋ í mú dǎ wú nyǎ nyúúlúd nda íbǎbǎl í mǎcǎi dǎ kud shí.]*

45 A músǎ yǎw jǎgulá, a bǎn zǎ kǎómb ómpwíin bwǎ á bǎ yí. A mú zǎ kwey nǎ mǎccy mǎ lám mǎ mǎ kǎnd bwo ígwǎd.

46 A mú ci nǎ bwo ná: «Nǎ jí! Bí ngǎ já? Wǎolúgá, bí jǎgulag, bí bǎg kú bíil mǎbwǎbúlánúd.»

Bwǎ zǎ bíi Yésus (Mat 26.47-56; Mak 14.43-52)

47 Yésus ngǎ ná lás ntúní, seegya nǎ mǎma kínda búúd mǎ cúwo, Yúdas tǎl bwo shwǎg. Yúdas nyǎ á bǎ nǎmǎ muud á gwoonǵ *búúd ǎ lwámá wúm nǎ óbǎ yé mú shísh wǎ Yésus, zǎ fúlalá nyǎ.

48 Yésus mú ci nǎ nyǎ ná: «Yúdas, ntǎ nǎ wo zǎ kusha nǎ *Mwǎn mǎ Múúd mǎfúlala dí?»

49 Ja búúd bǎnǎŋ Yésus bwǎ á bǎ gwoonǵ wǎ bwǎ á dúg sǎ í á ngǎ síy jǎoŋg yí, bwǎ á jí nyǎ ná: «Cwámba, ye sǎ gwánág nǎ ikafwǎle?»

50 Ngwǎl mú wéem kafwǎle jé, taad ngwǎl sǎól mǎsǎal mǎ Ajǎláci á ofada, í mú sǎmb nyǎ lwǎ á mbwǎ mǎncwúm.

51 Yésus mú ci ná: «Yɔwəgá ntáni». A mú kúnya nə muud éne lwə, í mú yál.

52 Yésus mú lás nə milúlúú myá ofada bənɔŋ ojwú wá buud bwá á du baagula *Luŋ má Zembí wá nə ocúmbá buud, nyə ná: «Bí ngə zə nə ikafwele nə məbála zələ bíi mə, mə jisa zhilunŋaaná?

53 Ngáá ná shé á du bə jwɔw dɛsh kúl ngwúd Luŋ má Zembí dí, bí kú séemb mbwə ná bí má bíi mə. Nji, wəla dún wə mə wóos ga, wəla mə *Sátan muud má du kuŋg máyídágúd yé.»

54 Bwá mú bíi nyə, kə nə nyə ná ndéé kə nyí njów má Ajəláci á ofada. Í á bə, Pyêr ngə bɛ bwo nə fwámé cé.

Pyêr mə kálya Yésus (Mat 26.69-75; Mak 14.66-72)

55 Bwá á ka jida kuda tám mbaadé bwá mú sɛɛŋgya zə jí shí; Pyêr mú námá zə jí cínɔŋg bwádí.

56 Dúl sás í á du sɛy nə Ajəláci á ofada yí í mú dág nyə nə mənkenya má kudad. Sás dɔɔŋg mú mpu shimal dág ná ndéé á mú ci ná: «Muud éga nyə á bə námá gwoonŋ mə Yésus dí.»

57 Pyêr mú kálya nyə, nyə ná: «Amuda, mə ampúyé múúd éne.»

58 Fúfwála mú cɔ, ngwól múúd mú nyingə ci nə Pyêr ná: «Wo jí námá ngwól múúd wán.» Pyêr nə né ná: «Muud éga, kú bə mə.»

59 Fwála má cɔ je bə wəla ngwúd ntáni, ngwól múúd mú nyingə zə báásulə ná: «Jí ntó, muud éga bənɔŋ Yésus wə bwá á bə. Ngáá á jí námá muud á Galilé?»

60 Pyêr mú ci ná: «Mə ampúyé sá wó ngə ci yí.» Pyêr ngə ná lás ntáni, ngwúm kúwó mú kwáág.

61 Cwámba mú yid dág Pyêr ná shi shi shi. Pyêr mú tɔduga ciyá Yésus nyə ámə ci nə nyə yí ná: «Shúshwóógú ná ngwúm kúwó kwáágúg múús í, wo e kálya mə ija ílól.»

62 Pyêr mú cúwo tósn kə du nyésh nə yə.

63 Buud bwá á bə bwá mbíd Yésus wá bwá á ngə cágula Yésus, bwá ngə yid nyə.

64 Bwá á cɛɛlə nyə sá mishúd ka ngə ci nə nyə ná: «Lwóg ná wo jí *muud micúndá, jaawug sá muud nyə ámə yid wo yé.»

65 Bwá mú ngə jág lás nə nyə bíl íciyá í málwíy.

Bwá ngwa cígúlá ná Yésus má jəlá ná yə (Mat 26.62-66; Mak 14.60-65)

66 Mán mələm, gífúgá ócúmbá wá kúl búúd, nə milúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó máccɛ bwá á sɛɛŋgya. Bwá mú zə nə Yésus bwádí *Gwoonŋ ósəmbye ó mílású wá Zembí dí.

67 Bwá mú ci nə nyə ná: «Ŋkí wo jisə *Křist, jaawugá sə. Nyə nə bwo ná: «Mə tɛɛm jaaw bí, bí ámaguləyé.

68 Mə jí námá bí njígá na, bí ábɛsayé mə.

69 Nji, tɛéd kíkídíga, *Mwān mə Múúd nyə é kə jí shí mbwə məncwúm má Zembí á ŋkul nyésh dí.»

70 Bɛsh ntəg ná: «Ntó jí ná wo jí *Mwān má Zembí?» Nyə nə bwo ná: «Biméfwó bí ngə ci ntó, mə jisə nyə.»

71 Bwá mú ntəg ci ná: «Jí shé má kwo sɔ owúshined yí? Sáméfwó má gwág á má lás.»

23

Yésus mə ká kaad wə Pilát (Mat 27.11-14; Mak 15.2-5)

1 Gífúgá búúd jɛsh mú tɔw kyey kə nə Yésus wə Pilát.

2 Kə wóos nún, bwá mú ngə búgə nyə lésú ná: «Sá ámə kwey múúd éga ngə sá nə lwoŋ búúd jisú mitádúgá mí ngəg nə búbulə mílúúd, á ngə ci nə nyə wə jisə Mesi, Njwú-buud; á ngə sá nə bwá kú jəna *Káázel tóya.»

3 Pilát mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú *Oyúden?» Yésus mú bɛsa ná: «Wo má ci óni.»

4 Pilát mú ci nə milúlúú myá ofada nə mənɔkúmbə mə búúd ná: «Mə akwéyé ná muud éga má shwey wɔŋ.»

5 Bwá mú ci nə nyə ná: «A ngə shwambələ kúl búúd jisú. A mə ngə yə bwo minjígulá wú Galilé, wóos Yudéa zə kumə wa.»

6 Já Pilát má gwág ntáni yí, á mú jí ŋkí Yésus jí muud á Galilé.

7 Nda nyə á mpu ná Yésus jí muud á faan lá íjwúga mə Herod ná, nyə á ci nə bwo ná bwá kəg nə nyə wə Herod. Í á bə Herod njúl Yurúsalem mwɔw məɔŋgád.

Yésus mə ká kaad wə Herod

8 Herod nyə á bul bə nə məshusug ja nyə á dág Yésus yí. Nəcé bwey nyə á du bwey sɔ ná á dág nyə nə isá nyə á du gwág shú dé dí yí. Nyə á ngə bwánd nə búgə ná Yésus nyə é sá dúl *shimbá á mú dág.

9 A mú jí Yésus zhwoŋ minjígá, nji Yésus kú bɛsa.

10 Milúlúú myá ofada bənɔŋ *Oyíguli ó máccɛ bwá á bə cínɔŋgú bwá ngə búgə Yésus mílású nə ŋkúdí.

11 Herod bənɔŋ ifulish byé bwá ngə ngwa nyə mpyón nə mpyón, ngə cágula nyə. Bwá mú bwééd nyə jɔjɔ jud ná ndéé nying nyə ná bwá kəg nə nyə wə Pilát.

12 Herod bá Pilát buud bwá á du bə nə ifamuga wá, bwá mú cɛɛ shwá jwɔw dɔɔŋgád.

Yésus má nyingə kə kaad wə Pilát

13 Pilát mú sɛɛŋg mílúlúú myá ofada, nə micí nə buud bɛsh,

22:53 19.47; 22.3 22:61 22.34; Mat 26.34; Mak 14.30 22:64 7.16 22:67 9.20; Yuá 10.24-25 22:69 Dan 7.13; Sóm 110.1; Mis 7.56 22:70 Mat 26.63; Luk 1.32-35 23:2 20.20-26 23:7 3.1 23:8 9.9 23:11 Mat 27.28; Mak 15.17; Yuá 19.2

14 a mú ci nə bwo ná: «Bí ámə zə nə muud éga mádí ná a ngə shwúguli kúl búúd jín. Ká dugá, mə má jí nyə minjígá bí ngə gwág. Mɛɛ mə kwey ná a cugé nə tɔw wŋh isá byəsh bí ngə cɛɛl bwaagulə nyə yíid.

15 Herod mə kwey námá ná a cugé nə məbyaagulə, gwə wá á má nyingə nti sə nyə yí. Ntɔ jí ná muud éga nyə asáyé gúl sá shwi y.

16 Mə zə yə nyə intúgúlí ná ndɛɛ mə bíd nyə.»

Bwə ban Yésus, cɛɛl Barábas
(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15)

17 * [Pilát nyə á du bə nə fúlú ná zarj *Páska í ká bə, a bíd búúd wúl mbwug.]

18 Bəsh bwə mú kím ja ngwúd ná: «Gwúg nyə. Yidag bíd sá Barábas.»

19 Barábas wɔɔngú nyə á kə mímbwug dí nɛɛc bwə á sá nə buud bwə sáág minjígáádə nə ijwú, bwə gwú námá múúd.

20 Pilát mú kwo ləsha nə buud bwə á ngə shwáman Yésus wá gúl ja ná, nywáá mə cɛɛl bíd nyə.

21 Bwə mú kím ná: «Bwambuləg nyə kwolós dí, bwambuləg nyə kwolós dí.»

22 Pilát mú nyingə ci nə bwo ja álɛɛl ná: «Dáyé bɔw á mə sá yí? Mə akwéyé nə a mə shwey wŋh í jálá nə shwi y. Mə zə sá nə bwə fyámúsəg nyə mílwŋh ná ndɛɛ mə bíd nyə.»

23 Bwə mú nyingə kím ná a bwambuləg Yésus kwolós dí, oŋkwiimbyé ngə yáág yáágúg.

24 Pilát mú njwa cígúlá ná a zə sá sá bwə ngə jii yí.

25 A mú bíd múúd bwə á ngə gwáamb yé, muud nyə á kə mímbwug dí nɛɛc cinjú-cində nə məgwúl mə múúd yé; a mú yə bwo Yésus ná bwə kəg sá nyə nda bwə dúg ná.

Bwə kə nə Yésus kwolós dí
(Mat 27.31-38; Mak 15.20-28; Yuá 19.16-24)

26 Ja bwə á ka ngə kə nə Yésus yí, bwə á bii Shímun á Sirén ngə wú ífambə, bwə mú zhimb nyə kwolós ná a nkényúg, ngə bɛ Yésus.

27 Zhwog buud wá kúl búúd, nə budá bwə á ngə bɛ, bwə ngə *bí mbəwə íbud dí†, bwə ngə tədəwa.

28 Yésus mú yid dúg búdá bɔɔngú, a mú ci nə bwo ná: «Kúgá jii mə, jígá bimɛfwó nə bwán bán,

29 nɛɛc í bá wóos ná buud bwə bá ci ná: “Mikundú mí búdá myá mí má jəla, bá buud bwə abwélé njwa məbun, kú bwɛle nyééng bwán wá.” Mwəw búúd bwə bá lás ntɔ má mə ngə zə.

30 Nə ndɛɛ bwə bá ci nə mímbúh ná: “Kádágá sá,” bwə nə injkwúndúgú ná: “Shweelugá sá.”

31 Nkámúsá ná bwə fwó sá líf á bás nda bwə ngə sá ga, jàh í bá bə nə fumbə ntudɛɛlɛ?

32 Ja bwə á ngə kə nə Yésus yí, bwə á ngə námá kə nə míl mímbáwúlú mí búúd mímbá ná bwə kə gwú bənŋh.

Bwə bwambulə Yésus kwolós dí
(Mat 27.33-36; Mak 15.22-24)

33 Ja bwə má kə wóos kúl bwə du jŋw ná «Bwundú lúú» yí, bwə mú bwambulə Yésus kwolós dí, bənŋh mímbáwúlú mí búúd mímbá myɔɔng, nyíga jé kwolós dí Yésus mbwə mənɔcwúm, nyíga jéd nyádí mbwə məkóól.

34 † [Nə ndɛɛ Yésus mú lás ná: «Pəpa, juug bwo, nɛɛc bwə ampúyé sá bwə ngə sá yí.»] Bwə mú wusə mpaambə shú kaawúlə míkáándə mí Yésus.

35 Zhwog buud bwə á bə bwə təl du dɛg.

Mbúwúlú múúd í cɛnd mítədúgá

Micí mí mú ngə cágulə Yésus, ngə ci ná: «Nyə á du dí cəgushi buud íi, a cəgug nyamɛfwó, nkí a jí *Kříst, muud Zembí nyə a féesh yé.»

36 Ozimbi bwə á ngə námá cágulə nyə; bwə mú shísh nyádí kə yə nyə məlwəg mə ábibiynzhá.

37 Bwə ná: «Nkí wo jí Njwú *Oyúden, cəgug wómɛfwó.»

38 Bwə á cilə cilyá, bwambulə nyə wə ngeɛ lúúd gwów ná «Njwú Oyúden wá éga.»

39 Wúl mbúwúlú í á bə námá jé kwolós dí yí mú jág lás nə nyə ná: «Njgaá wo wá jí Kříst? Cəgugú wómɛfwó wo ka nəmá cug sá.»

40 Wúl mbúwúlú mú feɛl, jum nyə ná: «O! Wo jí námá íntúgúlid nda nyə, wo ka bə kú fúnda Zembí?»

41 Shwə bəh mə jəla nə íntúgúlí íga, nɛɛc shwə a sá námá isá í jálá nə shwə bəg nə íntúgúlí yí. Ká nye, nyə abwélé sá sá abúbdw.»

42 A mú ci nə Yésus ná: «Yésus, wo ɔ bá tədúgá mə ja wo bá zə nə ijwúga byó yí.»

43 Yésus mú ci nə nyə ná: «Búbalé, mə jaaw wo ná, shwə é bə múús *Paradis.»

Shwi y mə Yésus
(Mat 27.45-51; Mak 15.33-37)

44 Jjwəw í á bə í mú ngeɛ tólóg dí, yídúgú í á shíla shí nyəsh ná nkwed kə wóos məwəla məlól mə mpwó-kugá,

45 jwəw í má shwaaw, *sanda í á du kalawo *Mpáanzə Zembí yí í mú seɛl tátám ná cəg.

46 Yésus mú kím gwów-gwów ná: «Pəpa, mə

* 23:17 Micilyá míni mí cúgə bóól ókálaad wá yágúđ. 23:18 Mis 3.13-14 † 23:27 bí mbəwə íbud dí: Bílə mbwə bud dí í á du lwágulə ná muud mə bul gwág sá í ngə sŋy yí cey lámúđ. 23:29 21.23 23:30 Ozé 10.8; Mbú 6.16 23:31 1Pr 4.17 23:33 Iza 53.12 23:34 Sòm 22.19; Mat 5.44; Luk 6.28; Mis 7.60 ‡ 23:34 Isá bíś cilyá íyung íga dí cwú yí í cúgə bóól ókálaad wá yágúđ. 23:35 Sòm 22.8 23:36 Sòm 69.22 23:37 Mat 27.11 23:43 2Kr 12.3 23:44 Amo 8.9 23:46 Sòm 31.6; Mis 7.59 23:47 tátál muud: Mat 27.19; Mis 3.14; 7.52; 22.14

má kcel *jím jâm wódí mábwád.» Nə ndeé a mú jímal.

(Mat 27.51-56; Mak 15.38-41)

47 Ja lúluú ízimbí má dúg isá í á ngə sɿy yí, a mú yə Zembí gúmá, nyə nɔ: «Bábálé, muud éga nyə á bə tútálí muud.»

48 Buud bəsh bwə á ngə zə nə mikúlá áncuncuma nə bwə zə dúg lugə-lugə sá wá, ja bwə má dúg isá í á ngə sɿy yí, bwə mú ngə nyiŋgə bwə ngə *bí məbwə íbud dí nə məcɿy mə lám.

49 Buud bəsh bənəŋh Yésus bwə á bə nə wəŋgə wá nə budá bənəŋh bwə á ngə kyey té wúlə Galilé wá bwə á bə bwə tál shwóg-shwóg ka du dúg.

50 Nə ndeé, ngwól múúd nə jínə ná Yóseb mú zə wóós, a njúl tútálí muud nə jɿjə lám, a njúl námə muud á gwoong milúluú myá loom.

51 Nyə á bə muud Arimaté, nyə a shígé bə cúnə nə cígúlá bwə á nwa yí nə sá jəsh bwə á ngə sá yí. Nywáá nyə á ngə ji a ngə bwánd Faan má Zembí.

52 Nyə á ka kə wə Pilát, kə gwáámb nyə mbimbə má Yésus.

53 A mú shul yíl mbimbə kwolós dí, a fúlə wə ndómbó dí nə ndeé kə wá nyúl shwon bwə á bwagulə kwóógú yí, í njúl bwə nda fwo bwele bwúg wúl mbimbə cínəŋg cwú.

54 Jwəw doəŋg í á bə ntəg jwəw bwə dú kwəmusə Sábəad yí, kwəmusálə wəəŋg í á shí námə tééd.

55 Budá bənəŋh Yésus bwə á du ngə kyey té wúlə Galilé wá bwə á ngə bɿ Yóseb kə wóós shwon dí, kə dúg nda nyə á wá mbimbə má Yésus cínəŋg ná.

56 Bwə mú nyiŋgə, bwə kə kwəmusə isá í ámpə-məcud nə olabínda. Bwə mú woga jwəw lú Sábəad nda cɿɿ í á ngə cɿ ná.

24

Yésus mə gwúm

(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8)

1 Jwəw shwénde má dú tééd yí, ná námə mpámán mpámán, bwə á ká zə kə nə olabínda bwə á kwəmusə wá shwon dí.

2 Bwə mú kə kwey nə məma kwóógú í áma du juwal shwon yí í mūsə í mbwúg koogú.*

3 Bwə mú nyí shwon dí, nji, bwə kú kwey mbimbə mə Cwáməba Yésus.

4 Í mú zə bə, bwə ngə ná ntíya, seegya nji buud obá bwə mú bwə tál bwo na kúnə-kúnə, bwə njúl nə mikáánd mí ngə nkənuwa.

5 Inkunjúúnd í mú shwiy budá nyúúúúd, bwə mú kúd məmpwoombú shí. Buud obá bəəŋg bwə mú cɿ nə bwo ná: «Nəcɿ jí bí má zə sɿ múúd ngə cugə yé mímbimbə dí yí?

6 A cugə wa, a mə gwúm. Tódúgágá nda nyə á lás nə bí binəŋh njúl Galilé ná.

7 Ngəá nyə á cɿ ná í jii nə *Mwān mə Múúd káánzəg məbwə má búúd ɔ *mísámúd, bwə bwambələ nyə kwolós dí nə ndeé a mú gwúm jwəw áléel.

8 Budá bwə mú nyiŋgə tədəga lésú wəəŋg.

9 Nə ndeé bwə mú wú shwon dí kə bwiŋg *búúd ɔ lwámá wúm nə ngwúd isá íni byəsh, bwə bwiŋg námə bóól *ómpwíin bəsh.

10 Í á bə, nə Mariya á Magədəla, nə Yuána, nə Mariya nyəəŋgú mə Zhák, nə bóólúgá bənəŋh bwə á bə wá. Bwə á ngə bwiŋg buud ɔ lwámá isá byəəŋg,

11 nji buud ɔ lwámá bwə á ngə nwa bwo nda buud bwə ngə cɿ isá bíś kú nə wúmbulé yí, bwə áshígé magulə lāŋ wāŋ.

12 Nji, Pyér mú təw, a mú kə nə kulá shwon dí. A mú bəəplə, a mú dúg nji obándashi bwə á dul Yésus nə ndí wá. A mú nyiŋgə kə njəw a ngə káam sá í ámə sɿy yí.

Ompwíin obá bwə bwəma nə Yésus zhí Imawus

13 Í á bə ná, jwəw ngwúd doəŋgú, *ómpwíin ɔ Yésus obá bwə á ngə kə dánd bwə á du jəw ná Imawus yí. Wúlə Yurúsələm kə wu í á jee bə okilómáda wúm nə obá†.

14 Bwə á ngə kə bwə ngə lésha mpədəgá nyāŋ, ngə bwiŋg isá byəsh í á sɿy yí.

15 Í mú kə wóós ná, bwə ngə kə ntúni bwə ngə lésha ngə faas íí, Yésus nyəməfwó mú zə kwey bwo, bənəŋh bwə mú ngə kə.

16 Nji mísh máŋ má á bə nda gúl sá í á ngə ntágulə, bwə áshígé yag nyə.

17 A mú cɿ nə bwo ná: «Myáyé mílāŋ bí ngə zə bwiŋgya zhí nə zhíí míga?» Bwə mú shígulə, bwə ngə nyín nda bwə má shúsulə nə zhwunú.

18 Nyəəŋg nyə á bə nə jínə ná Kleyopas yé mú bɿsə ná: «Nji wo wə jí ná wo njúl Yurúsələm wo kú mpu isá í má sɿy mwəw míga dí yé?»

19 A mú jí bwo ná: «Byáyé isá?» Bwə ná nyə ná: «Isá í dúgyá nə Yésus á Nazarət yí! Muud nyə á bə *muud micúndó yé, mísóólúgú myé nə iciyá byé í dúgə bə nkí lal nkúl mísh má Zembí nə mísh má búúd bəsh ná.

20 Wo afwóyé gwág nda milúluú myá ofada nə otówe ɔ shwóg búś bwə á kusha nə nyə ná a yəg, bwə bwambələ nyə kwolós dí ná?

21 Sə á ngə bwánd nə búgə ná nyə wə nyə é zə yíl *Izərayél mányámád. Nji í áshígé ná bə ntó. Múús jí jwəw áléel bwə shínulə sá isá byəəŋgú.

23:49 8.2-3; Sóm 38.12 23:55 8.2-3 23:56 MmN 20.10 * 24:2 Mat 28.2 ngə cɿ ná éngales wə nyə a bíŋgal kwóógú doəŋgú kənd koogú. Dúgúg ivugali í shwon Mak 16.4 nə Yuá 11.38 dí. 24:6 9.21-22 24:9 Mak 16.10-11; Luk 8.2-3 † 24:13 Osutád məwúm másamán. 24:19 7.16 24:21 1.68; 2.38

22 Í má mæel nyingə bə, bóól búdá wā sádí gwoonj bʷá má zə ntáɣulə sá milúu, ná bʷá ámə kə shwonj dí mpámán mpámán,

23 bʷá shígé kwey mbimbə yé cínɔŋ; bʷá mú zə jaaw ná bʷá ámə dág *wəɛŋgəles, wəɛŋgəles bɔɔŋ bʷá mú jaaw bwo ná Yésus ŋgə cəgə.

24 Bóól búúd ó gwoonj jisú bʷá shí námá kə shwonj dí, bʷá kə kwey isá nda búdá bʷá ámə jaaw ná; nji nye, bʷá shígé dág nya.»

25 Nyé mú ka zə lás nə bwo ná: «A bi má bə nə shúg e! A bí caálə *magulə ná isá búúd ɔ mícúndá bʷá á ci yí bísó búbálé e!

26 Ŋgáá ná í á jii ná *Kříst júɣug ntáni ná ndéé a mú nyingə ŋwa gúmə jé?»

27 A mú ka zə sá ná bʷá mpúg isá í dúgyá nə nyə yí, nda Kálaad Zembí ŋgə ci ná, tééd nə Micilyá mí Moyíz kala nə mí mí búúd ɔ mícúndá.

28 Bʷá mú ŋgə shíš kúná-kúnə nə dánd bʷá á ŋgə kə yí. Yésus nyé mú sá nda a cɔ kə nə ŋjɔnd shwóg.

29 Bʷá mú yáag nə nyə ná a kú cɔ, bʷá nə nyə ná: «jig wa sádí, kugá má bii shí, jwəw í mú bul kə.» A mú nyíi njów ná a ji cínɔŋ bʷádí.

30 Í mú zə bə ná, ja bónɔŋ bʷá má zə ji shí ná bʷá də yí, Yésus mú ŋwa buléd, a mú bʷádan nə gwo, a mú fəy gwo a yə bwo.

31 Míš má mú ka tɛem bəŋ bwo ná ndéé bʷá mú yag nya. Nji, a mú jimb bwo míshúd.

32 Bʷá mú ŋgə ci bʷámé nə bʷámé ná: «Ja nyə ámə ŋgə ləsha nə sə zhíí nə zhíí ŋgə féég sə micilyá mí Kálaad Zembí yí, ngáá ná milám mí ámə ŋgə bə sə ná gwɔ́ɔ-gwɔ́ɔ nə fwámé yéésh í?»

33 Bʷá mú tí ŋjɔnd námá wəla dɔɔŋgúd nyingə kə Yurúsalem. Bʷá mú kə kwey *búúd ɔ lwámá wúm nə ŋgwúd bónɔŋ buud bʷá á zə sɛɛŋgə nə bwo wá.

34 Bʷá mú kə jaaw bwo ná jisə búbálé nə Cwámá má gwúm, Shímun shí dág nya.

35 Bʷá mú bwiiŋg bwo sá í ámə bə nə bwo zhíí nə zhíí yí nə nda bʷá ámə kə yag Yésus ja nyə ámə fəy buléd ná.

Yésus mə lwágulə ompwín bé nyúul

36 Bʷá ŋgə bwiiŋg bwo gwo ntáni, Yésus má cúwo, zə tów bwo tútám, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milám shí.»

37 Məmə yáág-yáág ŋkɔŋkúúnd í mú shwiy bwo nyúúlúd, bʷá ŋgə dág ná *jím wə bʷá má dág ni.

38 A mú ci nə bwo ná: «jí bí ŋgə búbulə yí? jí bí ŋgə bə nə məshwán milámúd yí?

39 Dúgúgá məbwə nə məkuú mām. Jísə mpú bə mə wə éga. Kúnyágá nə mə, dágúgá. Jím í ádé bə nə ifúndá nə iyasə nda bí ŋgə dág mə nə ndí éga.»

40 Nyə á ŋgə ci ntáni a ŋgə lwágulə bwo məbwə nə məkuú mé.

41 Bʷá á bə bʷá mú nə məshusug, bʷá ŋgə káam, nji bʷá kú fwo mpu *búgula. A mú ci nə bwo ná: «Bí cugé nə sá má də wa?»

42 Bʷá mú yə nyə kál shú mbufá.

43 A mú ŋwa gwo, a mú də bʷá ŋgə dág.

44 A mú ci nə bwo ná: «Sá má á bwey də jaaw bí ja shé á də bə yí óni; mə á də jaaw bí ná isá bísó cilyá shú dām Cɛɛ mə Moyíz dí nə micilyá mí *búúd ɔ mícúndá nə osóm dí yí byəsh í jalá na bá siy.»

45 A mú bəny bwo fug ná bʷá gwágúg micilyá mí Kálaad Zembí.

46 A mú ci nə bwo ná: «Jísə cilyá Kálaad Zembí dí ntága “Kříst mə bá jug ná ndéé a gwúm jwəw áléelad,

47 bʷá ka bá də cúndə jíná déd nə buud bʷá céndúg mítədúgá, Zembí mú juu bwo. Cúndə wɔɔŋg í bá tééd Yurúsalem í mú kala ílwonj byəsh.”

48 Bi wə búsá ówúshined wá isá byɔɔŋg.

49 Ná ndéé, mə bá ntí bí sá Də nyə á kaag bí yí. Bi bəŋ jigá wa ŋgwála kə kumə ja mpífə í bá zhu gwəw, bí zə lwánd nə ndí yí.»

Yésus má kə gwəw

50 A mú wú nə bwo ŋgwála kə nə bwo kúná-kúnə nə Betaní. Kə wósos nŋŋ, a mú bən məbwə bʷádan nə bwo.

51 A ŋgə bʷádan nə bwo ntáni, a mú ŋgə béeɣya nə bwo, ŋgə ŋkəŋ kə gwəw.

52 Bəŋ bʷá mú kúdwə shí yə nyə gúmə ná ndéé bʷá mú nyingə kə Yurúsalem nə məshusug milám sə cwós.

53 Bʷá mú kə ji *Luŋ mə Zembí kú ná kwo wú, də ságusə Zembí.

24:24 24.12; Yuá 20.3-10 24:25 24.45 24:27 24.44 24:32 24.45 24:34 Mak 16.7; 1Kr 15.4-5 24:36 1Kr 15.5 **Salugá milám shí:** Luk 2.14 24:37 Mat 14.26; Mak 6.49 24:41 Yuá 21.5, 10; Mís 10.41 24:44 24.27; Yuá 5.39 **Moyíz:** Mís 7.9-10, 25-27, 35, 37-39; Yuá 5.46 **búúd ɔ mícúndá:** Iza 52.13-53.12; Ozé 6.2 **osóm:** Sòm 22.69 24:45 24.25-27, 32; Yuá 20.9 24:46 9.21-22; Mat 26.56; Mak 14.49; 1Kr 15.3-4; Mís 17.2-3; 28.23 24:47 3.3; Mís 1.8; 5.31; 11.18; 17.30-31; 20.21; Rom 15.19 24:48 Mís 5.32; Yuá 15.26-27 24:48 Mís 1.8, 22; 2.32; 3.15; 4.33; 10.39-41; 13.31 24:49 4.18 24:50 9.51; Mak 16.19; Mís 1.9; 3.21 24:52 Mís 1.12; Yuá 14.28; 16.22 24:53 Mís 2.46; 5.12

Jǎjǎ Kéel Yuánes nyə á cilə yí Isá í dúgyá nə Jǎjǎ Kéel Yuánes nyə á cilə yí

Yuánes nyə á bə sámbá búúd ɔ lwámá wúm nə óbá ɔ Yésus dí. Nyə á bə mpwíin Yésus nyə á bul cɛel yé (13.23; 21.20), mínyɔŋá mə Zhák, bwá á bə bwán ɔ Zhébedé (Mat 4.21).

Kálaad éga nǵə salan nə bəɔŋg Matiyòd nə Márkus nə Lúkas bwá á cilə wá. Yuánes nǵə jii ná buud bwá mpúg ná Yésus-Kríst jisə Mwán mǎs Zembí. Sə bí nə nǵul ci ná lúú ciyá á kálaad wúsa 20.31: «Məshimbá mǎsə cilyá wə má mǎsə shú ná bi mágúləg ná Yésus jisə Kríst, Mwán mǎ Zembí, bí mǎ ká magulə ntó bí bə nə cug jíná déd».

Tééd lúú 2 kə wós 12 dí, Yuánes mə lwágulə mǎshimbá zəŋgbá Yésus nyə á sá, búúd bwá nǵə káam má. Məshimbá mǎsə cilyá ná sá ná sá mpúg ná Yésus ji bábálé Mwán mǎ Zembí.

Tééd lúú 13 kə wós 21 dí, Yuánes nǵə bwiing nda Yésus nyə á nǵə kwəmusə ná a zə bá wú shí ga dí ná. A lwágulə mǎcwúŋ Yésus nyə á cwíny ompwíin bə shú cug á mpǎsə shwiy má (13-16). A lwágulə nǎmá nda Yésus nyə á jəgula nə Zembí bəd nyə ompwíin bə mǎbwád ná (17). Yuánes mǎ nyiŋgə nǎmá lwágulə nda búúd bwá á bii Yésus, bwá gwú nyə ná (18-19). A nyiŋgə nǎmá lwágulə nda Yésus nyə á gwúm, a lwóya nyúúł ná ompwíin bwá dúgúg nyə bwá mú bə nə nǵul mǎnyúúłád (20-21).

Ciyá í á nyee muud

¹ Mǎtéédúlé mǎ isá byəsh dí, Ciyá* í á bwey bə, Ciyá bá Zembí wə bwá á bə. Ciyá jəɔŋg í á bə ntǎg Zembí.

² Bá Zembí wə bwá á bə mǎtéédúlé mǎ isá byəsh dí.

³ Gwá wá í á té isá byəsh; kú nə tɔɔ sá wo é kwey ná Ciyá dí í á té yí.

⁴ Cug í á bə Ciyá jəɔŋg dí, cug jəɔŋg í njúł mǎŋkenya nǵələ kwan buud.

⁵ Mǎŋkenya mǎ á nǵə faan yídúgúd; nji, yídúgú í áshígé magulə ləg mǎŋkenya.

⁶ Nǵwól múúđ nyə á bə ná Yuánes, Zembí wə nyə á nti nyə.

⁷ Yuánes nyə á zə ná a zəg bwiing sá í dúgyá nə mǎŋkenya mǎɔŋg yí, shú nə buud bəsh bwá búgúləg nǎcə bwiingyá jəɔŋg.

⁸ Nyə dí nyə á bə mǎŋkenya; nyə á yida zə bwiing sá í dúgyá nə mǎŋkenya yí.

⁹ Mǎŋkenya mǎɔŋg mǎ á bə fwámé mǎŋkenya, mǎ ná, ja mǎ zə shí ga dí yí, mǎ zə kwan búúđ bəsh.

¹⁰ Ciyá í á bə shí gaád, gwá nǎmá wá í á té shí ga; nji, buud ɔ shí ga bwá á shígé yag gwo.

¹¹ Í á zə búúđ bə dí, nji buud bə nda magulə ləg gwo.

¹² Nji, búúđ báá bwá á ləg gwo, bwá *búgula jíná dé wá, nyə á yə bwo nǵul ná bwá bəg bwán ɔ Zembí.

¹³ Bǎŋ bwá mǎ byél, kú bə byélé í nǵə wú mǎcií dí yí, kú nǎmá bə váál búúđ bwá dú nǵə byá nə yéesh jǎŋ yí, nda nyiŋgə bə ná muud nyə á mǎ jii ná a byá mwán; bwá mǎ byél byélé á ná Zembí wə mǎ byá bwo.

¹⁴ Ciyá í á ka nyee muud, í á cugə wa sádí. Cug jé í á bə cug mǎlwánə, mpaam nə mpaam, obúbálé nə obúbálé. Sə á beny mǎlwánə myé, mí njúł mǎlwánə mí Mwán mǎ byél cúgə mwə mǎ Sósŋgú dí yé.

¹⁵ Yuánes nyə á bwiing lǎŋ yé, a lǎs gwów-gwów ná: «Muud mǎ á jaaw bí wə éne. Nyə wə mǎ á ci yé, ná: muud nǵə zə mǎdí mpǎsə; nji, a mǎ tǔw mǎ shwóg, nǎcə nyə wə nyə a tééd fwo bə nə mə. Muud wəɔŋg wə éne»

¹⁶ Sə bəsh sá á mǎ bə nə kəw nyádí zh-wog tɔɔm dí, a nǵə cugə nə sá nji mpaam nə mpaam.

¹⁷ Nǎcə Moyíz nyə á zə nə *mbwoomb mǎcɛɛ, Yésus-Kríst zə nə mpaam nə obúbálé.

¹⁸ Muud nyə abwélé dág Zembí. Nji, Cúgə lú Mwán dé nyáméfwó mǎ jéég bud dí, dúsə nǎmá Zembí yí, dúwə wá í á sá ná Zembí mpúyúg.

Yésus mǎ tééd iséy

(Mat 3.1-12; Mak 1.2-8; Luk 3.15-17)

¹⁹ Oyúden bwá á kənd ofada nə *Olevít kə shíla Yuánes ná: «Wo wə zə?» A mú ka bwiing bwo sá Yésus jísá yí.

²⁰ Nyə á mpu mǎm ná: «Mee dí jísá *Kríst.» Nyə á mpu mǎm ntó kú shwána.

²¹ Bwá á ka nǎmá jii nyə ná: «Ká wo wə zə? Ye Eli?» Nyə ná: «Mbó, mǎ dí Eli.» «Ye wo wə *Muud micúndá?» Nyə ná: «Mbó».

²² Bwá mú ka ci nə nyə ná: «Ká wo wə zə? Sə kág bɛsa nə buud bwá á mǎ nti sá wá ná jii? Woméfwó nǵə ci ná wo wə zə?»

²³ A mú bɛsa nə bwo ná: «Mə wə kál í nǵə cúndə shí a shwéeshád yí, nǵə ci ná: “Súgúgá zhíi mə Cwámba í bəg tǎtǎli” nǎmá nda múúđ micúndə Izayí nyə á ci ná.»

* 1:1 «Ciyá» ni wə Kríst (Wo ji nə nǵul dág Yuánes 1.14).
1:1 Mat 1.1-2.4; Yuá 17.5; Flp 2.6; 1Yn 1.1-2; Mbú 19.13-16
1:3 1.9-10; 5.26; 1Kr 8.6; Kol 1.16-17; Heb 1.2; Mbá 3.14 1:5 Mat 1.3-4 1:6 Mat 3.1 1:8 1.20 1:9 8.12; 17.25; 1Yn 2.8 1:12 1Yn 3.1; Gal 3.26; 4.5 1:13 3.3, 5-6; 1Pr 1.23; 1Yn 3.9 1:14 Gal 4.4; Flp 2.7; 1Tm 3.16; Heb 2.14; 1Yn 4.2 *mǎlwánə mí Mwán mǎ byél cúgə mwə mǎ Sósŋgú dí yé*: Mat 17.2; Yuá 2.11; 1Yn 1.1-3 1:15 1.24-27, 30; 5.31-34, 36 1:17 7.19; MmN 31.18 1:18 6.46; 14.8-9; MmN 33.20; Mat 11.27; 1Tm 6.16; 1Yn 4.12 1:19 5.33 1:20 3.28
1:21 Mat 2.14; Yuá 6.14 † 1:21 Oyúden bwá á nǵə bwánd ná Zembí mǎ bá nti bwo nǵwól Múúđ micúndə njúł nda Moyíz; Moyíz nyáméfwó nyə á jaaw bwo ntó. (Mbá 18.15-18). 1:23 Iza 40.3 1:25 1.33; Mat 21.25

24 Ofada na Olevít bwá á kændow wá bwá á bə *Ofarizyêŋ.

25 Bwá mú ka jì nyə ná: «ŋkí wo dí Kríst, wo kú bə Eli, wo kú nyingə bə múúd micúndá, nəc é jí wó ngə duu buud yí?» Yuánes mú bəsa na bwo ná

26 «Mec mə ηgə duu buud məjúwód. Nji ηgwól múúd ji na mpədəgá nyínád, bi ampúyé nyə.

27 A ηgə zə mádí mpúsa, mə ampíyáyé ná mə cínuyug nyə mikwoolú mí mánηgwub məkuúd.»

28 Sá ni í á ηgə siy Betaní, Zhurdê fanwíny, kúl Yuánes nyə á ηgə duu buud yí.

29 Nə ndeé, mán mələm, Yuánes nyə a dúg Yésus ηgə zə nyədí, a mú ci ná: «Dugá, *Mwân Ncwəmbə mə Zembí wə éga, nyə wə mə zə yíl búúd ɔ shí ga *səm wáy.

30 Nəgá mə a ci ná: «Muud ηgə zə mádí mpúsa; nji, nyə wə nyə a tééd zə nə mə, nəc é nyə wə nyə a tééd fwo bə nə mə.» Nyə wə mə á ηgə ci yé.

31 Mə a shígé fwo du mpu nyə. Nji, nda í á jii ná bag ɔ *Izarəyél bwá mpüg nyə ná, gwə wə mə á zə ηgə duu buud məjúwód yí.»

32 Yuánes nyə á bwaagula ná: «Mə a dúg Shíshim ηgə shulə wú gwəw nda faf ná ndeé zə ji nyə nyúúlád.

33 Mec mə a shígé fwo du mpu nyə ɔ; nji muud nyə á nti mə ná mə zəg ηgə duu buud məjúwód yé nyə á bwey jaaw mə ná: «Muud wə bá dúg Shíshim mə shulə zə ji nyúúlád yé, nyə wə mə bá du duu búúd Nkəŋkə Shíshimud.»

34 Mec mə a shí ntág dúg, mə ηgə bwaagula ná nyə wə jí Mwân mə Zembí.»

Ompwíin wá ashúshwóógá (Mat 4.18-22)

35 Í á ka zə bə mán mələm, Yuánes bəndŋ bəól *ómpwíin bə óbá bwá njúl námá na,

36 a mú dúg Yésus ηgə cɔ, a mú ci ná: «Dugá, *Mwân Ncwəmbə mə Zembí wə éga.»

37 Ompwíin óbá bəŋgə bwá mú gwág sá Yuánes nyə á ηgə ci yí ná ndeé bwá mú kə ηgə bə Yésus.

38 Yésus mú yid, a mú dúg bwá ηgə bə nyə, a mú jì bwo ná: «Bí ηgə sɔ jí?» Bwá nə né ná: «*Rabi, wó du jì ηgow?» (Rabi mə kə ná «Yíguli».)

39 Nyə ntág nə bwo ná: «Zəgá kə dúg». Bwá mú ka kə dúg kúl á du jì yí, nə ndeé, bwá mú jì cínəŋ nyədí jwəw dəŋgúd. Í á bə jwəw í mú ηgə məwəla mənə mə mpwó-kugá.

40 Ompwíin óbá bwá á gwág sá Yuánes nyə á ηgə ci yí ná ndeé bwá mú bə Yésus wá, ηgwólágá nyə á bə André mínyəŋá mə Shímun Pyêr.

41 Nyə á ka tééd kə wə mínyəŋá yé Shímun, kə ci ná nyə ná: «Sá mə bwəma nə Mesí (jíná dəŋg í kə ná Kríst).»

42 A mú kə nə nyə wə Yésus. Yésus mú du dúg Shímun ná ndeé a mú ci ná nyə ná: «Ŋgá ná wo wə Shímun, shwóŋgá nə Yuánes; wo bá zə du jówəw ná Séfas» (jíná dəŋg í kə ná Pyêr).

43 Mán mələm, Yésus nyə a ηwa cígúlá ná a kə Galilé. A mú bwəma nə Fílíp, a mú ci ná Fílíp ná: «Bəg mə.»

44 Fílíp nyə á bə muud á Betusayída, dánd mə André bá Pyêr.

45 Fílíp mú ka kə wə Natanaél kə ci ná nyə ná: «Sá mə bwəma nə Yésus á Nazarét, mwân mə Yóseb bwá ηgə ci ókálaad ɔ məcçé mə Moyíz nə bəŋg ɔ *búúd ɔ micúndád yé.»

46 Natanaél mú ci ná Fílíp ná: «Ye sá ányunywáá jí nə ηkul zhu Nazarét?»

47 Fílíp mú ka ci ná nyə ná: «Zaá kə dúg». Yésus mú dúg Natanaél ηgə zə, a mú ci ná: «Dugá, muud éga jì fwámé mwá *Izarəyél, kú yíl, kú bəd.»

48 Natanaél mú jì nyə ná: «Wec mə mpú mə na ntədəl?» Yésus mú bəsa ná: «Mə áma ηgə bwey dúg wo, wo njúl ná shug lú *figyè di, biná Fílíp kú fwo ləsha.»

49 Natanaél mú ci ná: «Rabi, wec jì Mwân mə Zembí, wec jí Cí á Izarəyél.»

50 Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Wo mə *búgula nəc mə jaawúla wo ná mə á ηgə bwey dúg wo, wo njúl ná shug lú figyè di; mpug ná wo bá dúg ísá í bá nyingə bul bə í anání yí.»

51 A mú nyingə ci ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, bí mə bá dúg jon ná bagá, *wəŋgəles ɔ Zembí bwá dúgá bád du shulə *Mwân mə Múúd nyúúlád.»

2

Shimbá á Kana

1 Mpúsa mwəw məbá, ηgwól múúd nyə á ηwa bá ηgwəla á Galilé bwá jów ná Kana yí, bwá á ka sá zan. Mariya á nyəŋgú mə Yésus nyə á bə cínəŋg.

2 Bwá á jów námé Yésus ná a kág zəŋ nyəŋgúd, tə *ompwíin bə.

3 Í á ka zə bə, məlwəg ka zə fúfa, Yésus nyəŋgú mú ka zə ci ná nyə ná: «Dugí, bwá cúgé ná nə məlwəg.»

4 Yésus mú ci ná nyə ná: «Amuda, shwə bəŋ nə inéy? Wəla dām í afwóyé wós.»

5 Nyəŋgú mú ci ná osóól ɔ məsáal ná: «Bí ɔ sá sá šəsh nyə é ci ná bí sáág yí.»

6 Na jì ná, idəpla ísaman í á bə í təl na, *Oyúden bwá á du balan nə byo dúlə gusa míŋgusa mí íci. Idəpla byəŋg í á bə cígá

1:27 1.15; Mis 13.25 1:28 10.40; Mat 3.13 1:29 1.36; Iza 53.6-7; 1Pr 1.19; 1Yn 2.2; Mbá 5.6 1:30 1.15 1:32 Mat 3.16 1:34 Mwân mə Zembí: 1.49; 5.18-23; 10.36; 11.27; 20.31; Mat 3.17; 27.54; Mis 9.20 1:36 1.29 1:40 Mat 4.18-20 1:41 4.25 1:42 Mat 10.2; 16.18 1:45 Mbá 18.15; Iza 9.5; 42.1-4; Eze 34.23; Msh 5.1-3 1:49 1.34; 12.13; Mat 27.42 2:1 4.46 2:4 7.6, 30; 8.20; 12.23; 13.1; 17.1; Luk 22.53 2:6 Mak 7.3-4

nə məkwóógá, í njúl nə dɔɔla ηgwúd je kə ílwɔngá í májúwó ηkí mwəɔmb ηkí wúm nə íbá.*

7 Yésus mú ci nə osóol ɔ məsáal ná: «Lwándálággá məjúwó na ídɔɔla íniid.» Bwə mú lwándulə byo nə cwós.

8 A mú nyingə ci nə bwo ná: «Kagá dɔɔlə ja níid bi kəg yə múúd ηgə sá dína yé.» Bwə mú dɔɔlə, kə yə nyə.

9 Muud nyə á ηgə sá dína yé mú kagulə məjúwó məs məshín nyɛɛ məlwəg məni; nyə á shígé mpu kúl məlwəg məɔng mə á ηgə wú yí, osóol ɔ məsáal báá, buud bwə á dɔɔlə məjúwó wá, bwə ηgə mpu.

10 A mú jəw múúd nyə á ηwa bá yé zə ci nə nyə ná: «Ja bwə du sá ídína yí, bwə du tééd fwo yə búúd məlwəg mə búl nywa má, kə zə shúgula nə məɔng mə abulé nywa má ja búúd bwə mú ηgə shwág yí. Ká wɛɛ wo ámə nyingə baagulə məlwəg mə anyunywaá zə wós wala ga di?»

11 *Shimbá Yésus nyə á tééd sá wəni, nyə á sá dwo ηgwála á Galilé bwə jəw nə Kana yí lwóya milwaná myé, ompwín bé bwə mú *búgula nyə.

12 Ja ísá íni í mə shín yí, a mú shulə kə Kapernawúm, bəndə nyɔɔngú yé nə omínyɔndə bé nə ompwín bé. Nji, bwə á jí wu nji: búbaalé mwəw.

Yésus mə wíng búúd ɔ míkus Luη mə Zembí (Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Luk 19.45-48)

13 Nda zəη Páska í á bə í mú kúná-kúnə nə, Yésus nyə á kə bád kə Yurúsəlem.

14 A mú kə kwey ná, nə buud bwə á ηgə kusha inteny wá, nə bəɔng bwə á ηgə kusha itəw nə məfəf wá, nə bəɔng bwə á ηgə sá icénd í *mwəanə wá bwə mə kə jí nə míkus *Luη mə Zembí.

15 A mú ηwa míkwoolú sá lwóη ná ndéé wíng yíl bəsh Luη mə Zembí, wíng námə itəw nə inteny. A mú ηgə lwáɣsə omwəanə búúd bwə á ηgə sá icénd wá, shín lwáɣ itəwuli byáj.

16 Nyə nə buud bwə á ηgə kusha məfəf wá ná: «Yílúgá ísá íga wa. Kúgá ηwa njəw mə papa nda watála.»

17 *Ompwín bé bwə mú təduga nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, ná: «Céelí mə ηgə céel njəw wə yí, í ηgə gwɔ mə lámád nda kuda.»

18 Oyúden bwə mú zə lás nə nyə ná: «Wo ηgə zə sá ísá íni nə wo mə fwo kə lwáɣulə sə dáyé *shimbá?»

19 Yésus nə bwo ná: «Caamugá *Mpáánzə Zembí ga, mə nyingəg lwɔ bi nywo nji mwəw

məlólól.» 20 *Oyúden ná: «Jí! Mpáánzə ní, məlwəga mə mə á ηwa buud mimbú məwúm məndə nə mísaman, wɛɛ mə ci nə wo é lwɔ nywo nji mwəw məlólól?»

21 Nduɣ nyúul nyé wə nywáá nyə á ηgə jəw nə Mpáánzə yí.

22 Ompwín bé bwə á kə nyingə təduga lésú Yésus nyə á lás wəɔngú ja nyə gwúm yí, bwə mú *magulə Mícilyá myá Kálaad Zembí, *magulə námə lésú yé.

23 Í á kə ηgə bə na ná, ja Yésus nyə á bə zəη Páska dí Yurúsəlem yí, zhwoɣ buud bwə á *búgula jínə dé nə dúgúlə məshimbá nyə á ηgə sá má.

24 Nji Yésus nyə á shígé ηgə shwu nyúul nə bwo, nəcé nyə á ηgə mpu bəsh.

25 Í áshígé nyingə jii nə muud zəg jaaw nyə nə mbéé jí ntúga, kéel jí ntúga. Nyəməfwó nyə á ηgə mpu sá jí múúd lámád yí.

3

Yésus bá Nikodém

1 Nɣwól múúd nyə á kə bə gwoɔng *Ofarizyēη dí nə jínə ná Nikodém; nyə á bə námə təwe shwóg *Oyúden.

2 Muud éne nyə á kə kə dág Yésus mpwóbulú kə ci nə nyə ná: «*Rabi sá ηgə mpu ná wo jí yíguli ηgə zhu wə Zembí yé. Nəcé, muud cugé nə ηkul sá *məshimbá wə ηgə sá məga ηkí Zembí nyə ayáyé nyə ηkul.»

3 Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Bábálé, mə jaaw wo ná, ηkí muud mə bə kú byél byélé ágúgwáan*, a cugé nə ηkul dág Faan mə Zembí».

4 Nikodém mú jí nyə ná: «Ntədəlé cwúcwúul múúd jí nə ηkul nyingə byél yé? Ye a jí nə ηkul nyingə nyí nyóɔngú mwó dí ja ábécé ná ndéé a mú nyingə byél?»

5 Yésus mú bəsa ná: «Bábálé, mə jaaw wo ná, ηkí muud mə bə kú byél zhií á məjúwó nə Shíshim dí, a cugé nə ηkul nyí Faan mə Zembí dí.

6 Byeyí á shí ga í du byá míshwun, byeyí á Shíshim byá *shíshim.

7 Kú káam nə mə ci nə wo ná bi mə jəlá nə byél byélé ágúgwáan.

8 Nkwɔ mə du kung kúl á kúng yí, wo ηgə gwág ncíndə nyé, nji wo nda mpu kóɔmb á ηgə zhu yí nə kóɔmb á ηgə kə yí. Ntə námə wə jí nə muud mə byél byélé Shíshim yé.»

9 Nikodém mú ci nə nyə ná: «Jəη jí nə ηkul bə na ntədəlé?»

10 Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Wɛɛ muud ηgə jíguli bwán ɔ *Izarəyé yé wo ampúyé ísá íni?»

* 2:6 Na jí je bə ólitre məwúm mwəɔmb ηkí təd. 2:11 Shimbá: 2.23; 3.2; 4.54; 6.26; 11.47-48; 20.30; Mis 2.22; Rom 15.19
2:12 Mat 4.13 2:13 6.4; 11.55; 12.12; MmN 12.1-14 2:16 Luk 2.49 2:17 Sòm 69.10 2:18 2.11 2:19 Mat 26.61; 27.40; Mis 6.14 2:21 1Kr 6.19 2:22 1.45; 12.16; 14.26; Luk 24.6-8, 27 2:23 2.11; 6.29; 7.31; 8.30; 9.38; 10.42; 11.45; 12.42; 20.29, 31; 16.9 3:1 Nikodém: 7.50; 19.39 3:2 Mat 22.16; Yuá 2.11 3:3 1.13 * 3:3 Kál jəsh sə ηgə ci ná: «byél byélé ágúgwáan» yí, básł bwə ηgə ci ná «byél byélé á gwəw». 3:5 Tit 3.5 3:6 6.63 3:8 Ekl 11.5

11 Bábálé, má jaaw wo ná, sá ngə lás sá sá má mpú yí, sá ngə bwiing sá sá á dúg yí, nji bí nda magula sá sá ngə bwiing yí.

12 Ja má lás ná bí isá yá shí ga, bí nda *magula yí, bí búsa ná njul magula yá gwów ná ntudel?

13 Mpugá ná muud nyə afwóyé bád kə jon dí gwów, námá nji *Mwán mə Múúú, nyə muud nyə á zhu gwów yé.

14 Ná ndéé, námá nda Moyíz nyə á bán vugali nywá gwów shí á shwéeshád ná, í jii ná bwá bág námá bán Mwán mə Múúú gwów,

15 shú ná muud yësh mə bá *búgula nyə yé bág *bə ná cug á kanduga kanduga.

16 Nacé, Zembí nyə á cəel buud ə shí ga ná mbiya yáág-yáág cəelí, váál á ná, nyə á yána Cúgú lú Mwán dé ná muud yësh mə búgula nyə yé bág bə kú yə, a yidag bə ná cug á kanduga kanduga.

17 Mpugá ná Zembí nyə á shígé nti Mwán yé shí ga dí ná á zág yə búúú intágúlí, í á yida bə ná á zág sá ná buud bwá fáamug.

18 Muud mə búgúla nyə yé nyə ányingəyé ná bwəma ná intágúlí; muud mə yidá bə kú búgula yé, intágúlí byé í má bwey bə; í má bwey bə nacé á má bə kú búgula Cúgú lú Mwán mə Zembí.

19 Dugá, Zembí nyə á sá ná sémyé mílúsú í mpúyég, nyə á sá ntúga: nyə á nti mənkenya shí ga dí, buud bwá mú yida cəel máyidúgú cə mənkenya. Bwá á sá ntó nacé bəw bwo misóólúgú.

20 Jí ná muud yësh mə du sá məbəw yé má du mpíi mənkenya, nya ádé kə kúl mäsú yí, a fúndə ná misóólúgú myé mí á bá búguli.

21 Muud nywáá ngə bə obúbálé yé má du kə kúl mənkenya mäsú yí, í nyínúg ná á ngə sá misóólúgú myé váál Zembí ngə jii yí.»

Yuánes Nduu-buud bá Yésus

22 Ja isá íni í má shín yí, Yésus má zə kə shí á Yudéa, bəndənj *ompwíin bə. A mú kə ji ná bwo wu, á ngə duu buud.

23 Í á bə, Yuánes ngə námá duu buud Inən, kúnə-kúnə ná Salím, nacé məjúwó má á bə wu njí bulya. Buud bwá á ka du kə, du kə duwan.

24 Na nyə á bə bwá kú fwo wá Yuánes mímbwugud.

25 Ompwíin ó Yuánes bəndənj ngwól *Yúden bwá á ka zə sénjasa məkəl shú sá í dúgyá ná njusa yəbó yí.

26 Bwá mú kə wá Yuánes kə ci ná nyə ná: «*Rabi, dugí, muud bíná bí á bə Zhurdé fajwíny wó á ngə bwaagula lán yé yé, á ngə duu buud, buud bəsh bwá mú ngə kə nyódí.»

27 Yuánes mú bəsa ná: «Muud cugé ná njul bə ná sá, Zembí kú fwo yə nyə.

28 Biméfwó bí búsa mə owúshinəd ná mə á ci ná: “Məe dí jisá *Kříst, məe ji nji muud Zembí nyə á nti Kříst dí shwóg yé.”

29 Muud mə njwá bá yé, nyə wé jí ná mudá; shwá yé təl cínəngú ngə gwágula nyə yé, nyə é bul bə ná məshusug ja á gwág kál má múúú bá yí. Váál məshusug dəəng wá má jí ná ndí yí, məshusug ntə nji.

30 Í jii ná jíná má Yésus ngóg ná jwə, məe dām ngə jím b jímbug.

31 «Muud ngə zhu gwów yé ngə cə buud bəsh; nyəəng ngə zhu shí yé ji námə nji muud á shí, á lás námə nji sá í dúgyá ná shí yí. Muud ngə zhu gwów jon dí yé ngə cə buud bəsh.

32 A ngə bwaagula sá nyə á dúg yí ná sá nyə á gwág yí, nji, buud bwá ángé ná magula sá á ngə bwaagula yí.

33 Muud mə mágúlá bwaagulələ wəəng yé má lwágula ná Zembí ji búbálé.

34 Nacé muud Zembí nyə á nti yé má du lás íciyá í Zembí; nacé, Zembí mə yə nyə Shishim kú ná minji.

35 Dá má cəel Mwán, nyə á má bəd nyə isá byësh məbwád.

36 Muud mə *búgúla Mwán mə Zembí yé ji ná cug á kanduga kanduga; muud mə bán ná nyə abúgúlayé *Mwán mə Zembí yé nyə abúle *dúg cug, mpimbə má Zembí yida nada nyə cugud.»

4

Yésus bá mudá á Samariya

1 Yésus nyə á ka zə mpu ná *Ofarizyən bwá má gwáduga ná á mú ngə bul bə ná *ompwíin ntə Yuánes, á ngə duu buud ntə nyə.

2 Nji, Yésus nyəaméfwó nyə á shígé ngə duu buud, ompwíin wə bwá á ngə duu.

3 Ná ndéé, Yésus nyə á ka zə wú Yudéa ná á kó Galilé.

4 Ná ndéé, í á jii ná á línág Samariya.

5 A mú kə wósə ngwála á Samariya bwá du jəw ná Sikár yí, ngwála wəəng í njúl kúnə-kúnə ná fambá *Yákwab nyə á yə mwán yé Yóseb yí.

6 Bwúnj mə Yákwab í njúl cínəng. Yésus nyə á ka bə á má tag ná njəənd, a mú kə ji shí bwíinde lú taambud. Í á bə ná, jwów í mú njee tólóg dí.

7 A njúl ná ntáni, ngwól mudá á Samariya mú wósə ná á zə də məjúwó. Yésus mú ci ná nyə ná: «Yág mə məjúwó má njul.»

8 Í á bə ompwíin bwá má kə ngwála ná bwá kó kusə ídáv.

9 Mudá á Samariya mú ci nà Yésus ná: «Ná jì? Wo mwá *Yúden, wo bále gwaáamb mǎ shílǎ Samariya mǎjúwó? Jáŋ í áma té na ntádel?» Mpugá ná *Oyúden bǎnǎŋ nǎ buud ɔ Samariya bwá áde bǎ nǎ wǎŋgǎ.

10 Yésus mú bǎsa nǎ nyǎ ná: «Wo ampúyé sǎ Zembí má yána yí, wo kú mpu múúd ngǎ gwaáamb wo mǎjúwó yé. Wo mbám mpu, ŋki wo wá má yida gwaáamb nyǎ mǎjúwó, a mú yǎ wo mǎjúwó má cug.»

11 Mudá mú ci nǎ nyǎ ná: «Cwámǎ, taamb jí nǎ gwaálǎ shí, wo ntǎg kú nǎ dǎǎla; wo é ka ŋwa mǎjúwó má cug ŋgow?»

12 Ye wó bul bǎ fwámé múúd ntǎ mpáámbǎ jíǎs Yákwb muud nyǎ á yǎ sǎ taamb ga yé? Nyáméfwó nyǎ á ŋgul mǎjúwó má wa, bwán bé ŋgul náǎmǎ, tǎo iwoo byé.»

13 Yésus mú bǎsa nǎ nyǎ ná: «Muud yésh mǎ ŋgúl mǎjúwó mága yé, nyǎ é nyiŋgǎ gwág shwáásúlǎ miná;

14 ŋjǎ, muud mǎ bá ŋgul mǎjúwó má bá yǎ nyǎ yé, nyǎ abále nyiŋgǎ bwǎle gwág shwáásúlǎ miná, mǎjúwó mǎŋŋgǎ má bá bǎ nyǎ bwǎŋ í bá dǎ wééshǎli mǎjúwó cé cug.»

15 Mudá ná: «Cwámǎ, yǎg mǎ mǎjúwó mǎŋŋgǎ mǎ bǎg bǎ kú ná nyiŋgǎ gwág shwáásúlǎ miná, mǎ nda ná bá nyiŋgǎ jíǎ nǎ mǎ zǎ dǎ mǎjúwó wa.»

16 Yésus nǎ nyǎ ná: «Kaá jǎw ŋgwúm woó, biná zǎg.»

17 Mudá ná: «Mǎ cugé nǎ ŋgwúm.» Yésus nǎ né ná: «Wo má mpu ci ná wo cugé nǎ ŋgwúm.

18 Nǎcé wo a má bǎ nǎ ogwúm ótǎon, nyǎŋŋgǎ wó jí nǎ ndí ja gaád yé cugé ŋgwúm woó. Wo mǎ bwiŋŋ búbálǎ ná.»

19 Mudá mú ci nǎ nyǎ ná: «Cwámǎ, mǎ dǎg ná wo jí *muud micúndǎ.

20 Odá bwá á dǎ yǎ Zembí gúmǎ wa mbúnj gaád; bí bǎŋ má ci ná Yurúsǎlem wá búúd bwá kǎg dǎ nyǎ gúmǎ yé.»

21 Yésus mú ci nǎ nyǎ ná: «Amuda, *magulǎg sǎ má cí yí. Dúl wǎla í bá zǎ bǎ, í bá bǎ, bí kú ná dǎ yǎ Dǎ gúmǎ wa mbúnj gaád, kú náǎmǎ nyiŋgǎ bǎ Yurúsǎlem.

22 Bí ŋgǎ kǎnd gúmǎ kúl bí ampúyé yí; sǎ bǎŋ sǎ ŋgǎ kǎnd kúl sǎ má mpú yí, nǎcé cugushílǎ Zembí ngǎ cugushi buud yí í ŋgǎ cŋgya Oyúden dí.

23 Ŋjǎ, dúl wǎla í bá zǎ bǎ, wǎla dǎŋŋgǎ ntǎg náǎmǎ wǎga, wǎla á ná fwámé búúd bwá yǎ Dǎ gúmǎ wá bwá é yǎ nyǎ gúmǎ nǎ *shíshim nǎ obúbálǎ. Váál búúd í yǎ nyǎ gúmǎ ntó wá Dǎ ngǎ sǎ yí.

24 Zembí jí shíshim, buud bwá yǎ nyǎ gúmǎ wá bwá jalá nǎ yǎ nyǎ gúmǎ nǎ shíshim, nǎ obúbálǎ.»

25 Mudá mú ci nǎ nyǎ ná: «Mǎ mpú ná Mesí zag, nyǎ wá bwá ngǎ jǎw ná *Kríst yé. Ja á bá ntǎg zǎ yí, a bá zǎ jaaw sǎ isǎ byésh.»

26 Yésus ntǎg nǎ né ná: «Mǎ wǎŋŋgǎ wá ngǎ lésha nǎ wo éga.»

27 Ompwiín bé bwá mú ntǎg wǎós, bwá mú ŋgǎ káam ná Yésus ngǎ lésha nǎ mudá; ŋjǎ, tǎo muud nyǎ a shíge jí nyǎ ná: «Wo ŋgǎ jí jí?» Ŋkí ntǎg ná: «Nǎcé jí wó ngǎ lésha nǎ nyǎ yí?»

28 Mudá mú lúgǎ dǎǎla jé na, kyey kǎ kwáádǎ kǎ jǎw búúd ná:

29 «Zǎgǎ kǎ dǎg ŋgwól múúd má jaaw mǎ sǎ jésh má á sǎ yí, ye í cúge jé bǎ Kríst í?»

30 Buud bwá mú tí kwáádǎ, kǎ kóómb Yésus nyǎ á bǎ yí.

31 Té ní, ompwiín bwá mú ŋgǎ jǎgula nǎ Yésus ná: «*Rabi, daág.»

32 Nyǎ ntǎg nǎ bwo ná: «Mǎe jí ná mǎ dǎg idǎw bí ampúyé yí.»

33 Ompwiín bwá mú ŋgǎ cí bwámé nǎ bwámé ná: «Ŋgwól múúd nyǎ áma zǎ yǎ nyǎ bíl idǎw?»

34 Yésus nǎ bwo ná: «Idǎw byám wá mǎ sáág sǎ múúd nyǎ á nti mǎ yé mǎ jí yí.

35 Ngǎá bí ŋgǎ cí ná í má lúgǎ ŋŋkwoond onǎ ná fwála bwá jalá nǎ saag ífambá yí í wóósúg í? Úhúu. Mǎe má ka cí ná: Kǎndagǎ mísh bí dǎgúg, idǎw í má shín wíy ífambá, í mú fwála lǎ másaag.

36 Muud másaag mú ŋgǎ bwey ŋwa myána, a ŋgǎ sǎeŋg mpumǎ shú cug á kǎndagǎ kǎndagǎ; ná ndeé, mbǎol mǎmpǎg bá bǎsh muud másaag bwá gwág mǎshusug mbií ŋgwúd.

37 Wúl kaaná í dǎ cí ná: muud mǎ bǎ mpǎg yé, nǎ yé; nyǎŋŋgǎ mǎ sáag yé, nǎ yé. Sǎ kaaná wǎŋŋgǎ ŋgǎ cí yí jí búbálǎ.

38 Mǎ á kǎnd bí nǎ bí kǎg saag idǎw kúl bí áshíge wéénd gún yí. Bóól bwá á sǎy, bwá wéénd gún; bí bǎŋ wá kǎ saag ígún byánúd.»

39 Zhwoog buud wá ŋgwála Samariya wǎŋŋgǎ bwá á *búgula Yésus nǎcé bwaagulǎlǎ múdá nyǎ á bwaagula ná: «A má jaaw mǎ sǎ jésh má á sǎ yí.»

40 Nǎ ndeé, ja búúd ɔ Samariya bwá á zǎ wóós wá Yésus yí, bwá á jǎgula nǎ nyǎ ná a jíg na bwádí; a mú ja cinǎngǎ mwǎw mábǎ.

41 Buud bwá mú nyiŋgǎ jág bul zǎ búgula nǎcé ŋgǎla gwág ciyá jé.

42 Bwá mú ŋgǎ cí nǎ mudá ná: «Sǎ ŋgǎ búgula ja gaád nǎcé sǎmǎfwó sǎ má gwág nyǎ nǎ mǎlwǎ máśú, kú ná nyiŋgǎ bǎ nǎcé bwiŋŋgǎla wó, sǎ má ka mpu ná nyǎ wá jí bále bǎ Cugye á shí ga.»

Yésus má lwag gúl ncúncwámá

4:9 20j 17.29-41; Esd 4.1-3; Mat 10.5; Luk 9.52-53 4:10 4.26; 7.37 4:12 8.53 4:13 6.35; 7.37 4:15 6.34 4:19 9.17; Mat 21.46 4:20 Mbá 12.5-14; Sóm 122.1-5 4:22 Iza 2.3; Abd 17; Rom 9.3-4 4:23 3.3-8; 2Kr 3.17; Flp 3.3 4:25 1.41; 4.29; 7.26; 11.27 4:26 9.37 4:29 Mat 12.23 4:34 6.38; 8.28; 12.49-50; 14.31; 15.10; 17.4 4:35 Mat 9.37; Mbá 14.14-20 4:37 Msh 6.15 4:42 1Yn 4.14 4:44 Mat 13.57

43 Mpúsé mwóðw mábá máni, Yésus nyə á zə tí na, kə Galilé,

44 í njúl ná nyáméfwó nyə á bwey bwaagula ná: «Bwó ádé gúmal *múúd micúndé má Zembí nyádí kwaádó».

45 Nji, ja nyá á wós Galilé yí, buud ɔ Galilé bwá á jænd nyə nəcé bwá á shí dág sá jêsh nyá á sá Yurúsalem fwála lu zān yí.

46 Nyə á ka nyiŋgə kə Kana á Galilé, wú nyá á sá ná májúwó má nyéég məlwəg wá. Wúl lúlúú ósól ɔ mäsáal ɔ Njwú-buud í a bə Kapernawúm, nyə á ka bə nə mwán ŋgə bwás.

47 Muud éne nyə á ka gwág ná Yésus má wú Yudéa, a má wós Galilé. A mú kə nyádí, kə jəgula na nyə ná a shúlag kə, kə lwag nyə mwán, nəcé, nyə á ŋgə bə ná a zə yə.

48 Yésus mú ci nə nyə ná: «Bí má ká bə kú dág *máshimbá nə *isá í mímbúgú, bí kú *búgula?»

49 Lúlúú ósól ɔ mäsáal mú ci nə nyə ná: «Léeləg kə té mwán nyə afwóyé yə má yí».

50 Yésus mú ci nə nyə ná: «Jeg kə, mwán woó ŋgə cəgə.» Muud éne mú *magulə ciyá Yésus nyə á ci nyə yí, a mú kyey.

51 A ŋgə ná ka shula kə, ósól ɔ mäsáal bə bwá mú zə bwəma nə nyə, zə jaaw nyə ná mwán yé ŋgə cəgə.

52 A mú ji bwo wəla bwás í amə shín mwán yí, bwá mú jaaw nyə ná: «Nyúú í amə mpwambəwo nyə nəkugú wəla ŋgwúđ á tām mwásó.»

53 Sósŋgə mwán mú yag ná wəla dōŋg dí wá Yésus nyə amə ci nə nyə ná: «Mwán woó ŋgə cəgə» yí; nə nyə, nə njów yé wəsh bwá mú búgula.

54 Shimbá ábécé Yésus nyə a sá ja nyə á wú Yudéa nyiŋgə zə Galilé óni.

5

Mbúmbwúgú á Bétesda

1 Ja isá íni í má shín yí, *Oyúden bwá mú zə bə nə zəŋ. Yésus nyə á ka námá kə Yurúsalem zān nyōŋgúđ.

2 Gúl cwoogú í á ka du bə nūŋ Yurúsalem, bwá dágó jów gwo heburá dí ná Bétesda. Cwoogú jōŋg í á du bə nə mənyingulé* mátóon, í njúl kúná-kúna nə mpumbé bwá á gwiid ná Mpumbé Itəw yí.

3 Ncúlyá mímbəl mí a ka du já na mənyingulé mániíd, nə wəancím-ncím, nə wə á íbúgúlə í mákuú, nə bōŋg bwá á bə nə bíl íkúl í nyúú í má shwáám wá. †[Bwá á du já cínōŋgú du bwánd ná májúwó má búsulag.

4 Nəcé, ŋgwól *éŋgales nyə á du shulə cwoogúđ bíl íja, du zə busal májúwó. Ná ndécé, mbəl í bwélé kul nyúú cwoogúđ ja á má busal yí, í yál, tō ná dé bwás í á bə dáyé váál.]

5 Ŋgwól múúd nyə á ka bə cínōŋgú, bwás má ji nyə nyúúúđ mímbú məwúm máłól nə mwəomb.

6 Yésus mú dág muud éne mbwúg; nda Yésus nyə á mpu ná a má bwey nə bwás ná, a mú ji ná: «Ye wó cəl yál?»

7 Mbəl wōŋg mú bəsa nə nyə ná: «É yé Cwámba, mə cugé nə muud mə kúl mə cwoogúđ ja májúwó má ŋgə busula yí. Í du bə, mə ŋgə ná nywá kə, ŋgwól múúd nywáá má ləl kə.»

8 Yésus mú ci nə nyə ná: «Wólég, wo báágúg tanjá gwó, wo kyéyug.»

9 Muud wōŋgú mú yál námá cé nə cé, a mú báág tanjá jé ná ndécé tééd njōond. Isá íni í á ŋgə sŷy jwów lu Sábaad.

10 Oyúden bwá mú ka ci nə muud nyə á yál éne ná: «Sábaad wə éga, jísə wo ci nə wo kú ŋkəny tanjá gwó.»

11 A mú bəsa nə bwo ná: «Muud nyə amə lwag mə yé nyə amə ci nə mə ná: “Nwag tanjá gwó wo kyéyug”».

12 Bwá ná né ná: «Nyáyé múúd nye nyə amə ci nə wo ná: “Nwagú tanjá gwó wo kyéyug” éne?»

13 Nji, muud nyə á yál yé nyə a shígé ná mpu múúd wōŋgú; í á bə Yésus má nyōos cínōŋg búúđ bwá á bə áncuncuma wá.

14 Ja fwála í á cə yí, Yésus mú kə kwey múúd éne *Luŋ má Zembí, a mú ci nə nyə ná: «Wey, wo má yál dí? Wo kú ná nyiŋgə sá *səm, wo a bá bwəma nə sá í búl yáág yí.»

15 Muud éne mú kə jaaw Oyúden ná Yésus wə nyə amə lwag nyə.

16 Oyúden bwá mú tééd ná bwá lwágula Yésus cúwúlí, nəcé a sálə sósłágú ní jwów lu Sábaad.

17 Nji Yésus nyə á bəsa nə Oyúden bōŋg ná: «Dā ŋgə ná sēy zə wós fwála gaád; mēe mə séy námá.»

18 Ja nyə á mēl ci ntáni yí, Oyúden bwá mú nyiŋgə bul sə ná bwá gwú nyə; kú bə nji nəc é du yád Sábaad í, nyə á nyiŋgə námá ci nə Zembí ji Sósŋgú yé, ntó ji ná a ŋgə təl nyáméfwó cé ŋgwúđ nə Zembí.

Ŋkul ijwúga mə Yésus

19 Yésus nyə á ka bəsa nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, Mwán cugé nə ŋkul sá sá nə lúú yé, a sá námá nji sá á dág Dā mə sá yí. Sā jêsh Dā má sá ntāg yí, Mwán má sá námá gwo.

4:46 Mat 8.5-13 4:46 2.1-11 4:48 Mak 13.22; 1Kr 1.22 4:53 2.23 4:54 2.11 * 5:2 mənyingulé: Sá sə ŋgə jów ná nyiŋgulé ní í cúgə zhizhe mpumbé; jísə mílwoj mí mámpin mímbá, bwá ka wá kwáminá gwów ná gúgúwá bág. † 5:3 Míl mícilyá mí ayág mí cugé ná iciyá bíś ná mpádúgá iyuug íbá íni yí. 5:8 Mat 9.6-7 5:9 5.16, 18; 7.21-22; 9.14; Mak 2.27-28 5:10 MmN 20.8-10; Zhe 17.21-22 5:13 6.15; 11.54; 12.36; Mat 8.18; 13.36 5:14 Mat 9.2; Zhk 5.16 5:15 9.11 5:18 sə ná bwá gwú nyə: Mat 14.5; Yuá 7.1, 25; 8.37, 40; 11.53 nyə á nyiŋgə námá ci nə Zembí ji Sósŋgú yé: 1.34; 3.3, 5; 8.16-19; 10.17-18, 29-38; 14.8-11, 20, 28; 15.9-10; 16.27-28; 17.1-26 5:19 1.34 5:20 3.35

20 Nacé Dá ngə cəel Mwân, a ka ngə lwágula nyə sâ jəsh á ngə sá yí; a bá námá lwágula nyə misóólúgú mí nyingə ntə míga myá, bí ka bá káam.

21 Mpugá nəs, Dá mə du gwúmushi búúd, du nyingə yə bwo cug; mbíi ngwúd wəonjə, Mwân mə du námá sá nəs, muud á cəel yə cug yé, a yə nyə.

22 Dá nyə asámbé tə muud lésú, nyə a mə yida yə Mwân njkul nəs a dúg cígal míləsú myəsh.

23 A sá ntó nəs buud bəsh bwə gúmálúg Mwân nda bwə gúmál Dá nəs. Muud mə bə kú gúmál Mwân yé, nyə agúmálé námá Dá muud nyə á nti Mwân yé.

24 Bábálé, mə jaaw bí nəs, muud mə gwágúlé ciyá jám a *búgula múúd nyə á nti mə yé, a mú nəs cug á kandugə kandugə; nyə abále nyingə bwəmə ná intúgúli, a mə yida wú shwiy dí kə cugud.

25 Bábálé, mə jaaw bí nəs, dúl wəla í bá zə bə, wəla dəonj ntəg námá wəga, wəla mímbimbə mí bá gwág kál mə *Mwân mə Zembí yí. Bəonj bwə bá ntəg gwág dwo wá, bwə bá *bə nəs cug.

26 Mpugá nəs, Dá jí amədí á cug, a mə ká námá sá nəs Mwân bəg amədí á cug.

27 Nda Mwân jí Mwân mə Múúd[‡] nəs, Dá mə yə nyə njkul nəs a dúg sámb míləsú.

28 Kúgá káam sá jəonj; nacé dúl wəla í bá zə bə, wəla búúd bású məshwəon dí wá bwə bá gwág kál mə *Mwân mə Múúd yí.

29 Bəonj bwə bá bə nəs bwə á sá mənnywa wá, bwə bá gwúm məshwəon dí, zə lég cug; bəonj bwə bá bə nəs bwə á sá məbəw wá, bwə bá gwúm məshwəon dí, zə bwəmə ná intúgúli.

30 Məe, mə cugé nəs njkul sá sá nəs lúu wám, mə du sámb míləsú nda mə du gwág nəs Pəpá nəs; mə du cígal míləsú tətəli, nacé mə ádé sə nəs mə sá sá mə jí yí, ní nəs mə sá sá múúd nyə á nti mə yé ngə jí yí.

31 «Í mbəm bə nəs məməfwó wə ngə bwiinj lánj wám, bwiingúle wəonj í nda bə sá búúd bwə máguləg yí.

32 Ká, muud shús wə ngə bwiinj lánj wám, mə mpú ntəg nəs bwiingúle wəonj wúse bábálé.

33 Bí á kənd buud wə Yuánes^S, nyə á shí ntəg bwiinj bí bábálé waamə.

34 Məe mə anjé ntəg bwánd nəs muud bwiingug lánj wám; mə ngə yida lás ntəni shú nəs bí dúgúg cug.

35 Yuánes nyə á bə njidá lámba í á ngə kwan yí, bí á shí ntəg jí nəs bí mə kəos nəs mənjkenya mə, ní í á bə ní búbəaalé fwála.

36 Məe jí nəs wúl bwiingúle í ngə bwiinj lánj wám, wán í ntə wəonj Yuánes nyə á bwiinj yí. Misóólúgú Dá nyə á yə mə njkul nəs mə sáag myá, mə ngə sá myo, mí ngə bwiinj lánj wám nəs Dá wə nyə á nti mə.

37 Dá muud nyə á nti mə yé nyəməfwó ngə bwiinj lánj wám. Bí abwélé gwág kál dé, kú bwəle dúg mpwóómbú nyé,

38 ciyá jé í afwóyé njwa jíya bídí mílámúd, nacé bí anjé nəs búgula muud nyə á nti yé.

39 Bí ngə sə nəs mpú micilyá myá Káala Zembí, bí ngə téduga nəs bí é kwey cug á kandugə kandugə cíonj; í njúl nəs micilyá myəonj mí ngə bwiinj lánj wám.

40 Njí bí acéféle zə mədí nəs bí bəg nəs cug.

41 «Mə anjé nəs jí nəs buud bwə gúmálúg mə.

42 Njí, mə mpú bí, mə mpú nəs mílám mín mí acéféle Zembí.

43 Dá wə nyə á nti mə nyədí jí nəs, ní bí aləgé mə; njə ngwól múúd mə zə dé jí nəs í, bí yida lég nyé.

44 Bí bí nəs njkul búgula ná ntədəlé bí ngə sə gúmá mənyúul mə búúd dí? Bí cugé nəs njkul búgula, nacé bí anjé nəs sə gúmá í ngə zhu wə Zembí á ngwúd nəs ngwúd yí.

45 Kúgá ngə téduga nəs mə bá shwəman bí wə Dá. Moyíz muud bí á mə kə kál mílám nyədí yé, njə wə mə bá shwəman bí.

46 Nacé, bí mbəm ngə búgula Moyíz í, ní bí mə búgula námá mə, nacé lánj wám wə Moyíz nyə á cíle yí.

47 Ká, nda bí anjé nəs *magula micilyá myé ní, bí é ká *magula íciyá byám ná ntədəle?»

6

Yésus mə yə ncúlyá buud idəw

(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

1 Já isá íni í mə shín yí, Yésus mú lína máj mə Galilé bwə du námá jəw nəs Tiberyad yí, kə fanjwiny.

2 Buud bwə mú ngə bə nyə áncuncuma, nacé bwə á ngə dúg a ngə lwag mimbəl məshimbád.

3 A mú ká bád mbám bənjəd, kə jí shí wu gwəw, bənjənj *ompwíin bé.

4 Ná jí ntəg nəs, *Oyúden zanj *Páska nyánj í mú kúnə-kúnə.

5 Yésus nyə á ká kənd mísh, a mú dúg nəs ncúlyá buud bwə ngə zə nyədí, a mú ká jí Fílíp

5:21 Rom 4.17; Ifz 2.5; Yuá 11.25 5:22 3.18; 5.27, 30; 9.39; 12.47-48; Mis 10.42; 1Yn 2.28 5:23 Flp 2.10-11 5:24 3.16; 5.22; 6.35; 8.51; 10.28; 11.25-26; 14.6; 17.2; 20.31; 1Yn 2.25; 3.14 5:25 11.43; Mak 5.41; Luk 7.14 5:26 1.4 ‡ 5:27 Mwân mə Múúd: Ntós mə ká nəs «Mesí Zembí nyə á nti yé». (Wo jí nəs njkul dág Dan 7.14.) 5:29 11.24 5:30 4.34 5:31 5.36 5:33 1.15, 19, 34 § 5:33 Lánj ní í jalá nəs bə sá í ngə síy Yuá 1.19-27 nəs 3.22-30 dí yí. 5:36 10.25, 38; 14.10-11; 15.24, 27 5:37 1.34; MmN 20.19; Mbá 4.12 5:38 16.9 5:39 Luk 24.27, 44; Mis 13.27; 17.11; 2Tm 3.15-16; 1Pr 1.10-11 5:41 7.18 5:44 5.41 5:45 Mbá 31.24-29 5:46 Mbá 18.15, 18; Luk 24.27; Yuá 6.14; Mis 3.22; 7.37 5:47 Luk 16.29-31 6:2 Mat 6.25; Yuá 2.23 6:3 mbám bənjəd: Mat 5.1; 15.29; Mak 3.13; 6.46; Luk 22.39 6:4 2.13

ná: «Sé é ka kusé íbaléd ñgow ná buud óga bwá dág?»

6 Nyá á jì ntó ná a gwágúlá ná nda Filíp nyá é ci ná, nyá á ñgá bwey mpu sá á zé sá yí.

7 Filíp mú bęsa nę nyá ná: «Sé tęem kusé íbaléd tńj odanarí mitéd mimbá, í nda kwaga nę bwo mbii á ná muud yęsh bę nę ję kúkúl.»

8 Nyóńń *mpwíń mę Yęsus bwá á du jńw ná Andrę yę, mńnyńńá má Shímun Pyęr mú ci nę nyá ná:

9 «Gúl ncńncwámá jí nę íbaléd ítńń wa, íbaléd í *orzńę, nę oshń óbá; ká bímbí dńńń dí nę ñkúl ka sá zhwog buud óga jí?»

10 Yęsus mú ci ná: «Jílágá buud shń.» Zhwog ákńnda nyá á bę kúkúl jńńńń, buud bwá mú shń jń shí, ję bę búúd otńńshń otńń lńl nę jń budńm.

11 Yęsus mú ñwa íbaléd, a mú yę Zęmbí akńba ná ndęé a mú kaaw búud bwá á bę cńńńń wá. A mú nńmá sá nę oshń ntń, a yę bwo bímbí bwá á jń yí.

12 Ja búúd bwá mę dę ná ndęé jńl yí, a mú ci nę ompwíń bę ná: «Kwńsńgá íkúl í má lńg yí, í kń bę sá yńúđńgá.»

13 Bwá mú kwńs íkúl í íbaléd í á lńg ja búúd bwá á shń dę yí, í mú lwńnd mńbwumń wńm nę mńbá.

14 Ja búúd óńi bwá mń dńg Yęsus mń sá *shimbá yí, bwá mú ñgę ci ná: «Búbńlé, *muud micńndá nyá á bę ná a bá zę shń ga dí óńi.»

15 Nda Yęsus nyá á ka mpu ná bwá é zę ñwa nyá ná bwá kń tńl nyá ñjwń-buud ná, nyá á kyeey, kę nýńńę bád mbńmbńńńđ nyęmęfwń kń nę muud.

Yęsus má kyey mńjńwńđ gwńw

16 Mpwń-kugń, *ompwíń bę bwá mú shulę kę mńj.

17 Bwá mú kńwa byńńńđ, tí kę fanńńy, Kapęrnawńm. Í á bę yńđńgá í má bii shń, Yęsus kń fwo nýńńę sęęńgya nę bwo sńmbá.

18 Yńąg-yńąg ñkwń nyá á ka zę kunń, íkwń tńw mńj ná shwuu.

19 Bwá mú ka ñgę jńgę ná ndęé, ja bwá mń kę shwńg ję bę ókńlomńda otńń ñkń ósaman * yí, bwá mú dńg Yęsus ñgń kyey mńjńwńđ dí gwńw, a ñgń shish kńńń-kńńń nę byńńđ dńj; bwá mú gwńg íkukwendę.

20 Yęsus mú ci nę bwo ná: «Mę wń éńe, kńgá fńndń.»

21 Bwá mú cęel ñwa nyá byńńńđ, ñjń byńńń mú lęel kumń bwńj, kńl bwá á ñgę kę yí.

Idńw yń cńg (Yuá 3.14-16; 1Yń 5.10-13; 1Kr 11.23-26)

22 Mń mńlńm, ncńlyń buud bwá á lńg gńl kńńmb mńj wń, bwá mú dńg ná byńńđ í á bę cńńńńgń ñjń ñgńwńđńgń, đwń ntńg wń í á kę nę *ompwíń yí, Yęsus nyá a shńgę bád byńńđ đńńńgńđ; ompwíń bwá á kę bwńmęfwń.

23 Njń, mńńńgń mńńđ dí yí, mńń wń Tíberyad, nýńńę zę kńńń-kńńń nę kńl Cwńmba nyá á yę Zęmbí akńba ná ndęé bwá mú dę yí.

24 Ncńlyń buud óńi bwá mú dńg nę tńw Yęsus, tńw ompwíń bę bwá cńgę cńńńń. Bwá mú ntńg bád mńńđ đńńńgńđ kę Kapęrnawńm, kę sń Yęsus.

25 Bwá mú kę kwey nyá ñjń mńj fanńńy, bwá mú shílę nyá ná: «*Rabi, wo ámę ka zę kńga jńyę jń?»

26 Yęsus mú bęsa nę bwo ná: «Búbńlé, má jaaw bí ná, bí anńę nę sń mę nńcę *męshimbá bí ámę dńg má, bí ñgę sń mę nńcę bí ámę đę íbaléd ná ndęé jńlę.

27 Kńgń ñgę yńąg ná bí bńg nę idńw í đę kaag yí, yńđagń yńąg shń byńńń í kwńńđ ná muud cńgęg cńg á kandęgń kandęgń yí; byń wń *Mwńn mę Mńúđ mę bá yę bí yí. A bá yę bí byń nńcę a jí nyńńń Đń nyá a wń męyńgyę mń jńwńga yę.»

28 Bwá mú ka ci nę nyá ná: «Yńąg nę misńńńńgń mń Zęmbí wń ntńđel, sń sńąg jí?»

29 Yęsus nę bwo ná: «Yńąg nę sńńńńgń má Zęmbí wńsń ná bí búgńńgń muud Zęmbí nyá á ntń yę.»

30 Bwá nę nę ná: «Wo má fwo sń jńyę sń í ntń buud fńg ná sń dńgńg ná ndęé sń mú *bńgńlę wo? Wńyę sńńńńgń wo má fwo sń yí?

31 Osńńńgń búś bwá á đę đę *mńna ja bwá á bę shń a shwęéshń dí yí, nńmđ nda jí cńlyń Kńlaad Zęmbí dí ná, ná: “Nyá á yę bwo idńw í á ñgę zhu jńj dí yí.”»

32 Yęsus mú ci nę bwo ná: «Búbńlé, má jaaw bí ná, Moryń nńmđ dí nyá á yę bí idńw í á đę zhu jńj dí yí, Sńńńgń waam wń mń yę bí fwńmę idńw í ñgń zhu jńj dí yí.

33 Fwńmę idńw í Zęmbí bíś byńńń í wń jńj dí, zę yę búúd ó shń cńg yí.»

34 Bwá nę nę ná: «Cwńmba, đęg yę sń idńw byńńńgń ja jęsh.»

35 Yęsus mú ci nę bwo ná: «Męe jisę idńw yń cńg. Muud mę zń mńđí yę, nyá abńlę nýńńę bwele gwńg zńa, muud mę búgńń mę yę, nda nýńńę bwele gwńg shwńńńlę mńń.»

36 Mę shń jaaw bí ná, bí má dńg mę, ñjń bí anńę nę *magńlę.

37 Bńúđ bęsh Đń mę yń mę wń bwá é zę mńđí; mę abńlę ntńg wńńńg mńúđ mę zń mńđí yę.

38 Nńcę, męe mę á shulę wń gwńw ná mę zń sń sń mńúđ nyá á ntń mę yę ñgń jńj yí, kń bę sń

6:8 Andrę 1.40; 12.22; Mat 4.18; Mak 13.3 6:11 21.9, 13 6:14 Mbá 18.15, 18; Yuá 1.21; 2.11; 5.46; 7.40; Mis 3.22-23
6:15 5.13; 18.36 * 6:19 Osńńđđ męwńm mńbá ná óńńń, ñkń ntńg męwńm mńńńl. 6:23 6.11 6:26 2.11 6:27
6.35 6:29 2.23 6:31 Sńm 78.24; MmN 16.4, 31; Yuá 6.49 6:33 6.41, 51 6:34 4.15; Mat 6.11 6:35 4.13-14;
6.48-58; 7.37 6:36 16.9; 20.29 6:37 17.2, 24 6:38 4.34; Mat 26.39 6:39 10.28; 17.12; 18.9

má ngó jii yí.

39 Muud nyə á nti mə yé, sá á ngó jii yí jisə ná, mə kú jímbal tɔɔ muud ngwúd á sámbá búúđ nyə á yə mə yí, mə bág yida gwúmushi bwo jwów á məzhúgúlá.

40 Mə ngə ci nə sá Dá ngə jii yí jisə ná, muud yêsh mə dúg Mwân, a búgula nyə yé, a bág nə cug á kandugə kandugə; mə ka bá gwúmushi nyə jwów á məzhúgúlá.»

41 *Oyúden bwə á ka ngə cwaduga nə Yésus, nə a cíá ná: «Mə wə jisə idáw í á wú jon dí yí.»

42 Bwə á ngə cwaduga ná: «Ngəá nyə wə Yésus mwân mə Yóseb? Sə má mpú dí sóónjú bá nyóonjú? Ká, a zə ngə ci ná: “Mee jisə idáw í á wú jon dí yí.”»

43 Yésus mú ci nə bwo ná: «Kúgá ngə cwaduga biméfwó nə biméfwó.

44 Muud cugé nə njkul zə mádí té Dá, muud nyə á nti mə yé, nyə afwóyé julə nyə yí. Dá ká námá ka julə múúđ íí, muud mú zə mádí, mə ka bá gwúmushi nyə jwów á məzhúgúlá.

45 Ngəá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Bêsh bwə bá njwa minjúgúlá wə Zembí”. Kagá mpu ná muud yêsh mə gwág Dá, a njwa njúgúlá yé yé, nyə é zə mádí.

46 Ntɔ́ jí ná muud nyə abwélé dúg Dá; námá nji muud nyə á zhu wə Zembí yé, nywáá wə nyə a dúg Dá.

47 Búbálé, má jaaw bí ná, muud mə búgula yé jisə nə cug á kandugə kandugə.

48 Mə wə jisə idáw yá cug.

49 Osóónjú bín bwə á du də mána ja bwə á bə shí a shwéeshá dí yí, nji bwə á shí yə.

50 Idáw í ngə wú jon dí yí byáá, í ngə zə ná, muud mə dás byo yé kú bá yə.

51 Mə wə jisə idáw yá cug í ngə wú jon dí yí. Múúđ mə ká də idáw byóonjú, a bá cugə kandugə kandugə. Idáw mə é yána yí bísa mishwun myám, mə é yána myo shú ná buud ɔ shí ga bwə bág nə cug.»

52 Oyúden bwə mú ka bə nə zhuyá bwámé nə bwámé bwə ngə shilə ná: «Nyíga nye jí nə njkul yə sə mishwun myé nə ntudélé ná sə dág?»

53 Yésus mú ci nə bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, bí mə ká ba kú də mishwun mí Mwân mə Múúđ, bí má ká ba kú njgul mácií mé, bí kú *bə nə cug.

54 Muud mə dás mishwun myám njgul mácií mām yé músə nə cug á kandugə kandugə; mə bá gwúmushi nyə jwów á məzhúgúlá.

55 Nəcé, mishwun myám mísə mpu bə idáw, məcií mām mɔngul.

56 Muud mə dás mishwun myám, njgul mácií mām yé má nada nə mə, mə má njwa jíya nyéđí lámúđ.

57 Nda Dá á cug nyə á nti mə ná, á ngə ntág sá ná mə cúgag ná, muud mə dás mə yé, mə wə mə é ngə sá ná a ngóg nə cugə.

58 Idáw í á wú jon dí yí byáá í cugé nda idáw ímpáámbə bín í á də yí. Bənj bwə á də, nji bwə á shí yə. Muud mə də biga yé, nywáá mə bá cugə kandugə kandugə.»

59 Lású Yésus nyə lás ja nyə á ngə yə buud minjúgúlá wəni, nyə á ngə yə buud minjúgúlá myóonjú *mpáánzə minjúgúlá á Kapernawúm.

60 Ja ompwín bə bwə á gwág lésú yé wəonj yí, bóól njkí bulya bwə á ci ná: «Wáni lésú í bul nyaan, muud cugé ná nə njkul ngə nyinje gwágulə wə.»

61 Yésus mú mpu ná ompwín bə bwə ngə cwaduga, a mú jí bwo ná: «Lású wám í má kwal bí bəonjú?»

62 Bi mbəm ka məel dúg Mwân mə Múúđ ngə bád kə kúl nyə á fwo du bwey bə yí, í ka bə nə?

63 Shíshim má Zembí wə í du sá ná muud cúgag, njkul mə múúđ í áde kwínd tɔɔ sá. Lású má ngə lás nə bí ní wúwə shú ná Shíshim má Zembí í zág bídí zə yə bí cug.

64 Nji, bóól búúđ wá na bídí bwə anjé nə magulə ná.» Yésus nyə á ci ntáni nəcé, tééd jwów nyə á tééd yálə búúđ minjúgúlá yí, nyə á bwey ngə mpu buud bwə áshígé ngə magulə nyə wá, a bwey námá mpu múúđ mə bá kusha nə nyə yé.

65 Nyə á nyingə námá ci nə bwo ná: «Muud cugé nə njkul zə mádí, Dá kú fwo sá ná nyənj zág.»

66 Tééd na fwála níúđ wə zhwoj ompwín bə bwə á wú nyéđí gwoonj dí kú ná nyingə ngə kyey nə nyə yí.

67 Yésus nyə á ka ci nə wa wúm nə óbá ná: «Bí báá bí akyéyé?»

68 Shímun Pyêr mú bəsa nə nyə ná: «Cwámba, sə é ká nyingə kə wə zə? Wee jí nə iciyá í du yə búúđ cug yí.

69 Sə má magulə, sə má mpu ntág nə wo jisə Njéñkə múúđ má Zembí.»

70 Yésus mú bəsa bwo ná: «Ngəá mə wə mə a féesh bí buud wúm nə óbá? Ká dágá, ngwól á na bídí jisə nə jamb.»

71 Nyə á ngə ci Yúdas, mwân mə Shímun Iskariyót; nəcé, Yúdas nyə á tɛem bə muud á sámbá ompwín wúm nə óbá, nyə á bə ná nyə wə má bá kusha nə Yésus.

7

Omínyonjə ɔ Yésus kú nə búg (Yuá 5.44; 15.18-19; Mat 10.16)

1 Ja ísá íni í má shín yí, Yésus mú kə ngə kyey Galilé. Nyə a shígé cɛel kə Yudéa, *Oyúden bwə á ngə sɔ ná bwə gwú nyə.

2 Í á bæ ntâg íf, Oyúden zan nyân bwá á du jôw né Zan mabanda * yí í mú kúná-kúná.

3 Yésus omínyonhú bé bwá mú ci na nyô ná: «Wúg wa wo kág Yudéa, *ompwíin bwô bwá kág námá dúg misólógú wó ngá sá myá.

4 Ja múúd má céél ná bwô mpúg nyô yí, nyô ádé nyingá ngá sá isá ishwoô ishwoô. Mâma misólógú wó ngá sá míni, í jii ná wo lwóyág myo bál-bál dí.»

5 Í á bæ na, omínyonhú bé bwáméfwó nda *búgula nyô.

6 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Fwála dām í afwóyé bę; bi bān bi búsę nę fwála ija byēsh.»

7 Buud ɔ shí ga bwá cúgę nę nkul mpíi bí; bwá ngę mpíi mę, nęcé má ngę bwaagulę bwo ná bōw bwo misólógú.

8 Bi báá kagá, męe má akéé zān nīd, nęcé fwála dām í afwóyé bwama.

9 Ja nyô á shīn ci nę bwo ntāni yí, nyô á lęg Galilę.

Yésus zān dí Yurúsalem

10 Yésus nyô á ka námá zę bád kę zān dí omínyonhú bé bwá má bwey ka. Nyô á ka nda muud ngę shwaaw yé, kú bę bál-bál dí.

11 Oyúden bwá á ngę sş nyô zān dí, bwá ngę jī nę: «A jī ngow?»

12 Buud bwá á ngę bul lās lósú yé íkina dí; bósól bwá ngę ci ná: «A jī jş múúd», bósólógú ná: «Mbó. A ngę yida kal buud jugú.»

13 Nji, isá íni byēsh í á ngę bæ, muud kú cwééd nyô ná kpwoó, bwá ngę fúnda *Oyúden.

14 Zan í á ka zę wóós tútám†. Yésus mú bád kę Lun má Zembí kę ngę yę buud minjígulá.

15 Oyúden bwá mú ngę káam nyô ná: «Muud éga nyô á mpu dęga bimbí lú kwas ntudelé nyę nda sá shikúl!»

16 Yésus mú bęsa bwo ná: «Njígulá má ngę jíguli yí í āngę nę zhu māméfwó dí; í ngę zhu wó muud nyô á nti má yé.

17 Múúd má kę cęl sá sá Zembí má jī yí, a ka mpu nkí njígulá wām í ngę zhu wó Zembí, nkí má ngę té wo ná lúu.

18 Muud má du té íbwiingyá ná lúu yé, a du sş ná gúms í kág nyódí; nji, muud má sş ná gúms í kág wó muud nyô á nti nyô yé, nywáá jisę tútali, a cugę ná mashígá.

19 Ngáá Moyíz nyô á shí yę bí *mbwoomb mácęę? Nji, kú ná tō muud ngę baagula mwo. Nęcé jī bí ngę sş ná bi má gwú má yí?»

20 Buud bwá mú bęsa nę nyô ná: «Jamb í ngę ntágulę wó. Zę ngę sş ná á gwú wo?»

21 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Męe má a sá nji sósólógú† ngwúd, í má tí bí makuu shí.

22 Ngáá Moyíz nyô á ci ná bi dúg sá ábiwáág, í njúl ná nyô dí nyô á tééd dúla sá ábiwáág, odá wó bwá á tééd. Nji, nda Moyíz nyô á ci ná bi dúg sá ná, bi mú du sá ábiwáág wōonjú tō jwów lú Sábaad.

23 Bi má magulę ná bi é du sá ábiwáág jwów lú Sábaad, nęcé bi accéle caam cęę má Moyíz; ká nęcé jī bí má gwág bōw ja má lwág múúd ncindi jwów lú Sábaad yí?

24 Kúgá ná du njwa isá nji váal bí ngę dúg yí, dúgá njwa isá váal í jla yí.»

25 Bósól búúd ó Yurúsalem bwá á ka ngę ci ná: «Ŋgáá muud bwá ngę sş ná bwá gwú wó éga?

26 Ká dúgá, nywáá ngę lās bál-bál dí, bwá nda ci nyô tō sá. Ye micí misá mí má mpu fwámę mpu ná nyô wó jisş *Krist e?

27 Sá bān sá má mpú kál múúd éga ngę zhu yí, í njúl ná, ja Krist má bá zę yí, muud nyô abále mpu kál á bá zhu yí.»

28 Ná ndeé, Yésus ngę yę buud minjígulá *Lun má Zembí, a má shwal ci gwów-gwów ná: «Bi má mpú má ęę? Bí mpu námá kál má ngę zhu yí! Ká má a shígę zę nę lúu wām, muud nyô á nti má yé jisę abúgúlág; nji bi ampúyé nyô.

29 Męe má mpú nyô, má ngę zhu nyódí, nyô wó nyô a nti má.»

30 Nji nyô á lās ntāni yí, bwá mú ngę sş męzhíí ná bwá bíi nyô; nji, muud nyô á shígę kúnya ná nyô, í á bæ wala dé kú fwo wóós.

31 Í á ka bæ ná mánjkwám má búúd mēni dí ná, bósól nkí bulya bwá á *búgula nyę; bwá mú ngę ci ná: «Ja Krist má bá zę yí, ye a bá nyingę bul sá *mashimbá cş múúd éga?»

Bwó cęel bíi Yésus

32 *Ofarizyēn bwá á ka gwág buud bwá ngę nyímbula ntó lúu má Yésus dí. Bónōn mílúluú myá ofada bwá mú kænd ifulish ná bwá kág bíi nyô.

33 Yésus mú ci ná: «Sónōn bí é ngę ná bæ fúfwálá ná ndeé, má mú kę wó muud nyô á nti má yé.

34 Bi má bá sş má, kú kwey, nęcé bí cugę ná nkul bá kę kál má bá bę yl.»

35 *Oyúden bwá mú ngę ci bwámé ná bwámé ná: «Ŋgōw á bá ka kę ná sş nda bá kwey nyô éne? Ye a bá kę búúd búsú bwá á má kę ngę jī mílōom mí Ogurék dí wá, kę ngę yę Ogurék minjígulá?

7:2 Lęv 23.33-34; Mbá 16.13-15 * 7:2 Zan mabanda í á du bæ, Oyúden du jī mabanda dí, du tđduga váal Zembí bí á ngę baagula bwo ja bwá á ngę cęę mabanda dí shí a shwéeshá yí. Dúgúg vugulí fšb 486. 7:5 16.9 7:6 2.4 7:7 15.18; 16.33; 17.14; Mat 10.22; 24.9; 1Yn 3.13 7:11 11.56 7:13 9.22 † 7:14 Zan í á du ję má mwōw zangbá; tútám zan jisę mwōw málól shwóg, mwōw málól mpás. 7:15 Mat 13.54; Luk 2.47 7:16 12.49; 14.10 7:18 5.41; 8.50; 12.43 7:19 1.17; Mis 7.53; Rom 2.17-24 7:20 8.48 7:21 5.9 ‡ 7:21 Yésus ngę ci lwagula nyô á lwag muud jwów lú Sábaad yí (Yuá 5.5). 7:22 Mat 17.9-14; Lęv 12.3 7:23 5.9 7:24 8.15 7:25 5.18 7:26 4.25; 18.20 7:27 9.29 7:28 8.55; 17.8, 21, 25 7:30 2.4; 7.44 7:31 2.23 7:33 8.14 7:33 13.33; 16.5 7:34 8.21; 13.36

36 A cí nà «Bi mà bá sọ mà, kú kwey, nàcé bí cugé nà ñkul bá ká kál mà bá bə yí.» Ntọ mà ká nà jí?»

37 Jwów á məshíné, jwów zāŋ í ká ða busulá yí, Yésus nyə á tšw tətəlí a mú ci gwów gwów ná: «Ŋkí muud ñgə gwág shwáásúlə minú, a zág mádí zə ñgul.»

38 Muud mà búgúlá mà yé, məjówó mà cug mà é ða jóg wú nyə lámúd nda mingwəzə, námə nda Kálaad Zembí ñgə cí nà.»

39 Ja nyə á ñgə lás ntó yí, nyə á ñgə cí Nkəŋkə Shishim í á bə nə, buud bəsh bwə bá *búgula nyə wá bwə bá lág yí; í á bə, Nkəŋkə Shishim kú fwo zə nàcé Yésus nyə á shígé fwo ñwa gú má.

Buud icé íbá

40 Í á ká bə, ja búúd bwə á gwág lésú yé ní yí, bóól bwə á ñgə cí nà: «Bábálé, muud éga wá jísá *Múúd micúndá*»;

41 bóól bāŋ ná: «Křst wá éne», bóólágá ka ñgə cí nà: «Křst cugé nà ñkul zhu Galilé.»

42 Ngaá Kálaad Zembí ñgə cí gúl kúkúlúd ná *Křst mà bá zhu mpwoŋ buud mà *Dávid dí? Ntọ jí nà á bá zhu Dávid dí dánd, Betalehem.»

43 Buud bwə mú bə ícé íbá lúu mà Yésus dí.

44 Bóólágá bwə mú ñgə jii ná bwə bíi nyə; ñji, muud nyə á shígé kúnya nà nyə.

45 Ifulísh í má ka kə nyiŋgə. Mílulúú myá ofada bəŋŋə *Ofarizyēŋ bwə mú jí bwo ná: «Bí mà bə kú zə nə nyə? Nəcé jí?»

46 Ifulísh ná: «Muud nyə afwóyé bwele lás nda muud éne.»

47 Ofarizyēŋ ntág ná: «Bí mà námá bíd ná a kúləg bí jugú éé?»

48 Ye bí mà fwo bwele dág wúl cí ñkí ñgwól Farizyēŋ mà *búgúlá nyə?

49 Zhwog buud bí ñgə dág bwə ñgə *búgula nyə óni bwə ámpúyé məcəçə, búse nà malweemyá.»

50 Nikodēm muud nyə á fwo kə wá Yésus yé nyə á bə sámbá mící míniíd; a mú ka cí nə bwo ná:

51 «Ye məcəçə mäsú mà magulə ná shé yág muud məbəçé á kú fwo kaad, sé mpu sá nyə ámə sá yí?»

52 Bwə nə né ná: «Wo á zhu námə Galilé? Fwog ná mpu faas, wo ákweye ná ñgwól múúd micúndá nyə á mà bwele zhu Galilé.»

53 [Bwə mú bwílya, ñgə kə bwádí mínjów.

1 Yésus nyə mú kə mbámbáŋ á wəolivyé.

2 Ná námá mpámán mpámán, a mú nyiŋgə kə *Lun mə Zembí, buud bəsh bwə mú kə nyádí. A mú jí shí, tééd ñgələ yə bwo minjígúlá.

3 Nə ndéé, *Oyíguli ó məcəçə bəŋŋə *Ofarizyēŋ bwə mú ñgə zə nə ñgwól múdá ná a mà bíil mínəmbəd. Bwə mú zə nə nyə zə tál cwánúd,

4 bwə nə Yésus ná: «Yíguli, mudá éga nyə ámə bíil a ñgə sá mínəmb.

5 Moyíz nyə á yə sé ñkul *mbwoomb məcəçəd ná sé dág lúmə váál búdá óga məkwoógə ná ndéé bwə fudə. Ká wəe mà cí nà jí?»

6 Bwə á jí nyə ntáni bwə ñgə bwéél ná, ka nyə é cí gúl ciyá á líŋŋé ná ndéé bwə ó ká shwámán nyə. Nji, Yésus mú nyəw shí, a mú ñgə cilə nə nyinás jé mándəlúd.

7 Bāŋ bwə mú ñgə yáág ñgə jí nyə. Nə ndéé, a mú bān, a mú cí nə bwo ná: «Muud nyə abwélé sá *səm nà bídí sámbád yé téédág ñkény kwóógú lúmə nyə.»

8 A mú nyiŋgə nyəw shí, ñgə cilə mándəlúd.

9 Ja búúd óni bwə má gwág nda Yésus mà cí nə bwo ná, bwə mú ñgə nyəwš ñgwúd ñgwúd ná ndéé bəsh, tééd ócúmbá wóos óntombú. Yésus mú lág nà nyəméfwo ná mudá tál cwánúd.

10 Nə ndéé, Yésus mú nyiŋgə bān, a mú cí nə mudá ná: «Amuda, bwə mú ñgow? Kú nə muud mà sámb nə wó jalá nə yə?»

11 Mudá ná: «Cwámba, kú nə muud.» Yésus ntág nə nyə ná: «Mə asámbé námá. Kyeyúg, ñji, wo kú ná nyiŋgə sá səm.»]

Yésus, məŋkenya mà shí ga

12 Yésus mú nyiŋgə lás nə buud ná: «Mə wá jísá məŋkenya mà ñgə kwan buud wá shí ga má. Muud mà bə mə yé nyə abúle bwele kyeey yídúgúd, a bá yida bə nə məŋkenya mà cug.»

13 Ja *Ofarizyēŋ bwə má gwág ntó yí, bwə mú cí nə nyə ná: «Woméfwó ñgə bwiiŋg lāŋ wó ntáni kú nə muud mà bwaágulə? Jini bwiiŋgyá cúgé sá búúd bwə máguləg yí.»

14 A mú bəsa bwo ná: «Təem bə ná məméfwo má bwiiŋg lāŋ wām, bwiiŋgyá jām jísə sá búúd bwə máguləg yí; mà mpu kál má ñgə wú yí, nə kál má ñgə kə yí. Bí bāŋ bí ampúyé kál má ñgə wú yí, nə kál má ñgə kə yí.

15 Bí ñgə sámb milésú ñji váál dún á buud; məc mə asámbé təw muud lésú.

8

Mudá nyə á bíil mínəmb dí yé

7:37 Lav 23.36; Yuá 4.10, 14; Mbá 22.17 S 7:37 Zaŋ í á fwo ða ñgə sšy tāŋ mwšw zangbá kú fwo kyecg, í ka kə busula jwów lú mwəomb (Wo jí nə ñkul dág sá ní Lav 23.36). 7:39 14.16; 17.1 7:40 6.14 * 7:40 Oyúden bwə á ñgə bwánd ná Zembí mà bá nti bwo ñgwól Múúd micúndá ñjúl nda Moyíz; Moyíz nyəméfwo nyə á jaaw bwo nté. (Mbá 18.15-18). 7:42 Iza 11.1; Msh 5.1-2; Mat 20.30-31 7:50 3.1-2 7:51 Mbá 1.16-17; 17.6 † 7:53 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə impánzə tééd 7.53 kə kuma 8.11. 8:2 Mat 26.55 8:5 Mbá 22.22-24 8:6 Mat 22.15 8:7 Mbá 17.7; 13.10 8:9 Mat 22.22 8:11 5.14 8:12 1.5, 9-10; 3.19; 9.4-5; 11.9-10; 12.35-36, 46; Iza 49.6; Mat 5.14; Luk 2.32; 2Kř 4.4, 6; Ifz 5.8-14; 1Yn 1.5-7; 2.8; 3.14 8:13 5.31-32 8:14 3.2; 7.28-29, 33-36; 8.21-22, 42; 13.1, 33; 16.5, 10, 28; 17.8; 20.17 8:15 7.24

16 Í ká ntâg bæ ná mæ sám̃b lésú, sémbýé wám bæ tútálí, nácé mæ cugé máméfwó, sá Dá muud nyə á nti mæ wó búśá.

17 Nġaaá jisə cilyá máççé múnád ná buud bwá jəlá nə magulə bwiingyá á buud obá?

18 Mə nġə bwiing ləh wám, Dá muud nyə á nti mæ yé nġə ná mə bwiing.»

19 Bwá mú ka ci nə nyə ná: «Shwóóŋgú ji nġow?» Yésus nə bwo ná: «Bi ampúyé tɔɔ mə, tɔɔ Sónġú waamə. Bi mbəm mpu mə, ŋki bi má mpu námə Sónġú waamə.»

20 Yésus nyə á nġə lás ntáni a nġə yə buud minjígúálá *Luŋ má Zembí, a njúl kúl kúm í á bə yí, muud kú séémb mbwó ná á bii nyə. Bwá á shígé bii nyə nácé í á bə wəla dé kú fwo wósś.

Yésus mə zə kyey

21 Yésus mú nġiŋgə ci nə bwo ná: «Mə zə kyey, bi mə bá sɔ́ mə, nġi bi mə bá yə bi njúl nə *sám wán. Bi cugé nə ŋkul kə kúl má zə kə yí.»

22 *Oyúden bwó mú nġə ci ná: «Ja á nġə ci ná: “bí cugé nə ŋkul kə kúl má zə kə yí” ni, yə a zə gwílyə nyúúl?»

23 A mú ci nə bwo ná: «Bi bəh bi búśə buud ɔ́ shí ga, mɛɛ jisə muud a gwəw. Bi bəh shug dán dúsə wa shí gaád, mɛɛ shug dām cugé wa shí gaád.

24 Gwə wə mə ámə cí nə bí ná bi mə bá yə nə misám mún yí. Nácé, bí má ká bə kú *magulə ná mə jisə*, bi mə bá yə nə misám mún.»

25 Bwá mú jġi nyə ná: «Wo wə zə?» Yésus mú bɛsa bwo ná: «Mə jisə nda má nġə bwey jaaw bí tɛ sá ámə tɛéd yí ná.

26 Mə jġi nə zhwog isá má lás nə bí, nə byəɔŋg bísə ná mə sámbug yí. Nġi, muud nyə á nti mæ yé jisə búhálé, mə nġə ntâg jaaw buud sá mə á gwág nə nyə yí.»

27 Bwá á shígé gwág na ná nyə á nġə ci Zembí Sónġú.

28 Yésus mú ka ci nə bwo ná: «Ja bí má bá bən *Mwān mə Múúd yí, bi má bá ka mpu ná mə jisə†, mə aŋgə nə sá tɔɔ sá nə lú wām, mə nġə lás námə nda Dā nyə a jíguli mə ná.

29 Sá muud nyə á nti mə wó búśá. Nyə a shígé lúgə mə məmé, nácé mɛɛ má dɛ sá nġi sá á jġi nə ŋkul magulə yí.»

30 Ja Yésus nyə á nġə lás ntáni yí, zhwog buud bwá á *búgula nyə.

Nə bwán ó Aburaham, nə bwán ó Njwú məjamb

31 Yésus nyə á ka ci nə *Oyúden bwó á *búgula nyə wá ná: «Bí má ká nada mádí íciyá dí, mpu ná bi búśə wám̃bulə bæ *ómpwín bām,

32 bí ka mpu obúbálé, obúbálé bəɔŋgú ka bá sá ná bi bág ofulí.»

33 Bwá mú bɛsa nə nyə ná: «Sə búśə mpwɔŋ mə *Aburaham, sə abwélé bæ málwaa mə múúd. Nácé jí wó mpu ci nə sá ná: “Bí ka bá bæ ofulí” yí?»

34 Yésus mú bɛsa bwo ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, muud yésh mə sá *sám yé, jisə lwaá lú mísám.

35 Lwaá í ádé ntâg ji nġów kandugə, mwān a nġów nywáá má dɛ ji kandugə kandugə.

36 Ná ndɛɛ, Mwān mə Zembí mə ká yíl bí mánýámád hí, bí bə fwámé ofulí.

37 Mə mpú ná bi búśə mpwɔŋ mə Aburaham; ká bí nġə sɔ́ ná bi mə gwú mə, nácé kéel dām í aŋgə nə jəla nə bí.

38 Mɛɛ nġə jaaw sá má á dúg wə Dā yí; bi bəh nġə ntâg sá isá bí á gwág nə sónġú wán yí.»

39 Bwá mú bɛsa nə nyə ná: «Sónġú wúsú wə Aburaham.» Yésus ntâg nə bwo ná: «Í mbəm bæ nə sónġú wán wə Aburaham hí, ki bí nġə sá misólógú Aburaham nyə a sá myá.

40 Ká dugá, bi mú nġə cɛɛl gwú mə, í njúl ná mɛɛ má jaaw bí búhálé má á gwág nə Zembí yé. Aburaham nyə a shígé sá ntó.

41 Bí nġə sá misólógú mí sónġú wán.» Bwá mú ci nə nyə ná: «Sə cugé bwān wā tóón, sá búśə nə sónġú nġwúdí jġi Zembí.»

42 Yésus nə bwo ná: «Í mbəm bæ nə sónġú wán wə Zembí, ki bí nġə cɛɛl mə, nácé ja má jí wa ga, mə á zhu nyádi. Mə a shígé ntâg zə nə lúu wām, nyə wə nyə á nti mə.

43 Ká nácé jí bí aŋgə nə gwág lésú wām yí? Jísə nácé bí cugé nə ŋkul gwágulə kéel dām.

44 Sónġú wán wə Njwú məjamb, bí ka námə nġə cɛɛl sá isá sónġú wán má dɛ gwág yéesh yí. A ji nġwúl buud tɛéd mətééduléd; a cugé nə ŋkul bwɛɛ bwiing obúbálé, nácé obúbálé bwá cugé nyádi cugud. Yé bwiingulə íjɔ́ í bwey námə dɛ nyín nə a ji amádi íjɔ́, nácé a ji mbiya njínjɔ́, nyə wə íjɔ́ sónġú.

45 Ká bi aŋgə nə búgula mə nácé mɛɛ nġə jaaw bí obúbálé.

46 Zə á na bídí jí nə ŋkul máalə mə ná mə má sám yé? Ká, mɛɛ nġə jaaw bí obúbálé, bi má ban ka *magulə mə nə jí?

47 Múúd mə ká bæ yé má Zembí, a gwágulə mákéel má Zembí. Ká bi bəh jí agwáguláyé, nácé bí cugé bəɔŋg wə Zembí.»

48 Oyúden bwó mú bɛsa nə nyə ná: «Sə shí mpu ci ná wo jġi mwá Samariya, ná wo jġi nə

8:17 Mbá 19.15 8:18 5.36; 1Yn 5.9 8:19 5.18; 16.3 8:20 2.4 8:21 8.14 8:23 3.31 8:24 13.19 * 8:24 Ciyá ní í jalá nə ba sá Zembí nyə á ci kúl nyá á lésħa nə Moyíz yí. (Wo jġi nə ŋkul dúg MmN 3.14, nə Iza 48.12.) Yésus nġə lwágula ná nyə wə Zembí. 8:28 3.14; 4.34; 5.18 † 8:28 Váál nġwúdí nə 8.24 nə 8.58: á cɛɛl cí ná «Bi mə bá mpu múúd má jí yé.» 8:30 2.23 8:31 14.15; 15.8 8:33 Mat 3.9; Rom 4.12 8:34 Rom 6.16, 20; 2Pr 2.19 8:35 MmN 21.2 8:36 Gal 5.1 8:37 5.18 8:39 8.33 8:41 Mbá 32.6; Iza 63.16 8:42 1Yn 5.1 8:44 Mət 3.1-5; 1Yn 2.4; 3.8 8:46 2Kr 5.21; 1Pr 2.22; 1Yn 3.5 8:47 10.27; 18.37 8:48 4.9; 7.20; 10.20; Mak 3.21-22

jamb.»

49 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Męe cugę nę jamb, męe nęę gúmal Sósńęú waamę, bį bęń kú gúmal mę.

50 Męe mę anęę nę sę nę mę nęwa gúmal. Muud nęę sę nę mę bęg nę gúmal yę jįsa, nę wę mę dá cįgal młłsáú.

51 Bábálé, mę jaaw bį ná, múúd mę ká bę iciary býam, a kú bá bwele yę.»

52 Bwó ná nę ná: «Sá mę ka mpu ja gaád ná wo jį nę jamb. Aburaham nęę á yę, *buud c micúndá yę; węe mę ci ná: múúd mę ká bę iciary býam, a kú bá bwele yę.

53 Węe mę bul bęwámé múúd ntę sósńęú wúsú Aburaham muud nęę á yę yę? Wó ntę námé búúd c micúndá buud bwó á nęę yę wá? Wo nęę cęel ci ná wo jį jį?»

54 Yésus mú bęsa ná: «Mę ká nęę nęwa gúmal męmęfwó, í bę ntę cwag. Dá wę nęę sá nę mę nęwág gúmal, nęę muud bį nęę kudę ibud ná: «A jįsa Zembį wúsú» yę.

55 Bį ampúyę ntęg námé nęę. Męe mę mpú nęę. Mę ká ci ná mę ampúyę nęę, mę bę njįnjįń nda bį. Ká męe mę mpú nęę, mę nęę ntęg námé bę iciary býę.

56 Sósńęú wún Aburaham nęę á bwey kęęs nę męshusug nę tędęgálę nę á bá dęg jwów mę bá wós yį; nęę á shį námé dęg jwów dęęńęú, a kęęs ntęg nę męshusug.»

57 Ja Oyúden bwó mę gwág ntáni yį, bwó mú ci ná nęę ná: «Wo afwóyę kumę mímbug męwúm mętęęń, wó ci ná wo á dęg Aburaham i?»

58 Yésus mú bęsa nę bwo ná: «Bábálé, mę jaaw bį ná, Aburaham nda námé fwo bę, mę jįsa.»

59 Oyúden bwó mú ntęg nękęny mękwóógú ná bwó lúmal nęę; Yésus mú shwaaw ná ndęę, nęęęs cúwo tęęń.

9

Yésus mę lwag ancím-ncím

1 Yésus nęę cę ntáni, a mú dęg nęwól múúd ná nęę nęę á byęl a njól ancím-ncím.

2 *Ompwłń bwó mú jį Yésus ná: «*Rabi, ja múúd ęne nęę á byęl ancím-ncím ni, í á bę nęęc *sám mę zę, ye nęmęfwó sám yę, ye obył bę?»

3 Yésus mú bęsa ná: «Í á shįę bę nęęc sám, mbį; kú bę tao sám yę, kú námé nęńęę bę sám obył bę. Í á yida bę ná buud bwó dęgúg sá Zembį jį nę nękul sá yį ná nyádį.

4 Í jįi ná shę sáág isęy í múúd nęę á nti mę yę, té mwásé wúsé ná yį. Bulú í zag, muud cugę ntęg nę nękul sęy mpwó-bulú.

5 Té mę jį ná wa shį ga dí yį, mę wó jį męńkenya mę nęę kwan buud wá shį ga má.»

6 Ja nęę á shįń ci ntáni yį, a mú sęy męntęnd shį, a fuga mwo ná męndęlú ná ndęę, a bwiid ancím-ncím ishwfáfę byęęńę młshúd.

7 A mú ci ná nęę ná: «Kęyęúg kę gusa cwoogę bwó jów ná Siloy yį» (Siloy mę kę ná: «muud lwámá»). Ancím-ncím mú kę, kę gusa ná ndęę a mú nęńęę á nęę dęgýa.

8 Ná ndęę, nę buud bęńńę bwó á dę bę mębwugúlu wá, nę bęęńę bwó á dę dęg a dęgúg gwáámbug buud isá wá, bwó mú nęę kę męshwán ná: «Muud ęga dí nęę á dę jį wá a dęgúg gwáámbug búúd isá yę?»

9 Í á ka bę, bólł bwó nęę ci ná: «Jįsa nęę», bólłęgá ná: «Mból! A yida bęęla nęę.» Nyamęfwó mú nęę ci ná: «Jįsa mę.»

10 Bwó mú jį nęę ná: «Ntędelę młsh mę ámę bęń wo yę?»

11 Nęę nę bwo ná: «Muud bwó nęę jów ná Yésus yę nęę ámę fugę ishwfáfę bwiid mę młshúd, a mú ci ná mę nę mę kęg gusa Siloy. Mę ámę ka námé kę, kę gusa ná ndęę, młsh mę mú dęgýa mę.»

12 Bwó mú shılę nęę ná: «Muud węęńęú jį nęgow?» Nęę ná: «Mę ampúyę.»

13 Bwó mú kę nę muud nęę á dę bę ancím-ncím ęne *Ofarizyęń dí.

14 Jwów Yésus nęę á fugę ishwfáfę bwiid múúd ęne młshúd ni í á bę ntęg jwów lú Sábaad.

15 Ofarizyęń bwó mú námé jį múúd ęne váál młsh mę ámę dęgýa nęę yį. A mú bęsa nę bwo ná: «Nęę ámę bwiid mę ishwfáfę młshúd ná ndęę, mę mú kę gusa, mę músę ntęg dęgýa.»

16 Ja bwó mę gwág ntó yį, bólł Ofarizyęń bwó mú ci ná: «Muud nęę ámę sá sá ni yę nęę anęę nę wú wę Zembį. Dęgá, nęę agúmalę jwów lú Sábaad.» Bólłęgá ná: «Ye sólł misám jį nę nękul sá mbįi *shimbá ni?» Bwó mú bę nę mbęęgi mpósdęgá nyąń.

17 Bwó mú nęńęę jį ancím-ncím ná: «Węe nęę dęg ná muud nęę ámę bęny wo młsh ęne jį ntędelę?» Nęę ná: «A jį *muud micúndá mę Zembį.»

18 Njį, *Oyúden bwó mú sá męshwán ná muud ęne nęę á shįę bę ancím-ncím ná ndęę młsh mę mú dęgýa nęę. Bwó mú ntęg kęnd búúd kę jów obył bę,

19 zę jį bwo ná: «Ye mwán wún bį mę dę ci ná nęę á byęl ancím-ncím wę ęga? Ka ntędelę a mú nęę dęgýa yę?»

20 Obył bwó mú bęsa ná: «Sá mę mpú ná mwán wúsú wę ęne, ná nęę á byęl ancím-ncím.

21 Njį, váál í mę zę wós ja gaád ná a nęęg nę dęgýa yį, sę bęń sę ampúyę; sę kú námé mpu múúd nęę ámę bęny nęę młsh yę. Shılęgá nyamęfwó, a bęsag, a cugę ná mwántombú.»

8:50 7.18 8:51 5.24 8:53 4.12 8:55 4.34; 7.28-29 8:58 1.1; 17.5 † 8:58 Váál nęwđw ná 8.24 ná 8.28. 8:59 10.31 9:2 MmN 20.5; Eze 18.20; Luk 13.2, 4 9:3 11.4 9:4 5.17 9:5 8.12 9:6 Mak 8.23 9:8 Mis 3.10 9:14 5.9 9:16 7.43; 9.33; 10.19 9:17 4.19 9:22 7.13; 12.42; 19.38; 20.19

22 Obyál bwá á bęsa ntáni nácé bwá á fúndá Oyúden. Oyúden bwá á bwey tów cúñ ná ñkí muud má məm ná Yésus ji *Kříst íf, bwá yíl múúd wǎǎng *mpáánzǎ minjígúlád.

23 Gwá wá bwá á shwal ci ná: «Shílógá nyáméfwó, a cugé ná mwántombú, nyáméfwó bęsag sá í dúgyá ná nyá yí.»

24 Ofarizyēñ bwá mú nyingǎ jǎw múúd nyá á ðu bæ ancím-ncím éñe ja ábécé zǎ ci ná nyá ná: «Yág Zembí gúmá. Sá má mpú ná muud nyá áma lwag wo éñe ji sǎól misám.»

25 Nyá ná bwo ná: «Ñkí a ji sǎól misám óo, mee má ampúyé. Mee má mpú ñji sá ñgwúd ná: má á ðu bæ ancím-ncím, má mú ñgǎ dúgya ja gaád.»

26 Bwá mú nyingǎ jǎ nyá ná: «Nyá áma sá wo ji? Ntudelé nyá áma bēny wo mísh yé?»

27 Nyá ná bwo ná: «Ñgaá má shí bwey jaaw bí, bí nda gwág. Bi má ccel ná má nyingǎg jaaw bí ja ábécé? Bi wál námá ccel zǎ bæ ómpwíín bécé?»

28 Bwá mú lwíy nyá ná ndécé bwá ná: «Wo wá ji *mpwíín yé. Sá báá, sá búsa ómpwíín ó Moyíz.

29 Sá má mpú ná Zembí nyá a lésha ná Moyíz, sá ámpúyé nyíni nyee ñgǎ zhu wá.»

30 Muud nyá á ðu bæ ancím-ncím yé mú ci ná: «Má káám ná bi ampúyé á ñgǎ zhu wá; ká nywáá má bēny dí má mísh íf.

31 Sá má mpú ná Zembí nyá ádé magulǎ májǎgula má ósǎól ó misám. Nji, muud ñgǎ yǎ Zembí gúmá yé, á ñgǎ sá sá Zembí má jí yé, Zembí magulǎ májǎgula mé.

32 Sá abwélé námá fwo gwág ná muud má bēny ancím-ncím a byélé mísh.

33 Í mbám bæ ná muud éñe nyá anjǎé ná wú wá Zembí, a kú bæ ná ñkul má sá tǎǎ sá.»

34 Bwá mú bęsa ná nyá ná: «Wee mbécé sá í á byél misámúd ncindí ná ncindí yí, wó ccel zǎ yǎ sá minjígúlád?» Bwá má ntǎg wíñg nyá.

35 Yésus mú gwág ná bwá áma wíñg múúd éñe. A mú kǎ bwǎma ná nyá, a mú jí nyá ná: «Ye wo búgúla *Mwán má Múúd?»

36 Nyá ná Yésus ná: «Cwámba, Mwán má Múúd wá zǎ ná má búgúlag nyá?»

37 Yésus ná né ná: «Nyá wá wó ñgǎ dúg á ñgǎ lésha ná wo éga.»

38 Muud éñe mú ci ná: «Cwámba, má má *búgula.» A mú kúd mpwóómbú shí na wá Yésus.

39 Ná ndécé, Yésus mú ci ná: «Má á zǎ shí ga dí ná má zǎ sámb ñkúmba lǎsú. Sémbyé lǎsú wǎǎng wúse ná má zǎ sá ná wǎancím-ncím bwá dúgyág, buud bwá ñgǎ dúgya wá bæ wǎancím-ncím.»

40 Búbaalé Ofarizyēñ bwá á bæ cínoñg wá bwá mú gwág á má ci ntǎ, bwá mú shilǎ nyá ná: «Ntǎ ji ná sǎ bí námá wǎancím-ncím?»

41 Yésus ná bwo ná: «Bi mbám bæ wǎancím-ncím, bi kú bæ ná misám. Ká bí ñgǎ ci ná: “Sá ñgǎ dúgya”, sám wán í má nada.»

10

Jǎjǎ mbaagulǎ itǎw

1 «Búbálé, má jaaw bí ná, múúd má kǎ ñkáál itǎw dí yé má ká bæ kú nyíi mpumbéd, a yida kǎ kyey zhí shúsúd, kǎ ntǎ kǎǎgúlád gwǎw, nyíni múúd jisǎ juwál, a jisǎ zhilǎngaaná.

2 Muud nywáá má nyíi mpumbé dí yé, mbaagulǎ itǎw wá éñe.

3 Í ðu bæ, muud má ðu baagasǎ mpumbé yé juw nyá mpumbé, itǎw í mú gwág mbaagulǎ wáñ kál. A mú ñgǎ jǎw itǎw byé, jǎw tǎw jǎsh ná jíná dé, a mú kǎ ná byo tǎón. 4 Ja á má shín cúwál byésh tǎón yí, a kǎ tǎw byo shwǎg, í kǎ ñgǎ bę nyá nácé í ñgǎ yag kál dé.

5 Itǎw í cúgé ná ñkul bwelǎ bę ñjínǎ muud, í yida ñgǎ túb nyá, nácé í ádé yag mákál má ójínǎ ó búúd.»

6 Yésus nyá á ñwa bwo mpwokwoond ní, ñji bwá á shígé wámbalǎ sǎ nyá á ñgǎ ccel ci yí.

7 Ná ndécé, a mú kǎ nyingǎ ci ná: «Búbálé, má jaaw bí ná, mee wá jisǎ mpumbé ñkáál itǎw.

8 Buud bǎesh bwá á tééd zǎ ná má wá búsa ijúwál, izhilǎngaaná, itǎw í áshígé gwágulǎ bwo.

9 Má wá jisǎ mpumbé. Muud má kyéy mádí yé nyá e dúg cǎg; nyá é ðu nyíi, ðu cúwo, a kwey idáw.

10 Juwál í ðu zǎ ñji ná í zǎ júwo, zǎ gwú, zǎ caam. Mee má á zǎ shú ná buud bwá bǎg ná cǎg, bwá bǎg ná gwo kú ná minji.

11 «Má wá jisǎ jǎjǎ mbaagulǎ itǎw. Jǎjǎ mbaagulǎ má ðu keenzh cǎg jé shú itǎw byé.

12 Nyǎǎng mbaagulǎ má séy ñji shú *mwaané yé, a cugé fwámé mbaagulǎ itǎw, a mpú ná itǎw í cúgé nyá byé yí; á ðu bæ, á ká dúg ñkweny ñgǎ zǎ, a myaas itǎw, a túb; ñkweny mú zǎ ñgǎ bíi itǎw, itǎw í ñgǎ címa.

13 A sá ntǎ nácé a ñgǎ séy ibamba, itǎw í acýé nyá lámúd.

14 «Mee wá jisǎ jǎjǎ mbaagulǎ itǎw, má mpú itǎw byám, itǎw byám mpu má,

15 námá nda Dǎ má mpú má, má mpu námá nyá ná. Má keenzh cǎg jǎm shú itǎw.

16 Má ji námá ná bíl itǎw, byáñ í cúgé wa ñkáál gaád. Í jǎi ná má kyéyug námá ná byo, í é gwágulǎ kál dǎm ná ndécé sǎonz mú bæ ñgwúdá, mbaagulǎ námá ñgwúdá.

9:29 7.27; 8.14 9:31 Sóm 66.18; Mik 15.29; Iza 1.15 9:33 3.2 9:34 9.2 9:37 4.26 9:39 5.22 9:40 Mat 15.14; 23.26 9:41 15.22 10:4 10.27; Mbú 14.4 10:6 16.25 10:8 Zhe 23.1-2; Eze 34.2-3 10:9 14.6; Sóm 23.2; Eze 34.14 10:11 jǎjǎ mbaagulǎ itǎw: Sóm 23.1; Eze 34.11-16; Zhe 23.3; Mat 18.12-14; Heb 13.20; Mbú 7.1 keenzh cǎg jé: 15.13; Rom 5.8; 1Yn 3.16 10:12 Mis 20.29 10:14 10.27; 2Tm 2.19 10:15 Mat 11.27 10:16 11.52; Iza 56.8; Eze 34.23-24; 1Pr 2.25 10:17 3.35; 5.18 10:18 4.34

17 Dâ mós cœel mæ nœcé mæ kœenzh cug jâm ná mæ bá nyingæ nwa gwo.

18 Muud nyæ adéégé mæ cug jâm; mæmfwó wós mæ kœenzh gwo. Mæ ji næ nkul mæ kœenzh cug jâm, mæ næ nkul mæ nyingós nwa gwo: wáda Dâ nyæ á yæ mæ wós ci.»

19 Lósú Yésus nyæ á nge lás ni í á sá mbéégí mpádúgá *Oyúden.

20 Bósólúgá nki bulya bwós á nge ci ná: «jamb í mós bii nyæ, í mú nge sá ná á lásúg ilis-lis; kúgá ná nge gwágulæ nyæ.»

21 Bósólúgá ná: «Ilis-lis í jamb dí ini; jamb í cúgé næ nkul bwele bhény áncím-ncím mísh.»

Bwós kudawa Yésus

22 Zan ifúb mpáánzæ* í á nge sîy Yurúsalem, í á bæ fwála lu nkwân.

23 Yésus nyæ á ka bæ *Luj mós Zembí, a nge kyei kúl bwós á gwiid ná Nyingulé† mós Sólumun dí, a kæ, a zæ, a kæ, a zæ.

24 Oyúden bwós á ka kæ lyæ nyæ, kæ ji nyæ ná: «Wo é ka bá sæl sá milám shí jáyé ja? Nki wo wós jisá *Kris, jaawug sá ná kpwoós.»

25 Yésus mú bæsa bwo ná: «Mæ á shí bwey jaaw bí nji bí nge shwána. Misóólúgá mós nge sá jíná mós Dâ dí myá mí nge námá lwágulæ ntós.

26 Mí nge tœem lwágulæ ntós, bí nge shwána shwánág, nœcé bí cugé mádí soonz itow dí.

27 Itow byám í du gwágulæ kál dâm; mæ mpú byo, í du bæ mæ. 28 Mœ nge ntág yæ byo cug á kandugæ kandugæ, í abúle bwele yæ, muud nyæ abúle námá bwele déég mæ byo mbwád.

29 Dâ muud nyæ á yæ mæ byo yé mós ntó múúd yêsh nkulad; muud cugé næ nkul déég nyæ sá mbwád.

30 Sá Dâ sá básæ nda muud ngewúd.»

31 Oyúden bwós mú nyingæ nkhény mákwóógú ná bwós gwú nyæ næ ndí.

32 Nji, Yésus mú ji bwo ná: «Mæ mós lwágulæ bí jjo misóólúgá mí nge zhu wós Dâ myá, bí mós cœel gwú mæ næ wáyé?»

33 Oyúden bwós mú bæsa næ nyæ ná: «Sá acéélé gwú wo næ jjo sósólúgá; sá mós yida cœel gwú wo nœcé wo nge lás ná Zembí *bwaasúla mpu; wœe njúl muud, wo nge bále ci ná wo ji Zembí.»

34 Yésus mú fœel ná: «Ngeá cilyá wúsæ bídí kálaad mœççéd ná: “Bí básæ ozembí”

35 Na mæ lwágulæ ná buud Zembí nyæ á nge lás næ ndí wá, Kálaad Zembí mæ jów bwo ná ozembí. Ká ji? Muud nyæ ajélayé næ yil sá Kálaad Zembí nge ci yi.

36 Bí bân bí mæ sá ná, mæ muud Zembí nyæ á féesh, a mú nti shí ga dí yé, bí mós ci ná mæ nge

*lás næ Zembí bwaasúla mpu nœcé mæ nge læ shwaagula ná mæ ji Mwán mæ Zembí.

37 Nki mæ angé næ sá misóólúgá mí Dâ, shwánágá mæ.

38 Nji, nki mæ nge sá myo, bí tœem nge shwána mæ, *magulægá misóólúgá; bí mós ká magulæ myo, bí yag, bí mpu námá ná Dâ njul mádí, mæ njúl wós Dâ.»

39 Nji bwós á gwág ntáni yi, bwós mú nyingæ sô ná bwós bii nyæ, a mú faam.

40 A mú nyingæ lína kæ Zhurfæ fanwiny, kúl Yuánes nyæ á fwo nge duu buud yi, a mú kæ ji wu.

41 Zhwo gwós buud bwós mú du zæ nyádí. Bwós mú du ci ná: «Yuánes nyæ á shigé bwele sá tœ *shimbá; nji, sá jêsh nyæ á ci shú mós múúd éga yi jisæ búbálé.»

42 Zhwo gwós buud bwós mú *búgula Yésus kákál jœngud.

11

Shwiý mós Lazâr

1 Ngewól múúd nyæ á bæ ná Lazâr, muud á Betani, loom mós Mariya bá mínyonjú shila Máata. Lazâr éne nyæ á ka bwos.

2 Lazâr nyæ á bæ éne nyæ á bæ ncwúm mós Mariya, Mariya nyæ á gwágulæ Yésus labínda mákuúd, a fim mwo næ shilú yé.

3 Mariya bá Máata bwós á ka kænd Yésus mákál ná: «Cwámba, muud woó nge bwos.»

4 Ja Yésus nyæ á gwág mákál máni yi, nyæ á ci ná: «Bwas ní í cúgé bwos shwiý, í yida bæ bwos í é sá ná Zembí nge gúmá yi, í ka námá sá ná *Mwán mós Zembí nge gúmá.»

5 Yésus nyæ á du bul cœel Máata bá mínyonjú shila Mariya, næ Lazâr.

6 Ná ndeé, nyæ á tœem gwág ná Lazâr nge bwos í, nyæ á fwo nyingæ cinguli mwów mábá kúl nyæ á bæ yi.

7 Mpúsæ mwów mábá mœngá, a mú ka ci næ *ompwíin bé ná: «Shé nyingagá kæ Yudea.»

8 Ompwíin næ nyæ ná: «*Rabi, Oyúden bwós mós nywá fwo kúnœw gwú wo næ mákwóógú núj Yudea, wó cœel námá nyingæ kæ wu?»

9 Yésus mú bæsa næ bwo ná: «Ngeá mwásé wí næ mæwæla wúm næ mábá? Múúd mæ ká nge kyei mæwæla mœngé di, nyæ abúle nge mága, nœcé nyæ é nge dúg ingúnghé yá shí ga.

10 Nji, múúd mæ ká kyei mpwó-bulú, nyæ é nge mága, nœcé kú næ ingúnghé lámúd.»

11 Ja nyæ á shín ci ntáni yi, nyæ ná: «Shwá wúsú Lazâr mós kæ gwád, nji, mæ é kæ juumashi nyæ.»

10:19 9.16 10:20 8.48 * 10:22 Bwós á du téduga jwów Yúdas Makabé nyæ á nyingæ fúb alatâr á Mpáánzæ yi, nyæ á sá gwo ngeé mbú 164 Yésus kú fwo byél. 10:23 Mis 3.11 † 10:23 Sá sá nge jów ná nyingulé ní í cúgé zhizhe mpumbé; jisæ milwoj mí mæmpin mimbá, bwós ka wá kwáminú gwów ná gúgúwá bæg. 10:24 Luk 22.67 10:25 5.36 10:26 16.9 10:27 8.47; 10.3, 14 10:28 5.24; 6.39 10:30 5.18; 17.21 10:31 11.8 10:33 Lav 24.16; Mat 26.65 10:34 Sôm 82.6 10:36 1.34 10:38 10.25 10:39 7.30; 8.20 10:40 1.28 10:41 1.29-34; 3.27-28 10:42 2.23 11:1 12.1-3; Luk 10.38-39 11:3 11.36 11:4 9.3; 17.1 11:8 8.59; 10.31 11:9 8.12; 12.35-36 11:11 Mat 9.24

12 Ompwiín ntâg ná: «Cwám̃ba, ñkí Lazâr má kə gwə dí, nyə é yál.»

13 Í á bə, Yésus ñgə cɛɛl ci ná Lazâr má yə, bāñ bwə ñgə dúg ná a ñgə ci gwó múúd má du ja ná á woga nyúúl yí.

14 Yésus mú ka jaaw bwo ná kpwoó ná: «Lazâr má yə.

15 Mə gwág nywa nəcə mə shígé bə ja nyə ámə yə yí, sá jooñg í é sá ná bi búgúlág. Ná ndɛɛ, ññkyená kúl á jí yí.»

16 Tómas bwə á du námə nyiñgə jów ná Wáás yé mú ka ci nə bóól ómpwiín ná: «Ññkyená, shénññ Cwám̃ba bəsh kág námə yə.»

Yésus ji cug

17 Ja Yésus má kə wóós yí, a má kə kwey ná Lazâr má bwey daw mwów mánñ.

18 Nda wúlə Betaní kə Yurúsalem wúsə jee bə ókílomáda ólól* ná,

19 zhwog *Oyúden bwə á kə dúg Mááta bá Mariya, kə cweel bwo milám nə shwiy mə ncwúm wáj.

20 Ja Mááta nyə á gwág ná Yésus mə zə wóós yí, nyə á lɛɛl kə, kə bwəma nə nyə, Mariya nyə njúl ná shí, njów.

21 Mááta mú ka ci nə Yésus ná: «Yé Cwám̃ba, wo mbəm bə wa, ñki ncwúm waamə shígé yə.

22 Nji, tɔɔ kíkídíga, mə mpú ná Zembí nyə é yə wo sá jəsh wó é gwáám̃b nyə yí.»

23 Yésus mú ci nə nyə ná: «Ncwúm woó mə bá gwúm.»

24 Nyə ná Yésus ná: «Mə mpú ná a bá gwúm ja búúd bwə bá gwúm jwów á məzhúgúlá yí.»

25 Yésus mú ci nə nyə ná: «Mə wə má du gwúmushi búúd, du nyiñgə yə bwo cug. Muud mə *búgúlá mə yé, a tɛɛm yə, a bá nyiñgə cugə.

26 Muud ñgə ntâg cugə yé ká *búgula mə, a kú bá bwele yə. Ye wo *magulə ntɔʔ»

27 Mááta ná: «Haaw Cwám̃ba. Mə mə magulə ná wo jisə *Krist, *Mwán mə Zembí nyə á zə shí ga dí yé.»

28 Ja Mááta mə shín ci ntáni yí, a mə keye kə jów mínyoñə shilə Mariya, kə nyímbula nə nyə ná: «Cwám̃ba má wóós, a ñgə jów wo.»

29 Nji Mariya nyə á gwág ntáni yí, nyə a tów ná máás kə wə Yésus.

30 Í á bə, Yésus kú fwo nyí ban loomud, a njúl ná kúl Mááta nyə á kə bwəma nə nyə yí.

31 Oyúden bəñññ Mariya bwə á bə njów bwə ñgə cɛɛl cweel nyə lóm wá bwə mú dúg á tów ná máás cúwo tóón. Bwə mú bɛ nyə, bwə ñgə dúg ná a ká jii shwójud.

32 Mariya má kə kumə kúl Yésus nyə á bə yí; nji nyə á dúg Yésus yí, nyə á wusə nyúúl shí Yésus dí shí məkuú, nyə ná: «Yé Cwám̃ba, wo mbəm bə wa, ñki ncwúm waamə shígé yə.»

33 Yésus mú dúg Mariya bəñññ Oyúden bwə á ñgə lúgal nyə wá bwə ñgə jii, mbəom mú shwiy nyə nyúúlúd, mitádúgá búbulə nyə lámúd.

34 A mú jí ná: «Bi á dul nyə ñgow?» Bwə ná né ná: «Záá kə dúg, yé Cwám̃ba.»

35 Yésus mú ntâg jii.

36 Oyúden bwə mú ñgə ci ná: «Bi má dúg íí, nyə á bul cɛɛl nyə ɛɛ.»

37 Bóólúgá wá bwədí sámbád bāñ bwə mú ñgə ci ná: «Ñgáá muud éga wə nyə a bəny ancím-ncím mísh? Ká a shígé dí bə nə ñkul sá ná Lazâr kú yə.»

Yésus mə gwúmúshí Lazâr

38 Yésus mbəom mú nyiñgə shwiy nyúúlúd, a mú kə kúl bwə á dul Lazâr yí. Shwoñ í á bə ku, mbwagalá kwóógú, bwə ka fad nə dúl kwóógú.

39 Yésus mú ci ná: «Yílúgá kwóógú.» Mááta á kóól mə múúd nyə á yə yé mú ci ná: «Ey Cwám̃ba, a mə daw mwów mánñ múús, a mú ñgə mpə.»

40 Yésus mú ka ci nə nyə ná: «Ñgáá mə shí ci nə wo ná wó ká *búgula, wo e dúg nda Zembí nyə é ñwa gúmá ná.»

41 Bwə mú ka yíl kwóógú. Yésus mú bān mpwóómbé, a mú lás ná: «Ye Dá, mə yə wo akíba nəcə wo ámə magulə məjəgula mām.

42 Haaw. Mə ámə bwey ñgə mpu ná wó du magulə məjəgula mām ja jəsh. Mə ámə yida lás shú ná zhwog buud bwə má lyɛ mə óga bwə mpúg ná wo wə wo ámə nti mə.»

43 Ja á mə shín lás ntáni yí, a mú kím nə ñkulú ná: «Lazâr, cúwóg tóón.»

44 Muud nyə á bə mbimbə yé mú cúwo tóón, a njúl nə obándáshi ñgwóólá məkuú nə məbwəd, mpwóómbú ñgwóólá nə kúl káándé. Yésus mú ci nə buud ná: «Wiinzhagá nyə isá ñni bi bídúg nyə, a kág.»

Ciñ-á-cində ná Yésus yág

(Mat 26:1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

45 Zhwog *Oyúden bwə á zə wə Mariya wá, bwə á dúg sá Yésus nyə a sá yí, bwə mú *búgula nyə.

46 Nji, bóólúgá bwə á kə *Ofarizyən dí, kə jaaw bwo sá Yésus nyə a sá yí.

47 Milúúú myá ofada bəñññ Ofarizyən bwə mú sɛɛñg *Gwoonç ősémbye ó mílású wá Zembí, kə ci ná: «Muud éga ñgə bul sá *məshimbá. Shé mə sá ntudɛl?»

48 Shé mə ká bíd ná a ñgág nə kə shwóg íí, buud bəsh bwə é búgula nyə ná ndɛɛ, buud ɔ Róma bwə zə ntâg íí, zə búgə Mpáánz íshé, bwú námə loom íshé.»

49 Ngwól múúd wáj nə jíná ná Kayíf íí, nyə muud nyə á bə Ajəláci á ofada mbú wəoñg dí yé mú ci ná: «Bi agwágé tɔɔ sá na lású nííf.

11:16 Mak 14.31; Rom 6.8 **Tómas:** 20.24 * 11:18 Osetád wúm nə ótóón. 11:21 11.32 11:24 5.29; 6.40, 54; Dan 12.2 11:25 5.21, 24; 8.51 11:27 1.34; 4.25 11:32 11.21 11:35 Luk 19.41 11:37 9.6 11:38 20.1; Mat 27.60 11:42 12.30 11:44 20.6-7 11:45 2.23 11:47 2.11; Mat 26.3-5; Mis 4.16 11:49 18.14

50 Bi adágé ná í yida bæ bí nà mfií ná muud ngwúd yág shú kúl búúd jêsh ncindí, loom í nda ję wêsh í?»

51 Lású nyà á lás wòngú, nyà á shígé lás ná lúu yé. Í á yida bæ ná, nda nyà á bæ Ajeláci á ofada mbú wòngú dí ná, nyà á lás tâñ *muud micúndá ná í á jii ná Yésus yág shú loom wêsh;

52 kú námá bæ nji shú loom wáméfwó, a yó shú ná bwân ó Zembí básó íciimi íciimi wá bwá sééngyag bæ sá ngwúd.

53 Jwòw ní wá bwá á njwa cigulá ná bwá gwú Yésus yí.

54 Yésus nye mú yow ngálá kyey bál-bál dí kúl Oyúden básó yí; a mú ká kóómb loom jísá njge shí á shwéeshá dí yí, bánñ *ompwiín bé ká jì dánd bwá á du jów ná Ifrêm yí.

55 Í á ka zə bæ, nda *Páska Oyúden nyà á bæ kúná-kúna ná, zhwog buud bwá á ngə wú məkwaádə mánjúd ngə bád kə Yurúsəlem ná bwá kə ngə gusa mingusa mi yábá*.

56 Bwá á ka ngə sý Yésus ná ndeé, kúl bwá á bæ *Luj má Zembí yí, bwá á ngə shilə bwámé ná bwámé ná: «Bi má dúg ná jì? Nyə ajeyé zə zāñ dí.»

57 Í á bæ, milúlúú myá ofada bənñj Ofarizyən bwá má ci ná í bág ná: «Muud nyə é mpu kúl Yésus nyə é bə yí, bágúlég, bwá kág bii nyə.»

12

Labínda má Maríya (Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

1 Í á ka zə bæ, í má lúg mwòw mósaman ná *Páska *Oyúden zág bæ, Yésus má kə Betaní, dánd má Lazár Yésus nyà á gwúmushi yé.

2 Bóól búúd ó dánd doongú bwá á ka sá dína lúu má Yésus dí. Mááta nyə á bæ á ngə sá milwámá dína joongú, Lazár njúl sámbá búúd bənñj Yésus bwá á ngə dá wád.

3 Maríya mú ka njwa labínda álal-kus bwá á sá nə fwámé nâr* yé. Nyə á njwa labínda ní kúl njwombó, zə gwáágulə Yésus məkuúd ná ndeé á mú fim nyə mwo nə shilú jé; məcud má labínda má mú lwánd njów wêsh.

4 Ngwól *mpwiín mə Yésus nyə á bæ cínəng ná Yúdas Iskariyót, mpwiín nyə á bæ ná nyə wé má bá kusha nə Yésus yé. Ja Yúdas éne má dúg nda Maríya nyə á gwáágulə Yésus labínda nâr ná, a má ci ná

5 «Jí bwá ámbə bæ kú kusha labínda éga odanarí† mitəd milóól ná ndeé bwá kwíínd mímbúmbúwá nə ndí yí?»

6 Nyə á shígé ci ntáni ná a baam nə mímbúmbúwá. Nyə á ci ntó nəcə nyə á bæ juwál; nda nyə á du bii manja *mwaané ná, nyə á du júwo mwaané cínəng.

7 Yésus mú ci ná: «Bídúg múdá éne ná shéé. A má sá sóólúgú ní, ngálə bwey téduga nda bwá bá dul mə ní.

8 Nəcə bí é du jì nə mímbúmbúwá mwòw mēsh, nji sənñj bí sá ábúlé jì mwòw mēsh.»

9 Na nyə á bæ, kúdə zhwog Oyúden bwá má gwág ná Yésus jì Bétaní; bwá á ka ngə kə wu, kú bul bæ nji shú dé, bwá á ngə námá kə ná bwá ká dúg Lazár nyə á gwúmushi yé.

10 Ná ndeé, milúlúú myá ofada mí mú njwa cigulá ná bwá jalá nə gwú námá Lazár,

11 nacé sá í á bæ nə nyə yí í á sá ná kúdə zhwog Oyúden bwá béégyág nə bwo, yidá kə, kə *búgula Yésus.

Yésus má nyú Yurúsəlem (Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

12 Mán mələm, ncúlýá buud bwá á zə zāñ dí wá bwá mú gwág ná Yésus ngə zə Yurúsəlem.

13 Bwá mú ngə njwa manj má lándú ná ndeé, kə lág nyə bwá ngə kím ná:

Hosána! Gúmá í bág nə nyoong ngə zə jíná má Cwamba dí yé,

Njwú-buud á Izarəyél.

14 Yésus mú kwey mwá jakáás, a mú kəwa gwo gwów nda Kálaad Zembí ngə ci ná, ná:

15 Yé shilə Siyón†, kú fúnda. Dugí njwú wóó ngə zə. A mbád cwə jakáás dí.

16 *Ompwiín ó Yésus bwá áshígé fwo wámbulə sá í á ngə sý yí fwála doongú. Bwá á ka kə téduga gwo ja Yésus nyə á njwa gúmá yí; bwá mú mpu ná í á bæ cilyá shú má Yésus, sóólúgú wòngú námá wə bwá á sá nyə yí.

17 Í á bæ na, ncúlýá buud bwá á bæ ja nyə á jów Lazár gwúmushi nyə yí, bwá ngə bwiíng lánj yé.

18 Haaw. Bwá á ngə zə bwəma nə nyə nəcə bwá á gwág ná nyə á sá *shimbá doongú.

19 Ntó, *Ofarizyən bwá mú ka ngə ci bwámé nə bwámé ná: «Bi má dúg í? Bi cugé nə njkul sá sá. Dugá loom wêsh ngə kə nyádí!»

Gúmá má Yésus

20 Bábbaalé Ogurék bwá á bád námá zə Yurúsəlem ná bwá zə yə Zembí gúmá zāñ níí.

21 Bwá á ka kə dúgya nə Filíp á mwá Betusayída, kə jì nyə ná: «Mása, sə ngə cəel dúg Yésus.»

22 Filíp mú ka jaaw André, bá bēsh bwá mú kə jaaw Yésus.

11:52 10.16 11:53 5.18 11:54 5.13; 7.1 11:55 2.13; 1lj 19.11-20; 2lb 30.17-18 † 11:55 Oyúden bwá á du sá mingusa ná bwá gusa milám myán shú zəla də Páska. 11:56 7.11 12:1 11.1-2 12:2 Luk 10.40 12:3 Luk 7.37-38 * 12:3 nár: Jísə wúl kəplé í dúgə mpə námá nda ntañja. 12:4 Yúdas Iskariyót: 6.71; 13.2, 27; 18.2; Mat 10.4 12:5 Iza 58.7; Mat 19.21; Zhk 2.15-16 † 12:5 danarí: Danarí ngwúd í á du kwaga nə myána myá nkúmba jwòw. 12:7 19.40 12:8 Mbá 15.11 12:9 11.43-44 12:11 11.45 12:13 Sóm 118.26; Mat 27.42; Yuá 1.49 12:15 Zak 9.9 ‡ 12:15 Siyón: Nyə á bæ məma mbúnj bwá á lwó ngwála á Yurúsəlem cínəng gwów yí. 12:16 2.22; 17.1 12:17 11.42-45 12:19 11.48 12:21 1.44; Luk 19.3; 23.8 12:23 2.4; 12.16

23 Yésus mú bęsa nę bwo nó: «Węla mę wóós, węla *Mwńn mę Múúđ mę jęlń nę njwa gú má yí.

24 Bńbńlę, mę jaaw bń nń, bumę mpęg í ńmę kę mńndńlđd yí, í kń kę jń kń yę, í bwęn gwńmęfwo. Í kń yę, í wńmę íbumę mńnkund mńnkund.

25 Muud mę nywńlyń nę cęg ję yę nyę e jńmbal gwo; muud mę yídń bę kń nywńlyń nę cęg ję wa shń ga đń yę, nyę é baagulę gwo kandęgę kandęgę.

26 Njń muud mę cęel síya nę mę, a bę mę, í mú bę nń, kńl mę jńs yí, muud nję síya nę mę yę bę nńmę cńnęng. Múúđ mę kń síya nę mę, Dń yę nyę gú má.

27 «Nda bń mę đęg éga, mitńđęgń mń mę búbulę mę lámđ. Kń mę cńg nń jń? Nń Dń, sńg nń mę fáámęg nę cńj nję zę ga? Mbđ. Mę ń yída zę nń mę zęg bwńma nę cńj wńnęng.

28 Dń, sńg nń jńń đwđ í njwńg gú má.» A kń nńmę shń lńs ntńni, kńl mú wń jon đń nń: «Mę mę sń, mę é nyńję nńmę sń.»

29 Buud bwń ń bę cńnęngń ńncuncuma wń bwń ń gwńg kńl đwngń, bwń mú cń nń jńsę njum-mpń; bńđlęgń nń njwńl *ęngęles mę lęsha nę Yésus.

30 Yésus mú ka cń nń: «Kńl nń shńgę lńs na shń đńm, í ńmę yída bę shń đńn.

31 Nńcę shń ga í zę bwńma nę sęmbyę mńlńsń kńkńđęga, cń ń shń ga wusow tńń.

32 Męę, ja mę bń wń shń gađ ńńnńw gwńw yí, mę bń jńlę búúđ bęsh mńđ.»

33 Ja Yésus nyę ń nję cń ntńni yí, nyę ń nję lwńgulę vńńl shwńy ń bń yę yí.

34 Zhwog buud ńni bwń mú bęsa nń: «Sń ń jńg *mbwoomb mńcęę đń nń *Kńst mę bń cęgę kandęgę kandęgę. Wń nyńję zę jaaw sń nń í bń jń nń Mwńn mę Múúđ ńńńwńwń gwńw, ntń nyę wń jń? Mwńn mę Múúđ wńnę wń zę?»

35 Yésus mú bęsa bwo nń: «Mńnkęnyń mńsę nń wa bńđń nę fńfwńń. Njęgń nę kyey tę bń búś nń nę mńnkęnyń yí, yídęgń í kń bń zę byalęga nę bń; nńcę, muud mę kyęy yídęgńd yę nyę ńđę mpu kńl ń nję kń yí.

36 Njęgń nę *bńgula mńnkęnyń tę mńnkęnyń mńsę nń bńđń yí, bń njęgń nę bę bwńń ń mńnkęnyń.» Ja Yésus nyę ń shń lńs nę bwo ntńni yí, nyę ń bęęgyń nę bwo, ń mú kę shwaaw.

Buud bwń ń búgńlńyę Yésus

37 Yésus nyę ń tęem sń bńmbń lń *mńshńmbń mńńi buud bwń nję đęg í, buud bwń ńshńgę *bńgula nyę.

12:24	Mat 10.39; 16.24-25; 1Kr 15.36	12:26	14.3; 17.24	12:27	12.23; Mat 26.38	12:28	17.1; Mat 3.17; 17.5
12:31	5.22; 14.30; 16.11	12:32	3.14	12:33	18.32	12:34	Sđm 89.37; 110.4; Eze 37.25; Yuń 12.23; 3.14 § 12:34
<i>Mwńn mę Múúđ:</i> Nń mę kń nń «Męś Zęmbń nyę ń ntń yę. (Wo jń na njkul đęg Dan 7.14.)							
12:37	16.9	12:38	Iza 53.1; Rom 10.16	12:40	Iza 6.10	12:41	Iza 6.1-3
12:44	5.24	12:45	14.9; 5.18	12:46	12.35-36	12:47	3.17; 5.22
				12:49	7.16-17	12:50	4.34
13:2	12.4; Luk 22.3						

38 Sń jńnęgń í ń sń nń cńyń mę Izayń *muud micńndń í bwńmag. Nyę ń cń nń: Cwńmbń, zę nyę ń búgula kęel sń ń nję bwińng yí?

Zđ Cwńmbń nyę ń lwńgulę mpńfń nyę yę?

39 Gwń wń í sń nń buud ńni bwń bęg kń búgula sń Izayń nyę ń cń yí.

40 Zęmbń nyę ń shwu bwo nńmń mńshńđ, ń lńlńshń bwo mńlńm, nńcę mńsh mńj mę ń bń đęg, mńlńm mńyńj mń ń wńmbńlę, bwń ń bń cęnd kńń njęnd, nń ndęę mę mú lwńg bwo.

41 Izayń nyę ń lńs ntń nńcę nyę ń bwęy đęg mńlwanń mń Yésus, ń mú lńs sń í đęgýń nę Yésus yí.

42 Í ń tęem bę ntń, bńđl zhwog buud wń sńmbń ńtńwę ń shwńg bwń ń shń búgula Yésus. Njń, bwń ńshńgę bę nę njkul męm nyę mńsh mę búúđ đń, bwń ń nję fńndń nń *Ofarizyńj bwń ń bń yíl bwo *mpńńnzń mńnjńgńlń.

43 Nńcę bwń ń cęel njwa gú má mńsh mę búúđ đń, kń bę mńsh mę Zęmbń đń.

44 Njń, tęem bę ntń, Yésus nyę ń cńndę gwńw-gwńw nń: «Muud mę búgńlń mę yę nyę ńbúgńlńyę njń mę, ń búgńlń nńmę mńúđ nyę ń ntń mę yę.

45 Muud mę đęg mę yę, ń mę đęg nńmę mńúđ nyę ń ntń mę yę.

46 Męę muud jńś mńnkęnyń yę, mę ń zę shń ga đń nń, muud yęsh mę búgńlń mę yę bęg kń nyńję nję cęgę yídęgńđ.

47 «Muud mę gwńgulę lęśń mę nję lńs yę, njń ń kń sń ndń mę nję cń nń, mę đń mę yę nyę ńntęgńlń; mę ńyńyę nyę ńntęgńlń nńcę mę ń shńgę zę nń mę zę yę búúđ ń shń ga ńntęgńlń, mę ń yída zę sń nń buud ń shń bwń fáámęg.

48 Muud mę kń ban mę, ban lęśń mę nję lńs yí, muud wńnęng mę bwęy bę nę sń í bń yę nyę ńntęgńlń yí; lęśń mę nję lńs ga wń í bń yę nyę ńntęgńlń jwńw ń męzhńgńlń.

49 Mę ńnję nę lńs nę lńu wńm; Dń muud nyę ń ntń mę yę nyę ń bwęy lwńgulę mę sń mę bęg đń cń yí nń sń mę bęg đń bwińng yí.

50 Mę mpń ntńg nń sń Dń mę cń nń í bęg yí, gwń wń í đń yę búúđ cęg ń kandęgę kandęgę. Nń ndęę, sń jęsh mę nję lńs yí, mę nję lńs ndń Dń nyę ń cń nń mę đęg lńs nń.»

13

Njgusń mńkńń

1 ń ń ka zę bę, zan *Pńskń í nję bę nń í zę tęęđ í, Yésus nyę ń nję bwęy mpu nń węla í mę wóós nń ń wńg shń gađ kę wń Dń. Nđń nyę

á bul cæel buud bé ná, nyə á ka námá cæel bwo kə wós máshíné má cug jé.

² Ná ndeé, bánôn buud bé bwá á ka ngə də; bwá ngə də ntáni, ndug Njwú majamb má bwey wá Yúdas mwán ma Shímun Iskariyót tádúgá lámúd ná a kúshag na Yésus.

³ Ná ndeé, Yésus nywáá nyə á ngə bwey mpu ná Dá nyə a má sá ná a jwúg na isá byësh, a ngə mpu ná nyə á zhu wá Dá, a zə námá nyingə kə wá Dá.

⁴ Yésus ngə bwey mpu ntó, a mú tów shí, yil káándó nyə á bə nə ndí gwów yí, a mú njwa tawala cəçlə kugud.

⁵ A mú shwu májúwó bishim dí, tééd ngəlá gusa *ompwiín bé məkúú, ngə fim ná tawala nyə á cəçlə kug dí yé.

⁶ Í mú zə wós ná a gúsag Shímun Pyêr mé məkúú. Shímun Pyêr mú ci nə né ná: «Wo, Cwámba? Wó gusa má məkúú?»

⁷ Yésus nə né ná: «Sá má ngə sá ga, wo cugé nə njkul fwo mpu gwo kíkídiga, wo bá yida shugula wámbulə gwo.»

⁸ Pyêr mú ci nə nyə ná: «Mbó! Wo abulé bwele gusa má məkúú.» Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Má ka bə kú gusa wo məkúú, wo nda ná nyingə bə múúd waamá.»

⁹ Shímun Pyêr mú ka ci nə nyə ná: «Ŋkí ntó Cwámba, kú gusa má nji məkúú; gusag námá má məbwá, nə lúul!»

¹⁰ Yésus mú ci nə nyə ná: «Muud nyə áma bwey gusa yé má də jii ná bwá gúsag nyə nji məkúú, kú ná nyingə bə nyúul nyësh, nəcə á bwey bə fúbán. Bi báá bi búsə ntág mífúbán, nji kú bə bí bəsh.»

¹¹ Yésus nyə á ngə bwey mpu muud má bá kusha nə nyə yé; gwá wə nyə á ci nə bwo ná: «Bi bəsh dí búsə mífúbán» yí.

¹² Ja Yésus nyə á shín gusa ompwiín bé məkúú ntáni yí, nyə á nyingə bwáád káándó yé ná ndeé a mú nyingə kə jii shí, də. A mú jii bwo ná: «Sá má áma sá bí ni, ye bi má mpú nda í ká ná?»

¹³ Bi má də dí jów mə ná: «Yíguli», gúl ja ná: «Cwámba.» Bi má də mpu sá, nəcə mə jisə Yíguli, mə Cwámba.

¹⁴ Ŋkí má Yíguli, mə Cwámba, mə má gusa bí məkúú, bi má jəla námá nə də sá ntó mpádúgá nyín.

¹⁵ Nəcə yuug wə mə má yə bí ni. Nda má áma sá bí ni, dugá siya ntó.

¹⁶ Bábálé, má jaaw bí ná, lwaá í adé bwele ntə mása, *muud lwámá nda bwele ntə múúd nyə áma kənd nyə lwámád yé.

¹⁷ Bi má mpu ntó wə ni; bí má ká də sá ntó, bi má jəla.

¹⁸ Mə anğé nə ci bi bəsh. Mə mpú búúd má á féesh wá. Nji, í jii ná sá jí cilyá Kálaad Zembí

dí yí í bwámag. Jí cilyá ná: “Muud sá ngə də sən ngwúd yé má tééd ná a lúmbúli nə mə”.

¹⁹ Mə má fwo bwey jaaw bí gwo kídiga, í kú fwo sýy, shú ná ja í bá sýy yí, bí bág *magulə ná mə jisə.

²⁰ Bábálé, má jaaw bí ná, muud má lég múúd lwámá wám yé, a má lég mə; muud má lég ntág mə yé má lég múúd nyə á nti má yé.»

Yúdas má zə kusha nə Yésus

(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Ja Yésus nyə á shín ci ntáni yí, mitádúgá mí á búbulə nyə lámúd; a mú lás ná: «Bábálé, má jaaw bí ná, ngwól múúd á na bídí nyə é kusha nə mə.»

²² *Ompwiín bwá mú ngə dúgya mpádúgá nyəŋ ngə sý ná bwá mpúg muud Yésus ngə ci yé.

²³ Mpwiín Yésus nyə á də bul cæel yé nyə á bə a njúl Yésus dí koogá.

²⁴ Shímun Pyêr mú ngə nyúg nyə mpu ná: «Shíləg nyə muud á ngə ci yé.»

²⁵ Mpwiín wəŋg mú yid, jéég Yésus lúu bud dí jii nyə ná: «Cwámba, jisə zə eé?»

²⁶ Yésus mú bəsa ná: «Mə zə juwo kál buléd ídávud, muud má é yə yé, muud wəŋg wə éci.» Yésus mú njwa kál buléd juwo ídáv dí, yə Yúdas Iskariyót, mwán mə Shímun.

²⁷ Nji Yésus má yə nyə kál buléd ni yí, *Sátan má nyii wə Yúdas. Yésus mú ci nə nyə ná: «Leelug sá sá wó ngə jii ná wə sá yí.»

²⁸ Buud bwá á bə cínəŋ wá, kú nə təə ngwúd nyə á mpu sá Yésus nyə á ci nə nyə ntó yí.

²⁹ Nda í á bə ná Yúdas nyə á də bii manja *mwaané ná, bóól bwá á ngə téduga ná Yésus nyə á ngə ci nə nyə ná a kəg kusə isá í zán, ŋkí ntág ná a kəg yə mímbúmbúwá gúl sá.

³⁰ Yúdas nye nyə á shwal cúwo tóón ja nyə á njwa kál buléd yí, í njúl mpwó-bulú.

³¹ Nji Yúdas nyə á cúwo tóón yí, Yésus mú ci ná: «Mwán mə Múúd má njwa gúmə ja gaád, a má sá námá nə Zembí njwág gúmə.

³² Zembí nyaméfwó nyə e lwóya gúmə má *Mwán mə Múúd, a wál námá zə lwóya gwo.

³³ Yé bwán bəm, sənəŋ bí sá é jii njí fúfwálá. Bí mə bá sý mə; ná ndeé, námá nda mə á ci nə *Oyúden ná, má ci námá nə bí ja gaád ná: “Bí cugé nə njkul kə kál má zə kə yí.”

³⁴ Mə yá bí cəç agúgwáan, dásə ná: “Cílagá biméfwó nə biméfwó. Námá nda mə á cæel bí ná, cílagá biméfwó nə biméfwó.”

³⁵ Sá í é sá ná buud bwá dág mpu ná bí búsə ompwiín bəm yí jisə cæli bí é ngə cíila biméfwó nə biméfwó yí.”»

Pyêr nyə e kúlya Yésus
(*Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34*)

³⁶ Shímun Pyêr mú ci nə nyə ná: «Cwámba e, wo ká ngow ée?» Yésus nə nyə ná: «Kíkídíga, wo cugé nə ŋkul bɛ mə kúl má é kə yí, wo e bá shúgula bɛ mə.»

³⁷ Pyêr mú bɛsa ná: «Cwámba, mə cugé nə ŋkul ka bɛ wo kíkídíga nəcə jí? Mə jí nə ŋkul kɛɛnzɔ cug jam shú dwô.»

³⁸ Yésus mú bɛsa ná: «Wo jí nə ŋkul bále kɛɛnzɔ cug gwô shú dâm? Búbálé, má jaaw wo ná, shúshwóógú nə ngwúm kúwó kwáágúgi, wo e kúlya mə ija ilóol.»

14

Yésus jisə zhíi

¹ «Mitádúgá mí nda bɛɛg búbulə bí mílúúú. Búgúlágá Zembí, bí *búgula mə.

² Njów má Dá wúśə nə zhwog ikál búúú bí nə ŋkul jí yí. Í mbəm bə kú bə ntó, ŋki mə má námá jaaw bí. Mə zə kwambulə bí jiya.

³ Ja má bá shín kwambulə bí jiya yí, mə bá nyiŋgə zə ŋwa bí, kə nə bí. Mə bá kə nə bí ná bí bág námá bə kúl má jísó yí.

⁴ Bí mə mpú ntág zhíi í ká kúl má zə kə yí.»

⁵ Tómas mú ci nə nyə ná: «Cwámba, sə bāŋ nda mpu kúl wó zə kə yí, sə é ka mpu zhíi á wo ntudələ?»

⁶ Yésus mú ci ná: «Mə wó jisə zhíi, mə obúbálé, mə cug. Muud cugé nə ŋkul kə wó Dá kú ciŋgya mádí.

⁷ Í ká bə ná bí mə mpú mə, bí é mpu námá Sóŋgú waamá. Ná ndeé, tééd kíkídíga, bí mə mpu nya, bí má námá dúg nya.»

⁸ Filíp mú ci ná: «Cwámba, lwóg sá Dá, bímbí dooŋg í é jəla nə sə.»

⁹ Yésus ná: «O Filíp! Wo afwóyé mpu mə? Bímbí shwə má jí ga? Muud má dúg mə yé, má dúg Dá. Nəcə jí wó nyiŋgə ci ná mə lwóg bí Dá yí?

¹⁰ Ye wo aŋgə nə *magulə ná mə jí Dá dí cwú, Dá njúl mádí cwú? Lású wəsh má ngó lás nə bí yí, mə aŋgə nə ci tɔɔ ciyá nə líu wám. Dá muud njúl mádí cwú wə ngó sá misóólúgú myé.

¹¹ Maguləgá ná mə jisə Dá dí cwú, Dá njúl mádí cwú. Nywágá námá ka magulə nə dúgúle misóólúgú má ngó sá myá.

¹² Búbálé, má jaaw bí ná, muud mə búgúlá mə yé, a bá námá sá misóólúgú má ngó sá myá; a bá námá sá myəoŋg mí búl nyiŋgə ntə myá. A bá sá myo nəcə mə zə kə wó Dá.

¹³ Sâ jêsh bí má bá gwááamb nə jíná dâm yí, mə bá sá gwo; ntó, Mwân mú bá sá ná Sóŋgú ŋwág gúmá.

¹⁴ Bí má ká gwááamb * [mə] gúl sâ nə jíná dâm, mə sá gwo.

Yésus má kaag ómpwún Nkɛŋkɛ Shíshim

¹⁵ «Bí má ká cɛel mə, bí e wá mílúúú máccɛɛ mām dí,

¹⁶ mɛɛ ka bá jəgula nə Dá. A bá nti bí ngwól múúú mə bá zə du bándulə bí yé, binón nyāŋ zə bá jí kandugə kandugə.

¹⁷ Nyāŋ wə Shíshim óbúbálé; Shíshim búúú ɔ shí ga bwə cugé nə ŋkul lág yí. Bwə cugé nə ŋkul lág nyə nəcə bwə aŋgə nə dúg nyə, bwə ámpúyé námá nyə. Bí bāŋ bí mə mpú nyə, nəcə binón wə básá, a bá námá ŋwa jiya bídí.

¹⁸ Mə abálé lágə bí bwān ónyulú, mə bá nyiŋgə zə bídí.

¹⁹ Í má lág búbaalé fwála, buud bwə á nyiŋgəyé ná dúg mə. Bí bāŋ bí mə bá dúg mə mə ŋgə cugə, bí ka ntág bá cugə.

²⁰ Jwów dooŋgú, bí má bá mpu ná mə jí Sóŋgú waam dí cwú, bí njúl mádí cwú, mə námá bídí cwú.

²¹ Nkí muud mə gwág isá byêsh má ngó ci ná í bəg yí, a bɛ byo, muud wəoŋg má cɛel mə. Í njúl ntág ná, muud mə cɛél mə yé, Dá nyə é cɛel nyə, mə mú námá cɛel nyə, mə sá ná a mpúg mə.»

²² Yúde, kú bə Yúdas Iskariyôt, mú ci nə nyə ná: «Cwámba, wo sá ná sə mpúg wo, kú sá ná buud ɔ shí ga bwə mpúg wo, ntó nye wə ntudəl?»

²³ Yésus mú bɛsa ná: «Múúú mə ká cɛel mə, nyə e sá sá má ngó ci yí, Dá mú bá cɛel nyə; ná ndeé, sə bá zə nyási zə jí jiya.

²⁴ Muud nyə acéélə mə yé, nyə á bəyé nə mægwág nə lésú wám. Í njúl ná lésú bí ŋgə gwág mə ŋgə lás ní í aŋgə nə zhu mádí, í ŋgə zhu wə Dá muud nyə á nti mə yé.

²⁵ Mə á du jaaw bí isá íni sənŋn bí sə njúl ná.

²⁶ Nji, muud mə bá du zə bándulə bí yé, Nkɛŋkɛ Shíshim Dá mə bá nti bí jíná dáamud yé, a bá júguli bí isá byêsh, a du sá ná bí dúg táduga isá byêsh má á jaaw bí yí.

²⁷ Mə lágə bí nə mətəla, mə yə bí mətəla mām. Mə aysyé bí mwo nda búúú ɔ shí ga bwə du yə bí ná. Mitádúgá mí nda bɛɛg búbulə bí mílúúú, kúgá bə nə ifwaas.

²⁸ Bí a shí gwág má á ci nə bí ná: “Mə é kyey, nji mə bá nyiŋgə zə.” Í mbām bə ná bí má cɛel mə, kí bí má gwág máshusug ná mə zə kə wó Dá, nəcə Dá mə cə mə.

13:36 8.14; 21.19 13:38 18.27 14:1 14.27 14:3 12.26 14:5 Tómas: 20.24 14:6 Heb 10.20 14:7 8.19
14:9 12.45 14:10 3.35 14:11 5.18, 36; 10.37-38 14:13 15.16; 17.1 * 14:14 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə
"mə". 14:15 14.21, 23; 15.10; 1Yn 5.3; 2Yn 6 14:16 7.39; 14.26; 15.26; 16.7, 13; 20.22; 1Yn 3.24; 4.13; Mís 1.4; 2.4
14:17 1Kr 2.10-16 14:19 16.16; 8.14 14:20 5.18 14:21 14.15 14:23 Mbá 3.20 14:24 7.16 14:26 14.16
14:27 16.33; 20.19, 21 14:28 8.14 14:29 13.19 14:30 12.31

29 Mə bwey ná jaaw bí gwa kidíga, í kú fwo síy, shú ná bí bág *búgula ja í bá síy yí.

30 Tééd kíkídíga, mə á nyinǵəyé ná ngə bul lésa nə bí, nəcé cí á shí ga ngə zə. A cúgə yida bə nə tɔɔ zhízíí ná sá mə sá;

31 í yida jii ná buud bwə mpúg ná mə cɛɛl Dâ, mə du sá ísâ nji váál Dâ nyə á cɛɛlə ná mə bág du sá yí. Tówágá shé wúgá wa!»

15

Fwámé shug lá kwoolú vînye

1 «Mə wə jísə fwámé shug lá kwoolú *vînye, Dâ jisə mbəəl.

2 Ləw wêsh í nɔ́ɔd mǎdí í kú nə ibumǎ yí, a yíl wo. Wəɔng wêsh í ngə wúmə yí, a kwambələ wo shú ná í nyínǵag mpu wúmə.

3 Bì mə bwey ntǎg bə mífúbán, minjígúlá mə mǎ jíguli bí myá mí mə bwey fúb bí.

4 Nadagá nə mə, nǎmá nda mə mǎ nada nə bí ná. Ləw líí í cúgə nə njul wúmə ntáni, í kú bə í nɔ́ɔd kug lííd. Nǎmá váál ngwúd, bí cugé nə njul bə nə mpumǎ njí bí anádáyé nə mə yí.

5 Mə wə jísə shug lá kwoolú vînye, bí bǎn mǐləw. Nyɔɔng mə nádá nə mə, mə njwa jiya nyǎdí lámúd yé, a bá bə nə ibumǎ mǎnkund mǎnkund; bí mə mpú ná bí cugé nə njul sá sá mə kú bə. 6 Muúd mə ká bə kú nada nə mə, bwə bá wusə nyə tóón, a mú bə nda ləw kwoolú vînye í áshígé wúmə yí. Mǐləw myɔɔng mí du shwáás nə ndeé, bwə cwéég myo kul kuda dí, mí kə jǐgə.

7 Bí mə ká nada nə mə, iciyá byám njwa jiya bídí mǐlámúd íí, bí jə gwáamb sá jêsh bí mə jíí yí, í bə.

8 Zhíí bí bí nə njul sá ná Dâ njwág gúmǎ yí nyísa ná, bí bég nə ibumǎ mǎnkund mǎnkund íí, lwágulə ná bí búse *ompwíín báamǎ.

9 Mə mə cɛɛl bí nǎmǎ nda Dâ mə cɛ́ɛl mə ná; nadagá mǎdí cɛɛlid.

10 Bí mə ká wá mǐlúu mǎcɛɛ məm dí, bí nada mǎdí cɛɛlid, nǎmǎ nda mə mə wá lúu mǎcɛɛ mə Dâ dí, mə nada nyǎdí cɛɛlid ná.

11 «Mə mə lás nə bí ntáni nəcé mə jii nə məshusug məm mə kálag bídí, bí bég nə məshusug kú nə nji.

12 Cɛɛɛ dǎm wá: Cǐlagá biméfwó nə biméfwó nǎmǎ nda mə cɛ́ɛl bí ná.

13 Gúl cɛɛlí í ányínǵé ntǎ jɔɔng jii nə muud mə kɛɛnzɔ cug jé shú oshwá bə yí.

14 Bí mə ká wá mǐlúu mǎcɛɛ məm dí, bí búse oshwá bəm.

15 Mə angé ná njwa bí ná osóol ə mǎsáal, sóol mǎsáal nyə ádé mpu sá mǎsa yé ngə sá yí. Mə

ngə njwa bí ná oshwá bəm, mə a mə sá ná bí mpúg sá jêsh mə á gwáw nə Sónǵú waam yí.

16 Bí dí bí a féesh mə; mə wə mə a féesh bí, mə yə bí séy ná bí kág, kə ngə bə nə ibumǎ, ibumǎ byɔɔng í jii kandagə. Í ká bə ntó, Dâ du bá yə bí sá jêsh bí mə bá du gwáamb nə jíín dǎm yí.

17 Sá mə ngə cí ná bí sáág yí jí ná bí cǐlag biméfwó nə biméfwó.»

Zhíy a shí ga

18 «Búúd ə shí ga bwə ká mpíi bí, mpugá nə bwə á fwo nǎmǎ tééd mpíi mə.

19 Bì mbəm bə búúd ə shí ga, kɪ buud ə shí ga bwə mə cɛɛl bí ná bí búse buud bǎng. Ká, bí cugé búúd ə shí ga, mə a féesh bí, mə wá mbééǵi mpádúgá bínǵo bwo, gwə wə búúd ə shí ga bwə ngə mpíi bí yí.

20 Bì ə tǎdúgá lǎsú mə á lás nə bí yí, ná: “Lwaa í ádé bwelə ntə mǎsa”. Kagá mpu ná njí bwə á lwágulə mə cúwǎlí, bwə bá nǎmǎ lwágulə bí cúwǎlí; njí bwə á bə nə mǎgwág nə lǎsú wám, bwə bá nǎmǎ bə nə mǎgwág nə lǎsú wán.

21 Bwə bá du sá bí ísâ íni byésh nəcé bí bǎlə búúd bəm, bǎng bwə ámpúyé ntǎg muud nyə á nti mə yé.

22 Mə a mbəm bə kú zə, zə lésa nə bwo, bwə nda bə nə *sám; ká, bwə cúgə nə kɔɔd bwə káádug shú sǎm wǎng ja gaád yí.

23 Muud ngə mpíi mə yé ngə mpíi Sónǵú waamǎ.

24 Mə a mbəm bə kú sá mǐsólúgú mə á sá bwǎdí myá, mǐsólúgú múúd nyə abwéle sá myá, bwə nda bə nə sǎm; ká, bwə á mə dúg mǐsólúgú myɔɔngú, nji bwə ngə mpíi sá, nə mə nə Sónǵú waamǎ.

25 Nji, í ngə bə ntó shú ná sá jisə cilyá bwǎdí mǎcɛɛ dí yí í bwǎmag; jisə cilyá ná: “Bwə á mpíi mə kú nə sá mə á sá bwo yí.”

26 «Muud mə bá du zə bándulə bí yé mə bá zə, nyə wə Shíshim óbúbálé mə Dâ. Mə bá njwa nyə wə Dâ, mə nti bí. Ja á bá zə yí, a bá zə du bwiing sá í dúgyá nə mə yí.

27 Bí, bí mə bá nǎmǎ du bwiing sá í dúgyá nə mə yí, nəcé shé á mə bə sǎmbá té mǎtéédúlé.»

16

1 «Mə ngə bwey jaaw bí ísâ íni shú ná bí nda bá biil məbwəbǎlánú.

2 Mpugá nə bwə bá du yíl bí *mǎmpáanzǎ mə minjígúlád. Dúl wəla í bá ntǎg zə bə ná, buud bwə bá du téduga ná ja nyám mə gwú ngwól a bídí yí, a mə yə Zembí gúmǎ fwámé yə.

14:31 15:10; Mat 26.46 15:1 Ozé 10.1; Sóm 80.9-12 15:2 Mat 3.10 15:3 13.10 15:4 6.56; 15.7, 10, 16; Rom 11.17-18; 2Kr 3.5; 4.7; 1Yn 2.6, 28; 3.6, 24 15:6 Mat 7.19 15:7 15.16 15:8 14.13; 17.1 15:9 13.1; 5.18 15:10 14.15 15:11 16.22, 24; 17.13; 1Yn 1.4 15:12 13.34; 1Yn 4.11 15:13 10.11 15:16 14.13; 15.7; 16.23-24; Mat 18.19; 1Yn 3.22; 5.14-15; Yuá 6.70; 13.18 15:17 13.34 15:18 7.7 15:20 13.16 15:21 16.3 15:22 9.41 15:23 Luk 10.16; Yuá 5.23; 1Yn 2.23 15:24 5.36 15:25 Sóm 69.5; 35.19 15:26 1.15; 5.36; 14.16; 1Yn 5.6-9 15:27 1.14; Mis 1.8; 1Yn 1.2; 4.14 16:2 9.22 16:3 15.21

3 Bwá bá du sá ntó nácé bwá áshígé mpu Dá, kú námá mpu ma.

4 Nji, má ñgə bwey jaaw bí isá ñni shú ná ja wəla dɔɔŋg í bá wóós yí, bí ɔ bá táduga ná má á shí jaaw bí.»

Séy Nkɛŋkɛ Shíshim má bá zə du séy yí

«Mə á shígé fwo bwey jaaw bí isá ñni mátéédúléd nácé sɔnɔŋ bí sá á bə ná sámbá.

5 Ká ja gaád íí, má zə kə wə muud nyə á nti má yé, tɔɔ muud a bídí sámbá nyə ashilé ntág má ná: “Wo kə ñgow?”

6 Nji, nda má ñgə jaaw bí isá ñni ná, bí má shín bul bə ná məcəy mílámúd.

7 Nji, tɛɛm bə ntó, má má jaaw bí búbálé. Í yida bə bí ná mfíí ná má kyéyug; má ká bə kú kə, muud má bá zə du bándulá bí yé kú zə bídí. Má ká yida kə, má mú bá nti bí nyə.

8 Ja á bá ntág zə yí, a bá zə sá ná buud ɔ shí ga bwá mpug iwushí búś s ná ndí kóómb á *sám, ná otútáí, ná sémyé mílású yí.

9 Iwushí búś s ná ndí kóómb á sám yí bíśə ná bwá abúgúláyé má.

10 Bwá nyingə bə ná iwushí kóómb á otútáí dí; byáŋ bíśə nácé má zə kə wə Dá, bí ányingəyé ná dúg má.*

11 Bwá ka námá nyingə bə ná iwushí kóómb á sémyé mílásúd; bíśə nácé Zembí má bwey sám Cí á shí ga lésú yé†.

12 «Mə jí ná ná zhwog isá ná má ñgəg ná jaaw bí; nji, bí cugé ná ñkul jísow byo kíkídiga.

13 Ja Shishim á obúbálé má bá zə yí, a bá jaand ná bí ná ndéé bí wámbulə obúbálé bəsh. Nyə abúlé du lás isá ná lúú yé, a bá du kala bí isá bwá bá du jaaw nyə yí, a du jaaw bí isá í bá síy yí.

14 A bá sá ná má ñwág gúmə, nácé a bá du lég isá byám a du jaaw bí.

15 Sá jəsh Sóŋgú waam jí ná ndí yí jísə sá jám, gwá wə má cí ná a bá jaaw bí isá á bá lég mádí yí.»

Məcəy má lám má bá nyɛɛ máshusug

16 «Í má lúg búbaalé fwála, bí á nyingəyé ná dúg má; búbaalé fwála ká nyingə cə, bí mú nyingə dúg má.»

17 Bóól *ómpwíín bwá mú ñgə cí bwámé ná bwámé ná: «Jí gwáméfwó á ñgə cɛɛl cí yí? A cí ná: “Í má lúg búbaalé fwála, bí á nyingəyé ná dúg má; gúl búbaalé fwála kú nyingə cə, bí mú nyingə dúg má.” Nyə ámə fwo námá cí ná: “Mə zə kə wə Dá.” Ntó má kə ná jí?”

18 Bwá ná: «“Búbaalé fwála” ntó nyɛɛ má kə ná jí? Sə ampúyé sá á ñgə cɛɛl cí yí.»

19 Yésus músə mpu ná bwá wál cɛɛl zə jí nyə mishílí, a mú ka cí ná bwo ná: «Mə ámə cí ná

bí ná: “Í má lúg búbaalé fwála, bí á nyingəyé ná dúg má; búbaalé fwála ká nyingə cə, bí mú nyingə dúg má.” Gwá wə bí ñgə sə bíməfwó ná bíməfwó ná bí má wámbulə yí?

20 Búbálé, má jaaw bí ná, bí má bá jí máyə, bí təduwa, buud ɔ shí ga bəŋ bwá ñgə zhwimbya. Bí má bá bə ná məcəy má lám, nji məcəy mɔɔŋg má bá nyɛɛ bí máshusug.

21 Ja múdá wəla lu byéyí í du wóós yí, ñgáá á du bə ná məcəy. Ngáá ja á má byá yí nyə ádé ná táduga mácyə, a yida gwág máshusug ná a má byá?

22 Námá mbíí ñgwúd wɔɔŋgá, bí búśə ná məcəy ja gaád; nji, má bá nyingə dúg bí, bí ka bá bə ná máshusug; muud nyə abúle bwele déég bí máŋ máshusug.

23 Ja jwəw dɔɔŋg í bá bə yí, bí abúle ná nyingə jí má shílí tɔɔ gúl sá ná gúl. Búbálé, má jaaw bí ná, bí má ká gwáámə Dá sá ná jíná dām, a yə bí gwo.

24 Wóós ná kíkídiga, bí afwóyé ná gwáámə sá ná jíná dām. Gwááməbúgá, bí é bíí, máshusug ka bə bí kú ná nji.»

Yésus má ntə shí ga

25 «Mə má ñgə lás ná bí lású ní wəsh ómpwokwoond dí. Nji, dúl wəla í bá zə bə, wəla dɔɔŋgú, má abúle ná du lás ná bí ntó, má bá du jaaw bí isá í dúgyá ná Dá yí ná kpwɔɔ kpwɔɔ.

26 Jwəw dɔɔŋgú, bí má bá gwáámə Dá isá ná jíná dām, má acíyé ná má bá jəgula ná nyə shú dán, mbɔ;

27 nyáméfwó má cɛɛl bí. A cɛɛl bí nácé bí á cɛɛl má, bí magulə ná má á wú wə Zembí.

28 Mə á wú wə Dá, má zə wa shí mishwun; ja gaád íí, má zə wú wa shí mishwun kə wə Dá.»

29 *Ompwíín bə bwá mú cí ná nyə ná: «Wo má dúg íí, wo mú ñgə lás ja gaád ná kpwɔɔ kpwɔɔ, kú ná nyingə bə ómpwokwoond dí.

30 Sə má mpu ja gaád ná wəɛ má mpú sá jəsh, ná í ajíyé ná muud shílíg wo shílí. Gwá wə sá má ka magulə ná wo a wú wə Zembí yí.»

31 Yésus mú bɛsa ná bwo ná: «Bí má ka tɛɛm magulə ja gaád éé?

32 Dugá, dúl wəla í bá zə bə, í má bwey námá bə, wəla á ná bí é cɛɛma, muud yəsh kə jé kóómb, bí lúgə má maméfwó. Nji, má cugé máméfwó, sá Dá wə búś.

33 Mə ñgə bwey jaaw bí isá ñni shú ná bí bəg ná mətəla mádí kwonud. Shí ga í bá lwágulə bí *incwaw í ntug; nji bí ɔ lwóyá ínkáj, mɛɛ má ntə *máŋkul má shí ga.»

16:4 13.19 16:5 8.14 16:6 16.22 16:7 14.16 16:8 Mis 24.25 16:9 2.23; 5.38; 6.36, 64; 7.5; 10.26; 12.37

* 16:10 Yésus nyə á ñgə cɛɛl cí ná: Zembí nyə é lwágulə otútáí bí ná kəndúlə Mwán yé kwolós dí shú misám mí búúú, ná ndéé a mú bən nyə gwəšw nyédí caangád. 16:11 12.31 † 16:11 Iwushí bíśə ná buud ɔ shí ga bwá amágúláyé ná Zembí má bwey sámb nyə lésú yé. 16:13 14.16; 15.26; Mis 16.6-10; 1Yn 2.27 16:14 17.1 16:15 17.10 16:16 14.19 16:22 15.11 16:23 15.16 16:25 Mat 13.34 16:28 8.14 16:32 Zak 13.7; Mat 26.31, 56 16:33 7.7; 14.27; 1Yn 5.4

17

Majagula ma Yésus

1 Ja Yésus nyə á shîn lás ntáni yí, nyə bân mpwoombú dúg gwów a mú ci ná: «Ye Dá, wəla ma wóós. Ság ná Mwân woó ñwág gúmá shú ná Mwân woó kág námá ya wo gúmá.

2 A ñwág gúmá shú ná a yág buud bēsh wo á ya nyə wá cug á kandugə kandugə, nda wo á ya nyə ñkul ná a jwúg nə buud bēsh ná.

3 Cug á kandugə kandugə jooŋg jisə ná muud mpúg wo, fwámé Zembí ñgwúd nə ñgwúd jisə yé, ka námá mpu Yésus-Krist muud wo á nti yé.

4 Ma má sá ná wo ñwág gúmá shí gaád, ma má casulə ísəy wo á ci ná mə saág yí.

5 Dá, mə á bwey dá bə na gúmá wódí koogú, shí nə gwów nda fwo bə; ság ja gaád nə mə nyíngəg bə na gúmá jooŋg wódí koogú.

6 «Buud wo á féesh ya mə mpádúgá buud ɔ shí ga wá, mə á má sá ná bwə mpúg sá wó jisə yí. Bwə á bə buud bwó, wo á ka ya mə bwo, bwə mú gúmal lású wó.

7 Bwə má mpu ja gaád ná sá jēsh wo á ya mə yí í á wú wódí,

8 nəc íciyá wo á ya mə yí, mə á ya bwo byo. Bwə á má bii byo, bwə á má mpu fwámé mpu ná mə á wú wódí, bwə á má ntāg magulə ná wo á nti mə.

9 Mə ñgə jəgula shú dán, kú bə shú búúd ɔ shí ga; mə ñgə jəgula shú búúd wo á ya mə wá, nəc básə buud bwó.

10 Sá jēsh má jí nə ndí yí jisə sá gwó, jooŋg jēsh wó jí nə ndí yí jisə sá jām. Buud wo á ya mə wá bwə á má sá ná mə ñwág gúmá.

11 Mə ányíngəyé ná bə wa shí, mə ñgə zə nūŋ wódí, ñji bāŋ básə ná wa shí. Dá, wo muud wó áde seɛŋgya nə məbōw yé, baaguləg bwo nə ñkul nyísá wódí jíná dí yí, ñkul wo á ya mə yí. Baaguləg bwo ntó, bwə bág sá ñgwúd námá nda mə nə wo, shwə básə sá ñgwúd ná.

12 Ja sənón sá á bə yí, mə á ñgə baagula bwo nə ñkul nyísá wódí jíná dí yí; mə á də baagasə bwo ná ndéé, tō ñgwúd nyə a shígé jimb, susaalé námá ñji nyooŋg nyə á bə ná a bá jimb yé. Ntó, sá jí micilyád yí í á má bwəma.

13 Mə ñgə zə wódí ja gaád; mə ñgə ná lás lésú ga mə ñjúl wa shí shú ná məshusəg mām má kálag bwádí kú nə ñji.

14 Mə á ya bwo iciyá byó, buud ɔ shí ga bwə mú ntāg mpii bwo; bwə mpii bwo nəc báá bwə cúgé búúd ɔ shí ga, námá nda mə cúgé múúd a shí ga ná.

15 Mə acíyé ná wo yílúg bwo shí gaád, mbō. Má yida ci ná wo báaguləg bwo, Mbúwúlú múúd nda sá bwo sá.

16 Bwə cúgé búúd ɔ shí ga, námá nda mə cúgé muud a shí ga ná.

17 Ság ná bwə ñgəg nə bɛ obúbálé bwó, bwə ka ñgə béégya nə məbōw; kéel dwó dása obúbálé.

18 Wo á nti mə shí gaád, mə zə námá kənd bwo shí gaád.

19 Mə təl máméfwó jām cé shú ná obúbálé bwə saág ná bwə béégyag nə məbōw.

20 «Mə aŋgə nə bul jəgula ñji shú dán. Má jəgula námá shú búúd bēsh bwə bá *búgula mə nəc lāŋ wāŋ wá.

21 Má jəgula nə wo ná bēsh bwə bág sá ñgwúd. Dá, wo jí mádí cwú, mə ñjúl wódí cwú*. Námá nda shwə básə ntó ná, má jəgula nə wo ná bwə bág námá shwə dí cwú, buud ɔ shí ga bwə máguləg ná wo á nti mə.

22 Mə a má ya bwo milwanə wo á ya mə myá, ná bwə bág sá ñgwúd námá nda shwə básə sá ñgwúd ná,

23 í bág ná, mə ñjúl bwódí cwú, wo ñjúl mádí cwú, bwə mú bə sá ñgwúdú váál í jála yí, buud bwə mú mpu ná wo á nti mə, wó cɛel ntāg námá bwo nda wó cɛél mə ná.

24 Dá, má jii ná kúl má jisə yí, sənón buud wo á ya mə wá sá bág, bwə bényag milwanə wo á ya mə myá. Wo á ya mə myo nəc wo á bwey cɛel mə wo nda fwo fwə shí nə gwów.

25 Dá, wo muud jí tətálé yé, buud ɔ shí ga bwə ámpúyé wo, məe mə mpú wo, buud wo á ya mə óga bwə á má mpu ná wo á nti mə.

26 Mə a má sá ná bwə mpúg sá wó jisə yí, mə é nyíngə námá ñgə sá, shú ná váál cɛéli wó cɛél mə yí í bág bwódí ícug dí, mə ñjúl bwódí ícugud.»

18

Bwə zə bii Yésus

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Ja Yésus nyə a shîn ci ntáni yí, nyə á kyey, bənón *ompwiín bə bwə mú ntə Kédron, kə fanwiny; gúl fambá í á də bə nūŋ, bənón ompwiín bə bwə á də bwey kə cínəg.

2 Na jí ná, Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, nyə á bwey dá mpu kúkúl jooŋgá, nəc Yésus nyə á kə də seɛŋgya nə ompwiín bə wu ija ija.

3 Milúlúú myá ofada bənón *Ofarizyēŋ bwə á ka kənd kında ózimbi nə ifulish ná bwə kág bii Yésus. Bwə á ka ñwa imoos nə məlámba nə məkwəp mə dóómb. Yúdas mú ñwa bwo, bənón bwə mú kə fambá jooŋgúd.

17:1 2.4; 11.4; 12.16, 23, 41; 13.31-32; 14.13; 15.8; 16.14; 17.10, 22, 24 17:2 3.35; 5.24; Mat 28.18 17:3 1Yn 5.20
17:4 4.34 17:5 1.1-2; 8.58; 17.24 17:6 17.26 17:10 15.8 17:11 6.39; 13.18 bwə bág sá ñgwúd: 10.30; 17.21-23;
Gal 3.28 17:13 15.11 17:14 7.7; 8.23 17:15 Mat 6.13; 2Te 3.3; 1Yn 5.18 17:18 20.21 17:21 5.18; 17.11
* 17:21 Váál á ná, ñkí muud mə nyii mə nyúúlád, a kwey wo; ñkí a nyii wo nyúúlád, a kwey mə. 17:24 12.26; 17.5
17:25 1.9-10; 8.55; Mat 11.25-27 17:26 17.6 18:1 Mat 26.36 18:2 12.4; Luk 21.37; 22.39 18:3 7.32, 45

4 Yésus nyə á ngə bwey mpu sá í zó bə nə nyə yí; a mú ka shísh bwádí, kə jí bwo ná: «Bí ngə sɔ́ zə?»

5 Bwá ná: «Só ngə sɔ́ Yésus á Nazarét.» Nyə nə bwo ná: «Mə wó éga». Yúdas, muud nyə á kusha nə nyə yé, bə́nɔ́n buud óni bwó njúl sámbá.

6 Í á ka bə, Yésus ká námá ci nə bwo ná: «Mə wó éga», seegya nji bwó mú ngə cúcula nə mikwoŋ ná ndéé kə ngə búla shí.

7 Yésus mú nyingə jí bwo ná: «Bí ngə sɔ́ zə?» Bwá ná: «Só ngə sɔ́ Yésus á Nazarét.»

8 Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə shí ci ná: “Mə wó éga”. Nkí mə wó bí ngə sɔ́ yé, bídúgá búga, báá bwó kág.»

9 Yésus nyə á ci ntó shú ná ciyá nyə á fwo bwey ci yí í bwámag; nyə á fwo bwey ci ná: «Buud wo á yə mə wá, mə a shígé jím bal tɔ́ ngwúd.»

10 Ná ndéé, Shímun Pyêr nyə á bə nə kafwəle. A mú wéem gwo, taad ngwól sɔ́l məsáal mə Ajəláci á ofada, í mú sámb nyə lwó á mbwó mənəcwúm. Sɔ́l məsáal wɔ́ng nyə á bə nə jíná ná Málkus.

11 Nji, Yésus mú ci nə Pyêr ná: «Fəenúg kafwəle gwó kúl í dɔ́ jí yí. Ye mə bág kú ngul bálá Dá mə yə mə yí?»

12 Nə ndéé, nə kında ózimbi, nə tówe shwóg wág, nə ifulish í *Oyúden bwó mú bii Yésus, wólə nyə mənəkəda.

Bwó kó nə Yésus wó Hána

(Mat 26.57-58; Mak 14.53-54; Luk 22.54)

13 Bwó mú tééd fwo kə nə nyə wó Hána, cií mə Kayíf muud nyə á bə Ajəláci á ofada mbú wɔ́ng dí yé.

14 Kayíf wɔ́ng wó nyə á ci nə *Oyúden ná í yida bə nə mfií ná muud ngwúd yág shú kúl búúd jəsh ncindí yé.

Pyêr mə kílyá Yésus

(Mat 26.69-70; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

15 Shímun Pyêr bá ngwól *mpwíin bwó á ngə bɛ́ Yésus kúl bwó á ngə kə nə nyə yí. Kálə wós Ajəláci á ofada dí njów, mpwíin éne nywáá bə́nɔ́n Yésus bwó mú nyíi, nəcé Ajəláci á ofada nyə á dɔ́ mpu mpwíin wɔ́ng.

16 Pyêr nye nyə a lúg tóón, kúná-kúnə ná mpumbé. Mpwíin Ajəláci á ofada nyə á dɔ́ mpu éne mú zə tóón, zə lésha nə mudá nyə á dɔ́ baagulə mpumbé yé ná ndéé nyingal Pyêr cwú.

17 Mudá nyə á dɔ́ baagulə mpumbé yé mú ci nə Pyêr ná: «Ngəá wo jí námə mpwíin mə múúd éne.» Pyêr ná: «Kú bə mē! Mə cugé mpwíin yé.»

18 Osɔ́l cɔ́ məsáal bə́nɔ́n ifulish bwó á bə bwó mə jida kuda máág, ka ngə gwáala, nəcé yón.

Pyêr nyə á ka námə ngə gwáala kuda cínong bwádí.

Ajəláci á ofada mə shílə Yésus mishílí

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

19 Ajəláci á ofada mú ngə shílə Yésus mishílí mí dúgyá nə *ompwíin bé nə minjígulá nyə á dɔ́ jíguli myá.

20 Yésus mú bɛ́sa nə nyə ná: «Mə á dɔ́ lás nə buud bəsh nə kpwoó-kpwoó, mə á dɔ́ yə buud minjígulá ja jəsh *mámpáanzó mə minjígulád nə *Luj mə Zembí dí, kúl *Oyúden bəsh bwó á dɔ́ seŋgya yí, mə a shígé dɔ́ lás məshwoó məshwoó.

21 Nəcé jí wó zó ngə jí mə mishílí yí? Shílág búúd bwó á dɔ́ gwág mə wá sá mə á dɔ́ lás yí, bwó mpú sá mə á dɔ́ ci yí.»

22 Ja gúl fulish mə gwág Yésus mə bɛ́sa ntáni yí, a mə tí Yésus bóónz, a bəm nə nyə ná: «Wo bɛ́sa nə Ajəláci á ofada ntáni?»

23 Yésus mú bɛ́sa ná: «Ŋkí mə ámə jag lás í, lwóg sá mə ámə jág ci yí. Ká, ŋkí mə ámə mpu lás í, nəcé jí wó yíd mə yí?»

24 Hána mú ci ná bwó kág nə Yésus wó Kayíf, bwó mú kə nə nyə, a njúl mənəkəda.

Pyêr mə kwo kílyá Yésus

(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

25 Na nyə á bə, Shímun Pyêr ngó gwáala kuda. Bwó mú ci nə nyə ná: «Ngəá wo jí námə *mpwíin yé?» Pyêr mú kílyá nyə, nyə ná: «Kú bə mē! Mə cugé mpwíin yé.»

26 Ngwól sɔ́l məsáal mə Ajəláci á ofada, a njúl nə byél nə muud Pyêr nyə ámə sámb lwó yé, mú máala nyə ná: «Ngəá mə shí dég bíná nŋ fambó?»

27 Pyêr mú námə nyingə kílyá nyə, ngwúm kúwó í wó kwáág ntə.

Bwó kó nə Yésus wó Pilát

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

28 Nə ndéé, bwó mú wú nə Yésus wó Kayíf, kə nə nyə luj mə ngwámuna. Í á bə mán í mə ngə lám. Nji, bwó áshígé nyíi luj, nə bwó á bá lweegushi ícug ná ndéé bwó kú ná nə zhií bwó dɔ́ *Paska.

29 Pilát mú wú luj kə kwey bwo tóón, nyə nə bwo ná: «Bí ngə ci ná muud éga nyə ámə sá jí?»

30 Bwó mú bɛ́sa nə nyə ná: «Sə ámə zə yə wo nyə ntáni ntó a kú sá sá?»

31 Pilát mú ci nə bwo ná: «Ŋwagá nyə, biméfwó bí kág sámb nyə lésú váal máccɛ́ mún mə ngó ci yí.» *Oyúden ná: «Məccɛ́ məsú mə ángé nə yə sɔ́ ŋkul ná sɔ́ gwúg muud.»

32 Ciyá ní í mú bwəma nə lwólə Yésus nyə á bwey lwágulə váal shwiý á jalá nə bá yə yí.

³³ Pilát mú nyingə nyíi lunj. A mú jów Yésus, jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú Oyúden?»

³⁴ Yésus mú bəsa ná: «Ye wo ngə ci ntáni nə lúú wô, ye bósl búúđ bwə ámə jaaw wo ntó shú dām?»

³⁵ Pilát mú bəsa nə nyə ná: «Ye mə ji mwá Yúden? Łoom wô nə milúúú myá ofada mí ámə Za nə wo zə yə mə; wo ámə sá ná bwo jí?»

³⁶ Yésus mú bəsa ná: «Ijwúga byám í cúgé yá shí ga; í mbəm bə ntó, kí buud bəm bwə mə zə lúmbúlíd, zə kaambulə nə Oyúden nə bwə nda bii mə. Ká, ijwúga byám í cúgé yá wa.»

³⁷ Pilát mú ci nə nyə ná: «Ntó jí nə wo jí Njwú-buud í?» Yésus ná: «Wo mə ci, mə ji Njwú-buud. Njí mə á zə byél shí gaád í, í á bə shú nkúmba sá: nə mə zág lwágula búúđ sá bwə jów nə obúbálé yí. Buud bəsh básé búúđ wá obúbálé wá bwə dú gwágula sá mə cí yí.»

³⁸ Pilát mú jí ná: «Jí jí nə obúbálé yí?»

Bwə sám̄b nə Yésus yág

(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-

25)

Nji nyə á ci ntáni yí, a mú nyingə wú lunj cúwo tóón, kə ci nə Oyúden ná: «Mεε mə adúgé nə múúđ éga mə sá gúl sá mábɛɛ bí mə jíi nyə shwiy nə ndí yí.

³⁹ Nji, í du bwey bə nə mə dúg bíđ bí mbwug ngwúđ fwála lə Páska; nə ndeé, ye bi mə jíi nə mə bíđúg bí Njwú *Oyúden?»

⁴⁰ Bəsh bwə mú nyingə kím ná: «Mbô! Kú bə nyə! Yidagú bíđ sá Barábas!» Barábas éne nyə njúl zhilangaaná.

19

¹ Nə ndeé, Pilát mú kə, kə sá nə bwə fyámúsag Yésus milwón.

² Ozimbi bwə mú njwa ísá yá məgwaagulá, bwə lwə *túm gúmá nə ndeé jíł Yésus lúúđ; bwə mú námə bwééd nyə káándé ící atítí.

³ Bwə mú du shísh nyáđí du zə ci ná: «Yé Njwú Oyúden, sə ngə báág nə wo»; bwə mú ngə nyífo nyə mampóónz.

⁴ Pilát mú nyingə wú lunj, cúwo tóón kə ci nə Oyúden ná: «Mə zə sá nə bwə zág yə bí nyə; nji mpugá nə mə adúgé nkúmba sá á mə sá yí.»

⁵ Bwə mú zə nə Yésus tóón a njúl nə túm gúmá á məgwaagulá nə káándé ící atítí. Pilát nə bwo ná: «Dugá, muud wə éga.»

⁶ Dúgúlé milúúú myá ofada bəndñ ifulish bwə á dúg Yésus yí, bwə á zə jí kímálé ná: «Bwambuləg nyə kwolós dí, bwambuləg nyə kwolós dí.» Pilát mú ci nə bwo ná: «ŋwagá nyə, biméfwó bi bwambuləg nyə kwolós dí, mεε mə adúgé nkúmba sá á mə sá yí.»

⁷ Oyúden bwə mú fεel ná: «Sə básə nə dúł cεɛ, dúwó wə í ngə ci nə á jəlá nə yə, nəcé a ngə jaaw nyúúł nə a jí Mwán mə Zembí.»

⁸ Ja Pilát nyə a gwág ntó yí, nyə á bul nyingə gwág íkukwεndε.

⁹ A mú nyingə kə lunj kə ci nə Yésus ná: «Wo á zhu ngow?» Yésus kú bəsa.

¹⁰ Pilát ntág nə nyə ná: «Wó yida ban nə wo ayálané mə? Wo ampúyé nə mə ji nə nkul mə bíđ wo, mə jí námə nə nkul mə sá nə bwə bwambuləg wo kwolós dí?»

¹¹ Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Í mbəm bə Zəmbí kú yə wo nkul nyóɔngá, wo kú sá mə sá. Gwə wə jí ná, muud nyə ámə zə nə mə wóđí yé mə jág bul byaagula.»

¹² Tééd fwála ni dí, Pilát nyə á ngə sɔ zhíí nə á bíđ Yésus, Oyúden bwə mú ngə kím ná: «Wó ká bíđ nyə, sə mpu nə wo cugé shwə mə *Káázəl. Nəcé muud yəsh mə ŋwá ící nə bud yé mə lwágulə nə a jí zhízhíj mə Káázəl.»

¹³ Nji Pilát nyə gwág ntáni yí, nyə a cúwo nə Yésus tóón, a mú kə jí jiyə nyə á du cígal mílású yí, kál bwə á du jów nə Mbaadé á məkwóógú məkwóógú yí, heburə dí nə Gabáta.

¹⁴ Na í á bə í njúl jwów bwə dú kwəməsa *Páska yí, jwów í mú ngεε tólóg dí. Pilát mú ci nə Oyúden ná: «Dugá Njwú-buud wán.»

¹⁵ Bwə mú ngə kím ná: «Nji shwiy, nji shwiy. Bwambuləg nyə kwolósud.» Pilát ná: «Mə bwambuləg Njwú-buud wán kwolós dí?» Milúúú myá ofada mí mú bəsa ná: «Sə básə nə Njwú-buud nji Káázəl.»

¹⁶ A mú ka yə bwo Yésus nə bwə kág bwambulə nyə kwolós dí.

Bwə bwambulə Yésus kwolós dí

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)

Bwə mú ka bii Yésus, kyey nə nya.

¹⁷ Nyəməfwó mú ngə nkény kwolós jé, ngə wú ngwála, ngə kə kúl bwə jów nə «Kál á bwundú lúú» yí, heburə dí nə «Golgota.»

¹⁸ Bwə mú ka bwambulə nyə kwolós dí wu, bəndñ bósl búúđ obá, nyíga jé kwolós dí ká, nyíga jé dí ká, Yésus jéd tátám.

¹⁹ Pilát nyə á ka cílə búbóómbúđ bwə kə bwambulə Yésus dí lúú kwolós dí ná: «Yésus á Nazarét, Njwú *Oyúden.»

²⁰ Nécúyá Oyúden bwə á lɔ búbóómbúđ jəɔng, nəcé kúl bwə á bwambulə Yésus kwolós dí yí í á bə kúnə-kúnə nə ngwála, cílyá í á bə ntág heburə dí, nə laté dí, nə gurék dí. ²¹ Milúúú myá ofada ó Oyúden mí mú ci nə Pilát ná: «Kú bεεg cílə ná: “Njwú Oyúden”. Yidagú cílə ná: “Muud éga nyə á ci nə a jí Njwú Oyúden”.»

²² Pilát mú ci nə bwo ná: «Sá mə mə cílə yí, gwə wə mə mə cílə yí.»

²³ Ja ózimbi bwə á shín bwambulə Yésus kwolós dí yí, bwə á ka njwa mikáándé myé bwə kaaw máŋkəw manɔ, muud nyé nkəw, muud nyé. Í mú ka lúg wáma jé á cwú. Jəŋ

í á bæ síyá ncindí, wú gwôw wóós shí kú ná leedyá.

24 Ozimbi bwó mú ka ci bwámé ná bwámé ná: «Shé kúgá nyaa, shé yídágá jwô bya, dúg múúd nyə é nwa yé». Í mú síy nda gúl kúkál mícilyá mí Kálaad Zembí í ngə ci ná, ná: «Bwó á kawala mikáándá myám nji, bwó á jwô bya shú mbwéedí wám». Ntáni wó ózimbi bwó á sá yé.

25 Í á bæ, nyooŋgú yé bá mínyoŋú bwó tál nyə kúná-kúna ná kwolós, ná Mariya mudá má Klópas, ná Mariya á Magudála.

26 Yésus mú dúg nyóoŋgú, *mpwíin Yésus nyə á du ccel yé tál nyə kúná-kúna. A mú ci ná nyooŋgú ná: «Dugi Muda, mwán woó wó éga.»

27 A mú námá ci ná mpwíin ná: «Dugi nyooŋgú woó.» Tééd wəla níí di, mpwíin wooŋgú mú nwa nyóoŋgú má Yésus, kə jil nyádí.

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

28 Ja í má shín bæ ntáni yí, Yésus ngə mpu ná isá byésh í má shín cishulí, nyə á ka ci ná: «Mə ngə gwág shwáásúla minú; ciyá joong í mú sá ná sá í á bæ cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwámag váal í jəla yí.

29 Nyúl mpíí í á bæ í tál ná məlwəg má ábibiyeŋzhú; bwó mú nwa eponzh, juwo cínəŋg məlwəg má ábibiyeŋzhú dí, ka feen mbúbwó *ízop dí. Bwó mú ka kənd gwo kə dásulə nyə.

30 Nji Yésus nyə á ywó məlwəg má ábibiyeŋzhú məní yí, nyə ná: «Súsúsá jəsh í má bæ.» A mú jweeg lúu, a mú nyiŋg kənd *jím jé wó Zembí.

Məcií ná məjúwó

31 Na nyə á bæ, í njúl jwów bwó dú kwəməsa Sábaad yí. *Oyúden bwó áshígé ka ccel ná mimbimbə mí jíg íkwolós dí kə wóós jwów lú Sábaad. Í á ngə ntág bæ ná nyāŋ Sábaad nyə é cə bósólúgá bəsh*. Ná ndéé, bwó á ka kə jí Pilát ná a yág bwo nkuł ná bwó búgəg buud óni məkuú, ka yíl bwo íkwolós dí.

32 Ozimbi bwó mú kə, kə búgə áshúshwóógú məkuú, búgə námá ábéc.

33 Ja bwó á kə wóós wó Yésus yí, bwó mú kwey ná a má bwey ya, bwó nda ntág búgə nyə məkuú.

34 Ngwól zimbí mú yida nwa kwəq, juwo nyə ntág lú mwəq dí, məjúwó ná məcií má ó jú ntág.

35 Muud ngə bwiing isá íni yé nyə a dúg byo ná mísh mé. Bwiingúlə á ngə bwiing yí wúsa

nda óbábálé bwó ngə magulə ná; a mpú ná a ngə bwiing sá jisá búbálé yí. A ngə bwiing gwo shú ná bí búgúlág námá.

36 Í á síy ntáni ná sá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí í bwámag, ná: «Təo yasá jé ngwúd ná ngwúd í áshígé bwele búg.»

37 Í nyiŋgə námá bæ cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Bwó bá dúg múúd bwó á cúwal nyúúl yé.»

Bwó kə dul Yésus

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

38 Ngwól múúd nyə á du bæ Arimaté ná Yóseb, nyə á du bæ *mpwíin má Yésus shwoód a dúgə fúnda *Oyúden. Ja ózimbi bwó á shín kə búgə buud ó íkwolós məkuú bwó juwo Yésus kwəq ntág lú mwəq dí yí, Yóseb nyə á ka wó Pilát ná Pilát yág nyə wáda ná a kəg yíl mbimbə má Yésus kwolós dí. Pilát mú magulə. Yóseb mú kə nwa mbimbə má Yésus.

39 Nikodém muud nyə á fwo kə wó Yésus gúl búul dí yé mú námá zə, a mbid bíl ikáá í labínda bwó á du jəw ná aloés† yí fulá ná mír*. Fulá wooŋg wəsh í á jee bæ okílo məwúm məlól.

40 Yóseb bá Nikodém bwó á ka nwa mbimbə má Yésus, bwó fulə wo ná obándashi, wá ólabínda, váal Oyúden bwó dú sá ja bwó dúl mbimbə yí.

41 Gúl fambá í á du bæ nūŋ kúl Yésus nyə á bæ kwolós dí yí, nyúl shwóŋ njúl cínəŋgú gúgwáan, bwó kú fwo bwele dul múúd cwú.

42 Nda jwów dəŋg í á bæ jwów bwó dú kwəməsa Sábaad yí ná, bwó á shwal wá mbimbə má Yésus shwoŋ nyooŋgú ná cəc é í á bæ kúná-kúna.

20

Ompwíin bwó kə dúg shwoŋ

(Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

1 Jwów shwénde má dá tééd yí, ná námá yídúgú yídúgú, Mariya á Magudála nyə á kə shwoŋ dí. A mú kə kwey kwóógú kú ná nyiŋgə bæ kúl í á ngə juwal shwoŋ yí.

2 A mú kə ná kúlə wə Shímun Pyēr bá nyooŋgú *mpwíin Yésus nyə á du ccel yé. A mú kə jaaw ná: «Bwó má yíl Cwáməba shwóŋud, sá ámpúyé kúl bwó má kənd nyə yí.»

3 Pyēr mú cúwo tóón, ngwól mpwíin cúwo námá, bwó mú kə kúl bwó á dul Yésus yí.

4 Bəsh obá bwó á ngə kə ná mikálə, nji, ngwól nyə á ngə bul ju cə Pyēr, a mú kə tééd kumə shwoŋ dí.

5 A mú bəqə, a mú dúg nji obándashi bwó á dul Yésus ná ndí wá bwó mbwúgú. Nji nyə a shígé nyí shwoŋ dí cwú.

19:25 Mat 27.55-56; Luk 23.49 19:26 13.23 19:28 Sóm 22.16 19:29 Sóm 69.22 19:31 Mbá 21.22-23 * 19:31 Nyə é cə bósólúgá bəsh nacé a bwamálə ná Páska. 19:34 1Yn 5.6 19:35 15.27; 21.24 19:36 Sóm 34.20-21; MmN 12.46 19:37 Zak 12.10; Mbá 1.7 19:38 9.22 19:39 3.1-2 † 19:39 aloés: Í á bæ labínda bwó á du gwáágulə mimbimbə yé. ‡ 19:39 mír: Nyə á bæ məsól məkúl mə líf bwó á du sá bósól ólabínda ná míl mímyudú ná ndí yí. Wo é kwey féél-féél yé nkwə a oféél-féél í sícyá dí. 19:40 12.7 20:2 13.23 20:6 11.44

6 Shímun Pyêr nyə á ngə bɛ nyə, a mú zə wóós jé ja, a nyíi shwónɔd. A mú dɔ dúg óbándáshi bwə á bə bwə mbwúg cínɔng wá.

7 A mú námá dɔ dúg kúl káándó bwə á wóólə mbimbə líu nə ndí yí, jân í á shígé bə kúl óbándáshi bwə á bə yí, í á bə yé fúlá, í mbwúg jé kóómb.

8 Na, ngwól mpwíin, nyóɔng nyó á tééd wóós yé, mú ka zə nyíi shwónɔd, a mú dúg, a mú *magulə.

9 Í á bə nəcé bwə áshígé fwo mpu wámbulə sá í á bə mícilyád yí, nə Yésus mə jəlá nə bá gwúm.

10 Ja ómpwíin bwə á shín dúg ntáni yí, bwə á ka nyingə kə bwádí.

Mariya á Magudála mə dúg Yésus (Mak 16.9-11)

11 Mariya nyə a lág tóón, shwonj dí kúná-kúnə a ngə jii. Nyə á ka námá kə bɔɔlə shwonj a ngə jii.

12 A mú dúg wəéngəles obá nə mikáándó mí áfufumá bwə njúl kúl mbimbə mə Yésus í á bə í mbwúg yí, nyíga ngeɛ kóómb líú, nyíga ngeɛ kóómb makúú.

13 Wəéngəles bwə mú jí nyə ná: «Amuda, jí wó ngə jii yí? Nyə nə bwo ná: «Bwə mə yíl Cwámba waamə wa, mə ampúyé kúl bwə mə kənd nyə yí.»

14 A ngə ná lás ntáni, a mú yid, a dúg ntəg Yésus tál, nji a kú mpu nə jísə nyə.

15 Yésus mú ci nə nyə ná: «Amuda, jí wó ngə jii yí? Wo ngə sɔ zə?» Mariya mú tóduga nə muud mə dɔ sɛy cínɔngú fambá wə ngə jí nyə ntáni éne. A mú ci nə nyə ná: «Cwámba, njí wo wə wo ámə yíl nyə, jaawug mə kúl wo ámə kə kənd nyə yí, mə kə njwa nyə.»

16 Yésus mú jəw nyə nə jínə dé ná: «Mariya.» A mú yid wə Yésus ci nə nyə heburə dí ná: «Rabúni», ntó mə kə ná «Yíiguli.»

17 Yésus mú ci nə nyə ná: «Kú kúnya nə mə, nəcé mə afwóyé bád kə wə Sóónjú waamə. Yidagú kə jaaw ómínyonú bəm nə mə zə bád kə wə Sóónjú waamə jíísə námə Sóónjú wén yé, wə Zembí waamə jíísə námə Zembí wén yé.»

18 Mariya á Magudála múə kə jaaw *ómpwíin ná: «Mə ámə dúg Cwámba», a mú ntəg jaaw bwo nda Cwámba nyə ámə ci ná.

Ompwíin bwə dúg Yésus (Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)

19 Námə mpwó-kugú á jwəw ngwúd nə ngwúd ní, jwəw shwénde mə dɔ tééd yí, *ómpwíin bwə á bə njów. Bwə á ngə jí nə mimpumbé minjuwalá, ngəlá fúndə *Oyúden. Se-

egya ná, Yésus mə cúwo, zə təw bwo tútám, a mú ci nə bwo ná: «Salugá milám shí.»

20 Ja á mə ci ntáni yí, a mú lwágulə bwo məbwə nə ntúg lí mwɔ. Ompwíin bwə mú bul gwág məshusug nə dúgúlə Cwámba.

21 Yésus mú nyingə ci nə bwo ná: «Salugá milám shí. Námə nda Dá nyə á nti mə ná, mə ka námə kənd bí.»

22 Ja á mə shín ci ntáni yí, a mú yámb bwo ngúl, nyə ná: «Lógúgá Nkéké Shíshim;

23 buud bí mə bá dɔ juu nə *mísám wá, bwə bá dɔ lóg íjuugá; bɔɔng bí ábúlə dɔ juu wá, bwə ábúlə dɔ lóg íjuugá.»

Yésus bá Tómas

24 Na, Tómas, ngwól múúd á buud wúm nə óbá, nyóɔng bwə á dɔ námə nyingə jəw nə Wáás yé, nyə a shígé bə ja Yésus nyə á zə wóós *ómpwíin bə dí ní.

25 Bóól ómpwíin bwə á ka jaaw nyə ná: «Sə báá sá ámə dúg Cwámba». Nye mú ci nə bwo ná: «Mə jíi nə mə dúgúg məluun mə mäsán nyádí məbwəd, mə wá nyiná cínɔngú, mə juwo mbwə kúl bwə á juwo nyə kwɔɔ ntúg lí mwɔ dí yí. Té mə afwóyé dúg íyuug byóɔng yí, mə cugé nə njul *magulə.»

26 Í á ka ba, ja shwénde ncindí nyə a bwəma yí, ompwíin ó Yésus bwə á nyingə bə sɛngyá njəw, bəndɔj Tómas jân ja. Seegya ná, Yésus mə zə, zə təw bwo na tútám, mimpumbé mí njúl minjuwalá, a mú ci nə bwo ná: «Salugá milám shí.»

27 Nyə ntəg nə Tómas ná: «Ntiig nyinə mbwə gwó wa, dugí məbwə mām; ntiig mbwə zə wá wa mədí ntúg lí mwɔ dí, yowug ngəlá sá məshwán, maguləg.»

28 Tómas mú bɛsa nə nyə ná: «Cwámba waamə nə Zembí waamə.»

29 Yésus mú ci nə nyə ná: «Wo mə ka magulə nəcé wo dúgúlə mə! Buud bwə ngə magulə bwə kú fwo dúg mə wá, báá bwə mə jəla.»

30 Yésus nyə a sá námə mósól zhwog məshimbá ompwíin bə bwə ngə dúg; māj mə cugé cilyá wa kálaad égaád.

31 Mɔɔng məsə cilyá wa má məsə shú nə bí maguləg nə Yésus jíəsə *Kříst, *Mwán mə Zembí, bí mə ká magulə ntó bí *bə nə cug jínsé déd.

21

Ompwíin zangbá bwə dúg Yésus

1 Ná ndeé, fwála í á zə cɔ; Yésus mú námə nyingə zə lwóya *ómpwíin bə nyúul ncindye māj Tiberyad. Í á bə ntúga:

2 nə Shímun Pyêr, nə Tómas bwə á dɔ námə nyingə jəw nə Wáás yé, nə Natanaél muud á

20:9 Sòm 16.10-11; Luk 24.26-27; Mis 2.25-31; 1Kr 15.4 20:13 20.2 20:14 21.4; Luk 24.16 20:17 ómínyonú bām: Rom 8.29; Heb 2.11-12 20:19 9.22; 14.27; 20.1 20:20 19.34; 20.25, 27 20:21 17.18 20:22 14.16 20:23 Mat 18.18 20:24 Tómas: 11.16; 14.5; 20.27; 21.2 20:26 20.19 20:29 1Pr 1.8 20:30 1.14; 2.11 20:31 3.15; 1Yn 5.13 21:3 Luk 5.5

Kana faan lú Galilé, nə bwān ó Zhébedé, nə bóól ómpwíin bé óbá bwá á bə bwá njúl.

³ Shímun Pyêr mú zə ci nə bóól ná: «Mə zə kə shwey óshú». Bwá ntág ná né ná: «Shé má zə kə». Bwá mú kə, kə kəwa byóólúd. Nji, bwá áshígé bii təo shú búlú nííđ.

⁴ Ná ndeé, ja mán í má zə ngə lâm yí, Yésus mú zə, zə tšw cindú, ompwíin nda mpu ná jísə nyə.

⁵ A mú ci nə bwo ná: «Náaá, bwān e, bi á bəyé nə búbaalé óshú na?» Bwá ná: «Mbô.»

⁶ Nyə nə bwo ná: «Wusəgá wód dún kóómb byóól á mbwə mənəcwūm, bi é bii óshú.» Bwá mú mubə, wód í mú bii óshú bímbí á ná bwá kú ná nə njul júgə.

⁷ Mpwíin Yésus nyə á də cəel yé mú ci nə Pyêr ná: «Cwámba wə éne!» Nji Shímun Pyêr nyə a gwág ná jísə Cwámba yí, nda nyə á bə shushwáás ná, a má bwáád mikáándə, má kul nyúúl májúwó.

⁸ Bóól bwá mú ngə zə nə byóól bwá ngə julə oshú lwándúla wódúd ná cwóó. Bwá áshígé bul bə shwóg-shwóg nə bwūnj, í á jee bə nji omáda təd*.

⁹ Ja bwá má wóós cindú yí, bwá mú kwey kuda máág, oshú bwá mbád cínəng, nə íbuléd.

¹⁰ Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá nə bóól óshú bí má bii óni.»

¹¹ Shímun Pyêr mú nyinğə kəwa byóólúd, a mú kə julə wód lwándúla nə məma óshú təd nə məwūm mətóon nə ólól. Oshú bwá á təem bə ntáni, wód í áshígé nsey.

¹² Yésus mú ci nə bwo ná: «Zəgá də.» Təo muud nyə áshígé jì nyə ná: «Wo wə zə?» Bəsh bwá á ngə bwey mpu ná jísə Cwámba.

¹³ Ná ndeé, Yésus mú shísh, a njwa íbuléd yə bwo, a njwa námə óshú yə bwo.

¹⁴ Na nyə á bə ja aléel Yésus lwóyálə nyúúl ómpwíin bé dí ja nyə á shín gwūm yí.

Yésus bá Pyêr

¹⁵ Ja bwá má shín də yí, Yésus mú jì Shímun Pyêr ná: «Shímun mwá mə Yuánes, ye wó cəel mə cə bímbí búga bwá céel mə yí?» Shímun ná: «Haaw, Cwámba. Wo mpú ná má cəel wo.» Yésus ntág nə nyə ná: «Wíílúg mə bwán ó nəcwəmbə bām.»

¹⁶ Yésus mú nyinğə jì nyə ja ábée ná: «Shímun mwá mə Yuánes, ye wó cəel mə?» Nyə ná: «Haaw, Cwámba. Wo mpú ná má cəel wo.» Yésus nə né ná: «Bág mə mbaagula incwəmbə.»

¹⁷ Yésus mú nyinğə jì nyə ja aléel ná: «Shímun mwá mə Yuánes, ye wó cəel mə?» Pyêr mú bə nə məcəy mə lâm nə Yésus jílə nyə ja aléel ná: «Ye wó cəel mə?» A mú ntág bəsa ná: «Cwámba, wo mpú isá byəsh, wo mpú

ntág ná má cəel wo.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Wíílúg mə incwəmbə byām.

¹⁸ Bəbálé, má jaaw wo ná, ja wó á də bə nəcwámá yí, woməfwó wo á də cəçlə kandá, wo kə kúl wó cəel kə yí. Ja wó bá bə cwúcwúúl yí, wo bá də tég mábwá, buud oshús də cəçlə wo kandá, kə nə wo kúl wó shígé cəel kə yí.»

¹⁹ Na nyə á bə ná, Yésus nyə á ngə lwágula mbiú shwiy Pyêr mə bá yə yí, shwiy í bá yə Zembí gúms yí. Ja nyə á shín ka jaaw nyə ntó yí, nyə á ka ci nə nyə ná: «Bəg mə.»

²⁰ Pyêr nyə á ka yid, a mú dúg *mpwíin Yésus nyə á də cəel yé ngə zə nyədí mpás, mpwíin nyə á jágwəw Yésus bəd dí ja bwá á ngə də yí, jí nyə ná: «Cwámba, zə nyə é kusha nə wo?»

²¹ Ja Pyêr má dúg mpwíin éne yí, a má jí Yésus ná: «Nyíga nye mə bá shúgula ntadel?»

²² Yésus mú bəsa nə nyə ná: «Mə ká ci ná a bág cəgə kə wóós ja mə bá nyinğə zə yí, jí í dúg wo cínəng yí? Wəe bəg mə.»

²³ Tédéd fwála ní dí, lânj mú kyey óbúgula bəsh dí ná mpwíin wəonğú nyə abúle yə. Í njúl ná Yésus nyə a shígé ci nə Pyêr ná mpwíin wəonğú nyə abúle yə, nyə yida ci ná: «Mə ká ci ná a bág cəgə kə wóós ja mə bá nyinğə zə yí, jí í dúg wo cínəng yí?»

²⁴ Mpwíin wəonğ wə ngə bwiinğ isá íga, nyə wə nyə á cilə byo; sə má mpú ntág nə bwiinğulə yé wúsə nda óbúbálé bwá ngə magula ná.

²⁵ Bíl ncúlyá isá Yésus nyə a sá yí bísə. Byəsh í á mbəm ngə kə micilyá dí, shí ga bə bíblyá shú ókálaad ə micilyá myəonğ.

Misóólágú mí búúd ɔ lwámá Isâ í dúgyá nê kálaad Misóólágú yí

Misóólágú mí búúd ɔ lwámá, jisê cilyá ábéé mê Lúkas Kálaad Zembí dí. A ngê jaaw váál búúd ɔ lwámá ɔ Yésus bwá á bwiing Jɔɔ Kéel yí.

Matédúlé má kálaad má lwágulê sá ná Yésus nyê á bwandê fug shú Dɔ dé, nyê á ka jaaw bwo fug nyooŋgú ná sán sán (1.8): «bi mæ bá lég ŋkúl í bá zhu wê Nkêŋkê Shíshim, zê bídí, bí músê bá bwiing lán wám, tééd Yurúsalem, kala Yudéa, kə kumə Samariya, kə wósos ijumə í shí byêsh dí.»

Kálaad Misóólágú jí ka bə nə məma mánkəw məbá:

- (1) Ja Yésus má shîn kə gwów yí, a má ntí búúd bé Nkêŋkê Shíshim nyúúlád jwów lú Pantekót. *Dɔ mæ Zembí í mú tééd Oyúden dí (1.1–12.25), í mú ka ngə bwaag.
- (2) Jɔɔ Kéel nyê á kə námá nê ndé kə kumə Róma, shug lú loomud (13.1–28.31). Tééd lúu 13, Pwól wá ngə bul nyin: í bul bə mínjoond milól nyê a sá myá.

Kyeyálo Jɔɔ Lán í á ngê kyey ntáni kú bish məkəwəwala ní í cúgé nji sáal búúd ɔ lwámá bənəŋ oshwá báɔ; í bul bə ná Nkêŋkê Shíshim wə nyê á ngə sá ná Dɔ má Zembí í ngəg nə bwaag.

Zembí nyê á kaag buud Nkêŋkê Shíshim

¹ Tyofil, mæ a tééd cilê kálaad ashúshwóógú ná mæ bwiing sá jêsh Yésus nyê a sá yí, nə joong jêsh nyê á jíguli yí tééd matédúlé

² kə wósos jwów nyê á bən kə gwów yí. Jwów doongə, nə ŋkul á Nkêŋkê Shíshim, nyê á fwo shîn lwágulê *buud ɔ lwámá bé nyê á féesh wá sá bwá jéla nə bá sá yí.

³ Búúd ɔ lwámá bé boong dí wə nyê á lwóya nyúul mpúsə micún nə shwiy dé yí. Nyê á lwágulê bwo iyuuŋ mimbii mimbii ná a jisə kuwó, bwá ngə dúg nyê tən mwəw məwúm mənə, a ngə bwiing bwo isâ í dúgyá nə Faan má Zembí yí.

⁴ Í á ka zə bə, dani jwówúd íí, bənəŋ bwá ngə də, a mú báásulê bwo ná: «bí kú bá tí mákuú Yurúsalem, bí ɔ bá fwo bwand sá Dá nyê á kaag yí, sá bí á gwáw nə mə yí.»

⁵ Nyê nə bwo ná: «Yuánes nye nyê á duu buud nə majúwó, bí bən bi mæ zə bá duwan nə Nkêŋkê Shíshim námá mwów mágaád.»

⁶ Bêsh bwá mú ka jí nyê cún ngwúd ná: «Cwámbe, ye ja gaád wá wó zə kwo tál íjwúga yá *Izarəyél yí?»

⁷ A mú ci nə bwo ná: «Bí dí bí ná bí mpúg máfwála nə ija Dá nyaméfwó nyê á tál yí.

⁸ Nji, bí mæ bá lég ŋkúl í bá zhu wə Nkêŋkê Shíshim, zə bídí, bí músə bá bwiing lán wám, tééd Yurúsalem, kala Yudéa, kə kumə Samariya, kə wósos ijumə í shí byêsh dí.»

Yésus mæ kə gwów (Luk 24.50-53)

⁹ Ja nyê á shîn lás nə bwo ntáni yí, bwá ngə dúg nyê, a mú ŋkən kə gwów, ŋkúdu mú shweel nyê, mish mán má kú ná dúg nyê.

¹⁰ Bwá ngə ná dúg ngə jɔɔ dí wú nyê á kə wá, seegya ná buud obá bwá má wósos bwo na koogú, bwá njúl nə mimbwéedí mí áfufumá.

¹¹ Buud óni bwá mú ci nə bwo ná: «Yé búúd ɔ Galilé, jí bí má ká bwən na də dúg jɔɔ dí yí? Yésus má bən kə jɔɔ dí béegya nə bí éne, nyê é bá námá kwo zə mbii ngwúd bí áma dúg a ngə kə jɔɔ dí ni.»

¹² Ntə, bwá mú tí njooond wúle mbámún á wəolivyé, kəlo Yurúsalem, cínəŋgú jisə cé zhí múúd mæ kyé jwów lú sábaad yí*.

¹³ Ja bwá má wósos Yurúsalem yí, bwá mú bád fúm á njów dí gwów, kál bwá á də seegya yí, nə Pyêr, nə Yuánes, nə Zhák bá André, nə Filip bá Tómas, nə Batəlumi bá Matiyó, nə Zhák á mwán mæ Alfê, nə Shímun nyê á bə gwoong á mæcy má loom dí yé, nə Yúda mwán mæ Zhák. ¹⁴ Bêsh bwá á də sá zény májəgula lám ngwúd, bənəŋ bóól búdá, nə Mariya nyooŋgú mæ Yésus, nə omínyəŋ ɔ Yésus.

Bwá féesh jíla mæ Yúdas

¹⁵ Dúl jwówúd ntáni, obúgula bwá má seegya je bə tən buud təd nə məwúm məbá, Pyêr nyê á tów shí, a mú ci nə bwo ná:

¹⁶ «Bwááng ɔ, Nkêŋkê Shíshim nyê a lás mpu má *Dávid dí, sá joong jisə cilyá shú má Yúdas. Nyê wə nyê á ngə kə nə buud bwá á kə bii Yésus wá. Í á jii ná sá jisə mícilyá mí Kálaad Zembí dí yí í bwámag.

¹⁷ Yúdas nyê á bə námá gwoong jisúd, Zembí nyê a yə námá nyê ŋkəw sáal gaád.

¹⁸ Nji, *mwaanê bwá á jána nə nyê ná a sáag olíngí nyê á sá wá, nyê á kusə shí nə mwaanê wəong. Nyê á ka kə kadəwa shí cínəŋ mbúmbudí, a mú kəod tám kug, isəg nə incuwa cüm shí nə shí*.

1:1 Luk 1.1-4 1:2 10.41; 13.31; 28.23; Luk 24.36-42, 46-51; 1Tm 3.16 1:4 Luk 3.16; 24.49; Yuá 14.16 1:6 Luk 24.21 1:7 Mak 13.32 1:8 Luk 24.47-48 **bi músə bá bwiing lán wám:** 1.21-22; 2.32; 3.15; 5.32; 10.39; Yuá 15.27 1:9 Luk 24.51; Yuá 6.62; 1Pr 3.22 1:10 Luk 24.4 1:11 Luk 21.27; Mbá 1.7 1:12 Luk 24.52 * 1:12 Cɛɛ mə Moyiz í á də ci ná ŋkí muud má ceel sá njooond jwów lú Sábaad í, a kú ntɔ kilomáda ngwúd. 1:13 Luk 6.14-16 1:14 Luk 23.49 1:16 Sóm 41.10 1:18 Mat 27.3-8 † 1:18 Bwəɔɔdagí lán ga nə wəong wúsə Mat. 27.5 yí. 1:20 Sóm 69.26; 109.8

19 Buud ɔ Yurúsalem bêsh bwá á shí mpu sá jɔɔŋ, ná ndeé bwá á gwiid shí nyɔɔŋ ná Akeludama, ntó má ká ná “Shí mæcii”.

20 Mpugá ná jisè cilyá kálaad osòm dí ná: “Dánd dé í lúgúg wuul, muud kú ná bá jí cínɔŋ”. Í njúl námá kwo bæ cilyá ná: “Ngwól múúd njwág jiya jé”.

21 «Ntó, sá búsa ná bóól búúd wa, buud sánɔŋ bwo sá á da njɔɔ jaand ja sánɔŋ Cwamba Yésus sá á bæ gwoɔŋ yí,

22 tééd nduwán má Yuánes Nduu-buud kə kumə ja nyə á bān kə jon dí yí. Í jii ná ngwól múúd á cínɔŋ zág seɛŋgya ná sá, sánɔŋ zə njɔɔ bwiiŋ gwúmúlə Cwamba nyə á gwúm yí.»

23 Bwá mú lwágulə búúd obá, ná Yóseb nyə á bæ ná dúl jíná ná Barsábas, bwá dúg sá námá nyiŋgə jɔw ná Yustos yé, ná Matiyas.

24 Nə ndeé, buud bwá mú jəgula ná Zembí ná: «Cwámbe e, wo muud mə mpú mílám mí búúd bêsh yé, lwóg sá nyɔɔŋ wó má féesh wa búúd obá óga dí yé,

25 a zág njwa jiya wa sáal *búúd ɔ lwámád, nacé Yúdas nywáá nyə á myaas jiya jɔɔŋgá, a kə njwa jɔɔŋg í á jəla ná nyə yí.»

26 Bwá mú jwɔ bya shú búúd obá bɔɔŋ, mpaambá í mú féesh Matiyas, bwá músə seɛŋg nyə ná buud ɔ lwámá wúm ná njwəwúd.

2

Nkɛŋkɛ Shíshim má shulə jwəw lú Pantekòt

1 Ja jwəw lú Pantekòt í á wóos yí, bêsh bwá á bæ bwá njúl kəkál njwúud.

2 Seegya ná nyúl ncíndá mú zhu gwəw námá nda ja məma nkəwə mə du kung yí. Ncíndá nyɔɔŋg í mú lwánd njów bwá á bæ yí wəsh ná cwóos.

3 Nə ndeé bwá mú dúg bíl isá í ngə wóos nda məjúm má kuda. Isá byɔɔŋg í mú njɔɔ bóog njɔɔ kə badəwo muud yəsh nyúúúúd.

4 Bêsh bwá mú lwánd ná Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóos, bwá mú tééd njəlá lás mósól mákál nda Shíshim í á njɔɔ sá ná bwá lásúg ná.

5 Í á bæ *Oyúden bwá njúl Yurúsalem, Oyúden bwá má wá lám wá Zembí wá, bwá á zhu ilwonj í búúd byəsh bíisə jon dí shí yí.

6 Ja sá ní má gwág ləom ná ləom yí, búúd bwá mú zə seɛŋgya bwá kú mpu sá bwá cíg yí nacé muud yəsh njəlá gwág obúgula bwá njɔɔ lás kál lú byélé dé.

7 Fug í á jimb bwo mílúúud, bwá njɔɔ jág bul káam, bwá mú njɔɔ cí ná: «Njagá ná búúd bwá njɔɔ lás óga bêsh búsa buud wá Galilé?

8 Ká ntudelé í mpú zə bæ ná sá njɔɔg ná gwág bwá njɔɔ lás mákál mäsú, muud yəsh yag kál lú byélé dé yé?

9 Nə Oparət, nə buud ɔ Medí nə bɔɔŋg wá Elam, nə bɔɔŋg bwá də jí Məzhuputamí nə Yudéa, nə bɔɔŋg wá Kapados námá, nə Pəŋ nə Azí,

10 nə Frizhí, nə Paməfilí námá, nə Igípten, nə məfaan má Libí má njɔɔ njwála Sirén, nə buud bwá ámə zhu Róma wá,

11 fwámé Oyúden, nə ojɔŋ bwá á zə nyíi mísəon Oyúden dí wá, nə buud ɔ Kərèt nə Arabí. Ntudelé sá njɔɔ gwág buud óga bwá njɔɔ bwiiŋ məma mísóólúgá mí Zembí sádí mákál má byélé dí yé?»

12 Bêsh fug í á jimb mílúúud, bwá kú ná mpu sá bwá cíg yí. Bwá mú ka njɔɔ cí bwámé ná bwámé ná: «Jáyé í má bæ ga?»

13 Bóólúgá bāŋ bwá mú njɔɔ cágula obúgula, bwá ná: «Bwá má lwánd nə məlwəg.»

Pyər mə lás kaand

14 Pyər bəŋŋ *buud ɔ lwámá wúm nə njwúud bwá mú ka zə təw tām buud. Pyər mú bān kál gwəw-gwəw, lás nə bwo ná: «Yé *Oyúden nə bí bêsh buud bí njɔɔ jí Yurúsalem wá, bí ɔ mpú nti málwə kəga mádí, bí má jəlá nə mpu sá ga.

15 Buud óga bwá anjə nə fudə nə məlwəg nda bí njɔɔ cí ná. Njagá ná jwəw dəsə ná nji məwəla ibuu má mpámán mpámán.

16 Í yidá bæ ná sá Zhuwəl *muud micúndá nyə á jaaw yí, gwá wá í má bwámá ga, nyə á cí nó:

17 Í bá bæ ná, mwəw má məzhúgúlá, mə bá shwu múúd yəsh Shíshim wám. Zembí má cí ntó.

Bwān bān wá budūm nə wá budá bwá bá cūndə micúndá myām, mənəcwámá mán má dúg *məntamá má á mish ná bagə*, icwúcwúul bín dúg mántamá.

18 Jí ntó. Mə bá shwu ósól ɔ mäsáal bām Shíshim wām mwəw məɔŋgúd, təw ósól ɔ mäsáal wá budūm, təw wá budá, bêsh bwá mú bæ búúd ɔ micúndá.

19 Mə bá wéeshuli *isá í mímbúgú gwəw jonud,

mə sá *isá í ntó búúd njkwónj yí shí mishwun. Í bá bæ, nə mæcii ná kuda, nə njúúú yíle,

20 shúshwóogú nə mwásə má Cwámbe í zág wóos,

məma mwásə áŋkəŋkəŋəwá wəɔŋg, jwəw í bá shwəzəla bæ yidəgú, mbyól bæ mæcii.

21 Ná ndeé, múúd yəsh mə bá kām jəw jíná má Cwámbe yé, á bá cugə.

22 «Bag ɔ *Izəwəyél, gwágúlágá sá má njɔɔ cí yí. Zembí nyə á wéeshuli bí *mashimbá nə isá í mímbúgú nə isá í ntó búúd njkwónj yí. Nyə

1:21 Luk 1.2; 3.21; 24.51 1:24 Yuá 2.24-25 1:26 Mik 16.33 2:1 Lav 23.15-21; Mbá 16.9-11 2:3 Luk 3.16
2:4 bwá mú lwánd ná Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóos: 4.31; 6.3, 5; 7.55; 8.17; 10.44; 11.15, 24; 13.9; 15.8; 19.2, 6 *lás mósól mákál:*
4.31; 10.45-46; 19.6; 1Kr 12.10; 14.2-12 2:7 1.11 2:12 1Kr 14.23 2:17 Zhu 3.1-5 * 2:17 *ntamá á mish ná bagə:*
Wāŋ mbii ntamá í du ba wo kú ka gwád. 2:21 22.16; Rom 10.13 2:22 Luk 24.19; Yuá 3.2; Mís 2.43; 4.30; 5.12-16; 6.8;
14.3; 15.12; 19.11-12; Rom 15.19; Heb 2.4

a wéeshali byo məbɔwə mə Yésus á Nazarət dí nda bí mə bɔwéy mpu ná. Ntó ji ná Zembí nyə á mpu lwóya ná nyə wə nyə á nti bí Yésus á Nazarət wəɔŋgá,

²³ Zembí mú sá ná bí búig muud wəɔŋgá námá nda nyáméfwó Zembí nyə á ŋwa cígúla ná, nda nyə á bwey mpu ná. Bí á kusha nyə nə buud búso kú búsh mácɛɛ wá, bí sá ná bwó gwúg nyə, bwó músə bwambulə nyə kwolós dí.

²⁴ Nji, Zembí nyə a gwúmushi nyə, a fɛmushi nyə nə shwiɣ nəcɛ shwiɣ í á shígé nywá bə nə ŋkul máánd nyə kandugə.

²⁵ Dávid nyə á wámbulə cí shú déd ná: Mə á du dúg Cwámba mádí shwóg ja jəsh, nəcɛ á jisə mádí mbwə məncwúm shú ná sá kú bwele fwágusə mə.

²⁶ Ntó, lám wám wúso nə məshusug, júm dām í ŋgə kəos nə jámbə.

Ka nyingə bul bə nə ífúndə byám í bá ŋgə woga nə búg,

²⁷ nəcɛ wo abúlé sá ná mə kág myeesh ban múnjím,

wo abúlé bíd nə jɔjɔ səl məsáal wə kág bwo shwónud.

²⁸ Wo a sá ná mə mpúg məzhíí mə cug, wo báIwándulə mə nə məshusug ja mə bá dúg wó yí.

²⁹ «Bwááŋg, magulagá nə mə jáawug bí nə kpwos ná, mpáámbə íshé *Dávid nyə a shí yə, nyə á dɔw, shwonɣ nyé nyísə ná wa sádí zə wós muús.

³⁰ Nji, nda nyə á bə muud micúndə ná, nyə á bwey mpu ná Zembí nyə á kaag nyə, a kɛɛn búbálé ná á bá jíl ŋgwól mwán yə, məbɔyá mé má nyáméfwó, a bá jíl nyə nyádí jɣya ící dí.

³¹ Nyə á bwey dúg ná Yésus mə bá gwúm, gwúmúla wəɔŋg wə nyə á ŋgə cí ja nyə á lás ná: «Bwá á shígé myaas nyə ban múnjím, nyúúl nyé í á shígé bwo shwónud».

³² «Yésus wəɔŋgá, Zembí nyə á gwúmushi nyə, sə bəsh sə búso owúshined wá lāŋ wəɔŋg.

³³ Mbwə məncwúm mə Zembí í á bān nyə gwəw. Nkəŋkə Shíshim Zembí nyə á kaag yé, a mə lég nyə wə Dā, a mə shwu sə nyə, gwə wə bí ŋgə gwág bí ŋgə dúg nə sə ga.

³⁴⁻³⁵ Dávid nyáméfwó nyə a shígé kə gwəw, nji nyə á cí ná:

Yawé nyə á cí nə Cwámba wám ná: «Jíg shí wa mádí mbwə məncwúm kə wós ja mə é culushi mízihízhiŋ myô, wo nyaal myo nə məkuú yí!”

³⁶ Yé bag ə Izarəyél bəsh, bí mə jalá nə ka mpu kú nə məshwán ná Yésus bí á bwambulə

kwolós dí yé, Zembí mə sá ná a bág Cwámba, a bə *Kris̄t.»

Obúgula ə Yésus ə ashúshwóógú

³⁷ Kaand ní nyə á kwiy buud milám, bwó mú ji Pyēr bānāŋ *buud əIwámá ná: «Bwááŋg e, sə sáág ntadəle?»

³⁸ Pyēr mú bɛsa nə bwo ná: «Céndúgá mitádúgá, muud yēsh dúwanugí jínə mə Yésus-Kris̄t dí, Zembí jwúg bí nə *misám mín. Ntó, bí mú lég yána mə Zembí, yána dəɔŋg wə Nkəŋkə Shíshim.

³⁹ Nəcɛ ŋkaagə mə Zembí í dúgyá ná bí, nə bwán bān, nə bóól búúd bəsh búso óshwóg-óshwóg wá, bímbí dəsh Zembí mə bá jəw yí.»

⁴⁰ Pyēr mú námə kwo ŋgə lás nə bwo bíl zhwoɣ icyíyá na, ŋgə cwíny bwo, nyə nə bwo ná: «Túbúgá wú na kala búúd á lílɣŋí hííd.»

⁴¹ Buud bwó á magula kaand yé wá, bwó á duwan. Jwəw dəɔŋgá, buud bwó á kwíduli *Dɔ lú obúgula dí kúnə-kúnə buud otóshhin olól.

⁴² Obúgula bəsh bwó á du sá zény bɛɛlə mínjígúla mí búúd əIwámá, zény cug sɛɛŋgí á omínyɔŋŋ, zény dúlə féya buléd, nə zény dúlə ji ísɛɛŋgyá í mǎjəɣulad.

⁴³ Buud bwó á bə nə gwóɔgá, buud əIwámá bwó ŋgə bul sá *isá í mímbúgu nə *isá í ntɔ búúd ŋkwón yí.

⁴⁴ Buud bəsh bwó á *búgula wá bwó á du bə kál ŋgwúud, bwó sɛɛŋg isá byáŋ du bí byo sɛɛŋgí.

⁴⁵ Bwó á ŋgə kusha məbii máŋ nə isá byáŋ, bwó ka du kawula *mwaanə wəɔŋgá námə nda múud yēsh nyə á bə nə məyáŋnə.

⁴⁶ Bəsh bwó á du sá zény kələ *Luŋ mə Zembí jwəw dəsh mbií ŋgwúud; bwó du féya buléd mínjəw mínjəw, bwó du də idáw byáŋ nə məshusug, kú nə muud mə ŋkəny nyúúl.

⁴⁷ Bwó du ságusa Zembí, bóól búúd bəsh du ŋwa bwo nə məjilə. Cwámba nyə á du cug buud jwəw dəsh, a du kwádulə bwo *Dɔ dí.

3

Pyēr bá Yuánes bwə lwag mbúmbwúgú

¹ Pyēr bá Yuánes bwó á ka zə kə *Luŋ mə Zembí wəla lílə mǎjəɣula dí, məwəla məlól mə mprwó-kugú.

² Ngwól múud nyə á byél mbúmbwúgú. Buud bwó á ka du ŋkəny nyə jwəw dəsh du kə jíl nyə mpumbé Luŋ bwó du jəw ná: «Jɔ Mbə» yí, a ka du gwáám búiúd bwó ká Luŋ wá kwíindyá.

2:23 3.15; 4.28; 7.52; Luk 23.33; 1Te 2.15 2:24 3.15; Luk 24.5 2:25 Sóm 16.8-11 2:27 13.35 2:29 10j 2.10; Mis 13.36 2:30 2Sa 7.12-13, 16 2:31 Sóm 16.10 2:32 1.8 2:33 Mbwə məncwúm mə Zembí: 2.34; 3.13; 5.30-34; 7.55-56; Mak 16.19; Luk 20.42; 22.69; Rom 8.34; Ifz 1.20; Kol 3.1; Heb 8.1; 1Pr 3.22 *Nkəŋkə Shíshim Zembí nyə á kaag yé:* 1.4; Yuá 14.16-17; 15.26 2:34-35 Sóm 110.1; Luk 20.42-43; Heb 1.13 2:36 3.15 2:37 16.30; Luk 3.10, 12, 14 2:38 3.19; Luk 3.3 2:39 Iza 57.18-19; Ifz 2.17 2:41 2.47; 4.4; 5.14; 6.1, 7; 8.4; 11.21, 24; 12.24; 13.49; 16.5; 19.20; 21.20; 2Te 3.1 2:44 4.32-35 2:46 Luk 24.53 2:47 2.41 3:1 10.3, 9, 30 3:2 14.8

3 Múúd éne nyə á ka dúg Pyêr bá Yuánes bwə ngə bə ná bwə zə nyíi Luŋ, a mú gwáám bwo kwííndyá.

4 Pyêr bá Yuánes bwə mú dúg nyə ná figá-figá, bwə ná né ná: «Ntiŋg mish kága.»

5 Muud éne mú kənd mish bwádí a ngə táduga ná a zə lág gúl sá.

6 Pyêr músə ci nə nyə ná: «Mə cugé nə *mwaané, mə kú nə or. Sá má jí nə ndí yí, gwə wə má yə wo yí. Jíná mé Yésus-Krist á Nazarêť dí, tówúg tútəli wo kyéyug!»

7 Ná ndéé a mú bíi nyə mbwə mənəcwú múd, bān. Námá cé nə cé, məkúú nə məcəgulu mə múse lal múúd éne.

8 A mú sáanz tów tútəli ná cədek. A mú tééd ngəlá kyey. A mú kə, bənđŋ bwo bwə mú kə nyíi Luŋ má Zembí, a ngə kyey, a ngə ków, a ngə ságusə Zembí.

9 Buud bəsh bwə mú dúg nyə a ngə kyey, a ngə ków, a ngə ságusə Zembí,

10 bwə ngə mpu yag nyə ná muud nyə á du jí mpumbé Luŋ bwə du jów ná Jə Mbê, a dúgə gwáám búúd mikwííndyá yé, nyə wə éne. Bwə mú ngə jág bul káam sá í má sŷy yí, ikukwendé bíi bwo.

11 Muud éne nyə á shígé ná kwo béégya nə Pyêr bá Yuánes. Buud bəsh bwo mú zə nə mikúlá kú ná mpu sá bwə cíg yí, zə lyé bwo na wú bwə á bə kúl bwə á gwiid ná Nyíngúlé* má Sálamun yí.

Pyêr mə lás kaand

12 Nda Pyêr nyə á dúg ntáni ná, nyə á ka lás nə buud, nyə ná: «Yé bag ɔ *Izarəyél, nəcé jí bí ngə bul káam sá í má sŷy ni yí? Jí bí ngə dúg sá nə ŋkaamə námá nda ŋkul nyísú wə í má sá ná múud éga kyéyug tútəli yí, ŋkí ntəŋ ná sə bulúlə wə milám wə Zembí wə í má sá yí?

13 Zembí má *Aburaham, Zembí má *Izaag, Zembí má *Yákwb, Zembí odá má sá ná sóol məsáal yé Yésus bág nə gúmə. Yésus bí bāŋ bí á kəenzh yé, bí á ban mish má Pilát dí yé, í njúl ná Pilát nywáá nyə á ngə cəel bíd nyə.

14 Bí á ban muud Zembí nyə á féésh yé, tútəli muud, bí yidá jí ná Pilát gwágug ŋgwúl buud ŋkúŋkwónúla, a bíd nyə.

15 Muud nyə a té cug yé, bí bāŋ bí a gwú nyə, Zembí nywáá mú gwúmshí nyə. Sə búsa owúshindé wə lāŋ wəŋŋ.

16 Nəcə búgúlálə Jíná má Yésus í, Jíná doŋŋ í má lúlushi múúd bí má dúg, bí má bwey mpu éga. Búgúlálə Yésus wə í má sá ná a yálúg fwámé yál nda bí bəsh má dúg éga.

17 Ná ndéé, bwaanŋ, mə mpú ná sósólúgá wəsh bínđŋ otówe ɔ shwóg bún bí á sá yí, í á bə nəcé íjág.

18 Nji, Zembí nyə á bwey jaaw mímpu mí *búúd ɔ micúndá bə bəsh dí ná *Křist yé má bá bwama nə micúŋ ná ndéé a yə, sá jooŋŋ wə í má bwama ntáni ni.

19 Kagá cénd mítádúgá, bí cénd kuú njənd, ja jooŋgú Zembí mú jímbal *mísám mín;

20 bí má ká sá ntó Cwámba mə bá sá ná bí bág ná bud-bud, a nti bí Yésus nyə á féésh ná a bág Křist wán yé.

21 Í jii ná Yésus wəŋŋgú fwóg jí jooŋ dí kə wósó ja ísá byésh í bá kwo sŷy ógúgwáán yí. Zembí nyə á ngə jaaw ntó mímpu mí búúd ɔ micúndá bə nyə á féésh yág wá.

22 Nəcə Moyíz nyə a shí ci ná: “Cwámba Zembí mə bá nti bí ngwól múúd micúndá nda mə, a njúl mbyágá á kúl búúd jín. Bí ɔ bá gwágulə nyə sá jəsh nyə é bá ci bí yí.

23 Muud yəsh mə bá bə kú gwágulə múúd micúndá wəŋŋ yé, nyə abúle ná bə málán má kúl búúd jishéd, a bá gwúyow.”

24 Buud ɔ micúndá bəsh, tééd wə Samyél kala nə boŋŋ bəsh bwə á zə nyádí mpúsə wá bwə á shí bwey du bwiing lāŋ á mwów mága.

25 Bí búsaə bwán ɔ búúd ɔ micúndá, bí á ngə námá byél Zembí njúl nə sɔ nə impáám bə bín. Nyə a sá sɔ jooŋgú ja nyə á ci nə Aburaham ná: “Minjów mí búúd myá shí ga myésh mí bá du lág íbwádán mpwoŋ buud nywól dí.”

26 Shú dún wə Zembí nyə á tééd wééshuli sóol məsáal yé yé, a nti nyə ná a zág bwádán nə bí, a sá ná muud yəsh yówug bów-bów fúlú.»

4

Bwə zə bíi Pyêr bá Yuánes

1 Pyêr bá Yuánes bwə ngə ná lúsha nə buud ntáni, nə ofada, nə njwú á buud bwə á du baagulə *Luŋ má Zembí wá, nə *Osadwisyeŋ bwə mú zə wósó,

2 bwə ngə bul gwág bów nə Pyêr bá Yuánes ngəlá yə buud minjígulá ngə jaaw ná buud bwə bá gwúm nda Yésus nyə a gwúm ná.

3 Buud ŋni bwə mú bíi Pyêr bá Yuánes kə fad bwo mímbwug dí ná bwə bá lás lésú wāŋ mpwó-mwásó. Nəcə í á bə kugá mé bíi shí.

4 Nji, bóslúgá ncúlýa buud bwə á gwág kéel wá, bwə á *búgula. Tāŋ obúgula í mú bád kə kumə kúná-kúnə ótósšhin otóŋ.*

Pyêr bá Yuánes bwə zə tów kooɗud

5 Mán məlám, otówe ɔ shwóg, nə ocúbba buud, nə *Oyíguli ɔ məeççə bwə á bə Yurúsəlem wá bwə mú zə sɛŋgya.

3:8 14.10; Yuá 5.14 3:11 5.12; Yuá 10.23 * 3:11 Nyíngúlé: Sá sə ngə jów ná nyíngalé ní í cúgə zhizhe mpumbé; jíse milwoŋ mí məmpin mimbá, bwə ka wá kwáminú gwów ná gúgúwá bág. 3:13 2.33; 7.32; MmN 3.6, 15; Luk 23.13-23
3:15 2.23-24; 4.10; 5.30-31; 10.39-40; 13.30; 17.31; Heb 2.10 3:16 Mat 9.22 3:17 Luk 23.34; 1Tm 1.13 3:18 5.42; Luk 24.27, 44-46 3:19 2.38 3:22 Mbá 18.15, 19; Mis 7.37 3:24 3.18 3:25 Mat 12.3; Gal 3.8, 16 3:26 13.46; 18.6; Rom 1.16 4:1 Osadwisyeŋ: 5.17; 23.8; Luk 20.27 4:1 Luk 22.4, 52 4:2 2.24; 4.33; 17.18; 26.23 4:3 5.18
4:4 2.41 * 4:4 Tāŋ ní nyísə lələ nji budúm nə budúm.

6 Ajaláci á ofada bwá á du jôw ná Hána yé nyá á bæ cínɔŋ, ná Kayíí, ná Yuánes, ná Aləguzándrə, ná mimbyél myésh myá wáájaláci wá ofada.

7 Bwá mú zə ná Pyêr bá Yuánes zə tál bwo cwánúđ ná búúđ óni dí. Bwá mú ŋgə jí bwo mishílí. Bwá ná bwo ná: «Bí ámə sá sóólágú wán ni ná nyáyé ŋkul? Bí ámə cwééd jíná má zə?»

8 Ntó, Pyêr njúł lwándúlá ná Nkɛŋkɛ Shíshim mú ka zə bæsa ná bwo ná: «Yé ótšwe ɔ shwóg wá kúl búúđ, yé ócúmbá buud,

9 sá təl kɔɔd dí múús nəcé sá sálə mbəl múúđ mənɔywa. Bí ŋgə jí sá sá ámə sá shú ná á bəg mpwogé yí.

10 Bí bəsh ná bag ɔ *Izurəyél bəsh, mpugá ná muud bí ŋgə dúg éga má bæ mpwogé jíná má Yésus-Kríst á Nazarét dí, Yésus bí á bwambulə kwolós dí yé. «Nə wá Zembí nyə á gwúmushi yé, nyə wá má sá ná muud éga bəg mpwogé nda á təl éga.

11 Nəcə Yésus jisə “kwóógú bí olwəyɛ bí á nyaas yí, dwó wá í má shúgula kwóógú lá lámuga † yí”.

12 Kú ná ŋgwól múúđ jí ná ŋkul yíl búúđ mábôw dí yə bwo cug yé, nji nyə. Nəcə kú ná dúł jíná lá múúđ sá má jálá ná *dúg cug ná ndí wa shí mishwun yí.»

13 Buud óni bwá mú bul káám dúgúlə ná Pyêr bá Yuánes bwá ŋgə lás ná kpwoó-kpwoó. Bwá á bul káám nəcé mpúlə ná Pyêr bá Yuánes búə ozhizhe ɔ búúđ kú mpu kwas, nji í ŋgə yida mpúy ná búə buud ɔ gwoonɔg ná Yésus.

14 Nda bwá á ŋgə námá dúg muud nyə á yál éne tál ná bwáđf koogú ná, bwá á shígé ná kwo bæ ná sá bwá cí.

15 Bwá mú cí ná Pyêr bá Yuánes ná bwá wúg ná *mpáánzə mílósú á Zembí dí, bwá cúwóg tóón. Osémbye ɔ mílósú bwá mú ka ŋgə sɔ sá bwá cíg ná bwo yí.

16 Bwá ná: «Sá sáág buud óga ntúdel? Jísə mpu bæ ná bwá má sá *shimbá. Í cugé ná kwo bæ shwoó, buud ɔ Yurúsələm bəsh bwá má mpu ntó, sá cugé ná ŋkul sá máshwán.

17 Nji, í á jáláyé ná ləŋ ni í kwágagí ná muud yəsh. Ntó, sá mpúg yáásulə bwo məlwə ná cí bwá kú ná kwo ləsha ná muud ná jíná má Yésus.»

18 Bwá mú jôw bwo, zə mpu yáásulə bwo məlwə ná cí bwá kú ná kwo ləsha ná muud ná jíná má Yésus, ŋkí ná bwá kwo jííguli búúđ gúl sá jína dɔonɔgú.

19 Pyêr bá Yuánes bwá mú bæsa ná bwo ná: «Biméfwó faasugá. Ye í jəla mish má Zembí dí

ná sá yídag gwág ná bí, kú gwág ná Zembí?»

20 Sá bəŋ sá cugé ná ŋkul yəw bwiŋgúlə sá sá á dúg ná gwág yí.»

21 Buud ɔ gúfúgá ósémbye ɔ mílósú bwá mú kwo mpu báásulə bwo cí ná ndéé, bwá múə bíđ bwo kú sá bwo sá. Bwá dúg ná ŋkí bwá yə bwo intúgúlí, í bôw, nəcé buud bəsh bwá á ŋgə bul ságusə Zembí ná sá í á síy yí.

22 Muud nyə á yál shimbád yé wəonɔg nyə á bæ kala múúđ í má cɔ mimbú məwúm mənə yí.

Obúgula bwá jəgula ná Zembí

23 Pyêr bá Yuánes, ja buud óni bwá á bíđ bwo yí, bwá á kə búúđ bəŋ dí, kə jaaw bwo lésú wəsh mílúúú myá ofada ná ocúmbá buud bwá á lás ná bwo yí.

24 Nda bwá á gwág lésú wəonɔg ná, bəsh bwá á bən mákál jəgula ná Zembí lám ŋgwúđ bwá ná: «Mása, wo wə wo wə sá gwôw ná shí ná mən ná isá byəsh bí cínɔŋ yí.

25 Wo wə wo á balan ná Nkɛŋkɛ Shíshim lás mpu má sóól məsáal woó mpáámə jísú *Dávid dí, cí ná:

Nəcə jí ilwoŋ í búł cugula ntéga yí? Nəcə jí ikúl í búł wá mílúú mítádúgá mí kú ná wúmbúlé dí yí?

26 Ojwú ɔ shí bwá má seɛŋgya, otšwe ɔ shwóg bwá bəsduga ná bəsh bwá zə lúmbulí ná Cwámə á shí nyəsh bá Kríst yé.

27 Nəcə Herod bá Pons Pilát bwá má bóle zə seɛŋgya ná ikúl í cugé *Oyúden yí ná Dɔ má *Izurəyél. Bwá má zə seɛŋgya wa ŋgwála gaád ná bwá zə lúmbulí ná Yésus, jɔjɔ sóól məsáal wó wó á gwágulə məwúđ yé.

28 Bwá sá ná isá byəsh í bwəmag nda wó á bwey ŋwa cígúlá ná ŋkul nywó ná tédúgá woó ná í bəg bæ ná.

29 Cwámə e, ntiig mish ja gaád wo dúgúg nda bwá ŋgə cəel juwal sá ná. Ság ná osóól ɔ məsáal bwó bwá bwiŋgug kéel dwó ná kpwoó-kpwoó.

30 Shéembúg mbwə wó, mimbəl mí ŋgəg ná yál, *isá í ntɔ búúđ ŋkwón yí ná *isá í mímbúgú í ŋgəg ná síy Jíná má Jɔjɔ Sóól məsáal woó Yésus dí.»

31 Ja bwá á shín jəgula yí, kúkúl bwá á bæ yí í mú ntaŋusa, bəsh bwá mú lwánd ná Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó, bwá mú ŋgə bwiŋg Milésú mí Zembí ná kpwoó-kpwoó.

Obúgula bwá cugə ná isá byán seɛŋgí

32 Ncúlá buud bwá á *búgula wá bwá á ŋgə cugə lám ŋgwúđ, ná tédúgá ŋgwúđ. Kú ná muud nyə á ŋkwandawa ná mé məbii yé. Bəsh bwá á du balan ná məbii máŋ seɛŋgí.

4:7 Luk 20.2 4:8 2.4 4:10 3.6; 3.15 4:11 Sóm 118.22; Luk 20.17; 1Pr 2.4-7 † 4:11 kwóógú lá lámuga: Kwóógú bwá á du tééd jil məndəlúđ yí, dwó wá bwá á du bæ ja bwá lám mənyunɔg mə njôw yí. Bwá á du lwə mbii sí ŋgə dág məlwəgə má shiméd múús yí. (Sá ga jisə námə Mat 21.42.) 4:12 Mat 1.21; 1Kr 3.11 4:15 5.34-35 4:16 Yuá 11.47 4:17 5.28-29, 40 4:24 MmN 20.11; Sóm 146.6 4:25 Sóm 2.1-2 4:27 Herod: Luk 23.7-11 Pons Pilát: Luk 23.1 4:28 2.23 4:29 Ifz 6.19 4:30 2.22 4:31 2.4 4:32 2.44-45; 6.1; Luk 14.33; 18.22

³³ *Buud ɔ lwámá bwá á ngə bwiing lāŋ gwúmáŋ Cwám̄ba Yésus nyə a gwúm̄n nə məma ŋkúl yí, Zembí ngə bul lwágulə bēsh məma mpám nyé.

³⁴ Kú ná nə muud á *Dɔ lú óbúgula nyə á kwo bə nə mayáŋan. Bəng bēsh bwá á bə nə məshí ŋkí minjów wá, bwá á ngə kusha myo, dɔ zə nə *mwaané wəng

³⁵ dɔ zə bwíng búúd ɔ lwámá shí makuú. Bwá ka dɔ kaaw búúd nda mýáŋan mɔ á dɔ bə ná.

³⁶ Ntá, ngwól múúd á Shíprə ná jíná ná Yóseb, nyə á bə mwá *Levit, búúd ɔ lwámá bwá á kwo gwiid ná Barnábas. Jína dɔwng í ká ná «Muud mɔ dá bándulə búúd yé».

³⁷ Nyə á bə nə fambá. Nyə á ka kusha gwo. A mú zə nə mwaané wəng zə bwíng búúd ɔ lwámá shí makuú.

5

Lāŋ mɔ Ananíyas bá mudá yé Safira

¹ Nji, ngwól múúd nə jíná ná Ananíyas bá mudá yé Safira bwá á zə tów cún. Muud éne mú námá zə kusha dúl bii dé.

² Ná ndeé bá mudá yé bwá mú tów cún, a mú béeŋ ngwól *mwaané, a bwíng shú dé. A mýsə kə nə ngwól kə bwíng *búúd ɔ lwámá shí makuú.

³ Pyər mú ka jì nyə ná: «Ananíyas, jí í sá ná *Sátan jwúg nə lám wə wēsh wó mú shweel ngwól mwaané wo ámə kusha shí yé, wo zə shüŋ Nkəŋkə Shíshim?»

⁴ Ngáá ná shí í ámə bə shí nywô? Ja wó ámə ka ntəg kusha nywo yí, ngáá ná mwaané wəng nyə ámə bə mwaané woó? Ntədəlé wó ámə mpu wá wáni tədəga lámád yé? Ká, buud dí wó ámə shüŋ wá, Zembí wə wó ámə shüŋ yé.»

⁵ Nji Ananíyas nyə a gwág icyá íni yí, nyə á shwal kadəwa shí a mú fudə. Ifwaas í mú bul bii búúd bēsh bwá á ngə gwág lāŋ ni wá.

⁶ Məncwámá mɔ á tów shí, fáŋə nyə ná ndeé bwá mú kə dul.

⁷ Fwámé fwála í mú cɔ, je bə məwəla mələól ntáni. Mudá mɔ Ananíyas mú nyí njów, a kú mpu sá í ámə sý yí.

⁸ Pyər mú jì nyə ná: «Jaawúg sə. Ye bímbí ga wə bí ámə kusha shí nyín yí?» Nyə ná: «Haaw. Bímbí dɔwng wə ní.»

⁹ Pyər mú ka ci nə nyə ná: «Nacé jí bí ámə mpu tów cún ná bí mə zə shweenzh Shíshim mə Cwám̄ba yí? Dugí, búúd bwá ámə kə dul ngwúm woó wá, bwá mú na mpumbéd mání. Bwá é kə námá nə wo.»

¹⁰ Námá cé jəngú, a mú kadəwa na Pyər dí shí makuú, a mú fudə. Məncwámá mɔ ngə námá nyí njów, mɔ mú kwey nyə mbimbə. Bwá mú kə nə nyə kə dul ngwúm dí koogú.

¹¹ Ifwaas í mú bul bii búúd bēsh, təw bəng wá *Dɔ lú óbúgula, təw bəng bwá á ngə gwág ŋji lāŋ wá.

Buud ɔ lwámá bwá sá zhwog mashimbá

¹² *Buud ɔ lwámá bwá á ngə sá zhwog *isá í ntɔ búúd ŋkwón yí, nə *isá í mímbúgú mŋhkúmbə mɔ búúd dí. Bēsh bwá á bə cún ngwúd, bwá njúl kál bwá á gwiid ná Nyíngulé* mɔ Sálamun yí.

¹³ Muud nyə a shígé ná kwo kə sɛngya nə bwo. Nji, zhwog buud bwá á ngə bul ságusə bwo.

¹⁴ Buud ŋkí bul bulya bwá á ngə *búgula Cwám̄ba, nə budúm nə budá, bwá mú zə ngə kwídulí gwoong dí,

¹⁵ mbii í á wós nə buud bwá á ngə zə nə mímbəl itáádə nə itanúd, ngə zə bwíng koogú lə njwón. Bwá á ngə sá ná ja Pyər nyə e cɔ yí, ka shishím jí é kúnya nə wúl mbəl cínŋg.

¹⁶ Buud bwá á kə cig wó mú míləom myá kún-kúnə nə Yurúsələm, bwá ngə zə nə mímbəl nə bəng buud mójamb mɔ á təl cwúnd dí wá, bēsh bwá mú ngə zə yál.

Buud ɔ lwámá bwá zə bwəma nə zhij

¹⁷ Ajəláci á ofada, nə bśl búúd wá ŋkəomú *Osadwisýēŋ bənŋŋ bwá á bə cún wá bwá á ka zə mpii *buud ɔ lwámá váál áwuwaguwá.

¹⁸ Bwá mú bii bwo, kə wá bwo njów mímbwug ijwú dí.

¹⁹ Ngwól *éngəles mə Yawé mýsə zə mpwóbulú, zə juw mímpumbé myá njów mímbwug, wéeshlí búúd ɔ lwámá tóŋn, nyə nə bwo ná:

²⁰ «Kəgá nyíi *Luŋ mɔ Zembí, bí kəg bwiing búúd sá jəsh í dýgyá nə cug ágúgwáan ga yí.»

²¹ Nji bwá á gwág ntáni yí, bwá á kə nyí Luŋ mɔ Zembí ná námá mpámán mpámán, bwá mú ngə yə buud minjígúlá.

Ajəláci á ofada nə buud bənŋŋ bwá á bə cún wá bwá mú sɛng *Gwoong ósəmbye ɔ mílósú wá Zembí nə sɛngya mílúúú mí bag ɔ Izəryél. Bwá mú kand búúd njów mímbwug ná bwá kəg ŋwa búúd ɔ lwámá.

²² Ifulish í mɔ kə wós wu, bwá kú kwey búúd ɔ lwámá njów mímbwug. Bwá mýsə nyíngə, zə jaaw bwo ná

²³ «Sə ámə kə kwey njów mímbwug í njúl fwámé feedyá, isándálé í təl ngə baagula. Nji ja sá ámə juw yí sə shígé kwey múúd cwú.»

²⁴ Ja njwú á buud bwá á dɔ baagula Luŋ mɔ Zembí wá bənŋŋ mílúúú myá ofada bwá mɔ gwág ntáni yí, fag í mú jimb bwo mílúúú. Bwá mú ngə jì ná ntɔ nyə wə ntədəlé?

²⁵ Ngwól múúd mú zə jaaw bwo ná: «Náá, buud bí ámə wá mímbwug dí wá bwá təl kága Luŋ mɔ Zembí, bwá ngə yə buud minjígúlá.»

²⁶ Ná ndeé, njwú á Luŋ mɔ Zembí bənŋŋ ifulish bwá mú kə ŋwa bwo. Nji, bwá á ngə

5:24.35 5:3 Yuá 13.2 5:9 1Kr 10.9 5:12 2.22; 3.11 * 5:12 Nyíngulé: Sá sə ngə jów nə nyíngulé ní í cúgə zhizhe mpumbé; jisa mílwoŋ mí mampijí mimbá, bwá ka wá kwáminé gwów ná gúgáwá bəg. 5:14 2.41 5:15 19.11-12; Luk 4.40 5:17 4.1-2 5:19 12.7-10 5:22 12.18-19 5:24 4.1 5:26 Luk 20.19; 22.2

zə nə bwo ná shee kü cüg bwo, bwá ngə fúnda ná buud bwá á bá gwú bwo nə məkwóógá.

27 Bwá mú zə nə bwo zə təl mpwoombá gúfúgá ósémbye ó mílásúd. Ajəláci á ofada mú tééd jíla bwo mishíli.

28 Nyə ná: «Ŋgáá sá á shí bwey təl bí ci ná bí kú ná ŋgə jííguli buud jíiná níid. Nji, ja ga, bí mə lwándulə níjígulá wán Yurúsəlem yésh. Bí ŋgə námá cəel yə sá mpwəne shwiy mə múúd éne.»

29 Pyêr bəndŋ buud ɔ lwámá bwá mú bəsa ná: «Sá mə jalá nə sá mágwág nə Zembí, kú bə búúd.

30 Zembí odá nyə a gwúmushi Yésus bí á gwú nə məbwə mán bwambulələ nyə kwolós dí yé.

31 Nji, Zembí nywáá nyə a mə bən nyə nə mbwə məncwúm yé, a təl nyə amədə á sá jəsh, təl námə nyə Cugye buud shú nə buud ɔ *Izurəyél bwá cəndúg mítədúgá, Zembí mú juu bwo nə *misám myán.

32 Sá búəə owúshinəd wá isá byəŋgá, nə sá, nə Ŋkəŋkə Shíshim Zembí nyə á yə buud bwá ŋgə sá nyə məgwág wá.»

33 Buud ɔ gúfúgá ósémbye ɔ mílású bwá mú jág nyada nə mbii lésú ní. Bwá ná bwá zə gwú búúd ɔ lwámá.

34 Nji, ŋgwəl *Farizyēn á *Gwoonŋ ósémbye ɔ mílású wá Zembí, nyəŋŋ bwá á du jəw nə Gamalyel yé, nyə á bə yíguli məcəçç, buud bəsh bwá dágá bul gwəçç nyə. A mú zə təw, nyə nə bwá fwóg wéeshli búúd ɔni tóón fúfwála.

35 A mú ka zə ci nə buud bə ná: «Bəg á Izurəyél, bí ɔ káálágú nə sá bí mə cəél sá búúd óga ní.

36 Nəcə, í afwóyé námá bwey, Tódas nyə á wós wa, zə jaaw nyúúl nə ndeé buud je bə mítəd mínç zə bç nyə. Nji, a mú gwúyow, buud bwá á bç nyə wá bəsh bwá mú ciima, jəŋ í mú shín.

37 Mpúsə wəŋŋə, Yúdas á Galilé mú námá zə wós mwəw ílāŋ í á ŋgə sɣy yí. A mú námá zə julə ncúlyá buud. Nji, ja nyə á yə yí, buud bəsh bwá á bç nyə wá bwá mú námá shín ciima.

38 Gwá wə má cí nə bí ná, fwogá yíl mílām búúd óga dí, bí bíd bwo nə shee. Nəcə, ŋkí mítədúgá myán nə sóólágú wán í ŋgə zhu búúd dí, mí é shín jímb mímfwó.

39 Í ká yida bə ná í ŋgə zhu wə Zembí, bí cugé nə ŋkul caam bwo. Bí ɔ bey ná bí bəg lúmbali nə Zembí.» Bwá mú gwág nyə,

40 bwá mú jəw búúd ɔ lwámá, zə fyámusə bwo mílwón nə ndeé bwá mú təl bwo cí ná bwá kú ná ləsha nə buud jíiná mə Yésus dí. Bwá mú ntəg bíd bwo.

41 Buud ɔ lwámá bwá mú wú mpwóómbá Gwoonŋ ósémbye ɔ mílású wá Zembí dí. Bwá mú ŋgə kə bwá ŋgə bul gwág nywa ná bwá mə mpiya nə cügá jíiná mə Yésus dí.

42 Bwá á shígé yow bwiingúle Jəçç Kéél mə Krist Yésus. Bwá á du bwiingdow jəw jəw dəsh, təə Lun mə Zembí, təə mínjəw mínjəw.

6

Bwá zə təl ójaákwon

1 Ja *ómpwíin bwá á zə ŋgə bul bulya yí, mílígga mí á zə bə. *Oyúden bwá á janawo nə cug Ogurək wá bwá á ŋgə təduwa nə Wəhebər. Nəcə míkúsú myáy mí á ŋgə bwəma nə mpyóŋ məŋkəw mə ídəw mə jəwəw dəsh dí.

2 *Buud ɔ lwámá wúm nə óbá bwá mú seenŋ ómpwíin bəsh, zə ci nə bwo ná: «Í ajəláyé ná sá dág təl bwiingúle Mílású mí Zembí, fwo du zə kaaw ídəw.

3 Gwá wə jí ná, bwaanŋ, sógá buud zəŋgbá nə mpədəgá nyínúd, bəŋŋ búúd bwá ŋgə bwiing lāŋ wán nə búəə ijçç í búúd wá, bwá njúl lwándulá nə Shíshim nə fug wá, sá təlúg bwo ísəy í kaawúlə məbiid.

4 Sá bāŋ sá é ka wá mílúú nji məjəgula dí nə bwiingúle kéel dí.»

5 Buud bəsh bwá mú magalə tédúgá wəŋŋ. Bwá mú féesh Itiyen a njúl lwándulá nə búgə nə Ŋkəŋkə Shíshim ná cwóó. Bwá féesh námá Fílíp, nə Prokor, nə Nikanor, nə Timon nə Parámenas, zə bəd Níkwalá muud Antyósh nyə á nyíi míssəon Oyúden dí yé.

6 Bwá mú kə nə bwo búúd ɔ lwámá dí, buud ɔ lwámá bwá mú jəgula nə Zembí, bwá mú bəd bwo məbwá.

7 Mílású mí Zembí mí mú ŋgə kə shwóg nə shwóg, təŋ ompwíin í ŋgə kwíduli Yurúsəlem, ncúlyá ofada bwá mú magalə búgúlalə Yésus.

Bwá zə bíi Itiyen

8 Itiyen nyə a bə lwándulá nə mpaam mə Zembí nə ŋkul ná cwóó. A mú ŋgə sá *isá í mímbúgú nə məma *isá í ntç búúd ŋkwón yí, buud bəsh bwá ŋgə dág.

9 Bóól búúd bəndŋ Itiyen bwá mú zə sɛŋusa məkəl. Í á bə bóól búúd wá *mpáanzə mínjígulá á buud bwá á wú məlwaa dí wá, bwá njúl buud ɔ Sirən nə Aləgazandrí, zə keel *Oyúden bwá á zhu Silisí nə Azí wá.

10 Nji, bwá á shígé bə nə ŋkul mə kwag Itiyen nəcé nyə á ŋgə lás nə fug Ŋkəŋkə Shíshim á ŋgə yə nyə yí.

11 Bwá mú kusə búúd nə bwá zəg máalə Itiyen ná: «Sá amə gwág múúd éga ŋgə *lās nə Moyíz bá Zembí bwaasulə mpu.»

5:28 4.17-19; Mat 27.25 5:30 3.15 5:32 1.8; Yuá 15.26-27 5:34 Gamalyel: 22.3 5:36 21.38 5:37 Luk 2.2; 13.1-2 5:40 4.18; 5.28 5:41 Luk 6.22-23; 1Pr 4.13 5:42 *Krist Yésus: 9.22; 17.3; 18.5, 28; Luk 24.25-27 6:1 2.45; 4.35 6:3 1Tm 3.7-13 6:6 13.2-3; 14.23; 1Tm 4.14; 2Tm 1.6 6:7 2.41 6:8 2.22 6:10 6.3; Luk 21.15 6:11 Mat 26.59-61

12 Bwó mú shwambulə búúd bēsh, nə ocúbhā buud, nə *Oyígulí ó máccɛɛ bwó mú zə bii Itiyen, kə nə nyə mpáánzə milésú á Zembí dí.

13 Bwó mú kwəməsa bóól ówúshined wá məshüügá nə bwó kág máala ná: «Muud éga má du jág lás nə kúl í búl bə ci yí, nə Məccɛɛ mə Moyíz ja yēsh.

14 Sáméfwó sá amə gwág a ngə ci nə Yésus á Nazarēt mə bá caam *Mpáánzə Zembí, a cénd íjām nə ijag yá odá Moyíz nyə a lúgə yí.»

15 Buud bēsh bwó á bə *Gwoonɔŋ ósəmbye ó milésú wá Zembí dí wá bwó mú ngə dúg Itiyen ná figə-figə, bwó mú dúg ná mpwoombá nyé nyísə nda mpwoombá *éngales.

7

Itiyen mə lás kaand

1 Ajəláci á ofada mú jí nyə ná: «Ye sá bwó ngə ci wó ni jisə bānda bə ntó?»

2 Itiyen mú bɛsa ná: «Ye bwáang, yé ódá, gwágúlógá. Mpáámbo íshé *Aburaham njúl ná shí á Məzhuputamí, a kú fwó kə jí Sharan, Zembí á milwanə nyə a lwóya nyúúl nyádi,

3 zə ci nə nyə ná: “Wúg wódí shíd, wo béégya nə njów búúd wó, wo kág shí mə bá lwágulə wo yíid.”

4 Ntó, Aburaham mú wú shí Okaludyɛ dí, a mú kə jí Karan. Mpásə shwiy mə sósɔngú, Zembí mú yíl nyə wu, ntí nyə wa shí bí njúl múús ga.

5 Nji nyə a shígé yə nyə njəw wa shí gaád, kú námə bə tóo bímbí múúd jí nə njul təl kuú yí. Nyə á yida kaag ná í é bá bə shí nyé, mpwon buud nyé ka bá shúgula nə nywo. Í á bə cínɔngú Aburaham njúl kú fwo bə nə mwān.

6 Zembí mú ci nə nyə ná: “Mpwon buud nywó í bá kə jí izhaá shid. Buud ó wu bwó bá sá bwo məlwaa bwó cúg bwo tən mimbú mitəd minɔ.

7 Nji, lwon búúd í bá wá bwo məlwaa dí ni, mə bá yə gwo intúgálí, bag dwó í mú bá shwub, í mú zə wa shí gaád, zə du yə mə gúmsá.”

8 Zembí músə sá bá sɔ. Sɔ jɔonɔgú mə məyigyé wə ábiwáág. Ntó Aburaham mú byá *Izaag a sá nyə ábiwáág jwów lú mwəomb mpúsə byélé. Izaag byá *Yákwab, sá námə nyə ntó. Yákwab byá námə ímpáámbo í á fwɔ ibeend wum nə íbá íshé yí, a sá námə byo ábiwáág.

9 Ímpáámbo bíshé ini í á kə zə shín Yóseb. Bwó mú kusha nə nyə ná a kág Igípten. Nji, Zembí nyə á bə nə nyə.

10 A mú ngə sey yíl nyə *incwaw í ntug byəonɔ byēsh dí nə ndéé a kə yə nyə fug mísh mə Farawōn njwú-buud á Igípten dí, a sá nə Farawōn gwágúg nyə nywa lámúd. Farawōn mú təl nyə ngwámuna á Igípten yēsh, teem bə nyáméfwó Farawōn dí njów.

11 Məma zha músə zə bə Igípten yēsh dí, kumə Kanaan, incwaw í ntug bul yáág, ímpáámbo í íshé kú ná nə sá bwó dág.

12 Nda Yákwab nyə a gwáduga nə idáw bíse Igípten nə nyə á ka kənd ímpáámbo í íshé wu ja ashúshwóógú.

13 Ja bwó á kwo kə ja ábɛé yí, Yóseb músə kə bágulə bwo nyúl, Farawōn músə zə mpu mpwon buud nyə á zhu yí.

14 Yóseb músə kə zə sá nə bwó kág nwa sósɔngú Yákwab nə njów buud yé wēsh tən buud məwúm zəngbá nə ótson.

15 Yákwab músə zə shulə kə Igípten, nyə á kə yə wu, bənɔn ímpáámbo bíshé.

16 Bwó á nyinɔgə nə bwo, kə dul Síkem, shwon Aburaham nyə á kusə bwān ó Imor dí nə *mwaanə yí.

17 «Nkaagə Zembí nyə á kaag Aburaham yí í á ngə bə ná í zə bwəma. Nda wəla dəonɔg í á ngə shísh ná, kúl búúd jé í á ngə zə bulya, í ngə bul mpyáanz nún Igípten.

18 Kúl mə Aburaham í á ngə mpyáanz ntó nə ndéé kə wósə ja wúl njwú-buud í á nwa ijwúga yí, wəonɔg njwú-buud í á shígé mpu Yóseb yí.

19 Njwú-buud wəonɔg í á kə zə cugə nə mpwon buud íshé məshüügá dí. A mú cug ódá nə bów-bów lám nyə á bə nə ndí yí nə ndéé a sá nə bwó ngəgə nə myaas ikákény byán í ngəgə nə fudə.

20 Fwálá dəonɔg wó Moyíz nyə a byél yí. Zembí nyə á ka gwág nyə nywa lámúd, obyəl bɛé bwó mú wíl nyə bwódí njów tən onkwoond olól,

21 nə ndéé, ja bwó á kə námə kə myaas nyə yí, sás mə Farawōn mú cwéég nyə, zə baagulə nyə tən nda yé mwān.

22 Moyíz mú nyínɔgula mpúyá á Igípten wēsh dí nə ndéé a mú zə bə njákácí íciyá nə mísóólúgád.

23 «Ja nyə á zə bə nə mimbú məwúm mánɔ yí, tédúgá í mú wósə nyə lámúd ná a kág dúg ómínɔnɔn bɛé Bag ó *Izarəyél.

24 A mú dúg ngwól mwān Igípten ngə sá ngwól mwān Izarəyél. Moyíz mú kɛem mwān Izarəyél, a cú mwān Igípten.

25 Nyə á ngə téduga nə kúl jé Izarəyél bwó é mpu nə Zembí mə zə balan nə nyə, zə cug bwo. Nji, bwó á shígé mpu ntó.

26 Jwǒw í á bę yí, a mú kə kwey bwān ó Izurəyél óbá bwá ngó shuya. A mú ka cɛl béég bwo ná bwá jíg ná shɛɛ, nyə nə bwo ná: “Bí búsa omínyəŋá, nacé jí bí ngó síya yí?”

27 Nji, nyəŋ nyə á ngə sá ngwól yé mú lámusa nə nyə, nyə ná: “Zó nyə á təl wo cí nə wo dúg sámb sá milésú?”

28 Wó cɛl zə gwú mə nda wó ámə gwú mwān Igípten nə kugá nǒ?”

29 Nji Moyíz nyə á gwág ntáni yí, nyə á túb, a mú kə jí shí á Madyan. Wu wó nyə á byá bwábúdúm óbá yé.

30 «Nyə á jí wu mimbú məwúm mánǵ, ngwól *éngəles mə Cwámba mú zə lwóya nyə nyúúl mǵngwiiled, mǵngwiile mí ngó maŋ kwasa dí nǵŋ shí á shwééshá á mbámbúŋ Sinayí.

31 Moyíz mú káam sá nyə á ngə dúg jəŋgá. A mú ka shísh ná á kə mpu dúg. Kəl mə Cwámba í mú gwǵg í ngó cí nə

32 “Mə óni, mə Zembí impáámǵ byô, Zembí mə Aburáham, Zembí mə Izaag, Zembí mə Yákwab.” Moyíz mú tééd lilyála, a kú ná kwo sǵ nə á mpúg dúg.

33 Nə ndɛɛ, Cwámba mú cí nə nyə ná: “Yílúg mǵngwub məkuúd nacé kúl shí wó təl ní í mǵsə nda mə.

34 Mə mǵnti mǵsh, mə mǵ dúg bǒw dɛsh bwá ngó sá kúl jǵm Igípten yí. Mə mǵ gwág nda bwá ngó leegya ná. Mə mǵ shulə nə mə zó cug bwo. Kagú kə ja gaád, mə mǵ kənd wo Igípten.”

35 «Éngəles nyə á lwóya nyúúl kwasa dí yé, Zembí nyə á kənd nyə, a kə təl Moyíz cí, təl nyə cugye. Í njúl nə bwá á ban Moyíz wəŋg, bwá jí nyə ná: “Zó nyə á təl wo cí nə wo zág du sámb sá milésú?”

36 Moyíz wəŋg wó nyə á kə yíl bwo málwaa dí Igípten yé, a ngó sá *isá í mǵmbúgú nə *isá í ntǵ búúd nkwón yí wu, tɛem bə ja bwá á lína mǵn mǵ atítii yí, tɛem bə ja bwá á ngə kyey shí á shwééshá dí tǵn mimbú məwúm mánǵ yí.

37 Nyə wó nyə á cí nə Bag ó Izurəyél ná: “Zembí mə bá nti bí ngwól *múúd micúndá nda mə, a njúl mbyágá á kúl búúd jín.”

38 Moyíz wəŋg wó nyə á kə mpádúgá éngəles nyə á ngə lésha nə nyə yé bǵnǵn odá, ja kúl búúd jǵshé í á sá gǵfúgá mbúŋ Sinayí shí á shwééshád yí. Nyə wó á lág milésú myá cug wó éngəles, a kalá yə shé.

39 Nji, odá bwá á shígé cɛl sá nyə mǵgwág. Bwá lámusa nə nyə, milám du nyǵngə kə nji Igípten.

40 Bwá mú cí nə Arəon ná: “Ság ozembí bwá é du tǒw sá shwóg wá. Sá bǵn sá ampúyé ná

sá í mə bə nə Moyíz muud á kə yíl sá Igípten yé.”

41 Bwá mú lúlə mwā ntəny tǵn zembí áyadúg, bwá sá nyə *matúnuga nda Zembí, bwá sá mǵshusug gúmálsə sá bwá ámə sá nə məbwá mǵn yí.

42 Zembí nyə á ka ntǵ yid bwo kwon, a mú sá nə bwá nyǵngálág ngólə yə wəacɛn-cení wá jon gúmó. Sá jəŋg wó jís cilyá kálaad búúd ó micúndá ná:

Bag ó Izurəyél,
ye bí á cígə mə ocúdí
ŋkí nə bí á sá mə *mətúnuga
mǵmbú məwúm mánǵ bí á bə shí á shwééshá dí myá?

43 Ngáá nə bí á yida du ŋkəny banda mə Molok*,
nə yuug ácɛn-cení bí á sá shú mə Zembí wǵn Refan yí?

Ngáá nə bí á yida du kúd məmpwoombú mǵndəlúd

du yə mbɛɛ iyuug í zembí bí á sá yí gúmó?
Sá jəŋg wó í sá nə mə bǵg kənd bí mikwám dí shwóg-shwóg cǵ *Babilon.

44 «Nji, ja odá bwá á bə shí á shwééshá dí yí, bwá á shí bə nə banda í á du lwágulə ná Zembí jǵsə bwádí yí. Muud nyə á du lésha nə Moyíz yé nyə á cí nə né ná á kǵg sá banda dəŋgá, a bę yuug nyə á dúg yí.

45 Odá bwá á shí ngə kala banda dəŋgá íkala í búúd byɛsh í á ngə byél yíid. Bəŋg bǵnǵn Yeshuwa bwá á ntǵ shí Zembí nyə a wǵŋg wəamádí yí, bwá á kə námsə nə dwo wu, í mú jí wu kə wós fwála mə *Dávid.

46 «Zembí nyə á bul cɛl Dávid wəŋgá. Ntó Dávid mú jí Zembí ná á sáág nyə mpaam ná a lwǵg bag ó Yákwab njów Zembí.

47 Sálumun wó nyə á yida lwǵ nyə njów.

48 Nji, Zembí a gwóŵ-gwóŵ nyə ádɛ jí mǵnjǵn məbwá mə búúd mə ámə lwó myá, námsə nda múúd micúndá nyə á cí nə.

49 Nyə á cí nə:
Jon dǵsə jiya ící jǵm.
Shí nyísə kúl mə du təl məkuú yí.
Wáyɛ njów bí bí nə ŋkul lwǵ mə yí?
Cwámba mə shílə ntó.
Ngow mə jí nə ŋkul kə woga yé?

50 Ngáá nə mə wó mə a sá isá íni byɛsh?

51 «Bí búsa nə nǵn. Bí ngə sá Zembí məlwə. Bí búsa nji bí ó du sá ngáádá nə Nkɛŋkɛ Shíshim, námsə nda impáámǵ bín í á du sá ná.

52 Nyáyé múúd micúndá impáámǵ bín í á shígé lwágulə cúwáli yé? Bwá á du gwú bəŋg bwá á du bwey zə jaaw nə Tútalí Muud mə bá

7:29 MmN 2.15, 21-22; 18.3-4 7:30 MmN 3.1-10 7:35 MmN 2.14; 3.2 7:36 MmN 7.3; 14.21-29; 16.1-17.16; 1ŋ 14.33; 20.1-11 7:37 3.22-23 7:38 MmN 19.1-20.17; Mis 7.53; Gal 3.19 7:39 1ŋ 14.3 7:40 MmN 32.1-8 7:42 Amo 5.25-27 Molok: Lev 18.11 * 7:43 Mǵn mǵbanda mə a du bə, bwá laad káánds mbíí á nə bwá ká wɛɛf í bə banda. 7:44 banda í á du lwágulə ná Zembí jǵsə bwádí yí: MmN 25.9, 40 7:45 Zho 3.14-17; 18.1; 2Sa 6 7:46 Sóm 132.1-5 7:47 2Sa 7.5-7; 10j 6.1-38 7:48 17.24-25 7:49 Iza 66.1-2 7:51 MmN 32.9; 33.5; Zhe 4.4; Rom 2.28-29 bí ó du sá ngáádá nə Nkɛŋkɛ Shíshim: Iza 63.10; Eze 2.3-5 7:52 Luk 11.47-48

zə wá. Títálí muud wəɔŋgá wə bí á kəenzh, bí mú gwú yé.

⁵³ Bí buud bí á lóg *mbwoomb máccɛɛ wəŋgales bwə á yə bí má, nə məmpəndí mēsh mā cínəŋ wá, bí abéyɛyɛ mwo.»

Bwə gwú Itiyen

⁵⁴ Nji búúd ɔ gúfúgá ósəmbye ɔ mílású bwə á gwág iciyá íni yí, bwə á shwal gwág Itiyen yáág-yáág mpimbə, bwə ŋgə fúgal məjə.

⁵⁵ Itiyen nyɛ, lwándúlá nə Nkɛŋkɛ Shíshim ná cwóó, wá kənd mísh jəŋ dí, a mú dág máŋkənəwá má Zembí, Yésus təl Zembí mbwə məncwúm.

⁵⁶ A mú ci ná: «Dugá, mə ŋgə dág jəŋ í má bāŋ. *Mwān mə Múúd təl Zembí mbwə məncwúm.»

⁵⁷ Bwə mú bwú məma ɔŋkwimbyé, bwə ŋgə fad məlwə máŋ; bēsh nə lám ŋgwúdá, bwə shwal kə shwiy nyə nyúúlád.

⁵⁸ Bwə julə wú nə nyə ŋgwála, kə lúmə nyə məkwóógú. Buud bwə á ŋgə sá sóólúgá wəɔŋgá wá bwə á yíl iwáma byáŋ kə bwíŋg gúl ncúncwámá shí məkuú. Ncúncwámá jəŋgá wə Sól. ⁵⁹ Bwə ŋgə lúmə Itiyen məkwóógú ntáni, Itiyen mú jəw Zembí, nyə ná: «Cwámba Yésus, lágúg *jím jám.»

⁶⁰ Nə ndéé, a mú kúd məbwóŋ shí, a kím nə ŋkulú ná: «Cwámba, wə kú lə bwo *səm bwə ŋgə sá ga.» Nji nyə á shín ci ntáni yí, a mú yə.

8

Sól mə zə jugushi Dɔ lú óbúgula

¹ Sól nyə á bə cún nə buud bwə á gwú Itiyen wá. *Dɔ lú óbúgula í á bə Yurúsalem yí í á zə bul bwəma nə cúwáli mʔwəw məɔŋgúd. Obúgula bēsh bwə mú shín nyungula wú Yurúsalem, kə máshí má Yudéa nə Samariya; í lág cínəŋgú nji *buud ɔ lwámá.

² Bóól búúd bwə á wá mílám wə Zembí wá bwə á kə dal Itiyen, bwə sá námá nyə shwiy mbii áyíyáág.

³ Sól nyə nyə á ŋgə yáág ná á jaŋgələ Dɔ lú óbúgula. Nyə á də ŋgə nyí míŋjów míŋjów, də ŋgə bii óbúgula, budá nə budúm, də kə wá bwo mímbwugud.

Jəjɔ Kéel í zə kə Samariya

⁴ Buud bwə á ciima Yurúsalem wá bēsh bwə á ŋgə kə məzhí məzhí, bwə ŋgə bwiŋg Jəjɔ Kéel á lāŋ má Yésus.

⁵ Ntə, Fílíp nyə á shulə kə wúl ŋgwála á Samariya, a mú kə bwiŋg buud ɔ wú lāŋ má *Kříst.

⁶ Buud ɔ wu bēsh bwə mú kənd mílám ísá Fílíp nyə á ŋgə ci yíid, muud ŋgwúnd nə ŋgwúnd kú sá nún nəcé bwə á ŋgə gwáduga

*məshimbá nyə á ŋgə sá má, bwə ŋgə námá dág mwo.

⁷ Nəcé zhwog buud bwə á bə nə məjamb wá, məjamb mə á də wú mə ŋgə kím məma ɔŋkwimbyé, mimbúmbwúgá nə bəɔŋg bwə á də nyēsh wá bwə ŋgə yál.

⁸ Ngwála wəɔŋg wēsh í mú bə nə məma məshusug.

⁹ Í njúl nə ŋgwól múúd nyə á də bə ŋgwála wəɔŋgúd nə jíná nə Shímun. Muud wəɔŋgá nyə á də sá májig, buud bēsh wá Samariya bwə mú də bul káám nyə, nyə mú námá də jaaw nyúul ná á bul bə.

¹⁰ Buud bēsh, tééd ozhizhe kə kumə məma fwámé búúd, bēsh bwə á də ŋwa Shímun nə gwóógá, bwə ná: «Muud éne jisə ŋkul má Zembí, nyəɔŋg bwə də ci ná í búl ntə yí.»

¹¹ Bwə á kənd mílám nyádí nəcé nyə á bwey bul sá nə bwə káámúg nyə nə misóólúgá mí jamb myé.

¹² Nji, ja bwə á *magulə Jəjɔ Kéel Fílíp nyə á ŋgə bwiŋg bwo shú Faan má Zembí nə shú jíná má Yésus-Kříst yí, bwə á ŋgə duwan, nə budúm nə budá námá.

¹³ Shímun wəɔŋgá nyəməfwó nyə á *búgula námá, a mú duwan. A mú zə nada nə Fílíp kú ná béégya nə nyə, a ŋgə dág məma ísá í ntə búúd ŋkul yí nə məshimbá má á ŋgə sīy má, a ŋgə bul káam.

Pyēr bá Yuánes bwə kə Samariya

¹⁴ *Buud ɔ lwámá bwə á bə Yurúsalem wá bwə á ka gwág ná buud ɔ Samariya bwə má lág Mílású mí Zembí. Bwə mú kənd Pyēr bá Yuánes wu.

¹⁵ Bāŋ, ja bwə á shulə kə Samariya yí, bwə á jəgula nə Zembí shú nə óbúgula wá wu bwə lágúg Nkɛŋkɛ Shíshim.

¹⁶ Nəcé, í á bə cínəŋgá, Nkɛŋkɛ Shíshim kú fwo shulə tə múúd ŋgwúnd dí. Bwə á yida shín ŋgə duwan jíná má Cwámba Yésus dí.

¹⁷ Nə ndéé, Pyēr bá Yuánes bwə mú ŋgə bəd bwo məbwə, bwə mú ŋgə lág Nkɛŋkɛ Shíshim.

¹⁸ Shímun nyə á ka dág ná buud bwə ŋgə lóg Nkɛŋkɛ Shíshim ja buud ɔ lwámá bwə bəd bwo məbwə yí, a mú ka zə nə *mwaané ná a zə yə Pyēr bá Yuánes,

¹⁹ nyə nə bwo ná: «Yágá námá mə ŋkul ní, muud yēsh má é bəd məbwə yé lágúg Nkɛŋkɛ Shíshim.»

²⁰ Nji, Pyēr mú yidá ci nə nyə ná: «Biná mwaané woó bēsh nə mpaá, nəcé wó ámə téduga ná bwə də kusə yána má Zembí nə mwaané.

²¹ Wo cugé nə ŋkəw wa sá gaád, kú nə təw sá, nəcé lám wó í cugé títálí nə Zembí.

22 Céndúg bōw-bōw tédúgá wō ni, wo jégulag na Zembî, ka nyə é juu wo na yuug í ámá wósos wo lámád ni.

23 Mə dúg ná byó íwímbúg í má bul yáág. Oláíngí bwə má bíi wo kwám.»

24 Shímun mú bəsa ná: «Bíməfwó jégulagá na Zembî shú dām ná tō sá ngwúd bí má cí na ní í kú bə na mə.»

25 Pyēr bá Yuánes bwə mú shín lwóya búgə ján, bwiing kéel mə Cwámba ná ndeé bwə mú nyiingə kə Yurúsalem. Bwə mú ngə bwiing Jǝǝ Kéél zhíí ná zhíí zhwog miloom myá Samariya dí.

Muud Ityopí má zə lág Jǝǝ Kéél

26 Ngwól *éngales mə Yawé mú zə lás cí na Filíp ná: «Kyeýúg kə ngəe *məkóól má jwów, zhíí í də shulə wú Yurúsalem kə Gaza, zhíí nyísó kú jwǝǝla búúúd yí.»

27 Filíp mú námá tí njəond kú fadulə. Ndug ná ngwól múúú Ityopí, a njúl myáágə, a njúl lúúúú ósól ɔ másaál ɔ cí mudá á Ityopí bwə á də jów ná Kandás yé, muud wəngə njúl kulág mábíi mə cí mēsh dí, nyə á kə Yurúsalem kələ yə Zembî gúmb;

28 nyə á ngə nyiingə a njúl nyádí mátuwa dí, a ngə lǝ kálaad má *múúú micúndə Izayí.

29 Shíshim mú cí na Filíp ná: «Shíshúg kə kumə mátuwa énd.»

30 Filíp mú ləel kə, a mú gwág múúú éne ngə lǝ kálaad má múúú micúndə Izayí. Filíp mú jí nyə ná: «Ye wo ngə mpu gwág sá wó ngə lǝ ní?» 31 Muud éne mú bəsa ná: «Mə é ka mpu gwág na ntədəlé muud nda fwo lwágula mə?» A mú jów Filíp ná a kəwag mátuwa dí kə jí nyádí koogá.

32 Kákúl micilyá mí Kálaad Zembî nyə á ngə lǝ wə ga:

Nyə á bə nda taw bwə ngə kə nə ndí ná bwə kə cígə yí,

námá nda mwá ncwəmbe bwə ngə sámbe mimyǝǝ yí.

Nyə a shígé bēny mpu ná a lás.

33 Bwə á séémbəli nyə, bwə nyaal nyə nkaam nyé nə məkuú.

Zə jíí nə njul bá bwiing lán á mpwəj buud nyé yé? Kú nə muud!

Bwə á sámbe nyə jé cəg shí gaád.

34 Myáágə mú jí Filíp ná: «Mə jəgula nə wo, féélúg mə, zə múúú micúndə ngə cí yé? Ye nyəməfwó, yə muud shús?»

35 Filíp mú ka zə tééd lásúla. A mú zə bwiing nyə Jǝǝ Kéél mə Yésus téédúla na kákúl micilyá níí.

36 Bá bwə mú ngə kə nə ndeé bwə mú kə wósos júw. Myáágə mú cí na Filíp ná: «Dəgí, məjwan wə mága. Jí í ntágúlə nə mə kú duwan yí?»

37 * [Filíp mú cí na nyə ná: «ŋkí wo *búgula nə lám wó wēsh, wo je duwan.» Nyə ná: «Mə mə *magulə nə Yésus-Krist jisə *Mwān mə Zembî.»]

38 A mú cí ná bwə tálúg mətuwa. Bēsh obá bwə mú shulə májúwód, nə Filíp, nə myáágə. Filíp mú duu nyə.

39 Ja bwə á ngə səw wú májúwód yí, Shíshim mə Yawé í a nǝkény Filíp kyey nə nyə, myáágə kú ná nyiingə dúg nyə. Nji, a mú kə nə njəond yé shwóg nə məshusəg.

40 Filíp mú kə bə nji Azot. A mú ngə bwiing Jǝǝ Kéél mánd nə mánd ná ndeé kə wósos Sezará.

9

Sól mə zə bə mbúgula mə Yésus

1 Na í á bə Sól, nyə ngə ná cwambulə *om-pwíín ɔ Cwámba, a ngə gwú bwo. Nyə á ka kə wə Ajaláci á ofada,

2 nə Ajaláci yág nyə kálaad mə yə nyə ŋkul ná a kəg Damás, a kəg ngə dúg *mámpáanzə má mínjígulá má *Oyúden má nūp. A ká kwey búúú bwə ngə bə zhíí mə Cwámba, a bíi bēsh tō budútm tō budá, a wəólə bwo məŋkəda, a kə nə bwo Yurúsalem.

3 Nyə á ka kə nə ndeé ngəlé shísh kúnə-kúnə nə Damás, a mú seegya nji məŋkenya má má zhu jon dí zə kwan kál nyə á bə yí.

4 A mú kaduwa shí, a mú gwág kál í ngə cí na nyə ná: «Sól, Sól, nəcé jí wó búl lwágulə mə cúwáli ntáni yí?»

5 Nyə ntág ná: «Wo zə e, Cwámba?» Cwámba nə né ná: «Mə Yésus, mə wə wó ngə lwágula cúwáli yé.

6 Sá ngwúd, wəólúg, wo kúməg ngwála, bwə é jaaw wo sá wó jalá nə sá yí.»

7 Buud ɔ gwoong bə bwə á shigula, bwə shwal jí ókál-ókál, fəg jímb bwo mílúúú. Bwə á ngə gwág nji kál í ngə lás, bwə kú dúg múúú nyə á ngə lás yé.

8 Sól músə wəól shí, mísh má njúl nyə ná bagə nji a kú ngə dúg. Bwə mú bíi nyə mbwəd kə nə nyə kə kumə Damás.

9 Nyə a já mwów məlól, mísh kú dúgya nyə, a kú da, a kú ngul.

10 Ngwól múúú nyə á bə Damás nə jínə ná Ananiyas, a njúl *mpwíín mə Yésus. Muud wəngə mú dúg *ntamá á mísh ná bagə, Cwámba ngə jów nyə ná: «Ananiyas!» Nyə ná: «Cwámba, mə wə éga.»

11 Cwámba mú cí na nyə ná: «Tówúg, wo kəg njwón bwə du jów ná «njwón á tətəlí» yí, kə sǝ Sól muud á Tárus nūp njów mə Yúdas. A ngə jəgula námə nda má ngə lás éga.

12 Nyə ámə dúg ntamá á mísh ná bagə, muud bwə jów ná Ananiyas yé má nyíi njów zə bəd nyə məbwə ná mísh má dúgyag nyə.»

8:24 MnMn 9.27-28 8:27 Iza 18.7; 56.3 8:32 Iza 53.7-8 8:35 Luk 24.27 8:36 Mat 28.19 * 8:37 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə iciyá iga. 8:39 1Oj 18.12 8:40 21.8 9:1 8.3 9:2 19.9, 23; 22.4; 24.14, 22; 28.22 9:3 Aba 3.3-4; 1Tm 6.16; 2Kr 4.4, 6 9:5 1Kr 15.8 9:8 13.11 9:11 21.39; 22.3 9:12 Mak 8.23-25

13 Ananíyas mú bęsa ná: «Cwám̄ba, m̄a m̄a bul gwáduga múúd éne, bímbi lú máb̄w̄ a m̄a sá buud bw̄o Yurúsalem yí.

14 Tecm̄ b̄a wa nyám̄f̄w̄o, milúluú myá ofada mí á ȳa nȳa nkul ná a záḡ bii búúd bēsh bw̄o nḡo k̄im j̄ow̄ jín̄o dw̄o w̄a.»

15 Cwám̄ba mú ci ná nȳa ná: «Kaáḡ, n̄acé m̄a m̄a f̄éesh múúd éne ná a b̄oḡ m̄a s̄a ís̄ey shú ná lk̄ul í c̄úḡe Oyúden yí n̄a ojw̄u-buud b̄an̄ nȳa Baḡ ó *Izar̄aȳel bw̄o mp̄úḡ jín̄o d̄am̄.

16 M̄am̄f̄w̄o m̄a é lwágul̄a nȳa bímbi lú minjugú á bá jug shú d̄am̄ myá.»

17 Ananíyas mú k̄a, k̄a nȳi nj̄ow̄, b̄ad nȳa m̄abw̄o, ci ná nȳa ná: «S̄ól m̄waan̄ḡ, Cwám̄ba Yésus wo á bw̄ama ná nȳa zh̄íid nḡól̄a z̄a wa ȳe, nȳa ám̄e ntí m̄a shú ná mísh mw̄o m̄a nȳinḡaḡ dúgya, wo lwándúḡ ná Nk̄ęnk̄ę Shishim.»

18 Bíl is̄á í mú shugula wú nȳa míshúd í njúl nda ifuf̄a. Mísh m̄a mú nyinḡe dúgya nȳa n̄a ndeé a mú shwal duwan.

19 Ná ndeé, a mú d̄a id̄aw̄, nkul í mú kwo wós nȳa nyúúlud. B̄án̄d̄n̄ ompw̄iin w̄a Damás bw̄o á ji baalé mw̄ow̄.

20 Kú ná m̄a kwo len̄ḡ fw̄ála, S̄ól mú shwal nḡo k̄a m̄amp̄áanz̄o m̄a m̄inj̄úḡulá m̄a Oyúden d̄i, k̄a nḡo c̄und̄e ná Yésus jis̄a *Mw̄an̄ m̄a Zembí.

21 Buud bēsh bw̄o á nḡo gwáḡ nȳa w̄a bw̄o á nḡo k̄aam̄ b̄m̄ii á n̄o fuḡ d̄u jimb̄ lúúd, bw̄o nḡo ci ná: «Nḡaa ná buud bēsh bw̄o á d̄u k̄im j̄ow̄ jín̄o ga Yurúsalem w̄a muud éga w̄e nȳa á lwágul̄a bwo njugú yé? Nḡaa ná nȳa á z̄a wa ná a z̄a bii b̄oan̄ḡ w̄a wa, a w̄oal̄a bwo m̄an̄k̄ada k̄a ná bwo milúluú myá ofada d̄i?»

22 Nji S̄ól nyw̄áá nȳa á nḡo yááḡ ná jaaw̄ul̄a J̄oj̄o K̄eel yááḡ yááḡḡ, a d̄u fad Oyúden w̄a Damás m̄impu ná d̄ul̄e mpu lwágul̄a bwo ná Yésus w̄o jis̄a *K̄rist.

23 Ja fw̄ám̄e baalé mw̄ow̄ m̄a á c̄o ȳí, Oyúden bw̄o á cw̄o yuuḡ ná bw̄o gw̄u nȳa.

24 S̄ól mú mpu shwushwaga j̄oan̄ḡ. Bw̄o á b̄a bw̄o mú nḡo baagus̄e m̄impumbé mí ngw̄ála *mw̄ás̄o ná bulú ná bw̄o gw̄u nȳa.

25 Nda ómpw̄iin b̄e bw̄o a mpu nt̄o ná, bw̄o á n̄ya nȳa gúl búlúd, w̄a kúdad̄, bw̄o mú n̄tean̄ḡul̄i nȳa nyuuḡ d̄i gw̄ow̄ k̄a shul t̄óón.

26 K̄a w̄ós Yurúsalem, S̄ól nȳa á c̄eel k̄a sc̄eanḡya ná b̄óól ómpw̄iin. Nji, bēsh bw̄o á nḡo f̄und̄e nȳa, bw̄o kú fwo *magul̄a ná a m̄ús̄e mpw̄iin.

27 Barnábas m̄ús̄e n̄ya nȳa, k̄a ná nȳa *búúd ɔ lwám̄a d̄i. A k̄a bw̄iinḡ bwo nda S̄ól nȳa á d̄aḡ Cwám̄ba zh̄íid ná, ná nda Cwám̄ba nȳa á

l̄as ná nȳa ná, ná nda nȳa á bw̄iinḡ k̄eel Damás jín̄o m̄a Yésus d̄i kú f̄und̄e muud ná.

28 Tééd̄ ja j̄oan̄ḡá, S̄ól b̄án̄d̄n̄ buud ɔ lwám̄a bw̄o mú b̄aduga gwoon̄ḡ, b̄án̄d̄n̄ bw̄o mú nḡo kyey ngw̄ála ná ngw̄ála, a nḡo bw̄iinḡ k̄eel á jín̄o m̄a Cwám̄ba, kú f̄und̄e mísh m̄a búúd.

29 Nȳa á d̄u ná m̄a l̄esha ná Oyúden bw̄o á janawo ná cuḡ Ogur̄ek̄ w̄a, b̄án̄d̄n̄ d̄u ná m̄a s̄ęn̄asa m̄ak̄al̄. Nji, b̄an̄ḡ bw̄o mú s̄j̄ ná bw̄o gw̄u nȳa.

30 Nda óm̄inȳon̄á w̄a búḡo bw̄o á mpu nt̄o ná, bw̄o á k̄a ná nȳa Sezar̄e, bw̄o mú k̄and̄ nȳa T̄arus.

31 *D̄o lú obúgula í á k̄a nḡo cuḡe ná sh̄ee Yud̄ea ȳesh, ná Galil̄e, ná Samariya, gwoon̄ḡ í nḡo lal búḡad̄, obúgula bw̄o nḡo gw̄ow̄ Cwám̄ba. Nk̄ęnk̄ę Shishim nḡo s̄a ná buud nk̄i bul bulya bw̄o záḡ nḡo nȳi gwoon̄ḡad̄.

Pȳer̄ m̄a lwaḡ Ene, gw̄umushi Tabita

32 Í á k̄a z̄a b̄a, Pȳer̄ nḡo kyey k̄al̄e nḡo d̄aḡ obúgula, nȳa á k̄a ná m̄a shul̄e k̄a d̄aḡ b̄oan̄ḡ w̄a Lida.

33 A mú k̄a kwey ngw̄ól̄ múúd n̄ȳi ná Ene. Muud w̄oan̄ḡ nȳa á b̄a mb̄umbw̄úḡ, a m̄a j̄a shí t̄an̄ m̄imb̄u m̄w̄oomb.

34 Pȳer̄ mú ci ná nȳa ná: «Ene, Yésus-K̄rist m̄a lwaḡ wo. W̄oal̄uḡ wo b̄aáḡuḡ tan̄j̄ gw̄o.» Ná m̄a cé ná cé, Ene mú w̄ool.

35 Buud bēsh bw̄o á b̄a Lida ná mb̄-waanzul̄e shí á Sarona w̄a bw̄o mú d̄aḡ nȳa, bw̄o mú c̄end̄ kuú nj̄oand̄, yid w̄o Cwám̄ba.

36 Ngw̄ól̄ *mpw̄iin á mudá nȳa á b̄a Zhw̄ope ná jín̄o ná Tabita. Jín̄o d̄oan̄ḡ í k̄a ná Dórúkas. † Mudá w̄oan̄ḡ nȳa á bul d̄u s̄a j̄oj̄o misóólúḡá, a d̄u bul ȳa m̄imb̄umbúw̄a is̄a.

37 Í á k̄a z̄a b̄a m̄ani mw̄ow̄ d̄i ná Tabita nȳa á bw̄as ná ndeé a mú ȳa. Bw̄o mú gusa nȳa ná ndeé k̄a bw̄iḡ f̄um̄ á nj̄ow̄ d̄i gw̄ow̄.

38 Ompw̄iin bw̄o á k̄a gwáḡ ná Pȳer̄ ji Lida, Lida njúl kún̄s̄-kún̄e ná Zhw̄ope. Bw̄o mú k̄and̄ búúd ob̄a k̄a tééḡ nȳa m̄abw̄o ná: «Oshwon̄! L̄eeluḡá z̄a kúga, kú neela.»

39 Pȳer̄ mú ná m̄a t̄ow̄ shí, b̄án̄d̄n̄ buud óni bw̄o mú k̄a. Ja nȳa á k̄a w̄ós yí, bw̄o á k̄a ná nȳa f̄um̄ á gw̄ow̄ud̄. Mikús̄o mȳesh mí mú z̄a ná m̄aȳé nȳad̄i, z̄a nḡo lwágul̄a nȳa ijud ná ikúúd Dórúkas nȳa á d̄u laad̄ bwo ja b̄án̄d̄n̄ bw̄o á b̄a yí.

40 Pȳer̄ mú w̄éesh̄uli búúd bēsh t̄óón, a mú kú d̄ m̄abw̄on̄ shí, a j̄ogula ná Zembí ná ndeé a mú yid k̄óomb̄ gwoon̄ḡ mb̄imb̄ed̄, a ci ná: «Tabita, w̄oal̄uḡ.» Tabita mú b̄enȳ mísh, a mú d̄aḡ Pȳer̄, a m̄ús̄e w̄ool ji nj̄inj̄ijil̄.

9:15 13.2; 22.21; 23.11; 26.1; 27.24; Rom 1.5 9:16 20.23; Luk 21.12; 2Kr 11.23-28 9:17 19.6 9:20 17.2; Luk 22.70

9:21 8.1; 9.13-14 9:22 5.42 9:23 23.12 9:23 2Kr 11.32-33 * 9:24 *m̄impumbé mí ngw̄ála*: Bw̄o á d̄u lw̄ow̄ m̄inj̄w̄ála, bw̄o s̄a m̄ama nyuuḡ lȳe ngw̄ála w̄esh, bw̄o k̄a l̄úḡa m̄impumbé búúd a j̄al̄a ná d̄u nȳi ngw̄ála myá. 9:26 9.3-6, 20; Gal 1.18 9:27 Barnábas: 4.36-37; 11.22-30; 12.25; 13.1-4, 7, 43-50; 14.12, 20; 15.2-12, 22, 35-39; 1Kr 9.6; Gal 2.1, 9, 13 9:30 11.25; Gal 1.21 † 9:36 *Dórúkas*: Ciyá Dórúkas í k̄a ná mp̄ind̄ú. 9:40 Mak 5.40-41

41 Pyêr músa bií nyə mbwád, tál nyə tátálí. A músə jów óbúgula nə mikúsa, a yə bwo nyə kuwó.

42 Sá jooŋg í mú mpúy Zhwópe yêsh, zhwog buud bwə mú *búgala Cwámba.

43 Pyêr nyə á ji cínɔŋ Zhwópe fwámé zhwog mwôw, a njul njów má Shímun nyə á du sá ísáy í ikúúdu í cúdu yé.

10

Iséy nə misóólágú mí Kɔrunêy

1 Ngwól múúd nyə á bə Sezarê nə jíná nə Kɔrunêy. Nyə á bə lúluú ózimbi təd, kında ózimbi ánúní dí, kında bwá á du jów nə «kında Itali» yí.

2 Muud wooŋgú nyə á kənd lám wá Zembí, bənsɔŋ njów yé wêsh du bul gwɔɔ Zembí. Ntɔ, nyə á du bul sá buud wá kúl *Oyúden mik-wíndyá, a du jəgula nə Zembí ja jêsh.

3 Dúl jwôw, ηγεε máwəla məlɔl má mpwókugú, nyə á dúg *ntamá á mísh nə bagá, a dúg *əngales má Zembí má zə nyíi nyə njów, zə jów nyə ná: «Kɔrunêy».

4 Kɔrunêy mú dúg nyə ná figá-figá nə ndeé nda ífwaas í á bií nyə ná, a mú ci ná: «Ná jí e, Cwámba?» Əngales nə né ná: «Məjəgula mwó nə mikwíndyá wó ηgá kwínd buud myá mí má wós wá Zembí, Zembí nyə awúsáyé myo.

5 Ntɔ, kəndúg búúd Zhwópe ja gaád, bwá kəg jów ηgwól múúd jí nún nə Shímun bwá du jów nə dúl jíná nə Pyêr yé,

6 a njul wá ηgwól múúd má du sá ísáy í ikúúdu í cúdu yé, bwá du náms jów muud wooŋg nə Shímun. Njów yé wúsə ncindye mɔŋ.»

7 Ja əngales nyə á zə lésha nə nyə ni nyə á kye yí, Kɔrunêy nyə á jów olwaábula óbá, nə ηgwól zimbi á booŋg bwá á bul sɛy nə nyə wá, a njúl ná nyə a má wá lám wá Zembí.

8 A mú shín bwiing bwo sá jêsh nə ndeé a mú kənd bwo Zhwópe.

Pyêr mə kə wá Kɔrunêy

9 Mán məlám, buud óni bwá ηkág bwá mú kúná-kúnə nə Zhwópe, Pyêr mú bád kwáminú* nə á kə sá məjəgula. Í á bə ηγεε tɔlɔg dí.

10 A mú gwág zha nə yéesh ná á də. Í á bə bwá ηgá ná jáamb idəw, seegya a músə nda *shíshim yé má wú nyádí nyúúlúd.

11 A mú dúg jon í má bəŋ, gúl sá nda *sanda í kál məlwə mənɔ dí, í ηgá shulə wú jon dí ηgə zə shí.

12 Sá jooŋg í á bə nə mímbí mí ócúdu myêsh: nə booŋg wá məkuú mənɔ, nə booŋg bwá du julə mímwə shí wá, nə inunu yá gwôw cínɔŋg

cwú. 13 A mú gwág kál í ηgá ci nə nyə ná: «Pyêr, tɔwág wo gwúw isá íni wo dág!»

14 Pyêr mú bɛsa ná: «Mbó, Cwámba. Nəcé mə abwélé də sá jí nə nyéé mísh má Zembí dí yí, ηkí sá íci.»

15 Kál í mú nyiŋgá kwo lás ci nə nyə ná: «Sá Zembí má fúb yí, wɛɛ kú bɛɛg nyiŋgá ci ná jisə sá abúbôw.»

16 Í á sá ntáni ija ílɔl, sá jooŋg í mú ηkəŋ kə gwôw.

17 Pyêr fəg má jimb lúúd nə sá nyə ámə dúg ni nda í kə ná, ndug buud Kɔrunêy nyə ámə lwám wá, bwá má sɔ njów má Shímun ná sɔ sɔ, bwo má kwey, bwá təl mpumbéd.

18 Bwá mú jów búúd ɔ njów, jí bwo Shímun bwá du jów ná dúl jíná nə Pyêr yé ηkí cínɔŋg wá á du jí yé.

19 Pyêr ηgá ná ca táduga nda sá nyə ámə dúg yí í kə ná, Nkɛŋkɛ Shíshim mú ci nə nyə ná: «Dugí, buud olɔl bwá ηgə sɔ wo.

20 Tɔwág wo shúləg, binɔŋ bí kág. Wo kú zhízhigə nəcé mə wá mə ámə ntí bwo.»

21 Pyêr músə shulə kə bwəma nə buud booŋg, nyə nə bwo ná: «Mə wá əga, mə muud bí ηgá sɔ yé. Jí bí ámə zə sá yí?»

22 Bwá nə né ná: «Kɔrunêy wá nyə ámə nti sá, Kɔrunêy á lúluú ózimbi təd, a jí tátálí muud, a gwɔɔ Zembí, lwoŋ buud *Oyúden jêsh í ηgə jaaw ləŋ yé ηkí nywa. Ngwól Əngales má Zembí nyə á zə ci nə nyə ná a jówág wo, wo kəg nyádí njów, a kəg gwágulə sá wó é bwiing nyə yí.»

23 Pyêr mú nyiŋgal bwo njów, bənsɔŋ bwá mú já. Mán məlám, a mú wɔɔl, bənsɔŋ bwá mú kə. Ból ómínyoŋə wá Zhwópe bwá mú kə ləgal nyə.

24 Jwôw í á kwo bɛ yí, bwá mú kumə Sezarê. Kɔrunêy nyə á ηgə bwánd bwo, a mə shín sɛɛŋg mímbýél myé nə bɛ óshwá ó abúgúlág.

25 Ja Pyêr nyə á bə nə a zə nyíi njów yí, Kɔrunêy nyə á lɛlú kə səl nyáméfwó shí, kúdoŋ Pyêr shí məkuú nyə yə gúmá.

26 Pyêr mú bəŋ nyə, nyə nə né ná: «Bánúg, mə jí námá múúd nda wo.»

27 Bá bwá mú ηgə lésha nə ndeé kə nyíi njów. A mú kə kwey ná zhwog buud bwá ámə sɛɛŋgya.

28 Pyêr mú ci nə bwo ná: «Bí mə mpú ná mwá Yúden jí ci kú sɛɛŋgya nə mwán ilwoŋ, kú námá shísh nyə kúná-kúnə. Njí, Zembí má lwágulə mə nə mə əjáláyé nə dúg ηgwól múúd nda sá jí nə nyéé mísh má Zembí dí yí, ηkí sá íci.

29 Gwá wá í ámə sá ná, nji má ámə gwág njúwúlú yí, mə ámə zə kú nə oŋkwafad. Né

9:43 10.6, 32 10:1 10.30-33 10:1 27.1, 3; Luk 7.2, 5 * 10:9 Kwáminú: Ja bwá á du lwɔ minjɔw yí, bwá du mə kwáminú námá nda manyuŋg. Kwáminú í á du bə ηkí lal, buud kə du ηgə kye y wu gwôw, muud jee námá kə woga wu. 10:11 7.56 10:12 Ləv 11.1-47; Eze 4.14 10:15 Mak 7.15, 19 10:19 11.12; 13.2, 4; 15.28; 16.6; 20.22-23; 21.4, 11 10:23 10.45; 11.12 10:25 14.13-15; Mbú 19.10 10:28 10.15; Gal 2.12

ndeé, má nǵə ka cɛɛl mpu sá bí ámə jōw mə nə ndí yí.»

³⁰ Korunēy mú bɛsa ná: «Í má sá mwōw mánǵ múús, mə á nǵə sá məjəgula nǵɛɛ mǵwəla məlǵəl má mpwǵ-kugú mədí njǵw, mə mú dǵg nǵi nǵwǵl muud tǵl mə mp-wóombúd nə mikáándá mí ǵnkǵkǵnǵwá,

³¹ a nǵə cǵi nə mə ná: “Korunēy, Zembí mə magula məjəgula mwǵ, nyə awúsáyé mikwíindyá wǵ nǵə kwíind buud nə ndí myá.

³² Kəndǵ búúd Zhwǵpə bwǵ kǵg jǵw wo Shímun jí nə dúl jíńá nə Pyēr yé. A njul njǵw mə Shímun mə dǵ sá ísáy í íkúúdí í cúdí yé, ncindyə mǵnǵ.”

³³ Ntǵ nǵmǵ má á ka lɛɛlǵ kənd buud kǵ jǵw wo yé. Wo mə mpu sá nə zǵlǵ. Nǵ ndeé, sǵ bɛsh sǵ tǵl mǵsh mə Zembí dí ja gaád nə sǵ má gwǵgǵl sǵ jǵsh Zembí nyə ámə lwǵm wo nə wo jááwǵg sǵ yí.»

Pyēr mə lǵs kaand

³⁴ Pyēr mú ka zǵ lǵs, nyə ná: «Búbǵlǵ, mə má mpu nə Zembí nyə a dé dǵg búúd məmpwoombá.

³⁵ Jísǵ nǵi nə muud yǵsh mə gwǵǵ Zembí a sǵ tútǵl yé, tǵǵ a jí jáyé lwǵnǵ búúd dí, Zembí mə gwǵg nyə nywa tɛɛm bǵ nə a jí jáyé kúl búúd dí, tǵǵ jáyé dí.

³⁶ Nyə á kənd bag ǵ *Izəyǵl məkǵl. A bwiing bwo Jǵǵ Kéél nə buud bwǵ mú nə nǵkul jee cǵgǵ nə Zembí nə shɛɛ nəcé Yésus-Kríst, nyə wǵ jí Cwǵmba á buud bɛsh.

³⁷ Bi mə mpu məma sǵ í á nǵə sǵy tɛéd Galilǵ kǵ wǵós Yudeá mpǵsǵ nduwǵn Yuánes nyə á nǵə cúndǵ yí.

³⁸ Bi mə mpu nə Zembí nyə a gwǵágulǵ Yésus á Nazarǵt Shíshim, yǵ nyə məma nǵkúl. Yésus wǵǵnǵǵ nyə á ka nǵə kǵ íkul íkul, nǵə sǵ buud mənywa, nǵə lwǵg bǵǵnǵ bɛsh Njwǵ məjamb nyə á nǵə lwǵágulǵ cǵnǵ wǵ, nəcé Zembí nyə á bǵ nyádí.

³⁹ Sǵ bǵnǵ sǵ á shí dǵg sǵ jǵsh nyə á sǵ shí *Oyúden nə Yurúsalem yí, nyə muud bwǵ á bwambulǵ kwolós dí bwǵ gwǵ yé.

⁴⁰ Zembí nyə a gwǵumushi nyə jwǵw álɛɛl, a sǵ nə a lwǵyǵg nyúul.

⁴¹ Nǵi, nyə a shígé lwǵyǵ nyúul kúl búúd jǵsh dí, í á bǵ nǵi sǵ owǵshinǵd Zembí nyə á bwey fǵésh wǵ. Mpǵsǵ gwǵumǵlǵ nyə á gwǵum yí, sǵnǵnǵ sǵ á dǵ, sǵ nǵul.

⁴² Nyə a lwǵm sǵ nə sǵ cúndǵg kɛɛl, sǵ bwaagǵlǵ nə nyə wǵ Zembí nyə a tǵl nə a bǵg sǵmb mikuwǵ nə mimbimbǵ mlísú yé.

⁴³ *Buud ǵ mícúndǵ bɛsh bwǵ nǵə bwiing lǵnǵ yé nə muud yǵsh mə *bǵgǵlǵ nyə yé a bǵ nə jjuugǵ í *mísǵm nəcé jíńá dé.»

⁴⁴ Pyēr nǵə ná lǵs ntǵni, Nǵkǵnǵkǵ Shíshim mú shulǵ wǵ buud bɛsh bwǵ á nǵə gwǵágulǵ lǵsú yé wǵ.

⁴⁵ Obǵgula bwǵ á bǵ misíyǵ mí ǵbǵiwǵág wǵ, bǵwǵ mú kǵam mbíi á nə fǵg dǵ jímb lúúd. Bwǵ á jǵg bul kǵam nə Zembí mə bǵlǵ yǵ búúd bwǵ cǵgé Oyúden wǵ Nǵkǵnǵkǵ Shíshim.

⁴⁶ Nǵcé bwǵ á gwǵg buud bǵǵnǵ bwǵ nǵə lǵs məkǵlǵd, bwǵ nǵə sǵgusǵ Zembí. Ntǵ wǵ Pyēr nyə á ka cǵi ná:

⁴⁷ «Ye sǵ nyíngǵg ban nə buud ǵga nə bwǵ kú duwan, í njul nə bwǵ mə lǵg nǵmǵ Nǵkǵnǵkǵ Shíshim nda sǵ?»

⁴⁸ A mú lwǵm nə bwǵ dúwanǵg jíńá mə Yésus-Kríst dí. Bwǵ mú cǵi nə nyə nə bǵnǵnǵ bwǵ kwǵg ná já baalé mwǵw.

11

Pyēr nǵə bwiing sǵ Zembí nyə á sǵ yí

¹ Nǵə *buud ǵ lwǵmǵ nə obǵgula wǵ Yudeá bwǵ á ka gwǵg nə íkul í cǵgé *Oyúden yí bwǵ mə nǵmǵ lǵg Mílísú mí Zembí.

² Ja Pyēr nyə á ka bǵd kǵ Yurúsalem yí, buud ǵ ǵbǵiwǵág bwǵ á ka kǵ lǵmusǵ nə nyə.

³ Bwǵ nə né ná: «Wo mə kǵ nyíi búúd wǵ kú ǵbǵiwǵág dí, bǵnǵnǵ dǵ ídǵw sǵnǵ nǵgwǵd.»

⁴ Pyēr mú ka zǵ tɛéd jaawǵlǵ bwo sǵ í á cǵ yí nə oféél-féélí bɛsh, nyə ná

⁵ «Mɛɛ mə á bǵ Zhwǵpə. Mə nǵə jǵgula nə Zembí, mə mú seegya nǵi mə múśǵ nda *shíshim wǵm mə wǵ mədí nyúúílǵd. Mə mú dǵg *ntamǵ á mǵsh nə bagǵ, gǵl sǵ nda *sanda í njul nǵgwǵlǵlǵ məlwǵ mǵnǵnǵ í nǵə shulǵ wǵ gwǵw nǵə zǵ mədí.

⁶ Mǵ á ka kənd mǵsh, mə mpu dǵg sǵ jǵǵnǵ, mə mú dǵg nə cǵnǵnǵ cwǵ í á bǵ, nə ocúdí wǵ məkuú mǵnǵnǵ nə bǵǵnǵ wǵ jugú, nə bǵǵnǵ bwǵ dǵ julǵ mǵmwǵ shí wǵ, nə ínúnú yǵ gwǵw.

⁷ Mə mú nǵmǵ gwǵg kǵl í nǵə cǵi nə mə ná: “Pyēr, tǵwǵg, wo gwǵg isǵ ínǵi wo dǵg!”

⁸ Mə ná: “Mbǵ, Cwǵmba. Nǵcé sǵ jí nə nyéé mǵsh mə Zembí dí yí, nə sǵ ícǵi í abwǵlǵ kǵ mədí mpud.”

⁹ Kǵl í mú nyíngǵ lǵs nə mə ja ǵbɛé í nǵə wǵ gwǵw ná: “Sǵ Zembí mə fúb yí, kú bɛɛg nyíngǵ cǵi nə jíśǵ sǵ ǵbǵbǵw.”

¹⁰ Í á sǵ ntǵ ija ílǵl, sǵ jǵǵnǵ jǵsh mú nǵkǵnǵ kǵ gwǵw.

¹¹ Ka seegya ná, nǵmǵ wǵla dǵǵnǵg dí, buud olǵl bwǵ mú wǵós njǵw sǵ á bǵ yí, bwǵ nǵə zhu Sezare, nə bwǵ ámə ntǵ bwo mədí.

¹² Shíshim mú cǵi nə mə nə sǵnǵnǵ kǵg, mə nda zhízǵg. Bǵl obǵgula ósaman bwǵ mú zǵ, sǵnǵnǵ mú bǵ búúd bǵǵnǵ nə ndeé bwǵ mú kǵ nə sǵ njǵw mə múúd bí nǵgǵ cǵi éne.

13 A mú jaaw sá nda nyə á dúg *éngəles tál nya njów ngá ci na nyə ná: “Kəndug búúd Zhwópe bwá kág jów Shímun bwá da jów na dúl jíná ná Pyêr yé,

14 nyə é zə bwiing wo kéel í é yə wo cug na njów wó wəsh yí”.

15 Mə á ka námé tééd ná má bwiing bwo kéel, seegya nji Nkəŋkə Shíshim má shwi y bwo nyúúlúd námé nda í á bə nə sá mətéédulé* dí ná.

16 Mə mú táduga ciyá Cwámba nyə á ci yí ná: “Yuánes nyə á ngə duu buud nə məjúwó, bi bāŋ bi é duwan nə Nkəŋkə Shíshim”.

17 Ntó, ŋkí Zembí má yə búúd yána dé nda nyə a yə námé sá ja sá á *búgula Yésus yí, mə wé zó ná mə sáág ngáádá ná Zembí?»

18 Ja bwá á gwág ntáni yí, bwá á saləwo, bwá mú ságusə Zembí, bwá ná: «Ntó ji ná Zembí má yə ikúú í cügé Oyúden yí zhií ná bwá céndúg mítádúgá bwá ŋwa cug.»

Jjɔ Kéel í zə kə ikúl ishúúd

19 Ja bwá á gwú Itiyen yí, məma lúmbúú í á zə bə óbúgula, bwá mú shín ciima, ngə kə ikul ikul kə kumə Fenisi, nə Shíprə nə Antyósh. Bwá á ngə bwiing nji *Oyúden kéel.

20 Nji, bóól búúd bwá á bə cínəng bwá njúl buud ɔ Shíprə nə buud ɔ Sirén. Bāŋ bwá á kə kumə Antyósh, bwá mú bwiing Ogərək Jjɔ Kéel mə Cwámba Yésus.

21 Cwámba nyə á ngə kwíind bwo nə ŋkul nyé, zhwog buud bwá mú *búgula, bwá cénd kuú njəond, yid wə Cwámba.

22 *Dɔ lú óbúgula á Yurúsəlem í á ka gwáduga lāŋ wəəng. Bwá mú kənd Barnábas wu Antyósh.

23 Barnábas wəəng, ja nyə á jé Antyósh a dúg nda Zembí nyə a lwóya mpaam nyé ná, nyə á bul bə nə məshusug, a mú cwíny óbúgula bəsh ná bwá jíg gwoəng mə Cwámba dí nə milām myáŋ myésh.

24 Nyə á bə jɔ múúd, a njúl lwándulá nə jɔjɔ Shíshim nə búgú ná cwóó. Bóólúgá ncúlyá buud bwá mú kwídulí Dɔ lú óbúgula dí.

25 Barnábas nyə á ka kə Tárus ná a kə ŋwa Sól.

26 Nda nyə á kwey nyə ná, nyə á zə nə nyə Antyósh. Bá bwá mú já cínəngú mbú ncindí, bwá ngə seengya nə Dɔ lú óbúgula, bwá ngə yə ncúlyá buud minjígúál. Njū Antyósh wə *ompwíin bwá á tééd gwiidəw ná okristen yé.

27 Í á ka zə bə na dúl baan dí ná, bóól *búúd ɔ micúndá bwá á shulə wú Yurúsəlem kə Antyósh.

28 Ngwól á bwo, nə jíná ná Agabus, músa zə lás nda Shíshim nyə a lwágulə nyə ná. A mú jaaw ná məma yaág-yaág zha í bá bə shí

nyésh dí. Zha nyəəng í á shí námə bə fwála Klóod nyə á bə Káázel yí.

29 Ntó, ompwíin bwá mú ŋwa cigúla ná bwá zó seeng mikwíindyá, muud yésh wá bímbí á jí nə ŋkul wá yí, bwá kənd bəəng óbúgula wá Yudéa.

30 Bwá á sá námé ntó, bwá mú kənd Barnábas bá Sól nə mikwíindyá, bwá kə yə ócúmbá buud wá Yudéa.

12

Engales mə kə yíl Pyêr mímbwugud

1 Baan dəəngú Njwú-buud Herod nyə a tééd ná a zə ngə jugushi bóól búúd ɔ *Dɔ lú óbúgula.

2 A mú gwú Zhāk mínyəŋə mə Yuánes nə kafwele.

3 Nda nyə á dúg ná *Oyúden bwá á ngə gwág nywa sá jəəng ná, nyə á ka námé bii Pyêr, í njúl fwála lú zan bwá da də ibaléd yá kú nə *ləvur yí.

4 Nyə á bii nyə ntáni, a mú kə wá nyə mímbwug dí, a tál íkínda í ízimbi inɔ ná í bááguləng nyə, kínda ízimbi jésh nə ozimbi onɔ. Nyə a ngə táduga ná a bá ka zə tál nyə kəod dí tām buud ja zāŋ *Paska í bá cɔ yí.

5 Pyêr nyə á ka bə mímbwugud. Dɔ lú óbúgula dāŋ, ngə báasulə məjəgula ngələ jəgula nə Zembí shú déd kú yəw.

6 Búúl í á bə ná Herod mə bá tál Pyêr kəod dí nda mán yí, Pyêr nyə á bə a mbwúg gwád ngwólúla mənəkada nə mikwoolú mí ŋkwánz mímbá. Nyə a bə a mbwúg mpádúgá ózimbi obá, ísándalé í tál mpumbéd.

7 Ka seegya ná ngwól *éngəles mə Yawé má jé, kél fúm jəəng má shwal bə nə məŋkənya ná ngəŋ. Engales mú yíd Pyêr bugálu dí, juumashi nyə, ŋyə nə né ná: «Ná cá! Wəólég!» Mikwoolú mí ŋkwánz mí mú shugula wú Pyêr mábwad.

8 Engales mú kwo ci nə nyə ná: «Cəŋlégú kanda wo bwáád mán gwub.» A mú námə sá ntó. Engales ná: «Bwáádúg kúúd gwó, wo bég mə.»

9 Pyêr mú cúwo tóón ngə bə éngəles, a kú fwo mpu magulə ná sá éngəles ngə sá yí jísə búbalé. Nyə á ngə ŋwa nda *ntamá á mísh ná bagá.

10 Ja bwá má cɔ cé ísándalé ashúshwóógú, bwá cɔ ábél yí, bwá mú jé njuwug ŋkwánz á ngəe ngwála. Njuwug wəəng mú juw bwo wáméfwó. Nji bwá á wósós tóón kə njwón dí yí, éngəles mú kyey, béégya nə Pyêr.

11 Fug mú zə Pyêr lúúd, a mú ci ná: «Mə má ka mpu já gaád búbalé ná Cwámba nyə ámə nti éngəles yé, zə tí yíl mə məbwə má Herod dí ná mə fáámug nə sá Oyúden bwá ngə jii sá mə yí.»

11:14 16.31 11:15 2.4 * 11:15 Jwáw lé Pantekót. (Dégúg Mis 2.4) 11:16 1.5 11:18 13.48; 14.15, 27; 15.4, 12, 22-29; 17.12; 18.5-11; 19.8-10; 20.21 11:19 8.1-4 11:20 Yuá 7.35 11:21 2.41 11:23 13.43; 14.22; 15.32; 16.40; 18.23; 20.1, 28-31 11:25 9.30 11:27 13.1; 15.32 11:28 21.10 11:29 12.12, 25; Rom 15.26; 1Kr 16.1; 2Kr 8.4; 9.2, 12; Gal 2.10 12:4 4.3 12:5 Zhk 5.16 12:7 5.19

13

12 Nda nyə á shîn mpu ntó ná, nyə á ka kə njów má Mariya nyooŋgú má Yuánes bwá á kwo da jów ná Márkus yé. Cínəŋg wá zhwog buud bwá á bə bwá mə seəŋgya, bwá ŋgə jəgula ná Zembí yé.

13 Nyə á ka kudə mbê. Ŋgwól sóol məsáal mudá nə jíná ná Rôd mú shísh mbéd kə gwágula.

14 A mú yag Pyêr kál ná ndeé, a kú fwo juw mbê, a mú yida nyingə nə kúlá nə məshusug kə jaaw búúd ná Pyêr təl ná mbéd tóón.

15 Bwá mú ci nə né ná: «Wo ji lad». Nyee mú námá bwaagula ná a ŋgə jaaw búbálé. Bwá ná: «Ŋgəles yé wə éne.»

16 Pyêr mú nyingə bul kudə mbê. Bwá mú juw, bwá mú dúg nyə, fug mú jimb bwo mílúúd.

17 Nyee mú fafə bwo mbwə nə bwá jíg kúl-kál. A mú bwiing bwo nda Cwámba nyə ámə yíl nyə njów mímbwug wéeshuli nyə tóón ná. A mú ci nə bwo ná: «Kəgá jaaw Zhák bəónŋ bóól bwaáŋg bəsh». A músə kyey kə kál shúsúd.

18 Ja mán í á ləm yí, ózimbi məkuú má á təw shí nə á Pyêr, bwá kú mpu sá í ámə sīy yí.

19 Herod mú kənd búúd məsəjəgúd, nji bwá kú kwey Pyêr. A mú təl ísándalé kooɔud ná ndeé a mú lwám buud nə bwá gwúg byo. Herod músə shulə wú Yudéa kə Sezaré, kə ji wu.

Ŋgəles mə zə sá ná Herod yəg

20 Herod nyə á ka zə bə nə mbíya zhwuŋú nə buud ə Tír nə bəəŋg wá Sidon. Nda búúd bəəŋg bwá á mpu ná məbii máŋ má á da bul zhu boom má Herod ná, bwá á ka təw cəŋ ná bwá jəlá nə kə dúg nyə, a sáág nə bəónŋ bwá jíg nə shee. Bwá mú kə kwambulə nə mwá mpáánzə* yé Blastos ná a sáág ná bəónŋ Herod bwá bwámag.

21 Jwəw lú mpwəmə dəəŋgú, Herod mú bwaád míkáánds mí ící myé ná ndeé a mú kə ji jiya ící dí. A mú ka zə lás nə buud óni kaand.

22 Buud óni bwá mú shwal wá yəŋgá ná: «Dáni kál dásə nji kál lú Zembí, kú bə kál lú múúd.»

23 Ka seegyá ná ŋgwól* éŋgəles mə Yawé má yid nyə nəcé a bálə kú yə Zembí gúmə jé. A mú yə, mishwóómbú dálə nyə.

24 Milésú mí Zembí myáá mí mú námə ŋgə kə nji shwóg nə shwóg.

25 Barnábas bá bəŋ Sól bwá mú shîn sá lwámá bwá á kə Yurúsalem yí ná ndeé bwá mú nyingə. Ja bwá nyíŋgá ni, bwá mú kə nə Yuánes bwá á kwo da jów ná Márkus yé.

Ŋkəŋkə Shíshim mə fəésh Sól bá Barnábas

1 Də lú obúgula í á bə Antyósh yí í á bə nə *buud ə mícúndə nə oyíguli. Barnábas nyə á bə cínəŋg, nə Símayon bwá á kwo da jów ná Nizher yé, nə Lusyus múúd á Sirèn, nə Manaen bá cí Herod á tatarák* bá woof kál ŋgwúd yé, nə Sól.

2 Dúl jwəw bwá á ŋgə sá músəon bwá ŋgə ci idəw yí, Ŋkəŋkə Shíshim nyə á ci nə bwo ná: «Tálúgá mə Barnábas bá Sól koogú, bwá zə kə sá sáal má mə fəésh bwo ná bwá sáág yí.»

3 Ná ndeé, bwá mú jəgula nə Zembí bwá ŋgə ci idəw, bwá mú bəd Barnábas bá Sól məbwə, bwá mú bíd bwo ná bwá kyéyug.

4 Ja Ŋkəŋkə Shíshim mə kənd Barnábas bá Sól lwámád ntáni yí, báá bwá mú shulə kə Seləsi, bwá mú ŋwa byóol cə kə kóómb ŋkwamə† á Shíprə.

5 Bwá á kə wósó Salamina, ŋgə bwiing Milésú mí Zembí *məmpáánzə má mínjígulá má *Oyúden dí, bwá ŋgə kə nə Yuánes təŋ kágə mílwámá.

6 Bwá mú lína ŋkwamə nyooŋg nyésh ná ndeé kə wósó ŋgwála á Pafos. Bwá á kə kwey ŋgwól mwá Yúden núŋ Pafos nə jíná ná Bar-Yésus, a njúl muud ncidə, *muud micúndə á məshügá.

7 Bar-Yésus éne bá ŋgwámuna Serzhus Polus wə bwá á ŋgə cugə. Ŋgwámuna nywáá njúl nə fug, nyə á ka jów Barnábas bá Sól nəcé nyə á bə nə məma yéesh ná á gwág kéel má Zembí.

8 Nji, Elimas‡ mú ŋgə laa bwo, a ŋgə yida cəel shwúguli ŋgwámuna ná a kú *búgula. Jíná lú Elimas í kə ná muud ncidə.

9 Sól, bwá jów ná Pwól yé, má lwánd nə Ŋkəŋkə Shíshim ná cwósó músə ka dúg Elimas ná figə-figə,

10 a mú lás nə nyə ná: «Yí! yé mása məkəŋ nə məshügá éga, yé mwán mə Njwú məjamb, yé múúd jí kú cəel ótətəlí éga! Wo ayówé ŋgələ cəel ntáma jəjə iyuu i Cwámba?»

11 Wo zə dúg ja gaád. Mbwə mə Zembí í mə bii wo. Wo zə fwo bá áncim-ncim, kú ná dúg məŋkenya má jwəw. Wo é ji ntó fwámé fwála.» Pwól ká námə shîn lás ntáni, gúndá nə yídúgú í mú shulə Elimas míshúd, a mú ŋgə lyəda kukál ŋgwúd ŋgə sə muud bíig nyə mbwád yé.

12 Nji ŋgwámuna nyə á dúg sá í á sīy ni yí, nyə shwal bə mbúgula, njígulá nyə á gwág shú má Cwámba yí í má bii nyə.

Pwól Antyósh á Písidi

12:12 Yuánes bwá á kwo da jów ná Márkus yé: Herod. 12:15 13.13; 15.37; Kol 4.10 12:18 5.22-24 * 12:20 mwá mpáánzə: Mwan wəəŋgú nyə á bə kágə mílwámá á fúm má ntəs. 12:22 Eze 28.2 12:24 2.41 12:25 11.29-30 13:1 11.27 * 13:1 Tatarák: Ciyá ni í cugé ciyá mákka; nji í ká ná «ŋgwámuna nyə á ŋgə jwú nə mpál nə á ŋkúmba faan yé». Dégúg námá Mat 14.1; Luk 3.1, 19; 9.7. 13:2 9.15; 10.19; 22.19; Gal 1.15-16 13:3 6.6 13:4 10.19; 15.39 † 13:4 ŋkwamə: Nyísə bwádə lú shí tətám məjúwó. 13:5 17.2 13:8 2Tm 3.8 ‡ 13:8 Elimas: Dúl jíná dé wə Bar-Yésus. 13:11 9.8; 22.11 13:13 13.5; 15.38

13 Pwól bə́nə́nɔ̃ buud ɔ̃ gwoonɔ̃ bə́ bwá mú kə́wa byóólúád Pafos, kə́ Perzhe kóómb shí á Pamə́filí. Yuánes mú kə́ béégya nə́ bwo núnɔ̃, nye mú nyinɔ̃gə́ kə́ Yurúsalem.

14 Bə́nɔ̃ bwá mú tí Perzhe, nɔ̃gə́ kə́ ná ndeé kə́ wóós Antyósh á Písídí. Bwá mú kə́ nyíi *mpááanzə́ minjígúlád dí jwə́w lú Sábaad, kə́ jɔ̃ shí.

15 Ja lɔ́lə́ *mbwoomb mə́cɛɛ nə́ micilyá mí búúd ɔ̃ micúndə́ í á shɔ́n yí, ɔ́tə́we ɔ̃ shwóg wá mpááanzə́ minjígúlád bwá mú ci nə́ bwo ná: «Bwaanɔ̃, nki bí búsə́ nə́ gúl sá bí bí nə́ nɔ̃kul bándulə́ búúd nə́ ndí yí, lásúgá ja gaád.»

16 Pwól mú tə́w tətəlí, a fufə́ bwo mbwá, a músə́ lás ná: «Nə́ bag ɔ̃ *Izurə́yél nə́ bə́onɔ̃ bwá nɔ̃gə́ gwə́ɔ̃ Zembí wá, bí ɔ̃ gwágúlád mə́.

17 Zembí á kúl búúd Izurə́yél jísú ga nyə́ a fə́esh ɔ́sónɔ̃gá búsú. Nyə́ á sá ná kúl búúd jísú í kág bul mpyáanzə́ núnɔ̃ jɔ̃yá á Igipten dí. Ná ndeé nyə́ á yíl bwo núnɔ̃ nə́ mbwá nɔ̃kul yé.

18 A mú nɔ̃gə́ jísə́w bwo shí á shwéeshá dí kə́ wóós je kumə́ mimbú mə́wúm mánɔ̃.

19 A mú janɔ̃gulə́ ɔ́lwoɔ̃n í búúd zanɔ̃gbá shí á Kanaan ná ndeé á yə́ ɔ́dā shí nyánɔ̃ tənɔ̃ lúgí

20 shú mimbú kúnə́-kúnə́ mitəd minɔ̃ nə́ mə́wúm mə́tə́on.

«Mpúsə́ wə́onɔ̃gá a mú də́ wéeshulí bwo ɔ́sembye ɔ̃ milésú ná ndeé zə́ wóós fwála mə́ *múúd micúndə́ Samyél.

21 Ja jə́onɔ̃gá bwo mú jii ná bwá bə́g nə́ wán nɔ̃wú-buud. Zembí mú yə́ bwo Sawul mwān mə́ Kís á njúl mbyágá á bə́end mə́ Bə́nɔ̃zhamə́. Sawul mú jwú nə́ bwo tənɔ̃ mimbú mə́wúm mánɔ̃.

22 Zembí mú yíl nyə́, a mú təl bwo *Dávid nɔ̃wú-buud. Dávid wə́onɔ̃g wə́ Zembí nyə́ á bwiinɔ̃g lānɔ̃ yé ná: “Mə́ mə́ dúg nə́ Dávid mwān mə́ Yése jisa muud mə́ kwaga nə́ tədúgá wām yé, nyə́ wə́ mə́ bá də́ sá sá jə́sh mə́ bá də́ jii ná a sáág yí.”

23 Nyádí mpwoɔ̃n buud dí wə́ Zembí nyə́ a lwándúlə́ mpu yé, a wéeshulí Yésus cugye buud á Izurə́yél yé.

24 Shúshwóógú ná cugye wə́onɔ̃g zə́g, Yuánes nyə́ a zə́ jígulí kúl búúd Izurə́yél jə́sh nduwān tənɔ̃ yuug ná bwá mə́ cə́nd mitədúgá.

25 Ja Yuánes wə́onɔ̃gá nyə́ á nɔ̃gə́ shínal sáal dí yí, nyə́ á nɔ̃gə́ ci nə́ buud ná: “Bí nɔ̃gə́ ná təduga nə́ mə́ wə́ zə́? Mə́ cugé múúd bí nɔ̃gə́ təduga ná mə́ jísú yé. Nji, nɔ̃gwól múúd zag mə́sídí mpúsə́. Mə́ ampíyáyé ná mə́ cínɔ̃yug nyə́ mikwoolú mí mə́nɔ̃gwub mə́kuúd.”

26 Bwáánɔ̃g bə́sh, tə́o mpwoɔ̃n buud mə́ *Aburaham tə́o bí bə́onɔ̃g bí nɔ̃gə́ gwə́ɔ̃ Zembí wá, shé wə́ Zembí nyə́ á nti kéel á cug də́onɔ̃g wá.

27 Buud ɔ̃ Yurúsalem bə́sh nə́ ɔ́tə́we ɔ̃ shwóg bə́nɔ̃ bwá á shígé mpu Yésus. Bwá á yida cə́ɛlə nyə́ shwiy. Ntə́, bwá á sá ná iciyá í búúd ɔ̃ micúndə́ shé mə́ də́ lɔ́ ɔ́sábaad bə́sh dí yí í bwámag.

28 Tə́em bə́ nda bwá á shígé kwey nyə́ nə́ mə́bɛɛ́ ná a yág ná, bə́nɔ̃ bwá á ci nə́ Pilát ná a gwúg nyə́.

29 Nə́má nɔ̃jɔ̃ bwá á shɔ́n sá isá byə́sh í á bə́ cilyá kÁalaad Zembí dí shú dɛ́ dí yí, bwá á shul yíl nyə́ lííd bwá kə́ wá nyə́ shwóɔ̃nɔ̃d.

30 Nɔ̃jɔ̃, Zembí nyə́ a gwúmushi nyə́.

31 Nyə́ á lwóya nyúúl mə́lú mə́lú, buud bə́nɔ̃nɔ̃ bwá á zhu Galilé bád kə́ Yurúsalem wá bwá á nɔ̃gə́ dúg nyə́. Buud bə́onɔ̃g wə́ bwá múśá ɔ́wúshinəd bə́ kúl búúd jə́sh dí.

32 Jə́ɔ̃ kə́el də́onɔ̃g nə́má wə́ sə́ nɔ̃gə́ bwiinɔ̃g bí yí, nɔ̃kaagə́ Zembí nyə́ a kaag ɔ́dā yí.

33 Zembí nyə́ a sá ná nɔ̃kaagə́ nyə́onɔ̃g í zə́g hwama nə́ sá hwān gwúmúshilə́ nyə́ á gwúmushi Yésus yí. Sá jə́onɔ̃g wə́ jísú cilyá Sóm ábɛ́ dɛ́ yí, ná: “Wə́ jɔ̃ mwān waamá, mə́ mə́ byá wo múús.”

34 Jí ntə́. Zembí nyə́ a gwúmushi nyə́ ákandug, a kú ná bá kwo bwo. Ntə́ wə́ nyə́ á ci yé, ná: “Mə́ bá yə́ bí jə́ɔ̃ isá mə́ á kaag Dávid yí, mə́nɔ̃kaagə́ mə́ cúgə́ nə́ nɔ̃kul salan mə́.”

35 Gwá nə́má wə́ á nɔ̃gə́ báásulə́ gúl kúkúl cilyá dí ná: “Wə́ abulé bíd ná jə́ɔ̃ sóol mə́sáal wə́ kə́g bwo shwóɔ̃nɔ̃d.”

36 Dávid nywáá nyə́ a shí sá mítədúgá mí Zembí fwála dɛ́d. A mú yə́, a də́w nə́ ɔ́sónɔ̃gú bə́, a bwo.

37 Nɔ̃jɔ̃, nyə́onɔ̃g Zembí nyə́ a gwúmushi yé nywáá nyə́ a shígé bwo.

38 Bwaanɔ̃g bí mə́ jalá nə́ mpu ntə́ ná nyə́ wə́ mə́ sá ná bí gwágúg kéel ijuugá í *mísəm mín. Mə́cɛɛ́ bí Moyiz bí á də́ bə́ mə́ sá shígé sá ná bí nɔ̃gə́ nə́ bə́ ɔ́tətəlí.

39 Nɔ̃jɔ̃ Yésus wə́ jísú ná muud nyə́esh mə́ búgúlád nyə́ yé, a bə́ tətəlí ncindí nə́ ncindí.

40 Bí ɔ̃ bey ná sá búúd ɔ̃ micúndə́ bwá á ci yí, í bwámag nə́ bí. Bwá á ci ná:

41 Bí buud ɔ̃ mpyóɔ̃n, dúgá, káámúgá, bí jimbúg! Nə́cɛ́, té bí nɔ̃gə́ ná dúgya yí, mə́ zə́ bá sá gúl sá bí nɔ̃gə́ dúg, sá jɔ̃ ná nki bí mə́ gwág nɔ̃jɔ̃ lān bí kú *magulə́ yí.»

42 Ja Pwól bá Barnábas bwá á cúwo tóon yí, búúd bwá á jə́gula nə́ bwo ná bwá bə́g kwo zə́ bwiinɔ̃g bwo lān nɔ̃gwúd ní Sábaad mə́ bá bɛ́ yé.

43 Ja buud bwá á bwálya yí, fwámé bímbí lú *Oyúden nə́ bósł búúd bwá á wá milām mísə́on wánɔ̃ dí wá bwá á bɛ́ Pwól bá Barnábas bə́nə́nɔ̃ kə́ nɔ̃gə́ lésha. Pwól bá Barnábas bwá

13:14 17.2 13:15 15.21 13:17 MmN 1.7; Mbá 5.15 13:18 MmN 16.35; Ilɔ̃ 14.33-34; Mbá 29.4 13:19 Mbá 7.1; Zho 14.1 13:20 OoM 2.16; 1Sa 3.20 13:21 1Sa 8.5, 19; 10.21; 11.15 13:22 1Sa 16.12; 13.14 13:23 Iza 11.1; Rom 1.3; Mbá 5.5 13:24 Luk 3.3 13:25 Luk 3.15-16 13:27 3.17 13:28 Luk 23.4, 14-15, 21-23 13:29 Luk 23.50-56 13:30 3.15 13:31 1.3, 8 13:32 Sóm 2.7; Rom 1.3-4 13:34 Iza 55.3 13:35 Sóm 16.10 13:36 2.29 13:38 10.43; 15.10 13:39 Rom 4.25; 6.7; 10.4 13:41 Aba 1.5 13:43 11.23

mú nḡə wá bwo nḡul mílámúd nḡ bḡwḡ wág icuḡ byán mpaam má Zembí dí.

⁴⁴ Sábaad nyə á bɛ yé, buud bḡwḡ á zə sɛɛnḡya je bə buud ɔ nḡwála bēsh nḡ bḡwḡ zə gwágula kéel mə Cwám̄ba.

⁴⁵ Nda bóól Oyúden bḡwḡ á dúg bímbí lú ncúlyá buud bóonḡ nḡ, bḡwḡ á ka zə mp̄ii Pwól bá Barnábas váál áwuwaḡwḡ, bḡwḡ mú nḡə shwána bwo, nḡə lwíy bwo.

⁴⁶ Pwól bá Barnábas bḡwḡ mú mpu jaaw bwo kú nḡ ifwaas nḡ: «Í á jəla nḡ bi wḡ téédúg gwág Milésú mí Zembí. Nda bí bān má ka ban myo nḡ, bi má lwágula nḡ bi amp̄iyáyé nḡ cug á kandugə kandugə. Ntḡ, sḡ bān mə zə lēsha nḡ ikúl í cúgɛ́ Oyúden yí.

⁴⁷ Nacé Cwám̄ba nyə á ci nḡ sḡ nḡ: “Mə má tál wo nḡ wo bāḡ mənkenya mā ilwon, nḡ wo kḡg nḡ cug kə wós̄s̄ íjumə í shíd̄.”

⁴⁸ Nji ikúl ishús í á gwág ntáni yí, bḡwḡ á bul bə nḡ məshusug bḡwḡ nḡə ságusə kéel mə Cwám̄ba. Bəonḡ bḡwḡ á bə fééshá nḡ bḡwḡ dúgúg cug á kandugə kandugə wá bḡwḡ mú bə óbúgula.

⁴⁹ Kéel mə Cwám̄ba í á kyey ləom wəonḡ wēsh.

⁵⁰ Oyúden bḡwḡ á ka shwambulə fwámé búdá ɔ ləom bḡwḡ á du gwḡḡ Zembí wá. Bḡwḡ mú zə lwágula Pwól bá Barnábas cúwáli nḡ ndéé bḡwḡ wáamb bwo kə ntḡ minji mí shí nyán.

⁵¹ Pwól bá Barnábas bḡwḡ mú kudə fumbyá mákuú máḡúd̄ shú dān, báá bḡwḡ mú kə Ikóniyum.

⁵² *Ompwiín bḡwḡ mú lúg lwándulá nḡ məshusug nḡ Nḡkḡkḡ Shíshim nḡ cwós̄.

14

Pwól bá Barnábas Ikóniyum

¹ Í á ka bə, ja bḡwḡ á wós̄s̄ Ikóniyum yí, Pwól bá Barnábas bḡwḡ á kə mp̄áanzə minjígulá. Bḡwḡ á ka lēsha na buud mbii á nḡ *Oyúden nḡ Ogurék̄ nḡí bul bulya bḡwḡ *magulə búgə.

² Bəonḡ Oyúden bḡwḡ á shígé magulə búgə wá, bḡwḡ mú zə sá ná ikúl í cúgɛ́ Oyúden yí bḡwḡ shínúg óbúgula.

³ Nji, Pwól bá Barnábas bān bḡwḡ á ji cínongú fwámé mwḡw, bḡwḡ nḡə lās kú nḡ ifwaas. Bḡwḡ á nḡə bul nḡwə nḡul wḡ Cwám̄ba. Cwám̄ba nḡə námə magulə kéel bḡwḡ á nḡə bwiinḡ yí, a nḡə yə bwo nḡul, bḡwḡ nḡə sá *isá í ntḡ búud nḡwón yí, nḡ *isá í mimbúgú.

⁴ Buud ɔ nḡwála bḡwḡ mú béégya ígwoonḡ íbá, gúl í nḡə bɛ ishwambulə í Oyúden, gúl í nḡə magulə *buud ɔ lwámá.

⁵ Nə Oyúden, nḡ bóól búud bḡwḡ cúgɛ́ Oyúden wá, nḡ otḡwe ɔ shwḡḡ bān bḡwḡ mú zə sá yuug nḡ bḡwḡ jugushi búud ɔ lwámá, bḡwḡ lúma bwo məkwoóḡú.

⁶ Nda búud ɔ lwámá bḡwḡ á mpu yuug jəonḡ nḡ, bḡwḡ mú túb kə Líst̄rə nḡ Dérba, minḡwála myá Likawani, nḡ cínong məkooḡú məkooḡú.

⁷ Bḡwḡ mú kə nḡə bwiinḡ Jjḡ Kéel wu.

Pwól bá Barnábas Líst̄rə

⁸ Ngwól múud nyə á bə nūḡ Líst̄rə kú bwele tḡw tətáli nḡ məkuú mé. Nyə a byél mbúbmwúgú, nyə a shígé bwele kyey.

⁹ Dúl jwḡw, muud wəonḡ nyə á ka nḡə gwágula nda Pwól nyə á nḡə lās nḡ. Pwól mú dúg nyə nḡ figá-figá, a mú dúg nḡ muud éne ji nḡ búgə na a ji nḡ nḡul yál.

¹⁰ Pwól mú ci nḡ né gwḡw-gwḡw nḡ: «Tḡwúg tətáli nḡ məkuú mwḡ». Muud éne mú sáanz, a mú tééd nḡalə kyey.

¹¹ Buud bḡwḡ á bə cínong wá bḡwḡ mú dúg sá Pwól má sá yí. Bḡwḡ mú nḡə lās gwḡw-gwḡw kál lú Likawani dāḡúd̄ nḡ: «Ozembí bḡwḡ má bə nda buud nḡ ndéé bḡwḡ má shulə zə sádí».

¹² Bḡwḡ mú nḡə jḡw Barnábas nḡ Zəs, Pwól nyə nḡ Hermes *nacé nyə wá nyə á du bə nḡ ciyá lāsú.

¹³ Buud bḡwḡ á du *búgula Zəs wá bḡwḡ á du bə nḡ mp̄áanzə nḡcɛ́ nyínḡulə nḡwála dí. Fada á yəbə wəonḡú mūsə nḡwə minḡwum mí nteny nḡ ikələgú-kələgú í du lugushi dənd lú zān yí, bənḡn buud bḡwḡ mú zə kə nḡcɛ́ nyínḡulə nḡwála. Bḡwḡ á ceel kə cigə inteny nḡ bḡwḡ sá Pwól bá Barnábas *mətúnuga nda ozembí.

Pwól bá Barnábas bḡwḡ júguli búud fwámé Zembí

¹⁴ Ja *búud ɔ lwámá, Barnábas bá Pwól bḡwḡ má gwág ntḡ yí, bḡwḡ mú nyaa míkáandá†, bḡwḡ mú sáanz kə nḡ onḡwiimbyé tām buud,

¹⁵ bḡwḡ nḡ: «Buud óga, jáyé ni? Sḡ búsa námá búud nda bí. Sḡ nḡə yida bwiinḡ bí Jjḡ Kéel nḡ bí bídúg isá í ikás ini, bí céndúg kuú njəond yid wá Zembí á kuwḡ. Nyə wá nyə a té gwḡw nḡ shí, nḡ mān nḡ isá byēsh bí sḡ cínong yí.

¹⁶ Nyə á ka yida bíd té zhúlə yág nḡ ilwon í búud byēsh í nḡcɛ́ nḡ bɛ byán ijām nḡ ijag.

¹⁷ nji nyə kú bíd nḡalə lwágula nḡ a jisə, a nḡə námə sá bwo mpaam. Ntḡ námə wá á nḡə nti bí ompú bḡwḡ nḡə zhu gwḡw yé, a nḡə yə bí mafwála mámpeḡ má jəla nḡ buguban yí, a yə bí zhwog idáw, a lwándulə bí məshusug mílámúd̄».

¹⁸ Nji, bḡwḡ á teem lās nḡ buud óni ntáni, buud óni bḡwḡ á shígé leel magulə nḡ bḡwḡ bíd sálə bwo *mətúnuga.

13:44 17.2 13:46 3.26; 18.6 13:47 Iza 49.6 13:48 11.18 13:49 2.41 13:51 18.6; Luk 9.5 § 13:51
Ja Oyúden bḡwḡ á du kudə fumbyá mákuú dí yí, bḡwḡ á du lwágula nḡ, kákúl shí bḡwḡ áma tál mákuú máḡ yí, bḡwḡ má kál gwo nḡ buud bí cínong wá, nḡ bḡwḡ mūsə sá nyéé. 14:1 17.2 14:2 13.45 14:3 2.22 14:5 14.19; 2Tm 3.11 14:6
Mat 10.23 14:8 3.2 14:11 28.6 * 14:12 nḡ Zəs nḡ Hermes: Ogurék̄ bḡwḡ á nḡə téduga nḡ Pwól bá Barnábas búsa ozembí. 14:13 10.25-26; Dan 2.46 † 14:14 nyaa míkáandá: Oyúden bḡwḡ á du nyaa míkáandá jaá mpimbə má bul bíi lám yí. 14:15 MmN 20.11; 1Kr 8.4-6 14:16 17.30 14:17 Sóm 147.8; Zhe 5.24

19 Bóól *Oyúden bwá mú zə wóós bwá ngə zhu Antyósh nə Ikóniyum. Bwá mú zə kwambulə nə buud nə ndeé bwá mú lúma Pwól məkwóógú ná lúma lúma, bwá julə nyə shí nə shí nə ndeé kə wusə bugád. Bwá á téduga ná a mə yə.

20 Nji, *ompwiín bwá mú kə lyɛ nyə. Pwól mú wəəl, a mú nyiŋgə kə ngwála. Mán məlám, a músə kyey kə Dərbə, bá Barnábas.

21 Bwá mú kə bwiing Jjɔ Kéél nún Dərbə nə ndeé bwá mú bə nə ompwiín fwámé bímbí. Bwá músə nyiŋgə kə Lístrə, cɔ kə Ikóniyum kə wóós Antyósh.

22 Bwá á ngə wá ompwiín ŋkul mílámúd, bwá ngə cwiny bwo ná bwá sáág zény búgá. Bwá á ngə lwágulə bwo ná bwá mpúg ná: «Sá mə jalə nə ngə bwəma nə *incwaw í ntug, sə ngə ntɔ ngə ntɔ ngə ntɔ nə ndeé sə mú ka nyí Faan mə Zembí dí.»

23 Bwá á ngə sá ná, *Dɔ lú óbúgula dēsh dí, bwá féesh bwo ocúmbá buud, bwá ci idáw jəgula nə Zembí, bwá mú nyə bwo cwámbulə Cwámba wánj bwá á *búgula yé.

Pwól bá Barnábas bwá nyiŋgə kə Antyósh

24 Bwá mú lína Pisidí, kə kumə Paməfilí, 25 bwá bwiing kéel mə Zembí Perzhe nə ndeé bwá mú shulə kə Antalya.

26 Kələ wú Antalya, bwá mú nyə byóól kə Antyósh wú bwá á zhu ja mpaam mə Zembí í á féesh bwo ná bwá sáág sáal bwá mə sá yí.

27 Ja bwá á kə jé yí, bwá á seɛŋg *Dɔ lú óbúgula, jaaw bwo sá jəsh Zembí nyə á yə bwo ŋkul ná bwá sáág yí, bul bə ná ndeé nda Zembí nyə a mə juw zhíí nə ikúl í cúgə *Oyúden yí í máguləg búgə ná.

28 Bəndɔŋ *ompwiín bwá mú ji na fwámé məma fwála.

15

Seɛngyá á Yurúsəlem

1 Bóól búúd bwá á shulə wú Yudéa zə ngə jíguli obúgula ná: «ŋkí bí mə bə kú síya ábiwáág nda Cɛɛ mə Moyíz í ngə ci ná, bí cugə nə ŋkul *dúg cug.»

2 Buud bəongú bəndɔŋ Pwól bá Barnábas bwá mú zə séŋusa məkál, í mú sá fwámé zhuyá. Cígulá í mú zə bə nə Pwól nə Barnábas, nə bóól óbúgula bwá kəg nə lású wəong Yurúsəlem kə lwágulə *buud ɔ lwámá bəndɔŋ ocúmbá buud.

3 *Dɔ lú óbúgula í músə kənd bwo. Bwá mú lína Fenisí nə Samariya, bwá ngə bwiing buud nda ikúl ishús í mə cənd mítádúgá ná. Sá jəong í mú ngə bul sá bóól óbúgula məshusəg.

4 Ja bwá mə kə jé Yurúsəlem yí, nə Dɔ lú óbúgula, nə buud ɔ lwámá, nə ocúmbá buud, bəsh bwá mú ləg bwo. Bəŋ bwá músə jaaw bwo bímbí dēsh Zembí mə balan nə bwo sáal dé dí yí.

5 Bóól óbúgula bwá á bə ŋkəmə *Ofarizyɛŋ dí wá bwá mú báasula ná í ji ná ikúl í ngə cənd mítádúgá yí í ngəg nə síya ábiwáág, bwá bɛ námə Məcɛɛ mə Moyíz.

6 Buud ɔ lwámá nə ocúmbá buud bwá mú ka zə seɛngya, zələ faas lésú wəong.

7 Buud bwá mú námə bul séŋusa məkál. Ntɔ, Pyér mú ka zə lás. Nyə ná: «Bwaəŋ, bí mə bwey mpu ná Zembí nyə a féesh mə wa bídí mwəw mə ashúshwóógú dí, a kənd mə ná mə kəg bwiing ikúl ishús Jjɔ Kéél, bwá búgúləg.

8 Nyəe muud mə mpú mílám mú búúd yé, nyə a lwágulə ná a mə magulə ikúl, a yə bwo Ŋkəŋkə Shishim námə nda nyə á yə sá ná.

9 Nyə a shigé wá mbéégí mpádúgá sənɔŋ ikúl. Nyə a fúb námə bwo mílám nəcé bwá bələ na búgá.

10 Nəcə jí bí é ka zə shweenzh Zembí, zə zhimb *ompwiín məma mbag wús ná tɔ impáámə bísu, tɔ səmɛfwó sə á shigé bə nə ŋkul mə jəsw yí?

11 Nji se ngə *magulə ná sə mə dúg cug mpáam mə Cwámba Yésus dí, ntɔ námə wə jí nə ikúl yé.»

12 Buud bəsh bwá mú ji okúl-okúl, ka gwágulə Barnábas bá Pwól, gwágulə nda Zembí nyə á balan nə bwo, *isá í ntɔ búúd ŋkwón yí nə *isá í mímbúgú í ngə síy ikúl ishús dí ná.

13 Ja bwá mə shín bwiing yí, Zhək mú ka zə lás, nyə ná: «Bwaəŋ, bí ɔ gwágúlə mə.

14 Shímun mə kúnəw shín jaaw sə nda Zembí nyə a sá ná: nə nyə á kənd mish ikúl ishúsúd kə féesh búúd bwá ngə bɛ jíín dé cínəŋ wá.

15 Sólúgú wəong í bwəma nə sá *búúd ɔ mícúndə bwá á ci yí. Nəcə jíə cilyá Kálaad Zembí dí ná:

16 Mpásə isá íni, mə bá kwo zə lwɔ banda mə *Dávid.

Mə bá seɛng íbúgulə yá cínəŋ nə ndeé mə kwo təl banda dəong tətəlí.

17 Ja jəongú, buud bəsh bwá bá sɔ Cwámba. Haaw, buud ɔ ilwon byəsh mə á jəw ná í bɛg jíínə dām yí.

Ntɔ wə Cwámba nyə á ci yé.

18 A mə sá iyug byé sə mə bwey mpu wúlə yág yí.

19 «sá jəong wə mə mə dúg ná, ilwon í búúd í ngə cənd kuú njəond ngə yid wə Zembí yí, sə ajáláyé nə wá bwo məkwowulə cugud.

14:19 14.5; 13.50; 17.13; 2Kr 11.25 14:22 11.23 14:23 6.6; Tít 1.5 14:26 13.1-2 14:27 11.18; 15.12 15:1 Lav 12.3; Gal 5.2 15:2 Gal 2.1-10 15:4 15.12 15:7 10.1-43 15:8 2.4; 10.44 15:9 10.35 15:10 15.19; Gal 2.16; 3.10-12; Ifz 2.5-8 15:12 2.22 15:16 Amo 9.11-12; Iza 45.21 15:19 Gal 5.3 15:20 15.29; 21.25 *dələ cídú*: 1Kr 8.1-13; 10.23-33 *jəngúlə múúd biná kú nə bá*: Lav 18.6-18 *cídú nyə áma yə məcií kú shwi yé*: Lav 17.15 *dələ məcií*: Lav 17.10-14

20 Nji, sá cílɛg bwo ná bwó sásúlɛg mǎlwaagawo má ɔzembí ɔ áyadúg, nǎ mǎlwaagawo má janǵálǎ múúd biná kú nǎ bǎ, nǎ mǎlwaagawo má dálǎ cúdú nyǎ ámǎ yǎ mǎcǐí kú shwiy yé, nǎ dálǎ mǎcǐí.

21 Sá má mpú ná tééd íkala í búúd í ayág ɔbwingye ɔ lǎn ɔ Moyíz básǎ mǎngwǎla myéshud. Mwôw mǎ Sábaad mǎsh dí, bwó lǵ mícilyá myé *mǎmpáanzǎ má mǎnjǵúgálǎ mǎshud.»

22 Ntǎ, nǎ buud ɔ lwámá, nǎ ocúmbá buud, nǎ Dɔ lǎ ɔbúgula dǎsh bwó mú dǵg ná bwó jǎlá nǎ fǎésh bǎól búúd bǎnɔnɔ Pwól nǎ Barnábas bwó kǎg Antyósh. Bwó músǎ kǎnd bǎól fwámé búúd wǎ Dɔ: nǎ Yúda bwó á du ná mǎmǎ jǔw nǎ Barnábas yé, nǎ Sílas.

23 Bwó mú kǎnd bwo nǎ kǎlaad éga ná:

Sǎ, buud ɔ lwámá nǎ ocúmbá buud nǎ bǎól ɔbúgula bǎsh, sǎ má bǎda bí ɔbúgula bí cǵgé Oyúden wǎ, bí bɔɔng básǎ Antyósh nǎ Sirí nǎ Silisí wǎ.

24 Sá má gwág kúga ná bǎól búúd básǎ bwó á zǎ nǎ mǎnjǵúgálǎ myǎn nǎn bídí zǎ sǎ ná mǎtsádúgá mí búbúlǵg bí mǎlámúd. Sá dí sǎ á nti bwo.

25 Gwǎ wǎ sǎ bǎsh sǎ á mǎ bǎ cǎnǎ ná sǎ má fǎésh búúd bwó zǎg nǎn bídí, bǎnɔnɔ Barnábas bá Pwól ɔmǎnyɔnɔ básǎ wǎ cǎelí,

26 buud bwó á má kǎenzh ícug byǎn shú jínǎ má Cwámǎ wúsú Yésus-Kríst wǎ.

27 Sá má ka nti bí Yúda bá Sílas ná bwó zǎg báásulǎ jaaw bí sǎ sǎ nǵa cila ga.

28 Nǎ Nkǎnǵkǎ Shíshim, nǎ sǎ, sǎ má dǵg ná sǎ ajǎláyé nǎ zhimb bí wúl mbag, sǎ má cílǎ bí nǵi isǎ bí cǵgé nǎ nǵkul kwanz yí:

29 Bí má jǎlá nǎ sásulǎ ocúdú buud bwó á mǎ cǵgǎ shú ɔzembí ɔ áyadúg wǎ, bí kú du dǎ mǎcǐí, kú dǎ cúdú nyǎ á mǎ yǎ mǎcǐí kú shwiy yé, bí kú du sǎ janǵa. Bí má kǎ du sásulǎ isǎ ínǎ, í bǎ bí mpwogé. Bí ɔ jǎ ná shǎe.

30 Yúda bá Sílas bǎnɔnɔ Pwól nǎ Barnábas bwó mú béégya nǎ ɔbúgula, bwó má shulǎ kǎ Antyósh. Bwó mú kǎ sǎɛnǵ ɔbúgula, yǎ bwo kǎlaad.

31 Bwó mú lǵ kǎlaad ná ndeé á mú wǎ bwo nǵkul mǎlámúd, bǎsh bwó mú bul bǎ nǎ mǎshusug.

32 Nda Yúda bá Sílas bwó á bǎ *buud ɔ mícúndǎ ná, bwó á ka ná mǎmǎ kwo du lǎshǎ ná ɔbúgula, du cwíny bwo, du wǎ bwo nǵkul mǎlámúd.

33 Bwó á jǎ cǎnɔnǵú fwámé fwála ná ndeé ɔbúgula bwó mú jǎna nǎ bwo ná bwó nyíngǎg ná shǎe kǎ kwey búúd bwó á nti bwo wǎ.

34 * [Nji Sílas mú kwey ná nyǎ anyíngǎyé, nyé má jǎ wu.]

35 Pwól bá bǎnɔnɔ Barnábas bwó á jǎ ná mǎmǎ cǎnɔnǵ Antyósh. Bǎnɔnɔ bǎól ɔbúgula bwó nǵgǎ yǎ buud mǎnjǵúgálǎ, bwó nǵgǎ bwiing jǎjǎ lǎn á kǎel mǎ Cwámǎ.

36 Mpúsǎ baalé mwôw, Pwól mú ci nǎ Barnábas ná: «Shwǎ nyíngǎg ná kǎ nǵgǎ dǵg ɔmǎnyɔnɔ básǎ mǎngwǎla myésh shwǎ á bwiing kǎel mǎ Cwámǎ myǎ. Í jǎ ná shwǎ mpúg nda bwó mú nǵgǎ bǎ ná.»

37 Barnábas nyǎ á ka ná mǎmǎ jǎ ná bwó kǎg nǎ Yuánǎs nyǎ á bǎ ná dúl jínǎ ná Márkus yé.

38 Pwól nyé mú dǵg ná bwó ajǎláyé nǎ kwo ka nǎ muud nyǎ á fwo kǎ mpǎngulǎ bwo nǎ iséy, kǎ béégya nǎ bwo Pamafilí yé.

39 Bwó mú sǎnǵusa mákǎl ná ndeé bwó mú béégya. Barnábas mú nǵwa Márkus, báá bwó mú nǵwa byóól kǎ Shípra.

Pwól mǎ zǎ nyíngǎ kyey, bá Sílas

40 Pwól nyé mú fǎésh Sílas ná bá bwó kǎ. ɔbúgula bwó mú jǔw Cwámǎ ná á jáándug nǎ bwo mpáam nyé.

41 Pwól mú jaand Sirí nǎ Silisí, á nǵgǎ wǎ mǎdɔ má ɔbúgula nǵkul mǎlámúd.

16

1 Á mú kǎ wóós Dérbǎ, kumǎ Lístrǎ. Á mú kǎ kwey nǵwól *mpwíin nǎn jínǎ ná Timoté. Timoté wǎɔnǵǎ nyǎɔnǵú njúl shilǎ *Yúden mbúgula Yésus, sóónǵú nyé njúl mwǎ Gurék.

2 ɔbúgula wǎ Lístrǎ nǎ Ikóniyum bwó á nǵgǎ bwiing lǎn má Timoté nǎ á jǎ jǔ múúd.

3 Pwól nyǎ á ka cǎel ná bá bwó kǎ. Á mú nǵwa nyǎ, á sǎ nyǎ ábiwǎág ná cǎcǎ nǵgǎlǎ bǎemb *Oyúden wǎ shí nyǎɔnǵ ná cǎcǎ nda bwó á bwey mpu ná sóónǵú jǎsǎ mwǎ Gurék ná.

4 Mǎngwǎla myésh bwó á nǵgǎ kǎ myǎ, bwó á nǵgǎ kala ɔbúgula mícígulǎ *búúd ɔ lwámá nǎ ocúmbá buud wǎ Yurúsalem bwó á nǵwa myǎ, bwó nǵgǎ tǎl ɔbúgula mǎkuú shí ná bwó bǎg mícígulǎ myǎɔnǵ.

5 Mǎdɔ má ɔbúgula má mú nǵgǎ lal, buud bwó nǵgǎ kwídulǎ jwôw dǎsh.

6 Pwól nǎ gwoonǵ jé bwó mú lína Frizhí nǎ shí á Galátía lína línǎg ná cǎcǎ Nkǎnǵkǎ Shíshim nyǎ á shígǎ magulǎ ná bwó bwiingǵg kǎel Azí.

7 Já bwó má kǎ wóós íjumǎ í Mishí yí, bwó mú nǵwǎ kǎ Bitíni, nǵjǎ Shíshim má Yésus kú magulǎ.

8 Bwó mú ka lína Mishí ná ndeé kǎ wóós Truwás.

9 Gúl búlú dí, Pwól mú dǵg *ntamá á mish ná bagǎ, nǵwól múúd Masedwǎn tǎl nǵgǎ tééng nyǎ mǎbwǎ ná: «Zǎá Masedwǎn, zǎ kwíind sǎ.»

15:21 13.15	15:22 11.18; 16.4	15:24 Gal 1.7; 5.10	15:28 10.19; 15.20; Luk 11.46	15:32 11.23, 27	* 15:34
Míl mícilyá mí ayág mí cǵgǎ nǎ ícǎyǎ íga.	15:37 12.12	15:38 13.13	15:39 13.4	15:40 14.26	16:1 14.6
Timoté: Rom 16.21; 1Kr 4.17; Flp 2.19; 2Tm 1.5	16:2 6.3; Flp 2.20, 22	16:3 Gal 2.3-5; 1Kr 9.20	16:4 15.22-29		
16:5 2.41	16:6 10.19				

10 Nda nyə á dúg ntó ná, sé á shwal zə sọ ná sá sá má ká Masedwán, sá ngə mpu búbólé ná Zembí ngə jów sá wu ná sá kág bwiing kéel.

11 Sá mú nyə byóól Truwás, sá kə ná tíńj kə wóós Samoturas. Mán malám sé ó kuma Neapolis.

12 Tíle cínongú sé mú kə Filipí, ngwála ashúshwóógú á mpál shí Masedwán. Filipí wəongú njúl ngwála ózhul ɔ Róma, sé mú jí cínongú baalé mwòw.

13 Jwòw lú Sábaad sé mú cúwo wú ngwála, kə bwún lú ngwəp, wú sé á táduga ná bwé á kwambəlé nkúmba kél shú mójəgula wá. Sé á ka bə sé njúl nún, sé ngə lésha nə budá bwé á seengya cínong wá.

14 Ngwól múdá nə jíná ná Lidiya nyə á zhu ngwála á Tiyatír, nyə á du kusha ijimá í mikáándá mí atítí; mudá wəongú nyə á du gwəp Zembí. A mú du gwágulə Pwól ná ndéé Cwamba mú bəny nyə lám ná a máguləg lésú má Pwól.

15 Ja múdá éne nyə á ka duwan nə buud ɔ njów bə bəsh yí, nyə á téég sə məbwə ná: «Ŋkí bí má kwey ná mə jí mbúgula mə Cwamba, zəgá jí mádí njów.» A mú yímbuli sé ná sé máguləg.

Saal mə Pwól bá Sílas Filipí

16 Í á ka za bə, dúl jwòw sá ngə kə kúl sé á du jəgula yí, dúl sás mú zə bwəmə ná sə. Sás dəong í á du sá ísəy í málwaa. Nyə á bə nə jamb lú lweendí, lweendí dəong dágá yə buud bwé á bə nə nyə wá zhwog məbii.

17 Sás dəong mú zə ngə bə Pwól, a ngə kím gwów-gwów ná: «Buud óga búsa ósól ɔ mäsáal ɔ Zembí á gwów-gwów. Bwé ngə jaaw bí zhií á cug.»

18 Nyə á ka námə du sá ntáni mwòw ŋkí bulya ná ndéé Pwól mú lwáduga nyə, a mú yid dúg nyə mpəsə, a mú lás nə jamb ná: «Jíná má Yésus-Krist dí, mə yímbuli wo ná wo wúg múdá éne dí!» Shíshim músə námə cúwo cé ná cé.

19 Nda búúd bwé á bə nə nyə wá bwé á dúg ná búgá jánj bwé du bə nə məbii yí í mə jímb ná, bwé mú bii Pwól bá Sílas, wádugə kə nə bwo ósəmbye ó milású dí wú buud bwé á du seengya tám dánd wá.

20 Bwé mú kə lwóya bwo ótówe ɔ shwóg dí, kə shwəman bwo ná: «Buud óga bwé má təl sé ngwála ná shwu. Bənj bwé njúl *Oyúden,

21 bwé ngə zə jígali buud məfúlú má ajáláyé ná sé buud ɔ Róma sá bwélég magulə má.»

22 Buud bwé á bə cínong áncuncuma wá bəsh bwé mú shwal mpii bwo. Otówe ɔ shwóg bwé mú tí fwo mikáándá, bwé lwám buud ná bwé yidúg bwo nə milwónj.

23 Bwé mú danjələ cú bwo ná ná ndéé bwé kə wusə bwo njów mímbwug, bwé nə mása á

njów mímbwug ná: «Wo ɔ mpú ngə baagusə sé buud óga.»

24 Njí mása á njów mímbwug nyə á gwág ntáni yí, a kə ntág fad bwo kúl fúm dí cwú, a wá bwo mímbwagə mákuúd.

25 Ngéé tám bulú, Pwól bá Sílas bwé mú ngə jəgula nə Zembí bwé ngə sey isusa gúmalələ Zembí. Bwé á ngə sá ntó míl mímbwug myəsh mí ngə gwágulə bwo.

26 Seegya ná shí í mú jág ntaŋsa mbii á ná mənyung mə njów mímbwug mə ngə shwágusa məshugud. Mimpumbé myəsh mí mú námə léel shín juw, mímbwug myəsh məŋkəda shín sémb.

27 Mása á njów mímbwug músə juum. A mú dúg mímpumbé ná bagə, a mú ntág wéem kafwele ná a gwíilyá nyúul, a ngə táduga ná mímbwug mí má shín túb.

28 Bwé músə ka kím nə ŋkulú ná: «Kú sá wóméfwó məbòw. Sé bəsh sé búsa wa.»

29 Mása á njów mímbwug mú jów buud ná bwé zág nyə nə málamba. A mú ngə lílya, a mú fágəwə kə, kə búla Pwól bá Sílas shí məkuú,

30 a mú nyə bwo kə nə bwo tóón kə jí bwo ná: «Omása e, mə sáag jí shú ná mə dúgug cug?»

31 Bwé mú bəsa nə nyə ná: «Búgúlag Cwamba Yésus, wo bəg *dúg cug, nə woméfwó nə njów wò wəsh.»

32 Bwé mú bwiing bwo kéel mə Cwamba, nə nyə nə buud ɔ njów bə bəsh.

33 Námə wəla dəongú, tám bulú, mása á njów mímbwug mú kə nə bwo kə gusa bwo məfənj ná ndéé, nə nyə nə buud ɔ njów bə bəsh bwé mú duwan.

34 A mú kə nə bwo nyádí njów kə yə bwo idəw. Nə nyə nə njów yé wəsh bwé mú kəos nə məshusug nəcé bwé búgúalə Zembí.

35 Ja mán í á lám yí, otówe ɔ shwóg bwé á ka kənd ifulísh kə cí nə mása á njów mímbwug ná: «bídíg búúd óni bwé kág.»

36 A mú kə jaaw Pwól ná: «Otówe ɔ shwóg bwé má nti búúd zə cí nə má ná mə bídíg bí, bí kyéyug. Ntó, bí báá, cúwógá tóón bí kág ná shee.»

37 Na wə Pwól mə cí nə bwo ná: «Bwé ámə yíd sé tám buud kú námə jí sé kəod, í njúl ná sé búsa buud ɔ Róma. Bwé mú wusə sé mímbwugud. Ja gaád bwé cəel zə bíd sé nyima buud kú mpu. Mbò! Í ábəyé ntó! Bwáméfwó bwé zág bíd səl!»

38 Ifulísh í mú kə jaaw otówe ɔ shwóg iciyá íni byəsh. Bwé mú bul bə nə ifwaas nə gwágulə ná buud bəong búsa buud ɔ Róma.

39 Bwáméfwó bwé mú kə cweel bwo milám, wéeshuli bwo tóón, bwé mú jəgula nə bwo ná bwé kyéyug wú ngwála wəongud.

⁴⁰ Pwól bá Sílas bwá mú wú njów mímbwug bwá mú kə Lidiya dí njów. Bwá mú ðu cwíny óbúgula né ndéé bwá músə kyey.

17

Sáal mə Pwól Tesalonika nə Berê

¹ Bwá mú lína Amfipolis nə Apoloniya, bwá kə wóós Tesalonika wú *Oyúden bwá á bə nə *mpáánzə minjígúla wá.

² Pwól mú kə bwəma nə Oyúden bəonjé námá nda nyə á ðu bwey sá ná. Bənjə bwá mú ji mwəw mə Sábaad məlól, a ngə lésha nə bwo,

³ ngə jíguli bwo nda mícilyá mí Kálaad Zembí mí ngə ci ná. Ná: «Í á jəla nə *Kříst júgug ná ndéé a yə, a mú gwúm.» Nyə nə bwo ná: «Kříst wəonj wə Yésus mə ngə bwiinj bí éga.»

⁴ Bóólúgá Oyúden bwá mú magulə njígúla wəonj. Bwá mú seəngya gwoonj nə Pwól bá Sílas. Bóól zhwog Ogarék bwá á ðu gwəzə Zembí wá bwá mú námə sá ntó, təem bə námə bóól ncúlyá fwámé búdá wə cínəngú.

⁵ Nji, Oyúden bwá mú zə jág shíj bwo. Bwá mú kusə wəáməshé-mbéshe wə nyaan milám bwá á ðu ji ntó kú na iséy wá, bwá zə shwambulə búúd nə ndéé təl njwəla nə shwuu. Bwá músə kə Yason dí njów nə bwá kə bii Pwól bá Sílas, zə nə bwo tám buud.

⁶ Nda bwá á shigé kwey bwo ná, bwá mú bii Yason bənjə bóól óbúgula, kə nə bwo ójwú ó loom dí bwá ngə kím ná: «Mənjkumbə mə búúd mə ngə wá zhizhəom shí nyəsh myá mí mə wóós wá.

⁷ Yason nyə a bələ ləg bwo nyədí njów, í njúl ná bwá angé nə bísh məcəç mə Káázəl, bwá ngə yida ci ná wúl Njwú-buud íshús wúsə, ná wə wə Yésus.»

⁸ Onkwimbyə bənj óni bwá mú kənd buud milám gwəw təə ójwú ó loom bəsh.

⁹ Ojwú bwá á zə bíd Yason bənjə bóól óbúgula óni nji bwá mə fwo wá myəna kwiidúle mányúul.

¹⁰ Obúgula bwá mú lələl kənd Pwól bá Sílas Beré bulú nə bulú. Ja bənj bwá á kə wóós Beré yí, bwá á kə mpáánzə minjígúla.

¹¹ Oyúden wá Beré bwá á bə nə jə milám ntə bəonj wá Tesalonika. Báá, bwá á ləg kéel nə məjigəwə, bwá mú ðu bigas mícilyá mí Kálaad Zembí jwəw dəsh shú ná bwá dəg mpu nkí minjígúla mí Pwól músə tətəli.

¹² Zhwog buud bənj bwá á *búgula, nə bóól zhwog budá Ogarék, fwámé búdá, nə zhwog budúm námá.

¹³ Ja Oyúden wá Tesalonika bwá á gwág nə Pwól mə kə námə bwiinj Milású mí Zembí Beré yí, bwá á tí námə kə wu, kə

wá zhizhəom, kə sá nə buud mitədúgá mí búbúlag mílúud.

¹⁴ Obúgula bwá mú ntəg lələl njwa Pwól kənd nyə kóómb á mən. Sílas bá bənj Timoté bwá mú lúg Beré.

¹⁵ Buud bwá á kə lúgal Pwól wá bwá á kə nə nyə kə kumə Atən, bənj bwá mú nyingə. Pwól mú nti bwo nə məkəl shú mə Sílas bá Timoté ná bwá lələl kə kwey nyə.

Sáal mə Pwól Atən

¹⁶ Ja Pwól nyə á ngə bwánd Sílas bá Timoté Atən yí, lám í á bul cey nyə cwú nə dágúle ná buud ə ngwəla wəonjə bwá á ngə gwəzə zhwog iwəguli í ózembí ó áyadég.

¹⁷ Nyə á kə ðu kə *mpáánzə minjígúla kə ðu lésha nə bwo nə bóól búúd bwá á ðu gúmal Zembí wá, a ðu námə kə jwəw dəsh tám dənd kə ðu lésha nə buud á kwéy wú wá.

¹⁸ Bóól mama wəáfaas mitədúgá bwá á ðu námə lésha nə nyə, bwá njúl buud ə Epikyur nə bəonj ə Stoyik. Bóól bwá mú kə ðu ji ná: «Jí gwáméfwó lās-lās múúud ga ngə ci yí?» Bóólúgá ná: «Jísə nda a ngə bwiinj lənj ózembí sə abwélé gwág wá.» Nəcə Pwól nyə á ngə bwiinj lənj mə Yésus nə gwúmúle nyə á gwúm yí.

¹⁹ Bwá á kə ntəg njwa Pwól, kə nə nyə buud onáni bwá á ðu seəngya Areyopagos dí wá. Bwá nə né ná: «Fwog ná mpu jaaw sə wó njígúla ágúgwáan wó ngə kyey na ndí ni.

²⁰ Wo mə sá ná məlwə məsú mə gwágúg isá í agúgwáan. Sə mə cəel wəmbulə isá byəonjə.»

²¹ Buud ə Atən bəsh nə ójón bwá á ðu ji wu wá bwá á ðu cínjuli fwála dən nji dúle ngə bwiinj nə ngə gwágulə milán mí agúgwáan mí ngə kúnəw wóós myá.

²² Né ndéé, Pwól təl na tətám Areyopagos a mú kə zə lās nə buud ná: «Yé búúd ə Atən, mə mə dág nə íkóómb byəsh dí bi mə jág bul cəel yəbá.

²³ Nəcə ja mə mə ngə kyey bídí ngwəla ngə dəg bín isá bí ngə yə gúmə yí, mə amə kwey ngwól *alatār nə cilyá ná: “Nyíga ji shú mə Zembí sə ampúyé é”. Sə bí bənj ngə yə gúmə kú mpu ni, gwə wə mé mə ngə zə bwiinj bí yí.

²⁴ Zembí nyə á té shí nyəsh nə isá bíś cínəng yé, á ji Cwámə á gwəw nə shí yé, nyə ádé ji məmpáánzə búúd bwá shumə nə məbwə má.

²⁵ Sáal dé í ádé sýy məbwə mə búúd dí námə nda á jii ná buud bwá sáág nyə gúl sá. Nyə muud ngə yə sə bəsh cug nə məyowada nə bíl isá byəsh yé, sá í cúgé nə njul fúfə nyə.

²⁶ «Nyə a té ilwonj í búúd byəsh í ngə zhu wə muud ngwúud, nə ilwonj byəonj í jígə shí

nyêsh dí. Nyê á cęęlê buud mæfwála mæ cug, a tál námá bwo minji mí máshí bwá ngá ji má.

²⁷ Nyê a sá ntó ná buud bwá sǝǝg nyê, bwá ngág bwówulá ka bwá é kwey nyê, í njúl ná a cugé shwóg-shwóg ná sá.

²⁸ Nacé, cug sá ngá cugé yí, í ngê zhu nyádí, nyê wá ngá sá ná sá ngég ná kuwo, nyê wá ngá sá ná sá bág sá sá básá yí. Sâ jœng wá bóól ócile ó ókálaad bán bwá á ci yí, ná: “Nacé sá básá mpæg jé”.

²⁹ Nda sá básá ka bæ mpwoŋ buud nyé ná, sá ajéláyé ná tãduga ná Zembí jisê nda or ñkí nda kwóógú bwá du lúlê *mwaanê ná ndí yí ñkí gúl jimá kwóógú sá búúd ó ikǝŋ bwá yágúlá ná milúu ná ndéé bwá mú caag yí.

³⁰ Zembí nyê angé ná ná kænd mísh mæfwála búúd bwá á du bæ jág dí má. Nji, a ngê jów buud bësh ikúl byêsh bwo njúl yí ná bwá cëndúg mitádúgá.

³¹ Nyê á má tál ñkumba jwôw á bá cígal mílész myá shí nyêsh sémyé á tátálí yí nda múúd nyê á féesh yé má bá zã sãmb ná. Nyê a lwágulá buud bësh yuug ná nyê á féesh muud wœngú gwúmáshilá nyé á gwúmáshí nyê yí.»

³² Nji bwá á gwág Pwól má ci ná muud nyê a gwúm yí, bóól bwá mú tééd ngálá cágalá nyê, bóólágá bán ná né ná: “Sá é bá kwo gwágulá wo ná lân wô ní gúl ja.»

³³ Na wá Pwól nyê á zã béégya ná bwo yé.

³⁴ Nji, bóólágá báá bwá á shí leedyá ná nyê, bwá *búgula. Í á bæ buud nda Denis muud Areyopagos, ná mudá bwá á du jów ná Damaris yé, ná bóólágá námá ná.

18

Sáal má Pwól Korênt

¹ Ja isâ íni í má shîn bæ ntáni yí, Pwól músa wú Atên ka Korênt.

² A mú kã kwey ngwól *Yúden nûŋ ná jíná ná Akilas, a njúl muud á Põŋ. Akilas éne bá mudá yé Priska bwá á ngê kúnœw wóós, bwá ngá zhu Itali nácê Klóod ná a wíŋŋ Oyúden bësh ná bwá wúg Róma. Pwól mú seŋgya ná bwo.

³ Nda í á nyîn ná bânõŋ bwá á jíg váál ísáy ngwúd ná, bânõŋ bwá mú ji kul ngwúd du séy. Bwá á du laad mæbanda ná mikáándá*.

⁴ Pwól nyê á ka du kã lésha ná buud *mpáánzã minjígúlá dí mwôw má Sábãad mêsh, a dúg mpu sá ná Oyúden ná Ogurêk bwá mágulœg kéél.

⁵ Ja Silas bá Timotê bwá á wóós wúlá Masedwân yí, Pwól nyê á ka zã wá nyúul nyé nyêsh bwiŋgúlá kéél dí, a ngá mpu bwaagulá Oyúden ná Yésus wá jisã *Kríst.

⁶ Nji, Oyúden bwá mú zã bul fãm nyê, bwá du jág lwiy nyê. Pwól mú ka samusã mikáándá nyê ná bwo ná: «Mpweŋe wán má jágwã ná biméfwó, kú bæ má. Mæ má zã ka yág kóómb búúd bwá cugé Oyúden wá jaá gaád.»

⁷ A mú wú ná kã nyíi njów má ngwól múúd bwá á du jów ná Titiyos Yustos yé. Muud wœngú nyê á du gúmal Zembí, njów yé ní í njúl koogú lá mpáánzã minjígúlá.

⁸ Kríspus múúd nyê á bæ njwól á mpáánzã minjígúlá yé nyê a *búgula Cwãmba ná njów yé wêsh. Zhwoŋ buud ó Korênt bwá á du gwág Pwól wá bwá á búgula námá, bwá mú ngá duwan.

⁹ Pwól mú dúg *ntamá á mísh ná bagó gúl búlúd Cwãmba ngá ci ná nyê ná: «Wo kú fúnda. Wêe ngag ná lás, wo kú ji kál-kál,

¹⁰ nacé má ji ná wo, múúd cugé ná ñkul kúnýa ná wo ná a sá wo bôw. Mæ ji ná búúd ñkí bulýa wa ngwála gaád.»

¹¹ Pwól nyê á ji ná mbûncindí ná onkwoond ósaman, a ngá bwiŋŋ bwo Milésú mí Zembí.

¹² Nji, ja Galiyõŋ nyê á bæ ngwámuna íjwúga yá Róma í á tál Akayí yí, Oyúden bësh bwá á tów ciná-cindã ná Pwól, bwá mú bíi nyê kã ná nyê ósémbye ó mílész dí

¹³ kã shwáman nyê ná: «Muud éga ngá shwígulí buud ná bwá yœg Zembí gúmá mbii í yídá lúmbulí ná Mæcçé yí.»

¹⁴ Pwól mú nywá cœl lás, nji Galiyõŋ mú ci ná Oyúden ná: «Í mbâm bæ ná muud éne má shwey gúl wõŋ ñkí ná a má sá gúl sá áyiyáág, má lœg shwáman jín nda í jála ná, yé Oyúden.

¹⁵ Nji, nda jisó ná bí ngá shuya shú sá í dúgyá ná minjígúlá mín, ná míná mín, ná mæcçé mín ná, biméfwó lásúgá isâ bín. Mæ acéélás lã mbii lész ní.»

¹⁶ A músã nyiŋg bwo ná bwo wúg njów mílész.

¹⁷ Bësh bwá mú bíi Sostên njwól á mpáánzã minjígúlá, du dangulá cú nyê námá ná mpumbé njów mílész Galiyõŋ kú bish.

¹⁸ Pwól nyê á nyiŋgã kwo ji Korênt fwámé zhwoŋ mwôw ná ndéé a mú jána ná obúgula, a mú kãwa byóólúd kyey ka Sirí, bânõŋ Akilas bá Priska. Nyê á ka kã kœnya lúú Sankrê ná ñkaagó nyê á sá yí.

¹⁹ Bwá mú kã kumã Ifêz, Pwól mú béégya ná Akilas bá mudá. Nyêe mú kã mpáánzã minjígúlá kã lésha ná Oyúden.

²⁰ Bwá mú bíi nyê ná bânõŋ bwá nyág ná já fwámé mwôw. A mú ban.

²¹ A mú jána ná bwo, nyê ná: «Ñkí Zembí má magulá, má é bá nyiŋgã zã wa bídí.» A mú kãwa byóólúd kyey wú Ifêz.

17:27 Iza 55.6 **17:28** Mæt 1.27 **17:29** 19.26; Iza 44.9-20 **17:30** 14.16; Rom 2.4 **17:31** 3.15; 10.42 **18:2**

Akilas: Rom 16.3; 1Kr 16.19; 2Tm 4.19 **18:3** 20.33-34; 1Kr 4.12; 9.12-18; 1Te 2.9; 2Te 3.7-9 * **18:3** Máj mæbanda má

a du bæ, bwá laad káándá mbii á ná bwá kã wœf í bæ banda. **18:5** 11.18 **18:5** 3.26; 5.42 **18:6** 13.51; 20.26 **18:8**

8.36 **18:9** Iza 41.10; Zhe 1.8; 1Kr 2.3-4 **18:13** 6.13 **18:14** 23.29; 25.18-20; Yuá 18.31 **18:19** 17.2 **18:21**

Zhk 4.15

²² Bwó mú kə səl byóól Sezaré. Pwól mú bád kə, kə báda *Dɔ́ lú óbúgula, a músə kə shulə kə Antyósh.

²³ A mú ji wu baalé fwála ná ndeé a mú kyey. A líina shí Galátia a cɔ́ Frizhí, a ngə yə *ompwíin məcwúŋ ngəlá wa bwo ŋkul búgád.

Apolos mə bwiing kéel Ifèz nə Kərənt

²⁴ Ngwól *Yúden nə jínə ná Apolos nyə á bə muud á Alaguzandrí, nyə á ka zə wóós Ifèz. Nyə á bə nə cónj lású, a njúl námə nə fwámé mpúyá kéel mə Zembí.

²⁵ Nyə a shí jíg isá í dúgyá nə zhií mə Cwámba yí. Nyə á bə nə məma yéesh iséy a mú du bwiing isá í Yésus, a du jíguli byo njígulá a tútəlí í njúl nə nyə á mpu nji nduwán mə Yuánes.

²⁶ Nyə á ka du bwiing kéel *mpáánzə minjígulá dí, kú fúndə múúd. Priska bá Akilas bwó mú du gwágulə nyə nə ndeé bwó mú nyə nyə bwó dí njów zə nyingə mpu lwágulə nyə zhií mə Zembí ná sánj.

²⁷ Nda nyə á ka ngə ccel kə Akayí ná, obúgula bəsh bwó mú wá nyə ŋkul lámúd, bwó cilə bəong wá wu ná bwó bəng nyə nyə nə məshusug. Ja nyə á ka kə jé wu yí, mpaam mə Zembí í mú sá ná a bəg nə məma mfíí shú obúgula.

²⁸ Iciyá í lású byé í á du sá nə məshwán *Oyúden bwó á du ccel sá má mə bəg zhizhe. Nyə á du mpu lwágulə bwo micilyá myá Kálaad Zembí dí ná Yésus wó jisə *Křist.

19

Pwól mə kə Ifèz

¹ Í á ka zə bə, ja Apolos nyə á bə Kərənt ni, Pwól nyə a shín líina shí á mimbəŋ nə ndeé a mú shulə kə Ifèz. Nyə á ka kə kwey bóól *ómpwíin nŋj,

² a mú ji bwo ná: «Ye bi a shí lág Nkəŋkə Shíshim ja bí á *búgula yí?» Bwó nə né ná: «Sə afwóyé námə bwelc gwág nə Nkəŋkə Shíshim jisə.»

³ A mú kwo ji ná: «Wáyé nduwán bí á ka duwan yí?» Bwó ná: «Nduwán mə Yuánes.»

⁴ Pwól mú ka ci ná: «Nduwán mə Yuánes í á bə shú búúd bwó á magulə nə bwó cənd mítədúgá wá. Yuánes nyə á ngə lwágulə kúl búúd nə bwó búgúlág múúd ngə zə nyádí mpúse yé. Muud wəong wə Yésus.»

⁵ Nda bwó á gwág ntó ná, bwó á duwan jínə mə Cwámba Yésus dí.

⁶ Ja Pwól nyə á bəd bwo məbwə yí, Nkəŋkə Shíshim mú zə bwó dí, bwó mú ngə lás məkálúd bwó ngə cúnda micúndə mí Zembí.

⁷ Bwó á je bə buud wúm nə óbá.

⁸ Pwól nyə á kə nyíi *mpáánzə minjígulá, nyə a du bwiing kéel cinəng táŋ onkwoond

ólól kú fúndə mísh mə buud, a ngə lésha nə buud, a ngə sá nə bwó máguləg sá í dúgya nə Faan mə Zembí.

⁹ Nda bóól bwó á ngə sá lal líú bwó kú magulə sá nyə á ngə ci yí bwó ngə yida *lás nə zhií mə Cwámba bwaasáləg mpu tám buud ná, Pwól nyə á ka ntəg béégya nə bwo, a nyə ómpwíin, a kə du lésha nə bwo jwów dəsh shikúl mə Tirános dí.

¹⁰ Nyə a sá ntó táŋ mimbú mimbá, í mú sá ná buud ɔ́ Azi bəsh bwó gwágúg kéel mə Cwámba, tɔ́ *Oyúden tɔ́ Ogurək.

¹¹ Zembí nyə a wéeshulí *məshimbá mə álal-ŋkul məbhwé mə Pwól dí,

¹² mbíí í á bə ná bwó á du nyə onábukən nə mikáándə mí á du kúnya nə Pwól myá, bwó du báaw mimbəl nə myo, məbwəs bíd mimbəl myəngú, məjamb wú.

¹³ Bóól óŋkəɔ́ ɔ́ Oyúden bwó á du kyey mílɔ́m mílɔ́m du yil búúd məjamb wá, bwó mú zə tééd nə bwó du jəw jínə mə Cwámba Yésus ná í lwágug minjumbálu. Bwó á du ci ná: «Mə yámbálí bí jínə mə Yésus Pwól ngə cúnda yéd.»

¹⁴ Ntó, bóól búúd zəngbá bwó njúl bwán ɔ́ wúl lílúú ófada Oyúden bwó du jəw ná Skéva yé, bwó á ka námə zə sá sóólúg wəong.

¹⁵ Ntó jamb í á zə fəel bwo ná: «Mə mpú Yésus, mə mpú námə Pwól, bí bəŋ wə ozə?»

¹⁶ Muud nyə á bə nə jamb ni yé mú ncoŋ bwo nyúúlud, figə bəsh shí ntɔ́ bwo ŋkul. Nyə a sá bwo ná ndeé bwó mú wəenzh na njów ni dí oshushwáas nə məfəŋ nyúúlud ná jəəd.

¹⁷ Buud ɔ́ Ifèz bəsh, tɔ́ Oyúden tɔ́ Ogurək bwó mú gwág ləŋ wəong, í mú sá bwo ifwaas ná ndeé jínə mə Cwámba Yésus í mú jwə.

¹⁸ Ncúlyá buud wá bəong bwó á búgula wá bwó mú zə ngə magulə məbəw məŋ, bwó ngə bágulə isá bwó á du sá yí tám buud.

¹⁹ Bóól zhwoog buud buud á du sá májig wá bwó mú du zə nə okálaad bəong du zə ŋkúnd tám buud nə ndeé jígal. Bwó á bála bímbí lú ókáláad dəong nə í á kumə misan mí *mwaanə otóshin məwúm mətəon.

²⁰ Nə ndeé, kéel í á ngə mpyáánzə nə ŋkul mə Cwámba, misóólúgú mí ngə síy.

Məma zhizhəom á Ifèz

²¹ Ja isá ini í á shín sŋy yí, Pwól mú zə bii tédúgá ná a kyey Masedwán nə Akayí kə Yurúsələm. Nyə ná: «Ja mə bá kumə Yurúsələm yí, í bá námə ji ná mə kəg Róma.»

²² A mú kand bóól ósól ɔ́ məsáal bə óbá Masedwán, nə Timoté nə Erást. Nyəe mú ləŋguli fwámé fwála Azi.

²³ Fwála dəong wə ícucu í á zə bə shú zhií mə Cwámba yí.

²⁴ Nǵwól álúla igwámáǵá nǵ jíná ná Dǵmitrí nyǵ á du lúla kwóóǵá bwá du lúla *mwaanǵ nǵ ndí yí, du sá ímpǵmpáánzǵ í zembí á mudá bwá á du jǵw ná Artemís yé. Sá jǵǵng í á du sá ná buud bwá á du sá ísǵg-sǵg í mǵbwǵ wá bwo híǵ fwámé mábíi.

²⁵ Nyǵ á ka sǵǵng buud ǵ ísǵg-sǵg bǵǵngǵ nǵ bóól búúd bǵsh bwá du sá mbíi mǵsáal mǵǵng wá, a mú ci nǵ bwo ná: «Owey, bi mǵ mpú ná iséy íǵa wá í nǵǵ yǵ shé mǵbugabaan.

²⁶ Bǵ nǵǵ dí gwǵg nda í mú nǵǵ lís ná! Ná, tǵǵ wa Ifǵz tǵǵ Azí yǵsh, Pwól éne má shín sá ná zhǵwǵ buud bwá mǵǵulǵ lǵn yé ná ozembí buud bwá lúla nǵ mǵbwǵ wá bwá cǵǵé ózembí.

²⁷ Sá jǵǵng í é sá ná iséy bísí í bǵg zhizhe. Kú námá bul bǵ nǵ ntó, í é sá námá ná mpáánzǵ má Artemís mǵma zembí á mudá í nyínǵg zhizhe, buud bwá mú dúg nywo nda sá cwǵg, í kú ná nyínǵg bǵ nǵ gúmná Azí nǵ shí nyǵsh bwá nǵǵ gúmal Artemís yí.»

²⁸ Nǵi bwá á gwǵg ntáni yí, bwá mú nyada, bwá mú tééd nǵǵlá kím ná: «Artemís á buud ǵ Ifǵz jísǵ sá anúní.»

²⁹ Nǵwǵla wǵsh mú shwal tǵw ná shwuu. Buud bwá mú cǵg kǵ mpáánzǵ isǵǵngǵ. Bwá híi búúd ǵ gwoǵǵng ǵ Pwól, Gáyus bá Aristárǵg, buud wá Masedwǵn, julǵ kǵ nǵ bwo wu mpáánzǵ isǵǵngǵ.

³⁰ Pwól mú ci ná a kǵ lwóya nyúul wu tám buud. Nǵi, *ompwíin bwá mú ban ná a kú kǵ.

³¹ Bóól búúd ǵ Azí bwá á bǵ oshwá bǵ wá bwá mú námá kǵnd búúd kǵ tééǵ nyǵ mǵbwǵ ná a kú tǵl mákuú mpáánzǵ isǵǵngǵ.

³² Í á shwal zǵ bǵ buud nǵǵ kím ntáni, nyǵnǵ kím yé nǵkwíimbyé, nyǵnǵ kím yé. Í mú bǵ áfúlkumbé, bóól ncúlyá buud kú námá mpu sá gwóméfwó í ámnǵ sǵǵng búúd yí.

³³ Bóól búúd bwá mú mpu jaaw Alǵguzándrǵ sá í nǵǵ cǵ yí, nyǵ muud *Oyúden bwá á tǵl shwǵg yé. A mú nǵǵ fǵfǵ buud mbwǵ ná bwá gwǵǵlǵg, á cǵel lǵwǵulǵ búúd sá jísǵ yí.

³⁴ Nǵi bwá á yǵg ná a jǵ Yúden yí, buud bǵsh bwá á shwal nǵǵ kím nda nǵwa ná: «Artemís á buud ǵ Ifǵz jísǵ sá anúní.» Bwá á kím ntó nǵ ndǵé je bǵ tǵn mǵwǵla mǵbá.

³⁵ Muud nyǵ á du cilǵ isá í nǵwǵla yé mú ka zǵ mpu jil búúd ná shǵe. A mú lǵs nǵ bwo ná: «Ye búúd ǵ Ifǵz, nyáyé múúd á shí ga mǵ jǵg ná nǵi wa Ifǵz wá mpáánzǵ má Artemís mǵma zembí á mudá nyísǵ yé, nǵi wa námá wá wǵguli jé í á kud wú gwǵw yí jísǵ yé?

³⁶ Muud cǵǵé nǵ nǵkul shwǵna sá jǵǵng. Ntó, bi mǵ jǵlá nǵ jǵ ná shǵe bi kú jǵǵwa ná bi mǵ sá wúl sóólǵgú kú fwo tǵdǵga.

³⁷ Bǵ ámnǵ zǵ nǵ buud óga wa í njúl ná bwá asáyé zembí á mudá wúsú bǵw, kú námá *lǵs nǵ né bwaasúla mpu.

³⁸ Nǵi Dǵmitrí bǵnǵnǵ buud ǵ ísǵg-sǵg bǵ búsa nǵ lǵsú nǵ muud, nǵǵá ná mǵlǵsú mí du lís njǵw mǵlǵsú, ogwámuna búsa námá! Bwá kǵg nǵ lǵsú wǵn íshwǵman dí.

³⁹ Nǵi bi mǵ ka bǵ nǵ gúl sá bí nǵǵ shwaag yí, í jǵlá nǵ lís fwámé sǵǵngǵ.

⁴⁰ Jǵǵng sǵ nǵǵ sá múús ga jísǵ oǵwú jee wáámǵ sǵ ná sǵ nǵǵ wá zhizhǵǵm lǵǵmud. Sǵ búsa ná nǵ nǵkul ka jaaw búúd ná sǵǵngǵa ga jísǵ shú jǵ?»

⁴¹ Nǵi nyǵ á shín lǵs ntáni yí, a mú ci nǵ buud ná bwá bwǵlyǵg.

20

Pwól mǵ wú Ifǵz

¹ Ja zhizhǵǵm ní nyǵ á shín yí, Pwól nyǵ á jǵw *ompwíin, a zǵ cwíny bwo. A mú jǵna nǵ bwo ná ndǵé a músa tí kǵ Masedwǵn.

² A mú kyey mǵshí mǵǵng dí a nǵǵ cwíny obúgula nǵi bulya ná ndǵé a mú kǵ kumǵ shí Ogurék.

³ A mú já cínǵngǵ nǵkwǵǵnd olóol. Nyǵ á ka bǵ ná a nǵwa byóól kǵ Sirí. Nǵi nda nyǵ á gwáduga ná *Oyúden bwá nǵǵ bwéel nyǵ ná, a mú nyínǵg kǵ Masedwǵn.

⁴ Buud ǵ gwoǵng bǵ bwá á bǵ, nǵ Sopater mǵ Pírus muud á Beré, nǵ Aristárǵg bá Sǵgundo búúd ǵ Tesaloníka, nǵ Gáyus á Dǵrbǵ bá Timoté, nǵ Tishik bá Trofim buud ǵ Azí.

⁵ Bǵnǵ bwá á kǵ shwǵg kǵ bwǵnd sǵ Truwás.

⁶ Sǵ bǵnǵ sǵ á ka zǵ tí njǵǵnd Filipi ja mwǵw bwá á du dǵ íbuléd yá kú nǵ *lǵvur mǵ á shín yí. Sǵ mú nǵwa byóól, sǵ já zhǵid mwǵw mǵtǵǵn ná ndǵé sǵ mú kǵ kwey bwo Truwás. Sǵ á jǵ cínǵngǵ mwǵw zǵnǵgbá.

⁷ Sǵ á ka sǵǵngǵa jǵwǵw shwéndǵ mǵ du tééd yí ná sǵ mǵ zǵ féya buléd. Nda Pwól nyǵ á bǵ ná nyǵ é kyey mǵn mǵlǵm ná, nyǵ á ka nǵǵ lǵsha ná buud, a ka julǵ kaand ná ndǵé kǵ wóós tám bulú.

⁸ Kúl sǵ á bǵ fúm á njǵw dí gwǵw wá, mǵlǵmba mǵ á bǵ mínjidyá fwámé bímbí.

⁹ Dúl ncwǵmá í á bǵ a njúl vúndǵd, ncwǵmá dǵǵngǵ ná jíná ná Etikus. Nyǵ á ka zǵ cǵ gwǵd ná cǵg, Pwól nyǵ nǵǵ kǵ nǵ kaand shwǵg. Nda gwǵ í á bul bí Etikus ná, nyǵ á yǵn wú núnǵ bǵdyé áléel* á njǵwád zǵ kadǵwa shí. Bwá zǵ wǵel nyǵ, a mǵ yǵ.

¹⁰ Pwól mú shulǵ. A mú lǵelǵ kǵ, kǵ nǵkǵny ncwǵmá ní mǵbwǵd. A mú ci nǵ buud ná: «Kúǵá kǵnd mílǵm gwǵw. Jím jé jísǵ ná nyǵ nyúúlǵd.»

19:26 17.29 19:29 Aristárǵg: 20.4; 27.2; Kol 4.10 20:1 11.23 20:4 19.29 Timoté: 16.1 Tishik: Ifz 6.21 Trofim:

21.29 20:7 2.42, 46 * 20:9 bádyé áléel: Nǵwǵ gwǵw í du bǵ wúl njǵw mbǵd wúlǵgá. Kúkúl í nǵǵ ciy na ní jísǵ, wo lǵ mínjǵw mǵyǵngǵá mílǵol wúla shí kǵ gwǵw. 20:10 10j 17.21

11 Pwól mú nyingə bád, a mú fëy buléd a da. A mú kə na kaand shwóg ná ndeé mán mú lām. A músə kyey.

12 Bwó mú kyey nə ncwámá ni kuwó. Sâ ɔɔŋg í á bə məma sá í á mpu yə buud ŋkul yí.

13 Sâ mú kə shwóg, sá ŋwa byóól kə Asos wú í á bə ná sánɔŋ Pwól sá é kə nyingə lad gwoonŋ wá. Nyee, nyə á kyey njwónŋ nə njwónŋ nda nyə á ccel ná.

14 Pwól mú kə kwey sá Asos. Sə mú ŋwa nyə byóólád sá músə kə Mitiłēn.

15 Wúla cinəŋgú, sá mú kə nə byóól mǎŋ ná ndeé mán mǎlám sá mú kumə ná bæendya nə Kyos. Jwów í á bə yí sá kumə ŋgeé Sámos, jwów í á kwo bə yí sá mú kumə Milēt.

16 Pwól nyə á ŋgə bul jii ná a kyey mǎŋ nə mǎŋ, cɔ Ifēz kú shigula shú ná a kú ná kwo bwey Azi. Nyə á ŋgə cáás ná ŋkí fwála dí nə ŋkul bə, a bə Yurúsalem jwów lú Pantekót.

Pwól mə jáná nə ocúmbá buud wá Ifēz

17 Sá njúl ná Milēt íí, Pwól nyə á kənd muud Ifēz kə jów ocúmbá buud wá *Dɔ lú óbúgula ó Yésus.

18 Ja ocúmbá buud bwé á zə wóós nyádi yí, nyə á lás nə bwo ná: «Bi mə mpú nda má á cugə nə bí mwów mēsh tééd jwów má á wóós Azi yí.

19 Ná mə a sēy nə Cwámba mə kú bwēle ŋkēny nyúul, mə ŋgə sēy nə micúŋ nə mindɔɔlú mə á ŋgə bwəma nə ndí nə mǎláamb *Oyúden bwé á ŋgə ndēny má.

20 Bi mə mpú ná mə a shígé shweel gúl fwámé sá í á jəla nə kwíind bí yí, nji mə á bwiing bí kēel, mə da yə bí minjígúla tām buud nə bídí minjów,

21 mə ŋgə báásulə Oyúden nə Ogurēk bēsh ná bwé cēndúg mitédúgá zə wé Zembí, bwé búgúlag Cwámba wúsú Yésus.

22 Ja ga, Nkēŋkē Shíshim mǎ bíí mə mbwug. mə wə ŋkág Yurúsalem kú mpu sá í ŋgə bwánd mə shwóg éga.

23 Sâ jísé yí jí nji ná mingwála mingwála, Nkēŋkē Shíshim ŋgə jaaw mə ná mənjkəda nə *incwaw í ntug wə má é kə bwəma nə ndí yí.

24 Nji, mə adúgé cug jām nda gúl məma sá. Mə jí nji ná mə mpúg ju kúlá mə ŋgə ju yí, mə mpu sá ísəy Cwámba Yésus nyə á yə mə yí, isəy í bwiingúla Jɔjɔ Kéel á mpaam má Zembí.

25 Jaá ga, mə mpú ná bí abúle ná kwo dúg mpwóómbú nyám, bí buud mə á ji bídí ŋgələ cundə Faan má Zembí wá.

26 Mə ka ŋgə jaaw bí fwámé jaaw múús ná mə cugé nə mǎbɛɛ má ŋkúmba muud na bídí.

27 Mə a bwiing bí tédúgá má Zembí wēsh kú shweel tɔ sá.

28 Bi ɔ mpú baagulé bímǎfwo, bí mpu námá baagulé sɔɔnz jēsh Nkēŋkē Shíshim nyə á təl

bí ná bí bəg obaagulé yí. Bi ɔ mpú wáil Dɔ lú óbúgula Zembí nyə á kusə nə macií mé yí.

29 Mə mpú ná ja mə é cɔ yí, ŋkweny ó ányinyaanə bwé é zə nyíi na bídí. Bwé abúle jagulé sɔɔnz jín.

30 Bóól búud bwé bá du wɔɔf na bídí gwoonŋ dí bwé du jíguli bów-bów minjígúla du julá *ompwiín ná bwé bég bwo.

31 Gwó wə má cí nə bí ná: “Jígá ŋkasə. Bi ó du téduga ná, tǎŋ mimbú mílól, mə á du kéwəli muud yēsh nə bulú nə mwásə, mə nə mǎzhwíle míshúd.”

32 Ná ndeé, mə má bəd bí mǎbwé má Zembí dí, nə kēel á mpaam nyéd. Nyə wə jí nə ŋkul sá ná bí ŋgəg nə lal búgód, nyə námə wə jí nə ŋkul yə bí mǎnywa nyə á bwey kwəmusa shú búud nyə á má sá ná bwé bəg minjékŋkə wá.

33 Mə a shígé wáimb *mwaanə ŋkí or ŋkí káándá má múud.

34 Bimǎfwo bí mə mpú ná isá má á du jí yí nə byɔɔŋg búud ó gwoonŋ jām bwé á du jí yí, mǎbwé mām mága má á du sēy, má du bíi.

35 Mə a lwágulé bí fwámé lwágulé ná ntúga wə múud mə jálá nə wáduga yé shú ná a kwíindúg bɔɔŋg búás kú nə mənjkul wá. Muud téduga námə íciyá Cwámba Yésus nyə a cwééd yí ná: “Nə muud mə yána yé, nə nyɔɔŋg mə lág yé, nyɔɔŋg mə yána ɔ jísé nə ocúncəsh.”»

36 Ja nyə á shín lás ntáni yí, bǎnɔŋ bēsh bwé á kúd mǎbwónŋ shí, a músə jəgula.

37 Bwé bēsh bwé músə ŋgə bwawada, bwé ŋgə kúlal nyə, bwé ŋgə kalawo nyə cǎŋúd.

38 Bwé á bul gwág cey lámúd nacé nda nyə á cí nə bwo ná bwé abúle kwo dúg mpwóómbú nyé ná. Bwé á ka kə lágul nyə kə wóós byóólád.

21

Pwól ŋgə kə Yurúsalem

1 Ja sá á ka tí mǎnyúul na béegya nə bwo yí, sá á ka wú na byóól dúású bwúŋúd, sá mú bə zhí tətəlí kə Kos. Mán mǎlam sá mú kə Rodes, sá wú Rodes kə Patara.

2 Sá mú kə kwey dúl byóól ŋgə ccel kə Fenisí, sá mú bád cinəŋgú kyey.

3 Sə mú ŋgə kə ná ndeé sá mú dúg Shíprə ŋgə nyín sá shwóg. Sə mú sásula Shíprə, sá kə kóómb Sirí ná ndeé sá kə səl byóól Tir wú í á bə ná í kə shul isá wá.

4 Sə á ji cinəŋgú mwów zəŋgbá nacé sá á kwey bóól óbúgula cinəŋg. *Ompwiín bɔɔŋgú, Nkēŋkē Shíshim í á tów bwo lúud bwé mú cí nə Pwól ná á kú bád kə Yurúsalem.

5 Nda mwów sá á jəla nə ji cinəŋgú má á shín ná, sá á tí njɔɔnd. Óbúgula bēsh nə budá nə ikágə bwé mú kə ŋgə lágul sá kə cúwo ŋgwála dí tóón. Ja sánɔŋ má kə wóós ncindyə mǎŋ

20:17 18.21 20:18 19.10 20:21 11.18 20:22 Nkēŋkē Shíshim: 10.19 20:23 21.4, 11; 9.16 20:24 21.13; 2Tm 4.7 20:25 28.23 20:26 18.6 20:28 11.23 20:28 1Pr 5.2 20:29 Mat 7.15; Yuá 10.12 20:30 Gal 4.17; 1Yn 2.19 20:31 19.10; 1Te 2.11-12; 2Kr 11.28 20:32 26.18; 1Te 5.23-24; 2Te 1.11-12 20:33 18.3 20:35 Mat 10.8 20:38 20.25 21:4 10.19; 21.11 21:5 20.36

yí, sá bēsh sá mú kúd mǎbwōŋ shí jǎgula nǎ Zembí.

⁶ Sǎnónŋ sá mú shīn jǎna. Sá mú kǎ byóólúđ, bǎŋ bwá mú nyingŋa kǎ kwááđ.

⁷ Sǎ bǎŋ, tílǎ sǎ á tí Tir yí, sǎ á kǎ sal byóól Tolemayis, sǎ báda obúgula sǎ á kwey wú sǎnónŋ sá mú já jǎwōw ngwúđ.

⁸ Mǎn mǎlǎm, sá mú kyey. Sǎ kǎ ná ndeé kǎ wóós Sezarē, sá mú kǎ nyíi wá Fílíp mbwiingye lǎŋ mǎ Yésus nyǎ á bǎ ngwól múúd á buud zangbá bwá á féeshow Yurúsalem wá. Sǎ mú jǎ cínōŋg nyáđí.

⁹ Nyǎ á bǎ nǎ masás mǎnŋ má njúl oncwíyē, masás mōōŋg má á da cúnda micúnda mí Zembí.

¹⁰ Nda sǎ á jǎ cínōŋgú ŋkǎ bwey jiya ná, ngwól *múúd micúnda mú wóós wúlǎ Yudeá, nyǎ nǎ jínǎ ná Agabus.

¹¹ A mú zǎ sǎđí, a ŋwa kandá mǎ Pwól, a wóolǎ nyǎmǎfwó mǎkuú nǎ mǎbwǎ nǎ ndeé a mú cǎ ná: «Ŋkǎŋkǎ Shíshim ŋgǎ cǎ ná muud jí nǎ kandá éga yé, ntúgá wá *Oyúden bwá é kǎ wóolǎ nyǎ Yurúsalem yé, bwá keenzh nyǎ mǎbwǎ má ikúl ishúsúđ.»

¹² Nda sǎ á gwág ntó ná, nǎ sǎ, nǎ obúgula wǎ Sezarē sǎ bēsh sǎ á téég Pwól mǎbwǎ nǎ a kú bád kǎ Yurúsalem.

¹³ Ná ndeé Pwól mú bǎsa nǎ sǎ ná: «Nacé jí bí é zǎ bǎwǎli mǎ lǎm nǎ yǎ bí ŋgǎ jǎi nǎ yí? Mee mǎ jǎ ŋkwamasá ná bwá wálúlag mǎ mǎŋkǎda nŋŋ Yurúsalem, tǎo bwá gwú ntǎg mǎ jínǎ má Yésus dí, bwá gwúg.»

¹⁴ Nda nyǎ á shíég magulǎ sǎ sǎ á ŋgǎ cǎ yí ná, sǎ á shíég námǎ kwo nándulǎ nyǎ, sǎ mú shwal cǎ ná: «Í síyág nda Cwámǎ mǎ céel ná.»

¹⁵ Mpúsǎ baalé mwǎw, sǎ á kǎ kwǎmusa ná ndeé sǎ mú kyey bádúla kǎ Yurúsalem.

¹⁶ Bóól ómpwíin wǎ Sezarē bwá mú nyíi sǎđí gwoōŋgúđ. Bwá mú kǎ nǎ sǎ wǎ ngwól muud Shíprǎ nyǎ á bwey bǎ *mpwíin yé ná sǎ jǎgú nyáđí njǎw. Muud wōōŋgú nyǎ á bǎ nǎ jínǎ ná Munason.

¹⁷ Ja sǎ á kǎ wóós Yurúsalem yí, omínyōŋǎ bǎsú wǎ búgǎ bwá á lǎg sǎ nǎ mǎshusug.

¹⁸ Mǎn mǎlǎm, Pwól mú kǎ nǎ sǎ wǎ Zhǎk, ocúmbá buud bwá mú námǎ wóós.

¹⁹ Pwól mú báda bwo ná ndeé a mú kǎ zǎ jaaw bwo bímbí Zembí nyǎ á balan nǎ nyǎ ikúl ishúsúđ yí. Nyǎ á ŋgǎ bwiing sǎ jǎsh a ŋgǎ féel.

²⁰ Bwá mú da gwágulǎ nyǎ ná ndeé bwá mú ságusa Zembí, bwá mú cǎ nǎ nyǎ ná: «Mwaanŋ, wo má dí dǎg bímbí lǎ nculýá Oyúden bwá mú obúgula yí, bēsh milúu myǎŋ misǎ ná Mácçç má Moyíz dí ná tǎny.

²¹ Bwá má shīn gwáduga lǎŋ í ŋgǎ kyey yí ná wo ŋgǎ jǎguli Oyúden bǎsǎ ikúl ikúl dí wǎ ná bwá bíđúg mǎcçç má Moyíz kú ná kwo bç

mwo. Wo ŋgǎ námǎ cǎ nǎ bwo ná bwá kú ná ŋgǎ sǎ bwǎn bǎŋ ábiwáág, bwá kú ná ŋgǎ bç íjǎm nǎ ijag bísu.

²² Jǎŋ wǎ jí? Bwá é gwáduga ná wo má zǎ.

²³ Gwá wǎ jí ná, sǎg sǎ sǎ má zǎ jaaw wo ga. Bóól búúđ bǎsǎ wa óŋŋ bwá áma dá ómbyúl.

²⁴ Nwag bwo binónŋ kǎg gusa ŋgusa ícǎ, wo kǎ jǎna matǎŋ mǎn mǎsh shú ná bwá kǎnyag milúu. Ja jōōŋg, buud bēsh bwá é mpu ná lǎŋ í ŋgǎ kyey shú đw dí yí wǎsǎ íjǎŋ, wo ŋgǎ ná bç Mǎcçç má Moyíz.

²⁵ Shú bōōŋg búúđ bwá cúég Oyúden nji bwá á má *búgula Yésus wá, sǎ á shí bwey ŋwa mícígulǎ, sǎ mú cilǎ bwo ná bwá cǎg ocúúđ ó *mátúnuga má ívǎguli í ózembí ó áyadúg, bwá yǎw dǎlǎ dá mǎcǎí, nǎ dǎlǎ dá mǎshwun mí shíég shwiy mǎcǎí myá, bwá yǎw jǎŋga.»

²⁶ Ntǎ, jwǎw í á bç yí, Pwól nyǎ á ŋwa buud bōōŋg, bǎnónŋ bwá kǎ gusa ŋgusa ícǎ ná ndeé a mú kǎ zǎ nyíi *Lunǎ má Zembí zǎla jaaw jwǎw ŋgusa ícǎ wōōŋg í bá shīn yí, jwǎw múúd yēsh mǎ bá lwágulǎ sǎ á kéenzh yí.

Bwá zǎ bii Pwól

²⁷ Ja í á kǎ ŋgǎ bǎ ná mwǎw zangbá mǎni má zǎ shīn yí, *Oyúden wǎ Azí bwá mú dǎg Pwól *Lunǎ má Zembí dí cwú. Bwá mú shwambulǎ búúđ bēsh ná ndeé bwá mú bíi nyǎ.

²⁸ Bwá mú ŋgǎ kǎm ná: «Bag ó *Izurǎyél, oshwōŋ, zǎgá, muud éga wǎ ŋgǎ lúmbuli ná kúl buud jǎsú nǎ mǎcçç mǎsǎ nǎ Lunǎ ga. A ŋgǎ lúmbuli ná sǎ mǎnjǎgulǎ myé á ŋgǎ jǎguli buud bēsh kúl jēsh yííd. Nyǎ á bǎle námǎ zǎ nyíŋgal Ogurék wǎ Lunǎ, a má wǎ mǎlwaagawo wa féeshá kúl gaád.»

²⁹ Nda bwá á ŋgǎ dǎg Pwól bá Trofim muud Ifēz ŋgwǎla ná, bwá á tǎduga nǎ nyǎ a nyíŋgal nyǎ Lunǎ.

³⁰ Ngwǎla wēsh í mú tǎw ná shwuu, buud bwá mú zǎ wóós áncuncuma. Bwá mú bíi Pwól, bwá julǎ wú nǎ nyǎ Lunǎ má Zembí, bwá leel ntǎg fad mǎmpumbé.

³¹ Nda bwá á ŋgǎ sǎ ná bwá gwú nyǎ ná, lǎŋ í mú kǎ wóós wǎ lúúú á ózimbi tǎóshin í á ŋgǎ jwú cínōŋg yí ná: «Yurúsalem yēsh músǎ ná shwuu.»

³² Námǎ cé nǎ cé, a mú ŋwa ózimbi nǎ milúúú mí ózimbi tǎđ, bǎnónŋ bwá mú kǎ nǎ mikǎlǎ wú búúđ bwá á bíi Pwól wá. Nji búúđ bōōŋg bwá á dǎg lúúú ózimbi tǎóshin nǎ bóól ózimbi yí, bwá á yǎw yídúla Pwól.

³³ Lúúú á ózimbi tǎóshin músǎ shísh nyáđí, mamusa bíi nyǎ, cǎ ná bwá wálúlag nyǎ nǎ mikwoolú mí ŋŋkwǎnz mǎmbá. A mú kǎ ŋgǎ jí ná a mpúg ná muud wōōŋg wǎ zǎ? Jí nyǎ áma sǎ yí?

³⁴ Nji, nǎ mǎŋkúmbǎ mǎ búúđ dí, í á bǎ nyǎŋ ŋgǎ kǎm jé, nyǎŋ ŋgǎ kǎm jé. Kakúla jōōŋg mú sǎ ná lúúú ózimbi kú wǎmbulǎ sǎ í áma sǎy

21:8 6.5; 8.5, 40 21:9 2.17 21:10 11.28 21:11 20.23; 21.33; Rom 15.31 21:13 20.24 21:14 Luk 22.42
21:18 15.13; Gal 1.19 21:19 11.18 21:21 ábiwáág: 16.3; Gal 3.25, 28; 5.2 21:23 1lj 6.13-21 21:25 15.29
21:26 1Kr 9.19-23 21:28 6.13; 24.6 21:29 Trofim: 20.4

yí. A mú ntâg ci né bwá kág nê Pwól lungula izumbid.

³⁵ Ja Pwól nyê á kâ kumâ ícê í mákuú yâ bádúle njów yí, ózimbi bwá á nkény nyê gwów nacé buud bwá á bê nji ná bwá sá nyê bów,

³⁶ nacé, bêsh bwá á ngê bç nyê bwá ngó kím ná: «A jêlá nê yê!»

Pwól ngê kaad mísh má buud ò lœm dí

³⁷ Ja í á kâ bê ná bwá wál zê nyí nê Pwól lungula izimbi dí yí, Pwól mú ci nê lúluú á ózimbi tósshin ná: «Ye mæ ji nê nkul ci wo ciyá?» Lúluú ózimbi ná: «O! wo mpú ðá lás Gurêk íí?»

³⁸ Ntô ji ná wo dí mwân Igípten nyê á ndæm zê wá zhizhœm wa ná ndeé a mú kâ nê izhilungaanâ otósshin onç shí a shwéeshá dí yé?»

³⁹ Pwól mú bçsa nê nyê ná: «Mæc mæ ji mwâ *Yúden á Tárus, shí á Silisí. Mæ ji muud á ngwála wús kú bê zhizhe ngángwála yí. Má jégula nê wo ná wo yég má fwála, mæ fwóg lésna bê buud óga.»

⁴⁰ Nda bwá á magulê ná a lásúg ná, Pwól nyê á kâ tów na ícê í mákuú yâ bádúle njówád, a mú fufê búud mbwá. Buud bêsh bwá mú ji kál-kál ná kufug. Pwól mú tééd lásálê nê bwo kál lú heburê dí, nyê ná:

22

¹ «Yé bwááng nê odâ, gwágulágá kœod má zæ kaad bídí míshúd yí.»

² Ja buud bwá á gwág ná Pwól ngê lésna nê bwo kál lú heburê dí yí, bwá á nyíngæ mpu ji okál-okál ná kufug.

³ «Mæ ji mwân *Yúden. Mæ a byêl Tárus á Silisí, nji mæ á wœf wa ngwála gaád, mæ nwa námâ njígulá wa wá Gamalyel. Njígulá wœng í á bê njígulá á né mæ á bç mæcçç má impáámâ bishé mbii í á jala yí. Mæ a wá námâ lúú ázembí dí nda mæ dúg bí ngó sá múús éga.

⁴ Buud bêsh bwá á bç zhí ga wá, mæ a lwágulê bwo cúwáli á shwiy. Mæ á ða bíí bwo, ða wóla bwo, ða wusê bwo mímbwugud, tœ budúm tœ budá.

⁵ Ajéláci á ofada nê ocúmbá buud ó zembí bí nê nkul mpu bwiing lán wâm. Bwá wá bwá á yê mæ okálad shú bwááng wá Damás. Mæ mú ká zæ kâ wu ná mæ ká bíí bœng wá núñ mæ zæ nê bwo wa Yurúsalem ná bwá zág bwæma nê íntúgáli.

⁶ «Í á kâ bê nê mæ, mæ ngó shish Damás, ngæc tãm mwásé, yáág-yáág mænkenya mú zhu jon dí, zæ lyç mæ.

⁷ Mæ mú kadæwa shí, mæ mú gwág kál í ngó ci nê mæ ná: “Sól, Sól, nacé jí wó búl lwágulê mæ cúwáli ntáni yí?”

⁸ Mæ mú jí ná: “Cwámaba, wo zæ e?” Nyê nê mæ ná: “Mæ Yésus á Nazarêt, mæ wá wó ngó lwágulê cúwáli yé.”

⁹ Buud ó gwoong bâm bwá á dúg mænkenya nji bwá kú gwág kál í á ngê lás nê mæ yí.

¹⁰ Mæ mú ci ná: “Cwámaba e, mæ sáág jí?” Cwámaba nê mæ ná: “Wœlóg wo kág Damás. Núñ wá bwá é kâ jaaw wo sá jêsh Zembí má ci ná wo sáág yí é.”

¹¹ Nda mísh má á ntâma mæ nê mænkenywa mœng ná mæ á kâ wú na, kumæ Damás buud ó gwoong bâm bwá ngó bii mæ mbwád.

¹² «Ngwól múúd nyê á bê núñ nê Ananíyas, nyê á ða gwóç Zembí nda mæcçç mæ cí ná. Oyúden bêsh bwá á bê núñ wá bwá á ða ságusæ nyê.

¹³ Muud wœngá nyê á kâ zæ kwey mæ kál mæ á bæ yí, nyê nê mæ ná: “Mwááng Sól e, mísh má báñug wo.” Námâ cé jœngá dí, mísh má mú dúgya mæ, mæ mú dúg nyê.

¹⁴ A mú ci nê mæ ná: “Zembí odâ nyê a fêesh wo ná wo mpúg tádúgá yé, wo dúg tútálí múúd, wo gwág lésá á mpu yé.

¹⁵ Nacé wo bá bæ wúshined yé, bwiing búud bêsh isâ wo mú dúg nê byœng wo má gwág shú dé dí yí.

¹⁶ Ná ndeé, kú ná kwo bwánd. Tówúg, wo kámbúg jínâ dé, wo duwan, wo mú bíí ljuugá í *mísm mýô.”

¹⁷ «Mæ á kâ nyíngæ kâ Yurúsalem. Í á kâ kâ bê núñ dúl jwów dí, mæ ngó jégula *Luñ má Zembí dí cwú, mæ seegya mæ múús nda *shishim wâm má wú mádí nyúúlú.

¹⁸ Mæ mú dúg Cwámaba ngó ci nê mæ ná: “Né câ! Lœlœgú cúwá wó wa Yurúsalem. Nacé buud ó wa bwá ámagulayé lán wó é bwiing shú dâm yí.”

¹⁹ Mæ mú ci nê né ná: “Cwámaba, bwá bwey mpu ná mæ á ða kâ *mámpáanzé má mínjígulá má Oyúden dí kâ ða bíí búud bwá á ða *búgula wo wá ða wá bwo mímbwug dí, ða yíd bwo nê milwón.

²⁰ Ja gwáméfwó bwá á gwú wúshined wó Itiyen yí, mæ á bæ cínœng mæ ngó magulê buud bwá á ngê gwú nyê wá, mæ wá mæ á ngê baagulê bwo mikáándá.”

²¹ Cwámaba mú ci nê mæ ná: “Kaág, mæc mæ zæ kænd wo shwóg-shwóg, ílwoñ í cúgé Oyúden yíid.”»

Pwól bá Lúluú ózimbi tósshin

²² Buud bwá á ngê gwágulê nyê ná ndeé zæ wóos ja nyê á cwééd iciyá ini yí, bwá mú kím gwów-gwów ná: «Jímbálúg mbii múúd ni! A yég! Nyê ajéláyé nê ji shí gaád!»

²³ Bwá mú ngê kím, bwá ngó tí mikáándá, bwá ða mýeeg mífumbyá gwów.

²⁴ Lúluú á ózimbi tósshin mú ci ná bwá nyíngálúg nyê lungula izimbi dí, bwá kág yíd

nyə nə milwón, a jááwug sâ bwə ɲgə shwaag nə nyə ntó yí.

²⁵ Nda bwə á wóolə nyə nə mikwoolú mí kúúúú ná bwə zə fyáməsə nyə milwón ná, a mú jí lúúúú ózimbi təd í á bə cínɔŋg yí ná: «Ye bi básə nə zhií ná bi yídúg muud a ɲjúl muud á Róma a kú námá fwo kaad lósú?»

²⁶ Lúúúú á ózimbi tad mú gwág ntáni, a mú kə jaaw lúúúú ózimbi tóóshin, nyə nə né ná: «Wo e sá ntudel! Muud éne ji bəle bə múúúú loom á Róma!»

²⁷ Lúúúú á ózimbi tóóshin mú kə jí Pwól ná: «Jaawúg mə. Wo jí bəle bə múúúú loom á Rómá?» Pwól ná: «Haaw.»

²⁸ Lúúúú á ózimbi tóóshin mú ci nə né ná: «Mec mə a wá zhwog *mwaanə shú ná bwə máguləg ná mə bəg muud á Róma.» Pwól ná: «Mec mə jí mbyágá.»

²⁹ Buud bwə á bə ná bwə zə yíd Pwól a lásúg wá bwə mú shín kyey. Ifwaas í mú bii lúúúú á ózimbi tóóshin nə a zálə mpu ná muud loom á Róma wá á mə sá ná bwə wálúúúg ɲkəda éne.

Pwól mə kaad mísh mə ósəmbye ɔ mílású wá Zembí dí

³⁰ Lúúúú á ózimbi tóóshin nyə á bul yáág ná a mpúg sá *Oyúden bwə á ɲgə bwaagula Pwól ná nyə ámə sá yí. Ntó, mán məlám nyə á wiinzh Pwól məɲkəda, a jəw milúúúú myá ofada nə *Gwoonjg ósəmbye ɔ mílású wá Zembí bəsh bwə zə seɲgya. A músə ka zə nə Pwól zə tál bwo míshád ná a káádug.

23

¹ Pwól mú bān mísh dág *Gwoonjg ósəmbye ɔ mílású wá Zembí, a mú ci ná: «Bwaanjg, mə ɲgə sēy nə Zembí lám ná sáɲ zə wóós múús.»

² Ananiyas, Ajəláci á ofada, mú ci nə buud bwə á bə nyə kúná-kúná wá ná bwə nyífəg nyə bóónz mpud.

³ Pwól mú ci nə nyə ná: «Wo jí nda mbéé fifim bwə mə shín wá fəm yí. Zembí nyə é yíd wo. Wo mə zə jí na shí ná wo zə sámb mə lésú nda mácég mə jí ná, ɲjí wo abéyí sá mácég mə ɲgə ci yí, wo yida lwām ná bwə yídúg mə.»

⁴ Buud bwə á bə cínɔŋg wá bwə mú ci nə nyə ná: «Wo lwíy Ajəláci á ofada ɔ Zembí?»

⁵ Pwól ná: «Bwaanjg, mə shígé mpú ná jísa Ajəláci á ofada. Mə mpú ná jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: “Wo ajəláyé nə lwíy tówe shwóg á kúl búúú gwó.”»

⁶ Nda Pwól nyə á mpu ná buud bású na Gwoonjg ósəmbye ɔ mílású dí wá básə bóól *Osadwisyeɲ bóól *Ofarizyeɲ ná, nyə á kím cínɔŋg cwú ná: «Bwaanjg, mə jí Farizyeɲ, mwān Ofarizyeɲ. Mə təl kəodud nəcə mə ɲgələ bwánd nə búgə ná mimbimbə mí há gwúm.»

⁷ Námá ɲjí nyə á ci ntáni yí, Ofarizyeɲ bānɲ Osadwisyeɲ bwə mú sēɲusa mákál, gúfúgá ósəmbye ɔ mílású í mú bóóg məɲkəw məbá.

⁸ Nəcə Osadwisyeɲ bān bwə də ci ná muud má yə yé cugé nə ɲkul kwo gwúm, sá bwə jów ná *éngales yí í cúgé, gúl sá cúgé námá ná *jím. Ofarizyeɲ bān bwə də magulə ísá byəonjg byésh ná básə.

⁹ Í músə zə bə bwo nda zhuyá. Bóól *Oyíguli ɔ mácég bwə á bə Ofarizyeɲ wá bwə mú tōw otútəlí ɲgə lās nda bwə tí mənyúul, bwə ná: «Sə bān sá adúgə ná muud éga jí nə gúl sá mábécé. Jí nə ɲkul bə ná wúl shíshim í ámə lésə nə nyə, ɲkí ntág ɲgwól éngales.»

¹⁰ Zhuyá músə bul yáág. Nə ndeé lúúúú á ózimbi tóóshin mú fúndə ná bwə á bá nyaa Pwól nə məbwə. A mú ci nə ozimbi ná bwə shúlag kə ɲjɲ kə yil Pwól kə nə nyə bwádí kóógulád.

¹¹ Búúú í á bə cínɔŋg yí, Cwámba mú zə wóós wə Pwól, zə ci nə nyə ná: «Wo ɔ wá ɲkul. Wo mə bwaagula lān wām wa Yurúsalem, í jii ná wo kág námá bwaagula wə Róma.»

Oyúden bwə cəel gwú Pwól

¹² Mán məlám, bóól *Oyúden bwə á sá shwushwaga. Bwə ci idəw nə məɲgul, bwə ná, ɲkí bwə agwúyé Pwól bwə bə nə məzhúngulú.

¹³ Buud bwə á sá kúúúgú jəonjg wá bwə á bə buud cə məwúm mánɲ.

¹⁴ Bwə á ka kə dúgya nə milúúúú myá ofada nə ocúmbá buud, kə ci nə bwo ná: «Sə mə jów məzhúngulú sádí ícug dí, sə mə ci idəw nə məɲgul kə wóós ja sá é gwú Pwól yí.

¹⁵ Í jii já gaád ná binónjg *Gwoonjg ósəmbye ɔ mílású wá Zembí bí dúgyág nə lúúúú á ózimbi, a zág nə Pwól bídí ná bí mə zə faas lésú yé. Sə mə shín kwámusa ná sə é gwú nyə a nda fwo kumá bídí.»

¹⁶ Pwól táá yé í á ka gwág kúúúgú jəonjg. A músə kə nyí lunjgula izimbi dí kə jaaw Pwól.

¹⁷ Pwól mú jów ɲgwól tówe shwóg á izimbi, zə ci nə nyə ná: «Kaág nə ncwámá ga wə lúúúú á ózimbi tóóshin, a jí nə sá á kə jaaw nyə yí.»

¹⁸ Tówe shwóg éne mú kə nə ncwámá ɲí wə lúúúú á ózimbi kə lwóya nyə ná: «Pwól jí mímbwug dí yé nyə ámə jów mə, a mú ntí mə nə ncwámá ga ná a zág jaaw wo gúl sá.»

¹⁹ Lúúúú á ózimbi mú bii ncwámá ɲí mbwád kə nə nyə koogú kə jí nyə ná: «Jí wó céel jaaw mə yí?»

²⁰ A mú bəsa nə né ná: «Oyúden bwə mə shín kwambulə ná bwə zə ci nə wo ná wo kág nə Pwól mán Gwoonjg ósəmbye ɔ mílású wá Zembí dí nda bwə cəel kə faas lésú yé.

²¹ Wəe kú bá magula. Búsə buud cə məwúm mánɲ bwə ɲgə bwéel ná bwə gwú nyə wá.

Bwá má ci ídáv, ci málwæg, jôw ná bwá bág nà mázhúngálú icug byánád ñkí bwá bá kú gwú nya. Bwá ngə bwánd ñji ná wo máguləg sá bwá cí yí, bwá má bwey kwamusa.»

22 Lúlúú á ózimbi tóóshin músə bíd mwán ncwámá, nya nə né ná: «Ci wo kú jaaw múúd ná wo má shín zə lwágulə mə kúdígú ga.»

23 A mú jôw mülúúú mímbá myá ozimbi təd, nya nə bwo ná: «Kwəmusagá ozimbi mitəd mímbá, nə bəəng bwá du ju nə ikabulí wá məwúm zəngbá nə ifulish mitəd mímbá bwá bág zə kə Sezarə məwəla ibuú má mpwó-bulú dí.

24 Bwá kwəmusag námə ikabulí shú ná bwá kág nə Pwól a kú shwúg jús kú bwíim bəəgú kə wóós nə nya wá ngwámuna Felígús.»

25 A mú cilə kálaad ntága:

26 Mə Klódyus Lísyas, mə cilə lwám ngwámuna Felígús. Wo ə lás ə!

27 Muud má ngə nti wo éga, Oyúden bwá ámə bíi nya, bwá mú shín bə ná bwá gwú nya. Səndə ozimbi sá mú fəemashi nya nəcə sá ámə gwág ná a ji muud á Róma.

28 Mə ngə ka sə ná mə wámbálú cwoomb bəndə bwá yə nə ndi yí, mə ámə kə nə nya bwádí Gwoəng ósəmbye ə múlésú wá Zəmbí dí,

29 mə mú kwey ná bəndə bwá ngə sənusa məkəl ísá í dúgyá nə məcəç mán yí. A cugé nə məbəç mí nə ñkul sá ná bwá gwúg nya ñkí ná bwá wáág nya mímbwug dí má.

30 Nda má ámə ka gwáduga ná bwá ngə bwéél ná bwá gwú nya ná, mə má ka ntí wo nya. Mə má námə jaaw búúd bwá ngə wáám nya wá ná bwá zəg bwaagulə nya məbəç mé nūñ wódí.

31 Ozimbi bwá á ka sá nda ijwúga í á bə ná, bwá mú ñwa Pwól kyey nə nya bulú nə bulú kələ nə nya Antipátris.

32 Mán mələm, bwá mú bíd ná bəəng bwá á ngə ju nə ikabulí wá bwá kág nə nya shwóg, bəñ bwá mú nyiŋə nə mpásə kə lunğula ízumbid.

33 Bəəng bwá á kə nə Pwól yə bwá mú kə kumə Sezarə, bwá músə yə ngwámuna kálaad, bwá lwágulə námə nya Pwól.

34 Ngwámuna mú lə kálaad ná ndeé a mú jí Pwól kóómb mpál shí kwáádə nyé nyísə yí. A mú gwág ná mpál shí á Silisi.

35 A mú ci nə Pwól ná: «Mə é bá gwágulə wo ja buud bínəñ búésə nə lésú wá bwá bá zə yí.» A mú lwám ná bwá kág jil nya lun mə Herod dí.

24

Pwól mə kaad wá Felígús

1 Mpásə mwów mətəon ntáni, Ananiyas, Ajəláci á ofada, bəndə bóól ócúmbá buud nə

ngwól lwóya bwá á du jôw nə Tertúlos yé bwá á wóós Sezarə. Bwá mú zə shwáman Pwól wá ngwámuna.

2 Bwá mú jôw Pwól. Tertúlos mú tééd ngəlá búgə nya lésú, nya ná: «Yé lwám múúd Felígús, wo wá má sá ná sá búlug mpu cugə shəe nəcə wóó mbií wó ngə kyey nə ijwúga yí, í má mpu kwambalə lwəñ buud jísú.

3 Sá ngə lə wo kúkúl jəsh nə wəla dəsh shú jəjə sóólúgú wə wəəng.

4 Mə abulé ngə julə lwəñ julə kwasa, mə téég wo məbwá ná wo gwáguləg mə cig-cig námə nda wo bwéy bə nə jə fúlú ná.

5 Sá mə kwey ná muud éga jisə ñkí jág waguwo. Nya wá jísə lúlúú á ñkəomú buud bwá jów ná buud ə Nazarət wá, nya wá ngə təl *Oyúden bəsh wá shí mishwun ná shwuu.

6 Nya a sə námə ná a séémbuli *Lun mə Zəmbí, sá mú ka bíi nya. *[Sá á jii ná sá mə lás lésú yé nda məcəç məsú má ngə ci ná.

7 Ñji Lísyas, lúlúú ózimbi tóóshin nya á ləclú zə nə júd zə déég sá nya,

8 a mú ci ná buud bəndə búésə nə lésú wá bwá zəg bə nya wə wódí.] Ja wóméfwó wó é ngə jí nya mishílí mí kəod yí wo é je magulə məbəç məsh sá ngə bwaagulə nya má.»

9 Oyúden bwá mú mpu bwaagulə lésú ni wəsh ná ntó wə jísú yé.

10 Ngwámuna mú yə Pwól lésú, Pwól mú ci ná: «Mə mpú ná wo má kyey nə lwəñ jísú ga tətəlí mimbú mimbú. Mə zə kaad kəod wám nə búgə.

11 Mə ngə kúnəw bád kə Yurúsəlem ná mə kə yə Zəmbí gúmə, í afwóyé sá mwów wúm nə məbá. Wo ji nə ñkul je fyal sá má ngə ci ga.

12 Bwá abwélé kwey mə Lun mə Zəmbí, ñkí *məmpáánzə má mínjígúlá mə Oyúden dí, sá muud sə ngə sənusa məkəl ñkí ntág ná mə ngə wá zhizhəom ngwəla.

13 Sá jəsh bwá ngə ci mə ni, bwá cugé nə ñkul lwágulə ná jísə búbálé.

14 Ñji, mə mpú magulə wódí míshúd ná, na zhí bwá má jów ná ñkəomú ni dí wə má ngə yə Zəmbí á impáámbə bisú gúmə yé, mə ngə *magulə sá jəsh jísú cilyá kálaad məcəç nə ókáləad ə *búúd ə micúndə dí yí.

15 Sá bwá ngə bwánd nə búgə ná Zəmbí mə bá sá yí, gwá námə wə má ngə bwánd nə búgə yí. Jísə ná buud bwá bá gwúm, tə bəəng ə anyunywaa, tə bəəng ə abábəw.

16 Gwá wá jí ná, məe ngə wá ñkul ná mitədúgá myá lám mí bəg mə tətəlí ja jəsh mísh mə Zəmbí nə mísh mə búúd dí.

17 Mə a cinguli mimbú ñkí bulya ná ndeé mə á ka zə ná mə zə yə mímbúmbúwá myá lwəñ buud jám mikwíindyá, mə kəenzh námə ílím,

23:27 21.30-33; 22.25 23:29 18.14-15; 26.31; 28.18 23:30 24.5-8 24:1 25.2 24:5 17.6 24:6 21.28, 30

* 24:6 Míl micilyá mí ayág mí cugé nə icyá íga. 24:14 9.2 24:15 23.6; 26.8; Dan 12.2; Yuá 5.28-29 24:16 23.1;

1Kr 4.4; 2Kr 1.12; 2Tm 1.3 24:17 11.29-30; 21.17-28

18 Ja jooŋg wá bwó á kə kwey mə Luŋ mə má shín fyá nyúul. Í á bə ntág kú nə gúfúgá búud, kún nə icucu.

19 Nji gúl bábaalé Oyúden wá Azí wá bwó á bə, bwó wá búsu ná bwó zág tōw wo míshád shwáman mə, ŋkí búsa nə sá bwó lámusa nə mə yí.

20 Ŋkí ntó dí, buud óga, bəoŋg bwó tál óga bwó jááwag ŋkí mə á shí biil nə wōŋ ja mə á kaad *Gwoonŋ ósémbye ó mílású wá Zəmbí dí yí.

21 Ye nji ciyá mə á ci mə tál tām koođ ná: «Mə təl múús koođud nəcé mə ŋgála magulə nə mimbimbə mí bá gwŋm» yí?»

22 Felígús nywáa nyə á bwey bul mpu isá í dúgyá nə zhií Pwól nyə á ŋgə bə yí. Nyə á ka bíđ bwo ná bwó bāg shúgula zə, nyə nə bwo ná: «Ja Lísyas lúluú á ózimbi tósshin mə bá wóss yí, ja jooŋg wá mə bá zə faas lésú wán yí.»

23 A mú ci nə lúluú ózimbi təd nə á bááguləg Pwól, nji á bíđ ná á jéég ŋga wiinzh nyúul, a kú kaambulə nə buud bé nə bwó kú zə dúg nyə.

24 Baalé mwōw mə mú cɔ. Felígús bá mudá yé Drusíl shilə Oyúden bwó njúl ntáni, a mú jōw Pwól ná á zág jaaw bwo sá í dúgyá nə búgá búgálalə Yésus-Krist yí.

25 Nji, Pwól mú ka ŋgə bul lás lésú cugəla cug á tətəlí, dúlə mpu biil lám, nə lésú sémbye mílású í bá zə síy yí. Felígús mú gwág íkukwende, a mú ci nə Pwól ná: «Fwog je nyinŋə jíga ja. Mə é bá kwo jōw wo ja shús.»

26 Nyə á ŋgə bwánd nə búgá ná Pwól nyə é je yə nyə *mwaanē. Gwó wá í á sá ná á dúg bul jōw nyə íja íja zə dú lésua na nyə.

27 Mimbú mí á cɔ mímbá. Porsyus Festos mú zə cənd Felígús. Nda Felígús nyə á ŋgə jí nə Oyúden bwó gwágúg nyə nywa ná, nyə á keye a lúgə Pwól mímbwugud.

25

Pwól mə kaad wá Festos

1 Festos nyə á ka wóss mpál shí jooŋgúd. A mú já Sezaré mwōw málól, a mú bád kə Yurúsalem.

2 Nə mílúluú myá ofada, nə otówe ɔ shwóg wá *Oyúden bwó mú zə shwáman Pwól nyádí, bwó téeŋ nyə məbwə,

3 ná á bwúgúg bwo ná ŋkwonjá, a ntáig Pwól Yurúsalem. Í á bə bwó mə shín cwɔ yuug nə bwo zə gwú nyə zhiíd.

4 Festos mú bəsa nə bwo ná Sezaré wá Pwól jí mímbwug dí yé, nyáméfwó Festos mə zə námá kə wu.

5 Nyə nə bwo ná: «Otówe ɔ shwóg bán bwó zág sánón kág. Ŋkí gúl sá abábōw í ŋgə dúgya

nə muud wəoŋgá, bwó ka kə shwáman nyə nūŋ.»

6 Festos nyə á já cínəŋg bwódí mwōw mwəomb ŋkí wŋm. A músa shulə kə Sezaré. Mán məlám nyə á kə ji jiya sémbye mílásúd, a mú ci nə bwó zág nə Pwól.

7 Pwól mú zə. Oyúden bwó á zhu Yurúsalem wá bwó mú lyɛ nyə, bwó mú ŋgə jéég nyə məma minjagá bwáméfwó bwó cúgé nə ŋkul mpu bwaagulə myá.

8 Pwól mú shwɔ nyúul, nyə ná: «Mə afwóyé shwey wōŋ nə məcɛɛ mə Oyúden, kú shwey wōŋ nə *Luŋ mə Zəmbí, kú shwey wōŋ nə *Káázəl.»

9 Nji, Festos mú cəel sá Oyúden mənywa. A mú ci nə Pwól ná: «Ye wó magulə ná mə kándag wo Yurúsalem, lésú wó í kág líis wu mə njúl?»

10 Pwól ná: «Mə tál *mpáanzó mílású mə Káázəl dí. Í jii nə lésú wám í lísúg cínəŋg. Mə afwóyé sá Oyúden gúl sá abábōw, woméfwó mə bwey mpu ntó.

11 Ŋkí jísə mpu bə ná mə ji nə məbɛɛ, ná mə mə sá gúl sá á shwiy, mə kú ban shwiy. Í ká yidá bə ná mə cúgé nə məbɛɛ isá byəsh búga bwó ŋgə jéég mə íga dá, muud nyə ajáláyé nə kəenzh mə ná bwó kág gwú mə. Mə jii nə lésú wám í kág wá Káázəl.»

12 Festos bənón osémbye ó mílású bé bwó mú dú lésua na nə ndéé a mú ci nə Pwól ná: «Wo mə jii nə lésú wó í kág wá Káázəl, wo é ka námá kə wu.»

13 Baalé mwōw mə mú cɔ. Njwú-buud Agurípa mú zə wóss Sezaré, bá mudá yé Bereníis ná bwó zə bódá Festos.

14 Nda bwó á já cínəŋgú fwámé zhwoŋ mwōw ná, Festos nyə á ka jaaw njwú-buud lésú mə Pwól. Nyə ná: «Felígús nyə á lúgə ŋgwól múúd wə mímbwugud.

15 Ja mə á kə Yurúsalem yí, mílúluú myá ofada, nə ocúmbá buud wá Oyúden bwó á shwáman muud wəoŋgá, bwó ná mə məgúləg ná a ji nə məbɛɛ.

16 Mə á ka ci nə bwo ná buud ɔ Róma bwó cúgé nə ŋkul kəenzh múúd ná a yág, muud wəoŋgú bənón buud ɔ lésú bé bwó kú fwo kaad íí, muud wəoŋgú kú fwo bə nə fwála ná á shwɔ nyé nyúul. Bwó ádé sá ntó.

17 Sónón bəsh sá á ka zə wa. Mə kú námá nyinŋə neela, mə mú ji jiya sémbye mílásúd, mán məlám, mə mú jōw ná bwó zág nə muud wəoŋgá.

18 Buud ɔ lésú bé bwó mú námá zə, nji isá bwó á ŋgə ci nyə yí í kú bə nə isá í abábōw mé mə á ŋgə táduga yí.

19 Bənón bwó á ŋgə sənusa məkál isá í yábə wánúđ. Bwó á ŋgə wáamb nyə nə lésú mə ŋgwól múúd nə jínə ná Yésus. Muud wəoŋgú nyə á yə, Pwól ka ŋgə ci ná a ji kuwó.

20 Mee mæ a shígé ka mpu sâ má sáág yí. Mæ á ka jì nyè ñkí a jì nê ñkul magulá nê a ká Yurúsalem, lésú yé kág lés wu.

21 Nji, Pwòl mú ci ná á jì ná lésú yé í kág wá Káázél, nyè wá kág sámb wá. Mæ á ka námá ci ná bul bágulag nyè njòw mímbwug ká wósó ja má é bá kænd nyè wá Káázél yí.»

22 Agurípa mú ci ná Festos ná: «Máméfwó má ceeł námá fwo gwágulá múúd éne.» Festos ná: «Wo e gwágulá nyè mán.»

Pwòl má kaad wá Agurípa

23 Ja mán í á lêm yí, Agurípa bá Bereníis bwá á zà nê isá í gúmá byèsh í du bə ja njwú-buud í ngə keye yí, bwá mú zə nyíi *mpáánzə mílósú, bəññj milúúú mí ózimbi nê otówe ɔ shwóg wá ngwəla. Festos mú sá nê bwá zəg nê Pwòl.

24 Festos mú lás ná: «Njwú-buud Agurípa nê buud bəsh bəsə wá wá, bí má dúg múúd éga? *Oyúden bəsh wá Yurúsalem nê bəonj wá wá, bwá á shwəman nyə mádí bwá ngə yáág nê nyə ajáláyé nê kwo cugə.

25 Jám kóómb di, mee mæ a shígé dúg ná a má sá gúl sá abúbwá á jslá nê yə nê ndí yí. Nji, nda nyə á jì ná lésú yé í kág wá *Káázél nê, mæ á ka námá magulá nê má é kænd nyè wu.

26 Nji mæ cugé nê fwámé sâ má cíləg Káázél shú lésú wəonj dí yí. Gwá wó má ámə zə nê nyə wódí ná ñkí wo e sá ná a lásúg íí, mæ je bii sá má cíləg yí.

27 Nacé í é bə kú nê wúmbálé nê mæ bífg muud, mæ kænd nyə, mæ kú mpu lwágulá fwámé sâ nyé ámə sá yí.»

26

1 Agurípa mú ci ná Pwòl ná: «Wo músə je kaad já níid.» Pwòl mú séémb mbwá, a mú tééd kəəd.

2 «Njwú-buud Agurípa, mæ dúg ná í má bul jəla mæ nda má tál wódí mpwóómbúdí múús ná mæ zə kaad shú isá byèsh Oyúden bwá ngə máág mæ íni.

3 Í bul jəla nacé wo mpú íjám nê ijag í Oyúden byèsh, wo mpú námá isá bwá du sɛnjəsə məkəl nê ndí yí. Má ka jəgula nê wo ná wo gwágúlag mæ nê lám jísów.

4 «Oyúden bəsh bwá mpú cug jám té wúle shí. Bwá mpú nda má á ngə cugə wá mádí lwonj buud dí nê wá Yurúsalem ná.

5 Bwá bwey mpu ná kóómb yəbá wúsú dí mæ á bə ñkəómá í búl bə nê ñkúdí yííd, mæ á bə *Farizyɛñ. Ñkí bwá ceeł, bwáméfwó búsa nê ñkul je bwiinj lán wám.

6 Mæ má zə tšw kəədud ja ga dí nacé ñkaagá Zembí nyə á kaag odá yí, mee ngə bwánd nywo nê búg.

7 Ibəend wúm nê íbá byèsh sə búsé nê ndí yí í ngə yə Zembí gúmá bulú nê mwásá kú yəw. Ibəend byəonj í ngə bwánd ñkaagá nyəonj gá nê

búg. Yé Njwú-buud, wám bwándulé wəonj wá Oyúden bwá ngə wáám bə nê ndí ga.

8 Nacé jí bí bân bí cúgé nê ñkul magulá ná Zembí ngə gwúmushi mímbimbə yí?

9 Mee mæ á fwo námá du táduga ná má jalá nê bul lúmbul nê jíná má Yésus á Nazarét.

10 Ntú námá wá má á du sá Yurúsalem yé. Máméfwó má á du bíi zhwo obúgula nê ñkul milúúú myá ofada mí á yə mæ yí, mæ du wá bwo mímbwugud. Mæ á du námá bə cúnj nê buud bwá á du gwú bwo wá.

11 Mæ á du kyey *mámpáánzə má mínjúgúlá má Oyúden dí, mæ du ngə lwágulá obúgula cúwáí, du yímbuli bwo ná bwá káílyág búgə jáj. Mæ á nteɛng námá sóólúgú wám, mæ kə du bɛ obúgula míngwəla míshúsád.

12 Gwá wá í á sá ná mæ kág Damás, milúúú myá ofada mí má yə mæ ñkul nê lwámá má kág sá yí.

13 Mæ ngə kə ntáni tām mwásá, yé Njwú-buud, mæ mú dúg nji məma máñkenya má má faan cə yásá. Məñkenya məní má mú lyɛ sánónj buud ɔ gwəonj bām.

14 Sə bəsh sá mú kadəwa shí. Mæ mú gwág kál í ngə lás nê mæ kál lú aramyé dí ná: “Sól, Sól, nacé jí wó búl lwágulá mæ cúwáí ntáni yí? Mpug ná wo cugé nê ñkul sá míngáádá nê shushwom*.”

15 Mæ mú jí ná: “Wo zə e, Cwámba?” Cwámba ná: “Mə Yésus, mæ wá wó ngə lwágulá cúwáí yé.

16 Nji, wəolúg, wo tówúg tətəlí nê məkuú mwó. Mæ ámə zə lwóya nyúul wódí ná mæ zə sá ná wo bəg mæ kágə mílwámá, wo bwiinj sá wó má dúg yí nê byəonj byèsh má bá nyinjə zə du lwágulá wo yí.

17 Mæ é cug wo nê kúl gwó nê ikúl ishús, kál jəsh má é lwám wo yí.

18 Mæ lwám wo ná wo kág bəny bwo mísh, bwá wúg yídúgúd zə máñkenyad, wú mpəl mæ *Sátan dí zə wá Zembí. Búgə bwá é *búgula mæ yí í é sá ná bwá ləgúg ijuugá í *mísəm myán bwá mú njwa jija, bəññj bəonj búud bwá mú míñkɛɲkɛ nacé ngəlá búgula mæ wá.”

19 «Ntú, yé Njwú-buud Agurípa, sá má á dúg í á zhu mæ gwów yí, mæ a shígé mpyəny gwo.

20 Mæ á yida tééd njəond, mæ tééd kə búúd ɔ Damás dí, mæ mú nyinjə kə bəonj wá Yurúsalem nê bəonj wá Yudéa yəsh dí, kə námá ikúl ishúsád, mæ kə bwiinj bəsh ná bwá céndúg mítádúgá bwá cənd kuú njəond yid wá Zembí, bwá mú cugə cug í lwágulá ná bwá má cənd mítádúgá yí.

21 Sâ jəonj wá Oyúden bwá á kə bíi mæ *Luñ má Zembí dí, bwá ngə sə ná bwo gwú mæ nê ndí yí.

25:22 Luk 21.12; 23.8 26:19.15 26:4 Gal 1.14 26:5 23.6 26:6 23.6; 24.15; 28.20 26:9 8.3 26:12 9.1-22; 22.5-16 * 26:14 shushwom: Bwá á du sá wúl mbii shushwom nê líf. Bwá ká du lúmə inteny ná í kyéyug. 26:18 Ifz 2.2; 5.8-14; Kol 1.13 26:20 9.20, 28-29; Luk 3.8

22 Mə ɲgə cugə zə wóós múús ɲi nəcé Zembí, shú ná mée ɲgás nə bwiing kéel, bwiing íkákágó, bwiing ócúmbá buud. Mə ɲgə bwiing ɲi sá *búúd ɔ mícúndá nə Moyíz bwá á bwey jaaw ná í bá bə yí, kú bəd sá gwəw.

23 Í á bə ná *Krist mǎ jǎlá nə bá jug, á jǎlá nə bá bə múúd ashúshwóógú gwúmála, á jǎlá nə bá bwiing kúl jisá nə byoong í cugó Oyúden yí mǎɲkenya.»

Pwól mǎ ceeł ná Agurípa búgúlág Yésus

24 Pwól ɲgǎ kə shwóog nə kood yé ntáni, Festos mú ɲkáánd ná: «Pwól wo jǐ lad. Bulála mpu wó ɲi í mǎ kənd wo ímpwífúđ.»

25 Pwól nyé mú ci ná: «Mə cugé lad ye Festos lwám múúd. Lású mǎ ɲgǎ lás yí wúso fwámé lású, í ɲjúl lésú fug.

26 ɲjwú-buud mǎ ɲgǎ lésħa nə ndí kú fúnda yé, a mpu ísá íni. Mə tédúgá nə mə aɲgê nə kwab ja mǎ cí ntó yí, nyə ajágé tǎo sá na. Nécé ísá byoong í á shígé du sɣy ishwoo mǎfəfud.

27 ɲjwú-buud Agurípa, ye wo ɲgə *magulá ísá *búúd ɔ mícúndá bwá á ci yí? Haaw. Mə mpu ná wo ɲgə magulá byo.»

28 Agurípa mú ci nə Pwól ná: «Í mú wo kúná-kúná nə wo sáág mə ná mə bág krísten éé!»

29 Pwól ná: «Í bág ntó tǎo kíkídígá tǎo jáyé ja. Mǎ jagulá nə Zembí ná tǎo wo, tǎo buud bəsh bwá ɲgǎ gwágulá mə múús wá bi bág nda mə, ɲi bi kú yidá bə nə mǎɲkada nda mǎ jí nə mwo éga.»

30 ɲjwú-buud mú tǎw, nə ɲgwámuna, nə Berenís nə buud bəsh bǎnǎɲ bwá á bə bwá ɲjúl wá.

31 Bwá músə kə shwushwagád, kə lésħa ná: «Muud éne nyə asáyé tǎo sá búso nə ɲkul gwú nyə nə ndí yí, kú námá bə tǎo sá bwá wálúlág nyə mǎɲkəda yí.»

32 Agurípa mú ci nə Festos ná: «Í mbəm bə muud éne kú jí ná lésú yé í kég wá *Káázél, wo mbəm je bíđ nyə.»

27

ɲjooond mə Pwól kǎla Róma

1 Ja í á zə wóós ná bwá kənd sǎ Itali yí, bwá á ɲwa Pwól nə míl mímmbwug, bwá yə wúl lúútú ózimbi təd. Lúútú ózimbi wooong í á bə nə jíná ná Zhuliyus, nyə á du sɣy kında ózimbi ánnúf bwá á du jǔw ná Kında mə *Káázél yí.

2 Sǎ á bád titima á Adramít í á ɲgə kə mǎbwúɲ mǎ Azí yí. Sǎ á bád cínɔngá, mú kyey sǎnǎɲ Aristárug muud Masedwán nyə á zhu Tesalonika yé. 3 Sǎ mú kə shulə Sidon

mán mǎlǎm. Zhuliyus nyə á bə nə jǔ lǎm nə Pwól, a mú bíđ nyə ná a kág óshwá bé dí, ka bwá é ɲgə yə nyə ísá.

4 Sǎ mú tí na. Nda onkwǔ bwá á ɲgə ntágulá sǎ ná, sǎ á ɲgə baag kóómb fuundú mǎɲ á Shíprə onkwǔ bwá á du bə bwá mú ɲgə cwaalawo yí.

5 Sǎ mú ka lífina mǎɲ mâ Silisí nə Pamufilí, sǎ mú kə sǎł titima Mira, mpál shí á Lisí.

6 Cínɔng wá lúútú ózimbi wúús nyə a dúg ɲgwól titima á Aləgazandrí tǎł nə a kə Itali yé. A mú nteɲg sǎ titima wooongúđ.

7 Sǎ á ɲgə kə ntáni, júgə cún nə cún, sǎ ɲgǎ kə togátoogú, já zhíđ zhwog mwǔw ná ndeé sǎ mú kə wóós ɲgeé Kaníđu. ɲkwǔ kú bíđ sǎ fwála ná sǎ shíshág kúná-kúna. Sǎ á shwal baag kóómb fuundú mǎɲ á Kurét onkwǔ bwá á du bə bwá mú ɲgə cwaalawo yí. Sǎ á ɲgə kə ɲgeé Salmóne.

8 Sǎ mú ɲgə líđuə nə ɲgǎlə baag nə fuundú mǎɲ nə ndeé sǎ mú kə wóós kúkúl bwá dú jǔw ná: «ǔjǔ mǎbwúɲ» yí, ɲgwála í ɲjúl kúná-kúná nə cínɔngú ɲi Lasaya.

9 Fwála í á bwey bul cǔ sǎ. Ka námá nyiingə bə ná nda wala lú íci í íđuw* í á cǔ ná júgə í á zə bə ɲkí wagawo. Gwá wá Pwól nyə á ka zə kéwáli búud,

10 nyə ná: «Owey, ɲjooond ga í é bə sǎ ɲkí jág ɲkáɲgula. Mə dúg ná sǎ é jímbal mímbag misú, tǎo titima, sǎ je námá gwíł míkug mi búud.»

11 Lúútú ózimbi nyé mú yida bul bə nə búgú nə ɲjulye titima bá amádí, a kú gwág sǎ Pwól nyə á ci yí.

12 Nda bwúɲ doong í á shígé bə jǔ bwúɲ búud bí nə ɲkul cínɲgali ɲkwán yí ná, zhwog buud bwá mú ɲgə ci ná sǎ cǔg cínɔng, sǎ sǔjǔg ná sǎ kúmog Fenígús, bwúɲ á Kurét, sǎ kég cínɲgali ɲkwán wu. Bwúɲ doong dáá dúso mbəg ɲgeé mpǎdúgá *mǎkóól mǎ jǔwǔf nə kóómb jǔwǔ í du jímə yí, í ɲjúl námá mbəg ɲgeé mpǎdúgá *mǎncwúm mə jǔwǔf nə kóómb jǔwǔ í du jímə yí.

Məma ɲkwǔ mǎ zə kung mǎɲ

13 Gúl ɲgúngúl í du zhu mǎkóól mǎ jǔwǔf yí í mú ɲgə wǔǔlə. Bwá mú tǎđuə nə búso nə ɲkul ka, kə wóós Fenígús. Bwá mú yíl shwamá í du sǎ ná titima kú kyey yí, bwo mú ɲgə bɣ fuundú mǎɲ á Kurét.

14 Kú námá bwey, məma ɲkwǔ bwá du jǔw nə Erakilǔɲ* yé mú zhu núɲ ɲkwamád zə byalaga nə bwo.

15 Nda titima í á shwal tǎw ná, fwála mə kwo tǎł nyə yí í a shígé ná bə. Sǎ mú bíđ, ɲkwǔ mú ɲgə kə nə sǎ kóómb í ajǎláyé yí.

26:23 3.15; Iza 49.6; Luk 24.46-47; 1Kr 15.20 26:26 Yuá 18.20 26:28 11.26 26:31 23.29 26:32 25.11-12
27:1 25.12 27:2 19.29 27:3 24.23; 28.2 27:9 2Kr 11.26 * 27:9 íci í íđuw: Í á du bə zaɲ. Bwá á du sǎ zaɲ nyooong wala la bwóógád onkwǔ bwá ɲjúl ɲkí yáág. † 27:12 mǎkóól mǎ jǔwǔw: ɲ kǎ ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ɲkaw á oféél-féélí ó íciyá dí. § 27:13 mǎkóól mǎ jǔwǔw: Í kǎ ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé ɲkaw á oféél-féélí ó íciyá dí. * 27:14 ɲkwǔ wooong mǎ du zhu ɲgeé mǎncwúm mǎ jǔwǔw.

¹⁶ Sá á ka kə cə mpásə ɲkwamə bwə jəw ná Koda yí, í mú nywá laa sá ɲkwə, sá mūsə ka tɛm balan nə bɪbyóól acíg-cíg sá má fwo bul líduga.

¹⁷ Ofúla bwə mú kəl bɪbyóól jəɲɲ titíma dí gwɔw ná ndeé bwə mú ɲgə cɛɣlə mikwoólú lyɛ titíma nəcə bwə á ɲgə fúnda nə ɲkwə nyə a bá kə nə sá ná ndeé sá kə mága bwúnj á Sírat. Bwə mú shul shwamá í dí cwánəwo yí májúwód, sá mú təə shwal ɲgə kə, kú ná bə kóomb sá má cɛɛl yí.

¹⁸ Jwəw í á bɛ yí í á bə ɲkwə ɲgə ná námá zhúɲɲ sá. Sə mú ka tɛéd wusələ mímbag májúwód.

¹⁹ Jwəw álɛɛl, ofúla bwámɛfwó bwə mú ɲgə wusə isá í titíma májúwód nə məbwə máɲ.

²⁰ Sə á cugə mwəw ɲkí bulya kú ná dág jwəw jonj dí, kú nə təə acén-cení, ɲjɪ wúl mbii yáág-yáág ɲkwə ɲgə kuɲɲ. Sə mú shɪn dág nə sá bəɲ sá acugəyɛ.

²¹ Í á bə námá buud bwə má bul já kú də. Pwól mú ka zə təw bwo tətám, a mú ci nə bwo nə: «Owey, bí a mbəm gwág sá má a ɲgə ci yí, ɲkɪ sá á shígé tí mákuú Kərɛt, sá á mbəm sásələ míga mícúɲ nə íntama.

²² Mə ka ci nə bí ja gaád nə bí lwóyág ɲkájɲ. Cug múúd í ájímbeé wa təə ɲgwúd. Sá jí nə ɲkul ntáma, ɲjɪ titíma.

²³ Zembí mə gwág nə ndí yé, mə ɲgə yə gúmə yé, ɲgwól *éngales yé nyə ámə wóós mádfí búúl gaád.

²⁴ Nyə ámə lás nə mə nə: “Pwól, wo kú bə nə ifwaas. Í jii nə wo kúmæg wə *Káázɛl. Zembí nyə e cug námá búúd o titíma gwó nəcə wo.”

²⁵ Gwə wə mə cí nə bí ná, oshwə bəm, lwóyágá ɲkájɲ. Mə jí nə búgə nə Zembí nə isá í é bə nda nyə ámə jaaw mə ná.

²⁶ Sə é kə mága nyúl ɲkwamə dfí.»

²⁷ Í á ka zə bə, ɲkwə mə jɛɣla nə sá ntáni ibulú wúm nə ílól. Búúl wúm nə ɲə dí, sá ɲgə ná námá ntəɲ mən bwə jəw nə Adriyatík má dí, isá í tām bulú, ofúla bwə mú gwáduga nə sá mú kúná-kúna nə nyúl shí.

²⁸ Bwə mú wusə zhwanɲula májúwód, bwə kwey nə í gwaa shí kə wóós ómáda məwúm məlól nə zəɲgbá. Sə mú shísh shwóg, bwə mú kwo wusə zhwanɲula, bwə kwey ómáda məwúm məbá nə mwəomb.

²⁹ Bwə mú bɛemb nə sá á bá kə mága gúl kúkúl á məkwóógúd. Bwə mú wá máshwamá məńɲ bən titíma dí, bwə ɲgə wámhb nə mán í lɛɛlɲg ləm.

³⁰ Ofúla bwə mú ka zə bii tédúgá nə bwə túb. Bwə mú shul bɪbyóól acíg-cíg májúwód nda sá má cí nə bwə kə wá máshwamá má lúú titíma.

³¹ Pwól mú ci nə lúúlú ózimbi nə: «ɲkí buud ɲni bwə bə kú jí titíma dí, bí kú faam nə shwiy.»

³² Ozimbi bwə mú sámb mikwoólú mí bɪbyóól nə ndeé í mú wól.

³³ Té bwə á ɲgə bwánd nə mán í lámúg yí, Pwól nyə á ɲgə cwíny buud nə bwə dág idáw. Nyə á ci nə bwo nə: «Í má bə mwəw wúm nə məńɲ múús bí ɲjul bí ɲgə bwánd, muud kú də.

³⁴ Mə ɲgə jii nə bí nyíngəg tɛéd ɲgələ dá, sá jəɲɲ í é sá bí mpwogé. Mpugá nə muud nyə ajímáɛl təə ntand shilú ɲgwúw wa.»

³⁵ ɲjɪ nyə á shɪn ci ntáni yí, nyə á ɲwa buléd, a jəgula nə Zembí nə ndeé a fɛy, a mú tɛéd dálə.

³⁶ Bɛsh mənyúúl mə mú lal, bwə mú ɲwa idáw ɲgə də.

³⁷ Sə bɛsh sá á bə titíma dí buud mítəd mímbá nə məwúm zəɲgbá nə ósaman.

³⁸ Ja bwə á shɪn də jíla yí, bwə á ka zə sɔ məzhí mə sá nə titíma ɲwág yísa. Bwə mú wusə idáw májúwód.

³⁹ Ja mán í á ka ləm yí, bwə a shígé yag shí bwə á ka wóós ni. Í á yida bə nda wúl mbwə mən í á zə shúəs cínú. Mbwaanzələ shɛ í á ɲgə nyín cínəɲɲ. Wu mbwaanzələ wəɲɲ dí wə bwə á dág nə bwə cɛɛl kə təl titíma yé ɲkí í á bə nə ɲkul sɪy ntó.

⁴⁰ Bwə á ka wiinzh məshwamá məsh bwo mpəngulə mwə májúwód, bwə wiinzh námá mikwoólú mí sá í də fiinzh titíma yí, bwə mú wɛɛf *sanda ɲgúl, ɲgúl mú ɲgə kə nə titíma kóomb mbwaanzələ shɛ.

⁴¹ ɲjɪ bwə nda fwo kumə bwúnj, titíma mú kə mága dúl kú lú shɛ í á bə májúwó dí shí kú ɲgə nyín yí. Lúú titíma í mú nyí shɛ dfí í kə yám. Ikwə jí májúwó í mú də zə jiwa bən titíma dí nə ndeé bən titíma í mú shɪn wəɲ.

⁴² Ozimbi bwə mú dág nə bwə shɪn gwú mimbwug shú nə muud kú gwáág nə ndeé túb.

⁴³ ɲjɪ nda lúúlú ózimbi nyə á cɛɛl cug Pwól nə, nyə á ci nə ozimbi nə bwə kú gwú mímbwug. A mú yida lwám nə bəɲɲ bí nə ɲkul gwáág wá bwə gwáágúg kə cínú.

⁴⁴ bəɲɲ bwə lúg wá bwə ɲgəg nə badəwo məbóómbúd, bóól íbwíl í titíma dí bwə ka ɲgə kə cínú. Ntó wə bɛsh bwə á faam nə shwiy yé, bwə mú kumə cínú mpwogé nə mpwogé.

28

Pwól mə kumə ɲkwamə á Malta

¹ Ja sá mə shɪn faam nə shwiy ntáni yí, sá mú gwág nə bwə də jəw nyən ɲkwamə nə Malta.

² Mímbyágá mí shí nyəɲɲ mí á ɲwa sá nə dúl váál ósusa í cúg kúl jəsh yí. Nda mpú nyə á ɲgə nywə yəɲ í ɲgə fafulə nə, bwə á sɔ məma kuda, bwə mú ɲwa sá bɛsh nə sá kəg gwáala.

³ Pwól nyə á ka ɲkény dúl bímbí lú ncaga wusə kudad. Yúul mú kə wú cínəɲɲú nə gúnj kuda, zə bwaməsə nyə mbwád nada.

⁴Ja mímbýágá mí shí mí á dág yúul kál Pwól mbwád yí, bwá á ngá lésha bwámé nà bwámé ná: «Muud éga ji wámbulá bə ngwúl buud. A má teem faam nə shwiy májúwó dí, myéndí í á mágúláyé ná á cágəg.»

⁵Nji Pwól nywáá mú saməsə yúul kuda dí, a kú námá gwáduga tə məcey.

⁶Bāŋ bwá á ngá táduga ná bwá é je dág Pwól ngə gúsə, gúl ja ná bwá é seegya nji a má yuŋ kadəwa shí mbimba. Bwá á bwánd ná kəkəkə, bwá kú dág tə sá ábúbwá í bə nə nyə. Bwá mú cénd mítádúgá, bwá ná: «A cugé zhizhe muud, a ji zembí.»

⁷Ngwól kāŋ nyə á bə kúná-kúnə nə kúkúl bwá á bə ni. Kāŋ wəəŋŋ njúl kāŋ mə Publíyus, lúlúú múúd á ŋkwamə nyəəŋŋ. Publíyus éne mú ŋwa sə ná cəelí, a mú jil sə nyədí kāŋ mwəw məlól.

⁸Sóŋŋú yé nyə á bə a mbwúg shí nə bwás. Nyúúl í á ngə gwə nyə, a ngə námə bwás ncwú-məcií. Pwól mú kə nyədí, kə jəgula nə Zembí, bəd nyə məbwá, a mú yál.

⁹Í mú ka zə bə ná, míl mímbál myá ŋkwamə nyəəŋŋú mí mú ngə zə nyədí, mí ngə zə yál.

¹⁰Buud bəəŋŋ bwá mú bul ŋwa sə nə gúmá, gúmá í ngə nyin mímbíi mímbíi. Bwá á yə námá sə isá í njoond ja sə á kwey yí.

Pwól mə kə kumə Róma

¹¹Sá á ji cínəŋŋ oŋkwoond olól. Gúl titíma á Aləguzandrí í á cínŋuli ŋkwān cínəŋŋ ŋkwamə nyəəŋŋú. Titíma jəəŋŋ mé məyüigyé má á bə yuug «Məwáás»*. Gwə wə sə á ŋwa kələ nə njoond shwóg yí.

¹²Sá á kə ná ndéé kə shulə Sirakūs, sə mú já cínəŋŋú mwəw məlól.

¹³Tílə sə á tí na yí, sə á ngə baag nciindyə nə nciindyə ná ndéé kə wós Regyo. Mán mələm, ŋkwə á məkól mə jwəw† mú kuŋŋ. Mpəsə mwəw məbá sə mú kumə Puzhwolas.

¹⁴Sá mú kwey ból ómínyəŋə bású óbúgula na. Bwá mú jəgula nə sə ná sənəŋ sə jág mwəw zəŋgbá. Mpəsə wəəŋŋ wə sə á kə kumə Róma yé.

¹⁵Na, ból ómínyəŋə bású wə Róma bwá á gwáduga ná sə ngə zə. Bwá á zə, zə bwəma nə sə Ifacilá í Apyus, bólúgá kúl bwá də jəw nə Minjəw mí ójón mílól yí. Ja Pwól nyə á dág bwá yí, nyə á yə Zembí cúnčəsh, ŋkul bul wós nyə nyúúlú.†

¹⁶Ja sə á kumə Róma yí, bwá á bíd Pwól ná a jəg kə ji kúl á cəel yí, bá ngwól zimbí nyə é də baagusə nyə yé.

Pwól mə bwiŋŋ Jəj, Kéel Róma

¹⁷Mpəsə mwəw məlól ntáni, Pwól nyə á jəw otəwe ə shwóg wə *Oyúden, bwá zə

bwəma nə nyə kúl nyə á də ji yí. Ja bwá á zə səəŋgya yí, nyə á ka ci nə bwo ná: «Bwaəŋŋ mə a shígé shwey wəŋ nə kúl búud jíshé, kú shwey wəŋ nə ijām nə jəg odá bwá á lúga yí. Nji teem bə ntó, bwá á bii mə Yurəsəlem, kəənzə mə məbwá mə búud ə Róma dí.

¹⁸Buud bəəŋŋ bwá á shí ji mə kəəd, bwá mú kwey ná bwá bíd mə nəcé bāŋ bwá á shígé kwey mə nə məbəcə mə mpíyá nə shwiy má.

¹⁹Nji, nda Oyúden bwá á ngə ŋgaan ná, gwə wə má á ji ná ləsú wām í zəg wə *Káəzel nə ndí yí. Nji ntó cugé ná mə ji nə məshwán nə lwəŋ búud jām.

²⁰Sá jəəŋŋ wə má ámə sə ná shé dúgyág nə ndí yí, shé lésha yí. Bábələ mə ji məŋkəda dí nəcé sə *Izarəyél ngə bwánd nə búgá yí.»

²¹Bwá mú bəsa nə né ná: «Sə afwóyé bii ngwól kálaad ngə wú sə Yudéa shú dwó dí, ŋki ntəŋ ná ngwól *mínyəŋə wúsú má zə jaaw sə wúl bəw-bəw lāŋ shú dwó dí.

²²Nji, sə má jii ná woméfwó jááwəg ná sə tádúgá wə shú nyəəŋŋ ŋkəəmá a búgá wə má kə nyí ni. Sə ngə gwəg ná buud bwá ngə ban nywo kúl jəsh.»

²³Bənəŋ bwá á cəçlə ŋkúmba jwəw bwá bá zə cínəŋŋ nyədí njəw yí. Ja jwəw dəəŋŋ í á jé yí, bwá á zə bwá njúl buud ŋki bul bulya. Pwól mú zə lwóya búgá jé wú mpámán wósə mpwə-kugá, a ngə bwiŋŋ bwo Faan mə Zembí, a ngə sə ná bwá məgələg Yésus, a ngə bwiŋŋ bwo ná nyə wə Məçəcə mə Moyíz nə micilyá mí *búud ə micúndá mí á ngə ci yé.

²⁴Ból bwá mú ngə *magulə isá nyə á ngə ci yí, bólúgá kú magulə.

²⁵Bwá á ka ngə bwilya bwá njúl məcəŋ məcəŋ. Pwól mú kwo ci bwo nji sá ngwúd ná: «Sá ŋkəŋkə Shíshim nyə á lās nə impáməb bín mpú mə múúd micúndá Izayí dí yí í mə mpu nyin. Nyə á ci ná:

²⁶Kaág kúl búud ni dí kə ci nə bwo ná:

“Bí mə bá də kənd məlwə, nji bí kú bwələ wámbulə;

bí də kənd mísh, nji bí kú bwələ dág,

²⁷nəcə kúl búud ga í mə shīn lal mílām.

Bwá mə shīn juwal məlwə,

bwá búdal mísh;

nə mísh máŋ mə á bá dág,

məlwə máŋ mə á bá gwág,

mílām myáŋ mí á bá wámbulə,

ŋkwuŋgá bwá á bá cénd kuú njoond,

nə ndéé mə mú lwag bwo.”

²⁸«Kagá mpu ná Zembí mə kənd búud bwá cugé Oyúden wə cəg jé jəəŋŋ. Báá, bwá é gwágulə nyə.»

28:5 Mak 16.18; Luk 10.19 **28:6** 14.11 * **28:11** Məwáás məəŋŋ wə Kastor bá Polugus. Bwá á bə ozembí wə yábə Ogurək. Buud bwá á də táduga ná ozembí bəəŋŋ wə bwá á di baagulə ofála. † **28:13 makól mə jwəw**: Í kə ná Sud; wə é kwey fəel-fəelí yé ŋkwə á oféel-fəelí s íciyá dí. **28:16** 24.23 **28:18** 23.29 **28:19** 25.11 **28:22** 9.2 **28:23** 1.3; 8.12; 19.8; 28.31; Luk 17.21 **28:26** 1za 6.9-10 **28:28** 13.46; Luk 3.6 ‡ **28:29** Míl micilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íga.

²⁹ [Ja Pwól nyə a shîn ci ntáni yí, Oyúden bwá á shwal bwílya, bwá ηgá jág séηsa məkál.]

³⁰ Pwól nyə á já mimbû mímbá oncindí, a ηgə ji njów nyáméfwó nyə á ηgə jóna nə *mwaanê yé yí, a dágá lég búúúd bwá á da za nyádí wá,

³¹ a ηgá cúndə kéel á Faan má Zεmbi, a ηgá jíguli buud minjígulá mí dúgyá nə Cwámba Yésus-Krist myá ná kpwɔɔ kpwɔɔ, kú nə gúl sâ í ntágulá nyə.

Kálaad Pwôl nyə á cila buud ó Róma yé

Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Róma yí

Pwôl wá nyə á cila kálaad éga kənd Dɔ mə Yésus í á bə Róma yí. Nyə á cəel jíguli bwo váal bí nə nkul mpu cugə sənɔ́, Oyúden bánɔ́nɔ́n ikúl ishús yí. Shúg lu njígulá yé wá: «Zembi mə du nyə múúd nə tətáli muud ja múúd mə búgula yí, búgə í kwaga» (1.17). Kálaad éga ji nə məma máńkəw məlól.

- (1) Tééd lúu 1 kə wóos lúu 8 í, Pwôl nɔ́ lwágulə váal múúd ji nə nkul bə tətáli mísh mə Zembi dí yí. Pwôl ka nɔ́ jíguli nə buud bəsh búsə ósól ə mísam, tə ikúl ishús, tə Oyúden. Nə ndéé, buud bəsh búsə nə nkul dúg cug nji nə kwíndyá mə Nkɛ́nkɛ́ Shíshim, nəcə Yésus-Kríst wə nɔ́ kə nə buud wə Zembi.
- (2) Nyinɔ́lə wú lúu 9 kə wóos lúu 11 dí, Pwôl nɔ́ lás sá í dúgyá nə Oyúden yí. A lwágulə nə kúl Oyúden jəsh ncindí dí í á búgula Yésus. Nji tɛem bə ntó, Zembi nɔ́ ná jəw bwo, nəcə á cəel bwo, búsə kúl jé.
- (3) Wúlə lúu 12 kə wóos 15 dí, Pwôl nɔ́ lwágulə nda múúd mə jəlá nə cugə cug krísten ná.

Pwôl nyə á shínal kálaad nə məbədá bədálə zhwog buud (lúu 16). A cwééd mínə mə búdá nə budúm, a sá nə sənɔ́nɔ́ sá bág kúnə-kúnə.

Məbədá

¹ Mə Pwôl, lwaá mə *Kríst Yésus, mə wə mə cílə kálaad éga. Mə á zə bə *muud lwámá mə Yésus nəcə Zembi nyə á jəw mə nə mə bəg ntó, Zembi nyə á féesh mə nə mə bwiingug Jɔ́ɔ́ Kéel dé.

² Bweyálə Zembi nyə á bwey kaag buud Jɔ́ɔ́ Kéel dɔ́nɔ́, a sá nə *buud ə micúndə bə bwə cíləg nkaagə nyɔ́nɔ́gú Kálaad Zembi dí.

³ Jɔ́ɔ́ Kéel dɔ́nɔ́gú dúsa lán mə mwán yé nyə á zə byéł mprwog buud mə *Dávid dí yé.

⁴ Nji, Zembi nyə á yə nyə nkul á Shíshim mə Zembi ja nyə á gwúmushi nyə yí; cinɔ́ng wə nyə á mpu lwágulə nə Cugyə wúsú Yésus-Kríst wɔ́nɔ́gú ji *Mwán mə Zembi yé.

⁵ Zembi nyə á féesh mə féeshá á mpaam kwoɔ́n mə Yésus dí nə mə bəg *muud lwámá yé. Lwámá wɔ́nɔ́ng wí nə mə sáag nə ikúl byésh í bəg nə mægwág mə búgə, jínə dé í mú nyə gúmá.

⁶ Bí búsə námə búúd ə ikúl nə ilwoɔ́n byəɔ́ngú, bí buud Zembí mə jəw nə bí bəg buud ə Yésus wá.

⁷ Mə Pwôl, mə cílə bí buud bəsh Zembi mə búl cəel nún Róma wá. Nyə á jəw bí nə bí bəg buud bə. Sónɔ́ngú wúsú Zembi bá Cwámba Yésus-Kríst bwə ó sá bí mpaam, bwə ó sá námə nə bí nɔ́gəg nə cugə nə shee.

Pwôl ji nə yéesh kála Róma

⁸ Mə tééd fwo yə Zembi waamə akíba kwoɔ́n mə Yésus-Kríst dí shú dán bí bəsh nəcə shí mishwun nyésh í nɔ́gə gwáduga búgə jín.

⁹ Mə nɔ́gə yə Zembi gúmə nə lám mwán wəsh nəcə mə nɔ́gələ bwiing Jɔ́ɔ́ Kéel mə mwán yé. Zembi wɔ́nɔ́gú ji wúshined waamə nə mə anɔ́gə nə bwele yəw tədúgələ bí bəsh.

¹⁰ Mə nɔ́gə wá bí ja jəsh mājəgula mām dí; mə nɔ́gə jí Zembi nə nkí á magulə, mə bəg nə fwámé fwála mə zə nún bídí.

¹¹ Mə ji bul bə nə yéesh nə mə dúg bí. Mə cəel kwínd bí nə Isâ Zembi mə du yə bwán bə zhí á *shíshim dí yí, bí mpúg lal búgəd.

¹² Ntó ji nə mə nɔ́gə jii nə shé bəg kul nɔ́gwúd shú nə, búgə bí bí nə ndí mə jí námə nə ndí yí, í sáag nə shé bəsh bəg nə mægwə, bí nyə mwo mádí, mə nyə námə bídí.

¹³ Bwaang, mə acéélə nə bí bəg kú mpu nə mə dú yígula nə mə zə nún bídí. Mə nɔ́gə jii nə séy jám í bəg námə nə mpumə bídí nda bíł ilwoɔ́n dí. Nji, zə wóos múús íí, məkwowula mə abídé mə nə mə zəg.

¹⁴ Mə jisə nə mə bwiingug buud bəsh Jɔ́ɔ́ Kéel, tə buud bwə mpu cug wá, tə buud bí kú mpu wá; tə ompuyə ó isá tə buud bwə cúgə ómpuyə wá.

¹⁵ Gwə wə mə nɔ́gə bul jii nə mə zəg námə bwiing bí buud ə Róma Jɔ́ɔ́ Kéel yí.

Jɔ́ɔ́ Kéel dúsa nyúl mpifə mə Zembi

¹⁶ Mee mə anɔ́gə nə gwág shwón nə bwiingulə Jɔ́ɔ́ Kéel dɔ́nɔ́gú. Nəcə á dúsa nə nyúl mpifə mə Zembi shú cugulə múúd yésh mə *búgula yé, tééd nə *Oyúden kala nə Ogurék bəsh.

¹⁷ Nəcə otətáli ó Zembi* bwə mə nyín Jɔ́ɔ́ Kéel dí. Muud nyə é kuma otətáli ó Zembi bɔ́nɔ́ng dí nə búgə nda jí cilyá Kálaad Zembi dí nə. Jí cilyá ná: «Tətáli muud mə dúg cug nəcə bəlá nə búgə».

Muud yəsh nyə á mə byaagulə nə Zembi

¹⁸ Mpuɡá nə Zembi nɔ́gə lwóya mpimbə jé í nɔ́gə zhu gwəw, a nɔ́gə nyada nə buud bwə nɔ́gə cugə cug á kú bish Zembi nɔ́gə sá olíngí wá, nəcə bwə nɔ́gə sá nə obábálé bwə kú séy.

1:1 Mis 9.3-15; 26.16; Gal 1.15-16 1:2 3.21; 1Pr 1.10-12 1:3 Mat 1.1; 20.30-31; Mis 13.33; 2Tm 2.8 1:5 11.13; 15.15-18; Gal 1.1; 2.7, 9 1:7 nə shee: 5.1; 15.33; 16.20; 1Kr 7.15 1:8 16.19; 1Te 1.8 1:9 15.23; Mis 19.21; Ifz 1.16
1:13 1Kr 9.19-22 1:14 Kol 3.11 1:16 2.9; Mis 13.46; 2Tm 1.8; 1Kr 1.18, 24 1:17 3.21-30; 4.1-25; 10.4-13; Aba 2.4; Gal 3.9-12; Flp 3.9; Heb 10.38 * 1:17 Mbii Zembi mə du ci nə muud jí tətáli muud yí. 1:18 2.5, 8; Ifz 5.6; 2Te 2.12
1:19 Zhb 12.9; Sòm 19.2-5; Mis 17.27-28; 1Kr 1.21

19 Nacé, isâ byêsh búúd bwó jálá nê mpu shú má Zembí dí yí, í á má nyín ná ngón, Zembí nyáméfwó nyə a má lwó búúd byo ná ngón.

20 Jí ntó. Zembí ñkul nyé á kú nê nji í anjé nê nyín; sâ gwáméfwó á jisó yí kú námá nyín. Nji, tééd ja nyə á té shí nê gwów yí, misóólúgú myé mí ngə lwágulə ñkul nyé nê sâ gwáméfwó Zembí jisó yí. Múúú mə ká téduga tédúgá á fug, a dúg. Buud bwó cúgé ná nê kood bí nê ñkul kaad yí.

21 Nacé bwó á má sá nš, bwó má tsem mpu isâ í dúgya ná Zembí yí, bwó ayáyé nyə gúmə nê akíba mə jálá nê nyə Zembí yé. Wán faasúla isâ í mú kú nê mfií, lám ímpwúfú wán í mú yidúgú ná ñkwed.

22 Sâ jooŋg í má sá nš bwó bág ilad, nji bwó ngə téduga ná bí nê fug.

23 Bwó á má sá nš, gúmə bwó jálá nê yə Zembí jí kú bá bwelə fudə yé, bwó ngə yida yə ivuguli í isâ í də bwoo yí, ivuguli í búúú, nê ivuguli í ínunú nê ivuguli í ócúú nê onywá.

24 Gwó wó jí ná, Zembí nyə a má bíd bwo dang-dáng ná bwó ngəg nê bə íwímbúg yá milám myán, ngə sá misóólúgú mí áduđaná, ngə séémbulí mənnyúul mán bwáméfwó.

25 Bwó á má shwəpla óbábálé ó Zembí, yidá nyə bwo nda íjə; bwó ngə yida kənd gúmə isâ Zembí nyə á té yíid, í njúl ná Zembí muud nyə a té isâ byêsh yé, nyə wó má jálá nê gúmə kanduga á kanduga! Amen.

26 Gwó wó jí ná, Zembí nyə a má bíd bwo dang-dáng ná bwó bég iyéesh í isâ í shwón. Budá bāŋ bwó má bíd sálə sóólúgú nê budúm, bwó mú yida ngə sá bwó budá nê budá, í njúl ná ntó dí Zembí nyə á kwambulə bwo ná í bág də bə yé.

27 Námá mbií ngwúú wəŋgá, budúm, bwó má lúgə ná bwó báləngí ná budá, bwó mú yida də bə ná, ngwól múdúm yə nê yéesh shú ngwól. Bwó ngə sá isâ í shwón, ngwól múdúm balan nê ngwól nda mudá. Cwaguwálə bwó ngə cwaguwə wəŋgá, bwáméfwó bwó ngə námá nyə myəna myá cínəŋgá.

28 Ná ndeé, nda bāŋ bwó abíshé ná bwó mpúg Zembí ná, Zembí nyə a má ka bíd bwo dang-dáng ná bwó bág milúú kú də mpu faas isâ, ka ngə sá isâ bí kú jala yí.

29 Bwó mú lwándúlá nê olíŋgí, nê mbíya lám, nê yéesh mábíí, nê gwólə lám, nê zhíj, nê məgwú mə búúú, nê ozhuyá, nê məkəŋ, nê məfúfú kú nê wúmbúlé; bwó kyey nê ontaandé,

30 sá íkúúdgú, bwó mpíi Zembí, sá mpyónj, ñkény mənnyúul, sá bəguwa, bul bə nê fug sálə mábów dí, sá míngáádá nê obyól bāŋ.

31 Bwó mú kú ná bə məcəçé, kú gwág múúú cey lámúú, kú nê lám ñkúŋkwəŋj.

32 Í njúl ná bwó ngə mpu cígúlá má Zembí ná buud bwó sá mbií misóólúgú míni wá bwó mpyá nê shwiy í, bāŋ bwó sá myo, bwó gwág námá búúú bwó sá myo wá nywa.

2

Buud bēsh bí nə mabəçé, təo Oyúden, təo ikúl ishús

1 Gwó wó jí ná, wo muúú ngə yə bóól búúú mabəçé yé, təo wo wó zə təo zə, wo cúgé nê kəod wó jí nê ñkul kaad yí. Nacé, ja wó ngə yə bóól búúú mabəçé wo ngə sá isâ í mabəçé ímpwúú bwó ngə sá yí, woméfwó námá wá wo ngə yə mabəçé éne.

2 Sə bēsh mə mpú ná, buud bwó ngə sá mbií isâ wəŋg wá, Zembí ngə sámb bwo milású nda óbábálé bí ná.

3 Wo wó ngə yə bóól búúú mabəçé wo ngə námá sá isâ í mabəçé bwó ngə sá yí; wo tédúgá ná wo bá faam, ná Zembí nyə abúle sámb wo myó milású?

4 Ye ná wó yida mpyény bímbí jə lám Zembí jí nê ndí yí, nê bəla á ngə bə kú lámusa yí, nê bwándúlə á ngə bwánd yí? Wo ampúyé ná jə lám Zembí ngə bə nê ndí ní í ngə cínal wo ná wo céndúg mítədúgá?

5 Ntə, wo mó yidá bə nji míngáádá nê míngáádá*, mpug ná Zembí mə bá lwágulə búúú bēsh mpimbə jé dúl jwówád. Wo ngə sá nš mpimbə jəŋg í bāg bul yáág shú dwó dí. Jwów dəŋgú, Zembí mə bá lwágulə ná á də sámb buud milású sémyé á tətəlí.

6 Á bá yə múúú yēsh myəna myá misóólúgú nyə á sá myá.

7 Bəŋg bí nê zény ngəlá kə shwóg ngə sá mənnywa, ngə sə ná bwó ñkənuwag, bwó bág nê gúmə, bwó cúgəg cug í cúgé nê ñkul shín yí, a bá yə bwo cug á kanduga kanduga.

8 Bəŋg bwó ngə yida sá míngáádá, kú magulə óbábálé wá, bwó ngə bə məzhíí má olíŋgí wá, Zembí mə bá gwág bwo mpimbə, a bá nyada nê bwo.

9 Buud bēsh bwó ngə sá mabów wá, bwó é bwəma nə *incwaw í ntəg, bwó bá bə nə yágúwó. Jíni í tééd fwo dúgya nə *Oyúden, í mú námá dúgya nə Ogurək.

10 Bəŋg bēsh báá bwó ngə sá mənnywa wá, tééd nə Oyúden kala nə Ogurək í, bwó bá ñkənuwa, bwó bə nê gúmə, cug bə bwo ná shee.

11 Mpugá ná Zembí nyə áde baam nê ngwól múúú ntə ngwól.

12 Nə ndeé, bíl ikúl í búúú í áshígé bwelə mpu *mbwoomb məcəçé; ñkí bāŋ bwó sá

1:21 Ifz 4.17-18 1:22 1Kr 1.19-20 1:23 Mbá 4.16-18; Sóm 106.20 1:25 9.5 1:26 1Kr 6.9 1:27 Lav 18.22; 20.13 1:29 Gal 5.19-21; 2Tm 3.2-4 2:1 Sóm 50.16; Mat 7.2 2:4 Mis 17.30; 2Pr 3.9,15 2:5 Iza 2.11-21 * 2:5 Məkál mə mítáj mə cí na ná: wo ŋgaan ná wo acéndé bów-bów kuú njəond wó. 2:6 1Kr 3.13-15; 2Kr 5.10; Ifz 6.8; Mat 16.27 2:11 Mis 10.34; Kol 3.25; 1Pr 1.17; Zhk 2.1 2:12 Mat 7.21

*mísám, bwá bá jɛɛ. Jɛɛlɛ wán j í ábálɛ bə shú sá í dɛgyá nə mæcɛɛ yí. Bɔɔŋg bwá á mpu *mbwoomb mæcɛɛ wá, bwá ká ŋgə sá mísám, bwá bá ŋwa mábɛɛ námá nda mæcɛɛ mɔɔŋg mə ŋgə lwágulə ná.

13 Buud bwá du gwágulə mæcɛɛ gwágulə gwágúlág wá, bwó dí búás otútəlɛ í buúd mísh mǎ Zɛmbi dí wá; nji, bɔɔŋg bwá ŋgə bɛ mæcɛɛ wá, bwó wə Zɛmbi mə bá ci ná búasə otútəlɛ í buúd wá.

14 Nkí ikúl ishús í ŋgə sá isá mbwoomb mæcɛɛ í ŋgə jɪ yí í njúl ná bwá áshígé lág mæcɛɛ, bwá ŋgə sá isá byɔɔŋgú nə fɛg byélé. Ntó mǎ lwágulə ná mæcɛɛ mɔɔŋg mə á bwey nyín bwádí cugud.

15 Cug ján j lwágulə ná misóólúgú mí mæcɛɛ mí bwo cilyá mílámúd; lám wán j ŋgə námá magulə ntó, misóólúgú mí mæcɛɛ myɔɔŋg mí du nyín námá ja bwá du faas isá í mǎbɛɛ nə isá í ŋkáam yí.

16 Sâ í bá nyín ná ŋgəŋ jwǔw lú sémybɛ mílású yí wǎni. Nəcɛ, Jɔjɔ Kéel mǎ ŋgə bwiing yí ŋgə cí ná, jwǔw dɔɔŋgú, Zɛmbi mə bá nti *Kříst Yésus zə jaaw nda mítédúgá mǎs búúd ishwoo mímwɔ dí ná.

Oyúden bwá á sá mǎlwə

17 Wo muud jí nə jíná nǎ *Yúden yé, wó mǎ jééɛ kwon *mbwoomb mæcɛɛ dí, wo ŋgə ŋwa gúmá nəcɛ wo mpúlə fwámé Zɛmbi.

18 Wɛɛ wo mpú sá Zɛmbi wɔɔŋgú ŋgə jɪ yí, mbwoomb mæcɛɛ í ŋgə ntág sá ná wo mpúg du fɛésh sá jí nə mfií yí.

19 Wɛɛ wo ŋgə téduga nǎ Zɛmbi nyə á yə wo séy lwólə wǎncím-ncím zhí, wo ŋgə fɛɛn bɔɔŋg bí yídúgúd wá mǎŋkenya.

20 Wo ŋgə téduga nǎ Zɛmbi nyə á yə wo séy jígúílə ílad, nǎ wo jí yíguli ikúkágá, nǎ mbwoomb mæcɛɛ í mǎ sá ná wo mpúg obábálɛ fwámé mpu!

21 Ká, wó ban ka jíguli wóméfwó nəcɛ jí? Wo wə ŋgə cúndə nǎ buud bwá nda júwo, nji wɛɛ ka ŋgə júwo nəcɛ jí?

22 Wo ŋgə ci ná buud bwá nda sá mínɔɔmb, ká nəcɛ jí wé ŋgə sá yí? Wo ŋgə mpii ozɛmbi ó áyadúg, nəcɛ jí wo ŋgə júwo isá í ózɛmbi bɔɔŋg yí?

23 Wo ŋgə ŋwa gúmá ná wo mpú mæcɛɛ, wo ŋgə nyiŋgə caam mwo; caamúlə wó ŋgə caam mwo ní, wo ŋgə júwo Zɛmbi gúmá jé!

24 Wo mǎ dág í? Kálaad Zɛmbi ŋgə ci ná: «Bí ŋgə sá ná ikúl ishús í ŋgəg nǎ *lǎs nə nya bwaasúlə mpu».

25 Jí mpu bə nǎ ábiwáág jí nə mfií shú dwó dí ja wó bɛ mbwoomb mæcɛɛ yí. Wó ká yida ŋgə caam mæcɛɛ, wo bə námə mísh mǎ Zɛmbi dí nda muud cúgɛ síyá ábiwáág yé.

26 Nji, ŋkí muud cúgɛ síyá ábiwáág yé mǎ bɛ mbwoomb mæcɛɛ, a bə mísh mǎ Zɛmbi dí nda muud jí síyá ábiwáág yé.

27 Muud nyá áshígé byél kúl búúd í du síyá ábiwáág dí yé, ŋkí nywáá ŋgə bɛ mæcɛɛ, a bá sámɔ wo mílású. Nəcɛ wo ŋgəɛ nə cugə nda mæcɛɛ mə jí nǎ, í njúl ná wo jí nə mæcɛɛ micilyá, wo námá nə ábiwáág.

28 Jí nǎ, bǎlə Yúden cúgɛ nji síyálə íyuug, ábiwáág kú bə nji nyɔɔŋg bwá sá nyúúlad yé.

29 Fwámé Yúden jí nyɔɔŋg nyə á mǎ magulə cug Yúden nyədí tédugá dí yé; fwámé ábiwáág jí nyɔɔŋg nyə á mǎ síy lám dí cwú yé; nyǎŋ mǎ zhu wə Nkɛŋkɛ Shishim, kú bə nəcɛ muud ŋgələ bɛ mæcɛɛ. Fwámé Yúden jí nyɔɔŋg mə ŋwá gúmá mísh mǎ Zɛmbi dí yé, kú bə mísh mǎ búúdad yé.

3

Tútəlɛ muud cúgɛ shí gaád

1 Ká ŋkí ntó, *Oyúden bwá ntɔ bǎól búúd nə nyáyé zhí? Ábiwáág jí nə wáyé mfií?

2 Tɔɔ nyáyé zhí, tɔɔ nyáyé dí, Oyúden bwá ntɔ. Bwá ntɔ nəcɛ, í tésd fwo bə ná, bwá wə Zɛmbi nyə á kala iciyá byé wá.

3 Ká jí? Nkí bǎól Oyúden bwá á bə kú bɛ mícɛɛlǎ myá bǎnɔŋ Zɛmbi, yə sá jɔɔŋg wá í é sá ná Zɛmbi bág kú ná bɛ iciyá nyáméfwó nyə á cí yí?

4 Mból! Í cúgɛ nə ŋkul bə ntó! Buud bwá jǎlá nə mpu ná Zɛmbi mǎ du ci nji obábálɛ, buud bəsh bwá njúl obwiingye ó íjǔǔ. Sǎ jɔɔŋg wá jí cilyá Kálaad Zɛmbi dí yí, nǎ:

Buud bwá jǎlá nə mpu ná iciyá byó bí nji obábálɛ; ŋkí bwá tǎl wo kɔɔd dí, wo ntɔ.

5 Nkí olíŋgí búsu bwá du sá ná otútəlɛ ó Zɛmbi* bwá mpúg nyín, sá ka ci cínɔŋg nǎ jí? Ye sá é ci ná Zɛmbi mǎ du námá sá ócicéndé ja á du lwóya mpimbə jé nǎ sé yí? Mə fwóge ná lǎs zhizhe lǎsúlə á buud.

6 Mból! Í cúgɛ nə ŋkul bə ntó! Í ká bə ntó, Zɛmbi ka sámɔ búúd mílású ntúdelé?

7 «ŋkí íjǔǔ byám í du sá ná obábálɛ ó Zɛmbi bwá búlug mpu nyín, mǎ é ka nyiŋgə ŋwa mǎbɛɛ mǎ *sám nə ntúdelé?»

8 Muud jí nə ŋkul ci ná nǎ: «Sá sáágá mǎbɔw, mǎbɔw mɔɔŋg mǎ wéeshúlíg mǎnywa?» Bǎól búúd búlug ŋgə ntama mǎ jíná wá, bwá ŋgə ci ná mǎ á ci ntó. Zɛmbi mə bá yə bwo intúgúli í jǎla yí.

9 Sǎ kág ci ná jí? Ye sá Oyúden sǎ ŋgə ntɔ bǎól búúd nə nyúl zhí? Cwúd! Sǎ ŋgə kúnɔw lwágulə ná buud bəsh búasə mǎnyámá mǎ mísmúd, buud bəsh tɔɔ Oyúden tɔɔ Ogurék.

2:16 2.6; 1Kr 4.5 2:17 9.4; Iza 48.1 2:19 Mat 15.14 2:21 Mat 23.3-4; Yuá 7.19 2:24 Eze 36.20 2:25 1Kr 7.19; Gal 5.3 2:26 Gal 5.6 2:28 9.6; Zhe 4.4; Flp 3.2-3; Kol 2.11 3:2 9.4; Sóm 147.19-20 3:3 9.6; 11.29; Ilj 23.19; 2Tm 2.13 3:4 Sóm 51.6 3:5 9.14 * 3:5 Mbií Zɛmbi mǎ du ci ná muud jí tətəlɛ muud yí. 3:8 6.1 3:9 1.18-2.24; 3.23 3:10 Sóm 14.1-3

10 Sá jooŋg wá Mícilyá mí ñgó lwágulə kúl mí ñgó ci ná:

Kú nə muud jí títəlí, kú nə tɔɔ ŋgwúɗ.

11 Kú nə muud jí nə fug, kú nə muud ñgó sɔ Zembí.

12 Buud bəsh bwá á má wú zhíɗ

bəsh bwá mú ñgə cwagəwa ntó,

kú nə tɔɔ ŋgwúɗ jí nə jɔ lám,

kú nə tɔɔ ŋgwúɗ nə ŋgwúɗ.

13 Ñkwoóminú ján jí nda shwoŋ í má bəŋ yí.

Júm dán í wéeshúlí nji məshúgá,

Sá í wú bwo mpúəə íjá í mpu yí

jí nda məjə mə nywá.

14 Məzhúŋgúlú nə iciyá í ófímál

í á má lwánd bwo mímpud nə cwóó.

15 Makuú má cáəs bwo shí

nji kálə gwú búúɗ.

16 Kúl jəsh bwá kə yí,

bwá ñgə gwílya mənywa mə búúɗ,

ñgə nyasulə buud məntágulad.

17 Bwá ampúyé zhí mətəla.

18 Bwá abwélé bə nə tédúgá nə bwá fúnda Zembí.

19 Sá má mpú ná sá jəsh *mbwoomb məcɛɛ í ñgə ci yí, í ñgə dúgya nə buud bwá á yéyow mbwoomb məcɛɛ wá. Jí ntó shú nə muud bəg kú bəny mpu, í mpúyúg nə buud ɔ shí mishwun bəsh bwá á má byaagulə mísh má Zembí dɪ.

20 Gwá wá jí ná, muud tɛem sá mísóólúgú məcɛɛ má ñgə jí myá, Zembí nyə abúle ci ná muud wəoŋgú jí títəlí nəcə ntó. Nəcə məcɛɛ məsə yidá bə shú ná muud mpúg ja á má sá səm yí.

Búgúlálə Yésus-Krist wá í sá ná muud nyínúg títəlí

21 Jaá ga jí ná, Zembí má lwóya ótətəlí bə, kú ciŋgya mbwoomb məcɛɛɗ. Mbwoomb məcɛɛ nə micilyá mí *búúɗ ɔ micúndə mí ñgə yida bwiŋg ótətəlí Zembí má lwóya wá.

22 Í mú ná, muud mə *búgúlá Yésus-Krist yé, Zembí ci ná a jí títəlí muud. A dɔ sá ntó nə muud yəsh mə *búgula yé, kú nə fyasúg;

23 nəcə buud bəsh bwá á má səm, nə ndɛé milwaná mí Zembí mí á má wú bwádí ícugud.

24 Nji, Zembí nywáá, mə ci ná bəsə ótətəlí ɔ búúɗ. A mə ci ntó ashwá nə jɔ lám jé, nəcə shwíy mə *Krist Yésus í yíl bwo mənyámád.

25 Yésus-Krist wá Zembí nyə á yána tɔŋ cúdú məzán yé, shú ná məcií mé mə shwíyugú, muud mə búgúlá nyə yé bəg nə ijuugá í *mísəm. Yánalə Zembí nyə a yána Yésus yí, nyə a lwágulə nə a jí títəlí nəcə nyə á ñgə bíd misəm búúɗ bwá á ñgə sá yág ja Zembí nyə á ñgə ná jisow yí.

26 Nyə á ñgə jisow ntó a ñgə mpu ná Yésus mə bá zə bə *lím icweel. Ja gaád a má lwóya shwíy mə Yésus dí ná a jí Zembí á ótətəlí. Gwá wá á má sá ná, muud mə búgúlá Yésus yé, a ci ná muud wəoŋgú jí títəlí muud.

27 Ká muud jí nə ŋkul ŋkény nyúúɗ nə nə nyáyé zhíí? Kú nə tɔɔ zhíí. Nəcə jí? Nəcə, bɛɛlə məcɛɛ dí wúsə nə mfíí, í yidá bə búgúlálə.

28 Sá ñgə təduga nə Zembí mə dá ci ná muud jí títəlí muud ja múúɗ wəoŋg mə búgula yí; í ádé bə nəcə ñgələ sá misóólúgú məcɛɛ mə ñgə jí myá.

29 Ye Zembí jí nji Zembí *Oyúden? Ye a cugé námə Zembí á bóól búúɗ bəsh íí? Haaw! A jí námə Zembí á bóól búúɗ bəsh.

30 Nəcə Zembí jí nji ŋgwúɗ. Nyə wá má bá ci ná buud ɔ ábiwáág bí ótətəlí ja bwá búgula yí. Nyə námə wá má bá sá ná, búúɗ bwá cugé búúɗ ɔ ábiwáág wá bwá ká búgula Yésus íí, a ci ná bwá músə ótətəlí ɔ búúɗ.

31 Ye ntó jí ná sá má jímbál *mbwoomb məcɛɛ nəcə búgə? Mbó! Í cugé ntó! Sá ñgə yida mpu tál mbwoomb məcɛɛ fwámé céd.

4

Búgú má Aburaham jisə sá yuug

1 Shé é ka ci ná nə jí shú má dá *Aburaham? Mbən yé í á sá ná a bəg nə jí?

2 Ñkí í á nywá ka bə nó Zembí nyə á ci ná Aburaham jí títəlí muud nəcə misóólúgú, Aburaham nyə a nywá jee bə nə zhíí ná a ŋkényúg nyúúɗ; nji a kú ŋkény nyúúɗ mísh má Zembí dɪ.

3 Ká Kálaad Zembí ñgə ci ná jí? Ngaá a ñgə ci ná:

Aburaham nyə á búgula Zembí,

Zembí mú lɔ nyə búgú jé jooŋgá,

a mú ci ná Aburaham jí títəlí muud.

4 Sá má mpú ná muud mə sá gúl séy yé má dá nyə myána; myána myəoŋg mí cugé ná bwá sá nyə mpaam, misə sá bwə mbíd nyə yí.

5 Nji, Zembí má dá sá ná muud jí kú bísh nyə yé bəg títəlí muud. Muud mə jalá nə *magulə ntó, kú lwóya misóólúgú. Muud mə mágúlá ntó yé, Zembí lɔ nyə búgú jé, a ci ná a jí títəlí muud.

6 Ntó wá *Dávid ñgə lás ja á ñgə bwiŋg mənywa mə múúɗ jí ná Zembí nyə alɔyé nyə misóólúgú, á yida nyə nyə ná títəlí muud yé.

7 Dávid nyə á ci ná:

Buud Zembí má juu nə fúlú nyán a kú bísh məcɛɛ wá,

á má jímbal *mísəm myán wá, bwá má jəla.

8 Muud Cwámba mə bə kú ná kwo lɔ *səm yé yé, má jəla.

3:13 Sóm 5.10; 140.4 3:14 Sóm 10.7 3:15 Iza 59.7-8 3:18 Sóm 36.2 3:20 Zhb 4.17; Sóm 130.3; 143.2; Rom 4.15; Gal 2.16; 3.22 3:21 1.2, 17 3:22 2.11; 3.9; 10.12; 11.32 3:23 5.2, 12; 8.18-20; Məɓ 3.19 3:24 5.17; Ifz 2.8; Tit 3.7 3:25 mácií: Mat 26.28; Ifz 2.13; Kol 1.20; Heb 9.12-14; 1Yn 1.7; Mbú 1.5; 5.9 **títəlí:** 1.17; 3.3-4 3:27 3.1, 21, 31; 8.2 3:28 Gal 2.16 3:29 3.22; 4.11-12 3:31 6.15; 8.2-4 4:2 Zhk 2.21 4:3 Mat 15.6; Gal 3.6; Zhk 2.23

9 Jalálə wəɔŋg, ye wúsə nji shú buud ɔ ábiwáág, yé wí námá shú búúd bwá cúgé nə ábiwáág wá? Gwágúgá nəs sɔŋgə ci nəs: «Zembí nyə á dúg búgə mə Aburaham, a mú ci nəs á jì tətəlì muud.»

10 Jáyé ja Zembí nyə á ci nəs Aburaham jì tətəlì muud yí? Ye í á bə Aburaham məs shín síya ábiwáág, ye a kú fwo síya? Í á shígé bə a məs shín síya, í á bə a kú fwo síya.

11 Nyə á ka lág ábiwáág t̄ŋ m̄yɛgyé lwólə nəs Zembí nyə á ci nəs á jì tətəlì muud. Zembí nyə á ci nəs á jì tətəlì muud nəcé búgə nyə á *búgula a kú fwo síya ábiwáág yí. Ntá, Aburaham nyə á ka zə bə sósŋgú á buud bēsh bwá búgúlá Zembí nda nyə kú síya ábiwáág wá, nəcé Zembí mə lɔ bwo búgə jáŋ, a mú ci nəs búəsə otətəlì ɔ búúd nda Aburaham.

12 Bəɔŋg bwá məs síya ábiwáág wá, bwá ka bɛ kúu njəɔnd sósŋgú wúsú Aburaham nyə á kyeə a kú fwo síya ábiwáág yí, Aburaham jì námá sósŋgú wán.

13 Zembí nyə á kaag Aburaham bənŋŋ mpwɔŋ buud nyé nəs bwá wə bwá bá bə nə shí nyésh. Í a shígé bə nəcé Aburaham mpúlə bɛ məcɛɛ; í á bə nəcé Aburaham nyə a búgula, Zembí mú ci nəs á jì tətəlì muud.

14 Í ká bə nəs buud bwá ŋgə bɛ məcɛɛ wá, bwá wə bí nə kəw lú isá Zembí nyə á kaag yí, mpu nəs búgə í mə bə kú nə mfií, ŋkaagə kú nyingə bə sá múúd mə wámbe nə kənd lám yí.

15 Nəcé məcɛɛ wə məs du sá nəs mpimbə məs Zembí í bíig muud; məcɛɛ məs á mbəm bə kú bə, caamálə məcɛɛ kú námá bə.

16 Gwá wə jí nəs, búgə wə í é sá nəs muud lágúg mənywa Zembí nyə á kaag má. Í bə ntó shú nəs mpaam məs Zembí í mpúyág, ŋkaagə í mú bə nə mfií shú mpwɔŋ buud məs Aburaham nyésh. Mfií wəɔŋg í cúgé nji shú bəɔŋg bwá á lág *mbwoomb məcɛɛ wá; wúsə námá shú bəɔŋg bwá ŋgə búgula nda Aburaham sósŋgú á sə bēsh wá.

17 Sá jəɔŋg jisə Mícilyád nəs: «Mə a sá nəs wo bəg sósŋgú á ncúlyá ikúl nə ilwɔŋ.» Aburaham jì sósŋgú wúsú mísh məs Zembí nyə á búgula yéd, Zembí məs du gwúmushi mímbimbe, du sá nəs sá í cúgé yí í bəg yé.

18 Fwála í á bə nəs muud kú ná bwánd nə búgə yí, Aburaham nywáá nyə á ŋgə gwaa kənd mísh nə búgə. Nyə a búgula Zembí, a músə bə sósŋgú á zhwog ikúl nə ilwɔŋ. Mícilyá mí ŋgə ci nəs: «Bímí nì wə mpwɔŋ buud nywó í bá bə yé.»

19 Nəs ndeé, Aburaham nyə á bə nə mímbú kúná-kúnə nə təd, a ŋgə mpu nəs nyúúl məs shín kə nyə, mudá yé *Sara njúl kundú. Nji, Aburaham nyə á tɛem ŋgə dúg isá ini ntáni, búgə jé í á shígé shímba.

20 Búgə í á shígé fúfá nyə nəs a shwána ŋkaagə məs Zembí. Búgə jé í á yida lələshi nyə, a mú yə Zembí gúmá

21 a shwu nyúul ncindí nə ncindí nəs Zembí jì nə ŋkul məs sá sá á məs kaag yí.

22 Sá jəɔŋg wə ciyá jí nəs: «Zembí mú lɔ nyə búgə jé jəɔŋgú, a mú ci nəs á jì tətəlì muud» yí.

23 Cilyá í ŋgə ci nəs: «Zembí mú lɔ nyə búgə jé jəɔŋgú» nì, í cúgé nji shú məs Aburaham nyəməfwo,

24 wúsə námá shú dúsú. Zembí mə bá námá lɔ sə jisú búgə, sə bēsh buud sə ŋgə *magula nəs Zembí nyə a gwúmushi Cwamba wúsú Yésus wá.

25 Nəcé Yésus nyə á kaanz zə cé íwushí bísú, Zembí nyə a gwúmushi nyə shú nəs sə bəg otətəlì ɔ búúd nyədə míshúd.

5

Yésus nyə á zə sá ŋkwambula

1 Nəs ndeé, nda Zembí məs ci nəs sá mú otətəlì ɔ búúd nəcé búgə nəs, mpwogé músə mpédúgá sənŋŋ Zembí nəcé Cwamba wúsú Yésus-Krist.

2 Ntá, nda sə bí nə búgə nəs, sə mú nə zhií nəs sə ciingya wə Yésus nəs ndeé kə bwəma nə mpaam məs Zembí. Mpaam nyəɔŋg dí wə sə ŋgə cugə ja gaád kú ná fúfug yé. Sə ŋgə ntəg cugə mílúu nəs sán nəcə sə ŋgə bwánd nə búgə jəsh nəs sə mə bá námá ŋkənwə mənŋkənwə məs Zembí.

3 Sə məs bul nyingə bə nə mílúu nəs sán ja *incwaw í ntug í ŋgə bíí sə yí, nəcə sə məs mpú nəs incwaw í ntug í jígúlí sə nəs sə bəg nə zény kələ shwóg.

4 Muud nyə á məs jíg zény kələ shwóg yé nyə ányingəyé ná du búla ja məbwəbúlán məs é du wós nyə yí; bələ kú búla wəɔŋgú í mú sá nəs a mpúg ŋgə bwánd nə búgə.

5 Sə ábulé sámba nə bwándúlə sə é bwánd ntó yí, nəcə Zembí nyə a məs yə sə Nkɛŋkɛ Shíshim nəs a ŋgəg nə myeeg sə cəelí mílámúd.

6 Krist nyə á zə yə fwála Zembí nyə á cɛɛlə yíid, ja sə á bə ná itag-bwool yí, ja jəɔŋg wə *Krist nyə á zə yə, zə cé búud bí kú bísh Zembí wá.

7 Muud cugé nə ŋkul mpu magulə nəs a yə jilá məs tətəlì muud; muud jì nə ŋkul yə jilá mə múúd jí fwámé múúd yéd.

4:11 Mat 17.9-11; Gal 3.7; Rom 2.28-29 4:12 Mat 3.9 4:13 Mat 12.7; 22.17 4:14 Gal 3.18 4:15 3.20; 5.13, 20; 7.7-13; Gal 3.19 4:16 Gal 3.7 4:17 Mat 15.5; 17.4-5; 2Kr 1.9; Heb 11.12, 19 4:19 Mat 17.1-6; Heb 11.11 4:21 Mat 18.14; Luk 1.37 4:22 4.3 4:23 10.9; 15.4 4:25 Iza 53.4-5, 10; Rom 8.32-34; 1Kr 15.17 5:1 3.21-30 Zembí məs ci nəs sá mú otətəlì ɔ búúd: 3.25-26 5:2 mpaam: 6.14; 2Kr 6.1; 12.9; Gal 1.6; 5.4; Ifz 2.5-8; 1Pr 1.10-11; 4.13-14; 5.10, 12 búgə: Rom 3.23; 5.2; 8.17-18 mənŋkənwə: 8.17-18; 9.23; 1Kr 2.7; 2Kr 3.18; 4.17; Kol 1.27; 3.4; 1Te 2.12; 2Tm 2.10; 1Pr 5.1 5:3 Zhk 1.2-3, 12; 1Pr 1.5-7 5:5 8.39; Sóm 22.6; Heb 6.19 5:6 1Pr 3.18 5:8 Yuá 3.16

8 Zembí nywáá ngə yida lwágulə ná á ccel sá. Ndam á ccelí jaong nyí ná Krist nyə á zə yə jilá jisúd sá njúl ná ósól ɔ *mísám.

9 Nkámúsá ná Yésus fwó sá ntó sá njúl osól ɔ misám, nkámusa nə ja mácií mé má má sá ná Zembí cig ná sá bí otútáli ɔ búúd ga; ngaá ná nyə é ka sá ná sá fáámugi nə mpimbə má Zembí í ngə zə yí?

10 Zembí nyə á nti mwān yé zə yə shú ná shwiy dé í sáág nkwambulə mpádúgá sánŋ, Nkámúsá ná á fwó sá ntó ja sá á bə mizhízhíj myé yí, nkámusa nə ja sánŋ mú mpwogé ga. Nyə e bá yə sá cug nacé Krist ngə cuga.

11 Jësh námá dí cí. Sábá nə milúu ná sánj nə Zembí shú má Cwámba wúsú Yésus-Krist muud nyə á má zə sá ná sánŋ Zembí bág mpwogé jaá gaád yé.

Yésus ji Adam ábēē

12 Sá má ngə ccel ci yí jí ná *sám í á zə shí mishwun nacé muud ngwúd, sám wəɔŋgú mú julə shwiy; shwiy mú kala ná búúd bēsh, nacé buud bēsh wá bwá á sá sám.

13 Shúshwóógú ná Zembí zág yə Moyíz mæcɛ, sám í á bwey də bə shí mishwun; nji, Zembí nyə á shígé fwo dú lú búúd misám nacé mæcɛ kú fwo bə.

14 Nji, té wúlə wəla má Adam zə wóós wəla má Moyíz í, shwiy í á ngə bii buud bēsh tə buud bwá á shígé sá mbií sám nda caamúle mæcɛ Adam nyə á caam yí.

Adam nye jisə vugali mə múúd nyə á jəla nə zə yé.

15 Sá cúgə nə nkul yígə íwushí í Adam nə yána má Zembí. Jí ná, iwushí í Adam muud ngwúd í á sá ná zhwoɡ buud bwá bwámag nə shwiy. Mpaam má Zembí í ntə minji, yána nyə á yə zhwoɡ buud lúú má Yésus-Krist muud ngwúd yí í bul bə nə mfií.

16 Mama salanē jisə mpádúgá sá Zembí nyə á yə buud mpáam dí yí nə sósólúgú íwushí í múúd ngwúd í á sá yí. Nacé, sémbyé í á bɛ iwushí í múúd ngwúd yí í á bə nə muud má jəlá nə bwəma nə intəgúli í ayíyáág. Nji, ja búúd bwá má sá misám ná sá sá yí, yána má Zembí dáá í má yida sá ná buud bwá bág otútáli ɔ búúd mish məd.

17 Jí ntó, iwushí múúd ngwúd nyə á wush yí í á sá ná shwiy í kwágag nə buud bēsh. Nji, Zembí má sá búúd mbiya məma yána lúu má Yésus-Krist muud ngwúd dí; a má sá bwo mənywa, a sá ná bwá bág otútáli ɔ búúd. Bwá bá cugə nacé *Krist, bə́nŋ ka bá bə míci.

18 Nda í ká bə ná wusúle múúd ngwúd nyə á wush yí í á sá ná buud bēsh bwá bág nə intəgúli ná, ntó námá, Zembí nyə ci ná buud

bēsh búə otútáli ɔ búúd nacé sósólúgú tətáli muud ngwúd nyə á sá yí.

19 Námá nda búúd bēsh bwá á má bə ósól ɔ misám nacé sósólúgú málwə múúd ngwúd nyə a sá yí ná, ntó námá wá zhwoɡ buud bwá bá bə otútáli nacé sósólúgú mágwág múúd ngwúd nyə a sá yí.

20 Zembí nyə á wá *mbwoomb mæcɛ shú ná iwushí í mpyáanzúg. Ná ndéé, kúl sám í á mpyáanz yí, mpaam má Zembí í á nyingə mpyáanz ntə íwushí.

21 Mpaam má Zembí í á mpyáanz ntə íwushí shú ná, nda sám í á ngə jwɔ, í dúgə sá ná buud bwá bwámag nə shwiy ná, mpaam má Zembí í jwɔg ja gaád, ngə sá ná buud bwá bág otútáli ɔ búúd; ná ndéé, sá mú nə nkul jee lág cug á kanduga kanduga lúu má Cwámba wúsú Yésus-Krist dí.

6

Sábúə mimbimbə shú sá í dúgyá nə misám yí

1 Shé kág ci ná jí? Ye shé má jəlá nə ngə kə nə *misám shwóg nə shwóg shú ná Zembí ngəg nə bul nyingə sá shé mpaam?

2 Mbò! Í ajəláyé nə bə ntó! Shé á má yə, shwiy dəɔŋg í á má sá ná shé béégyág nə misám; shé é ka nyingə ngə cugə misámúd na ntədəlé?

3 Ngaá bi mə mpú ná sá bēsh buud sá á ngə duwan tāj buud ɔ Yésus wá, sá á má yə námá nduwán wəɔŋgú?

4 Ntó jí ná duwanúle sá á duwan yí, sá á yə, sánŋ Yésus sá mú dəw. Ntó má kə ná, nda nkúl ayíyáág má Sósólúgú í á gwúmashi nyə ná, shé má jəlá ná ka cugə cug ágúgwáan.

5 Nacé ná, nkí sá má ci ná shwiy dé í mísə shwiy dáśá, gwúmúle yé í é bə námá gwúmúle wúsú.

6 Shé kágá mpu ná mbií búúd shé á də fwo bə yí í á bə mbádúgá nə *Krist ja nyə á yə kwolós dí yí. Í á sɔy ntó shú ná nkul misám mí á də bə nə ndí shédí mílam dí yí í shínúg kanduga, shé wúg mányámá má misámúd.

7 Mpugá ná muud má yə yé, misám mí ányngáyé ná jwú nə nyə.

8 Nda sánŋ Krist sá á yə ná, sá má tédúgá ná sánŋ sá é cugə námá.

9 Sá má mpú ná nji Krist nyə a gwúm yí, nyə abúle ná nyingə yə, shwiy í cúgə ná nə nkul bii nyə.

10 Shwiy nyə á yə yí í á sá ná a béégyág nə misám ja ngwúd á kanduga; cug á ngə cugə yí jisə shú má Zembí.

11 Námá mbií ngwúd wəɔŋgú, bi má jəlá nə njwa bímféfwó ná bi á má yə, shwiy dəɔŋg í á

5:9 1.18; 1Te 1.10 5:10 2Kr 5.18-20; Kol 1.20-22 5:11 8.31 5:12 Mat 2.17; 3.19; Rom 6.21, 23; 7.9-10 5:13 4.15 5:14 1Kr 15.21-22, 45-49 5:17 bə́nŋ ka bá bə míci: Mat 19.28; 1Kr 6.2-3; 2Tm 2.12; Mbú 20.4, 6 5:20 4.15 5:21 6.23 6:1 3.5-8, 31; 5.20 6:2 6.6; 7.4 6:3 Gal 3.27; Kol 2.12; Tit 3.5; 1Pr 3.21; Mat 28.19 6:4 2Kr 5.14-15, 17; Gal 6.15; Kol 3.1-5, 10 6:5 Flp 3.10-11 6:6 Gal 5.24 6:9 Mís 2.27; Heb 9.25-28; 1Pr 3.18 6:11 Gal 2.19; 1Pr 2.24

7

má sá ná bi béégyág nà misám; nji bí ka nḡa cugə shú má Zembí, kwoŋ má Yésus-Kríst dí.

12 Sám í á jǎláyé ná nà nyingə jwú ná mǎnyúul mún má bá yə mǎni; mbə, *sám í á jǎláyé ná nà sá ná bi dúg nḡa bɛ iyéesh ya mǎnyúul mún.

13 Kúgá ná du balan nà ikúl í nyúul bín du sá olǎŋgɛ nǎmá nda bí bí ná mǎlwaa má misám. Yidagá yə Zembí mǎnyúul mún nǎcɛ bi á shí yə, ná ndɛɛ bi mú gwúm. Ntɔ, balanugá nà ikúl í nyúul bín dúlǎ sá otútǎli.

14 Sám í abálé ná nyingə jwú nà bɛ; nǎcɛ bí cugé ná ǎjwúga í mǎcɛɛd, bi búsa mpáam má Zembí dí.

Sá búsa mikwám mí cug á tǎtǎli

15 Ntɔ wó jí? Sǎ sǎág *misám nǎcɛ sǎ músə mpáam má Zembí dí, kú ná bə ǎjwúga í mǎcɛɛ dí? Mbə! Í ǎjǎláyé nà bə ntɔ!

16 Nḡaa bí mǎ mpú ná bí má ká yə múud mǎnyúul ná bi é du sá nyə mǎgwág, bí shwal bə mǎlwaa mé? Bi búsa mǎlwaa má múud bí má sá mǎgwág nà ndí yé. Bí má ká bə mǎlwaa má misám, misám mí kwaamb bí shwiy; bí má ká bə mǎlwaa má Zembí, Zembí ci ná bí bí otútǎli ɔ búud.

17 Akiba nà Zembí nǎcɛ yág íí, bi á du bə mǎlwaa má cug misám; nji ja gaád íí, bi á má kǎnd mǎlam mín myésh njǎgúlá í nḡó jǎgulow buud bəsh yíid, njǎgúlá bí á lág yí.

18 Bi á má shwub nà misám, bi músə mǎlwaa má cug otútǎli.

19 Mǎ lás ná zhizhe lásúlǎ á buud nǎcɛ bi ádɛ lɛl gwág. Mwəw má mpús íí, bi á du balan nà ikúl í nyúul bín du cugə nda mǎlwaa má misólúgú mí áduɔdaná, mǎlwaa má cug á kú bǎsh mǎcɛɛ; zhúgúlá á cínɔŋgú í á bə ná bi á du sá Zembí mǎlwə. Jaá gaád íí, ságá ná ikúl í nyúul bín í bǎg mǎlwaa má cug otútǎli; zhúgúlá á cínɔŋgú í é bə ná bi é nḡə cugə cug Zembí mǎ gwág nywa yí.

20 Mpugá ná ja bí á du bə mǎlwaa má misám yí, í áshíge du bə bí yǎmbálí ná bi kǎndug mǎlam otútǎli dí.

21 Wáyé mfíí bí á bə nǎ ndí ja cɔŋg yí? Nḡaa bí mú du gwág misólúgú mín shwón, nǎcɛ mí á du bə mǎcɔŋg mí kǎnd múud nji shwiy dí myá?

22 Ká jaá ga, nda Zembí má yíl bí mǎnyámá má misámúd sá ná bi bǎg mǎlwaa mé ná, bi mú nḡə cugə cug á gwág nywa yí, bí mú nǎmá nà cug á kǎndugə kǎndugə.

23 Haaw, sám í kwaamb múud shwiy, nji Zembí nywáa má yə múud cug á kǎndugə kǎndugə mpáam nyéd; a yáná gwo kwoŋ má Cwámba wúsú *Kríst Yésus dí.

Sá nḡə sɛy nà Zembí mbíi ágúgwáan

1 Bwaang, ja má nḡó lás nà bí yí, mǎ mpú ná mǎ nḡə lás ná buud bwá mpú mǎcɛɛ wá. Nḡaa bí mǎ mpú ná mǎcɛɛ má du jwú nà muud nji ja múud nḡó ná cugə yí?

2 Nda mudá, nḡumba cɛɛ í nḡə laad nyə nà nḡwúm yé té wəsh nḡwúm nḡó ná cugə yí. Nji, nḡwúm má ká yə, cɛɛ dooŋgú kú ná bí múdǎ.

3 Ntɔ jí ná, múdǎ má ká ntɔ wúl nḡów báad nḡwúm ná nà mísh íí, bwə jəw nyə ná mudá mínɔomb. Nji, nḡí nḡwúm má yə, cɛɛ kú ná nyingə bí múdǎ; á ká ntɔ wúl nḡów báad íí, á kú bə múdǎ mínɔomb.

4 Bwaang, jí nǎmá mbíi nḡwúd wɔŋgú shú dún, bi músə buud ɔ *Kríst, sá cɔŋg í á má sá ná bi bǎg mimbimbə shú sá í dúgyá nà mǎcɛɛ yí. Bi á má ntɔ mǎbwə má múud shúsúd, múud nyə á gwúm yé. Í á sɛy ntɔ shú ná shé wúmág Zembí mpumə*.

5 Nǎcɛ, ja shé á nḡə ná bɛ iyéesh í cug múud yí, mǎcɛɛ má á du shwambəla bəw-bəw iyéesh bisú. Bəw-bəw iyéesh bisú byɔŋgú wó í á du nḡə sɛy sǎdí ikúl í nyúulád, mpumə á cínɔŋg nyə á bə nji shwiy.

6 Jaá ga, shé mú mimbimbə shú sá í dúgyá nà mǎcɛɛ má á du bíi shé mikwám má; ntɔ, shé má wú mikwám myɔŋgú. Shé mú mǎlwaa má Zembí mbíi ágúgwáan Nkɛŋkɛ Shíshim nḡó lwágulǎ shé yí, kú ná bə mbíi á yág shé á nḡə bɛ mǎcɛɛ nda mǎsá cilyá ná.

Ká mǎcɛɛ má nḡə kwiínd jí

7 Shé kág ci ná jí? Mǎcɛɛ má má yidá bə *sám? Mbə! Í cúge nà nḡul bə ntɔ! Nji, mǎcɛɛ má á mbəm bə kú bə, mǎ á shíge nywá mpu sá bwə jəw ná sám yí. Nǎcɛ, cɛɛ í á mbəm bə kú ci nà mǎ ná: «Ci wo kú wǎmb sá nḡkǎn», mǎ á shíge nywá mpu sá bwə jəw ná iwǎmbúg yí.

8 Sám í á nḡwa zhíí nà mpándí níid, í mú sá ná mǎ téédúg nḡalǎ wǎmb isá mimbíi mimbíi. Mǎcɛɛ má ká bə kú bə, sám má yə.

9 Té wəsh má á nḡə ná bə kú mpu mǎcɛɛ yí, mǎ á nḡə cugə. Ká, nji má á ka zə mpu mpándí yí, sám mú bǎn lúu,

10 mɛɛ mú yə. Mpándí í á bə ná í kwáambug mǎ cug yí, í mú yidá kwaamb mǎ shwiy.

11 Nǎcɛ, sám í á nḡwa zhíí mpándí, í mú jwǎngulǎ mǎ ná ndɛɛ í mú gwǎilya mǎ.

12 Sá nḡwúdǎ, mǎcɛɛ máá mǎsə nḡkɛŋkɛ sá, sá mǎcɛɛ má nḡó jii yí í njúl nǎmá nḡkɛŋkɛ sá, í njúl tǎtǎli, nḡí nywa.

13 Ká, ye sá ǎnyunywaá í má yida bə sá shwiy shú dáamə? Mbə! Í cúge ntɔ! Jí ná sám í á yida nḡwa zhíí sá ǎnyunywaá dí ná í zə gwǎilya

6:12 12.1 6:14 5.2; Gal 5.18; 1Yn 3.6 6:15 6.1 6:16 Yua 8.34; 2Pr 2.19 6:17 Yua 8.32 6:18 8.15; 1Pr 2.24 6:21 7.5; 8.6, 13; Zhk 1.14-15 6:23 5.21 7:2 1Kr 7.39 7:4 6.4; Gal 2.19 * 7:4 Mpumə nyɔŋg wə misólúgú. 7:5 6.21 7:6 6.7; 8.2-4; 2Kr 3.6 7:7 4.15 7:7 Mbá 5.21; Mət 2.16-17; 3.6 7:8 1Kr 15.56 7:9 5.13 7:10 Lav 18.5 7:11 Mət 3.13 7:12 1Tm 1.8

mæ; ntó, mpándí í mú sá ná sám í mpúyúg, í mpúg námé nyín ná wúsə mbíya bów-bów sá.

Cug misám í du wá múud mányámád

¹⁴ Haaw. Sə mə mpú ná mæcɛɛ məsə sá á *shíshim, mɛɛ mə nɔ́ ná bɛ iyéesh í cug múud, mə jí kwám á *mísám.

¹⁵ Sá gwáméfwó mə nɔ́ sá yí, mə aɲgɛ nə wámbulə gwo. Mə aɲgɛ nə sá sá mə céél sá yí, nji sá mə nɔ́ nɔ́ nɔ́ mpii yí, gwə wə mə sá yí.

¹⁶ Nda jí ka bə ná sá mə nɔ́ sá yí mə aɲgɛ nə cɛel gwo ná, mə mə ka dúg ná mæcɛɛ məsə jɔ́ɔ́ sá.

¹⁷ Ntó, mɛɛ ná dí nɔ́ sá isá mə nɔ́ sá yí, jisə sám í njúl mə nyúúlúd yí.

¹⁸ Mə mpú búbalé ná nɔ́kul mə sá mánywa yí í cúgɛ cug múud jámud. Yéesh nə yéesh jáɲ wə mə jí nə nɔ́kul gwág yí; nji, kú nə nɔ́kul mə sá mánywa mə nɔ́ sá cɛel sá má.

¹⁹ Ntó jí ná, mánywa mə céél sá má, mə asáyé mwo; nji məbðw mə acéélé sá má, mə yídá mpu sá mwo.

²⁰ Nda jí ka bə ná mə nɔ́ sá sá mə acéélé yí ná, mə dí nɔ́ sá isá, jisə sám í njúl mə nyúúlúd yí.

²¹ Mə mə ka kwey ná nyúl nɔ́kul nyísə mádí cugud; nɔ́kul nyooɲg wə í du sá ná, ja jəsh mə céél sá mánywa yí, mə yida sá məbðw,

²² í njúl ná mə nɔ́ sá gwág nywa mæcɛɛ mə Zembí mádí lám dí cwú.

²³ Nji mə mə kwey ná nyúl nɔ́kul nyísə mə nyúúlúd í nɔ́ sá lúmbúli nə isá téduga wám í nɔ́ sá magulə yí. Nɔ́kul nyooɲg í nɔ́ sá ná mə bəg kwám á nɔ́kul misám mí nə ndí mádí íkál í nyúúlúd yí.

²⁴ A nkúɲkwónála mə e! Nyúúl ga í nɔ́ sá kə nə mə shwiyad. Zə é bá yíl mə mágə mányámád e?

²⁵ Yé Zembí, akíba nə wo kwoɲ mə Cwámba wúsú Yésus-Krist dí!

Í mú ja gaád ná, fug nyám í nɔ́ sá ná mə bəg lwaá wá mæcɛɛ mə Zembí, iyéesh byám byán í nɔ́ sá ná mə bəg lwaá lú nɔ́kul misám mí nə ndí yí.

8

Shíshim mə Zembí wə nɔ́ sá kyey nə mbúgula

¹ Ntó, jaá ga dí, buud bwə mú buud ó *Krist Yésus wá wə anyíngáyé ná kwo bwəma nə intúgáli í *mísám.

² Nɔ́kul Nkɛɲkɛ Shíshim jí nə ndí yí í má yíl wo mányámá mə misámud, wo abulé ná kwo yə shwiy lú misám, nəcə nɔ́kul nyooɲg wə í du yə múud mə Krist Yésus cug.

³ Mæcɛɛ mə Moyiz mə á shígé bə nə nɔ́kul sá ntó nəcə cug múud í cúgɛ nə nɔ́kul bɛ mwo. Nji, Zembí nyə á shí sá; nyə á nti Mwán yé zə jímbal búud misám. Mwán mú zə nwa nyúúl búud ó misám bí nə ndí yí, ná ndéé Zembí mú yə nyúúl nyooɲgú intúgáli í misám.

⁴ Nyə á sá ntó shú ná shé bəg nə nɔ́kul mə bɛ otútáli bəsh mæcɛɛ mə nɔ́ sá jii wá, ná ndéé iyéesh í cug múud ná dí í é nɔ́ sá kyey nə shé, í é bə Nkɛɲkɛ Shíshim.

⁵ Buud iyéesh í cug múud í nɔ́ sá kyey nə ndí wá, isá í cug múud wə bəɲ bwə du tál shwóg yí. Booɲg Nkɛɲkɛ Shíshim nɔ́ sá kyey nə ndí wá, bwə du tál isá í Shíshim shwóg.

⁶ Mpugá ná muud mə bɛ iyéesh í cug múud yé, məshíné mé məsə nji shwiy*, í njúl ná muud mə bɛ iyéesh í Nkɛɲkɛ Shíshim yé, məshíné mé məsə cug, nyə é cugə ná shɛɛ.

⁷ Nəcə wála lúu iyéesh í cug múud dí wúsə ifumuga nɔ́ sá fam Zembí; í aɲgɛ ná sá mæcɛɛ mə Zembí mægwág, í cúgɛ námə nə nɔ́kul bwelɛ sá mwo mægwág.

⁸ Buud bwə nɔ́ sá bɛ iyéesh í cug múud wá bwə cúgɛ nə nɔ́kul nywa Zembí lámud.

⁹ Ká bí bá bí aɲgɛ ná bɛ iyéesh í cug múud, bí mú nɔ́ sá bɛ Nkɛɲkɛ Shíshim, nəcə a njul bí mányúúlud. Muud cúgɛ nə Shíshim mə Krist yé, cúgɛ múud mə Krist.

¹⁰ Nji, nda jí ná Krist njul bí mányúúlúd ná, mányúúl mán mə é tɛɛm nɔ́ sá yə nəcə misám, *mishíshim mín mí é nɔ́ sá cug† nəcə Zembí nyə á mə cí ná bí mɔ́sə otútáli ó búud.

¹¹ Nkí bí bí nə Shíshim mə Zembí muud nyə á gwúmashi Yésus yé, mpugá ná nyə é bá námə sá ná Shíshim yé wooɲgú í gwúmáshig mányúúl mán mə shwiy máni.

¹² Nda jí ntó ná, bwaanɲ, mpugá ná shé búə nə mpwála, nji kú bə mpwála ná shé nɔ́ sá nɔ́ sá nɔ́ sá bɛ iyéesh í cug múud.

¹³ Nəcə, bí mə ká nɔ́ sá bɛ iyéesh í cug múud íí, bí mə bá yə; bí mə ká yida nɔ́ sá ná Nkɛɲkɛ Shíshim nɔ́ sá gwílya misóólúgú mányúúl mə du sá myá, bí bá cugə.

¹⁴ Mpugá ná buud bəsh Shíshim mə Zembí nɔ́ sá kyey nə ndí wá, bwə wə búəə bwán ó Zembí.

¹⁵ Nəcə, Shíshim bí á lág yí í cúgɛ *shíshim í sá ná bí bəg mælwaá, bí nyíngə nɔ́ sá cugə cug ífwaas yí. Bí á yida lág Shíshim í sá ná bí bəg bwán ó Zembí yí; Shíshim wooɲg í yə shé nɔ́kul ná shé kímúg ná: «Abbaʔ, Dá!»

¹⁶ Nkɛɲkɛ Shíshim nyáméfwó nɔ́ sá námə lwágulə *mishíshim míshé ná shé búəə bwán ó Zembí búbalé.

7:14 Sóm 51.7 **7:15** Gal 5.17 **7:18** Mat 8.21; Flp 2.13 **7:23** Gal 5.17; Zhk 4.1; 1Pr 2.11 **7:24** 1Kr 15.57 **8:1** 1.18; 5.1 **8:2** 3.27; 7.7-11 **8:3** Gal 4.4; Flp 2.7-8; 2Kr 5.21 **8:4** 6.22; 7.4; 13.10; Gal 5.16, 25 **8:6** 6.21; Gal 6.8
 * **8:6** 8.6 Wa, shwiy dəsə béégyála nə Zembí, kú bə zhizhe shwiy sá mə mpú yí. **8:9** 1Kr 3.16 **8:10** Gal 2.20; 1Yn 3.24 † **8:10** 8.10 Ból bwə nɔ́ sá ná: «Shíshim mə Zembí nɔ́ sá yə bí cug». **8:11** 2Kr 4.14 **8:12** 6.18 **8:13** Gal 6.8; Ifz 4.22-24 **8:14** 1Yn 2.29-3.1 **8:15** Mak 14.36; Gal 4.5-7 ‡ **8:15** *Abba*: Ciyá ní kə ná Dá. **8:17** 5.12; Gal 4.7; Flp 3.10-11 § **8:17** Kəw á jɔ́ɔ́ isá Zembí nyə á kwamusa shú bwán bé yí.

17 Nda jí ná shé básə bwān ó Zembí ná, shé básə námá nə kow^S wá Zembí. Shénān Krist shé má bá kəwula mákəw, nkí shé ngə námá kəwula micúnj myé. Shé ngə kəwula micúnj myé shú ná shénōnj bēsh bág nkənəwə mānkənəwə mé.

Milwaná myā mwōw má ngə zə mā

18 Jugúla shé ngə jug mwōw mága dí yí í cúgə təw sá ja má tédúgá bímbí Zembí mə bá sá ná shé nkənəwəg yí.

19 Nəcə, Zembí mə bá zə sá ná buud básə bwān bē wá bwə mpúyág. Ná ndeé, isá byēsh Zembí nyə á té yí í ngə bwánd sá jəwngú nə milām ná jig-jig.

20 Nji, ja gaád íf, mól mánkúl má ngə lwáfulə isá byəwng nə í ngəg nə bə cug á kú nə shwóg kú nə shug. Isá byəwng dí í á vān ná í kə bíil mánkúl məwngúd, Zembí wə nyə á nyasulə byo cínəwng. Nji, isá byəwng byēsh í ngə bwánd nə búgá ná

21 díl jwōwád Zembí mə bá yíl byo lwéfúli jəwngúd, nəcə lwéfúli jəwng í ngə caam. Ja Zembí mə bá yíl byo cínəwng yí, í bá ka lég cug fulí bwān ó Zembí bwə ngə cugə yí nə mānkənəwə bwə ngə nkənəwə má.

22 Sə má mpú ná, zə wós kíkídíga, isá byēsh Zembí nyə á té yí í ngə ná jug, ngə leegya nda mudá ngə kwiy miná ná á zə byá yé.

23 Í cúgə námá nji isá byəwngú; təw sə bəwng Zembí nyə á má yə Shíshim yé tən məkagulá wá, sə ngə námá leegya ngəlá bwánd fwála Zembí mə bá zə təl sə cé bwān bē dí yí, fwála á bá námá zə yíl mánnyúul mäsú mánnyámád yí.

24 Nəcə, Zembí nyə á má cug sá, nji sá jəwng í f wóyé ná nyín, sə ngə ná bwánd bwándúg nə búgá. Sə múúd ngə bwánd nə búgá yí, á ká dág gwo, ye nyə é kwo ná bwánd?

25 Nda jí ná, sá sə anjə ná dág yí, sə ngə bwánd gwo nə búgá ná, sə ngə bwánd gwo nə jísəw.

26 Námá mbií ngwúd wəwngú, Nkənkə Shíshim ngə námá kwíind sə tag dúsú; sə áde mpu sá í jí ná sə gwáámbug Zembí mājəgula mäsú yí. Nji, Nkənkə Shíshim nyəméfwo má du jəgula shú dúsú, du leegya mbií míleegya íciyá í lésú bísú í cúgə nə nkul féég yí.

27 Zembí nywáá muud má du bigas isá í lám yé, á du mpu isá Nkənkə Shíshim má du gwáámbug cínəwng yí; nəcə Nkənkə Shíshim ngə jəgula shú óbúgula námá nda Zembí mə jí ná.

Zembí ji cəgye

28 Sə má mpú ntəg nə Zembí má du sá sá jəsh í shúgúlág nkí nywa shú búud bwə céel nyə wá, buud nyə á jəw téduga yéd wá.

29 Nəcə, buud Zembí nyə á bwey fwo tééd mpu wá, nyə á bwey féesh bwo ná bwə bəélag Mwān yé, Mwān yé bág cúbá á zhwo omínyəh.

30 Buud nyə á bwey féesh ntó wá, bwó wə nyə á jəw wá; buud nyə á jəw wá, bwó wə nyə á ci ná básə otátəlí cə búúd wá; buud nyə á ci ná otátəlí cə búúd wá, bwó wə nyə á yə gúmb wá.

Sá cúgə nə nkul yíl shé ceelí má Zembí dí

31 Shé kág ná nyingə ci ná jí? Nkí Zembí ngə kyem sə, zə jí nə nkul nyingə lúmbulí nə sə?

32 Nyə á shigé jəgula fwámé Mwān yé, nyə á kəenzh nyə shú dúsú. A tééd fwo kəenzh Mwān yé, ngəá ná nyə é kwádulə yə sə isá byēsh ashwá?

33 Zə jí nə nkul shwáman búúd Zembí má féesh wá? Ngəá Zembí nywáá nyə á má bwey ci ná básə otátəlí cə búúd?

34 Zə jí nə nkul sámb bwo lésú? Ngəá Yésus nyə á shí yə; bul nyingə bə ná, nyə á shí gwúm, a njul Zembí dí mbwə mənəcwúm, a ngə jəgula shú dúsú.

35 Jí jí nə nkul sá ná sə béégyág nə ceelí Zembí ngə ceel sá yí? Ye *incwaw í ntəg, ye yágúwó, ye cúwáli, ye zha, ye məbúwa, ye isá í áwuwaguwá, ye shwiy ná bwə gwú sə?

36 Ngəá jí cilyá Káalaad Zembí dí ná: Shwiy í ngə wáámbug sə jwów dēsh nəcə wo. Bwə dág sə nji nda itəw bwə nkág nə ndí ná bwə kə cígə yí.

37 Nji, sə ngə jág bul ntə isá íni byēsh. Nəcə muud ngə ceel sə yé ngə sá ná sə ngəg nə ntə.

38 Məc mə ngə ntəg mpu bábálé ná gúl sá cúgə nə nkul béég sə nə ceelí Zembí ngə ceel sá yí: təw shwiy, təw cug, təw *wəngəles, təw isá í ngə wá buud mánnyámád yí, təw cug ga, təw jəwng zág yí, təw isá í ngə ntə buud nkul yí,

39 təw mənjkul má gwów, təw məwng má shí, təw gúl sá Zembí nyə á té yí, kú nə təw sá jí nə nkul béég sə nə ceelí Zembí ngə ceel sə kwonj mə Cwámə wúsú *Krist Yésus dí yí.

9

Izurəyél ji féeshá má Zembí

1 Námá nda má jí múúd má *Krist ná, bábálé wə má zə lās éga, mə abwíngé íjǝ; lám wám Nkənkə Shíshim ngə kyey nə ndí yí í ngə magulə ntə.

2 Mə ngə ci fwámé ci ná lám cúgə bwəle bə mə ná shəc, mə jí nə məma məcəy mə lám má ngə kə nji shwóg nə shwóg.

3 Mə jí námá nə nkul jee magulə ná məméfwo bág nə məzhúngúlú, ná mə wə

8:18 2Kr 4.17 8:19 Kol 3.4; 1Yn 3.2 8:20 Mat 3.17-19 8:23 2Kr 5.2-5; Ifz 4.30 8:24 2Kr 5.7; Heb 11.1 8:25 2Kr 4.18 8:27 Sóm 139.1 8:28 Zhb 2.10; Ifz 1.11 8:29 Kol 1.18; Heb 1.6 8:30 1.7; 5.2; 2Te 2.13-14 8:31 Iza 50.8-9 8:31 Sóm 118.6 8:32 5.8; Yuá 3.16 8:34 4.25; Mis 2.33; Heb 7.25; 1Yn 2.1 8:35 2Kr 5.14 8:36 Sóm 44.23; 2Kr 4.11 8:37 1Yn 5.4-5 8:38 Ifz 1.21; 1Kr 3.22; 15.24; 1Pr 3.22 8:39 5.5; Yuá 3.16; 2Kr 13.13; Ifz 1.4; 2.4; 1Te 1.4; 2Te 2.16 9:2 MmN 32.32

yidag béégya nə Kríst shú bwááng wə kúl búúd má á zə byél byéle á shí ga yí.

4 Bwá, bag ó *Izarəyél, Zembí nyə á nwa bwo tãñ bwân bé, a yə bwo mənkanəwa mé, a sá isə nə bwo, a yə bwo macçç mé, a yə bwo zhií ná bwá dág yə nyə gúmá, a kaag bwo mənkaagó mé.

5 Bwá wá bí nə ímpáábó í á fwə ibeend, mpwəñ buud nyəñúd wə Kríst nyə á zə byél byéle á shí ga yé, nyə, Zembí mə ntə sá jēsh yé, á jəla nə gúmá kandugə á kandugə! Amen.

6 Ntó cugé ná nkaagó má Zembí í á má yə íyíy-yíy, mbá. Í yidá bə ná, mpwəñ buud Izarəyél nyēsh dí nyísə fwámé Izarəyél;

7 nyēsh teem námá bə mpwəñ buud má *Aburəham, nyēsh dí nyí fwámé bwân bé. Nəcə Zembí nyə á ci nə Aburəham ná: «Wá *Izaag wə mpwəñ buud má á kaag wo í bá zhu yé.»

8 Ntó má kə ná, bwân múúd mə byá nə yéesh jé á muud wá, bwó dí básá bwân ó Zembí; bəəñg á byá nə nkaagó má Zembí wá, bwó wá básá nya fwámé bwân.

9 Nəcə Zembí nyə á kaag ná: «Mə bá nyiñgə zə námá mbii fwálá gaád, *Sara mú bá bə nə mwámudúm.»

10 Í cugé námá nji bímbí má ngə ci ni. Gúl sá í á bə ná, Rabéka bá mpáábó jisú Izaag bwó mú bə nə bum lu mšwáás.

11 Í á ka bə, bwân kú fwo byél, bwó kú fwo sá təw mánywa təw məbəw, Zembí mú sá ná tédúgá yé í bwámag. Nəcə tédúgá yé í də bə nji nda nyáméfwó mə féesh ná.

12 A də féesh múúd, kú bə ná muud nyə ámə fwo sá mísóólúgú, nji muud á céel jəw yé, á jəw. Ntó, nyə á ci nə Rabéka ná: «Mwân acúmbá mə bá bə mwân á ntombú lwaá.»

13 Gwá wá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí, ná: «Mə á ccel *Yákwb, mə mpii Iso.»

Zembí cugé nə olíñgí

14 Ntó má kə ná jí? Nə Zembí jí nə olíñgí? Mbô! Í cugé ntó!

15 Mpugá ná nyə á ci nə Moyíz ná: «Nyəəñg mə é ccel gwág nkúnkwónúlé yé, mə gwág; nyəəñg mə é ccel gwág cey lámád yé, mə gwág.»

16 Ntó jí ná Zembí má də féesh múúd nə lám ínkúnkwəñ, kú bə nəcə muud bəlé nə yéesh, nkí ntág ná muud bulúlə yimə.

17 Sá jəəñg wá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí, ná Zembí nyə á ci nə Farawóñ ná, «Mə á tál wo njwú-buud shú ná mə lwóyá nkúl nyám wódí, jíńá dām jwəg shí nyēsh.»

18 Ntó jí ná Zembí má də sá ná, muud á céel gwág nkúnkwónúlé yé, a gwág; nyəəñg á céel sá ná a bág nə nún yé, a sá.

Zembí jí fulí nyádí míféeshád

19 Wo é ci na ná: «Ká nəcə jí Zembí mə nyiñgə də jum búúd yí? Nəcə, zə jí nə nkul lúu nə cígúlá Zembí má nwa yí?»

20 Eéékyé, yé mwá muud! Wo wá zə ná wó kaad nə Zembí? Ye mpii nyí nə nkul ci nə muud nyə ámə mç nyə yé ná: «Nəcə jí wo ámə mç mə ntága yí?»

21 Nkí ntág ná yə məəl məmpií cugé nə zhií ná a mэг isá í gúmá, mç námá zhizhe isá nə yagó jé ngwúd nə ngwúd?

22 Zembí nyə á ccel lwóyá mpimbə jé nə nkul nyé; nji, buud í á bə ná a jənguləg nə zhwuñú wá, nyə á yida jisəw bwo kú lámusa.

23 Nyə á jisəw bwo ntó shú ná buud á gwág cey lámád wá bwə mpúg bímbí á jí nə milwaná yí, bwó buud nyə á bwey kwəmusə ná a bá yə mílwanə myəəñg wá.

24 Buud bəəñgá, jisə sá buud nyə á jəw wá. Nyə á jəw ntág sá, kú bə nji wúlə *Oyúden dí, nyə á jəw námá buud íkúl ishúsúđ.

25 Jí námá nda nyə á ci kálaad má Ozé dí ná; ná:

Kúl búúd í á shígé bə kúl jām yí, mə bá jəw gwo ná kúl jām; buud má á shígé bul ccel wá, mə jəw bwo ná wəabába.

26 Námá kákúl nyə á ci nə bwo ná:

bí cugé kúl jām yí, bwó bá jəw bwo cínəñg ná bwân ó Zembí á kuwó.

27 Izayí nyə á shí námá bwú nkágú shú *Izarəyél ná:

Buud ó Izarəyél teem bulya nda shç á măn, Zembí mə bá cug nji búbaalé.

28 Nəcə, Zembí mə bá sá sósólúgú nyə á ci yí wa shí gaád; a bá casulə wə ná mán kú bwánd.

29 Jí námá nda Izayí nyə á bwey ci ná, ná:

nda nəcə Cwámba á nkul nyēsh lúgála sá búbaalé bwân, nkí sá á mə zə bə nda Sódóm, námá nda Gomor.

30 Shé kág ci na ná jí? Shé má ci ná ikúl í cugé Oyúden yí, í á shígé ngə sə zhií ná Zembí cíg ná básə otútəlí ó búúd; nji, Zembí má ci ná básə otútəlí ó búúd nəcə bwó jéégúlə míkwəñ wá Yésus.

31 Ká Oyúden bāñ bwó á ngə sə ná bwó bá otútəlí nə baagulólə məcçç; nji, bwó áshígé bə.

32 Bwó á shígé ka bə otútəlí nəcə jí? Nəcə bwó á shígé ngə bwánd ná bwó é bə otútəlí

9:4 bag ó Izarəyél: MmN 4.22; Ozé 11.1 **gúmá**: MmN 16.10; 24.16-17; 40.34-35 **isç**: Mat 17.7; MmN 24.7-8 **maccç**: MmN 20-24 **məñkaagá**: 3.2, 4; 4.13, 17; Gal 3.6, 14 **9:5** 15.8; MmN 3.6, 15 **Kríst**: Mat 1.1; Rom 1.3-4 **9:6** 3.3-4; 2.28-29 **9:7** Mat 21.12; Mat 3.9 **9:8** Gal 3.7; 4.23 **9:9** Mat 18.10, 14 **9:10** Mat 25.21-23; Rom 11.6 **9:13** Mal 1.2-3 **9:14** 3.5; Mbá 32.4 **9:15** MmN 33.19; Mat 20.1-15 **9:16** Ifz 2.8 **9:17** MmN 9.16 **9:18** MmN 4.21; 7.3; 9.12; 14.4; 1Pr 2.8 **9:20** Iza 29.16; 45.9 **9:21** Zhe 18.6; 2Tm 2.20 **9:22** 2.4, 8 **9:23** 5.2 **9:24** 1.16; 10.12 **9:25** Ozé 2.23; 1Pr 2.10 **9:26** Ozé 1.10 **9:27** Iza 10.22-23 **9:29** Iza 1.9 **9:30** 10.20 **9:31** 10.2-3 **9:32** 4.4-5

nacé jéégúla kwonj wá Yésus. Bwá á ñgá táduga ná bwá é bæ otútali nacé ñgála sá misóólúgú; bwá á ka bwám kwóóógú lú mábóóógú,

³³ námá nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná; ná: Dugá! Mæ má bwíig kwóóógú lú mábóóógú Siyôn*

kwóóógú í é ða búlal búúúd yí. Nji, muud mæ jéég kwonj cínong yé ñyá abáúle sámba.

10

Zembí má cug múúúú yésh má búgula yé

¹ Bwaañg, mæ ñgá bul jíi ná Zembí yág *Oyúden cug, gwá wá má jí ñyá májagula máam dí yí.

² Jí búbálé ná bwá á má mpu wá mílúú ázembí dí, mæ jee námá mpu bwíiing ntó. Nji, bwá ñgá wá mílúú nda wəancím-ncím, kú mpu isá bwá jálá nə mpu yí.

³ Jí ná, bwá ampúyé gwág váál Zembí má ða sá ná muud bág tútali yí, bwá á má ka ba nyán zhí shú ná bwá bág otútali mísh má Zembí dí. Bwá á má yida sá míngáádá nə otútali ó Zembí.

⁴ Jí ná, iséy máccə má á ñgá cəel séy yí, *Křist wá ñyá á zə casulə byo shú ná muud yésh má *búgula yé, Zembí cig ná á jí tútali muud.

⁵ Í njúl ná, shú bəlá tútali nacé máccə, Moyíz ñyá á cilə ná: «Muud yésh mæ báágúúú máccə yé, ñyá é *dúg cug nacé máccə.»

⁶ Nji, shú bəlá tútali muud nacé búgə, cilyá wúsa ná: «Nda cí wódí lámúú ná: zə má bá báú kə jonúð?» Ntó jí ná wó cəel ná Křist nyíngəg shula.

⁷ «Nda námá bæeg cí ná: zə má bá shula kə mínjim?» Ngaá Křist ñyá á shí bwey wú mínjim?

⁸ Micilyá myáá mí ñgá cí ná: «Lánj wí wo kúná-kúná, wí wódí mpud, wí wódí lámúú». Lánj wəəng wá sə ñgá cúnda yí, lánj í ñgá jíigali buud búgá yí.

⁹ Jí ná, wó ká lás nə mpu wə ná Yésus jí Cwámba, wo búgula nə lám wə ná Zembí ñyá a gwúmushi ñyá, wo dúg cug.

¹⁰ Jí ntó. Muud má ða búgula nə lám, Zembí mú cí ná á jí tútali muud; muud lás nə mpu, Zembí mú yə ñyá cug.

¹¹ Nacé Micilyá mí ñgá cí ná: «Muud mæ jéég kwonj nyádí yé ñyá abáúle sámba.»

¹² Ntó jí ná mwá Yúden ñyá anğé nə salan nə mwá Garék; bəsh bí nə Cwámba ñgwúú. A ða bwádan nə buud bəsh bwá jəw ñyá wá zhwog zhwog íbwádan.

¹³ Micilyá mí ñgá cí ná: «Muud yésh mæ bá kámb Cwámba yé, á bá dúg cug.»

¹⁴ Ká ntudelé búúú bwá é kámb Zembí, bwá kú fwo búgula ñyá yé? Ntudelé bwá é búgula, bwá kú fwo gwáduga lánj yé yé? Ntudelé bwá é gwáduga lánj yé, kú nə muud mæ cúnda yé?

¹⁵ Ntudelé múúú ñyá é cúnda, Zembí kú fwo lwám ñyá yé? Micilyá mí ñgá mpu cí ná: «A mánj jəjə məkuú ná ndéé məkuú mæ búúú bwá ñgá kyey nə jəjə lánj wá e!»

¹⁶ Ká, buud bəsh dí bwá á magulə Jəjə Kéel. Jí námá nda Izayí ñyá á cí ná, ná: «Cwámba e, zə ñyá á *magulə lánj sá á ñgá kyey nə ndí yé?»

¹⁷ Í njúl ná búgə í ða zhu lánj múúú mæ gwág yíú; lánj wəəng wá Kéel má Křist.

¹⁸ Mæ ñgá ka shílá ná: Ye Oyúden bwá á shígé gwág lánj wəəngú e? O! Bwá á shí dí gwág í? Ngaá Micilyá mí ñgá cí ná: Buud bwá á shí gwág mákál shí ga nyésh ði; obwíingye ə lánj iciyá byán í á shí kə ná ndéé kə kumə íjumə í shí byésh dí.

¹⁹ Ká mæ nyiingə námá jí ná: «Ye bag ó *Izarəyél bwá á shígé wámbulə gwág? Bwá á shí yida gwág. Ngaá ná Moyíz ñyá á shí bwey jaaw bwo nda Zembí ñyá á lás ná, ná: Mæ bá sá ná bí sáág bəól búúú wú, í njúl ná bwá cúgə námá fwámé lwonj búúú, Mæ sá ná bí fíimug lwonj búúú jí kú nə fug yí.

²⁰ Izayí ñyá á bəle námá lás ná, Zembí má cí ná: Buud bwá á shígé ñgá sə mæ wá bwá á kwey mæ.

Bəəng bwá á shígé ñgá jí mæ təw sá wá, mæ á sá ná bwá mpúg mæ.

²¹ Nji, shú bag ó Izarəyél, á cí ná Zembí má cí ná:

Mæ má téeg məbwə jəwə ncindí ñgála jəw bwo, bwá kúl búúú á məlwə, kúl búúú á míngáádá.»

11

Zembí ñyá á shígé myaas kúl búúú jé

¹ Má shílá ná ná, ye Zembí ñyá á má myaas kúl búúú jé e? Mbə! Í cúgə ntó! Ngaá mæ jí mwán *Izarəyél, mwán á mpwonj buud má *Aburaham, bæen mæ Bənzhamé dí?

² Zembí ñyá amyáásé kúl búúú jé ñyá á bwey féesh yí. Ye bí mæ jág sá Micilyá mí ñgá bwiing shú má Eli ja ñyá á shwəman Izarəyél wá Zembí yí?

³ Nə Eli ñyá á cí ná: «Cwámba, bwá má shín gwú *búúú ə micúndə bwə, bwá shín caam *wáálatár bwə; mæ má lúg fwó, bwá ñgá námá sə ná bwá gwú mæ.»

⁴ Nji, Zembí ñyá á bæsa nə ñyá ná jí? Ngaá ñyá á cí ná: «Mə á kənd buud otóóshin zəngbá

9:33 Iza 8.14; 28.16; 1Pr 2.6-8 * 9:33 Siyôn: Nyá á bæ məma mbúnj bwá á lwə ñgwála á Yurəsəlem cínong gwów yí. 10:1 9.1-3 10:2 Mis 22.3 10:3 1.17 10:4 Gal 3.24-25 10:5 Lav 18.5; Gal 3.12 10:6 Mbá 30.12-14 10:9 1Kr 12.3; Flp 2.11 10:11 9.33 10:12 3.22 10:13 Zhu 3.5 10:15 Iza 52.7 10:16 Iza 53.1; Yuá 12.38 10:17 Yuá 17.20 10:18 Sóm 19.5 10:19 Mbá 32.21; Rom 11.11 10:20 Iza 65.1; Rom 9.30 10:21 Iza 65.2 11:1 Mis 22.30; 2Kr 11.22; Gal 1.13-14; Flp 3.5 11:2 11.29; Sóm 94.14; Zhe 31.37 11:3 10j 19.10, 14, 18

koogú shú dām māméfwo, bān bwá á shígé bwele kúd mábwovó shí ná bwá yə Baal gú má.»

⁵ Námá mbií ngwúdá wəonǵá, gúl búbaalé buud Zembí nyə á féesh mpáam nyéd yí jí ná ja gaád.

⁶ Nyə á féesh bwo mpáam nyéd, í á shígé bə ná bwá á fwo sá wúl jə sósólúgá; í ká bə sá mísósólúgá, mpaam kú ná bə mpaam.

⁷ Ntó má ká ná jí? Ná sá bwán wá Izurəyél bwá á ngə sə yí, bwá ábíyí gwo; nji búbaalé Zembí nyə á féesh yí, gwá wá má bii gwo. Bósólúgá bān bwá á sá mǵngáád

⁸ námá nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná; ná: Zembí nyə á sá ná,

zə wós múús í
bwá bǵ minjimbúlá,
mísh mǵn má bǵ kú dǵ,
mǵwə mǵn má bǵ kú gwág.

⁹ Dávid má ci námá ná:

Iseengyá í dǵ byán í bǵ bwo láám,
í bǵ bwo wód, bwá bílúg ná ndéé,
bwá bǵ lǵ myána mí jǵlá nə bwo myá.

¹⁰ Mísh má bǵ bwo yídúgá nə yídúgá ná ndéé bwá ngóg nə jújufə nda wəancím-ncím;

sáág nə bwá jíg mányámád kú yowula.

¹¹ Má shílá ná ná, ja *Oyúden bwá á sandala ntúni yí, ye bwá á búla mbəogú á kandugə? Mbó! Í cúgé ntó! Iwushí byán í á má yida sá ná Zembí cúgug ikúl ishús, á cug byo shú ná Oyúden bwá sáág wú.

¹² Dúgá, iwushí Oyúden bwá á wush yí í á sá ná buud ə shí bwá bígúg; búlúla bwá á búl yí sá ná ikúl ishús í bígúg. Nkámúsá ná í bə ntúni, nkámusa nə ja Oyúden bəsh bwá bá magulə *Kříst ná ndéé bwá *dúg cug yí.

¹³ Yésus nyə á lwám mə ná mə bwíingug ikúl í cúgé Oyúden yí Kéel dé. Ntó, má jaaw bí buud cúgé Oyúden wá ná mə ngə gwág nwyá iséy byám byəonǵá.

¹⁴ Mə ngə gwág byo nywa ntó nəcə mə jí nə búgá ná mə e shwambulə bag dām Oyúden ná bwá sáág wú ná ndéé bósól wá cínəonǵá bwá mú dúg cug.

¹⁵ Yílúla Zembí nyə á yíl bwo málǵnúd yí í á sá ná buud ə shí bəsh bwá bíg zhií bwá kwámbulə nə nyə. Í tééd ná bə ntó, nkámusa nə ja bwá bá nyingə zə mǵbwá má Zembí dí yí. Ngáá í bá bə bwo nda bwá má gwúm gwúmúg íí!

¹⁶ Ja múúd mə sá ná, buléd á tééd sá nə mpumá á má mwáágula yí, á kənd gwo koogú shú má Zembí yí, ngáá ná á má kənd mpúmá nyésh koogú shú má Zembí í? Í ká bə ná mikəplá mí líf mǵsá sá má Zembí, ngáá ná

mǵbwá má líf jəonǵ má é bə námá Zembí ísá byé?

¹⁷ Sə ngwágá ná bwán ó Izurəyél nda olivyé Zembí nyə á bə yé. Zembí nyə á ka fəy mósól mǵbwá má líf jəonǵá, a mú kə nǵa wo, wo njúl mbwá á olivyé nyə á kə ntó yé, a zə fəen kúl nyə á fəy mǵbwá nyásól olivyé dí yí. Wo músə námá ngə wó məkúl má ngə bád wú mikəplá mí líf jéd má.

¹⁸ Wo ajáláyé nə sá nkámá nə fwámé mǵbwá má líf, wo dí ngə nkény mikəplá, mikəplá wá mí ngə nkény wo.

¹⁹ Wo é ci nó: «Ngáá ná nyə á fəy mǵbwá má líf shú ná mēe má fáánwog cínəonǵ?»

²⁰ Jí mpu bə ntó. Zembí nyə á wéég mǵbwá má líf nəcə má bǵlá kú nə búgá; wēe má ka ntǵ nǵa jiya nəcə wo bǵlá nə búgá. Nji, wo kú bēeg nkény nyúul, yidagá bə nə fúndúgá.

²¹ Zembí tééd fwo bə kú jagulə fwámé mǵbwá má olivyé yé, wēe wá nyé é jagulə yé? Wo ó bey!

²² Dúgúg ná Zembí jí nə jə lám, a njúl námá nə nkúd. A jí nə nkúd shú bəonǵ bwá á má búla wá; a njúl nə jə lám shú dwó, nkí wo ngə kə shwóg nə ngəlá jéég nyúul jə lám jé jəonǵú; nkí ntó dí, á bá námá fəy yíl wo.

²³ Bəonǵ bwá á búla wá bān íí, bwá ká yəw cug ján á kú nə búgá, Zembí nǵa bwo, nyingə fēen kúl bwá á fwo du bə yí, nəcə á jí nə nkul mə sá ntó.

²⁴ Wēe muud wó á bə mbwá á olivyé nyə á kə ntó yé, Zembí nyə á kə fəy wo zə fēen nyéd olivyé dí kúl wo áshígé byél yí. Nkámúsá ná á sá ntó nə wo, nkámusa nə bəonǵ bwá bwey bə mǵbwá má líf jəonǵ wá. Ngáá ná nyə e bá námá zə nyingə fēen bwo kúl bwá á byél yí?

Kúl búúd Izurəyél jēsh í bá dúg cug

²⁵ Bwaanǵ, mə acéélé ná bí jágúg jəjə yuug Zembí nyə á ngə baagulə shwoó dí gá, bí á bá dúg ná bí má bul bə nə fug. Jí ná, bósól bwán ó *Izurəyél bwá bá námá bə nji mǵngáád mǵngáád ná ndéé kə wós ja bíl ikúl byésh í bá kə wá Zembí yí.

²⁶ Ntó, kúl búúd Izurəyél jēsh í mú námá bá *dúg cug nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, nəə: Muud mə bá zə yíl búúd mányámád yé mə bá zhu Siyôn*.

A bá zə jímbal bag ə Yákwab cug ján á kú bísh Zembí.

²⁷ Sə má bá sá nə bwo wá ní.

Mə bá sá gwo ja má bá yíl bwo *misám myán yí.

²⁸ Nda *Oyúden bwá ngə ban Jəjə Kéel ná, Zembí ngə nǵa bwo nda mizhízhí myé, sá jəonǵ jí shú mǵíí wán; nji, nda nyə á bwey féesh impáámabə byán ná, á bul cēel bwo.

11:5 9.27 11:6 4.5; Gal 3.18 11:8 Iza 29.10; Mbá 29.3; Mat 13.14-15 11:9 Sóm 69.23-24; 35.8 11:11 Mis 13.46; Rom 10.19 11:13 1.5 11:16 Ilh 15.19-21 11:17 Ifz 2.11-13 11:18 Yuá 4.22 11:20 1Kr 10.12 11:25

Mat 24.14; Yuá 10.16 11:26 Iza 59.20-21; 27.9; Zhe 31.33-34 * 11:26 Siyôn: Nyə á bə məma mbán bwá á lwə ngwála á Yurásalem cínəonǵ gwów yí. 11:29 3.3-4; 15.8

29 Mpugá ná Zembí nyə ádé nyingə déég sá nyə áma yána yí, a kú nyingə cénd njúwúlu nyə áma jəw múúd yí.

30 Nacé, yág í, bí a sá Zembí málwá. Nji, kidíga, a má gwág bí nkúnkwónjálə. A gwág bí nkúnkwónjálə ntó nacé Oyúden sálə nyə málwá.

31 Ná ndéé, bwə ngə sá Zembí málwə ja gaád shú ná a gwágúg bwo cey lámúd námə nda nyə á gwág bí cey lámúd ná.

32 Nacé Zembí nyə a fad buud bəsh íbyeshed shú ná a bág námə gwág bəsh nkúnkwónjálə.

Shé gúmalúgá Zembí

33 Oó! A nyān məma fwo múúd ná ndéé Zembí e!

A fug nyé nə mpúyá yé í má lə nkúl e! Muud cugé nə nkul shwánzula mícígálá myé, muud cugé nə nkul bigas íyug á má yigula yí.

34 Micilyá mí ngə mpu ci ná: Zə nyə a má ná fwo mpu tédúgá má Zembí? Nkí ná, zə nyə á má bwele cwíny nyə?

35 Zə nyə a má fwo yə Zembí sá shú ná a kág ngə bwánd ná Zembí nyingəgú yə nyə yé?

36 Nacé, sá jəsh í zhu wə Zembí; nyə wə má sá ná sá jəsh í bəg; sá jəsh jisə yí, jisə shú dé. Gúmá bəg nə nyə kandugə á kandugə. Amen.

12

Yələ Zembí nyúul (Ifz 4.1-16; 1Kr 12.12-27)

1 Ná ndéé bwaang, nda Zembí má gwág sə cey lámúd ná, mə bándúlə bí ná bi yánəg mənnyúul mán tān *mətúnuga mā mikuwó, mətúnuga yələ Zembí, mətúnuga nyə é gwág nywa má. Ntó ji yələ Zembí gúma fwámé yə.

2 Kúgá bə məfúlú mā cəg ga; yidagá bíd ná Zembí céndúg bí, a yəg bí fug ágúgwáan, bí dág mpu sá á ngə jii yí; ntó ji ná sá ji nkí nywa yí, sá í jəla yí, sá ji kú nə təw lág yí.

3 Nda Zembí nyə á sá mə mpaam ná, mə lás nə muud yəsh á gwoong jin; má ci ná, muud kú bul gúmal nyáméfwó ntə mínji. Muud yəsh ngwág nyáméfwó nda á jí ná, bə bímbí lə búgá Zembí nyə á yə nyə yí.

4 Mpugá ná muud ji nə nyúul ngwúdá, í njúl ka bə nə ikál nkí bulya; ikál í nyúul byəong byəsh í ádé səy səy ngwú.

5 Námə mbii ngwúwə wəongá, sə má tɛɛm bə nkí bulya, sə bəsh sə búsa sɛɛngyá nyúul ngwúd dí wə *Křst, sə bəsh sə ngə bə leedyá nda ikál í nyúul muud.

6 Zembí nyə á ngə yə sə isá í yána byé nə jə lām, isá í yána byəong bíə mimbii mimbii. Nkí Zembí má yə múúd nkul ná a cúndág mícúndá, muud wəong cúndág nə bímbí lú búgá á jí nə ndí yí.

7 Nyəong jí ná a dág səy nə bóól yé, a səyúg; nyəong jí ná a dág jíguli yé, a jígulíg;

8 Nyəong jí ná a dág bándula búúd yé, a dág bándula; nyəong jí ná a dág sá yána yé, a də sá dwo nə lām ngwú; nyəong mə də təw shwóg kyey nə bóól yé, a dág bə nə zény ja á dá kyey nə bwo yí; nyəong mə kwínd nkúnkwónjálə í búúd yé, kwíndúg bwo nə məshusug.

Mbúgula mə Yésus májalá nə cɛɛl múúd yəsh

9 Ciiłagá cɛɛl jí kú nə makəñ yí. Mpiigá məbəw, nywílyágá nə mənnywa.

10 Dugá bə nə məcəy mpədúgá nyín nda omínyonjə bwə ngə ciiłə wá. Muud yəsh səg nə nyə wə búlug də gúmal bóól búúd.

11 Səyúgá nə Cwamba mbii á nə bibibi, kú sá iləm, nji zény nə zény.

12 Bi má jəlá nə bə nə məshusug nacé bí ngə bwánd nə búgá nə Zembí mə bá sá bí mənnywa; bí má ká bwəma nə *incwaw í ntug, bí jisəw; bí ə sá kááfə məjəgula.

13 Dugá kwínd búúd ə Zembí bwə ngə jii kwíndyá wá, bí də sə ná bí dág lág ójón bídí mínjəw.

14 Dugá bwádan nə buud bwə lwágulə bí cúwúli wá; dugá bwádan, bí kú lweem.

15 Búúd bínónj njúl wá bwə ka bə nə məshusug, bí nyí məshusug məongú; bwə ká bə nə yé, bí jii námə yé dəong.

16 Dugá bə cəñ mpədúgá nyín. Kúgá də bə isá í álal-nkul; yidagá bə byəong bíś nkwónj á muud yəsh yí. Muud kú bəeg bə nə tédúgá ná nyáméfwó wə má búl bə nə fug.

17 Bi kú də bweel məbəw. Səgá ná bí dág sá mənnywa mísh má búúd bəsh dí.

18 Nkí jí nə nkul bānda, ságá mimbii mín myəsh ná bí cəgəg nə buud bəsh ná shee.

19 Yé búúd má búl cɛɛl wá, kúgá də kunda bíméfwó; dugá bíd ná Zembí wə dág lwóya mpimbə də kunda bí; nacé jí cilyá Kálad Zembí dí ná: «Mə wə má bá də kunda, mə wə má bá də yə búúd myəna». Ntó wə Cwamba ngə ci yé.

20 Í njúl námə nyingə bə cilyá ná: Múud ngə lumbali nə wo yé ká gwág zha, yəg nyə idəw; á ká gwág shwáásúlə míná, yəg nyə sá á ngúləg yí. Ja wə sá ntó yí, wo má nkúnd nyə

11:32 3.22; Gal 3.22 11:33 Zhb 11.7; Sóm 139.17 11:34 Zhb 15.8; Iza 40.13 11:35 Zhb 41.3 11:36 16.27; 1Kr 8.6 12:1 6.13; 1Pr 2.5 12:2 Ifz 4.22-24; 1Te 5.21 12:3 1.5; Mat 20.26; 1Kr 12.11, 28; Ifz 4.17 12:4 1Kr 12.27 12:6 1Kr 12.4-11; 12.27-14.40; 1Pr 4.10-11 12:7 Mis 6.1-3; 2Kr 9.5, 7 12:9 2Kr 6.6; 8.24; 1Tm 1.5; 1Pr 1.22; 1Kr 13.4-7 12:10 14.15; Yuá 13.14-15; Gal 5.13; 6.3, 10; Ifz 4.2; Flp 2.2-3 12:11 8.9; Gal 5.25; Mbá 3.15 12:12 5.2-3; 8.24-25; Mat 24.13, 22; Luk 18.1; 1Kr 10.13; 1Te 1.14 12:13 Gal 6.10; Heb 13.2 12:14 Mat 5.44 12:15 Zhb 30.25; 1Kr 12.26; 2Kr 11.29 12:16 Mik 3.7; 1Kr 1.10-11, 19-20, 27-28; 8.1 12:17 Mik 20.22; 1Kr 6.7; 1Te 5.15; 1Pr 3.9 12:19 Mbá 32.35; Mat 5.39 12:20 Mik 25.21-22; Mat 5.44

máág mǎ kuda lúúd.

21 Wo kú bíd ná yéesh sála mábôw í ntǒg wo ñkul; yidagú ðu sá ná mǎnywa mwô mǎ ðúg ntǒ mábôw bwá sá wo má.

13

Kristen má jalá nǎ sá micí mǎgwág

1 Muud yésh mǎ jalá nǎ sá micí mǎgwág. Nǎcé, ici byésh bí shí ga dí yí í ñgǎ zhu wǎ Zembí. Zembí wǎ nyǎ á tǎl micí myésh mǎs myá.

2 Ntǒ mǎ kǎ ná, muud mǎ lǎl lúu nǎ cí yé mǎ lǎl lúu nǎ téégvá ísá Zembí nyǎ á táág yí. Buud bwá sá ntǒ wá bwá sá ná Zembí yág bwo intǎgúlí.

3 Wo ajǎláyé nǎ fúnda ójwú ja wó ðu sá mǎnywa yí; ñji, ñkí wó ðu sá mábôw, wo wó mǎ jalá nǎ fúnda. Ñkí wó cǎel cugǎ kú fúnda cí, ðugú sá mǎnywa, cí nyǎ é yidá faag wo.

4 Mpug ná cí wúsǎ sǒl mǎsáal mǎ Zembí shú ðúla bándula wo ná wo ðúg sá mǎnywa. Ñkí wó ðu sá mábôw, wó jalá nǎ fúnda; nǎcé, cí í ðu bǎ nǎ kafwele shú ná a ðúg yǎ búúd intǎgúlí. Cí wúsǎ sǒl mǎsáal mǎ ðu lwóya mpimba mǎ Zembí, ðu lámusa nǎ buud bwá ðu sá olǎñgí wá.

5 Gwá wǎ jí ná, muud mǎ jalá nǎ magulǎ íjwúga í cí nǎ jǎ lám, kú bul bǎ ñji nǎcé fúndǎlé ná Zembí nyǎ á bá gwág nyǎ mpimba.

6 Sá jǎong námǎ wǎ bí mǎ ðu jána ótǒya yí. Buud bí ná bwá ðúg ñwa ótǒya bǎong wá, Zembí wǎ nyǎ á tǎl bwo ná bwá ðúg sá ísǎ byǎong.

7 Yágá muud yésh sá bí mbíd nyǎ yí: bí jána múúd tǒya tǒya yé; bíl ísá byésh bí mǎ jalá nǎ jána yí, bí yǎ búúd bwá jalá nǎ ñwa wá; muud mǎ jalá nǎ fúndágú yé, bí fúnda nyǎ; nyǎong mǎ jalá nǎ gú má yé, bí yǎ nyǎ gú má.

Cug cǎelí

8 Kúgá bǎ nǎ mpwǎlá nǎ muud; mpwǎlá í bǎg ñji cǎelí ná nyíga cǎel nyíga, nyíga cǎel nyíga. Nǎcé, muud mǎ cǎelí bóslágú yé, ñgǎ mpu bǎ mǎcǎg.

9 Ngaá bí mǎ mpú ná mǎmpándí mǎ ñgǎ cí ná: «Cí wo kú sá míncǎmb, cí wo kú gwú múúd, cí wo kú júwo, cí wo kú wǎmb ízhaá sá.» Mǎmpándí mǎní nǎ mǎóll mǎsh mǎ ñgǎ cí ñji sá ñgwúnd ná: «Cǎelug múúd yésh jí sǎ wo kúnǎ-kúnǎ yé nda wó cǎelí wóméfwó ná.»

10 Muud jí nǎ cǎelí yé cugé nǎ ñkul sá múúd jí nyǎ kúnǎ-kúnǎ yé mǎbôw. Ntǒ jí ná, muud mǎ cǎelí bóslágú yé, ñgǎ mpu bǎ mǎcǎg.

13:1 Mis 5.29; Tit 3.1; 1Pr 2.13-14; Mbá 13; 20.4 13:1 Mik 8.15-16 13:3 1Pr 2.14; 3.13 13:5 2.15 13:7 Mat 22.21 13:8 Yuá 13.34; 1Kr 13; 16.14; Gal 6.10 13:9 Mbá 5.17-21; Lev 19.18; Mat 22.34-40; Gal 5.14; Zhk 2.8-13

13:11 1Te 5.5-8 13:11 Ifz 5.14-16; 1Kr 7.29-31 13:12 Ifz 5.11; 6.11, 13; 1Yn 2.8 13:13 Luk 21.34; Ifz 5.18

* 13:13 *ídina í álal-ñkul*: Mbii ídina wǎong í á ðu bǎ, buud ða nǎ ñgul ntǒ mǎñji, buud sá jañga kú nǎ mǎsus. 13:14 Flp 2.5; Kol 3.15 † 13:14 *ñwa Krist nda káándǎ mǎ bwáád*: Ntǒ jí nǎ cugǎ mbii wí ná muud mǎ ðúg bí yé bǎg nda a ñgǎ ðúg Krist.

14:1 1Kr 8.1-13; 9.22; 10.23-33; Kol 2.16, 20-22; 1Tm 4.4-5; Heb 13.9 14:1 15.7 14:2 Dan 1.8; 1Kr 10.25-28

14:5 Gal 4.10 14:6 1Tm 4.3-5 14:7 2Kr 5.14-15; Gal 2.19-20 14:10 2.6

11 Ngǎgá nǎ cugǎ cug cǎelí jǎong, nǎcé bí mǎ mpú ná fwǎlá sǎ ñgǎ cugǎ ga í mǎsa wala bí mǎ jalá nǎ juum ígwǎd yí. Nǎcé ja gaád íf, jwǎw Cwámǎ mǎ bá zǎ yíl shé mǎnyámád yí í mú bul bǎ kúnǎ-kúnǎ ntǒ jwǎw sǎ á magulǎ Yésus yí.

12 Bulú mǎ bul kǎ. Sǎ myáásugá ísá í ðu sǎ yí yidágú yí; sǎ yidágá ñwa íkeny í gwáná bwá ðu lúmbulí nǎ ndí mǎñkényad yí.

13 Sǎ cúgǎgá cug á otátalí, mbii í jalá nǎ mǎñkenya mǎ mwásǎ yí: kú nǎ ídina í álal-ñkul*, kú nǎ shwágulǎ mǎlwǎg; sǎ kú sá jañga, kú sá ásǎy-sǎy, kú nǎ ozhuyá, ku mpii tǎo muud.

14 Yidagá ñwa *Krist nda káándǎ mǎ bwáád†, bí kú bíd ná iyéesh í cug múúd í nyíngǎg ñgǎ kǎ nǎ bí cug ábábôwad.

14

Magulǎgá bǎong bwá afwóyǎ lal wá

1 Muud jí ná ná búg ñkí tag yé, bí ó magulǎ nyǎ; bí kú sǎñusa mákǎl nǎ nyǎ nǎ yé mbii mítǎdúgá.

2 Jí nǎ ñkul dǎ ná, ñgwól múúd ñgǎ tǎduga ná a jí nǎ ñkul dǎ sá jésh, nyǎong jí ná búg ñkí tag yé nye ñgǎ ða ñji ídǎw í ífambá.

3 Muud ñgǎ ða sá jésh yé bǎg kú mpyény ñgwól; nyǎong nyǎ anǎgǎ nǎ ða sá jésh yé bǎg kú ðúg ná nyǎong ñgǎ ða yé ñgǎ jág sá; nǎcé Zembí mǎ magulǎ námǎ nyǎ.

4 Wǎe wǎ zǎ mǎ zǎ sámb ízhaá lwaábula iwushi? Ñkí á kyabe, í ðúg mása yé; ñkí á ku, í ðúg námǎ ñji mása yé. Ñji nyǎ é kyabe, nǎcé Cwámǎ jí nǎ ñkul mǎ sǎ ná a kyábǎg.

5 Jí námǎ ná, ñgwól múúd mǎ ðúg ná dúl jwǎw í búl bǎ fwámé jwǎw cǎ dúl, ñgwólágá nye mǎ ñwa mwǎw mǎsh cé ñgwúnd; muud yésh nádag nǎ sá nyáméfwó mǎ kwey ná jí tǎtǎl yí.

6 Muud mǎ tǎl ñkúmba jwǎw shwóg yé, a sá ntǒ shú mǎ Cwámǎ; muud mǎ ðó sá jésh yé ñgǎ ða shú mǎ Cwámǎ, nǎcé a ñgǎ yǎ Zembí akíba; nyǎong nyǎ anǎgǎ nǎ ða sá jésh yé ñgǎ námǎ yǎ Zembí akíba.

7 Mpugá ná muud ñgwúnd nǎ ñgwúnd á gwoong jí sǎ nyǎ anǎgǎ nǎ cugǎ shú nyáméfwó, ñgwúnd nǎ ñgwúnd kú námǎ yǎ shú nyáméfwó.

8 Ñkí shé ñgǎ cugǎ, shé ñgǎ cugǎ shú mǎ Cwámǎ; ñkí shé mǎ yǎ, shé yǎ shú mǎ Cwámǎ. Ntǒ jí ná, tǎo shé mǎ cugǎ, tǎo shé mǎ yǎ, shé búásǎ buud ó Cwámǎ.

9 Haaw, sá jooŋg wó *Křist nyə á yə, a nyingə gwúm nə ndí yí, shú nə á jwúg nə mimbimbə, jwú nə mikuwó.

10 Ká nəcə jí wé mə sámb *mínyoŋá woó iwushí yí? Nkí ntág nə, nəcə jí wé mə mpyəny mínyoŋá woó yí? Mpugá nə shé bəsh shé mə bá tšw kəod dí njów milású mə Zembí.

11 Mpugá nə jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: Mə Cwámba ŋgə cugə yé mə ŋgə ci nəə: «Buud bəsh bwə bá kúd mə məbwóŋ, bəsh bwə bá ságusə mə nə mimpu myáŋ».

12 Gwə wó jí ná, muud yəsh á gwoonŋ jisú má bá kə bwama nə shitəg mísh mə Zembí dí.

Kú wá ŋgwól bəogú zhíid

13 Ntó, shé yówwug dúlə yéya məbčé shémé nə shémé; shé yídágá ŋwa cígúlá nə muud nyə ajəláyé nə wá ŋgwól bəogú zhíid, kú sá gúl sá í é búlal ŋgwól yí.

14 Sá mə zó ci ga, mə mpú nə jí búbálé, mə mpu ntó nəcə mə jí muud mə Cwámba Yésus. Jí ná, gúl sá cugé ŋkí lwaagawo nə ján yé mbií wó cí. Nji, múúd mə ká tšdúgá nə «sá ga jí ŋkí lwaagawo», sá jooŋg mú bə ŋkí lwaagawo shú déd.

15 Ntó jí ná, ŋkí dále wó dš gúl dəg yí í ntágúlé mínyoŋá woó, mpug nə sóólúgú wó wəonŋú í cugé sóólúgú ceełí. Kú sá nə dále wó dš gúl dəg yí í gwílyəg ŋgwól mínyoŋá woó, í njúl nə *Křist nyə á yə námə shú dē.

16 Sá jí ŋkí nywa shú dwó dí yí, ŋkí wo dág nə í é ntágulə* ŋgwól múúd nə ndeé bwə mú jág lās nə wo, wo bíd ján sá.

17 Mpugá nə Faan mə Zembí í cugé sá ídəg nə məŋgul. Faan mə Zembí dúse sá á cug ótátalı, cug á nə shee, cug məshusug, isá íni byəsh í ŋgə zhu wə Nkčŋkč Shíshim.

18 Muud mə séy nə Yésus mbií wəonŋ yé, Zembí gwág nyə nywa, buud magulə nyə.

19 Nda jí ntó ná, shé səgá nə shé sáág isá í é sá nə buud bwə cugəg nə shee yí; isá í é sá nə buud ó wəonŋ bəsh bwə ŋgəg nə lal búgód yí.

20 Wo kú beeg caam sóólúgú mə Zembí nəcə gúl dəg. Sə jəsh jáá jí fúbán; nji, jí bówúlə nə wo dəg wúl ndəlúgú í é wá ŋgwól múúd bəogú zhíid yí.

21 Í nywa nə wo bəg kú də cúdu ŋkí nə kú ŋul məlwəg, wo cíg sá jəsh jí nə ŋkul wá mínyoŋá woó bəogú zhíid yí.

22 Búgə wó ŋgə *búgula shú sóólúgú wəonŋ yí, baaguləg gwo mpədúgá biná Zembí obá. Muud jí nə micígúla myé mí ádé kənd nya məbčéd yé, á mə jəla.

23 Muud mə dš wúl ndəlúgú á ŋgə zhízhigə yé, á mə ŋwa məbčé mísh mə Zembí dí, nəcə

sóólúgú wəonŋ í cugé sóólúgú búgú. Sóólúgú wəsh múúd mə sá nə milám mímbə yí wúse *səm.

15

Sə bəgá yuug Křist nyə á lwəgula sá yí

1 Sá buud íbúgú í á mə fifə wá, sá kúgá də mpyəny ozhigu-zhigu wə bəonŋ bwə ŋgə ná zhízhigə wá; sá ajəláyé nə də sə ŋji isá sá mə gwág nywa yí.

2 Muud yəsh á sádí gwoonŋ dí səgə nə ŋgwól bəg nə mənywa, shú nə nyāŋ lálug búgód.

3 Mpugá nə *Křist nyə á shigé ŋgə sə ŋji mənywa mə nyəmėfwó. Nyə á yida cugə nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, nəə: «Zembí, məlwíy bwə də lwíy wo má mə sá shúgala nə mə.»

4 Mpugá nə sá jəsh Zembí nyə á sá nə bwə cílag yág yí, í á bə nə sá ŋwág njúgúla cíonŋ, sá bəg nə zény kələ shwóg, nə inkán, nə ndeé sá mú mpu bwánd nə búgú.

5 Zembí muud mə də sá nə sá bəg nə zény kələ shwóg, sá bə nə inkán yé, kə sá nə bí dág bə cúŋ mpədúgá nyín nda Křist Yésus nyə á lwó yuug ná.

6 Ntó, bí mú bá də yə Zembí gúmə bí njúl lám ŋgwúd, cúŋ ŋgwúd, nyə Zembí jí Sónŋgú mə Cwámba wúsú Yésus-Křist yé.

7 Ntó, ŋgəgá nə cugə kú wá mbéégí mpədúgá nyínud, nəmə nda Křist nyə á cugə nə bí nə. Cugəgá ntó shú nə Zembí bəg nə gúmə.

8 Mə ŋgə bwaagulə bí nə Zembí jí abúgúlag, gwə wə Křist nyə á ŋwa nyəmėfwó tən sóol məsáal á kúl *Oyúden yí, shú nə məŋkaagə Zembí nyə á kaag osóonŋú ó bəend má mə bwəmag.

9 Jíga kóomb dí, ikúl ishús í ŋgə mpu nə Zembí mə gwág bwo cey lámúd, bwə mú yə Zembí gúmə nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, nəə:

Sá jooŋg wə mə bá də ságusə wo nə ndí tām ikúl í cugé Oyúden yí.

Mə bá də cey isusa ságusa jínə dwó.

10 Jí námə cilyá ná:

Bí ikúl ishús,
binón kúl búúd mə Zembí
ságá məshusug.

11 Í nyingə námə bə cilyá ná:
Bí ikúl ishús byəsh ságúságá Cwámba,
ikúl í búúd byəsh í ságúsəg nyə.

12 Izayí nyə á cí námə ná:
Nta mə Yése mə bá bád
ŋwa íjwúga, jwú nə ikúl ishús;
ikúl byəonŋ í bá də bwánd sóólúgú yé nə búgú.

14:11 Iza 45.23-24 14:12 Gal 6.5 14:13 1Kr 10.32; 1Yn 2.10 14:14 14.23; Mat 15.11; Mis 10.15; Tit 1.15 14:15 1Kr 8.1, 11-13; 13; Gal 6.10 * 14:16 í é ntágulə: Sá nə muud sémúg. 14:17 Mat 6.31-33; 1Kr 8.8; Gal 5.22-24 14:21 1Kr 8.13 14:23 14.14 15:1 14.1-2; 1Kr 8.1-2; 10.23-24 15:3 Sóm 69.10 15:4 1Kr 10.11; 2Tm 3.16 15:5 12.16; Flp 2.2-5 15:7 14.1 15:8 Mat 15.24; Mis 3.25-26 15:9 Sóm 18.50 15:10 Mbá 32.43 15:11 Sóm 117.1 15:12 Iza 11.10 15:13 5.1-2; 8.14-16, 24-28; 12.12

13 Zembí muud má ða sá ná buud bwá dúg bwánd isá nà búgá yé, sáág ná milám mí lwándúg bí nà fwámé máshusug, mí bæ bí ná shæe búgá bí ñgá *búgula yíid. Ja jooñgá ñkul má Ñkèñkè Shíshim í mú sá ná bí ñgág nà kà shwóg nà shwóg ñgá bwánd nà búgá.

Pwòl ñgá bá cæel sá minjooñd

14 Bwaanj, kóómb jín ði, màméfwó má ñgá mpu kú nà mæshwán ná bí má lwánd nà jòjò mítédúgá, bí má shín námá mpu sá jêsh bí má jéla nà mpu yí, bí mú námá nà ñkul ða yéya mæcwúnj mpádúgá nyín.

15 Nji tæm bæ ntó, má má ñgá cilè bí nà búbaalé mányaan bíl íkúlúð shú ná bí nyíngag ñgá táduga isá bí má bwey mpu yí. Má sá ntó nácé Zembí nyà á sá má mpaalam,

16 a sá ná má bág sóol masáal má *Kríst Yésus shú íkúl í cúgé *Oyúden yí; má ñgá sá sáal ðooñgá tâñ nda fada má ða sá *mætúnuga ná, ñgá cúndá Jòjò Kéel má Zembí. Iséy byooñg bí ná má sáág ná íkúl í cúgé Oyúden yí í bág mætúnuga Zembí ñgá magulè má, mætúnuga Ñkèñkè Shíshim má tál koogú shú ðéd má.

17 Sá jooñg í sá ná má ñgág nà bæguwa nà bèle múúd má Kríst Yésus, má bæguwa nà iséy má ñgás sêy shú má Zembí yí.

18 Jí ntó, má cúgé nà ñkul bwíiñg gúl sá shús, nji iséy Kríst nyà á balan nà má ná má sáág yí; nyà á sá ná íkúl í cúgé Oyúden yí í sáág Zembí mægwág; nyà á balan nà iciyá byám nà mísóólúgú myám.

19 Nyà á balan námá nà ñkul í ða wéeshuli *máshimbá nà *isá í mímbúgú, ñkul má Shíshim má Zembí. Sóólúgú wooñg í á síy mbií á ná má á má bwíiñg Jòjò Kéel má Kríst tééd Yurúsalem nà cínooñg mákoogú mákoogú, kà kumá shí á Iliri.

20 Má á bul jii ná má bwíiñgug Jòjò Kéel kúl múúd nyà afwóyé bwelè cwééd Kríst yí, shú ná má bág kú ñgá lwó kúl bóól búúd bwá á sá mábwamá yí.

21 Má á yida bæ sá jí cilyá Kálaad Zembí ðí yí, ná:

Buud cúndá í á shígé fwo kumá bwáðí wá bwá bá gwág,

boooñg bwá á shígé fwo gwág lánj yé wá bwá bá wámbala.

22 Sá jooñg námá wá í á ða laa má ija ija ná nda za núnj bídí.

23 Ká ja gaád íí, má cúgé ná nà sá má sá wa máshí mágaad, í ñjúl ná té mímbú mímbú má ða bwey bæ nà yéesh ná má zé núnj bídí;

24 Má ñgá táduga ná ja má bá kà Kpanyá yí, má bá ciñgya za ðég bí nà ndéé, ja má é bá gwú yéesh ðúgúla bí yí, bí kà bá kwíind má ná má kág nà njoond shwóg.

25 Nji, ja gaád má ká Yurúsalem kà kwíind búúd ó Zembí.

26 Ntó jii ná okrísten wá Masedwán nà Akayí bwá á ñwa cigúla ná bwá seenj mikwíindyá kænd búúd ó Zembí wá Yurúsalem básó mábúwa dí wá.

27 Bwáméfwó bwá á ñwa cigúla, nji í ñjúl ná jisá bwo mpwála. Jí bwo mpwála nácé okrísten wá Yurúsalem wé bwá á bæ nà isá í kwíind búúd cug á Shíshim dí yí, bwá mú kaaw yá íkúl ishús; í jii námá ná íkúl ishús í ñwág isá í ñgá kwíind cug á shí ga dí yí, kaaw yá bwo.

28 Ja má é ka bá shín sá sóólúgú wooñgú ná má má cwámbulè bwo mikwíindyá myooñg yí, má ka bá zà ciñgya núnj bídí kà Kpanyá.

29 Má mpu ná má bá zà nà ocúncèsh ó Kríst bësh ja má bá zà núnj bídí yí.

30 Nda shé bësh básó búúd ó Cwámaba Yésus-Kríst ná, nda jí námá ná Ñkèñkè Shíshim ñgá sá ná shé cílag ná, bwaanj, má bándúlá bí ná bí wág manyúúl gwáná má ñgá gwána yíid, ñgágá nà jøgula nà Zembí shú ðám.

31 Ñgágá nà jøgula nà Zembí shú ðám ná má fáámugi, buud básó kú *búgula Yésus núnj Yudéa wá bwá bág kú nà zhií bwá sá má mæbòw; ntág námá ná buud ó Zembí wá Yurúsalem bwá légúg mikwíindyá má ñgá kà nà ndí myá nà jòjò lám.

32 Í jii ná í bág ntó shú ná má bág bæ nà mæshusug ja má bá zà bídí yí, má zà bá woga ñkí Zembí má magula.

33 Zembí á mpwogé júg nà bí bësh. Amen.

16

Mábádá

1 Má cæel ná bí mpúg kóól wúsú Febe. A jí *jaakwon *Djó lú óbúgula á Kankré ðí.

2 Bí ó lág nyà tâñ muud má Cwámaba, mbií í jéla nà buud ó Zembí yí, bí kwíind nyà mbií kwíindyá wèsh nyó é jii yí. Nyà á má kwíind búúd ñkí bulya, tæm bæ móméfwó.

3 Bí ó bádá má Priska bá Akilas buud sánónj ñgá sêy iséy í *Kríst Yésus wá.

4 Bwá á nywá gwílya byáñ ícug nácé cugúla má; màméfwó námá dí ñgá yá bwo akíba, mæðg má óbúgula mësh má cúgé *Oyúden má má ñgá námá yá bwo akíba.

5 Bí ó bádá námá má Djó í ða seengya bwáðí ñjów yí. Bí ó bádá Ipanèt shwá waamá aláam; nyà wá nyà á tééd *búgula Kríst núnj Azí.

6 Bí ó bádá má Mariya muud nyà á bul jisáw cúñj shú ðán yé.

7 Bí ó bádá má mímyèl myám Androníkus bá Zhuniyas sánónj sá á bæ mímbwug dí wá;

15:15 1.5 15:16 Flp 2.17 15:18 2Kr 3.5 15:19 Mak 16.17; 2Kr 12.12 15:20 1Kr 3.10-12; 2Kr 10.15-16
15:21 Iza 52.15 15:22 1.9-13 15:25 Mis 19.21; 20.22; 24.17 15:26 1Kr 16.1; 2Kr 8-9; Gal 2.10 15:27 1Kr 9.11 15:30 2Kr 1.11; Ifz 6.18-19; Kol 4.3; 2Te 3.1-2 15:31 Mis 21.10-11; 1Te 2.14-15 15:32 1.7 15:33 1Te 5.23
16:1 Mis 18.18 16:3 Mis 18.2, 18-19, 26 16:5 1Kr 16.15, 19; Kol 4.15; Flm 2

báá bwá á tééd bæ buud ó Kríst nà mæ, bwá ngæ cǝ bǝól *búúd ó lwámá.

⁸ Bì ó bǝdá mæ Ampiliyatus, muud má ngó bul cæel cug sɛɛngí á sǝnǝn Cwámba dí yé.

⁹ Bì ó bǝdá mæ Urabɛ muud sǝnǝn ngó sɛy iséy í Kríst yé, bí bǝda námá mæ Stakis shwá waamá alám.

¹⁰ Bì ó bǝdá mæ Apeles muud sá á má dúg ná ndɛé sá magulá ná a jì fwámé krísten yé. Bì ó bǝdá mæ buud ó njǝw má Aristobúlus.

¹¹ Bì ó bǝdá mæ mbyél wám Herodiyon; bí bǝda mæ bǝɔng búúd básá búúd ó Cwámba njǝw má Narusis wá.

¹² Bì ó bǝdá mæ Trifɛn bá Trifos budá bwá á má jisaw yíngá shú má Cwámba wá; bí bǝda námá mæ abábɛ waamá Pɛrusis mudá nyá á má námá bul jisaw yíngá shú má Cwámba yé.

¹³ Bì ó bǝdá mæ Rúfus muud Zɛmbí nyá a féesh kwonj mæ Cwámba dí yé; bí bǝda námá mæ nyɔɔngá yé, nyá á bæ námá mæ tǝn nyɔɔngá.

¹⁴ Bì ó bǝdá mæ Aseɛkrit bá Flegon, nà Hermes nà Patrobas nà Hermas nà bóólúgá bwááɛng bɛsh bǝnǝn básá wá.

¹⁵ Bì ó bǝdá mæ Filologos bá Zhuli, nà Nere bá kóól yé, nà Olémpas nà bóólúgá búúd ó Zɛmbí bǝnǝn básá wá.

¹⁶ Ngɛgá nà kúlulá mækúlulá má buud ó Zɛmbí. Mæɔ má óbúgula ó Kríst mɛsh má ngæ bǝda bí.

¹⁷ Bwaang, buud bwá dú sá ná buud bwá bǝg mácúnj mæcúnj wá, bwá ngæ lúmbali nà njúgúlá bí á njwa yí, oshwonj bí ó káálúgá nà bwo; kúgá ðu kyey nà bwo sámá.

¹⁸ Næcé mbií búúd wɔɔng í áɛgɛ nà sá iséy í Cwámba wúsú Kríst, bwá ngæ sá iséy í mímwɔ myáɛ. Bwá ðu balan nà jǝjǝ íciyá í lésú nà jǝjǝ míkaand, ðu jwáɛgulá búúd bwá afwóyé kyé wá.

¹⁹ Buud bɛsh bwá ngæ gwáduga cug mágwág bí báá ngó cugá yí. Mæ ngæ bul gwág mæshusug nà bí shú dɔɔngá; má jii ná bí bǝg nà fug sálá mánywa dí, bí bæ ná sǝn kóómb á mæbǝw.

²⁰ Zɛmbí á mpwogé wál bá zɛ cwaas *Sátan bídí mákuú dí shí. Cwámba íshé Yésus kó sá bí mpaam.

²¹ Timoté muud sá ngó sɛy sɛy ngwúd yé ngæ bǝda bí; mimbyél myám Lusyus nà Yason nà Sosipater bwá ngæ námá bǝda bí.

²² Mæ Tertiyus muud ngó cilá kálaad éga yé*, mæ ngæ bǝda bí mæbǝdá má sɛɛngyá shé á má sɛɛngya nà Cwámba yí.

²³ Gáyus ngæ námá bǝda bí. Mæ njul nyédí njǝw, cínɔng námá wá Dǝ lú óbúgula dɛsh í ðu sɛɛngya yé. Erást jì bǝn-mása á wa ngwála

yé ngæ bǝda bí, mwááɛng Kwáratus ngæ námá bǝda bí.

²⁴ †[Cwámba íshé Yésus-Kríst kó sá bí bɛsh mpaam. Amen.]

²⁵ Shé yógá Zɛmbí gúmá, nyá muud jì nà nkul sá ná Jǝjǝ Kéel lúlushig bí yé. Jǝjǝ Kéel dɔɔng wá má á ngæ cúnda ja má á ngæ bwíing lánj má Yésus-Kríst yí. Na Jǝjǝ Kéel ní dí wá Zɛmbí má sá ná sá mpúg jǝjǝ yuug jé nyá á ngæ baagulá shwoó dí yí.

²⁶ Zɛmbí á kandugá kandugá má ka sá ná sá jɔɔng í búgúlíg ja gaád. Ná ndɛé ikúl ishús í mú nà nkul jee mpu gwo ja bwá lú micilyá mí *búúd ó micúnds yí. Nyá a sá ná í búgúlíg shú ná bwá búgúlíg nyá, bwá sá nyá mágwág.

²⁷ Nyá Zɛmbí muud ngwúd nà ngwúd jì nà fug yé, nyá wá ngwág gúmá kandugá á kandugá næcé sá Yésus-Kríst nyá a sá yí. Amen.

16:13 Mak 15.21 16:16 1Kr 16.20; 2Kr 13.12; 1Te 5.26; 1Pr 5.14 16:17 Mat 7.15; 2Te 3.6; Tit 3.9-10; 2Yn 10 16:18 Flp 3.19; Kol 2.4 16:19 1.8 16:20 1.7 16:21 Timoté: Mis 16.1 * 16:22 Tertiyus wá Pwól nyá á njwa ná a cilɛg kálaad éga yé. 16:23 Erást: 2Tm 4.20 † 16:24 Míl micilyá mí ayág mí cúgɛ nà íciyá íni. 16:25 Ifz 1.9; 3.4-5; Kol 1.26 16:26 1.2, 5 16:27 11.36; Flp 4.19-20; 1Tm 1.17; Yúd 25; Mbá 4.11

Kálaad ashúshwóógú Pwól nyə á cilə buud ó Kòrènt yé Isá í dúgyá nə kálaad ashúshwóógú mə Pwól shú Kòrènt yí

Kòrènt nyə á bə ngwála Ogurék. Ja Pwól nyə á ngə sá njònd yé ábèé yí, nyə á já Kòrènt nkúmba mbú nə kál (Mís 18.1-18). Ja jòong wə nyə á fwə mísəon yí.

Ja Pwól nyə shín wú Kòrènt yí, nyə á bii məkál ija ija, mə njúl mə ákənd lám gwôw. A mú ka cilə óbúgula ɔ nún okálaad jee wós ónǎ, óbá wá cínɔng wə búsə wa Kálaad Zembí dí wá.

Nə ndeé, nyádí kálaad ashúshwóógú á Kòrènt dí, ja á mə shín báda bwo, a yə Zembí akíba yí (1.1 nə 1.9), a ngə cwíny obúgula nə bwə kú bíd nə mbéégí mánkəomú í ngəg nə bə mpádúgá nyán (1.10 nə 4.21), bwə sáág nə jannga í shínúg mpádúgá nyánúd (lúú 5), bwə yówug dula kə nə milésú mampáanzə mə milésú mə búúd bwə anǎé nə *búgula Zembí wád (6.1-6.11). A mú ka féel váál krísten mə jéla nə dū balan nə nyúúl nyé yí (6.12-6.20), a mú ka zə bəsa bwo mishílí bwə á ngə shílə nyə myá:

- (1) shílí í dúgyá nə bā yí (lúú 7);
- (2) sá í dúgyá nə ocúdí ɔ mátúnuga yí, nə váál bwə dúg cugə nə buud bí kú búgula Zembí yí (8.1-11.1);
- (3) váál íseengyá í okrísten nə idəw í Zembí í jéla nə dū siy yí (11.2-34);
- (4) isá Nkékɛkɛ Shíshim mə dū yə búúd nkul nə bwə dúg sá yí (lúú 12 kə wós lúú 14);
- (5) nə váál mimbimbə mí bá gwúm yí (lúú 15).

Nyə á ka shínal kálaad nə baalé məkál (kwásúla mwaañé, nə byé iyuug nyə á ngə bə nə ndí yí), nə məbódá (lúú 16).

Məbódá

¹ Nə mə Pwól, nə mwááng Sostén, sə wə mə cilə kálaad éga. Mə Pwól í, Yésus-Kríst nyə á jów mə, a sá nə mə bəg *muud lwámá yé nda Zembí nyə á nwa cigúla ná.

² Sə ngə cilə *Dɔ lú óbúgula ɔ Zembí dí Kòrènt yí, bí buud Zembí nyə a sá nə bí bəg mɔnkɛnkɛ mí búúd nəcé binón *Kríst Yésus bí mú mbádúgá wá. Nyə á jów bí shú nə bí bəg mɔnkɛnkɛ mí búúd, binón buud bəsh búsə íkúl íkúl bwə ngə kám b jínə mə Yésus-Kríst məjəgula dí wá, Yésus-Kríst Cwámba á sənón.

³ Sónngú wúsú Zembí bā Cwámba Yésus-Kríst bwə ɔ sá bí mpaam, bwə ɔ sá námə ná bí ngəg nə cugə nə shɛɛ.

Pwól mə yə Zembí akíba

⁴ Mə ngə yə Zembí waamə akíba ja jəsh shú dán nəcé mpaam á mə sá bí kwonj mə Yésus-Kríst dí yí.

⁵ Mə ngə yə nyə akíba nəcé á mə sá nə bí bígúg məzhí məsh kwonj mə Yésus-Kríst dí, bí bíg nə məkál mə milésú*, bí bíg nə mpúyá.

⁶ Ntə mə lwó nə bí a mə mpu magulə sá jəsh sá á jaaw bí shú mə *Kríst yí.

⁷ Í mú ná, nda bí ngə bwánd nə Cwámba íshé Yésus-Kríst zəg lwóyá nyúúl ná, bí mú nə isá í yána mə Zembí, tə ngwúd nə ngwúd kú fúfə.

⁸ Nyə wə mə bá ngə lulashi bí nə ndeé kə wós məshínéd, bí mú bá bə kú nə sá məjuma jwôw mə Cwámba íshé Yésus-Kríst, məma jwôw dɔong.

⁹ Zembí muud mə jów bí nə bí cugəg sɛngí nə Mwán yé Yésus-Kríst Cwámba íshé yé jí abúgúlag.

Mbéégí dɔ á Kòrènt

¹⁰ Bwaang, oshwon, jínə mə Cwámba íshé Yésus-Kríst dí «Bí bəsh dugə bə cún; mbéégí mánkəomú í á jəlyé nə dū bə mpádúgá nyín. Yidagá bə leedyá mbií á nə sá jəsh dí, bí bəsh dū bə nə tádúgá ngwúdá, bí dū nwa cigúla ngwúdá.»

¹¹ Bwaang, mə lás ntə nəcé bóól búúd wá njów mə Klowé bwə mə jaaw mə nə bí ngə bə nə ozhuyá mpádúgá nyín.

¹² Sá mə ngə cɛel ci yí jí nə bí mú ngə lás nún, nyíga ná: «Mee ngə bə Pwól», nyíga «Mee ngə bə Apolos», ngwól ná: «Mee ngə bə Séfás», ngwólúgá ná: «Mee ngə bə *Kríst.»

¹³ Ye buud bí nə nkul ba Kríst məkəw məkəw? Ye Pwól wə bwə á bwambula kwolós dí shú dán yé? Ja bí á ngə duwan yí, ye bí á ngə duwan jínə mə Pwól dí?

¹⁴ Mə yə Zembí akíba nəcé mə a shígé duu tə muud nún bídí, susaalé nji Krispus bá Gáyus.

¹⁵ Ntə, muud cugé nə nkul ci nə bí á ngə duwan jínə dáamud.

¹⁶ Mə mə nywa wusa, mə á duu námə Stefanas bənón buud ɔ njów yé. Mə abúgúlayé nə mə a shí nyingə duu ngwól múú.

¹⁷ Nəcé Yésus nyə a shígé ntí mə nə mə zəg ngə duu buud. Nyə á nti mə nə mə zəg ngə jaaw Jɔjɔ Kéel, mə zəg ntəg ngə jaaw dwo, kú bə nə fug búúd ɔ kaand bwə dū lás mikaand nə ndí yí, nəcé shwiy Kríst nyə á yə kwolós dí yí í á bá bə nda sá cugé nə mfií yí.

Shwiy mə Yésus-Kríst í lwó fug mə Zembí

1:1 Gal 1.1 **Sostén:** Mís 18.17 1:2 2Kr 1.1; Mís 18.1 1:5 Nkékɛkɛ Shíshim ngə sá nə bí lásúg má.
1:7 2Te 1.7; Tit 2.13 1:8 Flp 1.6; 1Te 3.13; 5.23 1:9 10.13; 1Te 5.24; 2Te 3.3 1:10 3.3; 11.18; 2Kr 12.20; Ifz 4.2-6; Flp 2.2; Yuá 17.21-23 1:12 3.4 **Apolos:** 3.5-6, 22; 4.6; 16.12; Mís 18.24; 19.1 **Séfás:** 1Kr 3.22; 9.5; 15.5; Gal 2.9, 11-14; 2Kr 10.7 1:14 Krispus: Mís 18.8 **Gáyus:** Rom 16.23-24 1:16 Stefanos: 16.15 1:18 Rom 1.16; 2Kr 4.3

18 Mpugá ná lân shwiy Yésus nyò á yə kwolós dí yí wí sá ikás shú bəonj búúd bwə ngə jimb wá; nji, í njúl nkul má Zembí shú shé bān buud Zembí ngə cug† wá.

19 Sá jəonǵá, Mícilyá mí ngə ci gwo ná: Mə bá céég búúd ɔ fúg fúg nyán,

mə sá ná mifeeshá búúd bwə ngə faas myá mí bəg cwúduǵá.

20 Ká muud fúg nyə é nyinǵə lás ci ji? Yíguli məcɛɛ nyə é ci ji? Lás mikaand á mwəw mága nyə é ci ji? Ngaá ná Zembí má sá ná buud ɔ shí ga fúg nyán í bəg sá ikás if?

21 Jí ná, Zembí má lwóya fúg nyé. Nji buud bwə má ca balan nə fúg á buud ná bwə wámbulə Zembí ná ndeé, bwə akúmáyé. Zembí má ka dág ná á balan nə lân sə ngə bwiing yí shú ná á cug búúd bwə ngə *búgula wá; lân sə ngə bwiing wəonǵá buud bwə ngə nyə wo nda sá ikás.

22 Oyúden bwə jii dág *məshimbá, Oǵurək bwə ngə sɔ fúg;

23 nji sə bān sə ngə cúndə *Kříst bwə á bwambulə kwolós dí yé. Cúndə wəonǵ wúsa sá málwiy shú *Oyúden, í njúl sá ikás shú Oǵurək.

24 Nji, Kříst ji nkul nə fúg má Zembí shú búúd Zembí má jəw wá, tɛem bə Oyúden, tɛem bə Oǵurək.

25 Nacé kúl búúd bwə dág ná Zembí jisa kás yí, ikás yá cínəonǵ bísə nə fúg ntə búúd fúg nyán, kúl búúd bwə dág ná Zembí má bə nə ilam yí, ilam yá cínəonǵ í lal nkúl, ntə búúd nkul nyán.

26 Bwaonǵ, tédúgágá ná sá bí á du bə jaá Zembí nyə á jəw bí yí. Gwoonǵ jín í á bə, kú nə zhwog buud bwə mbid fúg á shí ga, kú nə zhwog inkácid í búúd, kú nə zhwog buud bwə á byél ofwámé búúd dí wá.

27 Nji, Zembí nyə á yida féesh isá í ikás yá shí ga shú ná á wá búúd ɔ fúg shwón, á féesh isá í cúgé nə nkul shí ga dí yí shú ná á wá isá í álal-nkul shwón.

28 Zembí nyə á féesh isá í cúgé fwámé isá shí ga dí yí, isá búúd bwə mpyeny yí, isá bwə áde kənd msh yí. Nyə á féesh byo shú ná á sá ná byəonǵ búúd bwə ngə dág ná fwámé isá yí í bəg ocwúduǵá.

29 Nyə á sá ntó shú ná muud kú nkəny nyúúl nyádí mshád.

30 Zembí wə nyə á sá ná bi bəg buud ɔ Kříst Yésus, Kříst múšə bə fúg má Zembí shú dúsú; nyə wə má sá ná shé bəg otútəlí ɔ búúd msh má Zembí dí, nyə wə má sá ná shé bəg mɪnkɛŋkɛ mi búúd, nyə wə á tɔ tən shú ná shé wúg mánýámá má *mísómúd.

31 Zembí nyə á sá ntó shú ná í bəg nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná. Jí cilyá ná: «Muud mə céél bəǵawa yé, bəǵuwag nə sá Cwámba nyə á sá yí».

2

Pwól nyə á shígé ngə lás nə fúg kaand

1 Bwaonǵ, ja má á zə nún bídí má á zə ngə cúndə *ndimba má Zembí yí, mə á shígé zə ngə cúndə nə mpúyá kaand búúd ɔ shí ga, nkí ntəg fúg nyán.

2 Mə á shígé cɛel lás gúl sá shús nún bídí, mə á lás nji sá í dúgyá nə Yésus-Kříst yí, Yésus-Kříst bwə á bwambulə kwolós dí yé.

3 Mə á bə ntəg nún bídí mə njúl nə iləm, nə ifwaas, mə ngə lilya.

4 Njígulá má á du jíguli bí yí, nə cúndə má á du cúndə yí, í á shígé du bə nə iciyá yá fúg kaand í du teeg búúd milám yí. Nkɛŋkɛ Shíshim wə nyə á du balan nə nkul nyé du báasulə iciyá byám.

5 Í á bə ntó shú nə búg jín í bəg kú kə bɛ fúg á buud, í yídagú bɛ nkúl má Zembí.

Pwól mə lwó fúg má Zembí

6 Tɛem bə ntó, kéel sə ngə bwiing yí dəsə fúg shú búúd bwə má fiə cug křisten dí wá. Nji í cúgé fúg á buud ɔ shí ga, kú bə fúg micí myá shí ga, micí jiya ici ján í wál bá zə jimb myá.

7 Nji sə ngə cúndə fúg má Zembí í á du bə kú fwo búgúlí, buud kú fwo mpu yí. Zembí nyə á bwey kwəmusə fúg nyəonǵú shí ga kú fwo tééd, nyə á kwəmusə nywo ná á bá sá ná sə nywág gúmó.

8 Kú nə təw cí* ngwúnd nə ngwúnd á shí ga í á mpu fúg nyəonǵá. Bwə á mbəm mpu nywo, bwə á shígé nywá bwambulə Cwámba á milwanə kwolós dí.

9 Bi má dág sá Zembí nyə á sá ní? Jí námá nda Mícilyá mí ngə ci ná:

Sá jús í á shígé bwele dúg yí, lwó kú bwele gwág yí, sá í á shígé bwele wóós lám má múúd dí yí, Zembí nyə á kwəmusə gwo shú búúd bwə ngə cɛel nyə wá.

10 Sə bān wə Zembí nyə á sá ná sə mpúg sá jəonǵá nə nkul á Shíshim yé wá. Jísə ntó, Shíshim í du sɔ ná í mpúg sá jəsh, tɛem bə isá í shwoó Zembí jí nə ndí nyádí tédúgád yí.

11 Nda sə buud, zə jí ná nə nkul mpu isá ngwól múúd ngə téduga yí? Nǵaa nji *shíshim mə múúd wəonǵá nyəmɛfwó? Jí námá mbíi ngwúnd wəonǵá nə Zembí; muud cugé nə nkul

† 1:18 **cug múúd:** Í ká ná, Zembí mə yíl múúd mánýámá má mísómúd, sá ná á cəgəg cug á céel yí. 1:19 3.18-20; Rom 1.22 1:19 Iza 29.14; Zhb 12.13, 17; Iza 19.12-14; 44.25 1:21 Rom 1.19-20 1:22 Mat 12.38; Yuá 4.48; Mis 17.18, 32 1:23 2.14; Gal 3.1; 5.11 1:24 1.18; 2.5; Kol 2.3 1:25 2Kř 13.4 1:26 Yuá 7.48 1:27 Rom 12.16; Zhk 2.5; Luk 1.51-53; 6.20 1:30 2Kř 5.21 1:31 Zhe 9.22-23; 2Kř 10.17; 11.30; 12.5; ifz 2.9 2:1 1.17 2:2 1.23; Gal 6.14 2:3 Mis 18.9; 2Kř 10.1, 10 2:4 4.20; 1Te 1.5 2:5 1.18, 24 2:7 Rom 5.2; 2Kř 3.18; 4.17; Kol 1.26 2:8 Luk 23.34 * 2:8 **ci á shí ga:** Iciyá ini í ngə námə ci mənkl mə Sátan má ngə kung shí ga dí má. Wo ji nə nkul dág námə Yuá 12.31. 2:9 Iza 52.15

mpu isâ Zembî ngò téduga yí, nji Shíshim má Zembî wá í mpù.

12 Sá bân, Shíshim sá á lág yí í cùgé shíshim á shí ga; sá á lág Shíshim má Zembî, Zembî nyáméfwó nyá á nti sá wə shú ná sá mpúg isâ á má yə sá mpáam nyé dí yí.

13 Sá ádé lás lósú isâ byoɔngá nə fəg kaand á shí ga. Iciyá í lósú bísú, Shíshim má Zembî wá í du jíngulí sá byo, sá ka du balan nə iciyá í Shíshim dúlə féég isâ í Shíshim.

14 Nji, muud cùgé nə Shíshim má Zembî yé nyá ádé magulə isâ Shíshim má Zembî í du nti búúú yí; isâ byoɔng bísə isâ í ikás shú dé, a cùgé nə nkul wámbulə byo, nəcə bwá du wámbulə byo nə Shíshim.

15 Muud ngə bə Shíshim má Zembî yé, nywáá má du wámbulə sá jəsh; nji, muud kú wámbulə nyə.

16 Cilyá wúsə Kálaad Zembî dí ná: «Zá má fwó mpu tédúgá má Cwámba? Zó jí nə nkul cwíny nyá?» Ká, sá báá sá bí nə tédúgá má *Krist.

3

Okrísten wá Korènt bwá á bə ná bwân ó ntombú búgád

1 Bwaang, mee má a shígé bə nə nkul má lás nə bí nda má jí nə nkul lás nə buud bwá ngə bə Shíshim má Zembî wá ná. Má á ngə yida lás nə bí nda má ngə lás nə buud bwá ngə ná bə isá yá shí ga wá, má á ngə nwa bí nda ikúkény cug krísten dí.

2 Má á ngə yə bí mányá má bəl, kú bə fwámé idáw. Nəcə, bí a shígé bə nə nkul má kwág fwámé idáw. Wósos námə nə kikidíga, bí cùgé nə nkul kwag byo,

3 nəcə bí ngə ná bə isá yá shí ga. Ja bí ngə ná bə, ngwól mpii ngwól, bí ngə bə ozhuuyá biméfwó nə biméfwó yí, ngaá nə bí ngə ná bə isá yá shí ga? Ngaá nə bí ngə kvey kuu njɔond búúú bwá ngə bə iyéesh byán wá?

4 Nəcə í ngə bə nún ná, nyân ná: «Mee ngə bə Pwól», nyân ná: «Mee ngə bə Apolos.» Ja bí ngə sá ntó yí, ngaá bí ngə sá nda ozhizhe ó búúú?

5 Apolos jí ná jí? Mee Pwól má jí jí? Ngaá osóól ó másáal Zembî nyá á nti shú nə bí búgúlág nyá wá. Sá á ngə səy, muud yəsh ngə sá nda Zembî ngə yə nyá nkul ná a saág ná.

6 Mee má á bə mpəg, Apolos zə myeeg májúwó. Nji Zembî wá nyá a sá ná mpəg í kəg.

7 Ntú, muud nyá ámə bə mpəg yé cùgé tóo sá; nyoɔng nyá ámə myeeg májúwó yé kú námə bə sá; Zembî muud nyá ámə sá ná mpəg í kəg wó jí sá.

8 Muud mə bə yé, nə muud mə shwú májúwó yé bwá tal cé ngwúú. Zembî mə bá fáágulə múúú yəsh námə nda nyá á səy ná.

9 Nəcə, sá ngə sənyəyá ngə sá Zembî iséy byé. Bi básə fambá má Zembî, bí básə námə málwəga mé.

Okrísten bí nda njów

10 Mpaam má Zembî wá í á sá ná mə bəg nda muud málwəga á ikəŋ. Ntú, mə á lím njów, bóól búúú bwá ngə lwə límuga joɔng dí gwów. Nji, muud yəsh mə zə lwə cínɔng yé ká káálúgə nə mbií á ngə lwə yí.

11 Muud cùgé nə nkul zə nyinğə lím gúl límuga íshús; límuga jí námə nji joɔng í bwéy bə ni, nji Yésus-Kríst.

12 Í yidá bə ná, bóól búúú bwá ngə lwə límuga joɔng dí nə or nkí kwóógú bwá du lúlé *mwaaanə nə ndí yí, nkí ijimá í mákwóógú, bóólúgá lwə nə ilíí, nkí mimbwu, nkí ntág bíl íkáá,

13 nji, jwów má *Kríst* í, sóólúgú múúú yəsh ngə sá yí í bá nyín ná ngəŋ. Nəcə, í bá cə kuda dí jwów dɔɔngú, kuda í bá zə lwó iséy í múúú yəsh, í mú nyín nkí jí fwámé iséy.

14 Sóólúgú múúú nyá á sá lwólə dí yí í ká bə kú jígə, muud wooŋgá bə nə mpóógú.

15 Nyooɔng yé sóólúgú í bá shín jígə yé, a bá shúb mpóógú; nji nyáméfwó má bá faam nda muud má faam kuda dí yé.

16 Bi ampúyé ná bí básə *Mpáánzə Zembî? Bi ampúyé ná Shíshim má Zembî í njul bídí?

17 Nkí muud mə céég Mpáánzə Zembî, Zembî mə bá námə céég nyə. Nəcə, Mpáánzə Zembî nyisə nji shú má Zembî, bí wá básə njów wooɔng.

18 Muud kú ngə shüig nyúul. Nkí ngwól múúú mə tédúgá na bídí nə a jí nə fəg, mbií fəg á cəg gaá, muud wooɔng yídag mpu ná fəg nyé nyisə ikás mísh má Zembî dí, ja joɔngú a mú bə nə fwámé fəg.

19 Nəcə, sá búúú ó shí ga bwá dúg ná jisə sá fəg yí, Zembî mə dúg gwo nə sá íkás. Jisə cilyá Kálaad Zembî dí ná: «Zembî má du sá ná buud ó fúg bwá bílúg mákəŋ máŋád».

20 Í nyinğə námə bə cilyá ná: «Cwámba mə mpú búúú ó fúg mítádúgá myán, a mpú ná misə ocwúú».

21 Nda jí ntó ná, muud kú bəeg nkény nyúul nəcə bóól nə wəŋgə nə bóól búúú. Mpugá ná isá byəsh bíə isá bín.

22 Pwól, Pwól wán; Apolos, Apolos wán; Séfas, Séfas wán; tóo shí ga, shí nyín; tóo cəg, tóo shwiy, tóo isá yá cəg ga, tóo byoɔng yá cəg zág yí, byəsh bíə isá bín.

2:12 Rom 8.15 2:13 2.4; 12.10 2:14 1.18, 23; Yuá 3.5-12; 2Kr 3.14-18 2:16 Iza 40.13; Rom 11.34 3:1 Yuá 16.12 3:2 Heb 5.12-13; 1Pr 2.6 3:3 1.10-11; Gal 5.19-20 3:4 1.12 3:6 Mis 18.4, 11, 24-28 3:8 4.5 3:9 Mat 13.3-9; Ifz 2.20-21; 1Pr 2.4-6 3:10 1Kr 15.10 3:11 Iza 28.16; Mis 4.11-23 3:13 Rom 2.6; 2Kr 5.10 * 3:13 Jwów má Kríst: Dásə jwów á bá zə sámb búúú ó shí ga mílísá yí. 3:15 Yúú 23 3:16 6.19; Rom 8.9, 11, 15; 2Kr 6.16; Gal 5.25; 1Pr 2.5 3:18 4.10 3:19 Zhb 5.12-13; 1Kr 1.20 3:20 Sóm 94.11 3:22 Rom 8.38 3:23 15.28; Rom 14.7-9

23 Bi bân bí búsa buud ó Kríst, Kríst má Zembí.

4

Nji Yésus wá má bigás Pwôl

1 Ntó, dúgúgá sá ná sá búsa osóol ó másaál ó *Kríst, ná Zembí nyá á yá sá mbag ná sá cúndág isá í á ða bæ shwoó dí, nyá á má sá ná sá mpúg yí.

2 Ná ndeé, ja bwá má yá múúd mbag yí, sá bwá ða bul jú dúg yí jí ná a saág iséy byé mbií Mása má jí yí.

3 Nda má, too bí má bigas má, too wúl njów mílúsú í bigas má, sá jooŋg í acíyé má too sá. Máméfwó má abígásé námá máméfwó.

4 Mə anğē nə mpu ná mə mə sá gúl sá májumá. Nji, ntó cugé ná mə jí kú nə wōŋ. Nji, muud ngó bigas mə wá Cwámba.

5 Gwá wá jí ná, kúgá sámb múúd lósú té fwála ðooŋg í afwóyé wóos yí. Kúgá sámb té Cwámba nyá afwóyé nyingə zə yí. Nəcə nyə wá mə bá zə sá ná isá bí íshwo yídúgúd yí í nyingú ná ngəŋ, mítádugá myá mílám mí mpúyúg; ná ndeé, Zembí mú yə muud yəsh máshwúmb má jálá nə nyə má.

6 Bwaanğ, mə mə ngə ŋwa iyuug íni byəsh sá Apolos dí shú ná bí jíngúg sá kaaná í ngə ci yí, ná: «Muud nyə ajáláyé nə ntə sá jí cilyá yí.» Mə cəel ci ná, shú dúsu sá Apolos í, muud nyə ajáláyé nə bəguwa nə ngwól ntə ngwólúgá.

7 Zə nyə á fwo jaaw wo ná wó ntə bósól búúd? Jáyé sá wó jí nə ndí ná bwá á shígé yə wo yí? Nkí sá jəsh wó jí nə ndí yí, bwá á yə wo, nəcé jí wó ká ŋkəny nyúúl nə ndí nda bwá á shígé yə wo yí?

8 Bí ngə táduga ná bí mú nə sá jəsh bí má jí yí, bí mú lwándúlá nə ibwádán í Zembí, bí mú nə ijwúga, sá bân kú nə ndí. Bí ó nywá ka bæ nə ijwúga fwámé bæ, sənŋh bí bəsh sá hág nə byo.

9 Ká í yidá bæ nda Zembí má tál sá bân *buud ó lwámá zhúgúlá sámbá, nda buud cigúlá í má bæ ná bwá jálá nə yə wá. Mású mántágula má músé á zəgá-dúg, too mísh má búúd dí, too mísh má *waəŋgales dí.

10 Sá mú nda mikás nəcé Kríst, bí bân ntəg nda mífufúgú nəcé bələ búúd ó Kríst. Sá mú nda itag-bwool, bí bân nda minjəŋkúlú. Bí mú ngə ŋwa gúmá, sá bân ngə bwəma nə mpyoŋ.

11 Wóos nə wəla ga, sá ngə yə nə zha yə nə shwáásúlə minú, sá fúfə nə mikáándá. Sá ngə bwəma nə bígá, sá ngə cugə nda minjə-gwów.

12 Sá ngə wáduga səy nə məbwə məsú shú ná sá hág nə isá. Muud nyá ámə lwíy sá yé, sá

bwádan nə nyə; kúl bwá lwó sá cúwúlí yí, sá máánd milám.

13 Buud bwá ámə ntáma sá jíná wá, sá ci bwo iciyá í cwéél bwo milám yí. Wóos nə kíkídíga, buud ó shí bwá ngə ŋwa sá nda isá í kund, nda shíd máwúda.

Pwól jí sóŋgú

14 Mə anğē nə cilə bí isá íni ná mə cəel wá bí shwōn. Mə ngə yida sá ná bí mpúg kuú njoond bí má jálá nə kyey yí, nəcé bí búsa mə bwān má bul cəel wá.

15 Nəcə, bí təem bæ nə buud məwúm mə otósshin bwá ngə lwó bí cug kristen, bí cugé nə ncúlýá otóŋgú, mə muud mə á zə bí nə jəŋjə Kéél yé mə wá jí sóŋgú wán kwoŋ mə Yésus-Kríst dí.

16 Nda jí ntó ná, oshwoŋ, ngəgá nə yagula mə.

17 Gwá wá í sá nə mə ntúg bí Timoté, mwān waam má bul cəel yé; a jí mə abúgúlág cug kristen dí. Nyə wá nyə é zə sá ná bí bəg kú wusa kuú njoond mə ngə kyey cug kristen dí yí. Kuú njoond wəoŋgú wá mə ngə jíguli máđə mə óbúgula məsh kúl jəsh yí.

18 Bósólúgá búúd bwá ngə ŋkəny mənyúúl nda sá bwá cí ná mə abulé ná kwo zə nūŋ bídí.

19 Nji, ŋkí Cwámba má magula, mə wál bá zə wóos bí nūŋ. Mə é ka bá zə mpu búúd bwá ngə ŋkəny mənyúúl óni; mə abulé zə mpu nji iciyá í lésú byán, mə bá bul cəel mpu ŋkí ŋkul mə Zembí nyisə bwá dí ícugud.

20 Nəcə, Faan má Zembí í cugé sá á lésú mpu, dúsa sá ŋkúl.

21 Bí má jí ná jí? Yə mə zág nūŋ bídí nə lwóŋ, yə mə zág nə cəelí nə lám nə shee?

5

Okrísten bwá ajáláyé ná bæ nə janğa

1 Lāŋ má bul shín kyey kúl jəsh ná janğa í ngə siy nūŋ bídí. Ná ðāŋ janğa dúsa ná, too ikúl í ampúyé fwámé Zembí yí í anğē nə sá dwo. Bwə ngə bwəiing nə ngwól múúd a bídí sɛɛŋgyá ngə cugə nə mudá mə sóŋgú.

2 Bí ngə ná ŋkəny mənyúúl? Sóólúgú wəoŋgú kú yidá cəy bí lámúd nda shwíy? Ngáá í jí ná í céyug bí lámúd, bí yílúg muud wəoŋgú bídí sɛɛŋgyád?

3 Mɛɛ jām kóómb dí, tɛɛm bæ nə mə cugé nūŋ bídí, *shíshim wām wí nūŋ; mə má bwey sámb lésú wəoŋgú nda mə jí nūŋ. Mə má sámb nə muud mə sá sóólúgú wəoŋgú yé má jág sá.

4 Ntó, ja bí é nyingə sɛɛŋgya jíná mə Cwámba Yésus dí, shíshim wām í é sɛɛŋgya nə bí, Cwámba wúsú Yésus mə bá lwóya ŋkúl nyé.

4:2 Luk 12.42 4:4 Sóm 143.2 4:5 3.8; Sóm 139.1-12; Rom 2.16 4:7 Gal 6.3 4:9 Rom 8.36; Heb 10.33 4:10 2Kř 11.23-29 4:10 3.18 4:12 Luk 6.28; Mís 7.60; Rom 12.14 sɛy: Mís 18.3 4:13 Mít 3.45 4:15 Gal 4.19 4:16 11.1; Flp 3.17; 1Te 1.6 4:17 Timoté: 16.10; Mís 16.1; 2Kř 1.1 4:19 ŋkí Cwámba má magula: Mís 18.21; Zhk 4.15 4:20 2.4; 15.24 4:21 2Kř 1.23; 13.10 5:1 Ləv 18.8 5:2 6.12; 10.23 5:3 Kol 2.5 5:5 1Tm 1.20

5 Í jii ná bí bódug *Sátan muud wóonjú mábwád, a ntámág nyə nyúul ná ndéé, *jím jé í mú bá *dúg cug jwôw ná Cwám̄ba.

6 Bì ajáláyé ná nə nkény mányúul. Bì ampúyé ná búbaalé *lávur bíbíyá í d̄u sá ná mbulyé ngug wêsh í bádúg ii?*

7 Yílúgá lavur† acwúlú shú ná bí bág mbulyá ngug ágúgwáan. Nécé bí mú kú ná nə ləvur. Bì mú ntó nəc é bwá á shí bwey cígə *Mwá Ncwám̄be á Páska ishé, mwá ncwám̄be wóonjú wá *Kříst.

8 Ntó, shé kúgá ná sá *Páska wóonjú ná bów-bów tédúgá nə gwólə lám: ləvur acwúlú wé nì. Shé yídágá sá nyə kú ná sá á shweelúg, ná lám óbúbálé: búléd á kú nə ləvur wé nì.

9 Mə á cilə bí ngwól kálaad dí ná binónjú buud ó jaŋga bí kú d̄u kéya.

10 Mə á shígé c̄eel ci ná bí bág kú ná bwelə shúsh kúnə-kúnə nə búud ó jaŋga bēsh wá shí ga, tóo buud bēsh bí nə yéesh bálə nə məbii wá, tóo buud ó mándá, tóo bəonjú bēsh bwá ngó yə ozembí ó áyadúg gúmə wá. Mbò! Í ká bə ntó, mpu ná bí má jalá nə wú shí gaád.

11 Mə á yida ci ná bí kú d̄u kéya nə buud bí ná: nyāŋ ngó ci ná á jì mbúgula, a ngó nyiŋgə sá jaŋga; nyāŋ ngó ci ná á jì mbúgula, a njúl nyiŋgə bə nə yéesh bálə nə məbii; nyāŋ ná á jì mbúgula, a ngó nyiŋgə yə ozembí ó áyadúg; nyāŋ ná á jì mbúgula, a dúgú nyeeɣ búud; nyāŋ ná á jì mbúgula, a njúl nyiŋgə bə shwíge məlwəg; nyāŋ ná á jì mbúgula, a dúgú nyiŋgə mánda búud nə isá byán. Mimbii mi búud míni, bí kú seŋgya nə bwo, binónjú kú də səŋ idəw ngwúdud.

12 Ye sá wá búás ná sá sámbúg buud bwá cúgé *D̄; dí wá milású? Ngaá ná buud wá D̄ dí cwú wá bí má cígal milású wá?

13 Buud bwá cúgé D̄ dí wá, Zembí wá mə bá sámb bwo myāŋ milású. Kagá yíl bów-bów múud bídí gwoonjúd.

6

Ishwáman yá mpádúgá buud ó Zembí

1 Nkí ngwól múud á seŋgyá jín mə bə nə lésú nə ngwól, jì í mpu sá ná á lúgú kə ná lésú búud ó Zembí dí, á bálé kə nə ndí nē ikúl ishús í kág sámb yí?

2 Ye bí ampúyé ná buud ó Zembí bwá bá sámb búud ó shí milású? Ká, nkí bí wá mə bá sámb búud ó shí milású, ye ilálású yá mpádúgá nyín wá í káád bí nkul yí?

3 Ye bí ampúyé ná sá mə bá sámb *wəŋgales milású? Ká nkəməsa nə milású myá isá í shí ga!

4 Nkí bí mə ká bə nə milású myá isá í shí ga, ye buud *D̄ lú óbúgula í dúg nə ozhizhe wá bwó wá bí má kó dúg ná bwá sámbúg bí milású myóonjú wá?

5 Bí má jalá nə gwág shwón nə sá mə ngó ci ga. Ye seŋgyá jín jì kú nə tóo muud jì nə fug yé, muud jì nə nkul lás lésú mpádúgá mwān bá *mínyoná yé?

6 Njé jì! Mwān bá mínyoná bwá ká tōw míkəod dí? Bwá bálé ntág ká tōw míkəod myóonjú dí óhááden dí!

7 Mpugá ná dúlə bə nə ishwáman ntáni mpádúgá nyín, bí má bwey ku wé nì. Nécé jì bí búás ngwól kú jisow ngwól bə ólíŋgí yí? Nécé jì bí búás kú bíd ná nkí muud mə dééɣ bí isá, á dééɣúg yí?

8 Njì, bí wá mə yídá sá ólíŋgí, bí wá ngó sha búud isá; omínyoná bún ntág wá bí mə sá mísóólúgá myóonjú wá.

9 Ye bí ampúyé ná buud bwá sá ólíŋgí ntáni wá bwá ábálé bə nə kow Faan mə Zembí dí? Kúgá shiig mányúul: buud ó jaŋga, nə bəonjú bwá ngó yə ozembí ó áyadúg gúmə wá, nə buud bwá sá mĩnəomb wá, nə budúm bwá mə nywa mányúul nda budá wá, nə bəonjú bwá sá iland nə bóól búudúm wá,

10 nə ijúwál, nə buud bí nə yéesh bálə nə məbii wá, nə oshwégye ó məlwəg, nə bəonjú bwá d̄u nyeeɣ búud wá, t̄eem bə búud ó mándá, bwá ábálé bə nə kow Faan mə Zembí dí.

11 Ntó námá wá bóól búud wá gwoonjú jín bwá á bə yé. Njì, Shishim mə Zembí wúsú í á mə gusa bí, sá ná bí bág mĩŋk̄ŋk̄ mĩ búud, sá ná Zembí dúgúg bí ná otátəlí ó búud lúú mə Cwám̄ba Yésus dí.

Baagula nyúul shú mə Zembí

12 Bóól búud bwá d̄u ci ná: «Muud jì fulí ná á sáág sá jēsh á c̄eel yí.» Jì ntó. Njì, sá jēsh dí jì nə nkul kwíind múud. Bwá d̄u ci ná: «Muud jì fulí ná á sáág sá jēsh á c̄eel yí.» Jì ntó. Njì, mə abálé bíd nə nkúmba sá í bíig mə kwám.

13 Bóól námá ná: «Idəw bísa shú mwɔ, mwɔ shú idəw. Nə mwɔ nə idəw, Zembí mə bá shínal byēsh.» Jì ntó. Njì, nyúul í cúgé shú jaŋga, nyísə nyúul mə Cwám̄ba, Cwám̄ba jisə Cwám̄ba shú nyúul.

14 Mpugá ná Zembí nyə á gwúmushi Cwám̄ba yé, á bá námá gwúmushi sə nə nkul nyé.

15 Ye bí ampúyé ná mányúul mún məsə ikál í nyúul mə *Kříst? Mə nyág kál nyúul mə Kříst mə sá gwo kál nyúul mə múdá jaŋga? Mbò! Í ajáláyé nə bə ntó!

5:6 Gal 5.9 * 5:6 Na jì kaanə nda wóonjú sá mə d̄u ci ná: «Shú ngwól mə d̄u wá bóól bēsh ibwool» yí. 5:7 MmN 12.1-15; 13.7; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 † 5:7 **lavur**: Oyúden bwá á d̄u yíl ləvur yēsh bwédí mĩnjów, bwá də Páska nə ngug á kú nə ləvur; ntó mə ká ná bwá á d̄u gusa milám myāŋ shú zálə də Páska. 5:9 Mat 18.17; 2Te 3.14 5:11 6.9-10; 2Te 3.6; Tit 3.10; 2Yn 10 5:12 Mbá 13.6 6:2 Rom 5.17; 2Pr 2.4; Yúd 6; Mbá 1.6 6:7 Mat 5.39-40; Rom 12.17 6:9 15.50; Gal 5.19-21 6:11 Tit 3.3-7; Heb 9.14; 1Yn 1.7 6:12 8.9; 10.23; Gal 5.13; 1Pr 2.16 6:13 Mat 15.17-19; 1Te 4.3 6:14 15.15, 20; Rom 6.4; 8.11; 2Kr 4.14 6:15 12.27 6:16 Mat 2.24; Mat 19.5; Ifz 5.31

16 Ye bi ampúyé ná muud mæ ká seengya ná mudá jaŋga yé nyə é bæ nyúul ngwúd ná mudá wəonǵá? Jísə mpu bæ cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Bəsh obá bwá é bæ nyúul ngwúdá.»

17 Nji, muud mæ ká fula isá nə Cwámba yé, nyə é bæ *shíshim ngwúd nə Cwámba.

18 Fúndógá jaŋga. Wúl *sám wəsh muúd mæ sá yí í áde bæ nyə nyúúlúd. Nji, muud mæ sá jaŋga yé mæ du ntáma nyúul nyé nyáméfwó.

19 Ye bi ampúyé ná mənnyúul mán məsə Mpáanzó mæ Nkəŋkə Shíshim Zembí nyə á yə bí yí? Nkəŋkə Shíshim wəonǵ wúsó bídí mənnyúúlúd. Bi anǵé ná nə jwú nə biméfwó.

20 Mpuǵá ná Zembí nyə á wá lal-lal tǵn shú ná bi wúg míkámúd; í mæ jələ ná ka ya Zembí gúmá nə mənnyúul mán.

7

Sá í dúgyá nə bà yí

1 Shú isá bí á cilə mæ yí, í nywa ná mudúm jíg kú kúnya nə mudá.

2 Nji, í bul jəla ná mudúm yəsh bág nə yé múdá, mudá yəsh nə yé ngwúm, buud bwá sásúlǵ jaŋga.

3 Mudúm nyə ajəláyé nə kaambulə múdá ná nyúul nyé; mudá námə ntó.

4 Mudá cugé nə ŋkul balan nə nyúul nyé nda á cəel ná, ngwúm yé wá jí nə nywo. Námə mbií ngwúdá, ngwúm cugé nə ŋkul balan nə nyúul nyé nda á cəel ná, mudá yé wá jí nə nywo.

5 Ngwól kú ban ngwól; ka nji ná bi mæ bæ cún ná bi mæ béégyá ŋkumba fwála shú ná bi mæ kənd mílám məjəgula dí. Fwála dəonǵ ká námə shín, bi ó nyinǵə fula; nəcə bí a bá bæ kú mpu máand mílám ná ndéé *Sátan mú bwówulə bí.

6 Na, mæ ayúmbáliyé bí; mæ cwíny bí cwínyúg.

7 Mpúla dúg dí, mæ jii ná buud bəsh bwá jíg nda mæ. Nji, muud yəsh ji nə jé sá Zembí nyə á yə nyə yí; nyíga nə jiga, nyímí nə jímí.

8 Mə ŋgə ci nə mingwam mí búdu mæ míkúsə mí búdá ná, í nywa ná bwá jíg nda mæ njúl ná, kú bəya.

9 Nji, í ká bæ ná bwá ampúyé máand mílám, bwá bəyág; nəcə í yida bul jəla ná muud bəyág, ntə ná a júgugí nə yéesh.

10 Shú bəonǵ bí mímbéyá wá, mæ tál mpándí; kú ntág bæ mæ, Cwámba wə mæ tál mpándí ná, ci mudá kú béégya nə ngwúm yé.

11 Múdá ká ntág béégya nə ngwúm yé, a jíg kú ná kə báád; ka nji ná a ká sá ŋkwambulə nə ngwúm yé. Ci mudúm kú yíl múdá bá.

12 Shú bóólǵá bǵn, Cwámba dí mæ cí, mæ wá ŋgə ci ja níid ná, ŋkí mbúgula Zembí ji nə mudá *hááden, múdá mæ ká cəel ná bá bwá baagula bá, a kú bəeg yíl múdá wəonǵ.

13 Ŋkí mudá wá jí mbúgula, ngwúm nyə hááden, ngwúm mæ ká cəel ná bá mudá bwá baagula bá, mudá kú bəeg gwú bá dəonǵ.

14 Nəcə, mudúm jí hááden yé nyə é bæ kúná-kúnə nə Zembí nəcə mudá yé, mudá jí hááden yé nyə é bæ kúná-kúnə nə Zembí nəcə ngwúm yé. Í mbám bæ kú bæ ntó, mpu ná bwán bǵn bwá é bæ shwóg-shwóg nə Zembí; nji, búsa kúná-kúnə nə nyə.

15 Nji, ŋkí nyəonǵ jí hááden yé mæ cəel béégya nə ngwól, a jee béégya nə nyə; í cugé mbúgula yúmbáliyé ná a jíg nə bá dəonǵ. Zembí nyə a jəw bí shú ná bí jíg ná shee.

16 Ntág námə ná, wəe mudá jí mbúgula yé, ye wo mpú ŋkí wo e bá sá ná ngwúm woó dúgúg cag? Ŋkí ntág ná wəe mudúm jí mbúgula yé, ye wo mpú ŋkí wo e bá sá ná mudá woó dúgúg cag?

Zembí nyə á ŋgə tál buud icé icé

17 Sá ngwúd jí ná, muud yəsh tówúg cé Zembí nyə a tál nyə yíid, cé nyə á bæ a tál ja Zembí nyə a jəw nyə yí. Cəǵ mæ ŋgə yə mǵə mæ óbúgula məsh yí, dwo óni.

18 Ŋkí Zembí nyə a jəw ngwól múúd a njúl síya ábiwáág [†], muud wəonǵá jíg nə ábiwáág yé. Ŋkí Zembí nyə a jəw muud a kú bæ síya ábiwáág [†], muud wəonǵá kú síya ábiwáág.

19 Síyálə ábiwáág cugé tóo sá, bələ kú síya ábiwáág kú námə bæ tóo sá. Sá jí nə mfií yí jísə nji bəǵlə məmpándí mæ Zembí.

20 Muud yəsh tówúg cé nyə á bæ a tál ja Zembí nyə a jəw nyə yí.

21 Ŋkí Zembí nyə a jəw wo, wo njúl lwaá, kú wá fimál láməd nə jiya lwaá gwó. Nji, wó ká dúg zhí ná wo bág fulí, wo bə zhí nyəonǵ.

22 Nəcə ná, lwaá Cwámba mæ jəw yí í mūsə fulí, í dúgyá nə Cwámba. Ntó námə, nyəonǵ *Kříst mæ jəw a njúl fulí yé mūsə lwaá mæ Kříst.

23 Mpuǵá ná Zembí nyə a wá lal-lal tǵn shú ná bi wúg míkámúd. Kúgá sá ná bi nyinǵog bæ məlwaá mæ múúđ.

24 Bwaanǵ, mæ nyinǵə ná námə cí ná muud yəsh bwénúg mışh mæ Zembí dí cé nyə á bæ a tál ja Zembí nyə a jəw nyə yí.

25 Shú bəonǵ búas ná óncwíyé wá, sá mæ zə ci ga í cugé ná Cwámba nyə a tál mpándí; mæ cwíny bí tǵn nda muud bí bí nə ŋkul je shwu nyúul nə ndí yé nəcə Cwámba nyə a gwág mæ ŋkúŋkwóhúle.

6:17 Yuá 17.21-23; Rom 8.9-11; 2Kr 3.17-18; Gal 2.20

6:19 3.16

6:20 7.23; Rom 13.14; 1Pr 1.18-19

7:2 1Te 4.3-4

7:3 Ifz 5.21-29

7:7 Mat 19.11-12; 1Kr 12.11

7:9 1Tm 5.14

7:10 Mat 5.32; 19.9

7:14 Rom 11.16

7:15 jíg

nə shee: 14.33; Rom 12.18; 14.19; 2Kr 13.11; Kol 3.15; Heb 12.14

7:16 1Pr 3.1

7:18 Gal 5.1

* 7:18 Muud jí síyá

ábiwáág yé: na ji mwá Yúden.

7:19 Rom 2.25-29; Gal 5.6

7:22 Ifz 6.6; Flm 16; 1Pr 2.16

7:23 6.20

† 7:23 Kúgá

nyinǵog bíd nə məfug mæ bíud mæ ŋgəg nə jwú ná bí.

7:25 1Tm 1.12-14

7:26 Zhe 16.1-4; Mis 14.22; 1Te 1.6; 3.3-4

26 Mee n̄gə tóduga ntága: ja sá mó dúg mícúnj myá wala ga yí, m̄ə tódúgá ná í bul jəla ná buud bwá jíg min̄gwam.

27 Nji t̄em bə ntó, nkí wo m̄ə bá múdá, wo kú beeg s̄ə ná wo gwú b̄ə. Nkí wo afwóyé bá múdá, wo kú beeg s̄ə ná wo b̄ə.

28 Nji, nkí wo bá múdá, wo asáyé *sám; ncwíyē sás m̄ə ká kə báád íí, nyə asáyé sám. Nji, buud bwá béya wá bwá é bul dúg m̄in̄jugú cug gaád; m̄ə n̄gə lās ntáni shú ná m̄ə sá ná bí sásúlóg min̄jugú myōōng.

29 Bwaan̄g, m̄ə n̄gə c̄i nááá, fwála í mú kákúl. Ná ndeé, t̄ééd wala ga dí, buud bí n̄ə budá wá bwá c̄úgəg nda bwá c̄úgə mímbéyá;

30 b̄oōng bwá n̄gə j̄ii wá, bwá c̄úgəg nda bwá an̄gē ná j̄ii; b̄oōng bí n̄ə m̄əshusug wá, bwá c̄úgə nda bwá c̄úgə ná m̄əshusug; b̄oōng bwá n̄gə kusə wá bwá c̄úgə nda isá bwá n̄gə kusə yí í c̄úgə isá byāñ†.

31 Buud bwá n̄gə də shí wá bwá c̄úgəg nda bwá an̄gē ná də shí. M̄ə lās ná bí lāsú ní wēsh nacé shí shé bí ná ndí múús ga í bá c̄p.

32 M̄ə c̄eél ná bí bág kú ná sá í kánd bí milám gwów yí. Muud c̄úgə mbéyá yé m̄ə dú kənd lám isá í dúgyá n̄ə Cwám̄ba yíid, a du s̄ə ná Cwám̄ba gwágúg nyə nywa.

33 Nji, nyōōng jí mbéyá yé m̄ə a du s̄ə ná múdá yé gwágúg nyə nywa, a du kənd lám isá í shíd,

34 lám í mú du bə nyə k̄ow. Ntó nám̄ə wá jí n̄ə múdá yé. Múdá c̄úgə báád yé, t̄oō nyōōng jí ná ncwíyē yé m̄ə du kənd lám isá í dúgyá n̄ə Cwám̄ba yíid, shú ná nyāñ bág yé m̄ə Cwám̄ba ncindí n̄ə ncindí. Múdá jí báád yé nyē m̄ə du s̄ə ná n̄gúwúm yé gwágúg nyə nywa, a du kənd lám isá í shíd.

35 M̄ə an̄gē ná lās ntáni ná m̄ə c̄eél kul bí bíid. Í yídá bə shú m̄ənywa m̄ún. M̄ə n̄gə j̄ii ná bí sáág sá í búl jəla yí, ná bí bág buud ɔ Cwám̄ba ncindí n̄ə ncindí, kú bə k̄ow.

36 Nkí ncwámá m̄ə bul bə ná yéesh ná land jé, ná ndeé a mú c̄eél ná bwá béyág nacé a tódúgá ná nyə e jág sá sás d̄oōngú nkí a b̄ə kú ná bá nyə, nkí a dúg ná bwá jəlá ná béya, bwá béyág nda á n̄gə j̄ii ná; nyə asáyé sám.

37 Nji nkí ncwámá í n̄wa cígúla nyédí láméd sá nda cindal nyə, nkí a jí n̄ə nkul mpu máánd lám bíi yéesh jé, á ká n̄wa cígúla ná bá land jé bwá ányin̄gəyé ná béya, a mpú sá.

38 Ntó jí ná muud m̄ə bá land jé yé m̄ə mpú sá, nyōōng m̄ə b̄ə kú bá yé m̄ə bul mpu sá. §

39 Mudá jí c̄eēlá ná n̄gúwúm yé té wēsh n̄gúwúm n̄gə ná cugə yí. N̄gúwúm m̄ə ká yə, mudá kú ná bə c̄eēlá, a mú jee bá muud yēsh á c̄eēl bá yé; n̄ji í j̄ii ná muud wōōng b̄əg muud m̄ə Cwám̄ba.

40 Nji, í bul jəla ná a jíg kú ná kə báád. Mee m̄əm̄ə m̄əcwūñ wá m̄əní, m̄ə tódúgá ná m̄ə jí nám̄ə ná Shúshim m̄ə Zembí.

8

Sá í dúgyá n̄ə ocúdí 3 m̄átúnuga

1 Bóól ózembí bí 3 áyadúg. Bóól búúd bwá n̄gə c̄igə ocúdí n̄gə sá ivuguli í ózembí b̄oōngú *m̄átúnuga. Shú sá í dúgyá n̄ə ocúdí 3 m̄átúnuga b̄oōngú yí, shé m̄ə mpú ná: «sá bēsh bí ná mpúyá.» Nji, mpúyá wōōng í du sá ná muud n̄kényúg nyūul, í njūl ná c̄eēl í du sá ná gwoōng í lálug búgád.

2 Múúd m̄ə ká tóduga ná a mpú gúl sá, muud wōōngú nyə afwóyé mpu sá jí ná fwámé mpúyá yí.

3 Nji, muud m̄ə c̄eēl Zembí yé, Zembí m̄ə mpú nyə.

4 Ná ndeé, shú d̄ələ ocúdí 3 m̄átúnuga m̄ə ivuguli í ózembí 3 áyadúg íí, sá m̄ə mpu ná ivuguli byōōngú í c̄úgə t̄oō sá shí gaád, n̄gwól zembí cugé, n̄ji fwámé Zembí n̄gwúd ná n̄gwúd.

5 Bóól búúd bwá n̄gə tóduga ná ncúlyá ozembí n̄ə ncúlyá micwám̄ba myāñ m̄isə. Nji, bíl isá búúd bwá n̄gə dúg ná ozembí yí í t̄em bə jon̄ dí, nkí ntág shí ga dí,

6 shú shé bāñ, Zembí jí n̄gwúd n̄ji Zembí Sóōngú. Isá byēsh í zhu nyédí, shé n̄gə cugə shú dé. Cwám̄ba jí nám̄ə n̄gwúd, n̄ji Yésus-Kríst; isá byēsh bíisə nacé nyə, sá búasə nám̄ə nacé nyə.

7 Nji, buud bēsh dí bí ná mpúyá ní. Bóól bwá á m̄ə jan̄wəo ná yəle ózembí 3 áyadúg gúmá, ná ndeé, wóós ná kidíga, ja bāñ bwá d̄ə cúdú m̄átúnuga m̄ə ózembí 3 áyadúg yí, bwá é n̄gə də bwá n̄gə tóduga ná cúdú éga jí cúdú m̄átúnuga shú zembí áyadúg. Sá j̄oōng í mú sá bwo f̄án lám dí, nacé í b̄əla ná nkí tag.

8 Í njūl ná sá m̄ə d̄ə dí jí ná nkul sá ná sá shúshig Zembí kún̄s-kún̄ə. Nkí s̄ə m̄ə b̄ə kú də, sá kú j̄imb s̄ə mísh m̄ə Zembí dí; nkí s̄ə m̄ə d̄ə, sá kú nám̄ə kwídalí sá.

9 Nji bí 3 bey ná sá bí búl ná bí sáág yí í yídag bə óbúgula 3 átatagú kwóógú lú m̄əb̄oógú.

7:28 Luk 21.23 7:29 Rom 13.11-13; 1Pr 4.7; Flp 4.5 † 7:30 Muud nyə ajaláyé ná bíd ná gúl sá í t̄owég shwóg nyédí

cugud. 7:31 1Yn 2.17 7:33 Luk 14.20 § 7:38 (t̄ééd 36 kə wóós 38) Impánzás íni, bóól bwá n̄gə c̄i ná í jalá ná bə ntága: 36 nkí kú muud m̄ə dúg ná a jág sá ná baagalála sás dé ncwíyē wala lu bá c̄p a kú kənd nyə báád íí, nkí a dúg ná í jalá ná a kándug nyə báád íí, a sáág sá á jí yí; nyə asáyé sám, bá í síyúg. 37 Nji, muud m̄ə n̄wá cígúla láméd, kú ná sá í n̄gə cindal nyə, á n̄gə mpu jwú ná tódúgá yé yé, nkí á n̄wa cígúla nyém̄éfwó dí láméd ná a baagala sás dé ncwíyē, a m̄ə mpu sá. 38 Ntó m̄ə lwó ná muud m̄ə kánd sás dé báád yé, a mpú sá; nyōōng m̄ə b̄ə kú kənd yé, á bul mpu sá.» 7:39 Rom 7.2-3 8:1 Mis 15.29; Rom 12.16 c̄eēl: 13.1-7; 14.1; 16.14; Yuá 13.34; Rom 15.1-2; 2Kr 8.7-8, 24; Gal 6.10; Ifz 5.2 8:1 Rom 14.1-15.6 8:3 13.12; Gal 4.9 8:4 10.19-20; Mb̄á 4.35, 39; 6.4-5; Gal 4.8-9 8:6 12.5-6; Yuá 1.3-4; Ifz 4.5-6; Kol 1.16 8:7 10.23-33 8:8 Rom 14.13, 15, 17, 21; Gal 5.13

10 Nacé, wo muud jí nà mpúyá yé, ñkí bwá dág wo, wo ngó da mpáánzà Zembí áyadág dí, ñgaá ná sá jooñg í é sá ná muud jí ná nà lám ñkí tag yé ñwág ñkul, a kà dà ócúúú bwá áma cígè yè ózembí gúmá wá?

11 Ja jooñgá, mpúyá wò í mósá ná ñgwól *mínyonjá woo jí ná lám ñkí tag yé jímbúg, í ñjúl ná Yésus nyà á yè námá shú déd.

12 Ñkí bi mæ sêm ntó nà omínyonjá bún, bèwali bwo lám í kú fwo lal hí, bi mósá sêm nà Yésus-Kríst.

13 Gwó wó jí ná, ñkí gúl sá mósá dós í é búlal ñgwól mínyonjá waamá búfíd hí, mæ kú ná bá bwele dà cúúú, shú ná mæ bág kú búlal mínyonjá waamá búfíd.

9

Pwól cugé nà milúndál

1 Ye mæ cugé falí? Mæ cugé *múúú lwámá mæ Yésus hí? Ñgaá mæ a shí dág Cwámá wúsú Yésus? Ye bí cugé ísèy mæ mósá shú mósá Cwámá yí?

2 Ñkí bóólágá búúú bwá dág ná mæ cugé múúú lwámá, bí kú bè, mósá jí muud lwámá mæ Yésus shú dán. Nacé bí búsá yuug í ngó lwó ísèy mæ ngó sèy tãñ nda muud lwámá mæ Cwámá yí.

3 Shú búúú bwá ngó bæ nà mæshwán nà mæ wá, sá mósá jí nà ñkul bésa nà bwo yí jí ná:

4 Ñgaá sá bí nà zhií ná sá ñwág idáw nà mæñgul bídí?

5 Ye sá bán wó búsá ci muud kú jaand nà mudá yé? Ñgaá ná bóól búúú lwámá bwá ngó sá ntó, tóo omínyonjá ó Cwámá, tóo Séfas?

6 Ñkí ntág ná, ye sá bán Barnábas wó sá cúgè nà zhií ná sá jíg kú sèy?

7 Zó nyà a mósá bwele sèy sèy ízimbi a ngó jóna nà nyòméfwo yé? Zó nyà a mósá bwele bè fambá ná ndeé a kú dæ mpúmá a cínong yé? Ñkí ntág ná zó nyà a mósá bwele wíl inteny ná ndeé a kú balan nà mænyán mæ ínteny byooñg yé?

8 Ye iyuug mósá ngó ñwa bí íni bísé ñji íjâm nà ijag yá buud? Ñgaá ná bísé námá cilyá mácèçç Moyiz nyà á cilá mád?

9 Jí mpu bæ cilyá mácèçç mósá Moyiz dí ná: «Wo kú fad ntenty mpu ja í ngó nyaal mpumá ñgólé lwáál nywo yí.» Ye inteny wó Zembí ñgólé búl táduga yí?

10 Ye nyà anjé nà lás ntó shú dású? Haaw! Shú dású wó cilyá ga í á cilya yí. Í jii ná muud ñgólé waad mændelú yé ñgólé nà waad a ngó bwánd nà búgá ná nyà é bæ nà mfií; nyooñg ñgólé nyífa mpumá ñgólé lwáál yé ñgólé nyífa a ngó bwánd nà búgá ná nyà é bæ nà kow.

11 Sá á bè bí mpag í kwíínd bí cug á Shíshim dí yí; ntó ná, sá mósá ká mwáágula mpúmá í kwíínd sá cug á shí ga dí yí, bów ntó aá?

12 Ñkí bóól búúú bí nà zhií ná bwá ñwág mbií mánywa mooñg bídí, sá bán mósá ban ka bul bæ nà zhií nyooñgú nacé jí? Nji, sá á shígé balan nà zhií nyooñgú; sá ngó yida jísow sá jèsh shú ná sá kú ntágulá nà Jójó Kéel mósá *Kríst í bág kú bwiñgya.

13 Buud bwá dæ sèy ísèy í Zembí Mpáánzà wá, Mpáánzà wó í dæ námá wíl bwo; booñg bwá dæ kænd Zembí *mátúnuga *alatár dí wá bwá dæ ñwa dán kow lú idáw alatár dí. Ñgaá bí mæ mpú ntó?

14 Mbií ñgwúú wooñg námá, Cwámá nyà a wá cèçç ná buud bwá jáaw Jójó Kéel wá bwá jéla nà cugá nà ísèy byooñg.

15 Nji mæ mæ a shígé balan nà mæzhií mooñg; mæ anjé námá nà cilé ntága ná mæ lúndal ísá byooñg. Mósá yidá bul cæel ná mæ yág, ntó ná mæ sáág milúndál. Jâm sá gúmá wó cí, muud cugé nà ñkul yí mæ gwo.

16 Mæc jâm kóómób dí, ja mósá ñgólé jaaw Jójó Kéel yí, mæ cugé nà ñkul ci ná mæ ñgólé sa gúl sá, nacé jísé mæ sá cindúlá Zembí ngó cindal mæ yí. Mæntágula nà mæ ñkí mæ bós kú jaaw Jójó Kéel.

17 Í á mbâm bæ nà mæ a té nà lám wám ná mæ zó jaaw Jójó Kéel, mæ bæ nà zhií ná mæ jíig myóna. Ká, mæ ñgólé sá ísèy byooñg cindúlád, jísé mbag Zembí nyà á kèel mæ móbwsád yí.

18 Ná ndeé, myáyé myóna mósá ngó ñwa cínong myá? Myóna myám wó mæ jááwág buud Jójó Kéel ashwá, mæ ngó cúnda kú lúndal ísá mósá jí nà zhií ná mæ ñwág Jójó Kéel dí yí.

19 Haaw! Mæ jí falí, kú bæ lwaá mæ múúú. Nji, teem bæ ntó, mæ a mósá móméfwo lwaá á buud bësh shú ná mæ bág nà fwála mæ sá ná bímbí lú búúú dèsh dí nà ñkul gwág mæ yí í búgúlág Yésus.

20 Ja sánónj *Oyúden búsá yí, mæ cugé námá nda Oyúden shú ná mæ sá ná bwá kándug milâm wá Yésus. Ja sánónj buud bwá ngó bè mácèçç mósá Moyiz wá sá búsá yí, mæ bè námá mácèçç mooñgú nda bwo, í ñjúl ná í cugé mæ cindúlá ná mæ bég mwo. Mósá bè mwo ñji shú ná mæ sá ná buud bwá ngó bè mácèçç wá bwá kándug milâm wá Yésus.

21 Ja sánónj buud bwá ádé bish mácèçç mooñg wá sá búsá yí, mæ cugé nda bwo, námá nda mæ anjé nà bish mácèçç mooñg, í ñjúl ná mæ ñgólé bè Cèçç mósá Zembí, Kríst jí Cèçç dâm. Mæ cugé nda mæ anjé nà bish mácèçç ñji shú ná mæ sá ná buud bwá ádé bish mácèçç wá bwá kándug milâm wá Yésus.

22 Ja sánónj buud bí nà búgá átutagá wá sá búsá yí, mæ cugé nda bwo shú ná mæ sá ná

9:1 4.9, 15; 15.8-10; 2Kr 2.14-17; 3.1-3; 5.18-20; 10.7-8, 13; 11.5, 13; 12.11-13; Gal 1.1 9:4 Luk 10.7-8; Mat 10.10 9:6 Barnábas: Mis 4.36; 11.22-26 sèy: Mis 18.3 9:9 Mbá 25.4; 1Kr 10.11; 1Tm 5.18 9:11 9.4; Rom 15.27; Gal 6.6 9:12 Mis 20.34-35; 2Kr 11.9 9:13 1Ih 18.8-19 9:14 9.4 9:15 Mis 18.3 9:16 Zhe 20.9 9:17 4.1 9:19 10.23-24, 32-33; Rom 15.1 9:19 Mat 20.26-27 9:20 Mis 16.3; 21.20-26 9:21 Gal 2.3-4 9:22 Rom 1.13; 2Kr 5.11; 11.29

bwá kándug milám wá Yésus. Mə a mə bə sá jêsh shú búud bêsh shú ná mázhií mêsh dí, mə cágug bábaalé búúd.

23 Mə ngə sá isá íni byêsh nəc Jəjə Kéel, shú ná mə bág nə kow mánywa Jəjə Kéel í ngə kaag mád.

24 Bì ampúyé ná í du bə mbaadá ígwiimbí dí ná, buud ñkí bulya ju íkálé ná ndeé muud ngwúd ñwa mpóógú? Jugá kálé mbíí wí ná bí ñwág mpóógú yí.

25 Ogwiimbe ó ígwiimbí bêsh bwá du ci isá ñkí bulya shú ná bwá ñwág *túm gúms. Í ñjúl ná túm gúms bwá du ñwa yí í du yéel. Sə bāñ wúsú túm gúms í ábálé yéel. 26 Kúlé mé ngə ju yí, mə anjé nə ju nda muud nyə anjé nə mpu kál á ngə kə yé; ja mə ngə wusə ikúda yí, mə anjé nə wusə ikúda ntó ñgúlád.

27 Mə ngə yida jugashí nyúúl nyám, ngə nywaad nywo sá mə céel yí, shú ná í kú bá bə ná, mə shín cúnda Jəjə Kéel bóól búúd gwág ná ndeé, mɛɛ nyinjə shúb mpóógú.

10

Shé ó bey sá í á sý nə buud ó Izurəyél yí

1 Ntó, ye bwaang, mə acéélé ná bí bág kú mpu isá í á sý nə odá yí; ñkúdí í á baagulé bêsh, bêsh bwá á ntə mán mə atití nə makuú.

2 Ntó jì ná bêsh bwá á duwan ñkúdí, duwan mán dí tāj *ompwiín ó Moyíz.

3 Bêsh bwá á du dá idáw impwúd Shíshim mə Zembí í á du nti bwo yí.

4 Bêsh bwá á ñgul məjúwó mampwúd Shíshim mə Zembí í á nti bwo má, məjúwó mə á ngə wú kwóógú má. Kwóógú daang í á bə fwámé kwóógú wá í á ngə légal bwo cí, í á bə *Krišt.

5 Nji, tɛɛm bə ntó, bóól ncúlyá buud wá gwoong ján, Zembí nyə á shígé gwág bwo nywa. Gwó wə nyə á jaŋgulə bwo, a mpáŋgulə mímbimbə myán shí á shwééshád yí.

6 Isá íni í á bə nə bwo ntó shú ná í bág shé məcwūñ, shé kú du wímb sálə isá í abúðw nda bwo.

7 Kúgá yə ózembí ó áyadúg gúms nda bóólúgá wá gwoong ján bwá á sá ná. Sā jooŋg jí cilyá ná: «Kúl búúd í á jì shí də, ñgul; bwá mú tów, zhwiimba.»

8 Shé kúgá sá jaŋga nda bóólúgá wá gwoong ján bwá á sá ná. Sálə bwá á sá jaŋga yí, bwá á yə jwðw ngwúdí buud otóshin məwúm məbá nə ólól.

9 Shé kúgá shweenzh Krišt nda bóólúgá wá gwoong ján bwá á sá ná. Bwá á shweenzh nyə, onywá bwá mú jaŋgulə bwo.

10 Shé kúgá námá du cwaduga nda bóólúgá wá gwoong ján bwá á cwaduga ná; bāñ, *éngalé á shwiý nyə á zə jaŋgulə bwo.

11 Bwaang, isá íni í á bə nə bwo ntáni shú ná í bág shé məcwūñ. Í á cilya shú ná shé buud shé ngə cuga mwðw má məzhúgúlá dí wá, shé mpúg nda shé mə jálá nə ngə cuga ná.

12 Ná ndeé, muud ngə tédúgá ná məbwəbúlán mə cúgé nə ñkul sá nyə sá yé, kó bey ná á búlág.

13 Məbwəbúlán mēsh bí á mə du bwəma nə ndí má mə du námá bə ñji isá bí nə ñkul wósə nə muud yí. Nji, Zembí jì abúgúlág; a cugé nə ñkul bíd ná bí bwámagí nə məbwəbúlán mə ntó bí ñkul má. Ja bí mə bá du bwəma nə məbwəbúlán yí, á bá du lwó bí zhií shú ná bí jísówúg kú búla.

Kúgá fula isá í məjamb nə isá í Zembí

14 Gwó wə jí ná, yé bwaang mə búl cɛɛl wá, fúndúgá yálə ózembí ó áyadúg gúms.

15 Mə ngə lás nə bí nda mə lás nə buud bí nə fug wá. Biméfwó faasugá sá mə ngə cí yí.

16 Ja sá mə du dá idáw í Zembí yí, sá mə du ñgul bálá; sá mə du yə Zembí akíba shú bálá jooŋgú. Ngulúlə sá mə du ñgul bálá jooŋg yí í du bə ná sá bēsh sá mə du ñwa kow lú mánywa má mácií *Krišt nyə á wéeshuli shú dúsu má. Féyálə sá mə du féya buléd yí í du bə ná sá bēsh sá mə du ñwa kow lú mánywa má nyúul Krišt nyə á yána shú dúsu yí.

17 Sə bēsh sá mú mbwəzədá nyúul ngwúd nda buléd jí ngwúd ná. Ntó jì ná sə tɛɛm bə ñkí bulya, sá búse nyúul ngwúd nəc sá mə du kowula nji; buléd ngwúd.

18 Fwogá dúg mímbýágá mí *Izurəyél. Buud bwá du dá ocúdí bwá du kə *mátúnuga dí wá bwá du fula isá nə *alatár, ntó jì ná bwá du fula isá nə Zembí muud jí ámadí á alatár yé.

19 Jí mə ngə ka cɛɛl cí yí? Ye ná ocúdí búúd bwá du yə ózembí ó áyadúg mátúnuga dí wá búse gúlúgá sá? Ñkí ntág nə ozembí booŋgá bí gúl sá?

20 Mbó! Mə ngə cí ná ocúdí búúd bwá du kənd mátúnuga dí wá, Zembí dí bwá dú yə bwo yé; í du bə mátúnuga bwá du yə məjamb má. Mə acéélé ná binón məjamb bí dúg fula isá.

21 Bí cugé nə ñkul ñgul bálá mə Cwámaba, bí nyinjə ñgul bálá məjamb. Bí cugé nə ñkul ñwa

9:24 Flp 3.12-14; 2Tm 2.4-6; 4.7-8; Zhk 1.12; 1Pr 5.4; Mbú 2.10 9:27 Rom 8.13; 13.14 10:1 MmN 13.21; 14.21-29 10:3 MmN 16.13-35; Mbá 8.3; Sòm 78.24-25 10:4 MmN 17.6; Ilñ 20.11; Sòm 78.15 10:5 Ilñ 14.29-30; Sòm 78.31; Heb 3.17; Yúd 5 10:6 Ilñ 11.4, 34; Sòm 106.14 10:8 Ilñ 25.1-9 10:9 Ilñ 21.5-6 10:10 Ilñ 14.2, 36; 16.41-49; Sòm 106.25-27; Heb 3.17-18 10:11 7.29-31; Rom 15.4 10:12 Gal 6.1 10:13 1.9; Zhk 1.13-14 10:14 1Yn 5.21 10:16 11.24-25; Luk 22.17-20 10:17 12.27 10:18 Ləv 7.11-21 10:19 8.4 10:20 Mbá 32.17; Sòm 106.37; Mbá 9.20 10:21 2Kr 6.15-16 10:22 Mbá 32.21 10:23 Rom 14.1-15.6 10:23 6.12; 8.7-12

kow túwuli mæ Cwám̄ba dí, bí nyingæ ñwa kow túwuli májamb dí.

22 Ye sá má sọ ná Cwám̄ba sáág wúú? Sá má lal máñkul cọ nyæ?

23 Bóól búúud bwá ñgæ ci ná: «Muud ji fulí ná a sáág sá jêsh á cêel yí.» Jí ntó. Nji, sá jêsh dí jí ná ñkul kwíind múúd. Haaw! «Muud ji fulí ná a sáág sá jêsh á cêel yí.» Jí ntó. Nji, sá jêsh dí í ðu lul gwoonj.

24 Muud nyæ ajáláyé ná sọ ná nyæmfwó wá bég ná manywa; muud yêsh sọsọ ná bóól bwá bég ná manywa.

25 Dagá sá jêsh bwá kúshá mákíd ocúúú dí yí; dagá gwo ná milám ná salá, kú jí míshílí ná bí ñgæ bæemb.

26 Dagá, nácé shí nyí shí mæ Cwám̄ba, ná isá byêsh bí cínõnj yí.

27 Ntó jí ná, *hááden mæ ká jõw bí dína dí, bí má ká kæ, dagá mbií íðaw wêsh bwá é yæ bí yí; dagá byo ná milám ná salá, kú jí míshílí ná bí ñgæ bæemb.

28 Nji, ñkí ñgwól múúd má jaaw bí ná cúúú bwá ámæ jáám̄b yé nyæ ámæ bæ cúúú *mætúnuga, bí kú ná ða. Bí kú ða, nácé muud má jáám̄b bí yé, bí á bá ntágulæ nyæ lâm.

29 Ja má cí ná lâm yí, má acíyé lâm wán, má cí jí má múúd nyæ ámæ jaaw bí yé. Nácé jí lâm má ñgwól múúd í é zæ jum mæ, mæ njúl fulí yí?

30 Ñkí mæe má yé Zembí akíba mæ ka ða, bwá é ka kæ ñgæ jí ná mæ ikúúgúd nácé jí, í njúl ná mæe shí yæ Zembí akíba?

31 Ntó, tóo bí mæ ða, tóo bí má ñgul, tóo bí má sá jí, sáág sá jêsh ná yéesh ná bí má yé Zembí gúmá.

32 Kúgá bæeg sá ná tóo mwâ Ogarêk, tóo mwâ *Oyúden, tóo muud ñgwúú á *Dọ lá óbúgula ó Zembí lángáwóg búgád.

33 Sáág nda mæ; isá byêsh dí, má cêel sá sá múúd yêsh nyæ e gwág nywa yí. Mæ ádé sọ ná mæmfwó bég ná manywa; má ðu sọ ná ncúlyá buud bwá bég ná manywa, ná Zembí cúgug bwo.

11

1 Ngægá ná yagula mæ, námá nda má ñgá yagula Kríst ná.

Nda sá má jálá ná ji mísõn ná

2 Mæ ñgæ faag bí nácé, bí ñgæ téduga má ija byêsh, bí ñgæ ntág námá bæ minjígulá má á kala bí myá.

3 Nji, má jii ná bí mpúg sá ñgwúú ná: múúdum yêsh lúúú yé wá *Kríst, múdá lúúú yé wá múúdum, Kríst lúúú yé wá Zembí.

4 Mudúm yêsh mæ jógulá ná Zembí ñkí ntág ná a cúndá micúndá mí Zembí a njúl ná túm lúúú yé, a wá lúúú yé Kríst shwôn.

5 Mudá má yídá jægula ná Zembí ñkí ná a cúndá micúndá mí Zembí shwá lúúú yé, a wá lúúú yé múúdum shwôn. Nácé, bálæ shwá lúúú wúsá námá nda a má kénya shilú*.

6 Haaw. Múdá má ká bæ kú ná túm lúúú í, í jii ná a sémbyág námá shilú. Nkí jí ka bæ sá shwôn ná múdá sémbyág shilú ñkí ná a kényag lúú, í jii ná a dág cççlæ túm lúúú.

7 Mudúm nye, nyæ ajáláyé ná bwáád túm, nácé a ji yuug má Zembí, a ñgæ lwó gúmá í mpiyá ná Zembí yí, múdá nye ñgæ lwó jooñg í mpiyá ná mudúm yí.

8 Nácé, mudúm nyæ a shígé wú múdá dí, múdá nyæ a wú múúdum dí.

9 Zembí nyæ a shígé té múúdum nácé múdá, nyæ á yida té múdá nácé múúdum.

10 Gwá wá jísá ná, múdá má jalá ná bæ ná ndam lúúú; ntó jí shú lwólæ *wáéñgælæ ná a jí íjwólæ í múúdumád.

11 Tæem bæ ntó, dágulæ cug sá ñgæ cugæ tâñ buud ó Cwám̄ba yí, múdá cugé ná ñkul cugæ kú ná mudúm, múúdum kú námá cugæ kú ná múdá.

12 Í bá ntó nácé ná, námá nda múdá ashúshwóógú nyæ a wú múúdum dí ná, ntó námá wá múúdum má ðu byél múdá dí yé, sá jêsh í zhu wá Zembí.

13 Biméfwó faasugá ná jíga: ye jí jọ sá ná múdá bég shwá lúúú ja á ñgæ jægula ná Zembí yí?

14 Jísæ námá sá shwôn ná mudúm báágulæg shilú nda múdá. Ngáá ná cug shé ñgá cugæ ga gwáméfwó í ñgæ jígulí bí ntó?

15 Í njúl sá gúmá shú múdá nye. Nácé Zembí nyæ á yú múdá shilú ñkí gwaa ná í dág búdal nyæ lúú.

16 Nji ñkí muud má cêel sá mæshwán na, sá bân sá cugé ná fúlú nyooñg, mæðó má óbúgula kú námá bæ ná nywo.

Nda sá má jálá ná ða dína mæ Cwám̄ba ná

17 Mæ afáágé bí wooñg lésú má zá lás ná bí gaád. Mæ afáágé bí nácé, sœñgyálæ bí mú ðu sœñgya *Dọ dún dí yí, í ányíngóyé ná bæ shú sálæ ná bí lálug, í mú ñgæ teeg bí teeg teegúg.

18 Í tééd fwo bæ ná, ja *Dọ lú óbúgula dán í ðu sœñgya yí, má gwág ná mæñkooómá má mú ñgæ bæ mpádúgá nyín. Mæ ñgæ *magulæ lân wooñgá búbaalæ.

19 Mæ ká ntág ci, í jii ná mæñkooómá mæoñg má bég, booñg búás fwámé óbúgula mpádúgá nyín wá bwá mpúyág.

20 Ntó jí ná, ja bí mú ðu sœñgya kul ñgwúú yí, í ádé ná nyingæ bæ shú zálæ ða íðaw í Zembí.

21 Í mú ðu bæ ná, fwála lú ðálæ, muud má leel shín ða byé íðag nyæ ámæ zæ ná ndí yí kú

10:24 10.32; 13.5; Rom 15.1-2; Flp 2.4 10:25 Rom 14.2 10:26 Sôm 24.1; 89.12 10:28 8.7 10:30 Rom 14.6; 1Tm 4.4 10:31 Kol 3.17 10:32 Rom 14.13 10:33 9.19-22 11:1 4.16 11:2 2Te 2.15; 3.6 11:3 3.23; Mæt 3.16; Ifz 5.23 * 11:5 Wêla mwêw Pwól nyæ á cilæ kálaad éga yí, í á ðu bæ sá shwôn ná bwá dágúg múdá ná kényá shilú. 11:7 Mæt 1.26-27 11:8 Mæt 2.18-23; 1Tm 2.13 11:18 1.10-11 11:19 Mbá 13.2-4; 1Yn 2.19

bwánd ná bósól bwá wóósúg. Ja í bé ntó yí, í mú wóós ná, ñgwól njúl nà zha, ñgwól nye má dè ñgul ná ndeé cò fudá;

²² ye bí cugé nà minjónw ná bi dúg dè nà ñgul wu? Nacé jí bí búsa kú bish Dò lá óbúgala ó Zembí yí? Bí má cèel zè dè wá búúd bwá cùgé nà mabii wá shwòn lúúd í? Mè cig ná jí? Mè fáágug bí? Mè afáágé bí nà wáni sósólúgú.

²³ Nacé, njúgúla má á lág nà Cwámba yí, wá wá má á kala bí yí; náoó: Cwámba Yésus nyà á sá ná, búlú bwá á kusha nà nyà yí, nyà á ñwa buléd

²⁴ ná ndeé, a yə Zembí akíba, a mú fèy buléd, a mú cí ná: «Nyúúl nyám í má kaanz shú dún dí nywá wá ga. Dugá sá sósólúgú ga, dè tédugá má.»

²⁵ Námá mbii ñgwúdá, ja bwá má shín dè yí, a mú ñwa bálá wáan, a mú cí ná: «Bálá ga jísè sò á gúgwáan í zé sýy mácií mām dí yí. Ja jèsh bí má bá dè ñgul gwo yí, bi c bá dè sá sósólúgú ga, dè tédugá má.»

²⁶ Ntó má kó ná ja jèsh bí má bá dè buléd ga nà ñgul bálá wáan ga yí, bí ñgə bwiing shwiy Cwámba nyə á yə yí, bi dè bá jaaw dwo nà ndeé ka wóós ja á bá nyiŋgə zə yí.

²⁷ Sá jəŋg wá jí ná, muud má dá buléd a ñgul bálá má Cwámba yé, ñkí á dè nà ñgul mbii wúsá kú jala yí, á byaagula nà nyúúl nà mácií má Cwámba.

²⁸ Ntó, muud yèsh fáásug nyáméfwó ná ndeé, a ka dè buléd, a ñgul bálá wáan.

²⁹ Nacé muud má dá buléd a ñgul bálá ntó kú tédugá ná jí mənəðəm mə nyúul mə Cwámba yé, a ñgə sá ná sémbyé milésú í bág bə ñkí bul nyaan shú nyáméfwó.

³⁰ Sá jəŋg wá í sá ná, zhwoŋ buud bwá mú mimbál mpədəgá nyin, bósól nà ijám, bósól ñkí bulya bwá á má ya.

³¹ Sá mbəm dè faas sóméfwó, sá kú nyiŋgə bwama nà sémbyé milésú.

³² Nji, Cwámba má dè sám sá milésú, a ság sá shú ná sá kú bá bwama nà sémbyé milésú ányinyaanə búúd bwá abíshé Zembí wá bwá bá bwama nà ndí yí.

³³ Ná ndeé bwaanŋ, ja bí má dè seŋgya ná bi má dá yí, dugá sá ná, bósól bwánd bósólúgá.

³⁴ Nkí ñgwól múúd ñgə gwág zha, a fwoóg tééd dè nyádí njów a ka teem zə, shú ná bí kú dè seŋgya ná bi má zə dè kwaamb sémbyé milésú ányinyaanə bídí ícug dí.

Shú bíl ísá byèsh íí, má e bá zə kwambəla byo ja má bá zə yí.

12

Isà Zembí mə də yə bwán bé zhí a shíshim dí yí

¹ Bwaanŋ, shú ísá Zembí mə də yə bwán bé zhí a *shíshim dí yí, má acéélé ná bi dúg bə kú mpu.

² Bi má mpú ná ja bí á bə kú fwo mpu fwámé Zembí yí, bwá á dè juulə kə nə bí bów-bów zhííd, bí kə ñgə bə ózembí ó áyadúg, mbeé ísá bísó kú nə ñkul má lás yí.

³ Nda jí ntó ná, má cèel ná bi mpúg ñkúmba sá: muud Shíshim má Zembí ñgə sá ná a lásúg yé cugé nà ñkul lweem Yésus; muud Shíshim má Zembí í anŋé nə sá ná a lásúg yé cugé námá nə ñkul cí ná: «Yésus jí Cwámba».

⁴ Isá Zembí mə də yə bwán bé mpáam dí yí bísə mimbii mimbii, nji Shíshim ñgwúd wá í dè kaaw byo.

⁵ Bulya mimbii búúd bí nə ñkul sèy nə ísá byəŋg yí; nji Cwámba ñgwúd wá ñgə jwú nə ísəy byəŋg byèsh.

⁶ Misósólúgú mí mimbii mimbii, nji buud bəsh bwá ñgə sá myo wá, Zembí ñgwúd wá ñgə sá ná bwá saág myo.

⁷ Muud yèsh Nkəŋkə Shíshim mə yə ñkúl ná a saág sá yé, a yə nyə ñkul nyəŋgá shú ná í kwíindúg bósól bəsh.

⁸ Ntó, Nkəŋkə Shíshim mə yə ñgwól múúd ñkul ná a lásúg lású fúg, a yə ñgwól ñkul ná a mpúg sá Zembí ñgə jíí ná buud bwá saág yí; Shíshim ñgwúd nə wəŋgú wá ñgə kaaw.

⁹ Shíshim ñgwúd wəŋgú mə yə ñgwól múúd búgə álal-ñkul, a yə ñgwól ñkul mə lwág mimbál,

¹⁰ a yə ñgwól ñkul mə sá *máshimbá, a yə ñgwól ñkul mə cúndá micúndá mí Zembí, a yə ñgwól ñkul mə mpú faas míshíshim, a yə ñgwól ñkul mə lás mákál mimbii mimbii, a yə ñgwól ñkul mə fèég sá í dè ciy mákál moŋg dí yí.

¹¹ Isá íni byèsh íí, nji Shíshim ñgwúd nə ñgwúd wá má dè kaaw byo, a yə múúd yèsh jəŋg á cèel yə nyə yí.

Ikál í nyúul bí ñkí bulya, nyúúl njúl nji ñgwúd

¹² Mpugá ná nyúúl mə múúd nyí ñgwúd, ikál ñkí bulya. Ikál í nyúul teem bulya ntó, byèsh í sá nji nyúul ñgwúd. Ntó námá wé jí nə *Kříst yé.

¹³ Shé bəsh, tə *Oyúden tə Ogurék, tə məlwaá tə ofulí, shé á duwan Shíshim ñgwúd dí shú ná shé bəg ikál yá nyúul ñgwúd. Zembí nyə á ñgual shé bəsh Shíshim ñgwúd.

¹⁴ Ntó jí ná nyúul í cugé nji kál ñgwúd, ikál í nyúul bí ñkí bulya.

¹⁵ Nkí kuú í sheé ná cí ná: «Nda má cugé mbwə ná, má cugé kál nyúul», ye kuú í é yəw bələ kál nyúul?

11:22 Zhk 2.5-6 11:23 10.16; Mat 26.26-28 11:25 sɔ: Zhe 31.31-34; Luk 22.20; 2Kr 3.6; Heb 8.6 **mácií**: MmN 24.6-8; Heb 9.12 11:26 Mat 26.29 11:27 11.20-22; Heb 10.29 11:28 2Kr 13.5 11:32 Heb 12.5-6; Mbú 3.19 12:2 8.4-6; Iza 44.9-20; Gal 4.8 12:3 1Yn 4.2-3; Rom 10.9 12:4 12.27-14.40; Rom 12.6-8; Ifz 4.4 12:5 12.28-30 12:7 14.26 12:10 14.5; Mís 2.4 12:11 7.7; Rom 12.3; Ifz 4.7; 1Pr 4.10 12:12 12.27 12:13 Gal 3.27-28

13

Ceelí í ntɔ sâ jêsh

16 Nkí lwá í shee ná ci ná: «Nda má cùgé jús ná, má cugé kál nyúul», ye lwá í é yow bála kál nyúul?

17 Nkí nyúul nyêsh ncindí í shee ná bə nji jús ná jús, í ka du gwág ntudele? Nkí nyêsh ncindí í shee ná bə nji lwə ná lwə, í ka du gwág mácud ntudele?

18 Bì má dúg í? Zembí nyə á ngə tál ikál í nyúul byêsh nyúulád nda nyə á ceel ná.

19 Muud ncindí nyə á mbəm shee bə nji kál nyúul ngwúul ná ngwúul, nyúul í á nywá ka bə ngow?

20 Ntó, nyúul muud dí, ikál í nyúul bí nji kál bulya, nyúul njúl nji ngwúul.

21 Jús í cùgé ná nkul ci ná mbwə ná: «Mə anğé ná jii wo», lúu kú námá ci ná məkúu ná: «Mə anğé ná jii bí.»

22 Í yidá bə ná, ikál í nyúul í du nyín nda bí nə ilam yí, byó wə í yidá bul kwíind yí,

23 byəong sá má du dúg ná í abúlé jala ná gúmá yí, byó wə sá má du bul nwa ná gúmá yí; byəong bí ná í ajáláyé ná nyín yí, byó wə sá má du bul mpu baagula yí,

24 í njúl ná ikál í nyúul í du nyín yí í ádé jii mbii mbagalá wəong. Zembí nyə á sá nyúul muud mbii á ná nyə á wá gúmá ikál í nyúul í cùgé ná gúmá yíid.

25 Nyə á sá ntó shú ná mbéégí mánkoomá í kú bə nyúul muud dí, ikál í nyúul í yidag du bə, jiga baagula jiga, jiga baagula námá jiga mbii ngwúdá.

26 Gúl kál nyúul í ká jug, bíl jug námá; bwá ká gúmal gúl kál nyúul, bíl byêsh bə ná məshusug.

27 Ntó, bí búsa nyúul má Kríst. Muud yêsh jí bídí *Dɔ dí yé jí kál á nyúul nyəong.

28 Nə ndeé, Zembí nyə á tál buud Dɔ lá obúgula dí ntúga: cé áshúshwóogá, nyə á tál *buud ɔ lwámá; cé ábeé, a tál *búud ɔ micúndá; cé áléel, a tál búud ɔ mínjígulá. Nə ndeé, a mú yə bóol nkul má sá *mëshimbá, a yə bóol nkul má lwág mímbál, bóol nkul má kwíind búud, bóol nkul má cwíny gúfúgá, bóolágá nkul má lás mákál məshús.

29 Ye buud besh wə bí búud ɔ lwámá? Ye besh bí buud ɔ micúndá? Ye besh bí oyígulí? Ye besh bwá du sá məshimbá?

30 Ye Zembí nyə á yə besh nkul í du lwag mímbál yí? Ye besh bwá du lás mákál məshús í? Besh bwá du féég mákál myəongú?

31 Gwágúgá yéesh ná Nkənkə Shíshim yág bí isá í búl bə ná mfií yí.

Mə zə nyinğə lwó bí nyəong zhí í ntɔ məzhií məsh yí.

1 Mə teem lás mákál má búud, lás mákál má *wəngales í, nkí má cugé ná ceelí, mpug ná má jii nda kún í ngə bwím yí, nkí ntág yaang í ngə lwangula yí.

2 Mə teem námá cúnda micúndá mí Zembí, teem mpu mindimba myêsh, teem bə ná mpúyá wêsh, má teem námá bə ná búgá jêsh ncindí mbii á ná má du yíl mímbán ícéd í, nkí má cugé ná ceelí, má cugé tó sá.

3 Mə teem námá yána isá byám byêsh, má keenzh námá nyúul nyám ná bwá jéég jígál má kudad í, nkí má cugé ná ceelí, sá jəongú kú kwíind má tó sá.

4 Ceelí jí ná jísow, ceelí jí ná osusa, í cùgé ná zhín, í ádé bəgawa, kú nkény nyúul,

5 í ádé sá isá í shwón, í ádé sɔ nji mənywa mé, í ádé leel gwág zhwunú, í ádé baagula mábúgú *

6 í ádé gwág nywa oláingə, ceelí í yida du gwág nywa obúbálé;

7 í du juu sá jêsh, du búdal, í du bə ná búgá ná sá jêsh, í du bwánd sá jêsh ná búgá, í jísow sá jêsh.

8 Ceelí í ádé shín; dúla cúnda micúndá mí Zembí í bá bə cwúud, lásúlə mákál í bá shín, mpúyá í bá bə cwúudugá.

9 Nacé sá ngə mpu isá ikál, sá ngə cúnda micúndá mí Zembí ikál.

10 Nji, ja isá byêsh í bá bə óncindí yí, byəong bí ikál yí í bá bə cwúudugá.

11 Ja má á bə mwántombú yí, má á du lás nda mwántombú, má du téduga nda mwántombú, má du bála nda mwántombú. Ja má mú fwámé múud ga, má má yow isá í bwán ó ntombú.

12 Nacé isá í ngə nyín sá nda isá sá ngə dúg yèn† dí yí, nda isá ngúds í má búdal yí; nji, ja fwála doong í bá wós yí, sá má dúg ná bí-bí-bii. Ja gaad má ngə mpu isá impál, ja jəongú má bá wámbulə, námá nda Zembí má wámbúlə má ná.

13 Isá í abúlé shín yí bísa ílól ja gaad, byó wə: búgá, ná dúla bwánd ná búgá, ná ceelí; sá í ntɔ ná ílól íni dí wə ceelí.

14

Yéesh isá bí ná nkul kwíind múud yêsh yí

1 Shúshwóogá ná sá jêsh í, fwogá tééd sɔ ná bí bág ná ceelí. Gwágúgá yéesh isá Zembí má du yə bwán bə zhí á *shíshim dí yí, bul bə ná ndeé cúndalə micúndá mí Zembí.

12:26 Rom 12.15; 2Kr 11.29 12:27 6.15; 10.17; 12.12; Rom 12.4-5; Ifz 4.4, 16; 5.30 12:28 12.8-10; 14.1-4; Mis 13.1; 15.32; Ifz 4.11-12 12:31 14.1 13:1 8.1; Rom 13.8-10 13:1 2Kr 12.3-4 13:2 12.8; Mat 7.22; 17.20 13:3 Dan 3.19-20; Mat 19.21 13:5 10.33; Mik 10.12; Flp 2.4 * 13:5 Bási bwá ci ná «í ádé líj məbšw». 13:8 12.10; 14.1-5 13:12 Rom 8.24; 2Kr 5.7 Zembí má wámbúlə má: 8.3; Gal 4.9 † 13:12 yèn: Iyèn yá fwála doong í du sity ná nkwanz, ivugali kú du nyín ná ngəñ nda iyèn yá mwšw məgaad. 13:13 Kol 1.4-5, 23; 1Te 1.2-3; Tit 2.2; Heb 10.22-24; 1Yn 4.16 14:1 13.8 14:2 12.10

² Nacé nááó, muud mæ lás mákál mæshús yé, nya alésháyé nà buud, a lésha nà Zembî, nacé kú nà tao muud nyó é gwág sâ á ngó ci yí. Nji, a ngó lás nà nkul Nkêñkê Shíshim ngó yə nyə yí, ngə ci mindímba.

³ Nji muud mæ cúndá micúndá mí Zembî yé ngə lésha nə buud; a ngə cúndə shú nə bwə lálug búgád, a cúndə ná a cwíny bwo, á cweel bwo milám.

⁴ Muud mæ lás kál ishús yé ngə sá nə nyəmfwó lálug búgád, í njúl nà muud mæ cúndá micúndá mí Zembî yé ngə sá nə *Dɔ dësh í lálug búgád.

⁵ Má jii ná bi bësh bi lásug mákál mæshús; nji mæ bul jii ná bi cúndág micúndá mí Zembî. Nacé nááó, muud mæ cúndá myo yé mæ cɔ múúd mæ lás mákál mæshús yé; susaalé nji ná muud mæ lás mákál mɔɔng yé mæ féég sá nyó ámá ngə ci yí, shú nə Dɔ dësh í lálug búgád.

⁶ Ntá bwaang, nki mæ shee ná zə nŋɔ bídí zə lás nə bí nji mákál mæshúsú, mæ é kwíínd bí cínɔngú nə jí? Kú nə tao sá! Susaalé nji ná mæ bágúlá bí gúl sá Zembî nyə ámá lwó má yí, nki ná má yə bí wúl mpúyá, nki wúl cúndá mæ Zembî nki ntág njígúlá.

⁷ Jí námá nda isá í íbwamugó-bwámug, nda lúlwɔɔŋ á bulya mækál nki bíínzhá; nki isá byɔɔng í ngó lás nə kpódó kpódó kpódó, buud bwé é ka mpu ná í ngə cɛel sey jáyé sasa?

⁸ Nki laag í lás buud nda yag sá í ngó ci yí, zə nyə é kwámusa dóómb?

⁹ Mbií ngwúd nə bí. Nki bi mæ lás mákál mæshús lésú wán kú gwíg sá bí ngó ci yí, buud bwé é ka wámbulə ná jí bí ngó lás yí? Í é bə ná bí ngə lwábuda ntó.

¹⁰ Makál mæ lésú mí nki bul bulya shí gaád, nji kú nə tao ngwúd dí nə buud bwé du lás kú gwág sá bwé ngó ci yí.

¹¹ Ntó jí ná nki mæ ampúyé dúl kál lú lésú nda í ká ná, mæ é bə múúd ngó lás dwo yé njíno muud, nye bə námá mæ njíno muud.

¹² Nə ndéé, nda bí má búl jii isá Zembî mæ du yə bwán bé zhí a shíshim dí yí ná, bulugá sɔ ná bí bág nə byɔɔng í é sá ná Dɔ í lálug búgád yí.

¹³ Gwə wó jí ná, muud mæ du lás mákál mæshús yé jégulag nə Zembî ná a yóg nyə nkul ná a dúg féég sá á du ci yí.

¹⁴ Nacé ná, ja mæ jógula yí, mæ ká jəgula kál lə shúsúd íí, shíshim wám í ngə jəgula, nji lúu wám í anɔɔ nə sá sá.

¹⁵ Ká má sáág jí? Mæ é du jəgula shíshim dí, mæ é du námá jəgula nə ikəñ byám; mæ du sey

ísusa ságusə Zembî shíshim dí, mæ é du námá sey nə ikəñ byám.

¹⁶ Nacé, nki wo yə Zembî mæshwúmb shíshim dí, ye zhizhe mbúgula nyə é magulə wo ná: «Amen»? Mbð. Nyə ámaguləyé, nywáá nyə ampúyé sá wó ngó ci yí.

¹⁷ Wo yə Zembî mæshwúmb, jí ntó; nji sá jɔɔng í asáyé ná ngwól múúd lálug búgád.

¹⁸ Mæ ngə yə Zembî akiba nacé mæ du lás mákál mæshús cɔ bí bësh.

¹⁹ Nji, tɛem bə ntó, ja mæ jí Dɔ lú óbúgulad yí, mæ yidá bul cɛel nə mæ cíg iciyá itóon nə ikəñ byám jígúlúla búúd, ntɔ cila iciyá mawúm mæ otóóshin kál lə shúsú.

²⁰ Bwaang, kúgá nyinɔɔ bə nə mitádúgá myá milúu nda ikúkágá. Bágá ikúkágá shú sá í dúgyá nə mæbɔw yí; nji shú mitádúgá myá milúu dí, bəgá onkwanz ɔ búúd.

²¹ Jí cilyá kálaad mæcɛɛ dí ná:

Mə bá kænd bóól búúd ná bwé kəg lás nə kúl búud jám;

buud bɔɔng bwé bá ngə lás kál lə shús.

Nji, mæ tɛem bá sá ntó, kúl búud jám í abulé gwág mæ.

Cwámá mæ ci ntó*.

²² Ntó jí ná lásúlə mákál mæshús í cúgé yuug shú óbúgula, wúsə shú ohááden; micúndá, myān mí yuug shú óbúgula, kú bə shú ohááden.

²³ Shé shéégá ci ná *Dɔ lú óbúgula dán dësh mæ sɛɛngya, bi bësh ka ngə lás mákál mæshús. Nki ozhizhe ɔ búúd, nki ohááden bwé wóós cínɔng, ngəá bwé ci ná bi mú mimbál myén?

²⁴ Í njúl nə nki óbúgula bësh bwé cúndá micúndá mí Zembî, nki *hááden, nki zhizhe muud mæ wóós cínɔngú, muud wɔɔngú, nyə é mpu ná a mæ byaagulə nə Zembî, bësh bwé ngə yə nyə mæcɛɛ.

²⁵ Í é sá námá nə isá í du bə nyān shwoó lámúd yí í búgúlíg, a mú kúd mpwoombú mǎndalúd yə Zembî gúmá, ci ná: «Búbálé, Zembî jí bídí sɛɛngyád.»

Zembî cugé Zembî oncúg-nculé

²⁶ Bwaang, jí bí má jalá nə ka du sá yí? Ja bí mæ sééngya yí, í dúg bə ná, muud jí nə sasa yé, sey; nyɔɔng jí nə sá á jígúlíg yé, jíguli; nyɔɔng jí nə sá á bágúlág yé, bágula; nyɔɔng jí nə kál á lásúg yé, lás; nyɔɔng jí nə nkul féég kál dɔɔng yé, féég. Sá jəsh í síyúg mbií á nə gúfágá í lálug búgád.

²⁷ Nki buud bwé lás mákál mæshús íí, í bəg nji buud obá nki ólóól, kú ntɔ; bwé du lás

14:4 14.26 14:5 14.29 14:16 Amen: 2Kr 1.20 14:20 Ifz 4.14 14:21 Iza 28.11-12; Mbá 28.49 * 14:21 Ciyá ní jí cilyá Iza 28.11-12. Na kákúl ní dí, Izayí ngə ci nə Izarayél nə buud ɔ Asirí bwé bá zə káda bwo, bwé ngə lás kál lə asiri; dán Izarayél kú gwág: sá jɔɔng í bá bə Zembî lwóla bwo ná a mæ gwág bwo mpimba. Í njúl ná ja Zembî mæ du nti búúd ɔ micúndá zə lás nə bwo bwé ngə gwág yí, í du bə Zembî ngəla jisɔw bwo. † 14:22 Bwé mpúg nə Zembî mæ bá yə bwo intégúlí. ‡ 14:22 Í mpúyág nə Zembî jí kúl bwé mæ sééngya yí. 14:23 Mis 2.13 § 14:23 Buud bwé ngə gwágula nə báá bwé ampúyé sá wá. 14:25 Iza 45.14; Yuá 4.17-19 14:26 8.1; 12.7-10; 14.4; Ifz 4.11-13

ngwúd ngwúd. Í jji námá ná ngwól múúd bág a ngó fээг sá bwó ngó ci yí.

²⁸ Nkí muud má fээг yé cugé, bwó jíg kál-kál Dɔ́ dí, muud dá lás nji shú nyáméfwó ná shú muud Zembí.

²⁹ Shú *búúd ó micúndá, buud obá nkí ólólól bwó lásúg, bóól ka bigas.

³⁰ Nkí ngwól múúd jí seengyád yé má ccel báguła gúl sá í á dá bá kú fwo mpúy yí, nyooᅇng nyá á má ngó lás yé fwo tál lásá.

³¹ Bì bēsh bí bí ná nkul ngó cúndá ngwúd ngwúd shú ná buud bēsh bwó bág ná mpúyá, bwó ᅇwa mæcwūᅇ.

³² *Muud micúndá yēsh má dá shimal isá í dá wós nyá *shishim dí yí*.

³³ Nacé, Zembí cugé Zembí oncúg-nculê, á yidá bá Zembí á ná isá í síyág ná shee, námá nda jí mádɔ́ má Zembí mēsh dí ná.

³⁴ Budá bwó dúg jí kál-kál mædɔ́ má óbúgulad nacé jisá bwo ci ná bwó lásúg cínɔᅇg. Bwó jalá ná yida dá sá mágwág námá nda Cçç má Zembí í ngó ci ná.

³⁵ Nkí mudá má ccel jííg gúl sá, a kə jí ngwúm yé njów nacé í ajaláyé ná mudá lásúg gúfúgá óbúgulad.

³⁶ Ye nūᅇ bídí wá bwó á tééd bwiᅇngúla kéel má Zembí yé? Nkí ntág ná ye í á zə nji bídí?

³⁷ Nkí ngwól múúd má tédúgá ná á jí *muud micúndá má Zembí, nkí a tédúgá ntág ná Shishim má yə nyá nkul má sá gúl sá, muud wooᅇng má jalá ná yag sá má ngó cila bí yí ná jisá mpándí má Cwámá.

³⁸ Nkí muud má bá kú mpu ntó, wo ná Zembí nyá ampúyé nyāᅇ múúd.

³⁹ Ná ndeé bwaanᅇ, gwágúgá yéesh ná bí cúndág micúndá má Zembí, nji bí kú ban ná muud kú lás mákál mēshús.

⁴⁰ Ságá sá jēsh ná məjila, kú ná ncúg-nculê.

15

Krist nyá a shí gwúm

¹ Bwaanᅇ, má zó báásulə bí Jɔᅇ Kéel má á cúndə nūᅇ bídí yí, Jɔᅇ Kéel bí á magulə bí má nada ná ndí yí;

² Jɔᅇ Kéel dooᅇng dáśə, nkí bí má baagula dwo nda má á cúndə ná, í yə bí cug. Í ká bá kú bá ntó, mpu ná búgá jín má yə iyíy-yíy.

³ Shúshwóógú, má á fwo tééd kala bí njígúla má á lág yí. Ná *Krist nyá á yə, nyá á zə cé *misám misá nda Mícilyá mí ngó ci ná;

⁴ nyá á dəw, a mú gwúm jwów álél nda Mícilyá mí ngó ci ná.

⁵ Nyá a lwó Séfas nyúúl, a lwó námá *Ómpwíin wúm ná óbá.

⁶ Ná ndeé, nyá a lwó námá bóól bwááᅇg ó ishé nyúúl, bwó njúl buud cɔ́ mítad mítəon, bēsh bwó á dúg nyá ja ngwúd; bóól ncúlyá buud wá cínɔᅇg bwó ngə ná cugə, bóólúgá bwó á má yə.

⁷ Ná ndeé, nyá a lwó Zhák nyúúl, a lwó námá *búúd ó lwámá bēsh.

⁸ Zhúgúla zhúgúla, a má shín lwó báni bēsh nyúul, nyá á ka námá lwóya mádi, má muud jí nda bwó á sheemb sheembúg yé.

⁹ Jí ná má wó má búl bá kú ná mfií búúd ó lwámá bēsh dí. Í ajaláyé ná bwó jówág má ná *muud lwámá, nacé má á lwó *Dɔ́ lú óbúgula ó Zembí cúwáli.

¹⁰ Nji, má jí sá má jisá yí nacé mpaam má Zembí. Mpaam nyooᅇngú í á shígé yə iyíy-yíy shú dáámud. Má wə má á yida bul wáduga, cɔ́ bóól búúd ó lwámá bēsh; kú ntág bá ná má wə má a wáduga, mpaam Zembí ngó sá má yí nywá wá í ngə wáduga.

¹¹ Ná ndeé, təə má, təə bwo, sə ngə cúndə lāᅇ ngwúd ni, wə námá wə bí á *búgula yí.

Mimbimbə mí bá námá gwúm

¹² Nkí sá ngə cúndə ná *Krist nyá a gwúm, ntudelé bóól búúd wá bídí bwó ngó ci ná gúl sá í cúgé ná mimbimbə mí bá gwúm yí?

¹³ Nkí gúl sá í cúgé ná mimbimbə mí bá gwúm, Krist nyá a shígé námá gwúm wá éci.

¹⁴ Nkí Krist nyá a shígé gwúm, cúndá sá ngó cúndə yí wí yíy-yíy cúndə, búgá jín yíy-yíy búgá.

¹⁵ Sə mú bá ówúshined wá məshiiᅇgá ja sá má bwáágulə ná Zembí nyá a gwúmushi Krist yí. Nacé nkí mimbimbə mí áde gwúm, Zembí nyá a shígé gwúmushi Krist wá éci.

¹⁶ Nacé, nkí mimbimbə mí áde gwúm, Krist nyá a shígé námá gwúm wá éci.

¹⁷ Nkí Krist nyá a shígé gwúm, mpu ná búgá jín í yə iyíy-yíy, bí básə ná *mísám mínád.

¹⁸ Ntó jí námá ná booᅇng bwó á ngə yə bwó njúl buud ó Krist wá bwó má jímb.

¹⁹ Nkí shwúla sá ngə shwu mənyúul ná Krist yí wí nji shú cug á wa shí mishwun ga, mpu ná sá wə má ka bul nkúᅇkwon ná buud bēsh.

²⁰ Ká, jáá jí búbálé ná Krist nyá a shí gwúm, a jí muud ashúshwóógú bwelélə gwúm, ntó má lwó ná booᅇng bwó á má kə ígwád wá bwó bá gwúm.

14:29 Mis 17.11; 1Te 5.21 * 14:32 Ntó má kó ná: «Muud má lág kéel wá Zembí yé má dá mpu bwánd ná nyə é lás ja í é wós nyə dé fwála yí». 14:33 7.15 14:34 11.3; Ifz 5.22; 1Tm 2.12 14:37 1Yn 4.6 14:39 14.1, 5 14:40 14.33 15:1 Gal 1.11 15:2 Gal 2.1-2 15:3 11.23; Iza 53.5-12 15:4 Zhn 1.17; Mat 12.40; Yua 20.9; Mis 2.24-31 15:5 Mat 28.16-17; Luk 24.34, 36; Yua 20.19 15:7 Luk 24.50 15:8 9.1; Gal 1.15-16; Mis 9.3-6 15:9 1Tm 1.12-16 15:9 Ifz 3.8; Gal 1.13-14 15:10 2Kr 11.23 15:11 1.12; Gal 1.17-18; 2.6-9 15:15 Mis 1.22; 4.33; 5.30-32 15:17 15.3; Rom 4.25 15:18 1Te 4.13 15:20 6.14; Kol 1.18 15:21 15.45-49; Mat 3.17-19; Rom 5.12, 14, 18 15:22 2Kr 5.17 15:23 15.51-52; 1Te 4.16

21 Nacé muud ngwûd wá nyə a sá ná buud bwá bwámagí nà shwiy; ntó muud ngwûd námá wá mós sá ná buud bwá bãg gwûm.

22 Námá nda búúud bēsh bwá ngó bwəma nà shwiy nacé Adam ná, bēsh bwá bá námá nyingə *dúg cug nacé Kríst.

23 Nji, muud yēsh mə bá gwûm jé ja, Kríst nyə a tééd gwûm shúshwóógú, buud bē bwá bá ka gwûm ja á bá kwo zə yí.

24 Ná ndeé, məshíné mós shí ka bá bə. Kríst mə bá shín céég isá yá məyídúgá* í ngó wá buud mányámád yí, nə byəɔŋg í ngó lwó buud mpəl yí, nə byəɔŋg í ngó ntə buud ŋkul yí, ná ndeé a mú nyingə yə Zembí Sósŋgá ícì.

25 Nacé í jii ná a bãg jwú nə ndeé kə wóós ja Zembí mə bá culəshí mízhízhíj myé myēsh, a nyaál myo nə məkuú yí.

26 Zhízhíj á bá kə shúgala céég yí í bá bə shwiy.

27 Haaw. Jí cilyá Kálaad Zembí dí nó: «Zembí nyə a mós wá isá byēsh mányámá méd». Nji, ja cilyá ni í cí ná isá byēsh yí, í áŋgə nə ceel cí ná Zembí nyəméfwo jí námá mányámád.

28 Ja isá byēsh í bá bə mányámá mós Zembí dí yí, nyə muud nyə á wá isá byēsh Mwān dí mányámád yé, Mwān mə bá námá nyí mányámád, Zembí mú bə Mása á isá byēsh.

29 Ŋkí gúl sá cúgə nə mimbimbə mí də gwûm, ká buud bwá də duwan shú búúud bwá á yə wá bwá bá sá ntudele? Bwá də duwan shú búúud bwá á yə wá nacé jí?

30 Ŋkí jí ná mimbimbə mí ábúle gwûm, sá bãŋ buud bí micúŋ nə mindəolúd wəla dēsh óga, sá ŋgə yə wāŋ cúp nacé jí?

31 Bwaanŋ, mə ŋgə faam nə shwiy jwów dēsh, búbálé námá nda bí ngó sá mə lúu ná sáŋ ná. Lúu wí mə ná sáŋ nacé bí bálə búúud ɔ Cwamba wúsú Kríst Yésus.

32 Mə a gwána nə ibiin Ifēz. Ŋkí gwáná jəɔŋg í á bə nji shú isá í dúgyá nə buud yí, máyé mánywa mós mə cínəŋg má? Ŋkí jí ná mimbimbə mí ádé gwûm í, shé mú bə kaaná í ngó cí ná: «Shé dágá, shé ŋgúlugá, nacé shé é yə mán».

33 Kúgá shiig mányúul, wúl kaaná wí ná: «Igwəɔŋg í ábúbdəw í də yád jəjə mácum mə múúd».

34 Kúgá ná nyingə ŋgə cugə nda mikás. Yəwugá sálə mísəm. Bóól búúud wá gúfúgá jín bwá ampúyé Zembí. Mə lás ntáni shú ná bí gwágúg shwón.

Buud bwá bá gwûm nə manyúul məshús

35 Ngwól múúd jí nə ŋkul jí ná: «Mimbimbə mí bá gwûm ntədəl? Mí bá nyingə zə nə nyáyé nyúul?»

36 O, yé lad! Bumá wó bə yí í cúgə nə ŋkul kú í kú fwo fuda.

37 Ja wó bə mpəg yí, yə wó bə gwo nə nyúul í bá kə nə ndí yí? Ngaá ná í də bə zhizhe bumá *blé ŋkí gúl bumá shús?

38 Ná ndeé, Zembí mú yə gwo nyúul á céél yə gwo yí, a yə mpəg jēsh nyé nyúul.

39 Mishwun myēsh mí cúgə mishwun mimpwûd. Jí ná, mishwun mí búúud mí nə myé, mishwun mí ócúúú nə myé, mishwun mí inunú nə myé, mí mí óshú nə myé.

40 Mənyúul mósə námá, nə mənyúul mǎ jəŋ, nə mənyúul mǎ shí. Mənyúul mǎ jəŋ wāŋ ŋkənəwála wí nə yé, mənyúul mǎ shí wāŋ ŋkənəwála nə yé.

41 Jwów í də ŋkənəwa yé mbií, ŋkwoond yé mbií, wəacén-cení wāŋ mbií. Ŋkámásá wəacén-cení mpədəgá nyán, jísə, ŋgwól yé ŋkənəwála í shwóŋla nə ŋgwól yé.

42 Ntó námə wá jí nə gwûmála mimbimbə yé. Mbimbə í də dəw nə nyúul í də bwo yí, í gwûm nə nyúul í cúgə nə ŋkul bwoo yí.

43 Í də dəw í kú bə sá gúmá, í gwûm í ŋjúl sá gúmá. Í dəw í ŋjúl nə iləm, í gwûm í ŋjúl nə ŋkul.

44 Í də dəw nə nyúul á mishwun, í gwûm nə nyúul á *shishim. Nda nyúul á mishwun nyísə ná, nyúul á shishim nyísə námá.

45 Sá jəɔŋg wá jí cilyá Kálaad Zembí dí yí. Jí cilyá ná:

Adam ashúshwóógú nyə á zə bə kuwó; Adam áməzhwógúlá mú zə bə shishim í yə búúud cug yí.

46 Nyúul á shishim dí í á tééd zə, í á bə nyúul á mishwun; nyúul á shishim ka shúgala zə.

47 Muud ashúshwóógú nyə á ŋwiny mándəlúú, mɛyow nə mǎndəlú. Muud ábɛf nyɛ nyə á zhu jəŋud.

48 Buud bwá á mɛyow nə mǎndəlú wá bí námá nda Adam nyə á mɛyow nə mǎndəlú yé; buud bí búud ɔ jəŋ wá básə námá nda Adam nyə á zhu jəŋ dí yé.

49 Námá nda sá á bɛɛla nyəɔŋg nyə á mɛyow nə mǎndəlú yé ná, sá mə bá námá bɛɛla nyəɔŋg nyə á zhu jəŋ dí yé.

50 Bwaanŋ, sá mós ngó cí yí jí ná, shé cúgə nə ŋkul bá kə nə mənyúul mós ámishwun nə macíí shé ngó cugə nə ndí mǎga kə ŋwa kəw Faan mǎ Zembí dí; toə sá í də bwoo yí, í cúgə nə ŋkul ŋwa kəw lə sá í ádé bwo yí¹.

51 Mə zə fɛég bí ndimba: sá ábúlé kə ígwád sá bēsh, nji sá bēsh mənyúul mós bá yida cénd,

15:24 Dan 2.44 * 15:24 Na jisə wəɛŋgales bwá ngó ciy Yúd 1.6 dí wá. 15:25 Sóm 110.1; Mat 22.44 15:26 Mbú 1.18; 20.14; 21.4 15:27 Sóm 8.6 15:28 Rom 11.36 15:30 Rom 8.36 15:31 2Kr 4.10-11 15:32 Iza 22.13; Luk 12.19-20; 2Kr 1.8 15:34 Mat 22.29; Rom 13.11-14; Ifz 5.6-17 15:36 Yuá 12.24 15:38 Mət 1.11 15:43 Flp 3.20-21 15:45 15.21-22 15:45 Mat 2.7; Yuá 6.63; 2Kr 3.6, 17 15:49 Mət 5.3 † 15:50 Ntós mós kə ná mənyúul mós ámishwun nə macíí mǎga mós cúgə nə ŋkul bá nyí Faan mǎ Zembí dí. 15:51 1Te 4.15 15:52 cwóŋ; Mat 24.31; 1Te 4.16

52 ja ngwùd námá nda jús í ða káwùla ná; í bá bæ ja cwòŋ àmàzhùgùlá í bá lás yí. Nacé cwòŋ wòŋŋ í bá lás, mimbimbà mí mùsà gwúm kú ná nà mǎnyúúl mǎsá nà ñkul bwoo má; sá bãŋ mikuwó, mǎnyúúl má mú cénd.

53 Nacé, í jii ná nyúúl nyí nà ñkul bwo yí í céndág bæ nyúúl í cùgé nà ñkul bwoo yí, nyúúl nyí nà ñkul yə yí í cénd bæ nyúúl í cùgé nà ñkul yə yí.

54 Ja nyúúl nyí nà ñkul bwoo yí í bá cénd bæ nyúúl í cùgé nà ñkul bwoo yí, nyúúl nyí nà ñkul yə yí í cénd bæ nyúúl í cùgé nà ñkul yə yí, ja jòŋŋ wá ciyá jí cilyá ga í bá bwəma yí, ná: Sá má ntə, ntəŋlə wúsú wòŋŋ í má mína shwiy.

55 Eéé, yé shwiy! Wó ntəŋlə wí ngow?

Yé shwiy, shushwom* gwó jí ngow?

56 Shushwom í ða zə nə shwiy wá *səm, səm í ŋwa ñkúl mǎcǎǎd.

57 Ká, akíba nə Zembí muud má sá ná sá ntəŋ nə ñkul mə Cwám̄ba wúsú Yésus-Kríst yé.

58 Ná ndeé, yé bwááŋŋ má búl cɛɛl wá, yífmúgá mǎnyúúl, bí kú shwágusa, ŋgəgá nə kə nà sáal mə Cwám̄ba nji shwóg nə shwóg, bí ŋgá mpu ná iséy bí ŋgá sá tǎŋ buud ɔ Cwám̄ba yí í ábúlə yə ífy-yíy.

16

Sɛɛŋgúla ísá shú búúd ó Zembí

1 Shú sɛɛŋgúla *mwaanə má bá kwíind búúd ó Zembí yé, ðugá námá sá nda má á jíguli mǎdɔ má Galátia ná bwá ðug sá ná.

2 Jwòw ðəsh shwénde má dá tééd yí, muud yesh á bídí gwoong kándug gúl sá koogá nyádí njów, bímbí ðəsh á ðug ná a jii nə ñkul baagula yí. Í ajiíyé ná bí bwándág ná mə fwóg wósó, bí ka sɛɛŋg ísá.

3 Ja má bá wósó yí, mə bá kənd búud bí má bá fɛ́esh wá nə okálaad, bwá kə kənd mwaanə bí á yána wòŋgá Yurúsálem.

4 Nkí í bá nyín ná má jəlá nə kə námá, sánɔŋ sá mú kə.

5 Mə bá zə nŋŋ bídí mə má fwo lína Masedwán, mə bá ciŋgya wu.

6 Mə bá jee jii bídí fwámé fúfwála, mə jee námá shínal ŋkwán jəsh, ná ndeé bí mú bá kwíind mə nə kálə kúl jəsh má bá kə yí.

7 Mə ayídáyé cɛɛl ná mə bǎg ðug bí mə ŋgá cɔ cɔg. Mə ŋgə yida tɔduga nə búgá ná mə bá jii fwámé fwála bídí ŋkí Cwám̄ba mə bá yə mə ñkul nyòŋŋ.

8 Nji, mə bá jii Ifɛz kə wósó jwòw lú Pantekót,

9 nəcə mpumbé í mú mpu bæ mə ná bagó cínɔŋ tɛɛm bæ nə mizhízhíŋ ní ŋkí bulya.

10 Timoté ká wósó nŋŋ, sǔgá mǎzhíí ná a bǎg kú nə sá í sá nyə ifwaas; mpugá ná a ŋgə sɛy iséy í Cwám̄ba námá nda mə.

11 Má cɛɛl ci cínɔŋ ná, muud kú mpyəny nyə. Bí ɔ bá kwíind nyə ná a bǎg nyiŋgə zə mádí má shɛɛ. Mə ŋgə ntǎg bwánd ná bǎnɔŋ bóól ómínyòŋá bwá bǎg zə.

12 Mwááŋg Apolos nye, mə má bul cwíny nyə ná bǎnɔŋ bóól ómínyòŋá bwá zǎg nŋŋ bídí, nji nyə afwóyɛ mpu magula ná a zǎ ja gaád. Nyə é bá ka zə ja nyə é bá bæ nə fwála yí.

Məcwíŋ nə mǎbódá má mǎzhúgúla

13 Jigá ŋkasə, yífmúgá mǎnyúúl búgád, sǎgá ísá nda búdum bwá ða sá ná, lələgá mǎŋkul.

14 Sǎgá sósólúgá wán wəsh nə cɛɛlí.

15 Bwaaŋg, bí mə mpu ná Stefanas bǎnɔŋ njów búúd yé búəsə buud ó áshúshwóógú bwelélé *búgula nŋŋ shí á Akayi, bwá á má wá mǎnyúúl kwíindúla búúd ó Zembí dí.

16 Ná ndeé, mə ŋgə yáág nə bí ná bí mǎgulg ijwúga í mbii búúd wòŋgá nə bóól bəsh bǎnɔŋ bwá ŋgá sɛy ŋgə wáduga wá.

17 Mə jii nə mǎshusg nacé Stefanas bá Fortunatus nə Akayikus bwá má zə; zǎlə wǎŋ í má sá ná bí kú ná bæ mə nə fund,

18 bwá á má zə sá ná lǎm í sǎlug mə shí, milǎm səl námə bí. ðugá lɔ mbii búúd ni.

19 Məðɔ mǎsə shí á Azí má má ŋgə báda bí. Akilas bá Priska nə *Dɔ lú óbúgula ðásá bwádí njów yí í ŋgə báda bí mǎbódá má buud ɔ Cwám̄ba má, kwo báda kwo báda.

20 Omínyòŋá bǎn bəsh bwá ŋgə báda bí. Ŋgəgá nə kúlulə məkúlulə má buud ó Zembí.

21 Mə Pwól má cílə mǎbódá mága nə mbwə wám.

22 Nkí muud mə bá kú cɛɛl Cwám̄ba, ŋkwaal nə muud wòŋg. Maranata*.

23 Cwám̄ba Yésus kə sá bí bəsh mpaam.

24 Má cɛɛl bí bəsh kwon má Yésus-Kríst dí.

15:53 2Kr 5.4 15:54 Iza 25.8 15:55 Ozé 13.14 † 15:55 Bwá á ða sá wúl mbii shushwom nə líí. Bwá ká ða lúma ínteny ná íkyéyug. 15:56 Rom 4.15; 6.14 15:57 Rom 7.24-25 15:58 16.13 16:1 Mis 11.29-30; 2Kr 8-9 16:5 Mis 15.21; 2Kr 1.15-16 16:6 Rom 15.24 16:7 4.19 16:8 Mis 19.8-10 16:10 Timoté: 4.17 16:12 Apolos: 1.12 16:13 15.38; Sóm 31.24; Ifz 6.10 16:14 8.1; Yuá 13.34; Rom 13.8-10; 2Kr 6.6; Gal 6.10; Ifz 5.2 16:15 Rom 16.5 Stefanas: 1.16 16:18 Flp 2.29; 1Te 5.12 16:19 Rom 16.5 Azí: Mbá 1.4, 11 Akilas bá Priska: Mis 18.2 16:20 Rom 16.16 16:21 Gal 6.11; Kol 4.18; 2Te 3.17; Flm 19 16:22 Gal 1.8-9; Mbá 22.20 Maranata: Yúd 14; Mbá 1.7 * 16:22 Maranata: Ciyá ní í kó ná «Cwám̄ba, zaág». 16:24 4.21; 2Kr 2.4; 11.11; 12.15; Flp 1.8; 2.17; 1Te 2.8; 3.12; 2Tm 3.10; Flm 9

Kálaad ábéé Pwól nyə á cila buud ó Kòrènt yé Isá í dúgya nə kálaad ábéé mə Pwól shú Kòrènt yí

Kálaad ábéé á Kòrènt éga ngyə lwó ná fwámé baalé zamudané nyə a wóós mpádúgá Pwól bənɔŋ Dɔ á Kòrènt. Bóól búud bwá á zə ngyə jaaw Kòrènt ná Pwól cúgé muud lwámá mə Yésus. Ná ndéé, Pwól ngyə lwó Dɔ ná Zembí wá nyə á sá ná a bóg muud lwámá mə Kríst.

Nyə á nyingə námá lwó bwo ná bwá sééngug mwaanə nə jɔ milám kənd ókrísten wá Yudeá (lúu 8 nə 9), nyə nə bwo ná: «Bi mə mpú lám yána mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst; bi mə mpú ná nyə á bə, a mbíd zhwog kúm, a bíd dwo, a zə nyíngal nyúúl məbúwa dí, shú ná bí wá yidag bíg məbúwa méd» (8.9).

Kálaad mə ka kə shwóg nə isá ishús (tééd lúu 10 kə wóós lúu 13): Pwól ngyə jág lámusa nə buud bwá á ngyə ci ná a cugé fwámé múúd lwámá wá. A mú ka shínal kálaad nə jɔ kál lú ómínyonɔ wá ceelí (13.11-13).

Məbádá

1 Nə mə Pwól, muud Yésus nyə a sá ná mə bəg *muud lwámá yé nda Zembí nyə á ngyə cigulá ná yé, nə *mínyonɔ ishé Timoté, sá wá mə cíl kálaad éga. Sə ngyə cíl *Dɔ lú óbúgula ó Zembí dí Kòrènt yí, nə minjékɛkɛ mi búúd myəsh mísá Akayí myá.

2 Sónngú ishé Zembí bə Cwámba Yésus-Kríst bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námá ná bí ngyóg nə cugə ná shee.

3 Gúmá ná Zembí, Sónngú mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst, Sónngú mə búl gwág búúd cey lámúd yé, Zembí mə dú cweel milám ja jəsh yé.

4 A ngyə cweel sá milám *incwaw í ntug byəsh sá ngyə bwəma nə ndí yíid, shú ná sá bəg nə nɔkul mə cwéél boəng bəsh bwá ngyə námá bwəma nə incwaw í ntug wá milám, váál á mə cweel sá mísú milám yí.

5 Mpugá ná, námá nda sá ngyə jág bul jug jugulá mə *Kríst ná, ntó námá wá Kríst ngyə jág bul cweel sá milám yé.

6 Nkí minjugú mí ngyə bul bə sá, mí ngyə bə sá shú ná milám mí cwáálawog bí, bí dúgúg cug. Nkí Zembí ngyə ntág cweel sá milám, a ngyə sá ntó shú ná milám mí cwáálawog bí, bí mú jísow minjugú mimpwúd sá ngyə námá jísow myá.

7 Sá ngyə *búgula kú nə məzhigó ná bí e tów búgá jínúd ná shím; nəcé, sá mə mpú ná nda bí ngyə jug jugulá ngywúd sá ngyə jug yí ná, Zembí

ngyə námá cweel bí milám nda á ngyə cweel sá mísú ná.

8 Bwaang, sá acéélé ná bí bəg kú mpu yáág-yáág incwaw í ntug sá á bwəma nə ndí Azí yí. Í á bə sá mbíya nyaanála, ntɔ sá nɔkul, váál á ná sá áshígé ná nyingə ngyə bə nə búgó ná sá é wú cínəngú mikuwó.

9 Mə jaaw bí, sá á shín dúg ná sá mə yə. Nji, í á wóós ntó shú ná sá kú ná ngyə nyingə búgula séméfwó, búgó jísú jəsh í shwálug kə nji wá Zembí muud mə du gwúmushi mimbimbə yé.

10 Nyə wá nyə á ka fəemushi sá bów-bów shwiy sá á nywá yə jəonngú, a bá námá du nyingə fəemushi sá. Sə ngyə búgula nji nyə ná a bá námá nyingə du fəemushi sá,

11 bí ngyə ntág kwíind sá nə jəgulálə bí ngyə jəgula nə Zembí shú dəonng yí. Ná ndéé, nda jí ná zhwog buud bwá ngyə jəgula nə Zembí shú dású ná, zhwog buud bwá bá námá yə nyə akiba shú dású ja á bá sá sá mpaam yí.

Pwól mə búgə ngyənd

12 Sə jí nə nɔkul sá ná sá bəguwag yí jísə ná: lám í ngyə lwó sá ná sá ánggə nə cugə nə buud milám mímbá, sá kú nə sá á shweelúg, námá nji váál Zembí ngyə jii yí. Sə ngyə ntág bul cugə cug jəonngú ná bí, sá ánggə nə bə məfug má buud, mpaam mə Zembí wá í ngyə kyey ná sá.

13 Sə ánggə nə cílə bí gúl sá shús, námá nji jəonng bí ngyə lɔ bí ngyə námá mpu ní. Mə jí nə búgə ná bí é bá shúgula mpu sá sá ngyə ceeł ci yí ncindi ná ncindi.

14 Mə jí nə búgə ntó nəcé bí mú ngyə bwéle mpu ná bí bí nə nɔkul jee bagəwa nə sá námá nda sá mə bá bagəwa nə bí jwów mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst dí ná.

15 Mə mpú ntó búbálé, gwó wá mə á ka ceeł fwo zə nún bídí, zə nyingə sá ná bí gwágúg məshusug ja ábéé yí.

16 Mə á ka ceeł ná mə bá tí nún kə Masedwán, mə nyingə wú Masedwán zə nún bídí ná bí zəg kwəmusa mə ngyənd kálə Yudeá.

17 Ye mə á lás mimpu mimbá ja mə á ngyə cigulá ná mə sá ntó yí? Ye ntó jí nə micígulá myám mí mú ngyə bə nji iyuug yá lám múúd mə jí nə ndí yí, mə ka du bə mə ngyə ci, mə ngyə shwána?

18 Zembí nyáméfwó mə mpú ná sá áde bwéle bə nə bí ná, sá ngyə ci, sá ngyə shwána.

19 Kríst Yésus Mwán mə Zembí, sánɔŋ Silvé nə Timoté sá á ngyə cúnɔ bídí yé, nya a shígé bə, nə ci nə shwána. Nyə á du bə, á ká ci sá, ciyá jé bə nji ciyá ngywúd.

20 Mənkəagó məsh Zembí nyə á kaag má mə á bwəma nyádí, shé ka ngyə cí Amén nyádí kwonɔ dí, ngyələ magulə ná Zembí mə jəla nə gúmá.

1:1 Gal 1.1 **Timoté:** 1Kr 4.17 1:3 Ifz 1.3; 1Pr 1.3 1:5 4.10; Söm 34.20; 94.19; Kol 1.24 1:6 4.15, 17 1:8 4.8; Mis 19.23; 1Kr 15.32 1:9 Rom 4.17 1:10 2Tm 4.18 1:11 4.15; Rom 15.30 1:12 2.17; 1Kr 1.17, 19, 31; 2.13; Heb 13.18 1:14 5.12; Flp 2.16 1:15 1Kr 16.5-6 1:17 1Kr 4.18-19 1:18 1.23 1:19 Mis 18.5

21 Zembî nyáméfwó wá ngá lúlushi sánòh bí cug shé ngá cugá na Krist yíid. Nyá námá wá nyá a gwáágulá shé mæwúdá mǎ fééshá.

22 Nyá wá nyá a wá shé mæyigyé* mé, a wá shé Shíshim yé milámúd tâj béeén ná a bá sá sá jêsh nyá á kaag yí.

23 Má ñwa Zembî wúshined ná, mǎ ká shüg mæ yá. Mæ a shígé cæel káág bí mbag, gwá wá mæ áshígé ná nyingá zæ nûj Korênt yí.

24 Sǎ ánggê næ cæel nywaad bí, sá næ bí mágulag; mbô, sǎ ngá yida wá mæwá iséy bínúd ná bí bóg næ mæshusug, næcé búgó jín jisá álal-ñkul.

2

1 Mæc mæ á ka ñwa cígulá ná mæ ányingyé ná zæ nûj zæ wá bí mæcy lámúd.

2 Ñkí mǎ yida wá bí mæcy lámúd, zé nyá e sá ná mæ gwágúg mæshusug? Ñgaá bí buud mǎ zé wá mæcy lámúd wá?

3 Mæ á cilé bí kálaad shú ná, ja mǎ zé nûj yí, bí buud mǎ jǎlá ná sá næ mǎ bóg næ mæshusug wá, bí kú bá yida wá mæ mæcy lámúd. Mæ ngá mpu búbálé ná bí báá mǎ du bæ, mǎ ká gwágúg mǎshusug, í bæ námá mǎshusug mún.

4 Mæ á cilé ntág kálaad wóongú næ mæzhwíle mǎshúd, mæ ngá dúg *incwaw í ntág, lám kú bæ mæ ná shæc. Ñji, mæ a shígé cæel wá bí mæcy lámúd, mæ á yida cæel ná bí mpúg ná mæ ngá cæel bí váál á ntǎ minji.

Ijuugá

5 Ñkí ñgwól múúd nyá a sá ná mæ bóg næ mæcy mæ lám, mæ dí nyá á sá yé; mpúlá dúg íí, bí bêsh wá nyá á sá mæcy mæ lám mæong wá, mæ awáyé jwuñ sá mǎ ngá cí yíid.

6 Muud wóongú, bímbí búúd ó *Dǎ bwá á mæ ñkáánd næ nyá yí í mǎ jæla.

7 Ná ndeé, mǎ yidá cí ná bí kág bíd nyá, yidagá cweel nyá lám; næcé bí mǎ ká bæ kú sá ntó, mæcy mæ lám mǎsæ næ ñkul káda nyá ná ndeé nyúúl shwal tag nyá.

8 Ná ndeé, lwógá nyá ná bí mǎ cæel nyá, mǎ wá mǎ cí ntó.

9 Mpugá ná ja mæ á cilé bí yí, í á bæ ná mæ dúg ñkí bí e sá mæ mægwág mæzhíí mêsh.

10 Bí mǎ ká bíd múúd, kú lámusa næ nyá, mpugá ná mæ mǎ bíd námá nyá. Ñkí mæc mæ á ka ntág bíd muud ja mæ á jæla næ lámusa yí, mæ a bíd nyá shú dán mǎsh mǎ *Krist dí.

11 Mæ a sá ntó shú ná *Sátan kú bæ næ zhíí ná a nyúgúg shé, shé ajágé iyuug yé.

12 Mæ a wóós Truwás ná mæ ká bwiing Jǎjǎ Kéel mæ Krist. Ñji, tæm bæ nda Cwámba nyá á juw mæ mpumbé ná wúngúlúñ ná,

13 lám í á bul kæ mæ gwów næ mæ bále kú kwey mwááng Títus. Mæ á ka ntág jána næ buud o nûj, mæ mú kwey kæ Masedwán.

Sáal á sǎ á gúgwáan

14 Mæ yó Zembî akiba, nyá muud mǎ dú sá ja jêsh, kwonj mæ *Krist dí, ná sǎ dúg ntǎ ntǎla yé yé. Mæ yó nyá akiba, nyá muud ngá balan næ sǎ shú ná ñjúgúla mǎ Krist í ngág næ mpyáanz kál jêsh nda labinda yé.

15 Sǎ bí bánda bæ jǎjǎ labinda mǎ Krist shú mǎ Zembî, sǎ ngá sá ná buud bêsh bwá gwádúgúg mæcud mǎ Krist, tǎo bæong bwá ngá *dúg cug wá, tǎo bæong bwá ngá jé wá.

16 Mæcud bæong mǎsæ ka bæ mæcud mǎ shwiy shú bæong bwá ngá jé wá; ñji, shú bæong bwá dúg cug wá, mǎsæ mæcud mǎ cug, mǎ ngá kæ næ bǎj cug dí. Ká, zé jí næ ñkul sá váál iséy byæong yé?

17 Sǎ báá sǎ cugé nda bóól zhwog buud bwá ngá ñwa Milésú mí Zembî nda sá mákid wá. Mbô. Sǎ báá sǎ ngæ mpu ná Zembî wá nyá á nti sǎ, sǎ mǎ ka du lás kú shweel tǎo sá mǎsh mǎ Zembî dí, sánòh Krist sǎ ñjúl mbádúgá.

3

1 Ye sǎ ngæ nyingá sǎ ja shús ná buud bwá shwúg manyúul næ sǎ? Ye í é nyingá næ jii ná sǎ sáág nda bóólúgá, ná sǎ zág næ okálaad bwá yá sǎ ñkul ná sǎ sáág iséy wá, zæ lwó bí? Ñkí ntág ná ye sǎ gwáámbug bí okálaad bæongú?

2 Bí wá búss kálaad wúsú, kálaad jisá cilyá sǎdí milámúd yé, kálaad múúd yêsh mæ mpú yé, múúd yêsh ngá lǎ yé.

3 Haaw. Í ngæ mpu nyín ná bí bí kálaad Krist nyá á cilé yé; nyá á cilé, a mú yá sǎ ná sǎ kálag buud. Nyá a shígé cilé nyá na tíndi*, nyá á cilé nyá næ Shíshim mǎ Zembî á kuwô. Nyá a shígé ntág cilé nyá mǎkwóógúg, nyá á cilé milám mí búúdud.

4 Krist wá ngá sǎ ná sǎ ngág mpu ntó búbálé mǎsh mǎ Zembî dí.

5 Sǎ ánggê næ cæel cí ná sǎ mǎ sǎ gúl sá næ ñkul nyísú sǎmǎfwó; mbô. Zembî wá ngá sǎ ná sǎ bág næ ñkul ngála sá isá sǎ ngá sá yí.

6 Nyá wá nyá á kwámusa sǎ ná sǎ bág osóol o mǎsáal wá sǎ á gúgwáan. Sǎ jǎong kú ntág bæ sǎ á mæcçé nda mǎsǎ cilyá ná, í ñjúl yida bæ sǎ Ñkêñkê Shíshim ngá laad yí. Næcé bæçlæ mǎcçé í du gwílyá múúd gwílyá gwílyág, Ñkêñkê Shíshim nywáá mæ yó múúd cug.

1:22 5.5; Rom 8.15-16, 23; 1fz 1.13-14 * 1:22 Mæyigyé ná sǎ mǎsa buud bé. 1:23 11.31; 13.2; Rom 1.9; Flp 1.8; 1Te 2.5; 2Te 2.10 1:24 1Pr 5.3 2:1 12.21; 1Kr 4.21 2:3 13.10 2:4 7.8; Mis 20.31; 1Kr 16.24 2:6 7.11 2:7 Kol 3.13 2:9 7.15; 10.6 2:11 1Pr 5.8 2:12 1Kr 16.9 2:13 1Te 3.1 Títus: 2Kr 7.6, 13-14; 8.6, 16, 23; 12.18; Gal 2.1, 3; 2Tm 4.10; Tít 1.4 Masedwán: 7.5; Mis 20.1 2:15 1Kr 1.18 2:16 zé jí næ ñkul sá: 3.5-6 2:17 4.2; Flp 1.15-17; 1Te 2.3, 5, 10; 1Pr 4.11 3:1 5.12; 10.12; Mis 18.27 3:2 1Kr 9.1-2 3:3 MmN 24.12; Zhe 31.33; Eze 36.26 * 3:3 tíndi: í á du bæ wúl mbíí májúwó nda májúwó mǎ lwaaw; bwá á du juwo kwas májúwó bæongúg ka du cilé na ndí. 3:5 2.16; Rom 15.18 3:6 Yuá 6.36; Rom 7.5-6; 8.2, 6, 10; 1Kr 11.25 3:7 MmN 34.29-30

7 Mæccɛ mə á bæ cilyá mǎkwóógúđ, bæçlǎ mwo í dúgǎ gwílyá múúđ gwílyá gwílyág. Nji, milwaná mí á bæ sáal dǎɔɔɔgúđ vǎál á ná Moyíz muud nyǎ á lǎg dwo yé mpwoombú í á jág bul nkǎnɔwǎ, bag ó *Izurǎyél kú ná jisǎw dúgúla nǎ mpwóómbúđ, í njúl ná í á bæ nji milwaná myǎ kúl fwála.

8 Milwaná tééd fwo bæ ntó sáal í á du kwaamb shwiy yíúđ, nkǎmusa nǎ dǎɔɔɔg sáal Nkɛɛnkɛ Shíshim ngǎs kyey nǎ ndí yíúđ. Ngaá milwaná myǎ cínɔɔɔg mí é nyiɔgǎ bul ntó?

9 Sáal í á du kwaamb muud intǎgúli yí tééd fwo bæ nǎ bímbi lú milwaná ni, nkǎmusa ná sáal í ngǎs ná ná buud bwǎ bǎg otútǎli mísh má Zembí dí yí?

10 Ngaá milwaná mí á nkǎnɔwǎ yág myǎ mí é bæ zhizhe sǎ?

11 Nkí sǎ á kúl fwála í á bæ nǎ milwaná, ngaá sǎ á kandɔgǎ kandɔgǎ í é nyiɔgǎ bul bæ nǎ ndí?

12 Sǎ báá ngǎ bwǎnd nǎ búgǎ ná í bá bæ ntó, gwǎ wǎ sǎ ngǎs sǎ isǎ ná kpwǎó kpwǎó yí.

13 Sǎ ǎngɛ nǎ sǎ nda Moyíz; nyǎ á du shwu suláya lúúđ ná bag ó Izurǎyél bwǎ nda dúg vǎál mǎnkǎnɔwǎ má kúl fwála má é ngǎ shín yí.

14 Kǎ, mílúu mí á má shilá† bwo nda jwǎw á kú nǎ yásǎ. Í mú du bæ bwo zǎ wǎóóó múús ná, ja bwǎ lǎ mícilyá myǎ Sǎ a Cwúlú yí, suláya ngǎ ná búdal bwo milám. Suláya wǎɔɔngú nyǎ afwǎyé wú, á du jímb nji ja múúđ má bæ múúđ má Kríst yí.

15 Jí ntó, ja jǎsh bwǎ du lǎ mícilyá mí Moyíz yí, suláya má du búdal bwo milám.

16 Nji, ja múúđ má yíd dúg wǎ Cwǎmba‡ yí, ja jǎɔɔɔg wǎ suláya má wú yí.

17 Nǎcɛ Cwǎmba jisǎ Shíshim, kúl Shíshim má Cwǎmba wús yí, cínɔɔɔg wǎ jiyi fuli jisǎ yí.

18 Sǎ bǎsh buud ósuláya bwǎ á má wú mámpwoombúđ wǎ, sǎ ngǎ beny§ milwaná mí Cwǎmba, nda sǎ bí nǎ nkul du dúg gúl sǎ yǎn dí ná; ná ndɛé, Cwǎmba, muud jí Shíshim yé ka ngǎs ná ná sǎ ngǎg nǎ bæçlǎ sǎ sǎ ngǎg dúg yí, a ngǎ kwádulǎ sǎ milwaná kwádulǎ kwádulǎg.

4

Tǎɔm á shíshim

1 Ná ndɛé, Zembí nyǎ a gwág sǎ nkúnkwǎóǎ, a mú yǎ sǎ iséy sǎ ǎmǎ cí íni. Nda jí ntó ná, sǎ ǎngɛ nǎ teeg mǎnyúul.

2 Sǎ á má ban mǎsǎólǎgú mí shwǎn mí du sǎy ishwoo myǎ, sǎ ngǎ cǎgǎ ná sǎɔ kú ná mǎkǎɔ, sǎ ǎngɛ nǎ kwíɔng Milǎsǎ mí Zembí; sǎ ngǎ yida lwǎ buud obúbǎlé, sǎ mú ka ngǎs sǎ mísh má Zembí dí ná buud bǎsh bwǎ shwúg mǎnyúul ná sǎ.

3 Nji, nkí Jǎɔɔ Kéel sǎ ngǎs bwiɔng yé ngǎ ná bæ mbúđulǎ ná suláya, a ngǎ bæ ntó shú búúđ bwǎ nkág ná bwǎ kǎ jímb wǎ,

4 ohááden, buud zembí á shí ga má sǎ ná mílúu mí bǎg shúg nǎ shúg wǎ. A má sǎ bwo ntó shú ná bwǎ bǎg kú dúg mǎnkǎnyǎ má Jǎɔɔ Kéel á milwaná, Jǎɔɔ Kéel má *Kríst muud jisǎ mbɛçlǎ má Zembí yé.

5 Sǎ ǎngɛ nǎ cúndǎ sǎ í dúgyǎ nǎ sǎmɛfwǎ yí. Mbǎ! Sǎ ngǎ cúndǎ sǎ í dúgyǎ nǎ Cwǎmba Yésus-Kríst yí. Sǎ bǎɔ sǎ búasǎ yida bæ ósǎól ǎ mǎsǎal bún lúu má Yésus dí.

6 Mpugǎ ná Zembí muud nyǎ á cí ná: «Mǎnkǎnyǎ má fáǎnɔg yídúgúđ» yé nyǎmɛfwǎ wǎ nyǎ á faan shé mílámúđ. Nyǎ á faan ntó shú ná shé mpúg milwaná myé mí ngǎ nkǎnɔwǎ Kríst mpwóómbúđ myǎ.

7 Jí ka bæ na ná, sǎ buud ngǎ nkǎny tǎɔm wǎɔɔng wǎ, sǎ búasǎ nda mímbǎgǎ mí mpíí, mí du bwíl; í jǎlá nǎ mpu nyín ná fámbǎmbǎ ná mǎma nkúl sǎ búasǎ nǎ ndí yí nyísǎ nkul má Zembí, kú bæ sǎmɛfwǎ nkul nyísǎ.

8 Minjugú mí ngǎ shúsǎ sǎ ikǎómb byǎsh, nji sǎ kú fina; bil ija mǎfag shín sǎ mílúúđ, nji sǎ ngǎ ná bæ nǎ búgǎ;

9 sǎ bwama nǎ cúwǎli, nji sǎ kú myeesh; bwǎ ngǎ bwam sǎ shí, nji sǎ kú yǎ.

10 Sǎ ngǎ nkǎny shwiy má Yésus sǎdí nyúúulǎd ja jǎsh. Í ngǎ bæ ntó shú ná cǎg má Yésus í nyínúg nǎmǎ sǎdí mǎnyúúulǎd.

11 Sǎ tɛɛm ngǎ cǎgǎ, shwiy í ngǎ bwéel sǎ ja jǎsh nǎcɛ sǎ ngǎlá sǎy nǎ Yésus. Í ngǎ bæ ntó shú ná cǎg má Yésus í nyínúg nǎmǎ sǎdí nyúúul á shwiy gaáđ.

12 Ntó jí nǎ shwiy í ngǎ bɛ sǎ, bi báá ngǎ ntǎg njwa cǎg cínɔɔɔg.

13 Cilyá wúsǎ Kálaad Zembí dí ná: «Mǎ á bæ nǎ búgǎ, má ka lǎs». Vǎál búgǎ jǎɔɔɔg í ngǎ nǎmǎ gwǎ sǎ mílámúđ, sǎ ka nǎmǎ ngǎ lǎs.

14 Nǎcɛ sǎ ngǎ mpu ná muud nyǎ á gwúmushi Cwǎmba Yésus yé má bá nǎmǎ gwúmushi sǎnɔɔn Yésus, a mú jil shé nyǎdí koogú.

15 Bi má dúg íí, sǎ ngǎ bwǎma nǎ isǎ íni byǎsh shú dún, shú ná buud bwǎ búlug ngǎ nyíi mpaam má Zembí dí ná ndɛé, buud bwǎ

3:9 Rom 8.2, 33; Gal 3.10 3:13 MmN 34.33-35 3:14 Iza 6.10 † 3:14 mílúu mí á má shilá: Ciyá ni jisǎ nǎmǎ Ifz 4.18; í kǎ ná «mílúu mí múse bwo kú ná nyiɔg du mpu bii isǎ, kú mpu faas». 3:16 MmN 34.34 ‡ 3:16 Kálaad MmN 34.34 ngǎ lwǎ ná ja Moyíz nyǎ á du yíd kǎ wǎ Zembí yí, nyǎ á du yíl suláya mpwóómbúđ. 3:17 Yuá 8.32, 36; Rom 8.2; Gal 5.1, 13 3:18 4.6; 1Kr 2.7 § 3:18 Bǎól bwǎ cí na ná: «milwaná mí Cwǎmba mí ngǎ faan sǎ mámpwoombúđ ka ngǎ wéeshuli njǎs nda njǎs yǎn». 4:1 3.4, 6 4:2 2.17; 6.4 4:3 1Kr 1.18 4:4 zembí á shí ga: Yuá 12.31; Ifz 2.2 mbɛçlǎ má Zembí: Kol 1.15; Heb 1.3 4:5 1.24 4:6 Mat 1.3; Iza 9.1; 2Kr 3.18; 1Pr 2.9 4:8 1.8; 7.5; 11.23-29 4:10 1.5; Rom 6.8; Gal 6.17; Flp 3.10-11 4:11 Rom 8.35-36; 1Kr 15.31 4:12 Kol 1.24 4:13 Sǎm 116.10 4:14 1Kr 6.14; Rom 8.11 4:15 1.5-6, 11; 9.11, 15

yó Zembí akíba wá bwó mú ñgə bul bulya, Zembí mú ñwa gúmá.

anyunywaá nə myáñ myəna, mi abábôw nə myáñ.

Ịnkáñ í mbúgula

16 Gwó wó bí má dúg ná, sə ąngé nə teeg mənnyúul. Tεem bə ná nyúul búud bwó ñgə dúg ga í ñgə shín cósóg íf, lám í ñgə bə mə cwú nji gúgwáan nə gúgwáan jwów dēsh.

17 Nəcə, búbaalé minjugú sə ñgə bwəma nə ndí máfwála mága dí myá mísə zhizhe sá, mí ñgə yida kwəməsa sə ná sə bág bə nə gúmá áyíyáág í bá ji kandugə kandugə yí.

18 Sə báá sə ąngé nə sọ sá í ñgə nyín yí, sə ñgə yida sọ sá í ąngé nə nyín yí; nəcə sá í ñgə nyín yí í du ji nji fúfwála, jooñg í ąngé nə nyín yí du ji kandugə kandugə.

5

1 Nyúul sá bí nə ndí wa shí ga dí yí nyísə banda. Sə má mpú ná ñkí banda dooñg í shín búg íf, sə bí nə njów gwów wə Zembí, njów á kandugə kandugə; Zembí nyaméfwó wə nyə á lwọ wo, kú bə mábwə má búud.

2 Gwó wó jí ná, sə ñgə leegya wa banda gaád, sə má ka bul bə nə yéesh nə njów wúsú á gwôw. Sə ñgə cεel ñwa nyúul nyísú á gwôw, bwaád nda káándə wa nyíga dí gwôw,

3 ñkí nyáñ nyúul nyí nə ñkul bá zə kwey sə ná nə nyíga í kú fwo wú.

4 Jísə ná, té sə ñgə ná ji wa nyúul á shí gaád yí, micúnj mí ñgə ntọ sə ñkul, sə ka du leegya. Njí, sə ąngé nə cεel béegya nə mbwéedí sə bí nə ndí ga, sə ñgə jii ná sə má bəd nyúl cínoñg gwôw, shú ná nyúul á kandugə kandugə í mínag nyúul á shwíy ga.

5 Zembí nyaméfwó wə nyə á kwəməsa sə shú cug jooñgá, a mú wá shé Shishim yé milámúd tñj bécn ná a bá yə sə gwo.

6 Sá jooñg í du sá ná sə bág nə ñkul búgád ja jēsh, tεem bə ná sə ñgə mpu ná, té sə bí ná wa nyúul ga dí yí, sə cugé sádí mpwág, sə bí shwóg-shwóg nə Cwámba.

7 Ntó ji ná, sə ąngé nə dúg nyə, nji sə ñgə *búgula ná sánónj sə bí sámbá.

8 Sə ka ñgə bə nə ñkul búgád, sə ñgə yida jii ná sə wúg wa nyúul gaád kə ji Cwámba dí koogú.

9 Nə ndéé, tɔɔ sə má nyingə ná ñgə ji wa nyúul gaád, tɔɔ sə má wú, sə ñgə bul jii nji sə ñgwúud: ná sə ñgəg nə cugə váál á cεel yí.

10 Nəcə shé bēsh shé má bá kə tów bəl-bəl dí kúl *Křist mə bá kə cigal mílású yí, muud yēsh ka bá ñwa myána myá misóólúgú nyə á sá ja nyə á ñgə cugə nyúul dí yí: misóólúgú mí

Séy ñkwambulə

(Rom 5.1-11; Ifz 4.20-24)

11 Nda sə ká ñgə gwóç Cwámba ná, sə ka ñgə cεel sá ná buud bwó mágələg ná kéel dúsú dúsə búbálé. Sə má mpú ná mísh má Zembí dí, sə təl bəl-bəl dí; sə má tédúgá ná sə təl námə bəl-bəl dí bídí milámúd.

12 Sə ąngé nə nyingə sọ ja shús ná bí shwúg mənnyúul ná sə. Mbó. Sə ñgə yida cεel yə bí zhií ná bí jéeg bəgəwa nə shé bəla sámbá. Ná ndéé, bí é bə nə ciyá bí má cí búud bwó ñgə ñkus nə isá yá tóón nə tóón kú bə yá lám dí cwú wá.

13 Ñkí sə ñgə nyín nda lúu í cugé ná sə nə fug íf, jísə nəcə sə má yə Zembí cug jísú ncindí nə ncindí. Ñkí sə má yida nyín ná sə bí nə fug íf, jísə nəcə sə má cεel kwíind bí.

14 Nəcə cεelí *Křist ñgə cεel sə yí í má lwánd sə lámúd, sə ñgəla tédúga ná muud ñgwúud nyə á yə shú búud bēsh, ntó ji ná bəññ buud bēsh bwó á yə mísh má Zembí dí.

15 Nyə á yə shú búud bēsh, ná buud bwó ñgə cugə wá, icug byáñ í bəg nə mfií shú dé, kú ná nyingə ñgə bə shú dán; nəcə nyə á yə a gwúm shú dán.

16 Nda í ká bə ntó ná, sə ąngé ná nə dúg buud mədúgya má shí ga. Ñkí sə á fwo ñgə dúg Křist mədúgya má shí ga, sə ąngé ná nə dúg nyə váál dooñg.

17 Bí má jəlá nə ka mpu ná, múud mə ká bə múud mə Křist íf, a músə kukwumuga ágúgwáan, cug jé acwúlu í má shín; bí má dúg íf, a músə muud agúgwáan.

18 Zembí wə ñgə sá sóólúgú wooñg wēsh, nyə muud nyə á zə wə Křist zə sá ñkwambulə nə shé yé, nyə á ka námə yə sə séy ná sə ñgəg nə kala ñkwambulə nyooñg.

19 Ntó ji ná, Zembí nyə á bə Křist cwú*, a ka ñgə sá ñkwambulə mpádúgá nyaméfwó nə buud ó shí ga, kú ná nyingə kənd lám íwushí í búudəd. Nyə á ka wá sə ñjígúgá lúud ná sə ñgəg nə kala ñkwambulə nyooñg.

20 Sə ka ñgə sá lwámá Křist nyə a lwám sə yí. Ja sə ñgə jów bí yí, Zembí nyaméfwó wə ñgə jów bí éne. Sə má jəgula nə bí jínó má Křist dí ná: «Bídúgá ná Zembí sáág ñkwambulə mpádúgá binónj nyə.»

21 Zembí nyə a sá ná Křist bəg *sám jilá íshéd, í njúl nə Křist nyə a shígé bwele bə nə sám; nyə a sá ntó shú ná shé bəg otətəlí kwonj má Křist dí.

4:16 Ifz 3.16 4:17 3.18; Rom 5.2; 1Pr 1.6-7 4:18 Rom 8.25; Heb 11.1 5:1 Zhb 4.21; 2Pr 1.14 5:2 Rom 8.23-24 5:4 1Kr 15.53-54 5:5 1.22 5:7 1Kr 13.12; 1Pr 1.8-9 5:8 Flp 1.23 5:9 Kol 1.10; 1Te 4.1 5:10 11.15; Iza 2.12; Dan 7.9-10; 12.2; Mis 17.31; Rom 2.6; 1Kr 3.13-15; 4.5; Flp 3.19; 2Te 1.7-10 5:11 4.2; 6.4; 1Kr 9.22 5:12 1.14; 3.1 5:14 Yuá 17.23; Rom 8.35; Gal 2.20; Ifz 3.19; 5.2, 25; 1Yn 3.16 5:15 Rom 6.3-4; 7.4; 14.7-9 5:17 Iza 43.19; Rom 6.4; Gal 6.15; Ifz 4.24; Mbú 21.5 5:18 Rom 5.10 5:19 Rom 3.24-26; Kol 1.20 * 5:19 Dúgág sá Yésus ñgə cí Yuá 10.30 dí yí. 5:20 Mat 10.40; Iza 52.7 5:21 Yuá 8.46; Rom 8.3; 1Kr 1.30; Gal 3.13; Heb 4.15 6:1 Rom 5.2; 1Kr 15.10

6

1 Nda jí ná sánòh Zembí wó ngó sèy ná, sá ka ngó ci ná bí ná: «Kúgá fándá lég mpaam má Zembí ntó ná ndeé, bí kú dúg mfií á cínòng.»

2 Mpugá ná Zembí nyó á ci ná: Ja fwámé fwála í á bə yí, mə á magulə məjəgula mwò.

Jwów wo á ngə jii kwíindyá yí, mə á shí kwíind wo.

Fwámé fwála wó má ka bə ga. Jwów wó jálá nə bii kwíindyá wá ga.

Minjugú mí Pwòl

3 Sá àngè nə bwele jii ná sá má kwal múúd boogú, nəcé sá acéélé sá ná buud bwə mpyenyúg iséy bisú.

4 Sá ngə yida sɔ ná bí shwúg mənyúul nə sá mázhii məsh dí ná sá bí fwámé ósòol ɔ məsáal ó Zembí; sá ka ngə bul bə nə jísów: jísów *incwaw í ntug, jísów micún, jísów yágúwó,

5 jísów bígə, jísów mimbwug, jísów ocinúacindá, jísów yáingá iséy, jísów məfúfə məgwá, jísów məzha.

6 Sá ngə ci mənyúul, sá nə mpúyá, sá nda nə milámusa, sá nə jə lám, Nkəŋkə Shíshim ngə kyey nə sá, sá njúl nə ceełí á kú nə məkəj,

7 sá njúl nə ciyá jí búbálé yí, sá nə mpífé má Zembí, sá nə məkwəp mə dósomb mə otútəli, mə lúmbúli nə mə kaambulə nyúul.

8 Gúl ja buud gúmal sá, gúl ja bwə saambulə sá; gúl ja bwə mpyaam sá, gúl ja bwə sá sá məshwúmb; gúl ja bwə ngə sá nda buud ɔ məshúigá, sá báá njúl otútəli;

9 gúl ja bwə ngə sá nda ojína, í njúl ná buud bwə mpú sá, bwə ngə sá nda sá ngə júgula, í njúl ná sá ngə cugə, bwə dúg sá nda sá bí íntəgúliid, nji muud kú gwó sá,

10 bwə ngə sá sá isá í cəyug láméd yí, sá báá nji məshusug məshusug, sá njúl məbúwa dí, nji sá ngə sá ná bóól bwə bigúg, sá ngə fúfa nə sá jəsh, nji sá mbíid byəsh.

11 Yé bwááng wá Korént, sá á jaaw bí isá byəsh kú shweel tɔo ngwúid, sá á juw bí milám misú ná wúngúliid.

12 Sá báá sá afwóyé yow ceełúł bí, bí wə bí acéélé lég ceełí sá ngə ceeł bí yí.

13 Ságá námá sá nda sá ngə sá bí ná. Mə ngə ci nə bí tən nda bwán bəm nááá kjuwugá námá sá milám mín ná wúngúliid!»

Kúgá fula sámbá nə ohááden

14 Kúgá fula sámbá nə ohááden*, kə sá dúl váál mbec mpwəpda kú nə wímbulé; nyávé mpwəmə nyí nə njkul bə mpádúgá bíshúle máccəx nə bəle kú bísh máccəx yí? Dáyé kow

6:2 Iza 49.8; Luk 4.19-21 6:4 4.2 6:5 11.23-29 6:6 8.24; Rom 12.9; 1Kr 13.4-7; Gal 5.22-23; 1Tm 4.12 6:7 10.4-5; Rom 13.12; 1Kr 2.4 6:9 4.10 6:10 isá í cəyug láméd yí: 7.4; Rom 5.3; 12.12 *məshusug məshusug*: 8.9; Flp 2.17; 4.12-13; 1Te 1.6 6:13 1Kr 4.14 6:14 1Kr 6.9-13; 10.21; Ifz 5.5-11 * 6:14 Naá, Pwòl ngə ceeł ci buud bwə cúgə búúid ó Krist wá. † 6:15 Beliar mə kə ná Sátan. ‡ 6:15 Dúgúg sá sá áme ci mpánzá 14 dí yí. 6:16 Lev 26.12; Zhe 32.38; Eze 37.27; 1Kr 3.16 6:17 Iza 52.11; Mbú 18.4 6:18 2Sa 7.14; Iza 43.6; Amo 4.13; Mbú 11.17 7:1 1Yn 3.3
7:2 6.13; 12.17 7:3 6.11; Flp 1.7 7:4 6.10 7:5 2.13; 4.8 7:6 1.3-4 *Títus*: 2.13 7:8 2.4

məŋkənya bənòh yídúgú bí nə njkul bə nə ndí yí?

15 Dáyé váál cún wí nə njkul bə mpádúgá *Krist bá Beliar† yí? Jáyé wóngó mbúgula bá hááden‡ jí nə njkul bə nə ndí yí?

16 Mpáánzá Zembí í mə bwele fula jí nə ozembí wá yadúg? Mpugá ná shé báá shé jí Mpáánzá má Zembí á kuwò, nəcé Zembí nyó á ci ná:

Mə bá jí bwádí, sánòh mə bá cugə, mə bə Zembí wáy, bəj bə kúl jám.

17 Nə ndeé, wúgá nə bwádí, bééyágá nə bwo, Cwámba ngə ci ntó.

Kúgá kúnya nə sá áduadaná.

Mə ka bá ngə bí nə məshusug.

18 Mə bá bə bí sóòngú, bí bə mə bwán wəbudútm nə wəbudá.

Cwámba á njkul nyəsh ngə ci ntó.

7

1 Isá byəsh Zembí nyó á ngə kaag íni í dúgyá nə shé. Nda jí ná Zembí nyó á ngə kaag sá byo ná, yé bwááng mə búl ceeł wá, shé yílúgá sá jəsh í ngə lweegushi shé mənyúul nə *mishíshim ícug í íshéd yí. Shé ngəwá Zembí nə gwóógá, shé ka ngə casulə bálə nə kuú njəond á ceeł yí.

Məshusug má Pwòl

2 Juwugá milám, jil sá cínòng. Sá áshígé byaagulə nə muud, sá kú díya nə muud, kú námá nyúg tɔo muud.

3 Mə àngé ceeł ci ná bí má jág sá gúl sá; mə shí bwey jaaw bí ná sá má ceeł bí váál á ná, tɔo bí mə yá, tɔo bí má nyíngə cugə, nji sá ngə ceeł bí.

4 Mə ngə jág bul bə nə búgə nə bí, mə ngə bəguwa nə bí, lám du bul cwaalawo mə, məshusug dá bə mə ntə minjí *incwaw í ntug byəsh sá ngə bwəma nə ndí yíid.

5 Mpugá ná, ja sá á wós Masedwán yí, sá áshígé bə nə wogá, nji incwaw í ntug məváił məsh. Nəcə í á bə, buud bə ngə lúmbulí nə sá, milám mí njúl nyíngə bə sá ífwaas ífwaas.

6 Nji, Zembí mə du bə, ja múúd cúgə ná nə bándáyé yí, a wá nyə njkul láméd. Nywáá nyə á ka námá sá ná Títus wósúg, í mú wá sá njkul miláméd.

7 Í cúgə ná nji wósúle Títus nyə a wós wə í á wá sá njkul miláméd, í á bə námá nə bímbi bí á wá nyə njkul láméd yí. Nyə á jaaw sá váál bí ngə yímə ná bí mə dúg sá yí, nə váál sá ngə cey bí láméd yí, nə váál bí ngə ceeł njkény mbag

wám yí. Makâl mæonŋ má á nyingæ bul sá má mæshusug.

⁸ Mæ mpú næ kálaad má á nti bí yé nyæ a ntágulæ bí. Bálé, mæ a shíngi næ dúgúlæ nda bí á gwág bimefwó cey lámúd ja jæonŋ dí ná. Nji, mæ anyíngáyé ná shíngi.

⁹ Má yidá bæ næ mæshusug ja gaád. Mæ ji næ mæshusug, kú bæ næcé nda bí á bæ næ mæcey mæ lâm ná, í yidá bæ næcé, mæcey mæ lâm mín mæonŋ má á sá ná bí céndúg mítódúgá. Ntó má lwó ná mæcey mæ lâm mín má á bæ váál Zembí má dú cæel yí. Ntó ji ná sá áshígé sá bí mæbðw.

¹⁰ Næcé, múúd mæ ká gwág váál mæcey mæ lâm Zembí má dú cæel yí, muud wæonŋú nyæ e cénd mítódúgá, a múl *dúg cug, a kú ná nyingæ shíngi mæcey má á sá nyæ lámúd má. Nji, múúd mæ ká gwág váál mæcey mæ lâm má shí ga, má kwaamb nyæ shwiy.

¹¹ Bi a gwág váál mæcey mæ lâm Zembí má dú cæel yí; bi má ka dúg sá í á kwaamb bí yí: A mæn mæjigawa e! A wæn mpúlæ kaambulæ nyúlú! A wæn shíngilæ e! A jæn gwóóógé e! A jæn jø yéesh e! A jæn kááfó e! A wæn mpúlæ súg múúd nyæ á byaagulæ yé e! Bi a lwó ná mílám mín mí á bæ otátélí ja bí á kwambulæ lésú wæonŋ yí.

¹² Kagá mpú ná ja má á cilæ bí yí, í áshígé bul bæ shú múúd nyæ á byaagulæ yé, kú nyingæ bæ shú múúd bwé á byaagulæ næ ndí yé. Mæ á cilæ bí shú ná mísh má Zembí dí, bí dúgúg váál bí nŋó jigawa næ sá yí.

¹³ Sâ í á wá sá nŋkul mílámúd wé ná.

Í á ka ntâg bæ, nŋkul má bæ sá mílámúd ntáni íí, sá nyingæ bul gwág nywa mæshusug Títus nyæ á bæ næ ndí má. Nyæ á bæ næ mæshusug næcé bí bæsh bí a sá ná lâm í jáág nyæ shí.

¹⁴ Bi má dúg íí, bægwálæ mæ á nŋæ bægwawa næ bí nyédí mûshúd yí, í á shí bæ næ zhíí. Né ndeé, nda sá má dú bwey jaaw bí nji obábálé ná, í á shí nyín ná má a shí bæ næ nŋkaam ná mæ bægwawag næ bí mísh mæ Títus dí.

¹⁵ A ji nji ké dú téduga váál bí á dú sá nyæ mægwág yí, næ váál bí á lág nyæ næ gwóóógé næ mæjigawa yí. Nyæ a má ka nyingæ jág bul cæel bí.

¹⁶ Mæ ji bul bæ næ mæshusug ná bí má sá ná mæ búgúlág bí.

8

Kwííndúlæ Ókrísten

¹ Bwaanŋ, sá nŋæ jii ná bí mpúg váál mpaam má Zembí í á má sêy máđç mã Masedwân dí yí.

² Ncúlyá *íncwaw í ntug í nŋæ tí bwo mækuú shí, nji báá búšæ næ mæshusug ntø mínji. Mæshusug mæonŋ má wé má sá ná, mæbúwa má tæem bíi bwo ná nywád íí, bwé má yida lwó ná báá bwé bul bæ næ lâm yána.

³ Bwé á má wá máyóna bímbí í jálá næ mæbii máŋ yí, mæ jee námá cí ná bwé á çø bímbí í jála yí; bwé á sá ntâg sóólúgú wæonŋú næ tédúgá wæn bwáméfwó.

⁴ Bwé á zæ jægula næ sá, bwé bul yáág ná sá sáág mwo mpaam ná bwé wáág mæbwé sâ sá nŋó sá buud o Zembí yíid.

⁵ Bwé á wá ntâg mænyúúú ntø váál sá á nŋæ téduga yí, tédéd fwo yæ Cwámaba icag byán, nyingæ yæ sá námá nda Zembí nyæ á jii ná bwé sáág ná.

⁶ Sá á ka námá yáág næ Títus ná nyæ muud á tédéd ná bí sáág sóólúgú mpaam wæonŋ yé, a sáág ná bí cásulug váál í jála yí.

⁷ Ká, bí báá búšæ næ isá byésh mænŋkund mænŋkund: bí búšæ næ búgú álal-nŋkul, bí næ fug kaand, næ mpúyá, næ kááfó áyíyáág, næ mæma cæelí bí á lág næ sá yí. Í jii námá ná bí búlug wá mílám sóólúgú mpaam wæonŋúd.

⁸ Mæ ayíímbúlyé bí, mæ nŋæ yida jaaw bí váál bóólúgá báá bwé nŋó jigawa yí, shú ná mæjigawa mæonŋ má lwóg nŋkí cæelí jín í nŋæ bánda wú lámúd.

⁹ Bi mæ mpú lâm yána mæ Cwámaba wúsú Yésus-Kríst; bí mæ mpú ná nyæ á bæ, a mbíd zhwog kúm, a bíd dwo, a zæ nyíngal nyúúú mæbúwa dí, shú ná bí wé yídag bíg mæbúwa méd.

¹⁰ Má jaaw bí váál má nŋó dúg cínæonŋ yí, í é kwíínd bí. Jí ná, tédéd mbú í á çø yí, bí á bæ buud o áshúshwóóógú ná bí mæ seenŋ mwaané; bí a shígé bæ shúshwóóógú nji seenŋulæ dí, bí wé bí a tédéd bæ næ yéesh.

¹¹ Casulægá tédúgá wún ja gaád. Sáág ná sóólúgú í bwámag næ mæma yéesh bí á bæ næ ndí yí, í nyín næ bímbí lú mæbii bí búšæ næ ndí yí.

¹² Ja múúd má sá yána ná í nŋæ wú nyæ lâm dí cwú yí, nŋaá bwé lág nyæ næ sá á jí næ ndí yí; kú bæ sâ á cúgé næ ndí yí.

¹³ Í cúgé ná muud nŋóg næ yíl bóól búúú mántágula dí ná ndeé nye yidá nŋæ nyasula nyasulág. Í yidá bæ næ buud bæsh bwé hág næ mæbii mæbímbí.

¹⁴ Í jii fwála gaád ná, sâ bí má búl bæ næ ndí çø bóólúgá yí, í kág lwándulæ bwo kúl búšæ bush yí; shú ná jæonŋ bwé bá námá bul bæ næ ndí dúl jwów dí yí í bág lwándulæ bí kúl bí má bá bæ bush yí; na, isá í mú bæ bí mæbímbí,

¹⁵ nda Kálaad Zembí nŋó cí ná. A nŋæ cí ná: Muud nyæ á bul cwéég yé nyæ a shígé bæ næ sâ í nŋó ntø gwðw.

Nyæonŋ nyæ á cwéég bíbíyá yé, nyæ áshígé fúfú næ sâ.

¹⁶ Mæ yé Zembí akíba, nyæ muud nyæ á sá ná Títus hág námá næ váál zény dæonŋ shú dán yé.

17 Nacé Títus má magulæ sâ sá á ngæ jii ná í bág yí. A má tí njæond zélæ núñ bídí nda nyæ á ðu bwey bwánd.

18 Sá amæ nti bá ngwól *mínyonhú wúsú mæðð mēsh má ngó ságusæ sâ á ngæ sá shú Jjǝ Kéel yí.

19 Sá í búl bæ yí jí ná mæðð má má féesh námá nyæ ná sónón wá zág sá sóólúgá mpáam ga. Sá ngæ sá wo shú ná Cwám̃ba nyæmfwó ngwág gúmá, sá lwándulæ jǝjǝ Iyuug bisú.

20 Sá ngæ bwey mpu káálugæ ná buud bwá bág kú kwey iwushí sádí Iséyúd ja sá ngó kala zhwog *mwaanê bwá á má yó sá mbag yé.

21 Sá ngæ sǝ ná sá sáág mænywa mish má búúd dí námá, kú bul bæ nji mish má Zembí ðí.

22 Sá má nti námá ngwól mínyonhú wúsú. Mínyonhú wúsú wæongú, sá á má faas kááfó jé ija ija ná ndeé, a má nyingæ námá lwó sá jíga ja ná a jí ná fwámé yéesh, a ngæ bul shwu nyúul ná bí.

23 Títus ji muud gwoong waamâ, sá wá sá ngó sêy núñ bídí; bóólúgá bwááñg bân, mæðð wá má amæ nti bwo, bwá ngæ zæ shú ná *Křist ngwág gúmá.

24 Lwógá bwo ná bí má cæel bwo, bí lwó námá bwo ná bí mæ mpíyá næ bægwálæ sá má ðu bægwæ ná bí bwádí mishád yí; lwógá bwo ntó mæðð má ngó dág.

9

Lású mikwíndyá

1 Sá ngæ seeng *mwaanê ná sá má bá kwínd búúd ó Zembí næ ndí. Mæ nyingálæ cilæ bí shú ðæongú, í bæ nda má nteeng.

2 Mæ mpú ná bí básæ ná mæma zény, má ðu bægwæ ná zény jín jæong búúd ó Masedwân dí mishád ná: «Buud ó Akayi básæ bwey bæ ñkwæmusá té mbú í á cǝ yí.» Wálæ bí má wá má mænyúul sáal ðæong dí yí í má nyingæ gwúmashi bóól ñkí bulya yéesh.

3 Mæ má ka nti bwááñg shú ná bægwálæ má ðu bægwæ ná bí yí í nda bæ mæ ñkóñgúg. Í jii ná bí bág ñkwæmusá nda má á ci ná.

4 Mæ ngæ bæemb ná ñkí sónón buud ó Masedwân sá má zá, sá zæ kwey ná bí cugé ñkwæmusá; á shwôn næ sá buud sá má ðu bul lǝ bí wá e, á shwôn næ bí námá e!

5 Gwá wá má amæ tééd nti bwááñg shwóg zæ sá ná bí kwæmusag mæyóna mún yí. Bwá zá seeng mæyóna bí á bwey kaag ná bí mæ bá wá má. Í mú bá lwó ná bí ngæ sá sóólúgá wæongú ná jǝ lám, kú bæ íwú-júsád.

6 Mpugá ná í ðu bæ, muud má sá ñkóóg næ mæmpæg má bæ yé, kú námá bul bæ ná idæw í suw; nyæong mæ búl bæ yé, bul námá bæ ná idæw í suw.

7 Muud yêsh wág mæyóna váál á má ñwa cígúlá ná lám yé yí; muud kú ngæ sá a ngó shúsula, kú nyingæ sá nda sá cínulá; nacé Zembí má cæel múúd mæ wá mæyóna næ mæshusug yé.

8 Zembí ji ntág næ ñkul nyingæ bul sá bí mpaam shú ná bí dág bæ ná isá í kwágá næ bí mæzhií mēsh yí, wæla ðesh, bí ðu námá bæ næ jwuñ váál á ná bí ðu sá mísóólúgá mí anyunywáa myêsh mí jálá næ sfy myá.

9 Í mú bæ námá nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, ná: «A má bæ næ yána, a má kaaw mímbúbúwá isá, otátæli bé bwá ji kandugæ kandugæ».

10 Zembí wá má ðu yæ búúd mæmpæg næ idæw yá ðæ. A bá námá yæ bí mæmpæg, a sá ná mæmpæg mæong má fwúg, bí mú bá bul nyingæ ngæ sá jǝjǝ mísóólúgá.

11 Næ ndeé, bí ka bá big mímbii myêsh, bí mú námá bá bul nyingæ bæ næ yána. Ná ndeé, ja sá má bá ðu kala búúd isá bí má bá ðu wá yí, buud bæong bwá mú bá ðu lǝ Zembí nacé yána ðún.

12 Seengúlæ bí ngó seeng mwaanê ni, í é kwínd búúd ó Zembí; í áshúge ntág námá shúg cínongú, í é sá námá ná buud bwá búlug lǝ Zembí.

13 Buud ó Zembí bwá é dág ná bí ngæ ñwa Jjǝ Kéel mæ *Křist næ mægwág, bí ngæ fula isá næ buud ó Zembí wá Yurúsalem, næ bóólúgá bēsh, bí anǝ ntág sá sóólúgá wæongú ná mílám mímbá. Ja búúd ó Zembí bwá é dág ntó yí, bwá é magulæ ná bí ngæ sá fwámé sâ, bwá ka yæ Zembí gúmá.

14 Bân bwá é bul cæel bí*, bwá ka ðu jøgula næ Zembí shú ðún nacé a má sá bí mpaam í ngó ntǝ minji.

15 Akíba næ Zembí, næ mæma yána á ntǝ ñkwón yæ á má sá sá yí.

10

Pwól ji námá sáal masáal má Křist

1 Mæmféwó Pwól, mæ má teeg kál næ bí; ngaá bí má ðu ci ná má ðu bæ fufwáás múud ja shé bás kul ngwúd yí, nji ja má jí shwóg-shwóg næ bí yí mæ bæ næ ñkúd. Námá nda shé má mpú ná Yésus nyæ á bæ ná lám ná shæc, ná jǝ lám ná,

2 mæ téég bí mæbwá ná: kúgá sá ná mæ bág nyingæ zæ bæ næ ñkúd ja má é wóós núñ yí. Bóól búúd bwá ngæ ci núñ ná mæ ngæ bæ iyéesh yá shí ga. Mæ jí ñkwæmusá ná mæ zá fwo lwó búúd bæongú ñkúd næ ijǝool.

3 Jí mpu bæ búbálé ná sá básæ buud ó shí ga; nji, sá anǝ gwána nda buud ó shí ga.

4 Mpugá ntág ná mækwǝz mæ dóóm sá má ðu kæ næ ndí dóómb dí má má cúgé mákwǝz

8:23 Títus: 2.13 8:24 7.14; 8.7-8 9:1 8.1-4; Rom 15.26 9:3 8.22, 24 9:6 Mik 11.24; 19.17; 28.27 9:9 Sóm 112.9 9:10 Iza 55.10; Ozé 10.12 9:11 1.11; 4.15 * 9:14 Na jí námá næ ñkul bæ ná: «Bân bwá é bul bæ næ yéesh ná bwá dág bí...» 9:15 9.11 10:1 1Kr 9.3 10:1 10.10; 1Kr 2.3 10:2 13.10; 1Kr 13.2 10:4 6.7; Rom 13.12; Ifz 6.13-17

mâ shí ga; nji, mósə ná ŋkul má Zembí, má ða céég íkósóólá í dóomb*. Sə má ða caam mbec fug məshīgá,

⁵ caam námə sâ jəsh í láá búúð zhí nə bwə bág kú mpu Zembí yí. Sə má ða wá tódúgá wəsh mímbwugud, sá ná í bág nə məgwág nə *Kříst.

⁶ Ja bí mə bá bə bi mú ŋgə mpu gwág nə Zembí yí, sə má bá ka bə ŋkwəmasá mə yə búúð ɔ məbún intágúlí.

⁷ Dugá mpu dúg isá. Nkí muud mə dúg ná nywáá múse muud má Kříst íí, á jəla námə ná mpu ja ŋgwúd á kandugə ná, nda á jí múúð má Kříst ná, sá búse námə búúð ó Kříst.

⁸ Í ká bə ná mə ŋgə nywá bul bəgawa nə ŋkul Cwamba nyə á yə mə yí, mə kú ntág gwág shwón. Nji mə mpú ná Cwamba nyə á yə mə ŋkul nyooŋgú ná mə sáág ná bi lálug búgəd, kú yida bə ná mə zág búlal bí.

⁹ Mə anğé nə jii ná okálaad bām bwə ŋgəg nə sá bí ikukwendé.

¹⁰ Mə mpú ná bóól búúð bwə ða cí ná okálaad mə ða cíla bí wá bwə ða bə nə mpəl, bwə njúl nkí lal nkúl; nji ja məméfwo mə wóós yí, mə njúl zhizhe, lású wám kú nə mfíí.

¹¹ Muud yəsh mə cí ntó yé mpúg ná, váál íciyá byám bíisá ja mə ŋgá cíla shwóg-shwóg yí, ntó námə wə míssóólúgú myám mí é bə ja mə é wóós yí.

¹² Sâ jísó yí jí ná, sá cugé nə ŋkul cí ná sənŋə buud bwə ŋgə sɔ ná buud bwə shwúg mənyúúl nə bwo wá sá búse váál ŋgwúd; sá cugé námə nə ŋkul shee yagula micé nə bwo; ŋwála bwə mə ŋwa bwáméfwo nda iyuu yí í lwó ná fug í mə ncundəw bwo.

¹³ Sə báá sá acéélé bəgawa ná ndeé ntɔ mínji, sə ŋgə námə bəgawa nji nə bímbí Zembí nyə á yígula ná sá zág nə Jɔjɔ Kéel ná ndeé zə wóós bídí ní.

¹⁴ Sə anğé nə ntɔ minji, námə kí sá a shígé zə wóós nún bídí. Ngaá ná sá wə sá á tééd zə nə Jɔjɔ Kéel má Kříst nún bídí?

¹⁵ Sə cugé nə bəgawa ántɔ mínji, váál á ná sá kə ŋgə bəgawa nə ízhaá iséy. Mbð. Sə má yida táduga ná búgə jín í é ŋgə lal lálug íí, iséy bíisú í mú ŋgə nyinğə mpu nyín kúl Zembí nyə tál sá ná sá sɛyág yí.

¹⁶ Ja iséy bíisú í é mpu nyín na bídí yí, sə mú ka cɔ kə nə jɔjɔ Kéel shwóg, nda kə bəgawa nə iséy bóól bwə á bwey sá yí.

¹⁷ Muud mə céél bəgawa yé, bəgawag nə sá Cwamba nyə á sá yí.

¹⁸ Muud mə sɔ ná buud bwə shwúg mənyúúl nə nyə yé, nyə dí bwə ða magula

yé; nji nyooŋg Cwamba mə sá nə bwə shwúg mənyúúl nə nyə yé.

11

Pwól, fwámé múúð lwámá má Kříst

¹ Mə zə ná nywá lás nda mpúfú, bí ɔ jísów mə. Bálé, jísówúgá mə.

² Mə ŋgə baag bí mbəog má Zembí. Nəcə mə a jí bí bá shú ŋgwúm ŋgwúd, nji *Kříst. Má jii ná mə bág kə nteŋguli bí nyáđí bí njúl nda ncwiyé sás dúss ná nə fwɔ-fwɔ yí.

³ Nji, mə ŋgə fúnda ná bí bág gwaa kənd mítódúgá ná ndeé bí músə bá ŋgə kyey nə Kříst mílám mímbá; nəcə ntó wə nywá nyə á zə nə məkəŋ zə shiig Ifa yé.

⁴ Mə ŋgə fúnda ntó nəcə bí ŋgə bə ná, nji ná muud mə zə bídí zə cúnda Yésus ishús, kú bə nyooŋg sá á cúnda yé, nkí ntág ná bí mə lág *shíshim ishús, kú bə wəoŋg bí á lág nə sá yí, nkí ná bí mə lág kéél ishús, kú bə nyooŋg bí á lág nə sá yé, bí ŋgə mpu jísow isá íni byəsh.

⁵ Má yida mpu ná, bəoŋg bí ŋgə ŋwa ná *buud ɔ lwámá wəshilə-shwaná óni bwə antýyé mə nə tɔ sá.

⁶ Má je bə nə shúg ləsú; nji, kóómb á mpúyá, mə cugé nə shúg; sá á shí lwó bí ntó isá byəsh dí nə məzhí məsh dí.

⁷ Ntó ná səlúla mə á səl məméfwo shí, zə bwiinğ bí Jɔjɔ Kéel má Zembí ashwá, shú ná bí búnúg gwów yí, mə á sá *sám aá?

⁸ Ja mə á ŋgə sɛy bídí yí, mədɔ məshús má á lág məbwə məbwə nə mə ŋgələ yida yə mə myána shú dán.

⁹ Ja gwáméfwo má á bə məfúfə dí nún bídí yí, mə a shígé sá ná muud ŋkényúg mbag wám, bwaánğ bwə á zhu Masedwán wá bwə á shí bwúg mə isá í á ŋgə fúfə mə yí. Mə á sá ná bí kú ŋkény mbag wám; mə é ða námə sá nji ntó.

¹⁰ Námə nda mə jí nə búbálé mə Kříst ná, mə mpú jaaw bí ná muud nyə abúle sá ná mə yówwag bəgawála Akayí yəsh dí.

¹¹ Mə ŋgə cí ntáni nəcə jí? Ye ná mə acéélé bí? Mbð. Zembí mə mpú ná mə cɛel bí.

¹² Mə áyówɛé sála sá mə ŋgə sá bí yí. Mə é kə nə ndí shwóg, buud bwə ŋgə cɛel ŋkény mənyúúl ná sənŋə sə ŋgə sɛy váál ŋgwúd óni, bwə búg kú ná nə zhíí bwə ŋkény mənyúúl.

¹³ Buud óni bwə cugé fwámé búúð ɔ lwámá, búse mbéé osóól ɔ məsáal wá íbamb. Bwə á mə shweel sá búse yí, ka yida ða sá ná bwə nyinğə ná buud ɔ lwámá ó Kříst.

¹⁴ Ntó cugé námə sá ákámúg, nəcə *Sátan nyaméfwo má ða námə shweel sá á jísó yí, ka yida ða nyín nda *ɛŋgəles á mənkenya.

* **10:4** Sə ŋgə cɛel cí na ná: «makwɔg mə dóomb məsá mə ða búgə bí isá byəsh múúđ jí nə ŋkul búgula yí». **10:5** Iza 2.12-17 **10:6** 2.9 **10:7** 1Kr 1.12 **10:8** 13.10 **10:11** 13.1-2 **10:12** 3.1 **10:13** Rom 12.3 **10:15** Mis 19.21; Rom 15.20 **10:17** Zhe 9.22-23; 1Kr 1.31 **10:18** 1Kr 4.4-5 **11:2** Ifz 5.25-27 **11:3** Mət 3.1-5, 13 **11:4** Gal 1.8-9 **11:5** 12.11; 1Kr 15.10; Gal 2.6, 9 **11:6** 1Kr 2.6-16; Ifz 3.4 **11:7** 12.13; 1Kr 9.12, 18 **11:8** Flp 4.15-18 **11:10** 1Kr 9.15-18 **11:11** 1Kr 16.24 **11:12** 11.5; 12.11 **11:13** Flp 3.2; Mbú 2.2 **11:15** 4.10; Rom 2.6

15 Nda *Sátan má ðu sá ntó ná, osól ó másáal bé bwá ká námá ðu sá nda bwá ngə kyey ótátalí ó Zembí ðí; muud ka káam jí cínəngú? Nji, bwá bá shúgula nji váal í mpíyá ná misólégú myáj yí.

Pwól nyə a má bul jug
(2Kr 4.9-13; 6.3-10; 1Kr 4.8-13; Mis 20.18-27)

16 Má nyingə ci ja ábēé ná, muud kú nwa má nda mpúfú. Nkí ntó ðí, jega nwa má nda mpúfú; sá jəng í é yə mə zhií ná mə kág námə nywá bəgawa.

17 Mə mpú ná lésú mə zó lás ga í cúgé váal Cwámba mə cēel yí, jisə lésú ímpwúfú. Nji mə mpú ná mə ji ná sá má jí ná nkul bəgawa ná ndí yí.

18 Nda ncúlyá buud bwá ngə bəgawa bəgawa á buud ó shí ga ná, mə zó námə ka bəgawa jám ja.

19 Bí báá mífufúgú bí ngə ntág jisəw ímpwúfú kú ná njugú.

20 Bwá ngə wá bí mánnyámád, ngə ðiya ná bí, ngə nyúg bí, ngə sá bí ísá ilan ilan, ngə cwíil bí məmpóónz; bí ngə jisəw ísá íni byésh.

21 Í mú ka yida nyín ná sə bāñ sə á bə mífufwáású; á shwón ey!

Í njúl ná, mə ji ná zhií ná mə bəgawag námə nda bólí bwá ngə bəgawa ná. Mə mpú ná mə má ná nyingə lás nda mpúfú.

22 Nkí búəə bwán ó wáheburə, mə ji námə mwá heburə; nkí búəə bwán ó *Izəryél, mə ji námə mwá Izəryél; nkí búəə onta ó *Aburaham, mə ji námə nta má Aburaham.

23 Bwá ci ná bwá ngə sá iséy í *Kříst íí, mə je námə lás nda mpúfú ná, mēē ngə bul mpu sá byo cə bwo. Mə cə bwo ná ngələ wáduga, cə bwo ná ngələ kə mímbwug ðí, nyingə bul cə bwo ná ngələ bwəma ná bígə. Mə cə bwo ná ngələ faam ná shwiy ija ija.

24 Oyúden bwá á má búd mə shí ija ítəon, ðu yíd mə zhud á milwón məwúm málól ná íbuu*.

25 Íjwú í ngwəmana yíd mə ná milwón ija ílól, buud lúmə mə nkəkwóógú ja ngwúð†, byól búg mə ija ílól. Mə a má já māj mwásé ncindí ná bulú ncindí.

26 Minjəand má ngə kə nyá mí ngə bə mə məwaguwo məwaguwo: mə a má ngə ntə waguwo waguwo míngwəq, ngə bwəma ná izhiləngaanə, kúl jám ngə ndény mə máláám, ohááden bwá ngə kwəl mə məbəógú. Mə a má bwəma ná kakúl mílóm ðí, bwəma ná ndí íbugád. Mə a má ngə ntə māj váal áwuwaguwə. Bəng bwá ngə shiig ná

búəə námə ókřisten nda sə wá, wá námə məwaguwo.

27 Mə ðu wáduga ná iséy í ayiyáág, mə ðu jí mífum, yə ná mazha, yə ná məshwáás má minú; ðu ci íðw, jug nə məyóñ, fúfə nə sá má bwáád.

28 Mə akéé mēel ci sá má ngə yímə ná ndí jwów dēsh yí: ná məðq mēsh má bəg váal í jála yí.

29 Zó má tag dúl *Də ðí ná ndéé mə kú bísh yé? Zó má bíil ná ndéé í kú cey mə lámúd yé?

30 Nkí í jii ná mə bəgawagí, mə yida bəgawa ná íləm byám.

31 Zembí mə mpú ná mə anğé nə bwiing íjžž, nyə Sóóngú mə Cwámba Yésus; gúmə bəg nə nyə kandugə kandugə.

32 Ja mə á bə Damás yí, ngwəmana Njwú-buud ánúní Aretas nyə a təl yé, nyə á təl buud ná bwá ngəg nə baagusə mímpumbé mí ngwála ná bwá bíig mə.

33 Nji, buud ó Zembí báá bwá á wá mə kúðád, bwá cęęlə míkwoolú ka cínğulí vúnđe ðí kənd tóón, ka ngə shul nyung nə nyung ná ndéé kə wóós shí; ntáni wə mə á faam yé.

12

Isá múúd cúgé ná nkul mpu yí

1 Ye í jii ná mə bəgawagí? Mbð! Í avwóléé təw sá. Tēem bə ntə, mə zó námə fwo yida jaaw ísá Cwámba nyə a lwó mə *mántamə má mísh ná bagəd yí, nə byəng nyə á bəgələ mə *shíshim ðí yí.

2 Mə mpú ngwól múúd mə *Kříst nyə á nkāñ kə ná ndéé kə kumə jon álél ðí. Nkí nyə á kə nə nyúúl nyé ncindí ó, nkí í á bə ntág nji shíshim yé ó, mə ampúyé, Zembí wə mə mpú. Sá jəng í má síy múús mímbú wúm nə mínə.

3 Muud wəngú, nkí nyə á kə nə nyúúl nyé ncindí ó, nkí í á bə ntág nji shíshim, mə ngə ci ná mə ampúyé, Zembí wə mə mpú.

4 Nji mə mpú ná nyə a nkāñ kə ná ndéé kə kumə *Paradis, a mú gwág íciyá í cúgé nə nkul ciy mákəl má búud ðí yí, iciyá múúd cúgé nə zhií mə cí yí.

5 Mə é bəgawa ná váal ísá múúd wəngú nyə a gwág byəngú; nji, shú dām məmífwó, mə yídá bəgawa nə íləm má jí ná ndí yí.

6 Mə mbəm cēel ná mə bəgawa, í kú bə mə ímpwúfú; ísá má jáaw yí bə óbúbálé. Nji mēē mə ajááwé, bwá á bá nwa mə ntə sá má ngə sá yí, nə sá má ngə cí yí.

7 Zembí nyə a lwó mə yáág-yáág ísá. Ná ndéé, shú ná mə bəg kú nkény nyúúl nə mpúlə ísá byəngú, nyə á ka bíd ná fimál bəg mə

11:16 12.6 11:22 Flp 3.5; Rom 11.1 11:23 4.8-12; 1Kr 4.11-13; 12.26 11:23 Mə cə bwo ná ngələ wáduga: 1Kr 15.10 mímbwug: Mis 16.23 11:24 Mbá 25.3 * 11:24 Mbá 25.1-3 ngə lwó ná bwá áshigə jəlá ná yíd múúd cə milwón məwúm mánə; bígə Oyúden í á ka ðu kə shúg milwón məwúm málól ná íbuu; ntə jí ná, yíl ngwúð məwúm mánə ðí. 11:25 Mis 14.19; 16.22 † 11:25 *lúmslə mákwóógú*: Í á ðu bə, bwá kúd múúd málwóógúð ka ðu lúmə ná ndéé muud yə. Wo jí nə nkul dág lan mə Pwól ní Mis 14.19 ðí. 11:26 Mis 9.23; 14.5 11:27 6.5 11:29 1Kr 9.22; Gal 6.2 11:30 12.5; 1Kr 1.31 11:31 1.23 11:32 Mis 9.23-25 12:5 11.16, 30; 12.1 12:7 Gal 3.13-14; Zhb 2.6

nyúúúlád, ñgwól *éngales ma *Sátan zə yíd ma né má kú du ñkëny nyúul.

8 Mə á jəgula nə Cwám̄ba ija ilól ná a yílúg mə fimál wəɔŋg.

9 Nyə a shígé yíl, nyə á yida ci nə mə ná: «Mpaam mə ñgós sá wo yí i kwagá nə wo. Ñkul í du sɛy ílamud.» Nə ndeé, mɛɛ mə yida bəgawa nə lám wəsh ja má jí nə ilam yí, shú ná ñkul má Krist í ñgág nə sɛy mádí cəgud.

10 Gwə wə jí ná, mə gwág nywa ja má bó nə iləm yí, ja bwə lwíy mə yí, ja cəg í ká mə mbwəz yí, ja má bwámá nə cúwúlí nə yágúwó nəc Krist yí.

Nəcə, mə jí nə ñkul ja má jí nə iləm yí.

Lám wi Pwól gwów

11 Nɡaa mə mú ñgə lás nda mpúfú! Bi wə mə nyasələ mə váál sólúgú dɔɔŋɡúđ. Bi wə mə jálá nə sá ná buud bwə shwúg mənyúul nə mə. Nəcə nə, tɛɛm nə ná mɛɛ cugé tɔɔ sá, bɔɔŋg bwə ñgə nyín nda *buud ɔ lwámá wəshílá-shwánú óni, bwə ántɔyé mə nə tɔɔ sá.

12 Bi a shí dúg nda məma jísów jām í á wéeshali məyígýé mə múud lwámá mə *Krist ná: isá í ntɔ búud ñkul yí, nə *isá í mímbúgú, nə *məshimbá mə á ñgə sɔy.

13 Mósł máđɔ mə á ntɔ bí nə jí? Nɡaa ñji nə sá ñgwúd nə mə a shígé sá ná bi ñkénéyúg mbag wám. Juugá mə nə mə sálə bí bów kóómb jɔɔŋɡúđ.

14 Mə wál námá nyiŋgə zə nún ja áléel, mə é sá námə ná bi bəg kú ñkény mbag wám. Mpugá nə mə aŋgé nə sɔ məbii mún, bi wə mə ñgə sɔ wá. Ye bwán wə bwə du wíl obyól? Nɡaa nə obyól wə bwə du wíl bwán?

15 Mə gwág nywa jām kóómbád nə mə kéénzhug sá jəsh, mə kɛɛnzh námə mámfwó shú dán. Ye í é bə, mə ñgə jág bul cɛel bí ntɔ, bi bāŋ nda nyiŋgə mpu cɛel mə?

16 Shé búsə dí cúŋ nə mə a shígé sá ná bi ñkényúg mbag wám? Nji bósł búud bwə ñgə cí nə mə á ñgə kyey nə bí məkəŋúđ; nə mə a ñgə ñwa bí isá bí kú mpu.

17 Búud bəsh mə á du nti bí wá, ye mə a shí bwele nti ñgwól zə nyúg bí?

18 Mə a yáág nə Titus ná a zəg, mə mú nti bá *mínyonú wán bí má mpú yé; ye Titus nyə a shí nyúg bí? Nɡaa bí a shí dúg ná sá sə búsə nə mítədúgá mimpwúd sə ñgə kyey kuú njoond ñgwúđ?

19 Bweyálə bí á tɛéd nə ñgəlá cí nə sə ñgə bul lás ntúni nə sə ñgə shwə mənyúul bídí míshúđ. Mból Sə ñgə lás mísh má Zembí dí, sánŋŋ Krist sə ñjúl cúŋ. Yé bwááŋg mə búl cɛel wá, lésú wəsh sə ñgə ntág lás ga wúsə shú ná bí lálug búgúđ.

20 Mə ñgə bɛɛmb ná ja má bá zə yí mə bág zə kwey bí dúl váál, kú bə váál mə ñgə cɛel yí; bí bāŋ kwey námə mə dúl váál, kú bə váál bí má cɛel yí. Mə ñgə bɛɛmb ná mə bág zə kwey nə bí ñgə bə nə ozhuyá, nə mbíya lám, nə dúlə nyada, nə məfendyá, nə ojaawwá-jaawá, nə íkúđúgú, nə ñŋgún, nə oncúg-nculɛ.

21 Mə ñgə bɛɛmb ná ja má bá nyiŋgə zə nún yí, Zembí waam bág sá nə mə gwágúg shwón bídí míshúđ. Nəcə, ñkí mə zə kwey nə zhwog buud bwə á ñgə sá *mísám wá bwə acéndé mítədúgá ná bwə yówug misólúgú mí áđudaná, yow jaŋga, yow ásɔy-sɔy bwə á ñgə sá yé, mə bá jii yé nda yə lá shwíy.

13

Məcwún mə áməzhúgúlá

1 Ja aléel wə má wál zə bídí ga. Sə é zə du cígal mílész nji owúshined óbá ólól bwə mə fwo bwiing mpu ngwúđ.

2 Ja má á fwo bə nún ja ábɛé yí, mə a shí fwo bwey lás nə buud bwə á ñgə sá *mísám wá, nə bósólúgá bəsh. Mə tɛéd námə bwey nyiŋgə lás nə bwo ja gaád mə kú fwo wósə nún ná: Mə ájagulayé tɔɔ muud ja má é zə yí,

3 nəcə bí ñgə jii dúg məyígýé mə lwó ná *Krist ñgə lás mádí nyúúúlád íí. Bi mə mpú ná Krist ñgə sɛy nún bídí nə ñkulú, a cugé nə iləm.

4 Jí mpu bə ná bwə á bwambələ nyə kwolós dí a ñjúl ná nə iləm; ká, a ñgə cugə nə ñkul má Zembí ja gaád. Nda sə báá sə búsə buud bɛ* ná, sə má ka bə nə iləm; nji, sánŋŋ sə é cugə shú dán nə ñkul má Zembí.

5 Nə ndeé, muud yəsh fáásug nyəmfwó, bigas cug jé, dúg ñkí a ñgə cugə cug mbúgula. Bí aŋgé nə kwey məyígýé nə Yésus-Krist ñjul bí mányúúlád íí? Bí má ká bigas bímfwó ná ndeé bí nda kwey məyígýé, mpu ná bí cugé ótátəlí ɔ óbúgula.

6 Mə tátúgá nə, tɔɔ jí tɔɔ jí, bí é kwey nə sá báá sə búsə nə məyígýé mɔɔŋg.

7 Sə ñgə jəgula nə Zembí ná bí kú ná bɛɛg sá tɔɔ sá ábábów. Sə abulé jəgula ntɔ ná í nyínúg ná sə á mə mpu sɛy. Sə ñgə yida jii ná bí ñgəg nə sá manywa, tɔɔ í yida nyín nə sə bāŋ sə a shígé mpu sɛy.

8 Nəcə sə báá sə cugé nə ñkul í dú julya nə obábəl é yí, sə má yida bə nə ñkul í dú nywaadulə obábəl.

9 Sə má gwág məshusug nə sə bəg nə iləm, bí yidá bə nə ñkul. Sə ñgə bul jii sá ñgwúđ, nji ná búgú í fífəg bí.

10 Gwə wə má ñgə bwey cílə bí mə kú fwo wósə yí, shú ná ja má bá wósə yí, mə bág bə kú zə ñgə ñkáánd nə bí nə ñkul Cwám̄ba nyə á yə mə yí. Nyə a shígé yə mə ñkul nyɔɔŋgú ná

12:9 Iza 40.29-31; Rom 5.2; Flp 4.13 12:12 Mis 13.6-12; 14.8-10; 16.16-18; 19.11-16; Rom 15.19 12:13 11.7-9 12:14 13.1 12:15 1Kr 16.24 12:17 7.2 12:18 2.13; 8.6, 16-17 12:20 1.23; 1Kr 1.10-11 12:21 13.2 13:1 12.14; Mbá 19.15; Mat 18.16; 1Tm 5.19 13:2 1.23; 10.11; 12.20; 13.10 13:4 12.9-10; 1Kr 1.25; Flp 2.7-8 * 13:4 Buud ó Krist: Ciyá ní í ká nə buud bɔɔŋgú cug jəŋ jísə mbádúgá nə Krist. 13:10 13.2; 10.8; 1Kr 4.21

mə zəg ɲgə ntáma buud, nyə á yə mə nə mə sáág nə buud bwá lálɲg búgád.

¹¹ Bwaang, mə shúgúlá ci nə bí náaa, dugá bə nə məshusug, ɲgəgá nə sɟ nə búgá í ɲgəg fifə bí, sɟgá nə muud yêsh məkuú mə tówɲg shí, dugá bə cúɲ, kúgá du sɟ mábyaagula. Nə ndeé, Zembí á cɛɛlí, Zembí á nə shɛɛ nyə é bá ji nə bí.

¹² ɲgəgá nə kúlɲla məkúlɲla mə buud ó Zembí.

¹³ Buud ó Zembí bəsh bwá ɲgə bəda bí.

¹⁴ Mpaam mə Cwámba Yésus-Kríst í jíig bí bəsh dí, nə cɛɛlí mə Zembí, nə cug sɛɛɲgí mílám mə ɲkɛɲkɛ Shíshim.

Kálaad Pwól nyə á cila buud ó Galátia yé Isâ í dúgyá nə Kálaad mə Pwól shú Galátia yí

Pwól nyə a sá mama mínjoond ηgəlá jaaw milánj mí Zembí. Njoond ábéc nə aléel dí wə nyə á kə nə milánj mí Zembí shí á Galátia yé (Mis 16.6 nə 18.23).

Nji, bóól búúd bwə á nyiŋgə kə wu, Pwól kú bə, kə ngə jíigali buud nə okristen bəsh bwə cúgə Oyúden wá bwə jəlá nə bə məcəçç mə Moyiz, bul bə nə ndeé cəç lú ábiwáág.

Nə ndeé, ja Pwól nyə á gwág nə okristen wá Galátia bwə ngə bə nda bwə magulə njúgúalá wəong yí (í á jee bə a njúl Iféz), nyə á ka cila bwo kálaad éga, shú nə bwə bəg kú bə njúgúalá wəong, bwə nyiŋgəg ηwa Jəjə Kéel. Nyə á ka təl kálaad yé icé ilóol:

- (1) A fwo tééd jaaw bwo sá í á s̄y nə nyáméfwó yí; nda nyə á cénd kuúnjoond nə, nə nda okristen wá Yurúsəlem bwə á magulə nyə nə (lúu 1 nə lúu 2).
- (2) A mú nyiŋgə lwó nə tə micilyá myá Sə a Cwúlú mí ngə jíigali nə Zembí cugé nə ηkul ci nə muud ji tətáli nə a bəçlə məcəçç mə Oyúden (lúu 3 nə lúu 4).
- (3) A mú kə shínal nə bándúlələ nə bwə cúgəg váal cəg Nkəŋkə Shíshim ηgə lwó bwo yí (lúu 5 nə lúu 6).

Də dəsh tə mbúgala yəsh mə jəlá nə gwáduga Nkəŋkə Shíshim wəong nyədəí lámúd, a wú mikwámúd.

Məbádá

1 Mə Pwól wə mə cílə kálaad éga, mə *muud lwámá mə Yésus-Krist. Mə cugé múúd lwámá nə buud bwə á féesh mə, kú nyiŋgə bə nə muud nyə á təl mə; Yésus-Krist bá Sónngú wúsú Zembí muud nyə á gwúmushi nyə yé, bwə wə bwə á féesh mə nə mə bəg muud lwámá.

2 Nə mə, nə bwááng* bəsh sənŋη búss sámbá wá, sə ngə cílə mádə məsə Galátia má.

3 Sónngú ishə Zembí bá Cwámba Yésus-Krist bwə ó sá bí mpaam, bwə ó sá námá nə bí ngəg nə cugə nə shee.

4 Kríst nyə á kəenzh nyáméfwó, zə sá nə Zembí júug shé nə *misám, nyə á zə yíl shé mányámá má bów-bów cugə á mwəw mágaád. Nyə a sá námá nda Sónngú wúsú Zembí nyə á cí nə.

5 Zembí ηwág gúmə kandugə á kandugə. Amen.

Jəjə Kéel jisə nji ηgwúđ

6 Bí mə léel béégya nə Zembí muud nyə á jəw bí nə mpaam mə *Kříst yé, kə bəç dúl kéel if? Mə ngə bul káam sá jəongú cé.

7 Mə aciyé nə dúlégá kéel í nyiŋgə bə. Mbđ. Jí yida bə nə, bóól búúd bwə mə zə sá nə fug í jímbúg bí, cəel zə sá nə Jəjə Kéel mə Kríst í gwúgúg dúl váal.

8 Mə cí náaa, ηkí ηgwól múúd mə zə nə kéel ishús í ngə shwəçlā nə dəong sá á bwiing bí yé, təó í nyiŋgə bə sóméfwó, təó jisə nə *ηngəles nyə ámə zhu gwəw, ηkwaal nə nyə.

9 Sá á shí fwo bwey ci ntó, mə nə nyiŋgə námá cí nə, ηkí muud mə zə bwiing bí kéel shwəçlā nə dəong bí á *magulə yé, ηkwaal nə muud wəong.

10 Nə jí? Ye mə ngə səç nə sənŋη buud wə sá bəg cún, ye sá Zembí? Ye mə ngə jí nə buud wə bwə gwágúg mə nywa? Mə ká ngə jí nə buud wə bwə gwágúg mə nywa, mə kú ná bə səl məsáal mə Kríst.

Zembí wə nyə a jəw Pwól

11 Bwaang, mə mpú jaaw bí nə, Jəjə Kéel mə ngə bwiing yí cúgə sá nə muud nyə ámə bwənde nə fug nyé.

12 Muud ntág dí nyə á bwiing mə dwo, ηkí jíigali mə dwo. Yésus-Kříst wə nyə a sá nə mə mpúg isá mə mpú yí.

13 Ngaá bí a shí gwág sá mə á dū sá ja mə á bə náá yəbá *Oyúden dí yí? Bí a shí gwág nə mə á dū lwó *Də lú óbúgala ó Zembí cúwálí nə ηkúđ, mə á dū cugas bwo nə bwə jéçç.

14 Mə á ngə léel kə shwóg yəbá Oyúden dí cə bíl zhwoğ ikala byám mádí kúl búúd dí, mə á bul wá lúu məcum mə ódá dí.

15 Nji, Zembí muud nyə á bwey féesh mə mə njúl ná mwə mə nyóçngú waam dí yé, múúd nyə á jəw mə mpaam dí yé, ja nyə á kwey nə fwámé wəla mə wós yí,

16 nyə a sá nə mə mpúg Mwán yé mádí lámúd, mə kəg nə nyə kə bwiing íkúl ishús. Nə ndeé, mə a shígé kə jí təó məcwúŋ wə muud,

17 mə kú námá fwo kə Yurúsəlem nə mə kə bwəma nə *buud o lwámá bwə á tééd ηwa jíya nə mə wá. Mə á yida fwo kə shí á Arabí, mə nyiŋgə zə Damás.

18 Nə ndeé, mpəsə mimbú mílól wə mə á ka təc bád kə Yurúsəlem nə mə kə bwəma nə Séfas* yé. Mə a já ntág nyədəí mwəw wúm nə mətəon.

19 Mə a shígé námá bwəma nə təó *muud lwámá ηgwúđ mwəw wúm nə mətəon məongúđ, mə a dúg nji Zhák á mínyəŋə mə Cwámba.

20 Míš mə Zembí dí, mə anğé nə bwiing ijəç, sá mə ngə jaaw bí ga jisə búbálé.

1:1 1.11-12; Rom 1.5; 1Kr 9.1-2 1:2 1Kr 16.1 * 1:2 Na cugé óminyəŋə wá byélé, jisə buud bənŋη bwə ngə búgala Yésus wá. 1:4 2.20; Mat 20.28; Yuá 1.29; 2Kr 5.21; Ifz 5.2; 1Tm 2.6; Tit 2.14; Heb 9.12-14, 26; 1Yn 5.19 1:6 Heb 12.15
1:7 5.8, 10; 2.4; Mis 15.1, 24 1:8 1Kr 16.22 1:10 1Te 2.4-6 1:11 1.1 1:13 Mis 8.3; 9.1; Flp 3.5-6; 1Kr 15.9
1:15 Zhe 1.5; Mis 9.3-5; 22.21; Rom 1.5; 1Kr 9.1; 15.10 1:18 Mis 9.26-28 † 1:18 Séfas: Jisə dúl jínl mə Pyér. 1:19
Mat 13.55 1:21 Mis 9.30

²¹ Nə ndeé, mə á ka zə kə məfaan mǎ Sirí nə Silisí.

²² Nji, mǎdɔ mə *Kříst mǎ Yudeá mə áshígé nǎmǎ fwo mpu mə mpwoombá.

²³ Bwó á yida nǵə gwág nji lǎn nǎ: «Muud nyə á du sǎ shé cúwǎlí yé mú nǵə bwiing búgǎ nyə á nǵə cǎel jangulá yí.»

²⁴ Bwó á ka nǵə yə Zembí gúmǎ nə sǎ nyə á sǎ mǎ jɔɔngǎ.

2

Pwól bǎnɔnɔ bósl búúd ɔ lwámá

¹ Nə ndeé, mə á ka nyingə zə kə Yurásalem nji nǎmpús mimbú wúm nǎ mínɔ; jǎn jaa, sǎ Barnábas wó sǎ á kə, mə nǵág nə Titus sǎmbád.

² Mə á kə ntǎg nǎcǎ Zembí wó nyə á lwó mə nǎ á nǵə jii nǎ mə kág. Sǎnɔnɔ otówe ɔ shwóg sǎ á ka kə seɛngya, mə mú kə lwó bwo Jɔjɔ Kéel mə nǵə cúndə ikúl ishús yí, nǎ nǵán. Bwó otówe ɔ shwóg hí, mə á lwó bwo Jɔjɔ Kéel dɔɔngǎ, nǎcǎ mə á shígé jii nǎ iséy byám í yág iyíy-yíy, tɔɔ byɔɔng mə á sǎ mwów mə mpús yí, tɔɔ byɔɔng mə nǵə sǎ mwów mǎga dí yí byésh.

³ Mə nǵə ci nǎ sǎnɔnɔ Titus wó sǎ á bə sǎmbá, a njúl mwá Gǎrǎk; otówe ɔ shwóg bwó áshígé nǎmǎ yímbulí nyə nǎ á síyág ábiwáág.

⁴ Nji bósl búúd bwó á nǵə shiig nǎ básə gwoong dí wǎ bwó á nǵə ci nǎ á síyág. Nǎcǎ buud bɔɔngǎ bwó á zə nyíi gwoong jisúd nda básə nǎmǎ ókrísten nda sǎ, ndug bwó á yida zə nǎ bwó zǎ nǵə baagusə sǎ ishwoó ishwoó, nǎ bwó dúg váál sǎ nǵə cugə cug á kú nǎ mǎnyámá Yésus-Kříst nǵə yə sǎ yí. Bwó á nǵə baagusə ntó nǎ bwó cǎel nyingə wǎ sǎ mǎnyámád*.

⁵ Nji, sǎ áshígé bwele kúd lúu nə bwo, kú nǎmǎ bwele yə bwo zhií; sǎ á nǵə jii nji nǎ obúbálé wǎ Jɔjɔ Kéel sǎ nǵə bwiing bí wǎ bwó bǎg kú fúfug.

⁶ Buud bwó á bwey mpúy nǎ otówe ɔ shwóg wǎ bwó áshígé nǎmǎ yímbulí mə nǎ tɔɔ gúl sǎ shús. Mǎe mə abíshé sǎ otówe ɔ shwóg bɔɔng bwó á du bə yí, Zembí nyə ádǎ bísh nǎ mbéé jí jǎga, kǎel jí jǎga.

⁷ Otówe ɔ shwóg bɔɔng bwó á yida kwey nǎ Zembí nyə á yə mə mbag nǎ mə bwiingug ikúl ishús Jɔjɔ Kéel, nǎmǎ nda nyə á yə Pýêr nǎ á bwiingug *Oyúden nǎ.

⁸ Nǎcǎ Zembí muud nyə á sǎ nǎ Pýêr bǎg *muud lwámá shú Oyúden yé, nyə nǎmǎ wó nyə á sǎ nǎ mə bǎg muud lwámá shú ikúl ishús.

⁹ Nə ndeé, buud bwó á nǵə nǵə Zhǎk bá Séfas† nǎ YuáneS nǎ omǎnci-mǎnci wǎ *Dɔ. Omǎnci-mǎnci óni báá bwó á magulə nǎ Zembí nyə á mə fǎésh mə fǎéshá mpáam; báá bwó á ka báda sǎ Barnábas, lwó nǎ bwó mə magulə nǎ sǎ mə fula nǎ bwo iséy bwó sǎy yíid, sǎ kág ikúl ishúsúd, bǎn bwó kə Oyúden dí.

¹⁰ Bwó á yida ci nǎ sǎ bǎg du tǎduga mimbúbúwǎ myá Dɔ; mə á bwey nǎmǎ wǎ lám nǎ mə du sǎ ntó.

Pwól bá Séfas

¹¹ Nji, ja Séfas nyə á zə Antyósh yí, mə á lul lúu nə nyə tám buud, nǎcǎ nyə á sǎ sǎ mbǎéǎ.

¹² Nyə á bə nǎ, shúshwóógú nə buud Zhǎk nyə á nti wǎ bwó wóósúg hí, nyə á nǵə də sɔn nǵwúdú nə ikúl ishús*; nji ja búúd ɔ Zhǎk bwó á wóós yí, a mú fúnda nǎ buud bwó dú yáág nǎ ábiwáág wǎ bwó á bá dúg nyə, a mú julə nyúúl, kú nǎ fula nə ikúl ishús.

¹³ Dúgúlá bósl *Oyúden bwó á dúg ntó yí, bwó mú nǎmǎ julə mǎnyúul, Barnábas mú nǎmǎ nyíi mǎshúigǎ mǎɔngád.

¹⁴ Nda mə á dúg nǎ kuú nǵɔnd wǎn í á shígé nǎ nǵə bǎ obúbálé sǎ nǵə bwiing Jɔjɔ Kéel dí wǎ nǎ, mə á ka ci nǎ Séfas buud bǎsh bwé njúl, nǎ: «Ja wéé mwá Yúden wó tééd bə kú sǎ nda Yúden, nǵə yida sǎ nda ikúl ishús yí, ntudelé wó jí nǎ nǵul ka yímbulí ikúl ishús nǎ í nǵwág kuú nǵɔnd Oyúden yé?»

¹⁵ «Shé bǎn, shé á byél Oyúden, shé cugé ikúl ishús í nǵə sǎ *mísǎm íni.

¹⁶ Nji, shé mə yida mpu nǎ Zembí cugé nə nǵul ci nǎ muud ji tútəlí nǎ sǎlə mǎsólúgú mǎcǎǎ mə nǵə jii myá; Zembí mə ci nǎ muud ji tútəlí nji ja á búgálá Yésus-Kříst yí; shé bǎn shé á mə *búgula Yésus-Kříst shú nǎ búgǎ jɔɔng í sáág shé otútəlí mǎsh mə Zembí dí, kú bə sǎlə mǎsólúgú mí mǎcǎǎ. Shé mə mpú nǎ sǎlə mǎsólúgú mí mǎcǎǎ í cugé nə nǵul sǎ muúd tútəlí mǎsh mə Zembí dí.

¹⁷ Shé nǵə sɔ nǎ Zembí nǵwág shé nǎ otútəlí ɔ búúd nǎcǎ Kříst; nji, í kǎ yida nǵə nyín cínɔng nǎ shé mǎsə osól ɔ mǎsǎm nda ikúl ishús hí, ntó ka kə nǎ jii? *Kříst nǵə yida kə nə buud mǎsǎmúd hí? Gúl sǎ cugé nə nǵul bə ntó.»

¹⁸ Mǎ kǎ nyingə nǵə wǎel mǎcǎǎ mə á bwey myaas má, nǵáá mə nyingə tǎl mǎmǎfwo cé múúd mə cǎám mǎcǎǎ yé?

¹⁹ Jí nǎ, Mǎcǎǎ mə á gwú mə, mə mǎsə ka bə mbimbə shú sǎ í dúgýá nǎ mǎcǎǎ yí; mə jii mbimbə jini kóómbúd shú nǎ mə nǵág nə ka cugə nji shú mə Zembí. Mə á bə mbádúgǎ nə Kříst ja nyə á yə kwolós dí yí.

2:1 Mis 15.1-19 2:1 1Kr 15.2; Flp 2.16 **Barnábas**: Mis 4.36 **Títus**: 2Kr 2.13 2:2 2.6, 9 2:4 1.7; 5.1, 13; Mis 15.1, 24; 1Kr 9.21 * 2:4 Mǎnyámá mə mǎcǎǎ mə Moyíz. 2:6 Rom 2.11 2:7 1.15-16; Rom 1.5 † 2:9 **Séfas**: Jisa dúl jíná mə Pýêr. 2:10 Rom 15.26 2:12 Mis 11.3 ‡ 2:12 **ikúl ishús**: Nǎ jisa bɔɔng ókrísten bwó á shígé bə Oyúden wǎ. 2:16 3.10-12; Rom 3.20-30 2:17 Rom 2.17-3.20 2:19 6.14; Rom 7.6; 6.2-4 § 2:19 Mǎ jii mbimbə shú sǎ í dúgýá nǎ mǎcǎǎ yí: Ntó mə kǎ nǎ «mə á mə yow nǵǎlə cugə nji shú lǎ mǎcǎǎ». 2:20 1.4; Yuá 17.23; Rom 8.10-11; 2Kr 5.14

20 Ntó ji ná, mæ ná dí ngó cugé yé, Kríst wá ngó cugé mádí cwú. Cug má ngó cugé nyúúú nyâm dí ja gaád yí, mæ ngó cugé gwo nji ná búgó ngóla búgula Mwân mæ Zembí, nyá muud nyá á cœel mæ ná ndœé á yána cug jé shú dâm yé.

21 Mæ acéélé sá ná mpaam má Zembí í búg kú ná mffíí. Nacé, í ká bə ná muud ji ná nkul bə tətəlí mísh má Zembí dí ná sálə mísóólúgú mí mácœœ, mpu ná Kríst nyə á fándə zə yə shwiy kú ná mffíí.

3

Ye búgú, ye mácœœ

1 Heé, yé íwagula-wagula í búúú yá Galátial Zs má nyingə zə kənd bí micwagəwa dí éne? Ngaá sá á shí mpu lwó bí Yésus, nə nda bwó á bwambulə nyə kwolós dí ná?

2 Mpugá ná jaaw mæ sá ga: Jí í á sá ná bí lágúg Nkɛŋkɛ Shíshim, ye sála mísóólúgú mácœœ má ngó jii myá, ye magulálə bí á magulə jɔjɔ lán sá á bwiinj bí yí?

3 Dúni váál wagula wə jí? Ngaá bí á ngə mpu tééd cug krísten nə Nkɛŋkɛ Shíshim? Bí wál nyingə téduga ná bí é shínál gwo nə mənkul mán?

4 Ow! Zhwog mənywa bí á bwəma nə ndí má * mǎ á bə ntó cwag í? Mbò, má cúgé nə nkul bə ntó cwag.

5 Zembí muud ngó yə bí Nkɛŋkɛ Shíshim a ngó sá bí *məshimbá yé, a ngó sá bí mwó nacé bí ngóla sá mísóólúgú mácœœ má ngó jii myá? Ngaá a ngó sá bí míwó nacé magulálə bí á magulə jɔjɔ lán sá á bwiinj bí yí?

6 Ngaá ntó wó í á bə nə *Aburraham yé? «Nyə a *búgula Zembí, Zembí mú lɔ nyə búgú jé jooŋgú, a mú ci ná Aburraham jí tətəlí muud».

7 Mpugá gwág cínɔŋg ná buud bənən Zembí bússó mpwogé nacé búgú wá, bwó wá bússó bwán ó Aburraham.

8 Ngaá Kálaad Zembí nyə á bwey jaaw Aburraham jɔjɔ lán ga ná: «Íkúl nə ílwon byəsh í bá zə bwəma nə íbwádán wódí». Kúkúl Kálaad Zembí jooŋg í á bwey lwó ná íkúl ishús í bá bii búgú ná ndœé Zembí mú ci ná bússó otútəlí.

9 Ntó ji ná, nda Zembí nyə a bwádán nə Aburraham nacé a búgúlálə ná, Zembí má bwádán námá nə buud bəsh bwó ngó búgula nda Aburraham wá.

10 Məlweemyá má ngə yida bɛ buud bəsh bwó ngó dúg ná baagulálə mácœœ yé í é kənd bwo wá Zembí wá; ngəá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: «Muud mæ bə kú baagulə səsúsá jəsh

jísó cilyá Kálaad Zembí dí ná a dúg sá gwo yé, nkwaal nə nyə».

11 Í ngə ntág mpu nyín ná sánj sánj ná muud cugé nə nkul bə tətəlí mísh má Zembí dí nacé mísóólúgú mí mácœœ; í cúgé nə nkul bə ntó nacé cilyá wúsə ná: «Tətəlí muud mæ bá *dúg cug nacé bəlá nə búgú.»

12 Mpugá ntág ná baagulálə mácœœ í cugé bul bə yuug búgú; cilyá í yida bə ná: «Muud mæ báágúlə səsúsá jəsh jísó cilyá mácœœ dí ná á də sá gwo yé, mácœœ yə nyə cug.»

13 Kríst nyə á ka tɔ tɔŋ shú ná nkwaal á mácœœ bídúg shé. Nyə a nkény nkwaal wəoŋgú nyódí nyúúúúú nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, náás: «Muud yəsh bwó kéel líúú yé, nkwaal nə nyə»†.

14 Kríst nyə á nkény nkwaal wəoŋgú shú ná, nyódí kwonj dí, íbwádán í Aburraham í kálag íkúl ishúsəd, shé buud ngó búgula wá shé lágúg Nkɛŋkɛ Shíshim Zembí nyə á kaag yé.

Fwámé mpwonj buud má Aburraham

15 Bwaanŋ, shé njwagá ná yuug nə gúl sá shé má dúú dúg búúúú bwó də sá yí. Ngaá í də bə ná zhizhe kálaad lágú múúúú mə sá yé, á ká sɔy váál í jəla yí, muud kú ná nyingə jímbal tɔɔ cilyá, kú námá kwádulə tɔɔ gúl sá cínɔŋgú?

16 Aburraham wó Zembí nyə á kaag mənkaagó yé, *Aburraham nə mpwonj buud nyé. Bwó áŋgə nə ci ná Aburraham nə məmpwonj mæ búúúú mé, nda sá má cí ná məmpwonj məoŋg mäsə nkí bulya. Jísə ná «mpwonj buud nyé», ntó jí ná *Kríst.

17 Mə ngə cœel cí ná: Zembí nyə a bwey fwo sá kálaad lágú váál í jəla yí, a mú ka zə yə *Oyúden Mácœœ mpúsə mimbú mítəd minj nə məwúm málóól. Mácœœ məoŋg má á shígé bə nə nkul mæ cénd sá kálaad lágú wəoŋg dí, ná má sá sá ná nkəagó í yág ntó cwag.

18 Nacé í ká bə ná muud mæ lúg nə lúgú nacé sála mísóólúgú mí mácœœ, í nda ná nyingə bə sá Zembí nyə á kaag yí. Zembí nywáá nyə a sá Aburraham mpaam, bɛlɛlə nkəagó nyə á kaag yí.

Mffíí mácœœ má nə ndí yí

19 Ká Mácœœ mäsə nə wáyé mffíí? Mácœœ mæ á zə kwídulí shú ná buud bwó dúg mpu ja bwó é də caam mwo yí, té mpwonj buud Zembí nyə á yə nkəagó yí í afwóyé wóós yá. *Wəəŋgəles wó bwó á ka zə nə mácœœ, nkúmba múúúú mú bə kala-məjwú, a mú kala búúúú mwo.

20 Ká, kala-məjwú nyə ádé bə ja múúúú ngó sá sá nyəmɛfwó yí. Zembí jí ntág fwó‡.

3:1 5.7 3:2 4.6; Rom 8.9-16; 2Kr 3.6, 17 3:4 4.11 * 3:4 Ciyá ní jí námá nə nkul bə ná «Zhwog micúnj bí á má jísaw myá». 3:6 Mat 15.6; Rom 4.3, 22; Zhk 2.23 3:7 Rom 4.11-12 3:8 Mat 12.3 3:9 Rom 4.16 3:10 Mbá 27.26; Zhk 2.10 3:11 Aba 2.4; Rom 1.17; 3.20 3:12 Lev 18.5; Rom 10.5 3:13 Mbá 21.23; Rom 8.3; 2Kr 5.21 † 3:13 Cilyá ní wúsə Mbá 21.23 dí; ntó jí ná, shwiy lú kwolós dása shwiy lú mázhúŋgúlú. 3:14 3.2-5; Zhu 3.1-2 3:16 Mat 12.7; 17.7-8 3:17 MmN 12.40 3:18 Rom 4.14; 11.6 3:19 Rom 4.15 Wəəŋgəles: Mis 7.38, 53; Heb 2.2 3:20 Mbá 6.4 ‡ 3:20 Zembí nyə a kaag nkəagó kú nə kala-məjwú. 3:21 Rom 7.13; 8.2

21 Ye ntó ji ná Mæcçç má nḡə lúmbuli ná mænkaagó Zembí nyə á nḡə kaag má? Gúl sá cúg é ná nḡul bæ ntó. Dúl cçç í á mbám bæ ná dásə ná nḡul yə búúd cug íí, muud jee bæ tátalí mísh má Zembí dí ná sálə míssólúgú mí mæcçç.

22 Ká, Kálaad Zembí nḡə lwó ná buud ó shí ga bësh búə mánýámá má *mísámúđ. Mánýámá mæonḡ mäsə shú ná obúgula bwə nḡwág nḡkaagó má Zembí, nacé báá nḡólə búgúlá Yésus-Kríst.

23 Ntó ji ná shé á bæ mánýámáđ té fwála lu búgúlálə Yésus í á shíge fwo wóos yí; Mæcçç wə má á ka du fad shé, nḡólə bwánd ná Zembí lwóg shé zhií shé búgúlág Yésus-Kríst yí.

24 Ntó má ká ná, Mæcçç má á nḡə kyey ná shé nda muud nḡó fála múmwán yé, nḡólə bwánd ná *Kríst zág, shé búgúlág nyə, shé mú bæ ótátalí mísh má Zembí dí.

25 Ná ndeé, nḡaa ná fwála lu búgúlálə Kríst í á má wóos? Mæcçç má nḡé ná ná fála shé.

26 Nacé, bí bësh má *búgula, bí músə bwán ó ZembíŠ kwonj má Yésus-Kríst dí.

27 Mpugá ná bí bësh buud bí á nḡə duwan tḡn buud ó Yésus wá, bí á má nḡə Kríst nda káandá má bwáád*.

28 Muud nda ná nyingə du bæ ná tódúgá ná mwá *Yúden wə éga, mwá Garék wə éga; lwaá wága, fúlí muud wə éga; nyíga ji mudúm, nyíga mudá. Mból! Bí bësh mú sá nḡwúđ kwonj má Yésus-Kríst dí.

29 Nda bí músə búúd ó Kríst ná, bí wə músə mpwonj buud má *Aburaham. Ntó, bæçflə nḡkaagó Zembí nyə á kaag yí, bí búə ná kowí wə Zembí.

4

1 Mə nḡə ceel cí ná, té wêsh mwán má lúg ná lúgə yé jí ná mwán ntombú yí, a teem bæ ámádí, á ji námá nda lwaá, kú ná kow isád.

2 Nyə é nḡə gwág bæ buud bwə é nḡə kweemb nyə wá, ná bəonḡ bwə é nḡə vyee nyə júš isá dí wá. A bá cugə ntó ná ndeé kə kumə ja fwála sóonḡú nyə á cççlə í bá wóos yí.

3 Ntó námá wə í á bæ ná shé yé. Ja shé á bæ ná bwán ó ntombú yí, shé á nḡə gwág ná míshíshim mí nḡó kyey ná isá yá shí ga myá*.

4 Nə ndeé, ja fwála í á wóos yí, Zembí nyə á nti Mwán yé, zə byél mwə má mudád, íjwúga í Mæcççđ.

5 Zembí nyə á nti nyə ná Mæcçç má jwúg ná nyə shú ná á jónág tḡn í yíl búúd mánýámá má mæcççđ yí, zə sá ná shé bág ná zhií mə bé bwán ó Zembí.

6 Bí músə bwán ó Zembí; məyiigyé má cínonḡ mäsə ná Zembí nyə á má nti shé Shíshim mə Mwán yé mlámúđ, Shíshim wəonḡ í du kḡm nó: «Abba†, Dá!»

7 Ntó ji ná wo cugé nyingə bæ lwaá, wo músə mbyágá; ná ndeé, nda wə músə mbyágá ná, Zembí má sá ná wo bág ná dwó kow isá nyə á bwíig bwán bé yíid.

Pwól lám wúə gwəw

8 Yág ja bí á shíge du mpu Zembí yí, bí á du bæ málwaa má ózembí bwə cúge námá mpu bæ ózembí wá.

9 Ká ja bí má mpu Zembí gaá, bul bæ ná ndeé ja Zembí má mpu bí gaá, dáye váal bí bí ná nḡul nyingə kə *búgula mbéé itag-bwool í míshíshim mí nḡó kyey ná isá yá shí ga myá? Ye bí má ceel nyingə kə bæ málwaa?

10 Bí nḡə bul kanəsə móól mwəw, ná bóól ónḡkwoond, ná bíl ísuw, ná míl mímbú!†

11 Bí nḡə kand mə lám gwəw éé! Mə nḡə bæemb ná iséy má á sá bídí yí í yág íyíy-yíy éé!

12 Bwaanḡ, nḡaa mə á má sá máméfwó nda bí, mə téég bí məbwə, nḡogá ná cugə váal má nḡó cugə yíŠ. Bí á shíge bwelə sá mə məbəw.

13 Bíméfwó bí mə mpú ná ja má á tééd bwiinj bí Jójə Lān ja áshúshwóógú yí, bwás wə í á sá ná mə shígulag bídí.

14 Bwas dəonḡ í á sá ntág mə nyúúl nḡí dana, nḡi bí á shíge gwág mə nycé, kú kál mə. Bí á yida lág mə nda mə ji nḡwól *éngəles má Zembí, nda mə wə *Kríst Yésus.

15 Ká məshusug bí á du gwág mə ja jəonḡ má má á má ka kə nḡow? Mə nḡə mpu bwaagula ná bí á du gwág mə məshusug váal á ná, bí á mbəm bæ ná zhií, bí á nywá jee tí mísh mún yə mə.

16 Ká, mə músə bí zhízhín ja gaád nacé mə jaawúlə bí obúbələ aá?

17 Yambán bóól búúd bwə nḡó zə ná ndí bídí ní í cúge fwámé yambán; jísə nḡi ná bwə ceel zə béég bí ná mə shú ná bí nywílyág nḡi ná bwo.

3:22 Rom 3.9-30; 11.32 3:23 4.3 3:24 Rom 10.4 3:26 4.5, 7; Yuá 1.12; Rom 8.14-17 Š 3:26 Ja Pwól mə cí ná ná: «bwán ó Zembí» yí, á nḡə ceel cí bwán bwə mú fwámé ikala wá, ná bwáméfwó mpu isá í dágýá ná bwo yí. 3:27 Rom 10.12; 1Kr 12.13; Kol 3.9-11 3:27 Rom 6.3; Ifz 4.24 * 3:27 Cugə mbii wí ná muud mə dág bí yé bág nda á nḡə dág Yésus. 3:29 3.7, 14, 18; 4.7 † 3:29 Kow ní dása kow á jójə isá Zembí nyə á kwemasa shú bwán bé yí. 4:3 4.9-10 * 4:3 Ciyá sá ámə cí ná ná: «míshíshim mí nḡó kyey ná isá yá shí myá» ní, buud bësh bwə cúge bul bæ ná cún nḡwúđ ná. Sə bān sə nḡə cí ntáni nacé sá má dág ná Pwól nḡə cí mænḡul má du nḡə jwú ná muud shí ga dí té nyə afwóyé magula Yésus-Kríst yí. Bóól bwə nḡə cí ná jísə «isá í á tééd shí ga yí». Dágúg námá Kol 2.8, 20. 4:4 3.13; Yuá 1.14 4:6 Rom 8.15-16 † 4:6 Abba: Ciyá ní í ká ná «Dá». 4:7 Rom 4.13; 8.17 4:8 1Kr 8.4-6 4:9 Ifz 1.21; Kol 2.8-23 4:9 1Kr 8.3; Kol 2.15 4:10 Mbá 4.19; Mís 7.42; Rom 14.5 ‡ 4:10 Na, Pwól nḡə jala ná cí məzanj má Oyúden, nḡí ntág bíl isá ikúl íshúš í á du sá déla yə wásacén-cení gúmá yí. Nyə á lás námá lésé nḡwúđ wəonḡ Kol 2.16 ná 2.23 dí. 4:12 1Kr 9.19-21 Š 4:12 Pwól nḡə jii ná obúgula ó Galátia bwə cúgogá nda nyə, kú ná kand mlám gwəw ná nyá mæcçç; mæcçç má cúge ná nḡul sá ná bwə bíig cug, má cúge námá ná nḡul sá ná bwə shúbúg cug. 4:13 Mís 16.6; 2Kr 12.7 4:17 1.7

18 Jísə jəjə sá ná bi nywílyág nə sá ányunywaá; nji í jala ná bi nywílyág nə gwo ja jəsh, kú bə nji ja mə jí kúná-kúna nə bí yí.

19 Yé bwán bām, mə mú nḡə nyingə jug shú dánúd nda mudá nḡə kwiy minú ná a zə byá yé; mə é jug ntó ná ndéé kə wóos ja Kríst nyó é mpu shín nḡə jiya bídí ícug dí yí.

20 Mə nḡə jii ja gaád ná mə bág nún bídí, mə mpúg váál mə é ləsha nə bí yí. Mə anyíngóyé ná mpu sá mə sáág shú dán yí.

Mpwokwoond mə Agar bá Sara

21 Bí buud mə céél nyingə kə nyíi málwaa mə Mácçéd wá, jaawugá ná mə: yé bí nḡə námə mpu gwág sá Mácçé mə nḡə ci yí?

22 Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná *Aburaham nyə á byá bwán óbá, a byá nyíga nə lwaá dé, a byá nyíga nə mudá yé, kú bə sóol məsáal.

23 Mwán mə lwaá nyə á byél yéésh á muud dí; yé mə múdá nyə á shígé bə lwaá yé, nyə á byél nkaagó mə Zembí dí.

24 Budá óbá óni básə mpwokwoond á isə íbá: nyíga sə á mbún Sinayí, sə jooḡg í byá málwaa: Agar wə éne.

25 Agar wooḡg wə mbún Sinayí wúsó Arabí yí, a jí ntág mpwokwoond á Yurúsəlem a múús, Yurúsəlem wooḡgú bəndə mimbyágá myé myésh básə málwaa.

26 Yurúsəlem a gwów nywáá cugé lwaá, nyə ntág wə jí nyóóḡgú wúshé.

27 Nəcə jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: Wə mudá wə abwélé byá yé, gwágúg məshusug;

wə wá yángá, wə muud wə abwélé gwág məcéy mə byéyí yé.

Nəcə bwán wə mudá nyə á myeesh yé bwə bul bulya,

cə jooḡg wə múdá jísə nə báá yé.

28 Bwaang, bí báá bí básə bwán bwə á byél nkaagó mə Zembí dí nda *Izaag wá.

29 Ná ndéé, mwán nyə á byél yéésh á muud dí yé nyə á lwó nyooḡg nyə á byél nə nḡul mə Nkəḡkə Shíshim yé cúwáli; ntó námə wə í nḡə bə ja gaád yé.

30 Ká Mícilyá mí nḡə ci ná jí? Nḡaa mí nḡə ci ná: «Wíḡḡḡgú mudá á lwaá bá mwán yé; í ajíyé ná mwán yé zág kaaw məḡkəw nə mwán mə múdá cugé lwaá yé.»

31 Ná ndéé bwaang, shé cugé bwán ó lwaá, shé básə bwán ó nyooḡg cugé lwaá yé.

5

1 Kríst nyə á yíl shé mənyámád nə shé cugəg ofulí. Yíimúg mənyúul, kúgá nyingə kə nyingal mənyúul məlwaád.

Jiya fulí

2 Mə Pwól mə nḡə ci ná, bí mə ká kə nḡə síya ábiwáág í, sá *Kríst nyə á sá yí í kú ná bə bí nə mffí.

3 Mə nyingə báágulə jaaw múud yésh mə síya ábiwáág yé fwámé jaaw ná, jísə nyə yíimbúli ná a bég námə mácçé mēsh.

4 Bí buud nḡə dúg ná baagulələ Mácçé wə í é təl bí otútəli mīsh mə Zembí dí wá, bí mə ntáma bínəḡ Kríst shwá, bí mə wú kál bí á du bwəma nə mpaam mə Zembí yí.

5 Sə báá, sə nḡə jii nə búgə ná Zembí wə mə bá sá ná sə bág otútəli; Nkəḡkə Shíshim wə nḡə balan ná búgə jísú, nḡə sá ná sə nḡəgə nə bwánd nə Zembí nyə é sá sə sósólúgú wooḡg.

6 Nəcə, muud múús múud mə Yésus-Kríst yé mə mpú ná: muud tɛem síya ábiwáág, í nda bə nə mffí; muud nyingə bə kú síya, kú námə nə mffí; sá nḡwúd wə nḡə kwíind: nji búgə. Búgə jooḡg í du ntág nyín cɛɛlí.

7 A jə kúu nḡənd bí á tɛéd nə ndí yí ey! Zə nyə a mə zə jándəwo bí zhíid nə bí kú ná nyingə bə óbábálé éne?

8 Váál líḡḡulə bwə mə líḡḡ bí ni í áḡḡé nə zhu wə Zembí muud nḡə jəw bí yé.

9 Nḡaa bí mə mpú ná búbaalé *ləvur bíbíyá í du sá nə mbulyá nḡug wəsh í bádúg?*

10 Jám kósmbád í, mə jí nə búgə ná bí mú buud ə Cwámba, bí abúle nyingə bə nyúl zhí shús. Nji, muud nyə á mə zə sá ná fúg í jimbúg bí éne, təo nə nyə wə zə təo zə, Zembí mə bá yá nə nyə.

11 Bwaang, í mbəm bə búbálé nə mə nḡə ná nyingə cúndə ábiwáág, bwə ka nyingə wáamb mə nə cúwáli nəcə jí? Mə ká nyingə nḡə jíguli buud ntó, mpu nə mə anḡé ná jíguli kwolós, sá í kwál bwo bəogú yí kú ná bə.

12 Buud bwə mə zə zamədan bí óni, bwə jéég námə kə cwíya mímyáág!

Fwámé jiya fulí

13 Bwaang, *Kríst nyə á mə sá ná bí cugəg cug fulí. Nji, cug fulí jooḡgú í ájáláyé nə yida təl bí məkuú shí nə bí sáág isá mílám mín mí nḡə gwág yéésh yí. Yidagá bə nə váál cɛɛlí í é sá ná bí dúg bə, nḡwól kwíind nḡwól, nḡwól kwíind nḡwól yí.

14 Nəcə, məmpándí mēsh mə Mácçé mə kə bwəma mpándí nḡwúd dí ná: «Cɛɛlḡ múud yésh jísə wo kúná-kúna yé nda wə céél wóméfwó ná».

15 Ká, bí mə ká yida nḡə kwagula mpédúgá nyín, nḡi ntág nə bí nḡə bə, nḡwól fɛɛg nḡwól, nḡwól fɛɛg nḡwól, bí ó ka bɛy ná í bág shúgula bí ná bésél kweemushi bóslágá!

4:19 1Kr 4.15 4:22 Mət 16.15; 21.3 4:23 Mət 17.18-19; Rom 4.17-20; 9.7-9 4:24 MmN 19-20; Gal 3.23; 4.1; 5.1
Agar: Mət 16.1 4:26 Heb 12.22; Mbə 21.2 4:27 Iza 54.1 4:29 Mət 21.9 4:30 Mət 21.10 5:1 2.4; 4.5; 9;
5.3 5:3 3.10, 12; Rom 2.25 5:5 2.16; Rom 8.23-25 5:6 3.28; 5.22; 6.15; Rom 4.11; 1Kr 7.19; Ifz 6.23 5:8 1.6-7
5:9 1Kr 5.6 * 5:9 Kaaaná ní wí námə fwo bə 1Kr 5.6 dí; wúsə námə nda kaaaná sə mə da ci ná: «Shú nḡwúd mə da wá bésél
besh ibwool» yí. 5:10 1.7 5:11 6.12, 14; 1Kr 1.23 5:13 1Kr 6.12; 10.23-24; 1Pr 2.16 5:14 Ləv 19.18; Rom 13.9
5:15 Zhk 4.1-2 5:16 5.25; Rom 8.2-13

16 Mə nğə yida ci nááa: cugəgá váál cug Nkəŋkə Shíshim nğə lwó bí yí; ja jooŋgú, bi anyiŋgəyé ná nğə bə iwámbúg í cug mə múud.

17 Nəcə, iyéesh í cug múúd í nğə lúmbuli ná iyéesh í Nkəŋkə Shíshim, iyéesh í Nkəŋkə Shíshim lúmbuli ná bí í múúd; isá íbá íni í nğə síya lúmbúli bídí mílámúd, váál á ná bí nda sá sá bí má céeł sá yí.

18 Nji, bí má ká nğə cugə váál cug Nkəŋkə Shíshim nğə lwó bí yí, bí nda ná nyiŋgə bə məlwaa mə máceçç.

19 Misóólégú mí də zhu iyéesh í cug múúd dí myá mí cúgə nə njúág, myó wá: nə jaŋga, nə misóólégú mí ádadana, nə asiy-siy,

20 nə yálə ózembí ó áyadúg gúmá, nə sálə jamb, nə ífamuga, nə ozhuuyá, nə mbíya lám, nə dúlə nyada, nə məfendyá, nə dúlə bə məcún məcún, nə məŋkəomá,

21 nə məzhún, nə iŋguluga, nə idína í álal-ŋkul†, nə bíl váál isá yá ntó. Mə tééd fwo bwey kéwəli bí námá nda má á fwo bwey jaaw ná, ná: buud bwó nğə sá váál isá íni wá bwó ábúlé bə nə kəw Faan má Zembí dí.

22 Ká, Nkəŋkə Shíshim nywáá má də sá nə muud bəg nə ceełí, nə məshusug, nə mətəla, kú nə mílámusa, nji jə lám, nə jə fúlú, məŋkaagó mə nda salan,

23 nə lám ná shee, nə dúlə mpu bii lám; kú nə tə cçç í nğə ban váál isá íni.

24 Buud bwó mısá búúd ó Kríst wá, bwó á mə bwambələ mbii búúd bwó á də fwo bə yí kwolós dí, í yə nə iyéesh byé nə iwámbúg byé byésh.

25 Nkí shé má mpú ná Nkəŋkə Shíshim wə nğə sá ná shé cugəgá, shé kágá bíd ná nyə wə kyéyug ná shé.

26 Shé yówugá íbəmb, shé yəw dúlə nğə sə məbyaagələ nə dúlə sá ófímál sáméfwó nə sáméfwó.

6

Dugá wá məbwə

1 Bwaanğ, ŋkí í wós ná muud mə biil nə iwushi, bí buud nğə bə Shíshim mə Zembí wá, ŋwagá nyə nə lám ná shee, bí sá ná a cíg sóólégú wəoŋg. Bí ó də námá káálugə ná bi bílúg məbwəbúlanúd.

2 Dugá sá ná, ŋgwól má ká bə nə məkwowula, bósl wá məbwə; sálə ntó wí ná bí nğə bə cçç *Kríst nyə a lúgə shé nə ndí yí.

5:17 Rom 7.13-23 5:18 Rom 6.14; 7.4 5:19 Rom 1.28-32; 1Kr 6.9-10; Ifz 5.3-5; Kol 3.5-8; 1Tm 1.9-10; 2Tm 3.2-5; 1Pr 4.3; Mbú 22.15 † 5:21 *idina í álal-ŋkul*: Mbii ídina wəoŋg í á də bə, buud da nə ŋgul ntə múnji, buud sá jaŋga kú nə massus.

5:22 Ifz 5.9 5:23 1Tm 1.9; 2Pr 1.6 5:24 2.19; 6.14; Rom 6.6; Kol 3.5; 1Yn 3.6 5:25 5.16; 1Kr 6.19; Ifz 4.30 5:26 Rom 12.10; Flp 2.3 6:1 Mat 18.15; Zhk 5.19; 1Kr 10.12 6:2 1Kr 9.21; 2Kr 11.29 6:3 1Kr 4.7 6:5 Rom 2.6; 14.12

6:6 1Kr 9.11, 14 6:8 Yuá 3.6; 6.63; Rom 8.6, 13 * 6:8 *bə mpəg á nyúúł*: Ntó má kə ná: «Wá lúu nğələ sə manywa mə dégyá nə nyúúł má». † 6:8 *bə mpəg Shíshim*: Ntó má kə ná: «Wá lúu nğələ sə manywa mə dégyá nə Shíshim má». 6:9

2Te 3.13 6:10 Yuá 13.34; Rom 12.10; 13.8; 14.15; 1Kr 8.1; 2Kr 8.7-8; Gal 5.6, 13-14; Ifz 5.2; Flp 2.2; 1Te 3.12; 4.9; 1Tm 1.5; Heb 13.1; 2Pr 1.7 6:11 1Kr 16.21 6:12 5.2, 11 6:14 1Kr 1.23, 29, 31; 2.2; Gal 2.19 6:15 5.6; Rom 6.3-4; 2Kr

5.17; Ifz 4.24 6:16 Sóm 125.4-5 6:17 2Kr 4.10

3 Nəcə, ŋkí muud nğə tódúgá ná a ji gúl məma sá, í njúl ná a cúgə təw sá, a nğə shiŋg nyəməfwó.

4 Ná ndeé, muud yəsh fáasug misóólégú nyáméfwó nğə sá myá; á ká dóg ná mí mpíyá nə gúmá, a mú ŋwa gúmá nə nyəməfwó, kú bə mənyúúł má búúduđ.

5 Nəcə muud nyáméfwó má jələ nə fwo wáduga nə micúnj myé.

6 Muud nğə júg Milésú mí Zembí yé yəg muud nğə júguli nyə yé kəw á isá byésh á jí nə ndí yí.

7 Kúgá shiŋg mənyúul; bwó áde kə nə məshiiğá wə Zembí; mpəg múúd mə bəç yí, gwo námá wə á bá mwáág yí.

8 Múúd mə ká bə mpəg á nyúúł*, mpəg jəoŋg í bá wúmə nyə shwiyy, dwo wə á bá mwáág táŋ mpumə yí. Muud mə ká yida bəç mpəg Shíshim†, mpəg jəoŋgú wúmə nyə cug á kandugə kandugə, gwə wə nywáá mə bá mwáág táŋ mpumə yí.

9 Shé kúgá káád sálə mənywa; shé mpúgá ná, shé má ká bə kú káád í, shé má bá mwáág mpúmə á mənywa məoŋgú fwála í bá jəla yí.

10 Ná ndeé, té shé nğə ná bə nə fwála yí, shé sáágá buud bəsh manywa, bul bə nə ndeé bəoŋg búásó óbúgala nda shé wá.

Məshíné mə kálaad

11 Bwaanğ, bi má dóg məma íkaŋgá mə nğə cílə bí nə mbwə wám yí. 12 Buud bwə nğə yímbuli bí ná bi síyág ábiwáág óni, bwə nğə sə ná bwə ŋwa gúmá nə misóólégú myá buud. Jísə nji ná bwə acééle bwəma nə cúwáli kwolós mə *Kríst í nğə kwaamb yí.

13 Dugá, buud ó ábiwáág bwáméfwó bwə anğé nə baagula məceçç, nji bwə nğə jii ná bi síyág ábiwáág. Jísə bwo nji ná bwə ceeł bá də bəgəwa ná bwə wə bwə á sá ná bi síyág ábiwáág.

14 Ká mee jəm kóómb dí, mə cugé nə gúl sá má jí nə ŋkul bəgəwa nə ndí yí, námá nji kwolós mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst; nəcə Kríst nyə a mə sá ná mə dógúg shí ga nda nyísə kwolós dí, shí ga dóg mə nda mə ji kwolós dí.

15 Gwə wə má cí ná, síyála ábiwáág cúgə nə mfií, nyiŋgələ bə kú síya, nda nə mfií; sá jí nə mfií yí jí nji bələ kukwumuga ágúgwáan.

16 Buud bəsh bwə é bə njígálá ní wá, Zembí kə sá ná bwə cugəg ná shee, kə gwág bwo cey lámúd, kə sá námá *Izarəyél yé ntó.

¹⁷ Tээ́d múús íí, muud nda ná nyiṅgə ntágułə mə lúu; mpugá ná nyúúl nyâm nyí nə məyigyé mə ṅgó lwo ná mə a mə jug shú mə Yésus má.

¹⁸ Bwaanḡ, Mpaam mə Cwámba wúsú Yésus-Krist í jíḡ mítádúgá mínád. Amen.

Kálaad Pwól nyə á cilə buud 3 Ifez yé

Isá í dúgyá nə kálaad mə Pwól shú Ifez yí

Pwól nyə á cilə b3ól 3k3laad a nj3l m3mbwugud, bw3 d3 j3w 3k3laad b33ng n3 «3k3laad 3 mw3 m3mbwug». B33l3 s3 j3s3 Ifz 3.1 n3 4.1 d3 y3, í ng3 ny3n n3 k3laad á buud 3 Ifez j3s3 c3n3ng3 mbwoomb «3k3laad 3 mw3 m3mbwug» d3, b3n3n ng33ng á buud 3 Filip3, n3 á buud 3 Kol3sia, n3 ny33ng ny3 á cilə Fulm3n y3.

Minj3g3l3 m3s3 k3laad w33ng d3 my3 m3 ng3 ny3n nda s3 m3 c3 n3 Pwól nyə a sh3g3 cilə nyə nji shú D3 ngw3d. Shug l3 minj3g3l3 my33ng w3 yuug á kand3g3 kand3g3 Zemb3 nyə á y3g3l3 y3; yuug n3 á sh3ng is3 y3 jon n3 ya sh3 by3sh Kr3st d3 sh3 m3kuú (1.10). Pwól nyə á ka kaaw nj3g3l3 w33ng3 m3njk3w m3b3.

(1) Nk3w ásh3shw33g3 í ng3 lw3 n3 Zemb3 nyə á sh3ng Oy3den b3n3n ik3l ish3s, a s3 n3 bw3 b3g k3l ngw3d kwoj m3 Kr3st d3 (1.3-3.21).

(2) Nk3w áb33 í ng3 lw3 n3 ob3gula b3sh bw3 jal3 n3 cug3 cug á b3l3 s33ngy3 k3l ngw3d, nac3 b3sh bw3 m3s3 buud 3 Y3sus-Kr3st (4.1-6.20).

M3b3d3

1 M3 Pwól, muud Zemb3 nyə a f33sh n3 m3 b3g *muud lw3m3 m3 Y3sus-Kr3st y3, m3 cilə b3 minjk3njk3 m3 b33d 3 Y3sus-Kr3st, buud 3 ab3g3l3g.

2 S33ng3 w3s3 Zemb3 b3 Cw3mba Y3sus-Kr3st bw3 3 s3 b3 mpaam, bw3 3 s3 n3m3 n3 b3 ng3g n3 cug3 n3 sh3e.

Mpaam ánt3 minji

3 G3m3 n3 Zemb3, S33ng3 m3 Cw3mba w3s3 Y3sus-Kr3st, nyə muud nyə á m3 bw3dan n3 s3 kwoj m3 *Kr3st d3, s3 s3 m3nywa m3 *sh3shim m3v3al m3sh jon d3 gw3w y3.

4 Nyə á bwey f33sh s3 kwoj n3 Kr3st d3 a nda fwo fw3 sh3 n3 gw3w. Nyə a f33sh s3 n3 s3 b3g minjk3njk3, k3 n3 s3 á jum3g ny3d3 m3sh3d. Ng3l3 b3 c33l3 nyə á c33l s3 y3,

5 Nyə á bwey b3 n3 c33l3 n3 á b3 nwa s3 t3n bw3n b3 kwoj m3 Y3sus-Kr3st d3, v3al j3j3 y33sh j3 í á b3 y3.

6 Y33sh j3 í á b3 nt3 sh3 n3 s3 s3g3s3g m3ma mpaam ny3 á s3 s3 kwoj m3 áb3b3 y3 d3 y3.

7 Zemb3 nyə a m3 y3l s3 m3ny3m3d nac3 m3c3í m3 áb3b3 y3 w33ng3, a m3 juu s3 n3 iwush3 b3s3 ny3d3 kwoj d3, n3 ijuug3 n3m3 b3mb3 m3ma mpaam ny3.

8 Zemb3 nyə a m3 bul bul s3 s3 mpaam ny33ng3, juw s3 zh3í m3 b3 n3 fug n3 ik3n.

9 Nyə a m3 s3 n3 s3 mp3g j3j3 yuug j3 nyə á ng3 baagul3 shwo3 n3 á b3 z3 s3 l3u m3 Kr3st d3 y3.

10 Nyə á ng3 baagul3 yuug j33ng n3 á b3 z3 casul3 gwo mw3w m3 m3zh3g3l3: í á b3 n3 á b3 s33ng is3 by3sh y3 Kr3st n3 Kr3st ny3m3fwo á jw3w n3 y3: t33 is3 b3s3 gw3w jon d3 y3, t33 by33ng b3s3 wa sh3 y3.

11 Zemb3 nyə a m3 nwa s3 t3n k3w* d3 l3u m3 Kr3st d3. Nyə a t33d bwey f33sh s3 n3m3 nda yuug j3 í á bwey b3 n3, nyə muud m3 d3 kyey n3 is3 by3sh nda á c33l n3 y3.

12 Nyə á nwa s3 t3n k3w d3 sh3 n3, s3 buud s3 á t33d fwo bwey kwey bw3g3 l3u w3 Kr3st w3, s3 d3g s3gus3 v3al á mp3y3 n3 g3m3 y3.

13 Ny3d3 kwoj d3 w3 Zemb3 nyə á w3 b3 Njk3njk3 Sh3shim nyə á bwey kaag buud y3, nyə á w3 b3 ny3 t3n m3y3gy3 m3 ja b3 á gw3g c3y3 á b3b3l3 y3, ja b3 á gw3g J3j3 L3n ng3 cug b3 y3, n3 nd33 b3 m3 *b3gula ny3 y3.

14 Nyə a w3 sh3 Sh3shim y3 w33ng m3l3m3d t3n b33n n3 á b3 y3 s3 d3s3 k3w l3 m3nywa ja á b3 z3 m33l y3l k3l b33d j3 m3ny3m3d y3. N3c3, nyə á kus3 k3l b33d j33ng3 n3 í b3g d3 s3gus3 v3al á mp3y3 n3 g3m3 y3.

M3j3gula

15 S3 j33ng w3 b3 é gw3g n3, t3 m3 á gw3d3g3 n3 b3 ng3 *b3gula Cw3mba Y3sus, b3 ng3 n3m3 c33l ob3gula b3sh y3,

16 m3 ay3w3 ng3l3 y3 Zemb3 ak3ba sh3 d3n ja j3sh m3 ng3 w3 b3 m3j3gula m3m d3 y3.

17 M3 ng3 j3gula n3, Zemb3 m3 Cw3mba w3s3 Y3sus-Kr3st, P3p3 á milwan3 y3g b3 *sh3shim á fug í é lw3 b3 nyə, s3 n3 b3 mp3g ny3 y3;

18 a w3g b3 ing3ng3n m3sh m3 l3m3d, b3 mp3g v3al bw3g3 l3u b33d bw3 d3 b3 n3 nd3 ja á j3w bwo y3, b3 mpu b3mb3 l3 zhwoj ij3m3 is3 á d3 kaaw minjk3njk3 m3 b33d my3 y3,

19 n3 m3ma y33g-y33g m3s33l3g3 á d3 s3 sh3 s3 ob3gula my3, m3s33l3g3 á d3 s3 n3 m3ma nk3l ny3 ánt3 minji ny3.

20 M3ma nk3l ánt3 minji ny33ng w3 ny3 á w33f gw3m3sh3l3 *Kr3st n3 nd33 k3 j3l ny3 ny3d3 mbw3 m3ncw3m jon d3 gw3w y3.

1:1 muud lw3m3: Gal 1.1 Ifez: Mis 18.19-21; 19.1 1:3 2.6; 2Kr 1.3 1:4 5.27; Yu3 15.16; 17.24; 2Te 2.13 1:5 Yu3 1.12 1:6 Mat 3.17; Rom 5.2; Kol 1.13 1:7 Zemb3 nyə a m3 y3l s3 m3ny3m3d: Kol 1.13-14 m3c3í: Ifz 2.13; Rom 3.25-26; Kol 1.20; 1Yn 5.7 Zemb3 nyə a m3 bul bul s3 s3 mpaam: Ifz 2.7 1:9 1.22; Kol 1.16, 20 1:11 1.4; Rom 8.28-29 * 1:11 B33l bw3 c3 n3 n3: «Zemb3 nyə a m3 y3 s3 d3s3 k3w.» 1:13 4.30; 2Kr 1.22; Kol 1.5 1:14 4.30; 2Kr 1.22 1:16 Kol 1.3 1:17 5.17; Mik 2.6; Kol 1.9-10 1:18 4.4; Kol 1.12 1:19 2Kr 13.4; Kol 2.12 1:20 Mis 2.33; Kol 3.1 1:21 6.12; Rom 8.38; Gal 4.8-9; Kol 1.13, 16, 20; 2.9-10, 15, 20 † 1:21 Na j3s3 w33ng3l3 bw3 ng3 c3y Y3d 1.6 d3 w3.

21 Nyə á bān Kríst gwōw a ntɔ isā yā mɔyidúgá† í ngə wá buud mǎnyámád yí, nə byɔɔng í ngə lwó buud mpāl yí, nə byɔɔng í ngə ntɔ buud ŋkul yí, nə byɔɔng bísá nə icwamba yí; á ntɔ sá jēsh jí nə ŋkul gwiidɔw jíná tɔw wa cug ga dí, tɔw jɔɔng cug í ngə zə shwóg yíid.

22 Zembí nyə a má wá isā byēsh Kríst dí mǎnyámád, ná ndeé, nda Kríst mǎ jwú nə isā byēsh ná, Zembí mú tǎl nyə lúu á *Dɔ lú óbúgala,

23 Dɔ dɔɔngú í njúl nyúúl nyé, í njúl lwándúlá nə nyə, nyə muud ngə lwándulə sá jēsh kál jēsh yé.

2

Kríst nyə á zə nə cug

1 Bì bān, nə iwushí nə *misám bí á du sá nyá, mí á sá ná bí bég mimbimbə.

2 Bì a wá mǎnyúúl cug iwushí nə misámád yág, ŋwa kuú njɔɔnd á buud ɔ shí ga, ngə bɛ mása ngə kyey nə lal-lal mǎjamb míngúlád yé, nyə *shíshim ngə lwáfulə buud ɔ míngáád yé.

3 Sə bēsh óga, sá á bə nǎmá gwoonɔ jɔɔngúd, cug jisú í á ngə bɛ iyēesh yá milám mísú, sá á du sɔ nji ná sá má lwándúlə iyēesh byɔɔngú nə bǔw-bǔw mítédúgá yá cínɔɔng; sá á bwey byél sá njúl nǎmá nda bǔól bēsh, sá njúl nji ná Zembí gwágúg sá zhwuŋá.

4 Nji, Zembí ji bul bə nə lám mǎcey, nyə á ceel shé nə fwámé mǎma ceelí.

5 Gwá wá í á sá ná, shé buud shé á bə mimbimbə nǎcɛ iwushí bishé wá, nyə á nyingə yə shé cug ja nyə á gwúmushi *Kríst yí. Mpaam mǎ Zembí wá í á mǎ sá ná bí dúgúg cug.

6 Zembí nyə a gwúmushi shénɔŋ Yésus-Kríst, ná ndeé, lúu yé dí, nyə a má kə jil shénɔŋ gwōw jɔŋ dí.

7 Nyə a sá shé bímbí lú mǎnywa dɔɔngú lúu mǎ Yésus-Kríst dí, shú ná a lwó ikala í búúd í é ngə byél yí ná, mpaam á jí nə ndí yí, í ntɔ sá shé bān mǎ jǔw ná mpaam yí.

8 Mpugá ná mpaam yá Zembí wá í á mǎ sá ná bí dúgúg cug, bí a má ka ntág bii mpaam nyɔɔngú nə zhí a búgá. Sólúgú wɔɔng í cúgɛ sólúgú wán, jisə yána má Zembí.

9 Shé ádúgɛ cug nǎcɛ fwólə sá wúl sólúgú, mbə. Muud nda jee ŋkény nyúul.

10 Shé búsə yida bə sá Zembí nyáméfwó mǎ shín lúlə yí. Nyə á nyingə té shé ncuncúmbə

lúu mǎ Yésus-Kríst dí, shú ná shé kág sá jɔɔng mǎsólúgú nyə á bwey kwəmusa shé nyá.

Kúl búúd mǎ Zembí

11 Bì buud bí á byél yág íkúl ishús dí wá, bí ɔ tédúgá sá bí á du bə yí, ja *Oyúden bwá á du ŋwa ná bí cugé nə ábíváág yí, í njúl ná bān bwá á bə nə nyə nji mǎnyúúlád, mǎbwá mǎ búúd sála.

12 Bì á du bə, kú nə wónɔg nə *Kríst, kú nə zhí bí mǎ bə búúd ɔ Izurayél; bí á du bə ojína, kú nə kəw isá Zembí nyə á du kaag buud ɔ isɔ bɛ yíid, ngə cugə kú nə bwágə lúu, ngə cugə kú nə wónɔg nə Zembí.

13 Ká ja gaád hí, bí buud bí á du bə Zembí shwóg-shwóg wá, mǎcií mǎ Kríst mǎ á mǎ sá ná bí bág nyə kúná-kúna, kwonj mǎ Yésus-Kríst dí.

14 Nyə wá jisə mǎtəla mǎsú, nyə muud nyə á sá ná, a ŋwa ká ŋwa ká, a seɛng yé. Nǎcɛ yánálə nyə á yána nyúúl nyé yí, nyə a caam kósgúlə í á du wá mbéégí mpédúgá Oyúden nə íkúl ishús yí, kósgúlə í á du sá ná bwá dúg fima yí.

15 Nyə a má yíl mǎmpándí nə ici yá *mbwoomb mǎcɛɛ, shú ná mǎwá Yúden bá bēsh mwá íkúl bwá bág mbii múúd agúgwáan ngwúd nyádí kwonj dí, bwá cugə mǎtəla dí.

16 Yǎlə nyə á yə kwolós dí yí, nyə á sá ŋkwambulə mpédúgá bǎnɔŋ Zembí, a seɛng mwá Yúden bá mwá íkúl bwá bə sá ngwúdu, nyə a shínal ifimuga.

17 Nyə á zə nə mǎkál zə jaaw bí buud bí á bə shwóg-shwóg nə Zembí wá, jaaw bɔɔng bwá á bə nyə kúná-kúna wá ná ifimuga í mǎ shín.

18 Nyə wá nyə a mǎ sá ná sá bēsh, nə Oyúden nə íkúl ishús, sə kúmæg wə Dá nə ŋkul mə Ŋkɛŋkɛ Shíshim ngwúd nə ngwúd.

19 Ná ndeé, bí cugé ná nyingə bə ojína, ŋkí ntág mintəbɔ. Bì mǎsə buud ɔ mpwág mǎ Zembí, nǎmá nda míl míŋkɛŋkɛ mí búúd myésh, bí mǎsə njǔw búúd mǎ Zembí dí.

20 Bì búsə nda isá í mǎlwǔgga bwá ngə zə lwǔg nə ndí lámuga dí gwǔw yí; lámuga jɔɔng wə *buud ɔ lwámá nə *buud ɔ mícúndə, Yésus-Kríst wá jisə kwóógú áshúshwóógú í á tééd kə bwamá dí yí.

21 Njǔw wəsh í ka zə ngə lwíny nyádí kwonj dí ka zə bə ŋkɛŋkɛ Mpáánz mǎ Cwámə.

22 Nyádí kwonj dí wə bí mǎ zə nǎmə ngə bwǔɔɔda mǎlwǔgga dí yé. Bì mǎ ngə bwǔɔɔda mǎlwǔgga dí ná ndeé í mú bə njǔw Zembí ngə jil Shíshim yé yí.

1:22 1.10; 4.15; 5.23; Sòm 8.7; Kol 1.18; 2.19 1:23 Dɔ dɔɔngú í njúl nyúúl nyé: 2.16; 4.1-16, 25; 5.30; 1Kr 12.4-11, 27; Kol 2.19 í njúl lwándúlá nə nyə: 2.14, 18; 4.1-6; Kol 3.15 lwándulə sá jēsh kál jēsh: 3.19; 4.10 2:1 2.5 2:2 6.12; Yuá 12.31; 14.30; Mis 26.18; 1Yn 2.16 2:3 5.6, 8; Rom 1.28; Kol 3.6 2:4 Rom 8.39; 9.16; Zhk 5.11 2:5 2.8; Rom 3.24; 6.13; Kol 2.12-13 2:6 1.3; Kol 2.12; 3.1 2:7 1.7; Rom 5.20 2:8 Mat 20.15; Yuá 4.10; Mis 15.11; Gal 2.16 2:9 Rom 3.28; 1Kr 1.31; 2Tm 1.9; Tit 3.5 2:10 Tit 2.14 2:11 Rom 11.17 2:11 5.8 ábíváág: Gal 5.6; Flp 3.3 2:12 Rom 9.4; 1Kr 15.19; Kol 1.21-22; 1Te 4.13 ojína, kú nə kəw isá Zembí nyə á du kaag buud ɔ isɔ bɛ yíid: 2.19 2:13 bí á du bə Zembí shwóg-shwóg: 2.17; 3.6 mǎcií: 1.7; Gal 1.4 2:14 mǎtəla: 2.16; 4.3; Kol 1.20 seɛng: 1.23; Rom 10.12; 1Kr 12.13; Gal 3.28 2:15 2Kr 5.17; Kol 2.14 2:16 1.23; Rom 5.10; Kol 1.20-22 2:17 Iza 57.18-19; Mis 2.39 2:18 3.12; Rom 5.2 2:19 2.12; 3.6; Heb 12.22-23 2:20 Mat 16.18; 1Kr 3.10-11; Mbú 21.14 2:21 1Kr 3.16 2:22 1Pr 2.5

3

Kríst jì nǎmǎ Kríst á ikùl ishùs

1 Gwó wó jí ná, mǎ Pwól, mǎ muud jí mímbwug dí nǎcé ngólá sěy ná *Kríst Yésus shú dún, bí ikùl ishùs yé, mǎ du jǎgula nǎ Zembí shú dún.

2 Bì á mǎ jalá nǎ jee gwág váál Zembí ngó kyey nǎ mpaam nyé yí, ná nyǎ á nǎwa mǎ wá nyǎdí mǎsólúgúd, a yǎ mǎ iséy nǎ mǎ sáág shú dún.

3 Zembí wó nyǎ á bágulǎ mǎ *ndímǎ mǎ mǎ ndam cilá bí ní.

4 Ja bí é ngó lǎ kálad éga yí, biméfwó bí é jee dǎg váál mǎ mǎ mpu ndímǎ mǎ Kríst yí.

5 Zembí nyǎ á shígé fwo lwó ikala í búúd í ayág ndímǎ wǎonǎ nda á mǎ ka sǎ ja gaád ná. A mǎ sǎ ná Nkǎnkǎ Shíshim zág wéeshali nyǎ, lwó mǎnkǎnkǎ mí *búúd ǎ lwámá nǎ *buud ǎ mícúndá.

6 A mǎ lwó bwo ná, ja búúd ǎ ikùl ishùs bwó mǎ magulǎ Jǎjǎ Lǎn yí, bǎnǎn bēsh *Oyúden bwó músǎ nǎmǎ nǎ kǎw ngwúd mish mǎ Zembí dí, bǎnǎn bēsh bwó músǎ ikùl í nyúul ngwúd; nǎkaagó Zembí nyǎ á kaag lúu mǎ Kríst Yésus dí yí, í dúgyá nǎmǎ nǎ bwo bēsh.

7 Jǎjǎ Lǎn wǎonǎ wó Zembí nyǎ á sǎ mǎ mpaam, wǎef nkùl nyé, nǎwa mǎ iséyád nǎ mǎ kyéyug nǎ ndí yí.

8 Mǎ muud mǎ búl bǎ kú nǎ mǎfí mǎnkǎnkǎ mí búúd myēsh dí yé, Zembí nyǎ á sǎ mǎ mpaam ná mǎ zág jaaw ikùl ishùs tǎn jǎjǎ mǎkál ná, Kríst ngó sǎ buud mbii mǎnywa múúd cǎgé nǎ nkul shwǎnzulǎ má.

9 Mǎ jaaw bwo mǎkál, mǎ bágulǎ bwo ndímǎ: ndímǎ Zembí nyǎmǎfwó muud nyǎ á té isǎ byēsh nyǎ á du baagulǎ shwoó dí kwóm kwóm yí.

10 Nyǎ á sǎ ná mǎ zág bágulǎ búbǎlé wǎonǎ shú ná *Dǎ lú obúgula í lwóg váál Zembí jí nǎ fǎg isǎ byēsh dí yí, isǎ yǎ jonǎ, byǎonǎ í ngó wá buud mǎnyámád yí, nǎ byǎonǎ í ngó lwó buud mpǎl yí í mpúg.

11 Zembí nyǎ á bwey bǎ nǎ yuug jé á kandugǎ kandugǎ shú isǎ íni byēsh, nyǎ á mǎ ka zǎ sǎ sǎsólúgú kwonǎ mǎ Cwámǎ wúsú Yésus-Kríst dí.

12 Sǎ músǎ nǎ nkul jee kumǎ wó Zembí kú zhízhigǎ, nǎcé sǎ mú búúd ǎ Kríst, sǎ ngó ntǎg *búgula nyǎ.

13 Mǎ ka ngó cǎ ní, bí tǎem dǎg nda mǎ ngó bwǎma ná *incwaw í ntǎg shú dún éga, bí kú wá mǎnyúul í nkúnkwonǎ dí; incwaw í ntǎg íga í bá shúgala bí sǎ gúmǎ.

Ceelí mǎ Kríst

14 Gwó wó jí ná, mǎ ngó kúd Dǎ mǎbwónǎ,

15 nyǎ muud nyǎ á gwiúd* minjǎw mí búúd myēsh mína, tǎǎ mya wa shí, tǎǎ mya jonǎ dí yé,

16 mǎ ngó jǎgula nǎ nyǎ ná, nda nywáá jí nǎ yáág-yáág mílwanǎ ná, á sáág ná Nkǎnkǎ Shíshim yé wáág bí mǎma mpifǎ mílám dí cwú, lulushi bí.

17 Mǎ ngó nǎmǎ jǎgula ná, nda bí ngó *búgula nyǎ ná, á sáág ná *Kríst zág jí bí mílámúd, bí nádag nǎ ceelí, bí ngó magulǎ nǎjǎ sǎ í zǎ nywadulǎ ceelí yí,

18 shú ná bí bǎg nǎ nkul ná, bǎnǎn míl mǎnkǎnkǎ mí búúd myēsh bí wǎmbǎlǎg bímbí ceelí mǎ Kríst í bwáag yí, nǎ bímbí í gwáá yí, nǎ bímbí jí nǎ cé kǎlǎ gwów yí, nǎ bímbí jísǎ nǎ gwaalǎ shí yí.

19 Bí bǎg nǎmǎ nǎ nkul mǎ mpú ceelí mǎ Kríst í ngó ná ntǎ sǎ fǎg ní, shú ná mílám mí lwándǎg bí nǎ fǎg nǎ ceelí ná cwóó nǎmǎ nda Zembí jí lwándǎlá ná.

20 Zembí muud jí nǎ nkul bul sǎ sǎ mǎnywa ntǎ bímbí sǎ mǎ gwáámǎ nyǎ yí nǎ bímbí sǎ mǎ tǎdǎg ná nyǎ á sǎ yé, nyǎ muud ngó sǎ nǎ nkul nyé í ngóǎ nǎ sěy sǎdí ícǎg dí yé,

21 *Dǎ í sáág ná ikala í búúd byēsh í yág nyǎ gúmǎ kwonǎ mǎ Yésus-Kríst dí, kandugǎ á kandugǎ. Amen!

4

Nyúul ngwúd

1 Nda jí ntǎ ná, mǎ muud jí mímbwug dí nǎ ngólá sěy ná Cwámǎ yé, mǎ cǎ nááá, cǎgǎgǎ mbii cǎg í mpiyá nǎ muud mǎ bí njúwúlú Zembí ngó jǎw buud yé.

2 Ntǎ jí ná, muud kú bwelǎ nkǎny nyúul, du bǎ nǎjǎ nǎ lám ná shǎc, kú nǎ mílámusa, ngwól jísǎw ngwól ceelí.

3 Nkǎnkǎ Shíshim mǎ seeng bí ná bí ngóǎ nǎ cǎgǎ búmbǎ ngwúd; bulagá wá nkul ná cǎg búmbǎ jǎonǎ í bǎg kú ntǎma; bí ǎ shúgál gwo nǎ lám mǎtǎla, nǎcé lám mǎtǎla wó ngó bǎduga bí búmbǎ ngwúd.

4 Bí mǎ jalá nǎ cǎgǎ búmbǎ ngwúd nǎcé Zembí nyǎ á jǎw obúgula bēsh ná bwá bwándǎg bwágó lúu ngwúd*; ntǎ, obúgula bēsh búá mbwǎrdá nyúul ngwúd, bwá á lǎg Nkǎnkǎ Shíshim ngwúd,

5 búá nǎ Cwámǎ ngwúd, bwá ngó magulǎ minjǎgǎlǎ mímpwúd, búá nǎ nduwán ngwúd†,

3:1 Kol 1.25 3:1 mǎ muud jí mímbwug dí: 4.1; Flp 1.7; Kol 4.18; Flm 1, 9 3:3 3.6 3:4 Rom 16.24; 2Kr 11.6 3:5 Kol 1.26 3:6 ndímǎ: 1.9-10; 2.13-14, 18-19; 3.9-11; Rom 16.25; Kol 1.26-27 3:8 búl bǎ kú nǎ mǎfí: 1Kr 15.8-10; Gal 1.13-16; Flp 3.6-8; 1Tm 1.12-16 3:9 1.4 3:10 1.21, 23 3:12 Rom 5.2; Heb 4.16; 10.19 3:13 Kol 1.24 3:14 6.18-19 * 3:15 Bǎlǎ bwó cǎ ná gwiúd ní mǎ kǎ ná «nyǎ wó nyǎ á tǎ». 3:16 Kol 1.11 3:17 Yuá 14.23; Ifz 5.2; Kol 1.23; 2.7 3:18 Kol 2.2 3:19 1.23; 5.2, 25; 2Kr 5.14; Kol 2.9-10 3:20 Kol 1.29 4:1 3.1 4:2 5.2; Kol 3.12-13 4:2 Rom 8.13; Gal 6.8; Kol 3.9 4:3 2.14-16; Kol 3.14-15 4:4 1.23; 2.18 * 4:4 bwágó lúu: Nǎ «bwá bá bǎ nǎ cǎg á kandugǎ kandugǎ». 4:5 Yuá 10.16; 1Kr 8.6 nduwán: Mat 28.19; Rom 6.3-4 † 4:5 nduwán ngwúd: Bwá á ngó duwan shú mǎ Cǎgye ngwúd.

6 Zembɪ ji nji ngwúd, á jí Sósɔ́ngú á shé bēsh yé; nyá wá má jwú ná shé bēsh, á dɔ́ balan ná shé bēsh shú sálá ísáy byé, á jisá shé bēsh dí.

7 Nji, mbúgula yēsh nyá á shí lág dé kɔw lá yána váál *Kříst nyá á yígula nyá dwo mpáam dí yí.

8 Sá jɔ́ng wá jí cilyá Kálaad Zembɪ dí ná:

Ja nyá á kə gwów yí,
nyá á bii mikwám kə nə ndɛ;
a mú yə búúd məyóna.

9 Ká, ja bwá cí ná nyá á kə gwów yí, ntó má kó nó jí? Ngaá ntó má kó nó nyá á fwo tééd shulá kə shí ga dí shí?

10 Muud nyá á shulə yé, nyá námá wá nyá á bád ka zhwáangé, cɔ́ jɔŋ lu gwów dēsh; í á bə ntó shú ná ná shí ná gwów byēsh í bág nji nyá nə nyá.

11 Məyóna nyá á ngə yə buud má má á ngə bə ná, nyá á sá ná bósól búúd bwá bág *buud ɔ́ lwámá, bósól *buud ɔ́ mícúndó, bósól obwiingye ɔ́ lán, bósól obaagulá ɔ́ gwoong nə oyígulí.

12 Nyá á sá ntó shú ná minjɛŋkɛ mi búúd mí bág fwámé ŋkwəmusá má sá ísáy, ngólá sá ná nyúúl má Kříst, *Dɔ́ lú óbúgula í lálug.

13 Bwá sáág ísáy byoɔ́ng ná ndéé kə wósós ná shé bēsh shé má bá bə ná váál búg ngwúd, shé bēsh mpu *Mwán má Zembɪ váál ngwúd, shé bēsh fifə námá bímbí Kříst mə fifə yí.

14 Í bág ntó shú ná sá nda ná nyingə bə íkúkágé, sá nda nyingə dɔ́ ngə yángula nda ífúlá í íntál í dɔ́ yángula ngwɔ́ɔ́ nə ngwɔ́ɔ́ ná; nda ná nyingə dɔ́ ngə bɛ njiígulá wēsh í wósós yí, buud bwá á má kú ná dúlú kul bósól íbíd wá bwá nda ná nyingə nyúg sá.

15 Sá mú bá yida dá jaaw óbábálé nə lám cɛlí, sá kə ngə wíy məzhí məsh ngə bə nda Kříst muud jí lúu yé.

16 Nəcé nyá Kříst wá ngə sá ná Dɔ́ dēsh ncindí í bág fwámé téégyá nda nyúúl muud, kúl nyúúl jēsh jé jiya dí, misəsagá myá məbwɔ́ɔ́ mə nyúúl kə ngə laad byo. Dɔ́ kə bə ntó, kúl nyúúl jēsh ngə séy váál í jí yí, nyúúl nyēsh kə ngə wíy nə cɛlí.

Kuú njɔ́nd ágúgwáan

17 Mə kə ngə cɛl lás fwámé lás Cwámba ngə mpu, ngə cí nááá: kúgá ná ngə kyey kuú njɔ́nd óhááden; bwá ngə sá isá nə mílúu myáj, mílúu kə ngə zhíng bwo ntó kú nə wámbálé.

18 Mílúu mí á má shilá* bwo, bwá cúgé nə ŋkəw cəg Zembɪ nyá á má yə búúd yíd nəcé shúg dúás bwo mílúúd yí nə bímbulálə mílám mí á má bímbulá bwo yí.

19 Milám mí músə bwo kú ná nə məcey, bwá á má kə wusə mányúúl ásy-siy dí, kə ngə bɛ misósólógú mí áduđaná məváál məsh, nə mbéé ncwangə antɔ́ minji.

20 Nji bi báá, kéel mə *Kříst bí á gwág yí í áshígé jíguli bí ntó.

21 Ngaá ná kéel mə Kříst wá bí á gwág yí? Ngaá ná minjígulá myé bí á ngə myá mí á bə óbábálé wá Yésus?

22 Ká jí? Í jí ní bə myáásug kukwumuga múúd bí á fwo dɔ́ bə kuú njɔ́nd ácwúlúd yí, kukwumuga múúd í dú ngə yúúd yúúdúg, ngólá bɛ məshúgá íwámbúg í ngə shúg nyá yí.

23 Í jí ní mílám nə mílúu mí ngə ná nyingə bul bə bí gúgwáan nə gúgwáan.

24 Í jí ní bə bwáádúg kukwumuga múúd ágúgwáan, kukwumuga Zembɪ nyá á má sá ná í bág nda nyáméfwó, í ngə bɛ otútəlí nə cəg máŋkál í ngə zhu óbábálé dí yí.

25 Nda jí ntó ná, myaasugá íjɔ́ɔ́. Nə ndéé, muud yēsh má jəlá nə bwiing ngwól nji óbábálé, nəcé shé músə leedyá nda íkál í nyúúl muud.

26 Í ká bə ná muud má gwág zhwuŋá, kə bey ná á sáág *sám; á kú ntág bíd ná jwów í jímgá á njúl ná nə zhwuŋá.

27 Bɪ kú bɛeg yə Njwú məjamb zhíí.

28 Muud nyá á dɔ́ júwo yé yówwug júwo; á yídag sɛy nə məbwá mé shú ná á bág nə sá jí nə ŋkul kwiind nyáméfwó, kwiind námá ngwól múúd jí nə məyánjan yé.

29 Muud kú ná nyingə cúwal ícúwálí-cúwəlí nyádí mpud; ŋkí í jí ní bə bí lásúg íí, bí cí nji jɔ́ɔ́ íciyá bíś ná ŋkul sá ná muud lálug búgód yí, íciyá bíś ná ŋkul kwiind búúd bwá gwág wá yí.

30 Zembɪ nyá á wá bí Njɛŋkɛ Shishim tɔ́ŋ məyígýé ná á bá yíl bí mányámád. Kúgá sá ná Njɛŋkɛ Shishim wəɔ́ng shúsúlág.

31 Ofimál, nə dúlú nyada, nə ímpimbə, nə ozhuyá, nə *bwaasálə mpu, tɛm bə dúl váál gwólə lám dēsh, byēsh íni í shínúg bídí ícug dí.

32 Yidagá bə nə osusa, bí dɔ́ gwág búúd bēsh cey lámúd, bí dɔ́ sá ná, ngwól juu ngwól, ngwól juu ngwól, námá nda Zembɪ nyá á juu bí lúu má Kříst dí ná.

5

Kuú njɔ́nd cɛlí

1 Ngaá bí jisa bwán Zembɪ mə búl cɛl wá, ngəgá ná sá nda nyá.

2 Nwagá kuú njɔ́nd cɛlí námá nda *Kříst nyá á cɛl sé nó; nyá á cɛl sé váál á nó nyá

4:6 1Kr 12.6 4:7 Rom 12.3, 6; 1Kr 12.11 4:8 Sòm 68.19 4:9 Yuá 3.13 4:10 1.23 4:11 1Kr 12.28 4:12 1Kr 14.26 4:13 Kol 1.28 4:14 1Kr 14.20; Heb 5.13-14; Zhk 1.6 4:15 5.2 4:15 1.22 4:16 1.23; 2.21-22; 4.13, 25; Kol 2.19 4:17 5.8; Rom 1.21; 1Pr 1.14 † 4:18 mílúu mí á má shilá: Ciyá ní jisa námá 2Kr 3.14; í ká ná «mílúu mí músə bwo kú ná nyingə dɔ́ mpu bii isá, kú mpu faas». 4:19 Kol 3.5 4:23 Rom 12.2 4:24 Mat 1.26-27; 2Kr 5.17; Kol 3.10 4:25 4.16; Zak 8.16-17; Kol 3.8-9 4:26 Zhk 1.19-20 4:28 1Te 4.11 4:29 5.4; Kol 3.8; 4.6; Zhk 3.10 4:30 1.13-14; Iza 63.10; Rom 8.23; Gal 5.25 4:32 Mat 6.14; 18.22-35; Kol 3.12-13 5:1 Mat 5.48; 1Yn 3.1 5:2 3.17-18; 4.2, 15-16; 1Kr 8.1; 2Kr 5.14; Gal 6.10; Flp 2.2; Kol 2.2; 3.14-15 **matúnga:** Gal 1.4; Heb 10.5-10

á kɛɛnzɔ cug jé yə Zembí shú dásá, á bə sá *mətúnuga má anywa mæcud wá Zembí.

3 Bwá nda ná ða cwééd bí nə janga, nə dúl váál míssólágú mí áðudaná myésh, tɔɔ yéesh mábíi. Isá íni í ájáláyé nə mɪŋkɛŋkɛ mí búúd.

4 Kúgá ná nyingə ða cúwal ícúwáíí-cúwali, muud nda ná lás nda á cugé na lúu, kú sá bów-bów fyanɔa. Ntó nyə ajáláyé. Yidagá ða lɔ mánywa Zembí nɔsá sá bí má.

5 Bi má jálá nə wámbulə mpu ná, tɔɔ muud janga, ŋkí muud jí nə cug áðudaná yé, ŋkí ntáɔ muud jí nə yéesh mábíi yé, ŋgwúnd nə ŋgwúnd nyə abúle bə nə kaw Faan má Kríst bá Pápá Zembí ði; yéesh mábíi jísə dúl váál yələ zembí áyadág gúm.

6 Bi kú bíd ná muud zág shüig bí nə mbeé zzhizhe kaand. Váál isá byoɔng wá í ða sá nə mpimba má Zembí í bíig buud ɔ mábún.

7 Kúgá ða fula sámbá nə bwo.

8 Yág, bí á bə nə milám yídúgá nə yídúgá; ká, bí míusa nə mənkenya mílamúd ja gaad; ŋwagá kuú njoond á mənkenya.

9 Mənkenya máá má ða bə, nə jɔ lám, nə otútálí, nə obúbálé.

10 Bi ó ða sɔ nji sá Zembí mə gwág nywa yí.

11 Kúgá ða nyíi misólágú myá məyídúgád, mí cúgé nə mfíi. Yidagá ða lwó ná misólágú myoɔng mí anywáyé.

12 Isá bwá ðá nɔsá sá məyídúgád yí í cúgé sá má dá bwiiŋg, sála shwón.

13 Ja mənkenya má má kwan gúl sá yí, sá joong mú nyín nda jí ná.

14 Nacé mənkenya wə má dá sá ná sá jəsh nyínúg nda jí ná. Gwá wá bí má gwág gúl ciyá ná:

Wo muud jí gwád yé, juumúg.

Woolúg wú mímúnúád,

Kríst ka kwan wo.

15 Bi ɔ mpú ða baagəsə kuú njoond wán ná bi kú nɔsə cugə nda iwagulálə, bi cúgəg nda buud bwá má kyé wá.

16 Yílúgá fwála míkwámúd*, bów mwów mága.

17 Ná ndeé, kúgá ða wagula, dugá mpu wámbulə sá Zembí má jí yí.

18 Kúgá ða ŋul ná ndeé shwág, váál ínguluga ðoɔng í ða kənd múúd íntíwáíí. Yidagá ða sɔ ná bi lwándúg† nə Nkɛŋkɛ Shíshim.

19 Dugá sey ósóm nə mɪŋgwa nə isusa yá Zembí ja bí má dá ləsha yí; dugá ságusə Cwámba ísusa dí nə lám wəsh.

20 Dugá lɔ Zembí Sóɔngú kwonjə má Cwámba wúsú Yésus-Kríst dí ja jəsh dí nə sá jəsh dí.

21 Dugá sá mpádúgá nyín nə muud yəsh jweeg lúu magulə nə ŋgwól jwúg nə nyə nacé gwóólə bí nɔsə gwóó Kríst yí.

Cug á nɔsəw bá

22 Budá o, bídúgá nə ogwúm bún bwá jwúg nə bí váál í jálá nə Cwámba yí.

23 Nacé mudúm má jwú nə mudá yé námá nda *Kríst mə jwú nə *Dɔ lú obúgula ná; Dɔ ðoɔngú, nyə á cug ðwo, dásə nyúúl nyé.

24 Nə ndeé, váál Dɔ í nɔsə sá Kríst məgwág yí, ntó námá wə búdá bwá jálá nə sá ogwúm bəŋ məgwág məzhií məsh yé.

25 Bi bəŋ ogwúm, cɛɛlúgá budá bún váál Kríst nyə á cɛɛl Dɔ yí, váál cɛɛlí á nə nyə á kɛɛnzɔ cug jé shú Dɔ.

26 Nyə a sá ntó ná á gusa dwo nə məjúwó nə ciyá jé shú ná í bəg nkɛŋkɛ Dɔ,

27 í nyínúg nyə mílwaná mí cúwala nda mudá, kú nə lág, kú nə mbwad, ŋkí gúl váál sá ní, nji ŋkí nkɛ, kú nə sá á jumúg.

28 Váál cɛɛlí joɔng wə ŋgwúm má jálá nə cɛɛl mudá yé yí, cɛɛl nyə təŋ nyúúl nyé á nyəmɛfwó. Muud mə cɛɛl mudá yé yé, á cɛɛl nyəmɛfwó.

29 Muud nyə abwélé mpíi nyúúl nyé á nyəmɛfwó, mbó. Muud yəsh má ða wíl nyúúl nyé, ða nwa njugú nə nywo námá nda Kríst nɔsə nwa njugú nə Dɔ ná,

30 Dɔ dásə nyúúl nyé yí, sə búəsə íkúl ya nyúúl nyé nyoɔng.

31 Sá joɔng wə jí cilyá Kálaad Zembí ði yí, ná: «Nda má má kwambulə bwo ntání ná, mudúm má bá lúgə sóɔngú bá nyoɔngú, á kə leedya nə mudá yé, bá obá bwá mú bə nyúúl ŋgwúdú.»

32 Ndímba ní wúsə ayíyáág; má jaaw bí ná í dúgyá nə Kríst bənɔŋ Dɔ lú obúgula.

33 Nji, í dúgyá námá nə bí: muud yəsh cɛɛlúg mudá yé nda nyəmɛfwó, mudá yəg ŋgwúm yé gúm.

6

A bwán nə obyól

1 Bwán ɔ, ságá obyól bún váál məgwág má jálá nə Cwámba má, ntó jí tətəlí.

5:3 Gal 5.19-21 5:3 Kol 3.5 5:4 4.29; Kol 3.8 5:5 Rom 5.17 5:6 Rom 1.18; Ifz 2.3; Kol 2.4, 8; 3.6 5:8 yídúgá nə yídúgá: 2.3, 11-12; 4.17-18, 22; Kol 3.7; Tit 3.3 **mənkenya**: Yuá 8.12; Kol 1.13; 1Pr 2.9 5:9 Gal 5.22-23 5:10 Rom 12.2; 1Te 5.22 5:13 Yuá 3.20-21 5:14 Iza 26.19; 60.1; Rom 13.11; Zhk 5.8 5:16 Kol 4.5 * 5:16 Ciyá Pwól nyə á balan ná ndí na ní, bósól bwá cí gwo ná: «Mpuɡá balan nə mafwála má cug». 5:17 1.17; Rom 12.2 5:18 Mik 23.31-35; Rom 13.13 † 5:18 Na nɔsə cɛɛl cí ná «bí shwágúg nə Nkɛŋkɛ Shíshim» nda búúd bwá dá shwág nə malwag ná. 5:19 Sóm 33.2-3; Kol 3.16-17; Heb 13.15 5:21 Kol 3.18-4.1; 1Pr 2.18-3.7; 1Tm 2.1-13; Tit 2.1-10; 1Yn 2.12-17 5:21 1Pr 5.5 5:22 Kol 3.18; Tit 2.5; 1Pr 3.1 5:22 1Kr 14.34-35 5:23 1.22; 1Kr 11.3 5:25 1.23; Kol 3.19; 1Pr 3.7 5:25 3.19 5:26 gusa dwo nə məjúwó: Rom 6.3-4; Tit 3.5; Heb 10.22 5:27 1.4; 2Kr 11.2; Flp 1.10; Kol 1.22 5:30 1.23; 1Kr 12.27 5:31 Mat 2.24 5:32 Mbú 19.7 6:1 Kol 3.20 6:2 Mbá 5.16 6:4 Kol 3.21

2 Nəcə nyúl mpándí í ngə ci ná «gúmálúg sósngá wó bá nyooᅅgú wó», mpándí nyooᅅg ntág ɔ í tééd bæ nə ᅅkaagó,

3 nyisə nə ᅅkaagó ná: «Wo dúgúg mánywa, wo cugə kwóm kwóm shí gaád».

4 Bi bāᅅ obyɔl ntág íí, kúgá sá ná kuú njooᅅnd wún í bág cínđal bwán nə bwé dúg sá bí mingáád. Yidagá ngə wíl bwo, ngə lwó bwo cug, ngə yə bwo fwámé njúgúlá í ngə zhu wó Cwamba yí.

A məlwaá nə omása

5 Yé məlwaá, ságá omása bún bā wa shí magwág; məgwág mooᅅg má dúg bæ nə gwóᅅᅅgə nə məjigawa, nə lám ngwúd, váál mágwág í jslá nə *Kříst yí.

6 Í kú ntág du bæ nji bwé má fwo fála bí, nda sá má cí ná bí ngə sɔ nə buud ɔ bwé gwágúg bí nywa. Dugá sá mágwág má nə bí búsa məlwaá má Kříst, bí ngə leel sá sá Zembí mə jíí yí.

7 Séyúgá nə bwo váál í ngə wú lám dí cwú yí, nda sá má cí ná bí ngə séy nə Cwamba, kú bæ búúđ.

8 Ngaá bí mə mpú nə tɔ lwaá tɔ muud cúgə lwaá yé, muud yēsh mə sá jɔjɔ sósólúgú yé, mə bá ᅅwa myána wó Cwamba?

9 Bi bāᅅ omása ntág íí, cugəgá nə məlwaá mún váál ngwúd dooᅅg. Yowugá cwambulá. Ngaá bí mə mpú nə nə məlwaá mún nə bí, Mása wún á binóᅅ bēsh jí gwóᅅw jooᅅud, nya áde ntág baam nə ngwól muúđ ntɔ ngwól?

Lúmbulí má mbúgula

10 Ciyá má zó jána ci bí yí jí ná, ᅅwagá yáág-yáág ᅅkúl mə Cwamba, í lúlushig bí nyóđí kwonj dí.

11 Nwagá məkwəᅅ mə doómb mēsh Zembí mə yó búúđ má, bí bəg nə ᅅkul mə du tál kuú ja Njwú məjamb má du zə nə zhwog məkəᅅ mé zə du ceeel nyúg bí yí. 12 Buud dí sá ngə lúmbulí nə ndí wá. Sə ngə lúmbulí nə isá yá məyídúgú í ngə wá buud mənyámád yí, nə isá byēsh í ngə lwó buud mpəl yí, nə byooᅅg í ngə bæ nə minkwóᅅ wa shí á məyídúgú yí, nə məjamb məsə gwóᅅw jonj dí má.

13 Gwó wó má cí ná, ᅅwagá məkwəᅅ mə doómb mēsh Zembí mə yó búúđ má, du jí nə ndí, bí bəg bæ kú fúfug ja məfwála má bá ᅅkaᅅgula bí yí, bí lúmbulí nə ndeé ntɔ, bí təl nə shím.

14 Bí ɔ yím mənyúul! Bí ɔ du cugə nji óbábáléd, óbábálé bwé bəg bí tᅅᅅ nda kandá ízimbí. Bí du námə cugə otátəlí dí, otátəlí bwé bəg bí nda wáma ᅅᅅkwánz bwé du búđal bud nə ndí yí.

15 Ságá nə məkuú mún má dúg bæ kwééshá kálə bwiᅅᅅg Jɔjɔ Lāᅅ í dú wá búúđ mətala mílámúđ yí.

16 Na isá íni byēsh dí, bí ka námə du bíi búgə nda buná, gwó wó í é du jímə ílá í kuda Muúđ Lúmbulí nyó é du wusə bí yí.

17 Ságá nə cug á kandəgə kandəgə í bəg bí nda tım ᅅᅅkwánz zimbí má du búđal lúú nə ndí yí; bí ᅅwa Miləsá mí Zembí, kafwele mə Nkᅅᅅkᅅ Shishim ɔ ní.

18 Nkᅅᅅkᅅ Shishim dúg yə bí məváál má məjəgula mēsh tɔ bí təl jáyē cé tɔ jáyē, bí du jəgula nə Zembí, du tēg nyə məbwə. Bí ɔ yáág nə bí dúg sá sósólúgú wooᅅg kú bwelə káád. Bí ɔ du wá búúđ ɔ Zembí bēsh bídí məjəgulad.

19 Bí du námə wá mə shú ná Zembí wág mə Kéel dé mpu dí, mə dúg jaaw búúđ *ndimba á Jɔjɔ Lāᅅ ná kpwoó kpwoó,

20 wám lwámá Zembí nyə á yə mə wó Jɔjɔ Lāᅅ, tɛem bæ ná í má kənd mə mimbwug dí. Dugá wá nə məjəgula dí nə mə dúg bwiᅅᅅg Jɔjɔ Lāᅅ wooᅅᅅ ná kpwoó kpwoó váál í jála yí.

Məbádá

21 Shú nə bí mpúg cé má təl yí nə sá má ngə sá yí, mwááᅅᅅg Tishík má búl ceeel yé, sóol məsáal mə Cwamba, sóol məsáal abúgúlág ᅅgə zə, nyə é zə bá jaaw bí.

22 Mə wó má nti nyə nə á zəg jaaw bí nda má jisá ná, á zə wá bí ᅅkul mənyúúlúđ.

23 Zembí Sósóᅅgú bá Cwamba Yésus-Kříst bwé ɔ sá ná bí bwááᅅᅅg bēsh bí cugəg ná shee, bwé ɔ sá námə nə bí cugəg ceeelíđ nə búgád.

24 Buud bēsh bwé ᅅgə ceeel Cwamba Yésus-Kříst nə váál ceeelí í cúgə nə ᅅkul shín wá, Zembí ká sá bwo mpaam!

6:5 Kol 3.22-25; 1Tm 6.1-2; Tit 2.9-10; 1Pr 2.18-21 6:6 1Kr 7.22 6:8 2Kr 5.10; Kol 3.24-25 6:9 Kol 3.25; 4.1; Zhk 2.1 6:10 Yuá 15.5; 1Kr 16.13 6:11 2Kr 10.4; 1Te 5.8; Iza 59.17 6:11 Zhk 4.7 6:12 1.21; 2.2; 1Pr 5.8-9 6:13 Rom 13.12 6:14 Iza 11.5 6:15 Iza 52.7; Rom 10.15 6:17 Iza 40.2; Heb 4.12 6:18 3.14; Luk 18.1; Mis 4.29; Rom 15.30; Kol 4.2-4 6:20 3.2; 2Kr 5.20; Kol 4.4 6:21 Tishík: Mis 20.4; Kol 4.7-8; 2Tm 4.12; Tit 3.12 6:23 bí cugəg ná shee ... bí cugəg ceeelíđ: 2Kr 13.11 6:24 Gal 6.18; 1Pr 1.8

Kálaad Pwôl nyə á cilə buud 3 Filipi yé Isá í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Filipi yí

Pwôl nyə á fwɔɔ Dɔ mə Yésus á Filipi ja nyə á ngə sá njɔɔnd misɔɔn yé ábɛɛ yí (Mis 16.6-40).

Nyə á ka zə cilə bwo kálaad éga búbaalé mímbú má cɔ́, a njúl mímbwug dí (1.13). Nyə á cilə ná a yə ókrísten wá Filipi akíba, a wá bwo njul mílámúd nəcé á bul ceel bwo.

Shug lu lású á kálaad éga wá Yésus (2.6-11). Yésus nyə á bíd isá byésh nyə á bə nə ndí yí, nə ndɛɛ Zembí ka bán nyə gwów ntɔ́ isá byésh nə buud bəsh.

Pwôl nyə á ka təl njúgúlá mənjkɔw zəngbá: (1) Cug mə mbúgula í jalá nə bɛɛɛla jé mə Yésus (2.5-11).

(2) Krísten mə jalá nə faan mənkenya (2.14-15).

(3) Muud mə mpu Yésus yé mə du dúg bíl isá byésh nyɛɛ nə nyɛɛ (3.7-8).

(4) Yíl lám cug á yágúd, nádəwo kə shwóg (3.13-14).

(5) Dugá bə məshusug məshusug (4.4).

(6) Kú nə yágúwó, du yida lésa nə Zembí (4.6).

(7) Du faas mítádúgá mí lám (4.8).

Məbádá

1 Mə Pwôl, sá Timoté məlwaa mə *Kríst Yésus sá wə mə cílə kálaad éga. Sə ngə cilə bí bəsh buud 3 Filipi bí bússá búúd 3 Zembí kwonj mə Kríst Yésus dí wá. Sə ngə cilə binónj ótəwə ɔ shwóg bán nə *ojaákwo bán.

2 Sónjú wúsú Zembí bə Cwámba Yésus-Kríst bwá 3 sá bí mpaam, bwá 3 sá námá nə bí ngəg nə cugə ná shee.

Pwôl ngə yə Zembí akíba

3 Mə du yə Zembí waamə akíba ja jəsh mə dá téduga bí yí.

4 Ja jəsh mə du jəgula nə Zembí shú bí bəsh yí, mə du jəgula nə məshusug.

5 Mə du jəgula nə məshusug ntó nəcé, té wúlə jwəw ashúshwóógú zə wósó múús í, bí ngə fula nə mə shú bwiingúle Jɔɔɔ Kéel.

6 Mə ngə mpu búbalé nə Zembí muud nyə á mə tééd bí jɔ́ sósólúgú wəonj yé nya é kə nə wə shwóg nə ndɛɛ kə bá casulə jwəw mə Kríst Yésus*.

7 Mə jalá nə bə nə mbii tédúgá wəonj shí dánúd nəcé bí bússá mə nkí jág nywa lámúd. Bí bússə mə nkí jág nywa lámúd nəcé bí ngə njwa

dún kɔw lu byám íbwádán Zembí nyə a mə bwádán nə mə yí, njwa kɔw mímbwug myám dí, njwa kɔw shwɔɔlálə Jɔɔɔ Kéel dí, ngəlé lwó nə a ji tətálí.

8 Zembí ji wúshined waamə nə yéesh mə ngə gwág bí bəsh yí jisə yéesh jí Kríst Yésus lámúd yí.

9 Məjəgula mə ngə jəgula nə Zembí shú dán dí mə məsə nə ceelí jin í ngəg nə kwídulí kúdúlíg, ngə bə nə fwámé mpúyá nə dále wámbulə isá.

10 Í bág ntó shú ná bí dúg mpu isá í búl bə nə mfií isá í ányunywaá dí yí. Ntó bí mússə bá bə nə mítádúgá nə sánj, kú nə sá á juməg jwəw mə Kríst.

11 Jwəw dəonjú bí bág bə nji nə mpumá† á tətəlí Yésus-Kríst nyə é ngə sá ná bí wúməg shú nə buud bwá yəg Zembí məshwúmb yí.

Pwôl teem bə mímbwug dí, a ji nə məshusug

12 Bwaanng, mə jii nə bí mpúg nə isá byésh í mə bə nə mə yí í ngə yida sá nə Jɔɔɔ Kéel ngəg nə kə shwóg ngə mpu bwiingya.

13 Gwá wá í mú ná, tɔɔ ozimbi bwá ngə baagulé luɔj mə ngwámuna wá bəsh, tɔɔ kúkúl jəsh íí, í mə mpúyá nə mə ji mímbwug dí nəcé *Kríst.

14 Bósólúgá ncúlyá bwááng sánónj ngə bɛ Cwámba wá, bále mə mə zə bə mímbwug dí ga í mə sá nə bwá yidag mpu shwu mánnyúul nə Cwámba, bwá mú ngə bále cúndə kéel dé kú nə ífwaas.

15 Ból bənj bwá ngə cúndə Kríst nə lám íwúmbúg, ngə fendya nə mə; bósólúgá bá bwá ngə cúndə nə jɔ́ lám.

16 Búga báa bwá ngə sá nə ceelí, bwá ngə mpu ná nkí mə ji wa, jisə shú ná mə shwɔɔɔlag Jɔɔɔ Kéel.

17 Bósólúgá bənj, ja bwá ngə cúndə Kríst yí, bwá anjé nə cúndə nə jɔ́ lám, bwá ngə sá nji ngəlé fendya nə mə. Bwá tédúgá nə fendyalə nə mə í é sá nə mímbwug myám mí búlug cey mə lámúd.

18 Ká jí í ntágúlú cínəonj yí? Kú nə sá! Tɔɔ bwá sɛy nə bów-bəw yuug, tɔɔ bwá sá fwámé sá, mímbii myésh dí Kríst wə bwá ngə bwiing yé. Sá jəonj jisə mə sá məshusug, mə é du námə bə nji məshusug nə məshusug.

19 Mɛɛ mə mpú ná, nə məjəgula bí ngə jəgula shú dām má, nə shúgálulə Shíshim mə Yésus-Kríst ngə shúgal mə yí í bá sá nə micúnj myám mí shúgálug mə tɔɔm.

20 Mə abúlé bwelə bə nə məsáám nə mbii mə ngə bwánd sá mə ngə *búgula yí. Nji mə mpú kú nə məshwán nə tɔɔ jáyé ja, tɔɔ kíkídiga, tɔɔ mə cugə, tɔɔ mə yə, Kríst nyə é njwa gúmə mádí nyúúúlú.

1:1 Timoté: Mis 16.1; 1Kr 4.17; Flp 2.19 1:3 Rom 1.8-10; 1Kr 1.4; 1Te 1.2-3 1:6 2.13 jwəw mə *Kríst Yésus: 1.10 * 1:6 jwəw mə Kríst: Dəsə jwəw á bá zə sámb búúd ɔ shí ga mílássú yí. 1:7 2Kr 7.3; Ifz 3.1 1:8 1Kr 16.24; 2Kr 5.14 1:9 Kol 1.9-10 1:10 Rom 12.2; Ifz 5.27; Heb 5.14 jwəw mə Kríst: 1Kr 1.8; 2Kr 5.10; Flp 1.6; 2.16 1:11 Yuá 15.8; Zhk 3.17 † 1:11 mpumá: Mpumá ga wə misósólúgú. 1:12 Ifz 3.1; 2Tm 2.9 1:15 2Kr 2.17 1:19 Rom 15.30 1:21 Gal 2.20; Kol 3.3-4

21 Nacé, cug jám jêsh jísə nji shú mə Kríst; mə ká ntâg yə, shwiy bə mə nə mfií.

22 Nji, nda jí ná, mə cugálə wə shí mishwun, mə e sá iséy í mfií ná, mə akáyé ná mpu sá mə féeshug yí.

23 Mə mú ngə zhízhigə mpádúgá iyéesh íbá: mə jí nə yéesh né mə wúg wə shí gaád, sá Kríst kég cugə kul ngwúd; jân ɔ jí mə sá mə búl ccel yí.

24 Nji mə dúg ná í bul bə mə nə mfií né mə ngəg ná cugə wə shí mishwun shú dánúd.

25 Nacé ntó, mə ngə mpu búbálé né mə é cugə, shé é jí kul ngwúd sónɔn bí bēsh shú né mə kwiíndúg bí, bí búgubanugí, bí bə nə məshusug búgád.

26 Ntó, ja mə é nyingə zə bídí yí, zálə wám í mú sá ná bí bág nə mílúu ná sán kwonj mə Yésus-Kríst dí.

Bi mə jalá nə wá ŋkúl gwánád

27 Sá ngwúd jí ná, bí mə jalá nə cugə mísh mə búúd dí, mbií cug í mpiyá nə Jɔɔj Kéel mə *Kríst yí. Nacé, tɔə nə mə zə dúg bí, tɔə mə anyingé zə, mə jíi nə mə dúg gwáduga ná bí ngə yíim manyúul cug á yéesh ngwúd dí, bí ngə gwána gwáná á magulálə Jɔɔj Kéel, bí njúl lám ngwúd.

28 Bí nda bwelə bə nə ifwaas nə buud bwé lúmbúli nə bí wá. Inkán bin í é sá nə bwé mpúg ná búś zhí á shwiy dí, bí bân njúl zhí á cugud; Zembí wə mə sá ntó.

29 Nacé íbwádán í ngə zhu bí wə Zembí yí bisə nə bí búgúləg Kríst; nji, kú bə nji búgúlálə, jísə námə bí íbwádán nə bí bwəmagí nə micúnj shú déf.

30 Bí mə jalá nə nwa dán kɔw gwáná bí á dúg mə ngə gwána yíid, gwáná bí ngə gwág nə mə ngə ná gwána yí.

2

Muud yesh sálug nyáméfwó shí

1 Nkí cug seengí á bínónj *Kríst í wá bí ŋkul mílám dí, ŋkí ccelí í yə bí inkánj, ŋkí bí mú ngə cugə seengí nə Shíshim mə Zembí, ŋkí bí mú nə lám ŋkúnkwonj nə ngwól gwág ngwól cey lámúd íi,

2 ságá nə məshusug mām mə bág lwándúlá. Í é bə ntó ja bí é ngə cugə mbií ngwúd yí, bí mbid mbií ccelí ngwúd, lám ngwúd, bí ngə cugə leedyá.

3 Muud nda sá sá nə yéesh máfendyá, nda sá sá nə a sɔ́ mísh. Nji, muud yesh sálug nyáméfwó shí, gúmal bóól búúd ntɔ́ mbií á gúmal nyáméfwó yí.

4 Muud nda sɔ́ nji mǎnywa mǎ nyáméfwó; muud yesh sɔ́ɔg nə bóól bwé bág námə nə mǎnywa.

5 Ngəgá nə cugə mpádúgá nyín nda búúd bwé dɔ́ cugə kwonj mə Yésus-Kríst dí ná.

Tádúgá Yésus nyə á bə nə ndí yí

6 Yésus nyə á bə mbií ngwúd nə Zembí.

Nji, tɛɛm bə ntó, mfií nyə á bə nə ndí wɔɔngá, nyə a shígé nada nə wə ná a bwèn nda Zembí.

7 Nji, nyáméfwó nə lám yé, nyə a bíd gúmá nyə á bə nə ndí yí,

a yídá zə bə mbií ngwúd nə lwaá, a bə múúd, buud bēsh mpu námə dúg ná a jí muud.

8 Nyə á səl nyáméfwó shí, sá mágwág nə ndɛé magulə shwiy,

shwiy yálə kwolós dí ntág.

9 Gwé námə wə Zembí nyə a bân nyə gwðw nə ndí yí,

a yə nyə jíná í ntɔ́ mínə mēsh yí.

10 Nyə á yə nyə dwo shú nə isá byēsh,

tɔə byɔɔng bí jonj dí gwðw yí,

tɔə byɔɔng bí wə shí yí,

tɔə byɔɔng bí shí ga dí shí yí,

í dúg kúd məbwoŋ shí ja í gwág jíná mə Yésus yí,

11 buud bēsh bwé máguləg nə Yésus-Kríst jí Cwámba,

bwé lás ntó mímpu dí, yálə Zembí gúmá.

Bi mə jalá nə faan mǎŋkenya

12 Bwááŋg mə búl ccel wá, nda jí ntó ná, bí mə dɔ́ bwey bə nə mágwág. Í ajíyé nə mǎgwág mɔɔng mə dúg bə nji ja mə jí núnj bídí yí.

Í jíi nə bí búlug bə nə mǎgwág ja mə cúgé núnj bídí ga. Ságá nə cugálə Zembí mə cug bí yí í nyínug bídí ícug dí; ságá ntó nə gwɔ́ɔgə nə mǎjiguwa.

13 Nacé Zembí wə ngə sá nə bí bág nə fwámé iyéesh, bí sá mísóólúgú á gwág nywa myá.

14 Ságá sóólúgú wēsh kú cwaduga, kú sɛnɔsa məkál,

15 shú nə bí bág kú nə sá á jumúg, kú nə cúcwán lú məbwam. Bí mə jalá nə bə bwán ó Zembí, kú nə sá á jumúg na kala búúd á lílínjé bínónj ngə cugə níid, bí ngə faan mpádúgá nyánjúd nda ímɔos í wá mǎŋkenya shí gaád yí;

16 nacé bí ngə kala bwo kéel á cug kuú njɔond wánúd. Sá jɔɔng í bá sá nə mə bág bə lúu nə sánj jwðw mə *Kríst, nacé í bá mpúy nə mə a shígé ngə wáduga nə micúnj nə mindɔólú ntó ngwas.

17 Séyálə bí ngə sɛy nə búgú yí í mə bwey bə bí *mǎtúnuga. Í ká bə nə mə yég, shwiy dām zə casulə mǎtúnuga mún mɔɔngá, mə

1:23 2Kr 5.8-9 1:27 Kol 1.10; 1Te 2.12 1:30 Mis 16.19-40; Flp 1.13 2:2 Yuá 13.34; 1Kr 1.10-11; Gal 6.10; Ifz 5.2; 1Yn 4.12 2:3 Rom 12.10; Gal 5.26 2:4 1Kr 10.24 2:5 Yuá 13.15; Rom 13.14; 15.5 2:6 Yuá 1.1-2; 17.5; Heb 1.3 2:7 Yuá 1.14; Rom 8.3; 2Kr 8.9; Heb 2.14, 17 2:8 Yuá 10.17; Heb 5.8; 12.2 2:9 Mis 2.33; Ifz 1.21; Heb 1.4 2:10 Iza 45.23; Yuá 5.23; Rom 10.9; Mbú 5.13 2:13 1.6; Yuá 15.5; Rom 7.18; 15.18; 1Kr 12.6; 15.10; 2Kr 3.5 2:15 1.10; Mbá 32.5; Dan 12.3; Mat 5.14; 10.16; 1Kr 1.31; 2Kr 1.14; Gal 2.1-2; Ifz 5.8; 1Te 2.19 2:17 Rom 15.16; 2Tm 4.6; 1Yn 3.16 2:18 3.1; 4.4

bə nə məshusug, mə kala bí bēsh məshusug mɔɔŋgá.

18 Mbií ŋgwúd wɔɔŋgá námá, í jì ná bí bág nə məshusug, bí kala mə məshusug mɔɔŋgá.

Pwól mə kənd Ipafurodit Filipi

19 Mə ŋgə bwánd nə búgə ná Cwám̄ba Yésus nyə e sá nɔ mə léléug nti bí Timoté shú ná nyúul bəg námá zə lal mə ja á bə nyiŋgə nūŋ zə jaaw mə məcwama mán yí.

20 Kú nə ŋgwól múúd mə jí nə ndi wa ná sá sə ŋgə bə nə məcəy mə lám mbií ŋgwúd, ná ndeé á jí nə ŋkul mpu wá lúú isá í dúgyá nə bí dí yé.

21 Bēsh bwá mú ŋgə wá milúu nji isá í dúgyá nə bwáméfwó yíid, kú bə byɔɔŋg í dúgyá nə Yésus-Krist yí.

22 Biméfwó bí mə mpú ná Timoté nyə a shí lwó bí sá á jísó yí. Námá nda mwān mə du nada nə sɔɔŋgá ná, ntó wá nyə á mə nada nə mə, sá sə ŋgə bwiiŋg Jjɔ Jkél yé.

23 Nyə wá mə ŋgə táduga ná mə é nti ja mə é wám̄bulə nda mə é shúgula ná yé.

24 Cwám̄ba mə lwó mə bábálé ná məméfwó mə é léelú zə nūŋ.

25 Nji mə amə kwey ná í bul jəla ná mə ntúg bí *mínyɔŋhə waamə Ipafurodit bí á nti ná a zóg du kwíind mə ja mə jí kwíindyá yé. Nyə a mə zə wá nyúul, kwíid mə nə iséy, zə bə mə muud gwoonŋ lúmbálíid.

26 Mə ntí nyə nəcə é ŋgə bul bə nə yéesh ná a dóg bí. Nyə a shígé ŋgə bə nə shee nda nyə á mpu ná bí a mə gwáduga bwás dé ná.

27 Jí mpu bə ná nyə á bwás. Nyə a lúg kúná-kúnə ná á yə. Ká Zembí nyə a bwíig nyə ná ŋkwonjú. Kú námá bə nji nyə, Zembí nyə a bwíig námá mə ná ŋkwonjú ná mə á bá bə, mósí məcəy mə lám káda mósí.

28 Mə mə ka léelú ntí nyə shú ná bí gwágúg məshusug nə nyiŋgələ dóg nyə, byám ímpimbə í mú námá bósóg.

29 Bí ɔ lág nyə tən muud mə Cwám̄ba, nə zhwoŋ məshusug. Dugá ŋwa mbií búúd dé nə məjila,

30 nəcə nyə a mə nywá zə yə nəcə iséy í *Krist. A zələ ná a zə wá mbwə wán í á ŋgə fúfa mə mádi iséyúd yí, a mə nywá zə bwəma nə shwíy.

3

Fwámé ábiwáág wá yələ Krist lám

1 Bwaanŋ, mə shúgúla ci nə bí ná, dugá bə nə məshusug tən buud ɔ Cwám̄ba. Mə akáádé ŋgələ báásulə bí isá ímpwúd. Mə báásúlə bí byo ntó shú ná bí sásúləg isá í abúbôw.

2 Bí ɔ káálúgə nə bów-bôw ósól ɔ mäsáal, mbeé ómpyə bɔɔŋg, bí ɔ káálúgə nə bwo, wán ábiwáág* bwá á síya yé cugé nə mfií.

3 Shé bāŋ wá búás nə fwámé ábiwáág, shé buud shé ŋgə yə Zembí gúmá nə zhií á Shíshim yé wá, shé buud shé búás milúu ná sánŋ nə bələ kwonŋ mə Yésus-Krist dí wá, shé buud shé anŋé nə ŋwa gúmá mísólúgú mí cug múúd dí wá.

4 Í njúl ná nda mə, mə jí nə məzhií ná mə jee ŋkény nyúul nə mísólúgú mí cug múúd. Nkí muud jí nə ŋkul ŋwa gúmá nəcə mísólúgú, mə wá jí ná mə búlug ŋwa gúmá jɔɔŋg.

5 Nəcə bwá á sá mə ábiwáág jwôw lú mwɔɔmb mpásə byélé dām; mə jí mwān *Izarəyél byélələ beend mə Bəŋzhamé dí, mbyágá heburə. Kósomb bəxlə məcəçç, mə á bə *Farizyên.

6 Shú wələ lúú mísɔɔn *Oyúden dí, mə á du lwó Dɔ lú óbúgula ɔ Yésus cúwálí. Kósomb cugələ tútəlí nda məcəçç mə jí ná, mə á bə kú nə kúl búás nə ŋkul jum mə yí.

7 Məfúlú mə á du bə mə isá í mfií mənə, mə mú ŋgə dág mwo múús kú nə mfií nəcə mə músə muud mə *Krist.

8 Mpúlə mə mə mpu Cwám̄ba waamə Krist Yésus yí, ja mə dág mfií á cínɔŋg yí, mə mə kwey ná bíl isá byésh bisə zhizhe. Nəcə Krist í, mə a mə myaas isá byésh, mə dág byo shíd məwúda shú ná mə bág nə nyə cug jām jēsh dí, 9 mə bág muud yé ncindí nə ncindí; ja jɔɔŋgá mə jee tów Zembí mísúhd, kú bə nəcə tútəlí waamə ná mə ŋgə bç məcəçç, í yidá bə nəcə tútəlí mə Zembí; a mə kalá mə nyə nəcə mə ŋgə *búgula Krist.

10 Mə mə dág isá byésh shíd məwúda ntó nəcə mə ŋgə jii nji ná mə mpúg Krist, mə bə nə ŋkul í á sá ná a gwúmúg yí, mə ŋwa dām kow á micúnŋ myé, mə dág məméfwó nda mbimbə nəcə shwíy dé,

11 shú ná tɔ wáyé mbií tɔ wáyé, mə bəg gwúm nda nyə.

Pwól jisə yuug shú óbúgula

12 Ntó cugé ná mə mə kumə məshíné, ŋkí ná mə bii sá jēsh. Mbó! Mə ŋgə ná wá ŋkul ná mə bíig dáás nə mbwə wām nəcə *Krist Yésus mə bíi mə nə mbwə yé.

13 Bwaanŋ, məméfwó mə anŋé nə ci ná mə mə bwey bíi dáás. Mbó! Nji, tédégá wām wí nji ŋgwúd; nji náəə, mə mə yíl lám cug mə á fwo du cugə yíid. Mə ka ŋgə nádawo ná mə ká nji shwóg.

14 Mə ŋgə wá ŋkul nyām nyésh ná mə cásuləg njɔɔnd, mə bíi dáás Zembí ŋgə jôw sá

2:19 1.1 2:20 Mis 16.2 2:21 2Tm 4.10 2:25 4.18 2:29 1Kr 16.16, 18 3:1 2.18 3:2 2Kr 11.13 * 3:2 Ábiwáág nyə á du bə yuug lwóla ná muud jisə mbyágá mə Aburaham, ntó jì ná a jí muud á kúl mə Zembí. 3:3 Rom 2.28-29 3:4 2Kr 11.18, 21 3:5 Luk 1.59; Rom 11.1 3:6 Mis 8.3; 22.4; 26.9-11 3:7 Mat 13.44, 46 3:9 Rom 1.17 3:10 Rom 6.8-11 mə ŋwa dām kow á micúnŋ myé; 2Kr 4.10-11 a gwúmúg; Mis 4.2; Rom 5.1-7 3:12 1Tm 6.12; 2Tm 4.7; Heb 12.1 3:14 1Kr 9.24-25

ná sá kág nwa núŋ gwów kwonj má Yésus-Krist dí yí.

¹⁵ Shé bēsh buud shé mú òŋkwanz ò búúid cug sēngí á sónŋh Yésus dí wá, shé bág ná tádúgá ngwúd wōonj. Nkí bí má bə ná tádúgá íshús gúl sásúsá dí íí, Zembí nyə é fēen bí mənkenya cínōnj.

¹⁶ Sá ngwúdú, nda shé má bwey bə ntúga éga, shé kyéyugá kuú njōond ngwúd.

¹⁷ Bwaanŋ, yagulagá má. Mpugá du dūg buud bwə ngə cugə mbií cug bí á dūg sá ngə cugə yí.

¹⁸ Mpugá ná ncúlyá buud kuú njōond wánj í ngə lwó ná bwə ngə lumbuli ná sá Krist nyə á zə sá ja nyə á zə yə kwolós dí yí. Mə a shí bwey du jaaw bí gwo, má nyingə jaaw bí gwo jaá gaád nə məzħwíile míshád.

¹⁹ Zembí má bá jangula bwo, nəcé bān, iyéesh byánj wə bíse bwo wánj Zembí, bwə yidá du mamúda ná sá í jəlá ná sá bwo shwōn yí, milám myánj mí kə nji ísá í shíd.

²⁰ Shé bān nyíshé mpwə nyíse gwōw, wú shé ngə bwānd ná Cwámba íshé Yésus-Krist má bá zhu, zə cug shé wá.

²¹ Nyə wə má bá zə cēnd shé mənyúúl má mántágula shé básə ná ndí mága, sá ná má nkənəwag nda nyúúl nyé; á bá sá sə ntó nəcé á jí ná mpífí í du sá ná á wág ísá byésh nyédí mánýámád yí.

4

¹ Gwə wə má cí ná bí ná, yé bwaáŋg má búl cēel wá, bwaáŋg má ngə gwág yéesh wá, yímúgá mənyúúl sá jēsh í dúgyá ná Cwámba yíid. Bwaanŋ má búl cēel wá, bí wə ngə wá má məshusug lámúd, bí wə ngə sá ná bwə ságúság ísēy byām.

Kristen má jəlá ná cugə lám ná salə

² Má ngə yáág ná Ivodí má yáág ná Sētish ná bwə dūg ná cúnj ngwúd tən buud ò Cwámba.

³ Wēe ntág íí, fwámé shwə waamá shwə ngə séy séy ngwúd yé, má ngə cí ná wo ná wo kwíindúg bwo. Ngáa wo mpú ná sónŋh bwo, ná Kuləmanj ná bəól búúid ó gwoonj, sá á gwána shú jəjə Kéel. Buud bōonjgú míná mánj māsə cilyá kálaad á cug dí.

⁴ Dugá bə ná məshusug ja jēsh tən buud ò Cwámba. Má nyingə cí gúl ja ná: dugá bə ná məshusug.

⁵ Fúlú nyín á ná shēe í dúg nyín, muud yēsh dúg. Cwámba wál bá zə.

⁶ Bí nda yáguwo tōo sá. Nji, dugá lwó Zembí iyéesh bín, tōo bí tál jáyé cé tōo jáyē, bí du jəgula ná nyə, du tēég nyə məbwə, bí dúgə yə nyə akíba.

⁷ Ja jōonjgá, Zembí nyə é sá ná bí bág ná shēe; sáólúgá wōonjgá, í ngə ntə ikánj byēsh yí, í é sá ná milám mín ná mitədúgá mín mí nádag wə *Krist Yésus.

⁸ Bwaanŋ, má nyingə shúgula cí ná bí ná, kəndugá milám sá jēsh jí búkálé yíid, í jəlá ná gúmá, jí tətəlí, í cúgé fulá ná məbōw, jí ná buud magulə yí, jí nkí nywa bwiinjgálə, í njúl sá á jə fúlú, sá á ságúság yí.

⁹ Sá jēsh bí á jīg mádí yí, bí á lág ná má yí, bí á gwág má cí yí, bí dúg má sá yí, ságá gwo. Ná ndéé, Zembí á mpwogé nyə é bá jí ná bí.

Pwólji ná məshusug ná cé jēsh á təl yí

¹⁰ Má má bul bə ná məshusug cug má ngə cugə ná Cwámba yíid nəcé məccy bí ngə gwág má má má má ka tēem nyingə nyín. Má mpú ná bí á du bwey bə ná məccy ná má, nji bí á shígé du bə ná fwála má lwóyá máccy mōonj.

¹¹ Má aláse ntúga nəcé má bəlé məfúfəd. Mbò! Má á jīg cug dūlé ná məshusug ná mbií cé jēsh má təl yí.

¹² Má mpú du cugə mántágula dí, má mpú námá du cugə məbugubaanud. Ja jēsh, tōo kúl jēsh íí, má á má jīg cugálə ná jííl, má jīg cugálə ná zha; má mpú du cugə tōomud, má mpú námá du cugə məfúfəd.

¹³ Mə jí ná nkul jísəw mbií cug wēsh nəcé má jí ná muud ngə lulushi* má yé.

¹⁴ Nji tēem bə ntó, bí á má mpu sá ná njwaále kōw *incwaw í ntug byám dí.

¹⁵ Bí buud ó Filipi, bí má mpú ná ja ísēy í jəjə Kéel í á ngə bwele tēéd yí, ja má á wú Masedwān yí, kú ná dūl *Də lú óbúgula ó Yésus í á wá lám ná í du yéya ísá ná má; nji bí námá wə bí á sá ntó.

¹⁶ Gwə wə í á bə ná má njúl ná Tesaloníka, bí á nti má mikwíindyá cə ja ngwúd.

¹⁷ Má anjé ná lás ntúga ná má ngə sə ná buud bwə yəg má ísá. Má ngə yida sə ná Zembí kwádúlg bí mpumə ísēy bí ngə sá yíid.

¹⁸ Má á má shín bə ná ísá byésh í jəlá yí, ntə námá bímbí í jəlá yí. Məcwúm bí á nti má ná Ipafarodit má má á mpu nyingə zə lwándulə má ná cwóó. Məcwúm mōonj māsə má nda bí á nti má labínda á nywa məcud, māsə jəjə mətúnuga Zembí ngə magulə á ngə gwág nywa má.

¹⁹ Zembí waamá nyə é lwándulə bí ná ísá byésh bí é jíí yí, nda zhwog tōom yé wúsə kwonj má Yésus-Krist dí ná.

²⁰ Zembí sónŋhə wúsə njwág gúmá kandugə á kandugə. Amēn.

Məbádá

3:16 Gal 6.15-16 **3:17** 1Kr 4.16; 1Pr 5.3 **3:18** 1Kr 1.23; Gal 6.12 **3:19** Rom 16.18 **3:20** Ifz 2.6; Heb 13.14
3:21 Rom 8.29; 1Kr 15.25, 28, 43-53; Kol 3.4 **4:1** 1Te 2.19-20 **4:3** Mis 3.5 **4:4** 2.18 **4:5** 1.10; Rom 13.11-12; 1Kr 16.22; Heb 10.25; Zhk 5.8; 1Te 5.1-2 **4:6** Sóm 37.5; Mat 6.25; 1Pr 5.7 **4:7** Yuá 14.27; Kol 3.15 **4:8** Rom 12.17-18
4:9 3.17; 1Kr 13.11 **4:11** 1Tm 6.6-8; Heb 13.5 **4:13** 2Kr 12.9-10 * **4:13** muud ngə lulushi má yé: Jíse Krist.
4:15 2Kr 11.8-9 **4:16** Mis 17.1 **4:17** 1Kr 9.11 **4:18** 2.25; Ləw 1.9, 12-13, 17; 2.2; 3.5

²¹ Bi ɔ bódá mæ muud yêsh jí múúd mós
Zembí kwonj mæ *Křist dí yé. Omínyonâ bâm
sánónj básé wa wá bwó ngæ bóda bí.

²² Buud ó Zembí bêsh bwó ngæ bóda bí, bul
bæ ná ndeé bœonj wá njów mós *Káázel.

²³ Mpaam mæ Cwámbe Yésus-Křist í jíg
mítádégá mínád.

Kálaad Pwôl nyə á cila buud ó Kolósia yé Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú Kolósia yí

Pwôl njúl mímbwug dí, Ipafras nyə á zə jaaw nyə (Flp 1.23) nə bóól búúd bwə á zə shúg okristen wá Kolósia nə bów-bów mínjígulá. Bwə á ngə jíiguli nə, shú nə muud mpúg Zembí, a dúg cug í, á jəlá nə yə mənjkul mə míshishim gúmə, a bę íjám nə ijag yí Oyúden, síya ábiwáág, baagula bíl ici í ídáv nə mənjkul... Nji Pwôl mə gwág ntó yí, a mə cila bwə kálaad éga, lwó bwo nə cug Zembí mə yə búúd kwon mə Yésus dí yí í kwaga. Tishik bá Onezím wə bwə á kə nə kálaad (4.7-8).

Kálaad á Kolósia ngə lás sá í dúgyá nə Kríst yí, nə á ji muud Zembí nyə á nti ná a zág cug búúd yé. A ji nə mpífé í ntó məmpífə mə dú sá búúd ífwaas má, nə jí ntó nəcə nyádi wə njkul mə Zembí í á du wú, í ka ngə té isá byésh yə gwəw nə shí yé (1.16).

Kálaad á Kolósia ji ka bə ná, Pwôl mə tééd bəda okristen wá Kolósia, a mú jəgula nə Zembí shú dán (1.3-14). A mú ka zə cila nda sasa í ngə yə Kríst mazhwámá (1.1-2.5), nə á ji Cwámba, a jwú nə shí ndon nyésh, a jwú nə Dɔ (1.15-20). Mpúsə sasa, Pwôl mə lwó gwáná á ngə gwána shú Dɔ yí (1.24-2.5).

Nə ndéé, kálaad ngə kə shwóg nə məcwúnj mə váál mbúgula mə jəlá nə cugə nə buud tééd nyádi njów búúd dí kə kumə tósn nə tósn yí (3.1-4.6). Í ka kə shín nə məbádá.

Məbádá

1 Mə Pwôl muud Zembí nyə a féesh nə mə bəg *muud lwámá mə Yésus-Kríst yé, nə mə, nə *mínyonjə wúsú Timoté, sə wə mə cila kálaad éga.

2 Sə mə cila bí mɪnjəkɛɲkɛ mí ómínyonjə búsu búsu Kolósia wá, omínyonjə ó abúgúlág nəcə shé bəla búúd ɔ *Kríst. Sónjə wúsú Zembí sáág bí mpaam, kə sá námə nə bí cugəg nə shé.

Pwôl ngə yə Zembí akíba

3 Sə ngə yə Zembí akíba ja jəsh sə ngə jəgula nə nyə shú dán yí, nyə Sónjə mə Cwámba íshé Yésus-Kríst;

4 nəcə sə mə gwág nə bí ngə *búgula *Kríst Yésus í, bí ngə námə cɛel obúgula bəsh.

5 Bí ngə sá ntó nəcə bí ngə bwánd nə búgú nə Zembí mə bá yə bí isá í anyunywaá byésh nyə á mə bwúg bí gwów yí. Bí a mpu nə bí mə jəlá nə bwánd nə búgú ja mílósú myá obábálé, Jɔjɔ Kéel nyə á bwelə wóos bídí yí.

6 Ja Jɔjɔ Lánj wəonj í á kumə bídí yí, í á wúmə mpúmə námə nda í ngə wúmə kəl jəsh nə. Í á tééd wúmələ námə jwów bwə á bwelə jaaw bí mpaam mə Zembí yí. Jwów dɔonjə, bí a wámbele nə mpaam nyəonj nyisə bábálé.

7 Ipafras muud sə mə búl cɛel wə nyə a jíiguli bí ntó; a ji shwə wúsú sánónj sə ngə sɛy yé. A ji jilá jisú ntún bídí ngəla sɛy nə Kríst shú dán, a ngə sɛy mbii á búgúlág.

8 Nyə wə nyə á jaaw sə mbii cɛelí Shishim mə Zembí mə yə bí yí.

9 Sə jəonj wə í sá ná, tééd jwów bwə á bwiinj sə lánj wán yí, sə mə du jəgula nə Zembí shú dán ja jəsh nə a yəg bí fug nə mpúyá á *shishim shú nə bí mpúg sá jəsh á ngə jíi yí.

10 Ntó, bí mú bə nə njkul mə kyéy kuú njəond í yə Cwámba gúmə yí, bí mú bə nyə njki nywa lámúd məzhí mēsh, bí ngə sá jɔjɔ míssólágú mimbii myésh, bí ngə nyingə bul mpu Zembí.

11 Sə ngə námə jəgula nə Zembí nə a lálushig bí mazhí mēsh nə məma njkúl nyé ántɔ minji, shú nə bí bəg nə zény kələ shwóg, bí kú lámusa ja bí mə bwámá nə məkagula yí.

12 Dugá yə Zembí Sónjə akíba nə məshusug, nyə muud nyə á mə sá nə bí bəg nə njkul bíi dán kəw lú isá nyə á mə kwəmusə shú búúd bə yí, bwə ngə cugə mənkenya mé dí wá.

Yésus-Kríst, amádi á isá byésh

13 Nyə a tí yíl shé mpál á məyídúgúd, nteɛnjulí shé Faan mə Mwán yé abába dí.

14 Mwán yé wəonj wə nyə á balan nə ndí zə tɔ tɔj, yíl shé mányámád yé, a juu ntág shé *mísim.

15 Nyə á zə lwó buud sá Zembí jí yí, Zembí múúd cúgə nə njkul dúg yé. A ji Mwán acúmbá mə Zembí*, á ntó isá byésh Zembí nyə a té yí.

16 Nəcə nyádi wə njkul mə Zembí í á ngə wú†, í ka ngə té isá byésh yə gwów nə shí yé. Isá byésh, nə byəonj í ngə nyín yí, nə byəonj í ángé nə nyín yí, tɔo otówe ɔ shwóg wá məyídúgú, tɔo byəonj bisə nə ícwámba yí, nə byəonj í ngə wá buud mányámád yí, nə byəonj í ngə lwó buud mpál yí, nyə wə nyə a té byésh, nyə a té byo shú dé nyəméfwo.

17 Nyə á du bwey bə, isá byésh nda fwo bə; nyə wə ngə shúgal isá byésh.

1:1 muud lwámá: Gal 1.1 1:3 Ifz 1.16; 1Te 1.2-3 1:4 Ifz 1.15 1:5 1Pr 1.3-4; Ifz 1.13 1:6 Mis 2.41; Rom 1.13; 1Tm 3.16; 1:7 Ipafras: 4.12; Flm 23 1:8 1Kr 8.1 1:9 Ifz 1.17; Flp 1.9 1:10 Ifz 4.1; 2.10; Flp 1.27 1:11 Rom 5.2; Ifz 1.18; 1:13 Yuá 5.18; Luk 22.53; Mis 26.18; Ifz 1.6, 7, 21; 2.2; 6.12 1:15 Yuá 1.18; 2Kr 4.4; 1Tm 6.16; Heb 1.3 * 1:15 Mwan acúmbá: Ciyá ní í ngə lwó mfií Yésus jí nə ndí yí, kú bə fwo-byél. 1:16 1.13; Yuá 1.3, 19; Heb 1.2 † 1:16 Yésus wə nyə á ngə wéeshulí njkul mə Zembí, ngə té isá nə ndí. 1:17 Yuá 1.1; 8.58 1:18 Iúu á Dɔ: 2.19; 3.15; Ifz 1.22-23; muud áshúshwóógú: Mis 4.2; 26.23; 1Kr 15.20; Mbú 1.5 ‡ 1:18 Námə nda lúu í du yə nyúul cug í dágú lwó nyúul mazhí ná, a ngə yə Dɔ dé cug, a ngə lwó bwo mazhí.

18 A ji lúu á *Dɔ, Dɔ í njúl nyə kug nyúulɛ. Nyə wə jisá shug lú cug ágúgwáan, a ji muud áshúshwóógú bwelélə gwúm; í á síy ntó shú ná a bág shúshwóógú ikóómb byêsh.

19 Zembí nyə a sá ntó nəcɛ nyə á gwág nywa ná nyaméfwó jig wə *Křst nciнді nə nciнді.

20 Zembí nyə a gwág námá nywa ná á nyingə sá ŋkwambulə mpádúgá nyə nə isá byêsh, tɔɔ byɔɔŋg bí wa shí yí, tɔɔ byɔɔŋg bí gwów yí. Nyə á ka nti Mwán yé Křst zə yə kwolós dí, shwiy dɔɔŋg dí wə Zembí nyə a wá mətəla mpádúgá bə́nɔ́ŋ isá byêsh yé.

21 Bɪ bān, bɪ a shígé dɛ bə nə wɔ́ŋgɔ́ nə Zembí yág, mitédúgá mɪn nə bɔ́w-bɔ́w mɪsɔ́ólúgá mɪn mɪ á sá nə bɪ bəg mɪzhízhɪj myé.

22 Zembí mǎ sá ja gaád ná, shwiy nyúul mǎ Křst í á yə yí, í sáág ŋkwambulə mpádúgá bɪnɔ́ŋ nyə, shú ná a bág kə təl bɪ nyádí mɪshúd bɪ njúl mɪŋkɛŋkɛ, kú nə lág, kú nə sá á jumág.

23 Í bá bə ntó ŋkɪ bɪ mə nada nə búgə fwámé nada nə bɔ́s, kú fúfug; ŋkɪ bɪ mə bə kú magulə nə gúl sá í zág təl bwándúlə bɪ ŋgə bwánd sá bɪ á gwág Jɔjɔ Lán dí yí. Jɔjɔ Lán wɔɔŋg wə osól ɔ mǎsáal ɔ Zembí bwə á cúndə shí ga nyêsh yí. Mə Pwól mə ji ngwól sól mǎsáal ŋgə cúndə Jɔjɔ Lán wɔɔŋg yé.

Pwól nyə á bul wáduga

24 Mə ŋgə gwág məshusug ja mǎ ŋgə jug shú dún ga. Nəcɛ jugúlə mǎ ŋgə jug mǎdí nyúúlád yí, mə ŋgə jusa *incwaw í ntug nyúúl mǎ *Křst í jǎlá nə bwama nə ndí yí, nyúúl mǎ Křst nyɔɔŋg wə *Dɔ lú óbúgula.

25 Mə á zə bə sól mǎsáal Dɔ dɔɔŋgúd nə yələ Zembí nyə á yə mə iséy nə mə bwíŋngug bɪ Lán yé wəsh nciнді yí,

26 mə bwíŋngug bɪ *ndimba nyə á ŋgə baagulə shwoó dí ikala í búúd í dágə cɔ, dɛ cɔ, dɛ cɔ yí; nyə a mǎ ka zə wéeshulɪ byo, lwó mɪŋkɛŋkɛ mɪ búúd myé.

27 Nəcɛ á cɛɛl nə bwə mpúg bímí ndimba wɔɔŋgá jí nə milwanə íkúl íshús dí yí, yuug jé jɔɔŋg jí ná: Křst jisə bídí ícugud; ntó, bɪ jə ŋgə jí nə búgə nə bɪ mə bá jí nyádí jiya gúmád.

28 Křst wɔɔŋgá, nyə wə sá bān ŋgə bwíŋng yé. Sə ŋgə bwíŋng sə ŋgə sá nə muud yêsh sáág ncə, sə ŋgə lwó muud yêsh sá í jǎlá nə síy yí. Sə ŋgə sá iséy byɔɔŋgá nə bímbí lú fág dèsh sə bɪ nə ndí yí, nəcɛ í jii ná sá sáág nə muud yêsh mə bá tów mɪsh mǎ Zembí dí yé fifəg búgəd.

29 Shú dɔɔŋg wə mǎ ŋgə líduga nə cúná yí, mə ŋgə cúná cúná jɔɔŋgá nə ŋkul mǎ Křst í ŋgə nyín mǎdí cug dí yí.

2

1 Mə ŋgə bul jii nə bí mpúg nə mə ŋgə cúná məma cúná shú dún, nə shú ókřisten wá Lowdisé, nə shú bóólúgá bəsh bwə abwélé dág mə wá.

2 Mə ŋgə cúná shú nə milám mí səlug bwo shí, nə bwə cɛɛlagi, cɛɛli jɔɔŋg í sáág nə bwə búlug bə leedyá; mə ŋgə námə cúná shú nə bwə bíŋg íbwádán múúd mǎ dɛ bii ja fúg í mú nyə lwándúlá yí, bwə mú mpu ndimba Zembí nyə á ŋgə ná baagulə shwoó yí, ndimba wɔɔŋgá wúso: Křst.

3 Nji nyádí wə múúd jí nə ŋkul kwey sá jəsh í dúgyá nə fug nə mpúyá yí.

Pwól ŋgə kéwuli obúgula

4 Mə ŋgə cɪ ntúni shú nə muud nda zə nə jɔ mbúlú kaand zə shúg bɪ.

5 Mpugá ná, tɛem bə nə mə cugé nŋh bídí, *shishim wám wí nŋh; mə ji nə məshusug nə ŋgə́lə dág nə bɪ ŋgə mpu táág isá bídí ícug dí, búgə bɪ ŋgə *búgula *Křst yí í tal ná shím.

6 Nə ndéé, nda bí á mǎ lág Křst Yésus nə nyə wə jí Cwamba wán ná, cugagá cug í lwó nə bí bí buud bə yí.

7 Bɪ é cugə ntó bɪ mǎ nada nə nyə, bɪ ŋgə magulə nji sá í ŋgə zhu nyádí yí, bɪ ŋgə kyey nə búgə jín nji nda bwə á jíguli bí ná, bɪ dágə bul lɔ́ mǎnywa bwə sá bɪ mǎ.

8 Bɪ ó bey nə sá muud zəg nə dúl váál mbeé faasúlə íciyá zə sá nə bɪ gwágúg nji nə nyə, mbeé məshúigá wə mǎni. Məshúigá mɔɔŋg mǎ ŋgə ŋwa ŋkul íjám nə íjag dí, nə mɪshishim mí ŋgə kyey nə isá yá shí ga myáád*, kú bə wə Křst.

9 Nəcɛ Zembí nyaméfwó njul nyúúl mǎ Křst dí nciнді nə nciнді.

10 Křst wɔɔŋg dí wə isá í ŋgə zhu bí shú ná bɪ bág lwándúlá məzhí məsh yé, nyə muud mə jwú nə isá yá məyídúgá í ŋgə wá buud mǎnyámád yí, nə byɔɔŋg í ŋgə lwó buud mpəl yí.

11 Bɪ a síya wán ábiwáág Křst dí kwoŋud; mbwə mǎ múúd dí í á sá bí nyə. Nyāŋ nyə á zhu wə Křst, nyə a yil ŋkul *mísám mí á dɛ bə nə ndí bídí milám dí yí.

12 Ntó jí nə duwanúlə bí á duwan yí, bɪnɔ́ŋ Yésus bɪ á dɔw, bɪnɔ́ŋ mú gwúm. Jí ntó nəcɛ bí

1:19 2.9-10; Yuá 1.16; Ifz 1.23 1:20 Rom 3.25-26; Ifz 1.9-10, 21; 2.13-16 1:21 Rom 5.10; Ifz 2.12-13; 5.27 1:23 2.7; Ifz 3.17; 1Tm 3.16; Heb 3.6 1:24 2Kr 1.5; 11.23-29; Ifz 3.13 1:25 Ifz 3.1-3 1:26 2.2; 4.4; Ifz 3.6 1:27 gúmád: 3.4; Rom 5.2; Ifz 1.18 1:28 Ifz 4.13 1:29 Ifz 3.20; Flp 4.13 2:2 1.26-27; Ifz 5.2 2:3 Mik 2.4-5; 1Kr 1.24, 30; Ifz 3.19 2:4 2.8; Rom 16.18 2:5 1Kr 5.3 2:7 1.23 2:8 1Tm 6.20 * 2:8 mǐshíshim mí ŋgə kyey nə isá yá shí ga myá: Ofeeshe ɔ Kálaad Křst bəsh bwə cúgə bul bə cúnj ŋgwúd na ciyá nííd. Sá bān sə ŋgə cɪ ntúni nəcɛ sə mǎ dág nə Pwól ŋgə cɪ mǎŋkul mǎ dú ŋgə jwú nə muud shí ga dí tɛ nyá afwóyé magula Yésus-Křst yí. Bǎl bwə ŋgə cɪ ná jisə «isá í á tédé shí ga yí». Dégúg námá Gal 4.3, 9. 2:9 1.19; 2.15, 20; Ifz 1.21 2:11 Ifz 2.11 2:12 3.1; Rom 6.3-4; Ifz 1.19-20; 2.6 † 2:12 Sə bí nə ŋkul fɛég na nə «bí ŋgə búgula nə ŋkul mǎ Zembí í á gwúmashi Yésus yí í mǎ yil bɪ mǎnyámá mǎ mǐsámád». 2:13 Ifz 2.1, 5

a búgula njkul má Zembí í á gwúmashi Yésus yí[†].

¹³ Nô ndeé, nê iwushí bí á ðu wush yí, nê bálê bí á bê kú nê ábiwáág yí, í á sá nê bí bág mimbimbê. Nji, ja gaád íí, Zembí má nyinjê yê binônj Kríst cug, a má jímبال shé iwushí byêsh.

¹⁴ Nyê a má yíl mícilyá mí á ngê lwó ná shé á jag sá myá. Mícilyá myôong wê mí á ðu bê nê mampándí má á ðu bwaagulé sá mabéé má. Nyê a má bwambulê myo kwolós ðí, caam myo.

¹⁵ Isâ yâ mayídúgú í ngê wá buud mányámád yí, nê byôong í ngê lwó buud mpêl yí, Zembí nyê a má déég byo njkul ðôomb nyânj, a ngê julê kê nê byo mbaadê nê mbaadê tâm buud, ngêlê lwó ná í músê mikwám myé.

¹⁶ Ntô, muud nyê ajáláyê nê cigê bí iwushí shú sá í dúgyá nê ðag nê mængul yí, njkí ntág sâ í dúgyá nê zanj mácúwo nê mbyôl njkí osábaad yí.

¹⁷ Mæcçç má isâ íni má á bê nji tân nda shishím í á ngê lwó ná isâ í ngê zê yí; nji, wê Yésus-Kríst wê fwámé isâ bí sá yé.

¹⁸ Muud nyê ajáláyê nê kænd nê kí koogú nê ijwad nyúul í mshíigá, nê njgêlê yê *wééngælê gúmá. Buud bwê sá mísóólúgú myôong wá bwê ðu bul wá lúu isâ bwê ðu ðág mántamád yí, bwê njkény mányúul ntô cwúð, í njúl ná milúú myánj wê mí ngê fwô mitédúgá myánj.

¹⁹ Bwê ánádayé nê Kríst. Í njúl ná, nyê muud jí lúu yé, nyê wê ngê wáil kug nyúul wêsh, a ngê námê mpu táág iséy í mæbwôð má nyúul nê misusagá, shú nê nyúul í wiyág váál Zembí má céel yí[‡].

Cug má krísten

²⁰ Binônj *Kríst bí á yê, shwiy ðoong í á má sá ná bí béégyág nê bów-bów *míshíshim mí ngê kyey nê isâ yâ shí ga myá. Ká næcê jí bí ngê ná cugê nda buud ó shí ga yí? Næcê jí bí ngê magulê ná bwê ngéç nê yámbulê bí nê mampándí máss ná:

²¹ Cí wo kú njwa sá ga! Cí wo kú ðe jíní! Cí wo kú kúnya nê jím!

²² Mampándí máni má ngê dúgya nê isâ bí sá ná, wó ká shín balan na jân, í shín yí. Mésê nji mæcçç nê minjígulá myá buud.

²³ Mampándí mæongá má ngê jígulí ná muud sáág míl mísóólúgú bwê á má ngê wá yêbád myá, yê wééngælê gúmá, sæl mányúul shí, cûg nyúul. Minjígulá myôong mí ngê bê nda mí ngê yê buud fwámé fúg, nji í njúl ná mí

cúgê nê njkul sá ná muud mpúg máánd iyéesh yâ lám yé.

3

¹ Ngáá bí má mpú ná binônj Kríst bí a gwúm? Ntô, ngéç nê sô isâ í dúgyá nê cug á gwów kál Kríst njúl Zembí ðí mbwê mæncwóm yí.

² Wágá milúú isâ í dúgyá nê cug á gwów yíid, kú bê byôong yâ shí gaád.

³ Næcê, binônj Kríst bí á yê, cug jín jisê shwoód wê Zembí kál Yésus jisê yí.

⁴ Ja Kríst muud jí cug jín yé má bá zê lwóya nyúul yí, binônj má bá nyín, bí ngê námê njkænawa nda nyê.

⁵ Nda jí ntô ná, ngéç nê gwílya ijâm bín yâ cug á shí ga; ntô jí ná isâ nda janga, nê mísóólúgú mí áduðaná, nê iyéesh í ayíyáág, nê bów-bów iyéesh, nê yéesh mábíi, næcê yéesh bálê nê mæbíi jisê yálê njkumba zembí áyadúg gúmá.

⁶ Bów-bów isâ íni wê í ðu sá ná mpimbê má Zembí í bíig buud ó málwá.

⁷ Kuú njôond wán í á bê námá ntô ja bí á ðu ná bê ja byôong yâg yí.

⁸ Nê ndeé, ja gaád íí, myáásugá isâ byôong; myáásugá impimbê, nê ðulé nyada, nê gwólê lám, nê mælwiy, nê ðulé cúwal ícúwáí-cúwáí.

⁹ Kúgá ná ðu bwiingya íjôð mpádúgá nyín, næcê, nda múud má ðu yíl káándê ná, bí a má yíl mbíi múud bí á ðu fwo ðu bê yí nê mísóólúgú myé myêsh,

¹⁰ bí a má bwáád kukwumuga múud ágúgwáan. Mbíi múud wôongá, Zembí má ðu sá ná í nyíngág ngê bul bê gúgwáan ngê bæçla nyê muud nyê á té nyê yé. A ðu sá ntô shú ná buud bwê mpúg nyê váál í jêla yí.

¹¹ Na músê ná, muud nda ná nyíngê ðu bê nê tédúgá ná mwá Gurêk wê éga, mwá *Yúden wê éga, njkí ná nyíga nyê a síya ábiwáág, nyíga nyê a shígé síya; nyíga nyê ampúyé cug, nyíga jí jool; lwaá wéga, fúli muud wê éga. Mbô, bíni í cúgê ná nê mfíi, nji Kríst wê jí nê mfíi, a njul ntág múud yêsh ngê *búgula yé lámád.

¹² Ntô jí ná Zembí nyê a má féesh bí, nyê a má sá ná bí bág minjênjê mí búúð, á bul cæel bí. Ntô, bwáádúgá mbwééðí ágúgwáan, ntô jí ná: bí gwág búúð cey lámád, bê nê jô lám, muud kú bwele njkény nyúul, ðu bê nji lám ná shee, kú nê milámusa.

¹³ Dugá bê nê jisów mpádúgá nyín. Njkí ngwól *mínyonâ woó má byaagulé nê wo, wo juu nyê námê nda Cwamba nyê a juu bí ná.

2:14 Ifz 2.15-16; 1Pr 2.24 2:15 2.9-10 2:16 Rom 14.1-6 2:17 Heb 8.5 2:18 Ifz 1.21 2:19 1.18; Ifz 4.16
‡ 2:19 Váál líu í ðu wáil kug nyúul, ða námê mpu táág iséy í mæbwôð má nyúul nê misusagá yí, ntô námê wê Kríst muud jí lúu yé ngê wáil Dô lá óbúgula ðêsh nciadí yé. 2:20 2.9-10; Gal 4.3-5, 9 2:21 Iza 29.13; Mat 15.9; 1Tm 4.3; Heb 13.9 3:1 2.12; Ifz 1.20 3:2 Mat 6.33 3:3 Rom 6.4; 2Kr 5.14 3:4 Gal 2.20; Flp 1.21; njkænawa: 1.27; Flp 3.21; 1Kr 15.43; 1Yn 3.2 3:5 Gal 5.19-21 3:5 Rom 6.6, 11; Gal 5.24; Ifz 4.19; 5.3 3:6 Ifz 5.6 3:7 Rom 1.18; Ifz 5.8 3:8 Ifz 4.29; 5.4 3:9 Ifz 4.22, 25 3:10 Mat 1.26-27; Ifz 4.24 3:11 2.11; Gal 3.28; 1Kr 12.13 3:12 Ifz 4.2-4 3:13 Ifz 4.32
3:14 Ifz 5.2 3:15 1.18, 20; 2Kr 13.11; Ifz 1.23; 4.4

14 Sâ í ká bul bæ wá ccelí; gwá wá í é sá ná bi mpúg bæ leedyá.

15 Kríst nyə a jŵw bí zə seɛŋg búmbə ɲgwúd shú ná bi cágəgí mpwogé mpádúgá nyín. Ságá ná mpwogé wəɔŋg lwándúg bí mílamúd. Dúgá lɔ́ mánywa.

16 Ságá ná Kéel má Kríst í lwándúg bí mílamúd ná cwóó; dúgá yéya mínjígulá, bí du sá ná nyíga kéwuli nyíga, nyíga kéwuli nyíga ná fug nyín nyêsh; bí dúgá sey ósóm ná mɪŋgwa ná isusa yá Zembí. Dúgá sey byo ná lám wêsh, bí ɲgə lɔ́ Zembí.

17 Nə iciyá bí má cí yí, nə isá bí má sá yí, dúgá sá byêsh jíná má Cwám̄ba dí, bí dúgá lɔ́ Zembí Sóɔ́ŋgá kwonj yé.

*Cug á mpádúgá okristen
(Ifz 5.22-33; 6.1-9; 1Pr 2.18-25; 3.1-7)*

18 Budá ɔ, maguləgá ná ogwúm bín bwá jwúg ná bí. Ntó í jéla ná buud ɔ Cwám̄ba yé.

19 Budúm ɔ, ccelugá budá bín, nda du ɲwa bwo ná ɲkád.

20 Yé bwán, ságá obyól bín məgwág məzhíí mēsh, ntó jí jə sá mísh má Cwám̄ba.

21 Yé ósóɔ́ŋgá, kúgá du sá ná bwán bín bwá dág gwág izhuɲú, manyúul má á bá tag bwo.

22 Yé osóol ɔ māsáal, ságá omása bín bá wa shí mishwun məgwág; kú bæ ɲji ja bwá ɲgá dúg bí yí, í á bá bæ nda bí ɲgə sɔ́ ná bí nyínúg mísh má búúdud. Ságá bwo məgwág ná lám ɲgwúd, váal í yá Zembí gúmá yí.

23 Sâ jêsh bí má sá yí, bí sá sóólúgá í ɲgá wú lám dí cwú yí, nda sá má cí ná bí ɲgə sá shú má Cwám̄ba, kú bæ shú búúd.

24 Dúgá sá ntó bí ɲgə mpu ná Cwám̄ba mə bá ya bí kow lú isá nyə á má kwəmusá tɲɲ myána shú búúd bé yí.

25 Nacé muud yêsh mə sá olíɲŋgí yé mə bá ɲwa myána myá olíɲŋgí bé, na jí kú nə susaalé.

4

1 Yé omása, balanugá nə osóol ɔ māsáal bɲn váal dúsá tútalí kú nə ɲɲkwíilí yí, mpugá ná bí bí námə ná Mása jonj dí.

*Pwól mə cwíny okristen
(Ifz 5.14-17; 6.18-20)*

2 Dúgá jəgula ná Zembí ja jêsh, wágá lúu cínəŋgú bí dúgá yə nyə akíba.

3 Ngəgá námá jəgula ná Zembí shú dúsú ná a júwug mpumbé shú kéel sá ɲgá bwiɲg yé ná mə bwiɲgug *ndimba má *Kríst, sâ í má sá ná mə kəg mím̄bwug dí yí.

4 Ngəgá nə jəgula námá nə Zembí shú ná mə bwiɲgug kéel dəɔŋgá ná sáŋ sáŋ nda í jíf ná mə sáág ná.

5 Buud bwá cúgə *Dɔ́ dí wá, bí ó du bæ ná fug ja í wósó ná bínɔŋ bəg yí. Mpugá balan nə məfwála məɔŋg mēsh.

6 Iciyá bín í dúg bæ ja jêsh ɲji iciyá í mpaam, ɲkí nywa nda bwá amə wá ca, shú ná bí dúg mpu bæsa ná muud yêsh váal í jéla yí.

7 Mwááŋg Tishik má búl ccel yé, sóol māsáal mə Cwám̄ba, sóol māsáal abúgúlág, nyə e bá jaaw bí isá byêsh í dúgyá nə mə yí, a jisə shwá waamá sá ɲgá sɛy nə Cwám̄ba yé.

8 Mə ɲgə bul ntí nyə ná a zág lwó bí cə sá tál yí, zə səl bí mílam shí.

9 Mə mə ntí bá *mínyonɲá waamá abúgúlág má búl ccel yé, Onezím, mbyágá á núnj bídí. Bwá é zə jaaw bí sá jêsh í ɲgá cɔ́ káadé yí.

Məbádá

10 Aristárug muud sá jí mím̄bwug dí yé ɲgə báda bí, tɔ́ Márkus mínyonɲá mə Barnábas; nyə wá mə á ntí bí məkál ná: «A ká zə núnj, bí ɔ ləg nyə váal í jéla yí».

11 Yésus jí nə dúl jíná ná Yustus yé ɲgə námá báda bí. Mpádúgá *Oyúden bwá á má *búgula Yésus wá, ɲji olóol óni wá sánónj ɲgá sɛy Faan má Zembí wá; bwá á má bul wá mə ɲkul lámúd.

12 Ipafras, mbyágá á núnj bídí ɲgə námá báda bí. Sóol māsáal mə Yésus-Kríst wəɔŋgú nyə anğé nə yow gwánalə shú dún məjəgula mēd. A ɲgə jəgula ná bí tówúg búgád ná shím, bí bəg okristen bwá á má lal wá, bí dúgá bæ cún ja jêsh ná sá Zembí ɲgá jii ná bí sáág yí.

13 Mə ɲgə bwiɲg lánj yé ná a ɲgə bul ɲwa ɲjugú shú dún nə shú bəɔŋg wá Lowdisé, nə bəɔŋg wá Ierapolis.

14 Lúkas, jəwəwada má búl ccel yé ɲgə báda bí, tɔ́ Démas.

15 Bí ɔ bádá sá bwááŋg wá Lowdisé, bí báda námá Nəməfá, nə Dɔ́ í du seɛŋgya nyádí ɲjów yí.

16 Ja bí má bá shín lɔ́ kálaad éga yí, bí ɔ bá kənd Dɔ́ á Lowdisé nyə, bwá ó bá lɔ́, bí ka námá bá lɔ́ nyəɔŋg mə bá wú bí wu yé.

17 Cigá nə Arship ná a kwéembug sɛy Cwám̄ba nyə á yə nyə yí, shú ná a sáág gwo váal í jéla yí.

18 Mə Pwól mə cilə bí məbádá mága nə mbwə wám: Bí ɔ tédúgá ná mə jí mím̄bwugúd. Zembí kə sá bí mpaam.

3:16 Ifz 5.19-20; Heb 13.15 3:18 Ifz 5.21-6.9 3:24 Ifz 6.8 3:25 Zhk 2.1 4:1 Lev 25.43 4:2 Rom 15.30; Ifz 6.18-19 4:2 Flp 4.6; 1Te 5.17 4:3 Rom 15.30 4:4 1.26 4:5 Ifz 5.16 4:6 Ifz 4.29; 1Pr 3.15 4:7 Tishik: Ifz 6.21-22 4:9 Onezím: Flm 10-12 4:10 Aristárug: Mis 19.29; 20.4; 27.2; Márkus: Mis 12.12 4:12 Ipafras: 1.7; Flm 23 4:14 Lúkas: 2Tm 4.11; Flm 24; Démas: 2Tm 4.10 4:15 Lowdisé: Mbú 3.14 4:17 Arship: Flm 2 4:18 1Kr 16.21; Ifz 1.1; 3.1

Kálaad ashúshwóogú Pwól nyə á cilə buud ó Tesaloníka yé Isá í dúgyá nə kálaad ashúshwóogú mə Pwól shú Tesaloníka yí

Ja Pwól nyə á ngə sá njəond yé ábeé yí, nyə á kumə Tesaloníka a ngə zhu Filipí. Ja jəong wə nyə á fwə Də á cínəng yí. Nji, Oyúden bwə á leel zə fum nyə, obúgula bwə mú sá ná bə Sílas bwə túbúg ibulú ibulú kə Beré. (Mis 17.1-10).

Nə ndeé, ja Pwól bənnəng gwoong jé bwə á bə Atén yí, nyə á kənd Timoté ná a kəg dág nda misəon ngə bə Tesaloníka ná. Timoté nyə á ka kə, a mú nyingə, kə bwəma nə gwoong Kərənt. A mú jaaw Pwól ná obúgula wə Tesaloníka bwə ngə kə nə búgə shwóg, nji, búse nə bíl isá bwə ngə cəel mpu yí. Pwól nyə á ka cilə bwo kálaad éga.

Sá bí nə nkul ci ná kálaad wəongú ji nə mənkəw ntúga:

- (1) Pwól mə yə Zembí akíba nəcə məkál á mə bii má mə lwó ná obúgula wə Tesaloníka búse nə kuú njəond í jəlá nə bə yuug yí.
- (2) A nyingə báágulə jaaw bwo iséy nyə á tééd yí, a ngə ntəg cəel ná bənnəng bwə nyingəg dúgya (1.1-3.13).
- (3) A bándúlə bwo ná bwə wáag nkul ná ngələ kwambulə kuú njəond wəng (4.1-12).
- (4) A mú námə ka jíguli bwo sá í dúgya nə shwi y nə zíy yé mə Yésus-Krist yí (4.13-5.11).
- (5) A ka kə shínal kálaad nə baalé məcwūng nə məbádá (5.12-28).

Məbádá

¹ Mə Pwól wə mə cilə bí kálaad éga, sənəng Silvə nə Timoté. Sá mə cilə bí *Də á Tesaloníka, Də dús Də mə Zembí Sónngú bá Cwámə Yésus-Krist yí. Zembí kə sá bí mpaam, kə sá námə ná bí cúgəg ná shee.

Obúgula wə Tesaloníka bwə á bə nə fwámé búgə

² Sá ngə yə Zembí akíba ja jəsh shú dán bí bəsh, sə angə nə bwele yəw ngələ wə bí məjəgula məsád.

³ Sá ngə bul tədəga bí mísh mə Zembí Sónngú íshéd nəcə: búgə jín í cúgə ná á shíləg; cəelí jín nda bə á shwánag; bwándulə bí ngə

bwánd Cwámə íshé Yésus-Krist nə búgə yí wúsə álal-nkul.

⁴ Yé bwááng Zembí mə cəel wə, sə ngə tədəga bí ntó, sə ngə mpu ná Zembí nyə á féesh bí.

⁵ Jí ntó. Jəng Kéel sá á ngə bwiing bí yé nyə á shígé bə nji iciyá í mpu; Nkəngkə Shíshim nyə á ngə lwándulə iciyá byəongú ná nkul mə Zembí, sə ngə *búgula nə milám mísú myésh. Kuú njəond sá á ngə kyey yí, í á bə shú mənywa mán, bí a shí dág wə.

⁶ Bí a dág, bí mú námə sá nda sə, sá námə nda Cwámə, bí léng Jəng Kéel nə məshusəg mə á ngə zhu wə Nkəngkə Shíshim má, í njúl ná bí á bə *incwaw í ntug dí ná líid.

⁷ Sá jəong í mə sá ná obúgula bəsh wə Masedwán nə bəong wə Akayí bwə mú du ngə yuug nə bí.

⁸ Kéel mə Cwámə í á mə lās nūng bídí nda kwóləng; lāng í mə kyey kál jəsh ná bí mú fwámé obúgula ó Zembí; mə ngə ci ná kál jəsh, kú ná bə nji Masedwán nə Akayí. Í cúgə ná nyingə bə sá sə bwiingug.

⁹ Jí ntó. Buud bwáməfwó bwə ngə jaaw nda bí á mə léng sə fwámé léng ná; ná bí a mə yíl milám ó Zembí sə áyadúg dí, kənd wə Zembí shú ná bí séyúg nə Zembí jí fwámé Zembí yé, Zembí á kwúw.

¹⁰ Bwə ngə námə jaaw ná bí ngə bwánd Mwán yə ná a bá zhu gwəw, Mwán yé Yésus nyáməfwó nyə a gwúmushi yé, nyə wə nyə a mə sá ná shé fáamugí nə mpimbə mə Zembí.

2

Iséy Pwól nyə á séy Tesaloníka yí

¹ Bwaang, ngəá ná biməfwó bí mə mpu ná njəond wúsú sá á zə bídí yí í áshígé bə ná sá á fānda zə ngə kyey ntó?

² Bí mə mpu ná sá á zə wós bídí sə mə fwo bul jug, sá á bwəma nə cúgə Filipí. Nji, Zembí wúsú nyə á yə sə nkəng í á jəla yí. Nkəng byəong wə í á sá ná, mizhízhíng mí á təem ngə lúmbulí nə sə məzhií mēsh íí, sə báá sá á ngə námə bwiing bí Jəng Kéel mə Zembí.

³ Bí mə jəlá nə mpu cínəng ná sá a shígé ngə bwiing bí Kéel dəongú nə mítədəgá mí iwushí, sá áshígé ngə séy nə milám mímbá, kú sá íséy í məkəng.

⁴ Í yidá bə ná, Zembí nyə á fwo faas sə ná ndeé a mú magulə sə, a mú yə sə Jəng Kéel ná sə kəg ngə bwiing. Ntó, lāsú sá á ngə lās yí, sə a shígé ngə lās wə mbíí á nə buud bwə fáagug sə; sə á ngə yidá lās mbíí á nə Zembí gwágug sə nywa, nyə muud mə du dág mítədəgá myá milám yé.

⁵ Haaw. Bi mæ mpú ná sá a shígé bwæle jwángulæ múud næ iciyá í mpu, sá nda sá mísóslúgú mí ncwanjá, Zembí jí wúshined.

⁶ Sá áshígé ngæ sá gúmá tæo bídí, tæo bósl búud dí.

⁷ Í njúl ná sá á shí bæ næ zhií ná sá zág lwó bí mpál. Ngaa næ *buud o lwámá ó *Kříst bí næ njul lwó búud mpál? Nji, sá á yida nwa bí næ lám mácey nda nyæonjú má njkánjúlú bwán yé.

⁸ Mætag mæonjú má á sá ná, sá á tæm yæ bí Jǝǝ Kéel. sá á ngæ jíi júg ná sá má yá námá bí ícug bisá yá sáméfwó, næcé bí á shín zæ bæ sá wæalám.

⁹ Bwaang, ngaa bí ngæ téduga wádúgálæ sá á ngæ wáduga sêy yí. Sá á ngæ cúnda bí Jǝǝ Kéel sáméfwó sá dúgú sêy bulú næ mwásá shú ná tæo muud ngwúnd næ ngwúnd nda njkény mbag wúsá.

¹⁰ Bí bí owúshined, Zembí námá wúshined ná kuú njæond sá á ngæ kyey næ bí obúgula yí í á bæ kuú njæond Zembí mæ céel yí, kuú njæond á otétáli, nda næ sá á jumág.

¹¹ Bi mæ mpú námá ná sá á ngæ nwa muud yêsh a bídí nda sóonjú má du nwa bwán ná.

¹² Sá á du cwíny bí, du lal bí mænyúul, sá du báásulæ bí ná bí kyéyug kuú njæond Zembí mæ céel yí. Bi má jalá næ cugæ ntó næcé Zembí nyæ á jów bí ná bí bág buud ó Faan dé, nwa dán kaw nyádi gúmad.

¹³ Sá ngæ námá yæ Zembí akíba næ gúl sâ; jí ná, ja bí á gwág Milású mí Zembí sá á bwiinj bí myá, bí á lág myo nda mísó ná. Bi a lág myo ná mísó Milású mí Zembí, kú bæ kéel yá buud o shí ga. Milású mí Zembí myæonjú wé mí ngæ sêy bí obúgula dí ícugud.

¹⁴ Ná ndeé bwaang, bí a má sá námá nda mædǝ má Zembí mæso Yudeá má ngæ bæ Yésus-Kříst má. Buud ó loom bán bwá á má námá wáám bí næ ifamuga námá nda *Oyúden bwá á wáám mædǝ mæonjú næ ifamuga ná.

¹⁵ Oyúden bæonjú bwá á gwú Cwámba Yésus-Kříst, bwá gwú *buud o mícúnda, bwá á jág námá bul wáám sá næ ifamuga. Zembí nyæ angé næ gwág bwo nywa, bwá ngæ lúmbali næ buud bësh.

¹⁶ Bwá ngæ ntágulæ sá ná sá nda bwiinj íkúl ishús Jǝǝ Kéel, bwá acéélé ná íkúl byæonjú í dúgúg cug. Sálæ bwá ngæ sá ntó yí, bwá ngæ casulæ *sám wán ná í bág ncindí. Bwá á má ka bwæma næ mpimbæ ná Zembí.

Pwól næ yéesh ná a ká dúg ókřisten wá Tesaloníka

¹⁷ Bwaang, sá bán jísú kóómb dí, tæm bæ ná sá á má bæégya næ bí fúfwálá mísh mæso nda ná dúg bí, mílám mísu myáá mí leedyá næ

bí. Ntó, nda sá á bul bæ næ mæma yéesh ná sá nyíngag dúg bí ná, sá á ngæ yáág ná sá má zá núnj bídí.

¹⁸ Búbálé sá á má yáág njí ja ngwúnd njí ija íbá ná sá má zé dúg bí, ná ndeé mæ Pwól; ká, *Sátan nya a má ntágula ná sá nda zæ.

¹⁹ Ye bí ampúyé ná bí wó ngæ sá ná sá ngóg næ bwánd Cwámba Yésus næ búgá? Ngaa mæshusug mæso má ngæ zhu bídí? Bí wó jí *túm gúmá sá má bá ngæ bægya ná ndí Yésus dí míshúd ja á bá nyíngæ zæ yí.

²⁰ Mpugá ná bí wó bí sá sá gúmá, bí wó bí sá sá mæshusug.

3

Pwól nyæ á kænd Timoté Tesaloníka

¹ Zhúgúlá zhúgúlá, nda sá áshígé ná nyíngæ jísow ngólæ jí nda gwáduga bí ná, sá á dúg ná í nywa ná sá lúgúg fwó Atén.

² Sá mú nti *mínyonjú wúsú Timoté muud bá Zembí bwá ngæ námá sêy sêy bwiinjúle Jǝǝ Kéel yé. Sá mú nti nyæ ná a zág sá ná bí bág næ ínkánjú búgú jínúnd, zæ cwíny bí.

³ Haaw. Í á jíi ná bí bág næ ínkánjú búgú jínúnd shú ná mæntágula má nda tí múud mækuú shí. Bíméfwó bí mæ mpú ná mæntágula mæni mæso dású kaw Zembí nyæ á yæ sá yí.

⁴ Ngaa ná ja sá á bæ núnj bídí yí sá á shí bwey ngæ jaaw bí ná sá é bwæma ná mæntágula? Ntó námá wá í má bæ éga, bí mæ mpú ntó.

⁵ Ná ndeé, nda mæé mæ áshígé ná nyíngæ jísow ngólæ jí nda gwáduga bí ná, mæ á nti Timoté ná a zág wámbulæ nda bí ngæ cugæ cug búgú jín ná. Mæ á ngæ bæemb ná Mása mæwbóbulán nyæ a bá bwówulæ bí ná ndeé njugú sá á nwa yí mú yæ íyíy-yíy.

⁶ Ná ndeé, Timoté má wósó wa wúlæ núnj bídí. A má zæ næ sá jǝǝ mákál ná bí ngæ ná kæ shwóg næ búgú jín næ cæelí jín. A jaaw námá sá ná bí ngæ ná téduga sá tédúgálæ ányunywá, bí njúl næ mæma yéesh ná bí mæ dúg sá, nda sá bí námá næ yéesh ná sá má dúg bí ná.

⁷ Gwá wó jí ná, bwaang, mæfúfæ næ mæwbóbulán má tæm ngæ ntágulæ sá, mænyúul má má bul nyíngæ lal sá næ gwádúgálæ búgú jín.

⁸ Sá má nyíngæ cugæ ja gaad næcé sá má gwág ná bí má nada næ Cwámba.

⁹ Sá bí bul bæ næ mæshusug næ bí mísh má Zembí íshéd, nda ná mpu bímbí sá bí næ njul yæ nyæ akíba yí.

¹⁰ Sá ngæ jægula næ Zembí ntǝ mínjí. Bulú næ mwásá sá ngæ jægula ná shé nyíngag dúgya, sá zág lwándulæ sá í ngæ ná fúfæ bí búgú dí yí.

11 Sónngú íshé Zembí nyáméfwó bá Cwámba íshé Yésus bwá sáág ná zhií zálá nŭŋ bídí í bág só ná wan wan.

12 Bí ngə cila mpádúgá nyín, bi ngə námá cɛɛl bóól búúd bɛsh. Cwámba sáág ná cɛɛlí jooŋg í ngəg ná yáág yáágúg námá nda cɛɛlí sá ngə cɛɛl bí yí.

13 A sáág ná milám mí bág nda nkúnkulə bí, bi bág bə ná kuú njooŋd Zembí mə cɛɛl yí, kú ná sá á jumág mísh má Sónngú íshé Zembí dí ja Cwámba íshé Yésus bánɔŋ buud bɛ bɛsh bwá bá zə yí. Amen.

4

Fwámé kuú njooŋd

1 Nə ndéé bwaanŋ, sá á shí lwó bí kuú njooŋd Zembí mə cɛɛl yí, bi mú námá ngə kyey wə. Nə ndéé, kəgá ná kuú njooŋd wooŋg shwóg ngə yáág yáágúg; sá ngə bándulə bí ntó jiná má Cwámba Yésus dí.

2 Bí mə mpú mæcwŭŋ sá á cwŭny bí ná nkul mə Cwámba Yésus má.

3 Nkúmba sá Zembí ngə jii yí jí ná bi cúgəg mbii á cɛɛl yí. Kwanzugá janŋa.

4 Muud yesh cúgəg ná nyúúl nyé* mbii Zembí mə cɛɛl yí, nwa nyə ná majila;

5 kú bɛ bów-bów iyéesh nda buud bwá ampúyé Zembí wá.

6 Muud nda nyúg *mínyonə ná sá níid, nda ntə minji. Nacé Cwámba mə də kunda búúd ísá íníid; sá á shí bwey də jaaw bí ntó, sá ngə námá nyinŋə báásulə jaaw bí ntó.

7 Mpugá ná njúwúlu Zembí nyə á jów shé yí í áshigé ba ná shé ngəg ná kə shwóg ngə sá ísá í áduđanā; í á yida bə ná shé cúgəg mbii á cɛɛl yí.

8 Nə ndéé, muud mə bán mæcwŭŋ mąga yé nyə abané múud, á ban Zembí muud ngə yə bí Nkəŋkə Shíshim yé.

9 Shú sá í dúgyá ná cɛɛlí á mpádúgá omínyonə yí, í ajíyé ná mə cíləg bí, nacé mə mpú ná Zembí nyáméfwó nyə á má jígali bí nda bí má jálá ná cila mpádúgá nyín ná.

10 Bí ngə ntəg námá bwey lwóya cɛɛlí jooŋgú ná omínyonə ó íshé bɛsh wá Masedwán yesh. Bwaanŋ, sá má bándulá bí ná bi kəg ná cɛɛlí jooŋg shwóg ngə yáág yáágúg.

11 bulugá sə cug mástala, muud bul sə ná a dúgúg nji sá í dúgyá ná nyə yí, sə ná a séyúg ná məbwá mé nda sá á cwŭny bí ná.

12 Ságá ntó shú ná bi cúgəg cug í é bə ná majila mísh má buud bwá cúgé *Də dí wá; bí

nda sá ná bóól búúd bwá ngəg ná nkény mbag wán.

Zembí mə bá gwŭmushi omínyonə ó íshé

13 Bwaanŋ, sá acéélé ná bi dúg jág sá í dúgyá ná okristen bwá á má kə ígwád wá yí. Í jii ná bi dúg mpu, shú ná bí kú də bə ná shúsúlu shúsúlu nda buud bwá áŋgə ná bwánd ná búgá wá.

14 Shé ngə *magulə ná Yésus nyə á yə a mú nyinŋə gwŭm, shé máguləgá námá ná, bəoŋg bwá á yə bwá ngə *búgula Yésus wá, Zembí mə bá gwŭmushi bwo a mú kə ná bánɔŋ Yésus.

15 Gúl sá sə ngə jaaw bí Cwámba nyə a cí wə ga: ja Cwámba mə bá nyinŋə zə yí, shé buud mə bá bə shé ngə ná dúgya wá, shé ábúlé kə shwóg, lúgə bəoŋg bwá má yə wá mpúsa.

16 Nacé í bá bə ná, buud bwá bá gwág kál ngə cúndə, wúl kúkú má *wəéŋgales ngə wéeshuli kál, laag má Zembí ngə lás, Cwámba nyáméfwó mú shulə wú jon dí, buud bwá á yə bwá njúl búúd ə *Krisť wá bwá mú tééd gwŭm.

17 Bwá ká shŭn gwŭm ntáni, shé buud mə bá bə shé ngə ná dúgya wá, shé mú sɛŋgya ná bwo ná ndéé sənón mú nkəŋ kə míŋkúduđ kə bwama ná Cwámba nŭŋ míŋgúluđ; sənón sá mú jí kandugə á kandugə.

18 Dugá wíya nkul mílámúd ná iciyá íni.

5

Muud nyə ampúyé jwów Cwámba mə bá zə yí

1 Bwaanŋ, í ányinŋəyé jii ná mə cíləg bí shú sá í dúgyá ná məfwála ná ija ísá í bá sŷy yí.

2 Nacé biméfwó bí mə mpú ná sáh sáh ná jwów má Cwámba í bá zə wóós nda júwál í də zə mpwó-bulú ná.

3 Buud bwá bá ngə cí ná: «Huúŋ! A mŋŋ mástala e! Kú ná təə sá í kənd múúd lám gwów!» Í bá bə, buud bwá ngə lás ntó, byéndí í ó wóós bwo mæseegyá, námá nda mácey má miné má də wóós múdá á bum mæshiga ná. Bwá ábúlé faam.

4 Ká, bwaanŋ, bi báá cugé yídúgúđ*. Jwów dəoŋgú í ábúlé wóós bí nda júwál.

5 Bí báá búse bwán ó mŋŋkenya bí bɛsh, bwán ó mwásé. Shé cugé búúd ə búlu, búúd ə yídúgú.

6 Nda jí ntó ná, shé ajáláyé ná kə ígwád nda bóól búúd bwá ngə kə ígwád ná; shé má jálá ná jí nkasə, shé də cunal iyéesh íshé.

3:12 Gal 6.10 3:13 5.1-2; Flp 1.10 4:1 2.13; Kol 1.10; 2Te 3.6 4:3 5.23; 1Kr 6.13; Heb 10.10 * 4:4 Bóól bwá cí ná ná: «Muud yesh cúgəg ná yé múdá». 4:7 4.3; 1Pr 1.15-16 4:8 1Kr 6.19-20 4:9 Zhe 31.33-34; Gal 6.10; Ifz 5.2 4:10 2Te 3.4 4:11 2.9; Ifz 4.28; 2Te 3.10, 12 4:12 1Kr 5.12-13; Kol 4.5 4:13 5.1-2; 1Kr 15.51-52 4:13 1Kr 15.18-19; Ifz 2.12 4:14 Rom 14.9; 1Kr 15.3-4, 12, 20 4:15 1Kr 7.10, 25 4:16 1Kr 15.23 4:17 Yuá 12.26; Rom 5.17; Flp 3.20 5:2 1.2-3, 10; 2.19; 3.13; 5.23; Mat 24.36; Flp 4.5; 2Te 1.7, 10; 2.1-2 wóós nda júwál: Mat 24.43; 2Pr 3.10; Mbú 3.3; 16.15 5:3 Zhe 6.14-15; Mat 24.39 * 5:4 Buud bwá afwóyé magulə Yésus wá bwá ngə nkúnkulə ná cug kú mpu shwóg kú mpu shug: bása yídúgúđ. 5:5 Rom 13.11-12; Ifz 5.8-9

⁷ Nəcə ná, buud bwá du ka ígwád wá bwá du ka ígwád íbulú, ongulé du fudá nà mælwæg íbulú.

⁸ Shé bān buud ɔ mwásá, shé dǫgá cunal íyéesh í íshé. Ntó, í jǫ ní shé ñwág búgú nà cælí búdal íbud dí tǫn nda búduga í ñkwánz ózĩmbi bwá du bwáád bud dí yí, shé ka ñgə bwánd nà búgú ná Cwám̄ba mə bá sá ná shé fáámug nà intúgúlí, bwándúlə wəonǫú í bə shé nda tũm ñkwánz zĩmbi mǫ́ du búdal lúúd yí.

⁹ Nəcə ná, Zembí nyə a shígé féesh shé ná shé zág yida hwəma nà mpimbə jé; nyə a féesh shé ná shé dǫgúg cug zhí mə Cwám̄ba íshé Yésus-Krist dí.

¹⁰ Nǫáá ná Yésus wəonǫ wə nyə á yə shwiy dúsú? Haaw! Nyə á yə shú ná sónǫn sá cǫgəg, tɔ shé mǫ́ jǫ ñkasə, tɔ shé mǫ́ nyinǫ kə ígwád.

¹¹ Ná ndéé, dǫgá sá ná, bóól wá bóól ñkúl mílámúd, bóól sá ná bóól búgú í lálug, nda bí mú ñgə bwey sá ná.

Mæcwĩn̄ mǫ́ mæzhúgúla

¹² Bwaanǫ, sá ñgə námá ci nà bí ná, bəonǫ bwá tál bí shwóg bwá ñgə wáduga ñgə cwĩny bí cug kristen dí wá, dǫgá ñwa bwo nə mǫ́jila.

¹³ Dǫgá yə bwo gúma, bí cæel bwo nə fwámé cælí nəcə sýy bwá ñgə sýy yí. Cugəgá ná shee mpádúgá nyín.

¹⁴ Bwaanǫ, sá ñgə yáág nə bí ná bí dǫg lás nə bəonǫ bwá acéélé sýy wá; bí sá ná bəonǫ básá nə ñkwə wá bwá wíinzhug mǫ́nyúul, ná bəonǫ básá nə ñləm wá məkúú mə tówúg shí; bəgá nə jísów, du jísow búúd bəsh.

¹⁵ Bí ó bey. Muud nda bweel mǫ́bǫw ñgwól mǫ́ sá nyə má; yidagá du síya mǫ́nywa mpádúgá nyín, du námá sá búúd bəsh.

¹⁶ Dǫgá bə nə məshusug ja jəsh,

¹⁷ du jəgula nə Zembí kú káád,

¹⁸ du yə Zembí akiba nə mǫ́fwála məsh mǫ́ cug jín. Bí buud bí básá búúd ɔ *Kříst Yésus wá, isá Zembí mə jíí ná bí dǫg sá wə íni.

¹⁹ Kúgá ntágulə ná Shishim mǫ́ Zembí bág kú sýy sýy jé.

²⁰ Kúgá bəeg mpyəny íciyá í *búúd ɔ mícúndə ó Zembí.

²¹ Dǫgá faas isá byəsh, bí du bii ñjǫ byəonǫ í nywá yí.

²² Bí ɔ káálúgú nə mbii mǫ́bǫw wəsh wúə nə ñkul shweenzh bí yí.

Ibwáádán nə mǫ́bádá

²³ Zembí á mpwogé nyəmǫ́fwó kə fúb bí ikósomb byəsh; kə baagulə bí ikósomb byəsh, nə *shishim, nə *jím, nə nyúúl, byəsh í bág bə kú nə sá á jumúg ja Cwám̄ba íshé Yésus-Kříst mə bá nyinǫ zə yí.

²⁴ Muud ñgə jǫw bí yé jǫ abúgúlag; nyə wə mǫ́ bá sá sósólúgú wəonǫ.

²⁵ Bwaanǫ, dǫgá jəgula nə Zembí shú dúsú.

²⁶ Kúlalúgá mə bwáanǫ bəsh məkúúlə mǫ́ buud ó Zembí.

²⁷ Mǫ́ jəgula nə bí jíná mǫ́ Cwám̄ba dí ná bí lǫ́g bwáanǫ bəsh káalaad éga.

²⁸ Cwám̄ba íshé Yésus-Kříst kə sá bí mpaam.

Kálaad ábê Pwôl nyá á cila buud ó Tesaloníka yé Isá í dúgyá nâ kálaad ábê mæ Pwôl shú Tesaloníka yí

Míl mínjígulá mí á kâ wóós Tesaloníka, zhwog obúgula bwá mú bę myo, isá Pwôl nyá á ngâ ci kálaad ashúshwógúd yí í kú mpu bâ ná cé. Bóól obúgula bwá á magulâ ná jwów mæ Cwámbe í á mæ bwey bæ (2.2), bóólágá bwá á ban ná bwá ányíngáyé ná sêy nacé shí í zó shín (3.6-12).

Í á ka jii ná Pwôl cílâg bwo nyíga kálaad ná a ságúg bwo mitédúgá. Nyá á jee cila nyá baalé óngkwoond mpúsê nyóonng nyá á fwo kâ yé, í á jela ná bæ á njúl námâ Korênt, a kú fwo kâ Tesaloníka ja ábêé (Mís 20.1-6). Kálaad ji ná icé ntága:

- (1) Pwôl má tééd yâ Zembí akíba nacé buud bwá ngâ gwáduga búgá ókrísten wá Tesaloníka búás nâ ndí yí; a mú jî Zembí ná bwá bág nâ zény kálâ shwóg tã bwá bwámá nâ cúwálí (1.1-12).
- (2) A mú ntâg zâ njwa lúu ciyá wáméfwó á kálaad, isá í bá ngâ sîy ja í bá bæ ná Yésus wál zâ yí: Mbúwúlú múúd mæ bá sááfulâ shí (2.1-12), í bá jii ná obúgula bwá jísówúg (2.13-3.5).
- (3) A mú ka kâ shínal nâ íbwádán nâ iciyá yâ mæshíné (3.16-18).

Yáág-yáág ciyá jí ná: «ŋkí muud nyá acééle sêy nâ mæbwá mé, nyá ajáláyé námâ dâ» (3.10).

Mabádá

1 Mæ Pwôl wá má cilá bí kálaad éga, sáná Silvê nâ Timotê. Sâ má cilâ bí *Dḡ á Tesaloníka, Dḡ dúás Dḡ má Zembí Sóonngá bá Cwámbe Yésus-Kríst yí.

2 Zembí Sóonngá bá Cwámbe Yésus-Kríst bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námâ ná bi cágæg ná shee.

Cwámbe mæ bá zâ sámbe shí ga mílósú

3 Bwaanng, sá búásé ná sá dúg yâ Zembí akíba ja jêsh shú sâ á ngâ sá bídí cug dí yí. Í jela ná sá dúg yâ nyá akíba, nacé búgá jín í ngâ lal lalág íí, cêclí bí ngâ cila mpédúgá nyín yí í ngâ námâ yáág yáágúg.

4 Sâ jooŋg í má sá ná sáméfwó sâ ngâ bwiinng mósól másdḡ má Zembí lán wún nâ milúú ná sán. Milúú míásé sâ ná sán nâ bí nacé bi búásé nâ zény kálâ shwóg, buud bwá ngâ tæem wáámbe bí nâ cúwálí bímbí bwá ngâ wáámbe yí, búgá jín í atágé, bí ngâ jísow mæntágula.

5 Sâ jooŋg jísow yuug í ngâ lwó ná Zembí má dâ cigal mílósú sémbyé á tatalí. Na mæ lwó ná bi mæ mpíyá nâ Faan má Zembí bí ngâ jug nâ ifamuga yâ cinonng yí.

6 Bábálé jisâ ná Zembí ji tatalí muud, a bá bweel *incwaw í ntug búúd bwá ngâ lwó bí íni.

7 Bí buud ngâ bwæma nâ mæntágula wá, a bá sá ná shé yówalag ja Cwámbe Yésus mæ bá zâ lwóya nyúul nâ íŋkácid í *wénggales byé yí.

8 Bwá bá zâ bumb-bumb kuda dí, zâ yâ íkúl ishús nâ buud bwá ngâ ban magulâlâ Jjḡ Kéel mæ Cwámbe íshé Yésus wá íntágulí.

9 Buud bœonngá íntágulí byán í bá bæ ná, bwá bá kâ yúúd kandugá kandugá shwóg-shwóg nâ Cwámbe, kú kumâ kúl á bá lwóya yáág-yáág ŋkúl nyé á mílwaná yí.

10 Í bá bæ jwów á bá zâ ná gúmas jé í nyínúg búúd bē dí yí, ná bœonng bēsh bwá á *búgula nyá wá bwá bényug nyá. Bi mæ bá bæ gwoonng jooŋgúd, nacé bi á magulâ sâ sá á bwiinng bí yí.

11 Gwá wá í sâ ná sâ ngâg nâ jøgula ja jêsh shú dán yí. Sâ ngâ jøgula ná Zembí íshé sáág ná bi cágæg cug í mpíyá nâ njúwúlú nyá á jów bí yí. Sâ ngâ námâ jøgula ná a kwííndúg bí nâ ŋkul nyé, bi sáág manywa mēsh bí ngâ gwág yéesh ná bi mæ sá má; a sáág námâ ná búgá jín í nda ná bæ á shílág.

12 Ntô, bi e sá ná jínâ má Yésus Cwámbe íshé í njwág gúmas, bi mú námâ njwa gúmas nyádí. Mpaam má Zembí íshé bá Cwámbe íshé Yésus-Kríst wá í é sá sósólúgá wœonng wēsh.

2

Isá í bá sîy shúshwógú ná Cwámbe zág yí

1 Bwaanng, shú zálâ Cwámbe íshé Yésus-Kríst má bá nyíngâ zâ yí nâ nda shé má bá sœŋgya nyádí ná, sâ ngâ ci ná bí ná

2 bí kú fânda leel cugula ntô, námâ nda sá má cí ná jwów dœonng í má bwey wóós. Tã ná njwól múúd má jaaw bí ná *shúshim í ámâ jaaw nyá gúl sâ, tã muud má jaaw bí jí, tã muud má jaaw bí ná sá wá sá sá ámâ cila, kúgá fânda bæ nâ ifwaas ntô.

3 Muud tæem zâ jwánngulâ bí ntudelé, kúgá bę nyá. Nacé Cwámbe nyá abulé fânda zâ ntáni; dúl fwála í bá fwo bæ buud bwá njgaan nâ Zembí mbíí áyíyáág, Mása mĩngáádâ ngâ sá ná buud bwá bág kú bish Zembí yé má bá fwo lwóya nyúul ná njgán, mása wœonngú nyé má bwey bæ ná á bá jşę.

4 Mása wœonng mæ bá zâ bân lúu, lúmbulí nâ sâ jêsh bwá jów ná zembí yí, bwá ngâ yâ gúmas yí. A bá sâ ntô ná ndéé kâ nyíi *Mpáánzâ Zembí kâ ji wu, nyaméfwó kâ kude bud ná nyá wá Zembí.

5 Mæ á dâ bwey jaaw bí sâ ni mæ njúl ná nún bídí; bi anyíngáyé ná téduga ntô?

1:1 1Te 1.1 1:3 2.13; 1Te 1.2-3 1:4 1Te 2.19-20; 3.3, 7 1:5 Flp 1.28 1:6 Rom 12.19; Mb4 18.6 1:7 Mat 25.31; 1Te 5.1-2 1:8 Iza 66.15; Rom 2.8; 1Pr 4.17 1:11 1Te 1.2-3; 5.24 2:1 1Te 4.15-17; 5.1-2 2:2 2.15 2:3 1Tm 4.1; 1Yn 2.18 2:4 Eze 28.2; Dan 11.36; Mb4 13.5-6

6 Ja gaád bí mǎ mpu sá í ñgá bii Mása wǎǎng ná á nda lwóya nyúul yí. A bá námé ka lwóya nyúul nji ja fwála dǎǎng í bá wós yí.

7 Tεem bæ ntó, sá *ndimba í ñgá sá né buud bwá bǎg kú bish Zembí yí í ñgá bwey sɛy. Í bá sɛy nǎ ñgǎñ ja sá í ñgá laa gwo yí í bá wú yí.

8 Né ndeé, Mása á kú bish Zembí mú bá lwóya nyúul. Nji, Cwám̄ba mǎ bá yámb nyə ñgúl nǎ mpu yé, a mú jimb, zǎla Cwám̄ba Yésus mǎ bá zǎ a ñgá ñkənəwa yí, í bá zə shínal nyə nǎ máy.

9 Mása á kú bish Zembí yé wǎǎng mǎ bá zə nǎ ñkul mǎ *Sátan zə ñgá sá *mashimbá mimbí mimbí, nǎ isá í ntǎ búud ñkul yí, nǎ *isá í mimbǎgú ñgǎle shiig buud.

10 A bá zə sá ólilñgí, zə shiig búud bwá jǎlá nǎ jimb wá. Bwá bá jimb nǎcə bwá á bæ nda cɛl óbábǎle shú nǎ bwá dúgúg cug.

11 Sǎ ñǎǎng wá Zembí mǎ bá nti bwo nyúul ñkul í bá zə kǎnd bwo jugú yí, shú nǎ bwá *mǎgulgɛ ijǎǎ.

12 Nǎ ndeé, buud bɛsh bwá ñgá kú magula sǎ jí búbǎle wá, bwá ñgá yida gwǎg nywa ólilñgí wá bwá bá bwǎma nǎ intǎgúli.

Obúgula bwá yímúg mǎnyúul

13 Nji, yé bwáǎng Cwám̄ba mǎ cɛ́l wá, sá bǎñ sǎ má jǎlá nǎ dǎ yə Zembí akíba ja jɛsh nǎcə sǎ nyə á mǎ sá bí yí; nǎcə Zembí nyə a má fɛ́esh bí nǎ bí wá tɛ́édúg* dúg cug nǎ sǎle Shíshim yé í sá nǎ bí bǎg mǎñkɛñkɛ mi búud, bí mú magula sǎ jí búbǎle yí.

14 Cúndǎle sǎ á zə ñgá cúndə Jǎjǎ Kéel bídí yí, Zembí nyə á balan nǎ wə, a mú jǎw bí shú nǎ bí dúgúg cug, bí bǎg nǎ mǎlwáné mí Cwám̄ba wúsú Yésus-Krist.

15 Nǎ ndeé bwaanɔ, yímúgá mǎnyúul; sǎ á jǎguli bí mǎñjǎgúla, míl sǎ lás nǎ mǎmpu bí ñgá gwág, mílúgá sǎ cilé bí cilég, nadagá nǎ mǎñjǎgúla mýǎǎng.

16 Sóǎngú íshé Zembí nyə á cɛl shé a sǎ shé mpaam, wá shé ñkul mǎnyúulúd, sǎ nǎ shé ñgǎg nǎ bwánd nǎ búgá. Nǎ Cwám̄ba íshé Yésus-Krist nyəmɛ́fwó, nǎ Sóǎngú íshé Zembí wǎǎngú

17 Bwá wág bí ñkul mǎnyúulúd, bwá sǎ nǎ bí yímúg mǎnyúul sǎ ányunywaá jɛsh bí mǎ sǎ yíid, tǎ lǎsú ányunywaá wɛsh bí mǎ lǎs yíid.

3

Cwám̄ba jisə abúgúlag

1 Nǎ ndeé bwaanɔ, jǎgulgá nǎ Zembí shú dúsd. Jǎgulgá nǎ lǎñ mǎ Cwám̄ba í léélug mpyáánz, buud bwá ñwág námé wə nǎ gúimé nda nǎñ bídí.

2 Jǎgulgá námé nǎ a yílúg sǎ mǎnyámá mǎ íbǎw-bǎw í búud í ányinyaanǎ dí; buud bɛsh dí bwá ñgá magula *búgula.

3 Nji Cwám̄ba nywaá jí abúgúlag, nyə wá mǎ bá sǎ nǎ bí yímúg mǎnyúul, a sǎ nǎ Mbáwáulú múud nda sǎ bí mǎbǎw.

4 Sǎ bí nǎ búgá tǎñ buud ɔ Cwám̄ba nǎ bí ñgá sǎ nda sǎ ñgá ci nǎ bí sǎág nǎ, bí é ñgá námé nǎ sǎ nji ntó.

5 Cwám̄ba sǎág nǎ mílám mǎn mí cɛ́lúg Zembí, mí bǎg nǎ zény kǎle shwóg nda *Krist.

Obúgula bwá sɛyúg nǎ mǎbwá máñ

6 Bwaanɔ, sǎ ñgá cwíny bí jínó mǎ Cwám̄ba íshé Yésus-Krist dí nǎǎ: bí a lǎg ñjǎgúla nǎ sǎ; *mǎnyɔñá wún yɛsh mǎ bó nda bɛ ñjǎgúla wǎǎngú, a yida ñgá jí kú sɛy yé, sǎsǎlǎgá nyə.

7 Bimɛ́fwó bí mǎ mpú nda bí má jǎlá nǎ ñgá yagula sǎ nǎ. Ja sǎ á bæ nǎñ bídí yí, sǎ áshígé ñgá cugá cug iləm.

8 Sǎ áshígé dǎ bídí nǎ buud bwá wíflúg sǎ ashwá. Mbó. Sǎ á yida dǎ wáduga sɛy bulú nǎ mwásó shú nǎ mbag wúsú í bǎg kú badawo múud mǎbagud.

9 Ntǎ cugé nǎ sǎ áshígé bæ nǎ zhíi mǎ sǎ nǎ buud bwá ñkényúg mbag wúsú. Sǎ á bæ nǎ zhíi nyǎǎngá, nji sǎ á yida cɛl lwó bí yuug bí mǎ jǎlá nǎ yagula yí.

10 Ngaá nǎ ja sǎ á bæ nǎñ yí sǎ á shí bwey dǎ jǎguli bí nǎ ñkí muud nyə acɛ́lé sɛy nǎ mǎbwá mé a nda námǎ nyinɔg dǎ dǎ?

11 Ká, sǎ ñgá gwág nǎ bóól búud wá gwoonɔ jín bwá mú ñgá cugá cug iləm; bwá lúgá sɛy nǎ mǎbwá máñ, búse nji ñgǎle kǎnd mílám ízháá isád.

12 Mbií búud wǎǎngú, sǎ ñgá yímbuli bwo, ñgá bándulə bwo jínó mǎ Cwám̄ba Yésus-Krist dí nǎ bwá ñgǎg nǎ sɛy nǎ shɛɛ, bwá bǎg dǎ ídǎw bwá á sɛy nǎ mǎbwá máñ yí.

13 Bwaanɔ, bí bǎñ bí nda káád sǎle mǎnywa.

14 Muud mǎ bó kú sǎ mǎgwág nǎ sǎ sǎ ñgá ci wa kǎlaad éga dí yé, bí ó ñwa nyə jínə, bí mú bɛégyá nǎ nyə shú nǎ í sǎág nyə shwón.

15 Bí nda yida ñwa nyə nda zhízhí, mbó. Yidagá lámusa nǎ nyə nda múud mǎ lámusa nǎ *mǎnyɔñá nǎ.

Ibwádán nǎ mǎbádá

16 Cwám̄ba á mpwogé nyəmɛ́fwó kǎ sǎ nǎ bí cǎgɛg mpwogé ija byɛsh mǎzhíi mɛsh dí. Cwám̄ba jǎñ nǎ bí bɛsh.

17 Mǎ Pwól wá mǎ cilé mǎbádá mága; ntǎga wá mǎ dǎ sǎn ókǎlaad bǎm yé. Mbwá wǎm wá í ámə cilé.

2:8 Iza 11.4; Mbú 19.15 2:9 Mat 24.24; Mbú 13.11-13 2:11 2Tm 4.4 2:12 1.6-8 2:13 1.3 * 2:13 Bóól bwá ci nǎ nyə á fɛ́esh bí nǎ mǎtɛ́édúlé. 2:14 1Te 5.9 2:15 3.6; 1Kr 11.2 2:16 1Te 1.4 3:1 Mis 2.4; Rom 15.30; 1Te 5.25 3:3 1Kr 10.13; 1Yn 5.18 3:4 1Kr 4.16; Gal 5.10 3:6 3.12; 1Te 5.14 3:8 1Te 2.9 3:9 Mis 18.3; 1Te 1.6; bə nǎ zhíi mǎ sǎ nǎ buud bwá ñkényúg mbag wúsú: 1Kr 9.4 3:10 1Te 4.11 3:11 1Tm 5.13 3:12 Ifz 4.28 3:13 Gal 6.9 3:14 1Kr 5.9, 11 3:15 Mat 18.15-17; 1Te 5.14 3:16 2Kr 13.11 3:17 1Kr 16.21 3:18 Gal 6.18

¹⁸ Cwamba íshé Yésus-Krîst ká sá bí bêsh
mpaam.

Kálaad ashúshwóogú Pwól nyə á cilə Timotê yé Isá í dúgyá nə kálaad ashúshwóogú mə Pwól shú mə Timotê yí

Timotê nyooŋgú nyə á bə shilə Yúden, sóŋgú mwá Gərək. Ja Pwól nyə á ngə sá njoond yé ábeé wə nyə á kwey Timotê ngwála á Listrə, shí bwə ngə jəw múus nə Turki yí (Mis 16.1). Nji bwə á bwəma cinoŋg yí, Timotê nyə á shwal bə ngwól múúd gwoonŋ mə Pwól. Nə okálaad obá Pwól nyə á cilə Timotê wá, nə nyooŋg nyə á cilə Titus yé búə wáŋ mbwoomb bwə jów nə «okálaad ɔ məwíil soonz». Bwə jów bwo ntó nəcə búə nə məcwŋ shú obaagula ó incwəmbə nə bóól otówe ɔ shwóg wə Dɔ.

Timotê ashúshwóogú jisə nə məŋkəw məbá:

(1) Minjígulá mí dúgyá nə Dɔ dēsh nə otówe ɔ shwóg myá (milúú 1-3).

(2) Məmpəndí Timotê mə jólá nə bə shú nə iséy byé í kyéyug mpwogé má (milúú 4-6).

Pwól nyə ashígé ngə jii nə Dɔ nə otówe ɔ shwóg bwə ngəg nə bə məcəɛ nda mimbwaamb-julə; nyə á yida lwó nə bwə ngəg nə sá isá nə jə lám, bwə ngə ságusə Kríst muud mə yil sá mikwám dí yé (2.3-6).

Məbádá

1 Mə Pwól wə mə cílə kálaad éga. Mə jii *muud lwámá mə *Kríst Yésus. Nyə Kríst sə ngə bwánd nə búg yé, bá Cugye wúsú Zembí wə bwə á nwa cígúlá nə mə bəg muud lwámá.

2 Mə cílə wə Timotê fwámé mwán waamá mə á byá cəg krísten dí yé. Zembí Sóŋgú bá Cwamba wúsú Kríst Yésus bwə ó sá wo mpaam, bwə ó gwág wo cey lámúd, bwə ó sá námə nə wo cúgag mpwogé.

Minjígulá myá məshígá mí shúnúg

3 Ja mə á ngə kə Masedwán yí, mə á yáág nə wo nə wo jíg Iféz. Í á bə shú nə, buud bwə ngə jíguli minjígulá mishús nún wá, wo tálúg mpəndí nə bwə kú ná kwo jíguli minjígulá myooŋg. Jígú nún, wo tálúg bwo mpəndí nyooŋg.

4 Gúl sá jí námə nə, nə mikanda, nə lələ məbyél nə lə lə kú nə məshíné*; tálúg námə

bwo mpəndí nə bwə kú də kənd mílám mbíi isá byooŋgú. Isá byooŋg í áde kwínd múúd nə muud bəg tédúgá mə Zembí. Í yidá də shwambulə búúd nə bwə dúg sənusa məkəl.

5 Ja mə lás ntúni yí, mə ngə jii nə obúgula bwə bəg nə fwámé ceełí. Muud jí nə lám fúbán, lám nə sán, búgó jé kú nə makán yé, nyə wə mə də ceeł búúd fwámé ceeł yé, váál ceełí jooŋg wə mə jíi nə bi bəg nə ndí yí.

6 Bóól búúd bwə á mə yil mílám jə minjígulá míniid, bwə á mə kə cwagawa bə dúlə lás mbecé líis-lís kú nə shwóg kú nə shug.

7 Bwə ngə jii nə buud bwə ngwág bwo nda *Onkume ó məcəɛ mə Zembí, nji í njúl nə bwə anŋé nə wámbulə sá bwə ngə ci yí, kú wámbulə sá gwáméfwó bwə ngə lás nə inkán yí.

8 Sá báá sə ngə mpu nə məcəɛ məsə jəjə sá ja múúd mə bálán nə mwo mbíi í jólá yí.

9 Nda jí ntó ná, sə dúgá mpu nə məcəɛ mə áshígé təlów shú múúd jí tátəlí yé. Mbə. Mə á yida təlów shú búúd bí kú bísh məcəɛ wá, nə buud ɔ məlwə, nə buud bí kú bísh Zembí wá, nə bóól osól ɔ *mísám, nə buud bóól kú gwəg Zembí wá, nə bəooŋg bwə nwa isá í Zembí zhizhe nə zhizhe wá, nə búúd bwə gwú ósónŋgá wá, nə bəooŋg bwə gwú ónyooŋgá wá, nə bóól ógwól ɔ búúd bəsh.

10 Məcəɛ mə á təlów námə shú búúd ó jəŋga, nə budúm bwə sá íland nə bóól búdúm wá, nə buud bwə kúshá kənd bóól míkwám dí wá, nə obwiiŋgə ó íjəg, nə bəooŋg bwə kéén jínə má Zembí məshígád wá. Məcəɛ mə á təlów shú sá jəsh í lúmbulí nə fwámé njígulá yí.

11 Fwámé njígulá wəooŋg í ngə bə jəjə lán mə Zembí á mílwanə búúd bwə də ságusə nə nywáá mə jólá yé. Jəjə Lán wəooŋg wə bwə á yə mə nə mə zəg ngə bwiing yí.

Pwól ngə yə Yésus akíba

12 Mə ngə yə Cwamba wúsú *Kríst Yésus akíba, nyə muud nyə á mə lulushi mə yé. Mə yə nyə akíba nəcə nyə wə nyə á kwey nə á ji nə nkul jee shwu nyúul nə mə, a mú sá nə mə bəg nyə sóol məsáal.

13 Í njúl nə mə á də bul jág lás nə nyə yág, mə á də jugushi buud bə mə njúl nkí jág gwəg lám; nji, nywáá nyə á mə bwíg mə nə nkwoŋé nəcə mə á ngə sá isá byooŋg jág dí, mə kú nə búgá.

14 Cwamba íshé nyə á mə sá mə mpaam ntə mínji, nyə á mə sá nə mə bəg nə búgə, nə ceełí í ngə zhu wə Kríst Yésus.

15 Ciyá ga jí abúgúlág, sə mə jólá nə magulə gwo sə bəsh: jí ná, Kríst Yésus nyə á zə shí ga

1:1 muud lwámá: 2.7 Cugye: Tit 3.4 bwánd nə búg: Kol 1.26-27 1:2 Timotê: 1Kr 4.17 mwán waamá: 1Kr 4.15; 1Te 2.11; Tit 1.4 1:3 Iféz: Mis 20.1 buud bwə ngə jíguli minjígulá mishús: 4.1-10; 6.3-5, 20-21; 2Tm 2.16-18, 23-26; Tit 1.10-16; 3.9-11 1:4 4.7; 6.20; 2Tm 2.16, 23; 4.4; Tit 1.14 * 1:4 Oytúden bwə á də baagulə məbyél máŋ micilyá, də lú micilyá myooŋg mísoon, sá jooŋg wə Pwól ngə ban na yí. 1:5 1.14, 19; 2.15; 4.12; Rom 12.9; 13.10; 1Kr 8.1; Gal 6.10; 2Tm 1.3, 13; 3.10; Tit 1.15 1:6 1.4; 6.4, 20; Tit 1.10 1:8 Rom 7.12, 16 1:9 Gal 5.19-21 1:10 4.6; 6.3; 2Tm 1.13; 2.2, 15; 3.14; 4.2-3; Tit 1.9; 2.1, 7-8 1:11 1Te 2.4 1:12 2.7 1:12 Gal 1.15-16 1:13 Mis 8.3; 9.1-5; 1Kr 15.9; Gal 1.13 1:14 1.5; 1Kr 15.10 1:15 Luk 15.2; 19.10; Rom 5.8 1:16 Iféz 3.7-9; Kol 1.25

dí zə cug ósól ɔ *mísəm; ósól ɔ mísəm bəɔŋgá dí, mə wá jí áshúshwóógá.

16 Nji, Zembí nyə á bul gwág mə ɲkúnkwónǵá shú ná jə lám mə Kríst Yésus í nyínǵ mədí, mə mú bə yuug shú búúd bwá bá *búgula mwəw mə ɲgə zə má, yuug ná bwá bá lég cug á kandugə kandugə.

17 Buud bwá yág Njwú-buud á kandugə kandugə gúmá. Zembí nyə abále bwele yə yé, Zembí jí kú nyín nə mísh yé, á jí Zembí nji nyə ɲgwúd nə ɲgwúd yé, a ɲkənəwag kandugə á kandugə. Amen.

Gwánág jəjə gwána

18 Timoté mwán waam, mə zə yə wo nyíga mpəndí bə nə iciyá *búúd ɔ mícúndá bwá á cí shú dwó yág yí. Iciyá byəɔŋg í ɔ yə wo ɲkul nə wo gwánág jəjə gwána.

19 ɲgagú nə gwána wo mbíd búgú, wo njúl nə lám nə sán. Ból búúd bwá á mə du ban dúle gwágúle lám nə ndéé búgú jáj í á mə nyasula nda byól í du búg ɲgwəjə ná.

20 Imene bá Aləguzándrə búə səmbá búúd jəɔŋgú; mə á mə cwámbele *Sátan bwo shú ná bwá ɲwág ɲjígúla ná bwá nda ná bá bwele *lás nə Zembí bwaasále mpu.

2

Du sá məjəgula shú múúd yəsh

1 Sâ mə ɲgə tééd fwo yáag nə ndí yí jí ná, obúgula bwá dág kə nə mɲgwóombúlú wá Zembí, du jəgula nə nyə, du gwáámə nyə isá, du lə nyə. Bwá dág sá ntó shú búúd bəsh íí,

2 shú ójwú-buud nə shú búúd bəsh bí nə mɲkwónǵ. Sâ jəɔŋg í é sá nə shé cugəg nə shé, kú nə intúgúli, nəcé cugúle cug í yə Zembí gúmá yí, nə cugúle mbii cug í jála yí.

3 Ntó jí jə sâ, Cugye wúsú Zembí mə gwág nywa ntó.

4 Á jii ná buud bəsh bwá dágúg cug, bwá mpu obábále.

5 Nacé, Zembí jí nji ɲgwúd, líí-nji námá ɲgwúd mpəsdágá Zembí bəndɔn buud,

líí-nji jəɔŋgú jíə muud, nyə wá Yésus-Kríst.

6 Nyə wá nyə á yána cug jé shú ná buud bəsh bwá bág ofulí*.

Nyə á sá sáólúgú wəɔŋg námá fwála í á jála yí, zə lwó búúd nə Zembí ɲgə jii ná bəsh bwá dágúg cug.

7 Shú dəɔŋg wá Zembí nyə á tál mə mbwiɲgye lán yí, nyə á sá nə mə bág *muud lwámá, á yə mə mbag ná mə jígúlig ikúl í cúgé *Oyúden

yí obábále bwá jála nə *búgula wá. Bábále mə aŋgə nə bwiɲg ijəjə.

Cug búúd mə budá də dɔ

8 Mə ka jii ná budúm bwá dág sá məjəgula kúl jəsh. Bwá dág jəgula bwá ɲgə bən məbwá wá Zembí, məbwá mə njúl kú nə mabyaagula. Bwá dág sá ntó kú nə mpimbə, nda nə məzhuzhunwa.

9 Mə jii námá nə budá bwá dág bwáád mbii í jála yí, mimbwéedí mpu shweel nyúul, kú bə mí asə mísh; bwá nda du síya mífind mí ázəgá-dág, nda du bwáád isá í or, ɲkí ntág ɔŋkaaw ɔ álal-kus, nə ivungá nə mikáánds mí álal-kus.

10 Bwá dág bwáád mimbwéedí mí jála nə budá bwá ɲgə cugə cug məgwág nə Zembí wá; mimbwéedí mɔəɔŋg wá jəjə míssólúgú.

11 Mudá mə jála ná du ɲwa ɲjígúla á njúl kúl-kúl, kú bwele bən lúu.

12 Mə ayáyé mudá ɲkul ná á jígúlig, ɲkí ntág ná á jwúg nə mudúm. A dág jí kúl-kúl.

13 Jí ná, Adam wá Zembí nyə tééd sá yé, Ifa ka zə bə mpəsə.

14 Adam ntág dí nyə á magulə məshügá. Mudá wá nyə á magulə məshügá, á mú caam máCəfə.

15 Nji, mudá mə bá *dág cug nə byále á bá byá yí. Nji, í bá jii ná á bág nə zény búgú, nə zény cəelí, nə zény cugúle mbii Zembí mə cəel yí, á mbíd lám ájjilə.

3

Sá í dəgúg nə otəwe ɔ shwóg wá Də yí

1 Sá jí kú nə məshwán wá ga: ɲkí muud mə gwág yéesh ná á sá séy dúle fála *Də mə Zembí, jəjə mpwóombú ísəy wá múúd wəɔŋg ɲgə jii ní.

2 Í ka jii ná tówe shwóg bág kú nə sá á juməg, á bág ɲgwúm mə mudá ɲgwúd; á bág muud mə du cunal iyéesh yé, á du shimal isá, á mpiya nə gúmá, á bág muud mə du mpu ɲwa ójón yé, á njúl ná á jí nə ɲkul mpu jígúli.

3 Nyə ajáláyé nə bə ɲgule məlwəg, kú bə múúd mándá; á yidag bə kú du yá, kú bə múúd icwoomb. Á bág kú cəel *mwaanə.

4 Á jála nə sá nə njów búúd yé í kyéyug jəjə kú ɲjənd, bwán bə kú nə məbún, bwá ɲgə cugə mbii cug í jála yí.

5 ɲkí muud mə yidá bə kú mpu sá nə njów búúd yé í kyéyug jəjə kú ɲjənd íí, ntudələ nyə é yú kweemb Də mə Zembí yé?

6 Muud mə fála Də yé nyə ajáláyé nə bə múúd ɲgə ndəm *búgula yé, nəcé nyə á bá

1:17 Rom 16.27 1:18 4.14; 6.12; 1Kr 9.24-25; 2Tm 4.7-8; Yúd 3 1:19 1.5 1:20 Imene: 2Tm 2.17 **Aləguzándra:** 2Tm 4.14 **Sátan:** 1Kr 5.5 2:1 Ifz 6.18-19; Flp 4.6 2:2 Esd 6.10 2:3 Tit 3.4 2:4 Eze 18.23; 2Tm 2.25-26; 2Pr 3.9 2:5 Mbá 6.4-5; 1Kr 8.6; Rom 3.29-30; 10.12-13 2:6 Mak 10.45; 2Kr 5.15; Gal 1.4; Tit 2.14; 1Yn 3.16 **fwála í á jála yí:** Gal 4.4; Tit 1.3 * 2:6 Bwá á du jína ɲkúmba tən shú ná ɲkúmba kwám í bág fulí. Tən nyəɔŋg wá Yésus nyə á jána nə cug jé shú búúd bəsh yí. 2:7 muud lwámá: 1.11-17; Gal 1.1; 2.7-8; Ifz 3.7; 2Tm 1.11 2:8 1Pr 3.7 2:9 1Pr 3.3-5 2:10 5.10 2:11 1Kr 14.34 2:13 Mat 2.7, 21-22; 1Kr 11.8-9 2:14 Mat 3.1-6, 13; 2Kr 11.3 3:2 Tit 1.6-9; 1Pr 5.1-4 3:3 2Tm 2.24

ɲwa nyáméfwó nda gúl mæma sâ, a mú bə kú ná mpu nda á fálág Dɔ ná, ná ndéé a mú bwəma nə intágúlí Njwú məjamb nyə á bwəma nə ndí yí.

⁷ A jəlá námá nə bə váál múúd dí nəs buud bwə cügé Dɔ dí wá du lí nyə ná jɔ múúd; ntó, nyə abúle bwəma nə mpyóɲ ná ndéé a biil láám bə má Njwú məjamb dí.

Sá í dúgyá nə ojaákwon yí

⁸ Námá mbií ɲgwú d wəɲɲgú, *jaákwon má jəlá nə bə nə jɔ fúlú, a nda du lás sá ɲgwú d mimpu mimbá; nyə ajáláyé nə wá lúu málwəg dí, a nda du sɔ *mwaanə nə məcíi míshúd.

⁹ A jəlá nə magulə *ndimba a búgə lám á fúbánú d.

¹⁰ Muud mə céel bə jaákwon ntó yé, í jii nəs buud bwə fwóg faas váál múúd á jí yí; á ká bə kú ná sá á jumág íi, a mú ka sɛy sɛy jaákwon.

¹¹ Budá* bwə jəlá námá nə bə nə jɔ fúlú, nda du ci búúd icyá í bəwáli bwo milám yí, bwə mpúg du cunal íyéesh byáɲ, bwə bəg ɔ abúgúlág məzhií mēsh.

¹² Jaákwon má jəlá nə bə ɲgwúm mə múdá ɲgwú d, bwán bə kú bwelə bān milúú, a jəlá nə sá ná njów búúd yé í kyéyeg jɔjɔ kuú njoond.

¹³ Bəɲɲ bwə sá ísɛy byáɲ váál í jəlá wá, buud bwə é ɲwa bwo nə məjila. Búgə bwə ɲgə *búgula Yésus-Krist yí í é sá ná bwə dúg ləsha nə buud kú nə ifwaas.

¹⁴ Mə ɲgə cilə wo kálad éga nə búgə ná mə wál bá zə núnj.

¹⁵ Nji, ɲkí mə bə kú ləel zə, kálad éga nyə e sá ná wo mpúg kuú njoond í jəlá nə muud á njów má Zembí yí. Njów má Zembí wəɲɲ wə Dɔ má Zembí á kuwó í ɲgə shúgə ɲgə baagulə obúbálé yí.

¹⁶ Haaw, kú nə məshwán, mpúyá búgə í ɲgə yə sá yí wí mæma ndimba ánaní.

Krist nyə á zə byél muud, Nkɛɲkɛ Shíshim nyə a lwó ná a jí tətəlí, *wəɲɲgales bwə á beny nyə, cúnda yé í á má sɛy ílwoɲ í búúd byēsh dí, ncúlýá buud bwə á má búgula nyə wa shí mishwun, Zembí nyə a bān nyə gwəw, yə nyə gúmá jé.

4

Gwánág ni íbów-bəw í minjígúla

¹ Nkɛɲkɛ Shíshim ɲgə ci ná sáɲ sáɲ nə mwów má áməzhúgúlá dí, bəól búúd bwə bá yíl milám isá í dúgyá nə búgə yíid, bwə yidá kə

sá mágwág nə míshíshim mí məshúgá, kə ɲgə bɛ minjígúla mí minjumbálu.

² Bwə bá kə ɲgə cwaguwa bɛ mikaand mí ijɔ́ búúd ɔ kwába bwə bá du shúg bwə ná ndí myá. Buud ɔ məkák bəɲɲɲ iwushí í á má nada bwo lámú d nada məɲɲgyé múúd nyə a lánd nə ɲkwánz ágúgwə* má.

³ Bwə tál búúd mpəndí nəs ci muud kú bā; bwə cilashi búúd bil ídáv, í ɲjúl nəs Zembí nyə á té byo shú búúd ɔ abúgúlág bwə mpú obúbálé wá ná, bwə á dúg də byo ná akiba.

⁴ Sá jəsh Zembí nyə a té yí jí ɲkí nywa; kú nə təɔ sá í jəlá nə myeesh yí; í jii nji ná sá dúg yə Zembí akiba shú sá jəsh sá má ɲwá yí.

⁵ Nəcə ná, nə Milású mí Zembí, nə məjəgula í du sá ná isá byēsh í bəg ɲkɛɲkɛ í isá.

⁶ Jígúlig ómínyəɲə bwə ɔ abúgúlág isá íni, ntó nyə e lwó nəs wo jí jɔjɔ səól məsáal mə *Krist Yésus, bwə á wíl wo nə jɔjɔ icyá í búgə nə fwámé ɲjígúla, wo ɲgə námá mpu bɛ ɲjígúla wəɲɲ.

⁷ Dugú ban mbií míkanda ícwúcwúul í búdá í du kənd, míkanda mísə kú bish Zembí myá. Yidagú wá ɲkúl ná wo ɲgəɔ nə cugə cug í yə Zembí gúmá yí.

⁸ Igwiimbi í du ləlushi nyúul yí bí nə búbaalé mfii bíbiyá. Cug í yə Zembí gúmá yí, jáá jí nə mfii məzhií mēsh, ɲkaagə ɲjúl námá nəs muud mə cúgə cug jəɲɲ yé, nyə é cugə mpwogé ja gaád, a kə námá bá cugə mpwogé jəɲɲ cug í ɲgə zə yíid.

⁹ Ciyá ga jí abúgúlág, sá má jəlá nə magulə gwo sá bēsh.

¹⁰ Ciyá jəɲɲ jí ná, sə ɲgə wáduga ɲgə gwána nəcə sə ɲgə bwánd nə búgə ná Zembí á kuwó mə bá lɔ sá sə ɲgə sá yí. Zembí á kuwó wəɲɲ wə jí cugye á buud bēsh, bul bə ná ndéé obúgula.

¹¹ Isá wó jəlá nə jíguli búúd wə íni, wo ci nə bwo ná bwə bɛg minjígúla mpyəɲɲ.

¹² Muud nyə ajáláyé nə mpyény wo ná wo jí mwántombú. Yidagú sá nəs obúgula bwə ɲwág yuug wódí, yuug lású á mpu, yuug kuú njoond, yuug cəelí, nə yuug cug á kú asiy-siy.

¹³ Té má afwóyé wóos yí, wo ɔ wá lúú dúlə lɔ micilyá mí Zembí ísɛɲgyád. Wo ɔ wá námá lúú dúlə sá nəs obúgula bwə bəg ná teeg mənyúul, wo wá lúú dúlə jíguli bwo dí.

¹⁴ Zembí nyə á yə wo ɲkul nə fug ja *búúd ɔ micúnda bwə á cúnda, ocúmbá buud bəd wo məbwə lúú yí; wo nda bɛeg ɲwa yána má Zembí dəɲɲgú nda zhizhe.

¹⁵ Kəndág lám isá íniíd, wo wá lúú sáal dwó dí, buud bēsh bwə dúgúg nda wó ɲgə buguban ná.

3:7 2Kr 8.21; Mis 6.3 **3:11** Tit 2.3 * **3:11** Na jí nə ɲkul bə búdá ɔ ójaákwon, jí námá nə ɲkul bə ójaákwon ɔ ábuud. **3:15** Ifz 1.23; 2.19-22 **3:16** Mat 28.18-19; Mak 16.19; Yuá 1.14; Mis 2.33; Ifz 1.20-21; Flp 2.6-11; Kol 1.6, 23; 2Tm 4.17 **4:1** 1.10 **4:1** 2Tm 3.1 * **4:2** Bəól bwə ci ná: «Milám mí á má bimbala bwo». **4:3** bá: 1Kr 7.1 **4:4** w: Məɲ 9.3; Rom 14.2; Kol 2.21; Heb 13.9 **akiba**: Rom 14.6; 1Kr 10.30 **4:4** Mat 1.31; Mis 10.15 **4:6** 1.10 **4:7** 1.4 **4:8** 6.6 **4:10** Tit 3.4 **4:12** 1.5; Tit 2.7 **4:13** 2Tm 3.15-16 **4:14** 1.18; 5.22; Mis 6.6; 2Tm 1.6; 2.2 **4:16** 1.10; 4.12; 2Tm 2.22; 3.10

¹⁶ Wo ɔ mpú baagusə cug gwô, mpu baagusə minjígulá wó ngó jíguli buud myá. Nadagú minjígulá myoɔngú. Wó ká sá ntó, wo é cug wóméfwó, wo cug námá búúd bwé ngó gwágulə wo wá.

5

Lásulə nə buud bwé sá iwushí wá

¹ Nkí í wóós nə wo lámúsá nə cúmbá muud í, wo kú nkáand nə nyə, wo ɔ lás nə nyə tãh nda shwóongú. Wo ɔ du námá lás nə mæncwámá tãh nda omínyonhə bwó,

² lás nə ocúmbá budá tãh nda onyɔongú bwó, mäsás tãh nda okóól bwó, nə kúlúgú í jéla yí.

Sá í dúgyá nə mikúsá mí búdá yí

³ Wo ɔ kweemb mikúsá mí búdá mí cúgé nə nə jígúwé myá.

⁴ Kúsá í ká bə nə bwân nə onta, bwé jéla nə tééd fwo jíg dúlə cugə nə buud ɔ njów báh nda Zembí mǎ jǎi nə; bwé mpúg nə wíllúə obyál báh bwé á wíll bwo yí wúsə mpwála bwé jéla nə nying yí.

⁵ Kúsá múdá í mǎ mpu lág kú ná nə jígúwé yí í du kænd búgú jësh wá Zembí. Mbii kúsə wɔɔng í du jəgula nə Zembí bulú nə mwásá du gwáamb nyə kwiindyá nda káád.

⁶ Shú myoɔng mikúsá mí búdá mí ngé ná bə mənywa mǎ cug myá, bwé mpúg nə bwé tɛm bə mikuwó, bwé mǎ yə.

⁷ Kalagú mikúsá mí búdá malábúgá mǎga shú nə bwé cágəgú kú nə məjumá.

⁸ Nkí muud mǎ bǎ kú kweemb búúd bə, nə ndeé buud ɔ njów yé ntǎg í, nyíni múúd mǎ kífya búgú jé, a mǎ bə mbúwúlú ntɔ *hááden.

⁹ Shú nə wo ciləg kúsá múdá sámbá á mikúsá mǎson mǎ jéla kweemb myá dí, í jǎi nə kúsə wɔɔng í bǎg nə mimbú tééd məwúm məsaman kə gwǔw; í jǎi námá nə á bǎg kúsá í á bə nə nji ngwúm ngwúd yí.

¹⁰ Í jǎi námá nə á bǎg nə nyə á shí du sǎ jǔjǔ mǎsólúgú mí dúgú nyín, a bǎg nə nyə á mpu jíguli bwân bə, nyə á du ləg búúd nyádí njów, du gusa búúd ɔ Zembí məkuú, du kwiínd íntágulá-ntágula í búúd. A bǎg nə nyə á du sǎ fwámé mǎsólúgú mimbii mimbii.

¹¹ Wo nda magulə cilələ mikúsá myá mäsás; nəcé myāh, iyéesh byāh í du gwúm, bwé mú ngə yow sálə sáal mǎ Zembí, bwé mú bə nə yéesh nə bwé kǎ mǎbáád.

¹² Ja nyāh mǎ sǎ ntó yí, a mǎ byaagulə, nəcé a mǎ ntɔ nkəl nyə á tǎl nə á jǎi fwó yé.

¹³ Bwé du bə cínongú, bwé mú kú ná nyingə sǎ tɔ sǎ, nji ngólə jéla minjów minjów; jélálə wɔɔngú kú ntǎg bə nji nə bwé cúgé na sǎ mǎ sǎ, nji bwé fwáfula, bwé wá mǎmpu ízhaá ísád, bwé ci icígá-cígə.

¹⁴ Gwé wó jǎi nə, mǎ yidá jǎi nə kúsá wí sás yí í kǎg báád kə byá bwân, baagulə njów bǎ mpwogé shú nə buud bwé ngó lúmbuli nə sǎ wá bwé bǎg kú nə zhíi mǎ cí sǎ sǎ ábúbǔw.

¹⁵ Mǎ cí ntó nəcé bóól nkí bulya bwé mǎ bwey wú fwámé zhíid kə bə zhíi mǎ *Sátan.

¹⁶ Nkí ngwól mbúgula á mudá jǎi nə mikúsá nyádí njów búúd dí, í jǎi nə á nkényúg mbag á mikúsə myoɔngú shú nə í nda nyingə bə mbag á *Dɔ mǎ Zembí. Dɔ í nkényúg mbag á myoɔng mí kú nə jígúwé myá.

Sá í dúgyá nə otšwe ɔ shwóg wá Dɔ yí

¹⁷ Ocúmbá buud bwé ngó mpu keye nə Dɔ wá bwé mpiyá nə gúmá ikóómb íbá, nə ndeé bɔɔng bwé mǎ wá mǎnyúúl bwiingúlə jǔjǔ kéel nə jígúllə obúgula dí wá.

¹⁸ Kálaad Zembí ngə cí nə: «Wo nda fad nteny mpu ja í ngó nyaal mpumá ngólə lwáál nywo yí», a nyingə námá cí nə: «Sóol mǎsáal mǎ jéla nə bə nə myána.»

¹⁹ Nkí bwé zǎ shwáman ngwól Acúmbá muud á Dɔ mǎ Zembí, wo é jisə magulə shwáman jɔɔngú buud obá nkí ólólə bwé mǎ fwo bwiing mpu ngwúd.

²⁰ Bɔɔng otšwe ɔ shwóg bwé sǎ *sám wá, wo lás nə bwo tǎm buud; sǎ jɔɔng í é sǎ nə bóól bwé bǎg nə ífwaas.

²¹ Mǎ ngə cí nə wo mǎsh mǎ Zembí dí, mǎsh mǎ Yésus-Krist dí nə mǎsh mǎ *wəéngales Zembí nya a féesh wá dí nə, wo ɔ bə minjígulá míni, kú kə nkəómá, kú yag múúd mpwoombú.

²² Wo nda jigawa bəd múúd məbwé; wo nda kə wá nyúúl ízhaá sǎmúd. Wo ɔ baagulə wóméfwó nə fwǔ-fwǔ.

²³ Wo kú ná du ngul nji məjúwó; dúgú námá ngul bábaalé məlwəg nə məcɛy mǎ du bii wo íja íja mǎni.

²⁴ Bóól búúd myāh mǎsəm mí du búguli buud nda fwo faas, bóólúgá báh myāh zə du mpúy fwála mǎ fwo cɔ.

²⁵ Jǔjǔ mǎsólúgú mí du námá bə, bóól búúd myāh kəel nyín. Nji, míl tɛm bə nda kəel nyín, mí ábúle bwèn shwoód.

6

Sá í dúgyá nə məlwaa nə omása yí

¹ Obúgula bí məlwaa wá bwé jéla nə magulə nə omása báh bwé mpiyá nə gúmá jësh. Ntó nyə é sǎ nə buud bwé nda *lás nə Zembí bwaasúlə mpu, tɔ nə njígulá wúsá.

² Bɔɔng omása báh bí obúgula wá, bwé nda mpyeny bwo nə jisə omínyonhə báh. Í yidá jǎi nə bwé búlug mpu sɛy na bwo, bwé ngó mpu nə obúgula Zembí mǎ céel wá bwé wá bwé ngó balan nə məbwé mǎ ísɛy mǎh. Sá wó jéla

nə jíguli búúd wáni, wo yáág nə bwo nə bwá mágaləg.

Nə fwámé óyíguli, nə wááyibamb

³ Nkí ngwól múúd mə jígúli gúl sá shús, yida bíd fwámé iciyá í Cwamba wúsú Yésus-Kríst, nkí ntág nə a bíd njígulá í dúgyá nə cug í yá Zembí gúmá yí,

⁴ nyān múúd mə jág bul nkény nyúul, a mə bul námá bə nə jág. Í mú nyə nda bwas á nə a dág ngə shuya ózhuyá ó dúlə ngə faas bíl iciyá. Jí í du wóós cínəng yí? Ngaá nji zhín nə ozhuyá, nə *bwaasúlə mpu, nə dúlə beemb bóól búúd?

⁵ Í du námá bə buud mítédúgá mí mə lánɡuwo wá, du sɛ́nɛ́sa mákál nə sɛ́nɛ́sa sɛ́nɛ́sa, kú nə məshíné. Nəcə buud mítédúgá mí mə lánɡuwo wá bwá ampúyé ná óbábálé, bwá mə yida dág nə cug í yá Zembí gúmá yí jisə bwo zhí bwá é bíl kúm yí.

⁶ Cug í yá Zembí gúmá yí í yida námá bə zhí múúd mə bíl kúm yí, nji í bə ntó ja múúd mə mpú du gwág máshusəg nə sá á jí nə ndí yí.

⁷ Shé áshígé zə nə sá ja shé á zə byél wa shí gaád yí; shé cugé námá nə nkul kə nə sá ja shé mə kó yí.

⁸ Ntó ji nə, shé mə ká bə nə idəg nə mikáándé, bímbí dɔ́ɔ́ngú kwaga.

⁹ Buud bwá du yáág nə bwá cɛ́l bə nə kúm wá, bwá du báɡulə mányúul nə məwbábulán mə wáámbug bwo, bwá mú bíl láámbug nə ndéé, bwá mú bə nə iyéesh mimbí mimbí í ntágulá bwo, í njúl iyéesh í impwúfú. Iyéesh byɔ́ɔ́ng wá í du sá nə muud kweemushi nyáméfwó nə ndéé a yə yí.

¹⁰ Mpugá ná, «cɛ́lɛ́l *mwaané wúsə kɔ́ɔ́l á mimbí mí məbɔ́w myésh»*. Nda bóól búúd bwá á wá mányúul cɛ́l jɔ́ɔ́ng dí nə, bwá á béegyá nə kúu njɔ́ɔ́nd búg kə ngə gwaa cwagawa; bwá á mə tál bwáméfwó cwúnd dí.

Gwánáɡ fwámé gwáná

¹¹ Nji, wɛɛ muud mə Zembí, túbúg isá íni. Yidagú sɔ́ nə wo cágəg tútəlí, wo kándug lám wá Zembí, wo bəg nə búg, nə cɛ́l, nə jisów nə lám mətəla.

¹² Mpug ná cugálə cug búg jí fwámé gwáná, gwánáɡ gwáná jɔ́ɔ́ng shú nə wo bíg cug á kandugə kandugə. Cug jɔ́ɔ́ng wá Zembí nyə a jɔ́w wo nə wo zəg nywa yí. Njúwúlú wɔ́ɔ́ng wá wó á bwaagulə zhwoɡ buud bwá ngə gwág yí.

¹³ Mə zə tál wo nkál mísh mə Zembí dí, nəcé nyə wá ngə yə isá byésh cug. Mə tál námá wo nkál nyɔ́ɔ́ngú mísh mə Yésus-Kríst dí, Yésus muud nyə á magulə Zembí mísh mə Pons Pilát dí yé.

¹⁴ Nkál nyɔ́ɔ́ng nyisə nə wo mpúg baagulə mámpándí mə á yə wo má, wo sá nə wo cágəgí nə mwo kú sá sá məjumá, kú fúfug nə ndéé kə wóós jwów Cwamba wúsú Yésus-Kríst mə bá nyinjə zə yí.

¹⁵ Nəcə, Zembí wá mə bá lwóya nyə ja dān fwála í bá námá wóós yí, Zembí muud jí Ajəláci anání yé, Cí í jwú nə micí myésh yí, Cwamba míl micwamba myésh mí ngə gwɔ́ɔ́ yé.

¹⁶ Nji nyáméfwó wá jí nə nyə abúle yə, a njul kúl jí nə mbíi mánkɛ́nya mísh mə múúd mə cúgé nə nkul jisów yí; muud ngwúd nə ngwúd nyə aƳwóyé bwele dág nyə, muud cugé námá nə nkul dág nyə. A njwág gúmá nə nkul á kandugə kandugə! Amen!

¹⁷ Buud bí nə kúm á cug ga wá, táləg bwo mpándí nə ci bwá nda nkény mányúul, bwá nda kə wá búg ján kúm dɔ́ɔ́ng dí, nəcé í bá cɔ́. Bwá yidag kənd mílám wá Zembí muud ngə yə sá isá byésh nə jə lám yé, nyə wá ngə sá nə sá ngəg nə balan nə isá byɔ́ɔ́ngú shú mánywa mäsá.

¹⁸ Cúg nə bwo nə bwá dág sá mánywa, bwá dág sá jɔ́ɔ́ misóóləgú mənkund mənkund; bwá dág sá váál yána í ngə wú lám dí cwú yí, bwá du bə kwéeshá nə bwá du kaaw məbíi máj nə bóól búúd.

¹⁹ Í ká yidá bə nə dáj kúm wá ngələ sá mbíi misóóləgú míni, í é kwəmsá bwo cug í ngə zə yí, kú nə sá í ntágulə.

Məbádá

²⁰ É yé Timoté, mpug baagulə sá Zembí nyə á yə wo yí. Wo nda du kənd málwə mbéé zhizhe miikaand mí ngə lumbáli nə búgə myáád, wo ɔ́ sásúlə námá ónkafad ɔ́ búúd bwá ngə jaaw mányúul nə búsa nə mpúyá wá.

²¹ Bóól búúd bwá á jaaw mányúul ntó wá bwá á mə lánɡuwo wú búgəd.

Zembí kə sá bí mpaam.

6:4 1.4; 6:20; 2Tm 2.14 6:5 Yuá 10.12; Mis 20.33-34; 1Te 2.5; Tit 1.11; 1Pr 2.14; 5.2 6:6 4.8; Flp 4.11; Heb 13.5 6:7 Zhb 1.21; Ekl 5.14 6:8 Mik 30.8-9 * 6:10 Na ji kaaná búúd bwá á du bwey ci fwála mawów mə Pwól dí yí. 6:12 1.18; 4.14 6:13 Mat 27.11-26; Yuá 18.28-19.16 6:14 1.3, 18; Flp 1.10; 1Te 5.1-2 6:15 Mis 1.7; 2Pr 3.3-9; Mbú 17.14 6:16 MmN 33.20; Sóm 104.2; Yuá 1.18; Kol 1.15; 1Yn 4.12 6:17 Sóm 62.11; Luk 12.15, 20; Zhk 5.1 6:19 Mat 6.20 6:20 1.4; 6.4; 2Tm 1.14 6:21 mpaam: Gal 6.18

Kálaad ábêê Pwôl nyá á cilá Timotê yé Isá í dúgyá nâ kálaad ábêê mâ Pwôl shú má Timotê yí

Kálaad ábêê má Timotê ngâ nyîn ná Pwôl nyâ á bâ Róma ja nyá á cilá nyâ yí (1.17). Í á jâla nâ bâ Pwôl ngâ jâg jug mímbwugud (2.9) a músâ a tál fwó (4.10, 16). Nda nyá á mpu ná iséy byé í má shîn a wál zâ yâ ná (4.6), nyâ á ka cilá muud nyâ á bâ nyâ fwámé múúd gwoong á cêlí yé (1.2), yâ nyâ mæcwûj.

Pwôl mæ tééd fwo yâ Zembî akîba nâ búgâ Timotê jî nâ ndí yí. Nda á bwey mpu ná obwiingye ó Jǝǝ Lâh bwá du jug, du bwama nâ cúwáíí ná, a bándúlá Timotê ná a yímúg nyúul ja mækugulá má bá yí, a gwána nda fwámé «mwâ zimbi má Kríst», lwóya ínkán. (1.3-2.13). A mpú bándulá nyâ ná a jíig ncê nâ buud bwá du té mbæc ílís-lís nâ ozhuyá nâ isá í du ná buud bwá wúg búgá dí wá. A mú ci ná a bég yuug jé, nyâ Pwôl, a du cugâ nda mílâsá mí Zembî mí ngâ ci ná, kú fúfug (2.14-4.5). A mú kâ shínal kálaad nâ nkángulá nkángula cé nyáméfwó tál yí, a ngâ lǝ Zembî muud nyâ á ngâ shúgál nyâ yé (4.6-22).

Pwôl ngâ lwó ná nyâ a má gwána gwáná á kaambulálê ná Jǝǝ Lâh ná ndéé kâ wóós mæshíné má cug jé (4.7). A ngâ jii ja jêsh ná buud bwá lǝ kálaad éga wá bwá gwánág gwáná jooŋgá kú nâ ifwaas, nda fúndâ mízhízhíj, ngâ gwána nâ búgá, nâ jísów, nâ cêlí, nâ nadá.

Mabádá

1 Mâ wá ngâ cilá kálaad éga, mâ Pwôl. Zembî nyâ a jii ná má bág *muud lwámá má *Kríst Yésus, shú ná má bwiingug buud cug nyâ á kaag ná a bá yâ bwo wá Kríst Yésus yí.

2 Mâ cilá wo Timotê mwân waam má búl cêl yé. Zembî Sóŋgá bá Cwámba wúsú Kríst Yésus bwá ó sá wo mpaam, bwá ó gwág wo cey lámúd, bwá ó sá námá ná wo cágæg mpwogé.

Pwôl ngâ yâ Zembî akîba

3 Mâ ngâ yâ Zembî ódá bwá á du yâ gúmas yé akîba. Nyâ námá wá má ngâ yâ gúmas mítádágá myâ lám mí njúl má fúbán yé. Mâ du wá wo mádí májagula dí ja jêsh, tó íbulú tó mímwásá.

4 Mâ ngâ bul tádúgá yé dwó, má ka ngâ bul jii ná shwá dúgyág má búlug bâ nâ mæshusug.

5 Mâ ngâ tádúga búgá gwó, búgá á kú nâ mækâh, búgá ngwúdí nâ ngwúdí mpáámábá gwó

Loyís bá nyooŋgá woó Enís bwá á bâ nâ ndí yí. Mâ ngâ mpu búbálé ná búgá jooŋg námá wá woó jî nâ ndí yí.

Magulag jug shú Jǝǝ Kéel

6 Gwá wá má bándúlá wo ná: ngagá nâ gwiing sâ Zembî nyâ á yâ wo ja má á bæd wo mæbwá yí.

7 Nacé *shíshim Zembî nyâ á yâ shé yí í cúgé shíshim ifwaas; í yidá bâ shíshim í du sá ná muud búlug bâ nâ nkul, nâ cêlí, a du jwú nâ lám yé yí.

8 Ntó má kâ ná wo ajáláyé nâ gwág shwôn nâ ngála bwiing lâh má Cwámba ishé tám buud, wo nda námá gwág má shwôn nda má jí mímbwug dí ná. Yidagá magula ná wo júgug námá nda má shú Jǝǝ Kéel, shwá ngâ *búgula nkul má Zembî.

9 Nacé nyâ wá nyâ á cug shé, a jów shé ná shé bág buud bé; nyâ a shigé jów shé ntó ná shé á fwo sá jǝǝ mísóólúgá, í á bâ nji nacé nyáméfwó nyâ á nwa cigúla ná a sá shé mpaam. Nyâ á bwey cêlâ shé mpaam nyooŋg kwoŋ má *Kríst Yésus dí, shí ga nda fwo tééd.

10 A má ka lwó shé mpaam nyooŋgá ja gaád nâ zálâ cugye ishé Kríst Yésus nyâ á zâ lwóya nyúul yí. Nyâ wá nyâ a má zâ caam nkul shwiy í á du bâ nâ ndí yí, a zâ nâ Jǝǝ Kéel zâ sá ná shé mpúg cug jí kú bá bwele shîn yí.

11 Jǝǝ Kéel daoŋg wá Zembî nyâ á tál má ná má ngâg nâ bwiing yí, má bág *muud lwámá, má bâ nâ zhií má jígúlí búud.

12 Gwá wá má ngâ jísow minjugú yí; nji má agwágé myo shwôn, nacé mæc má mpú múud má á má búgula yé; má mpú búbálé ná a jî nâ nkul mpu baagula sá jêsh má yá nyâ ná a báagulag yí, má kâ bá nwa gwo jwôw á mæzhúgúla.

13 Iciya yâ obúbálé wó á lóg nâ má yí, nwaŋ byo tân yuug, nwaŋ byo nâ búgá nâ cêlí í ngâ zhu wá Kríst Yésus yí.

14 Sá wo á yíow yí, wo ó baagula gwo nâ kwiíndyá má Nkêŋkê Shíshim njúl shédí yé.

15 Wo mpú ná buud ó Azí bêsh bwá á má myaas má, tæem bâ Fízhêl bá Erumozhên.

16 Cwámba gwágug njów búud má Onezifór cey lámúd. Nacé nywáá nyâ á du wá má nkul nyúulúdí, kú gwág má shwôn ná má jî mímbwugud.

17 Nyâ á yida ngâ sǝ má nâ zény ja nyâ á wóós Róma yí, a mú kwey má.

18 Cwámba Yésus saág ná Zembî bág gwág nyâ cey lámúd jwôw á mæzhúgúla. Wo ntág wá má búl mpu bímbí lú kwiíndyá nyâ á kwiínd má Ifêz yí.

1:1 1Tm 2.7 1:2 Timoté: 1Tm 1.2; 1Kr 4.17 1:3 Flp 3.5; 1Tm 1.5 1:5 Mís 16.1 1:6 bæd wo mæbwá: 1Tm 4.14; 5.22 1:7 Rom 8.15 1:8 2.9; Rom 1.16 1:9 Ifz 2.8-9; Tit 3.5 1:10 Yuá 1.14; Tit 3.6 **shwiy ... cug jí kú bá bwele shîn yí:** 1Kr 15.20, 55, 57; Heb 2.14-15 1:11 1Tm 2.7 1:13 1.5; 1Tm 1.10 1:14 1Tm 6.20 1:15 4.16
1:16 Onezifór: 4.19

2

Pwôl ngə cwîny mwân yé

1 Mwân waam, ság nə mpaam mǎ *Kříst Yésus í lúlushig wo!

2 Sǎ jêsh wó á gwág mǎ á jǐguli zhwog owúshined bwǎ njúl yí, kalagú gwo, yə búúđ wó mǎ dúg nǎ bí abúgúlág wá, bǎn bwǎ bág nǎ njkul mǎ jǐgúli bǎólúgá búúđ.

3 Jísówág đwó kow lá mǐnjugú tǎn nda fwámé zimbǐ mǎ Kříst Yésus.

4 Muud ngə sěy sěy ízimbǐ yé, ja á ccel nǎ mǎsa yé gwágúg nyə nywa yí, nyə áđé nǎ nyingə kənd lám zhizhe isád.

5 Bwǎ đú bwééd ngwiimbe igwiimbǐ *túm gúmǎ nji ja á ntǔ nda mǎcɛɛ mǎ ígwiimbǐ mǎ cí nǎ.

6 Mbɛye mǎmpəg nyə á wáduga yé, nyə wǎ mǎ jǎlá nǎ fwo tǔéd mwáágulǎ mpúmǎ.

7 Faasúg isǎ mǎ ngə cí yí, Cwámǎ nyə e sǎ nǎ wo wámǎlág byěsh.

8 Wo ɔ tǎdǎgá Yésus-Kříst nyə á byél mpwonj buud mǎ *Dávid dí, nyə á gwúm yé. Jǔjǔ Kéel mǎ ngə bwiinj wǎ ní.

9 Mǎ jǐ mǐmbwug dí nda zhiləngaanǎ nǎcǎ mǎ ngǎlə bwiinj Milósú mǐ Zembǐ myɔɔng. Nji, mǎ tɛem bǎ mǐmbwug dí, muud cugé nǎ njkul wǎlə Milósú mǐ Zembǐ mǎnjǎda.

10 Gwǎ wǎ í sǎ nǎ mǎ ngǎg nǎ jísow isǎ byěsh, shú nǎ buud Zembǐ nyə á fěésh wǎ bwǎ bíig cug Yésus nyə á za nǎ ndí yí, bwǎ ka bǎ bǎ nǎ mǐlwanǎ mǐ ábúle bwelɛ shǐn yí.

11 Ciyǎ ábúgúlág jí nǎ: Nkǐ shénɔn Yésus shé á yə, shénón mǎ bǎ nǎmǎ nyingə cugǎ.

12 Shé mǎ kǎ yǐm mǎnyúúli, shénón ka bǎ jwú.

Shé mǎ kǎ kǎflya nyə, a bǎ nǎmǎ kǎflya shé.

13 Shé mǎ kǎ bǎ kú sǎ sǎ á cí yí, nywǎá bǎ nǎmǎ nji abúgúlág, nǎcǎ a cugé nǎ njkul kǎflya nyáméfwó.

Wo ngə sěy mǐsh mǎ Zembǐ dí

14 Bǎásúlág búúđ isǎ íni. Yǐmbúlig bwo mǐsh mǎ Zembǐ dí nǎ bwǎ bág kú đú bɛ dǎlə bigas iciyǎ nǎ ndeé mbigas kǎ nyɛ ózhuyǎ. Sǎ jɔɔng í akwííndé tɔw sǎ, í yida kweemushi búúđ bwǎ gwágulǎ wǎ.

15 Wǎág njkúl nǎ wo dúg nyǐn mǐsh mǎ Zembǐ dí nǎ wo mǎ ntǔ mǎkugulǎ, wo jí sǔl mǎsǎal cugé nǎ sǎ shwǔn yé, sǔl mǎsǎal ngə bwiinj búbǎlé mǎ Zembǐ mbii í jǎla yé.

16 Wo nda đú kənd mǎlwǎ mbéé zhizhe mikaand mǐ ngə lúmbuli nǎ búgú myáád. Buud bwǎ đú lǎs mbii mikaand myɔɔng wǎ bwǎ bǎ ngə kǎ nji shwǔg-shwǔg nǎ Zembǐ.

17 Iciyǎ byǎn í bǎ đú đə búúđ nda fənj njkwaambǎ í đú đə múúđ nyúúli nǎ. Imene bǎ Filét bí mbii búúđ wɔɔng.

18 Bwǎ ngə jaaw buud nǎ gwúmashilǎ sǎ ngə cí nǎ Zembǐ mǎ bǎ gwúmashi búúđ yí í á mǎ bwey bǎ. Ja bǎ ngə cí ntǔ yí, bwǎ mǎ shwǎda wú óbúbǎléđ kǎ koogú, bwǎ ngə sǎ nǎ bǎól búúđ búgú í shwǎgúság.

19 Nji, tɔw jí tɔw jí, lal-lal lámuga Zembǐ nyə lám yí, jǎá jí nǎ nǎmǎ nǎ shǐm; Zembǐ nyə á cilǎ cinɔng lámuga jɔɔng dí nǎ: «Cwámǎ mǎ mpú búúđ bí búúđ bǎ wǎ», a nyingə nǎmǎ cilǎ nǎ: «Muud yěsh mǎ đú kǎmb Cwámǎ yé mǎ jǎlá nǎ béégya nǎ olíingǐ».

20 Njǔw mǎ fwámé múúđ í áđé bǎ nji nǎ ishúyǎ bwǎ á lúlə nǎ or njkǐ ntǎg kwóógú bwǎ đú lúlə *mwaané nǎ ndí yí; í đú nǎmǎ bǎ nǎ byɔɔng isǎ bwǎ á caag nǎ ilí yí, nǎ byɔɔng bwǎ á mɛ nǎ yagǎ yí. Bíl bíse byɔɔng bwǎ đú balan nǎ ndí mǎfwǎla mǎ gúmǎ dí yí; bílúgá, bwǎ đú balan nǎ ndí ja í cugé fwǎla gúmǎ yí.

21 Muud mǎ myáás bǔw-bǔw mǐnjǐgúlǎ mǎ ámǎ ngə cí mǐni yé, nyə é bǎ shúyǎ gúmǎ. Muud wɔɔngú nyə é bǎ njkɛnjkɛ múúđ, a bǎ nǎ mfíi shú mǎ Zembǐ muud njǔw, a bǎ kwéésha nǎ búse nǎ njkul balan nǎ nyə shú wúli jǔjǔ sǔólúgá wěsh.

22 Túbúg íyěesh í ngə bul julǎ mǎsǎs nǎ mǎncwámǎ yí; wo yida sǔ nǎ wo cǎgəg cug á tǎtǎli, cug búgǎ, cug ccelí, cug á nǎ shɛɛ. Binɔn buud bwǎ ngə jǔw Cwámǎ nǎ mǐlám fúbán wǎ, bí cǎgəg gwo nǎ lám wěsh.

23 Dugú ban sɛnjǎsǎlə búúđ bwǎ đú sɛnjusa mǎkǎl kú nǎ wúmbúle nda mikás yí. Nǎcǎ sɛnjǎsǎlə mǎkǎl wɔɔngú í ábweyé nǎ đú shúgula ózhuyǎ.

24 Í njúl nǎ sǔl mǎsǎal mǎ Cwámǎ nyə ajǎlyé nǎ đú bǎ nǎ ózhuyǎ, á jǎlá nǎ yidǎ bǎ nǎ osusa nǎ muud yěsh, a đú mpu jǐguli búúđ, a đú bǎ nǎ jilǎlə lám.

25 A jǎlá nǎ đú sǎ nǎ, bɔɔng bwǎ sǎ nyə onkwafad wǎ, a cwîny bwo nǎ shɛɛ, a ngə bwánd nǎ ka Zembǐ nyə é yə bwo fwǎla nǎ bwǎ cǎndúg mǐtǎdúgǎ nǎ ndeé bwǎ sǎ mpu óbúbǎlé,

26 bwǎ mú nyingə bii fwámé mǐtǎdúgǎ nǎ ndeé bwǎ mú cugya wú njkwaanj mǎ Njwú mǎjamb dí kúl nyə á wǎ bwo mǐmbwug myéđ nǎ bwǎ dúg gwág nji nǎ nyə yí.

3

Bǔw-bǔw isǎ í bǎ sý mwǔw mǎ mǎzhúgúlǎ dí

1 Mpuj nǎ mwǔw mǎ mǎzhúgúlǎ dí, mǎsǔl mǎfwǎla mǎ bǎ bǎ njkǐ lal cug.

2:2 1Tm 1.10; 4.14 2:5 4.7-8 2:8 Rom 1.3-4; 1Kr 15.4 2:9 1.8; Ifz 3.1; Flp 1.12-14 2:10 Rom 5.2; Kol 1.24
2:11 Rom 6.8 2:12 Mat 10.32-33; Rom 5.17 2:13 Rom 3.3-4 2:14 1Tm 1.3-7; 6.4; Tít 3.9 2:15 1Tm 1.10
2:16 1Tm 1.4 2:17 Imene: 1Tm 1.20 2:19 Ilj 16.5; Yuá 10.14 2:20 Rom 9.21 2:21 3.17 2:22 1Tm 6.11
2:23 2.16 2:24 1Tm 3.3; Tít 2.7-8 2:25 1Tm 2.4 3:1 1Tm 4.1; 2Pr 3.3; 1Yn 2.18; Yúd 18 3:2 Gal 5.19-21

2 Næcé buud bwé bá bæ nê ibáí, bwé bul cêel *mwaanê. Bwé bá bæ nê bagúwa, bwé ðu ñkêny mányúul, ðu *lás nê Zembí bwaasúle mpu, sá obyáí bân mælwê, nda ðu lú mánywa, kú gwóó Zembí.

3 Bwé bá bæ nê ñkúd, bwé ábúle ðu magulê juu búúd, bwé bá ðu sá íkúdígú, ðu sá isá nê jwun, ðu bæ nê manyaan, kú cêel mánywa.

4 Bwé bá ðu bæ ñgwól kusha ñgwól, ñgwól kusha ñgwól, bwé bá bæ nda bwé cúgé nê milúu, ðu jág ñkêny mányúul, bwé bá cêel máshweesh má cug ntó Zembí.

5 Bwé bá ðu nyín nda buud bwé ñgé gwóó Zembí wá, ñji bwé nda mpu ñkúl má Zembí í ðu cénd búúd yí. Wo ó bá ðu tów búúd bõõng shwóg-shwóg.

6 Bóól bõõng bwé ðu kyey nê minjígulá myáñ minjów minjów; budá bwé ñgé wáduga nê kúds lá *misám, iyéesh mimbí mimbí í ñgé kâ nê bwo cê kâ nê bwo cê wá, bwé ðu biil minjígulá myõõng dí, nda óshú bwé ðu biil ñkwaanng dí ná.

7 Búse ñji bwé ó ðu ñwa minjígulá, nda ka bwele mpu óbábálé.

8 Námá nda Zhanés bá Zhambres bwé á lúmbulí nê Moyíz ná, ntó námá wó óyígulí bõõng bwé ñgé lúmbulí nê óbábálé yé. Mitádúgá mí mú bwo oncúg-nculê milúúú, ján búgá í á má yé íyáy-yáy.

9 Nji, sóólégú wán í ábúle buguban, næcé buud bêsh bwé é mpu ná bãñ bwé ñgé cugá iwushí dí námá nda iwushí í Zhanés bá Zhambres í á mpúy ná.

Nadagú ní isá wó á jígú mádí yí

10 Wêe gwó kóómb dí, wó á bẽ minjígulá myám, wó ñwa kuú ñjõõnd wám, wó mpu íyuu má ñgé yígula yí, nê búgá jám, nê cug má ñgé cugá kú nê milámusa yí, nê cêlí jám, nê zény má jí nê ndí shú kálé shwóg yí.

11 Wo mpú nda búúd bwé á wáám bæ nê cúwúlí ná, wó mpú bímbí jugulê má á jug Antýósh nê Ikóniyum nê Lístrá yí. Byáyé ífúmuga má áshígé jísow yí? Nji, isá ñni byêsh í á tæm ñgé wáám bæ, Cwámbe nyê á ñgé sá ná má fáámug.

12 Mpug ná buud bêsh bwé cêél cugá cug í yé Zembí gúms kwoñ má Yésus-Krist wá bwé bá bwama nê cúwúlí.

13 Nji, bõõng bí mímúwúlú wá nê bõõng wá mæshígá bwé bá yida ñgé jág bul sá mæbów, bwé ñgé yíl bóól búúd zháf, bwáméfwó bwé ñgé námá yílów.

14 Wêe gwó kóómb dí, nadagú nê isá wó á jígú wó magulê nê lám wó yí; wó mpú ntág buud wó á jígú isá byõõng bwé dí wá.

15 Wó bwey mpu Micilyá mí Zembí tééd ná wo ñjúl mwántombú. Micilyá myõõng mí nê ñkul sá ná muud bág nê fug shú cug búúd bwé ñgé bíi nê búgúlálá Yésus-Krist yí.

16 Zembí wó nyê á lwó buud cilyá wêsh bwé á cilá yí; ntó, cilyá wêsh wúse nê mfií shú jígúílilê búúd óbábálé, nê bágúlálá íwushí, nê ságúlá yíl búúd íwushí dí, nê jígúílilê búúd cug á tátalí,

17 shú ná muud má Zembí bág nê ñkul kwag sá jêsh, sá nda fúfê nyê shú sálá sóólégú wêsh wí ñkí nywa yí.

4

Timotê bwíñngug Jójó Kéel

1 Má ñgé lás nê wo mísh má Zembí bá Yésus-Krist dí. Mæ lás nê wo, námá nda *Krisít Yésus mæ bá nyíngá zê ná, námá nda á bá zê sámb búúd milású tóo mímimbê tóo mikuwó ná, námá nda á bá zê tál íjwúga byé ná.

2 Mæ lás nê wo ná, cúndág Ciyá má Zembí, báásúlág tóo fwála í jêla, tóo í ajáláyé; ðugá lwó búúd iwushí byán, ðugá jum, ðu cwíny; isá ñni byêsh dí, kú nê milámusa, wó mbíd ñji yéesh jígúílilê.

3 Næcé dúl fwála í bá bæ, buud bwé ábúle ná ðu cêel gwág fwámé ñjígulá. Bwé bá yidá ðu bẽ iyéesh byán, ðu seengya nê oyígulí bwé ðu jaaw bwo isá í ðu lugá bwo málwád yí.

4 Bwé ábúle ná ðu kænd málwá óbábáléd, bwé bá yida ðu gwágulê míkaanó.

5 Nji wêe ðugá cunal iyéesh byó ja jêsh, wo ó jísów micún, wo ó wá nyúúl bwíñngulá Jójó Lánúú, sá iséy byó mbíi í jêla yí.

6 Mæe mú nda cúúú bwé zé cigá yê Zembí *matúnuga yé, wala lá ñjõõnd dâm í má wóós.

7 Mæ á má gwána jójó gwáná, mæ má casulê kálé má á ñgé ju yí, mæ á má baagulê búgá.

8 Tééd kíkídíga, *túm gúms í músê mæ ñkwamusá, túm gúms í lwó ná Zembí má ci ná mæ jí tátalí yí. Cwámbe, muud jí sémbye milású átátalí yé, nyê wó má bá yá má yuug jõõng jwów ðõõngúú; nyê abulé yê ñji mæ, á bá námá yê bõõng bêsh bwé ñgé cêel ná á nyíngag zê wá.

Isá í lám

9 Wáág ñkúl ná wo lálug zê kwey mæ.

10 Démas má myaas mæ næcé á jág bul cêel cug á mwów mága. Nyê á má kâ Tesalonika, Kresáns má kâ Galátia, Titus kâ Dalmatí.

11 Nji Lúkas wó sá bí wa yé. Wo ó ñwa Márkus zê nê nyê, nyê é zê kwíind má iséyúú.

12 Mæ á má kænd Tishik Ifêz.

3:5 Mat 7.15, 21; Rom 2.19-20; Tit 1.16 3:6 Tit 1.11 3:8 MmN 7.11, 22; 8.3, 14; 1Tm 6.4-5 3:10 Rom 16.24; 1Tm 1.5 3:11 Mis 13.50; 14.5; 14.19 **jugulê má á jug:** Sóm 34.20; 2Kr 11.23-29 3:12 Mat 16.24; Yuá 15.20; Mis 14.22; 1Te 3.3 3:14 2.2; 1Tm 1.10 3:15 Yuá 5.39; Rom 15.4; 1Tm 4.13; 2Pr 1.21 3:17 2.21 4:1 Mis 10.42; 2Kr 5.10; 1Pr 4.5 4:2 Mis 20.20, 31; Tit 1.13 4:3 1Tm 1.10; 4.1 4:4 1Tm 1.4 4:6 Flp 2.17; 2Pr 1.14 4:7 1Kr 9.24-25; Flp 3.12-14; 1Tm 1.18 4:10 Flp 2.21 **Démas:** Kol 4.14; Flm 24; 1Yn 2.15; Tit 1.4 4:11 Lúkas: Kol 4.14 **Márkus:** Kol 4.10 4:12 Tishik: Kol 4.7-8 4:13 Mis 20.6

¹³ Ja wó bá zə yí, wo ɔ bá zə nə mə káánds̄ yōŋ mə á lúgə Truwás wá Karəpus yí; wo ɔ bá námə zə nə okálaad, bul bə nə ndéé bəŋŋ bí síyá nə ikúúdí í cúdú wá.

¹⁴ Aləguzándrə álúlə mikwambə nyə á bul sá mə məbôw. Cwámba mə bá yə nyə myəna myâ misólúgú myé.

¹⁵ Wo ɔ də námə káálugə nə nyə, nyə á bul lúmbuli nə kéel dəsá.

¹⁶ Jwów mə á tééd kə shwɔ nyúúl mpáanzə milású yí, mə a shígé bə nə muud mə kwíínd mə, buud bəsh bwə á myaas mə. Zembí ká juu bwo nə bów-bôw sólúgú wáŋ wəŋŋúd.

¹⁷ Nji, Cwámba nyə a shí kwíínd mə, nyə á ləlushi mə mbií á né mə á bwiŋŋ kéel dé dēsh, mə sá nə ikúl ishús byēsh í gwágúg dwo. Nyə a tí yíl mə mājə mə zhwambəŋkwuŋ dí.

¹⁸ Cwámba nyə e bá námə də yíl mə bíl isá í məbôw byēsh dí, a mú bá sá nə mə kág nyí Faan dé á gwówúd kú shwúg jús kú bwíim bəŋgá. A bəg nə gúms̄ kandəgə á kandəgə! Amen.

Məbádá

¹⁹ Wo ɔ bədá mə Priska bá Akilas nə njów búúđ mə Oneziför.

²⁰ Erást nyə a lúgə Korēnt, mə a lúgə Trofím Milēt a ŋə́ bwas.

²¹ Wáág ŋkúl nə wo zəg ŋkwān nda fwo zə shí. Nə Ibulus nə Púdens nə Línus nə Klodía nə bósł bwááŋg bəsh bwə ŋə́ bəda wo.

²² Cwámba jíg nə *shíshim wô! Zembí ká sá bí mpaam.

Kálaad Pwôl nyé á cilə Títus yé Isâ í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú mə Títus yí

Títus nyé á bə váál krísten á ná nyé a shígé bə kúl Oyúden dí (Gal 2.1-3). Bá Pwôl bwá á shí kyey sámbá, nyé á bul námá sá njkwambulə mpádúgá Pwôl bánñh nə obúgula wá Kərēt (2Kr 7.6-16). Ja Pwôl mə zə cilə nyé kálaad éga yí, í á bə nyé Títus njúl loəm bwá jów ná Kərēt yí; í á bə Pwôl mə tál ná a njgóg nə fála njə kwambulə isá yá Də á nún njkwamə nyooñg dí (1.5).

Pwôl mə bwey lwó shug lu kálaad ná námá mətéédulé mə cilyád (1.1-4). Kálə zə kə shwóg nə lúú áshúshwóógá, a lwó kuú njooñd múúd mə jəla bə nə ndí shú ná bwá tálúg nyé tšwe shwóg á Də yí (1.5-16). Lúú ábée wúsa məcwúnj á njgə cwíny Títus shú isá í dúgá nə ikínda í búúd nyé é bá du bwəma nə ndí Də dí yí: nə icwúcwúúl í búúdum nə icwúcwúúl í búdá (bwó buud bwá jəlá nə cwíny mĩngwəəl wá), nə mənəcwámá, nə məlwaa (2.1-15). Lúú áléé í nyingə báásulə ókrísten isá bwá jəlá nə sá yí, nə váál bwá jəlá nə cugə nə shee njə kwanz mbéégí mánkəomá yí (3.1-11), ná ndeé, a mú kə shínal kálaad nə məcwúnj nə məbádá (3.12-15).

Olóye ə kálaad éga búsa nə njkul leel gwág ná Pwôl nyé anjé nə ci nji isá í dúgá nə Títus nyəmefwó yí. Isá á njgə lás cínəñg yí bísa isá í dúgyá nə Də dēsh yí: isá nda váál gúfúgá í jəlá kyey yí, nə kuú njooñd ótšwe ə shwóg, nə kuú njooñd obúgula bēsh.

Məbádá

1 Mə Pwôl, mə ji lwaá mə Zembí, *muud lwámá mə Yésus-Kríst ná mə njkényúg mbag á sálə nə míféeshá mí búúd myé mí bəg nə búgá. Mə ji nə mə sáág ná buud bwá mpúg obúbálé bwá lwó ná muud mə kənd lám wə Zembí wá.

2 Í bəg ntš shú ná bwá njgəg nə bwánd nə búgá ná bwá bá cugə cug á kandugə kandugə. Zembí nyé á bwey kaag buud cug jooñgú shí nə gwów í nda fwo bə. Zembí nyé áde bwelə bwiñj ijó.

3 Ja dāñ fwála í á wós yí, nyé a sá ná buud bwá mpúg njkaagə nyé á kaag nyooñgú. Lāñ wəñg wə Cugye wúsú Zembí nyé á yə mə séy ná mə njgəg nə bwiñj yí.

4 Mə cilə wo kálaad éga, wo Títus, mwān waamə kóomb á búgə sá bēsh njgə *búgula yí. Zembí Sónjgú bá Cugye wúsú Yésus-Kríst bwá

ó sá wo mpaam, bwá ó sá námá ná wo cúgəg nə mətəla.

Títus mə jəlá nə táág isá yá Zembí Kərēt

5 Ja mə á lúgə wo ná wo jíg nún Kərēt yí, í á bə shú ná wo shínúg táág isá byēsh, wo tál ócúmbá buud ə *Də mə Zembí mĩngwəla myēsh dí nda mə á ci ná wo sáág ná.

6 Cúmbá muud mə jəlá nə bə múúd njgə cugə kú nə sá á jumág yé. A jəlá nə bə njgwúm mə mudá njwúd. Bwán bē bwá jəlá ná bə obúgula, bwá nda bwelə bə nə njagə ná bwá njgə bə nə intíwáíl, njki ntāg ná bí nə məbún.

7 Í ka jii ná tšwe shwóg mə du fála Də yé bəg kú nə sá á jumág, nəcé a ji tšwe shwóg mə Zembí. Nyə ajáləyé nə bə mbii múúd í du téduga nə nyəmefwó ji nə njkul sá sá jēsh yí, kú bə mbii múúd í du kuya mpimbə yí, kú bə njgule məlwəg, kú bə múúd icwoomb, a nda du sə *mwaanə nə məcií míshúd.

8 A bəg muud mə du mpu njwa ójón yé, a dúgə cēel isá í ányunywaá, a du cunal iyéesh byé, a njúl tətəlí muud, a dúgə sə nji sá Zembí mə gwəg nywa yí, a du mpu jwú nə lám.

9 A jəlá nə bə múúd mə wá lám njígulá ábúgulá sə njgə jíguli yíid. Ntš, nyé é bə nə njkul mə bándulá búúd ná bwá bəg fwámé njígulá, a lwó búúd ə óñkwafad iwushí byāñ.

Bəw-bəw mĩnjígulá mí jəlá nə shín

10 Mə mpú ná zhwo obúgula bí nə məlwə; í bul bə ná ndeé sámbá *Oyúden bwá á magulə Yésus wá. Bwá du sá mĩkaand kú nə wúmbulé, du shiig buud nə myo.

11 Í jii ná wo júwalug bwo mĩmpu, nəcé bwá njgə tál mĩnjów mí búúd oncindi ná shwuu nə njgəla jíguli bwo isá bí kú jəla yí; bwá njgə jíguli isá byooñgú nji shú ná bwá bəg nə myána bəw-bəw zhí jooñgúd.

12 Wúl mbyágá á Kərēt í á du cúndə micúndə yí í á cí ná: «Buud ə Kərēt búsa ja jēsh nji bwiñjgúle ijó, nji gwóó-gwóó mĩlám nda onkweny, mĩlulám du téduga nji dəg.»

13 Ciyá nyé á ci jooñgú jí búbálé. Ná ndeé, njkáándugə nə bwo fwámé njkáándulə, bwá bəg nə fwámé búgə,

14 bwá nda kənd mĩlám mbéé mĩkanda mí Oyúden dí, bwá nda bə məcéé mə búúd bwá njgə ban obúbálé wá.

15 Buud bí ná fwó-fwó wá, isá byēsh bí námá bwo ná fwó-fwó; nji, shú boññ bí nə nyéé wá, bwá njgə ban ná bwá abúguláyé wá, kú nə tso sá jí bwo ná fwó-fwó, fug nyāñ nyí nyéé nə nyéé, lám wāñ nyéé nə nyéé.

16 Bwá njgə ci ná bwá mpú Zembí, nji isá bwá njgə sá yí í njúl sá shús. Bwá cúgə á cēelúg, bí nə məbún, bwá cúgə nə njkul bwelə sá sá ányunywaá.

1:1 muud lwámá: 1Tm 2.7 1:2 1Pr 1.3-5; Gal 3.6, 17-18 1:3 3.4; **fwála í á wós**: 1Tm 2.6 1:4 Títus: 2Kr 2.13; **mwān waamá**: 1Tm 1.2 1:5 Mís 14.23 1:6 1Tm 3.2-7; 1Pr 5.1-4 1:9 2.1; 1Tm 1.10 1:10 3.9-11; 1Tm 1.3-7 1:10 1Tm 1.6 1:11 1Tm 6.5; 2Tm 3.6 1:13 2Tm 4.2 1:14 3.9; 1Tm 1.14 1:15 1Tm 1.5; Mat 15.11; Rom 14.14, 20 1:16 2Tm 3.5; 1Yn 2.4

2

Minjúgálá shú ócwámá buud

1 Wée jaawág búud nji sá í ngó bwama na fwámé njúgálá yí.

2 Cúg na ocwámá buud ná bwé dúg cunal iyéesh byán, bwé jalá ná mpyia na gúms, cuga cug ikán, bwé jalá ná bə na lal-lal búgó ná mama ccelí, ná fwámé jisów.

3 Cúg ná ocwámá budá ná bwé cágəg námá mbii cug Zembí mə gwág nywa yí, bwé nda du ci búud iciyá í bəwúli bwo milám yí, bwé nda ba málwaa má málwag. Cúg ná bwo ná bwé dúg bə ná jɔjɔ məcwún,

4 shú ná bwé júgúli mingwól mbii bwé jalá ná ccel ógwúm bán ná bwán yí,

5 ná mbii bwé cágəg cug ikán yí, bwé baagulé mánýúul nji shú ógwúm bán, kənd milám iséy yá múnjów myánád, bə ná jɔ mífúlu yí. Bwé ó júgúli ngwól wésh mbii á jalá ná magula íjwúga í ngwúm yé, shú ná buud bwé nda *lás ná Milású mí Zembí bwaasála mpu.

Minjúgálá shú ngwúnzhá

6 Yáágúg ná məcwómá ná má cágəg cug ikán məzhí məsh.

7 Woməfwó tédúg sá ná bwé ngwág yuug mísóslúgú mí ányunywaá wódí, wo du bə tətáli ja wó júgúli bwo yí, wo nwa múnjúgálá myó ná məjila.

8 Iciyá wó cwééd wódí mpu dí yí í bəg kú ná mədana, í bəg iciyá búud bwé cúgə ná nkul jum wo ná ndí yí. Ntó nyə e sá ná buud bwé ngó lumbúli ná sə wá bwé bəg kú ná zhií ná bwé mpyaam sá, bwé yidá dá ná shwón.

9 Yáágúg ná məlwaa ná má maguləg ijwúga í omása bán məzhí məsh, bwé sáág ná omása bán bwé gwágúg bwo nywa; bwé nda du fadulə iciyá ná omása bán.

10 Bwé nda du júwo omása bán isá; bwé yidag bə bwo buud ó abúgúlag ija byésh. Ntó nyə e sá ná, njúgúla sə ngó júgúli shú má Cugye wúsú Zembí yí, buud bwé ngwág wə ná gúms.

Zembí nyə a má lwóya mpaam nyé

11 Zembí nyə á má lwóya mpaam nyé í ngó yə muud yésh cug yí.

12 Mpaam nyəngú í ngə júgúli sə ná sə bánug cug á kú bish Zembí, sə ban iyéesh yá cug ga; ntó sə mú cuga cug ikán wa kala búud gaád, cug á tətáli, cug á kəndúla lám wá Zembí.

13 Sə má jalá ná cuga ntó té sə ngó bwánd jɔjɔ jwów mə Cwámá ná búgú yí. Nəcə

jwów dəngú, Zembí wúsú ánání, Cugye wúsú Yésus-Krist mə bá lwóya milwaná myé.

14 Nyə a yána nyəmfwó shú dású, zə yil sə mánýámá má cug sá á ngə cuga kú bish məcəf yíid, zə fúb nkúmba kúl búud, kúl búud í é du bə nkəwəmsá ja jésh ná í sá jɔjɔ mísóslúgú yí.

15 Sə wó jalá ná jaaw búud wəni. Dúgú cwíny búud, du nkáánd ná bwo ná mpəl gwó jésh. Muud nda mpyény wo.

3

Okrísten cug ágúgwáan ján

1 Báásúləg óbúgula bəsh ná bwé nda du sá lal lúu ná micí ná otówe ɔ shwóg, bwé maguləg ijwúga byán, bwé du bə nkəwəmsá ná bwé sá sá jésh jí nkí nywa yí.

2 Bwé nda mpyaam múud, bwé dúg sásulə ózhuyá, du bə ná yéesh nkəwəmbulə, du bul cuga ná muud yésh ná shec.

3 Shé mpúgá ná shé á fwo námá du bə kú ná fug, nji mingáád, ngə bə bów-bów məzhí, iwámbug ná yéesh zhwimbyála ná cug mimbii mimbii í á bii shé mikwám; shé á bə ná gwólə mílám, ná iwámbug, nda bə sá múud jí ná nkul ccel yí, shé á ngə mpiiya shémé ná shémé.

4 Nji, ja Cugye wúsú Zembí nyə a má lwóya jɔ lám jé ná ccelí jé á ngə ccel buud bəsh yí,

5 nyə á cug sá, kú bə nəcé sá salə mísóslúgú myá tətáli, nji nəcé nyə á gwág sə cey lámud. Nyə á cug sə ná ngusa nyə á gusa sə yí, ná séy Nkənkə Shishim nyə á séy yí. Nəcə ngusa í á sá ná sə byéləg byélé ágúgwáan, Nkənkə Shishim nyə á yə sə cug ágúgwáan.

6 Zembí nyə á shwu sə Shishim yé wəngə nyúúləd mənjkund mənjkund kwonj má Cugye wúsú Yésus-Krist.

7 Nyə á sá ntó shú ná sə bəg bii cug á kanduga kanduga sə ngó bwánd ná búgú ná sə má bá bii yí, nəcé á má cí mpaam nyé dí ná sə mú otətáli ɔ búud.

Məcwún

8 Ciyá ni jí abúgúlag. Má ka jii ná wo lásúg gwo ná inján, buud bwé ngó *búgula Zembí wá bwé mpúgə shimal salə jɔjɔ mísóslúgú. Ntó jii jɔ sá, í njúl ná mfii shú búud bəsh.

9 Nji, wo ɔ du kwanz mbéé sényásalə mákəl, ná lələ məbyél ná lə lə kú ná məshíné*, ná ozhuyá, ná icigə-cigə buud bwé du ngə cí shú məcəf mə Moyiz yí. Isá íni byésh í cúgə ná mfii, bísə ocwúd.

10 Muud mə sá mbéégí mənjkəomú yé, wo ɔ nkáánd ná nyə ja áshúshwóógú, wo nkáánd

2:1 Ifz 5.21-6.9; 2:1 1Tm 1.10 2:2 1Kr 13.13 2:3 1Tm 3.11; 1Pr 3.1-5 2:5 Ifz 5.22-24 2:6 1Yn 2.14 2:7 1Tm 4.12; Flp 3.17 2:8 1Pr 2.15 2:9 1Tm 6.1-2 2:10 3.4 2:12 Ifz 1.4; 1Yn 2.16 2:13 1Kr 1.7; 1Te 1.10 2:14 3.14; MmN 19.5; Eze 11.20; Gal 1.4; Ifz 2.10; 1Tm 2.6; Heb 13.12; 1Pr 2.9; 1Yn 3.16 3:1 Rom 13.1-7; 1Pr 1.13-17 3:3 1Kr 6.11; Ifz 5.8 3:4 1.3; 2.10-11; 1Tm 1.1; 2.3; 4.10; Tit 3.6 3:5 Yuá 3.5; Rom 6.4; Ifz 2.8-9; 5.26; 2Tm 1.9; 1Pr 1.3 3:6 Rom 8.9-16; 1Kr 6.11; Gal 5.25; Cugye: 2.13; Flp 3.20; 2Tm 1.10; Tit 3.4; 2Pr 1.11; 1Yn 4.14 3:7 Rom 3.24 3:9 1.10-16 3:9 1.14; 1Tm 1.4 * 3:9 Oyúden bwé á du baagulé məbyél máj micilyá, du lə micilyá myəng mísəon, sá jəng wə Pwól ngó ban na yí. 3:10 Mat 18.15-17

ja ábeê; ηκί a ké shwóg íí, bí béégya sámhá nà nyà.

¹¹ Mpug ná mbií múúd wɔɔng mə ηwa bɔw-bɔw zhíí, sálə á ηgə sá *misəm ni, a ηgə gwíílyə nyəméfwó.

Məbədə

¹² Mə bá nti wo Artémas, gúl ja Tishik. Wó ká bá dág ηgwól á bwo mə wɔs nŭŋ, wo ɔ bá læl zə kwey mə Nikopolis, nəcé cínɔŋ wə mə mə cɛɣlə nə mə ké cɛŋguli ηkwān yé.

¹³ Wo ɔ sɔ́ nə sá í bág kú fúfə lwóya bwə jów nə Zénas yé, bá Apolos njɔɔnd bwə é sá yííd.

¹⁴ Í jii námə nə omínyɔŋá búsú bwə jíígúg dúlə shimal sá jɔjɔ misóólúgá, də ju míkúlə mi wɔs məshígá myá shú nə bwə bág kú fúfə mpúímá.

¹⁵ Buud bəsh sánónη búsə wa wá bwə ηgə bədə wo. Wo ɔ bəda óshwə búsú sánónη sá bí nə búgə ηgwúd wá.

Zembi ké sá bí bəsh mpaam.

Kálaad Pwôl nyé á cilə Fulmŋn yé Isá í dúgyá nə kálaad mə Pwôl shú mə Fulmŋn yí

Fulmŋn nyə á bə fwámé múúd, nyə á ka cénd kuú njəond búgula Yésus, je bə Dɔ́ á Kolósia dí. Nyə á bə shwá mə Pwôl (v. 1). Lwaá dé Onezím í á ka túb nyə, ka kə bwəma nə Pwôl, Pwôl nyə njúl mímbwug dí. Onezím nyə á ka námá zə bə krísten. Pwôl mú ka zə nwa cígúlá nə a nying kənd nyə wə mása yé, a ka cilə mása wəong kálaad éga, nə a légug Onezím.

Pwôl mə tééd fwo báda Fulmŋn nə buud bənnŋn bwə ngə jí wá (1-3), a mú yə Zembí akíba nə búgə nə zény Fulmŋn jí nə ndí yí (4-7). Nə ndeé, a mú ka jaaw sá á ngə jii nə Fulmŋn sáág lwaá dé Onezím yí (8-22). Məbədə má məshíné dí, Pwôl ngə cwééd zh-wog buud á ngə námá nə cwééd kálaad á Kolósia dí wá, jí nə njul bə nə Onezím wə nyə á kə nə okálaad obá bəsh, nə nyəong á Kolósia, nə yé mə Fulmŋn.

Ja wó lɔ́ kálaad mə Fulmŋn yí, wo dág nə Pwôl nyə á mpu nwa shwá yé Fulmŋn nə mətag: kú yímbúli nyə nə tɔɔ sá, kú yə nyə njkúmba wáda, a ngə mpu nə Fulmŋn jí nə njul ban sá á ngə ci nyə yí. Pwôl mə lwó nə, ceełí Kríst nyə á ceeł sá yí, í ngə feen sə mənkenya ngə kwambulə wŋngó mpádúgá sá buud.

Məbədə

1 Mə Pwôl wə mə cilə kálaad éga, mə muud jí mímbwug dí nəcə ngəlé sēy nə *Kríst Yésus yé. Sá mwáang Timoté sə ngə cilə wo, abábə wúsú Fulmŋn, wo muud ngə námá bədəga nə sə ngəlé sēy nə Yésus yé.

2 Sə mə cilə námá mwáang-shilə wúsú Afíya, nə Arship muud gwoong wúsú ngəlé lúmbəli dɔɔmb. Sá mə cilə námá *Dɔ́ lú obúgula í du seengya Fulmŋn dí njów yí.

3 Sónngú wúsú Zembí bá Cwámba Yésus-Kríst bwə ɔ́ sá bí mpaam, bwə ɔ́ sá námá nə bí cúgəng nə shee.

Fulmŋn nyə á bə nə fwámé ceełí nə fwámé búgə

4 Mə du yə Zembí waamə akíba ja jəsh mə tədəgá wo mədí məjəgula dí yí.

5 Mə du yə Zembí akíba ntɔ́ nəcə mə gwág nə wo ngə kə shwóg nə búgúlálə Cwámba Yésus, wo ngə námá lwó nə wó ceeł búúd bəsh Zembí nyə a mə fēesh wá.

6 Mə ngə jəgula nə Zembí nə búgə í ngə seeng shwá yí í wímág, wo mpúg bímbí lə mánywa *Kríst mə sá sá má.

7 Mwaang, mə áma bul bə nə məshusug, nyúul bul bə mə nə njul nə dágúlə nda ceełí gwó í mə ləushi okristen mənyúul nə.

Fulmŋn nyíngəng nwa Onezím

8 Nə ndeé, mə jí nə zhií kwonj mə *Kríst dí nə mə yímbúlig wo nə wó sáág gúl sá.

9 Njí, teem bə ntɔ́, mə yida téég wo məbwə nəcə ceełí Zembí ngə yə sə yí, mə Pwôl, cwúcwúul múúd í, mə njúl nyíngə bə mímbwug dí ja gaád nəcə mə ngəlé sēy nə Kríst Yésus.

10 Mə téég wo məbwə shú mə Onezím. A múse mwán mə áma byá cug krísten dí mə njúl wa mímbwug dí yé.

11 Nyə a shígé fwo du bə wo nə mfií ja bíná bí á fwo du cugə yí; jaá ga di, a múse shwá bəsh nə mfií.

12 Mə nying nyə nə a nyíngəng zə wódí, a ngə zə tən nda gúl kúl nyúul jám.

13 Mə áma nywá yidá jii nə a jig wa mədí koogú té mə jí mímbwug dí nəcə jɔjɔ Kéel yí, a ngəng nə sēy nə mə jílá gwó dí.

14 Njí, mə shígé ceeł nə mə sá gúl sá shwá nda fwo bə cún; mə acéélé nə wo sáág mənywa yímbúlid, í jii nə wo sáág nə jɔjɔ lám.

15 Jí nə njul bə nə Onezím nyə a béegya nə wo búbaalé fwála shú nə wo nyíngəng lág nyə kanduga kanduga.

16 Nyə ányíngəyé ná bə wo lwaá, nyə é ntɔ́ lwaá, nyə é bə wo *mínynɔ́nə wó búl ceeł yé. A mə bə mə abábə, nyə é nyíngə bul bə shú dwó dí; nəcə, a jí fwo bə múúd woó, a mə nyíngə bə krísten nda wo.

17 Gwə wə mə ceeł ci ná, njí wo mpú nə mə jí wo shwá, nwaag Onezím nda wó jí nə njul nwa mə nə.

18 Njí nyə á byaagulé nə wo, njí ntág nə a jí nə wo mpwála, lág nə mə wə mbíd wo nywo.

19 Mə Pwôl mə ngə cilə nə mbwə wám nə mə bá jəna wo mpwála nyəong; mə abúlé ceeł nyíngə jaaw wo nə cug gwó jí námá wo mpwála wó mbíd mə yí.

20 Nə ndeé mwaang, ság mə kwíindyá mə ngə jí wo ní jíná mə Cwámba dí; námá nda shwá bí okristen nə, səlug mə lám shí.

21 Mə ngə cilə wo kálaad éga mə njúl nə búgə nə wo é sá sá mə ngə jii nə wo sáág yí; mə mpú nə wó é sá mə isá cɔ́ jini.

22 Mə jii námá nə wo kwambuləg mə bwágé, mə ngə dág nə shé wál bá zə nyíngə dúgyá, məjəgula mán mə ngə gwíig.

Məbədə

23 Ipafras muud sá jí mímbwug dí nəcə ngəlé sēy nə *Kríst Yésus yé ngə báda wo.

1:1 Timoté: 1Kr 4.17 1:2 Rom 16.5 Arship: Kol 4.17 1:4 Rom 1.8 1:5 1Te 3.6 1:6 Flp 1.9; Kol 1.9-10
1:7 Rom 12.10; 2Kr 7.4; Heb 13.1 1:8 1Tm 6.1-2 1:9 mímbwug 1; Ifz 3.1 1:10 Onezím: Kol 4.9 mwán: 1Tm 1.2
1:13 Flp 2.30 1:14 2Kr 9.7; 1Pr 5.2 1:16 1Kr 7.22; 1Tm 6.2 1:19 1Kr 16.21 1:23 Ipafras: Kol 4.12

²⁴ Buud ó gwoonŋ ísáy bâm Márkus, nà Aristárug, nà Démas, nà Lúkas bwé ngə námó bóda wo.

²⁵ Mpaam mə Cwámba Yésus-Kríst í jíg bídí.

Kálaad bwá á cilə Wəheburâ yé

Isâ í dúgyá nə kálaad Wəheburâ yí

Muud yêsh mə mpú shimal lə kálaad éga yé nyə e téduga nə í cúgə kálaad, í yidá bə bwiingələ míláj mí Zembî. Mátéédulé mäsə, kú nə muud mə cilə yé, kú nə muud bwá cilə yé. Nji məbádá mäsə ímpánzə yá məshíné mə lúu 13 wá mə sá nə muud mpúg nə jísə kálaad nə bwá á kənd buud.

Muud nyə á cilə yé ngə bándulə okrísten nə bwá kú nyiŋgə kənd mítédúgá Mácəçé mə Moyíz dí. A ka ngə lwó bwo nə cug mə Kríst nə iséy byé í ntə sá jəsh búúd básə nə ŋkul téduga nə í du cug búúd yí.

Kálaad mə bwey na námə lwó matéédulé dí nə Zembî nyə a lwóya sá á jísə yí wá Yésus-Kríst (1.1-3). Kálaad éga ji nə fwámé məma máŋkəw məlól:

- (1) Kríst mə jág bul ntə sá jəsh (1.4–10.18).
- (2) Olšye bwá nádag búgád (10.19–12.11).
- (3) Baalé məcwúŋ nə ibwádán (12.12–13.25).

Zembî ngə lésha nə buud nə zhií a Mwân yé

¹ Yág í, Zembî nyə á du lás nə odá ija ija, mimbii mimbii nə zhií á *buud ə mícúndə bé.

² Nə ndeé, mwów mə məzhúgála mága dí, a mə lás nə shé nə zhií a Mwân yé. Mwân yé wəŋg wə nyə á balan nə ndí sálə shí nə gwów yé; nyə a mə tál nyə nə a bág lúg nə isá byésh.

³ A ji njəs í ngə zhu mílwanə mí Zembî dí yí, a ji zhiigim mbəgla mə Zembî, a ngə shúgal isá byésh nə ciyá jé álal-ŋkul, isá byésh yá shí nə gwów. Ja nyə á shín fúb buud, yíl bwo *misám yí, nyə á kə ji gwów, mbwə mənəwúm mə Zembî á ŋkul nyésh dí.

Mwân mə Zembî mə ntə wəŋgəles

⁴ A ntə *wəŋgəles, jínə Zembî nyə á gwiid nyə yí ntə jínə dán.

⁵ Mpugá nə Zembî nyə abwélé ci nə ngwól *éŋgəles ná: «Wo ji Mwân waamə, mə mə byá wo múús». Nda námə nyiŋgə ci ná: «Mə é bə nyə sóŋgú, a bə mə mwân».

⁶ Nji, ja Zembî mə nyiŋgə zə jil Mwân yé a cúmbá shí ga dí yí, nyə ná:

Wəŋgəles ə Zembî bəsh bwá kúdúg məmpwoombú мэndəlúd yə nyə gúmá.

⁷ Nyə á ci shú wəŋgəles ná:

A du sá nə wəŋgəles bé bwá bəg nda fufə,

a sá nə osól ə mäsáal bé bwá bəg nda ngwiile kuda.

⁸ Nji nyə á ci shú mə Mwân yé ná: Yé Zembî, ijwúga byò í bá ji kú nə zhúgə.

Otátəlí wá bwá ngə lwó nə wo ngə jwú nə faan dwól.

⁹ Wo á cəel otátəlí, wo mpii fúlú a kú bish məcəç;

sá jəŋg wá jí ná, yé Zembî, Zembî woó nyə a gwáágulə wo məwúdə mə məshusug;

ntə ji nə nyə á yə wo cé í ntə búúd ə gwoŋg bwó yí.

¹⁰ Zembî nyə á ci námə ná:

Yé Cwamba, matéédulé dí, wo wə wo á fwə shí, wo a sá námə jəŋ nə məbwə mwól.

¹¹ Isá byəŋg byésh í bá shín,

nji wəe njul kú nə zhúgə;

byésh í bá bə íbwoodú nda mikáándə,

¹² wo bá báag byo nda bwá du báag jud ná.

Haaw. Í bá shín cənd nda káándə.

Nji wəe wo njúl nji mbií ngwúd,

mimbú myó kú bwəle shín.

¹³ Zembî nyə abwélé námə ci nə ngwól éŋgəles ná:

Jig shí wa mádí mbwə mənəwúm

kə wós ja mə é culəshi mízhízhí myó,

mí bə wo sá wó du tál məkuú yí!

¹⁴ Wəéŋgəles bəŋ ná wə ozə? Ngaá bəsh búə mishíshim mí ngə səy nə Zembî, Zembî ka du kənd bwo nə bwá kəg ngə kwíind buud bwá bá ŋwa cug təŋ ilúgí Zembî mə bá yə sá yí?

2

Zembî mə cug shé

¹ Nda jí ntə ná, í bul jii nə shé mpúg wá mílúú sá bwá á jaaw shé yíid, ŋkwanğá sá á bá kwab zhií.

² Shé mpúgá nə kéel *wəéŋgəles bwá á zə nə ndí yág yí, í á bə álal-ŋkul; muud yésh nyə á caam məcəç, nda bish dwo yé, nyə a shí bwəma nə íntégúli í á jəla yí.

³ Nda jí ntə ná, shé mə ká bə kú bish shísha məma cug bwá ngə jaaw shé yí, shé nda bá bwəle faam. Cwamba nyəméfwó wə nyə a téd jəawwələ lán ə cug jəŋgə, buud bwá á gwág nə nyə wá bwá mú zə báásulə shé wə.

⁴ Shú lwólə námə ná kéel dəŋg dúəsə fwámé kéel, Zembî nyəméfwó nyə a wéeshuli isá í ntə buud ŋkul yí, nə *isá í mímbəgú nə *məshimbá mimbii mimbii. A mú námə yə bwo idáás Shíshim mə du dáás búúd yí, nda nyə á cəel ná.

Yésus, Mwân mə Zembî nyə á zə bə muud

1:2 Mwân: 5.8 **sála**: Yuá 1.2; Kol 1.16; Heb 11.3 1:3 2Kr 4.4; Kol 1.15 **mbwə mənəwúm**: 8.1 1:4 Ifz 1.21; Flp 2.9
1:5 Sóm 2.7; 2Sa 7.14; Mat 3.17; Mis 13.33; Heb 5.5 1:6 Sóm 89.28; 97.7 1:7 Sóm 104.4 1:8 Sóm 45.7-8 1:10
Sóm 102.26-28 1:13 8.1; Sóm 110.1 1:14 Sóm 34.8; 91.11 2:1 6.4-6 2:2 Mis 7.38, 53; Gal 3.19 2:3 10.29;
12.25 2:4 Yuá 2.11; Mis 2.22; 1Kr 12.4-11; 2Kr 12.12 2:6 Sóm 8.5-7

⁵ Haaw. Kala búúd sá ngó ci ná í bá bə yí, wəéngəles dí bwá bá jwú nə gwo, Zembí nyə a shígé sá nə í bág bə ntó.

⁶ Í yidá bə cilyá Kálaad Zembí dí ná: Yé Zembí, wo ngə téduga muud nəc é a ji jí? Wo ngə kweemb kukwumuga múúd nəc é í bəlé jí?

⁷ Wo má səl nyə shí fúfwála, cɔ wəéngəles. Ná ndeé, wo má sá ná a nkənwag, a bəg nə gúmə nda cí.

⁸ Wo má wá isá byəsh mányámá má múúd dí. Haaw. Sálə Zembí má sá ná a jwúg nə isá byəsh yí, təə sá ngwúd nə ngwúd í alúgé. Nji, shé cugé nə nkul fwo dúg ja gaád nə a ngə jwú nə isá byəsh.

⁹ Nji, sá shé mú ngə dúg yí jí ná, Yésus muud Zembí nyə á səl shí fúfwála cɔ wəéngəles yé, a mú ngə nkənwag, a njúl nə gúmə nda cí, nəc é nyə á jug ná ndeé a yə. Nyə á zə cé buud bəsh, lwóyalə mpaam Zembí nyə á baam nə bwo yí.

¹⁰ Zembí wá nyə a té isá byəsh, nyə wá ngó sá ná byəsh í ngóg nə kyey mpwogé, nyə námá wá nyə á jii nə ncúlyá zhwog bwán bə bwá nkənwag mənkwəwə mé. Í á ka jəla ná a sáág ná micúnj mí bíig Yésus muud nyə á juw zhií ná bwán ó Zembí bwá bíig cug yé, micúnj myəwəng mí mú mɛel sá ná Zembí jílug nyə jíya í á jəla nə nyə yí.

¹¹ Ntó, nə Yésus muud ngó sá ná buud bwá bəg minkénké mi búúd yé, nə buud á ngó sá ntó wá, bəsh búə nə shug ngwúd. Gwó wá á jí kú gwág shwón jówála bwo ná omínyonə bə yí.

¹² Ntó wá á cí ná: Mə bá du bwiing omínyonə bəm bímbí lú múúd wo jí yí, mə sey wo isusa í gúmə ja bwá sééngyá ná bwá gúmal wo yí.

¹³ A nyinjə námá cí ná: Mee jám júgúwé jəsh í bá bə nyódí. Nyə námá ná: «Mə wá éga, nə bwán Zembí nyə á yə mə wá».

¹⁴ Nda jí ná bwán á ngó cí óni búə nə mishwun nə məcii ná, Yésus nyə á nwa námá nyúul muud, a bə nə mishwun nə məcii shú ná a yóg, shwiy dé mú culashi nkúl mə Njwú məjamb, nyé muud nyə á ngə kyey nə shwiy yé.

¹⁵ Nyə á yə ntó shú ná a yíl búúd bəsh mányámád, nəc é bwá á ngə cugə nkúmba cug nji ngəla fúndə shwiy, cug mányámá.

¹⁶ Í má mpu nyin ná Yésus nyə a shígé zə kwiid wəngəles; nyə á yida zə kwiid mpwonj buud má *Abaraham.

¹⁷ Sá jəwəng wá í á sá ná a céndúg bə nda omínyonə bə məzhií məsh, shú ná a bəg bwo fwámé Ajaláci á ofada mə gwág bwo cey lámúd yé, á sá iséy váal Zembí mə céel yí. A ji Ajaláci á ofada ná a sáág *mátúnuga, yíl búúd *misám myəj.

¹⁸ Yésus ji nə nkul kwíind búúd məbwəbúlán má ngə fwágusə məkuú shí wá, nəc é nyəmɛfwó nyə á fwo námá bwəma nə məbwəbúlán, nyə á jug.

3

Yésus-Krist má ntɔ Moyíz

¹ Ná ndeé yé minkénké mi omínyonə bəm, bí buud Zembí nyə a má námá jəw ná bí bəg nwa nkəw cug á gwówád wá, kəndugá mitédúgá wá Yésus. Nyə wá sá ngó magulə tám buud ná a jí *muud lwámá má Zembí, a njúl Ajaláci á ofada yé.

² Nyə á sá iséy byé váal í á kwaga mísh má múúd nyə á nti nyə yí, námá nda Moyíz nyə á kyey nə njów búúd má Zembí wəsh váal í á kwaga yí ná.

³ Mpugá ná Zembí nyə a dúg ná Yésus má jəlá nə bul nwa gúmə ntɔ Moyíz, námá nda múúd mə lwə njów má du nwa gúmə ntɔ njów wámɛfwó ná.

⁴ Bí mə mpu ná njów wəsh í du bə nə muud nyə á mə lwə yé; nji, Zembí wá má du lwə isá byəsh.

⁵ Moyíz nyə á kyey nə njów búúd mə Zembí wəsh váal í á kwaga yí. Nye, nyə á bə sóol məsáal, ngələ lwó ná sá Zembí mə bá jaaw búúd yí í bá bə búbále.

⁶ Krist ngə sá iséy byé váal í kwaga yí. Nywá jí Mwán á njów má Zembí. Njów má Zembí wəwəng wá shé, nkí shé má kə nə inkəj shwóg, kə námá shwóg nə ngələ bə nə mílúú ná sən nəc é sá ngə bwánd nyə nə búgá.

Zembí má du yə búúd bí nə búgá wá wogá

⁷ Gwá wá Nkénké Shíshim ngə cí yí, ná: Nkí bí mə gwág kál dé múús íí,

⁸ kúgá sá núnj nda ja búúd bwá á sá mingáád yí. Jwów dəwəngá, buud bwá á kə nə məkugulə wá Zembí núnj shí a shwééshá dí.

⁹ Osóónjú bən bwá á shweenzh mə cínəng ná bwá dúg sá má é sá yí. Bwá á shweenzh mə, í njúl ná bwá á shí dúg isá má á sá bwo

¹⁰ tənj mimbú məwúm mənəjí yí. Nda bwá á du she ná bwá dúg sá má é sá yí ná, mə á nyada nə kala búúd jəwəngá, mə mú cí ná: «Búə ja jəsh nji dúlə wush; bwá afwóyé mpu zhií má ngə lwó bwo yí».

2:8 1Kr 15.27 2:9 Flp 2.8-9 2:10 1Kr 8.6; 12.2; Mis 3.15 2:11 Mat 25.40; 12.50; Yuá 20.17 2:12 Sóm 22.23
2:13 Iza 8.17-18 2:14 2.17; Yuá 1.14 *Njwú məjamb*: Yuá 8.44; 12.31; 1Yn 3.8; Mbú 12.10 2:15 Rom 8.21 2:16 Iza 41.8-9 2:17 4.14; 5.2; Flp 2.7; 1Yn 2.2 2:18 4.15; Mat 4.1-11 3:1 4.14 3:2 Ilj 12.7 3:6 Mwán: 5.8
bwánd nyə nə búgá: 3.14; 4.14; 6.18-19; 9.28; 10.22-24, 35; 13.14; Kol 1.23; Flp 3.20; 2Tm 4.8 3:7 Sóm 95.7-11 3:8 MmN 17.7; Ilj 20.2-5 3:11 Ilj 14.21-23

11 Mə mú ka kɛɛn nə mpimbə ná: «Bwá ábúle bwɛle kumə kúl mə á kwəmusa bwo wogá yí».

12 Bwaang, bi ó bey ná ngwól múúd gwoong wán bág nə bów-bów lám, lám á kú nə búgá nə ndéé á mú yid kwonj nə Zembí á kuwò.

13 Yidagá də sá ná, jwów dɛsh búúd bí nə ŋkul jów ná «múús» yí, ngwól cwíny ngwól, ngwól cwíny ngwól. Dugá sá ntó shú ná *səm í nda bá shiig tɔɔ muud á bídí gwoong ná ndéé nyāŋ mú bə nə náj.

14 Nacé shé músə *Křist buud ó gwoong bɛ, ŋkí shé mə bii búgá məbwə məbá kə wós məshínéd, námá nda shé á tééd mátéédúléd ná.

15 Shé kúgá wusa ná jísə cilyá Kálaad Zembí dí ná:

Ŋkí bi mə gwág kál dé múús íí, kúgá sá náj

nda ja búúd bwə á sá miŋgáádá yí.

16 Ozá bāŋ bwə á gwág kəl mə Zembí ná ndéé bwə mú sá miŋgáádá wá? Ngáá í á bə buud bɛsh Moyíz nyə á wú nə ndí Igípten wá?

17 Ozá Zembí nyə á nyada nə ndí tāj mimbú məwúm mánò wá? Ngáá í á bə buud bwə á səm ná ndéé mimbimbə nyāŋ mí mú ŋgə mpəŋguli shí á shwééshád wá?

18 Ozá nyə á kɛɛn nə bwə ábúle bwɛle kumə kúl nyə á kwəmusa bwo wogá yí? Ngáá í á bə buud bwə á sá nyə miŋgáádá wá?

19 Haaw! Shé mə dág na ná bwə á shígé kumə kúl Zembí nyə á kwəmusa bwo wogá yí nacé jí? Nacé bwə á ban ná bwə abúgúláyé.

4

Shé á jáláyé nə shúb wogá mə Zembí

1 Zembí nyə á bwey kaag ná á bá sá ná buud bwə yówulag; ŋkaagə nyəəŋ nyí ná. Bi ó ka bey ná ngwól múúd á gwoong jín bág shúb wogá jəəŋ.

2 Shé á shí námə gwág kɛɛl mə Zembí nda bwo. Nji, wāŋ gwágúlə bwə á gwág yí í á shígé kwiínd wɔɔ tɔɔ sá, nacé bwə á shígé *búgala sá bwə á gwág yí.

3 Shé báá obúgala shé mú ŋgə yəwula, kú bə bwo, nacé nyə á ci shú dánúád ná:

Mə mú ka kɛɛn nə mpimbə ná:

«Bwə ábúle bwɛle kumə kúl mə á kwəmusa bwo wogá yí».

Zembí nyə á ci ntó í njúl nə, ja nyə á fwə shí nə gwów yí, nyə á shí shínal iséy byésh.

4 Shú sá í dúgyá nə jwów á zangbá yí, sə mə mpú ná Zembí nyə á ci gúl kúkúlúd nyéđi kálaad dí ná: «Zembí nyə á ka yəwula nə iséy byésh jwów á zangbá».

5 Gwə námə wə á cí wa jíga kúkúlúd ná: «Mə abúlé bwɛle sá ná bwə yówulag».

6 Ntó jí ná cígúlá í bwey bə ná Zembí mə bá sá ná bóól búúd bwə yówulag. Nji, buud bwə á tééd gwág kɛɛl wá, bwə á shígé yəwula, nacé məlwá.

7 Nda jí ntó ná, Zembí mə təl dúl jwów búúd bwə é ci ná «múús» yí. Nyə á zə təl jwów dəəŋgá mimbú mí mə bwey bul cə té wulə fwála mə Moyíz; nyə á ka ci mpu mə *Dávid dí nda nyə ámə fwo ci ná, ná: «Ŋkí bi mə gwág kál dé múús íí, kúgá sá náj».

8 Í á mbəm bə ná Yesuwa nyə á sá ná kúl búúd í yówulag ja bwə á shín nyí shí á cəplá yí, Zembí nyə á shígé nywá nyiŋgə ci ná dúl jwów lá wogá dúsa.

9 Ntó mə lwó ná gúlúgá wogá jísə ná shú búúd ó Zembí, í njúl nda fwámé wogá Zembí nyə á woga jwów lá zangbá yí.

10 Nacé, muud Zembí mə sá ná á yówulag yé, nyə é yəwula nə iséy byésh námə nda Zembí nyə á yəwula nə byé ná.

11 Nda jí ntó ná, shé wágá məŋkul ná shé bág yəwula nda Zembí nyə á kaag ná; shé wágá məŋkul shú nə muud nda bá shúb nacé sála mbíi məlwə bwə á sá má.

12 Mpugá nə Milású mí Zembí mísa mikuwó, mí njúl mí anjal-ŋkálá. Mí də bɛwəli ntə kafwele jɛsh bwə də jw íkóómb íbá yí. Mí də nyí múúd nyúúléd kə kumə kúl mí bɛég *jim bá *shishim yí; mí də bɛég məbwəzə mə nyúúl nə óshú ó íyasád. Milású mí Zembí wə mí də lwó ŋkí mítédúgá nə iyuug yá lám, bíś ŋkí bów, ŋkí bíśə ŋkí nywa.

13 Kú ntág nə tɔɔ sá Zembí nyə á té yí jí nə ŋkul shwaaw Zembí. Isá byésh bíśə oshush-wáás, ompajáá nyéđi míshád, nyə muud mə bá sá sə shítəg yé.

Yésus jí wúsú Ajəláci á ofada

14 Shé mú nə wúsú shísha Ajəláci á ofada nyə á lína jon lu gwów yé*, nyə wə Yésus, Mwán mə Zembí. Nda jí ntó ná, shé kágá nə búgə jísú shwóg, kú bwɛle tag.

15 Nacé, Ajəláci á ofada shé mú nə ndí yé, cúgé nyəəŋ jí nda gwág shé cey lámúd nə tag dúsu yé. A yídá bə nyəəŋ jí ná nyə á bwəma nə məbwəbúlán məzhí məsh nda shé, nji á nda sá *səm yé.

16 Ntó, shé shíshúgá Zembí kúnə-kúnə kú fúnda. Shé shíshúgá nyéđi caangəd kúl á ŋgə lwóya mpaam yí, a gwágúg shé cey lámúd á sá shé mpaam, á kwiínd shé ja byé mə jíí kwiíndyá yí.

5

1 Bi mə mpú ná bwə á fɛésh múúd yésh mə bád Ajəláci á ofada yé mpádúgá buud, bwə təl nyə ná á dág sɛy nə Zembí shú dánj. A də kala

3:14 3.6 3:16 Ilj 14.1-35 3:17 Ilj 14.29; 1Kr 10.5, 10 3:18 Ilj 14.1-4 4:4 Mat 2.2 4:5 3.11 4:7 3.7-8; 3.15 4:8 Mbá 31.7; Zho 22.4 4:10 4.4 4:12 Iza 49.2; 55.11; Zhe 17.10; Yuá 12.48; Ifz 6.17; 1Pr 1.23; Mbá 1.16 4:14 5.8; 8.1 Ajəláci á ofada: 2.17-18; 3.1; 5.1, 4-6; 7.24-28; 8.3; 9.7, 11 * 4:14 Nyə á kə kumə kúl Zembí jí yí. 4:15 2.18; 5.2; 7.26; 9.12; 1Yn 3.5 4:16 10.19 5:1 4.14

isâ bwá yá Zembí yí, ða sá *mátúnuga shú ná *mísám myán mí jímbug.

² A ji nê ñkul mpu micúnj íwugúlu nê minjé-gwôw mí ngó bwama nê ndí myá, nacé á ji námó múúd nê ilâm námá nda bwo.

³ Sá jooŋg wá jí ná, á jéla ná ða sá mátúnuga shú jímباللúle mísám myá nyaméfwó, nê myooŋg myá kúl búúd námá.

⁴ Muud cugé nê ñkul wánda jiya jooŋgú wánda wándág ná á ñwa gúmá; Zembí wá mó ða jôw búúd bwá ñwá jiya jooŋg wá námá nda nyá á jôw Arœon ná.

⁵ Ntô námá wá jí nê *Kříst yé. Kříst nyá á shigé wánda jiya jooŋgú wánda wándág ná á ñwa gúmá; Zembí wá nyá á yê nyá gwo, Zembí muud nyá á ci nê nyá ná: «Wo ji Mwân waamâ, mæ mæ byá wo múús».

⁶ A nyiŋgê námá ci gúl kúkúlad ná: «Wo ji fada, wo é ji jiya fada dí kandugé á kandugé nda Melukisedek».

⁷ Ja Kříst nyá á ngé cugé wa shí ga dí yí, nyá á ða bul jógula, ða téég Zembí mæbwá, Zembí muud nyá á bæ nê ñkul sá ná á kú yê yé. Nyá á ða kím, á jii, mæzhwiúle wóós. Zembí mú gwág nyá, nacé nyá á bæ nê mægwág nê Zembí.

⁸ Tœem bæ ná nyá á bæ *Mwân mæ Zembí, nyá á bwæma nê micúnj, mí mú jíguli nyá mægwág.

⁹ Zembí mú sá ná á bæg váál í jéla yí. A mú bæ ámódí á cug á kandugé kandugé, ða yê búúd bêsh bwá sá nyá mægwág wá.

¹⁰ Haaw! Zembí nyá á tæl nyá mbií Ajaláci á ofada mæ Melukisedek.

Bôw ja múúd mæ béégyá nê Zembí yí

¹¹ Bulya isâ sá bí ná sá cig ná yí. Nji, shú ná sá féégúg bí byo, í bul kwowula, nacé bí ádé ná læl mpu gwág.

¹² Bweyále bí á jéla nê bwey bæ oyíguli. Nji, í ngé ná jii ná múud jígúlig bí isâ bwá jéla ná fwo tééd mpu mínjígúla mí Zembí dí yí. Í ngé ná jii bí mænyá mæ bæl, kú bæ fwámé idáw.

¹³ Muud ngó ná cugé nê mænyá mæ bæl yé nyá afwóyé wámbula nda á cúgég tútálí mîsh mæ Zembí dí ná; á ji ná kúkény.

¹⁴ Nji, buud bwá á mæ lal wá, báá wó bwá jéla nê fwámé idáw, nacé bwá á mæ jígúg cug ná ndé milám mí á mæ janzulæ bwo nê dúle wá mímbéégí mpédúgá mænywa nê mæbôw.

6

¹ Ná ndéé, shé kágá shwóg, shé jígúgá isâ í Zembí í jéla nê buud bwá mæ lal búgód yí. Shé yówug dúle nyiŋgê kæ mpús kæ ða ñwa mínjígúla mí *Kříst myá mætéédulé. Shé kúgá nyiŋgê tééd límlæ límuga ja shús. Ntô ji

né shé kúgá nyiŋgê ngé ñwa minjígúla myá nda múúd mæ jéla nê yíl læm mísóólúgá mí shwiy dí, *búgula Zembí ná;

² Nê minjígúla mí dúgyá nê minduwán * nê dúle bæd búúd mæbwá yí; ñkí ntág minjígúla mí dúgyá nê gwómúle mímbimbæ mí bá gwúm yí, nê sémyé mílúsá á kandugé kandugé yí.

³ Mbô! Shé ányingæyê ngé bæ bini; ñkí Zembí mæ magula, shé mæ zó yida ñwa minjígúla mí jéla nê buud bwá á mæ lal wá yí.

⁴ Bóól búúd bí ná, mæŋkenya mæ Zembí mæ á shí kwan bwo, bwá á shí bæ nê kow á isâ Zembí ngó yê buud bé yí, bánŋh bóólúgá bwá á shí læg Ñkêŋkê Shíshim,

⁵ Bwá á shí kagula mænywa má Milású mí Zembí, bwá á shí námá kagula ñkul Zembí mæ bá yê búúd mwôw mæ zág má yí.

⁶ Mbií búúd ni, ja bwá mæ yid kwonj nê Kříst yí, muud cugé ná nê ñkul nyiŋgê sá ná bwá nyiŋgêg kænd mílâm wé Kříst. Nacé banúle bwá mæ ban *Mwân mæ Zembí yí wúsa bwo nda bwá ngé nyiŋgê bwambula nyá kwólós dí jáŋ ja, ngé nyiŋgê sá ná á nyiŋgêg bwæma nê shwôn tàm buud.

⁷ Mpugá ná, nyúl shí í ká tag nê ompú ná ndéé í kó idáw, Zembí bwádan nê shí nyooŋg, buud bwá á bæ mæmpwá ba bæ nê mfií.

⁸ Nji, í ká yida kó íbiin-biin nê mægwægulá, í lúg kúná-kúná ná Zembí lwéémug nywo nacé í cúgé nê mfií; zhúgúla zhúgúla, bwá jígal nywo.

⁹ Nji, yé bwááŋg mæ búl œel wá, tœem bæ ná sá ngé lás ntúni, sá ngé mpu búbálé ná bí báá bí tæl fwámé zhíid, bí ngé sá isâ í lwó ná bí mú nê cug yí.

¹⁰ Nacé, Zembí cugé nê olíŋgí ná á bá wusa sá bí ngó sá yí nê mbií bí mæ œélí nyá yí. œélí jooŋg í ngé nyin nê séyúle bí ngó sêy nê buud bé wú yág zú wóós múús yí.

¹¹ Sê ngé bul jii ná muud yêsh á sámbá jín yáágúg nê ngéle cugé cug jooŋgú cé cug, ja jooŋgú bí mú bá bii isâ bí ngó bwádan nê búgú ná í bá bæ yí.

¹² Kúgá sá íkóódúgú; yidagá ngé sá nda buud bwá mæ jéég mænyúul wé Zembí kú nê mílámusa wá, bwá wé bwá bá bæ nê kow lú isâ Zembí nyá á kaag bwo yí.

Ñkaagó Zembí nyá á kaag Aburaham yí

¹³ Ja Zembí nyá á kaag *Aburaham ñkaagó yí, nyá á keen ñkaanó. Nda jí ná ngwól múúd cúgé fwámé múúd ntq Zembí ná, Zembí nyá á keen jins dé nyaméfwó,

¹⁴ Nyá ná: Bábále, mæ bá bwádan nê wo,

5:2 2.17-18; 4.15; 7.28 5:3 7.27; 9.7; Lav 9.7; 16.6, 15
6:20 5:7 Mat 26.36-46 5:8 1.2; 4.14; 6.4-6; 7.3, 28; 10.29; Yuá 1.34 **magwá:** 4.15; Flp 2.8 5:9 7.27 5:10 5.6; 6.20 5:12 1Kr 3.2 5:14 13.9; Rom 16.19; 1Kr 14.20; Ifz 4.14 6:1 9.14 6:2 Yuá 3.25-26; Mis 19.1-6 * 6:2 Na cugé nji nduwán óbúgula bwá ða duwan yí, Oyúden bwá á ða námá bæ nê wáŋ nduwán nê myán mísóólúgá. 6:4 2.1-3; 5.8; 10.26-29; 12.25; Mat 12.31; 1Yn 5.16 6:8 Mat 13.7, 22 6:10 10.32-34; 13.1; 1Yn 4.7-12, 19-21 6:12 11.1-12; Luk 21.19 6:13 Mat 22.16-17; Heb 11.12

mə sá nə mpwəŋ buud nywô í búlɔg bul bulya.

15 Aburraham nyə á ka námə bwánd ŋkaagə nyooŋgú nə lám jisów nə ndeé, í mú námə bə nda Zembí nyə á kaag nyə ná.

16 Ja múúd mə du keen ŋkaanə yí, á du keen múúd jí fwámé múúd ntə nyə yé, ŋkaanə mú já, muud kú ná sá məshwán.

17 Ntə, Zembí nyə á cəel nə buud bwə á lúg nə isá nyə á kaag yí bwə mpúg nə nyə abúle nyingə cénd cigúlá á mə ŋwa yí, a mú keen ŋkaanə.

18 Nə ndeé, nə ŋkaagə Zembí nyə á kaag yí, nə keenála nyə á keen búbálé yí, ŋgwúd nə ŋgwúd á na í cúgə nə ŋkul salan, nəcé Zembí cugə nə ŋkul bwiing íjǝǝ. Nyə á kaag, a nyingə keen búbálé nəcé jí? Í á bə shú nə mənyúúl mə lálug shé buud shé mə kə shwaaw nyádí, ŋgə bwánd sá á mə kaag shé wá.

19 Bwándála shé ŋgə bwánd nə búgə wəoŋgú, wúsə shé shwamá shú nə lám nda ŋkúŋkulə. Nda jí ntə ná, shé mə bə kumə kúl Zembí jisú yí, línála kə mpásə sanda†.

20 Wu wə Yésus nyə á kə shé shwóg kə nyí shú dású yé. A músə Ajəláci á ofada á kandugə kandugə námə nda Melukisedek nyə á bə ná.

7

Melukisedek

1 Melukisedek sə ŋgə cí éne nyə á bə njwú-buud á Salem, a njúl námə fada mə Zembí á gwów-gwów. *Aburraham nyə á kə lumbəli dəomb nə bósł ójwú-buud, a mú ntə bwo. Ja nyə á ŋgə nyingə yí, Melukisedek nyə á kə bwəma nə nyə zhífd kə bwádan nə nyə.

2 Ja jooŋ wə Aburraham nyə á yə nyə *ŋkəw wúm á isá byəsh nyə á wú nə ndí dósomb dí yí. Jínə lú Melukisedek í téed fwo kə ná «njwú-buud jí nə otátəli yé». Nyə á nyingə ntəg bə njwú-buud á Salem, ntə nyingə kə ná «njwú-buud á mpwogé».

3 Melukisedek nyə á shígé bə nə sósŋgú, kú nə nyooŋgú, kú nə byél, muud nyə ampúyé ja nyə á byél yí, muud kú mpu ja nyə á yə yí. Nda Zembí nyə á sá nə á bǝǝlag *Mwán mə Zembí ná, a jí fada á kandugə kandugə, kú nə cénd.

4 Fwogá ná dúg bímbí lú fwámé múúd Melukisedek nyə á bə yí! Mbíí fwámé múúd á nə mpáambə jisú Aburraham yə nyə ŋkəw wúm á isá byəsh nyə á wú nə ndí dósomb dí yí.

5 Buud bəsh bwə á du tów ofada mpwəŋ buud mə Lévi dí wá, nyúl mpéndí á Məcǝǝ mə Moyíz í ŋgə yə bwo ŋkul nə bwə dúg gwaámb

búúd ɔ *Izarəyél ŋkəw wúm á isá byán. Ntə jí nə bwə jalá nə ŋwa kəw dəoŋg omínyəŋhú báj dí, í njúl nə omínyəŋhú báj búšə námə bwán ɔ Aburraham.

6 Sá ŋgwúdá, Melukisedek nyə á shígé bə múúd á mpwəŋ buud nyán; njí, tɛɛm bə ntə, nyə á ŋwa kəw dəoŋg wə Aburraham, a bwádan ntəg nə Aburraham, í njúl nə Aburraham wə Zembí nyə á kaag məŋkaagə má kúl jé yé.

7 Shé mə mpú kú nə məshwán nə fwámé múúd wə mə du bwádan nə zhizhe muud.

8 Jísə na ná, jígə kósomb dí, ofada bwə du ŋwa kəw dəoŋg wə, bəsh bwə du bə búúd bwə búd yə wá. Njí, Micilyá mí ŋgə cí nə Melukisedek nywáá ŋgə ná cugə.

9 Sá bí nə ŋkul ka cí na ná, ja Aburraham nyə á yə Melukisedek ŋkəw wúm yí, Lévi muud mə jalá nə ŋwa dwo yé, nyə á shí námə yə Melukisedek kəw dəoŋg na məbwə mə Aburraham dí.

10 Sá bí nə ŋkul cí ntə nəcé, ja Aburraham nyə á yə Melukisedek ŋkəw wúm yí, í á bə Lévi njúl Aburraham məbwugúlu dí cwú*.

Yésus jí mbíí fada mə Melukisedek

11 Məcǝǝ Moyíz nyə á yə buud ɔ *Izarəyél má mə ŋgə cí nə ofada bwə dúg zhu beend mə Lévi dí. Ká, jíya fada á beend mə Lévi í á shígé mpu sá nə isá í bəg váál í á jəla nə bə yí. Í á mbəm mpu sá ntə, kí í á shígé nyingə jí ŋgwól fada njúl nda Melukisedek; í á nywá námə ka bə njí ofada wá váál mə Arəon.

12 Nə ndeé, ja jíya fada í mə cénd yí, í jí námə nə məcǝǝ mə á du fwo bə mə mə céndúg.

13 Shé mə mpú nə muud sə ŋgə cí éne nyə a byél beend shúsád; tə məbyágə ŋgwúd nə ŋgwúd á beend jooŋg í á shígé fwo bwele séy *alatár dí.

14 Buud bəsh bwə mpú nə Cwamba wúsú nyə a byél beend mə Yúda dí, Moyíz nyə á shígé ntəg bwele cwéed beend jooŋgú ja nyə á lás sá í dúgyá nə séy fada yí.

15 Í mə nyingə mpu nyín nə isá í á cénd, nəcé wúl mbǝǝla mə Melukisedek í á tów fada.

16 Nyə atówé fada nə nyə a byél byélé dəoŋg, kú námə bə nə micǝǝlá mí búúd wə mí tál nyə; cug ŋkúl jé wə í sá nə á bəg fada, nəcé cug jé jooŋg í cúgə nə ŋkul shín.

17 Jí ntə! Micilyá mí Kálad Zembí mí ŋgə bwiing láj yé ná: «Wo jí fada, wo é jí fada kandugə á kandugə nda Melukisedek».

18 Na mə lwó nə cǝǝ acwúlú í á mə kandəw koogú, nəcé í á bə ŋkí tag, í á shígé bə nə mfíí.

6:16 MmN 22.10; Mat 5.34; 23.16-22 6:18 1ŋ 23.19 6:19 3.6; Rom 5.5; Heb 9.3 † 6:19 Lǝg Mat 27.51, ŋkí Mak 15.58, ŋkí ntəg Luk 23.45 jisə sanda í á du wá njí mpádúgá fúm á cí nə mpáanzú nyəsh yí. 6:20 4.14 Melukisedek: Sóm 110.4; Heb 5.6, 10; 7.1-4 7:1 Melukisedek: Mat 14.17-20; Heb 5.6 7:5 1ŋ 18.21 * 7:10 Lévi nyə á bə mwán mə Yákwb, Yákwb mwán mə Izaag, Izaag mwán mə Aburraham; ntə jí ná Lévi nyə á bə Aburraham məbwugúlu. 7:14 Mat 49.10; Mat 2.6; Mis 13.23; Mbú 5.5 7:17 5.6 7:19 9.9; Rom 3.20

19 Mæcçê mə Moyiz mə á shigé mpu sá ná isâ í bág váál í á jela nə ba yí. Zembî mə yida yə sá fwámé sâ ántantçə sá mə jálá bwánd nə búgə yí, sá çəong wá í má sá nə shé shishúg Zembî kúná-kúna.

20 Sâ í bul nyín cínəng yí jí ná, Zembî nyə á də ŋkál ja nyə á tál Yésus fada yí. Í njúl nə nyə á shigé du də ŋkál ja bóólúgá bwə á du tów ofada yí.

21 Nji, Yésus nyə á tów fada nə ŋkál mə Zembî ná,

Zembî Cwámba nyə á keen ŋkaanə ná:

«Wo ji fada, wo é ji fada

kandugə á kandugə.»

Nyə abúle nyingə shwána ŋkaanə nyé nyəong.

22 Keenúlə Zembî nyə á keen ntó yí í lwó ná sç Yésus nyə á jéég bud dí yí í ntç çəong áshúshwóógá.

23 Gúl sá jí námá ná, ofada wá beend mə Lévi bwə á bə ŋkí bulya nəcé shwiy í á du sá ná bwə bág kú sêy kandugə kandugə.

24 Nji, Yésus nywáá nyə abúle bwele yə, séy fada jé í abúle bwele shín.

25 Ntó jí ná, buud bwə cínçyá wá Yésus ná bwə shish wá Zembî wá, Yésus ji nə ŋkul çug bwo ja ŋgwúd á kandugə, nəcé á ji kuwó, nyə é du jəgula nə Zembî shú dán ja jêsh.

26 A ji mbií Ajeláci á ofada í jí shé yí nəcé á ji ŋkəŋkə múúd, kú nə mabyaagula, fúbán, mbéégí wúse mpádúgá bəndə osóol ç *mísám, á njul jiya gúmá í ntç jiya byêsh yíid.

27 A cugé nda bóól wáajeláci wá ofada. Bwə á du bə jwów dësh íí, nyân fwo tééd sá *mátúnuga shú mísám myé, á mú ka sá shú mísám mí bóól búúd. Í ajíyé ná Yésus dúg sá ntó, nyə á shí bwey sá mátúnuga məongú ja ŋgwúd á kandugə ja nyə á yána nyúúl nyé yí.

28 Mæcçê mə Moyiz mə du ŋwa buud bwə njúl kú bə lwándúlá məzhíí mêsh, du tál bwo wáajeláci wá ofada; nji, Zembî nyə á zə də ŋkál mpúsə Mæcçé, á tál Mwân yé fada. Nyə á má lwándulə nyə məzhíí mêsh kandugə á kandugə.

8

Yésus ji wúsú Ajeláci á ofada sç á gúgwáan

dí

1 Lúú ciyá á isâ sə ŋgə ci íni wúse ná: mbií Ajeláci á ofada shé búse ná ndí wá ní; nyəong nyə á má kə ji jiya gúmád çon dí, mbwə mæncwúm mə Zembî á ŋkul nyêsh dí yé,

2 nyəong ŋgə sá iséy í fada fwámé kúl Zembî njúl yí, fwámé banda *mátúnuga dí yé. Dán banda mátúnuga, Cwámba wə nyə á lwç, kú bə múúd.

3 Bwə du tál Ajeláci á ofada nə á dúg kala isâ búúd bwə yə Zembî yí, á du námá sá mátúnuga. Í á jii ná wúsú Ajeláci á ofada bág námá nə jé sá á kálá Zembî yí.

4 A mbəm bə shí gaád íí, á kú bə fada. Mból! Á kú bə, nəcé ofada bwə ŋgə kala Zembî isâ wá búse, bwə ŋgə sêy nda Mæcçê mə Moyiz mə ŋgə ci ná.

5 Wán yálə bwə ŋgə yə Zembî gúmá yí wúse nji yuug á fwámé gúmá jí çon dí yí, sə jee námá ci ná jisə shishúm á fwámé iséy byəong. Nəcé, ja Moyiz nyə á lwç banda mátúnuga yí, Zembî nyə á ci nə nyə ná: «Dugí, wo ç bá sá sá jêsh bç yuug mə á lwó wo mbúnád yí.» 6 Nji, jaá ga dí, iséy Yésus nyə á lég yí í bul bə fwámé iséy, jí ntó nəcé nyə wá jí líí-nji mpádúgá sánəŋ Zembî shú sç í ntç yí. Sç çəong í ntç nəcé məŋkaagá mə mə ntç məong má sç áshúshwóógá.

7 Sç áshúshwóógá* í á mbəm bə kú nə sá á jumúg íí, í á shigé nywá nyingə jii nə sç ábée í zág sý, zə cénd gwo.

8 Nji, Zembî nyə á jum kúl búúd jé, nyə ná:

Fwála í zag, mə Cwámba mə ŋgə ci ntó.

Fwála mə bá sá sç ágúgwáan yí.

Mə bá sá sç çəongú nə kúl búúd Izurəyél,

nə kúl búúd Yúda.

9 Jân sç í abúle bə nda çəong

má á sá nə osóŋgú bán

jwów mə á bii bwo mbwád

wú nə bwo Igípten yí.

Nda bwə á shigé baagula jân sç ná,

mə á shigé ná námə ŋgə bish bwo.

Mə Cwámba mə mə ci ntó.

10 Sç mə bá sá nə kúl búúd *Izurəyél yí, í bá bə

nə,

ja mwów məong mə bá çç yí,

mə bá wá bwo mæcçê mām mítédúgád,

mə cilə bwo mwo milámád.

Mə Cwámba mə mə ci ntó

mə bá bə Zembî wán,

bwə bə kúl búúd jám.

11 Muud nyə abúle ná nyingə

jíguli múúd jí nyə kúnə-kúnə yé,

ŋkí *mínyonçá yé ná:

«Í jii ná wo mpúg Cwámba.»

Nəcé bêsh bwə bá mpu mə,

bêsh, tééd nə mwántombú kala nə cúmbá

muud.

12 Mə bá juu bwo nə olíŋçí bán,

mə yíl *mísám myán mádí tédúgád.

13 Ja Zembî ŋgə lás lású sç á gúgwáan yí, á má ŋwa ná sç áshúshwóógá dé fwála í á má ntç. Má jisə ná dé fwála í á má ntç yí, í mú sá acwúlú, jân í wál bá zə kəndəw koogú.

7:21 7.17 7:22 8.6 7:24 6.20 7:25 2.11; 10.14; Rom 8.34; 1Yn 2.1 7:26 4.15 7:27 5.3, 9; 7.25; 9.12, 26, 28; 10.10, 12; Rom 6.10; 1Pr 3.18 7:28 5.1-2, 8; 7.19; Sóm 2.7 8:1 4.14 mbwə mæncwúm: 1.3, 13; 7.25; 10.12; 12.2, 25; Sóm 110.1; Mat 22.44; Mis 2.33; Rom 8.34; Ifz 1.20; Kol 3.1 8:2 8.5 8:5 9.9; 10.1; Kol 2.17 banda mátúnuga: 9.2; MmN 25.9, 40 8:6 7.22; 8.2, 6, 13; 9.11, 15; 12.24; Iza 55.3; Zhe 31.31-33; Eze 37.26; 1Kr 11.25 * 8:7 Na ji sç í á sýy mbún á Sinayí dí yí (MmN 24.3-8). 8:8 Zhe 31.31-34; Heb 10.16-17 8:13 8.6

9

Yälä büüd bwá á du yá Zembí gúmá yág yí

1 Sɔ áshúshwóógú Zembí nyə á sá nə kúl búúd jé yí í á bə nə mæcɛɛ mə dúgyá nə yələ Zembí gúmá má nə banda *mátúnuga kúl bwá á du bwama nə Zembí wa shí gaád yí.

2 Bwá á lwɔ́ banda dɔɔngú í njúl ntúga: kóómb áshúshwóógú í á bə nə cé lámba, nə tǎwuli, nə íbuléd cínɔng tǎwuli dí, íbuléd í íci shú gúmá mə Zembí. Bwá á du jów kóómb jɔɔng nə «kúl jísə cí yí». 3 Jɔɔng kóómb í á du bə mpúə *sanda ábɛé yí, bwá á du jów gwo nə «kúl í búl bə cí yí».

4 Cínɔng cwú, í á du bə nə *alátar bwá du jígal Zembí olabinda yé, nə *wóle sɔ; bwá á shín bwadulə alátar nə wóle sɔ or kúkúl jésh. Wóle jɔɔng í á du bə cwú, nə kwúmbu *mána, nə fiidye mə Arɔɔn í mə kɔ́ íkáá shwógúd, nə məkwoógú mə á bə nə cilyá mǎcɛɛ mə sɔ má. Kwúmbu mána nyə á bə síyá nə or.

5 Bwá á mɛ́ ivugáli í osherubɛ́* íbá, bwá tál búduga wóle jɔɔng dí gwów shú dǎlə lwó nə Zembí á milwaná jísə cínɔng; ivugáli byɔɔng í á bə í mə lɛesh mǎfafugá du wá gúgáwá kúl ófada bwá á du myeeg macií shú cweelúlə Zembí mpimbə yí. Nji, fwála ga í cugé fwála mə fáád isá byɔɔng.

6 Nda bwá á shín tǎág isá ini byésh ntáni nə, ofada bwá á du nyii banda dɔɔngú dí nji kóómb áshúshwóógú dí jwów dɛsh, du kə sá síy byán.

7 Kóómb ábɛé jân, nji Ajəláci á ofada nyaméfwó wə nyə á du nyii cínɔng. Nyə á du nyii cínɔngú ja ngwúð njkumba mbú. Ja á kə ntág nyii cínɔng yí, á jalá nə kə nə macií mə cúdú á kə myeeg shú déd nə shú íwushí yá kúl búúd.

8 Nkɛ́njɛ́ Shíshim ngə lwó na sóólúgú níð nə zhií í kə fwámé kúl Zembí njúl yí í á shígé bə mbəg té wəsh séy í á ngə nə síy kóómb banda áshúshwóógú dí yí.

9 Sá jɔɔng jísə tǎñ yuug shú mwów mága. Yuug jɔɔng í lwó nə, wo tɛem yə Zembí isá, wo tɛem sá *mátúnuga, isá byɔɔngú nə *mátúnuga mɔɔngú mə cugé nə njkul sá nə lám í bág wo vǎál í jéla yí.

10 Bísə nji mícɛɛlá búúd bwá á ngə cɛɛlə shú sá í dúgyá nə dag nə mǎngul na mǎngusa mí íci yí; isá byɔɔng mffí wǎñ í á shín ja Zembí nyə á wá mícɛɛlá mí agúgwáan yí.

Kríst jì matúnuga

9:2 banda mátúnuga: 8.5; 9.11-12; MmN 26.1-30 **cé lámba:** MmN 25.31-39 **tǎwuli:** MmN 25.23-30 9:3 MmN 26.31-33; Ləv 16.2; Heb 6.17; 9.7, 12; 10.20 9:4 alátar: MmN 30.1-6 **wóle sɔ:** MmN 25.10-16 **mána:** MmN 16.32-35 **fiidye mə Arɔɔn:** 1lɥ 17.21-25 **məkwoógú mə á bə nə cilyá:** MmN 25.16 9:5 MmN 25.18-22 * 9:5 **Sherubɛ́:** Jísə dúl vǎál éngales. 9:6 10.11; 1lɥ 18.2-6 9:7 5.3; 9.25; 13.11; Ləv 16.2-16 9:9 7.19; 9.2 9:10 Ləv 11; 15; 1lɥ 19 9:11 4.14 9:12 7.27; 10.4; Ləv 16.14-16 **mácií mé:** 9.25; 12.24; 13.12, 20; Mat 26.28; Rom 3.25-26; 1Pr 1.2, 18-19; 1Yn 1.7 9:13 1lɥ 19.1-10.17 † 9:13 í á du bə ná, ja múúd mə bə na mǎlwaaguwo yí, bwá cígə íncwəmbə nə inteny njwa mácií, bwá jígal cwɔ́ myóólú nteny njwa ífií byé, bwá mú myeeg múúd wɔɔngú mácií nə ífií byɔɔng nə ndéé nyúúl mú bə nyə fúbán. 9:14 Rom 6.20-23; 8.2 9:15 8.6 9:19 MmN 24.6-8; Heb 9.12-13 **ɛɔp:** Ləv 14.4, 6; 1lɥ 19.6

11 Kríst nyə á mə zə, tǎñ Ajəláci á ofada, zə sá nə sə bág nə kow á fwámé isá í á mə bwey zə yí. Nyə á nyii banda *mátúnuga ánání dí, fwámé banda mátúnuga, kú bə dɔɔng búúd bwá á lwɔ́ nə mǎbwə yí. Ntɔ́ jì nə dǎñ banda mátúnuga í cugé sá á shí ga.

12 Nyə á nyii cínɔng ja ngwúð á kandugə; nyə á shígé nyii nə mácií mə íncwəmbə nə inteny, nyə á yána mácií mé, a yíl sə mǎnyámád kandugə.

13 Ja ófada bwá á du myeeg buud mácií mə íncwəmbə nə inteny, gúl ja ífií í cwɔ́ myóólú ntenty yí, isá byɔɔng í á du sá nə muud nyúúl í bág fúbán*.

14 Nkámúsá ná isá ini í fúb búúd, njkəmbusa nə mácií mə *Kríst. Kríst nyə á njwa nyəméfwó, yə Zembí tǎñ *mátúnuga mǎsú mə njúl kú nə tɔɔ cúcwán lú mǎbwam. Nyə á sá nǎmá nda *shishim á kandugə í á lwó nyə nə. Ngáá nə mácií mé mə sá nə milám mí bág shé mífúbán, shé mú yow mǎsóólúgú mí du kánd búúd shwiý dí myá, shé yida yə Zembí á kuwó gúmá?

Mácií mə Kríst mǎsə mbyúl á sɔ á gúgwáan

15 Sá jɔɔng wə í á sá nə *Kríst bág líí-nji mpódúgá sǎnɔñ Zembí shú Sɔ á Gúgwáan. Nyə á yə shú nə buud bwá wúg mǎkwám mí caamúlə bwá á du caam mǎcɛɛ bwá njúl ná Sɔ a Cwúlú dí yí; bɔɔng Zembí mə jów wá bwá mú bə nə kow á jɔɔ́ isá nyə á kaag yí.

16 Shú nə bwá wééfug kálaad lúgá, í du jii nə bwá tédédug fwo mpu wǎmbalə nə muud nyə á cílə nyə yé nyə á mə yə.

17 Nǎcɛ́ kálaad lúgá cugé tɔɔ sá té múúd nyə á cílə nyə yé ngə ná cugə yí. Múúd wɔɔng mə ká yə, kálaad lúgá ka tɛem bə nə njkul.

18 Gwə wə bí mə dúg nə mícɛɛlá myá sɔ áshúshwóógú mí á tédéd mácií mə mə fwo shwiý.

19 Dúgúgá nə, ja Moyíz nyə á shín lɔ́ kúl *Izarəyél jésh mǎmpéndí mə á bə cilyá Mǎcɛɛ́d mə ngwúð ngwúð yí, nyə á njwa mácií mə íkálá nə bwán ɔ́ inteny fula na məjúwó, a mú njwa mbúmbwá *ízop na kúl káánds átífií í njúl síyá nə mimyɔɔ́ mí ncwəmbə, ngə juwo cínɔngú, ngə myeeg kálaad mǎcɛɛ́d, ngə myeeg nǎmá búúd bəsh wá kúl búúd.

20 Nyə á ngə myeeg ntó a ngə kálə nə: «Mácií mə sɔ wə mága, sɔ Zembí ngə cí nə bí mə jalá nə baagulə yí.»

21 Moyîz nyâ á myεεg námá mácií mœong banda *mátúnuga dí nâ isâ byêsh bwâ ða balan nâ ndí dúlá sâ mísœon yíid.

22 Mœcœx má Zembí má lwô ná bwâ ða fúb zhwog isâ nâ mœcií; mácií má kâ bœ kú shwiy, ijjuugá í *mísám nda bæ.

23 Ntúni wá ofada bwâ á ða fúb isâ yé, í njúl ná isâ byœong í á ða bæ nji ivuguli yâ fwámé isâ bísó jon dí yí. Ntô jî ná bwâ jêlá nâ fúb isâ byœongú nâ matúnuga mœ búl ntô má.

24 Haaw. Kríst nyâ a shígé nyíi banda mátúnuga búúd bwâ á lwô nâ mæbwâ yíid; banda ðœong í á bæ vuguli á fwámé kúl Zembí njúl yí. Kríst nyâ a nyíi jon ðwœmfwóð, kúl á tál Zembí míshúd shú dúús yí.

25 Nyâ a shígé nyíi wu ná a bá ða kœ yána cug jé ija ija nda Ajêláci á ofada má ða kœ «kúl í búl ñkê yí» mbú wêsh ná. Ajêláci á ofada má ða ntâg kœ nyíi kúl jœongúð nâ izháá mœcií, kú bæ mácií mé nyœmfwó.

26 Í á mbâm jii ná Kríst yánág cug jé ija ija, ñki Kríst má jug ija ija té Zembí nyâ á fwó shí nâ gwów yí. Ká, nyâ a lwôya nyúúli nji ja ñgwúð á kanduga mwów má mæzhúgúlá ðí shú ná matúnuga mé má zág shínal mísám.

27 Nkúmba cigúlá wúsæ ná muud má jêlá nâ yœ nji ja ñgwúð ná ndœé a mú bá kœ tów kœðað.

28 Námá mbii ñgwúð wœongú, Kríst nyâ a yána cug jé nji ja ñgwúð ná a ñkény zhwog buud mbag mísám wán. A bá zœ ja ábœé kú ná bæ shú zêlá ñkény mbag mísám, í bá bæ shú zêlá yœ búúd bwâ ñgá bwánd nyâ wá cug.

10

Mátúnuga má Yésus má kwaga nâ muud yêsh

1 Mœcœx Moyîz nyâ a tál má má cúgé wámbulæ bæ fwámé isâ í á jêlá nâ zœ bæ yí, mæœ nji ishishím. Mœcœx mœong má jígúli ná buud bwâ dúg sâ *mátúnuga mœmpwúð mbú wêsh kú yow. Nœcé má cúgé nâ ñkul sâ ná buud bwâ céél shísh wá Zembí wá bwâ bág váál í jêlá yí. 2 Í á mbâm bæ ná má ða sâ ntô, ñki bwâ á má bwey yow sálæ mátúnuga mœong, ñki buud bwâ ða sâ mwo wá bwâ á má bwey bæ váál Zembí mœ céél yí ja ñgwúð á kanduga, bwâ nda ná ða gwáduga mílâm myánjúð ná búœ nâ mæyaagula.

3 Ká, mátúnuga mœong má yidá ða báásulæ bwo *mísám myán báásulæ báásúlég mbú wêsh,

4 nœcé mácií má ínteny nâ ikálá má cúgé nâ ñkul jímبال mísám.

5 Sá jœong wá í á sâ ná, ja *Kríst nyâ á bæ ná a zó shí gaád yí, nyâ á ci nâ Zembí ná:

Wo a shígé jii ná buud bwâ sáág wo tœ matúnuga,

ñkí ntâg ná bwâ yág wo tœ sâ.

Nji wo a sâ ná mœ bág nâ nyúul muud.

6 Nâ ocúðú bwâ á ða jígálatâr dí oncindí wá, nâ matúnuga má mísám,

byêsh í á shígé kwaga nâ tédúgá á lám wô.

7 Mœ á ka ci ná: «Mœ wá éga. É, yé Zembí,

mœ zó sâ sâ wó jii yí,

nda kálaad woó ñgá ci shú ðâm ná».

8 Kríst nyâ a tééd fwo ci ná:

Wo a shígé jii mátúnuga,

kú jii ná bwâ yág wo isâ,

kú jii ná bwâ jígálag wo ocúðú álatâr dí oncindí,

kú jii mátúnuga má mísám.

Isâ byœong í á shígé kwaga nâ tédúgá á lám wô.

Í njúl ná Mœcœx má Moyîz má ñgæ gwáám byo.

9 A mú nyíngæ ci ná: «Mœ wá éga, mœ zó sâ sâ wó jii yí». Ntô jî ná a má yíl mísóólúgú mí acwúúli, a cénd myo nâ agúgwáan*.

10 Ná ndœé, Yésus nyâ a sâ sâ Zembí nyâ á jii yí. Nyâ a yána nyúúli nyé ja ñgwúð á kanduga, a mú sâ ná shé bág mínkêñkê mi búúd.

11 Fada yêsh má ða tów tâtáli jwów ðêsh ða sâ ísý má Zembí. A ða sâ mátúnuga mœmpwúð ja jêsh, nji má kú bwelæ jímبال mísám.

12 Ká Kríst nywáá, sóólúgú mátúnuga nyâ á sâ shú mísám yí, í á bæ nji ñgwúð. Nyâ a má kœ jî shí mbwâ mœncwúm má Zembí ðí, jílæ á kanduga.

13 A mú ka ñgæ bwánd nji ná Zembí culashigí mizhízhín myé, wá nyâ myo mákuú dí shí.

14 Yánalæ nyâ á yána nyúúli nyé ja ñgwúð yí, nyâ a má sâ ná shé buud mú ñgæ bæ mínkêñkê wá, shé bág váál í jêlá yí, kanduga kanduga.

15 Nkêñkê Shíshim ñgæ námá bwaagula shé gwo ná jisæ ntô; nyâ á fwo ci ná:

16 CwámBa má ci ná:

«Sœ má bá sâ nâ bwo yí, í bá bæ ná,

ja mwów mœong má bá cœ yí,

mœ bá wá bwo mœcœx mâm mílámúð,

mœ cila bwo mwo mítádúgád».

17 A mú nyíngæ kwáðulæ ná:

Mœ bá yíl mísám myán máðí mítádúgád,

mœ yíl námá mísóólúgú bwâ á ða sâ kú bish mœcœx myá.

18 Ja múud má bii íjuugá í mísám myé yí, í á nyíngáyé ná jii ná muud wœongú sáág mátúnuga shú mísám.

Shé shíshúgá Zembí kúná-kúná

9:22 Lev 17.11 9:23 8.5 9:26 7.27 9:28 3.6; 10.10; Iza 53.11-12; Mat 26.28; 1Kr 15.50-53 10:1 8.5 10:4 9.12-13 10:5 Sóm 40.7-9 * 10:9 Ntô jî ná Kríst mœ yíl mátúnuga nâ isâ í acwúúli, a cénd byo nâ matúnuga má cug jé nyâ á yána yí. 10:10 7.27 10:11 9.6; MmN 29.38 10:12 8.1 10:13 Sóm 110.1; 1Kr 15.25 10:16 Zhe 31.33-34; Heb 8.10, 12 10:19 4.16; 9.8

19 Bwaang, shwúla Yésus nyə á shwu mácii mé yí, í á má sá ná shé jéég nyíi kúl í búl nkê yí kú ná ifwaas.

20 Nacé nyə á má juw shé zhií agúgwáan í ká ná buud cug dí yí. Zhií nyooŋ nyísa línála *sanda, ntó jí ná línála nyúul nyé.

21 Shé mú ná Ajaláci á ofada ngó kyey ná njów má Zembí yé.

22 Shé kágá shísh Zembí kúná-kúná kú ná məkón, shwu nyúul ná nya ncindí ná ncindí. Shé shíshúgá nyə kúná-kúná, nacé Yésus á má myeeg shé mácii mé, milám mí mú shé mífúbán; nyə á má gusa shé mányúul ná mājów má anjál-ñkál.

23 Shé kándugá milám ñkaagó shé ngó bwaagula yíid. Shé kúgá ná ngə zhízhigə, nacé Zembí muud nyə á kaag shé ñkaagó yé jí abúgúlág.

24 Shé bíigá mítádúgád ná shé dúg wíya mægwó mányúulúd ngwól wá ngwól, ngwól wá ngwól, shú ná shé cugəgí cug ceełi, shé ngó sá jəjə mísóólúgá.

25 Bóól búud bwó mú du mpyény jlə íseeŋgyá bishéd, kúgá ñwa fúlú nyooŋ. Yidagá du ngə wíya ñkul mányúulúd, ngwól wá ngwól, ngwól wá ngwól, bul bə ná ndeé ja bí ngó dúg jwów má Cwámba í ngó shísh kúná-kúná ga.

26 Shé á má shín mpu sá jí búbálé yí, shé magulə gwo. Nacé, ñkí shé má ka nyingə ngə sá *mísám ná kwo, mósól *mátúnuga mí ná ñkul yíl myəñ mísám máá má cúgə ná.

27 Í má yida lúg ñji ngólə fúndə yáág-yáág sémyé Zembí mə bá sámb shé milésú yí, ná bamb-bamb kuda í bá cumbal jígal mízhízhíjí mí Zembí yí.

28 Muud yésh nyə á caam məcəçé má Moyíz yé, bwó á gwú nyə ná ñkad ja ówúshined obá ñkí ólól bwó bwaágula yí.

29 Ñkámúsá ná í bə ntó ná muud mə cáam məcəçé má Moyíz yé, ñkəmusa ná muud mə ñwá *Mwán má Zembí nda sá cwag yé. Muud wəŋgá má dúg ná mácii má sə má á sá ná a bəg ñkəñkə múúd má māsə zhizhe, a má lwíy Shíshim á mpaam. Bì mə tédúgá ná muud wəŋg má jəlá ná bwəma ná byáyé yáág-yáág íntəgúlı?

30 Nğaa ná shé má mpú múúd nyə á ci ná: Mə wə má bá du kunda, mə wə má bá du yə búud myána mí jəlá ná mísóólúgá myəñ myá. Nyə á ci námá ná: «Cwámba mə bá cígə búúd bə milésú».

31 Í bul jág wagəwo ná muud kúdug Zembí á kuwó məbwád.

32 Yidagá téduga mwów mánkenya má Zembí má á bwele kwan bí má. Bì a jisəw lal-lal gwáná, jisəw mícúŋ.

33 Í á du bə, bíl íja bwó lwíy bí, jugushi bí tām buud, bíl íja bí ñwa mínjugú mí bóól búúd bwó á du bwəma ná mbii mínjugú mín wá.

34 Jí ná bí á du ñwa mícúŋ mí búúd bwó á bə mímbwug dí wá; ja búúd bwó á du déég bí isá yí, bí á du bíd bwo ná məshusug, nacé bí á du mpu ná bí búsa ná fwámé məbíi, məŋg má bá jí kandugə kandugə má.

35 Ná ndeé, kúgá beeg yow yímúla mányúul íñkəñúđ, nacé bí mə bá bə ná məma myána.

36 Ntó, í jíi ná bí bəg ná zény kələ shwóg shú ná, bí má ká sá sá jəsh Zembí ngə jíi ná bí sáág yí, bí ləg sá nyə á kaag yí.

37 Nacé, nda jí cilyá Kálaad Zembí dí ná, í má lúg wuwála cig-cíg, muud ngó zə yé kə wósó, nyə á bweye.

38 Zembí má nyingə námá ci ná: Muud jí tətali mədí míshád yé, nyə é nti lám mədí, a mú dúg cug. Nji, á ká cúculə ná kwon, mə nda ná gwág nyə nywa.

39 Nji, shé cugə mbii búúd bwó du cúculə ná kwon ná ndeé kə jímb wá. Shé má yidá bə bəŋg búás ná búgə ná ndeé bwó mú bíi cug wá.

11

Búgə sə má dúg ná obúgula ó ayág yí

1 Búgə jísa cidowála lám má múúd í kə cidow ná gúl sá ná, í é bə, kú yíl kú bəd yí; búgə jísa námə maguləlá lám má múúd í mágálá gúl sá ná, tə nyə anğé ná dúg gwo, jísa búbálé yí.

2 Obúgula ó ayág bwó á bə ná búgə jəŋg. Gwó wə í á sá ná mínə máŋ má nyíg Mícilyá mí Zembí dí.

3 Búgə wə ngə sá ná shé ngəg ná magulə ná Zembí nyə á ci ciyá, shí ná gwów kə mú bə. Ntó jí ná sá jəsh shé ngə dúg yí í á zhu sá shé anğé ná dúg yíid.

4 Búgə í á sá ná Abel sáág Zembí *mətúnuga má njúl ñkí nywa cə mé má Káan, Zembí magulə mwo, a mú ci ná Abel jí tətali muud. Ná ndeé, təm bə ná Abel nyə á má bwey yə, a ngə ná lás nyádi búgə nyə á *búgula yíid.

5 Búgə í á sá ná Inəg ñkəñúg kə wə Zembí kú fudə. Tə muud nyə á shígé ná dúg nyə nacé Zembí nyə á sá ná a ñkəñúg. Kálaad Zembí ngə ci ná shúshwóógú ná a ñkəñúg íi, nyə á nywa Zembí lámúd.

6 Í njúl ná, nda nacé búgə, muud nda bwele nywa Zembí lámúd. Ntó jí ná, muud mə céł

10:20 sanda: 9.3; Mat 27.51 **zhií agúgwáan í ká ná buud cug dí yí:** 2.14-15; 9.14-15; Yuá 14.6 **10:21** 3.6; 4.14 **10:22** Eze 36.25; Ifz 5.26 **10:23** 3.6 **10:24** 13.1 **10:26** 6.4-6 **10:27** Iza 26.11 **10:28** Mbá 19.15; 2Kr 13.1 **10:29** 2.3; 5.8; 9.12; Mat 12.31 **10:30** Mbá 32.35, 36 **10:32** 6.10 **10:33** 1Kr 4.9 **10:34** 11.26; 13.14 **10:35** 3.6; 6.11-12 **10:37** Aba 2.3-4 **10:38** Rom 1.17; Gal 3.11 **11:1** Rom 8.24; 2Kr 4.18 **11:3** Mat 1.1; Sóm 33.6, 9; Rom 4.17; 2Kr 4.18 **11:4** Mat 4.3-10 **11:5** Mat 5.21-24

shish Zembí kúná-kúna yé má jelá nà magula ná Zembí jisà; á jelá nà magula námá ná buud bwé ngó wá lám ná bwé sò Zembí wá, Zembí ngə yə bwo myána.

⁷ Búgó í á sá ná *Nówe gwágúg mæcwùŋ má Zembí a mú bwey mpu sá í á bə ná í zé sîy yí, sá jooŋgá nda fwo bə. Nyə á ŋwa ciyá má Zembí nà məjila, a mú lwş məma byóol, a cug njów búud yé. Nyə á lwó nà sólúgá yé wəoŋg ná buud ɔ shí bwé á bə nà məbçé. Ná ndeé, búgó jé í á sá ná Zembí cig ná a jì tútəli muud.

⁸ Búgó í á sá ná *Aburáham sáág Zembí mægwág ja Zembí nyə á jşw nyə yí. Nyə á tí njooŋd kəlé loəm í á bə ná Zembí mə bá yə nyə tãŋ lúgí yí, a nda fwo mpu kúl loəm wəoŋg í á bə yí.

⁹ Búgó í á sá ná a kəg ngə cugə nda njòŋ loəm Zembí nyə á kaag nyə yíid. Nyə á ɔu ngə jì məbanda dí, *Izaag jì námá ntó, tə ɔ *Yákwab, bwó buud bwé á lúg nə isá impwúd nyə á kaag Aburáham yí. ¹⁰ Aburáham nyə á ɔu ngə jì ntó nəcé nyə á ngə bwánd ngwála álalimuga í á bə ná Zembí nyəméfwó mə bá cwş yuug, nyəméfwó lwş yí.

¹¹ Búgó í á sá ná kundú múdá nda *Sara zág bə nə ŋkul mə bíi mpwoŋ buud a má bwey shín kə *. Nyə á bwey mpu ná Zembí muud nyə á kaag ŋkaagó yé jì abúgúlág.

¹² Sá jooŋg wé í á sá ná, muud ngwúdu zə bə nə mpwoŋ buud, nyúul má shín bwey kə. Mpwoŋ buud nyé mpyáánz nda wəacén-céni wá jon, nda shé á bwùŋ lú ŋgwəş.

¹³ Obúgula ɔ ayág ɔni bəsh bwé á ngə yə bwé ngé ná búgula Zembí, nji bwé nda fwo bíi mánywa Zembí nyə á kaag bwo má. Bwé á yida dúg mwo shwóg-shwóg, bwé mú shwas mwo. Bwé á magulə ná búəə ojón wa shí gaád, ijigə-jigə.

¹⁴ Ja bwé lás ntáni yí, bwé lwó ná ngəŋ ná bwé ngə sş wúl loəm í bá bə bwo nyáŋ mpwág yí.

¹⁵ Loəm wáŋ í á mbəm ná ngə nyiŋgə sá bwo fund í, bwé á nywá námá je bə nə fwála mə nyiŋgə nə mpús, kə wu.

¹⁶ Nji mpúlə dúg dí, bwé á ngə jii ná bwé kə loəm á gwəw, loəm í búl nywa cş wəoŋg bwé á ɔu jì yí. Sá jooŋg wé Zembí jì nda gwág shwón ja bwé jşw nyə ná Zembí wáŋ yí; ngəá nyə á má kwamusa bwo fwámé ngwála?

¹⁷ Zembí nyə sá Aburáham məkugulu ná a yánág cúg lú mwán dé Izaag, sá mətúnuga.

Búgó í á sá ná Aburáham máguləg, a ngə mpu ná Zembí nyə á kaag nyə məŋkaagá.

¹⁸ Nəcé Zembí nyə á ci nə Aburáham ná: «Izaag wé má bá byə wo mpwoŋ buud má á kaag wo yí.»

¹⁹ Nji, Aburáham nyə á bə nə búgó ná Zembí jì nə ŋkul gwúmushi búud. Ntó, Izaag nyə á bə Aburáham ja jooŋgád nda muud nyə á mə yə ná ndeé a má nyiŋgə gwúm yé.

²⁰ Búgó í á sá ná Izaag bwádánúg nə Yákwab bá Eso shú cug í á ngə zə bwo shwóg yí.

²¹ Búgó í á sá ná, ja Yákwab nyə á bə ná a zə yə yí, a ngəg nə bwádan nə bwán ɔ Yóseb ngwúd ngwúd ná ndeé a mú jwaagawo nyádí fiidye dí, yə Zembí gúmá.

²² Búgó í á sá ná ja Yóseb nyə á bə ná a zə yə yí, a jáawug buud nda bwán ɔ *Izarəyél bwé bá wú Igípten, wóos nə nda bwé bág sá iyásə byé ná†.

²³ Búgó í á sá ná, ja Moyíz nyə á byél yí, obyəl bə bwé shwéélug nyə tãŋ onkwoond olól nəcé bwé á dúg ná nyə á bə mbíya jşjş kúkény. Mpándí njwú-buud nyə á tál yí í á shúgə sá bwo ifwaas.

²⁴ Búgó í á sá ná, ja Moyíz nyə á bə muud yí, a bánug ná bwé kú ɔu jşw nyə ná mwán mə shilə mə Farawòŋ.

²⁵ Nyə á yida ccel ná bwé cúgúg bəŋŋ kúl má Zembí, ntş ná a kəg bç mánywa má kúkúl wəla cug *mísámú.

²⁶ Nyə á kwey ná í nywa ná bwé sáág nyə isá í shwón námá nda bwé bá sá *Křst ná, nəcé cinoŋg wé jì fwámé təəm ntş wəoŋg á kúm á Igípten. Míš mé má a ngə dúg nji myána á bá bíi mwəw mə zág má yí.

²⁷ Búgó í á sá ná a wúg Igípten kú fúnda ná njwú-buud nyə e nyada nə nyə. Nyə á yim nyúul nda sá má cí nə nyə á ngə dúg Zembí, í njúl ná muud cúg nə ŋkul dúg nya.

²⁸ Búgó í á sá ná Moyíz fwóg *Páska, a ci ná búud ɔ Izarəyél bwé myéégug macíi bwé dí mimpumbé mí mínjówúd shú ná *éŋgales á shwiy nda gwú bwán báj ɔ acúmbá.

²⁹ Búgó í á sá ná bwán ɔ Izarəyél bwé ntşg məŋ mə atitíi nə məkuu nda bwé á ngə kyeey zhizhe shid; ja búud ɔ Igípten bāŋ bwé á nywá zə ntş ntş yí, məjúwó má é zə byaluga nə bwo, mə mú shín gwú bwo.

³⁰ Búgó í á sá ná mányung mə Zherikó mə shínúg shugula shí ja bwán ɔ Izarəyél bwé á ɔu ciŋgya cinoŋg ngwála tãŋ mwəw zəŋgbá yí.

11:7 Mat 6.13-22; Rom 4.3; 1Pr 3.20 **11:8** Mat 12.1-2
18.11-14; 21.2; Rom 4.19-20 * **11:11** Bóslégá bwé ci na ná: Búgó í á sá ná Aburáham zég bə mbyəl a mú cwúcwúul, fwála lu byá má bwey ntş, Sara ntág kundú. **11:12** Mat 15.5 **11:13** 11.9; 13.14; Mat 23.4; 47.9; Sòm 39.13 **11:16** 13.14; MmN 3.6; Mat 22.32 **11:17** Mat 21.12; 22.1-14; Zhk 2.21 **11:19** Rom 4.17 **11:20** Mat 27.27-29, 39-40 **11:21** Mat 47.31-48.20 **11:22** Mat 50.24-25; MmN 13.19 † **11:22** Dúgúg Mat 50.24-25. Yóseb nyə á ci ná bwé bág ŋwa iyásə byé, kyeey nə byo, kə bá dúl bwádí loəm Zembí nyə á bwey yə impáməb byáŋ yíid. **11:23** MmN 1.22; 2.2 **11:24** MmN 2.10-12 **11:26** 12.2; 13.13 **11:27** MmN 2.15; 12.41 **11:28** MmN 12.1-14 **11:29** MmN 14.21-29 **11:30** Zho 6.12-21 ‡ **11:30** Buud ɔ fwála ɔoŋg bwé á ɔu lwş məma mányung tãŋ lungula lyéla ngwála wəsh, ka lúga mimpumbé.
11:31 Zho 2.11-12; 6.21-25; Mat 1.5; Zhk 2.25

31 Búgə í á sá né Ráhab mudá jaŋga bág kú yə ja búúd bwá á sá Zembí minǵáádá wá bwá á yə yí. Nəcə, nyə a ləg buud bwá á kə ɲgə bigas ɲwála shwoó wá.

32 Mə nyíŋgəg ná jaaw bí jí? Mə ká ci ná má bwiŋg bí milán mí Zhedeyon nə Barak nə Sámúson nə Zhefaté nə *Dávid nə Samyéł nə *buud ɔ mícúndá, fwála fúfə mə.

33 Nəcə, búgə í á sá né bwá lúmbálíg nə məfaan məshús, bwá ntə mwo; bwá á ɲgə kyey nə ɔm otátəlí dí né ndeé bwá mú bii ísá Zembí nyə á kaag yí; bwá á fad ozh-wambəŋkwuɲ mimpu.

34 Bwá á jímə ibiimb-biimb íkuda, bwá faam íkúl í á bə ná bwá gwúg bwo nə ikafwele yí. Məbwas mə á də bii bwo, Zembí mú də yálushi bwo, bwá mú bə óŋkəŋ ó dósmb, júlya nə igwoonɲ í dósmb yá míl mílɔəm.

35 Bóslúgá búdá, buud bəŋ bwá á yə wá bwá á nyiŋgə gwúm, bə́nónɲ nyiŋgə cugə.

Bóslúgá búúd bwá á yida bwəma nə cúgə áyíyáág bwá fudá fudág. Bwá á ban ná bwá cúgə nə ɲkul cuwó kwonɲ nə Zembí shú ná bwá fáámugí nə cúgə. Bwá á sá ntó shú ná bwá bág bə nə fwámé cug ja bwá bá gwúm yí.

36 Bósl bwá á bwəma nə cóógú, bósl bígə, bóslúgá kə mímbwug dí ɲgwówúlá məŋkəda nə mikwoólú mí íŋkwánz.

37 Bwá á gwú bósl nə məkwóógú, bwá shigə bósl ná ndeé sámb íkál íbá, gwú bósl nə ikafwele. Bóslúgá bəŋ, bwá á ɲgə kyey kə cə kə cə, bwá dógə bwáád ɲji íkúúdí í ncwambe nə íkúúdí í kálá, sá jəsh fúfə bwo, bwá ɲgə bwəma nə cúgə, buud bwá ɲgə juɲushi bwo.

38 Váál búúd dəŋ í áshígé bə né í jíg nə buud ɔ shí ga. Bwá á ka ɲgə jé gwów məshí mə ashwéeshád nə mímbúŋád, bwá dógə jí míku mí məkwóógúd nə míku mí məndəlúud.

39 Teem bə nə Zembí nyə á faag buud bəonɲg nəcé búgə jəŋ, bwá á yə bwá kú fwo bii sá Zembí nyə á kaag yí.

40 Jí ná, Zembí nyə á ɲgə bwey kwəmusə shé sá í búl nywa yí; ná ndeé, nyə a shígé jí ná bwá téédúg kə bə váál í jála yí, sə bəŋ lúg mpás.

12

Zembí mə də súg bwān bə

1 Nda shé bəŋ jíshé kóómb dí, kúdə zhwog buud ɔni bwá mə lyɛ shé, cugə bwá á cugə yí í ɲgə lwó shé sá bwá ɲw nə búgə yí. Ntó, shé myáásugá ísá í ɲgə ɲkí ɲkúŋgə shé yí, nə *mísəm mí ɲgə ləel nada shé nyúúlad myá, shé yídag bə nə zény kálə shwóg, ju kúlə Zembí mə kwəmusə nə shé júg yí.

2 Shé kəndugá mísh ɲji wə Yésus muud nyə á fwə shé búgə mílamúd yé, nyə námə wə má bá sá nə búgə í fifəgí, bə ncindí. Nywá nyə á magulə shwiy kálə yə kwólós dí, kú bish bímbí lú shwón dúsə shwiy dəonɲ dí yí. Nyə a shígé bish dwo nacé nyə á ɲgə bwey dóg məshusug Zembí nyə á bwey kwəmusə nyə má. A ɲjul jíya gúmad ja gaád, *caəngə mə Zembí dí mbwə məncwúm.

3 Kəndugá mítádúgá nyádí, nyə muud ósól ɔ mísəm bwá á jág lúmbəli nə ndí ɲji a ɲgə jísw jíswúg yé. Kəndugá mítádúgá nyádí, bí bág kú tag, búgú bág kú bii bí mílamúd.

4 Bí ɲgə lúmbəli nə sá bwá jów nə sém yí, ɲji lúmbəli jəonɲ í afwóyé bə lúmbəli á shwiy.

5 Ná ndeé, yə bí mə wusə lésú Zembí ɲgə lás nə bí təŋ bwān bə shú wálə bí ɲkul mílamúd yí? ɲgaá á ci ná:

Mwān waam,
ja Cwámba mə súg wo yí,
kú ɲwa sá jəonɲú nda fyanɲa.
Ja á ɲkáand nə wo yí,
kú kənd nyúúł íbwundúd.

6 Nəcə Cwámba mə də súg múúd yəsh á céel yé;

nyəonɲ yəsh á mágúlá nə a jí mwān yé yé,
á də yə nyə íntúgúlí.

7 Ntó, jíswúgá minjúgí bí ɲgə bwəma nə ndí myá, mísə shú ɲgələ súg bí. Mpugá nə Zembí ɲgə ɲwa bí cínəŋgú nda bwān bə. Yə mwān abyag nyə a mə bwəle cugə sóonɲgú nda də súg nyə?

8 Zembí ká bə kú súg bí nda á də súg bwān bə bəsh ná, mpu ná bí cugé zwān bə, bí mə yídá bə nyə nda bwān bwá á zə nə ndí gwól dí wá.

9 Gúl sá bí mə jálá nə nyiŋgə tádúgə yí jí ntúgə: shé bəsh á shí bə nə ósónɲgú bwá á byá shé wa shí ga dí wá, bwá á shí də súg shé, shé də gúmal bwo. Ká ɲkámúsá ná bwo, ɲkəmusə nə sóonɲgú íshé jí gwów yé; ɲgaá shé mə jálá nə bul bul magulə íjwúga byé shú ná shé dógúg cug í?

10 Ósónɲgú bwá á byá shé wá bwá á də súg shé ɲji shú kúkúl wəla mbii bwá á də kwey mətəla yí; Zembí nywáá ɲgə súg shé shú mənywa mə íshé, á jí ná shé bág mbii á céel yí.

11 Íntúgúlí bwá yə shé ná bwá súg shé yí, í ádé fwo bə shé sá məshusug, shé mə də shúsula. ɲji, zhúgúlá zhúgúlá, íntúgúlí byəonɲ í də wúmə mpúmə: shé cugə nə shəe, cugə cug á otátəlí.

12 Ntó, ləlushigá məbwə mán mə mə káád məni, bí ləlushi məbwón mán mə ɲgə taguwa məni.

11:32 OoM 6.11-8.32; 4.6-5.31; 13.2-16.31; 11.1-12.7; 1Sa 16.1-10j 2.11; 1Sa 1.1-25.1 11:33 OoM 14.6-7; 1Sa 17.34-36; Dan 6.1-27 11:34 Dan 3.23-25 11:35 10j 17.17-24; 20j 4.18-37 11:36 Zhe 20.2; 37.15 11:37 2Ib 24.21 11:38 1Sa 13.6 12:1 1Kr 9.24 12:2 2.10; 8.1 12:5 Mik 3.11-12; Mbá 3.19 12:7 Mbá 8.5 12:10 Mat 5.48; Rom 5.2; Zhk 3.17 12:11 12.14; Zhk 3.17-18 12:12 Iza 35.3 12:13 Mik 4.26

13 Dugá kyey nji mázhíí mósó tútélí mád, shú ná buud bí ñkí tag wá, bwá nda lánḡawo ka koogú, bwá yídag lal mánkul.

Bi ɔ káálugə

14 Wágá ñkul nyín nyêsh ná bi cágəgí nə buud bêsh ná shee, bí wá ñkul ná bi cágəgí ñkəñkə cug, nəcə muud mə bə nda cugə ntó yé cugé nə ñkul bá dág Cwám̄ba.

15 Bi ɔ mpú d̄ d̄ d̄ d̄ ná muud nda shúb mpáam m̄ Zembí. Bi ɔ mpú námá d̄ d̄ d̄ ná muud kú sá záagúwó, í á bá wá bí zhizhoom nə ndeé *D̄ɔ mú yúúd.

16 Bi ɔ mpú d̄ d̄ d̄ ná muud nda wá lúú janḡad, ñkí ntág ná a mpyeny sá í dúgá ná Zembí yí nda Eso nyə a sá ná; Eso nyə á kusha nə jiya cúmbá jé nə saḡ idáw.

17 Bi mə mpú ná, shínúlə nyə á shín kusha nə jiya ntúni yí, ja nyə á nywá jii ná sóḡḡá wág nyə matíle mə légú yí, sóḡḡú nyə á ban. Eso nyə á t̄em nyinḡa jii, wéeshuli m̄szhwíile, nyə a shígé bə nə ñkul cénd sá í á bwey síy yí.

18 Bi a shígé shísh kúná-kúnə nə wúl mbún búúd bí nə ñkul kúnya nə ndí yí, mbún í ngə jígə nə kuda; bi a shígé shísh kúná-kúnə nə gúl kúkúl í njúl nə yídágú á ikukwende, kú námó nyinḡə bə kúkúl ñkwə nyə á ngə kuḡ yí.

19 Bi a shígé shísh kúná-kúnə nə gúl kúl laag í á lás yí, kú bə kúl dúl kál í á lás yí, buud bwá á gwág kál d̄oḡḡ wá bwá á jəgula ná í kú na kwo ci bwo t̄o ciyá.

20 Nəcə bwá áshígé bə nə ñkul kwiig mpándí Zembí nyə a t̄el yí. Mpándí nyoḡḡ í á bə ná: «Ñkí muud, ñkí cúdí, sá j̄esh í kúnya nə mbún yí, bwá gwú gwo nə m̄kwóógú.»

21 Isá bwá á dág cínḡḡ yí í á bə ñkí jág wagawo, Moyíz nyəm̄éfwó mú ci ná: «Mə ngə lilya nə ifwaas.»

22 Bi b̄an bi á yida shísh kúná-kúnə nə mbún Siyôn *, ñgwála m̄ Zembí á kuwó, Yurásalem á jon̄ dí gwów kúl ncúlyá *wəngəles bwá ngə sá zan yí. Wəngəles b̄oḡḡ búsə ñkí jág bulya, bímbí múúd cugé nə ñkul l̄ yí.

23 Bi a shísh kúná-kúnə nə s̄enḡyá bwân wá acúmbá mínó m̄ mú bwo micilyá jon̄ dí gwów wá; bi a shísh kúná-kúnə nə Zembí muud m̄ d̄ s̄amb̄ mil̄sú mí búúd bêsh yé, bi a shísh kúná-kúnə nə *mishíshim mí ot̄at̄el í búúd bwá mú váál í jala yí

24 Bi a shísh kúná-kúnə nə Yésus muud nyə á shwu m̄ecií mé shú ná s̄ó b̄aḡ mifúbán yé. Nyə wá jí líí-ñji mpádúgá s̄on̄ḡ Zembí shú s̄

á gúgwáan, m̄ecií mé m̄ ngə lás fwámé lósú c̄ó má má Abel†.

25 Bi ɔ káálugə! Kúgá ban ná bi agwágúloyé múúd ngə lás nə bí yé. Nəcə, muud nyə á ngə cündə yág nə buud wa shí gaad ná bwá káálúgə yé, buud bwá á ban ná bwá agwágúloyé wá, bwá á shígé faam nə intúgálí. Ñkámúsá ná bwá fwó bə kú faam, ñkəmusa nə shé ja shé m̄ b̄an ná shé agwágúloyé múúd ngə lás nə shé jon̄ dí, shé cugé nə ñkul bá faam.

26 Yág íí, kál dé í á sá ná shí í júnḡyag; nji, ja gaad íí, a m̄ kaag ná: «Mə bá nyinḡə sá ná í júnḡyag gúl ja; nji, j̄an̄ ja, kú ntág bə nji shí wá í bá junḡya, gwów í bá námó junḡya.»

27 Ja á cí n̄ a bá nyinḡə sá ná í júnḡyag gúl ja yí, ntó m̄ lwó ná isá í d̄u junḡya yí í bá wú, nəcə byān b̄isə isá nyə á té yí; í ka bá lúḡ nji isá í cugé nə ñkul junḡya yí.

28 Nə ndeé, shé yəgá Zembí akiba nə a yálə shé faan í cugé nə ñkul ntaḡusa yí. Shé s̄eyúgá nə nyə mbii nyó é gwág nywa yí, s̄ey nə gúmbá nə fúndúgú.

29 Nəcə Zembí íshé ji kuda í d̄u cumbal jígal sá j̄esh yí.

13

Mbií cug Zembí mə c̄eelyí

1 Kúgá yow ciilála bíméfwó nə bíméfwó nda om̄inyon̄ə, kəgá nə ndí shwóg.

2 Bi kú wusa dúlə ñwa ójón̄ bídí mínjów. Mpugá ná sálə bóól búúd bwá sá ntó yí, bwá á ñwa *wəngəles bwá nda mpu ná í á bə wəngəles.

3 Bi ɔ d̄u t̄éduga búúd bású mímbwug dí wá, gwág bwo cey námó nda bin̄ḡ b̄esh wá bású mímbwugud. Bi ɔ d̄u t̄éduga námó b̄oḡḡ bwá ngə bwəma nə minjugú wá, námó nda bin̄ḡ b̄esh wá ngə bwəma nə minjugú myoḡḡ.

4 Bi b̄esh gúmalágá b̄a. Muud nda ka nə isá í m̄shwam̄ gwon̄j̄ b̄áád, nəcə Zembí m̄ bá yə buud ɔ janga nə os̄ól ɔ mín̄oḡmb̄ intúgálí.

5 Kuú nj̄oḡnd wán í nda b̄eḡ bə ngəlá b̄e zan̄ *mwaan̄é. Bi m̄ j̄elá ná gwág m̄shusug nə sá bí bí n̄ ndí yí; mpugá ná Zembí nyəm̄éfwó nyə á cí ná: «Mə ab̄ulé bwele béégya nə wo, m̄ ab̄ulé bwele myaas wo».

6 Gwá wá jí ná, shé búso nə ñkul lás nə in̄k̄an̄, cí ná: «Cwám̄ba ngə kwíind n̄, m̄ afúndúyé ná t̄o sá; muud nyə e sá m̄ jí?»

7 Bi ɔ d̄u t̄édúgá ot̄ówe ɔ shwóg b̄un bwá á bwiinḡ bí Mil̄sú mí Zembí wá, k̄andúgá

12:14 12.11; Mak 12.30-31; Sòm 34.15; 1Kr 7.15 12:15 Mbá 29.17; Gal 1.6 12:16 Mat 25.29-34 12:17 Mat 27.30-40 12:18 MmN 19.16-22; 20.18-21 12:20 MmN 19.12-13 12:22 13.14; Gal 4.26; Mbá 5.11; 21.2 * 12:22 Siyôn: Nyə á bə m̄ema mbún bwá á lwó ñgwála á Yurásalem cínḡḡ gwów yí. 12:23 Luk 10.20 12:24 8.6; 9.12 Abel: Mat 4.10 † 12:24 Macií m̄e Yésus m̄o ngə lás lósú j̄uugá Zembí m̄ juu sá mpáam nyé dí yí; macií m̄ Abel m̄an̄ m̄ sá á ngə jii ná Zembí kúndagí nyə nda mínyon̄ə nyə a gwú nyə ná. 12:25 6.4-6; 8.1; MmN 20.22 12:26 MmN 19.18; Azh 2.6, 2.11 12:28 13.14 12:29 Mbá 4.24 13:1 6.10; 10.24; 13.16; 1Pr 1.22 13:2 Mat 18.1-8; 19.1-3; Zhb 31.32; Rom 12.13; 1Tm 3.2; 5.10; 1Pr 4.9; 3Yn 8 13:3 10.34; Mat 25.36 13:4 1Kr 7.2-4; 1Te 4.3-8 13:5 Mbá 31.6, 8; Flp 4.11-12; 1Tm 6.7-10 13:6 Sòm 118.6 13:7 6.12; 1Kr 4.16

mitəđúgá dág nda ícug byáŋ í á shúgula ná, bí yágulag búgə bwə á bə nə ndí yí.

⁸ Yésus-Kríst jì mbií ŋwūd wú yág, wósós múús, kə ná ndéé kú nə zhúgə.

⁹ Bì kú bíđ ná minjígúlá mishús mísə mímbii mimbií myá mí yílúg bí zhíid kand koogú. Nəcé í nywa nə mpaam mə Zembí wə í wág bí ŋkul milámúd, kú bə məcəç mə dúgyá nə idáw má. Məcəç məŋg mə aŋgə nə kwíind buud bwə ŋgə bğ mwo wá təə sá.

¹⁰ Shé bāŋ shé básə nə *alatār jì ná, buud bwə ŋgə ná sēy banda *mátúnuga dí wá bwə cúgə nə zhíi mə ŋwá idáw cínəŋg.

¹¹ Ajəláci á ofada nyə á du kə nə məcii mə ócúdí «kúl í búl ŋkə yí», du kə sá mátúnuga shú ná Zembí jwúg *misám. Nji, ocúdí bəŋgúg mikug myáŋ, bwə á du wú nə myo ŋgwála du kə jígá bugád.

¹² Ntə námá, shú ná Yésus ŋwág məcii mé mâ nyəméfwo kə sá ná kúl búúd í bəg ŋkəŋkə kúl, nyə á kə jug nə məcəy bugád ná ndéé a yə.

¹³ Nə ndéé, shé wúgá ŋgwála kə bwəma nə nyə bugád, bwə mpyényúg námá shé nda bwə á mpyény nyə ná.

¹⁴ Nəcé shé cugə nə ŋgwála á kandugə kandugə wa shí gaád; shé ŋgə sə wəŋg ŋgwála í bá zə bə yí.

¹⁵ Nə ndéé, nda Yésus nyə a sá ntə ná, shé dúgá ságusa Zembí ja jəsh, mátúnuga ó məcí. Ntə jì ná mimpu míshé mí jəlá nə jaaw búúd ná jíná dé dásə nə mpífə.

¹⁶ Bì kú wusa dúlə kwíind bóól búúd nə dúlə yána ísá bín, nəcé mbií mátúnuga wəŋg wə Zembí mə du gwág nywa yí.

¹⁷ Otəwe ə shwóg bán bwə ŋgə jì ŋkasə shú *míshishim mín, bwə bá námá kə jaaw Zembí sēy bwə á sēy shú dán yí. Ntə, ságá bwo məgwág, kyeyugá íjwúga byáŋúd, shú ná bwə sáág sēy jáŋ nə məshusug kú təduwa. Bwə ká təduwa, í nda bə bí nə mfíí.

¹⁸ Dugá jəgula nə Zembí shú dású. Jísú kóómb dí, sə ŋgə mpu ná milám mísə sə ná sáŋ, sə ŋgə ntəg námá she cugə ja jəsh mbií í jəla yí.

¹⁹ Mə téég bí məbwə ná bí jəgulag nə Zembí, a sáág ná mə lálug nyiŋgə zə kwey bí.

Ibwádán nə məbádá

²⁰ Zembí á mpwogé, nyə muud nyə á gwúmushi Yésus, Cwámba íshé, mbaagula itəw anúní yé, nyə á cə sə á kandugə kandugə nə məcii mé.

²¹ Zembí wəŋgú yəg bí ŋkul ná bí sáág sá ányunywaá jəsh á cəel yí. A sáág ná shé bəg váál á gwág nywa yí, kwon mə Yésus-Kríst dí. Yésus-Kríst ŋwág gúmá kandugə á kandugə! Amen!

²² Bwaanŋ, mə jəgula nə bí ná bí jisówúg lású mə ŋgə yáág nə bí nə ndí ga. Kálad nyəméfwo mə mə cilə bí yé nyə agwááyé.

²³ Mə cəel jaaw bí ná bwə mə bíđ *mínyonŋú íshé Timoté; á ká ləel wósós wa, sá sə mú zə dág bí.

²⁴ Bì ə bəda mə otəwe ə shwóg bán bəsh nə buud ó Zembí bəsh. Bəŋg wá Italí bwə ŋgə bəda bí.

²⁵ Zembí kə sá bí bəsh mpaam.

13:9 Rom 14.2; Kol 2.20-22; 1Tm 4.3 **13:11** 9.7; Ləv 16.27 **13:12** 11.26; Mat 27.31-33 **13:14** 11.9-10, 13, 16; 12.22, 28; Flp 3.20; 2Kr 5.6; 1Pr 2.11; Mbá 21.2 **13:15** Ifz 5.19-20; Sòm 50.14, 23 **13:16** Gal 6.10; Flp 4.18 **13:17** Eze 3.17; Mis 20.28-31; 1Kr 16.16 **13:18** 10.22; Rom 15.30; 2Kr 1.12; Mis 24.16 **13:20** mpwogé: 12.14; Rom 5.1; 2Kr 13.11 sɔ; 8.6 **məcii**: 9.12 **13:21** Ifz 2.10; Flp 2.12-13 **13:23** Timoté: 1Kr 4.17 **13:25** Gal 6.18

Kálaad Zhâk nyé á cilé yé Isâ í dúgyá nê Kálaad mæ Zhâk yí

Zhâk nyé á cilé okristén shú ná bwá mpúg kuú njæond bwá jálá nê kyey mpádúgá nyán dí yí nê váál bwá jálá nê cugæ nê buud bwá cúgê okristén wá yí.

A ngæ ci isâ nkí bulya:

- (1) Sâ í dúgá nê fug yí: fug í du wú wé Zembí (1.2-8).
- (2) Sâ í dúgá nê mæbúwa nê kúm, mækugulú nê mæbwábúlán, fwámé yéáb í jálá nê du nyín nê misóólúgú yí (1.9-27).
- (3) Zhâk ngæ lámusa nê dúlé nwa búúd nê mímbéégí gúfúgád (2.1-13).
- (4) Sâ í dúgá nê búgú nê misóólúgú yí (2.14-26).
- (5) Júm nê fwámé fug (3.1-18).
- (6) Cug á mpádúgá buud mimbii myésh (4.1-5.6).
- (7) Jísów nê nadá mæjægula, nê mikwíndyá (5.7-20).

Nkúmba sâ á ngæ bándulæ okristén yí jísæ ná «búgú jí kú nê misóólúgú yí jísæ mbimbæ» (2.26).

Mæbádá

1 Mæ Zhâk, lwaá má Zembí bá Cwámba Yésus-Krist, mæ wé má cilé bí kálaad éga. Mæ bédá bí bwán ó íbæend wúm nê íbá bí á má ciima kæ ngæ cugæ mæshí mæshí wá.

Mækugulú má du lulushi búgú má múúd

2 Bwaang, mækugulú mæsh bí má bwámá nê ndí má má jálá nê bæ bí nji sá máshusug, tao mæsa wáyé mbií tao wáyé.

3 Bí má jálá nê gwág máshusug ntó nê mpúla ná búgú jín í ká ntó mákugulú, bí bæ nê jísów.

4 Nji, í jii ná jísów jæong gwáméfwó í cásulæg bí séy jé mílamúd, shú ná bí bæg ocúmbá buud, mílwándúlá, kú ná fúfæ nê tao jø fúlu ngwúð.

5 Í ká bæ ná fug í ngæ fúfæ ngwól múúd á gwoong jín, a gwaámbug Zembí, Zembí é yæ nyæ. Næcé Zembí má du sá yána nê muud yésh, á du ntæg sá dwo nê jø lám, kú nê mæjumá.

6 Nji, í jii ná muud mæ gwaámbug yé gwaámbug nê búgú, kú bæ nê mílam mímbá. Muud mæ sá mílam mímbá yé jí nda ikwó í mæn ngkwó má du yángulæ kænd ká kænd ká yí.

7 Mbií múúd wæong kú yámbê nê téduga ná nyæ é lág sá wé Cwámba.

8 Næcé muud mæzhigó jí mílam mímbá, nyæ ádé mpu bæ nkúmba zhíí ja á céél sá sá yí.

9 Mbúgula jí nê mæbúwa yé gwágúg máshusug ná Zembí nyæ á má bán nyæ gwów.

10 Nyæong mæ yídá bæ nê kúm yé bæg nê lúú ná sán nê a bálæ shí, næcé á bá cø nda fuláwa á jugá, kú bwey.

11 Fuláwa má du bæ, yásó í ká námá shigushi, mægwø mé má shwéesh ká, fuláwa mú bwaambawo, ijçø byé í mú shín. Námá mbií ngwúð wæong wé múúd kúm má bá ngæ bwaambawo, misóólúgú myé myésh mí ngé shín yé.

12 Muud mæ jísów mákugulú kú fúfug yé ny-wáá má jæla, næcé á ká bá shín ntø mákugulú, a bá lág cug á kandugæ kandugæ, mpóógú nyæong wé Zembí nyæ á kaag buud bwé ngé céel nyæ wá yí.

13 Ja múúd mæ bwámá nê mæbwábúlán yí, a nda bæcg ci ná: «Zembí wé ngé bwówulæ mæ»; næcé muud cugé nê nkul bwówulæ Zembí, nyæ ádé námá bwówulæ búúd.

14 Í yídá bæ ná, muud nyaméfwó iyéesh byé wé í du julæ nyæ, kand nyæ lám *mísómúð;

15 ná ndæé, ja íwáimbúg í má nwa bum yí, sém í mú byél; ja sém í má wíy yí, í mú sá ná muud yág.

16 Yé bwaáang má búl céel wá, kúgá shüig mányúul!

17 Fwámé isâ Zembí má du yæ búúd yí, nê mænnywa mæsh sá ngé bwæma nê ndí má, má ngæ zhu gwów, wé Sóóngú má du wéeshuli máñkenya yé; a jí nji mbií ngwúð kú cénd.

18 Sóóngú wé wæongú nyaméfwó nyæ á bæ nê jøjø tédúgá jé ná a zæ byá shé, a mú zæ byá shé nê ciyá jí búbálé yí. Byálo nyæ á byá shé yí wæongú wúsa shú ná shé bæg mpumá ashushwóógú á isâ á má té yí.

Du gwágulæ, ka du sá

19 Yé bwaáang má búl céel wá, bí má jálá nê mpu ná muud má jálá nê du læel gwágulæ, nji nda læel lás, nda læel gwág mpimbæ.

20 Mpimbæ múúd mæ gwág yí, í cúgé nê nkul wéeshuli sá jí tátálí mísh má Zembí dí yí.

21 Gwé wé má cí nê bí ná, myaasugá mælwaaagawo mæsh nê mbiya gwólé mílam; myaasugá myo, bí ka lág kéel Zembí nyæ á bæ bídí yí, bí lág dwo nê lám ná shæ; dwé wé dí nê nkul sá ná *mishishim mín mí dúgúg cug.

22 Ságá nda kéel má Zembí í ngé ci ná, bí kú du gwágulæ gwágúlæg, bí a bá ngæ shüig bíméfwó.

23 Næcé, nkí muud mæ gwágúlæg kéel gwágulæ gwágúlæg a kú sá nda í ngé ci ná, muud wæongú jí nda muud má shín dég mpwóómbú yén dí,

1:1 Zhâk: Mat 13.55; Mis 12.17; 15.13; 21.18; 1Kr 15.7; Gal 1.19; 2.9; 1Pr 1.1 1:2 Rom 5.3-5; 1Pr 1.6-7 1:5 Mik 2.6 1:6 5.13; Mat 7.7; 21.21-22; Ifz 4.14 1:9 2.5 1:10 Zhb 14.2; Sóm 90.5-6; Iza 40.6-8 1:10 5.1 1:12 5.11; 1Kr 9.24-25 1:13 Mik 19.3; 1Kr 10.13 1:14 Rom 6.19-21; 7.7-10; 1Yn 2.16-17 1:17 Mat 1.14-18; Mat 7.11 1:18 Yuá 1.13; Rom 8.19-23; 1Pr 1.23 1:19 3.2; Mik 15.1; Ekl 7.8-9 1:21 Kol 3.8; 1Pr 2.1 1:22 2.17; Mat 7.24, 26; Rom 2.13

24 ná ndeé a kyey. Ja á mó kyey yí, a mó læel wusa nda mpwóombú nyé í ámò bæ ná.

25 Nji, muud mæ mpú kænd mísh mæcɛɛf mæ Zembí dí nda ðu gwágulá ná ndeé wusa yé, nywáá mó jàla. Mæcɛɛf mæonj ná cúgè nà iwushí, máá má ðu yíl búúd mányámád. Nji, shú ná í bég ná a mó jàla, í jii ná a nádag nà mwò, a ðu sá nda má ngó ci ná.

26 Nkí ngwól múúd mæ tédúgá ná a ngò cugò mbíi Zembí mæ gwág nywa yí, á ká ngò shüg nyúul nda yidá ðu bíi mpu yé, muud wòonjgú yábá yé wúsá sá cwag.

27 Yááb Zembí mæ gwág nywa yí, fwámé yábá wúsá ná: ðu téduga bwán ó nyulú nà mikúsé mí búdá *incwaw í ntug mí ngó bwæma nà ndí yíid, ka baagulá nyúul nda kala málwaaguwo má cug á shí ga.

2

Mímbéégí mpádúgá buud mí anywáyé

1 Bwaanng, kúgá ðu sá ná, bí ngó *búgula Yésus-Krist, Cwámá íshé á milwaná, bí ngó nyiŋgə baam nà bóól búúd ntə bóól.

2 Næcé ná, ja í wóós ná, bí njúl sɛngyá jínúð, ngwól múúd zə nyíi a njúl nà ilwondó í or nà mimbwéédí mí álal-ŋkul, gúl ntágulá-ntágula mú námá zə nyíi nà isala.

3 Nkí bí má nwa múúd jí nà mimbwéédí mí álal-ŋkul yé nà məjila, bí nà né ná: «Zaá jí wa fwámé jiyad», bí nà ntágulá-ntágula ná: «Tówúg nà tətəlí», ŋkí ntág ná: «Jig wa kúl má ðu təl mokuú gaád».

4 Ja bí má sá ntó yí, ngaa ná bí má wá mímbéégí mpádúgá buud wá ní? Ngaa ntó má lwó ná bí ngó bigas buud bí njúl nà bów-bòw mótóótúgá?

5 Yé bwaánng má búl cɛɛl wá, gwágúlágá mæ. Ye Zembí nyə a shígé fɛɛsh mímúbúwá shí ga dí ná mí bég nà kúm búgú dí? Nyə á kaag buud bwó ngó cɛɛl nyə wá Faan, ngaa nyə a má sá námá nà mímúbúwá mí bég nà kw Faan ðoonjgúð?

6 Ká bí bāŋ bí ngə dóg mímúbúwá mpyóŋ nə mpyón. Ozə bwó ngó lwó bí cúŋ, ngaa mikúkúm? Ngaa bwó wá bwó ngó kə nə bí mámpáanzó má mílósú?

7 Ngaa bwó wá bwó ngó jág lás nə jɔjɔ jíná lú Kristen búúd bwó á gwiid bí yí?

8 Mícilyá mí ngə lwó ná cɛɛf mæ Cí wúsú *Krisť í ngó ci ná: «Cɛɛlɔg múúd yɛsh jísə wo kúná-kúna yé nda wó cɛɛl wómɛfwó ná.» Nkí bí má lwándúló cɛɛf ðoonjgú, bí má sá jɔ sóólágú.

9 Nji, ja bí má ðu wá mímbéégí mpádúgá buud yí, bí má ðu sām; Mæcɛɛf má lwó ná bí má

jəla nə intágúlí í búúd bwó má caam mæcɛɛf wá.

10 Mpugá ná múúd mæ ká bɛ mámpəndí má Mæcɛɛf mɛsh ná ndeé a wush nji nə ngwúdugú, a má byaagulá nə mɛsh.

11 Næcé muud nyə á ci ná: «Ci wo kú sá mínəomb» yé, nyə námá wá nyə á ci ná: «Ci wo kú gwú múúd». Nkí wɛɛ wo ádé sá mínəomb, nji wo má gwú múúd, wo músə caam mæcɛɛf.

12 Ntó, ðugá lás, nə ðu sá ísá bí ngó mpu ná bwó bá sámb bí mílósú bɛɛl cɛɛf í ðu yíl búúd mányámád yí.

13 Næcé, buud bí kú gwág búúd cey lámúð wá, bwó bá bwama nə sémbyé mílósú á kú nə mæcy má lám. Buud bwó ngó gwág bóól ŋkúŋkwónl wá, ŋkúŋkwonj í ðu ntə sémbyé mílósú wáŋ.

Búgá jí kú nə misóólágú yí jí fudá

14 Bwaanng, ŋkí muud má ci ná a jí nə búgú, nji misóólágú kú nyin, wāŋ mbíi búgú í é kwíind nyə jid? Í é cug nyə?

15 Nkí *mínyonə wán á mudúm ŋkí á mudá ngó fúfə nə sá má bwaád, ŋkí ntág ná a ngó fúfə nə idaw yá ðāŋ jwðw,

16 ngwól múúd á gwoonj jín mú ci nə nyə ná: «Wo ɔ kə ná shɛɛ; kaág bwaád, wo ða!» Nkí a ci ntó nji nə mpu, kú yə nyə sá í ngó jii nyə yí, ntó nyə é kwíind nyə jid?

17 Ntó námá wá búgú jísə yé. Wó ká bæ nə búgú, nji kú nə misóólágú, búgú gwó jísə fudá.

18 Nji, ngwól múúd jí nə ŋkul ci nə ngwól ná: «Wɛɛ jí nə búgú, mɛɛ nə misóólágú.» Lwóŋ ná mæ búgú gwó nda nə misóólágú, mæ mæ e lwó mádí misóólágúð ná mæ jí nə búgú.

19 Wo ngə *magulá ná Zembí jí nji ngwúð, wo ngə mpu sá; nji, məjamb má ngə námá magulá ntó, má ngó lílyá.

20 Wo muud jí kú mpu ðu faas ísá yé, ye wo cɛɛl mpu ná búgú jí kú nə misóólágú yí í akwíindé tə sá?

21 Ngaa Zembí nyə á nwa mpáámbó íshé *Aburaham ná tətəlí muud mísh mɛd næcé a yánálə mwān yé *Izaag tāŋ *mətúnuga *alatār dí.

22 Wo adúgè? Búgú jé í á bæ mbádúgá nə misóólágú, byɛsh í ngó sɛy; misóólágú wə mí á zə sá ná búgú jé í bəŋ ncindí.

23 Nə ndeé, í mú bæ nda Kálad Zembí ngó ci ná; ná: «Aburaham nyə á *búgula Zembí, Zembí mú lɔ nyə búgú jé joonjgú, a mú ci ná Aburaham jí tətəlí muud; bwó mú gwiid nyə ná shwə má Zembí.»

1:25 2.12, 24; Sóm 19.8; Yuá 13.17; Rom 8.2; Gal 6.2 1:26 3.2, 10; Sóm 34.14; 141.3 1:27 Sóm 10.14, 18; Iza 1.17; Mat 25.35-36 2:1 2.1-9; Mbá 1.17; 10.17; 16.19; Mbá 19.7; Zhb 34.19; Sóm 82.2; Mik 24.23; Mat 5.45; Mis 10.34; Rom 2.11; 10.12; Gal 2.6; Ifz 6.9; Kol 3.25; 1Pr 1.17 2:5 1.9; Luk 6.20-21; 1Kr 1.26-28; Mbá 2.9 2:8 Lav 19.18; Mat 22.39; Rom 13.9 2:9 2.1 2:10 Mat 5.19; Gal 3.10; 5.3 2:11 MmN 20.13-14 2:12 1.25 2:13 Mat 5.7; 7.1; 18.32-35 2:14 Mat 7.21; 1Yn 3.17 2:15 Mat 25.35-36 2:17 Gal 5.6, 16, 22-24; 1Yn 3.18 2:19 Mbá 6.4; majamb: Mat 8.29; Mak 1.24 2:21 Mat 22.9, 12; Rom 4.1-5, 13-16, 19-22; Heb 11.17 2:23 Mat 15.6; 2Ib 20.7; Rom 4.3

24 Bi má dúg í? Zembí má nwa múúd ná tátélí muud nácé misóólúgá, kú bæ nji nácé búgá.

25 Ntó námá wá Ráhab mudá janja nyá á ba yé. Nгааá ná Zembí nyá á nwa nyá ná tátélí muud nácé sóólúgá nyá a sá yí? Nácé, buud bwán ó *Izarayél bwá á kænd wá, Ráhab nyá a lág bwo nyádí njów, a mú sá ná bwá kyéyug zhí shúsád.

26 Nyúúl nyísá kú nà *shíshim yí, nyísá mbimbá; ntó námá, búgá jí kú nà misóólúgá yí jísá mbimbá.

3

Júm dúsó waguwo waguwo sá

1 Bwaanǵ bi má mpú ná sá buud ngó jíguli wá, Zembí má bá bæ nà nkád wúsú sémbyé mílásúd ntó bóól búúd wánúđ. Ntó, í ajáyé ná bi bág zhwog oyíguli nki bulya,

2 nácé shé bēsh shé má du kwab mímbíi mímíi. Múúd má ká bæ kú du kwab nà lésú á mpu yé, nyíni nyé má bæ váál í jála yí, nywáá jí námá nà nkul mpu bii nyúúl nyé nyēsh.

3 Nгааá ná shé má du shwaam íkabalí injkwanz mpu dí shú ná í sáág shé mǵwág, ná ndéé shé ka bæ nà nkul má kánd bwo mányúúl oncindí kúl shé má céel yí? 4 Námá nda itítíma, bísa máma isá í anúní, onkwó ó anúní wá bwá du sá ná í kyéyug. Nji, teem bæ ntó, nkújkwaaawé cig-cig wá má du sá ná titíma kǵg kóómb jēsh muud ngó julá nyá yé má céel yí.

5 Ntó námá wá júm dúsó yé. Í teem bæ kúkúl nyúúl cig-cig, dúsó nà nkul du mamáda nà í ngá sá máma isá. Bi má dúg í? Kukúdá cig-cig í jígal máma jugá.

6 Júm dúsó námá kuda, dúsó jíya olílingí sá dí íkúl í nyúúlúđ. Í ngá lweegushi nyúúl nyēsh. Júm í ngá wá shé kuda ícug dí, wú byéléđ ká wóós shwiyúđ. Kuda jooǵg í ngá zhu kuda á kandugá dí.

7 Muud nyá a má kwááf mímbii mí ócúđú myá jugá myēsh, tao inunú, tao ocúđú bwá julá mímwǵ shí wá, tao ocúđú wá máj, nyá a má kwááf bēsh.

8 Nji, kú nà tao muud ngwúđ nà ngwúđ jí nà nkul kwááf júm yé. Júm dúsó bów-bów sá cúgé nà nkul jí ná shé yí, dúsó nà gwoog ná cwóó.

9 Shé má du balan nà júm íshé, du ságusa Sóǵǵá íshé Cwámba, shé du námá balan nà júm dǵǵg du lweem búúd Zembí nyá kwambulé yuug jéd wá.

10 Mpu ngwúđ nà ngwúđ í wééshúlí íbwádán wééshuli málwéemyá. Mbó bwaanǵ! Í ajáláyé nà du bæ ntó.

11 Ye ncwuǵ nyí nà nkul wééshuli májúwó má ancúncwǵǵ nà má águgwulú luun ngwúđ dí?

12 Bwaanǵ, ye lí *figyé jí nà nkul wúmá í olivyé? Ye fambá *vínýá jí nà nkul wúmá íbumá í figyé. Ncwuǵ í du wééshuli májúwó má ca nà ca yí í cúgé nà nkul nyíngá wééshuli zhizhe májúwó.

Fwámé fug í du zhu wá Zembí

13 Zó jí nà fug nà cóǵ nà bídí yé? Muud wǵǵǵ lwóyág ntó jǵ kuú njǵǵǵ jéd, a dúg sá isá nà lám ná shé, nà fug.

14 Í ká yida bæ ná bí ngá bæ nà mbíya lám, nà mǵfendýá mílámúđ í, kúgá yúmbé nà nkény mányúúl ná bi búsa nà fug; jísá bí jǵǵ.

15 Fug nyooǵg í ángé nà zhu wá Zembí; nyísá fug á shí ga, fug á iyéesh í nyúúl muud, fug minjumbálu.

16 Nácé, kúl jí ná, bóól mpíi bóól, bóól fendya nà bóól yí, isá du sý ncúg-nculé, bów-bów misóólúgá du bæ mímbii mímbii.

17 Fug í du zhu wá Zembí yí nyáá í du bæ ná fwǵ-fwǵ, í dúgá céel mástala. Fug nyooǵg í ádé bæ nà cwambulá, í du bæ fug á nkambulá, í dúgá bul gwáǵ búúd cey lámúđ, du bul sá jǵ misóólúgá, kú nà mbééǵi máǵkǵǵǵ, kú nà mákǵǵ.

18 Buud bwá ngá wá matala mpádúgá buud wá, bwá ngá bǵ mpǵg mástala dí. Mpǵg jooǵǵgú ka ngá wúmá bwo cug á otátélí.

4

Mbúgula nyá ajáláyé nà bæ mílám mímbá

1 Jí í ngó sá ná bi bág nà icwoomb nà igwáná? Nгааá ná jísá nácé iyéesh í zhwiim-byálá nà cug í ngá sá lúmbúlí mányúúl máń dí?

2 Bf ngá wámb isá, nji bi kú ngá bii byo; ná ndéé, bi mú ngá bæ nà yéesh gwúla búúd. Bf ngá jí isá, nji bí cugé nà nkul bii byo; ná ndéé bi mú ngá bæ nà ozhuyá, ngá gwána igwáná. Bi ángé nà bii nácé bi ángé nà gwáámb Zembí.

3 Bf teem ntág námá gwáámb í, bi kú bii, nácé bi má du gwáámb nà bów-bów tádúgá, nji shú ná bi má lwándélá iyéesh bín yá zhwiimbyála nà cug.

4 Bf búsa ósóól ó míncóomb; ye bi ampúyé ná bí má ká bǵ mánywa má shí ga, bi má fám Zembí? Ntó jí ná muud má cǵ shwá nà shí ga yé, má bæ zhízhín má Zembí.

5 Jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: Zembí nyá acéélé ná gúl sá í zǵg shwǵ wú nà Shíshim nyá á sá ná í zǵg jí shédí yí*.

2:25 Zho 6.17; Mat 1.5; Heb 11.31 2:26 2.17, 20 3:2 Sóm 141.3; Mik 10.19 3:2 1.26 3:3 Sóm 32.9 3:6 Mik 10.19; Mat 15.11, 18-19 3:7 Mat 9.2 3:8 Sóm 140.4; Rom 3.13; Ifz 4.29 3:9 Mat 1.26-27 3:12 Mat 7.16 3:13 Rom 12.16 3:14 1Kr 3.1-3; Gal 5.20-6.4 3:15 1.5, 17 3:17 Mat 5.48; 1Kr 13.4-7; Gal 5.22-23; Flp 1.9-11 3:18 Mat 5.9 4:1 Rom 7.5; 1Pr 2.11 4:2 1Yn 3.16 4:4 Mat 6.24; Yuá 15.18-19; 1Yn 2.15 * 4:5 Bóól bwá cí ná: «Shíshim Zembí nyá a sá ná í zǵg jí shédí yí í bul bæ nà wú». 4:6 4.10; Mik 3.34; Mat 23.12; 1Pr 5.5

Ye bi mæ tódúgá ná ja Mícilyá mí ngó ci ntó yí, jísæ zhizhe icigá-cíga?

⁶ Mbô! Zembí mæ yidá bul bæ næ mpaam. Sâ jaong wá Mícilyá mí ngó ci yí, ná:

Zembí mæ ða lúmbulí næ buud

bwá ða nkény mányúul wá;

nji, ðaong bwá sæl bwáméfwó shí wá,

a sá bwo mpaam.

⁷ Nás ndéé, bídúgá ná Zembí jwúg næ bî; dugá lul lúu næ Njwú məjamb, nyæ e fúndæ bí, a kæ shwóg-shwóg.

⁸ Shishúgá Zembí kúná-kúna, nyæ e shísh námá bí kúná-kúna. Yé osól ɔ *mísám, gusagá məbwá; bí buud wá milám mímbá, fúbúgá milám.

⁹ Magulagá məntágula mún, bi gwág bíméfwó cey lámúd, bí mú jii mányúul. Kúgá ná ngæ gwo, yidagá jii; yowagá dúlæ fándá gwág məshusug ntó, yidagá shúsula.

¹⁰ Səlugá bíméfwó shí mísh má Zembí ði, a mú bá bæn bí gwów.

¹¹ Bwaang, kúgá ða ciya íciyá í ábúbôw. Wó ká ci *mínyoŋá woó næ muud ciyá ábúbôw, nkí ntág ná wo jéég nyæ njagá, mpug ná wo má jág lás næ mæcɛɛ, wo má jéég mæcɛɛ njagá. Nkí wo jéég mæcɛɛ njagá, mpug ná wo cúgé múúd mə báágúlá mæcɛɛ yé, wo má yidá bæ múúd má ða jéég mæcɛɛ minjagá yé.

¹² Muud nyæ á təl mæcɛɛ, á ða námá balan næ mwo yé, ji nji ngwúd. Nyæ wá jí næ nkul sá ná muud cugæg, nyæ námá wá jí næ nkul sá ná muud yág. Wo wá zá ná wo yág muud jí wo kúná-kúna yé məbɛɛ?

¹³ Bi bāŋ ntág íí, bí má ða ci ná: «Ŋkí múús nkí mán sá é kæ ngwála shús ngwála kel, kæ ji wu mbú ncindí ngæ sá mákid bii mwaanê»

¹⁴ Í njúl ná bi ampúyé nda cug jín í é bæ mán ná; bi búsæ nda ngúdá í ða wósó fúfwálá ná ndéé í mú jimb yí.

¹⁵ Bi má jəlá næ yidá ða ci ná: «Ŋkí Cwámba má magula, sá é cugæ, sá sá sá shús sá kel.»

¹⁶ Nji bi mú ngæ nkény mányúul næ bæguwa dán ðaong; váal nkényá nyúul ðaong dësh dúsə nkí bôw.

¹⁷ Muud mə mpú ða sá mánywa yé, á ká bæ kú sá mwo, a má səm.

5

Mikúkúm mí ó káalugə

¹ Bi bāŋ mikúkúm ntág íí, jígá mányúul; kímúgá oŋkwiimbyé nəcé məntágula má zə bíi bí.

² Kúm dán í má bwo, mikáándá mín mí má díya óshê.

³ Or wán næ *mwaanê wán mú næ myángulá; myángulá wəong í bá bwaagula bí məbɛɛ mún. Í bá námá céég ða bí mányúul nda kuda í ða ða ná, nəcé bí má nkúnd kúm mwów mágáad, í njúl ná shí í wál zə shín.

⁴ Dugá, bí á ban ná bi ajánáyé næ olwaábula bwá á ða saag bí məmpəg ífambá wá. Myána bí á má mánda myəongú mí ngæ kím ngæ shwáman bí, Cwámba á nkul nyésh má gwág oŋkwiimbyé olwaábula bwá ngá kím wá.

⁵ Bi má cugə wa shí mishwun, ngæ gwú iyéesh bín, ngæ cugə cug nyanjá. Bi a má bwaag nda mimyáagá mí ócúdu bwá bá cígə jwów lú zāŋ myá.

⁶ Bi má ða bæ ná, muud kú næ məbɛɛ, bí yə nyæ məbɛɛ, bí gwú nyæ, a kú lul lúu næ bí.

Mbúgula bəg nə jísow

⁷ Nás ndéé bwaang, ngəgá nə jísow, kə kumə jwów Cwámba mə bá zə yí. Bi má ða dí dúg íí? Mbəəl məmpəg má ða ngə bwánd ná nyə é bii jəŋə mpúmə í é wú nyə məndəlúd yí. A ða jísow ná ndéé ompú wá mətéédálé nə wá məshíné nywə.

⁸ Jísowúgá námá ntó; máándúgá milám, nəcé Cwámba wál bá nyiŋŋə tə.

⁹ Bwaang, bósól bwá nda ða təduwa nə bósól, bí a bá nwa məbɛɛ. Dugá muud mə zə sámb shé mílósú yé təl mpumbéd íí.

¹⁰ Bwaang, *buud ɔ mícúndá bwá á ða lás næ nkul mə Cwámba wá bwá á jug, bwá kú lámusa; ŋwagá yuug nə bwo.

¹¹ Nda bí má mpú ná, shé ngə ci ná buud bwá á bæ nə zény kələ shwóg wá, báá bwá mə jəla. Ngáá bí a shí gwáduga lāŋ mə Zhwòb; nyə á bæ, a ngə tɛɛm dúg mícún, a ngə kə nji shwóg nə shwóg. Bi a shí námá dúg cé Cwámba nyə á kə shúgula təl nyə yí. Zembí ji bul bæ nə lám ŋkŋkŋkwon, á ða gwág búud cey lámúd.

¹² Bwaang, sá bí má jəlá nə tɛéd fwó mpu yí jí ná, ci bí kú ða keen jon lə gwów, kú keen məndalu mə shí, kú námá keen təə nyúl ŋkaanə íshús. Dugá ci nji «Haaw» ja í jəlá nə bæ haaw yí, ci «Mbô» ja í jəlá nə bæ mbó yí; dugá sá ntó shú ná bi bág bæ kú nwa məbɛɛ ja Zembí mə bá cígal mílósú yí.

¹³ Nkí ngwól múúd á na bídí ngə bwəma nə minjugú, a jəgalag nə Zembí. Nkí ngwól ji nə məshusug íí, a séyug isusa ságuşə Zembí.

¹⁴ Nkí ngwól múúd á na bídí ngə bwəş íí, a jówég ocúmbá buud wá *Dɔ lú óbúgula, bwá zəg jəgula nə Zembí shú dé, bwá ngə shúlə nyə məwúdə jínə má Cwámba dí.

4:7 Ifz 6.12; 1Pr 5.8-9 4:8 Sòm 18.21, 25; Iza 1.16; Zak 1.2-3; Mal 3.6-7 4:9 Luk 6.25 4:10 4.6; 1Pr 5.6 4:11 Sòm 101.5; 1Pr 2.1 4:12 Rom 14.4; 1Kr 4.5 4:13 Mik 27.1; Luk 12.18-20 4:14 Zhb 7.9-10; Sòm 39.6 4:15 Mis 18.21; Rom 1.10; 1Kr 4.19; 16.7 4:16 1Tm 6.17; 1Yn 2.16 4:17 Luk 12.47 5:1 Mik 15.6; Iza 5.8-10; Amo 6.3-7 5:1 1.10; Luk 6.24 5:2 Mat 6.19-20 5:4 MmN 3.7; Ləv 19.13; Zhe 22.13; Mal 3.5 5:5 Zhe 12.3; 25.34 5:7 Zhu 2.23; 2Pr 3.3 5:8 Rom 13.11-12; 1Te 5.5-8; Heb 10.25, 37 5:9 Mat 7.1-2 5:10 Mat 5.12; Heb 11.32-38 5:11 1.12; MmN 34.6; Zhb 1.21-22; 2.10; 42.10-17 5:12 Mat 5.34-37 5:13 1.5-6; Mis 16.25 5:14 Mak 6.13 5:15 Mat 9.2; Mak 16.18

¹⁵ Bwá ká sá mǎjǎgula mǎǎŋgá nǎ búgǎ, mbâl í é cǎgǎ, Cwámǎ nyǎ é wǎel nyǎ tâl tǎtǎlǎ. Í ká ntǎg bǎ nǎ nyǎ a sǎ *mǎsǎm, Cwámǎ juu nyǎ nǎ myo.

¹⁶ Nǎ ndǎé, dǎgǎ sǎ nǎ ŋgwól kǎ magula mǎsǎm myé wǎ ŋgwól, ŋgwól jǎgula nǎ Zǎmbǎ shú mǎ ŋgwólúgǎ, shú nǎ bi dǎg yǎl. Mǎjǎgula mǎ tǎtǎlǎ muud mǎsǎ mǎ aŋkál-ŋkálú, mǎ dǎ sǎy.

¹⁷ Eli nyǎ á bǎ nǎmǎ ndǎ shé. Nyǎ á jǎgula nǎ Zǎmbǎ nǎ lâm yé wǎesh nǎ ompú bwǎ tǎwúg kú ná nywǎ. Ompú bwǎ á shí tǎw kú nywǎ tâŋ mǎmbú mǎlǎl nǎ oŋkwoond ósaman.

¹⁸ A mú nyǎŋgǎ jǎgula gúl ja, jon í mú nywǎshǎshǎ mpú nǎ ndǎé mǎndǎlú mǎ mú sǎ nǎ mǎmpǎg mǎ wúmǎg.

¹⁹ Bwǎaŋ, ŋkǎ ŋgwól múúd á nǎ bídí mǎ béégyǎ nǎ obúbǎlé, a kǎ ŋgǎ gwǎa cwǎgǎwǎ, ŋgwól mǎ ká sǎ nǎ a nyǎŋgǎg nǎ mpús ì,

²⁰ mpugǎ nǎ muud mǎ sǎ nǎ sól mǎsǎm wúg kǎómb nyǎ ámǎ ŋgǎ cwǎgǎwǎ yǎ, a nyǎŋgǎ nǎ mpús yé, a mǎ sǎ nǎ *shǎshǎm yǎ í fáámug nǎ shwǎy; a mǎ sǎ nǎmǎ nǎ Zǎmbǎ bǎg kú ná kǎnd mǎsh nǎcúlyǎ mǎsǎm myéd.

Kálaad ashúshwóogú Pyêr nyé á cilá yé Isâ í dúgyá nà Pyêr ashúshwóogú yí

Pyêr, muud lwámá má Yésus-Kríst, bá Silvê (Silas) wá bwá á cilá (1.1; 5.12). A ci ná í á bə bwá njúl *Babilon (5.13). Róma wá á ngá jéla ná jów ná Babilon éne.

Kálaad nyáméfwó ngə nyín ná nyə á ciləw shú búud bwá á ngə kúnəw nyí yábə ókrísten dí wá (2.2), mədɔ mán mə á bə címá ntáni ímpál í shí ítóon yá Azí ácwáágé dí. Məma íciyá bisə cínəngú ntága:

- (1) Okrísten básə jígə-jígə wa shí gaád (1.1 ná 2.11).
- (2) Cug, nə shwiy mə Yésus-Kríst í jéla nə bə krísten yésh yuug á ngəg nə bɛ yí.
- (3) Yuug jəng í lwó krísten kuú njəond á kyéyugú nə ohááden yí, nə bóól okrísten yí, nə otówe ɔ shwóg yí (2.18–3.6).
- (4) Kuú njəond ósól ɔ mäsáal básə nə omása ohááden wá, nə budá bwá á bá ohááden wá (5.1-7 ná 1.22–2.3).

Cug má krísten í jéla bə mbii á ná buud ɔ tóon bwá bəg kú ná sá bwá jum ókrísten yí.

Məbádá

1 Mə Pyêr, *muud lwámá má Yésus-Kríst, mə wá má cilá kálaad éga. Má cilá bí míféeshá mí Zembí mí á má címá, kə ngə cugə cug jígə-jígə Pôn, nə Galátia, nə Kapados, nə Azí, nə Bitíni yí.

2 Féeshúlə Zembí Sónngú nyə á féesh bí yí, í á bɛ yuug nyə á bwey yigula ná á bá sá yí; nyə á ka sá nə Nkɛŋkɛ Shíshim tálug bí koogú, bí bág nə məgwág nə Yésus-Kríst, məcií mé má fúbúg bí.

Zembí ká bul sá bí mpaam, a bul námə sá nə bí cugəg nə shee.

Akíba nə cug Zembí ngá nti sá yí

3 Gúmá nə Zembí, Sónngú mə Cwámba wúsú Yésus-Kríst. Gúmá nə nyə muud nyə á bul gwág sé cey lámád, a gwúmushi Yésus-Kríst, a mú sá nə sé byélúg nuncunúwə cínəng gwúmúlə wəng dí yé. Byélúlə sé á má sá nə sé bág nə bwág lúú í ábúlé bwele bə nə mäsáam yí,

4 sá ka ngə bwánd dúsú kow lú mánywa Zembí má bwúg gwów jon dí yí, mánywa má ábúlé bwele ntáma, kú bwele kə məbwam, kú bwele jum má.

5 Á má bwúg námə bí buud mpífə nyé í ngá baagula wá, bí buud ngá bii mbaagulá wəngú nə zhíí a búgá wá, shú nə bí bág nyə cug á má bwey shín kwamusa búud bə yí, cug í bá nyín ná ngəŋ mʷów mə məzhúgúlá dí yí.

6 Bí mú ngə jág bul bə nə məshusug ja bí ngə mpu ntó yí, tɛɛm bə ná í é jii ná nə bí ngəg nə bwəma nə makugulu mimbii mimbii, má ngə sá bí məcɛy mə lám búbaalé fwála ja gaád.

7 Məkugulu məng mə jéla ná bə, nəcé búgú jín jí nə mfií ntɔ or; sá í dú ntáma yí; nə ndéé, námə nda bwá dú wá or kuda dí fyá nyə ná, búgú jín í jéla nə bwəma nə makugulu shú nə í mpúyúg nə jí fwámé búgú, bí ka bá nyə məshwúmb, nyə gúmá, bwá ságusə bí jwów Yésus-Kríst mə bá zə lwóya nyúúł yí.

8 Bí ngə cɛel Yésus wəngú í njúl nə bí a shígé dúg nyə, bí ngə *búgula nyə bí kú námə fwo dúg nyə; gwá wá ngə yə bí məshusug mə ntɔ nkwón, mbii məshusug múúd cúgé nə nkul bə nə ndí jí.

9 Məshusug məng məsə nəcé bí má bii myána mi búgú jín: *mishíshim mín mí bá bii cug.

10 Buud ɔ micúndə bwá á cúndə nə Zembí mə bá sá bí sólúgú mpáam wá, bwá á wundə micilyá, sɔ nə bwá wámbulə cug mshishim mín mí má bii ni*.

11 Bwá á ngə sɔ nə bwá mpúg fwála isá byəng í á bə ná í bá sɔy yí, nə váál í á bə ná í bá ngə sɔy yí; nəcé Shishim mə *Kríst bwá á bə nə ndí yí í á bwey jaaw bwo məcɛy í á bwey bə ná Kríst mə bá zə bwəma nə ndí má, nə gúmá í á bwey bə ná í bá bɛ cínəng mpúsú yí.

12 Zembí nyə á ka lwó bwo ná lán bwá á ngə bwíing yí í á shígé dúgya nə bwo, í á yida bə shú dán. Nə ndéé, Nkɛŋkɛ Shíshim mə ka wú gwów zə sá nə obwíingcə bwá bwíingug bí lán wəngú. *Wəngəles bwáméfwó bwá ngə cɛel kənd msh isá yá lán wəngúád.

Kuú njəond á buud ɔ Zembí

13 Nda jí ntó ná, ságá nə milúú mí bág bí nkí yísa, cunalugá íyéesh bín, ságá nə bwágú lúú jésh í bág bí nji mpáam mə Zembí dí, mpaam á bá sá bí ja Yésus-Kríst mə bá lwóya nyúúł yí.

14 Ságá nda bwán wá məgwág, kúgá ná ngə bɛ íyéesh í ayíyáág bí á du bə nə ndí bí kú fwo mpu Kríst yí.

15 Muud nyə á jów bí yé nyə ádé sɛngya nə məbów; nda jí ntó ná, bí má jéla nə du sásulə məbów kuú njəond wán wəsh dí.

16 Gwá wə jí cilyá Kálaad Zembí dí yí, nə: «Bágá minkɛŋkɛ mí búúd, nəcé mə jí nkɛŋkɛ.»†

17 Dá mə du sámb búúd milású nda í jéla ná, kú kə múúd nkəomúd; Dá wəngú ntág ɔ bí má

1:1 2.11; Zhk 1.1 1:2 2.9; Rom 8.29; Ifz 1.4; 2Te 2.13; 2Pr 1.10 **məcií** 1.19 1:3 1.23; 2Kr 1.3; Tit 3.5 1:6 2Kr 4.17; Zhk 1.2-3 1:7 2hb 23.10; S6m 66.10; Iza 48.10; 1Kr 3.13 1:8 Yuá 20.29; 2Kr 5.7 1:9 Rom 5.2; 6.22; Ifz 1.14
1:10 Luk 24.46; 1Kr 15.3-4; 2Pr 1.19-21 * 1:10 Tээ́d na kə wós mpánzə 12, jísə sá Yésus nyə á ci Mat 13.17 nə Luk 10.24 yí. 1:12 Ifz 3.9-10 1:14 Rom 12.2; Ifz 2.3; 4.17-18 1:15 Ləv 19.2 † 1:16 Dúgúg ciyá ni Ləv 19.2 dí. Í ngə cɛel ci ná: dúgá sásulə misám, nəcé mə ádé sɛngya nə misám. 1:17 Iza 63.16; Zhe 3.19; Mat 6.9; 16.27; Rom 2.6; Zhk 2.1; 1Pr 4.5

dú kámb yé. Nda jí ntó ná, ñgəgá nə cugə nə fúndúgá té bí bí ná wa shí mishwun yí,

¹⁸ bí ñgə mpu ná Zembí nyə á jəna tən yiləla bí mbeé cug bí á ləg nə impámbá bín yíid. Tən nyəonj í á shígé bə ísá nda or ñkí kwóógú bwá du lúla *mwaanə nə ndí yí, ísá bí nə ñkul ntáma yí.

¹⁹ Tən Zembí nyə á jəna yí í á yida bə ijimá í məcíí, mə njúl nda məcíí mə mwā ncwəmbə jísə kú nə sá á jumúg, kú nə təw cúcwán lá məbwam yé, məcíí mə Kríst.

²⁰ Zembí nyə á bwey təl Kríst ntó a nda fwo fwə shí nə gwəw; a mə ka zə sá sóólúgá wəonj shú dən mwów mə məzhúgúlá məgaád.

²¹ Nyə gwúmushi Kríst, a sá nə a ñwág zhwo gúmá, shú nə búgə nə bwágá lúú í bəg bí nyədí.

²² Nda bí á mə ñwa obúbálé nə məgwág nə, məgwág məonj mə á mə fúbushi bí *mishíshim nə bí céełag fwámé cúlálə á omínyonh, kú nə məkən. Čilagá mpádúgá nyín nə milám mífúbán, čila ntó kú yow.

²³ Bí mə jalá nə čila kú yow, nacé, bí buud bí á mə byél ncuncumbə wá, mpəg í á mə byá bí yí í cúgə ntəg mpəg jí nə ñkul bwo yí; jísə mpəg í cúgə nə ñkul bwo yí, gwə wə Milésú mí Zembí myá mikuwó, mí ákandugə.

²⁴ Ngaá jí cilyá Kálaad Zembí dí ná: Buud bəsh búsə nda ikáá, ijəə byán nda fuláwa. Káá í dú shwáás, fuláwa kud, ²⁵ ñji Milésú mí Zembí myáá mí njúl kandugə á kandugə.

Milésú mí Zembí myəonj wə Jəjə Lán bwə á bwiinj bí yí.

2

¹ Nə ndéé, yowugá məgwə mə lám, yow məkánj, nə kwába, nə zhín, nə ojaawú-jaawú.

² Yidag gwág yéesh milésú mí Zembí námə nda ikákény í dú gwág yéesh bəl ná. Milésú mí Zembí mísə bí mán mánýá, fwámé mánýá kú bə má fulá. Bí mə jalá nə gwág myo yéesh shú ná mí sáág nə bí ñgəgə nə wíy kə bá kumə cug á kandugə kandugə dí.

³ Í é bə ntó ñkí bí a mə kagulə Cwámba nə ndéé bí kwey ná á nywa.

Misəon agúgwán

⁴ Shíshúgá Cwámba kúnə-kúnə; a jísə kwóógú á kuwó búúd bwə á myaas yí, í njúl

nə dáá wə Zembí nyə á féesh nə dúsə jimá shú dé dí yí.

⁵ Bí músə mikuwó mí məkwoógú; kwagá ñgə seəngya nə ndéé bí mú bə njów á *shíshim shú ísəy í fada, í dúg kənd Zembí *mətúnuga mə shíshim, nyə é du magulə lúú mə Yésus-Kríst dí má.

⁶ Jísə Kálaad Zembí dí ná: Dugá! Mə a mə féesh jimá kwóógú, mə bwíg dwo Siyôn* tən kwóógú áshúshwóógú.

Muud mə jéeg kwon nyədí yé nyə abúle sámba.

⁷ Zembí mə sá nə bí buud ñgə *búgula wá bí ñwág gúmá. Nji, buud bwə anjé nə búgula wá, jí shú dən ná:

Kwóógú ólwəye bwə á myaas yí, í mə bə kwóógú lá lámuga*.

⁸ Í nyinjə námə bə kwóógú lá məbəəgú, kwóógú í é du búlal búúd yí.

Bwə é du bwíim činonjə nacé bwə mə ban nə bwə *amágúláyé ciyá mə Zembí; Zembí nyə á bwey námə təl bwo nə bwə búg shúgula ntó.

⁹ Bí báá bí búsə mpwon buud Zembí nyə á féesh yí, bí búsə kinda ófada ə Čí, lwon búúd mə Zembí, kúl búúd Zembí nyə á kusə yí; nyə á féesh bí nə bí dúg bwiinj məma ísá byé, nya muud nyə á jəw bí nə bí wúg yídúgád zə mənkenya mə má mímbúgú dí yé.

¹⁰ Bí a shígé bə kúl mə Zembí yág, bí músə kúl jé ja gaád. Zembí nyə a shígé du gwág bí cey lámúd, a mú ñgə gwág bí cey lámúd ja gaád.

Kuú njəond ósól ə mäsáal ə Zembí

¹¹ Yé bwááñg mə búl cəel wá, bí búsə ijigə-jigə wa shí gaád nda buud bwə njúl ízhaá shíd nə bwə bá cə wá. Nə ndéé, mə ñgə yáág nə bí náá: yowuga ñgələ bə iwíimbúg í cug múúd, í cəel gwálya bí *mishíshim.

¹² Dugá bə nə jə kuu njəond na cug bínəñ ohááden ñgə cugə níid. Í dúg bə ntó shú nə, ja bwə céeł du ntáma bí mínə nə bí búsə mímbúwúlú yí, bwə yídag du dúg jəjə mísóólúgá mín nə ndéé bwə mú bá yə Zembí gúmá ja á bá zə yí.

¹³ Nda bí búsə búúd ə Cwámba nə, bídúgá nə tówə shwóg yəsh búúd bwə mə təl yé jwúg nə bə; njwú-buud jwúg nə bí nə nyə wə jí ájaláci,

¹⁴ ogwámuna jwú nə bwo wə njwú-buud nyə á təl nə bwə dúg ya ósól ə məbəw íntúgúlí, du ságusə íjəə í búúd wá.

1:18 Mat 20.28; 1Kr 7.23; 6.20 1:19 1.1-2; Yuá 1.29; Mis 20.28; 1Kr 5.7; Ifz 1.7; Heb 9.12 1:20 Ifz 1.4 1:21 gúmá: 5.1; Rom 5.2 1:22 2.17; 3.8; 4.8; Rom 12.9; Gal 6.10; 2Pr 1.7; 1Yn 4.11 1:23 Yuá 1.13; Heb 4.12; Zhk 1.18 1:24 Iza 40.6-8; Zhk 1.10-11 2:1 Ifz 4.25; Zhk 1.21; 4.11 2:2 1Kr 3.2 2:3 Sóm 34.9 2:4 Sóm 118.22; Iza 28.16 2:5 2.9; Rom 12.1; Ifz 2.21-22 2:6 Iza 28.16; Rom 9.33 * 2:6 Dégúg ciyá ni Rom 9.33. Siyón nyə á bə məma mbán bwə á lwə ñgwála á Yurúsalem činonj gwów yí. 2:7 Sóm 118.22; Mat 21.42; Mis 4.11 † 2:7 Dégúg sá ni Mat 21.42; Mak 23.20; Mis 4.11 nə Ifz 2.20. Í á du bə kwóógú bwə á du téeđ jil mánđalúd yí, dwó wə bwə á du bə ja bwə lám manyunj mə njów yí. 2:8 Iza 8.14; Rom 9.33 2:9 1.2; MmN 19.5-6; Lav 19.2; Mbá 4.20; 7.6; 14.2; Iza 9.1; 43.21; 61.6; Mis 26.18; Rom 5.17; 2Kr 4.6; Ifz 5.8; Tit 2.14; Heb 13.12; 1Pr 2.5; Mbá 1.6; 20.4 2:10 Ozé 2.23; Rom 9.25 2:11 1.1, 17; Sóm 39.13; Rom 7.15, 17-23; Gal 5.17; Heb 13.14 2:12 Iza 10.3; Mat 5.16; 2Kr 5.10 2:13 Rom 13.1-7; Tit 3.1 2:15 3.16

15 Nacé sâ Zembî ngó jii yí ji ná bi dúg sá mánywa, mánywa mɔɔng má é du sá ná míkás mi búúd mí bóg kú ná ná sâ mí é ci bí yi.

16 Ngəgá nə cugə cug fali; nji, cug fuli jooŋg í á jəláyé ná ka yida bə bí búúga dúla shweel mógwɔ́ mə lám; dugá yida nwa bímfəwó nə bí búsa salawús má Zembí dí.

17 Gúmálúgá muud yêsh, bí cɛɛl ómínyoŋú bún wá búgá, nwa Zembí nə gwɔ́ɔ́gá, gúmal njwú-buud.

Cug ólwaábula

18 Yé ólwaábula[‡], bídúgá ná omása bún bwá jwúg nə bí, njwagá ijwúga byán nə fwámé gwɔ́ɔ́gá; tɔɔ omása búsa nə bów-bów fúlú wá, kú bul bə nji bɔɔng búsa nə jə fúlú wá, njkí ntág bɔɔng bwá ádé yá wá.

19 Mpugá ná, jisə jɔjɔ sɔ́ólúgá ná múúd jisówúg məntágula á ngə bwəma nə ndí a kú nə məbɛ́ɛ́ má; a jisówúg kú lámusa nacé nywáá bálə múúd má Zembí.

20 Njki muud má jisəw bígá á bwámá nə ndí nacé a sálə məbów yí, dáyé dúmá nyá é nwa cinəng yí? Wó ká ngə yida jisəw njugú wo ngə sá mánywa, jisə jɔjɔ sá mish má Zembí dí.

21 Zembí nyə á jəw ntág bí ná bí zəg cugə ntó. Ngəá *Krist nyə á jug shú dán? Nyə á lwó bí yuug ná bí bág du bɛ́ zhí nyé.

22 Nyə muud nyə á shígé bwele sá *səm yé, nyə muud nyə á shígé bwele lás lású mákəŋ yé,

23 nyə muud nyə á du bə, bwá ngə lwíy nyə a kú bweel yé, a tɛɛm jug, a kú cwambulə búúd, a yida du jəw nji Zembí muud má dú cígəl mílású tətəlí yé;

24 nyə muud nyə á nwa misəm mísu nyədəí nyúúléd kə nə myo kwolós dí yé, nwa a sá ntó shú ná sá hág mimbəbə shú sá í dúgýa nə misəm yí, sá kág yida ngə cugə shú ótətəlí; nyə muud nyúúl í á jug nə yáag-yáag mífəŋ bí bəŋ bí mí yál yé.

25 Nacé bí á bə nda incwəmbə í á jimb nə zhí yí. Ká, ja gaád íí, bí mə nyiŋgə zə wə muud ngə wíl *mishishim mín ngə baagulə myo yé.

3

Cug á mpódúgá mudá bá mudúm

1 Budá o, námə nda sá amə ci nə bóólúgá ná, maguləgá ná ogwúm bún bwá jwúg nə bí; ntó nyə e sá ná, tɛɛm bə ná bóól bwá ngə bə nə məshwán, kuú njənd mə búdá bəŋ í é sá ná bwá maguləg Milású mí Zembí ntáni muud nda lésa nə bwo.

2 Bwá é magulə nji nə dúlə dúg nda bí ngə cugə nə lám ngwúd ná, nə nda bí ngə mpu yə bwo gúmá nə.

3 Kúgá du sá nyanjá á nyúúl dí tóón, du fendya míluu, du bwaád óŋkaaw nə ivunjá í or nə mikáánds mí álal-kus.

4 Yidagá du sá nyanjá í á búle bwele fyóómb yí, nyanjá á lám dí cwú: fúlú á kú du yá, du bə ná shɛɛ, jəŋ nyanjá wá í búl bə nə mfíi mish má Zembí dí.

5 Budá bwá á gwág nə Zembí yág wá, bwá á du bwánd sá jəsh nə búgá wá Zembí wá, ntó wə bwá á du sa nyanjá yé, bwá dúgə magulə nə ogwúm bəŋ bwa jwúg nə bwo.

6 Í á bə budá nda *Sara mudá mə *Aburham, nywáá nyə á du bə nə məgwág nə ngwúm yé, a du jəw nyə ná Cwámba. Bí músa bwán s *Sara wɔɔng ka ngə sá mánywa kú bíd ná ifwaas í zəg sá bí mitədúgá ná búl-búl.

7 Bí bəŋ budúm ntág íí, námə nda má ngə ci nə budá ná, ngəgá nə cugə nə budá bún bí ngə mpu ná bəŋ búsa váál búúd átətəgá. Nwagá bwo nə gúmá nə Zembí ngə námə yə bwo dəŋ kow á cug á ngə yə bí mpám dí yi. Cugagá nə bwo ntó shú ná məjəgula má dúg bə bí kú nə mimyágá.

Cug á mpódúgá omínyoŋú

8 Má cɛɛl ci nə bí bəsh ná: bəgá lám ngwúd, bí ka du gwígya məcɛy, du ciila cɛɛlí á omínyoŋú nə omínyoŋú, du bə nə lám injkúŋkwon, muud yêsh səlúg nyáməfwo shí;

9 kúgá du bweel məbów, kú bweel málwíy. Yidagá du bə, múúd mə ká sá bí məbów, bí bwádan nə nyə, nacé sá Zembí nyə á jəw bí ná bí dúg sá wə cí, a ka námə bá shwu bí ibwádan.

10 Mpugá ná jisə cilyá Kálad Zembí dí ná: Njki muud má cɛɛl cugə fwámé cug, cug á ná a wɛɛf nyúúl, á jəlá nə bə kú du jág lás nə buud, kú du bwiing íjɔ́ɔ́;

11 á jəlá nə yow sálə məbów, a du sá mánywa, a du wá njkul nyé nyêsh ná mpwogé wɔɔng kág shwóg nə shwóg.

12 A sáag ntó nacé mish má Cwámba má ngə dúg otətəlí ɔ búúd, a ngə gwágulə məjəgula mán;

a má yida nywaadulə mpwóómbú nə buud bwá ngə sá məbów wá.

Cug á fwála lu cúwálí

2:16 1Kr 6.11, 19-20; Gal 5.13 2:17 1.22; 3.16; Mik 24.21; Mat 22.21; Gal 6.10; Flp 2.12 2:18 Ifz 5.21-6.9 2:18 Ifz 6.5-8 † 2:18 Ciyá sá má cí ná sá «lwaábula» nji jisə námə Luk 16.13 ná Mis 10.7 nə Rom 14.14. 2:19 5.12 2:20 4.14 2:21 Mat 16.24; 20.26-28; Yuá 13.15; Rom 15.5 2:22 Iza 53.9; Yuá 8.46; Heb 4.15 2:23 3.9; Iza 53.7; Mat 26.55-56, 67; 27.14, 27-31 2:24 Iza 53.4, 5; Rom 6.2, 11; Kol 2.14; Heb 9.28 2:25 Iza 53.6; Eze 34.5-6; Mat 9.36; Yuá 10.16; Heb 13.20 3:1 1Kr 7.16; Ifz 5.22-24 3:3 1Tm 2.9 3:7 Ifz 5.25-28; 1Tm 2.8 3:8 1.22; Ifz 4.2-3; Flp 2.2-3 3:9 2.23; Zhb 31.30; Mat 5.44; Rom 12.17 3:10 Sóm 34.13-17; Zhk 1.26 3:13 Rom 13.3 3:14 4.14; Mat 5.10

13 Bî má ká ntâg bæ nâ cimbú sálâ mánywa, zâ nyâ e sâ bí mabôw?

14 Nkî bí má ka ntâg jug nâcé ngólâ cugâ tâtâli, bí báá má jêla. Kúgá bæ nâ ifwaas nâ buud bwâ mpúí bí wá, kúgá bíd nâ mitâdúgá mí hág bí nâ búl-bul-bú.

15 Yidagá ngâ yâ Cwâmba wán *Křist gúmá mílámúđ, bí đú bæ kwééshá ja jêsh nâ nkî muud má jî bí sâ bí hág *búgula yí, bí mpu shwôđla búgô jín.

16 Shwôđlâlâ wôonj í jêlá nâ yida bæ nâ lám nó shee, nâ lám nó sánj, lám kú bæemb tóo májumâ; ntó nyâ e sâ nâ ja bwâ ngô ntâma bí mínâ yí, buud bwâ ngô ci nâ bí anjê nâ kyey fwámé kuú njôond ôkrîsten wâ bwâ bôg nâ shwôn.

17 Nâcé, nkî Zembî má bíđ nâ muud júgug nâcé a ngólâ sâ mánywa, ntó bul jêla, ntô jugúlâ nâcé mabôw.

Yésus nyâ á ntô kál jêsh

18 Nâcé nâ, *Křist nyâméfwo nyâ á zâ yâ ja ngwúđ nâcé *misám mín, nyâ á zâ cé buud ó mábyaagula, nywáá kú nâ mábyaagula, shú nâ á kâ nâ bí wâ Zembî. Bwâ á gwú nyâ nyúul, Zembî mú sâ nâ Nkêŋkê Shíshim nyíngog yâ nyâ cug.

19 Nkêŋkê Shíshim wôonjâ nkul nyé wâ í á sâ nâ á kâg nâ Jôjô lân kâ cúndâ *mishishim mí á bæ mímbwug dí yí,

20 mishishim mí búúđ bwâ á đú sâ míngáádâ yág ja Zembî nyâ á ngâ jísow mabêxé má búúđ *Nôwe ngô caag byóól yí. Byóól đoonj dí cwú wâ búbaalé buud í á faam nâ májúwô* tâŋ buud mwôomb yé.

21 Májúwô mtoonj má á bæ mpwokwoond á nduwán, nda í ngô cug bí ja gaád nâ. Nduwán í cúgé ngusa ná í yíl múúđ mabwam má nyúul, í yida lwó nâ muud má yid wâ Zembî nâ lám áŋkíjêŋ, á má đúg cug nâ zhí á gwúmúla Yésus-Křist nyâ á gwúm yí.

22 Ja nyâ á gwúm yí, nyâ á kâ gwów, a njul Zembî dí mbwâ mæncwúm; isâ byêsh í ngô lwó buud mpâl yí nâ byôonj í ngô ntô buud nkul yí, byêsh í mú mányámá méd.

4

Icug í jêlá nâ cénd

1 Nô ndeé, nda jî nâ Yésus nyúúł nyé í á jug nâ, bweyugá bii tádúgá nâ bí é jug námâ nda nyâ, bí ngâ mpu nâ muud nyúúł í má jug yé, nywáá má yíl lám *sámúđ.

2 A má yíl lám sómúđ nâ, té á jî ná wa shí gaad yí, a hág kú ná ngâ nyíngâ bç iwímbúg, a yida ngâ cugâ váál Zembî ngô jî yí.

3 Bímí bí á má bç cug óhááđen yág ní í á má kwaga; bí a wâ mányúúł ásy-siy dí, nâ iwímbúgúđ, nâ fud málwægúđ, nâ íđina í álal-ŋkul* dí, nâ íngulægúđ, nâ mbeé yálâ ózembî ó áyadúg gúmáđ.

4 Nâ ndeé, óhááđen bwâ ngâ káam nâ bí anyíngáyé ná ngâ fúla sámbá nâ bwo íntíwálı byôonjgúđ; bwâ mú ka ngâ lwíy bí lwíy lwíyág.

5 Njî, bwâ bá tów káodud mísh má Zembî dí nâ misóólúgú myôonjgú, nâcé Zembî wál bá zâ sámb búúđ bêsh mílâsú, tóo bôonj bwâ bá ná bæ míkuwó wá, tóo bôonj bwâ á bwey wá wá.

6 Sâ jôonj wá í á sâ nâ Jôjô lân í kâg námâ nâ ndeé buud bwâ á yâ wâ gwág, shú nâ, ja bwâ má shín bwama nâ cígúlé mílâsú á buud míshwun dí yí, bwâ káág námâ bwâma nâ cug má Zembî *shíshim dí.

Cug óbúgula té sâ ngâ bwánd Yésus yí

7 Mashíné má isâ byêsh má músa kúná-kúnâ. Kúgá đú wagula, đúgá cunal íyéesh bín shú ná bí đúg sâ májêgula.

8 Fwogá tééd bæ nâ fwámé mácey má omínyonjâ nâ omínyonjâ, váál mácey đoonj í đú búđal ncúlyá *misám.

9 Đugá sâ nâ, búól mpu njwa búól bwáđí mínjów, búól mpu njwa búól, bí ó đú sâ ntó kú cwaduga.

10 Njwagá biméfwo tâŋ íkulág má á má bii mpaam má Zembî mímbii mímbii má; bí ka đú sâ nâ, muud yêsh kwínd búólúgá nâ jé sâ Zembî nyâ á táduga nyâ nâ ndí yí.

11 Ntô jî nâ, nkî muud má lás íí, í hág nda a ngâ kala sâ Zembî nyâ áma ci yí; nkî muud má kwínd búólúgá, á kwíndúg bwo nâ nkul Zembî má yâ nyâ yí; í jî nâ misóólúgú mín myêsh mí yág Zembî gúmá lúu má Yésus-Křist dí, nyâ muud jî nâ gúmá, nâ nkul, kandugá á kanduga yé. Amen.

Buud bwâ ngâ bwâma nâ cúwálı wá bwâ má jêla

12 Yé bwááŋg má búł cœel wá, ja mákugulu má é báđugá bí nda kuda yí, kúgá seegyá mwo nda gúl sâ í ajáláyé nâ bæ yí.

13 Yidagá gwág máshusug nâ bí ngâ njwa đán kow lú mácey *Křist nyâ á jug nâ ndí má, shú nâ bí hág gwág máshusug, bí kôos ja á bá lwóya míłwaná myé yí.

3:15 1.3-5; Kol 4.6 3:16 2.15 3:18 2.21; Rom 5.6-8; 6.10; Heb 4.15; 7.27 3:19 Mat 6.2; 2Pr 2.4; Yúđ 6 3:20 Mat 6.14-22 * 3:20 Jí námâ nâ nkul bæ nâ «múud ngâ gwáám Zembî lám áŋkíjêŋ». 3:21 Rom 6.3-4; Heb 10.22 † 3:21 Jí námâ nâ nkul bæ nâ «muud ngâ gwáám Zembî lám áŋkíjêŋ». 3:22 Mis 1.9; Ifz 1.21 mbwâ mæncwúm: Mat 22.44; Rom 8.34; Mis 2.33 4:1 2.24; 2Kr 4.10; Gal 5.24 4:2 2.21 4:3 Gal 5.19-21; Ifz 2.3; Tit 3.3 * 4:3 Íđina í álal-ŋkul: Mbii íđina wôonj í á đú bæ, buud đâ nâ ŋgul ntô mínjî, buud sâ janja kú nâ mæsus. 4:5 1.17; 2Tm 4.1 4:7 1Kr 10.11; 1Te 5.5-8; 1Yn 2.18 4:8 1.22; Zhk 5.20 4:9 Heb 13.2 4:10 Rom 12.6-8 4:11 Rom 12.7; 1Kr 10.31; 12.8; Zhk 3.1 4:12 1.7 4:13 5.1; 2Kr 4.10; Rom 5.2 4:14 2.20; 3.14; Mat 5.10-12; Mak 13.11; Mis 7.55

14 Búúd bwá ká füm bí nácé bí bälä ókrísten íí, bí má jéla; mpugá ná Shíshim má Zembí, Shíshim á gúmá wúsə bídí.

15 Nji, muud a bídí sámbá nyə ajáláyé nə kə jug nə nyə ámə gwú múúđ, nkí ntág nə nyə ámə júwo, nkí sá mósól mábəw, nkí nə nyə ámə sá íshwíguli.

16 Nkí muud má yida jug nácé a bälə krísten íí, a kú bæeg gwág shwôn, a yídag yə Zembí gúmá nə jíná lú krísten.

17 Mpugá ná fwála lu cigulé mílúsú í má wós, í é fwo tééd nə buud wá njów má Zembí. Ja í ká bə ná cigulé mílúsú í tééd nə sé yí, buud bwó nğs bân nə bwó ámagúláyé Jǝǝ Lánj má Zembí wá bân bwó bá bə ntudél?

18 Nkí í tééd fwo líduga shú ná tútəlí muud dúgúg cug,

í ka bə ntudélé nə muud jí kú bíšh nyə yé bá bân sósól *mísám?

19 Ná ndeé, buud bwó nğs jug nácé Zembí nyə ámə jii ná bwó júgwə wá, báá bwó kág shwóg nə manywa, bwó bəđug íjím byánj mábəwá má múúđ nyə á té wó yéd, á dú námá sá sá jəsh á cí yé.

5

Məcwúŋ

1 Mə léshá nə ocúmbá wá *Dǝ bwó nğs bə nŋŋ bídí wá. Mə jí námá cúmbá á Dǝ nda bwo, mə á bə ntág ja Yésus nyə á jug yí, mə bá námá bə nə kəw lú mílwané mí bá zə nyín myá.

2 Mə yáág nə bí ocúmbá wá Dǝ nááa: wíflúgá ítəw Zembí nyə a má yə bí yí. Bí ɔ mpú də dúg byo nə lám wəsh váál Zembí má jí yí, kú bə nda sá cínđúla ná muud nğə cínđal bí, mbô; kúgá bə nə yéesh mábii, baaguləgá bwo nə jǝ téđúgá. 3 Buud Zembí nyə á bəđ bí mábwəđ óni, kúgá yida mpáábəwə bwo gwəw nda bí búsə bwo omása, yidagá nğə bíméfwo táŋ iyuug səonz jəsh í jéla nə bə yí.

4 Ná ndeé, ja Mása obaagulé ó ítəw mə bá zə lwóya nyúúl yí, bí ka bá lég *túm gúmá á mílwané í cúgə nə nkul bá bwele jumə yí.

5 Ntó námá wó má cí nə bí mənəwámá nááa: bíđúgá nə ocúmbá buud bwó jwúg nə bí. Mpáđúgá nyín ntág íí, muud yəsh səlúg nyəméfwo shí, nácé Zembí má də lúmbəli nə buud bwó də nkəny mənyúúl wá; nji, bəong bwó səl bwóméfwo shí wá, a sá bwo mpaam.

6 Səlúgá bíméfwo lal-lal mbwá má Zembí dí shí, nyəméfwo ká bá bân bí ja fwála dəong í bá bə yí.

7 Yílúgá isá byəsh í nğs kənd bí mílám gwów yí, bəđ nyə mábwəđ; mpugá ná nyə wó nğs baagulé bí.

8 Dúgá cunal íyéesh bín, jigá nğasə. Muud lúmbúli wán Njwú məjamb nğə kunğ nda zhwambáŋkwuŋ má dú báam nə, a nğə sǝ muud á céégúg də yé. 9 Dúgá lul lúu nə nyə, bí kú fúfug búgəđ, bí bwey də mpú nə omínəyŋə bân búsó shú nyəsh dí wá bwó nğə námá jug váál bí nğs jug nı.

10 Nji, Zembí amádí á mpaam nyəsh wó nyə a jów bí nı bí bəg buud ɔ *Kříst Yésus bí mú bə nə kəw lú mílwané nyé. Zembí wəongá, ja bí e jug búbaalé fwála yí, nyəméfwo nyə é sá bí váál í jéla yí, a nywaadulə bí, a wá bí nkul, a sá nı bí bəg kú ná bwele shwágusa.

11 A nğwág nkul kandugə á kandugə. Amen.

Məbədán nə íbwáđán

12 Silvə wó mə ámə nğəwə nə a zəg cílə mə baalé íciyá íga yé. Məe nğə nğəwə nyə ná *mínəyŋə waamə abúgúlag. Mə ámə cí nə a zəg cílə mə wá, mə wág bí nkul mílámád, mə báasulə námá bí nə bí təl fwámé mpáam má Zembí dí; yíflúgá mənyúúl na.

13 Dǝ dúsə *Babílən, Zembí nyə á fčésh námá nda bí yí í nğə bəda bí; ncwámá dām Márkus nğə námá bəda bí.

14 Nğəgá nə kúlula makúlula má cəelí.

Zembí kə sá nə bí bəsh buud bí músó búúđ ɔ Kříst wá, bí cúgəg nə shee!

4:16 2Tm 1.8 4:17 Zhe 25.29; Eze 9.6; 2Te 1.8 4:18 Mik 11.31 4:19 Sóm 31.6 5:1 1.21 5:2 Yuá 21.15-17; Mis 20.28; 1Tm 6.5 5:3 2Kr 1.24; Flp 3.17; Tit 2.7 5:4 1Kr 9.24-25; 1Pr 1.4 5:5 Mik 3.34; 29.23; Ifz 5.21; Zhk 4.6 5:6 Zhk 4.10 5:7 Sóm 55.23; Mat 6.25-30; Flp 4.6 5:8 Sóm 22.14; 1Te 5.5-8 5:9 Ifz 6.11-12; Zhk 4.7 5:10 1Te 2.12 5:12 Silvə; 1Te 1.1 5:13 Márkus: Flm 24 5:14 Rom 16.16; 2Kr 13.11

Kálaad ábêê Pyêr nyé á cilá yé

Isâ í dúgyá nâ Pyêr ábêê yí

Shímun Pyêr, muud lwámá mæ Yésus-Kríst wá nyé á cilá kálaad éga (1.1). Nyé á cilá okrísten bêsh.

Wa kálaad éga dí, Pyêr nyé á nge lúmbali nâ buud bwá á nge kyey nâ waguwo-waguwo mínjígulá Dɔ mæ Yésus dí wá.

Bíl íciyá yá kálaad éga bísæ námá nda bílúgá yá kálaad mæ Yúd (dúg 2.1-8 nâ Yúd 4-16).

Pyêr nyé á ka tâl icé í lású byé ntága:

- (1) A bôda búúd, a mú ka báásulá máfúlú má krísten (1.3-21).
- (2) A mú bágulá ísý ná kuú njæond mímbúwúlú mí búúd mí nge bæ nâ ndí yí (2.1-22).
- (3) Mímbúwúlú mí ða cágulá búúd bwá nge bwánd zíyé má Kríst wá, bwá ða ci ná zíyé wæong í ábále bæ (3.1-18). Ná ndæé, Pyêr ka nge bæsa nâ mímbúwúlú myæong ná Kríst nge bæ kú læl zæ næc Zembí nge ná fwo jísæw ná zhwog buud bwá bág fwo dúg cug.

Kálaad éga jí nâ bíl íciyá búúd ɔ Yésus bwá búl gwág nywa yí:

- (1) Cwámba nyé a mæ yæ shé isâ byêsh í jslá nâ kwínd yí (1.3-4).
- (2) Jwðw ngwúd dúsæ mísh má Cwámba dí nda mímbú tóóshin, mímbú tóóshin nda jwðw ngwúd (3.8).

Mábádá

1 Mæ Shímun Pyêr, lwaá nâ *muud lwámá mæ Yésus-Kríst, mæ wá má cílá kálaad éga. Yésus-Kríst, Zembí wúsú nâ Cugye wúsú nyé á mæ sá nâ jɔ lâm jé ná, bóól búúd bwá légug námá búgá í njúl nâ mbíí mfií búgá jísú jí nâ ndí yí. Buud bæong wá má cílá kálaad éga wá.

2 Kálé bí é nge kæ shwóg nâ mpúlá Zembí nâ Cwámba wúsú Yésus yí í búlug kwádulá bí íbwádán, í bul sá ná bí bág ná shæc.

Cug krísten má jslá nâ cugá yí

3 Mpuhá ná Cwámba nyé á mæ yæ shé isâ byêsh í jslá nâ kwínd shú ná shé ngeg nâ cugæ cug í yá Zembí gúmá yí. Nyé á yæ shé isâ byæongú nkuúl Zembí nyéd, sála nyé á mæ sá ná shé mpúg Zembí muud nyé á jwðw shé yé; næc Zembí nyé á jwðw shé nâ zhií á mænkænæwa mé nâ jɔ fúlú jé.

4 Mænkænæwa nâ jɔ fúlú jé jæong wá í á sá ná shé bííg mæma isâ nyé á kaag yí, isâ byæong bí nâ mæma mfií shú dúsúd. Nyé á sá ntó shú ná, ja bí má bíí mæma isâ byæong yí, bów-bów isâ í nge wá malwaagawo shí ga dí yí í bág kú ná

nyingæ julá bí, máfúlú mán má yídagá bæ nda máfúlú mæ Zembí.

5 Næcé ntó, wágá nkuul nyín nyésh ná, nda bí mú ná búgá ná, bí kwádúlag jɔ fúlú búgá jæong dí, bí kwádulá fwámé mpúyá,

6 bí kwádulá kuú njæond á dúlæ mpu bii lâm, kwádulá zény kálé shwóg tæo jí tæo jí, kwádulá kændúla lâm wá Zembí,

7 kwádulá mácey má omínyonjá nâ omínyonjá, bí kwádulá cælí cæúlá búúd bêsh.

8 Næcé, jɔ máfúlú máni, bí má ká bæ nâ mwo má nge kwíduli kúdúlig íí, mwá wá má é sá ná bí bág kú ða báág mæbwá, bí yídá nge kæ shwóg nâ shwóg nge mpu Cwámba Yésus-Kríst fwámé mpúla.

9 Mpuhá ná jɔ máfúlú máni, muud cúgé nâ mwo yé, jisæ nda muud má yæ mísh a ka nge bwówulá zhií bwówulá bwówúlag yé, a mæ wusa ná Zembí nyé á shí fúb nyé, yíl nyé *misám myé mí ayág.

10 Gwá wá má cí ná bí nâ, bwaang, wágá nkuul ná njúwúlú Zembí nyé á jwðw bí yí, nâ fééshúlá nyé á féésh bí yí, bí njwág byo nâ mæjila. Bí má ká sá ntó, bí nda bá bwele bufa mæbðwud.

11 Ntó, Zembí mú bægushi bí zhií ná sánj kálé nyíí faan á kandugæ kandugæ má Yésus-Kríst, Cwámba nâ Cugye wúsúd.

Obúgula bwá jalá nâ nada nâ njúgúlá bwá á njwa yí

12 Gwá wá jí ná, mæ bá ða báásulá bí isâ íni tæm bæ ná bí má bwey mpu byo, bí má bwey námá nada nâ búbálé bí á júg yé.

13 Mæ dúg ná jisæ mpwogé ná, té má jisæ ná wa banda ga dí yí, mæ dúg báásulá bí isâ byæongú, bí bág kú wusa mányúul.

14 Næcé mæ nge mpu ná mæ wál bá zæ wú banda dæongúd, Cwámba wúsú Yésus-Kríst nyé á mæ lwó mæ ntó.

15 Mæ e wá nkuúl ná bí bág ða táduga isâ byæongú ja jêsh, tæm bæ ja í bá bæ mæ má kyey yí.

Njúgúlá má Pyêr wúsa búbálé njúgúlá

16 Sá á sá ná bí mpúg nda Cwámba wúsú Yésus-Kríst mé bá nyingæ zæ nâ nkuul ná. Mpuhá ná ja sá á yæ bí njúgúlá wæong yí, sá á shígé nge bwiiing bí mílanj búúd bwá á té nâ mílúu ná ndæé bwá mpu shín táág myá. Jisæ ná sá á dúg cé ícwámba jé nâ mísh másu.

17 Haaw, nyé a lág gúmá nâ mílwaná mí nge zhu wá Zembí Sóóngú. Nyé a lág byo ja kál lé ící má Zembí á mílwaná í á ci nâ nyé ná: «Mwân abábæ waamá óga; nyédí wá lâm wâm wêsh wúsú yé.»

18 Sá óga sá á gwág kál dæongú í nge zhu gwów jon dí ja sánónj sá á bæ mbámáún Zembí nyé a féésh yííí.

19 Nə ndeé sá ngə wá milám mísú oncindí íciyá í *búúd ó micúndád. Í bul jəla nə bí kəndag mish íciyá byoongúd nəcé bíse shú dánúd nda lámba í ngə gwə yídúgúd yí, í gwə ntó ná ndeé kə wós ja ácén-cení a kúndá mán má bá feen bí mənkenya milámúd yí.

20 Fwogá tééd bwey mpu ná, micilyá mí búúd ó micúndá mísú Kálaad Zembí dí myá, mí á shigé ngə zhu mítádúgá mí búúdud.

21 Nəcé, kú nə tó cúndá má Zembí ngwúd í á bwele zhu tódúgá má múúdud. Nji, buud bwá á du cúndə jíná má Zembí dí wá, Nkəŋkə Shíshim wá nyə á du sá ná bwá cúndág.

2

Oyíguli ó máshügá bwá bá bə

1 Nji, *buud ó micúndá wá məshügá bwá á shí námə du bə kúl búúd *Izəryél dí. Oyíguli ó máshügá bwá bá námə du bə bídí gwoongud. Bwá bá zə nə bów-bów mínjúgúla mí agwílyá buud, zə ngə nyíngal myo na gwoong dí nyima. Bwá bá kə nə íbamb byán nə ndeé kə shwána Mása wán nyə á wá lal-lal tən shú ná bwá bəg falí yé. Ntó, bwá mú bá lef jəx kú bwey.

2 Buud ŋkí bulya bwá é bə ásfy-sfy wán wəong, kuú njoond wán í mú sá ná cəg krísten í bəg sá cóógá.

3 Oyíguli ó máshügá bəongá, nda bwá ngə sə məzhií məsh ná bwá bəg nə zhwog məbii ná, bwá é du zə nyúg bí nə mikaand mí məshügá shú ná bwá díyá nə bí. Mpugá ná intégulí byán í má bwey bə, Zembí wál bá zə jəngulə bwo.

4 Mpugá ná Zembí nyə á shigé jagulə *wəəngales bwá á sá *sám wá; nyə á wusə bwo Taratar dí. Búse feedyá nŋn kúl yídúgú í bul bə ná kulúd yí, bwá ngə bwánd sémbyé mílású.

5 Nyə á shigé námə jagulə búúd ó ayág. Nyə á nti məma mpəj áyíyáag zə jəngulə búúd bwá á bə kú bísh nyə wá, nyə á baagulə nji bóól búúd zəngbá bəndə *Nówe, nəcé Nówe nyə á du cúndə ná buud bwá bəg tətəlí má Zembí.

6 Zembí nyə á jəngulə mɪŋgwála myá Sódom nə Gomor, a cumbal jígal myo nə kuda, mí bə ífí. Nyə á lwó yuug cínəng nə buud bwá dágúg, bwá mpu ná, mwdəw mə ngə zə má, nyə abələ jagulə búúd bí kú bísh nyə wá.

7 Nji, nyə á feemushi Lót, tətəlí muud nyə áshigé du bə ná shəe nə dágúlə ásfy-sfy búúd ó íngwúmbú búúd á ngə sá yé.

8 Nəcé tətəlí muud má Lót ja nyə á du cəgə nə buud bəong yí, nyə á du dág isá bwá á du sá yí, a du gwág byoong bwá á du lás yí: í á du bə nyə lám á tətəlí yéd íf, cúgə jwəw dəsh.

9 Na mə lwó sə ná, buud bí nə gwəzəgə nə Zembí wá, Zembí mə mpú du tí yíl bwo məkəguləd. Nji, a ngə táag osól ó məbəw nə á bá jugashi bwo jwəw lú sémbyé mílású.

10 Buud bwá bá bul bwəma nə intégulí byoong wá, í bá bə bəong bwá ngə bə bów-bów íyéesh yá milám myán, bwá ngə sá isá í shwón wá, bwá ngə mpyény jiya ícwamba má Zembí wá.

Buud bəong búse buud ó ímami, búse nə mpyaam, bwá cúgə nə ífwaas nə zhwog gúmə má Yésus, bwá yida *lás nə gwo bwaasúlə mpu.

11 Í njúl ná wəəngales bwá ntə bwo ŋkúl dí, búse íŋkácíd cə bwo; nji báá bwá áde jág lás nə gúmə jəong mish má Cwamba dí.

12 Buud bəong búse nda ocúdu wá jugá, ocúdu bwá du byél ná bwá bá biil máláámúd nə ndeé bwá bwoow wá. Sá bwá ampúyé yí, bwá lás nə gwo bwaasúlə mpu. Bwá bá námə du yə shwiy lú ócúdu, bwá bwoow námə nda ocúdu,

13 í mú bá bə bwo myəna shú ólíŋgí bəj. Bwá gwág shweesh ná bwá dág sá isá yá bów-bów íyéesh byán mpwó-mwásé izhuluj. Bwá ngə zhwiimbya nə məshügá mán. Ja bwá zə ídína bín dí yí, bwá zə sá isá í shwón, zə wá dí məlwaaguwo ídinad.

14 Mán mədúgya məsə ayaas nə ayaas; búse kú bwele káád sálə misəm; bwá ngə shüg buud bwá afwóyé mpu mínjúgúla wá nda búúd bwá du shüg óshú nə mədə ngwéye dí ná; myán mílám mí á má janəwo nə yéesh məbii; búse nə məzhúngúlú má Zembí ícug byánud.

15 Bwá má léga fwámé zhií kə cwaguwa bə zhií mə Balaam mwán mə Bosor, muud nyə á gwág nywa sálə ólíŋgí shú ná a ŋwág myána cínəng yé.

16 Nji Balaam nyə á shí bwəma nə mənjkóndug nəcé məlwə mé məong. Myoolú jakáás í á lás nə kál lú múúd shú ná í culəshi múúd micúndá sóólégú íkás yé wəong.

17 Oyíguli ó máshügá bəong búse nda mənəwuj mí kú nə məjúwó má, námə nda mɪŋkúdu mí du fánda bəndəwo gwów ntó ná ndeé mí shín nyíngə cəma nə ŋkwə mpu nda nywə myá. Ján jiya í bá bə kúl yídúgú jíse nə kulúd yí.

18 Bwə du kə nə məma mikaand mí njúl ocwúd kə du shüg búúd bwá má shín faam ná bwá bəégýá nə misəm wá, nyíngə du kə nə mbéé íwímbúg yá mənýúul mán, nə ásfy-sfy, du kə shüg bwo nə ndí nda bwá dá shüg óshú nə mədə ngwéye dí ná.

19 Oyíguli ó máshügá óni bwá ngə kaag buud cəg falí í njúl bəj bwáməfwó, ásfy-sfy

1:19 Sóm 119.105; Rom 1.2; 13.12; 1Pr 1.10-11 1:21 2Tm 3.15-16 2:1 Yúd 4-13 2:1 Mat 7.15 2:3 1Tm 6.5
2:4 1Pr 3.19-20; Yúd 6 2:5 3.6; 1Pr 3.20 2:6 Mət 19.24-25; Luk 17.29; Yúd 7 2:7 Mat 19.1-16 2:9 Zhb 4.7;
1Kr 10.13; Mbú 3.10 2:10 Yúd 7-8 2:11 Yúd 9 2:12 Yúd 10 2:13 Yúd 12 2:14 Mat 5.28; 2Tm 3.6 2:15
1lj 22.7, 17; Yúd 11 2:16 1lj 22.28-31 2:17 Yúd 13 2:19 Yúá 8.34; Rom 6.16

má ñwa bwo malwaá. Nacé muud yêsh jisa lwaá á sá í má ntɔ nyə ŋkul yí.

²⁰ Mpugá ná buud bwá má mpu Cwámba wúsú ná Cugye Yésus-Krist fwámé mpu wá, bwá má faam ná yéesh isá í nyéé yá shí mish-wun. Nji, bwá ká nyingə kə wá mányúúú isá byəɔŋgúd bwá bíd ná í ntɔg bwo, cé bwá é tɔw yí í é jág nyingə bul bɔw, ntɔ cé bwá á fwo bə bwá tál yí.

²¹ Í á nywá bul jəla shú dán dí ná bwá jíg nda mpu fwámé zhí, nda bə ná bwá shín mpu mpándí má Zembí *búúú ɔ lwámá bwá á kala bwo yí ná ndeé bwá mú yida myaas mpándí nyəɔŋg.

²² Ntɔ ji ná, sá ŋgwól mpwokwoond ŋgə mpu ci yí í má bwəma ná bwo. Ŋgwól mpwokwoond ji ná: «Mpyə má nyingə də ígwíle byé,» ŋkí ntág ná: «Ŋkuú ŋgə námə shín gusa, a má nyingə kə bíduga íshwáfád.»

3

Jwəw má Cwámba í bá wós

¹ Yé óshwá bəm má búl cɛɛl wá, kálaad ábɛɛ má cilələ bí wá éga. Tɔɔ kálaad ashúshwóógú dí tɔɔ nyíga dí, mə ŋgə cɛɛl gwúmashi bí mítédúgá, bí bág ná fug nyísú ná sáŋ yí.

² Má jii ná bí tédúgá íciyá *búúú ɔ mícúndá s Zembí bwá á ci yág yí, bí téduga námə mpándí mə Cwámba ná Cugye wúsú *búúú ɔ lwámá bwá á kala bí yí.

³ Í bul jii ná bí tédúg fwo mpu ná, ja mwəw má ŋgɛ məshíné má cug ga má bá wós yí, buud ɔ cóógú bwá bá zə ná cóógú jáŋ zə ŋgə sá isá ná mlúu myáŋ.

⁴ Bwá bá námə du ci ná: «Ŋgaá ná nyə á kaag ná á bá nyingə zə? Ká ŋkaagə nyəɔŋg í á má ka shúgula ŋgow? Odá bwá á má ŋgə shín yə isá í njúl námə nji nda í á ŋgə bwey bə tédé mítédúlé má shíd ná.»

⁵ Ja bwá lás ntɔ yí, bwá wusa ná, í á bə yág ná, nji Zembí nyə á ci ciyá yí, jon lə gwów í mú bə, məndəlú má mú námə bə, má ŋgə zhu májúwód.

⁶ Məjúwó námə wá Zembí nyə á balan ná ndí má; nyə a sá ná shí a yág nyésh í jaŋgəwog məjúwód ná ndeé isá í shí byésh í mú jɛɛ.

⁷ Ná ndeé, nə ciyá jé ŋgwúd nə ŋgwúd joŋgú, Zembí má tál jon nə məndəlú mága nda kulú ná a bá ntí kuda zə jaŋgulə byo jwəw lú sémyé mlású, jwəw búúú bí kú bish nyə wá bwá bá jɛɛ yí.

⁸ Yé óshwá bəm má búl cɛɛl wá, ŋkúmba sá bí má jəla nə bə kú wusa yí jásə. Jwəw ŋgwúd dásə mísh má Cwámba dí nda mimbú tóshin, mimbú tóshin nda jwəw ŋgwúd.

⁹ Bóól búúú bwá ŋgə téduga ná Cwámba ŋgə neela ná sálə sá nyə á kaag yí. Mból Nyə anɡé nə neela. A ŋgə yida bə nə jísów nə bí, nyə acéélé ná bí bóólúgá bí jímbug. A cɛɛl ná bí bəsh bág nə fwála mə cénd kuú njəɔnd.

¹⁰ Nacé, jwəw má Cwámba í bá zə wós nda júwál í də zə ná. Jwəw dɔŋgú, jon í bá sá məma ncíndá, í mú jím. Isá í jon byésh í bá bumb ŋgwíle í mú shín nyé. Shí nə misóólúgú mí shí í bá shín jígə*.

¹¹ Nda í ká bə ná isá byəɔŋg byésh í bá shín nyé ná, tédúgágá mbiú búúú bí má jəlá nə bə yí! Kuú njəɔnd wán nə gúmá bí má yé Zembí yí í jəlá nə bə nda Zembí mə céel ná.

¹² Bí má jəlá ná ŋgə bəwánd jwəw má Zembí nə məjiguwa ná í léélug wós, jwəw jon í bá bumb ŋgwíle, isá í jon í mú nyé nə magwə má ŋgwíle wəɔŋg yí.

¹³ Sə ŋgə bəwánd jon lə gwów á gúgwáan nə shí a gúgwáan nda nyə á kaag ná. Cínɔŋg wə isá byésh í bá bə nda tətəlí má Zembí mə jú ná.

Bi ɔ mpú də dúg

¹⁴ Gwə wə má cí nə bí ná, yé óshwá bəm má búl cɛɛl wá, nda bí ŋgə bəwánd jwəw dɔŋg ná, wágá ŋkul ná í bág zə kwey bí bí njúl kú nə cícwán lú məbwam, kú nə sá á jumág mísh má Zembí dí, binón ná shee.

¹⁵ Mpugá ná Cwámba íshé ŋgə bə kú lámusa nacé á cɛɛl cug búúú. Sá *mínyəŋú íshé Pwól nyə á cilə námə bí wə cí. Má búl cɛɛl nyə, á jé nə fug má Zembí.

¹⁶ Gwə námə wá á ŋgə cile ókálaad bə bəsh dí kúl á ŋgə lás lésú isá impwúd íga yí. Nji, okálaad bə bəɔŋg bí nə bíl íkúkúl bísə ŋkí kwowula gwágúləd yí. Íkúkúl byəɔŋg wə í ŋgə bə ná, buud bí nə jág nda fwo mpu múnjígúla wá, bwá ŋgə kwíŋg byo, námə nda bwá ŋgə kwíŋg bíl íkúl í Mícilyá ná. Sóólúgú wáŋ wəɔŋg í bá jaŋgulə bwo.

¹⁷ Bí bəŋ oshwá bəm má búl cɛɛl wá, mə má kéwuli bí óni. Bí s ka bey ná buud búsú kú bish máccɛ wá bwá bág julə bí cwaguwálə wáŋ bwá ŋgə cwaguwá níid. Bí s bey, bí a bá wú kúl bí má jəla nə tɔw ná shím yí.

¹⁸ Yidagá ŋgə wíy, mpáam má Zembí nə mpúyá mpúlə Cwámba nə Cugye wúsú Yésus-Krist dí. A ŋwág gúmá tédé kíkídiga kə wós kanduga á kandugə. Amənd.

2:20 1.11; Mat 12.45 2:21 Luk 12.47-48 2:22 Mik 26.11 3:1 1Pr 1.1 3:2 Yúd 17 3:3 Yúd 18; 2Tm 3.1
3:4 Zhe 17.15; Eze 12.22; Mat 24.27, 48-51 3:5 Mat 1.6-9; Heb 11.3 3:6 2.5; Mat 7.11-21; Mat 24.37-39 3:8 Sóm
90.4 3:9 3.15; 1Tm 2.4 3:10 1Te 5.1-2; 1Pr 4.7 * 3:10 Bóól bwá cí ná: «í ábálé ná kwo bə», bóóléga ná: «ye í é bá ná kwo ba e?» 3:12 Iza 60.21; 1Kr 6.9; Mbú 21.1, 27 3:15 3.9; Rom 2.4 3:17 Yúd 24-25 3:17 Mak 13.5; 1Kr 10.12; 1Pr 4.7 3:18 1.11

Kálaad ashúshwóógú Yuánes nyə á cilə yé Isà í dúgyá nə Yuánes ashúshwóógú yí

Dɔ mə Yésus dësh í ngə ci ná Yuánes wə nyə á cilə kálaad éga, nə bəonɔg óbá bwə ngə bɛ wá, tɛɛm bə ná nyə a shígé ngə wá jiná dé. Nyə á cilə kálaad éga a mūsə cwúwúul, a njúl Ifɛz. Fwála doonɔg í á bə Dɔ mə Yésus í má ngə mpu nada íkál íkál. Kálaad éga ngə sá ná sá mpúg ná məɔɔ məsh mə á ngə dúg cúɔ nə bów-bów múnjígúla mí á ngə mpyáanz mwów məonɔg dí myá. Nə ndeé, Yuánes nyə á ka cilə kálaad éga ná a bwéel isá íbá:

- (1) a bándúlá múud yəsh məlɔ yé ná a mpúg bə nə wónɔg nə Zembí bá bəsh Mwán yé Yésus-Krist;
- (2) a lúmbálí nə bów-bów njígúla í á ngə kənd buud jugá yí.

Yuánes ngə ka ci ná, njígúla wəsh í yídá lwó ná Krist ji nə yé, Yésus nə yé yí, mbúgula má jəlá nə bə kú kənd məlwə njígúla wəonɔg dí.

Ciyá má Zembí í ngə yə sá cug

¹ Sə ngə cilə bí sá í á du bwey bə shí nə gwów nda fwo bə yí. Sə bəɔg dúsu fwála dí, sá á gwág gwo, sá dúg gwo nə mísh məsú, sá mpu beny gwo, məbwə məsú kúnya nə gwo. Sə jəonɔg wə Ciyá má Zembí í du yə búud cug yí.

² Cug jəonɔg í á zə lwóya nyúul, sá dúg gwo. Gwə wə sá ngə bwiinɔg ná jí búbalé yí, cug á kanduga í á bwey du bə wə Zembí Sónɔgú yí, sá ngə jaaw bí gwo nəc é í á zə lwóya nyúul sádi.

³ Sə sá á dúg sá gwág yí, gwə wə sá ngə námə jaaw bí yí shú ná shé bəg námə nə wónɔg. Wónɔg jəonɔg jí ntəg íí, nə shé, nə Zembí Sónɔgú bá bəsh mwán yé Yésus-Krist.

⁴ Sə ngə cilə bí gwo shú ná məshusug má bəg shé kú ná nji.

Shé kyéyugá mənkenyad

⁵ Kéel sá á gwág nə Yésus-Krist yí, dwə wə sá ngə jaaw bí ga. Dúse ná, Zembí jisə mənkenya*, yídúgú† í cugé bwele bə nyádi.

⁶ Shé má ká ci ná shénəɔh Zembí búse nə wónɔg, nji shé ngə nyinɔg cugə bów-bów cug íí, shé ngə bwiinɔg ijjó, kuú njəonnd íshé í anɔgə nə bə obúbálé.

⁷ Nji, shé má ká ngə cugə mənkenya dí nda Zembí nyəmɛfwó jí mənkenya ná, ntó ji ná

shé búse nə wónɔg shémé nə shémé, məcií mə mwán yé Yésus má mú jímbal shé *misəm myəsh.

⁸ Shé má ká ci ná shé cugé nə misəm, shé ngə shiig mənyúul, búbalé cugé shé mílamúd.

⁹ Nji, shé má ká magala misəm míshé mísh má Zembí dí, a juu shé, a jímbal shé olíinɔgí bəsh shé á sá wá, nəc é a ji tútalí, a njúl abúgúlag.

¹⁰ Shé má ká ci ná shé anɔg ná nə nyinɔg sá misəm, shé má ci ná Zembí ji nə ijjó, ciyá má Zembí cúgé bwele bə shé mílamúd.

2

¹ Yé bwán bəm, mə ngə cilə bí isá íni shú ná bí nda du sá *misəm. Nji, nkí í wósó ná muud mə sá sám, mpugá ná shé búse nə muud ngə kyem shé mísh mə Sónɔgú íshé yé: nyə wə Yésus-Krist, muud a tútalí.

² Nyə a yána nyəmɛfwó tən cúdu icweel shú misəm míshé; í á shígé námə bə nji shú misəm míshé shémɛfwó, í á bə shú misəm mí búud bəsh wə shí mishwun.

Shé sáagá sá Zembí ngə ci yí

³ Sə í lwó ná shé má mpu Zembí fwámé mpu yí, jí ná shé ngə baagula məcɛɛ mə.

⁴ Múud mə ká ci ná a mpú Zembí, nji a nda ngə baagula məcɛɛ mə, a ji nə ijjó, obúbálé bwə cugé nyə lámúd.

⁵ Nji, muud ngə bɛ ciyá má Zembí yé ngə mpu cɛel Zembí wáal í jəlá yí. Sə í lwó ná shé bí buud bɛ yí jí ná:

⁶ muud mə ci ná a má nada nə Zembí yé má jəlá nə kyeɔ kuú njəonnd Yésus nyəmɛfwó nyə á kyeɔ yí.

⁷ Yé búud bəm má búl cɛel wá, cɛɛ má cilə bí ga í cúgé gúl sá ágúgwáan ná bí abwélé gwág. Dúse cɛɛ bí má bwéy mpu tɛ wúle ja bí á tɛéd ná bí má bɛ *Krist yí. Haaw. Cɛɛ doonɔg dúse ciyá acwúlú bí á bwey gwág yí.

⁸ Nji, tɛem bə ná bí á bwey gwág dwo, í yida námə bə cɛɛ ágúgwáan. Í á nyín gúgwáan cug má Krist dí, í ngə námə nyín gúgwáan bídí cugud. Jí ná, yídúgú í mú ngə cɔ, fwámé mənkenya má mú ngə nwa jiya.

⁹ Múud mə ká ci ná a ngə cugə mənkenya dí, nji a ngə yida mpíi *mínyonə yé, a ji ná yídúgú.

¹⁰ Muud ngə cɛel mínyonə yé yé, nywáá má nwa jiya mənkenya dí; a cugé nə təw sá jí nə nkul kwal nyə bəogú yí.

¹¹ Nyəonɔg ngə mpíi mínyonə yé yé jí ná yídúgú. A ngə cugə yídúgú, nyə anɔgə nə

1:1 2.13-14; Yuá 1.1-2, 14; cug: Yuá 4.14; 6.35; 8.12; 11.25
1:5 1Tm 6.16 * 1:5 mənkenya: Ciyá ní í bádúgá zhwog isá shú má Zembí: nə otútəlí, nə obúbálé, nə jə lám, nə məsəɔ.
† 1:5 yídúgú: Ciyá ní í bádúgá námə zhwog isá: nə ijjó, nə olíinɔg, nə bów-bów cug mimbii myəsh. 1:6 2.4 1:7 3.5; Iza 2.5; Heb 9.12; Mbá 1.5 1:9 Sòm 32.3-5 2:1 Rom 8.34; Heb 7.25 2:2 4.10; Yuá 1.29 2:4 1.6; 4.6; Yuá 3.21; 8.44; 16.13 2:5 2.17; 5.3; Yuá 14.15; 2Yn 6 2:6 Yuá 13.15; 15.5 2:7 4.11; Yuá 13.34 2:7 2.24; 3.11 2:8 Yuá 1.9-10; 8.12; Rom 13.12 2:9 3.10, 15; 4.20 2:10 Sòm 119.165; Rom 14.13 2:11 Yuá 12.35-36

mpu kóómb á ngó kə nə cug jé yí, nəc é yidágú í má búdal nyə mísh.

Kúgá kənd milám isá yá shí gaád

12 Yé bwán bām, má cilá bí, nəc é Zembí má juu bí nə *misám mín nəc é *Kříst.

13 Bí ocúmbá buud, má cilá bí nəc é bí á má mpu nyəɔng nyə á bwey bə tééd má téédáálé má shí nə gwów yé.

Bí ngwíinzhá, má cilá bí nəc é bí á má ntə Mbúwálú múúd.

14 Yé bwán bām, má má cilá bí nəc é bí má mpu Sóóngú íshé.

Ocúmbá buud, má má cilá bí nəc é bí á má mpu nyəɔng nyə á bwey bə tééd má téédáálé má shí nə gwów yé.

Ngwíinzhá, má má cilá bí nəc é bí má lal máɲkul, Milósú mí Zembí mí á má ɲwa jiya bídí milámúd, bí á má ntə Mbúwálú múúd.

15 Kúgá bə mánywa má shí ga, ɲkí isá yá shí ga. Muud má bə mánywa má shí ga yé cugé nə ɲkul bə Dá.

16 Nəc é cug á shí ga jísə: nə iyéesh bisá kú nə Zembí yí, nə dále wámb sá jəsh mísh má dág yí, nə dále ɲkény nyúul nə sá wó jí nə ndí yí nə sá wó jís yí; isá íni byésh í áde zhu wó Dá, í də zhu cug á shí gaád.

17 Nji, cug á shí ga í ɲgə shín, tə iwámbúg byé námə. Muud má sá sá Zembí ɲgə jí yé nywáá nyə é cugə kandugə kandugə.

Bóól búúd bwó ɲgə lúmbulí nə Kříst

18 Yé bwán bām, fwála lú máshíné má shí wó mú ɲgə bwey bə ga. Sə á shí bwey jaaw bí nə *Sátan má *Kříst ɲgə zə; nə ndeé, buud ɔ lúmbulí bəɔng bwó mú ɲkí bulya ja gaád, gwó wó í ɲgə sá nə shé mpúg nə máshíné má shí má mú ɲgə bwey bə.

19 Buud ɔ lúmbulí bəɔng bwó á wú shédí *Də dí, ntə má lwó nə bwə áshigé námə fwo bə búúd ɔ íshé. Bwə á mbām bə búúd ɔ íshé, ɲkí bwə á shí nada nə shé. Nji, í á jí nə í búgúlig nə bəsh óni dí, kú nə tə ɲgwúd nyə á bə muud wúsú.

20 Nji, bí báá, Kříst nyə á gwáágulə bí máwúdə yələ bí ɲkəɲkə Shíshim*, nə ndeé bí bəsh bí má mpú óbábálé.

21 Já má ɲgə cilá bí ga, má acíyé nə bí má jág óbábálé; má ɲgə yida cí nə bí má mpú óbábálé. Bí má mpú námə nə sá jəsh jí íjǝǝ yí í cugé nə ɲkul wú óbábálé dí cwú.

22 Ká zə jí nə íjǝǝ yé? Jísə muud yəsh má shwána nə Yésus cugé Kříst yé. Muud ɲgə lúmbulí nə Kříst wə éne, a má ban Zembí Sóóngú bá Mwán bəsh.

23 Muud yəsh má bān *Mwān má Zembí yé, nyə ampúyé námə Zembí Sóóngú. Muud má lás nə mpu ná Yésus jí Kříst yé, a mpú námə Sóóngú.

24 Nda jí ntə ná, bí báá bí á shí gwág kéel ja bí á tééd nə bí má bə Kříst yí; í jí nə kéel dəɔngú í ɲwág jiya bídí milámúd. Í ká ɲwa jiya bídí milám dí, bí nada nə Zembí Mwān bá bəsh Sóóngú.

25 Nə ndeé, ɲkaagə Kříst nyəméfwó nyə á kaag yí nyísə ná: shé má bá cugə cug á kandugə kandugə.

26 Sə má á ɲgə yímə ná má ciləg bí wáni, shú nə bí mpúg buud bwó ɲgə ccel yil bí zhíd wa.

27 Bí báá, bí á shí ləg ɲkəɲkə Shíshim ja Kříst nyə á gwáágulə bí máwúdə yí. ɲkəɲkə Shíshim wəɔng má ɲwa jiya bídí milámúd; nə ndeé, bí anyíngəyé ná jí nə ɲgwól múúd jígúlig bí. ɲkəɲkə Shíshim ɲgə jíguli bí sá jəsh, ɲjígúlá yé wúsə búbálé, nda bə íjǝǝ, nadagá nə Kříst nda ɲjígúlá wúsə ná.

28 Yé bwán bām, nda jí ntə ná, nadagá nə nyə, bí bág bə kú bəemə tə sá ja á bá nyíngə zə yí, bí nda gwág shwón shíshúla nyə kúnə-kúnə.

Bwán ɔ Zembí bwó ɲgə cugə cug ótətəlí

29 Bí má mpú ná *Kříst jí tətəlí muud mísh má Zembí dí; mpugá námə ná muud yəsh má cugə cug ótətəlí yé jí mábyá mé.

3

1 Bí má dág mbií ccelí Sóóngú íshé Zembí nyə á ccel shé yí? Nyə á ccel shé ccelí á nə á jəw shé nə bwán bə. Ntə, shé mpúgá nə shé búə bwán bə, sá jəɔng wó í sá ná buud ɔ shí ga bwə bág kú nyíngə mpu shé nəc bwə afwóyé mpu Sóóngú íshé.

2 Yé búúd bām má búl ccel wá, shé mú bwey bə bwán ɔ Zembí, ɲjí mbií shé má bá bə yí í afwóyé mpu nyín. Sə má yidá mpu ná ja Kříst má bá zə lwóya nyúul yí, shénəɲ má bá bə mbií ɲgwúd, nəc shé má bá dág nyə nda á jí ná.

3 Ntə jí ná, muud yəsh ɲgə bwánd nə búgú nə á bá bə nda Kříst yé, nyə é ɲgə sásulə *misám nəc Kříst cugé nə sám.

4 Muud yəsh ɲgə sá misám yé ɲgə caam məcəɣ má Zembí. Sálə sám wúsə caamúlə məcəɣ má Zembí.

5 Bí má mpú ntəg nə Kříst nywáá muud cugé nə ɲkul sá sám yé, nyə á zə shí ga dí nə á zə jímbal misám.

6 Ntə jí ná, muud yəsh má nada nə nyə yé nyə áde kə nə sálə misám shwóg. Muud yəsh

2:12 Mis 4.12 2:13 1.1-2 2:15 Zhk 4.4 2:16 Mik 27.20; Rom 13.14; Ifz 2.3; Zhk 4.16 2:17 Mat 7.21; 1Kr 7.31
2:18 4.3; Mat 7.15; 2Yn 7 2:19 Mis 20.30 2:20 2.27 * 2:20 Bóól bwó cí nə «yələ bí Ciyá jé». 2:22 4.3; 2Yn 7
2:23 4.15; 5.1; Yuá 5.23; 15.23; 2Yn 9 2:24 2.7 2:25 Yuá 5.24 2:27 Zhe 31.34; Yuá 14.16; 16.13 2:28 3.21;
4.17; Yuá 5.22; 15.5 2:29 3.10 3:1 3.10; 4.6; Yuá 1.12; 3.16 3:2 2Kr 3.18; Flp 3.21 3:5 1.7; 2.2; 4.10; Iza 53.9;
Yuá 1.29; 8.46; 2Kr 5.21; Heb 4.15; 9.14; 1Pr 1.19; 2.22, 24; 3.18 3:6 3.9; 5.18; Yuá 15.5; Rom 6.2, 14

ngò kə nə sálə mísám shwóg yé nyə afwóyɛ dɛg Kríst, nyə ampúyɛ nómá nyə.

7 Yé bwán bām, muud nda yíl bí zhííd. Muud yêsh ngò sá isá otútálí yé jí tútálí muud nda Kríst jí tútálí muud ná.

8 Nyooŋg ngò kə nə sálə mísám shwóg yé, jí muud mə Njwú məjamb, nəcɛ bwey Njwú məjamb nyə a tɛéd nə sálə mísám. Nə ndɛɛ, Mwán mə Zembí nyə á zə shí ga dí za caam mísóólúgá mí Njwú məjamb.

9 Muud yêsh jí mábyá mə Zembí yé nyə ádɛ ná nyiŋgə sá mísám nə ilan; cug mə Zembí í á mə ŋwa jiya nyádí lámád nəcɛ a jí məbyá mə Zembí, a cugé ná nə ŋkul ngə kə nə sálə mísám shwóg.

10 Mbéégí í dɛ bə mpédúgá bwán ó Zembí nə bwán ó Njwú məjamb. Sá í dɛ wá mbéégí wooŋg yí jí ná, muud yêsh mə bə nda sá isá otútálí yé, cugé mwán mə Zembí, tɛɛm bə nyooŋg mə bə nda cɛɛl *mínyoŋhú yé yé.

Shé cɛɛlagá mpédúgá ishé

11 Kéɛl bí á gwág ja bí á tɛéd nə bí mə bɛ *Kríst yí dásə nə shé cɛɛlagá mpédúgá ishé.

12 Shé kúgá ŋwa kuú njoond mə Káan muud nyə a gwú mínyoŋhú yé yé, nyə á bə muud mə Mbáwúlú Múúd. Nyə a gwú ná mínyoŋhú nəcɛ jí? Í á bə nəcɛ mísóólúgá myé mí á bə ŋkí bəw, mínyoŋhú nywáá myé mí njúl otútálí.

13 Bwaanŋ, bí kú káam mpiilə búúd ɔ shí ga bwá ngò mpii bí yí.

14 Shé mə mpú ná shé á bə mimbimbə, nji shé cugé ná mimbimbə, shé mú mikuwó*. Shé mə mpú ntó nəcɛ shé mú ngə cɛɛla mpédúgá ishé. Muud jí kú cɛɛl bóól yé jí ná mbimbə.

15 Muud yêsh mə mpii *mínyoŋhú yé yé jí ngwúl buud. Bí mə mpú ntó nəcɛ shé mú ngwúl buud ngwúd nə ngwúd cugé nə cug á kandugə kandugə.

16 Shé mə mpú sá bwá jəw ná cɛɛlí yí nə sóólúgá ga: Yésus nyə a yána cug jé shú dású. Shé mə jala námá nə yána ícug bísu shú ómínyoŋhú búsu.

17 Muud jí nə məbii bímbí í jála yé, á ká dɛg mínyoŋhú yé ngə fúfə nə sá, a nda gwág nyə cey lámád íí, ye a jí nə ŋkul cí ná a ngə ná cɛɛl Zembí?

18 Yé bwán bām, shé kúgá dɛ jaaw cɛɛlí nji mímpu dí, shé dúgá cɛɛl fwámé cɛɛl, mísóólúgá mí cɛɛlí dɛ nyín.

19 Ntó wá shé é mpu ná shé ngə bɛ fwámé zhíí yé, mílám mí mú já shé shí mísh mə Zembí dí.

20 Ja jooŋgú, tɛɛm bə nó lám í jum shé nə gúl sá, shé bə námá nji ná shɛɛ, nəcɛ Zembí mə ntó lám wúsá, a mpú sá jêsh jí nə ŋkul kənd sá lám gwów yí.

21 Yé búúd bām mə búl cɛɛl wá, ŋkí lám í ajúmé shé nə gúl sá, shé jee lésha nə Zembí kú nə ifwaas,

22 a yə shé sá jêsh shé mə gwáamb nyə yí, nəcɛ shé ngə baagələ məcɛɛ mé, ngə sá sá á gwág nywa yí.

23 Cɛɛɛ dé nyə á yə shé yí dásə ná: Shé mágulagá ná Yésus-Kríst jí *Mwán mə Zembí, shé cɛɛlagá shémé nə shémé nda nyə á cí ná.

24 Muud mə báágúlá məcɛɛ mé yé nywáá mə nada nə Zembí, Zembí nyə á mə ŋwa jiya nyádí lámád. Shíshim nyə á yə shé yí í dɛ lwó nə Zembí nyə á mə ŋwa jiya shédí mílámúd; ntó wá shé mə dɛ mpu ná Zembí nyə á mə ŋwa jiya shédí mílámúd yé.

4

Dúlə faas míshíshim

1 Yé búúd bām mə búl cɛɛl wá, bí nda dɛ kənd lám míshíshim myéshud. Dugá fwágusə myo shú ná bí dɛg mpu ŋkí mí ngə zhu wá Zembí. Dugá sá ntó nəcɛ ncúlyá *buud ɔ micúndá wá íbamb bwá mú shí gaád.

2 Məyügyé bí é dɛ yag Shíshim mə Zembí yí məsə ná: shíshim wêsh í lás mpu dí ná Yésus-Kríst nyə á zhu wá Zembí zə ŋwa nyúul muud yí, í ngə zhu wá Zembí.

3 Shíshim wêsh í yídá ban láslúlə mpu dí ná Yésus nyə á zhu wá Zembí zə bə múúd yí, wúsə shíshim mə Múúd lúmbálí mə *Kríst bí á gwág ná a zag yé; a mə bwey wósə ja gaád.

4 Yé bwán bām, bí báá bí bí bwán ó Zembí, bí a mə ntág bwey ntó búúd ɔ micúndá wá íbamb; bí á ntó bwo nəcɛ Shíshim wí bí mílámúd yí í ntó wooŋg wúsə búúd ɔ shí ga mílámúd yí.

5 Buud ɔ micúndá wá íbamb óni búsu buud wá shí ga; gwá wá í sá ná bwá lásúg námá nji nda buud ɔ shí ga, buud ɔ shí ga ka námá dɛ gwágulə bwo.

6 Ká, shé báá bí bwán ó Zembí. Muud mə mpú Zembí yé nyə e gwágulə shé. Muud cugé yé mə Zembí yé nyə agwágúláyé shé. Na wá sá mə dɛ yag Shíshim óbúbálé, shé mpu námá shíshim íwushi yé.

Shé cɛɛlagá mpédúgá ishé

7 Yé búúd bām mə búl cɛɛl wá, shé cɛɛlagá mpédúgá ishé, nəcɛ cɛɛlí í ngə zhu wá Zembí. Muud yêsh jí nə cɛɛlí yé jí məbyá mə Zembí, a mpú námá Zembí.

3:8 Mat 12.26-29; Yuá 8.44 3:10 2.9, 29 3:11 Yuá 2.7-8; 4.11; 13.34 3:12 Mat 4.8 3:13 Yuá 15.18 3:14 2.11; Yuá 5.24; 13.35 * 3:14 mimbimba: Ntó jí ŋgələ cugə kú nə wóngó nə Zembí; mikuwó: ntó jí bálə nə wóngó nə Zembí.
3:15 Mat 5.21-22; Mbá 21.8 3:16 Yuá 15.13; Gal 1.4; Flp 2.17; 1Te 2.8 3:17 Mbá 15.7 3:18 Zhk 2.15-17 3:21 2.28 3:22 Yuá 15.16 3:23 Yuá 2.23; 13.34 3:24 4.13; Yuá 14.16; 15.5; Rom 8.5, 9, 14 4:1 2.18; Mat 7.15; 1Te 5.21 4:2 Yuá 1.14; Rom 10.9; 1Kr 12.3 4:3 2.18, 22 4:4 5.5 4:5 Yuá 3.31 4:6 2.4; 3.1; Yuá 8.47; 18.37
4:8 4.16

8 Muud cúgë nã ceełı́ yé nyə afwóyë mpu Zembı́, nãcé fúlú má Zembı́ nyí ná a jı́ nã ceełı́.

9 Sã í lwó ceełı́ Zembı́ nyə á ceeł shé yí jı́ ná, nyə á nti Cúgólú Mwán dé shı́ gaád shú ná shé ngóg nã cugə nyáđı́ kwonəđ.

10 Ceełı́ joong cúgë ná shé wá a ceeł nyə; nyə wá a ceeł shé, a mú nti Mwán yé nda cútú icweel shú *mısám mıshé.

11 Yé búúđ bãm má búł ceeł wá, nda Zembı́ nyə á ceeł shé ntáni ná, í jı́ ná shé kág ciıla mpódúgá íshé.

12 Muud nyə abwéléł dúg Zembı́. Njı́, shé má ká ciıla mpódúgá íshé, í mú nyın ná Zembı́ má nwa jiya shéđı́ mlámúđ, ceełı́ jé í músə shé mlámúđ mbı́ í jála yı́.

13 Shé má nada nã Zembı́, Zembı́ nyə a má nwa jiya shéđı́ mlámúđ. Sã í ngó sá ná shé mpúg ntó yı́ jı́ ná: nyə a má yə shé Shı́shım yé.

14 Sã báá sá á shı́ dúg nã mısh mósú ná Zembı́ nyə á nti Mwán yé zə cug búúđ ɔ shı́ ga. Sə ngə bwiıng ná jı́ mpu bə ntó búbáále.

15 Muud yesh má lás nã mpu yé ná Yésus jı́ *Mwán má Zembı́ yé má nada nã Zembı́, Zembı́ má nwa jiya nyáđı́ lámúđ.

16 Shé báá má mpú ceełı́ Zembı́ ngó ceeł shé yı́, shé ngə námá *búgula gwo. Fúlú má Zembı́ nyí ná a jı́ nã ceełı́; muud yesh má nada nã cug ceełı́ yé má nada nã Zembı́, Zembı́ nyə a má nwa jiya nyáđı́ lámúđ.

17 Sã í lwó ná ceełı́ má Zembı́ jısə shé mlámúđ váál í jála yı́ jı́ ná, shé má shwu mányúul nã jwów lú sémyé mlású. Shé má shwu mányúul nãcé shé búsa wa shı́ gaád námá nda Yésus nyə á bə ná.

18 Ceełı́ í áđé seerjya nã ífwaas; fwámé ceełı́ í yı́dá du shı́nal ífwaas. Nãcé ífwaas í lwó ná muud ngə mpu ná nyə é bwəma nã íntégúlı́. Ntó jı́ ná, muud má sá ífwaas yé ceełı́ má Zembı́ í afwóyë bə nyə lámúđ mbı́ í jála yı́.

19 Shé báá ngə bə nã ceełı́ nãcé Zembı́ nyə á fwo tééd ceeł shé.

20 Nkí múúđ má cí ná á ceeł Zembı́, njı́ a ngó mpı́ *mınyonə́ yé, a jı́ nã íjǒǒ. Nãcé sə ngə dúg omınyonə́ búsu njı́ sə cugé nã nkuł dúg Zembı́. Ntudelé sá búsu nã nkuł ceeł Zembı́ sá nda ngə ceeł omınyonə́ búsu yé?

21 Cǎé *Křıst nyə á yə sá ntág wá ga: muud má céél Zembı́ yé, cééług námá mınyonə́ yé.

5

Búgólú nti məbwábúlán má shı́ mıshwun

1 Muud yesh má mágúł ná Yésus jı́ *Křıst yé má byél byéłé á Zembı́. Ná ndeé, muud

yesh má céél mbyól yé nyə é ceeł námá mwán mbyól nyə ámə byá yé.

2 Shé má du mpu ná shé ngə ceeł bwán ɔ Zembı́ jı́ ná shé ngə ceeł Zembı́ nyəməfwó shé ngə baagulé məcǎé mé yı́.

3 Haaw, ceełúle Zembı́ wúsə ná shé má bę məcǎé mé. Məcǎé mé má cúgë ntág sá cúg.

4 Nãcé muud yesh má byél byéłé á Zembı́ yé ngə ntə məbwábúlán má shı́ mıshwun. Búgólú sá ngə *búgula Křıst wá ngə sá ná sə ngóg nã ntə ntó.

5 Zó jı́ nã nkuł ka ntə məbwábúlán má shı́ mıshwun yé? Njı́ muud má magulé ná Yésus jı́ *Mwán má Zembı́ yé.

Isá í lwó ná Yésus jı́ Mwán má Zembı́ yı́

6 Yésus-Křıst wá nyə á zə nã məjúwó nã məciı́. Nyə a shı́gé zə njı́ nã məjúwó, nyə á zə nã məjúwó nã məciı́ námá. Nkǎnkǎ Shı́shım jı́ wúshined ná jı́ ntó búbáále. Nkǎnkǎ Shı́shım ngə bwaagulé ntó nãcé nyə wá obábáále.

7 Owúshined búsa ółóló*:

8 nã Shı́shım, nã məjúwó, nã məciı́; besh ółóló bwá ngə bwiıng sá ngwúđ.

9 Shé má du magula bwaaguléle ówúshined wá buud bwá du bwaagulé yı́; yé má Zembı́ wá í búł bə, nãcé Zembı́ ngə bwaagulé lán má Mwán yé.

10 Muud má búgúla *Mwán má Zembı́ yé má du gwáđuga Zembı́ ngə bwaagulé nyə lámúđ ná ntó jı́ búbáále. Muud má bə kú *búgula Zembı́ yé má nwa Zembı́ ná mbwiıngyeyé íjǒǒ, nãcé a má bə kú magulé sá Zembı́ ngə bwaagulé shú má Mwán yé yı́.

11 Bwaaguléle wəong wı́ náəs: «Zembı́ nyə a má yə shé cug á kandugə kandugə; cug joong í ngə zhu wá Mwán yé.

12 Muud jı́ nã Mwán mə Zembı́ yé jı́ nã cug; muud cúgë nã Mwán má Zembı́ yé cugé nã cug.»

Iciyá í áməzhúgúla

13 Má cíle bí isá íni, bí mpúg ná bí mú nã cug á kandugə kandugə, bí buud ngə *búgula jı́nə́ má *Mwán má Zembı́ wá.

14 Shé mú nã nkuł mlámúđ mısh má Zembı́ dí ná ja shé má gwaám bə nyə sá yı́, ngwóómbúlı́ wəong í ká bə váál á jí yı́, a gwágulé shé.

15 Nda shé má mpú ná á du gwágulé mágúla mıshé ná, shé má mpú námá ná shé é bı́ sá shé má gwaám bə nyə yı́.

16 Nkí muud má dagé *mınyonə́ yé ngó sá *sám, sám wəongú nda bə sám í du kə nã muud shwı́y dí yı́, a jəgalag nã Zembı́; Zembı́

4:9 Yuá 3.16 4:10 2.2; 3.5; Rom 5.8, 10 4:11 3.11; 4.21; Mat 5.44-45; 18.33; Yuá 13.34; 2Yn 5 4:12 2.5; 4.17; Yuá 1.18 4:13 3.24 4:14 Yuá 15.27 4:15 2.23 4:16 4.8-10; Yuá 15.5 4:17 2.28; 4.12 4:20 2.9 4:21 4.11; Mat 22.34-40 5:1 1Pr 1.22-23 5:3 2.5; Mbá 30.11; Mat 11.30 5:4 Yuá 16.33 5:5 4.4; Rom 8.37 5:6 Yuá 16.13; 19.34 5:7 Yuá 5.36-37 * 5:7 Mıl micilyá mí ayág mí ngə lás na ímpánzı́ íni dí ntága: 7 Owúshined búsa ółóló jonǎ dí: búsa ná: nã Sǎónǎ, nã Cıyá, nã Nkǎnkǎ Shı́shım; besh ółóló búsa sá ngwúđ. 8 Owúshined bwá njúł námá ółóló wa shı́: nã Shı́shım, nã məjúwó, nã məciı́; besh ółóló búsa cǎn. 5:10 Rom 8.16; Gal 4.6 5:11 Yuá 3.16-18 5:12 Yuá 3.36; 5.24 5:13 Yuá 20.31 5:14 Yuá 15.16 5:16 Mat 12.31; Heb 6.4-6

nyə é yə mínyəŋá yé wəŋgá cug. Í é bæ ntó nji shú mísám mí ádé kə nə buud shwiy dí myá. Nəcé wúl sám í də kə nə muud shwiyud, mə aŋgê nə cí nə muud jəgəlag nə Zembí ja jí sám wəŋg yí.

¹⁷ Misóólégú myá lílɪŋgí myēsh mísə misám, nji míl mísám mísə, myāŋ mí ádé kə nə muud shwiyud myá.

¹⁸ Shé mə mpú nə muud yēsh mə byél byélé á Zembí yé nyə ádé ŋgə kə shwóg nə sálə mísám, nji Mwān mə Zembí mə də kyem mbií múúd wəŋgá, Mbúwálú múúd kú ná nə ŋkul mə sá nyə sá.

¹⁹ Shé mə mpú nə shé bāŋ bí buud ó Zembí, shí mishwun nyēsh nyāŋ í njúl mpəl mə Mbúwálú múúdud.

²⁰ Shé mə mpú nə Mwān mə Zembí nyə a shí zə, zə wá shé fəg mílámúd nə shé mpúg Fwámé Zembí, shé mə nada leedyá nə Fwámé Zembí. Mwān yé Yésus-Kríst wá mə sá nə shé bəg buud ɔ Fwámé Zembí. Nyə, Yésus-Kríst jí Fwámé Zembí, a jí cug á kandugə kandugə.

²¹ Yé bwán bām, bí ó də bey ózembí wá yadúg!

Kálaad ábeê Yuánes nyó á cila yé Isá í dúgyá nà Yuánes ábeê yí

Muud nyó á cila kálaad éga yé ngə jōw nyáméfwó nə «Acúmbá muud». Nji, wó ká mpu gwág nda á ngə lás nə, wo bwey mpu nə nyó á jəla nə bə wúl lútlúú nə á jee bə nə dúl bímbí lá íjwūga. A ngə cila Cwámba múdá Zembí nyó á féesh yé, bəndəh bwán bé, ntó ji nə Də mə Yésus nə buud wá cínəng.

Kálaad éga ji nda Yuánes nyó á kwás isá nyó á fwo ci kálaad ashúshwóógú dí yí, a wólo byo mbwoomb: á nyíngə báásulə bwo cə lú ccelí (4-6), nyíngə báásulə nə bwó ó káálúgə nə buud ó máshúgá (7-11) bwó ngə ci nə Yésus nyó á shígé bə nə nyúul muud wá. Sə Yuánes mə kwádúlú wa yí jí nə á lwó váál ókrísten bwó cúgəg nə buud ó máshúgá bəngə yí: á ci ímpánzə 10 nə 11 dí nə: «Bwó nda du jecnd váál búúd dəng, bwó á bá nyíngula bów-bów mísóólúgú myáñúđ». A mú ka shínal kálaad nə məkál nə á bá kə wu bwódí, á ka námə ngə báda bwo (12-13).

Yuánes ngə námə bándulə muud yésh mə lə kálaad éga nə á nádag nə fwámé búgə jé, námə nda nyó á fwo bándulə kálaad ashúshwóógú dí nə.

Məbádá

¹ Mə, Acúmbá muud, mə wó má cílú wo Cwámba múdá* Zembí nyó á féesh yé, bínəh bwán bwó. Mə ngə ccel bí fwámé ccel. Məméfwó ntəg námə dí ngə ccel bí, bóól búúd bəsh bwó á mə mpu óbúbálé wá bwó ngə námə ccel bí.

² Sə ngə ccel bí ntó nəcé óbúbálé bwó á mə nwa jiya shédí ícugud, bwó bá námə ji shédí ícug dí kandugə á kandugə.

³ Zembí Sónngú bá Mwán yé Yésus-Kríst bwó bá sá shé mpaam, bwó gwág shé cey lámúd, bwó sá námə nə shé cúgəg nə shé. Bwó bá ngə sá ntó námə nda shé é ngə mpu óbúbálé shé ngə cila nə.

Cúlagá, bí ngə cugə óbúbáléd

⁴ Mə á jág bul bə nə məshusug nə gwágula nə bóól bwán bwó bwó ngə cugə mbií óbúbálé bwó ngə jii yí, ngə bə cəg Dá nyó á yə sá yí.

⁵ Nə ndéé, Amuda, cəg mə zə cila wo ga í cúgə gúl sá ágúgwáan nə wo abwélé gwág. Dúsə cəg shé bí nə ndí té wúl ja shé á tééd nə shé mə bə *Kríst yí. Cəg dəng dúsə nə shé cílag shémé nə shémé.

⁶ Bálə nə ccelí wúsə nə muud bə máccəg mə Zembí. Cəg bí á júg té wúl ja bí á tééd nə bí mə bə Kríst yí, dwə wó cí, nə bí cílag, dwə wó bí mə jálá nə bə yí.

⁷ Mə ci ntó nəcé ncúlyá buud ó máshúgá bwó mú shí mishwun, bwó ángə nə magulə nə Yésus-Kríst nyó á zhu wó Zembí zə nwa nyúul muud. Muud yésh mə sá ntó yé, muud məshúgá wó éne, a ngə lúmbuli nə Kríst.

⁸ Bí ó bəy. Í ajúyé nə bí bág shúb sá sá á ngə sə nə iséy bísu yí, í yidá jii nə bí bág ləg myəna myésh myá cínəng.

⁹ Muud yésh mə bó kú bə nji njúgúlá mə Kríst, á yidá nteeng yé, á cugé nə Zembí. Nyəng mə bə nji njúgúlá wəngə yé, nywáá ji nə Sónngú bá bəsh Mwán.

¹⁰ Nə ndéé, nki ngwól múúd mə zə nūh bídí á kú ngə júguli njúgúlá wəngə, bí nda ləg nyó bídí njów, bí nda jecnd nyə.

¹¹ Nəcé muud mə jécnd mbií múúd wəngə yé mə nyíngula bów-bów mísóólúgú myéd.

¹² Mə ji nə zhwoz zhwoz isá mə jááw bí, nji mə shígé ccel cílú bí byo fábúd nə tíndí†. Mə ji yidá bə nə búgə nə mə e bá zə nūh zə ləsha nə bí, bí njúl mə njúl, shú nə shé bág bə nə məshusug másé kú nə zhúgə má.

¹³ Bwán ó *mínyəngə shilə woó Zembí nyó á féesh yé bwó ngə báda wo.

^{1:1} 3Yn 1 * ^{1:1} **Cwámba múdá:** Bwó ngə ci na nə í cúgə nkúmba múúd; jísə dúl váál jówulə Də lú óbúgula. Wo ji nə nkul dúg Iza 54, bwó ngə lás nə Siyón cínəngú nda ngwól múdá. ^{1:4} 3Yn 3 ^{1:5} Yuá 13.34; ^{1Yn} 4.11 ^{1:6} Yuá 14.15; ^{1Yn} 2.5; 5.3 ^{1:7} 1Yn 2.18 ^{1:9} 1Yn 2.23 ^{1:10} Rom 16.17 ^{1:12} 3Yn 13-14 † ^{1:12} **tíndi:** Í á də bə wúl mbií məjúwó nda məjúwó má lwaaw; bwó á du juwo kwas məjúwó məngəd ka də cílú nə ndí.

Kálad aléel Yuánes nyó á cilé yé Isá í dúgyá nē Yuánes aléel yí

Acúmbá muud námá wá nyó á cilé kálad éga. Nyó á cilé ngwól shwá yé Gáyus. Sá ábulé mpu múúd wóong jé cug, nji ná nyó á bē dúl Dɔ mē Yésus í á ngə bə nē icwucwu yíid. Nji, tēem bə ntó nywáá nyó á shígé bə áməkúu-mə-sómbú, nyó á ngə námá bə nji obábálé (1-8). Kuú njóond yé í á shígé bə nda Diyotrēf (9-11). Diyotrēf nyé nyó á bə, a njúl ajaláci á Dɔ, a ngə yida ntáma Acúmbá muud jiná, a kú ntág ngə magulá ná á baagula ójón ɔ ázembí.

Muud nyó á cilé kálad yé ngə námá ci ná muud bwá á du jəw nūn ná Dəmitrí yé (11-12), nyó á bə námá fwámé kristen. A mú ka kə shínal kálad ná məbádá ngəlá bəda oshwá (13-15).

Ja wó lɔ kálad éga yí, wó é dúg ná wó ká du baagula ójón, wó du lág ókristen íí, í é bə wó yuug ná wó mpú cēelí ókristen, wó mpu óbábálé, wó cugé ntág áməkúu-mə-sómbú.

Gáyus

1 Yé álám waamá Gáyus má ngə cēel fwámé cēel yé, mē Acúmbá muud wá má cilé wó kálad éga.

2 Wey e, mē ngə jəgula nē Zembí ná wó búgubanugí ikóómb byēsh, wó bág mpwogé námá nda *shúshim wó í ngə buguban ná.

3 Má ci ntó nəcē mē a jág bul bə nē məshusug ja bóólúgá ómínyonjə óshé bwá á wós wa yí. Bwá á ngə bwiing ná wó ngə mpu bə obábálé, kuú njóond wó wí námá nji óbábáléd.

4 Má du jág bul bə nē məshusug ja má gwág ná bwán bām kuú njóond wáj wí nji óbábáléd yí.

5 Wey, wó ngə nkény mbag ómínyonjə óshé, bwá njúl ntág ójón; wó ngə sá jə sóólúgá í ngə mpíya nē búgá gwó.

6 Bóólúgá bəong bwá á zə bwiing wa sádfi *Dɔ dí ná wó jí bul bə nē cēelí. Má jii ná wó yág bwo sá í é kwiind bwo njóond wáj dí yí, wó ɔ sá mbii í jálá nē Zembí yí, ntó í é bə jə sá.

7 Mpug ná bwá ngə kə njóond ni dí ná bwá kə ngə bwiing jəjə lán má *Kríst. Ja bwá ngə ntág kə ni, bwá áshigé jii ná ikúl ishús í yág bwo tə kwiindyá.

8 Í jii ná sá dúg jéég váál búúd ni budud. Sá má ká sá ntó, sá má wá məbwá ísény bwá ngə séy shú óbábálé yíid.

Diyotrēf

1:1 2Yn 1 1:3 2Yn 4 1:5 Heb 13.2 1:6 Tit 3.13 1:11 1Yn 2.29 1:13 2Yn 12 * 1:13 tindi: í á du bə wúl mbii májúwó nda májúwó má lwaaw; bwá á du juwo kwas májúwó məongád ka du cilé nē ndí.

9 Mə á cilé Dɔ dún kákáláádú; nji, Diyotrēf nywáá muud mē cēel ná nyó wá dúg ci yé, nyó anjé nē magulá sá bisú íciyá.

10 Sā jəong wá í bá sá ná, nkí mē zé nūn, mē zə lwó bəw-bəw mísóólúgá myēsh á ngə sá myá. A ngə jág bul lweegashi sá jina. Ná ndéé, nyó áshigé bimbí dəongá, a ngə ban ná nyó alágé bwaáng má ngə nti ná bwá zág bwiing jəjə lán wá. A ngə bə, nyəmēfwó ngə ban bwo ntáni, a ngə nyiingə ntágulá bəong bwá ngə cēel lág bwo wá ná bwá kú lág bwo, a ngə yil bwo Dɔ dí.

11 Wey, wó kú du yagula búúd bwá du sá mábəw wa, dúgú yagula bəong bwá du sá mánywa wá. Muud yēsh mē du sá mánywa yé, jí yé má Zembí; nyəong má du sá mábəw yé nyə afwóyé mpu Zembí.

Dəmitrí

12 Buud bēsh bwá ngə ci ná Dəmitrí ngə kyey jə kuú njóond, obábálé bwá ngə nyin nyádi cug dí wá bwá ngə námá bwaagula ntó. Tə sámfwó sá ngə námá ci ntó, wó mpú ntág ná sá má du lás nji búbálé.

13 Mə jí nē zhwog isá má cilé wó; nji mē acéélé cilé wó fábud nē tindi*.

14 Mə jí yidá bə nē búgá ná shwá wál bá zə dúgya, shwá ka lésa, wó njúl mē njúl.

15 Zembí ká sá ná wó bág ná shee! Oshwá bwó bwá ngə bəda wó. Wó ɔ bádá námá mē oshwá bām, ngə bəda bwo ngwúd ngwúd.

Kálaad Yûdæ nyé á cilæ yé Isâ í dúgyá næ kálaad mæ Yûdæ yí

Ja wó lǝ kálaad éga yí wo é dúg ná máttéédúléd ná muud nyé á cilæ yé nyáméfwó ngæ jaaw jíná dé ná nyé wá «Yûdæ, lwaá mæ Yésus-Kríst, mínyonǝ má Zhâk» (Mat 13.55).

Kálaad mæ Yûdæ nyé anǝ næ dúgya næ nǝkumba Dǝ, a ngæ dúgya næ okristen bësh. Kéel dé í ngæ námá bul bæ nda dé Pyēr nyé á cilæ kálaad yé ábécé dí yí (na ji, wo bul dúg 2Pr 2): okálaad obá boong bësh bwó á ngæ lúmbuli ná buud bwó á ngæ kyey næ wagawo wagawo mínjǝgúlá wá, bwáméfwó bwó ngó cugæ cug mísám.

Yûdæ nyé a tééd kálaad yé næ isâ bwó du námá ci máttéédulé má kálaad dí yí (1-2), ná ndécé, a mú ka zæ lúmbuli næ mimbúwálú mí búúd myæonǝgú næ nǝkulú, buud sá ngó ci ná bwó á ngæ kyey næ nyaan-nyaan mínjǝgúlá zæ nyínǝal Dǝ mæ Yésus dí wá, a lwó mábôw bësh bwó bá bwæma næ ndí má (3-16). Ná ndécé, Yûdæ mú ci næ okristen báá ná bwó yímúg mányúul búgód (17-23), ngæ kæ shwóg ngæ bǝ mínjǝgúlá bwó á bwey nwa myá. A mú ka kæ shínal kálaad næ yáls Zembí gúmá, «Zembí ngwúd næ ngwúd ngó cug shé nacé Cwámba ishé Yésus-Kríst yé» (24-25).

Kálaad éga ngæ lwó ná ijǝ bí næ mæma mæma nǝkul, a ka námá lwó ná mæma mæma kwíindyá næ bwágó lúú í ngæ zhu okristen wá Zembí ná wá Yésus-Kríst íí, zhíí á Nǝkǝnǝkǝ Shíshim (20-21).

Mæbódá

¹ Mæ Yûdæ lwaá mæ Yésus-Kríst, mæ mínyonǝ má Zhâk, mæ wá má cilá kálaad éga. Má cilæ bí buud Zembí Sónǝgú mæ céel wá, buud nyé á jǝw wá, á ngó baagulé kæ wós ja Yésus-Kríst mæ bá zæ yí.

² Zembí búlug ngæ gwág bí cey lámúd, a búlug sá ná milám mí bǝg bí ná shæc, a búlug céel bí.

Oyúguli ó máshügá búsa

³ Yé óshwé bâm má búl céel wá, í á ngæ ná bul bæ má yéesh ná mæ cilag bí isâ í dúgyá næ cug Zembí má yé shé bësh yí. Mæ má ka kwey ná jísæ mæ yímbulí ná mæ cilag bí, wá bí nǝkul mányúulú. Zembí nyé á yæ míféeshá mí búúd myé búgú ja ngwúd á kandugæ. Ságá lúmbulí shú kaambulálsé ná búgú jǝonǝgú.

⁴ Mpugá ná bósí búúd bí kú bish Zembí wá bwó á má zæ nyíí bídí gwoonǝ dí nyima. Buud

boonǝgú bwó má yid mpaam má Zembí wúsú, í yida bæ nda nywé wá í ngó ye bwo nǝkul ná bwó sáág ásíy-síy; bwó ngæ shwána Mása næ Cwámba wúsú Yésus-Kríst. Bweyálsé búúd boonǝgú intágulí byán í á bwey bæ cilyá.

⁵ Tæem bæ ná bí má bwey mpu isâ íga byësh ná sán sán, má céel báásulé bí ná Cwámba nyé á yil kú búúd jé mányámád Igípten nǝ, nyé á zæ janǝulæ boonǝgú bwó áshíge shwu mányúul ná nyé wá.

⁶ *Wængales bwó áshíge baagulé cé ján wá, bwó á yida mpánǝulæ jiya ján wá, Cwámba nyé a wá bwo míkwoolú myá kandugæ kandugæ dí, yídúgúd ngálsé bwánd mæma jwǝw Zembí mæ bá zæ cigal mílsú yí.

⁷ Ntó námá, buud ǝ Sódóm næ Gomor næ míngwála bónǝn bwó á bæ mælaad wá, bwó á wusæ mányúul ásíy-síy dí nda wængales boonǝgú, bwó ná bwó ká næ janǝa ná ndécé kæ janǝa míshwun mí cúge mbii ngwúd næ myán myá. Nda bwó á sá ntó ná, bwó ngæ yóola næ intágulí yá kuda á kandugæ kandugæ: mæma yuug wáni.

⁸ Ná ndécé, buud bwó á má zæ nyíí bídí gwoonǝ dí nyima óni, bwó ngæ námá sá isâ mbii ngwúdú wæonǝgú. Bwó ngæ yád mányúul máǝ nda buud bwó ngó cugæ cug í du bæ mántamád wá, bwó ngæ ban jiya ícwámba má Zembí, ngæ lás næ wængales wá mílwané *bwaasulé mpu.

⁹ Í njúl ná Míshiyél, kúkúamá wængales nyé a shíge sá ntó. Ja bá Njwú mæjamb bwó á séǝnasa makál shú mbimba má Moyíz yí, nyé a shíge bwélsé lás næ Njwú mæjamb bwaasulé mpu. Nyé á yida ci næ nyé ná: «Zembí nǝkáandúg næ wo.»

¹⁰ Nǝ, bân bí ná, sá bwó ampúyé yí, bwó lás næ gwo bwaasulé mpu; bwó ngæ cugæ nda ocúdí, du sá isâ nda bwó cúge næ milám; Zembí mæ bá janǝulæ bwo.

¹¹ Mántágula næ bwo, nacé bwó ngæ bǝ kuú njǝond mæ Káan; bwó má wá mányúul ócícéndé dí ná bwó sǝ *mwaané nda Balaam bwó má yæ shwiy nacé bwó má sá míngáádé nda Koré.

¹² Séǝngyálæ bínǝn má séǝngyá ídína dí yí í yida bæ bí boonǝgú; bwó sá ngúlúgú dæg kú gwág shwón, bwó yáág nǝ næ bwáméfwó. Búsæ nda mínkúdí mí du bándawo ntó ná ndécé nǝkwǝ mú zæ caam myo mpu kú nywǝ myá. Búsæ nda líí í má bæ kú wúmæ wæla lu mǝpúmá dí, í má mun ná ndécé í má shwáás yí.

¹³ Námá nda ikwǝ í mán í du wusæ vúl næ isâ í mbwam mimbii mimbii ncindye dí ná, ntó námá wá bwó du wéeshulí míssólúgú mí shwón myán mísh má búúd dí yé. Bwó nyínǝ námá bæ nda wæacén-céni wá jon bwó má

1:1 Mat 13.55; Mak 6.3 1:2 2Pr 1.2 1:3 1Tm 1.18 1:4 2Pr 2.1-22 1:4 Gal 5.13; 2Pr 2.1 1:5 MmN 12.51; 1Ih 14.29-30; 1Kr 10.5; 2Pr 1.12-13 1:6 1Pr 3.19-20; 2Pr 2.4 1:7 Mat 19.1-24; 2Pr 2.6 1:8 2Pr 2.10 1:9 Mbá 34.6; Zak 3.2; 2Pr 2.11 **Míshiyél:** Mbá 12.7 1:10 2Pr 2.12 1:11 Káan: Mat 4.3-8; 1Yn 3.12 **Balaam:** 1Ih 22.7, 17; 1Pr 2.15 **Koré:** 1Ih 16.1-34 1:12 2Pr 2.13, 17 1:13 Iza 57.20; 2Pr 2.17

wú lwonj wáñúd ñgə ntân ntó wá; Zembí má kwambulə bwo jáñ jiya kúl yídúgá á nə kulád jí kandugə á kandugə yí.

¹⁴ Inəog muud á kala búúd zanjgá mpúsə má Adam, nyə a cúndə cúndə wáñ nə: «Cwamba ñgə zə nə wéñgales bé, búsa bímbí múúd cúgə nə ñkul ló yí.

¹⁵ A zə sámb búúd bēsh milású, zə bwaagulə búúd bí kú bish Zembí wá bów-bów mísólúgá myáñ myá kú bish Zembí, nə iciyá í mpyóñ byēsh ósól ɔ *mísám bəonj bwa á lás nə nyə yí.»

¹⁶ Haaw! Buud bí kú bish Zembí wá búsa nji ná shúsúlú shúsúlú, nji bwə wə də təduwa nə məlal má cug; kuú njəond wáñ í ñgə bə nji bów-bów iyéesh byáñ; bwə də lás məma mikaand, bwə faag múúd nji nyəonj bí nə ñkul ñwa mfii nyədí yé.

Məcwūñ shú óbúgula

¹⁷ Bì bāñ oshwə bām má búl cəel wá, tádúgá isá *búúd ɔ lwámá ó Cwamba wúsú Yésus-Kríst bwə á jaaw yág yí.

¹⁸ Ngaá ná bwə á ci nə bí ná, «Ja í bá zə bə nə cug á shí ga í wál zə shín yí, buud ɔ cóógú bwə bá bə, kuú njəond wáñ í bá ñgə bə nji iyéesh byáñ yá kú bish Zembí.»

¹⁹ Bwə wə óni; bwə ñgə sá ná buud bwə ñgəgə nə béégya, bwə ñgə cugə nji nda isá í shí í ñgə kə bwo mílúúd ná, bwə cúgə nə Shishim má Zembí.

²⁰ Bì bāñ oshwə bām má búl cəel wá, wágá ñkul nyín nyēsh ná bí dúg də cwínya, bóól cwíny bóól shú ná cug jín jēsh í bág nji isá bí á *búgula yíid. Dugá sá məjəgula bí ñgə bə kwiindyá Nkəñkə Shishim mə kwínd bí yí.

²¹ Cwamba íshé Yésus-Kríst mə bá zə lwó ná a gwág shé cəy lámúd, a bá zə yə shé cug á kandugə kandugə. Té bí é ñgə bwánd wəla dəonj yí, ñgəgá nə cugə bí ñgə mpu ná Zembí ñgə cəel bí.

²² Gwágúgá buud bwə ñgə ná zhízhigə wá ñkúñkwóñulə.

²³ Bəonj bwə mú ñgə kə kuda dí wá, dáágúsəgá yíl bwo, bwə fáámug. Bì ɔ gwág bóólúgá ñkúñkwóñulə. Nji bí ó bəy, mpiigá isá bwə ñgə sá yí, bí mpii tə káándə bwə ámə sá mábów nə ndí yí.

Zembí ñwág gúmə

²⁴ Nə ndéé, Zembí jí nə ñkul sá ná bí bág kú bwim bəogú, bí ka bá kə tów nə məshusug nyədí mílwanád, bí njúl kú ná sá á jumág yé,

²⁵ nyə Zembí ñgwúd nə ñgwúd ñgə cug shé nəcé Cwamba íshé Yésus-Kríst yé, a ñwág gúmə, nə icwamba, nə ñkul, nə ijwúga, tééd mətédédúléd, zə wós múús, kə kumə kandugə á kandugə! Amen.

Kálaad Mbúgálú mé Yuánes Isà í dúgyá nà Kálaad Mbúgálú yí

Yuánes wá nyà cìlè kálaad Mbúgálú. A ñgà bágulè isà Yésus nyà á lwó nyà yí.

Okrísten bwá á ñgà bwàma nà cùwáli nàcè Yésus-Kríst. Kálaad Mbúgálú jí ka bə shú nà á wá bwo ñkul, bwá kág shwóg búgula Yésus, bwáíg lúú ñjì nyádí.

Sá bí nà ñkul cí nà màma máñkòw mósá kálaad éga dí ntúga:

- (1) Okálaad zangbá shú mádɔ zangbá má Azi Minâr, faan dúsó nà shí bwá ñgá jów mwów méga dí ná Turki yí (1.4-3.22).
- (2) Yuánes má ñkân kə gəwɔw, a má kə dúg zhwog isà (4.1-20.10):
 - (a) kında á jonj í ñgá yə Zembí gúmá (milúu 4 nà 5);
 - (b) kálaad á mífeedyá zangbá (6.1-8.1);
 - (c) micwòñ zangbá (8.2-11.19);
 - (d) ñkəndú bəññh ibiin ibá (12.1-13.18);
 - (e) Mwá Ncwambə nə buud 144 000 bwá á wú míkwmád wá;
 - (f) wóéngales jaaw nda cígulé mílású í bá bə ná (14.1-20);
 - (g) íbalá zangbá yá mpimbə má Zembí (15.1-16.21);
 - (h) Babilon má bá bwíl, nə biin, nə muud micúndá á íbamb nə Sátan bwá jɛ (17.1-20.10).
- (3) Milúu 21 nə 22 mí ñgə cúndə ná Zembí ñgə kwəmusa ná á bá té isà nuncúmbə.

Kálaad má kə shín nə jəjə ñkaagá Múúd nyə á gwúm yé ñgá kaag yí, nəə: «Haaw, má wál bá nyiñgə zə» (22.21).

Mətéédulé

¹ Kálaad éga jisə mbúgálú Yésus-Kríst ñgə bágulə isà Zembí nyə á cwínyə nyə nə á lwóg ósól ə mósáal bé yí. Jísə isà í mú kúná-kúnə ná í zə síy yí. *Kríst nyə á ka kənd *éngales yé nə á kág lwó sól mósáal yé Yuánes isà byəngá.

² Yuánes nyə á ka bwaagulə ná isà byəsh nyə á dúg yí, bisə isà Zembí nyə á nti Yésus zə lwó nyə yí.

³ Muud ñgá lɔ íciyá kálaad éga ñgá cúndə yé, nywáá má jəla, tɛɛm bə bəññh bwá ñgá gwágulə isà bisə cilyá cínəñg yí, bwá ñgá baagulə byo wá, bwá má námə jəla, nəcè isà byəññg í wál zə síy.

Məbádá

1:1 4.1; 22.6	1:2 6.9	1:3 14.13	1:4 4.5	1:5 2.26; 7.14; 19.15; Kol 1.18; Heb 9.14; 1Yn 1.7	1:6 5.10; 20.4, 6; 22.5; MmN 19.6; 1Pr 2.9	1:7 1.13; Dan 7.13; Mat 24.30; Yuá 19.34, 37; 1Te 4.17	1:8 1.4, 8; 2.8; 4.8; 11.17; 16.5; 21.6; 22.13; MmN 3.14; Iza 44.6	*	1:8 Alúfa nə Oméga: Bísə, nə kanğá áshúshwóógú nə áməzhúgálá yá kál lú gurék. Ntə má kə ná «mətéédulé nə məshínə».	1:9 22.8	1:10 17.3	† 1:10 Na jí jwów lə shwénde, jwów ókrísten bwá də yə Cwámba gúmá yí.	1:11 4.5	1:12 Zak 4.2	1:13 Dan 7.13; 10.5	1:14 Dan 7.9; 10.6	1:15 14.2	1:16 zangbá: 4.5

kafwəle: 2.12; 9.15; Heb 4.12

⁴ Mə, Yuánes wə má cílə mádɔ mə Zembí zangbá mósá Azi má.

Zembí nyə á bə yé, á jisə yé, á ñgá zə yé, bəññh mishishim zangbá mí tál nyə mp-wóómbú caangəd myá bwá ó sá bí mpaam, bwá ó sá námə ná bí cágəg ná shɛɛ.

⁵ Yésus-Kríst muud jisə wúshinəd abúgúlág yé kə sá námə bí mpaam, a sá ná bí cágəg ná shɛɛ. Nyə wá jisə muud ashúshwóógú bwəlélə gwúm, a njúl Cí í jwú nə micí myá shí ga myəsh yé.

Nyə muud má céél shé yé, muud nyə á yə kwólós dí wéeshəli mácií mé shú ná á cug shé nə *misám yé,

⁶ nyə á sá ná shé bág buud ó faan dé, ofada ó Sósóñgá yé Zembí, nyə Yésus ñwág gúmá nə ñkul, kandugə á kandugə. Amen.

⁷ Dugá, a ñgə zə míñkúdád, muud yəsh má bá dúg nyə, tɛɛm bə bəññh bwá á cúwal nyə nyúul wá. Ikúli í búud byəsh í bá ñgə tədəwa shú déd. Haaw, í bá bə ntó, Amen.

⁸ Zembí Cwámba ñgə cí nə: «Mə jí Alúfa, mə Oméga*, mə jisə, mə á bwey də bə, mə ñgə námə zə, mə jí áñkul nyəsh.»

Yuánes nyə á dúg ntamə á mísh ná bagó

⁹ Mə *mínyəñhə wán Yuánes, mə muud shé ñgá bwəma nə məntágula məmpwúd, shé tál cé ící ñgwúd, shé nə zəny ñgwúd kələ shwóg nə Yésus yé, bwá á kənd mə míkwmá dí ñkwamə bwá jów ná Patmos yí. Í á bə nəcè Mílású mí Zembí, nə má wálə cug jām ná mə ñgə bwiññg lánh mə Yésus.

¹⁰ Í á ka zə bə, jwów mə Cwámabə, Ñkɛñkɛ Shúshim nyə á zə sá mə nda mə ñgə cugə ñjì *shishim dí; mə mú gwág dúl kál mádí mpúsə kwonj, í ñgá lás gwów-gwów nda cwòñ.

¹¹ Kál dəññg í á ñgə cí nə: «Cílág sá jəsh wó ñgá dúg yí kálaad dí, wo kəndug mádɔ zangbá mágád: ná *Dɔ á Ifɛz, nə dəññg á Simirnə, nə á Pergám, nə á Tiyatír, nə á Sardes, nə á Filadelfi nə á Ləwdisə.»

¹² Mə á ka yid ná má dúg múúd nyə á ñgə lás nə mə yé. Ja má má yid ntáni yí, mə mú dúg ícə í lámba zangbá í njúl síyá nə or.

¹³ Mə mú dúg ñgwól múúd tál nà mpádúgá ícə í lámba, a ñgá bɛɛla nə Mwán mə Múúd. Nyə á bə á má bwáád jud ñgá wɔɔla kə wósó mánçíndégúd, nə fwáñgə or fífú nyə kugəd.

¹⁴ Lúu yə shilú jé í á bə ñkí jág fumə, cɔ məfumə mə fə́m. Mísh mé má á ñgə lwenya nda míngwiile.

¹⁵ Məkuú mé má á ñgə faan nda ñkwánz bwá má gwáññg kuda dí ná ndéé í mú títií yí,

kál dé í á ngə shwag nda ikwɔ́ í mánj í ðu shwag ná.

¹⁶ Nyə á bæ a mbíd wəacén-céni zangbá nyádi mbwə mənkwúmúð, kafwəle í á ngə cūwo nyə mpu dí, í njúl njəwá ikósmb íbá, mpwoombá nyé í á bæ nda jwów ja í má mpu cwíil yí.

¹⁷ Nji mə á dúg nyə yí, mə á búla nyádi shí məkuu, mə mú kán nda mbimbə. A mú bəd mə mbwə mənkwúm yé nyúúlúð, nyə nə mə ná: kú bæeg fúnda,

¹⁸ mə jí mətédúlé nə məshíné, mə jí nyəonj á kuwó. Mə á ya, ká dugí, mə jí kuwó, mə é jí kuwó kanduga á kanduga. Mə mbid shwiy nə banj mínjim mádí jwónz lú mbwád.

¹⁹ Ciləg sá jəsh wó má dúg yí, nə sá í ngə sɔy yí, nə byəonj í é zə bæ yí.

²⁰ Mə zó fég yé wə *ndimba wəacén-céni zangbá wó ngə dúg wa mádí mbwə mənkwúm dí óga, nə ndimba icé í lámba zangbá bísá síya nə or yí: wəacén-céni zangbá óni búsa *wəngəles wá mədɔ zangbá, icé í lámba zangbá í njúl mədɔ zangbá.

2

Kálaad á Dɔ́ á Iféz

¹ Ciləg *əngəles á *Dɔ́ dásó Iféz yé ná: muud mbid wəacén-céni zangbá nyádi mbwə mənkwúm dí yé, á ngə kyey mpédúgá icé í lámba zangbá bísá síya nə or yé, ngə ci ná:

² «Mə mpú mísóólúgú myó, mə mpú bímbí wó ngə wáduga nə iséy yí, mə mpú zény wó jí nə ndí ná wó cəel ngə kə shwóg yí; mə mpú ná wo ácé magulə nə bínɔj mimbáwúlú mí búud ngəng nə cugə. Mə mpú ná wo á bigas buud bwé ðu ci ná búsa *buud ó mílwámá bām mɛɛ nda mpu bwo wá, wo á bigas bwo nə ndéé wo mú kwey ná bwé ngə shig.

³ Wo jí nə zény ná wo kə shwóg, wo a má dɔg micún shú dām dí ná dɔg dúg, nji wo anjé nə kə mpús.

⁴ Nji mə ngə ná jum wo nə sá ngwúð, jí ná wo anyíngé ná cəel mə nda wó á fwo ðu cəel mə ná.

⁵ Tédúgág kál wó ngə zhu nə mbəogú yí, céndúg tédúgá, wo nyíngəg tédé mísóólúgú myó mí ashúshwóógá. Nkí ntó dí, mə zə núnj, zə yí cə lámba gwó kál í ðu tów yí.

⁶ Í njúl ná mə ngə gwág wo nywa nəcé wó mpíi mísóólúgú mí búud bwé ngə bɛ Níkwálá wá, námá nda má mpíi mísóólúgú myəonj ná.

⁷ Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág isá Nkɛɲkɛ Shishim ngə jaaw mədɔ má Zembí yí. Muud mə bá ntɔ́ yé, mə bá ya nyə njkul ná a dág bumá lí á cug í tál *Paradis má Zembí dí yí.»

Kálaad á Dɔ́ á Simirnə

⁸ Ciləg *əngəles á *Dɔ́ dásó Simirnə yé ná: muud jísó mətédúlé nə məshíné yé, nyə á ya nə ndéé a nyíngə gwúm yé, ngə ci ná:

⁹ «Mə mpú bímbí wó ngə bwəma nə micúnj yí, mə mpú ná wo ngə cugə məbúwa dí, í njúl ná wo jí nə kúm. Mə mpú bímbí bəonj bwé ngə shig ná búsa *Oyúden wá bwé ngə ntáma wo jínə yí. Bwé cugé fwámé Oyúden, búsa buud wá Dɔ́ mə *Sátan.

¹⁰ Wo zó bá jug, nji sá jəonj í ajəláyé nə sá wo ífwaas. Dugí, Njwú məjamb mə bá zə sá ná bóól búud bín bwé kəg mimbwugud; sá jəonj í bá bæ bí məkugalu shú ná sá bí búsa yí í mpúyúg. Bɛ é jug tən mwóðw wúm. Wo ɔ baagulə kuú njəonnd wó kə wós jwów lú shwiy, mə ka bá bwéed wo cug nda *túm gúmá.

¹¹ Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág isá Nkɛɲkɛ Shishim ngə jaaw mədɔ má Zembí yí. Shwiy ábɛ é í ábúle ná bii múúð mə bá ntɔ́ yé.»

Kálaad á Dɔ́ á Pergám

¹² Ciləg *əngəles á *Dɔ́ dásó Pergám yé ná, muud jísó nə kafwəle njəwá ikósmb íbá yé má ci ná:

¹³ «Mə mpú kál wó njúl yí, *caangé má *Sátan jí núnj. Mə mpú ná tɛɛm bæ ntó, wo mə nada nə jínə dām. Mə mpú ná tɔɔ ja bwé á gwú wúshined waamə abúgúlág Antipas núnj bídí kál Sátan njúl yí, wo a shigé kílyá búgə wó ngə *búgula mə yí.

¹⁴ Nji mə ngə ná jum wo nə búbaalé isá: wo jí nə bóólúgá búud na bwé ngə bɛ minjígulá mí Balaam. Balaam nyə a jíguli Balag ná a sáág ná buud ɔ *Izarəyéł bwé dɔg ocúúð buud bwé áma cígə shú zembí ó áyadúg wá, bwé wúsəg námə mányúul janja dí shú nə bwé bəg nə bəogú bwédí ícugud.

¹⁵ Wo jí námə nə buud bwé ngə jíguli minjígulá mí búud bwé ngə bɛ Níkwálá wá.

¹⁶ Céndúg tédúgá, nkí ntó dí, mə lɛel námə wós núnj, zə lúmbuli nə buud bəonjé nə kafwəle jí mə mpu dí yí.

¹⁷ Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág isá Nkɛɲkɛ Shishim ngə jaaw mədɔ má Zembí yí. Muud mə bá ntɔ́ yé, mə bá sá ná a dág *mána mə jí nə ndí shwoó dí yé, mə ya námə nyə kwóógú áfufumá í njúl nə jínə ágúgwáan cilyá, jínə dí ná tɔɔ muud nda mpu yí; muud mə bá námə mpu dwo nji muud mə lág kwóógú yé.»

Kálaad á Dɔ́ á Tiyatîr

¹⁸ Ciləg *əngəles á *Dɔ́ dásó Tiyatîr yé ná: *Mwān má Zembí, muud jí nə mísh má ngə

lwenya nda mingwiile yé, á jí nà mækuú nda inkwánz yé, ngə ci ná:

19 «Mə mpú mísóólúgú myô myêsh, tə cɛɛlɪ gwô, tə bûgá gwô, tə sáal dwô, tə lám jisôw wó jí nà ndí yí. Mə mpú námá mísóólúgú wó mî ngə sá ja ga dí myá, mí bulya cɔ mí ashúshwóógá.

20 Nji mə ngə ná jum wo nà sá ngwú. Wo ngə dúg mísóólúgú mí Zhézábel nà mísh. A ngə yad ná a jí mudá micúndá má Zembí, a ngə shúig osóol ɔ mósáal bām ná bwá ngóg nà sá janja, bwá ngóg nà də ocúdí buud bwá ámə cígə shú ózembí ó áyadúg wá.

21 Mə a má yə nyə fwála ná a céndúg tédúgá, nji nyə acééle yəw janja.

22 Ná ndéé, mə bá sá nyə ná, mə bwúig nyə bwágó *incwaw í ntəgud; ná ndéé, buud bēsh bānɔŋ bwá á sá minəomb wá, mə bá lwó bwo incwaw í ntəg, ŋkí bwá acéndé mítédúgá ná bwá yəw mísóólúgú mí abúbəw myé myəwəŋg.

23 Mə bá námá gwú bwán bē bēsh, mədɔ mēsh ná ka bá mpu ná mə wá má bigas mítédúgá nà iyéesh í búud, mə bá jóna nà muud yēsh a bídí, bɛ mísóólúgú myé.

24 Nji, bí bəwəŋ obúgula wá Tiyatír bí anjé nə bí minjígulá mí mudá wəwəŋ wá, bí buud bí áshígé nyí ísá bwá ngó jəw ná mindimba mí *Sátan dí wá, mə á nyinjəyé ná bá káag bí wúl mbag.

25 Má jí nji ná, bí mpúg bii sá bí bí nà ndí yí kə kumə ja má bá nyinjə zə yí.

26 Muud mə bá ntɔ yé, múúd mə bá síya nə mə ná ndéé kə wósó ja shí ga í bá shín yé, mə bá yə nyə ŋkul ná a jwúg ná ikúl byēsh,

27 a ka bá də fála byo nə ŋkúd nda muud mə bwú mímúbagó mí mpíí yé.

28 Námá nda Dá nyə á yə mə ŋkul ná, mə bá námá yə nyə acén-cení má də faan mpámán mpámán yé*.

29 Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág ísá Nkɛŋkɛ Shíshim ngó jaaw mədɔ mə Zembí yí.»

3

Kálad á Dɔ á Sardes

1 Cilág *əŋgəles á *Dɔ dúsó Sardes yí ná: muud jisə nə míshíshim mí Zembí zəŋgbá nə wəacén-cení zəŋgbá yé má ci ná: «Mə mpú mísóólúgú myô myēsh. Buud bwá ngə bul gwádəga ná wo jí kuwó, í njúl ná wo jí mbímə.

2 Jigə ŋkasə, wo lúlushig súsúsá í má lúg ní, í á bá yə. Nəcé mə má dúg ná mísóólúgú myô mí afwóyé bə mílwándúlá mísh mə Zembí waam dí.

3 Tódúgág nda wó á lág njígulá ná, nə nda wó á gwág wə ná. Céndúg tédúgá, wo nyinjəg baagulə njígulá wəwəŋg. Wó ká bə kú jí ŋkasə, mə zə nda jwúwál, wo kú mpu ja má é wósó yí.

4 Nji, bósólúgá búud wá wódí Dɔ dí nŋŋ Sardes bwá a shígé wá nyé myán míkáándád. Bāŋ wá sánɔŋ mə bá kyey sámbá wá, nə míkáándá mí áfufumá nəcé í jalá nə bwo ntə.

5 Ná ndéé, muud mə bá ntɔ yé, mə bá bwéed nyə káándá áfufumá. Mə abúlé jímبال jíná dé kálad á cug dí. Mə bá magulə nyə mísh má Sónjé waam bānɔŋ wəəŋgəles béd.

6 Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág ísá Nkɛŋkɛ Shíshim ngó jaaw mədɔ mə Zembí yí.»

Kálad á Dɔ á Filadelfi

7 Cilág *əŋgəles á *Dɔ dúsó Filadelfi yé ná: Nkɛŋkɛ muud, Muud á obúbále, muud jí nə juwəga njəw má *Dávid yé; muud jí ná, á ká juw, muud nda fad; á ká fad íí, muud nda juw yé, á ci ná:

8 «Mə mpú mísóólúgú myô, mə má juw mpumbé wódí shwóg, mpumbé múúd cúgé nə ŋkul fad yí. Má juw wo wə nəcé wo cugé mpu bə nə ŋkul, nji wo má baagulə kéel dām kú kílyə mə.

9 Mə bá yə wo buud básé Dɔ mə *Sátan dí óni, bwé ngó ci ná bósó *Oyúden, bwé nda bə fwámé Oyúden óni; bwé ngə shúig. Mə bá sá ná bwá zəg kúd wo wəmpwoombú shí, bwé mpu ná mə á cɛɛl wo.

10 Nda wo á baagulə kéel dām nə zény ná, məmɛfwó mə bá námá baagulə wo ja fwála lú məkugulu í bá zə kwaga nə shí nyēsh yí. Muud yēsh á shí ga mə bá bwəma nə məkugulu məwəŋg.

11 Mə wál bá nyinjə zə. Bíig sá wó jí nə ndí yí ná kpwíny, shú ná muud kú bá déég wo *túm gúmá wó.

12 «Muud mə bá ntɔ yé, mə bá təl nyə Zembí waam dí Mpáanzá ná shim, a nda bá nyinjə wú cínəŋg. Mə bá cilə nyə jíná má Zembí waamá nə jíná lú ngwála mə Zembí nyúúlúd. Ngwála wəwəŋg wə Yurúsəlem agúgwāan mə bá wú gwów wə Zembí yé. Mə bá námá cilə nyə jíná dām agúgwāan nyúúlúd.

13 Muud jí nə məlwə má gwág yé, kə mpú gwág ísá Nkɛŋkɛ Shíshim ngó jaaw mədɔ mə Zembí yí.»

Kálad á Dɔ á Lowdisé

14 Cilág *əŋgəles á *Dɔ dúsó Lowdisé yí ná: muud jisə amen yé, wúshined abúgúlág, wúshined afwámé, amədí á sá jēsh Zembí nyə a té yí, a ngə ci ná:

2:20 Ilh 25.1-8; 10j 16.31; 20j 9.22, 30; Mis 15.20 2:23 22.12; Zhe 11.20 2:25 3.11 2:26 12.5; 19.15; Sóm 2.8-9
2:28 22.16 * 2:28 Námá nda 22.16, acén-cení má də faan mpámán mpámán yé jisa yuug á ŋkul Dá má bá yə múúd wəwəŋg yí. 3:1 1.4, 16 3:3 16.15; Mat 24.43; 1Te 5.1-2 3:4 6.11 3:5 Mat 10.32 Kálad: 13.8; 17.8; 20.15; 21.27; MmN 32.32; Sóm 69.29; Iza 4.3; Luk 10.20 3:7 Iza 22.22; Mat 16.19 3:9 2.9; Iza 49.23; 60.14 3:10 1.9; Luk 21.19; 1Kr 10.13; 2Pr 2.9 3:11 2.10, 25; 2.7, 12, 20; Zak 2.14 3:12 2.17; 14.1; 21.2; 22.4; Eze 48.35 3:14 1.5; 19.11; Yuá 1.3; 2Kr 1.20

15 «mæ mpú mísóólúgú myò myêsh. Wo jisæ fwaalá, kú gwɔ, kú tala. Wo ɔ nywá bæ ñkí tala, ñkí ntâg ñkí gwɔ, yáa.

16 Næ ndeé, nda wó jisæ fwaalá, kú tala, kú gwɔ ná, mæ bá gwú wo nda igwíile.

17 Wo mú ñgæ ci ná: “Mæ mé big, mæ músæ næ byɔɔg, mæ anyíngáyé jii tɔɔ sá.” Í njúl ná wo ampúyé ná wo jii ñkúnkwóñá, ntágúlá-ntágula, mbúbúwá, wo njúl ancím-ncím, shushwáás.

18 Ntɔ, gwágúlóg mácwûñ mága: zaág mádí, zæ kusæ or mé á mé shín fyá næ kuda yé, wo bigúg. Zaá kusæ mikáándé mí áfufumá wo bwáádúg, wo nda ná nyingæ bæ shushwáás, nda nyingæ bæ næ shwôn. Zaá kusæ cwá cwéel míshád, wo mpúg dúg shwóg.

19 Mæ má dá lás næ buud má céel wá, mæ dá ság bwo. Lulág ñkúl, céndúg mítádúgá.

20 Dugí, mæ tal mpumbéd mæ ñgæ kuda. Múúd mæ ká gwág kál dâm, a juw mpumbé, mæ nyii nyádí njów zæ dá næ nyæ kul ñgwúd.

21 Muud mæ bá ntɔ yé, mæ bá sá ná a zág, sá zæ jii mádí caangád; næcè ja mé á ntɔ yí, mæ á zæ námá, sá papá zæ jii nyádí caangád.

22 Muud jii næ mælwá mé gwág yé, ká mpú gwág isá Ñkénkè Shíshim ñgæ jaaw mæð mæ Zembí yí.»

4

Gúmá má Zembí

1 Mæ músæ nyingæ kænd mísh, mæ mú dúg mpumbé í njúl ná bagó nûñ jonud. Kál mé á fwo gwág í ñgæ lwɔ nda cwõñ yí í músæ ci næ mæ ná: Zaá kúga gwɔw, mæ zág lwó wo isá í jálá næ bá zæ sfy yí.

2 Kú námá bwey, Ñkénkè Shíshim mú zæ sá mæ nda mæ ñgæ cugæ nji *shíshim dí. Mæ músæ dúg mama *caangá, muud njúl cínɔñg.

3 Muud wɔɔñgú ká dá lwenya nda jɔjɔ mákwóógú bwá dá jów ná zhâspæ næ sardwân má, njumbú í má lyé nyæ caangá, njumbú wɔɔñg ñgæ lwenya nda kwóógú bwá dá jów ná emeròd yí.

4 Bíl ícaangá mæwúm mábá næ ínɔ í njúl na caangó ní dí mækoogú mækoogú, ocúmbá buud mæwúm mábá næ óñɔ bwá njúl ícaangó byɔɔñgúd. Bwá næ mikáándé mí áfufumá, næ mítúm mí gúmá lúúd, mí njúl sífá næ or.

5 Minjæs mí mú dá dagawa, mí ñgæ zhu na caangád, næ mæjuñá, næ ñkél mpú. Mæ mú dúg ilámba zangbá minjidyá na mpwóómbá caangád, ilámba byɔɔñg bisæ míshíshim zangbá mí dá tów mísh má Zembí dí myá.

6 Mæ dúg námá gúl sá cínɔñg mpwóómbá caangád nda mama mân, ná ñkúl-ñkúl nda yèn kristál. Bílúgá isá ínɔ í njúl míkuwó í á bæ na tám caangó næ mækoogú mækoogú, isá byɔɔñg í njúl næ mísh bwéma næ nyúúl nyêsh.

7 Kuwó sá áshúshwóógú í á bæ nda zh-wambáñkwuñ, ábèé nda cwá ñgwúm nteny, aléel næ mpwoombá nda muud, ányina nda mpal ja á ñgá jéel yí.

8 Míkuwó mí isá mínɔ míni myêsh mí ñgá bæ næ mæfaafugá mæsaman mæsaman, faafugá dèsh næ mísh kúl jêsh, tɔɔ gwɔw, tɔɔ shí. Míkuwó mí isá míni mí dá wá ñgwa ja jêsh bulú na mwásá ná:

Zembí Cwámá jii Ñkénkè, a jii Ñkénkè, a jii Ñkénkè,

Zembí á ñkul nyêsh,

Zembí nyæ á bæ yé, á jisá yé, á ñgá zæ yé.

9 Isá ínɔ ínɔ í ñgæ gúmal nyæ, ñgæ ságusæ nyæ, ñgæ yæ nyæ akíba, nyæ muud njúl caangád, á ñgá cugæ kandugá á kandugá yé.

10 Næ ndeé, ja jêsh isá ínɔ í ñgá wá nyæ ñgwa ntáni yí, ocúmbá buud mæwúm mábá næ óñɔ bwá á ñgæ kúd mæmpwoombá shí, ñgæ yæ muud njúl caangád yé gúmá, nyæ muud ñgá cugæ kandugá kandugá yé. Bwá ñgá kul mítúm mí gúmá myán na mpwóómbá caangád bwá ñgá ci ná:

11 Yé Cwámá wúsá, yé Zembí wúsá,

í jala ná bwá yág wo mílwané, næ gúmá, næ mpífé.

Næcè wo a té isá byêsh;

wo wó wo á jii ná í bág, í mú ntâg námá bæ.

5

Feedyá kálaad

1 Mæ mú dúg í, muud nyæ á bæ a njúl caangád yé nyæ á bæ næ kálaad mbwá mæncwúmúd, kálaad wɔɔñgú njúl, micilyá cwú micilyá tóón, bwá á ka fála nyæ ná ndeé fad næ lug *mifeedyá zangbá. 2 Mæ mú námá dúg gúl ñkácid *éngales, a ñgá cúndá gwów-gwów ná: «Zá mæ mpíyá næ wæfíúle kálaad éga a tí mifeedyá myé yé?»

3 Næ ndeé, tɔɔ jon dí gwów, tɔɔ wa shí, tɔɔ shí ga dí shí kú næ muud nyæ á bæ næ ñkul wæf kálaad ná a dúg sá jii cwú yí.

4 Mæ músæ ñkény mama yá, næ dúgála ná kú næ tɔɔ muud nyæ á mpíya wæf kálaad ná a dúg sá jii cwú yí.

5 Nji, ñgwól cúmbá muud mú ci næ mæ ná: «Kú bæeg jii. Dugí, Zhwambáñkwuñ á bæend mæ Yúda, nta mæ *Dávid, nyæ a má ntɔ sá jêsh;

3:17 Ozé 12.9; 1Kr 4.8 3:18 6.11; 16.15 3:19 Mik 3.11-12; Heb 12.5-6 3:20 Mat 8.11; Yuá 14.23 3:21 1.6; Mat 22.44; Heb 8.1 4:2 5.7; Sóm 11.4; 103.19 4:3 Eze 1.26-28 4:4 ocúmbá buud: 5.5, 8, 10; 7.11, 13; 11.16; 14.3; 19.4; Iza 24.23 áfufumá: 6.11 4:5 8.5; 11.19; 16.18; 17.9; MmN 9.24; 19.16; Eze 1.13-14 4:6 15.2; Eze 1.22 tsá ínɔ í njúl míkuwó: 5.6, 8, 11; 6.1; 7.11; 14.3; 15.7; 19.4; Eze 1.5-12; 10.14 4:8 1.17; 11.17; Iza 6.2-3; Eze 1.18; 10.12 4:11 Mæt 1.1, 31; Mbú 5.9, 12; 11.15, 17; 12.10; 15.3-4; 19.6 5:1 10.2; Iza 29.11; Eze 2.9-10; Dan 12.4, 9 * 5:1 Lug wúsa gúl sá í dá bæ kál óncín ɔ wósóg bwá dá lwɔ mákwíindye dí yí; sá jɔɔñg í dá nada, muud jee táám isá næ ndí. 5:5 4.4; Mat 49.9; Mat 1.1; Rom 1.3-4; Heb 7.14

6

nyə wə jí nə ñkul wɛɛf kálaad, a tí mífeedyá zangbá míni.»

Mwâ ncwambe

6 Mə mú dúg íí, na tām *caangó, Mwâ ncwambe njúl nda buud bwó á cigə nyə t̃ñ *matúnuga, a tál na mpódúgá mikuwó mí isá míñ nə ocúmbá buud. A njúl nə məlaag zangbá nə mísh zangbá; məlaag zangbá m̃oŋg wə míshíshim zangbá Zembí nyə á kənd shí nyəsh dí myá.

7 Mwâ ncwambe w̃oŋg nyə á ngə shísh nə ndeé kə kumə wə múud nyə á bə a njúl caangód yé; a músə lóg kálaad múúd w̃oŋg dí mbwə m̃əncwúmúd.

8 Ja Mwâ ncwambe nyə á shín lóg kálaad yí, mikuwó mí isá míñ nə ocúmbá buud m̃əwúm m̃ábá nə óñ bwó mú wusə m̃ənyúul ombúbudí na nyádí shí m̃əkuú. Bwó á bə, muud yəsh nə búnzhá nə ikwów í njúl síyá nə or, ikwów íni mílwándálá nə cá: cá ni wə m̃əjəgula m̃ə óbúgula.

9 Bwó músə ngə sey s̃s̃a ágúgwáan. Bwó á ngə sey ñə:

Wo wə m̃ə mpíyá nə ñwa kálaad,
wo tí mífeedyá myé
nəcé bwó á cigə wo t̃ñ matúnuga.
Wo á ka t̃j̃ buud nə m̃əcií mwó
shú ná bwó wúg m̃ikwám mí *m̃isámúd,
bwó b̃g buud ó Zembí,
bwó ngə zhu íb̃end byəsh dí,
nə m̃əkál m̃əsh dí, nə ikúl nə ilwɔŋ byəsh dí.

10 Wo a m̃ə sá ná bwó b̃g faan lú ófada, ngə séy nə Zembí. Bwó bá bə nə íjwúga shí ga nyəsh dí.

11 Mə músə nyingə kənd mish, mə mú gwág m̃əkál m̃ə ñcúlýa wəngəles bímbi múúd cúgé nə ñkul l̃j̃ yí, b̃ññ m̃ikuwó mí ikukwumuga nə ocúmbá buud. Bwó á bə bwó m̃əlyɛ caangó nə bíii.

12 Bwó á ngə ci gwów-gwów ñə:

Mwâ ncwambe bwó á cigə yé,
mə mpíyá nə lóg mpífá, nə kúm,
nə fug, nə ñkul, nə gúmá,
nə mílwanó, nə m̃əzhwámá.

13 Mə mú gwág ikukwumuga byəsh Zembí nyə a sá t̃o jɔŋ dí gwów, t̃o wa shí, t̃o shí ga dí shí, t̃o m̃ñ yí, nə isá byəsh bíś cíñoŋg yí, byəsh í ngə ci ñə: Nỹoŋg njúl caangód yé bá Mwâ ncwambe, bwó mpíyá nə m̃əzhwámá, nə gúmá, nə mílwanó, nə ñkul kandugə á kandugə.

14 Mikuwó mí isá míñ míni mí mú ci ñə: Amen. Ocúmbá buud bwó mú búd̃ow shí, ya Zembí bá Mwâ ncwambe gúmá.

Mwâ Ncwambe mə zó tí mífeedyá mí kálaad

1 Mə músə nyingə kənd mish, Mwâ Ncwambe m̃ə tí feedyá áshúshwóógú; mə mú gwág m̃ikuwó mí isá míñ míni, gúl mú k̃m̃ ñə: «Zaág!» Kál dé í á bə nda njum-mpú.

2 Mə músə nyingə kənd mish, mə mú dúg kabulí í njúl ná fuúm, muud njúl gwo gwów nə bañgá mbwád. Bwó mú yə múúd w̃oŋgú *t̃úm gúmá. A mú tí nj̃oŋd ñə, nda á jí m̃ənt̃- buud ná, a nyingə ñámó kə ngə nt̃.

3 Mwâ Ncwambe mú tí feedyá áb̃éé, mə mú gwág kuwó sá áb̃éé m̃ə ci ñə: «Zaág!»

4 Gúl kabulí í mú cúwo, í njúl tíf̃í ñə zhwuŋ, muud njúl gwo gwów. Bwó mú yə múúd nyə á bə a njúl gwo gwów yé ñkul ñə a kág sá ñə shí nyəsh í t̃ówúg ñə shwuu, kú ná nə m̃ət̃əla, shú ná buud bwó ngəg nə gwúya. Bwó mú yə nyə m̃əma kafw̃e.

5 Mwâ Ncwambe m̃ə tí feedyá ál̃él, mə mú gwág kuwó sá ál̃él m̃ə ci ñə: «Zaág!» Mə músə nyingə kənd mish, mə mú dúg kabulí í njúl yíyind, muud njúl gwo gwów nə lwud mbwád.

6 Mə mú gwág ñámó nda kál í ngə cúwo mpódúgá mikuwó mí isá míñ míni, í ngə ci ñə: «Ŋug *blé í zó kusha, k̃ilo ngwúld *danarí ncindí; ŋug *orzha w̃ñ, ok̃ilo ol̃ol danarí ncindí. Nji, ci wo nda nt̃ama m̃əwúde nə m̃əlwəg.»

7 Mwâ Ncwambe m̃ə tí feedyá ányina, mə mú gwág kuwó sá ányina kál dé m̃ə ci ñə: «Zaág!»

8 Mə músə nyingə kənd mish, mə mú dúg kabulí í njúl nə nyúul m̃əjúwó m̃ə mb̃ədí, muud njúl gwo gwów, muud w̃oŋgú nə jíiñ ñə Shwiy, bañ m̃iñj̃m̃ í á ngə b̃ɛ nyə mpús. Bwó mú yə shwiy bá bañ m̃iñj̃m̃ ñkul ñə bwó gwúg buud shí nyəsh dí t̃ñ k̃ow ngwúld á m̃ək̃ow m̃əñj̃; bwó ngəg nə sá ñə b̃ól búúd bwó yág d̃óomb dí, b̃ól yə nə zha, b̃ól yə nə kwaag-jumə bw̃as, b̃ólúgá d̃ỹ íbiin í shí.

9 Mwâ Ncwambe m̃ə tí feedyá átana, mə mú dúg íí, *m̃ishíshim mí búúd shí *alatár. Í á bə míshíshim mí búúd bwó á gwúyow ñəcé M̃ilású mí Zembí wá, ñəcé bwó á bə fwámé ówúshind, bwó á bwiing M̃ilású mí Zembí váal í j̃ála yí.

10 Mishíshim mỹoŋg mí á ngə k̃m̃ gwów-gwów ñə: «Yé Nk̃ɛŋk̃é M̃ása, M̃ása áfwámé, ñgaá wó jalá nə kunda s̃ə, yá nə buud ɔ shí bwó á gwú sá wá? Wo é ngə bw̃ey nt̃áni ñə ndeé kə w̃óś jáyé ja?»

11 Ñə ndeé bwó mú ngə yə bwo, muud yəsh jud áfufumá. Bwó mú ci nə bwo ná bwó s̃əlug

5:6 4.6-7 **Mwâ ncwambe:** 5.9, 12; 6: 7.17; 12.11; 13.8; Iza 53.7; Zhe 11.19; Yuá 1.29; 1Pr 1.19 **mishíshim zangbá:** 4.5; Zak 3.9 **5:7** 4.2, 9; 5.1, 13; 6.16; 7.10, 15; 19.4; 20.11; 21.5; 10j 22.19; Iza 6.1; Eze 1.26-28; 10.1 **5:8** 8.3-4; Sóm 141.2 **búnzhá:** 15.2 **5:9** 4.11; 5.6; 7.9; 14.3; Sóm 96.1 **5:10** 1.6 **5:11** wəngəles: Zhb 1.6; Dan 7.10; Heb 12.22 **5:12** 4.11 **5:13** Sóm 150.6; Flp 2.10 **6:2** 19.11, 14; Zak 1.8; 6.1-7 **6:8** Zhe 14.12; Eze 14.21; Ozé 13.14 **6:9** 1.2, 9; 12.11, 17; 19.10; 20.4; 1Yn 1.1-2 **6:10** 18.24; Sóm 13.2-3; Mbá 32.43; Luk 18.7 **6:11** jud áfufumá: 3.5, 18; 4.4; 7.9, 13; 19.8, 14; Iza 61.10

milám shí bábaalé fwála, kə wóós ja bēsh bwá é kwaga bímbi bwá jslá na bə yí; nəc é jii ná bósól óshwə bánj bənonj bwá á nğə sēy wá nə bósól óminyənǎ bánj bwá fwóg gwúyow námá nda bwo.

¹² Mə músə nyingə kənd mış, Mwā Ncwəmbə mə tí feedyá ásaməna, shí í mú jág ntaŋsa, jwów mú yíndə nś ncuú nda káándá íkúsa, nğwoond yēsh ncindí mú bə títtí nda məcií,

¹³ wacən-cení wá jonj bwá mú nğə kud shí námś nda íbumś í lí í də kud ná mínjwǎ ja nğwǎ nğə kungj yí.

¹⁴ Jonj í mú fálə nyúul nda múúd mə də fúla kwəlo-kwólá nś; mimbánj myēsh nə mənkwamə mēsh mə mú taw ícéd.

¹⁵ Í mú ka zə bə, taw ojwú ɔ shí, taw ofwó búúd, taw milúluú mí ózimbi, taw mikúkúm, taw onkácíd, taw məlwaa, taw ofulí, bēsh óni bwá mú kə nğə shwaaw míku mí mákwóógúd nə mákwóógú má mimbánjúd.

¹⁶ Bwá mú nğə ci nə mimbánj nə məkwoógú mə anúní nə: «Kádágá sə, shweelugá sə, sé bág shwóg-shwóg nə muud njúl caangəd yé, shwóg-shwóg nə kál Mwā Ncwəmbə mə kuya mpimbə yí.

¹⁷ Nəc é, jwów lú mpimbə mə Mwā Ncwəmbə bá Muud njúl caangəd yé í mə wóós, muud e faam í?»

7

Məyügyé mə bwán ó Zembí

¹ Ja isá ini í mə shín bə yí, mə mú dúg *wəéngales onǎ bwá tál íkósomb í shí inǎ dí, bwá mə káágulə ónğwǎ onǎ* wá shí. Bwá a shígé bíd nə nğwǎ kungjag taw shí, taw mǎnj, taw málííd.

² Mə mú nyingə dúg nğwól *éngales nğə wú nğee kósomb jwǎw í də cúwo yí, a mbíd sá bwá də bwadulə búúd məyügyé mə Zembí á kuwó yí. Nda bwá á yə wəéngales ónǎ nğul ná bwá ntámág shí nə mǎnj nə, éngales mə á nyingə dúg éne mú kím gwów-gwǎw lás nə bwo.

³ Nyə á ci nə bwo ná: «Kúgá fwo ntáma shí, nki mǎnj, nki málí; bwándúgá, sé fwóg wá ósól ɔ mśsáal ó Zembí wúsú məyügyé mǎmpwoombúd.»

⁴ Mə músə gwág nə buud bwá á wíyow məyügyé wá bwá á bə buud otósshin təd nə məwúm mánǎ nə ónǎ, nğələ zhu íbəcnd í *Izarəyél byēsh dí.

⁵ Í á bə buud otósshin wúm nə óbá bəcnd mə Yúda dí, otósshin wúm nə óbá bəcnd mə Ruben dí,

otósshin wúm nə óbá bəcnd mə Gád dí,
⁶ otósshin wúm nə óbá jé mə Azer dí,
 otósshin wúm nə óbá jé mə Nəftali dí,
 otósshin wúm nə óbá jé mə Manase dí,
⁷ otósshin wúm nə óbá jé mə Síməyon dí,
 otósshin wúm nə óbá jé mə Lévi dí,
 otósshin wúm nə óbá jé mə Isakár dí,
⁸ otósshin wúm nə óbá jé mə Zabulon dí,
 otósshin wúm nə óbá jé mə Yóseb dí,
 otósshin wúm nə óbá jé mə Bənjzhamé dí.
 Buud óni bēsh wə bwá á wíyow məyügyé mǎmpwoombúd wá.

Kúl mə Zembí

⁹ Ja əməyügyé éne mə shín yí, mə mú dúg búúd áncuncuma, bímbi múúd cúgé nə nğul lǎ yí. Bwá á bə buud wá ilwoj byēsh, nə íbəcnd byēsh, nə ikúl byēsh, nə məkál mēsh, bwá tál mpwóómbú caangəd, Mwā Ncwəmbə dí mışhád, bwá mə bwáád íjud í áfufumə, bwá nə mǎnj mə ləndú məšbwád.

¹⁰ Bwá á nğə kím gwów-gwǎw ná: Zembí wúsú muud njúl caangəd yé, bá Mwā Ncwəmbə wə bwá mə cug sə.

¹¹ *Wəéngales bēsh bwá mə lyə *caangə nə ocúmbá buud, nə mikuwó mí isá mínǎ wá, bwá mú wusə mánnyíul shí ombúbudí na mpwóómbú caangəd, yə Zembí gúmá,
¹² bwá nğə ci ná:

Amen. Məzhwámá, nə milwaná,
 nə fag, nə akíba, nə gúmá,
 nə mpífá, nə nğul,
 bísa Zembí wúsú isá byé kandugə á kandugə. Amen.

¹³ Nə ndeé, nğwól cúmbá muud mú lás, ci nə mə ná: «Ozə bánj bí nə íjud í áfufumə óni, bwá nğə wú nğow?»

¹⁴ Mə mú bəsa nə nyə ná: «Yé Cwámaba, wo wə mə mpú.» A mú ci nə mə ná: «Búsə buud bwá nğə wú yáág-yáág cúwúlíd wá.

Bwá mə gusa íjud byánj məcii mə Mwā Ncwəmbə dí,
 sá ná í bág ofúfumə.

¹⁵ Gwá wə bwá tál na mpwóómbú caangə mə Zembí dí yí. Bwá é də yə Zembí gúmá bulú nə mwásə nyédí Mpáanzá.

Muud njúl caangəd yé mə bá wá bwo nyédí gúgúwád.

¹⁶ Bwá abulé ná bwele gwág zha, kú nyingə bwele gwág shwáásúlə minú. Taw yásə taw nğwól bibibi nyə abulé ná nyingə nyaan bwo nyúúlúd.

¹⁷ Nəc é Mwā ncwəmbə jí tām caangə yé mə bá bə mbaagulə wánj,

6:12 8.5, 12; 11.13, 19; 16.18; Zhu 2.10; Mat 24.29 6:14 16.20; 20.11; Iza 34.4; Heb 1.11-12 6:15 Iza 2.10, 19, 21; 24.21 6:16 5.7; Ozé 10.8; Luk 23.30 6:17 Zhu 2.11; Nah 1.6; Sof 1.14-18; Mal 3.2 7:1 9.14-15; Zhe 49.36; Dan 7.2
 * 7:1 Onkwǎ óni básə bəonj básə nə nğul caam shí wá. 7:3 9.4; 14.1, 3; 22.4; Eze 9.4, 6 7:4 14.1, 3; 21.12-13 7:9 5.9; 6.11; Lav 23.40 7:10 5.7 7:11 4.4, 6 7:12 4.11 7:13 6.11; 7.9 7:14 1.5; 22.14; Sóm 51.9; Dan 12.1; Mat 24.21 7:15 21.3 7:16 Iza 49.9-10 7:17 5.6; 21.6; Yuá 10.10, 11; Eze 34.11-16, 23-24 **mazhwíle:** 21.4; Sóm 126.5-6; Iza 25.8

a bá kə nə bwo mánɔwɔŋ mə ɲgə wééshuli məjúwó mə ɔug məm, Zembí mú bá fim bwo məzħwíle məsh míshúd.»

8

Feedyá á zangbá

1 Mwá Ncwəmbɛ músə zə tí feedyá á zangbá. Ja á mə tí wə ntáni yí, mə mú gwág jɔŋ nə kufug tãŋ kúl wəla.

2 Mə mú dúg *wəéŋgales zangbá bwá dɔ tɔw mísh mə Zembí dí wá. Bwə mú yə bwo micwɔŋ zangbá.

3 ɲgəles shús mú zə tɔw álatār dɛ, a mbíd kwɔw bwá dɔ yáŋgulə *cáá yí, í ɲjúl síyá nə or. Bwə mú yə nyə zhwog olabinda nə a jígálúg na álatār dɛ, yíle jɔŋg í bádúg nə məjəgula mə míŋkɛŋkɛ mi búúd myésh tãŋ *mətúnuga. *Alatār wəɔŋgú nyə á bə síyá nə or cínɔŋ mpwóómbú caaŋgád. 4 Yíle ólabinda nə məjəgula mə míŋkɛŋkɛ mi búúd í mú wú *éŋgales dí mbwád, bád kə wə Zembí.

5 ɲgəles mú ɲwa kwɔw bwá dɔ yáŋgulə cáá yí, ɲwa kuda álatār dí lwándulə cínɔŋg nə cwóó, a músə wusə shí. ɲkél mpú ká kyɛg, nə məjɔŋé, nə mɪnjəs, shí í mú jág ntaŋɔsa.

Micwɔŋ mísaman mí ashúshwóógú

6 Wəéŋgales zangbá bwá á bə nə micwɔŋ wá bwá mú kwəmsa nə bwá zə lwɔ myo.

7 Ashúshwóógú mú lwɔ yé cwɔŋ. Nə mətálumu, nə kuda fulá nə məcií í mú shwiy shí. Kow lu shí ɲgwúd á məkəw məlɔl í mú cumbali jígə, kəw lú líf ɲgwúd á məkəw məlɔl cumbali nómá jígə, ikáá íbəs byésh í mú nómá cumbali jígə.

8 ɲgəles ábɛɛ mú lwɔ yé cwɔŋ. Bwá mú wusə gúl sá mǎŋ. Sá jɔŋg í ɲjúl nómə nda məma mbún í mə ja ɲgwíle. Kow lu mǎŋ ɲgwúd á məkəw məlɔl í mú shín bə məcií məcií,

9 kəw ɲgwúd á məkəw məlɔl mə íkukwumuga í á bə mikuwó mǎŋ yí í mú yə, kəw ɲgwúd á məkəw məlɔl mə ititíma í mú shín cɔóg.

10 ɲgəles aléel mú lwɔ yé cwɔŋ. Məma ácéń-céńí mú wú jɔŋ dí, a ɲgə jígə nómə nda shigə lú kuda. A mú zə kud kəw ɲgwúd á məkəw məlɔl mə míŋgwɔɔ nə mílúu mǎncwɔŋ dí.

11 Acén-céńí wəɔŋgú jínə dé wə Məgwul. Kəw ɲgwúd á məkəw məlɔl mə mǎncwó í mú bə ɲkí gwul; ncúlýá buud bwá á ɲgə ɲgul məjúwó mə mǎncwó məɔŋg wá bwá mú ɲgə yə nə məgwul məɔŋg.

12 ɲgəles ányina mú lwɔ yé cwɔŋ. Í mú zə bə, nə kow ɲgwúd á məkəw məlɔl mə jwɔw, nə ɲgwúd á məɔŋg mə ɲkwoond íf, nə ɲgwúd á məɔŋg mə wəacén-céńí mə mú shila. Sá jɔŋg mú sá nə kəw ɲgwúd á məkəw məlɔl mə mwásá í mú bii yídúgú, bulú nómá ntó.

13 Mə músə nyíŋgə kənd mísh, mə mú gwág mpal ɲgə jéel tǎm jɔŋ a ɲgə kím gwów-gwów nə:

Wo buud ɔ shí ɔ! ɲkwéé bí eé!

ɲkwéé bí ja wəéŋgales olóol bwá mə lúg wá bwá é lwɔ myáŋ mícwɔŋ yí eé!

9

1 *ɲgəles átána mú lwɔ yé cwɔŋ. Mə mú dúg ácéń-céńí nyə á wú jɔŋ dí kud shí yé, bwá mə yə nyə juwuga bí ncíma.

2 A mú juw bí ncíma, yíle í mú wú nún nda yíle í ɲgə wú məma kuda dí yí. Yíle jɔŋg í mú lwánd ɲgúl wəsh nə ndéé jwɔw shila.

3 Ikájalá í mú dɔ cúwo yíle jɔŋg dí dɔ shulə shí. Bwá mú yə ikájalá byəɔŋgú váal ɲkúl wáacálaafɛ bwá dɔ bə nə ndí yí.

4 ɲjɪ bwá mú cɪ nə byo nə í kú bɛɛg ntáma íkáá nə líf byésh, í kág ɲgə lúu ɲjɪ buud bwá cúgə nə məyígýé mə Zembí mpwóómbú wá.

5 Bwá mú nómá cɪ nə byo nə í kú ɲgə gwú buud bəɔŋgú, í yídag təl bwo cwúnd dí tãŋ ɔŋkwoond otóon. Váal cwúnd í á ɲgə sá yí í á bə nə ɲkíim-ɲkíim nda ja ácálaafɛ mə lúu múúd yí.

6 Í bá bə mwɔw məɔŋgá dɪ, buud bwá bá ɲgə sɔ nə bwá yə, ɲjɪ muud kú yə; bwá bá ɲgə jɪi shwiy, ɲjɪ shwiy ɲgə fúndə kə bwo shwóg-shwóg.

7 Ikájalá byəɔŋg í á ɲgə bə nda ikabulí bwá mə shín cwɔ nə bwá kə nə ndí dóómb dí yí. Í á bə nə isá mílúúnd mə mitúm mi gúmá myá síyá nə or, bwá nə mǎmpwoombá nda buud.

8 Bwá á bə nə ishílú mílúúnd nda budá, məjə nda məjə mə ózhwambáŋkwuŋ.

9 Ibud í á bə bwo nda íbúduga í íŋkwánz ózimbi bwá dɔ búdal bud nə ndí yí, nyáŋ ncíndə nda ncíndə ómətúwa íkabulí ɲkí bulya í ɲgə júlə kə nə ndí dóómb dí yí.

10 Mík-wundú mí wəacálaafɛ, nə ishushwom; mík-wundú myəɔŋg wə bwá á dɔ sá buud məbɔw nə ndí tãŋ ɔŋkwoond otóon yí.

11 Cí wǎŋ wə *éŋgales a bí ncíma, bwá dɔ jɔw nyə hebarɛ dí nə Abadón, garɛk dí nə Apolyón*.

12 Íntégúlí í ashúshwóógú í mə shín óni. Bíl íntégúlí í ɲgə ná zə, məváal məbá.

8:1 Zak 2.17; Aba 2.20 8:2 micwɔŋ: Zho 6.4, 6; Mat 24.31 8:3 5.8; MmN 30.1, 3 8:5 4.5; 6.12-13; Lav 16.12; Eze 10.2 8:7 9.15, 18; Eze 5.2, 12 8:7 MmN 9.23-25 8:8 16.3-4; MmN 7.20, 21 8:11 Zhe 8.14 8:12 6.12-13; Iza 13.10; Eze 32.7-8 9:1 bí ncíma: 11.7; 20.1; Zhb 26.6; 28.22; Luk 8.31; 2Pr 2.4 9:2 Mət 19.28; MmN 19.18 9:3 MmN 10.12-20 9:4 7.2-3 9:6 Zhb 3.21; Zhe 8.3 9:7 Zhb 39.19-20; Zhu 2.4 9:8 Zhu 1.6 9:9 Zhu 2.5 * 9:11 **Apolyón:** Mə kə nə «muud caamə-caamə». 9:13 8.3; MmN 30.1-3

13 Engales ásamuna mú lwɔ́ yé cwôŋ. Mə mú gwág dúl kál í ngá wú máláag mənɔ́ măsó álatār or mə Zembí dí má.

14 Kál dɔɔŋg í mú ci nə Engales ásamuna ná: «Cinyéw wáséngales onɔ́ búśá çəplá ngwɔ́ɔ́ Ifurāt wá».

15 Bwá mú ciny wáséngales onɔ́ bwá á bə ŋkwəmusá shú dāŋ wala, nə dāŋ jwɔ́w, nə nyāŋ ŋkwoond nə wāŋ mbú wá. Bwá mú ciny bwo ná bwá gwúg buud í, kow ŋgwúd á məkow məlól.

16 Ozimbi bwá də ju nə ikabulí wá bwá á bə omilyōŋ mitəd mimbá, mə a shí gwág bímbí bwá á bə yí.

17 Ntɔ́ wá mə á dág *ntamá a mish ná bagód yé, mə a dág ikabulí nə ozimbi bwá də ju nə byo wá. Byāŋ íbúduga íŋkwánz bwá á búdal íbudal íbúnd í á bə, nə otíí, nə nyúul jon lu mpú, nə nyúul nciná. Byāŋ íkabulí nə milúú nda ozhwambāŋkwuŋ, kuda nə yíle nə fidə í á ŋgə wú bwo mímpud.

18 Okwaag-jumə ólól óni bwá mú gwú buud í, kow ŋgwúd á məkow məlól; í á bə, nə kuda, nə yíle nə fidə í á ŋgə wú ikabulí mímpu dí yí.

19 Nacé ikabulí byəŋgá, ŋkul nyāŋ nyísə bwo mímpu dí nə míkwundú; míkwundú myāŋ mí nda onywá, mísə nə milúu, milúu myəŋg wá mí də lwána.

20 Bólúgá búúd bwá a shígé fwo yə nə okwaag-jumə óni wá, bwá áshígé cénd mítáđúgá ná bwá yow bów-bów mísólúgú bwá á də sá myá; bwá áshígé yow yələ məjamb măsó ózembí ó áyadág dí má gúmə, mbéé ózembí ó or, nə kwóógú bwá də lúlə *mwaanə nə ndí yí, nə dúl váál ŋkwánz, nə ozembí ó məkwóógú, nə ilíí, mbéé ózembí kú nə ŋkul mə dágya, ŋkí gwág, ŋkí kyey.

21 Buud bəŋŋ bwá áshígé yow məgwú mə búúd, kú yow ncidə, kú yow janga, kú yow júwo.

10

Kúkáláád á bíbyá

1 Mə á nyingə námə dág gúl ŋkácíd *éngales ŋgə shulə wú jon dí, a mə fulə ŋkúdu nyúúléd nda *sanda. Nyə á bə nə njumbú í mə lyɛ nyə lúú, mpwoombá ngə lwenya nda jwɔ́w; məkuú mə mə á bə nda məmpin, mə njúl nda mɪŋgwíle mí kuda.

2 Nyə á bə nə kúkáláádú mbwád, kúkáláádú jəŋg ná bagá. A mú shulə ná ndéé, təl kuú ámənçwúm māŋ, wəŋŋ á məkól cínú.

3 A mú kɪm gwów-gwɔ́w, námə nda zh-wambāŋkwuŋ mə də bām ná. Njɪ nyə á kɪm yí, ŋkél mpú mú saal íja zangbá.

4 Ja ŋkél mə shín saal ntáni yí, mə mú tééd nə mə cilə; njɪ, mə mú gwág kál mə ci nə mə jon dí ná: «Shweelúg sá ŋkél mpú nyə ámə ci ja nyə ámə saal íja zangbá ní, kú cilə gwo.»

5 Engales mə á dág nyə á təl məkuú wúga māŋ wúga cínúú yé, mú bān mbwá məncwúm ŋgəe jon dí.

6 A mú kɛen Zembí ŋgə çəgə kandəgə kandəgə yé, nyə muud nyə á té gwɔ́w nə isá byəsh bí cínəŋg yí, a té shí nə isá byəsh bí cínəŋg yí, a té námə māŋ nə isá byəsh bí cínəŋg yé; nyə á kɛen nyə, a ci ná: «Í ábúlé ná bwey,

7 ja éngales ázangbá mə bá lwɔ́ cwôŋ yé yí, *ndímba mə Zembí í bá ka zə nyín, námə nda nyə á bwey də jaaw osól ɔ məsál bé *búud ɔ micúndə ná.»

8 Nə ndéé, kál mə á gwág jon dí í mú nyingə lás nə mə ná: «Kaá wá éngales mə təl məkuú wúga māŋ wúga cínúú yé, wo kəŋ ŋwa kúkáláádú á jí nə ndí mbwád nə bagá ní.»

9 Mə mú kə wá éngales kə ci nə nyə ná a yəg mə kúkáláádú. Nyə ntāŋ nə mə ná: «Ŋwag gwo wo mínəg. Í é bə wo mwɔ́ dí cwú nə cínúŋ, njɪ ŋkí ncwôŋ mpu dí nda kwaan.»

10 Mə mú ŋwa éngales kúkáláádú mbwád, mə mú mine; í mú bə mə ŋkí ncwôŋ mpu dí nda kwaan; njɪ, ja mə mə minə yí, mwɔ́ mú bə mə cwú nə cínúŋ.

11 Bwá mú ka ci nə mə ná: «Í jɪ ná wo kəŋ nyingə jaaw sá Zembí mə çəɟə shú zhwoŋ íkúl nə ilwoŋ nə məkál, nə zhwoŋ ojwú-buud yí.»

11

Obwiingye obá ó lāŋ mə Yésus

1 Bwá mú yə mə fidye í njúl nda lílí bwá də yíga isá nə ndí yí, bwá nə mə ná: «Tówúg yíga Mpáanzə mə Zembí, nə *alatār, wo lɔ́ búúd bwá ŋgə yə Zembí gúmə cínəŋg wá.

2 Njɪ, wo ɔ ləgə mbaadə wúsə lɔŋgula nə lɔŋgula dí yí, wo kú yíga wo, nəcé bwá á yə íkúl í cúgə *Oyúden yí wo. Íkúl byəŋŋ í bá tagulə nyaal ŋkɛŋkɛ ŋgwəla tāŋ ŋkwoond məwúm mənɔ́ nə óbá.

3 Njɪ, mə bá yə óbwiingye obá bām ŋkul nə bwá cúndə micúndə myām tāŋ mwɔ́w tóóshin nə mítəd mimbá nə məwúm məsaman, bwá bá ŋgə cúndə bwá mə bwáád mɪŋkuda.»

4 Obwiingye obá bəŋŋ búśə wəolivyé obá nə ícé í lāmba íbá Kálaad Zembí ŋgə ci ná í təl mísh mə Cwámba á shí nyəsh dí yí.

5 Múúđ mə ká ntágulə bwo, mɪŋgwíle mí wósə bwo mímpu dí, jígal búúd bwá ŋgə lúmbulí nə bwo wá. Haaw! Muud yəsh mə ntágulə bwo yé, á jalə nə bá yə ntə.

9:17 1.1; Mbá 1.7 9:15 8.7-12 9:17 Zhb 41.10-12 9:20 16.9; MmN 20.13-15 9:20 Dan 5.4, 23; Sóm 135.15-17; Iza 44.9-20 10:1 4.3 10:2 5.1; 10.8 10:3 Zhe 25.30-31; Ozé 11.10 10:6 Sóm 146.6; Dan 12.7; Mis 4.24 10:7 22.6; Zhe 25.4; Amo 3.7-8 10:8 Eze 2.8-3.3 11:1 21.15 11:2 Sóm 79.1; Luk 21.24 42 onkwoond: 12.6, 14; 13.5; Dan 7.25; 12.7 11:4 Zak 4.1-3, 11-14; Yuá 8.17 11:5 2Oj 1.10; Sóm 97.3; Zhe 5.14 11:6 MmN 7.17-19; 1Oj 17.1; Zhk 5.17

6 Búsə nə ŋkul fad joŋ, máánd mpú ná a kú nywə té mwəw bwə ŋgə cündə micúndə mí Zembí yí, búsə nə ŋkul yid májúwó má mǎncúwó má nyɛɛ mácií, búsə nə ŋkul nti ókwaag-jumə shí mǎvǎál mēsh, ja jēsh bwə céel yí.

7 Ja bwə bá shín bwiing sá bwə á jəla nə bwiing yí, biin í bá wú bí ncímə dí zə sá bwo dǎamb, ntə bwo nə ndéé gwú bwo.

8 Mimbimbə myáŋ mí bá já mbaadád, ŋgwála ánúní dí, ŋgwála bwə á bwambəla Cwámba kwolós dí yí. Ngwála ánúní wəɔŋg, dé jíná lá *ndímba wə Sódóm, ŋkí ntáŋ Iǵipten.

9 Buud wá ikúl, ná íbɛɛnd, nə mǎkəl, nə ilwoŋ bwə bá zə də beny mímbimbə myəɔŋg táŋ mwəw mǎlól nə kál, bwə kú magalə nə bwə dálug myo.

10 Buud wá shí bwə bá gwág máshusug nə shwiy dán dəɔŋg. Bwə bá təl mǎzan, ŋgə kǎnda mǎcwúm nǎcé *buud ɔ micúndə óbá bəɔŋg bwə á təl buud cwúnd dí wa shí gaád.

11 Nji, mwəw mǎlól nə kál məɔŋg má ká cə, Zembí yámb bwo wúl ŋgúl á cug, bwə mú təw tətəl nə mǎkuú máŋ. Ná ndéé, ikukwende í bá bii búúd bwə á zə də beny bwo wá.

12 Bwə mú gwág dúl kál í ŋgə wú joŋ dí, í ŋgə ci nə bwo gwów-gwəw ná: «Bádúgá zə ká!» Bwə mú sə bád míŋkúduád kə kumə joŋud, buud bwə á ŋgə lúmbəli nə bwo wá bwə ŋgə dúg.

13 Shí í á jág ntaŋusa námə wəla dəɔŋgúd, kəw ŋgwúd á mǎkəw wúm má ŋgwála í mú shugəla shí, buud otóshin zəŋgbá bwə mú yə nə ntaŋusələ shí í á ntaŋusa ni. Ikukwende í mú bul bii bəɔŋg bwə áshígé yə wá, bwə mú ŋgə yə Zembí á gwəw gúmá.

14 Intégúlí í ábɛɛ í mǎ cə íni, ya aléel í wál zə bə.

Cwəŋ á zəŋgbá

15 Ná ndéé, *əŋgəles á zəŋgbá mú lwə yé cwəŋ. Mǎkəl má mú kyɛɛg joŋ dí nə ŋkulú ná: Cwámba wúsə wə músə nə ijwúga juwǎlə nə shí ndon, nə nya nə Kríst yé. Nyə e jwú kandugə á kandugə.

16 Ocúmbá buud mǎwúm mǎbá nə óŋə bwə á də bə bwə njúl byáŋ icaŋgəd mísh má Zembí dí wá, bwə mú wusə mǎnyúúl shí ombúbudí, yə Zembí gúmá.

17 Bwə á ŋgə yə nyə gúmá bwə ŋgə ci ná: Sə ŋgə yə wo akíba, yé Zembí wúsú Cwámba, Zembí á ŋkul nyésh, Zembí jísə yé, nyə á bwey námə də bə yé. Sə ŋgə yə wo akíba nə wo wɛɛfúlə mǎma ŋkúl nywə,

təl íjwúga byə.

18 Ikúl í á gwág mpimbə, nji, wo má kuya mpimbə gwə,

fwála í má wósə ná wo sámbúg buud bwə á yə wá milású,

fwála á ná wo yág osól ɔ mǎsáal bwə myána myáŋ;

osól ɔ mǎsáal bəɔŋg búsə, nə *buud ɔ micúndə nə míŋkɛŋkɛ mí búúd hí,

nə bəɔŋg bəsh bwə á ŋgə ŋwa jíná dwə nə gúmə wá,

təw ozhizhe ɔ búúd təw fwámé búúd.

Fwála í má wósə ná wo cáamug buud bwə ŋgə caam shí wá.

19 Bwə mú juw Mpáanzə má Zembí joŋud, *wəle sə jé í mú nyín nyədə Mpáanzə. Míŋjəs mí mú bəduga joŋud, nə məjuŋə, nə ŋkəl mpú, shí í mú jág ntaŋusa, mǎtálumu má ŋgə kud mǎma íbúgú.

12

Mudá bá ŋkəondú

1 Dúl mǎma *shimbá í mú wósə joŋud; í á bə, mudá má bwáád yásə táŋ kǎándá, mǎkuú mǎ təl nyə mbyólád, nyə nə *túm gúmá lúúd, túm gúmá wəɔŋg í njúl nə wəacén-céni wúm nə óbá.

2 Nyə á bə nə bum ná ntám, á ŋgə kím nə mǎcɛy má miná nə á zə byá.

3 Dúlúgá shimbá í mú nyiŋgə wósə joŋud. Jáŋ í á bə, dúl wáál ŋkəondú ŋkí bwaag, a njúl títiť ná zhwuŋ, a mbíd milúú zəŋgbá nə mǎlaag wúm; milúú zəŋgbá míni mí njúl, lúú wəsh nə *túm íci. 4 Kwundú yé í á wéénd wəacén-céni wá joŋ, kəw ŋgwúd á mǎkəw mǎlól, wusə shí. Ŋkəondú éne nyə á kə təw mudá nyə á ŋgə bə nə á zə byá yé mpwóombád ná, nji ná mwán má byél, a də.

5 Mudá éne mú byá mwán, mwámudúm, mwán má jálá nə fála ikúl nə ŋkəd yé. Bwə mú ntáŋ ŋkény mwán yé wəɔŋgá kə nə nyə wə Zembí, nyədəí caŋgəd.

6 Mudá nyɛ mú túb kə shí á shwéeshá dí, kúl Zembí nyə á bwey kwambəla nyə jiya yí, shú ná bwə kəg wǎil nyə wu táŋ mwəw tóshin nə mítəd mímbá nə mǎwúm mǎsaman.

7 Ná ndéé, dǎamb í á ka zə kyɛɛg joŋud. Míshiyél bǎnəŋ *wəŋgəles bɛ jáŋ kósəmb, ŋkəondú bǎnəŋ bɛ wəŋgəles jáŋ kósəmb.

8 Nji, ŋkəondú bǎnəŋ jé gwoɔŋg bwə áshígé lal mǎŋkul; ná ndéé bwə mú bə kú ná nə jiya joŋud.

11:7 13.1-2; 17.8 11:8 Luk 13.33-34 Sódóm: Mət 18.20; Iza 1.10; Eze 16.46 Iǵipten: MmN 3.16-19; 7.3-5 11:10 Yuá 16.20 11:11 Eze 37.9-10 11:12 20j 2.11; Mís 1.9 11:13 6.12-13; Eze 38.19-20 11:15 4.11; MmN 15.18; Sóm 22.29-30; Dan 2.44; 1Kr 15.24-28 11:16 4.4 11:17 1.8; 4.8; 15.3; 16.7; 19.6, 15; 21.22; Amo 4.13; 2Kr 6.18 11:18 19.5; Sóm 2.1-5; 110.5-6 11:19 4.5; 6.12-13; 8.7; 15.5; Zhb 38.22-23 wəle sə: 10j 8.1, 6 12:1 Iza 7.14; 26.17 12:3 ŋkəondú: 12.7, 9, 13; 13.2; 16.13; 20.2; Dan 7.7, 24 12:4 Dan 8.10 12:5 19.15; Sóm 2.9 12:6 10j 17.1-7; 19.5-7; Mat 2.13 mwəw tóshin nə mítəd mímbá nə mǎwúm mǎsaman: 11.2 12:7 Dan 10.13; Yúd 9 12:9 20.2; Mət 3.1; Iza 14.12; 27.1; Luk 10.18; Yuá 12.31

9 Nə ndeé, nda Míshiyêl bəndŋ wəéngales bé bwə á ntɔ bwo ná, bwə á ka wəngulə wusə ŋkəəndú anáni éne kúga shí, nywá a yág bwə jów ná Njwú məjamb yé wəəngú, nyə Sátan, muud ŋgə shiig buud ɔ shí ndon bəsh yé, bwə á wəngulə wusə bəndŋ bəsh wəéngales bé.

10 Mə mú gwág dúl kál í ŋgə ci nə ŋkulú jon dí ná:

Fwála Zembí mə cug búúd yí í mə wóos, nə ŋkul nyé, nə íjwúga byé, nə mpəl mə Kríst yé.

Nəcé bwə mə wəngulə wusə múúd ontaandé shí.

Nyə muud nyə á du kə nə ontaandé ɔ ómínyoŋá búśú

kə du jaaw Zembí təo íbulú, təo mimwásé yé.

11 Bwə á mə ntɔ nyə ŋkul nəcé məcií mə Mwá Ncwəmbə.

Bwə á mə ntɔ námə nyə ŋkul nəcé bwiingúlə bwə á bwiing lán mə Yésus yí, bwə áshígé cəel cug ján váál á nə bwə fúndə shwiy.

12 Gwə wə mə cí ná:

nə jon lə gwəw, nə bí bəəng njúl nún jon dí wá,

gwágúgá məshusug!

Nji, məntágula nə bí, shí nə mán!

Nəcé Njwú məjamb mə shulə nún bídí,

a mpú ná fwála í mə lúg nyə bibiyá,

a mə ntág bul nyada.

13 Ja məma ŋkəəndú éne nyə a dúg nə bwə mə wəngulə wusə nyə shí yí, nyə á ka zə júlya nə mudá nyə a byá mwán mwámudúm yé.

14 Nji, bwə mú yə mudá wəəngú məma məfaafugə məbá nda məfaafugə mə mpal, nə a jéélug kə shí a shwééshá dí, nyədə jiyad, kál bwə jəla nə kə wíl nyə yí. Nyə á ji wu mimbú mílól nə kál, ŋkəəndú nda kumə wu.

15 Nywá a yág éne nyə á ŋgə yámb məjúwó nə mpu yé, mə ŋgə wə nda ŋgwəp ŋgə wáámb mudá nə mə kə cə nə nyə.

16 Ká, shí í mú kyem múdá, í beeg mpu, minə ŋgwəp wəsh ŋkəəndú nyə á ŋgə yámb nə mpu ní.

17 Ŋkəəndú mú jág gwág múdá wəəngú mpimbə. A mú ka zə kə lúmbuli nə bəəng bwə mə lúg mpwoŋ buud mə múdá wá, búúd bwə ŋgə baagula isá Zembí nyə á ci ná í bəg yí, bwə ŋgə bwiing lán mə Yésus wá.

18 A mú ka kə təw shé á máŋud.

13

Biin á mán

1 Nə ndeé, mə mú dúg gúl biin ŋgə bád wú mán, biin ní njúl nə məlaag wúm, mílúú zəngbá. Məlaag wúm məní məsə na, laag

dəsh nə *túm íci; mínə mə *bwaasúlə mpu mə njúl nyə cilyá mílúú.

2 Biin mə á dúg jəəngú í á ŋgə bəéla ŋkweny, məcwad mə njúl nyə nda məcwad mə gúl shísha nyaan-nyaan cúdú bwə du jów ná *ours yí, mpu í njúl nyə nda zh-wambəŋkwuŋ. Ŋkəəndú mú zə yə nyə mpífə nyé, nə jiya íci jé nə yáag-yáag íjwúga. 3 Wúl lúú í á bə nyə nə váál fəŋ á nə nyə é yə. Nə ndeé, fəŋ nyəəng mú bále yál. Buud ɔ shí ndon bəsh bwə mú ŋgə jág káam, bwə mú ŋgə bə biin jəəng kál í á ŋgə kə yí. 4 Bwə á ka kúd ŋkəəndú məmpwoombá shí, nyə muud nyə á yə biin ŋkul nyé yé, bwə mú námə ŋgə kúd biin məmpwoombá shí ŋgə ságusə nyə ná: «Zə jí nda biin ga yé, zə jí nə ŋkul lúmbuli dósəmb nə nyə yé?»

5 Biin mú yéyow mpu shú ná a ŋgəg nə lás məbil-ŋkəndí, ŋgə lás bwaasúlə mpu; a mú yéyow ŋkúl ná a ságə sósólúgú yé tən ŋkwoond məwúm mənə nə óbá.

6 A mú téd lásúlə nə Zembí bwaasúlə mpu, lás nə jínə dé bwaasúlə mpu, lás nə kál á du ji yí bwaasúlə mpu, təo buud bwə njúl jon dí wá, a lás námə nə bwo bwaasúlə mpu.

7 Bwə mú yə nyə zhí ná a lúmbúlig nə minjəŋkə mi búúd, a ntɔ bwo. Bwə á yə námə nyə ŋkul ná a ságə misósólúgú myé íbend byésh dí, nə íkúl byésh dí, nə məkəl məsh dí, nə ílwoŋ byésh dí.

8 Buud ɔ shí bəsh mínə mə áshígé cilya kálaad á cug di ja Zembí nyə a fwə shí nə gwəw yí, bwə bá kúd biin ní məmpwoombá shí; kálaad á cug wəəngú ji kálaad mə Mwá Ncwəmbə bwə á cígə yé.

9 Muud jí nə məlwə mə gwág yé, a gwág!

10 Muud yésh í á bə cəéla nə a bá biil kwám yé, a biil kwám. Nyəəng í á bə ná a bá gwúyow nə kafwele yé, a gwúyow. Sá jəəng wə jí ná minjəŋkə mi búúd mí jəlá nə bul bə nə jisəw, bwə bíi búgə məbwə məbá.

Biin á shí

11 Nə ndeé, mə mú námə dúg gúl biin ŋgə cúwo wú shí. Ján í á bə nə məlaag məbá mə njúl nda məlaag mə mwá ncwəmbə; í á ŋgə lás nda ŋkəəndú.

12 Ján biin mú námə zə lwóya ŋkúl nyésh biin áshúshwóógú í á bə nə ndí yí, biin jəəng ŋgə dúg. A mú sá nə, shí nə buud ɔ shí bwə kúdúg biin áshúshwóógú yáag-yáag fəŋ í á yál yí məmpwoombá shí.

13 Biin ní mú ŋgə sá məma *məshimbá váál á ná a jów kuda í shulə wú jon dí buud bwə ŋgə dúg.

14 A mú ŋgə shiig buud ɔ shí nə məma məshimbá nyə á yéyow zhí ná a ŋgəg nə sá,

12:10 4.11; 11:15 **múúd ontaandé:** Zhb 1.9-11; Zak 3.1 12:12 18.20 12:14 mimbú mílól nə kál: 11.2 12:17 6.9; 11.7; 13.7; Dan 7.21 13:1 máŋ: Dan 7.3 **biin:** 11.7; 13.11-17; 16.10; 17.3, 7-13; 19.20; Dan 7.3-8, 21, 25 13:2 2Te 2.9 13:3 17.8 13:4 Sòm 89.7 13:5 Dan 7.25; 11.36 42 **ŋkwoond:** 11.2 13:7 12.17 13:8 3.5 **Mwá Ncwəmbə:** 5.6 13:10 14.12; Zhe 15.2; 43.11; Luk 8.15 13:11 Mat 7.15 13:13 16.14; 20.8 12:11 6.9; Mat 16.25 **Mwá Ncwəmbə:** 5.6; 1Yn 2.14; 5.4

biin áshúshwóógá ñgós dág yí. A mú ci nà buud ɔ shí nà bwá sáág vugali má biin í á cugá nà fán kafwélé yí.

¹⁵ Bwá mú yà nyà zhií ná a sáág ná vugali biin í kúwog shú ná í láság, í sáág ná bwá gwúg buud bēsh bwá ákúdé gwo mampwoombá shí wá.

¹⁶ A mú sá ná buud bwá wíyág mǎyíigyé ñkí mbwá mǎncwúmád ñkí mpwóómbád, buud bēsh, tǎo ozhizhe ɔ búúd tǎo fwámé búúd, tǎo mimbúbúwá tǎo mikúkúm myēsh, tǎo ofulí tǎo mǎlwaa mēsh, ná bēsh bwá wíyág mǎyíigyé.

¹⁷ Muud yēsh mǎ bá kú wíya mǎyíigyé mǎoŋg yé nyà é bǎ, ci a kú kusa sá, ci a kú námé kusha tǎo sá. Mǎyíigyé mǎoŋg mǎ á ñgǎ bǎ, gúl ja í bǎ jíná má biin áshúshwóógá, gúl ja nǎmbo á jíná dǎoŋg.

¹⁸ Na má jii fúg. Muud ji nǎ ikǎŋ wá ji nǎ ñkul bála nǎmbo má biin jǎoŋg, nǎcé nǎmbo wǎoŋgá jisǎ mǎyíigyé má jíná lú múúd. Nǎmbo wǎoŋg wá mitéd misaman nǎ mǎwúm mǎsaman nǎ ísaman.

14

Mwá ncwǎmbe bǎnŋ buud bwá á wí mikwámád wá

¹ Mǎ músǎ nyinǎgǎ kǎnd mish, mǎ mú dág Mwá Ncwǎmbe tál lúú mbǎŋ bwá ðu jǎw ná Siyǎn yíid, bǎnŋ buud otóóshin tǎd nǎ mǎwúm mǎnǎ nǎ ónǎ. Buud bǎoŋg bwá á bǎ nǎ jíná má Mwá Ncwǎmbe nǎ dé má Sóŋŋgá yé cilyá mpwóómbád.

² Mǎ mú gwág kál ñgós wú gwǎw, í ñgós shwag nda mǎjúwó má mpǎŋ, í ñgós saal nda ñkél mpú áyíyáág; kál dǎoŋg í á ñgǎ gwíig nda íbǎnzhá ná buud bwá ñgǎ bwam.

³ Bwá á ñgǎ scy ñgwa ágúgwáan bwá tál mpwóómbá caangád, mikuwó mí ísá mínǎ nǎ ocúmbá buud bwá njúl. Kú nǎ ñgwól múúd nyà á bǎ nǎ ñkul jiiǋ ñgwa wǎoŋgá, námé ñji buud otóóshin tǎd nǎ mǎwúm mǎnǎ nǎ ónǎ bwá á zhu shí wá, bǎoŋg Zembí nyà a jǎna tǎŋ shú ná bwá wúg mikwámád wá.

⁴ Báá bwá áshígé bwele lweegashi ícug nǎ nyá budá, bwá á ðu ji óncwíyé. Bwá ðu ñgǎ bǎ Mwá Ncwǎmbe kál jēsh á ká yí. Zembí nyà a fēēsh bwo mpǎdǎgá buud, a jǎna tǎŋ shú ná bwá wúg mikwámád. Nyà a sá ntó shú ná bwá bǎg bá Mwá Ncwǎmbe tǎŋ nda mpumá ashúshwóógá bwá ðu kǎnd koogú shú má Zembí yí.

⁵ Bwá áshígé bwele bēny mímpu myǎŋ bwiinǋ ijǎǎ, bwá á bǎ ntǎg kú nǎ tǎo sá á jumág.

Jwǎw á mǎzhúgúlá

⁶ Mǎ mú nyinǎgǎ dág ñgwól *éngales ñgǎ jéel tǎm jǎŋ. Nyà á bǎ nǎ jǎjǎ Kéel á kandugǎ kandugǎ ná a bwíingug buud ɔ shí, ilwonǋ byēsh, nǎ íbēend byēsh, nǎ mǎkál mēsh, nǎ ikúl byēsh.

⁷ Nyà á ñgǎ ci gwǎw-gwǎw ná: «Gwǎǎgǎ Zembí, yǎgá nyà gúmá nǎcé fwála lú sémyé mílǎsú má wǎós. Kúdǎgá nyà mǎmpwoombá shí, nyà wá nyà a sá gwǎw nǎ shí, a sá mǎŋ nǎ mǎncwujǎ!»

⁸ Ñgwól éngales, éngales ábēé mú ñgǎ bǎ ashúshwóógá a ñgós ci ná: «Babilon má bwíl, ñgwála í á ðu jwǎǎ ní í má bwíl, ñgwála í á nywíl ikúl byēsh nǎ janga nda bwá ðu nywíl búúd nǎ mǎlwǎg ná, í má bwíl.»

⁹ Ñgwól éngales, éngales aléel mú námá ñgǎ jéel tǎm jǎŋ a ñgós ci gwǎw-gwǎw ná: «Múúd mǎ ká kúd biin bá vugali jé mpwoombá shí, a wíya mǎyíigyé mǎŋ ñkí mpwóómbád, ñkí mbwád,

¹⁰ Zembí mǎ bá námá ñgual múúd wǎoŋgá mpimbǎ jé nda bwá ðu ñgulal múúd mǎlwǎg ná. A bá yǎ nyà gwo nyǎdí bálá mpimbǎ dí, kú cweel nǎ gúl sá. Muud wǎoŋg mǎ bá bwǎma nǎ cwúnd kúl kuda nǎ fidǎ í ñgós gwǎǎ yí. A bá bwǎma nǎ cwúnd jǎoŋgá, mǎŋkǎŋkǎ mí wǎéngales nǎ Mwá Ncwǎmbe bwá ñgós dág.

¹¹ Buud bwá ñgós kúd biin mpwoombá shí, kúd námé vugali jé mpwoombá shí, bwá wíya námá mǎyíigyé má jíná dé wá, yíle kuda í ñgós sá bwo cwúnd yí í bá ñgǎ bád kandugǎ á kandugǎ. Bwá bá yǎola, nǎ mwásá nǎ bulú, kú nǎ wogá.»

¹² Í bá jii ja jǎoŋg ná mǎŋkǎŋkǎ mi búúd mí mpúg jísǎw, bá buud bwá ñgós baagulǎ isá Zembí nyà á ci ná í bǎg yí, bwá ñgós *búgula Yésus wá.

¹³ Mǎ mú gwág kál ñgós ci jǎŋ dí ná: «Cilǎg sá má zǎ jaaw wo ga: Téed kíkídǎga, buud bwá é ñgǎ yǎ bwá njúl buud ɔ Cwǎmba wá, báá bwá má jǎla. Haaw, mǎ Ñkǎŋkǎ Shíshim, mǎ ñgǎ magulǎ ná bwá má jǎla, bwá má yǎwala nǎ iséy byǎŋ, nǎcé misóólǎgá myǎŋ mí ñgǎ bǎ bwo.»

Bwá bá saag shí mishwun

¹⁴ Mǎ músǎ nyinǎgǎ kǎnd mish, mǎ mú dág ñkúdí áfufumá, muud njúl ñkúdí wǎoŋg dí, a ñgós bǎgǎla nǎ Mwán má múúd. Nyà á bǎ nǎ *túm gúmá lúúd, í njúl síyá nǎ or, a mbíd ñjǎwá báágǎ bwá ðu saag *blé nǎ ndí yí mbwád.

¹⁵ Ñgwól *éngales mú cúwo wú *Mpáanzǎ Zembí a ñgós kǎm gwǎw-gwǎw ñgǎ ci nǎ muud

13:15 14.9, 11; 15:2; 16:2; 19:20; 20:4; Iza 44:5; Dan 3:5 13:17 13.18; 15.2 14:1 22.4 mbǎŋ bwá ðu jǎw ná Siyǎn: Iza 4:5; Zhu 3.5 buud otóóshin tǎd nǎ mǎwúm mǎnǎ nǎ ónǎ: 3.12; 7.3-4 14:2 1.15; 15.2; 19.6; Eze 1.24-25 14:3 4.4, 6 ñgwa ágúgwáan: 5.9 14:4 Yuá 10.4-5 14:5 Iza 53.9; Sof 3.12-13 14:6 Mat 24.14 14:7 Sóm 146.6 14:8 17.2; 18.2 14:9 13.15 14:10 15.7; 16.1, 19; 19.20; Mat 19.24; Sóm 11.6; Zhe 25.15; Eze 38.22; Mat 25.41 14:11 19.3; Iza 34.10 14:12 13.10 14:13 1.3; 16.15; 19.9; 20.6; 22.7, 14; Heb 4.9-10 14:14 Dan 7.3-14; Mat 13.39-40; 17.5; 24.30; Mís 1.9 14:14 1.7, 13

nyà á bə a njúl ñkúdúd yé ná: «Ŋwag báágó másaag dwó wo sáágw shí, nəc éfwála lú másaag má wóós, idâw í mú mĩngwíy.»

16 Muud nyà á bə a njúl ñkúdúd yé mú ñwa báágó másaag dé saag shí.

17 Ngwól éngales mú cúwo wú Mpáánzó Zembí nyísá jon dí yí; nyà á bə námá nə báágó másaag í njúl njəwá.

18 Ngwól éngales mú wú álatâr dí; nyâñ nyà á bə nə ñkul mə jwú nə kuda. A mú lás gwów-gwów ci nə nyooñg nyà á bə nə njəwá báágó másaag yé ná: «Ŋwag báágó másaag dwó, wo kág shí, kə ñgə sámb ikanj í *vĩnyə ñgə sɛɛñg, í má shĩn tí.»

19 Engales mú ntâg ñwa báágó másaag dé. A mú kə shí, kə ñgə sámb ikanj í vĩnyə ná ndéé, kə du shwu məma faduga dí, kúl mpimbə má Zembí í é nyâm byo yí.

20 Faduga jooñg í á bə, wo fwo wú ñgwála kə bugád. Bwó á kə kə nyâm byo wu. Í á kə bə, bwó ñgə nyâm ntâni, məcíí má mú du jüg ná jüg jüg jüg, má sá məma shwumb. Shwumb ní í á bád ná ndéé kə wóós cé mpu kabúli, í á ñgə wó ná ndéé kə jee wóós ókilomáda mitəd milól*.

15

Okwaag-jumə zangbá wá məzhúgúlá

1 Mə mú dúg dúlúgá *shimbá í má nyiñgə wóós jonud. Í á mpu bə ázagá-dúg, sá á káámúg. Í á bə, wəéngales zangbá bwó mbíd okwaag-jumə zangbá wá məzhúgúlá, booñg Zembí má bá casalə nyadálə yé nə ndí wá.

2 Mə mú dúg gúl sá njúl nda məma m̃ñ, í ñgə faan námá nda yén, í ñgə bə fulá nə kuda. Mə mú dúg hí, buud bwó á bə ná, ñkul nyâñ í á ntə biin í ntə vuguli jé ntə námá t̃ñj í ñgə bwəma nə jíná dé wá, mə mú dúg búúd booñg bwó t̃l məma m̃ñ m̃ooñgúd, bwó mbíd íb̃nzhá Zembí nyə á yə bwo yí.

3 Bwó á ñgə shil ñgwa má Moyiz sól məsáal má Zembí, ñgwa wúsé námá ñgwa mə Mwá Ncwəmbə yí. Bwó á ñgə ci ñgwa wooñg dí ná: Yé Cwámba wúsú Zembí á ñkul nyêsh, misóólúgú myó misə mí ázagá-dúg, mí á káámúg.

Məzhíí wó du kyey má məsə otátəlí, məsə məzhíí má obúbálé, yé Njwú ñgə jwú nə ikúl í cúgé *Oyúden yé.

4 Yé Cwámba, zó ji nə ñkul sá mádúgú ná nyə afúndóyé jíná dwó,

nyə ayáyé dwo gúmá yé.

Nji wo wó jí Zembí;

14:19 19.15; Iza 63.1-6 * 14:20 Cilyá á yág wúsə ná «osutád t̃sóshin nə mitəd m̃ísaman». 15:1 4.5; 15.7; 16.1; 17.1; 21.9 15:2 4.6; 5.8; 13.15, 18; 14.2 15:3 4.11 15:3 16.5-6; 19.2; 22.12; Mbá 32.4; Sóm 145.17 ñgwa: MmN 15.1; Sóm 111.2; 139.14 15:4 14.7; Sóm 86.9; 98.2-3; Iza 2.2-3; Zhe 10.6-7 15:5 11.19; MmN 40.34; Mis 7.44 15:6 1.13; Dan 10.5 * 15:6 l̃ɛ: Jiisə dúl váál káándó ájajaambwó, nə lalúlə kus. 15:7 4.6; 14.10; 16.1 15:8 MmN 40.34-35; Iza 6.4; Eze 44.4 16:1 15.1; Sóm 69.25; Iza 66.6; Zhe 10.25 16:2 13.15; MmN 9.10 16:3 8.8; MmN 7.17-21; Sóm 78.44 16:6 17.6; 18.24; 19.2; Mbá 32.43; Sóm 79.3, 10; Mat 23.35, 37 16:7 15.3

ikúl byêsh í bá zə, zə kúd wo məmpwoombá shí, nəc éwóó sámbúla wó du cígal mílású yí í á má nyín.

5 Mə músə nyiñgə kənd mísh, mə mú dúg Mpáánzó má juw jon dí, í njúl banda í du lwó ná Zembí jisə búúd bé dí yí.

6 Wəéngales zangbá bwó mú wú cínəñg cwú, wəéngales bwó á bə ná bwó zó jág jugushi shí nə okwaag-jumə zangbá wá. Mimbwéedí myáñ mí á bə leedyá nə fwámé l̃ɛ* njúl ñkí jág fumə, ñkí ñkəñəwə; bwó á bə bwó má fif mífwanğó mí or míkugud.

7 Mikuwó mí isá míná m̃ini, gúl í mú yə wəéngales zangbá óni ikwów zangbá. Ikwów byooñg í njúl síyá nə or, í njúl lwándúlá nə mpimbə má Zembí ná cwóó, Zembí ñgə cugə kandugə kandugə yé.

8 Yile í mú bídugi *Mpáánzó Zembí ná ñkáá; ná ndéé, kú nə muud mə bə nə ñkul nyíi Mpáánzó té ní wêsh, kə wóós ja wəéngales zangbá bwó bá shĩn ntáma shí nə okwaag-jumə zangbá yí.

16

Ikwów zangbá

1 Mə mú gwág dúl kál í ñgə zhu *Mpáánzó Zembí, í ñgə ci nə *wəéngales zangbá nə ñkulú ná: «Kəgá nə ikwów zangbá bísə nə mpimbə má Zembí íni, bi kág shwu shí nyêsh».

2 Engales ashúshwóógú mú kə nə jé kwów kə shwu shí. Buud bwó á bə nə məyígyé má biin, bwó á ñgə kúl vuguli jé məmpwoombá shí wá, dúlúgá wáál bílya cey-cey ígúságó í mú shwiy bwo nyúúlád.

3 Engales ábécé mú kə nə jé kwów kə shwu m̃ñ. Məjúwó má m̃ñ mə mú bə məcíí macíi nda bwó ámə gwú múúd cínəñg, ocúdu bêsh bwó ñgə cugə m̃ñ wá bwó mú shĩn yə.

4 Engales aléel mú kə nə jé kwów kə shwu míngwóó nə mánccwunud, myêsh mí mú bə məcíí macíi.

5 Mə mú gwág *éngales mə jwú nə mənccúwó yé má ci nə Zembí ná:

Wo wó jí bále bə Zembí, wo Zembí jisá yé, wo nyooñg wo á bwey bə yé;

wo ji t̃átəl nə váál wó má cígal mílású ni.

6 Nəc é bwó á gwú mĩñkəñkə mí búúd myó nə *buud cə mícúndá bwó,

sá jooñg wó wó mə sá ná bwó ñgúlúg məcíí yí. Sóólúgú wooñg í kwagá nə bwo.

7 Mə mú gwág dúl kál í ñgə zhu *alatâr dí, í ñgə ci ná: «Haaw! Yé Cwámba wúsú Zembí á

ɲkul nyêsh, sémyé wó ða sám̄b búúd míl̄sá yí wúsa búbálé nà tátalí.»

⁸ Engales ányina mú kə nà jé kwôw kə shwu jwówád. Jwów mú lág ɲkul nà í jígálúg buud nà kuda jé.

⁹ Yáág yáág gún̄ kuda mú jígal bwo. Bwó mú ɲgə lās nə Zembí bwaas bwaas mpu, nyə muud ma jwú nə okwaag-jumə óni yé, bwó yida ban nə bwó acéndé kuu njəond yə Zembí gúmá.

¹⁰ Engales atána mú kə nà jé kwôw kə shwu *caangə má biin ðí. Yídúgú í mú shwiy nyádí faan ðí nà ɲkwed, məcəy má mú bii búúd váál á nà muud ɲgə kwagalú júm.

¹¹ Bwó mú ɲgə lās nə Zembí á gwôw *bwaasúlə mpu nəcə məcəy nə mafəɲ bwó á bə nə ndí má. Nji, bwó nda bíd bów-bôw míśólúgú myáɲ.

¹² Engales ásamana mú kə nə jé kwôw kə shwu məma ɲgwəɟ bwó jów nə Ifrāt yí. Ngwəɟ í mú yísh shú nə micí myá kóśomb jwów í ða cúwo yí mí bág bə nə zhií.

¹³ Mə mú dág bów-bôw míshíshim mílól mí mə wós hí, wúga wú ɲkəondú mpu dí, wúga wú biin mpu dí, wúga wú múúd micúndá á íbəmb mpu dí. Bów-bôw míshíshim myəɔɲg mí á bə námá nda mikwóɲ.

¹⁴ Jísə míshíshim mí májamb mí ɲgə sá isá í ntɔ búúd ɲkul yí. Mí ða kə micí myá shí ga nyêsh dí, kə ða sɛɲg bwo shú nə bwó bág sá lúmbúlí məma jwów bwó ða jów nə jwów mə Zembí á ɲkul nyêsh yí.

¹⁵ Cwamba ɲgə ci nə: «Dugí, mə bá zə nda júwál. Muud ɲgə jí ɲkasə á ɲgə baagalə mimbwéédí myé nə á kú bá kyey shushwáas ɲwa shwón yé, nywáá má jala.»

¹⁶ Míshíshim míni mí mú sɛɲg micí kúl bwó ða jów hebarə dí nə Armagəðɲ yí.

¹⁷ Engales ázangbá mú kə nə jé kwôw kə shwu ɲgúlád. Dúl kál í mú wú caangə mə Zembí dí zə cúwo Mpáánzə Zembí, í mú ci nə: «Í mə bə.»

¹⁸ Míɲəs mí mú dagəwa, məjuɲú gwífg, ɲkél mpú kə saal, shí jág ntaɲsa váál í afwóyé bwele ntaɲsa té búúd bwó á jí shí ga dí yí.

¹⁹ Məma ɲgwəla ánúní mú bósóg máɲkəw məlól. Ikúl ishús míɲgwəla myáɲ mí mú bwíl. Zembí mú kənd mísh məma ɲgwəla á *Babilón, á mú yə ɲgwəla wəɔɲgú kwôw nə mpimbə jé í ó ða musála nda məlwəg.

²⁰ Í mú ka zə bə, məɲkwamə məsh shín wɛɛnzɲ, mimbəɲ myésh shín jimb.

²¹ Yáág-yáág mətálumu mə mú ɲgə wú jɔɲ dí ɲgə zə kadəwa buud nyúúlád, búgú mətálumu ɲgwúd jee jílə okílo məwúm mənə.

Buud bwó mú yida *lás nə Zembí bwaasúlə mpu nəcə kwaag-jumə á mətálumu ni nyə á nyaan ntɔ míɲjí.

17

Babilon mə bá bwəma nə intúgúlí

¹ Nə ndéé, *wəɛɲgəles zangbá bwó á bə nə ikwôw zangbá wá, ɲgwúd a cínɔɲg mú zə ci nə mə nə: «Zaa, mə zég lwó wo intúgúlí í bá bii mbyóɔɲg múdá í á mə kwambələ jiya mpədəgá míshwú ni yí.

² Nyədí wə mící myá shí mí á wusə mənyúul jaɲga dí yé; buud ɔ shí bwó á fudə nə jaɲga dé nda bwó ða fudə nə məlwəg nə.»

³ Engales éne mú kə nə *jim jam nyúl shí a shwéeshád. Mə mú dág ɲgwól múdá ɲjúl gúl biin ðí, biin í ɲjúl tífí nda kəɟ. Biin ni í á bə nə míná mə *bwaasúlə mpu cilyá nyúul nyêsh, nyə nə mílúú zangbá nə məlaag wúm.

⁴ Mudá wəɔɲgú mimbwéédí myé mí á bə, míl tí nda məcií, míl tí nda kəɟ. Nyə á bə nə míśángá nə oɲkaaw bwó ɲjúl síyá nə or, nə íjimə í mákwóógú, bóólúgá síyá nə kwóógú álal-kus bwó ða jów nə pərla yí. Nyə á bə nə bálá mbwəd, í ɲjúl nəmá síyá nə or, í ɲjúl lwándúlá nə nyéé á lwaaguwo lwaaguwo isá í jaɲga dé.

⁵ Dúl jíns lú *ndimba í á bə nyə cilyá mpwóómbúd nə:

«*Babilon anúní, budá ó jaɲga nyəɔɲgú wáɲ, nyəɔɲgú á dana dana isá yá shí ndon.»

⁶ Mə mú dág múdá wəɔɲg nə fud nda fud məlwəg. Í á bə nyə fud nə nyə á ɲgul məcií mə míɲkəɲkə mí búúd nə məcií mə búúd bwó á gwúyow nəcə Yésus wá.

Mə a jag bul káam ja mə á dág nyə yí.

⁷ Engales mú ci nə mə nə: «Wo káam jí na? Mə é bəgələ wo ndimba mə múdá éne, tɔ ndimba mə biin í ɲgə ɲkény nyə ni, biin jí nə mílúú zangbá nə məlaag wúm ni.

⁸ «Biin wó amə dág ni í á shí bə, í cúgé ná. Í bá bád wú bí ncímə dí kə kúl í bá kə jɛɛ yí. Nə ndéé, buud ɔ shí bwó bá káam ja bwó bá nyíɲgə dág biin ni yí, bwó bá káam nəcə í á shí bə, í cúgé ná, nji í bá nyíɲgə nyín. Buud ɔ shí bwó bá káam óni, í bá bə bəɔɲg míná mə cúgé micilyá kálad dí wá; nəcə tééd námə ja Zembí nyə á fwə shí nə gwów yí, míná mə bwey bə micilyá kálad á cug dí.

⁹ «Í jí wa nə muud wámبالóg isá nə fəg. Mílúú zangbá wó dág míni, jíśə mimbəɲ zangbá kál múdá éne mə kə jí yí; jíśə námə micí zangbá.

16:9 9.20-21; 16.11, 21 16:10 13.1-2 Yídúgú: MmN 10.21-22; Iza 8.22 16:12 Iza 11.15; 44.27; 46.11 16:13 12.3; 13.1-2; MmN 8.2; Sóm 78.45 16:14 11.17; 13.13-14; 19.20; Mat 24.24; 2Te 2.9 Úmbúllí: 19.11-21 16:15 3.3, 18 16:17 16.1; Iza 66.6 16:18 4.5; 6.12-13 16:19 14.10; 18.2 16:21 11.19; 16.9 17:1 Zhe 51.13 17:2 14.8; 17.18; 18.3; Zhe 51.7; Nah 3.4 17:3 biin: 13.1-2 17:4 18.3, 16; Zhe 51.7; Eze 28.13 17:5 Zhe 2.20; Ozé 1.2 17:6 16.6 17:7 13.1-2 17:8 13.3 kálad: 3.5 17:9 13.18

10 Míci zangbá myoong dí, mítóon mí cúgé ná míci, ngwúd wusə, ngwúd í afwóyé zə. Ja wāŋ í bá zə yí, í bá zə jì nji fúfwálá cíg-cíg.

11 Biin í á fwo bæ, í cúgé ná nyiŋga bæ ni, gwáméfwó jisə cí á mwəomb. Bəndŋ micí zangbá wə básá; a nŋə námá kə kúl á kə jɛɛ yí.

12 Məlaag wúm wo ámə dág mənɪ məsə micí wúm. Myāŋ mí afwóyé ná bæ nə məfaan má íjwúga; nji, bəndŋ biin bwə é jwú nji wəla ngwúd.

13 Micí myoong myēsh misə nə tédúgá ngwúd, nə mí yə biin mpífə nyāŋ nə ŋkul íjwúga nyāŋ.

14 Myēsh mí é lumbuli nə Mwā Ncwəmbə, nji Mwā Ncwəmbə nyə e cú bwo. Nəcə nywáá jisə Cwáməba mú micwáməba myēsh mí ŋgə gwəɔ yí, Cí í jwú nə micí myēsh yí. Bəndŋ buud nyə á má jəw wá, bwə wə bwə bá cú micí myoong. Nəcə nyə á fēesh buud nyə á jəw wá, básə nyə wəabúgúlág.»

15 Engəles mú nyiŋga ci nə mə ná: «Mishwú wo ámə dág mbyóóŋg múdá má kwambələ jiya mpádúgá míni, jisə ikúl, nə məŋkúmbə mə búúd, nə ilwoŋ, nə məkál.

16 Məlaag wúm wo ámə dág mənɪ bəndŋ biin bwə bá fəm mbyóóŋg múdá, bwə déég nyə isá byé byēsh, a lág shushwáás, bwə bá céég də nyə ifúndá nə ndéé jígal nyə kudad.

17 Bwə bá sá ntó nəcə Zəmbi nyə á wá bwo nji yéesh ngwúd lúúd, nji ná bwə sáág sá nyə Zəmbi ŋgə jii yí; nə bēsh bwə tówúg cūŋ nə bwə yə biin ici byāŋ, a bəlanugí nə dí ná ndéé kə wósə ja isá Zəmbi nyə á ci yí í bá bwəma yí.

18 «Ná ndéé, mudá wo ámə dág éne, nyə wə ngwəla ánní í ŋgə jwú nə micí myá shí ga myēsh yí.»

18

Babilon mə bwíl

1 Ja mə mə shín dág mbyóóŋg múdá ni yí, mə mú dág ngwól *engəles ŋgə shulə wú gwəw nə yáág-yáág ŋkúl íjwúga. Milwanə myé mí mú kwan shí nyēsh ná ŋgəŋ.

2 A mú kím gwów-gwów ná: *Babilon mə bwíl, ngwəla í á də jwəɔ ni í mə bwíl. Í mūsə jiya məjamb.

Í mūsə, mimbii mí íbów-bów í míshíshim myēsh kə jì cínəŋ, mimbii mí íbów-bów í ínunú í áduđanā byēsh kə jì cínəŋ*.

3 Í mūsə ntó nəcə ikúl í cúgé *Oyúden yí byēsh í á nyíngula jangə déđ

nda bwə də nyíngula ínguləga dí nət. Micí myá shí mí á wusə mənyúul jangə dí nə nyə,

buud bwə á də kusha kúm shí ndon wá, bwə á bíg nə yáág-yáág toom yé áśp mísh. 4 Mə mú gwág dúl kál mə ci jon dí ná:

Buud bəm, wúgá ngwəla nííd, bí bəg kú nyí *mísəm myéd, ókwaag-jumə bwə jálá nə bií nyə wá bwə á bá námá bií bí.

5 Nəcə misəm myé mí mə bəgəwo məkú məkú kə wósə jon dí, Zəmbi mə kənd mísh ólíŋgə bēsh wə ngwəla nííd.

6 Sáɡá nyə nda nyə á nŋə sá bóól ná. Sá nyə á jugushi muud nə ndí ja ngwúd yí, jugushigá nyə nə gwo ija íbá.

Bálá nyə á ŋgulal buud nə ndí ja ngwúd yí, bí ŋgulal nyə nə gwo ija íbá.

7 Bímbi nyə á də bəgəwa nə isá í gúmá byé nə toom yé áśp mísh yí, təlúgá nyə cwúnd dí bímbi dooŋg, bí jil nyə məntáɡula dí bímbi dooŋg.

Nəcə á nŋə ci nə lámúd ná: «Mə njul caəŋgəd nda wúl cí múdá,

mə cugé kúsə, mə abúlé bwele bæ nə shwiy.»

8 Nda á nŋə tédúga ntó ná, okwaag-jumə Zəmbi nyə á bwey kwəməsa nyə wá bwə bá zə káda nyə jwəw ngwúd. Í bá bæ: nə shwiy, nə məcey mə shwiy, nə zha; kúda kə bá cumbal jígal nyə.

Nəcə Zəmbi Cwáməba, muud mə sámb nyə mílúsú yé jisə ŋkácíd.

9 Micí myá shí myēsh bəndŋ bwə á wusə mənyúul jangə dí nə toom áśp mísh dí myá, mí bá jii məyə, mí bí məbwə bud dí shú déđ ja bwə bá dág yile í ŋgə kə gwów nə á nŋə jígə yí.

10 Bwə bá fúndə nə bwə ashíshé kúl á jí cwúnd dí yí, bwə də tów shwóg-shwóg kə də ci ná: Nkwéé, ŋkú məmə ngwəla á Babilon e! Nkú ngwəla íŋkácíd ga e! Səmbyé mílúsú wə í mə shín námə nji wəla ngwúdá!

11 Buud bwə də kusha kúm shí ndon wá nŋə jii nyə nda bwə də jii mbimbə nə, nəcə kú ná nə muud mə kúsə zhwog kúm básə nə ndí yí.

12 Zhwog kúm dooŋg dúsə, nə or, nə kwóóɡú bwə də lúlə *mwaané nə ndí yí, nə íjímə í məkwóóɡú, nə kwóóɡú álal-kus bwə dú jəw ná pərlə yí, nə fwámé ləᶑ, nə mikáándə mí atítíí nda məcií, nə káándə nyəŋgá bwə dú jəw ná

17:12 Dan 7.7, 24 17:14 19.16, 19; Mbá 10.17; Sóm 136.3; Dan 2.47; 1Tm 6.15 17:15 17.1 17:16 17.2; 18.8; Lev 21.9; Eze 23.29; Ozé 2.5 17:17 17.13 18:1 Iza 13; 47; Eze 27 18:2 14.8; 16.19; Iza 13.20-22; 21.9; 34.11, 14; Zhe 50.39-40; 51.8 * 18:2 Mí micíyá mí ayág mí nŋə ci ná «mimbii mí íbów-bów í ínunú myēsh kə jì cínəŋ, mimbii mí íbów-bów í ócúúdí í áduđanā kə jì cínəŋ. 18:3 17.2; 18.11-19; Iza 23.8; Eze 27.22-23, 33 † 18:3 Ntó mə kə ná jangə dé í á mə gwílyá ikúl í cúgé Oyúden yí. 18:4 Iza 48.20; Zhe 51.45; 2Kr 6.17 18:5 Mat 18.20 18:6 Sóm 137.8; Zhe 50.29 18:7 Iza 47.8-9 18:8 17.16 18:9 Eze 26.16-17; 27.30-35 ‡ 18:9 Təđawa. 18:12 Eze 27.12-24 § 18:12 Iɛ; Jisə dúl wáál káándə ájujaambuwó, nə lələlə kus.

suwá yí, nà myá otítíí nda kọ́ọ́, nà mǎvǎál mǎ líí mǎsh mǎ anywa mǎcud, nà isǎ bwǎ dǎ sǎ nà mimbanj mi zhwóg yí, nà byoǎng bwǎ cáág nà jǎjǎ líí, nà fwámé ñkwǎnz, nà dúl váál ñkwǎnz nǎmǎ yí, nà dúl váál kwóógú áal-kus yí.

13 Kúm dǎǎng dǎsǎ nǎmǎ: nà fuláwa mǎwúds bwǎ jów nǎ sinamǎn yé, nà mǎsól mǎwúds mǎ anywa fwǎ, nà olabínda, nà mǎsól mǎkál mǎ líí bwǎ dǎ jów nǎ *mír mǎ, nà dúl váál áshub ánywa mǎcud, nà mǎlwǎg, nà mǎwúds, nà mǎngug, nà *blé, nà iwoo í anǎnǎ, nà itǎw, nà ikabulí, nà omǎtúwa íkabulí í dǎ julǎ yí, nà mikwám, nà ícug í búúds*.

14 Jǎjǎ isǎ lám wó í á dǎ cǎel yí í mǎsǎ wo cé jon.

Nǎ tǎom ásǎ mǎsh, nǎ isǎ í áñkunjkanwǎ, í mǎ wú wo mǎbwǎd.

Byêsh íni, muud nyǎ abǎle ná nyíngǎ kwey byo.

15 Buud bwǎ á kusha kúm dǎǎngǎ bíg nǎ dwo wǎ bwǎ bá fúndǎ nǎ bwǎ ashíshé kúl á jí cwúnd dí yí, bwǎ bá tǎw shwóg-shwóg ka ñgǎ jii nyǎ nda bwǎ dǎ jii mbimbǎ nǎ.

16 Bwǎ bá ñgǎ ci ná: Ñkwéé, ñkú mǎma ñgwǎla á Babilǎn é! Ñgwǎla ni í á dǎ bǎ nǎ fwámé íf! Mikáándǎs myé mí á dǎ bǎ, míl tí nda mǎcií, míl tí nda kọ́ọ́.

Ñgwǎla ni í á dǎ bǎ nǎ or nǎ ijimǎ í mǎkwóógú, nǎ mǎkwóógú mǎ áal-kus bwǎ dǎ jów nǎ pǎrlǎ yí!

17 Bímí lú kúm dǎǎng dǎsh wǎ mǎ jímǎ njí wǎla ñgwúdsǎ ga?

Nǎ omǎsa bwǎ jwú nǎ ititíma wǎ, nǎ buud bwǎ jáánd ititíma byoǎng dí wǎ, nǎ odǎgulǎ-shwǎngǎ bwǎ júlǎ ititíma wǎ, nǎ buud bǎsh bwǎ ñgǎ bǎ nǎ mǎnywa mǎñ wǎ, bǎsh bwǎ á dǎ gwǎa tǎw,

18 dǎ dúg yíle mǎjígǎ mǎ ñgwǎla, bwǎ ka dǎ kǎm ná: «Wáyé ñgwǎla í á bwele bǎ nda jǎ-jǎ ñgwǎla ga yí?»

19 Bwǎ á ka dǎ shwu mífumbyá mílúúds, bwǎ ñgǎ jii, bwǎ ñgǎ tǎduwa, bwǎ ñgǎ jii nda bwǎ dǎ jii mbimbǎ nǎ, bwǎ ñgǎ kím onkwimbyé ó shwíy ná:

Ñkwéé, ñkú mǎma ñgwǎla á Babilǎn ey! Ñgwǎla í á sǎ ná buud búsdǎ nǎ ititíma mǎñ wǎ bǎsh bwǎ bígúg nǎ kúm dé yí!

Wǎ ó mǎ bǎnda lúg cwúds njí wǎla ñgwúdsǎ ga? 20 O yé búúds bí jon dí wǎ, gwágúgǎ mǎshusug nǎ ñgwǎla ni cǎimǎle!

Tǎo bí mǎñkǎñkǎ mí búúds, nǎ *buud ó lwámá, nǎ bí *buud ó mǎcúndǎ, gwágúgǎ nǎmǎ mǎshshusug.

Nǎcé, jǎ Zembí mǎ sǎmb Babilǎn lǎsǎ yé tǎtǎlí ni, a mǎ kunda bí.

21 Nǎ ndéé, gúl ñkácíd éngǎles mú ñkǎny dúl mǎma kwóógú†, a mú wǎngulǎ wusǎ dwo mǎñ nǎ ñkulú, nyǎ ná:

Ntǎni wǎ sǎ mǎ bá wǎngulǎ wusǎ Babilǎn yé, nǎ ñkulú,

mǎma ñgwǎla ni í abǎlé ná nyíngǎ bwele nyín.

22 Nǎ mǎkál mǎ íbǎnzhá,

nǎ mǎkál mǎ óseye isusa

nǎ mǎkál mǎ ílúlwǎñ í ábulya mǎkál,

nǎ mǎkál mǎ mǎcwǎñ jí,

ñgwúds nǎ ñgwúds í abǎle ná gwǎfg wódí.

Tǎo muud mǎ sǎ gúl séy mǎbwǎ yé,

tǎo ncíndǎ nǎ bwǎ ñgǎ kwaag ífwǎn í abǎlé ná nǎmǎ bǎ.

23 Í bá bǎ, kú ná nǎ tǎo ñngǎñgǎñ nǎ lǎmba dǎsǎ njídǎ,

kú ná gwǎdǎga tǎo mǎshusug mǎ nǎ ncwǎmǎ bá sǎs bwǎ ñgǎ kúnǎw bǎya.

Í bá bǎ ntǎ nǎcé okusha ó kúm bwǎ wǎ bwǎ á bul bǎ,

wo á shíng íkúl í cúgǎ Oyúden yí byêsh nǎ mǎsólǎgú mí jamb wo á dǎ sǎ myá.

24 Wo wǎ jí nǎ mpwene shwíy mǎ búúds ó mǎcúndǎ nǎ mǎñkǎñkǎ mí búúds, tǎo bǎsólǎgǎ bǎsh bwǎ á cígulǎw mǎcǎñ shí nyêsh dí wǎ.

19

Míngwa mí gúmǎ jonud

1 Jǎ isǎ íni í mǎ shín yí, mǎ mú gwág nda kúds zhwog buud bwǎ ñgǎ kǎm jon dí, bwǎ ñgǎ ci ná:

*Alelúya! Zembí wúsú wǎ mǎ dǎ cug búúds, mílwanǎ nǎ mpífǎ bísdǎ Zembí wúsú isǎ byé, 2 nǎcé á dǎ cígul mǎlǎsǎ tǎtǎlí nǎ jǎlǎ.

A mǎ sǎmb lǎsǎ mǎ mǎma mbyóóñg múdá í á ñgǎ ntǎma shí nǎ ñangǎ yí, a mǎ kunda ósól ó mǎsǎal bǎ, a mǎ yǎ nǎ mbyóóñg múdá í á gwú bwo yí.

3 Bwǎ mú ci jǎ ábǎé ná: Alelúya! Yíle jé í ñgǎ kǎ gwǎw kandǎgǎ á kandǎgǎ.

4 Ocúmbǎ buud mǎwúm mǎbǎ nǎ óñđ bǎñđ mikuwó mí isǎ mǎñđ bwǎ mú kúd mǎmpwoombǎ shí, yǎ Zembí muud njúl caangǎd yé gúmǎ, bwǎ ñgǎ ci ná: «Amén! *Alelúya!»

Zañ bá mǎ Mwǎ Ncwǎmbe

5 Dúl kál í mú wú *caangǎ mǎ Zembí ná: Bí bǎsh ósól ó mǎsǎal ó Zembí wúsú, bí ñgǎ gwǎjǎ nyǎ wǎ, ozhizhe ó búúds nǎ fwámé búúds, sǎgúsǎgǎ nyǎ.

* **18:13** Dǎ kusha ícug í búúds nda kúm. **18:15** Iza 47.15; Eze 27.36 **18:16** 17.4 **18:18** Eze 27.28-34 **18:20** 12.12; Zhe 51.48 **18:21** Zhe 51.63-64 † **18:21** Kwóógú dǎǎng í njúl nda mǎkwóógú bwǎ á dǎ kwaag ífwǎn cǎnǎng yág mǎ. **18:22** Iza 16.10; 24.8; Eze 26.13 **18:23** Iza 23.8; 47.12; Zhe 7.34 **18:24** 16.6; Iza 26.21; Zhe 51.49; Eze 24.7-8 **19:1** 4.11 **19:2** 15.3; 16.6; 22.12; Mbǎ 32.43; Sǎm 79.10 **19:3** Yíle: 14.11; Iza 34.10 **19:4** 4.4, 6; 5.7; Sǎm 106.48 **19:5** 11.18; Sǎm 22.25; 115.13; 134.1; 135.1 **19:6** 11.17; 14.2; Sǎm 47.5-9; 96.7-10; Zak 14.9

6 Mə mūsə gwág dúl kál nda kúdə zhwoḡ buud bwə ɲgə kɪm, nda məjɪwó mə mpɪɲ má ɲgə shwo, nda məma ɲkɛl mpɪ ɲgə saal; kəl dɔɔŋ í á ɲgə cí ná:

Alelúya! Zembí Cwám̄ba, Zembí á ɲkul nyêsh má ɲwa ijwúga byé.

7 Sá gwágúgá məshusug, sá kɔɔs, sá yə nyə gúm̄ə,

nacé zan̄ bā mə Mwā Ncwəmbe í zó sɪy, mudá á zó bá yé má shɪn kwəmsa.

8 Bwə má yə nyə káándá í njúl fwámé lɛ̄*

í ɲgə fumə məfumə má áɲkɪɲkənəwá.

Fwámé lɛ̄ wɔɔŋ wá məsólúgá myá tútálí mɪɲkɛɲkɛ̄ mi búud mí á ɲgə sá myá.

9 ɲgəles mú cí nə mə ná: «Ciləḡ ná: Buud bwə má jɔwɔw ná bwə zəḡ də dɪna bā má Mwā Ncwəmbe wá, báá bwə má jəla.» A mú nyɪŋgə cí ná: «Obúbálé s̄ íciyá s̄ Zembí wə s̄ni.»

10 Ja á má cí nə mə ntáni yí, mə mú wusə nyúul nyádí shí məkuú mbúmbudí ná má yə nyə gúm̄ə. Nyə ntəḡ nə mə ná: «Mbò! Kú bɛɛḡ sá ntáni! Mə jì muud gwoonḡ wán ná shé ɲgə s̄y s̄y ɲgwúd, bɪnɔɲ omínyəɲá bwò bwə ɲgə bwiɪŋ lán̄ má Yésus wá. Yidagá yə Zembí gúm̄ə! Obúbálé shé ɲgə bwiɪŋ shú má Yésus wá bwə ɲgə zhu sá nyáméfwó nyə á cí yíid.»

Nda Kríst mə bá nyɪŋgə zə nə

11 Mə mú dúḡ jɔɲ ná bagə, wo dúḡ kabulí áfufumə, muud njúl gwo gwɔw; bwə dúḡḡ jɔw múud wɔɔŋ ná Abúḡə nə Afwám̄ə. Nyə wə má də cíḡal mɪlɔsú ótútálí dí, də námá lumbulí dósomb ótútálí dí.

12 A jì nə mɪsh má ɲgə lwenya nda mɪŋgwɪile, a mbid nɔlúyá mɪtúm mí ícɪ lúud. Jíná dé dásə cilyá váal múud shús cúḡé nə ɲkul l̄y yí, nji nyáméfwó.

13 Kúud á jì nə ndí nyúul dí yí jísə nə məcɪfí ná lwob. Jíná dé wə Ciyá má Zembí.

14 Misám̄ba mí dósomb mɪsə jɔɲ dí myá mí á ɲgə bɛ nyə, bɛsh bwə njúl íkabulí í áfufumə dí, bwə mbid mimbwéedí mí fwámé lɛ̄, a njúl ɲkɪ fumə, fúbán ná fwə-fwə.

15 Nyə á bə nə wál-wál kafwele í ɲgə cúwo nyə mpu dí ná á zó cugal ɲkúl í cúḡé *Oyúden yí. A bá fála byo ná ɲkúud, a nyám bwo nda bwə də nyám isá faduga dí ná, lwólə ná mpimbə má Zembí Aɲkul-nyêsh í má bul yáág.

16 A jì nə cilyá nyádí kúud dí nə nyádí jwu dí ná:

Cí í jwú nə micí myêsh yí, Cwám̄ba mɪl mícwám̄ba myêsh mí ɲgə gwəḡ yí.

17 Mə mú dúḡ ɲgwól *ɲgəles tál jwówúd tútálí. A mú kɪm gwów-gwów cí nə inunú byêsh yá gwów ná: Zəḡá! Sɛɲgyagá bɪ zəḡ məma dɪna má Zembí dí,

18 zə də. Bɪ mə zə də mɪshwun mí micí, nə mɪshwun mí ójwú-buud nə ozimbɪ wá gwów-gwów, nə mɪshwun mí íkabulí nə buud bwə ɲgə kyey nə byo wá, buud bɛsh, tɔɔ ofulí tɔɔ mikwám, tɔɔ ozhizhe ɔ búud tɔɔ fwámé búud.

19 Mə mú dúḡ biin bənɔɲ micí myá shí nə misám̄ba mí dósomb myán̄ bwə má sɛɲgya ná bwə zá lumbulí nə Muud njúl kabulí áfufumə dí yé bənɔɲ bɛ ózimbi.

20 Bwə mú ntəḡ bii biin, bii námá *múud micúndá á íbəmb, nyə muud nyə á də shüḡ buud nə məma *máshimbá nyə á də sá mɪsh má biin dí yí. Buud nyə á də shüḡ wá bwə wá bwə á də magulə ná bwə wáḡ bwo məyüḡyé má biin, bwə də kúd vugulí jé məmpwoombú shí wá. Bwə mú wusə biin bá *muud micúndá á íbəmb cwoogá kuda dí mikuwó, kuda ná fida í ɲgə bəmb.

21 Kafwele í á ɲgə cúwo muud kabulí áfufumə mpud yí, í mú gwú bósólúgá bɛsh. Inunú byêsh í mú də mɪshwun myán̄ ná ndɛé jilə.

20

Ijwúga t̄ɲ mimbú tósshin

1 Ja isá íni í má shɪn bə ntáni yí, mə mú dúḡ ɲgwól *ɲgəles ɲḡ shulə wú gwów a mbid juwuga bɪ ncímə nə məma kwoolú ɲkwánz.

2 A mú mamusə bii ɲkɔondú éne, nywá a yág jísə Njwú məjamb yé wɔɔŋgá, nyə *Sátan, a mú wólə nyə məɲkədə; a bá jì məɲkədə məɔŋḡ dí mimbú tósshin.

3 A mú wusə nyə bɪ ncímə dí ná ndɛé a fad mpumbé, wá məyüḡyé ɲḡuɲad. Nyə á fad ɲkɔondú éne ntáni ná a jɪḡ kú ná nyɪŋgə ɲḡə shüḡ íkúl í cúḡé *Oyúden yí, kə wósə ja mimbú tósshin mí bá shɪn yí. Ja mimbú myɔɔŋḡ mí bá shɪn yí, í bá jì ná bwə bídúḡ nyə fúfwálá.

4 Mə mú dúḡ ícaŋḡ, buud bwə mú zə jì ícaŋḡ byɔɔŋḡád. Zembí mú yə bwo ɲkul ná bwə ɲḡḡ nə sámb mɪlɔsú. Mə mú námá dúḡ *mɪshishim mí búud bwə á cíḡow məcún̄ wá. Bwə á cíḡow məcún̄ nacé bwə á wá cug ján̄ ɲḡələ bwaagulə lán̄ má Yésus dí, nə ɲḡələ bwiɪŋ Mɪlɔsú mí Zembí wá; bɔɔŋḡ bwə áshíḡé kúd tɔɔ biin tɔɔ vugulí jé məmpwoombú shí wá, bwə áshíḡé wíyá məyüḡyé ɲkɪ mpwóombád ɲkɪ mbwəd wá. Buud bɔɔŋḡ bwə mú gwúm ná ndɛé bənɔɲ *Kríst bwə mú bə nə ijwúga t̄ɲ mimbú tósshin.

19:7 21.2 19:8 6.11 * 19:8 lɛ̄: Jisə dúl váal káándá ájujaambuwó, nə lalələ kus. 19:9 14.12; Iza 25.6; Mat 22.2; Luk 14.15-16 **Obúbálé s̄ íciyá:** 21.5; 22.6 19:10 6.9; 22.8-9 19:11 4.1; 19.2; Sóm 72.1-14; 98.9; Iza 11.4. Eze 1.1-3; Mis 7.56 19:12 1.14-15; 2.17 19:13 Iza 63.1-6 19:13 Yuá 1.1 19:14 6.2-8, 11 19:15 1.16; 2.26-27; 11.17; 14.14-20; Zhe 25.30-31 19:16 17.14 19:17 Eze 39.4-5, 17-19 19:18 13.16 19:19 17.12-14; Sóm 2.2; Eze 38.2-9, 14-16; Zak 14.2 19:20 13.1-2, 13, 15 **fidə:** 14.10; 20.10, 14; 21.8; Iza 30.33 20:1 10.1; 18.1 **bɪ ncímə:** 9.1 20:2 12.3, 9 20:4 6.9; 13.15; Dan 7.9, 22; Luk 22.30; 1Kr 6.2

5 Mílúgá mímbimbə mí áshígé fwo gwúm té mímbú tóóshin mí áshígé fwo shín yí. Buud bwá á gwúm bánđň Yésus zə bə nə ijwúga tãň mimbú tóóshin wá, gwúmála áshúshwóógá wáni.

6 Buud bwá gwúm gwúmála áshúshwóógá wá bwá má jəla, báá búəsə mĩnkəňkə mi búúd. Shwiy ábɛɛ í ábúlé ná kúnya nə bwo, bánđň Kríst bwá bá yida bə nə ijwúga tãň mimbú tóóshin.

7 Ja mímbú tóóshin mí bá shín yí, bwá bá yíl Sátan mímbwugud,

8 a mú bá cúwo tóón kə ngə shüig ikúl í cúgɛ Oyúden yí mákug mə shí mənđ dí, ntó ji nə Gog na Magog*; ka ngə shüig bwo ná ndɛɛ bwá mú sɛɛngya ŋkí bulya nda shɛ nyísə mən yí, ná bwá sá dóómb.

9 Bwá á ka mpyáanz shí nyɛsh, bwá lyɛ ŋgwála Zembí mə céel yí, kúl bag dé dúsó yí, lyɛ wə nə kyesh. Nji, kuda í á wu jorj dí zə cumbal jǐgal bwo.

10 Ná ndɛɛ Njwú məjamb nyə á ngə shüig bwo yé mú wusow cwooógá kuda nə fida dí, kúl biin bá *muud micúndá á ibəmb búés yí. Kuda í bá təl bwo cwúnd dí kandugə á kandugə.

Sémbyé mílúsú áməzhúgúlá

11 Mə múəsə ka dúg məmə *caangə áfufumá, muud njúl cinəng. Shí na gwów í mú wɛɛnzɔ wú múúd wəəng míšhúd, í jím kú ná nyingə bə.

12 Mə mú dúg búúd bwá á yə wá, tɔə ozhizhe ɔ búúd, tɔə fwámé búúd, bwá təl otútali mpwóómbú caangəd. Okálad bwá múəsə bényow. Mpúsə búni, bwá mú nyingə bény ngwólúgá íshús, nyāň njúl kálad á cug. Zembí mú ngə sámb buud bwá á yə wá mílúsú, ngə bɛ misóólúgú myáň.

13 Bəəng búúd bwá á yə mən wá, mən mú nying bwo, shwiy nə banj mĩnjĩm í mú námá nying bánj. Zembí mú ngə sámb muud yesh mílúsú, ngə bɛ misóólúgú myé.

14 Bwá mú wusə shwiy nə banj mĩnjĩm bí kudad: shwiy ábɛɛ wə wusəwələ bí kuda dí.

15 Muud yesh jíná í á bə kú nyĩn kálad á cug dí yé nyə á wusəw bí kudad.

21

Gwów ágúgwáan nə shí ágúgwáan

1 Nə ndɛɛ, mə á ka dúg gwów ágúgwáan nə shí ágúgwáan. Gwów áshúshwóógá nə shí áshúshwóógá í á shí jím, tɔə mən, mə kú ná nyingə bə.

2 Mə mú dúg Yurúsalem ágúgwáan, ŋkɛŋkɛ ŋgwála ngə shulə wú gwów wə Zembí. Í á bə í má shín cwə nyúul nda mudá má kwisha ná a kə béya yé.

3 Mə mú gwág dúl kál í ngə wú *caangə mə Zembí dí, í ngə ci nə ŋkulú ná: «Zembí bánđň buud banda dáj wəga. Zembí mə zə ji búúd dí, buud bwá múəsə bə búúd bɛ, nyɛ ntəg Zembí wáň.

4 A bá cind bwo məzhwíle mɛsh, bwá ábúlé ná bwele du yə, bwá kú ná bwele du sá máshwiy, kú ná bwele jug nə məcɛy. Isá í acwúlú í á mə cɛ.»

5 Muud nyə á bə a njúl caangəd yé mú ci ná: «Wo má dúg ii? Mə ngə sá isá byesh ogúgwáan.» Nyə námá ná: «Ciləg isá ini, nəcɛ iciyá byám bíə í abúgúlá, bíə obúbálé.»

6 A mú námá ci nə mə ná: «Í má bə! Mə ji Alúfa, mə Oméga*. Mə ji Mətɛɛdúlé, mən Məshíne. Muud ngə gwág shwáásúlə mínú yé, mə e yə nyə məjúwó mə ncwuj á cug, a ŋgul mwo ashwá.

7 Muud yesh mə bá ntə yé, dé kəw mə bá yə nyə wəni, mə ka námá bá bə Zembí yé, nyɛ bə mwān waamə.

8 Buud bwá júl mənyúul fúndə cúwúlí wá bāň ii, nə buud bwá á má yow búgúlálə Yésus wá, nə bəəng bwá á má sá icug ŋkí dana mísh mə Zembí dí wá, nə ogwúl ɔ búúd ii, nə buud ɔ janja, nə buud ɔ ncidə, nə buud bwá ngə yə ozembí wá yadúg gúmə wá, nə minjĩnjǐ, búni besh bwá bá shúgala nji bí kuda nə fida dí, shwiy ábɛɛ wəni.»

Yurúsalem ágúgwáan

9 Ná ndɛɛ, wəəngales zangbá bwá á bə bwá mbíd ikwów zangbá lwándúlá nə okwaag-jumə zangbá wə məzhúgúlá wá, ŋgwól á cinəngú mú zə lás nə mə ná: «Zá, mə zág lwágulə wo mudá má zó béya yé, mudá mə Mwá Ncwəmbɛ.»

10 A mú kə nə *jĩm jām wúl məmə mbúň dí gwów. A mú lwágulə mə Yurúsalem, ŋkɛŋkɛ ŋgwála ngə shulə wú gwów wə Zembí.

11 Í á bə nə milwanə mí Zembí, í ɔ du lwenya nda jǐjǐ kwóógá bwá du jów ná

20:6 1.6; 2.11 20:8 13.14; Zho 11.4; Eze 38.2, 10-12 * 20:8 Gog nə Magog: Ntáni wə múúd micúndá Ezekyel nyə a jəw buud bwá ngə lúmbullí nə kúl má Zembí wá yé. Wo ji nə ŋkul dúg gwo Eze 38 nə 39 dí. 20:9 11j 2; 20j 1.10, 12; Sóm 78.68; Eze 38.22; 39.6 20:10 19.20 20:11 5.7; 6.14; 21.1; Sóm 114.3, 7; Mat 24.35; 2Pr 3.10 20:12 3.5; 22.12; Dan 7.9-10 20:12 MmN 32.32 20:14 20.10; 1Kr 15.26 shwiy ábɛɛ: 2.11 20:15 3.5 21:1 21.5; Iza 65.17; 2Pr 3.13 21:2 3.12; 19.7; 21.9-22.5; 22.17; Iza 52.1; Mat 22.2; Gal 4.26; Heb 11.16; 12.22 21:3 7.15; Lav 26.12; Eze 37.26-28; Zak 2.9; 2Kr 6.16 21:4 7.17; Iza 26.19; 35.10 21:5 5.7; 21.1; Iza 43.19; 2Kr 5.17 obúbálé: 19.9 21:6 1.8; 7.17; 22.1; Iza 55.1; Zak 14.8; Yuá 7.37 * 21:6 Ikaňgá íbá ini bíə, nə kaňgá áshúshwóógá nə áməzhúgúlá yá kál lú gurɛk. 21:7 2Sa 7.14; Eze 11.20 21:8 2.11; 19.20; 21.27 21:9 Iza 54.1-17 21:9 15.1 21:10 17.3; Eze 40.2; Mat 4.8 21:11 21.18, 23; Iza 60.1-3, 19; Eze 43.2 21:12 7.5-8; Mat 35.22-26; MmN 28.21; Eze 48.30-35

zhâspə yí, zhâspə wəɔŋŋ njúl wo tál ká wo ɲgá dúg ká, námá nda yèn kristâl.

¹² Yurásalem wəɔŋŋ nyə á bə nə məma gwaa-gwaa mánnyuŋ mə mə lyɛ íkósomb byêsh nə kesh, mənnyuŋ wəɔŋŋ nə mimpumbé wúm nə mimbá, nə wəɲgales wúm nə óbá bwé njúl isándalé. Míná mə á bə námá mícilyá cínəŋŋ mimpumbéd, míná mə íbænd wúm nə íbá yá bwán ó *Izurəyél.

¹³ Mimpumbé wúm nə mimbá mɔwəŋŋ mí á bə, kósomb jwów í du cúwo yí mimpumbé mílól, *máncwúm mə jwów† mimpumbé mílól, *mákóól mə jwów‡ mimpumbé mílól, kósomb í du jímə yí mimpumbé mílól.

¹⁴ Bwé á fwə mənnyuŋ mə ɲgwála wəɔŋŋ nə məvái mə mákwóógú wúm nə mábá, bwé mú cilə *búúd ɔ lwámá ó Mwá Ncwəmbe míná mán məkwóógú wəɔŋŋ, búúd ɔ lwámá bwé á bə wúm nə óbá wá.

¹⁵ Engəles nyə á ɲgə lésha nə mə yé nyə á bə nə máda nə á zə yígula ɲgwála nə mimpumbé, nə mənnyuŋ; máda wəɔŋŋ nyə á bə síyá nə or.

¹⁶ ɲgwála í á bə íkósomb byêsh ná jəlá, məgwaa nə məbwugálu mēsh cé ɲgwúd. Engəles mú ɲgə yígula ɲgwála nə máda; a mú kwey ná nə məgwaa, nə məbwugálu, nə cé kələ gwów, byêsh í á bə cé ɲgwúd, *osutád§ otósoshin wúm nə óbá.

¹⁷ A mú námá yígula mánnyuŋ mə ɲgwála, a kwey ná məsə kələ gwów okudé* tad nə məwúm mánŋ nə ónŋ, ɲgələ yígula nda búúd bwé du yígula isá nə.

¹⁸ Bwé á mɛ mənnyuŋ wəɔŋŋ nə məkwóógú bwé du jów ná zhâspə má, bwé lwə ɲgwála nə fwámé or áfufaaná, a dúgə ɲkənuwa nda fwámé yèn.

¹⁹ Bwé á ɲgə wá məkwóógú məvái mēsh mífwəyá myá nyuŋ ɲgwála dí ná í bəg ɲkí nywa dúg. Bwé á sá nə, fwəyá áshúshwóógú dí, bwé wá kwóógú bwé du jów ná zhâspə yí; ábɛé dí, bwé wá dɔwəŋ bwé du jów ná safir yí; aléel dí, bwé wá dɔwəŋ bwé du jów ná kalusedwán yí; ányina dí, bwé wá eméród.

²⁰ Bwé á wá dɔwəŋ bwé jów ná sardwán yí átana dí, konalín ásamuna dí, krizolit ázəŋbád, beríl ámwomb dí, topáz áyibuúd, krizoparás áwúmúd, yasŋt áwúm nə ɲgwúdu, ametistə mú kə shúgula áwúm nə bɛé dí.

²¹ Minjuwəg myá mimpumbé wúm nə mimbá mí á bə síyá nə kwóógú álal-kus bwé du jów ná pərlə yí, nda mpumbé, nda pərlə. Bwé á kwaag ɲjwón ánaní á ɲgwála nə fwámé or,

or wəɔŋŋ njúl, wo tál ká wo ɲgá dúg ká, nda yèn.

²² Mə a shígé dúg tɔw *Mpáanzé Zembí ɲgwála wəɔŋŋ wēsh dí. Zembí Cwámba á ɲkul nyēsh bá *Krist wə básé tən Mpáanzé á ɲgwála wəɔŋŋ.

²³ ɲgwála wəɔŋŋ í áŋgə nə jə jwów, kú jə ɲkwoond; milwanə mí Zembí wə mí ɲgə kwan wə, Mwá Ncwəmbe jisə mɔos í ɲgə kwan ɲgwála wəɔŋŋ yí.

²⁴ Íkúl ishús í bá du cugə nyədí mənkenyad, micí myá shí mí bá zə du tɔw wən cínəŋŋ.

²⁵ Mimpumbé myé mí ábúlé bwele du feed, nəcé ibulú í ábúlé ná du bə ɲgwála wəɔŋŋ.

²⁶ Bwé bá zə du nti tɔw nə milwanə myá íkúl ishús cínəŋŋ.

²⁷ Sá jə ɲkí dana mísh mə Zembí dí yí í ábúlé bwele kə cínəŋŋ, tɛem bə múúd nyə a mú wusə nyúú ísá í áduadaná dí nə íjǝǝ dí yé. Buud bwé bá kə cínəŋŋ ɲjə bəɔŋŋ míná mán məsə cilyá kálaad á cug mə Mwá Ncwəmbe dí wá.

22

¹ Nə ndɛé, *éŋgales éne mú lwó mə ɲgwəǝ məjúwó mə cug, í njúl ná ɲkúl-ɲkúl nda yèn kristâl; ɲgwəǝ wəɔŋŋ í ɲgə zhu *caŋgə mə Zembí bá Mwá Ncwəmbe dí,

² í ɲgə wó tám ɲgwála, líí cug í tál máneciindyə mə ɲgwəǝ məbá mēsh dí. Líí jəɔŋŋ í du bə nə mpumə ɲkwoond yēsh á mbú, buud du mwáag mpumə cínəŋŋ ɲjə wúm nə íbá ɲkúmba mbú. Íkáá byé í du lwag íkúl í cúgə *Oyúden yí.

³ Sá í ábúlé ná nyiŋgə bwəma nə məlweemyá ɲgwála wəɔŋŋ. Caŋgə mə Zembí bá Mwá Ncwəmbe í bá bə wu. Ósól ó məsáal ó Zembí bwé bá sá Zembí iséy.

⁴ Bwé bá dúg mpwóómbú nyé, bwé bə námá nə jíná dé cilyá məmpwóómbú.

⁵ Bulú í ábúlé ná du yínd wu. Buud bwé ábúlé ná du jii mənkenya wu, kú námá jii málamba, nəcé Zembí Cwámba mə bá du kwan bwo. Bwé bá bə nə ɲjwúga kandugə á kandugə.

Yésus wál bá nyiŋgə zə

⁶ Engəles mú ci nə mə ná: «Iciyá íga bíse í abúgúlág, bíse obúbálé. Cwámba, Zembí mə jwú nə *mishishim mí *búúd ɔ micúndé yé, nyə á nti mə ná, mə *éŋgales yé mə zəg lwágulə ósól ɔ məsáal bə sá í wál bá zə síy yí.»

⁷ Yésus mə ci ná: «Dúgí, mə wál bá nyiŋgə zə. Muud mə báágulə iciyá kálaad éga ɲgə cúndé yé, nywáá mə jəla.»

† **21:13 mənkwúm mə jwów:** Í kə ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé ɲkwo á oféél-féélí í sícyá dí. ‡ **21:13 məkóól mə jwów:** Í kə ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ɲkwo á oféél-féélí í sícyá dí. **21:14** Heb 11.10; Ifz 2.20 **21:15** 11.1; Eze 40.3 **21:16**

Eze 48.16-17 § **21:16 sutád:** jisə kún-s-kúno omáda mítəd mimbá. * **21:17 kudé:** jisə kún-s-kúno kál máda. **21:18** 21.11; Iza 54.11-12; Eze 28.13 **21:22** 11.17 **21:23** 22.5; Iza 60.1-2, 19-20; 24.23 **21:24** Sóm 68.30; Iza 60.3 **21:25** Iza 60.11 **21:27** 21.8; 22.15; Iza 35.8; 52.1; Eze 44.9; 1Kr 6.9-10; 2Pr 3.13 **kálaad á cug:** 3.5 **22:1** 21.6; Eze 47.1-12 **22:2** 21.21 **Lú:** 2.7 **22:3** 7.15; Zhe 3.17 **22:4** 14.1; Sóm 17.15; Mat 5.8 **22:5** 1.6; 21.23; Dan 7.18, 27 **22:6** 1.1; 10.7; 19.9; Mis 11.27-28; 13.1 **22:7** 3.11; 22.12, 20 **22:8** 1.9; 19.10

⁸ Mə Yuánes wə mə á gwág isâ íni, mə wə mə a dúg byo. Ja mə á gwág mə dúg byo yí, mə á wuse nyúul mbúmbudí éngəles nyə á ngə lwó mə byo yé dí shí məkuú, ná mə yə nyə gúmə.

⁹ Nyə ntâg nə mə nɔ: «Mbô! Kú bæeg sá ntáni! Mə ji muud gwoong wán nə shé ngə sêy séy ngwúd, nə mə nə binɔŋ omínyəŋə bwò búúd ɔ mícúndá, nə buud bwó ngə baagalə iciyá í kálaad éga wá. Yidagú yə Zembí gúmə!»

¹⁰ A mú nyingə ci nə mə nɔ: «Wo kú shweel íciyá kálaad éga ngə cúndə yí, nəcé isâ byoong í wál zə sɔy.

¹¹ Muud mə du sá ólɔŋgí yé, nyíngəg ngə sá olɔŋgí; nyoong múse nə nyéé mísh mə Zembí dí yé, nyíngəg bə nə nyéé. Muud ngə sá otátəlí yé, nyíngəg sá otátəlí, nyoong jí nkéŋkə múúd yé sá ná a nyíngəg bə nkéŋkə múúd.»

¹² Yésus mú ci nɔ: «Dugí, mə wál bá nyíngə zə. Mə zag ntâg nə myána, mə bá zə ngə jəna nə buud ngə bə sósólúgú mə múúd yêsh.

¹³ Mə ji Alúfa, mə Oméga. Mə ji ashúshwóógú, mə áməzhúgúlá. Mə ji Mətéédúlé, mə Məshíné.

¹⁴ Buud bwó ngə gusa íjud byán wá bwó mə jəla, nəcé bwó bá bə nə zhií mə kúmə líí cug dí, bwó bə námá nə zhií mə nyíí mímpumbé mí ngwólád.

¹⁵ Ngwála dí tóón nyɛ mə bá bə, nə buud

bwó á lweegushi ícug nda ompyə wá, nə buud ó ncida, nə buud ó jaŋga, nə ogwúl ɔ búúd, nə buud bwó ngə yə ozembí wá yadág gúmə wá, nə muud yêsh mə céél íjǒǒ á ngə námá bwiing byo yé.

¹⁶ Mə Yésus mə a nti éngəles waamá ná a zág bwaagalə mədǒ dí ná isâ íni bísə obúbálé. Mə ji mbyágá á mpwoŋ buud mə *Dávid, mə ji acén-cení mə du faan kúndá mán yé.»

¹⁷ Nkəŋkə Shíshim bá ngwól mə Mwá Ncwəmbɛ bwó ngə ci nɔ: «Zaág!» Muud yêsh ngə gwág yé cíg nɔ: «Zaág!» Muud ngə gwág shwáásúlə mínú yé zág. Muud mə jí məjújúwó mə cug yé, lágúg mwo ashwá!

¹⁸ Bí buud ngə gwág íciyá kálaad éga ngə cúndə wá, mə Yuánes, mə ngə bwaagalə bí ná, muud mə kwádúlá gúl ciyá wa yé, Zembí bá námá kwádúlə nyə okwaag-jumə kálaad éga ngə lwó wá.

¹⁹ Muud mə ká námá béég gúl sá wa íciyá kálaad éga ngə cúnda dí yé, Zembí bá béég múúd wəngú dé kəw lə isâ kálaad éga ngə lwó yí, ntó jí ná a nda yə nyə ŋkul mə də íbumá í líí á cug, nda yə nyə ŋkul mə nyíí nkéŋkə ngwólád.

²⁰ Muud ngə bwaagalə ná isâ byoong bísə obúbálé yé ngə ci nɔ: «Haaw, mə wál bá nyíngə zə.» Amɛn! Yé Cwámba Yésus, zaág!

²¹ Cwámba Yésus kó sá bí bəsh mpaam.

22:10 Dan 12.4 **22:11** Iza 56.1; Eze 3.27; Dan 12.10 **22:12** 2.23; 6.10; 15.3; 16.5-6; 19.2, 11; 20.12-13; 22.7; Sóm 28.4; Mik 24.12; Zhe 17.10; Mat 16.27 **22:13** 1.8 **22:14** 7.14; Sóm 118.19-20 **líí:** 22.2 **22:15** 21.27; Ifz 5.5 **22:16** 1.1; 5.5 **acén-cení mə du faan kúndá mán yé:** 2.28; Ilj 24.17 **22:17** 21.2, 6 **22:18** Mbá 4.2; 13.1 **22:18** Mbá 29.19
22:19 líí: 2.7 **kálaad:** MmN 32.32 **22:20** 3.11; 22.6; 1Kr 16.22 **22:21** Gal 6.18